

4.29.10.

Library of the Theological Seminary

PRINCETON, N. J.

Division.....

CN520

Section.....

066

v. 1

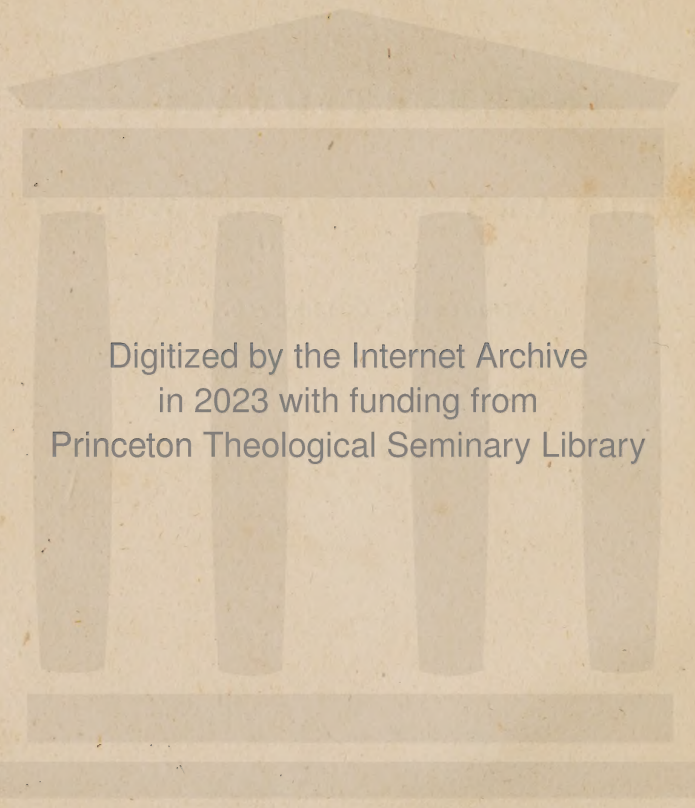
INSCRIPTIONVM

LATINARVM SELECTARVM

AMPLISSIMA COLLECTIO.

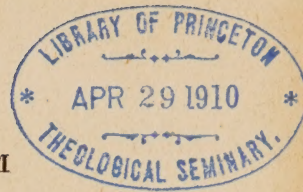
VOL. I.

Digitized by the Internet Archive
in 2023 with funding from
Princeton Theological Seminary Library

INSCRIPTIONVM
LATINARVM SELECTARVM
AMPLISSIMA COLLECTIO

AD ILLVSTRANDAM

ROMANAE ANTIQVITATIS

DISCIPLINAM ACCOMMODATA

A C

MAGNARVM COLLECTIONVM SVPPLEMENTA
COMPLVRA EMENDATIONESQVE EXHIBENS.

CVM INEDITIS

IO. CASP. HAGENBVCHII

SVISQVE ADNOTATIONIBVS EDIDIT

IO. CASP. ORELLIVS.

INSVNT LAPIDES HELVETIAE OMNES.

ACCEDVNT

PRAETER FOGGINII KALENDARIA ANTIQVA, HAGENBVCHII, MAFFEI,
ERNESTII, REISKII, SEGVIERII, STEINBRVECHELII EPISTOLAE
ALIQVOT EPIGRAPHICAE NVNC PRIMVM EDITAE.

VOLVMEN PRIMVM.

TVRICI

TYPIS ORELLII, FVESSLINI ET SOCIORVM.

MDCCCXXVIII.

Lib 8 Fr

GODOFREDO HERMANNO
DECENNALIBVS TVRICENSIBVS

FELICITER PERACTIS

V I C E N N A L I A

AEQVE LAETA

OPTAT

IO. CASP. ORELLIVS.

P R A E F A T I O.

AMPLIORA. FACIAS. MELIORA. DEDICES. FELICITER.

Donarii inscriptio, v. Giornale Arcadico 1825. Dicembre p. 366.

Hodie quidem a philologis, infinita illa atque in dies crescente et rerum, et verborum, et omnis generis praeceptorum copia paene obrutis, postulari quum vix queat, ut tot negotiis distenti integros annos insumamus in inscriptionum quoque corpora sedulo pertractanda, excerpenda, digerenda, et, ubicunque opus est, ad usum vocanda, optabile sane videbatur, ut compendiarie quaedam via tandem communiretur, quam ingressi et molestia illa aliquatenus sublevaremur, neque tamen maximo cum nostrae disciplinae detrimento inscriptionibus veluti abstinere cogeremur. Quotus enim quisque nunc est mythologorum, historicorum, iureconsultorum, grammaticorum maxime Latinorum, quorum in scriptis probabilis saltem huius generis eluceat scientia? Ac sicubi aliqua eius species nobis offertur, indices potius Scaligeranos et Muratorianos, quam titulos ipsos strenue consultos, paucissimos utique ultra Gruterum Muratoriumque sapere pervideo. Neque tamen propterea quemquam reprehendo; neque nostros philologos hoc in genere nunc cum Lipsiis, Scaligeris, Fabrettis, Maffeiis, Hagenbuchiis, Mariniis committi aequum censuerim, ipse diuturna experientia quum didicerim, quam laboriosum opus quantaque sit patientiae, huius in disciplinae tamquam recessus penetrare. Etenim fatigamur ubique incredibili titulorum multitudine, e quibus nihil omnino proficias, nisi si sterilem nominum plebeiorum ac servilium notitiam adeptus operae pretium te fecisse putes. Eludimur porro, misereque saepe

decipimur interpolatis, commenticiis, corruptis, mutilis; quam plurimas denique per itinera peregrinantium, ac per libellos praesertim Italicos, quorum raro fit copia homini Germano, subinde sparsas prorsus ignoremus necesse est. Sed eos potissimum, qui a copiosis bibliothecis longius remoti per Gymnasia adolescentibus instituendis operam dant, aegerrime carere, ne Grutero dicam, Fleetwoodio etiam, et Polcastro, et, qui inter compendiorum epigraphicorum scriptores primum obtinet locum, Morecellio, saepenumero vidi, ac vehementer dolui. Quorum quidem commodis quum esset subveniendum, iis quoque ut prospiceretur consentaneum erat, quibus, dummodo suppeteret tempus, largiora subsidia denegata non essent. Quin etiam ipsa disciplina tam neglecta iuvare aliquatenus poterat nova eius epitome haud prorsus inscite adornata, quae philologi Germanici honestae sufficeret curiositati. Hunc enim non tam stilum, quem dicunt, inscriptionum, (de quo praeclare exposuit Morecellius) quam argumentum ipsum varium et multiplex spectare par est; sed, ut habeat doctissimi Itali librum, rariorem apud nos et nimis earum, ex eo paucissimos duntaxat titulos, quamvis copiose illustratos, pernoscet; neque facile hos paucos suum in usum poterit convertere. Quocirca nihil quum viderem, quod magnas inter collectiones atque epitomas praedictas iustum aliquod medium teneret, diu admodum est, ex quo in animum induxi, simulac post varias fortunae vicissitudines, miras illas, neque tamen ingratas, patriae tandem essem restitutus, hoc in genere aliquando elaborare. Etenim Romae, Lutetiae, Gottingae, Berolini, Vindobonae maior utique librorum multitudo, Nemausi antea, nunc, ut audio, Lutetiae, absolutissimus etiam ille index Seguerianus, ne nunc quidem contemnendus, praesto fuisset, Turici vero, quamvis compluribus libris alibi facilius inveniendis destitutus, id tamen reperiebam, quod nusquam nisi in carissima patria in promptu erat; copiosissimum dico apparatus epigraphicum Io. CASP. HAGENBUCHII, viri in hoc genere, ubi diligentiam, assiduitatem, perspicaxque ingenium spectes, facile principis; quo quidem apparatu illius post obitum nemo adhuc esset usus, perpauca illa si excipias, quae concedente Hagenbuchii genero atque herede Steinbrychelio in Museo Turicensi cum eruditis communicavit Hottingerus, venerabilis quondam meus magister. Ergo, simulatque huic negotio licuit vacare, amplissimum inscriptionum Latinarum delectum instituere decrevi, in quo quidem, stilo,

quatenus exemplis doceri potest, fere posthabito, Romanae antiquitatis praecipua ratio haberetur. Digerendi igitur ante omnia erant tituli eum in modum, ut quicumque in istam disciplinam incumberet, facilius quam consultis libris Smetii, Gruteri, Reinesii, Sponii, Donii, Fabretti, Gudii, Muratorii, Maffei, et Donati, (quorum decem virorum doctorum curas *magnarum collectionum* trito iamiam vocabulo comprehendere soleo) gravioris momenti titulos plerosque ad caput quodvis praecipue spectantes, uno velut conspectu, nec sine quadam delectatione posset perlustrare. Verum hunc propter finem plures mihi *classes* erant instituendae, longeque aliae, ac visum erat prioribus, quibus quam maximum inscriptionum numerum colligere unice propositum fuisset. Qua in re fatendum sane mihi video, unum idemque saxum pari fere iure diversa saepe ad capita potuisse referri, quamvis committendum non esset, ut vel dedita opera, vel supina illa, qua nemo frequentius Muratorio peccavit, negligentia bis terve repeteretur. Attamen huic non levi quidem incommodo quum indicum ope mederi conatus sum, tum subinde lectorem eo amandavi, alia ubi inveniret rem, de qua quum maxime sermo esset, illustratura.

Verum id in primis spectandum erat, ut ex titulorum quadraginta circiter millibus a me perlectis, unusquisque eorum, quos selegissem, tum ipsius ante omnia argumenti gravitate, tum (id quod proximum erat) sententiarum sermonisque elegantia, tum, ubi operae pretium esset, rusticitate quoque sua, Latinae linguae vicissitudines fatalemque tandem interitum demonstrante, studioso se commendaret. Quae sane arbitraria haud raro erat optio; siquidem alius reieccisset persaepe, mihi quae transcribenda videbantur; immo ipse, libere dicam, quattuor per annos hoc in negotio versatus alio tempore aliis alios fortasse praetulissem titulos: (infinita est enim res) nec tamen in nimis multis abissem a praesenti meo iudicio. Etenim affirmare ausim, quemlibet huc collocatum certas propter rationes suum locum tueri, neque ingratum fore lectori.

Erit sane, ubi minus periti censores stomachabuntur, unum et alterum saxum, mirabile sibi visum, praetermissum esse, idque, ut fit, fastidiosae cuidam negligentiae fortasse tribuent. Sed quamquam facillime accidere poterat, ut in tam immensa inscriptionum multitudine, plures dignae utique, quae huc insererentur, sese mihi subducerent, consulto tamen plerasque, quas desideratum iri ego quo-

que suspicor, posthabitas esse certo scio; eiusmodi maxime, quae suspectae aut ficticiae omnino mihi visae, minime tamen fraudis operose redargui mererentur; cuius quidem generis permultas reperire licet in Reinesio, Sponio, Fabretto, Gudio praesertim ac Muratorio, infaustum illud Ligorii nomen, vel schedarum ex huius hominis Thesauris excerptarum nimis ambiguam auctoritatem prae se ferentes. Conferat mihi aliquis, si placet et vacat, Spon *Misc.* p. 90, 1. et 181, 3., quo, quid significem, intelligat. — Incredibile autem est, post tot criticorum curas quantum in arte critica lapidaria perficiendum adhuc remaneat. Mei quidem consilii tametsi haudquaquam erat, ut dedita opera investigarem et suspecta, et manifesto commenticia, tamen, ubicunque opportunum videbatur, sedulo notavi ea, quae his essent adnumeranda; longe utique plura, quam ab aliis ante sunt animadversa, non sine idoneis causis in suspicionem adducens. Sed complura huiusmodi, ut praedixi, praeterire satius duxi. Spurias consulto receptas, asterisco signavi. Neque nunc ut novi et verarum inscriptionum sermonem sincerum iustasque formulas, et Ligorianarum atque similium ab aliis fraudulentis nebulonibus confictarum universam rationem et auctoritates, magnis collectionibus denuo perlustratis de singulis fere pronuntiare desperarim, utrum inter certas, an suspectas, interpolatasne, an prorsus commenticias sint referendae: haec enim quattuor genera constituamus necesse est, nisi aut nimis creduli sumus, aut omnes, quae dubitationem aliquam nobis afferunt, omnino repudiandas praepropere censemus. *Suspectas*, quas ego dico, alius idoneis argumentis usus ubi defenderit, et ipsi et disciplinae epigraphicae ultro congratulabimur; commenticias quas demonstravimus, nunquam nobis ut tamquam verae obtrudantur, patiemur. Abstini praeterea, quatenus meae sinebant rationes, a lapidibus mutilis nimisque corruptis, etsi propter unum alterumve vocabulum digni essent animadversione.

Sed utcumque ea de re iudicatum fuerit, id saltem contendere liceat, antiquarios grammaticosque, si qui diligentius hunc librum versarint, satis probabilem earum rerum cognitionem fore percepturos, quae ex Latinis inscriptionibus condisci possunt; aut certe uberiore cum fructu magnis collectionibus perlegendis aestimandisque operam postmodum daturus esse.

Quod si nihil aliud praestitissem, vel hoc tamen sufficere

poterat aequo censori: sed duplex praeterea consilium animo obversabatur meo: si quidem ipsam quoque disciplinam epigraphicam aliquatenus adiuvare, librumque meum propria quadam dote commendare studiosis mature decreveram. Primum igitur e largissimo penu Hagenbuchiano, quaecunque commodè possent afferri, in usum eruditorum erant depromenda; neque silentio premenda ducebam, quae inter tam diuturnum laborem, gratissimum quidem illum, ipsi mihi venissent in mentem interpretationis et emendationum tentamina. Neque vero minimam huiusce curae utilitatem eam esse reputem, quod duce plerumque Hagenbuchio, titulos a diversis repetitionis fere ignaris exhibitos varioque modo vel lectos vel explicatos inter se contuli: qua quidem diligentia ii, quibus magnas collectiones excutiendi voluntas erit, haud levi saepe molestia liberabuntur. Neque tamen id mei officii duxi, ut singulis in titulis omnia, ubi iidem reperirentur, scripta indicarem. Nemo igitur exsultet atque triumphet, ubi librum investigarit a me praeteritum vel plane ignoratum; potius eos, quibus Turici uti mihi concessum fuerit, ex indice desumat.

Alteram vero praecipuam curam in illud quoque impendendam merito, ut opinor, ratus sum, ut novum aliquod supplementum magnarum pararem collectionum; neque vero aliter id exsequi licebat, nisi studiose undecunque conquisitis, qui post Donatum demum editi essent, lapidibus; in quibus transcribendis, dummodo haud nimis exigui ac tenuis viderentur momenti, largiorem aliquanto me praebui, quam in iis, qui iamdudum essent pervagati et in thesauros conditi; idque praecipue dictum esto de Gruterianis, duarum iam editionum ope omnium maxime pervulgatis ac per cunctos fere antiquariorum libros laudatis, excerptis, recensitis. Ex Gruteri igitur thesauro permulta, quae per se haud omnino displicerent, consulto atque scienter praetermisi, quo locum servarem recens effosis, etsi subinde minus forsitan dignis, quae aliis Gruterianis praeferrentur. Sed id peritos iudices haud aegre laturos fore confido, ubi cogitarint, quam difficile, quamque molestum sit philologo in omnis generis ephemeridibus, itinerariis, opusculis antiquariis pervestigare, quae suam disciplinam revera iuvent, neque inanem tantummodo curiositatem pascant. Itaque aliquatenus certe provisum erit, ut quidquid fere hoc in genere post annum circiter MDCCLXXV in lucem venerit, atque ad antiquitatis Romanae scientiam percipiendam vere conferat, in

suam quodque classem relatum magna cum facilitate inveniri queat.

Cuius quidem generis in thesauros nondum illatarum inscriptionum quintam ferme partem meae collectionis fore spondeo; qua de re cuivis constabit, ubi vel indicem librorum post Donati supplementum excusorum et a me excerptorum inspicere dignatus erit. Multa quidem Millino, sed longe plurima debeo Marinio, viro in his studiis versatissimo, et Hagenbuchii aemulo, ideo etiam feliciori, quod ei lapides ipsos oculis usurpare, ingentemque numerum nuper demum erutorum primo publici iuris facere licuit.

Quo vero pro instituti mei summa populi Romani vitam, (Varro niano vocabulo utor) quam maxime fieri posset, inscriptionum auxilio illustrarem, hanc viam mihi ingrediendam ratus sum, ut initio capto ab ipso populi Romani domicilio ac sede, Urbe aeterna, per singulas eius regiones iter velut instituerem, ac memorabilia quaeque lapidea monumenta seligerem per easdem vel olim reperta, vel adhuc exstantia. Ex Urbe dein progressus Italiam a septemtrione meridiem versus cum insulis suis peragravi, ita ut ad ea potissimum animum adverterem, quae situm atque antiqua nomina municipiorum coloniarumque docerent, et, quae praetermissa viderem, aut ignorata a Cluverio, Cellario, Mannerto, nimis fastidioso lapidum contemptore, ac Reichardo, studiose colligerem: etsi plurima, quae aequo sane iure huc potuissent referri, meo ex consilio reservanda erant capiti ad rem municipalem spectanti. Sed in reliquis Orbis Romani partibus provinciisque, Hispania, Britannia, Germania, Gallia, Raetia, Norico, Pannonia, Dalmatia, Dacia, Graecia, Asia minore, Aegypto et Africa specimina tantum danda iudicavi, idem tamen consilium secutus, ut, quae maxime notatu digna essent, vel neglecta a geographis deligerem atque exhiberem. At patriae amore ductus aliam prorsus rationem adhibui in saxis Helveticis conquirendis, periculum simul facturus, quousque iuvaret in Latinam quoque epigraphicam introduci ordinem illum geographicum, qui, etsi ex parte contradicente Koppio, in Graeca merito placuit Boeckhio V. Cl. eiusque sociis eruditissimis. Experientia igitur me docuit, fieri id quidem posse, immo effici debere a singulis viris doctis singulis in provinciis, vicinitatibus, urbibus atque oppidis; sed hoc idem ut tentetur in universo aliquando inscriptionum Latinarum corpore adornando, nemini equidem auctor sum futurus. Vidi enim hic illic

incredibilem paene esse saxorum confusionem, in Museis praesertim Italicis et Britannicis, ubi de plerisque hodie fere nesciretur, undenam quaeque fuerint advecta: maiorem etiam inesse difficultatem in iis, quae post Gruterum ceterosque magnos collectores vel interierint omnino, vel locum mutarint, vel in quibus ab illis aliisque negligentius is esset notatus: — quid tandem quaeso, facies Ligorianis reliquisque misere interpolatis atque spuriiis? Quocirca, quamvis classium quoque descriptio, qualem ego institui, suis non levibus laboret incommodis, nihilominus in Latinis erit praefenda, utpote quae ipsi antiquitatis scientiae magis sit profutura: modo locus ubique quam curatissime fieri poterit, investigetur atque enotetur. Ergo ad Helvetica ut redeam, habes hic omnia mihi nota, inedita etiam aliquot; maxima minima, integra mutila, sincera spuria, ab occidente orientem versus perpetuam in seriem disposita. Quod caput etsi hoc quidem genere cum ceteris discrepat, id tamen praestabit, ut nostrae disciplinae studiosus mature sit intellecturus, quibus cum difficultatibus in ea conflictandum sit, quantumque saepe taedium devorandum in male exscriptis, truncis, commenticiis, nullius denique momenti inscriptionibus pervestigandis ac diiudicandis. Qua in re magnopere me adiuverunt Hagenbuchii Helvetica, accuratiora longe et melius illustrata, quam ante factum erat a Guillimanno, Plantino, et, qui hos et aetate et meritis antecedunt, Aegidio Tschudio et Iosia Simlero, cuius Antiquitatum Helveticarum volumina quinque ipsius manu nitide scripta Turicensium bibliotheca publica adservat. Ex eadem Ottianum volumen inscriptionum Helveticarum, sed nullum fere, post Hagenbuchii curam multo ampliorem, usum mihi praebens, praesto erat; nuper effossa suppeditabant Hallerus, et Levade. Hoc igitur caput, singulari cum diligentia tractatum, speciminis simul loco esto, quomodo geographiam antiquam solis ex lapidibus adornandam existimem.

Geographicis vero absolutis, Historica sum aggressus, ita ut inde a Romulo usque ad Theodoricum regem perpetuam texerem monumentorum seriem, quam haud exiguo usui fore confido iis, qui vel ipsam historiam postmodo sint enarraturi, vel illustraturi et temporum rationem, et nummos. In quo tamen capite ut continerem me, necesse fuit; neque enim omnia licebat amplecti, nisi in his consistere decrevissem; neque, verbi causa, locus hic erat denuo ordinandis Fastis Consularibus, quam utilissimam operam,

mortuo Hauboldo, impatienter expectamus a Borghesii et Capfiguii sollertia: seriem pariter Praefectorum Urbi intactam reliqui. — Cum civili autem historia intima quadam necessitudine coniuncta erat literaria, cuius specimen satis amplum, historicos, oratores, philosophos, poëtas, ICTos, rhetores et grammaticos in saxis celebratos complectens composui, ita, ut hoc quidem in genere nihil fere desideretur. Quibus pertractatis procedendum erat, opinor, ad religiones resque sacras illustrandas; quod gravissimum caput ita divisi, ut in priore parte enumerarem primo Deos Romanorum patrios, atque a Iove exorsus per gradus ad Eponam Mephitimque descenderem, tum vero Italorum municipales Deos, et peregrinos, id est Asiaticos et Aegyptiacos, cum illis consociarem, tandemque desinerem in Gallicis, Hispanicis, eius generis aliis anquirendis. Qua quidem in re, etsi certum quendam ac facillime cuique percipiendum ordinem servavi, probe tamen scio, haud defuturos, qui eum acriter sint reprehensuri, tamquam neque obscurum satis, nec ipsorum opinionibus convenientem; quos equidem suo iudicio frui aequo animo patiar. Simplicem tamen per lectionem, vel si haec nimis fuerit taediosa, indicum certe auxilio, quae sibi quoque sint profutura, passim reperient: meminerintque, quaeso, locum hic nullum fuisse, neque novae veterum religionum doctrinae condendae, neque ipsis assentandi. Simplicia dumtaxat nos sectamur, testimoniis et argumentis idoneis ubique firmata, clara atque certa; quae his contraria sunt, stultis et incautis mirabilia, nobis nunquam fiet, ut placeant; eodemque tandem omnes, spero, inclinabunt philologi, ubi inanitas vanitasque doctrinarum, quae nunc invaluerunt, satis erit demonstrata.

Simili deinde ratione versatus sum in sacerdotiis, totoque cultu divino lapidum adminiculo illustrandis; quibuscum arte cohaerent omnis generis ludi, spectacula, certamina.

Quartam deinceps rerum Romanarum seriem exorsi sumus a matrimonio, quod, quamvis ad vitam domesticam civilemque magis pertineret, a caerimoniis tamen Deorum immortalium haud esset diiunctum; utpote quod, Modestino auctore, divini et humani iuris sit communicatio; varias postea necessitudines e nuptiis ortas, ac nomina, quorum perplexa saepe ratio ex inscriptionibus haud minimam partem explicatur, sumus persecuti. Quae omnia quum ad ingenuos potissimum spectarent, servi statim ut his opponerentur, erat consentaneum;

iidem, si mihi visum esset, collocari poterant etiam post opifices. Ab illorum quidem ministeriis quum separari non possent officia, quae dicuntur, domus Augustae, de his quoque in lapidibus saepissime memoratis, quantum nostro pro consilio fieri debebat, accuratius egimus. Libertos posthac e servitute emissos civiliaque iura adeptos comitati, pervenimus ad Populi ipsius sacrosanctam certisque legibus adstrictam societatem, in cuius imagine adumbranda civium genera, ordines, totius rei publicae formam, leges, senatum, magistratus varios, honores, munera usque ad novissima Romani imperii tempora recensuimus. Leges quidem ipsas, quas, uti spero, Klenzius illustrandas sibi sumet, paucissimis exceptis, consulto non attigimus; neque enim in iis interpretandis nos iuris quidem prudentiam nunquam professi nobismet ipsis satisfecissemus, nec simpliciter easdem exscribere vacabat. Nolim igitur, quaeras desideresve meo in libro S. C. de Bacchanalibus, nec Legem Serviliam, nec iudiciariam Galliae Cisalpinae, nec Heracleensem tabulam (ut eleganter cum Hugone loquar), nec legem Puteolanam parieti faciundo, nec regiam, quae dicitur, Vespasiani, neque Acta illa senatus supposititia, nec Tabulam alimentariam Traiani, neque Antiatinam, neque, ut ad historica progrediar, Fastos consulares ac triumphales, nec Monumentum Ancyranum, nec Torigniense, neque orationem Claudii Caesaris, quae, optime mihi nota, fere omnia saepius iam alibi sunt repetita. Abstinerendum enim erat a talibus ideo quoque, ut locum aliis, minutioribus fortasse, reservarem. Sed cum magistratibus artissimo vinculo coniuncta vidimus officia minora apparitorum, scribarum, exactorum, tabulariorum; cum tota vero re publica et operum publicorum ac vectigalium universam rationem, et rem militarem, quibus omnibus singula capita sunt assignata. Quamquam, permulta sane a prioribus inscriptionum editoribus iure quodam suo inter opera publica relata praeceperat nobis ea operis pars, quae monumentis historicis dicata diligentiore etiam cura digna videbatur; unde factum est, ut municipalia fere in capite opera publica continente legantur, principum vero eo in genere merita et laudes in historicis potius locum invenerint suum. Neque vero provinciarum administrationi exponendae largior supererat messis, a civilibus maximam partem et urbanis magistratibus occupata: at eo maius studium in eo collocavimus, ut omnem rem militarem accuratius enuclearemus, temporum ratione quantum fieri poterat, hic quoque, ut in reliquis, semper habita.

A populi Romani re publica transeundum deinceps erat ad rem municipalem, quae, quum potissimum ex inscriptionibus, Rothio ex toto neglectis, illustrari debeat, non sine causa id mihi propositum fuit, ut ad saxa eo pertinentia undique comportanda, apteque disponenda assiduam navarem operam. Quo quidem id assecutus esse mihi videor, ut, quicumque hanc antiquitatum Romanarum obscurissimam adhuc partem denuo scrutabitur, facilius certe sit perspecturus, quonam singula, in quae ipse incidet, sint referenda, quoque modo coniungenda cum iis, quae a me sunt collecta. Perreximus inde ad eam hominum conditionem, quae in quaestu faciendo victuque quotidiano parando occupata, ipsa tamen apud Romanos societatis appetens, quantumque poterat, rem publicam imitata, collegia, corpora, sodalicia instituere solebat suis cum praepositis, magistris, patronis, apparitoribus, servis, legibus etiam et decretis; quo utique in genere maxima rursus inscriptionum utilitas cernitur. Collegiorum autem forma perspecta, singulas ad artes, quae manu constant, quum descendissemus, supererant varia hominum inter se commercia, (τὰ συμβόλαια Graeci nuncupant) quae cuncta vitae communis nomine complexi sumus. Hanc vero tamquam curriculi metam emensis una restabat rerum ultima, mors, infinito titulorum numero celebrata, qui quidem omnes, quaecumque demum vocem mittant vel veri maeroris, vel benevolentiae et caritatis, vel levitatis ac superbiae inter cineres et ossa, iura cultumque Deum Manium quum identidem recordentur, ad religiones, unde progressi eramus, fatali quodam perpetuoque circuitu et quasi orbe nos reduxerunt.

Ita exposita mei consilii simplicissima ratione ac via, ab harum rerum peritoribus libenter discam, utrum ista Latinarum inscriptionum descriptio varias in classes, earumque singula capita, quemadmodum a me est instituta, utilis futura sit ipsi disciplinae epigraphicae, necne? Me quidem iamdudum hoc in labore versatum usus ipse edocuit, unicuique lapidi sic facillime certum locum posse assignari, in quo universam antiquitatis Romanae disciplinam iuvet, firmet, illustret; qui tandem, ni fallor, omnium studiorum hoc in genere collocatorum supremus est finis.

His omnibus subieci Caput XXII. ex variis HAGENBUCHII observationibus criticis constans, quae quidem laudis meae nihil indigent. Praefationem autem subsequitur Artis criticae lapidariae

supplementum, partim ex eiusdem schedis depromptum, sed a nobis singulari studio auctum. A Christianorum vero monumentis (de quorum in antiquitate ecclesiastica usu post Muentherum praeclare nuper disputavit Gesenius,) paucula quaedam si excipias hinc inde sparsa, fuit abstinendum, ne licenter instituti mei fines migrarem. — In temporum ratione notanda, ubique secutus sum Fastos Almelooveenianos.

Superest, ut de legibus, quas in edendis inscriptionibus ipse mihi scripsi, paucis exponam. In iis ne una quidem literula de coniectura, etsi saepe certissima, est immutata. Id tantum mihi arbitrii sumpsi, ut quae in adnotationibus praesertim Gudianis ad Gruterum tamquam lapidum ipsorum afferuntur lectiones, sua plerumque evidentia sese commendantes, postliminio reciperem, itemque ex aliis aliorum typis accuratioribus corruptos emendarem. Haec vero ratio, necessario fere tenenda, ubi ἀρχαῖον sumus destituti, cur aut omnino reprehendenda sit, aut ab aliquo improbari potuerit, equidem prorsus non intelligo: idem enim critici omnes licere sibi, immo sui officii in primis esse semper censuerunt, ut diversis e codicibus ipsius scriptoris manum restituere conarentur; illud tantummodò inscriptionum quoque editores servant necesse est, ut scriptionis varietatem religiose ubivis enotent, ac posteritati iudicii ferendi potestatem permittant. Supplementa vero rarissime fragmentis sunt inserta, eaque literis minoribus excusa et uncis insuper a lapidum ipsis reliquiis plerumque seclusa. Paucissimis exceptis, (quibus semper *cet.* subscriptum est) omnes inscriptiones integras dedi, etsi in fine nil nisi nomina, vel notissimas formulas sepulcrales continerent: ipse enim nimis saepe molestiam illam expertus eram, qua afficimur, ubi decurtata inscriptio offertur timentibus, ne gravioris aliquid momenti nobis subtraxerit editor. Versus inscriptionum linea transversa omnes inter se discriminavi; ita ut quemque titulum facillima opera pristinam in formam denuo redigere queas. Locos saxorum, ubicunque propter priorum editorum socordiam ego haud ignorarem, accurate adnotavi, sicuti et libros, unde unumquodque desumptum est. Notarum, quas barbaro, sed usitato iamdudum in re epigraphica vocabulo *sigla* vel *siglas* appellant, interpretationem ubique fere adieci, ne lector minus hoc in genere versatus, vel incertus haereret, vel ad earum coniectores, Coletium et Gerrardum, omnis generis erroribus refertos

confugere cogeretur. Palaeographiae autem vehementer doleo nullam fere rationem a me haberi potuisse, eam ob causam, quod deerant typi idonei ad nexas sive ligatas potissimum literas imitandas, nec libero homini Helvetio regalis aliqua munificentia subveniebat, neque in dubii exitus inceptum nimios sumptus ut impenderet honestissimus redemptor, meo iure postulare poteram. Nemo igitur hac de re mecum litiget, vel adeo digladietur. Non potui, inquam. Tu si potueris, ego plaudam cum primis. Utinam autem placeret Koppio, V. Cl., cui in hoc genere omnes nunc primas deferunt, vel integram palaeographiae etiam Latinae doctrinam exponere, vel eiusdem saltem compendium discentibus exhibere! Nec vero hodie post lithographicam artem inventam res est nimis sumptuosa, ideoque eruditis hominibus denegata. Libenter equidem vel centum tabulas lithographicas libro meo subiungi curassem, dummodo licuisset.

Meis autem in adnotationibus conscribendis Hagenbuchianisque excerptis brevitati maximo opere studui, nisi ubi res ipsa, ut latius aliquantum exspatiarer, suaderet: inscriptiones enim quam plurimas in compendio licitum esset, non vero commentarios dare constitueram. Qua in re si quid peccatum est, abunde id, opinor, compensabitur appendice altera, variorum epistolas epigraphicas continente, quas, hac edendi opportunitate haud oblata, diuturnae tenebrae in posterum quoque pressissent. Typothetarum specimina ipse, quater singula, emendavi. Errores aliquot, perpaucos tamen, sic quoque remansisse, nunquam negabo. Sed nullus publicorum censorum (quorum benignus nunc est numerus) erroris me accusato, antequam libros omnes, quorum auctoritatem singulis in locis laudo, ipse inspexerit. Etenim scio, me et accurate titulos transcripsisse, et sedulo, ut officii mei erat, omnes tabulas a typothetis mihi missas correxisse.

Apparatu autem Hagenbuchiano accuratius recensito, librorum, quibus praeterea usus sum, indicem eum dumtaxat ob finem exhibeo, ut et notae, quibus singulos designavi, facilius intelligantur, et, qui mihi adhuc defuerint, statim lectoribus appareat.

Scribebam Turici ipsis Kalendis Ianuariis M. DCCC. XXVII.

APPARATVS EPIGRAPHICVS
IO. CASP. HAGENBVCHII
IN TVRICENSIVM
BIBLIOTHECA PVBLICA ADSERVATVS.

- I. Opus tessellatum ex *Smetii* et *Scaligeri* indicibus, secundum *Gruteri* paginas, nec non Observationes ad *Gruterum*. Vol. XII. forma maxima.
- II. Observationes ad *Sponii* Miscellanea eruditae antiquitatis. Vol. I. forma inax.
- III. Observationes ad *Reinesium*. Vol. III. forma quadruplicata.
- IV. Opus tessellatum ex *Reinesianis* indicibus compositum. Vol. I. 4.
- V. Opus tessellatum et Observationes ad *Fabretum*. Vol. II. fol.
- VI. Opus tessellatum et Observationes ad *Gudium*. Vol. I. fol.
- VII. Opus tessellatum ex *Gorii* indicibus contextum, nec non Observationes ad *Donium*. Vol. I. fol.
- VIII. Opus tessellatum et Observationes ad *Gorii* Inscriptiones Etruriae. Vol. III. 4.
- IX. Opus tessellatum et Observationes ad *Muratorium*. Vol. VIII. fol.
- X. Opus tessellatum et Observationes ad *Maffei* Museum Veronense. Vol. I. 4.
- XI. Observationes ad *Zachariae* Marmora Saloniata, et ad *Oconis* Inscriptt. Hispanienses. Vol. I. 4.
- XII. Marmorum *Arundelianorum* secunda Editio. Londini 1732. fol. permultis cum Observv. HAGENBVCHII.
- XIII. Observationes in *Pocockii* Inscriptiones. Vol. I. 8.
- XIV. Inscriptiones antiquae in *Helvetia* exstantes collectae cum farragine Observationum. Vol. IV. 4.
- XV. Index omnium vocum ad Syllogen Inscriptionum *Helvetiae* antiquae, insertis et aliis rebus plurimis ad rem epigraphicam pertinentibus. Vol. I. 4.
- XVI. Post-Helvetica, seu Inscriptiones extra Helvetiam inventae, at Helvetiorum, Raetorum, Sequanorum, Vindelicorumque memoriam habentes, diligenter collectae; itidem cum farragine Observationum. Vol. I. 4.
- XVII. Celtica: item ad notitiam Helvetiae antiquae, Vindeliciae, Raetiae et Norici facientia cum rerum indiculo alphabetico. Vol. I. 4.
- XVIII. Prolegomena epigraphica; praecedunt quaedam ad Bibliothecam epigraphicam facientia, nec non *Cuperi* et *Leibnitii* ad *I. I. Scheuchzerum* et *Cuperi* ad *Wildium* epistolae. Vol. I. 4.
- XIX. Observationes miscellae ad Inscriptiones antiquas, Non-Helveticas. Vol. I. 4.
- XX. Bibliotheca epigraphica. Vol. XI. 4.
- XXI. HAGENBVCHII Epistolae ad amicos, virosque doctos; cum *eorundem* responsis. Ab anno MDCCXVIII. ad annum MDCCLXIII. Vol. XII. 4. Insunt epistolae Io. Georgii Altmanni, Sigismundi d'Attems, Io. Christoph. Beckii, Lud. Bochat, Io. Iac. Bodmeri, Io. Bouhierii, Lud. Bourgueti, Cl. de Boze, Io. Iac. Breitingeri, Dan. Bruckneri, Aug. Io. Buxtorfii, Petri Comitis di Calepio, Henrici Cannegieteri, Seb. Donati, Iac. Elsneri, Io. Aug. Ernestii, Conradi Fueslini, Andreae Gallandi, Io. Gesneri, Ant. Franc. Gorii, Abrahami

Gronovii, Io. Henr. Hagenbuchii Prorect. Clivensis, Alberti Halleri, Christ. Aug. Heumanni, Io. Wern. Huberi, Iac. Crist. Iselii, Io. Rod. Iselii, Erhardi Kappii, Andreae Lameyi, Io. Henrici Leichii, Ottonis Frid. Com. de Lynden, Scipionis Maffei, Bernardi Montfauconii, Io. Laur. Moshemii, Io. Bapt. Ottii, Dominici Passionei, Angeli Mariae Quirinii, Io. Iac. Reiskii, Parolini Fr. Roncallii, Ant. Roschmanni, Ant. Sambucæ, Christoph. Saxii, Sam. Schmidti, Io. Dan. Schoepflini, Io. Franc. Seguerii, Eliae Stoeberi, Ferd. Stoschii, Iac. Verneti, Io. Ern. Emanuelis Walchii, Franc. Ant. Zachariae, Io. Iac. Zimmermanni, ut illustriores duntaxat recenseam.

XXII. Libri epigraphici complures, quorum margini suas emendationes observationesque adscripsit *Hagenbuchius*, mox enumerandi in indice librorum a nobis excerptorum.

HAGENBUCHIVS noster ex libris epigraphicis, qui quidem gravioris alicuius essent momenti, ante annum eius fatalem 1763 publici iuris factis vix ullo carebat, praeter *Ioannis de Vitu* Thesaurum antiquitatum Beneventanarum, *Hultmanni* Miscellanea epigraphica, *Cannegieteri* librum de nominum Romanorum ratione, *Ottonis* libros de aedilibus et de tutela viarum. Etenim si qui alii eidem essent negati, veluti *Malvasiae* marmora Felsinea, *Ursati* marmora erudita, Patavii 1719., Monumenta *Kempiana*, inscriptiones ipsas saltem in *Muratorii* Thesaurum iamiam receptas habebat. Ipse de *Vitam*, *Hultmannum*, *Cannegieterum*, *Ottonem* in usus meos converti; in *Ursato* evolvendo operae pretium nullum fere feci; *Malvasiam* vero et *Kempiana* sine magno, ut opinor, libri mei detrimento acquirere nondum potui. Aegre autem carui maxime *Passioneo*, cuius tamen titulos repetiit *Seb. Donatus*, *Amaduzzi* Anecdotis Romanis, *del Signore* Marmoribus Riccardianis, a *Gorio* tamen maximam partem iam editis, *Horsleyi* Britannia Romana, cuius vicem aliquatenus supplebat *Cumdeni* Britannia a *Gibsonio* anglice versa, variisque praeterea itinerariis, ephemeridibus literariis, opusculisque criticis in Anglia praesertim, Gallia, Italia et Hispania editis: quae etsi studiose quae sita, in Helvetia nusquam exstabant. Ineditas aliquot inscriptiones, id quod grato animo testor, a *Ioanne LABVS*, viro hoc in genere longe peritissimo, dono accepi.

INDEX PRAECIPVORVM LIBRORVM
EPIGRAPHICORVM ALIORVMQVE
INSCRIPTIONES LATINAS CONTINENTIVM,
QVIBVS VSVVM SVM.

- ACTA Academiae *Theodoro-Palatinae*. Mannhemii 1766. 4. Vol. 7.
- — Eruditorum *Lipsienſia* inde ab anno 1740. Antecedentia volumina excerpterat iam Muratorius.
- ALDENBRÜCK (*August.*) de religione antiquorum Vbiorum dissertatio. Coloniae Agripp. 1749. 4. Est editio auctior eiusd. libelli, qui in priore tribuitur HARZHEMIO. Hanc vero priorem aliquoties laudavi, antequam illam nactus essem.
- ALDI MANVTII (*Paulli F.*) Orthographiae ratio. Venetiis 1566. 8. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- ALMELOVEEN (*Theod. Iansonii*) Fastorum Romanorum Consularium Libri duo. Amstelaedami 1740. 8.
- ANTONINI, Rer Britannicum commentariis illustratum *Thomae GALE*. Londini 1709. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- APIANI (*Petri*) et AMANTII (*Barthol.*) Inscriptiones sacrosanctae vetustatis. Ingolstadii 1534. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- ARCHAEOLOGIA, or miscellaneous tracts relating to Antiquity. London 1814. Vol. 18. 4.
- BARTHII (*Casparis*) adversariorum commentariorum Libri LX. Francofurti 1624. fol.
- BECCHI (*Guglielmo*) del Calcidico e della Cripta scavati nel foro di Pompeia l'anno 1820. Napoli. s. a. 4.
- BERTOLI (*Giandomenico*) le Antichità d'Aquileja. Venezia 1739. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- BIAGI (*Clem.*) Monumenta Graeca et Latina ex museo Iac. Nanti Veneti illustrata. Romae 1787. 4.
- BIANCHI (*Isidoro*) Marmi Cremonesi. Milano 1791. 8.
- BIANCHINI (*Franc.*) camera ed iscrizioni sepolorali de' liberti della casa di Augusto. Roma 1727. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- BIBLIOTHECA philologica ed. VOLBORTH. Lipsiae 1779. 3 Vol. 8.
- BIBLIOTHEK der alten Litteratur und Kunst. Göttingen 1786. X. Stücke. 8.
- BOCHAT (*Loyſ de*) epistolica dissertatio, qua declaratur lapis antiquus — Lousonnae effossus. Lousonnae 1741. 4.
- — Mémoires critiques sur l'histoire ancienne de la Suisse. Lausanne 1749. 3 Vol. 4.
- BORGHESI (*Bartolomeo*) nuovi frammenti dei Fasti Consolari Capitolini. Milano 1818. 2 Vol. 4.
- BOVHIER (*Iean*) explication de quelques marbres antiques, dont les originaux sont dans le cabinet de Mr. *** (*le Bret*). Aix 1733. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Dissertation sur le grand Pontificat des Empereurs romains. Dijon 1742. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- BRVMMERIANA s. opuscula *Frid. BRVMMERI* ed. G. BEYER. Lipsiae 1712. 8.
- BVRCKHARDT (*Levis*) Travels in Syria and the Holy Land. London 1822. 4.

- CALOGERA (*A.*) Raccolta e nuova raccolta d'opuscoli scientifici e filologici. Venezia 1729 — 1781. 86 Vol. 12.
- CAMDENI (*Guil.*) Britannia. Londini 1607. fol.
- — Britannia translated by *Edmund GIBSON*. The fourth edition. London 1772. 2 Vol. fol.
- CANCELLIERI le sette cose fatali di Roma. Roma 1812. 8.
- CANDIDA-DIONIGI (*Marianna*) viaggi in alcune città del Lazio. Roma 1809. 4.
- CANNEGIETERI (*Henrici*) Dissertatio de Brittenburgo cet. Hagae - Comitum 1734. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — de mutata Romanorum nominum sub principibus ratione liber singularis. cet. Traiecti ad Rhenum 1758. 4.
- CARCANIUS (*Pasqualius*) v. HERCULANUM.
- CARDINALI (*Clemente*) Iscrizioni antiche Veliterne illustrate. Roma 1823. 4.
- — (*Luigi*) trecento Iscrizioni illustrate. Bologna 1823. 4.
- CARYOPHILI (*Paschalis*) de thermis Herculanis nuper in Dacia detectis. Mantuae 1739. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- CAYLUS Recueil d'antiquités. Paris 1752. 7 Vol. 4.
- CHANDLER (*Richard*) Marmora Oxoniensia. Oxonii 1763. fol.
- — Inscriptiones antiquae pleraeque nondum editae. Oxonii 1774. fol.
- COLETTI (*Io. Dominici*) Notae et siglae, quae in nummis et lapidibus apud Romanos obtinebant, explicatae. Venetiis 1785. 4.
- CONRADI (*Fr. Caroli*) Scripta minora ed. L. PERNICE. Halis 1823. 8.
- CORSINI (*Eduardi*) Notae Graecorum. Florentiae 1749. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Inscriptiones Atticae. ib. 1752. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Series praefectorum Urbis. Pisis 1763. 4. Altera editione carui.
- CVPERI (*Gisberti*) Observationum Lib. IV. Lipsiae 1772. 8.
- — Harpocrates et Monumenta antiqua inedita. Traiecti ad Rh. 1687. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Lettres de critique, de littérature, d'histoire etc. Amsterdam 1755. 4.
- — Fasciculus epistolarum ad *Marg. WILDIVM*. In *Musei Helvetici* parte 1. p. 49 — 79. Tiguri 1746. 8.
- CYRIACI (*Anconitani*) Inscriptiones s. l. (Romae) et a. (circa 1645.) publicatae 1747. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Commentariorum nova fragmenta notis illustrata (ab *Hannibale de Abbatibus OLIVERIO*). Pisauri 1763. fol.
- DALE (*Antonii van*) dissertatt. IX. antiquitatibus et marmoribus Graecis et Romanis illustrandis inservientes. Amstelodami 1702. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- DAMADENVUS (*Abbas*) Aes redivivum s. Tabula aerea Canusii eruta cet. in GRAEVII Thes. Antiq. Ital. T. IX. P. v.
- DESCRIPTION de l'Égypte etc. Paris 1821. 8. 8 Vol.
- DIONISI (*Gian - Iacopo*) de' blandimenti funebri o sia delle acclamazioni sepolcrali Cristiane. Padova 1794. 4.
- DONATI (*Sebastiani*) Ad novum Thesaurum vett. Inscriptt. L. A. MVRATORII Supplementum. Lucae 1765 — 1775. 2 Vol. fol.
- DONII (*Io. Bapt.*) Inscriptiones antiquae cum notis ed. A. F. GORIVS. Florentiae 1731. fol.
- DOROW Denkmäler aus der altgermanischen und römischen Zeit in den Rheinisch-Westphälischen Provinzen. Stuttgart 1823. 4.
- DVELLI (*Raymundi*) Excerptorum genealogico - historicorum libri duo. Lipsiae 1725. fol.
- — lucubratio epistolaris ad *I. A. de Boxadors*. (Norimbergae) 1733. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- ECKHEL (*Iosephi*) Doctrina nummorum veterum. Vindobonae 1797. 8 Vol. 4.

- ECKHART (*Io. Georg. ab*) Dissertatio de Apolline Granno Mogouno. Wirceburgi. s. a. 4.
- EMELE (*Joseph*) Beschreibung römischer und deutscher Alterthümer in Rheinessen. Mainz 1825. 4.
- EVSEMI Thesaurus temporum ed. *Iosepho* SCALIGERO. Amstelod. 1658. fol.
- FABRETTI (*Raphaelis*) Inscriptt. antiquarum, quae in aedibus paternis asservantur, explicatio. Romae 1702. fol.
- de columna Traiani syntagma. ibid. 1690. fol. c. n. mss. HAGENBUCHII.
- FICORONII (*Franc.*) de larvis scenicis et figuris comicis Romanorum. Romae 1754. 4.
- FIEDLER (*Franz*) römische Denkmäler der Gegend von Xanten und Wesel. Essen 1824. 8.
- FLEETWOOD (*Gail.*) Sylloge inscriptionum antiquarum. Londini 1691. 8.
- FOGGINII (*Petr. Franc.*) Fastorum anni Romani a Verrio Flacco ordinatorum reliquiae. Romae 1779. fol.
- FUGHS (*Ioseph*) alte Geschichte von Mainz. Mainz 1771. 8. T. 1.
- FURLANETTO (*Giuseppe*) Lettera epigrafica al ch. sig. dott. *Giovanni Labus*. Padova 1819. 8.
- GERCKEN (*Philipp Wilhelm*) Reisen. Stendal 1783. 4 Vol. 8.
- GERRARD (*Ioan.*) Siglarium Romanum cet. Londini 1792. 4.
- GIORNALE ARCADICO di scienze, lettere ed arti. Roma 1825. Priora volumina non habui.
- GIOVENAZZI (*Vito Maria*) della Città di Aveia ne' Vestini dissertazione. Roma 1773. 4.
- GORII (*Ant. Franc.*) Inscriptiones antiquae in Etruriae urbibus exstantes. Florentiae 1726. 3 Vol. fol.
- — Descriptio columbarii libertorum et servorum Liviae Aug. cet. in POLENI Thes. Antiqg. e
- — Symbolae literariae. Decas Florentina et Decas Romana. Florentiae 1748. 20 Vol. 8. c. n. mss. HAGENB.
- — Lettere critiche sopra l'osservazioni del *Lami*. Lucca 1745. 4.
- — Xenia epigraphica ed. WALCH. Ienae 1755. 8. c. n. mss. HAGENB.
- GORO (*Ludwig von*) Wanderungen durch Pompeii. Wien 1825. fol.
- GRAEVII, GRONOVII, SALLENGRII, POLENI Thesaurus, ubicunque opus erat, consului.
- GRVTERI (*Iani*) Thesaurus inscriptionum ed. *I. G. GRAEVIO*. Amst. 1707. 4 Vol. fol. Indices passim correxit HAGENBVCHIVS.
- GVASCO (*Franc. Eugen.*) Musei Capitolini antiquae Inscriptiones. Romae 1775. 3 Vol. fol.
- GVDII (*Marquardii*) Antiquae inscriptiones cet. Leovardiae 1731. fol. Indicibus doctissimas observationes adscripsit HAGENBVCHIVS.
- HAGENBVCHII (*Io. Casp.*) Epistolae epigraphicae. Tiguri 1747. 4. c. n. mss. auctoris.
- — de diptycho Brixiano Boëthii Cos. epistola epigraphica. ib. 1749. fol.
- HALLER (*Fr. Ludwig*) Helvetien unter den Römern. Bern 1811. 2 Vol. 8.
- HARZHEIM de Religione antiquorum Vbiorum dissertatio. Coloniae Agripp. 1746. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII. v. *Aldenbrück*.
- HERCVLANVM. De' Bronzi d'ERCOLANO T. 1. Napoli 1767. fol. Le Pitture antiche d'ERCOLANO T. 5. ivi 1779. fol. Commentariorum scriptor perhibetur *Pasqualius* CARCANIVS.
- HISTOIRE et mémoires de l'institut royal de France. Paris. 1815. Seqq.
- HOFFMANN (*C. F.*) über die Zerstörung der Römerstädte an dem Rheine. Neuwied 1823. 8.
- HOLSTENII (*Lucae*) Epistolae ad diversos collegit *I. F. BOISSONADE*. Parisiis 1817. 8.
- HUESCH (*I. IV. S. A. von*) Epigrammatographie oder Sammlung von Inschriften der Niederdeutschen Provinzen. Köln 1801. 4.
- HVLTMANN (*I. A.*) diatriba antiquario-iuridica de servis binominibus. Lugd. Bat. 1750. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.

- HYLTMANN (*I. A.*) Miscellaneorum epigraphicorum liber singularis. Zutphaniae 1758. 8. c. n. mss. STEINBRYCHELII.
- IGNARRA (*Nicol.*) de palaestra Neapolitana commentarius. Neapoli 1770. 4.
- IORIO (*Andrea de*) Guida di Pozzuoli e contorno. Napoli 1817. 8.
- JOURNAL des Savans. Paris 1816. Seqq.
- IUVAVIA. Nachrichten vom Zustande der Gegenden und Stadt Iuvavia. Salzburg 1784. fol.
- KEYSLER (*Io. Georg.*) Antiquitates selectae septentrionales et Celticae. Hannoverae 1720. 8. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- KLOTZII (*Christ. Adolph.*) Acta litteraria. Altenburgi 1764. 7 Vol. 8.
- KRUSE (*Fr. C. H.*) Archiv für alte Geographie, Geschichte und Alterthümer. Breslau 1821. 8. 3 Hefte.
- LABUS (*Giovanni*) intorno alcuni monumenti epigrafici Cristiani scoperti in Milano l'anno 1813 nell' insigne Basilica di Sant' Ambrogio dissertazione. Milano 1814. fol.
- — intorno due antichi epitaffi acquistati dall' Ab. *Seb. Ciampi* dissertazione. Milano 1817. 8.
- — Lettera a D. *Pietro de Lama* intorno a due iscrizioni Vellejati. ivi. 1820. 4.
- — Notizie intorno alla vita ed agli scritti del P. *G. M. Racagni*. ivi. 1822. 8.
- — intorno varj antichi monumenti scoperti in Brescia dissertazione. Brescia 1823. 4. (LABUS Dissertazione.)
- — di un' epigrafe Latina scoperta in Egitto dal Belzoni e in occasione di quella dei Prefetti di quella provincia dissertazione. Milano 1826. 8.
- — Lettera sopra una Colonna letterata di Maguzzano. Brescia 1812. 8.
- — Epigrafe antica nuovamente scoperta in Padova. Milano 1819. 8.
- — Ara antica scoperta in Hainburgo. ivi. 1820. 8.
- LAMA (*Pietro de*) Iscrizioni antiche collocate ne' muri della Scala Farnese. Parma 1818. 4.
- LAMII (*Ioan.*) in antiq. tabulam aeneam Canusinam observatt. Florentiae 1745. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- LANZI (*Luigi*) Saggio di lingua Etrusca e di altre antiche d'Italia. Roma 1789. 3 Vol. 8.
- LAVRI (*Io. Bapt.*) Epistolarum centuria selecta. Romae 1621. 8.
- LENGIER (*Alexandre*) Histoire des arts en France. Paris 1811. 4.
- — Musée impérial des monumens français. ibid. fol.
- LETRONNE Recherches pour servir à l'histoire de l'Égypte. Paris 1823. 8.
- LEVADE (*Louis*) Dictionnaire géographique et historique du Canton de Vaud. Lausanne 1824. 8.
- LINGEN (*Huldr. Herm. von*) kleine deutsche Schriften. Wittenberg 1730. 3 Vol. 8.
- LIVII Histor. Lib. XCI fragmentum descriptum a Vito M. Giovenazzio ceti. Romae et Lipsiae 1773. 8.
- LVPI (*Anton Mar.*) Epitaphium Severae Martyris illustratum. Panormi 1734. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — dissertazioni e lettere filologiche antiquarie. Arezzo 1753. 8.
- LVPVLI (*Mich. Archangeli*) Iter Venusinum vetustis monumentis illustratum. Neapoli 1793. 4.
- MABILLON (*Ioann.*) Vetera analecta. Parisiis 1723. fol.
- MAFFEI (*Iacop' Antonio*) Periodi storici e topografici delle Valli di Non e Sole nel Tirolo meridionale. Roveredo 1805. 4.
- — (*Sciptonis*) Museum Veronense. Veronae 1749. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Verona illustrata. Verona 1731. 4 Vol. 8. c. n. mss. HAG. Ex libro, cui index est: *Compendio della Verona illustrata principalmente ad uso de' forestieri*. Verona 1795. 8. 2 Vol. id saltem didici, usque ad annum MDCCXCV. ne unum quidem lapidem literatum post Maffei obitum illatum esse in celebratissimum Museum Veronense.

- MAFFEI (*Scipionis*) Artis criticae lapidariae quae exstant, reperiuntur in DONATI Supplemento ad Thesaurum Murat. T. 1.
- — Galliae antiquitates quaedam selectae. Veronae 1734. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Osservazioni letterarie. Verona 1737. 6 Vol. 8. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Dittico Quiriniano. Verona 1754. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Tre lettere. ivi. 1748. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- MARMORA TAVRINENSIA illustrata ab Antonio RIVATELLA et Io. Paulo RICOLVIO. Augustae Taurinor. 1743. 2 vol. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- MARINI (*Gaetano*) Iscrizioni antiche delle ville e de' palazzi Albani. Roma 1785. 4.
- — Atti e monumenti de' fratelli Arvali. ivi. 1795. 2 Vol. 4.
- MARMORVM Arundelianorum, Seldenianorum aliorumque Acad. Oxoniensi donatorum secunda editio. (ed. MAITTAIRE) Londini 1732. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- MARTEORELLI (*Iacobi*) de regia theca calamaria Libri II. Neapoli s. a. 4.
- MASDÉV dodici opuscoli lapidarj; negli Atti dell' *Accademia Italiana*. Livorno 1810. 4. T. 1. P. 2. p. 165.
- MAZOCHII (*A. S.*) Commentarius in Campani theatri titulum. in POLENI Suppl. Thes. Antiqq.
- — Commentariorum in regii Herculaneusis musei aeneas tabulas Herculaneuses partes duae. Neapoli 1754. 2 Vol. fol.
- MAZOCHII (*Iac.*) Epigrammata antiqua Vrbs. Romae 1521. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII, qui ante omnia errores in Addendis indicatos, sed a posterioribus saepe repetitos, in ipso contextu studiose correxit.
- MÉMOIRES et Histoire de l'Académie des Inscriptions et Belles lettres. Paris 1736 seqq. 50 Vol. 4.
- — de la Société des Antiquités de Cassel. Cassel 1780. 4. T. 1.
- — Romane di antichità e di belle arti. Roma 1824. Vol. 3.
- MILLIN (*Aubin Louis*) Monumens antiques inédits. Paris 1806. 2 Vol. 4.
- — Voyage dans les départemens du midi de la France. Paris 1811. 5 Vol. 8.
- — Description des tombeaux, qui ont été découverts à Pompei dans l'année 1812. Naples 1813. 8.
- — Magazin encyclopédique. Paris 1795. — It. Annales encyclopédiques. — 1818. 138 Vol. 8.
- MONTFAVCON (*Bernard*) l'antiquité expliquée. Paris 1722. 10 Vol. fol.
- MORCELLI (*Steph. Anton.*) Operum epigraphicorum volumina quinque. Patavii 1819. 4.
- — Africa Christiana. Brixiae 1817. 3 Vol. 4.
- — sull' Agone Capitolino dissertazione. Milano 1816. 8.
- MORELLI (*Iacopo*) Operette. Venezia 1820. 3 Vol. 8.
- MUCHAR (*A. Albert*) das römische Norikum. Graetz 1825. 8. T. 1.
- MÜLLER (*Christian*) das Forum Romanum und die Via Sacra. Stuttgart 1824. 8.
- Eiusd.* Campagna di Roma. Leipzig 1824. 2 Vol. 8. nihil aliud est nisi libera versio libri Nibbyani *Viaggi ne' contorni di Roma*, aequae ullam inscriptionem exhibet, quae in illo non reperiatur.
- MÜNTER (*Friedrich*) Religion der Karthager. Kopenhagen 1821. 4. It. Sendschreiben über einige Sardische Idole. ib. 1822. 4.
- MVRATORI (*Lud. Ant.*) Novus thesaurus veterum Inscriptionum. Mediolani 1739. 4 Vol. fol.
- MYSEVM-Turicense aperuit Io. Iac. HOTTINGERVS. Turici 1782. 8.
- NARDINI (*Famiano*) Roma antica, accresciuta da A. NIBBY. Roma 1818. 4 Vol. 8.
- NEMEITZ (*Ioach. Christoph.*) Inscriptionum singularium maximam partem novissimarum fasciculus. Lipsiae 1726. 8.
- NIBBY (*Antonio*) Viaggio antiquario ne' contorni di Roma. Roma 1819. 8. 2 Vol.
- NIEBVHRII Inscriptiones Nubienses. Ed. altera in GAVII Itinere. Tubingae 1824. fol.

- NORISII (*Henr.*) Cenotaphia Pisana, in GRAEVII Thesauro.
- OBERLIN Museum *Schöplini* I. Lapidarium. Argentorati 1770. 4.
- ODERICI (*Casp. Aloysii*) Dissertatt. et adnotatt. in aliquot ineditas vet. Inscriptiones. Romae 1765. 4.
- OLIVERII (*Hannib. de Abbatibus*) Marmora Pisaurensia notis illustrata. Pisauri 1738. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- ORSATO (*Sertor.*) Marmi eruditi. Padova 1719. 4.
- — Monumenta Patavina. Patavii 1652. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- ORTI (*Girolamo*) Viaggio alle due Sicilie ecc. Verona 1825. 8.
- ORVILLE (*Iac. Phil. d'*) miscellaneae observationes criticae. Iis quae ad inscriptt. pertinent suas adnotationes adscripsit HAGENBVCHIVS.
- OSANN (*Frid.*) Auctarium lexicorum Graecorum. Ienae 1824. 4. *Eiusdem*: Inscriptionum fasciculi sex.
- OTTONIS (*Eeverardi*) de Aedilibus coloniarum et municipiorum liber singularis. Ed. secunda. Lipsiae 1732. 8. Initio non habebam, nisi priorem editionem anni 1715, aliquoties a me laudatam, antequam illam tandem nactus essem.
- — de tutela viarum publicarum liber singularis. Traiecti ad Rh. 1731. 8.
- OVDENDORPII (*Franc.*) brevis monument. a *G. Papenbroekio* Acad. Lugd. Bat. le-
gatorum descriptio. Lugd. Bat. 1746. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- PACIAVDII (*P. M.*) monumenta Peloponnesiaca. Romae 1761. 2 Vol. 4.
- — Diatribe, qua graeci anaglypti interpretatio traditur. Romae 1751. 4.
- POCOCKE (*Richardi*) et MILLES Inscriptt. antiquae. (Londini) 1752. fol.
- POLCASTRI (*Io. Dominici*) Romanarum inscriptionum fasciculus. Patavii 1774. 8.
- — dell' antico stato e condizione di Padova. Milano 1811. 4.
- PONZ (*Antonio*) Viage de España. Segunda Edicion. Madrid 1776. 13 Vol. 8.
Quinque volumina postrema non habui.
- QUEDNOW Beschreibung der Alterthümer in Trier. Trier 1820. 2 Vol. 8.
- RAISER (*von*) die römischen Alterthümer zu Augsburg. Augsburg 1820. 4.
- — Geschichte der Stadt Lauingen. ib. 1822. 4.
- — Guntia. ib. 1823. 4.
- RECUEIL des Inscriptions, qui se trouvent à *Lectoure*. Mss. Anonymi a *Schoepflino*
Hagenbuchio anno 1745 dono missum. 4.
- REDAELLI (*Carlo*) Notizie storiche della Brianza, del distretto di Lecco, della Val-
sassina, e de' luoghi limitrofi. Milano 1825. 8. Fascicoli tre.
- REICHARDI (*Christ. Theoph.*) Orbis terrarum antiquus cum thesauro topographico.
Norimbergae 1824. fol.
- REIMARI (*Herm. Sam.*) de vita *I. A. FABRICII* commentarius. Hamburgi 1737. 8.
- REINESII (*Thomae*) Syntagma inscriptt. antiquarum. Lipsiae 1682. fol.
- — ad *Casp. HOFMANNVM* et *Christ. RVPERTVM* epistolae. Lipsiae 1660.
4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — ad *Christ. DAVMIJVM* epistolae. Ienae 1670. 4.
- REINESII et BOSII Epistolae mutuae. Ienae 1700. 12.
- RELANDI (*Petri*) Fasti consulares. Traiecti Batav. 1715. 8. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- RITTER Mémoire abrégé et recueil de quelques antiquités de la Suisse. Berne 1788. 4.
- ROMANELLI (*Domenico*) antica topografia istorica del Regno di Napoli. Napoli
1815—1819. 3 Vol. 4.
- — viaggio a Pompei, a Pesto, Ercolano ecc. Napoli 1817. 2 Vol. 12.
- SAGGI di dissertazioni academiche dell' Accademia Etrusca di GORTONA. Roma
1742. 8 Vol. 4.
- SAMBUCA (*Antonio*) Memorie storico-critiche intorno all' antico stato de' Cenomani.
Brescia 1750. fol. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- SAUVAGÈRE (*de Ia*) Recueil d'Antiquités dans les Gaules. Paris 1770. 4.

- SAXII (*Christoph.*) Lapidum vetustor. epigrammata et periculum animadversionum in aliquot marinora. Lipsiae 1746. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Scholia literario-critica ad *L. A. Muratorii* novum Thesaurum Inscriptt. in *Actis literariis* Societatis Rheno-Traiectinae. Lugd. Bat. 1793. Seqq.
- SCHANNAT (*Io. Friedrich*) Eiflia illustrata, cet. uebersetzt von *Georg BAERSCH*. Koeln 1824. 8. T. 1.
- SCHMIDT (*Frid. Sam. de*) Opuscula. Carolsruhae 1765. 8.
- — Recueil d'antiquités de la Suisse Tome 1. contenant celles d'Avenches et de Culm. Francfort 1771. 4.
- SCHOENWISNER (*Steph.*) de rudibus laconici Romani liber. Budae 1778. fol. Ceteris huius Viri docti scriptis carui.
- SCHOEPLINI (*Io. Danielis*) Alsatia illustrata. Colmariae 1751. fol. T. 1.
- SCHOTTI (*And.*) Observationum humanarum Lib. V. Hanoviae 1615. 4.
- SCHVRZFLEISCHII (*Henr. Leonardi*) Acta literaria. Vitembergae 1714. 8.
- SCHWARZ (*C. G.*) exercitationes academicae ed. HARLES. Norimbergae 1783. 8.
- — Opuscula quaedam academica ed. HARLES. ib. 1793. 4. Eiusd. variae Dissertatt. seorsim excusae.
- SCHWEIZERISCHER Geschichtsforscher. Bern 1820 — 1826 bis Bd. 6 Heft 1.
- SEEL (*Heinrich*) die Mithrageheimnisse. Aarau 1823. 8.
- SEIVERT (*Ioannis*) Inscriptiones monumentorum Romanorum in Dacia mediterranea. Viennae 1773. 4.
- SESTINI (*Domenico*) Viaggio per la Valachia, Transilvania, e Ungheria. Firenze 1815. 8.
- SINNER Voyage historique et littéraire dans la Suisse occidentale. Neuchâtel 1781. 2 Vol. 8.
- SMETHI (*Mart.*) Inscriptiones antiquae. Accedit auctarium *I. LIPSI*. Lugd. Bat. 1588. fol.
- SMITHI (*Thomae*) Opuscula. Rotteraedami 1716. 8. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- SPANGENBERG (*E.*) Tabulae iuris romani negotiorum solennium cet. Lipsiae 1822. 8.
- SPONII (*Iacobi*) Miscellanea eruditae antiquitatis. Lugduni 1685. fol.
- — Recherches d'Antiquité. Lyon 1683. 4.
- — Recherches des Antiquités de Lyon. Lyon 1673. 8.
- — Voyage d'Italie etc. Lyon 1678. 3 Vol. 8. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- — Histoire de Genève. Genève 1730. 2 Vol. 4.
- SPOTORNO (*G. B.*) trattato dell' arte epigrafica. Savona 1813. 2 Vol. 8.
- STANCOVICH (*Pietro*) dello Anfiteatro di Pola ecc. Venezia 1822. 8.
- STARK (*Bernhard*) Abhandlung über einen bey Koesching gefundenen — Stein. München 1824. 4.
- TORREMVZZA (*Gabriel L. Castelli Principis*) Siciliae et obiacentium insularum vett. inscriptt. novâ collectio. Panormi 1784. fol.
- TVRRE (*Philippi*) Monumenta veteris Antii cet. Romae 1700. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- UGONI (*Camillo*) Atti e memorie dell' Ateneo di Brescia. Brescia 1822. 8.
- VERMIGLIOLI (*Gio. Battista*) le antiche iscrizioni Perugine. Perugia 1805. 2 Vol. 4.
- — Lezioni elementari di Archeologia. prima ed. Milanese. Milano 1824. 2 Vol. 8.
- VIC (*Claude*) et VAISSETTE (*Ioseph*) Histoire générale de Languedoc. Paris 1730. fol. T. 1.
- VIGNOLII (*Ioann.*) de columna Imp. Antonini Pii dissertatio; accedunt antiquae inscriptiones selectae. Romae 1705. 4. c. n. mss. HAGENBVCHII.
- VISCONTI (*Ennio Quirino*) il Museo Pio - Clementino illustrato. Milano 1820. 7 Vol. 8.
- — Iconografia Romana e Greca. Milano 1819. 5 Vol. 8.

- VISCONTI (*Ennio Quirino*) Monumento degli Scipioni. Roma 1785. fol.
- — (*Filippo Aurelio*) il Museo Chiaramonti ecc. Milano 1820. 8.
- VITA (*Ioann. de*) Thesaurus antiquitatum Beneventanarum. Romae 1754. 2 Vol. fol.
- VVLPH (*Ios. Rocc.*) Tabula Antiatina illustrata. Romae 1726. 4. It. Eiusdem et
CORRADINI Latium antiquum saepe consului, etsi utrumque spuris refer-
tum est.
- WALCHII (*I. E.*) Marmor Hispaniae antiquum cet. Ienae 1750. 4.
- — Persequutionis Neronianae — uberior explanatio. ibid. 1753. 4. c. n.
mss. HAGENBVCHII.
- WERNSDORFII de antiquitatt. Balearicis exercitatio. Brunswigae 1760. 4.
- WESSELING (*Petri*) Probabilium liber singularis. Franequerae 1731. 8. c. n. mss.
HAGENBVCHII.
- WIENER Jahrbücher der Litteratur.
- WINCKELMANN'S Werke. Dresden 1807. 8 Vol. 8. It. Monumenti antichi inediti.
Roma 1767. 2 Vol. fol.
- ZACHARIAE (*Franc. Antonii*) Marmora Salonitana in ordinem digesta. s. l. 1752. fol.
- — Excursus litterarii per Italiam. Venetiis 1754. 4.
- — Iter litterarium per Italiam. ib. 1762. 4.
- — Istituzione antiquario-lapidaria. Roma 1770. 8. Editione Veneta carui.
- ZOEGA (*Georg.*) de origine et usu Obeliscorum. Romae 1797. fol.
-

ARTIS CRITICAE LAPIDARIAE

SUPPLEMENTVM LITERARIVM.

Ad diiudicanda falsa a veris in hoc disciplinarum genere plurimum utique conferre arbitror, si quis probe teneat, dubiane sit, an fide digna eorum auctoritas, quorum sub nomine singula saxa proferuntur. Verum initio statim huius studii facto, tot ut inter nomina, obscura saepe et perpaucis nota, falsarii, creduli, negligentes exscriptores a probis sedulisque distinguantur, vix debet exspectari. Quocirca, ut molestissimo labore, qui saepenumero me quoque exercuit, ex parte saltem sublevem rei epigraphicae postmodum operam daturus, paucis enotare placuit eos, qui inscriptiones vel fraudulenter confinxerint, vel commenticias credule propagarint, vel parum accurate exscripserint sinceras, vel tandem doli mali falso sint insinulati, quibus omnibus variae critici generis observationes interponentur. Meo tamen iure id postulare mihi videor, festinantiores critici probe ut attendant, hominum, non librorum hunc esse indicem; bibliographiam enim hic minime professus, id praestitisse satis habeo, ut supplementum aliquod tertii libri Artis criticae Maffeianae, nunquam, ut videtur, elaborati, proponam aliorum diligentia posthac augendum. Maximo autem in eo conficiendo usui mihi fuerunt praeter Maffeanum opus iam laudatum, Hagenbuchii Bibliothecae epigraphicae volumina undecim, e quibus multa transcripsi.

ACADEMIA Inscriptionum Parisiensis. Varios eius errores notat *Maffei* A. C. L. p. 477.

ALDVS MANVTIVS *iunior*. Ligoriana quaedam intulit Orthographiae suae. (*Venetis*. 1566. 8.) cfr. Grut. 47, 9. 853, 7. et ante omnia 871, 2. ex ALDO p. 219. *Hagenb. Dipt. Brix.* p. 195. — Rectissime de ALDO iudicavit iam *Antonius Augustinus* Dial. IX. p. 122. „Vidisti haud dubie a PAVLO MANVTIO et ALDO eius filio collectas inscriptiones, Orthographiae confirmandae causa, et quanvis temporibus non satis elegantiam et inelegantiam distinxerint, imo et falsas interdum obtrudi sibi passi sunt, quas pro veris venditant. Interdum etiam antiquum, etsi optimum negligunt; arripiunt vero quod ipsis placuit, utilis alioqui liber et labor est.” Cfr. BOVHIER *diss. sur le grand Pontificat*. p. 37. v. MANVTIANAE Schedae.

ALLARDVS (*Guido*) *Les Inscriptions anciennes de Grenoble*. 1683. minus exacte dat inscriptt. v. *Burmamn.* ad *Val. Flacc.* p. 8. eiusd. *Gazettier menteur* p. 51.

ANNIVS (*Io. Viterbiensis*) cfr. *Ant. Augustini Dial.* XI. p. 160. Grut. p. 220. *Fabrett.* p. 453. *Spon Voyage T. 1.* p. 59. *Eiusd. Contrecritique* p. 54. (*Grut. Spur.* 12, 2.) Minus tamen hoc in genere excelluisse videtur, quam in scriptis antiquorum integris ultro confingendis.

ANTIQVARIJ et HISTORICI *singularum praesertim civitatum*. Quod ad utrumque hoc genus attinet, id universe tenendum est: iis, qui ante editum *Gruteri* Thesaurum floruerint, *Scaligerum* et *Gruterum* ita plerumque usos esse, ut qui selectas

tantum inscriptiones colligat, vel singula quaedam antiquitatum capita pertractet, vanam in iis enuo consultantis perlustrandisque operam sit positurus; quamvis non negem, eum, qui integrum aliquando inscriptt. Latinarum corpus adornaturus sit, quaedam, nec tamen multa in eiusmodi scriptis reperturum vel praetermissa a magnis collectoribus, vel fide etiam digniora et magis emendata. Sed qui post *Gruterum*, seculo praesertim septimo decimo curas suas publici iuris fecerunt, vel *Grutero* ipso maxime sunt usi, tacito saepe eius nomine, vel si novi aliquid attulerunt, hoc quoque apud *Reinesium*, *Donium*, *Fabretum*, *Gudium*, *Muratorium*, *Maffei*, *Donatum* aliosque invenies. Nos certe, etsi maxima saepe cum molestia immensos illos *Gronovii*, *Graevii*, *Burmanni*, *Sallengrii* ac *Poleni* thesauros, municipalesque historias bene multas-versavimus, operae tamen pretium admodum raro fecimus. Saepe etiam, Antiquarii praesertim, non inscriptionum modo corpora, unde profecerint, sed loca quoque saxorum silentio premunt; v. c. ut illustria utriusque generis exempla proferam, *Antonius van Dale* et *Claudius Vic Iosephusque Vaissette*. (*Histoire générale de Languedoc Paris. 1730. T. 1. ad calcem.*) nec desunt, qui spuria vel cupide nimis arripuerint, vel ultro talia finxerint.

APIANVS (*Petrus*) cum socio *Bartholomaeo* AMANTIO complures iam habet inscriptt. commenticias, ut passim videre licet vel inter spuria *Gruteri*; maiorem etiam corruptarum numerum. Ipse vero Apianus, etiam si frequenter ab aliis, in Hispaniensibus praesertim, deceptus, bona fide videtur egisse.

ARAGONENSIS (*Sebastianus*.) De hoc audiendus est illustris amicus noster CAMILLVS UGONI in *Commentarij dell' Ateneo di Brescia degli anni 1818. 1819 Brescia. 1820. 8. p. 111.* „Dopo ciò il sig. LABUS c'intrattenne intorno ad un libro rarissimo di antichi monumenti bresciani scolpiti in legno nel secolo sestodecimo, e tuttavia incognito ai primarj collettori di antichità, del fu nostro concittadino SEBASTIANO ARAGONESE. Il libro è di 34 pagine impresse con tavole intagliate in legno, la carta è di fondo nero con lettere bianche, la sua forma è di piccolo foglio, e nel frontispizio con fondo parimenti nero a lettere bianche si legge *Monumenta antiqua Vrbs et agri Brixiani a me Sebastiano Aragonensi pictore Brixiano summa cura et diligentia collecta. M. D. LXIII.* È ben vero, e il nostro socio lo prova, che non tutti i monumenti ivi raccolti sono bresciani, e che vi sono delle inesattezze non poche, dal nostro socio dottamente corrette. Inesattezze, in cui l'Aragonese incorse per aver copiato fedelmente le schede del V. TOLTI servita, il quale usava trascriver le lapidi, che gli erano dal Manuzio, dall' Ursino, e da diversi amici comunicate, senza notarne sempre la provenienza: sicchè trovatele nel suo codice, credette l'Aragonese che fosser di Brescia. Errori ed inesattezze, che spariranno interamente, se, come il nostro antiquario (LABUS) promette, pubblicherà i marmi tutti della patria nostra, intorno ai quali da varj anni sta lavorando. Questi difetti però non tolgono il merito alla raccolta, di cui si parla, dovendosi invece, secondo l'avviso del sig. LABUS, e per la somma perizia del collettore, e pel modo con cui fu fatta, aversi carissima. Epperiò con alcuni cenni sulla vita dell' ARAGONESE, egli la storia ci espone di questo suo lavoro. Da lui sappiamo che l'Aragonese nacque in Ghedi grosso borgo bresciano verso l'anno 1523: che ebbe a genitori Alfonso, e Caterina Tronconalia; che il lignaggio era onorato, essendochè suo avo per nome pur Sebastiano fu qualificato *Aulicus Nicolai Vrsini Imperatoris Venetum et ludimagister excellentissimus.* — Sicchè hassi a credere che il nostro pittore fosse allevato con diligenza, e che imparasse le buone arti dal padre, che pur fu pittore di professione, e che fosse avviato alle nobili discipline o nel Ginnasio istituito con publico decreto nel 1527, o presso alcun professore privato, di che Brescia in que' tempi abbondava. Nulla però si può di certo affermare sui progressi

ch'ei vi facesse; e nemmeno qual fosse il valor suo nell' arte del pingere, poichè sebbene ed egli stesso si dica, e fosse reputato nella patria pittore, non si hà pur una tavola, da poter con sicurezza dire opera dell' Aragonese: il nostro socio sottoscrive al detto del Cozzando, e del Rossi, scrittori delle cose patrie, che *avendo Sebastiano veduto non aver niente di buono nella pittura, si è dato a disegnar colla penna, nel quale esercizio riuscì perfetto e singolarissimo.* (COZZANDO Rist. istorico. ROSSI Elogj ist. p. 517.) Giudizio che vien comprovato, dice il sig. Labus, colle teste di ben 1600 medaglie coi loro riversi, e con 200 cartelloni di sua invenzione, che in quattro volumi in 4 si conservavano dal Rossi nel suo studio, e coll' ampio volume in foglio grande dei *Monumenti antichi*, per lui raccolti e delineati, il quale rimasto un tempo nella libreria del Conte Gneo Ottavio Boari in Ferrara (*Tiraboschi* storia lett. T. VII. p. 1.) è poi ultimamente venuto ad accrescere i codici della nostra Quiriniana. In quest' opera l'Aragonese si mostra valente assai, e diligentissimo, la più parte delle lapidi copiato avendo dai loro autografi, come la formà dei marmi; la diversità delle lettere, la disposizione delle linee, e le correzioni fatte sui primi abbozzi apertamente dimostrano^{*)}. Quelle poi che non potè egli vedere trascrisse da schede autorevoli, quali sono quelle del Ferrarini, del Bologni, del Corsini, del Solazio, del Totti (di sopra si dice *Tolti*?) che imperiti non furon dell' arte nè mai ebber fama d' impostori o falsarj. In quanto al libro intagliato in legno, dal quale ha preso le mosse il nostro autore, è bensì un saggio di ciò che l'Aragonese avea in animo di fare, non già la stampa di quel codice, sì perchè di 800 e più monumenti antichi e moderni che quello contiene, non è in questo stampato che un quarto; sì perchè alla stessa parte impressa varj monumenti mancano, che nel codice si trovano. Dappoichè nel libro impresso mancano i monumenti che dovevano essere segnati dai numeri fra il 28 ed il 41, fra il 130, e il 138, fra il 161 ed il 178 *esclusive*; sicchè quantunque l'ultima epigrafe di *Fullonia Liberta di Publio* porti il numero 214, le lapidi ivi disegnate non sono che 174. Osserva però il sig. Labus, che questo avvenne perchè l'autore sorpreso dalla morte non potè ridurre a termine il suo lavoro. Loda il pensiero d'incidere su fondo nero colle lettere bianche, come unico nel suo genere, di poca spesa, e di facile esecuzione; e finalmente ci tesse la storia delle tavole stesse dall' Aragonese incise, le quali prima furono 23. Quattro si perdettero non si sa come, e diciannove tuttavia si conservano negli archivj della nostra città, avendole essa comperate da certo *Marco Polo suo Cavallaro* del 1611, e ne furono nel 1778 fatti stampare da un ottimo cittadino diversi esemplari, uno dei quali appunto è quello che il nostro socio colla sua dissertazione presentò all' esame dell' Ateneo." —

ARRETINAS inter inscriptiones haud paucae sunt spuriae. v. Gor. *Etr. Inscr.* T. 2. passim, et Mur. 1801.; etsi elogja historica ibi reperta in harum numerum referri non debent.

ASCVLANARVM item complures sunt suspectae. v. *Muratori in Calogera Raccolta* T. XI. p. 327.

AVENTINVS (*Ioannes*) corruptissime saepenumero dedit inscriptiones, quarum pluribus inquinatae sunt *Reinesii* collectio, et historiae municipales Germaniae. „Interdum cogito, AVENTINVM ineptissimo praecipue commento experiri voluisse, quam patientes aliquando nactus esset lectores." *Velseri* Opp. p. 187.

AVEROLDVS „In Appendice ad pictarum tabularum recensionem scabrosis forte lapidibus, ut nonnunquam evenit, est deceptus, quum Neptunum sociavit et *Vires*, quumque *Martiali Sac. Aug.* exhibuit." — *Maffei* A. C. L. p. 475.

^{*)} Osservo però, che dell' arte medesima per l'appunto destramente si seppe valere il Ligorio onde accrescer fede alle sciagurate sue imposture: perciò innanzi a tutto sarchbe da esaminarsi di bel nuovo, se l'Aragonese anch' esso abbia o nò raccolto e ricopiato di que' marmi Ligoriani, quantunque sembri, che ciò tacitamente venga negato dal Sig. Labus. Orelli.

BADVARIVS (*Iacobus*) et BRENZONIUS (*Augustinus*) defenduntur a *Maffei* A. C. L. p. 187.

BAGARRIS (*Petr. Anton. Rascasius de*) v. *Spon Voyage* T. 3. P. 1. *préf.* p. 8. *Misc.* p. 9. et 13. „BAGARRII adversaria ex plagio compilata.” *Fabrett.* in *Indice.* cfr. eundem p. 465.

BARBERINAE *Schedae*, collectae a *Francisco BARBERINO*, Cardinali, eiusque bibliothecario, *Carolo MORRONO*, v. *Hessel. App. praef. ad Gud.* p. 8. *Syll. Epp. Burmann.* T. 3. p. 294. 295. 312. 393. 394. *Heinsius Gronovio.* 1685.: „Romae novas inscriptiones curat edi BARBERINVS.” Saepe iis usus est *Fabrettus*; aliquoties et *Marinius*. Sed in his quoque, etsi egregia multa continent, insunt Ligoriana quaedam. v. *Syll. Epp. Burm.* T. 5. p. 204. *Heinsius Reinesio*: „Complures inscriptiones collegi ex libro XXXIV. Antiquitatum *Pyrrhi Ligorii* inedito, quem Cardinalis *Franciscus BARBERINVS* possidebat, sed illae haud dubie iam sint insertae illi operi, quod Cardinalis ipse publico iam pridem parat.” — Vides *Heinsium* quoque deceptum a *Ligorio*. *Schedas BARBERINAS Fabretti* (saepe) easdem esse eum *DONIANIS* observavit *Gorius Etr.* T. 3. p. 26. Cfr. tandem *Maffei Osservaz. lett.* T. 6. p. 319.

BEATILLVS (*Antonius*) v. *Mur.* 1806, 2. in *Spuriis*.

BEGERVVS (*Laurentius*) „*Spicilegium antiquitatis cet. Coloniae Brandenb.* 1692. fol. „Fasciculo III. p. 75. seqq. inscriptiones *Pighianas* numero XXVIII. publicavit cum suo in easdem commentario; inlotis autem manibus, rei epigraphicae imperitiorum ad sacra haec *Pighii* foras danda accessisse BEGERVM passim deprehendi; hinc gravem etiam censuram *Fabretti*, *von Lingen*, inprimis *Burmanni* incurrunt: vel sic tamen laudandus, quod *Pighii* monumenta eleganti modo prodita ab interitu vindicavit, quamvis eis explicandis impar fuerit.” — *HAGENBVCH.*

BELLONIAE *schedae*. Spurium saxum ex iis dat *Mur.* 1806, 4.

BENIGNIS (*Amadeus de*). Ne quis in posterum, ut mihi accidit, a *Krebsio Handb. der philol. Bücherkunde* T. 2. p. 358. huius hominis „*Variorum intra Italiam monumentorum inscriptt.* Stregae 1715. 8. inter antiquariae epigraphicae subsidia collocante in errorem inducatur, verbo moneo, *Amadeum* istum non dedisse nisi inscriptiones recentiores. Similis est *NEMEITZII* libellus *Inscriptionum singularium maximam partem novissimarum fasciculus.* Lipsiae 1726. 8.

BEYELLIVS (*Iacobus*) In eius libello *Inscriptionum*, collecto A. 1533. et edito a *Barthio Adversar.* L. 52. C. 1. multa sunt subdicia, pleraque pessime descripta.

BLANCHINIVS (*Franciscus*) exemplo sane minime laudabili titulos praesertim *Marsiglianos* passim supplevit, et subinde emendavit. v. *SAXII Miss.* 4. p. 27. 169. 182.

BOISSARDVS (*Io. Iacobus.*) Elegantes quidem sua pro aetate dedit picturas saxorum, sed fictas quoque subinde ac parum fideles, quarum quasdam in *Gruteri* ed. altera consulto praetermissas postea collegit *Montfauconii* credula sollertia in „*Antiq. expliquée. Supplém.* T. V. Negligens item fuit BOISSARDVS in exscribendis titulis, nec raro sculptor eius vitiosas dedit lectiones. Mala fide consulto egisse non videtur, sed deceptor est interdum a *Ligorio*, aliisque antiquariis Ital.

BOLDONIVS (*Octavius*) In eius libro „*Epigraphica s. Elogia, inscriptionesque quodvis genus pangendi ratione.* *Augustae Perusiae* 1660. fol. praeter inepta plurima, passim spuria quoque amplexus est. cfr. *Reines.* p. 330, 74. 448, 106. 857, 190. *D'Orville ad Charit.* p. 519. Ed. 1. *Murat.* 1797, 1.

BONFINIVS (*Antonius*) *Schoenwisner de Ruderibus laconici Romani* p. 206. explodit inscriptionem ficticiam a BONFINIO primum prolatam, observatque p. 213. „nunquam a BONFINIO alias quoque vere antiquas inscriptt. referri ea forma literarum, quibus eae in lapidibus — expressae fuerint. Verum id ipsum, inquit, argumento

mihi est, BONFINIVM multa saepe ex ingenio supplesse et quidem audacter non raro magis, quam feliciter cet."

BONOLVS (Paulus) in *Historia Foroliviensi* parum accuratus saxorum exscriptor. v. Mur. 1735, 12.

BOXHORNIVS (Marcus Zuerius) In eius *Quaestionibus Romanis* Lugd. Bat. 1637. et in Graevii *Thes. Ant. Rom.* T. v. multa reprehenderunt Reinesius ad *Hofm.* et *Rupert.* Epp. p. 99. 111 — 113. p. 654 seqq. Graevius in *Praef. Thes.* T. v. HAGENB.

BRESCIANIVS (Iosephus) In volumine *Inscriptt. Cremon.* multas eum nothas admisisse queritur *Zacharia Excurs. lit.* p. 60. Vide *Bianchi Marmi Cremonesi* passim.

CAIADVS (Henricus) Quam *Apianus* p. 2. retulit inscriptionem *Sibyll. Vaticinium occidiis decretum*, Gruterus recte in spuria retulit p. 2', 5. Fabricatum hanc fabulam ab *Henrico Caiado Lusitano Varerius* perhibet. v. *Fabric. Bibl. Lat.* T. 1. p. 382.

CAMDENVS (Guilielmus) Probatissimi huius antiquarii fidem in suspicionem nimis leviter vocat Maffei *us A. C. L.* v. c. p. 287. propter *Grut.* 89, 8. p. 313. cfr. *Grut.* 262, 3. p. 279. propter *Grut.* 56, 1. p. 347. *Grut.* 546, 5. 5. p. 396. ad *Reines.* p. 171, 141. Manifestae sane fraudis vestigia in eius Britannia equidem non deprehendi; plura corrupta esse et mutila non nego. Suspectum utique videri possit *Grut.* 546, 5., sed cur quis id confinxerit, nihil est in causa, et agnoscendam potius in eo censeo barbariem quandam Britannicam. Nam sicuti temporum diversitas probe est observanda in sermone et orthographia titulorum, ita quoque formulis quibusdam per singula fere secula distinguuntur lapides Italiae, et in his urbici, municipales, classiarii, tum Galliae, (in quibus sua rursus propria habent Lugdunenses, Nemausenses, Helvetici;) tum Hispaniae, Britanniae, Germaniae, Pannoniae, Graecienses et Africani. Quos si quis omnes ad Italicorum regulam exigat, in multis haereat ac sine ulla causa de fraudibus dubitet, necesse est.

CAMERS (Ioannes) Ab hoc *inscriptt.* confictas fuisse contendit *Ant. Augustinus Dial.* XI. p. 161. et 162. At unde *Augustino*, quas *inscriptt.* falsas num. IX. et X. attulit, constiterit, *Aldum* a CAMERTE habuisse? Quid enim Polenses duo lapides ad CAMERTEM potius, quam ad alium quemvis? — HAGENB.

CAMPOLONGVS (Emanuel) Eius *Litholexicon Neapoli* 1782. editum, refertum est fictitiis et barbaris inscriptionibus; neminem tamen hactenus nebulo iste videtur decepisse praeter *Iosephum Furlanettum* in primis dumtaxat foliis *Appendicis Forcellinianae*.

CANNEGIETERVS (Henricus) In utilissimo libro *de mutata Rom. nominum sub Principibus ratione Traiecti* 1758. 4. non satis accurate distinxit monumenta sincera a subditiis. Quocirca in eius opere usurpando magna utique cautione opus est.

CAPACIVS (Iulius Caesar) Quas in *historia Neapolitana Neap.* 1607. attulit *inscriptt.* non semper perite, neque optima fide sunt exscriptae. Graeca quoque habet spuria. v. *Maffei A. C. L.* p. 87.

CAPPONIAE *Schedae.* Spuria ex his dedit Mur. 1803, 5. 1807, 3. 1815, 1.

CARRERA (Petrus) In eius *Historia Catanæ* 1639. permulta insunt supposititia. v. *Torremuzza Inscriptt. Sicil.* p. 298. seqq.

CASELLIVS (Iac. Durant.) Manifesto spuriam ex eo inscriptionem, fraude non notata, dat *Almeloveen Fast.* Ed. 2. p. 233.

CHEVALIER (Nicolaus) v. *Hessel Praef. ad Gud. App.* p. 43. Non raro monumenta credi genuina, quae ad similitudinem verorum sint efficta monens *Keyslerus Antiqq. Sept.* p. 248. hanc ibi dat notulam (e) „Pertinent huc plurima monumenta a *Nic. CHEVALIER* collecta." — HAGENB.

CHARLANTI . . . v. Muratorii spuria 1807, 1. 2.

COLADONIVS (*Claudius*) v. Grat. Spur. 15, 8.

COLONIA (*Dominicus de*) *Antiquités de la ville de Lyon*, 1701. 12. Huic quoque non semper fidendum.

COLVMNA (*Franciscus*) v. POLYPHILVS.

CORSINVS (*Eduardus*) „*Series Praef. Vrbis*. — Pisis 1763 4. Invitus quidem carui et editione altera et Vindiciis *Marinii*, sed in priore certe misere saepe deceptus est a *Gudii* et *Muratorii* Ligatorianis: cuius rei insigne exemplum praebet p. 301., ubi commentum hoc Ligatorianum IOVI STATORI FVL || GVRATORI D. D. || C. SILIVS. PATRVINVS. V. C. || PRAEFECTVS VRB. EX V. || SOL. — e *Gudio* 6, 4. ad annum p. Chr. 397. refert; quasi vero tunc temporis Praefecto Vrbi Iovi Statori cet. votum solvere licuisset! Similia per totum librum passim invenies. Inedita marmora habet nulla.

CYPERVS (*Gisbertus*) non solum complures inscriptt. ineditas olim beneficio *I. G. Graevii* ex *Gudii* collectione excerpsit, ut ipse testatur in Epistola Consulari, quam *Almeloveenius* Factorum suorum praefationi inseruit pag. * * 3. b., sed et *Relando* occasionem dedit *Gudianas* inscriptiones in aedibus *Hesselianis* inspiciendi, teste *Relando* in *praef. ad fratris sui Fastos* pag ****. Hinc autem factum, ut, observante iam *Maffeo* in *Verona illustrata* T. I. p. 308. ed. min., XXI. Inscriptiones in CYPERI epistola consulari primum editae ad unam omnes supposititiae sint. HAGENB.

CYRIACVS ANCONITANVS, vir singularis et paene incredibili peregrinas terras visendi atque antiquitatis reliquias investigandi studio ardens, quum a plerisque olim veluti alter Ligorius probris iniuste laceraretur, egregium tandem patronum nactus est *Tiraboschium*. *Storia della letteratura Italiana* T. VI. P. I. p. 263. Ed. di Milano 1824. Id quidem ultro fatemur, eum et deceptum esse interdum ab hominibus fraudulentis, et in titulis exscribendis passim vel propter inscitiam vel propter nimiam festinationem peccasse, quod quidem longe saepius ei videtur accidisse, quam illud; quocirca, quae ei soli debentur, cautissime sunt examinanda. Verum bona fide CYRIACVM egisse, nunc in comperto est. Sed id maxime faemae eius' offecit, quod tituli aliquot manifesto commenticii, in primis Hispanienses quidam, eius sub nomine feruntur. Hoc igitur crimine *Hagenbuchius*, destitutus etiam tunc et Itinerario CYRIACI a *Mehusio* edito, et subsidiis longe praestantioribus, quorum usus concessus erat demum *Tiraboschio*, eum prorsus liberare non potuit, ex quo factum est, ut hoc iudicium ferret: „certum est, CYRIACVM Hispanienses inscriptiones plures confinxisse; neque ii negant, qui eum de aliis inscriptionibus Graeciae et Illyrici merito vindicant et absolvunt, non item de Hispaniensibus. Editio Inscriptionum CYRIACI Barberina *Compagnonio* et *Muratorio* fuit ignota, non *Maffeo*, non *d'Orvillio*, non *Leichio*: nunc quia edi Seculo XVII. coeptae, at non perfectae neque divenditae, titulus est additus divenditurque, omnibus est nota; quae *ἱερόδωτος* omnino docet, CYRIACVM *πλάνον* non fuisse, fanamque eius tuetur. At Hispaniensibus lapidibus, qui in editis CYRIACI nulli dantur, nihil inde accedit, manetque accusatio de fictis CYRIACI Hispaniensibus: nisi quis velit, alium impostorem CYRIACI nomine abusum suas ita fraudes tegere tentasse, ut CYRIACO adscriperit, quae ab eo minime erant profecta. De his vero CYRIACVM nemo doctorum adhuc, quantum meminisse possum, excusare voluit, nedum ut potuerit. In editis CYRIACI maxima pars genuinas inscriptiones sistit: quam habet p. 8. N. 66. a *Gruterō* in spuris olim editam 4, 2. *Sponius* iam defendit. Insunt tamen, sed minime multae, quae CYRIACO pro veris obtrusae sunt, nisi eas ipse potius confinxit. v. c. p. 41. N. 263. a *Muratorio* recte in spurias relata. 1816, 1. p. 28. N. 198. tota est *Herodotea*.” — Hactenus quidem HAGENBVCHIVS. Nunc

vero quum ex *Tiraboschio* satis constet, CYRIACVM per Hispanias iter nunquam instituisse; manifestum est, peracute divinasse *Hagenbuchium*, fraudulentum nescio quem hominem, fictis a se lapidibus, quo maiorem iis auctoritatem conciliaret, CYRIACI nomine praefigendo duplex commisisse flagitium. Fictitias istas Inscriptt. habent *Apianus*, *Moralis* et *Occo*.

DINVS (*Franciscus*) Commentitia passim habentur in eius *Antiquitatibus Vmbrorum* v. *Maffei*um A. C. L. p. 477.

DODWELLVS vide *Wives*.

DONATVS (*Sebastianus*) Utilissima quamvis sint eius supplementa Thesauri Muratoriani iis praesertim, qui carent *Passioneo*, *Ephemeridibus* et variorum opusculis Italicis ab eo diligenter excerptis, in eo tamen reprehendus est, quod interdum saxorum loca silentio praetermisit. Subinde quoque in fraudem inductus est a *Schedis* in primis *Petri GNOCCHII Brixianis*, corruptissimis plerumque, vel prorsus suspectis. Easdem porro inscriptiones quandoque temere ac fortuito repetit.

DONIVS (*Io. Baptista*) Optima quidem fide et scite versatus est in lapidibus exscribendis et undequaque colligendis, sed aliter fieri non potuit, quin ipse quoque tum a *Ligorio*, schedisque ex *Ligorian*o thesauro derivatis, tum a variis antiquariis et historicis scriptoribus, quos consuluit, interdum deciperetur.

DONNOLA (*Thaddaeus*) Hispellates hic inscriptiones aliquot confinxisse perhibetur a *Zacharia* *Istituzione* p. 497.

DYNOD *de Charnage*. Quos lapides dat in *Histoire du Comté de Bourgogne*, et *Mercur* *Suisse* *lanvier* 1743., caute sunt examinandi.

ERIZZORVM domus Venetiis Graecis lapidibus recenter scriptis erat referta. *Maffei* A. C. L. p. 76.

FABRETTVS (*Raphael**) Dubiae, ut praediximus, auctoritatis et *Ligorianae* plerumque sunt, quaecunque ex *Vaticanis* schedis excerpit; neque semper fidendum *Barberinis*. Interdum etiam nescias, utrum saxa det ex ἀντιγραφαί, an ex apographis tantum. Ex negligentia quadam loca saxorum frequenter tacet, quamvis, ut aliunde scimus, vel *Ligorius* ea a se saepe cum saxis ipsis conficta plerumque curiose enotasset.

FABRICIVS (*Georgius*) Ex huius quoque scriptis dubia quaedam in *Smetii* et *Gruteri* thesauros transierunt; (cfr. *Grut. Spur.* 3, 6. cet.) non quod ipse fraudis sit postulandus, sed decipi se passus est ab *Apiano* aliisque.

FALSARIÏ. „*Seguierius* Ep. 5. a. 1754. habet quaedam de suppositis inscriptionibus, quibus maxime hac tempestate cavendum, et quae Romae praesertim a perverissimis falsariis antiquitatum cultoribus obiciuntur: tum de quodam marmorario Venetiis tunc temporis degente, qui fictitias inscriptiones plurimas marmorum crustis incidebat, et tamquam essent e Graecia vel aliunde allatae, dura fronte incautus vendebat. Memini quoque *Mazzolenum*, quum Turici commoraretur, mihi narrare, Florentiae quendam nummos antiquos ita imitari, ut falsos eius, nisi falsarius ipse, et *Mazzolenus*, nemo discernat. Impostorem hunc a *Mazzoleno*, gravissimis rationibus adduci non potuisse, ut artem pessimam desineret exercere.” HAGENB. Graviter *Marinius* quoque *Iscriz. Albane* p. 199. in eiusmodi quendam falsarium invehitur.

FARNESIANAE *Schedae*, quibus usus est *Muratorius*, ipsae quoque inquinatae erant *Ligorianis*, longe meliores tamen *Gudianis*. v. *Mur. Praef. T. 1.* p. 7. Spuriam ex iis dat *Mur.* 1804, 5.

*) Sunt in *Fabretto* inscriptiones praeter 433 paternas in *Capp.* octo prioribus, 4225. Summa 4688. HAGENB.

FAVNVS (Lucius) Huius inscriptionibus cum cautione utendum esse, dum Gruterum perlustro, notavi.

FAZELLVS (Thomas) Ex hoc corrupta saepe et incerta dat Reinesius.

FELICIANVS (Felix) v. Maffei Mus. Ver. p. 80. *Verona illustr.* T. 2. p. 189. *Ricerche istoriche in Sambuca memorie* p. 39, 3. *Moshemii Dissert. ad Hist. Eccl. pertin.* T. 2. p. 611. *Tiraboschi* T. 6. P. 1. p. 304.

FERNANDEZ (Alphonsus). Ex eius *Anales de Plasencia* fol. 26. commenticiam affert inscriptionem PONZ *Viage* T. 8. p. 33.

FERRARINVS (Michael) v. Murat. *Praef.* T. 1. p. 2. 3.

FERRETTVS (Io. Baptista) In eius *Musis lapidariis*, *Veronae* 1672. fol. editis haud pauca insunt supposititia. Magno favore miserum id atque ineptum tentamen olim exceptum fuisse scribit Maffei Sig. gr. p. 133.

FLEETWOOD (Guilielmus) Magna cum cautione utendum est *Fleetwoodi* notissimo libro, quia auctores, a quibus sua mutuatus est saxa, tacet, et spuria sinceris non raro immiscet.

FLORENTIVS (Nicolaus) v. Grut. *Spur.* 17, 4.

FOVRMONT (Michael) An Latinas quoque inscriptiones confinxerit, equidem nescio: quid in Graecis ausus sit, nuper demonstravit Boeckhius. Latinae, quas dat Osann *Inscriptt. Fasc.* VI. pessime sunt exscriptae.

GADDIORVM *Museum* Florentiae. „Ut GADDIORVM viridarium quoque literaria quadam supellectile superbiret, Inscriptiones hac illac coniectae sunt, quarum maximam partem recentis alicui Epigrammaticarii lusus fuisse iudico, et certamina Antiquariorum.” Ita Maffei A. C. L. p. 245. iniquior, ut solebat, in *Gorium*, qui GADDIANAS inscriptt. iunctim ediderat in *Inscr. Etr.* T. 1. p. 185. seqq. Plures tamen illarum a severissimis Maffei censuris defendit Vermigliolius *Iscriz. Perugine* T. 2. p. 399. seqq., unius tamen ipse patrocinium omisit. ibid. p. 486. Et fatendum sane, in collectione tam parum numerosa tot mira et plane singularia reperiri, ut de docta aliqua fraude suspicionem vix deponas.

GANDVCIVS (Eduardus) Multis mendis inquinati sunt lapides, quos dedit in *Discorso sopra l'epitafio ritrovato a' Tortona d'un Decurione antico Genovese.* Genova 1614. v. *Spotorno Trattato* 1. p. 47.

GARVFFIVS. In *Ariminensibus Garuffi* nova omnia merito dixit Maffei A. C. L. p. 474. cfr. Mur. 21, 4. 1642. 1., quae manifesto subditicia sunt.

GINANNI (Petrus Paulus) Eius schedae et Ligorianis thesauris ductae spuris refertae sunt. Cfr. Oliverii opusculum infra exhibendum; et Mur. 10, 1.

GNOCCHI (Petrus) v. supra *Donatus*. De hoc homine haec mihi scripsit eruditissimus LABVS: „Pietro GNOCCHI nacque nella terra d'Alfianello della provincia Bresciana l'anno 1708. Venne a Brescia, e quivi fece i suoi studj, e si iscrisse alla milizia ecclesiastica. Si applicò con trasporto alla musica, e divenne eccellente suonator d'organo; onde fu fatto Organista della Cattedrale, e in quest' ufficio rimase tutta la sua vita. Fu uomo semplice e direi quasi idiota. Nelle ferie autunnali percorse a brani a brani tutta la nostra provincia per copiarvi le antiche lapidi in qualunque luogo elleno fossero. È fama che si facesse una volta con un cesto calare entro un pozzo per copiarvi una epigrafe; ed io mi procacciai a gran prezzo un esatto apografo delle sue schede, non perchè facessi gran conto delle sue lezioni, ma per avere una sicura indicazione de' luoghi, ove tutte si trovano. Siccome però il buon uomo non era troppo dotto, così per ingrossar il suo volume, alle vere copiate sui marmi, frammischiò anche le false trascritte dai libri, e scemò fede e pregio alla sua laudabil fatica. Fu però, torno a ripetere, onorato e sincero uomo, e il Capitolo della Cattedrale di Brescia, che gli volea molto bene, allorchè morì il 4. Settembre del 1802. in età di 94. anni HONORIS. CAVSA. FVNVS. ET. LOCVM. SEPVLTVRAE.

DECREVIT. come si legge nel suo epitaffio. Scrisse anche una *Storia della vita e dei maneggi secreti delle mogli de' XII. Cesari*; opera non ancora pubblicata, e che forse non sarà mai. Io l'ho letta, e non ci ho trovato nè molta critica, nè lenocinio di stile."

GOLTZIUS (*Hubertus*) Hoc quidem in genere raro memoratur, etsi a *Grutero* inter eos refertur, qui scriptis publicis ei profuerint: plus sane lusit in nummis domi suae flandis feriendis.

GORIVS (*Antonius Franciscus*) Notandum est, *Gorium* nec in *Doniano* opere, nec in *Inscriptt. Etruriae* usum esse *Gruteri* editione altera, unde plures errores in ea correctos ex priore repetiit. Aliquando et ipsum a falsariis deceptum esse contendit *Maffei* in epistola inedita, quam dabimus in Appendice II.

GRAEVIUS (*Io. Georgius*) In commentariis suis in veteres scriptores et in praefationibus ad *Thes. Antiq. Rom.* saepe *Gudianis* saxis utitur manifesto spuris, quae utpote inedita sibi que uni commissa nimia caritate amplexabatur.

GRVTERVS (*Ianus*) In huius Thesauro ubicunque probe attendendum est nostrae disciplinae studioso, qua quisque lapis auctoritate sit munitus; nam praeter ea, quae ex scriptoribus suspectis in hoc nostro indice notatis afferuntur, alia quoque dubiae fidei habet, nulla quidem sua et *Scaligeri* culpa, nisi quod ambo, laudabili sane studio incensi, omnia, si fieri posset, complectendi, nimis erant benigni et faciles in amicos suspecta etiam dona offerentes; de qua *Gruteri* timiditate, ne dicam credulitate, aliquoties queritur *Hagenbuchius*. „Tanta est magnitudo meritorum *Gruteri* et *Scaligeri*, virorum summorum et *κοινηκωτάτων*, ut omnes omnium gratiae ab omnibus eis debeantur. Haud raro autem accidit hominibus hisce magnis, hominibus tamen, ut blandientes eorum coniecturae et suspensiones ipsis imposuerint: quare saepius optabam, ut quid invenissent, inque quid, quod invenerant, mutassent, curate exponerent, quo lectores iudicare ipsi possent. Sed, quod nollem factum, interdum reticent, ex quo, quod dedere, ipsis sit natum: in primis *Gruterus* praeclarius etiam fuisset meritis de literis hisce antiquis, si retento typo primo, cum eo typus aliorum, in quos postea inciderat, ita contulisset, ut *διπλογραφίας* ipsas enotaret potius, quam inductis typorum primorum exemplis, eorumque loco allatis aliis, nos incertos ignarosque dimitteret, quid alibi legisset, mutassetque. Quum *Gruterum* conferrem cum auctoribus, ex quibus hauserat, in primis cum *Apiano*, saepe sum admiratus felicitatem sive *Gruteri*, sive *Scaligeri* divine restituentium veras lectiones ex malis: quas tamen malas, quia non adduxerunt, iudicium eorum admirari non possunt, nisi qui auctores ipsos, quorum typos persanarunt, evolvunt, quod quam paucissimi faciunt: *vel duo, vel nemo: turpe et miserabile!* Inveni vero collatione, quam dixi, instituta, ubi omnino scire interest, quid alii ante *Gruterum* dederint, ut examinata lectione Gruteriana aliud quid, quam quod *Gruterus* dedit, legenti exire possit. Haec generatim monere haud alienum mihi visum est: exempla adducere possum plurima, sed paucula hic citare ero contentus. Grut. 818, 11. nonnisi ex *Apiano* p. 103, 1. dat *Gruterus*, tacens aut se, aut *Scaligerum Apiani* DECLIORVS mutasse in D. F. CHLORVS. Hic vero dubito ob nimiam raritatem cognominis CHLORVS veram lectionem sese dedisse mutanti ex ingenio; quid pro DECLIORVS fuerit in saxo ipso, non definiam. Grut 856, 3. *Apiani* textum p. 134, 1. L. ALFIVS. L. L, NASENNIA || NASENNIA I. L. CERDO D. || S. F. C. C. L. PROTABILEM AVO. || H. SS. IN FRONTE PEDVM || III. IN. AGR. PEDES IIII. ita dat, ut literas quasdam docte emendet, alias tres omittat, ex versibus quinque faciat septem: L. ALFIVS || L. L. NASENNIA. NASENNIA. || L. L. CERDO || C. C. L. PROTADI. LEM. AVO || H. S. S. || IN FRONTE PEDVM. IIII. || IN. AGR. PEDES. IIII. — Capuae. In indice 23. nil sani. Non videntur misere immixta esse et confusa, quae tribus areolis sic distinguere conor:

L. ALFIVS L. L. | NASENNIAE | NASENNIA. L. L.
 CERDO D. S. F. | D. D. L. PROTADI | LEM. AVO.

H. S. S. IN FRONTE. PEDVM. IIII. IN. AGR. PEDES. IIII.

sub *Apiani* PROTABILEM. AVO. duo duarum Nasenniarum cognomina latent, sine meliore typo vix restituenda; (nec enim LEM est *LEMonia tribu*. An AVO naturalem significatum retinet, Aliusque Cerdo fuit avus Nasenniae? *Orellius*.) Discordia casuum PEDVM et PEDES tollas legendo alterum utrum PED., sed haec syntaxin non magis turbant, ac *vixit annum, mense, vel anno, menses*. — Grut. 952, 5. obscurissimum *Apiani* textum p. 131, 4. PVBLILIA SEX. PVBLILIO SEX. || L. L. TITIO OPTATO. SEX. || L. FISTIA TRYPHONI PA || TRONO SVO FIERI. FECIT. — Capuae. partim transpositione adiutum acute, partim vero insertis vocalis duabus longe obscuriorem redditum deprehendi; deprehendi autem nonnisi ex *Apiano*, quum omne iudicium *Gruterus* ipse sustulisset: PVBLILIA. SEX. L. || FISTIA || SEX. PVBLILIO. SEX. L. || L. TITIO OPTATO. SEX. L. || TRYPHONI || PATRONO SVO || FIERI IVSSIT. Collato *Apiano* vidi duas, si non tres epigraphas parallelas misere permixtas esse. Puto in saxo fuisse:

PVBLILIA. | SEX. PVBLILIO. SEX. L. | L. TITIO OPTATO.
 SEX. L. FISTIA | TRYPHONI

Sub media epigraphe fuit, credo, PATRONO SVO et sub tertia FIERI FECIT. (Grut. IVSSIT.) Verba Gruteriani textus, in quo SEX. L. ter occurrit, quum in *Apiano* nonnisi bis legatur: SEX. L. L. TITIO OPTATO delet *Gudius* in notula ed. Grut. sec. Puto tamen, *Gudium* saxum ipsum non vidisse, sed in MSC. quodam ita invenisse, ut tertia epigraphe prorsus non adfuerit. Versum quartum totum delet *Gudius* propter finem versus tertii SEX. L. propterque versum ultimum. Sed nihil obstat, cur SEX. L. altero loco retineamus: tritum enim est, libertis quoque libertos fuisse.

Grut. 959, 13: *Apiani* typum p. 113, 3. D. M. || ALPHIA MAXI IBELITIO SA || TVRNINO CON. ET. FIL. LIBER || TIS LIBERTABVSQVE || POSTERISQVE EORVM. — Neapoli. ita exhibet, omisso D. M.: || ALPHIA. MAX. L || BELLITIO SATVRNINO cet. Posset quoque fieri MAX. F. BELLITIO, vel MAX. L. L. BELLITIO. Dubium mihi est, an ad classem libertinorum recte sit relatum. cfr. 1045, 4., ubi in alio saxo Neapolitano est MAX. LIBERTA. ET CONVIVX. An in nostro legendum MAX. LIB. L. TITIO? — *Apiani* CILINAE prorsus omisit, nesciens OPTIMAE emendandum Grut. 435, 5. *Apian*. p. 137. 2. D. M. S. || P. MARCIANVS AMERINVS || AVGVSTALIS CAPVAE VIVOS || SIBI ET MARCIAE CELERINAE || CONVIGI CILINAE FECIT. In alio *Apiani* (p. 135, 4.) saxo versum ultimum plane omisit Grut. 59, 8. non monito lectore. *Apiani* (p. 199. extr.) AVLLIA mutat sine indicio in AVLIA pro AVILIA Grut. 963, 1. cfr. 860, 1. et *Apian*. p. 147. extr. — In notulis ed. sec. Grut. interdum lapidem ipsum legi visum, a quo sit visus non addi haud semel invenies: quae notulae ex MSC. potius haustae ab anonymo, quam ab *αὐτόπτη* profectae videntur. Cfr. Grut. 403, 1. notula b. Ex Grut. 411, 1. putes *Gudium* saxum istud *Gruteri* ed. prioris ad lapidem ipsum explesse et correxisse: toties in notulis *Gudianis* *Lapis* citatur. At collato Mur. 618, 4. vidi *Gudium* non vidisse lapidem, sed *Ligorii* MSCo usum esse. An *Gudius* in MSC. suo posuit L, quod *Ligorium* notans pro *Lapide* legerint editores Gruteriani? — Supplementum *Gudii* notarum in *Gruterum* habes in *Actis Erud. Suppl. T. V. p. 10 — 32*. Gruterus habet saxa 11516. — HAGENBVCH.

GVALTERVS (*Georgius*) Diligentiam eius in exscribendis saxis laudat *Fabrettus* p. 36. assentiente *d'Orvillio* in Siculis. Tres editiones monumentorum eius *Siculorum* idem memorat in *Misc. obs. T. 3. 1741. p. 116*. primam Panormitanam 1624. alteram Mesanenensem, tertiam, quam se nihil morari dicit, in *Thesaurο Siculo* Tom. VI., et sane tertia haec Havercampiana *Hagenbuchio* quoque minime probabatur. Ceterum GVAL-

TERVM lapides suis interdum coniecturis implese legi in *Praef. Thesauri Burmannian.*

— HAGENB. idque iudicium passim confirmatur a *Torremuzza*.

GVASCVS (*Franciscus Eugenius*) *Musei Capitolini antiquae Inscriptt. Romae 1775.* 3 Vol. ab eo curatae hoc maxime habent incommodi, quod quā pleraeque iam ante essent editae, ipse tamen apud quos exstarent, indicare consulto praetermisit? idque non negligentiae tantum parum laudabili, sed pravae potius gloriolae cupiditati tribuo, quā ductus incognita fere primus produxisse vellet videri. Gravissima igitur cum molestia *Inscriptiones* istae *Capitolinae* per magnas collectiones investigandae sunt, ut primum editae a dudum notis distinguantur. Errores a GVASCO commissos passim castigat *Marinius* in *Inscriptt. Albanis et Actis. Frat. Arval.*

GVASTAVINVS (*Iulius*) Ex eius schedis spuriam dat *Mur. 1797, 2.*

GVDIVS (*Marquardus*) de mala fide minime mihi suspectus, in magnam tamen reprehensionem merito incurrit nimiam propter credulitatem, quā *Ligori* falsissima quaeque haud monito lectore pro sinceris amplexus est, ingentemque acervum talium corrasit, quibus vera, longe ea pauciora, vel ab ipso visa, vel e melioribus schedis *Strozzi*, *Salmasii*, *Chifletii*, *Rycquii* desumpta paene obruuntur. Quo factum est, ut quum *Spanhemium*, *Graevium*, *Cuperum*, *Ioannem de Vita*, *Corsinum*, alios, auctoritate sua non satis pensitata permultos in errores abripuisset, nimis acres etiam *Muratorii*, *Bimardi*, *Maffei* censuras experiretur. Medium tenere *Saxius*, d' *Orvillius Misc. Obs. T. 3. 1744 p. 151.* et *Hagenbuchius* passim v. c. *Bibl. epigr. Mss. T. V. p. 113.* „*Muratorius* opus GVDIANVM pro non edito habuit hanc etiam ob causam, quod incuria editorum fraudatum sit indice perfecto: quod nonnisi de 23. accipiendum est, in voce *Sex. Claudius* abrupto, ob typographi, puto, festinationem. Optabam et ego, ut index 23. perfectus fuisset datus ab *Hesselio*; neque tamen magis ob ipsum GVDII opus, quam propter observationes ad *Grut. Reines. Spon. Fabrett.*, quas legeremus, si, quo modo institutus, eodem esset absolutus, quibus nunc ob abruptam telam aegre caremus. Etsi vero Ind. 23. non sit perfectus, *Muratorius* tamen opere GVDIANO facile esset commodeque usus: quod indices reliqui pleni in opere GVDIANO adsunt; quibus qui bene uti scit, ad saxa GVDIANA sine indice 23. pervenire potest: iis utique exceptis quae nonnisi indici 23. inseri debebant: quae et ipsa secundum ordinem classium in GVDIO ad modum *Gruteri* institutorum et alphabeti nominum ordinem sequentium, commode satis investigari a *Muratorio* potuissent. v. c. in affectu Parentum voc. *Ti. Claudius* habet Gud. 232, 5. *Mur. 1151, 7.* Gud. 232, 7. *Mur. 1152, 9.* Gud. 232, 8. *Mur. 1152, 3 et 8.* Gud. 232, 9. *Mur. 1152, 7.* Gud. 232, 10. *Mur. 1152, 11.* Vides ex levi specimine, quantum iuvisset *Muratorium* GVDII opus, si eo recte uti scisset, sique eo uti recte voluisset.” —

Sincerorum nos quoque memorabilia non sine fructu excerpimus, reiectis *Ligorianis* omnibus, nisi ubi ipsa ex fraude detecta utilitas quaedam caperetur. Maximus autem usus GVDIANI libri in eo cernitur, quod eius ope in *Reinesianis*, *Sponianis* et *Fabrettinis*, immo et *Gruterianis*, *Ligorianis* facilius deprehendi secernique a vere antiquis possunt.

GVENEBALDVS (*Ioannes*) De hoc GVENEBALDO eiusque *Tumulo Chyndonactis*, libello item, cui titulus *le Reveil de Chyndonax Dijon. 1621.* rem omnem cognoscas ex *Montfauconii Palaeographia Prolegom. p. VII — X. Keysleri Antiqq. Septt. p. 400.* *Hagenbuchii Epp. epigr. p. 241.*

GVICHENON (*Samuel*) „Scitent erroribus inscriptt. a GVICHENONIO in *Historia Sabaudica* relatae. v. *Spon Misc. p. 97 et 267. Mur. 484, 2.* Lapidum fragmenta interdum iungit, conglutinatque parum dextre; in quibusdam fucum aut sibi fieri passus est, aut ipse fecit aliis, spurias epigraphas aut admittendo, aut obtrudendo. Cfr. *Spon*

Misc. p. 265. 1. et 2." HAGENB. Idem fere valet de IOFFREDI *Historia Nicaensi*, et BOVCHEI *Historia Provinciae*.

GVILLIMANNVS (Franciscus) in Helveticis suis communi historicorum Secc. XVI. et XVII. vitio laborat, lapides modo perperam, modo mance exscribendi.

GVLHELMVS (Paulus) „Etsi Lipsius in Praef. Auctarii sui Smetiani dicat: *mihi satis, quae vel ipse vidi, ponere: vel quae habui ab iis, quibus tamquam mihi fido*, haec postrema tamen de amicis suis amicus eum dixisse, quam iustius, compertum habeo; idque in primis deprehendi de Paulo GVLIELMO, a quo saxa quaedam, Helvetica praesertim, accepta ita dat Lipsius, ut mangonem impostoremque fuisse hunc GVLIELMVM cognoscas; quem ego hominem qui fuerit iuxta cum ignarissimis scio. Ex officina falsarii huius prodierunt, quantum quidem ego possum comprehendere, duo Helvetici lapides, nunquam usquam a quoquam alio visi Grut. 600, 14. et 319, 10. Alia interpolavit, quae αὐτόπτως aliter dedisse certo constat. v. c. Grut. 226, 6. 235, 1. 427, 12. cet." HAGENB. Vide nos quoque passim in Helveticis.

GVTENSTENIVS (Leonhardus) Eius schedae Ursinianae non semper fide dignae sunt. cfr. Grut. Spur. 3, 4. Maffei A. C. L. p. 333.

HALLER (Franc. Ludovicus) egregie sane meritis est de lapidd. Helveticis colligendis, sed haud pauca parum perite vel exscripsit vel interpretatus est, non usus Hagbuchi Helveticis, quae magnopere iuvare eum potuissent.

HARDVINVS (Ioannes) „Non quempiam ut opinor, ab attento in inscriptt. veteribus versandis consulendisve studio dimovebit adserta nuper tot locis ab viro erudito (HARDVINO Select. Oper. p. 340. 359, 707.) inscriptionum, haud minus ac librorum veterum νοητέα, et quod non aliquae forte ex iis, sed pleraeque omnes Gruterianae operis aut Reinesiani Syntagmatis ex membranis longe posterioris aevi sint in marmora et lapides transductae: imo ut vix lapidem repertum erutumve putet ante annum MDX. ibid. p. 501. Ez. Spanhem. de praest. et usu Num. T. II. p. 518. — In La Croze Vindiciis vet. scriptt. contra HARDVINVM passim insunt quaedam de Insc. antiquis; in primis pagg. 14. 55. 107. 141. — HARDVINVM, qui tot auctores antiquos υποβολιμαίους statuerit, nummos et lapides falsos quosdam pro genuinis adducentem, perstringit Maffei in Ricerche istor. in Sambuca Memoriae p. 51. HAGENB. Post HARDVINVM qui aequae diffideret antiquis Inscriptionibus neminem vidi praeter Mannertum V. Cl.

HESELIVS (Franciscus) Passim queritur se non habuisse exemplar Gudianum, sed apographum tantum Koolianum. v. c. 298, 1. Indic. p. XLIV. et CVI.) idque non leve detrimentum attulisse toti collectioni Gudianae consentaneum est. Praeterea nimis festinare cogebatur HESSELIVS a typographo, cuius de petulantia saepe ridiculum fere in modum lamentatur. Indic. p. XVII. Passim indicibus Gudiani operis adnotationes suas intexuit, nonnullas ipsis Gudii saxis lucem egregie affundentes; alias bonae frugis, sed ad saxa non magis, quam alio quoque pertinentes; plures etiam, quae saxa non iuvant, facileque omitti potuissent, cuius generis vide ad Gud. 188, 1., multa denique promisit, quae praestare non potuit. v. c. Praef. Append. p. 61. HAGENB.

HISPANIENSES Inscriptiones. „Multae Hispanicae νοθεύουσι: quas ad obrusam veri adfricabunt doctiores." Grut. in Add. ad 48, 5. Adde La Croze Vind. vet. scriptt. p. 195. Velseri Opp. p. 851. Maiansii Epistolam praemissam Anthologiae Lat. Burmann. T. 2. Omnino omnibus in Hispaniensibus cautissime est versandum.

HOLSTENIVS (Lucas) v. Sylloge Epp. Burm. T. 3. p. 476. Ipse quoque passim a Ligorio deceptus spurias inscriptt. pro sinceris habuit. v. Maffei Ant. Gall. sel. p. 148. Oliver. ad Marin. Pisaur. p. 93. Caecam fidem nummis quoque Ligorii HOLSTENIVM tribuisse apparet ex eius Epistolis a Boissonadio editis p. 404. seqq. Ficti-

tum autem illum ipsum fuisse nummum, de quo sermo est, facile colligitur ex voc. *IEPOC* pro *IEΠΕΩC*, errore prorsus Ligoriano.

HOLTHENVS (*Eduardus*) „In Indicibus *Scaligeri* mutavit quaedam sine indicio, neque semper in melius.” HAGENB.

HVEPSCH (*I. G. C. A. de*) In eius Epigrammatographia multa sunt misere corrupta; quaedam suspecta ac manifesto ficticia, velut pag. 7, 19. p. 58, 22. p. 62, 1.

IACOBILLVS (*Ludovicus*) qui *de Sanctis Fulginatibus* scripsit atque Umbrian aliis lucubrationibus illustravit, confictorum lapidum reus agitur a *Muratorio* 1800, 1. et 1806, 6.

IACOBONIVS, alias IACOBINVS (*Iulius*) est in indice eorum, qui *Grutero* scriptis publicis profuerunt. A *Ligorio* accepit saxa quaedam, quae Ligoriani doli vestigia habent, *Norisio* detecta. cfr. *Grut.* 261, 4. 411, 3. 448, 8. *Reines. ad Rup.* p. 273.

INEDITAE *Inscriptiones*. „Interdum nostra aetate dicuntur eruta, quae temporibus avorum patrumque nostrorum iam erant editae. v. c. *Bei dem Anfang dieses Jahres 1741 hat man in dem Dorfe Rossano in dem Landstrich Bassano eine Urne ausgegraben, so die Aufschrift führet*: C. Publilio C. F. T. N. Patri. Birriae L. F. matr. — *Götting. Zeit.* 1741. p. 91. quam inscript. iam inveni in *Grut.* 738, 10. Sic quam a. 1739. inventam scribit *Gorius Etr.* T. 3. p. 136. *Montfauconius* iam ediderat a. 1702.; quam a. 1739 effossam scribit *Mur.* 1996, 8. iam erat in *Grut.* 55, 3.; quam a. 1710. repertam dicit *Brenemannus* iam erat in *Fabrett.* p. 682, 65.; quam nuper effossam dicit *Mur.* in App. 2046, 3. iam erat in *Grut.* 635, 2. cet.” HAGENB. cfr. *Saxii Miss.* 4. p. 167. Insigne eiusmodi exemplum praebet *Kruse Archiv für alte Geographie. Heft 2.* p. 163.; mihi ipsi idem hoc in libro componendo saepe usu venit, ut quae pro primum editis venditarentur, iamdudum reperienda essent apud *Gruterum*, vel *Muratorium*; quem in errorem incidunt praesertim itinerariorum scriptores, a bibliothecarum auxiliis destituti; quocirca in his quoque adhibendis magna cautione opus est.

INGHIRAMIVS (*Curtius*) De scelerato hoc impostore videsis *Saxii Onomasticon lit.* T. IV. p. 422.

INSCRIPTIONES ad veteris Rei publicae tempora spectantes. De his rectissime ita pronuntiavit *Mur.* p. 287.: „Quaecunque eius generis prodeunt, caute excipiendae sunt, hoc est earum phrases, orthographia, munera, aliaque multa perpendenda sunt, quae a subsecutis temporibus differant.” Talium a levissimis hominibus confictarum benignum sane numerum affert *Mur.* in Classe V. raro tamen ab iisdem deceptus.

INTERPOLATAE *Inscriptiones*. „Reperiuntur interdum saxa, in primis in *Codd. Mss.* ubi ex genuinis quorundam locorum inscriptiones aliae, quibusdam genuinarum versibus vocibusve retentis, aliis autem mutatis, interpolatis, novatis cet. formantur: aut etiam ex duabus pluribusve genuinis una aliqua effingitur. v. c. *Grut.* 365, 6. collatis ibid. N. 5. *Mur.* 1064, 3. et 1073, 4.; veri simile est *Matelicae saxum* ab *Ligorio* ita *Nolae* et *Priverno* aptatum fuisse, ut *Matelici saxi* versus plures sint retenti, quaedam autem ex saxo alio *Nolano*, et *Privernate* adplicita sint, initio vel fine saxi, vel utrobique.” HAGENB.

IOFFREDVS. v. supra in *GVICHENON*.

IOVIVS (*Benedictus*) v. *Zachariae Excurs. lit.* p. 91. ad *Annibal. Olivierium*: „Nosti *Benedictum IOVIVM Comensem* veterum monumentorum -- collectanea conscripsisse, quae -- *Grutero*, *Donio* cet. non mediocri fuerunt ornati, atque adiumento. Sed vel quod in codicem ab imperito amanuensi descriptum inciderunt, vel alia de causa -- ipsae hae *IOVIANAE* inscriptt. in istorum thesauris -- vitiosae, atque ab autographi fide dissonae saepe saepius adparent. Itaque rem tibi pericundam facturum me existimavi, si quas varias lectiones, atque adeo emendationes ex praeclaro sati

elegantique MS. Codice huius bibliothecae nostrae in mea adversaria retuli, eas tibi mitterem" cet.

ITINERARIA etiam recentissima quaeque vel festinanter exscriptas vel ex schedis parum accuratis domi postmodum utcunque refectas inscriptiones quum haud raro exhibeant, magna cum cautela sunt consultanda. Sic in splendidissimo opere, cui index est *Description de l'Égypte*, Latinae inscriptiones statuæ Memnonis incredibilibus deturpatae sunt vitiis.

IVCVNDVS (Ioannes) s. Fra GIOCONDO inscriptionem quandam Lusitaniae *Galli Favonii Iocundi* testamentum Grut. 871, 2. confinxisse temere et sine causa insimulatur ab *Ant. Augustino* Dial. XI. p. 162. HAGËNB. IVCVNDI collectio, qua usi sunt *Donius*, *Gorius*, *Maffei*, alii, potius omnem fidem mereri censenda est.

KEMPIANA monumenta Londini 1720. 8. v. *Maffei* Mus. Ver. p. 444. „Plures alias ex Museo Oxfordiano afferre possem, sed spurias omisi, quarum aliquot ex Kempiana praesertim collectione accesserant.” — Spuria itidem est Mur. 1990, 6. ex Museo Kempiano petita.

KERTZIVS (Paulus) Quas Inscriptiones Pannonicas ab eo habuit *Io. Bongarsius* in *Append. Collect. Script. Rer. Hungaric.* recusa in *Belii Scriptt. Rer. Hung.* T. 1. p. 374, et ex *Bongarsio* dedit *Gruterus*, omnes fere fictitiae sunt.

KNIBBIVS (Paulus) Provinciae Inscriptt. ab aliis accepit, postea a *Scaligero* accuratius descriptas et ad *Gruterum* missas. v. *Scaligeri* Epistolam 408. p. 759.

KOOLIVS (Ioannes) In Apographo suo *Gudii* Inscriptt. a *Grutero*, *Reinesio*, et *Sponio* iam editas praetermisit; idque non sine causa aegre fert *Hesseli*us. Ind. Gud. 24. p. XLVII. Ind. 23. p. LXXIV.

LAETVS v. POMPONIVS.

LANGERMANNVS (Lucas) Gud. 58, 7. notat praeferrī a *Reinesio* Cl. I. N. 171. e schedis LANGERMANNIANIS, sive potius e Collectaneis Mss. Helmstadiensibus. Multa ex his deprompsit *Reinesius*, ipse interdum de fide eorum subdubitans. v. c. p. 744. *schedae enim istae*, inquit, *non uno loco mangones expertae sunt.* — Accuratius certe, quam ab eo factum, excutiendae erant, utpote quae Ligorianis commentis sint referta, ut vidit iam *Fabrettus* p. 45. 218. 343. 746.

LAZIVS (Wolfgangus) reprehenditur a *Lipsio Auctar. Smet.* p. 4. Epist. 24. *Centur. II. Miscell.* item a *Carolo Clusio* in epistola ad *Lipsium* in *Syll. Epp. Burmann.* T. 1. p. 315. „Non credas, quam turpiter LAZIVS interdum sit lapsus” — *Reines. Epp. ad Rup.* p. 164. „LAZIO tantillum fidei habendum est in Antiquitat. Romanis: lapides autem corruptissime dat descriptos.” *Gudius* ad Grut. 876, 8. „Corruptissimum, ut pleraque LAZIANA.” — Utinam vero corrupta tantummodo dedisset! sed delectabatur homo ambiguus etiam supposititiis. v. c. Grut. Spur. 17, 5. Indignatus maxime sum, quum viderem inter recentiores quoque *Marcum HANSIZIVM* in *Analectis pro historia Carinthiae concinnanda.* Norimb. 1793. 8. caecam fidem tribuere LAZII ineptissimis quibusque v. c. pag. 24. Grut. 544, (4). 5., quam iam *Muratorius* 1807, 7. inter spurias merito retulerat. LAZIANAE sane cum *Aventinianis* per tot Germaniae civitatum historias propagatae, haud leve detrimentum historiae Germanicae antiquiori attulerunt; longeque hoc in genere praestant *Aegidius Tschudius* et *Iosias Simlerus*.

LIGNAMINEVS (Desiderius) — „*Sepulchri facies M. T. Ciceronis, paucis ante annis in Zacyntho insula reperti, et a F. Desyderio* (sic) *Lignamineo Patavino in lucem aedit.* (sic) — *Venetis. Ioannes Gryphius excudebat.* 1557. fol. Libellus paginarum sex adservatur in nostra bibliotheca civica. Ludicra ista fraus haec est: M. TYLLI. CICERO || HAVE || ET TV || TERTIA ANTONIA. — Exstat etiam apud Grut. 836, 9., ubi Gud. „Inter spuria referenda.”

LIGORIVS (*Pyrrhus*). Vindicias hominis huius in perniciem rei epigraphicae totiusque antiquitatis nati passim reperies apud *Muratorium* Praefat. tum p. 382, 3. 519, 2. 786, 1. 888, 3. 923. b. 1030, 8. cet.; neque negamus, sincera interdum ab eo prolata esse, aliaque leviter tantummodo interpolata, eo praesertim fine, ut rara aliqua vel inaudita alias vel voce, vel artis vel dignitatis mentione interiecta pretium augetet inscriptionum. Verum interpolatis hisce magis etiam quam ex toto fictis tantopere imposuit viris doctis, ut varios per rivos haud pauca eius commenta manarint in vulgaria antiquitatum Romanarum compendia et lexica. Non enim carebat vaferrimus iste homo arte quadam mirifica vera falsis miscendi et probabili saepe specie monstra sua exornandi, ita ut subacto interdum iudicio opus sit ei, qui decipi nolit. Nos igitur, quo integros a contagio nos servaremus, per totum nostrum librum a **LIGORIANIS**, quam maxime fieri poterat, abstinuimus, et sicubi tangenda erant, infaustum **LIGORII** nomen non tacuimus, eo praecipue consilio, ut acueremus minus peritorum ingenia.

Reinesius quidem, qui tot habet **LIGORIANA**, ipse tamen aliquando fraudem odoratus est. v. c. *Class. VI. 122. Norisius* in *Epistola consulari* T. XI. *Thes. Graev.* p. 448. de *Grut.* 261, 4. agens, acriter reprehendit **LIGORII** perversitatem, qua e Fastis Consulum nomina exscribere, atque inscriptionibus temere attexere solebat. Quin etiam *Fabrettus* acerbissimo persecutus est odio eundem illum **LIGORIVM**, a quo sexcenties decipi se patienter ferebat, sicubi eius portenta delitescerent in schedis *Vaticanis* et *Barberinis*. Cfr. *Fabrett.* p. 45. 294. 365. cet. Quid? quod Saxius complures *Ligorianas* a *Muratorio* receptas frustra defendere conatus est in *Actis Societatis Traiectinae*, velut *Miss.* 2. p. 247. *Mur.* 83, 1. cet. Consulendus etiam praeter *Tiraboschium*, *Marinius* in *Actis Frat. Arval.* p. 114. et per totum opus saepissime. Sed nemo fere doctius accuratiusque hominis impuri flagitia exagitavit, quam qui ab eodem antea ludificatum se fuisse indignabatur, *Hannibal de Abbatibus Oliverius*, cuius opusculum haud cuivis parabile (*CALOGERA Nuova Raccolta* T. 19. p. 471.) recudendum hic curavimus. Perfectae enim et quam maxime circumspectae criticae lapidariae exemplum praebet illustre, quod equidem ego *Maffettianis* iudiciis saepe parum consideratis et cupidis magis, quam solidis, longe praeferam.

Esame della iscrizione di L. Antidio Feroce di **ANNIBALE DEGLI ABATI OLIVIERI** letto nell' adunanza della Società letteraria Ravennate li 15 febbrajo 1764.

Quanto grande fu l'onore, che mi venne da Voi, dottissimi, e gentilissimi Socj, impartito collo ascrivermi all' inclita Società vostra, gravoso altrettanto mi sembrò il peso di dover io trattenervi una sera in discorrere unicamente di cosa che illustrasse la storia Ravennate. L'amore e la stima, che ho per Voi, il sommo conto che fo di tutte le cose vostre, possono ben rendermi a Voi gradito, come per benignità vostra conosco di esserlo, ma non mi danno poi forza uguale al mio desiderio, nè mi pongono in istato di corrispondere con quella dignità, che converrebbe, alle vostre bellissime idee. In somma per quanto luminoso sia tutto ciò, che a Ravenna appartiene, per quanto l'antica storia di lei interessi, non pur le vicine provincie e l'Italia intera, ma tutto il Romano Impero, io non dimeno conosco di esser sempre forasfiero, e privo in conseguenza di quelle più precise cognizioni, che necessarie si rendono per contribuire al piano delle lodevoli vostre occupazioni. Questo è il motivo, per cui ho sempre differito l'ubbidirvi, e per cui non ho avuto mai il coraggio di por mano a scrivere alcuna di quelle molte cose, che avevo pur pensate per soddisfare all' obbligo ingiuntomi. Ma ecco che una opportunità mi si presenta di potere in qualche maniera adempiere questo antico mio dovere. Il vostro dottissimo cittadino, e mio amatissimo cugino, Conte Francesco Ginanni, dopo aver tanto illustrata e la storia naturale, e la buona filosofia, ha consecrata una gran parte degli studj suoi a tutto ciò, che può aggiungere qualche pregio alla felice vostra patria. La *Pineta Ravennate* è il soggetto, sopra cui ora scrive. Alle mille bellissime osservazioni, ch'egli fa sopra l'erbe, e le piante, che in essa

allignano e fioriscono, sopra gl' insetti, e gli animali, che in essa vivono, e si propagano, e sopra tutto ciò che riguarda il filosofo, e il naturalista, ha fatto precedere una esattissima storia della stessa Pineta, e prima di ogni altra cosa ha trattato dell' origine di quella. Una tale ricerca lo portava a parlare della celebre iscrizione dedicata da L. Antidio a Nettuno, e ad Iside. Volle egli prima, comunicandomi il suo pensiero, ricercarne, son già due anni, il mio sentimento, ed avendo da me uditi allora i motivi, per i quali io riputava falsa quella iscrizione, vuole ora che io li metta in carta, ed a Voi li presenti. Strana cosa in vero, che io in vece di produrvi qualche nuovo monumento, che accresca i lustri di Ravenna, mi accinga a dimostrarvi l'insusistenza di uno, che da molti scrittori è stato tenuto per legittimo, e sul quale molti de' vostri storici han fatto fondamento. Pure, se è vero, che non meno contribuisca alla buona cultura di un campo chi di utili sementi lo arricchisce, che chi le inutili erbe e nocive ne svelle, non posso dubitare, che non siate con l'usata gentilezza per accettare in buon grado, conforme vi supplico, questo tenuissimo tributo di mia osservanza, e gratitudine.

Il primo adunque, che abbia fatta menzione di codesta iscrizione, fu l'immortale vostro Rossi. Questo scrittore nel Libro III. della *Storia Ravennate* parlando dell' assedio, che all' inclita vostra patria pose Teodorico, così dice: *Castrametatus autem est eo loco, cui, ut Paullus Diaconus scribit, Pinetum nomen est, quod est secus oram maritimam, per quam longinqui temporis tractu excelsam densamque pinuum materiam natura ipsa provexit. Nonnullorum opinio est hanc sylvam ad usum classis a Romanis satam, Neptunoque et Isidi dicatam, cuius rei testem vetustam inscriptionem ROMAE EFFOS-SAM afferunt, qua legitur L. Antidium L. F. Praefectum Classis Ravennatum Neptuno Conservatori et Isidi Deum Matri sylvam hanc classis Ravennatis sacrasse.* Fin qui il Rossi. Dopo lui ne parlarono e Teseo del Corno nella *Ravenna dominante*, e il Fabbri nelle *Sacre Memorie di Ravenna antica*, e forse altri ancora. Ma non accade far di questi scrittori gran conto, giacchè tutti all' autorità del Rossi si riportarono; nè forse vide mai alcun d'essi l'intera iscrizione, che comparve soltanto per la prima volta alla luce nella Raccolta del Gudius pubblicata nel 1731. Ivi alla pag. XLI. 1. fu prodotta l'iscrizione nel modo, che qui riferisco:

Ravennae.

NEPTVNO CONSERVATORI || ET ISIDI MATRI DE . . . || IN LVCI CLASS.
 RAVEN || SACR || L. ANTIDIVS L. F. PAL. FEROX || PRAEFECTVS CLASS ||
 RAVENNAT. PATRONVS COLLEG || FABR. NAVT. PRAEF. COLL. FABR || FERRAR.
 QVINQ. II. L. D. D. D. || . . . IN. COL. DECVR.

Gudius ex Ligorio.

Dopo ciò non tardò a riprodurla il Gori Tom. III. *Insc. Etr. Urb.* p. 85. ove parlando dei Prefetti della classe Ravennate, così di quella iscrizione ragiona: *Meminit etiam hic lapis, seu potius ara Ravennae eruta, inter Gudianas edita, quamquam, ut suspicor, non sine mendis, quae veritati officiant, pag. XLI. 1. in qua adnotandum cum Neptuno communem cultum, et forsitan aram ac templum, lucumque sacrum habuisse Isidem, quae, quum navigia invenisset, nautis ac navigantibus favere credebatur.* Il giudizio di Gori circa agli errori, che nella stampa del Gudius s'incontrano, fu seguito dal nostro Zirardini nell' elaboratissimo suo trattato *degli antichi edificj profani di Ravenna Lib. II. C. 8.* Ometto, dic' egli parlando della Pineta, di portare l'iscrizione accennata dal Rossi pag. 127. che la dice trovata in Roma, e pubblicata poscia dai libri di Pirro Ligorio nella Raccolta del Gudius p. 41., che la pone in Ravenna. E certamente essa è iscrizione municipale, ma è in alcuni luoghi mutila e mal trascritta. Ma il nostro Pincio non aveva veduto forse nè il Gudius, nè il Gori, quando nel 1731, ristampò

quella iscrizione nell' appendice della sua dissertazione *de nummis Ravennatibus* pubblicata nella IV. Parte dell' Opera *de monetis Italiae*, giacchè egli la trae *ex schedis reverendissimi Ginannii*. Potrebbe dubitarsi che da qualche altro fonte provenisse la notizia di questa iscrizione al lodato Rev. Ab. Ginanni; tantopiù che nella seconda linea leggesi DEO . . . laddove nel Gudio vi è solo DE . . . , nella linea terza, e sesta dopo RAVEN si vedono alcuni punti, segno di parola mancante, e questa doveva essere PRAET. titolo che sempre si vede aggiunto alla classe Ravennate, i quali punti non sono nel Gudio; e finalmente nell' ultima linea leggesi IN COLL. con doppia LL, la qual parola con una sola L nel Gudio s' esprime. Con tutto ciò io son d'avviso, che tutto venne da Ligorio; e siccome il Gori, che certamente copiò l'iscrizione dal Gudio, aggiunse nella sesta linea que' punti dopo la parola RAVEN. che nel Gudio non si veggono, così poté chi diede al P. Abate quella copia, prendendola da alcuno di que' tanti MSS. di Ligorio, che in Roma, ed altrove sussistono, far quelle altre picciole variazioni con intenzione di rendere più facile l'intelligenza della iscrizione, e di correggere quegli errori che *veritati officiant*, come disse il Gori; seppure non provennero quelle da una certa incostanza, che nel passare le iscrizioni per mano di più copisti suole per l' ordinario nella lezione delle medesime incontrarsi. Comunque però sia andata la faccenda, sembrami che non debba dubitarsi, che questa iscrizione rimane appoggiata alla sola fede di Ligorio. Io non so, se questo sol titolo sia stato quello che abbia portato il celebre Sig. Morgagni a sospettare della antichità di una tale iscrizione, oppure un esame, ch' egli abbia maturamente fatto della medesima, giacchè gli uomini sommi, benchè di professione diversa, penetrano ben facilmente il fondo delle cose. *Quod quum dico*, così egli scrive nella XIII. delle sue *Epist. Aemilian.* pubblicate quest' anno medesimo in Venezia al §. 2. *non tamen iudico, quid de inscriptione censendum sit vetusta, ut Rubeus* (Hist. Rav. Lib. III.) *scribit, et Romae effossa, qua sylvam hanc classis Ravennatis Neptuno et Isidi sacrasse legebatur L. Antidius Ferox Praefectus illius classis; multoque minus adstipulor Vecchiazzano* (Ist. di Forlimpop. Part. 1. Lib. 3.) *precariis rationibus statuenti Ferocem illum Oliae Tertullae Foropopiliensis maritum fuisse, primumque ei classis Praefectum ab Augusto datum Pinetum continuo sevisse. Sed ut haec nullo certo fundamento sunt nixa* cet. So però, che a sentimento mio questa sola circostanza, che l'iscrizione non ha altra testimonianza, che quella di Ligorio, e dalla medesima unicamente dipende, è più che sufficiente per farla condannare di falsità. Nello *Esame della controversia letteraria sopra il Museo Etrusco*, che tanti anni sono, benchè senza il mio nome, lasciai pubblicare, parlando del *Dio Camulo*, feci bastantemente conoscere, quanto poco conto io facessi della fede di Ligorio, e con piacere vidi approvato da dotti uomini, quanto ivi scrissi. Ben mi ricordo, che il Conte Ginanni, quando gli aprii questo mio sentimento, e lo accompagnai con qualche espressione forse un poco viva, scherzevolmente mi ricercò, perchè mai fossi io tanto crudele contro Ligorio? Confessai allora a lui, è confesso ora pubblicamente a tutti Voi, Socj ornatissimi, di questa mia o severità o crudeltà, che vogliate chiamarla, la vera cagione. Io sono stato da Ligorio ingannato, e sulla fede di lui ho commesso il grandissimo errore di porre alla testa de' Marmi Pesaresi una iscrizione falsa, tolta appunto dalla Raccolta del Gudio. Il desiderio di poter cominciare la serie delle iscrizioni sacre di Pesaro con una di Giove, non essendo stata allora trovata quella di *Giove Sereno*, che fu scoperta pochi mesi dopo la stampa dell'opera mia; quella renitenza che si ha a dubitare di ciò, che si crede possa far onore alla patria, adattandosi pur troppo a molti, e forse anco a me ciò che di Poggio scrive il Sannazaro, *nec malus est civis, nec bonus historicus*; e finalmente la minore pratica che avevo allora, e di queste materie, e delle arti di Ligorio, potranno forse ottenermi perdono dalle discrete persone; ma più di tutto ottenere nel dovrebbe questa

sincera confessione. Accaderà più sotto di dover parlar di questa iscrizione; or torniamo a Ligorio.

Pirro Ligorio Napolitano fu bravo pittore, bravo architetto, e principalmente bravissimo disegnatore. Il Baglione ne scrisse la vita, che leggesi a C. 8. dell' opera di lui. Una delle prime sue occupazioni fu quella di disegnare l'antico; ed avendone con ciò presa gran pratica, e riuscendo di sommo gradimento i suoi disegni, incominciò, quando forse scarseggiava di altri lavori, a far Tomi di Antichità, inserendovi e fabbriche, e vedute, e medaglie, e iscrizioni, quali tomi poi naturalmente o avrà venduti, o con regalarli a gran Signori, ne avrà ricevute abbondanti ricompense. Fino a XXXV. Tomi in foglio imperiale di Ligorio si conservano nella Regia Biblioteca di Torino, come si vede nel bel Catalogo di quella *Tom. II. p. 430. Cod. LX. e Cod. LXXVIII.* Altri se ne vedono nella Vaticana, e nella Barberina; altri ne aveva la Farnesiana, e l'Ottoboniana; e fino a CXX. Tomi sulla fede d' Isacco Vossio, che dicea averli veduti, ne conta Giovacchino Oudaan, come leggesi nell' Appendice alla prefazione dell' edizione del Gudio *). Sarebbe mancata a Ligorio la materia pel suo lavoro, se il solo vero avesse dovuto ritrarre; onde si mise a imposturare. Questo è lo scoglio, nel quale urtano coloro, che fanno mercanzia di Antichità; il desiderio del guadagno supera alle volte i riguardi dell' onesto; e il poter accomodare un genio erudito, che spende molto, e intende poco, è una tentazione, cui non sempre sanno quelli resistere. Fraude non dissimile è stata a di nostri praticata da uno di questi tali, il qual per altro, e per la pratica materiale della Antichità, e per le raccolte fatte e pubblicate ha ottenuto gran nome. Finse egli quantità di tessere di avorio, le quali furono come tante gioje acquistate da un amico mio, uomo di Antichità molto intendente; ed io stesso feci di quelle un panegirico nella lettera, con cui accompagnai la traduzione delle dissertazioni del Sig. Bourguet stampate in Pesaro nel 1735. Ma fui avvertito dell' inganno, e me ne furono trasmesse irrefragabili testimonianze; onde io nella ristampa, che fu fatta in Roma di quella lettera nel Tomo II. de' *Saggi di Dissertazioni* dell' Accademia di Cortona, moderai l'eccessivo elogio. (Dopo un lungo tempo, sia ora ciò detto per mio discarico, giacchè vi fu chi non sapendo tutto ciò, volle per questo tacciarmi d' ingratitudine verso l'amico già possessore di quelle.) Ne' mi fo scrupolo di chiamar francamente Ligorio un impostore. So con quanto maggior riserva ne parlasse lo Spanhemio *Diss. IV. de praest. et usu numism.*, il quale, benchè conoscesse, che nelle opere di lui s' incontravano *plura, quae aut dubiae fidei, aut confessae videbantur novitatis*, volle però attribuirlo a quel fato, a cui soggiacciono tutte le vaste raccolte, o alla ristrettezza dell' umano ingegno, *sive fucus ab aliis bono ac diligenti viro subinde factus sit*, oppure ad altre cagioni, conchiudendo però che *nec fidem ubique decoquat, nec ubique mereatur, ac in amplissima messe „Infelix lolium, ac steriles dominantur aristae.“*

So parimente, che con ugual moderazione si contenne anco Montfaucon *Diar. Ital. C. 20. Is longe ceteris praestitisset*, dic' egli di Ligorio, *si tanto labori studioque praem eruditionem nactus esset; verum deficiente literarum notitia in multis lapsus est.* Notinsi queste parole *deficiente literarum notitia* per dar poi la giusta valuta a quegli ampj elogi di *dottissimo, praticissimo, sommo*, che sovra di Ligorio si veggono a piena mano versati. Ma so ancora, che Monsig. Fabbretti, uomo il più intendente, che sia forse stato in materia d'iscrizioni, chiaramente *Pyrrhum Ligorium appellavit impostorem*, come narra lo Schurzfleischio nella lettera citata nell'

*) Consule omnino Saxii Misum I. p. 16.

Appendice alla prefazione del Cudio. E nella *diss. II. de Aquae duct.* n. 209. lo stesso Fabretti con maggior veemenza si spiega: *Ligorius, qui aliquam ex antecedentibus fortasse viderat, eam non assequutus, silentio praeteriit; sed, ut fuit litteratorum simius, hanc ex capite effinxit, ut vicissim crucem eruditus figeret, et nullo simul literario arcano se destitutum ostenderet. . . . Sed quo pluribus munitis insistere conatur, eo magis fraudem et spurietatem patefacit.* Così pure de Col. Traian. C. 8. parlando della iscrizione Gruteriana p. 60, 6. dice, *quam nimis facili, et simplici animo vir magnus admisit, cui inexpertae erant Ligorii, a quo emanavit, praestigiae, nos aperte reiiciendam putamus, tum quia Traiani libertum M. Ulpium Polemonem vocandum primis duobus nominibus a patrono assumptis nemo, nisi bardus ille, ignorare potuisset, ut in aliam Fabiorum gentem inferret; ipse enim magnus somniorum coniector Ligorius, qui vigilans, quoque semper somnia crevit cet.* E più sotto ragionando de' Cesti: *Confictos igitur a Ligorio tam istos ab Aldo visos, quam hosce alios, quos Hieronymus Mercurialis ex eodem produxit, non suspicor quidem, sed sollennem hominis imposturam satis firmiter animo concipio.* E con la stessa energia dice pure nel *Cap. VI. Inscr. domest.*: *Quantum autem Ligorio credendum sit, pluribus ostendi, ne' luoghi di sopra da me citati; et in hoc eodem imposturae genere tria persimilia fraudis exempla hominis inscitia, et castritice conficta refert Card. Norisius Ep. Cons. p. 55. quibus et quartum addit p. 89.*

Dello stesso linguaggio si serve ne' luoghi dal Fabbretti citati il mentovato dottissimo Cardinale. All' anno 836. *At norunt eruditi Ligorium Latini sermonis ignarum, uti eiusdem aequalis Ant. Augustinus in Dialog. testatur, laboriosissimum quidem, sed plerumque fallacem Scriptorem fuisse.* E all' anno 900. *Non possum hac occasione omittere insignem Ligorii imposturam. . . Et insignis Ligorii imposturae, cui familiare fuit non quidem fictas inscriptiones concinnare, quod Latinam linguam ignorabat, sed e Fastis nomina Consulum exscribere, eaque vetustis inscriptionibus apponere.* Ho voluto distesamente riferirvi questi passi, benchè un poco lunghetti, perchè veggiate sopra quali insuperabili testimonianze la mia proposizione sia fondata. Per altro il giudizio del Card. Noris intorno a Ligorio, cioè ch'ei non componesse di pianta le iscrizioni, ma vi apponesse soltanto i consolati, dopo molto esame fatto delle iscrizioni da lui riferite, lo trovo verissimo. Sono esse per lo più un centone; non era egli capace d'inventarle di nuovo; ma prendeva da una antica iscrizione una cosa, da un' altra un' altra, inventava la unione, inventava il luogo, e così cresceva i suoi Tomi. Esempio ne sia quella di Pesaro, che m'ingannò. Abbiamo una vera iscrizione in una base di statua posta dal Collegio de' Fabri a M. Nevio Giusto Edile curule tuttavia sussistente in *Banchi*, e stampata da me n. XXXIX. Che fa Ligorio? Da una iscrizione sacra prende la dedica a Giove Ottimo Massimo. Dalla nostra il nome di M. Nevio, al quale aggiugne di suo un secondo cognome di *Verissimo*. Da altre iscrizioni prende la Prefettura de' Fabri, il Patronato de' Collegi de' Centonarj e Dendrofori, e gliel' appiccica, e così crea una iscrizione che a Pesaro mai non fu, e che ora di nuovo solennemente ripudio.

Ma attenghiamoci pure al più moderato sentimento di tutti in proposito di Ligorio, cioè a quello del Muratori. *Attamen, dic' egli, erga Ligorium ita compositus sum, ut monumenta ex eo delibata damnanda non censeam eo tantum titulo, quod Ligoriana sint* (il che per dirlo qui di passaggio niuno ha mai preteso, e sarebbe bene strano che un uomo, che cento, e più volumi, come si è detto, compilò di Antichità, lo avesse fatto di sole cose false, senza inserirvi le vere, ch' erano a tutti note, e che avrebbon fatte alle altre coperta; le quali cose vere saranno anzi state molte e pregiabilissime, e da poterne fare quell' uso, che lo Spanhemio motivò) *sed tum solum,*

quum iustae aliae causas censorio ingenio sese offerunt. Secundo, ad me quod attinet, quandoquidem minime inconcussam Ligorii fidem, atque integritatem quidam egregii viri iam deprehenderunt, ita procedendum puto, ut satis in posterum futura non sit nobis ratio, et caussa aliquid novi, et peregrini statuendi, quoties id ex illius unius auctoritate pendet, nullumque aliud adminiculum accedit ex minime dubiis scriptoribus et monumentis. Attenendoci dunque a questo sentimento del Muratori, come a regola certa, pare che con tutta ragione debba la iscrizione, di cui si tratta, rigettarsi come falsa e suppositizia. Abbiamo già veduto, che la medesima *ex illius unius auctoritate pendet*; farò ora vedere che *iustae aliae caussae censorio ingenio sese offerunt*.

Si osservi in primo luogo, che quando l'iscrizione fu in Roma *efficta*, si diè parte al Rossi, ch'era stata quella ivi *effossa*. Non sarebbe caduto il valentuomo in errore, se gli fosse stato detto, che in Ravenna v'era tale iscrizione. Sapeva ben egli quali iscrizioni v'erano in quella città, e quali v'erano state, nè, come io fui, sarebbe stato egli così dolce per vedere che ad altri fosse nota un' antica iscrizione esistente in Ravenna, e non a lui, che ivi si trovava, e che tante ricerche a tal fine avea fatte. Ma ne' suoi libri poi Ligorio la pose *Ravennae*, come porta la stampa del Gudio. Forse che al Rossi non fu neppur comunicata tutta intera; poichè dalle sigle L. D. D. D. avrebbe egli compreso tosto, che dovea essere stata quella iscrizione posta in un luogo pubblico di qualche colonia o municipio, e non in Roma. Ma passiamo avanti.

Suppone il Rossi con l'autorità di questa iscrizione, che il Pineto, ossia la selva *ad usum classis a Romanis sata* da L. Antidio Feroce a Nettuno, e ad Iside fosse stata consecrata. Ma non può darsi assurdo maggiore. Piantare e mantenere una selva ad uso di un' armata navale, e consecrarla e ridurla a luco sacro, sono proposizioni affatto contraddittorie. L'uso di un' armata navale, richiedeva un continuo atterramento d'alberi per risarcire i logori vascelli, e per costruirne de' nuovi. Il luco sacro poneva gli alberi in uno stato tale di religione, che *senza sacrilegio* non poteva recidersene una fronda; a segno tale, che se fosse stato necessario tagliarne un sol ramo, o perchè impedisse le funzioni, che nel luco sacro dovean farsi, o perchè forse stato dal fulmine percosso, o per vecchiazza caduto, o per qualunque altra ragione, non poteva ciò farsi senza l'unione di preghiere, e di sacrificj. Anzi era tanto scrupolosa in questo la gentilità, che se dentro il luco dovea solo portarsi il ferro, conveniva espiare questa azione ancora con altri sacrificj, e nel portare il ferro dentro il luco, e nell' asportarlo fuori, come apparisce dai frammenti de' Fratelli Arvali: *IN LVCO DEAE DIAE PIACVLVM FACTVM PER CALATOREM ET PVBLICOS EIVS SACERDOTI OB FERRVM INLATVM IN AEDEM SCRIPTVRAE CAVSSA PORCAM ET AGNAM OPIMAM*, e pochi giorni dopo si ripete simil funzione *OB FERRVM DE AEDE ELATVM*. Veggasi la prima tavola degli Atti di quel Collegio presso Monsig. del Torre *de Antiquit. Antii*. Di questa religione diffusamente ho trattato nel Cap. 1. *de Luco sacro veterum Pisaurensium*. Or ciò supposto, quale uso avrebbe dopo la consecrazione potuto far più la classe Ravennate del suo Pineto? seppure non volessimo credere così empj quegli antichi, che ogni religione postergassero, nè temessero che le navi di que' sacri legni costrutte dovessero poi infradiciare, come accadde di quelle, delle quali si parla nel passo recato da Suida in *v. Ἀλγος: Naves, quas compegerant ex Olympiacis lucis, et loco qui Iovi comas frondesque sacras ferebat, computruerunt*.

Ma vaglia il vero; ciò che scrisse il Rossi, nol dice espressamente l'iscrizione, e potrebbe sostenersi, che L. Antidio quella sola ara, in cui leggevasi l'iscrizione, in

qualche luogo pubblico consecrasse a Nettuno, e ad Iside, Deità adorate nel luco della classe Rayennate. Ma non perciò rimarrebbe la cosa senza gravi intoppi. Converrebbe supporre un luco diverso e separato dalla pineta, appartenente però anch'esso alla classe Ravennate. Converrebbe supporre, che come la pineta fu piantata *in usum classis* per risarcire, e rifare le navi, così ancora fosse stato piantato questo luco *in usum classis*, perchè i classiarj potessero esercitarvi le funzioni della loro religione verso quelle Deità. Ma se la classe Ravennate fu istituita da Augusto, quando ancora si fosse voluto preparare ai soldati di quella, ove senza andare ai tempj della città, avesser potuto attendere ai sacrificj, si sarebbe fabbricato qualche altro tempio, e non mai si sarebbe piantato e consecrato un luco. I luco sono di troppo più antica data, e a' tempi di Augusto tanto era lontano, che si pensasse a consecrarne de' nuovi, che anzi si lasciavano abbandonati affatto gli antichi, e già consecrati, siccome Properzio, che a que' giorni vivea, ampiamente attesta *Lib. 3. El. 13. At nunc desertis cessant altaria lucis*. Intoppo ancor maggiore s' incontrerebbe nello spiegare la supposta qualificazione di quelle Deità adorate nel luco della classe Ravennate. Non è certamente nuovo nelle antiche iscrizioni il vedere dato qualche volta ai Numi l'aggiunto del luogo, ove quelle ricevevan culto. Abbiamo, a cagion d'esempio, Giove *Capitolino*, Venere *Ericina*, le Fortune *Antiati*. Ma qual sintassi mai è quella che si usa nella nostra iscrizione? *Neptuno et Isidi in Luco ovvero in Lucis* (che sarebbe anco peggio) *Classis Ravennatis*. Non sarebbe però impossibile lo spiegar questo mistero. Potrà forse esser falso, ma non sarà mai temerario il giudizio, che Ligorio avendo veduto forse in qualche Calendario antico, come quello che abbiamo in Grutero p. 134. SALVTI IN COLLE QVIRINALI HERCVLI MAGNO CVSTODI IN CIRCO FLAMINIO, DIANA IN AVENTINO ecc. di là improntasse la frase, sostituendo il luco della classe Ravennate al colle Quirinale, al circo Flaminio, all' Aventino, senza badare (il che non è da far caso in chi sia *Latini sermonis ignarus*) ch' era necessario indicare in quei Calendarj il luogo, ove doveano farsi a quelle Deità in quel tal giorno i sacrificj, e che nella sua iscrizione rimaneva un tale aggiunto fuor di luogo, e nulla significante.

Inoltre ad Iside si dà il titolo di *Madre degli Dei*. Il nostro Pincio non dabi-
tando della legittimità della iscrizione, eruditamente illustrò gli attributi di Cibe-
le e conchiuse ch' era questa *pro Iside* da' Ravennati ricevuta; con che forse intese di dire,
ch' era una sola Deità riputata. So che in una greca iscrizione dell' isola di Chio presso
il Muratori p. 75, 1. si legge *ΣΗ ΑΕ ΜΑΚΑΙΡΑ ΘΕΑ ΜΗΤΗΡ ΠΟΛΥΤΕΛΕΣ*. So che Appuleio *Lib. XI. Metam.* così fa parlare Iside stessa: *Me pri-*
migenii Phryges Pessinuntiam Deam matrem nominant. Contuttociò lasciando da
parte ciò che poteva fare un Greco, e Dio sa di quale età, ciò che pensarono que'
filosofi gentili, che tutte le deità ad una sola ridur volevano, il che non seguì certamente
ne' tempi d' Augusto, o a lui vicini, ma solamente dopo che la forza della religion
Cristiana obbligò i Pagani a metter fuori una simile teologia, come sulla scorta del
Bonaroti avvertii nella lettera premessa alla traduzione del Bourguet, e più ampiamente
osservò il nostro Passeri *Lucer. fictil. Tom. I. N. 1.*, chi potrà mai credere, che un
Romano, e Romano de' più antichi tempi, e Romano in carica, confondesse Iside con
Cibeles, ed a quella vilipesa, e più volte dalle leggi proscritta Divinità volesse appropriare
un attributo, che a questa conveniva, il culto della quale fu a Roma, ne' più severi
tempi, e nel maggior bisogno della Repubblica così solennemente abbracciato.

Ma l'impiccio maggiore sta nelle cariche; non già perchè sia prima di tutte annove-
rata la Prefettura della classe Ravennate contro la costante regola, che le cariche mag-
giori si notano sempre in ultimo luogo, poichè osservo che le militari si fanno per lo

più precedere alle civili; ma perchè niun altro militare impiego prima della Prefettura della classe Ravennate vien ricordato. Contuttociò non facciasi di questo caso alcuno; siano pure stati ommessi gli altri gradi militari da L. Antidio sostenuti; ovvero sia stato pur egli rivestito a dirittura, e come diciam noi, di posta di quella considerabil Prefettura, e venghiamo al Patronato COLLEG. FABR. NAVT. Abbiamo il collegio de' Fabbri del municipio Ravennate, celebre per molte altre iscrizioni, e per una principalmente di cui più sotto farò parola. Anco i Barcarnoli in altri luoghi istituirono un collegio *Nautarum*, come può vedersi specialmente nel Muratori p. DXXVI. Ma o due erano i collegj di Ravenna, de' quali fu patrono L. Antidio, o uno solo. Se due, doveva dirsi *patronus COLLEG. FABR. ET. NAVT.* Se uno solo, poteva ben esservi in Ravenna il collegio de' Fabbri navali diverso da quello de' Fabbri ferrari poco dopo ricordato, come v'era in Ostia, e anco in Pesaro, se non m'inganna una mia conghiettura, di cui altrove ho parlato, ma doveva dirsi FABR. NAVAL. e non FABR. NAVT., non potendo passare per aggettivo un sostantivo. Nè gioverebbe per rimuovere la difficoltà il leggere NAVTicorum, imperciocchè un tale aggettivo nè corrisponderebbe nel caso all' indole della Latina sintassi, nè vedesi usato mai in tutta la Lapidaria.

Uno più delicato di me troverebbe forse che ridire su quel PRAEF. COLL. FABR. FERRAR. Quanto ragionevole gli sembrerebbe, che il Prefetto della classe Ravennate accettasse il patronato di due collegj di artieri, non in quel senso, in cui ne' secoli posteriori furon detti patroni dei pistori, dei suarj, dei caudicarj, i capi delle botteghe di quell' arte, come ben dimostra il Gotofredo alla l. 7. del *Cod. Theod. de pistoriis*, ma nel senso primigenio di protettore del corpo: altrettanto inverisimile gli potrebbe parere, che assumesse quello la Prefettura di un altro collegio di artieri, destinato al servizio, o della classe, o della città di Ravenna; giacchè dal corpo de' medesimi artieri scegliere naturalmente dovevasi il loro prefetto. Io però, quantunque giudichi, che le iscrizioni, che portarsi potessero per sostenere, che anco personaggi in grandi uffizj costituiti accettassero le Prefetture dei collegj di artisti, provengano da fonte egualmente sospetto, e soggiacciano a non minori difficoltà della iscrizione di L. Antidio, di cui trattiamo; contuttociò non farò sopra questo motivo gran fondamento, potendo benissimo anco ufficiali di prima sfera, o per favorire quelle arti, o per qualunque altro politico riflesso, avere usata la condiscendenza di lasciarsi ascrivere a quei corpi, e di assumerne come uno degli altri corporati la Prefettura, in quella guisa che i primi lumi dell' Impero Romano, e fin gl' imperatori medesimi sostennero le magistrature municipali, come può vedersi presso Oitone *de Aedilib. Colon. C. 3.*, ma non posso a meno di non avvertire la difficoltà, che trovo nel seguente uffizio QVINQ. II.

È noto che oltre i Quinquennali delle città, dei quali tanto ampiamente parlai ne' *Marmi Pesaresi* n. 28., v'erano i Quinquennali de' Collegj ancora. Di questi eruditissimamente trattò il Gotofredo nel dotto suo commentario alla citata l. 7. *Cod. Theod. de pistoriis*. Ma di qual sorta di Quinquennali dovrem noi credere in vigore di questa iscrizione il supposto L. Antidio? Forse del collegio medesimo de' Fabbri ferrari? Ma in tal caso sarebbe stato segnato nel marmo PRAEF. ET. QVINQ. II. COLL. FABR. FERRAR. come nel Grutero p. 473, 8. PATRONO ET QQ. del corpo dei marmorarj; oppure sarebbe stato aggiunto un *eiusdem corporis*, come nel medesimo Grutero p. 391, 1. PATRONO CORPORIS PISCATORVM ET VRINATORVM. QQ. III. EIVSDEM CORPORIS; e non mai come da Ligorio si rappresenta. Converrebbe pertanto supporre che fosse stato L. Antidio Quinquennale del municipio Ravennate; ma questo medesimo sarebbe stato indicato nel marmo, e con un par di lettere al più tutto si sarebbe posto in chiaro. Così veggiamo nella nitidissima iscrizione

di M. Apicio pubblicata al n. 21. *Vet. Monum. ad Class. Ravenn.* con le note di quel dotto Soggetto, che al presente orna la mitra di Classe, passandosi dagli uffizj militari alle dignità municipali si dice PATRONO. MVN. RAV. Così parimente nelle due esistenti nel Museo arcivescovile di Ravenna, pubblicate dal nostro Pincio nella di sopra lodata dissertazione *de Numm. Rav.* quantunque non si trattasse di registrare che puri onori municipali, si legge nondimeno VI. VIRO M. R. e DEC. M. R. Così nella iscrizione Gruteriana p. 460, 3. COLL. FABR. M. R., e così finalmente nella iscrizione di L. Vettio pubblicata già dal Grutero p. 486, 7. il sommo onore del medesimo municipio, siccome mi lusingo aver dimostrato nella nota 114. ai *Novi frammenti di Ciriaco Anconitano* in questo medesimo anno qui pubblicati, vien segnato IIII VIR. AED. POT. ET. MAG. MVN. RAVEN.

E tanto più necessario era apporre in questa iscrizione qualche aggiunto, che togliesse la confusione, quantochè trattandosi di un Prefetto della classe, che naturalmente non era Ravennate, vedendosi ascritto alla tribù Palatina, e non alla Camilia, nella quale i Ravennati si annoveravano, ed essendo alieni affatto dal di lui impiego gli onori municipali, non si vede cosa alcuna, che prepari a intender questi. In somma il notare questa quinquennalità così assolutamente, sarebbe stato un preparare ai posterì un nodo da non potersi facilmente sciogliere, il che era ben lontano dal costume degli antichi, in Ligorio fu un effetto appunto del solito suo costume di accozzare insieme cose diverse, senza intendere la contraddizione delle medesime.

Le sigle stesse L. D. D. D. sarebbero un nuovo indizio di falsità, qualora si volesse supporre, che l'iscrizione, o sia l'ara, in cui fu quella scolpita, fosse stata posta nella Pineta. Era certamente necessario ottenere dal corpo pubblico la permissione di poter esporre cosa consecrata in luogo pubblico. Quindi avendo una Licinia Vergine Vestale consecrata *aram et aediculam, et pulvinar sub saxo puro in loco publico*, poichè questo era seguito *iniussu populi*, ordinò il senato, come narra Cicerone *pro domo sua* C. 53. che il Pretore operasse, *ne id sacrum esset, et ut si quae essent incisae, aut inscriptae literae, tollerentur*. Veggiamo perciò in alcune iscrizioni sacre notata per tal ragione la detta permissione col L. D. D. D., ma siccome la Pineta destinata ad uso della classe Ravennate, e qualunque altra cosa alla medesima classe appartenente, non poteva dipendere dall'ordine dei Decurioni di Ravenna, ma dall'Imperadore, così il luogo da collocarvi l'ara consecrata a Nettuno non doveva chiedersi al corpo pubblico di Ravenna, ma a Cesare; nè doveva in conseguenza notarsi *Locus datus decreto Decurionum*, ma bensì *ex indulgentia Augusti*, come notasi nella celebre iscrizione di Assisi presso il Grutero p. 24. IOVI PAGANICO SACRVM EX INDVLGENTIA DOMINORVM. Questa difficoltà però rimarrebbe di niuna forza, quando si volesse, che l'ara non nella Pineta, o in luogo dalla classe dipendente, ma in qualche luogo pubblico di Ravenna fosse stata collocata.

Poco mi estendo sull'ultima riga, sì perchè le poche lettere, che di essa rimangono, non lasciano formare alcun sicuro giudizio, sì perchè potrebbe dire alcuno, che quella nulla ha che fare con l'iscrizione, la quale resta terminata colle sigle L. D. D. D., noti essendo gli sbagli, che s'incontrano nelle iscrizioni prese da MSS. Per altro anco quelle poche lettere potrebbero dar molto da pensare, quando si volesse, che fossero parte di quella iscrizione. Nel Gudio leggesi . . . INCOL. DECVR. nell'altra copia pubblicata dal Pincio IN. COLL. DECVR. In qualunque modo però s'incontrano difficoltà. Altro ivi non potrebbe supporre che la memoria di qualche largizione fatta nella dedizione di quest'ara *incolis et decurionibus*; ma in tal caso dovevano nominarsi prima i Decurioni, come i più degni, a norma di quanto si osserva in tutte le antiche iscrizioni, che di tali largizioni hanno conservata memoria. Oltredicchè a me non sovviene aver

veduto mai nominati quest' *incolae**), sennonchè in una iscrizione di M. Accio, che io pubblicai tra le Pesaresi n. XXIX., ma che giudicai falsa. Certamente nelle antiche iscrizioni si uniscono ai Decurioni gli Augustali, la Plebe, e non *incolae*. Nè migliore riuscirebbe la lezione del Pincio. Ordine chiamavasi quello de' Decurioni, e non Collegio, nè si sarebbe anticamente degradato l'amplissimo e splendidissimo Ordine dalla sua dignità col qualificarlo impropriamente con una voce destinata a significar corpi di minor conseguenza. Inutile riuscirebbe per sostenere questa lezione l'osservare, che anco i collegi avevano i suoi decurioni, e quello dei Fabbri di Ravenna in particolare, come costa dalla bella iscrizione di Flavia Salutare, in cui leggesi DECVRIONIB. COLL. FABR. M. R., poichè altra cosa è, che quando i collegi erano così numerosi, che potessero dividersi in decurie, gli onorati di quelle usassero il titolo di Decurioni, altra cosa è, che al corpo pubblico dei Decurioni, cioè al Senato municipale si desse il nome di collegio.

Ma giacchè vi ho parlato di questa iscrizione di Flavia Salutare, mi sia permesso trattenervi altro poco sulla medesima, non già per esporvela, non volendo in ciò preoccupare il nostro dottissimo Zirardini, il quale fornito, com' egli è, di perspicacissimo ingegno, e di profonda erudizione, meglio di ogni altro potrà farlo; ma unicamente per mettervi più in chiaro l'indole di Ligorio. Il vostro Spreti tra le iscrizioni, che a suo tempo esistevano in Ravenna, in fine del suo libro *de amplit. urb. Raven.* annoverò in secondo luogo questa bellissima, e scrisse essere *in porticu aedis beati Petri*. A' tempi del Rossi, che pur stampolla nel primo libro della sua storia era *sub porticu aedis D. Francisci*. Id, die' egli, *ex iis cognoscitur, quae vetusto sepulcro sunt inscripta, quod olim Dantis tumulo proximum, nunc sub porticu aedis D. Francisci, ubi antea erat, reductum cernimus*. Lo stesso detto aveva il Simeoni nella *Illustraz. degli Epitaffi ecc. Lione 1558.* con le seguenti parole p. 177. *poco discosto dalla sepoltura di Dante io ne vidi un' altra di marmo molto grande, concioè sia che ella è lunga X. piedi, alta IIII. e larga V, con simili parole FLAVIAE L. F. SALVTARI*. Non vi dispiaccia, che io qui vi ripeta la medesima iscrizione, quale leggesi nel Rossi, alla cui lezione credo doversi prestare fede maggiore.

FLAVIAE. Q. F. SALVTARI CONIVGI || RARISSIMAE. L. PVBLICIVS. ITALICVS. DEG. ORN. || ET. SIBI. V. P. HIC. COLL. FABR. M. R. HS XXX. N. VIVVS. DEDIT. EX. QVOR || REDITV. QVODANNIS. DECVRIONIB. COLL. FABR. M. R. IN AEDE. NEPTV || QVAM IPSE EXTRVXIT DIE NEPTVNALIORVM PRAESENTIBVS SPORT. X.*) BINI DIVIDERENTVR || ET DEC. XXVIII. SVAE. X. CENTENI QVINQVAGENI QVODANNIS DARENTVR VT EX EA SVMMA SICVT || SOLITI SVNT ARCAM PVBLICIORVM FLAVIANI ET ITALICI FILIORVM ET ARCAM IN QVA POSITA EST FLAVIA || SALVTARIS VXOR EIVS EXORNENT DE X. XXV. SACRIFICENTQVE EX X. XHS. ET DE RELIQVIS IBI EPVLENTVR || OB QVAM LIBERALITATEM COLL. FABR. M. R. INTER BENEMERITOS QVODANNIS ROSAS PVBLICHS SVpra S. || ET FLAVIE SALVTARI VXORI EIVS MITTENDAS EX X. XXV. SACRIFICIVMQVE FACIVNDVM DE X. XII. S. || PER MAGISTROS DECREVIT. Or nel Grutero in cui alla p. 460, 3. fu registrata, leggesi nella seconda edizione aggiunta la seguente nota: *Ravennae in templo D. Virginis, in porticu Ecclesiae B. Petri. Cod. Redii, qui aliam plane huic similem, et forte eandem ponit in lapide vetustissimo in ruinis theatri.* Qual fosse quell' altra iscrizione alla sopradetta *plane similis*, che trovavasi nel codice del Redi, lo veggiamo dal Muratori p. 42, 2. Ivi ella si riferisce con questo titolo: *Ravennae in vetustissimo lapide, ex ruinis pontis theatri. E schedis Eminentissimi Passionei, et ex aliis schedis*; e con questa nota del Muratori:

*) Quest' asserzione non è del tutto fondata. Vedasi Maffei *Mus. Ver.* p. 351, 12. *municipes et incolae.* Grut. 410, 1. *Incola Antipolitanus.* Orelli. **) id est, denarii.

Gruterus p. 460, 3. hanc ipsam exhibet a Smetio acceptam. Sed mirandi locus est, quæ tanta diversitas inter istud exemplum, et illud occurrat. Utrî maior adhibenda sit fides, difficile statuas. Heic certe plura, quam ibi. In pluribus autem schedis hæc inscriptio mihi visa, et non levi dissidio semper inter eas. Vi piaccia ora di osservare l'iscrizione medesima, che trascrivo dal Muratori.

ACONIAE. Q. F. SALVTARI CONSOR. KARISS. L. FANIVS || V. P. HIC COLL. FABR. M. R. H-S LXX. N. VIVVS. D. EX || QVOR. REDITV QVODANN. DECVRIONIB. COLL. FABR. R. M. || R. IN AEDE NEPT. QVAM IPSA EXSTRVXIT DIE NEPTV || NALIORVM SPORT. X. BINI DIVIDERENTVR. DIE ITEM || SACRATO APVD ELEVSINAM DEO BACCHO QVEM IPSA CO || LVIT SACRATO DEAE CERERI TALASIO QVIRINOQVE ET || DE CXXXVIII SYAE X. CENTENI QVINQVAGENI QVOD || ANN. DARENTVR DEO LIBERO MVLSO ET TIRSIS LIBENT || LIBAMENTA. EPVLEN. INDE SICVT SOLITI SVNT. MAVSOL. FANIORVM FANII ET ITALICI FILIOR. ET IN QVO POSSITA EST ACONIA SALVTARIS VXOR EIVS ROSIS EXOR || NENT DE H-S. XXXV. SACRIFICENT. DE RELIQ. IBI EPVLEN || TVR. OB QVAM LIBERALITATEM. COLL. FAB. M. R. INTER || BENEMERITOS QVODANN. ROSAS FAN. SVpra. S. ET || ACONIAE. VXORI. INCOMPR. MITTENDAS SACRI || FICIVMQVE FACIVNDVM PER MAGISTROS DECREVIT.

Or, non è ella manifesta l'impostura e l'interpolazione? Col cambiare il nome di *Flavia* in *Aconia*, quello di *Publicio* in *Fanio*, la somma di trentamila sesterzj donata in settantamila, si finge una nuova iscrizione. Ma almeno non fosse stato preso il nome di *Aconia*, che è quello appunto che ci addita, donde sia stata accattata parte di quel *plura*, per cui restò in dubbio il Muratori, *utri maior adhibenda sit fides*. Nella p. 309. del Grutero tre iscrizioni si hanno di Fabia Aconia Paullina; nella prima delle quali a n. 2. leggesj SACRATAE APVD ELEVSINAM DEO IACCHO CERERI ET CORAE SACRATAE APVD AEGINAM DEABVS; nella seconda al n. 3. SACRATAE APVD ELEVSINAM DEO BACCHO CERERI ET CORAE SACRATAE APVD LAERNAM DEO LIBERO ET CERERI ET CORAE SACRATE APVD AEGINAM DEABVS; nella terza finalmente al n. 4. SACRATAE DEAE CERERI solamente. Non parlo di queste iscrizioni, delle quali dottamente ragionò il valoroso Canonico de Vita *Antiq. Benev. Diss. II. C. 2.*; ma ecco, se io non m'inganno, donde è stato improntato *Sacrato apud Eleusinam Deo Baccho* cet., ma con una giunta di spropositi, de' quali un solo impostore poteva esser capace, appropriando al giorno ciò che convenir poteva solamente alla persona, mescolando mal a proposito *Quirino* con *Bacco* e *Cerere*, e forma do perfino una divinità particolare da una pura acclamazione, qual fu *Talassio*; che perciò scrisse Livio *Lib. I. C. 19. inde nuptialem hanc vocem sacram*, e Plutarco in *Pompeio: nuptiale illud verbum*; ma quel che è più mirabile facendo ordinare una libazione di mulso e di tirsi, che dovesse poi servir di epulo ai Collegiati; con che si fa bastantemente intendere che l'autore di quella iscrizione era non solo *Latini sermonis ignarus* riguardo la sintassi del verbo *libo*, ma che neppur sapeva, che cosa significasse quel verbo, nè che cosa fossero i tirsi. Vi stupirete, Socj eruditissimi, come un ammasso di così manifeste bestialità potesse imporre al gran Muratori^{*)}, onde non solamente lo ammettesse egli nel suo Tesoro, ma s'inducesse pur anco a scrivere che *utri maior adhibenda sit fides, difficile statuas*. Ma io intanto non lascerò di scoprirvi l'architetto di questa impostura. Egli si fu il Ligorio; da lui è venuta in tutti que' MSS., che vide il Muratori; e da lui è passata peranco in un MS., di cui feci anni sono acquisto, ed è

^{*)} Ma più ancora è da stupirsi, che nè il Cannegietero, nè l'Hagenbuchio, nè finalmente il Saxio si accorgessero punto d'una frode così manifesta e pressochè puerile. Orelli.

quello appunto, che col nome di Tomo II. delle schede Carpinee vien citato dal Fabretti *Diss. II. de Aqu. et Aquae duct.* nel quale ella trovasi alla p. 23. a t. con questo titolo *Ravennae in ruinis Palatii*; e con qualche variazione, a cagion d'esempio FLAVIVS in vece di FANIVS. Questo MS. per dirlo qui di passaggio, ricchissimo di superbi disegni a due lapis è contemporaneo a Ligorio, di cui l'Autore avea somma stima, come si conosce alla p. 55.; ove si porta il disegno di un busto attribuito ad Orazio Coclite con questa nota: *Horatii Coclitis effigies a quo cet. Romae apud Antonium Coccum archiepiscopum Corcyrensem. Coniecturae sunt illius, et non alterius esse, et quod ex marmore Tiburtino existat, et quod Cocles sit, et quod iudicium Pyrrhi Ligorii viri acerrimi iudicis antiquitatis constans huic sententiae subscribat.* Ed affinchè vediate, che ho fortissima ragione di ciò asserire, osservate, vi prego, l'indice del Gudio al Cap. 23. ivi troverete *Aconia Q. F. Salutaris V. L. Fanius V. P.* Se tutto quell'indice fosse stato impresso, vedreste, che sotto il nome di *L. Fanius* sarebbe stata data per correzione del Grutero questa iscrizione tratta dal Ligorio, come è stata poi dal Muratori pubblicata.

Ma non è questo il solo torto, che abbia fatto all' inclita Patria vostra il Ligorio con le sue imposture. Impostura sua credo io pur anco l'iscrizione dedicata a *Diana Vincitrice* Gud. p. 28, 9.; in cui s'impastiecia un liberto con un ingenuo, e si adatta (chi saprebbe dire a qual dei due?) il titolo MAGISTR. CLASS. RAVEN. confondendo i maestri delle navi col prefetto della classe. Così pur l'altra dedicata a *Plutone Edeisio*, giacchè Ligorio dispensava a larga mano nuovi e non più uditi cognomi a tutte le Deità, Gud. p. 60, 5., nella quale comparisce un PRAEFECTVS ET MENSOR OPER. PVBLIC. CLASS. RAVEN. Così parimente quella di *M. Percennio* Gud. p. 335, 4., la quale anco col titolo *extra Formias* mostra quella stravaganza, che fu già dallo Spanemio notata per contrassegno di fallacia, poichè a' tempi di Ligorio dell' antica Formia non sussistevano più, che pochi, e dubbj, anzi controversi vestigj, ma più la mostra con l'uffizio di PRAEF. VEHICVL. CLASS. RAVEN. Così per ultimo quella di *Sp. Gavio*, che ha anch' essa il vago titolo *in via Flaminia*. Gud. p. 159, 7. e ci mostra con istrano accoppiamento PRAEF. CLASS. RAVEN. COHOR. PRIMAE. SPECVL. Sebbene assai più generoso di speculatori fu Ligorio con la classe di Miseno, alla quale diè per lo meno sei coorti di speculatori, producendo Gud. p. 184, 3. un centurione COH. VI. SPECVLAT. CLASS. MISEN., con che fece abbondantemente vedere, ch' egli non sapeva che cosa fossero nè le coorti, nè gli speculatori, nè le classi pretorie di Ravenna e Miseno. Le quali iscrizioni però, benchè portino contrassegni così palpabili, ed evidenti di falsità, furono nondimeno dal Gori lietamente ricevute e ristampate nel Tomo III. *Inscr. Etrur. urbium* p. 88. 90. 91. e 93.

Ma tornando dopo lunga digressione all' iscrizione di *L. Antidio*, io credo, Soci eruditissimi, che pesate tutte le cose da me esposte, troverete in essa tante di quelle giuste cause, che richiedeva il Muratori per sospettar giustamente di una iscrizione Ligoriana, che non dubito, che non siate anche voi per collocar questa nel numero delle più putide imposture, le quali deturpano, e rendono sempre più difficile lo studio dell' antichità. Per altro per quello riguarda le memorie della classe Ravennate, se piccola perdita è lo scarto di tutte le merci Ligoriane, grande è l'acquisto, che faceste con lo scoprimento delle superbe iscrizioni anni sono dissotterrate a Classe di fuori, e così dottamente illustrate, e maggiore sarà ancor quello che farete in appresso, se si continueranno gl'incominciati scavi, come tutto il mondo erudito ardentemente desidera*).

*) Alle imposture Ravennate del Ligorio conviene aggiungere anco la seguente iscrizione, tutta gemella di quella di *L. Antidio*: IOVI OPTIMO MAXIMO || DOLICHENO SACRVM || C. CERANIVS.

LOCKE (Ioannes) v. VIVES Lud.

LOCRENSES Inscriptiones. v. Mur. 1817, 11, 7.

LOLLIVS (Albertus) v. Murat. 44, 8. 1804; 1.

LVCIVS (Ioannes) In *Inscriptt. Dalmaticis Venetiis* 1673. 8. (recusis in *Erhardi Reusch allem und neuem Staat des Königreichs Dalmatien. Nürnberg* 1718. T. 2. p. 496.) saepe suam nobis incuriam prodidit." Mur. 691, 7. 709, 8. 824, 1. 58, 1. 1811, 4. (spur.) — Idem prorsus observavi in *Appendice librorum eiusdem LVCH de regno Dalmatiae et Croatiae v. Belii Scriptt. rer. Hungaric. T. 3. p. 471.* — LVCIVM saepe nominat *Zacharia* in *Marm. Salonit.*, ita tamen, ut aliis potius nisis, ipse LVCH libellum evolvisse non videatur. cfr. *Spon Misc. p. 181. et Marm. Salon. p. XXV.*

LVPIENSES *Inscriptiones* plus quam suspectae fidei esse recte monuit, earum aliquot e *Donio p. 187. N. 101. 102.* dans *Muratorius* 1055, 4. 5. cfr. eundem 1113, 5. 1120, 1. 1805, 2. LVPIVS (Lecce) igitur, Calabriae oppido, impostor aliquis habitans plures eiusmodi confluxit.

MACCIVS (Sebastianus) v. *Reines. Praef. p. 3. Burmann. Praef. ad Grut. p. 4. Hessel Praef. ad Gud. p. 36. et 61. Ind. Gud. 23. p. LXXXIV. Murat. 1811, 1.* „Hanc a Seb. MACCIO confictam sincerissime fatetur Cl. V. Hannibal de Abbatibus *Oliverius*, ut L. Accium Tragicum, Pisauremsem civem fuisse venditaret."

MAFFEIVS (Scipio) Utilissima sane est ad ingenium acuendum, multasque obscurores saepe fraudes detegendas eius *Ars critica lapidaria.* Sed a tumultuaria eius et iniquiore censura permultos lapides iam vindicarunt *Zacharia, del Signore, Marinius, et Vermigliolius*, idemque nos frequenter per totum hunc librum fecimus, etsi omnes, quorum fides ab eo praecipitanter impugnata est, data opera defendere nostri officii minime duximus. Nam ut in quarta circiter parte eorum, quos in suspicionem vocat, verum fortasse viderit, longe tamen plurimi manent inconcussi, ut viderunt iam imperfecti operis editor *Seb. Donatus et Klotzius* in *Actis litterar.* Vol. 4. p. 405. egregie ea de re disputans. „Modum, inquit, omnem excessisse, nec sat observasse quaedam videtur, quae antiquorum monumentorum interpreti observanda esse censemus. Primum enim, quis negare audeat fuisse etiam Romae multos, qui affectationem frigidam et puerilem generosae et simplici orationi praeferrent, affectatique huius nitoris documenta lapidibus insculperent? — Estne vero credibile, eiusmodi, quorum corruptum erat de eloquentia iudicium, homines in monumentis alia oratione usos fuisse, quam in sermone, in scriptis adamarent? Quare non omnes titulos, licet alienos ab antiqua simplicitate et recto orationis generi adversos, ideo reiiciendos puto. Deinde constat multis exemplis, quae ab auctoribus titulorum recte et bene dicta scriptaque essent, depravata fuisse a lapicidis, sive ob imperitiam, sive ob nimiam festinationem, sive alias ob causas. Denique quot antiqua monumenta non accurate satis descripta sunt a viris eruditis! Quotidie videmus, ab iis, qui ipsos lapides inspiciunt et examinant, emendari non paucos errores, qui antea titulos eorum culpa, qui illos ediderunt, obsidebant. Quae quum ita sint, in reiiciendis antiquis titulis admodum caute circumspecteque nos versari debere arbitror, nec reiicienda esse omnia monumenta, quae consuetudini, quae usui loquendi, quae regulis nostris, collectis ex plurimis exemplis, adversentur, quum titulus, licet sit vitiosus, tamen antiquus esse possit. Quare nec mihi MAFFEI ratio, quamvis magnam ingenii vim doctrinaeque copiam ostendat, probatur, qua mihi omnis

---

C. F. CALLYSTVS || PRAEFECTVS CLASS. RAVENN. || PRAEFECTVS COLLEG. DENDR || ET CENTONAR. IIII VIR || QVINQVEN. — Ravennae. *Gadii ex Ligorio. Gud. 3, 5.* — Ravennae. *Misit P. D. Petrus Paulus Ginami, Prior Benedictinus. Mur. 10, 1. Orelli.*

titulorum fides antiquorum labefactari et everti videtur. — „Me vero experientia docuit, caute procedendum, ubi de antiquis saxis agitur; facile namque est suppositionis notam appingere documentis, quae tamen falsa non sunt.” Ita rectissimo iudicio usus *Lupus* in *Epitaphio S. Severae*. pag. 19. — Videlicet praeter ea, quae notata sunt a *Klotzio*, in hoc quoque peccasse videtur *MAFFEIVS*, cuius reliqua merita immortalia nemo me libentius agnoscit, quod sicubi insoliti aliquid non solum in sermonis forma, sed etiam in nominibus propriis, in honoribus et publicis et municipalibus, in officiis minoribus ac servilibus, in muneribus militaribus, in rebus tandem sacris et Deorum maxime municipium commemoratione occurreret, ille nimis leviter statim de talibus subdubitaret, vel ea prorsus reiiceret: neque, dum fallaci nimis arbitrio cuncta ad Italicorum fere amussim exigit, satis attendit ad eam quoque perpetuam diversitatem, quae inter variorum populorum Romanae ditioni subiectorum titulos intercedit. Quod vero *Klotz*ius verissime monet de sermonis affectatione in saxis quam plurimis ac tumore, diuturno usu edoctus hoc observasse mihi videor, idem plane de inscriptionibus valere, quod *Cramer*us, peracuti vir ingenii et doctissimus, variis exemplis demonstravit in *ICtorum*, legum et constitutionum stilo serioris potissimum aetatis „ampullas et sesquipedalia verba” captante, ac propter ipsam loquacitatem inanem saepe obscuriore. (v. *Savigny Zeitschrift für Rechtswissenschaft* T. 2. p. 289.) Similibus enim quam maxime gaudent, quae quarto saeculo exeunte et quinto incisae sunt inscriptiones, turgidis formulis refertae ac verbosae; decrescit deinde tumor paulatim inde retro a *Septimio Severo*, maiore etiam simplicitate se commendant praecedentium imperatorum, magistratuum et privatorum hominum tituli, simplicissima denique sunt *Augustae* aetatis et temporum veteris rei publicae monumenta.

MAITTAIRE (*Michaël*) „Ad suas Observationes usus est tribus *Oxonien*sis editionis exemplis, ad quae *Thomas Smithus*, *Io. Pearsonus*, et *Gul. Stratford* quaedam adscripsere. In his igitur observationibus diligenter notat *MAITTAIRIVS* diversam lectionem non modo editorum diversorum, sed etiam singulorum, a se ipsis aliquando dissidentium. Quid ipsum impediverit, quo minus ad ipsa autographa lapidea exigeret id genus varietates, neque ipse commemorat, neque nostrum est divinare.” cet. *Act. Erud. Lips.* 1734. p. 51. — Ad autographa *MAITTAIRIVS* cur non exegerit editionem suam, facile est divinare; quia *Londini* iam senex illam et molitus est, et absolvit, procul ab autographis *Oxonii* conspiciendis. — *HAGENB.*

MALVASIA (*Carolus Caesar*) In eius *Marmoribus Felsineis* spuria quaedam reperiuntur, v. *Maffei* A. C. L. p. 216. et 471. Eidem *MALVASIAE* sincera videbatur famosissima illa *Aelia Laelia Crispis* [non nata resurgens *Bonon.* 1683. fol.] singulari libro ab eo illustrata. Ea vero sic habet, ne alibi cum temporis dispendio tibi sit quaerenda: *D. M. || Aelia Laelia Crispis || Nec vir nec mulier nec androgyna || Nec puella nec iuvenis nec anus || Nec casta nec meretrix nec pudica || Sed omnia || Sublata || Neque fame neque ferro neque veneno || Sed omnibus || Nec coelo nec aquis nec terris || Sed ubique iacet || Lucius Agatho Priscius || Nec maritus nec amator nec necessarius || Neque moerens neque gaudens neque fletus || Hanc || Nec molem nec pyramidem nec sepulcrum || Sed omnia || Scit et nescit cui posuerit. || — Bononiae. — Ipse *MALVASIA XLIII.* Viros doctos recenset, qui in his nugis extricandis interpretandisque oleum et operam perdidierant, quibus post eum succedere alii non minus stulti. Cfr. *MAFFEI* A. C. L. p. 472.*

MARCANOVAE (*Ioannis*) schedae passim impugnantur a *Maffeo* v. c. A. C. L. p. 328. 329. et notante *Tiraboschio Storia della lett. Ital.* T. 6. P. 1. p. 307. longe plura ex aliorum apographis, quam ex ipsis lapidibus videtur transcripsisse.

MARTÈNE (*Edmundus*) et *DURAND* (*Ursinus*) *Voyage littéraire de deux Re-*

ligieux Bénédictins etc. Paris 1717. 1724. 2 Vol. 4. — „Les auteurs du Voyage littéraire etc. ont donné les inscriptions, par eux rapportées pour la plûpart sur des copies très-infidèles, et la précipitation de leurs recherches ne leur a pas permis d'être plus exacts.” *Histoire de l'Acad. des Inscript.* Vol 4. p. 366. Ed. Batav. v. Maffei Ant. Gall. sel. p. 55. Mns. Ver. p. 414. 415. — HAGENB.

MARTINIVS (*Iosephus*) De eius *Theatro Basilicae Pisanae* v. *Zacharia* in *Gor. Symb.* T. 4. p. 181. Parum diligentem lapidum exscriptorem, malumque interpretem esse iudicat idem *Zachar.* in *Gor. Symb.* T. 4. p. 172. — HAGENB.

MARTIOLVS (*Sanctius*) Antiquas schedas Spoletinas *Sanctii MARTIOLI* scriptas a. 1578. se ad manus habuisse dicit *Murat. Praef.* p. 3. et p. 319. Quaedam tamen saxa Auximi posita ex schedis SANCTII potius Hispaniensia videri, vide monitum a *Mur.* ad 1672, 10. 1650, 3. 1744, 1. Item confer *Mur.* 15, 7. 320, 1. 571, 4. 1047, 1. 1482, 16. — HAGENB.

MARZARIVS (*Iacobus*) In libro *Storia di Vicenza.* Vic. 1604. 4. titulos habet manifesto fictitios. v. *Grut.* 1015, 8. *Mur.* 39, 4. *Saxii Miss.* 2. p. 189.

MATTHAEIVS (*Dominicus Barnabas*) „Maiorem diligentiam desiderassem in MATTHAEIO, qui nobis *monumenta Tusculana* dedit.” *Mur.* 1555, 2. cfr. 1098, 2. 1815, 2. (spur.) Spuria est etiam *Mur.* 112, 2. e Matthaëii libro de antiquo Tusculo petita.

MAZELLA (*Scipio*) „Si licet promere animi mentem, *Scipio* iste MAZELLA Puteolis marmora exstare voluit, quae nunquam ibi.” *Grut.* in *Add.* ad 19, 7. Sic spurium videtur etiam *Grut.* 950, 6. ex eiusdem MAZELLAE *Antiquitt. Puteolanis.* *Neap.* 1591. 8. prolatum. — HAGENB.

MAZOCHIVS (*Iacobus*) Eius *Epigrammata antiquae Urbis. Romae* 1521. referta sunt erroribus typographicis, ad calcem tamen libri ex parte correctis. Quae ipse marmora non vidit, saepe sunt suspecta: nec tamen inscriptiones ultro finxisse videtur, sed commenticias quasdam ab aliis sibi oblatas nimis credule recepissee. Romae item ponit saxa multa, quae Romae nunquam fuerunt, sed alibi. v. *Gud.* ad *Grut.* 690, 1. *Grut.* 757, 6. Maxima et MAZOCHII et APIANI utilitas hodie ea in re continetur, quod sicubi suspecti aliquid nobis occurrit, in illis iam reperiendum, id saltem certo scimus, talia nec a Pighio, nec Panvinio, nec Ursino, neque, id quod omnium longe est gravissimum, a Ligorio, (qui floruit inde ab a. 1550 usque ad 1593) esse conficta; etsi antiquiores etiam fuerunt falsarii. Sic, ut uno defungar exemplo, e Ligorio dat *Mur.* 521, 3. titulum, quem bis exhibet MAZOCHIVS 90, 1. et 140, 1. v. THAMYRAS. Ceterum potius quam MAZOCHIO, qui typographus dumtaxat erat, non vero antiquarius, librum istum tribuit *Andreae FVLVIO* Marinius *Atti* 2. p. 367.; alii *Angelo Coloccio*; MAZOCHIO ipsi vindicat *Serassius* ap. *Tiraboschi Stor. let.* T. 10. p. 377.

MERCATOR (*Arnoldus*) in quibusdam suspectus est *Maffei* A. C. L. p. 271.

METELLVS (*Ioannes Matalius*) Ex eius schedis spuria dedit *Grut. Spur.* 6, 9.

MODIVS (*Franciscus*) suspectus *Maffei* A. C. L. p. 280.

MONTFAVCON (*Bernardus de*) Haud raro vitis inquinatas dedit inscriptiones, nec feliciter semper eas interpretatus est. Ex *Boissardo* MONTFAVCONIVM recudisse spurias quoque tabulas omnes in *Supplément de l'Antiquité expl. T. V.* observat *Maffei* *Diptych. Quir. Lampad.* C. 3. p. 18. — HAGENB.

MORALES (*Ambrosius de*) Quaecunque Hispaniensia monumenta huiusce dumtaxat antiquarii fide nituntur, vel commenticia sunt, vel suspecta, semper certe magna cum cautela examinanda.

MVRATORIVS (*Lud. Antonius*) Quae in MVRATORIO, immortalibus huius viri

meritis minime obtrectantes, reprehendenda arbitramur, ad haec fere redeunt: In Inscriptt. Graecis edendis explicandisque plurimos ac foedos saepe commisit errores. — Si quis alius, in primis frequenter et nimis saepe idem saxum bis terve dat diversis in libris schedisve repertum. Sic 7, 2. septies dedit (7, 8. 48, 3. 63, 5. 141, 5. 146, 3. 1225, 7.) — pag. 1063, 2. in eodem Tomo II. quinquies cet. „Ex quindecim fere millibus Inscriptionum Muratorianarum plus mille magni collectores emendate iam dederant.” *Maffei* Mus. Ver. p. 487, 6. *Saxii Pericul.* p. 83. In edendo Thesauro nonnisi priore *Gruteri* editione esse usum passim deprehendi v. c. p. 191, 1. collato *Grut.* 315, 5. ead. p. 191, 3. coll. *Grut.* 67, 3. *Mur.* 1088, 3. coll. *Grut.* 19, 3. *Gudianam* collectionem prorsus neglexit, ex qua tamen sincera erant delenda, et quaedam in Inscriptt. a MVRATORIO aliunde petitis emendanda. Item, *Oxoniensia*, inquit, *marmora* minime attigi. *Praefat.* p. 7. — „Utrum recte et iure factum, ipse viderit.” *Sax. Peric.* p. 59. Exposuit in Praefationibus, quibus *Codd. Mss.* sit usus, quinam item doctorum privatis scriptis sibi profuerint; at de editis libris, ex quibus saxa comportavit, aut prorsus tacuit, aut ieune dixit, si discesseris ab illis, quos in praefatione appendici praemissa breviter commemoravit. — Ex quorum libris saxa dedit, ex iisdem eum quaedam non dedisse, observavi sumque miratus, quum *Montfauconii, Th. Smithi* cet. libros cum illius Thesauro componerem. HAGENB. — (Id vero immensam molestiam creat lectori, quod *Montfauconium, Donium, Gorium*, alios nude laudat, non memoratis voluminibus et paginis librorum, ubi saepe egregie sunt illustratae inscriptiones ab eo repetitae: cui quidem incommode in iis, quas nos e MVRATORIO excerpimus, ubique fere mederi studuimus.) — „Sed, quod peius etiam est; pluribus iam indicis deprehendi, nimium sibi indulsisse interdum MVRATORIVM in mutandis lapidum verbis, quae in scriptoribus, unde transcripsit, non ita erant data; quarum mutationum nec vola nec vestigium in MVRATORIO saepe apparet; ut opus sit ipsos libros, ex quibus ea invexit in suum thesaurum, denuo evolvi. v. c. ex *Donii Cl. V.* 158. dat *Mur.* 1036, 1. CAPVAE exhibens, sine indicio in *Donio* legi CAPVALI. — ex *Don. XIV.* 52. VLT - - SIAE, unde *Mur.* 1424, 2. gens nova et inaudita VLTESIA? — *Don. XVII.* 12. lecto typo *Don.* et nota *Gorii* mirabere negligentiam MVR. tum in typo, tum in nota. Crederes, *Donianum* opus eum ne habuisse quidem; certe non accurate inspexit. — *Don. XVIII.* 9. dat *Mur.* 1579, 9. sed negligentissime. — *Gor. Etr. T.* 1. p. 413, 246. cfr. *Mur.* 1515, 4. cet.” HAGENB. — Indices *Scaligeri* MVRATORIANIS et bonitate et numero longe praestant. Saepe plures honores, civiles, militares, sacri in eodem saxo referuntur; quos honores interdum MVRATORIVS indici suo male ita intulit, ac si gesti omnes fuissent, non Romae, non alibi, non militiae, sed ubi saxa fuere erecta. HAGENB. — Schedae MVRATORII frequenter ab eo laudatae, de quibus ambigebat *C. H. A. (Cannegieterus, Henricus Arnheimensis)* in *D'Orville Misc. Obs. T. IV.* 1742. p. 210. magnam partem compilatae erant ex iis, quas *Cyriacus Anconitanus* collegerat. v. *Mur. Praef.* p. 2. 484, 4. 591, 3. 855, 5. HAGENB. (Non omittendae sunt ei, qui Muratoriano opere cum fructu uti velit, censurae *Leichii, Walchii, Saxii, Hagenbuchii, Bimardi* (in *Donati Suppl. T. 1.*) Inprimis doleo me caruisse, usque dum fere absolutum esset meum opus, *SAXII scholiis literario-criticis ad Murat. Thesaurum in Actis literariis Soc. Rheno-Traiectinae*, quae tamen, simulac nactus sum, studiose, nec sine magno fructu contuli, antequam codicem meum typothesis traderem.)

NARDINI (*Famianus*) Parum accurate in NARDINII Roma antiqua inscriptiones Gruterianas, aliasque aliunde notas repeti passim observavi, neque eas emendare dignatus est NIBBYVS.

NEMEITZ (*Joach. Christoph*) vide de BENIGNIS. Inter paucas, quas exhibet,

antiquas pleraeque vel suspectae sunt, vel corruptissime exscriptae. Cfr. NEMEITZ. p. 74. 75. Si quae adhuc est libelli utilitas, pertinet ea ad historiam Italiae recentioris et civilem et literariam.

NIGRIS (*Nicolaus de*) Ex eius *Histor. Civit. Campaniae* spurium dat Mur. 1810, 3.

NOVAE inscriptiones, antiquas referentes, sive imitantes. cfr. Mur. 97, 4. Grut. 93, 3. 239, 3. 613, 9. 710, 6. 821. 4. Gud. 56, 3 et 334, 2. „Patavii ex pictura satis antiqua in parietibus Monasterii S. Iustinae, ubi multi a pictore inserti visuntur vetusti tituli ad fidem lapidum.” — Duas inscriptiones Graecas a *Patino* editas, hodieque Veronae spectandas, non antiquo, sed recentiore scalpro marmori vere antiquo incisas esse deprehendit MAFFEIVS *Mus. Ver.* 55, 4 et 5. dignus omnino, qui hac de re legatur; ut et pag. 356., ubi antiquos titulos et carmina monet Venetiis videri scalpro recenti in tabulis non antiquis incisa, quorum quaedam SPONIVS ut archetypa ediderit: cfr. Grut. 537, 3. Gor. *Etr. T.* 1. p. 344, 20. collata p. 145, 20. Fabrett. p. 683. Gud. 161, 6.

NVMORVM inscriptiones pro lapidum epigraphis datae. cfr. Grut. 1082, 1. Mur. 1990, 6. 1992, 4 et 5. HAGENB.

OCCO (*Adolphus*) Ex OCCONIS *Inscr. antiquis in Hispania repertis. Heidelbergae* 1596. fol. quingentis fere, fictas quinquaginta Gruterus iam in spuriis dedit; sed longe maior est numerus OCCONIS spuriarum, si adnumeremus, quas Gruterus veras habuit, in ipsoque suo posuit Thesauro, vere carbones pro thesauro. — HAGENB.

OVDENDORP (*Franc.*) v. PAPENBROECK.

PACEDIANI (*Nicolai*) Schedae. v. Murat. *Spur.* 1810, 7. 1811, 2. 1812, 2, 3.

PANVINIVS (*Onuphrius*) Interdum particulas tantummodo Inscriptionum suum in usum protulit, reliquis omissis: v. Mur. ad 1104, 3. collato Grut. 36, 2. Locos saxorum minime laudabili exemplo saepenumero tacet. Dubia omnino haud raro eius est fides, (Grut. 244, 6.) cuius tamen Maffei patrociniū suscepit in *Verona illustr.* T. 2. p. 367. idem vero in A. G. L. p. 193. exagitat inscriptionem Veronensem, a PANVINIO primum datam. Item Fabrett. *Col. T.* p. 237., de Grut. 190, 1. a PANVINIO interpolato agens: „Nec primus, inquit, ego, solusve, qui de fide PANVINII dubitem, quum antea maximus Gruterus homini foenum in cornu apposuerit ad 246, 6. et de falsa numi inscriptione, modeste ex fraterni sodalitiū lege arguat P. Noris de *Numism. Diocl. et Maxim. Diss.* 1. C. 2. p. 15.” (T. 1. *Thes. Sallengr.* p. 402.) Fabrettus haec scripsit, antequam Norisium legerat *Epist. cons.* contra PANVINIVM insurgentem inprimis de Grut. 190, 1. Graev. *Thes. T.* XI. p. 434. — HAGENB. PANVINII fraudes manifestas potissimum deprehendi in tribus Romanis recensendis. *Orellius.*

PAPENBROECK (*Gerardus*) „In villa domini PAPENBROECK V. Cl. ab Amstelamedamo leucis duabus, LX circiter Latinae et Graecae inscriptiones spectantur. Ex iis ineditas alias plures afferre possem, sed recentiori scalpro effectas veterator aliquis lucro inhians illuc non paucas transmisit, et anaglypha quoque ementita.” Maffei *Mus. Ver.* p. 449. De hac quidem fraude nihil suboluit *Franc. OVDENDORPIO* in *Legati Papenbroeckiani descriptione* L. B. 1746. 4., et revera, si forte Graecam ibi datam p. 15. N. 15. excipias, de ceteris inscriptt. vix dubitari poterit; anaglypha nil moror. Quum autem pleraque illa monumenta Batavae originis sint, peregrini aliquid et insoliti Maffeo, Italicis maxime assueti, habere videbantur.

PARADINVS (*Guilielmus*) De saxis a PARADINO in *Historia Lugdunensi* mance et corrupte editis v. *Spon: Lyon. Préf.* p. 4, et 6. Maffei A. C. L. p. 285.

PATERNIONVM Museum, Catanae institutum, multa continebat commenticia; v. *Torremuzza Inscr. Sicil.* p. 301.

PEREGRINVS (*Camillus*) De Inscriptionibus, quas is ad *Gadium* miserat, parum claris et prave exscriptis v. Hessel. *Praef. ad Gud.* p. 13.

PHOEBONIVS (*Mucius*) „Vix alium mihi ostendas, qui oscitantius descripserit, aut foedius corruperit vetera monumenta, quam PHOEBONIVS in *Historia Marsorum*: (*Graev. et Burm. Thes. Ant. Ital. T. IX. P. IV.*) Murat. ad 515, 3.^a cfr. ib. 848, 7. Gud. 55, 8. Fabrett. *Col. Tr.* p. 393.” — HAGENB.

PICCARTVS (*Michaël*) „*Inscriptiones* maximam partem Romanae, quas PICCARTVS misit Grutero anno 1610. curavitque describi ex membranaceo libro manu pristina exarato, qui erat D. RICHII. MSC. in charta 8. memorantur in Bibliotheca *Hulsiana* divendita a. 1730. T. 1. p. 342. Fabrett. *Inscr.* p. 389. exemplo saxi a *Reinesio* ex schedis PICCARTI editi, cuius postea possessor ipse *Fabrettus* est factus, PICCARTVM notat non omnino ad fidem marmoris descripsisse, solemnī, (subiicit,) exceptoris indiligentia. — *Gruterum* ne in appendice quidem quicquam PICCARTINAE meritis proposuisse *Rupertus* ad *Reines.* p. 326. miratur: non ego. *Gruterus* enim a. 1603 absolvit suum Thesaurum, neque Collectanea PICCARTI nisi a. 1610 accepit, ut constat etiam e Gruteri epistola ad PICCARTVM missa 22. Decemb. 1610. in *Theophili Sinceri Neuen Nachrichten* 1753. 4. p. 91. PICCARTVM, hominem non beatissimum, cum paupertate semper conflictatum, in peregrinis locis saxa exscripsisse dubito: descripsit ex codice *Richii*, ut ex superioribus vides: male ergo *αὐτοπτης* creditus a *Fabretto*. Ceterum PICCARTI typos mendis obsitos fatetur et *Perizonius* in *Dissertatt. triade* p. 29. ed. *Heinecc.* Multa ex eius collectaneis vitiosissimis transierunt in *Reinesii* Syntagma. HAGENB.

PIERIVS (*Io. Valerianus*) De *PIERII Antiqq. Bellun.* sic iudicat *Reines.* ad *Daum.* Ep. 8. p. 21. ut eum in inscriptt. dicat caecutiisse, prolatis duobus exemplis. cfr. *Grut.* 420, 2.

PIGHIVS (*Steph. Vinandus*) — „Habemus in Thesauro Gruteriano plures, nltia quam credi possit, *Ligorianas* inscriptiones: — magnum numerum *Gruterus* hausit ex PIGHII aerario, qui *Ligorianas* non paucas collegerat.” Murat. *Praef.* p. 1. — Sic *Grut.* 1088, 7. „*Grutero* e *Ligorii* schedis PIGHIVS: item 1115, 2. in lapide admodum suspecto. cfr. *Maffei* A. C. L. p. 95. Ego quoque, ut PIGHIANIS caute utatur, cuique auctor ero: manifestoque mihi argumento erit *Grut.* 307, 7. explosum ab *Hagenbuchio* in *παράλογον* de tribu PAP.

PINGONIVS (*Emanuel*) De eius *Chronicis Augustae Taurinor.* et *Antiquitatum Inscriptionibus* (in *Burm. Thes. Ant. Ital. T. IX. P. VI.*) consule *Marmora Taurinensia* T. 2. p. 107. seqq., quorum commentatores spurias quasdam, et longe plures corruptas in illis contineri animadverterunt.

POCOCKE (*Richardus*) Inscriptiones ab eo editae 1752. omnis generis erroribus sunt refertae, ita ut vix unquam tuto possint in usum vocari, neque dignae sint, quarum ratio habeatur, nisi ubi testes magis idonei desint. Vide acerrimam, neque tamen iniustam *Reiskii* censuram in diario Lipsiensi *zuverlässige Nachrichten* 1754. Partic. 169. p. 3—32. et alteram in *Actis Erud.* 1753. p. 577. seqq. POCOCKIANVM quoque librum accurate examinavit HAGENBVCHIVS, multa, Graeca praesertim, emendans. Exstat eius libellus *Observatt.* Mss. in bibliotheca nostra civica. Gal. XXII. N. 70.

POLDI *Nemausensia*. Vide *Grut.* Spur. 7, 4. *Maffei* A. C. L. p. 286.

POLYDORVS (*Petrus*) Huius quoque commentationes epigraphicas per *Calogeranam* collectionem sparsas, caute usurpandas esse, experientia didici.

POLYPHILVS s. vero nomine *Franciscus* COLVMNA. Omnes inscriptiones, quas dat in *Hypnerotomachia di Poliphilo*, cuius alteram editionem Venetam anni 1545 fol. denuo perlustravi, ab ipso sunt confictae; neque tamen quemquam in fraudem in-

ducere tentavit, quum suo iure tamquam poeta, miram illam *μυθιστορίαν* iis ornaverit. Sine causa igitur *Gruterus* in spuria monumenta nugas istas innocentes retulit. — Idem est *Maffei* iudicium A. G. L. p. 51.

POMPONIVS LAETVS. Cfr. *Augustin.* Dial. XI. p. 161. Grut. 871, 2. Spur. 19, 2. Conflictarum tamen inscriptionum accusatus magis, quam convictus videbatur *Reinesio* Praef. p. 2. *Tiraboschius* vero *Storia lett. Ital.* T. 6. P. 1. p. 312. POMPONIVM ea culpa non absolvit. Suspectissima certe est inscriptio *Gruteriana* 879, 4.

PONCE (*Luis de Icart*) In *Schotti Hisp. illustr.* T. 1. p. 1157. habentur Inscriptt. aliquot *Tarraconenses* ex *Historia Hispanica* Lud. PONTIS, inter quas nonnullae manifesto sunt spuriae; v. c. Grut. Spur. 12, 2 et 3.

PONTANVS (*Iovianus*) De PONTANO idem prorsus, quod de *Pomponio Laeto* valet. cfr. *Maffei* Sigl. gr. p. 111. ubi Grut. 428, 11. et 1027, 11. in dubium vocat.

PORCARIVS. v. Grut. Spur. 13, 4.

PRATILLI (*Franc. Maria*) PRATILLIANARVM inscriptionum alias manifesto commenticias, alias admodum suspectas esse notat *Marinius Atti* 1. p. 157. Exempla fraudis ab eo commissae subministrant tum de VITA *Thes. Ant. Ben.* T. 1. p. 38. tum ZACCARIA *Istituzione* p. 516. Sic manifesto spuria est ea, quam ex PRATILLIO dat *Donatus* p. 216, 7.

PTOLEMAEVS s. TOLOMMEI (*Franciscus*) v. *Murat. Praef.* p. 3. 40, 7. — 1167, 4. 1752, 12. 1811, 3. „F. PTOLEMAEVS vir non aptissimus ad describendos lapides. Fuit Pandectarum in Gymnasio Romano interpres, eiusque *Vetustalia s. sacrae vetustatis Admiranda* Romae 1664. 8. prodierunt.” *Leichius* in *Misc. Lips. nov.* Vol. 1. p. 483.

REINESIVS (*Thomas*)*) Immortalia quamvis eius sint de toto hoc genere merita, saepenumero tamen a Schedis *Holstenianis*, *Langermannianis*, *Piccartianis*, quibus nimium fidebat, misere deceptus est. Nihilominus nimis cupide iudicasse videtur *Iac. Gronovius*, REINESIANAS inscriptiones, quibus nihil imperfectius vitiosiusque exstet, in *Actis Erud. Lips.* 1683. tantopere praedicari indignatus. v. *Mencken.* in *Misc. Lips.* T. 8. p. 153. — Criticam lapidariam necessariam esse, sed circumspectissime et cautissime exercendam, verbis REINESII nos quoque profitemur: eundem tamen saepius in saxa violentius grassando, saxa audacius corrigendo, modum excedere docti non ignorant. v. c. *Fabrett. Col. Trai.* p. 206. Inscriptt. p. 19. 103. 596. 683. *Oliv. ad Marm. Pisaur.* p. 107. *Murat.* 1909, 5. Ipse lapides nullos viderat: ideoque plus aequo pronus erat in eosdem, ut putabat, corrigendos. Neque tamen cuiquam suas suspiciones obtrudebat: *Sint*, inquit *Inscr.* p. 450., *ista, ut omnia, quae commentati sumus, commentaturique, in medio, cedantque iudicio lectoris* *νουνεχοῦς καὶ ἐνθυμώτου*. HAGENB. Praetereunda non sunt, quae de REINESII Eponymologico memoriae prodidit C. G. MVELLERVS in *WOLFII Analectis literariis* Fasc. 3. p. 256. Nec eiusdem programmata: *De corpore Inscriptt. Gruteriano, notis et observatt. Th. Reinesii ornato*. Cizae 1793: — *De Bernhardo Bertramo summo seculi XVII. philologo* ib. 1795. quorum compendia habes in *Ephemeridd. Ienensibus* 1796. N. 326. p. 151. seqq. Ipse non vidi.

RELANDI fratres; (*Hadrianus* et *Petrus*) Ambo haud raro decepti sunt a GVDII *Ligorianis*. In saxis RELANDINIS saxa subinde dantur ex *Fleetwoodo*, (cuius in hoc genere nulla omnino est auctoritas;) quasi non exstarent vel in *Grutero* vel in *Reinesio*. HAGENB.

*) REINESIVS habet inscriptiones 2370. HAGENB.

RESENDIVS (*Lucius Andreas*) Hic quoque, ut antiquiores Hispani fere omnes, habet non pauca subditiua, v. *Gruteri Spuria* 14, 2. et passim. Pravus enim patriae amor et hunc scriptorem, et popularium haud paucos transversos agebat eo usque, ut vel a puerili fraude non abstinerent; securiores vero eosdem reddebat certa quaedam opinio, neminem unquam existitum magis peritum, qui eiusmodi flagitia tandem revelaret, risuque exponeret.

RICCARDIANI *Musei*, Florentiae asservati, dimidia fere pars suspecta erat *Maffeo A. C. L. p. 234.*, quo in iudicio ferendo inveteratum eius adversus Gorium odium non minimam partem videtur habuisse. Plures igitur lapides RICCARDIANOS ab eius censuris merito vindicavit *del Signore. (Marmi Riccardiani. Firenze 1781. 4.)*

ROSSI sive RVBEVS (*Octavius*) Quae in eius *Memorie Bresciane* referuntur Inscriptiones, vel negligentius sunt exscriptae, vel manifesto spuriae; isque omnino, tot quum exhibeat titulos falsos in aliorum scriptis saepe repetitos, disciplinam nostram haud levi detrimento affecti. Quibus tamen pro meritis quam honorifice et liberaliter eum remunerati sint Brixiani, videsis apud Labus *Monumenti scoperti in Brescia p. 7.* Cfr. eundem Virum Clariss. in *Millin Magazin encyclopédique T. II. Avril 1818. p. 201.* Ipse mihi nuper scripsit: „Oltracciò che vo replicando qua e colà nelle mie operette, ho tanto in mano per provare evidentissimamente: 1. che non sapea leggere nè interpretar le iscrizioni. 2. che moltissime sincere le alterò, per la falsa idea di dar lustro alla sua patria con ricchezze non sue.”

RVPERTVS (*Christoph. Adamus*) Saepius accidit, ut *Reinesii* et RVPERTI epistolae laudaturi, *Reinesium* pro RVPERTO vel praedicaverint vel reprehenderint VV. DD. v. c. *Gorius Etr. 3. p. 275. Maffei* Sigl. gr. p. 101. — HAGENB.

RVSSINGER (*Iacobus*) Variis in opusculis, antiquitatis leviozem omnino scientiam demonstrantibus, quae *Basileae* 1615—1628. edidit, falsas merces si non ipse fabricatus est, tales certe interdum venditavit. ID.

SALOMONIVS (*Iacobus*) in *Inscriptionibus sacris et profanis agri Patavini* recentiores maxime collegit, antiquis e *Scardeonio* et *Vrsato* desumptis; ipse igitur nullam prorsus habet auctoritatem. ID.

SARAYNA (*Taurellus*) Plurimis vitis inquinatae sunt eius inscriptiones Veronenses. ID. SAUVAGERE v. *Veyrel.*

SCALIGER (*Iosephus Iustus*) Huic quoque acerrimo et perspicacissimo iudici commenticia interdum ab amicis missa sunt, veluti *Grut. Spur. 6, 2.* „Spero me, inquit, *Inscriptiones quasdam optimas, nondum visas, ex Provincia adepturum, ut et correctiores earum, quas a me edidisti, ubi multa perperam ab illis exscripta, qui illas mihi dederant.* SCALIG. Ep. 429. ad *Gruterum* scripta a. 1606. Notabis emendationes illas non prodiisse, edito iam 1603. *Gruteri* Thesauro; in quo proinde inscriptiones ab SCALIGERO acceptos scito naevos habere, neque omnes emendatissimas in *Grutero* legi, quales legerentur, si ab SCALIGERO ἀντίγραφα essent exceptae, et *Grutero* subministratae.” HAGENB.

SCARDEONIVS (*Bernardinus*) „Incuriose descripsit SCARDEONIVS, ut omnia paene, quae dedit.” *Reines.* p. 278. ad Cl. II. 43. Cfr. *Maffei* A. C. L. p. 160. 202.

SCARFO (*Ioannes Chrysostomus*) Puerilibus commentis, Graecis praesertim, quae miserat *Muratorio*, hunc tamen minime decepit, cuncta inter spurias referentein pag. 1817, 1. Seqq.

SCHEDIS, quoscunque demum auctores prae se ferant, non modo minus esse tribuendum, quam scriptoribus, qui lapides ipsos in libros suos reuulerint, sed probe etiam distingui debere inter SCHEDARVM ἀντόγραφα et ἀπόγραφα, satis norunt omnes, qui vel leviter hanc disciplinam attigere. HAGENB.

SCHEVCHZERVVS (*Io. Iacobus*) „Facile SCHEVCHZERI manum deprehendi peritiorem in tradendis rebus physicis, quam describendis monumentis antiquis; nam non uno in loco oculi eius manusque a vero aberrarunt.” CANNEGIETERVS in Ep. ad HAGENB. a. 1754.

SCHOTTVS (*Andreas*) Schedae SCHOTTIANAE (Hispaniensia potissimum marmora exhibentes) veris falsa mixta habent. HAGENB. BIMARD. Cfr. *Gruteri* Spuria passim v. c. 10, 4, 7. 13, 8.

SCOTI (*Antonii*) Schedae plura continebant subdicia. v. Mur. 1811, 7.

SCRINIUS (*Michaël*) Ex eo spurium dat *Gruterus* Spur. 5, 1.

SEIVERT (*Ioannes*) Is inscriptiones editurus caruit Grutero, Muratorio, ceteris magnarum collectionum editoribus. Minime igitur mirandum, quod singulis fere paginis incredibilia paene inscientiae documenta dederit, veluti quin pag. 141. FVGIAE || AVG. || MIL. LEG. VI || VOTVM. SOLVIT, de Fugia, Dea tutelari fugitivorum, misere somniavit, ignorans Gruterum 69, 7. iamdudum recte dedisse HYGIAE cet. Sed de sexcentis similibus tacebimus, ne manes exagitemus hominis innocentissimi, eoque saltem nomine de disciplina nostra bene meriti, quod unum sub aspectum coniecit Daciae mediterranae lapides, quamvis paene omnes antea editos, quodque Lazianos Zamosianosque ex apographis melioribus passim emendatiores, vel certe cum lectionis varietate haud contemnenda exhibuit. Verumtamen summa cum cautione ut eo utantur minus hoc in genere versati, et ubique priores circumspeciant editores, magnopere optandum est. Alteram opusculi editionem antioxiorem paraverat Seivertus, quae lucem nunquam adspexit. v. I. C. Engel *Comment. de expedit. Traiani* cet. Vindobonae 1794. p. 158.

SIMEONIUS (*Gabriel*) v. Grut. Spur. 5, 4. 13, 5.

SINCERAE *Inscriptiones pto spuris quandoque habitae*. v. Oliverium ad *Cyriaci Anconitani nova fragmenta*. p. 62. „Celeberrimum inscriptionis fragmentum quod in Ariminensis arcus fastigio adhuc visitur, a *Grutero* singulari errore inter Spuria relatum fuit. p. 6, 5. Sed ea est maximorum operum conditio, ut turpioribus aliquibus maculis inquinentur. Quis unquam putasset fieri potuisse, ut insignis inscriptio Caeciliae Metellae, quae in fronte mirificae molis, vulgo *Capo di Bove*, Romae ad D. Sebastiani visitur, inter spurias amandari debuisset? At Muratorius amandavit. p. 1799, 2. ex Ms. *Nicolai Pacediani*, licet iam ea inscriptio edita esset a *Grutero* p. 377, 7. et ab omnibus, qui Romana monumenta recensent et insuper ab *Ant. Augustino Dial. X.* illustrata.” — Sic *Scaliger* *Cenotaphia Pisana* spuris accensebat.

SMETIVS (*Martinus*) Peritissimus utique saxorum exscriptor maximam meretur fidem in iis, quae ipse vidit; nimium tamen arbitrium sibi sumpsit in ordine versuum inscriptionum ex *Apiano* v. c. et *Panvinio* repetitarum aliter instituendo. v. SMETII Librum. p. 144. Quamquam fatendum est, priores exscriptores raro versus ita servasse, uti erant divisi in saxis ipsis; quae quidem saepius et mendarum et errorum exstitit causa. — Multas Inscriptt. Hispanienses *Carolus Clusius* partim ipse exscripsit, partim a nobili Hispano Valentiae accepit; de quibus, „*video*, inquit, SMETIVM multas in librum suum intulisse, non tamen omnes; nec distinxisse illas, quas ego observaveram, ab iis, quas ex alio exscripseram.” HAGENB.

SORBIERIVM (*Michaëlem*) acriter reprehendit *Reinesius* p. 767. et 885.

SPONIUS (*Iacobus*) Insignia quamvis ac nunquam obliteranda eius sint merita, in eo tamen cum multis aliis peccavit, quod spuria passim pro sinceris habuit, vitiose alia exscripsit, solita peregrinantium festinatione et ἀβλεψία in Graecis maxime, neque raro falsas in interpretationes incidit; quocirca omnibus eius scriptis, etsi magna laude sane dignissimis, cautissime tamen uti debent huiusce disciplinae studiosi. Saepius

quoque in diversis suis libris eadem saxa repetit, nominatim in illo, cui index est *Recherches curieuses d'antiquité*. Lyon 1683, 4., Latine verso in *Poleni Thesaurus* T. IV. Eadem igitur ac *Maffei*us lectores afficit molestia, praesertim indicibus quum careat. Aterrima SPONIVM censura de epitaphio quodam (Mur. 152, 4.) insectatur *Lupus Epit. Severae*. p. 51.

SQVIRRVS (*Seraphinus*) v. *Donium* p. 567. in Elencho librorum, quibus est usus. N. 27. Vitiosissimè is dedit inscriptiones aliquot Hispanienses.

STRADA (*Famianus*) Ex eo commentitia haud pauca dat *Gruterus* in Spuriis.

TARENTINI tituli. „Plerique Tarentini, ulteriorisque Calabriae tituli semper mihi visi sunt antiquitatem mentiri. Vide Mur. 10, 8. 11, 7. 59, 5. 139, 3, 4.” *Saxius Miss.* 3. p. 30.

TAVLERVS (*Bonaventura*) Ex eius *Historia Atinae* Neap. 1702. suspectissima quaedam habet Muratorius, veluti 42, 5. Quum tamen ipsum librum non viderim, iudicium contineo.

THAMYRAS s. THAMYRIS, Italus *ψευδώνυμος* Sec. XV. Pomponii Laeti academiae adscriptus, ac vel ex Homero simpliciter, vel, quia a posterioribus v. c. Plutarcho, Titanomachia prisco illi poëtae tribuitur, tanquam Christianae superstitionis, (ut dicebant Romae) adversarius, hoc nomine insignitus, de quo haec habet Fogginius in *Fastis* p. 104. „Demum operae pretium esse sentio aliquid dicere, cur etiam Fastos illos praetermiserim, quos Iacobus Mazochius edidit sub hoc titulo: *Fasti sex priorum mensium ex antiquo marmore invento per Thamyram sub Capitolinis ruinis, cuius marmoris altera pars reliquos etiam sex menses sine Fastis continebat*; scilicet manifesto suppositos eos arbitror, quod praesensisse mihi videntur etiam Gruterus, alique antiquarum inscriptionum Collectores, veterisque Calendarii Romanorum enarratores, apud quos nulla est eorum mentio. Et profecto Mazochius locum, ubi marmor adservaretur, nullatenus indicat; etsi alia huius generis marmora describens hoc diligenter adnotare nunquam omittit. Praeterea illi ipsi Fasti se produnt confictos; solummodo enim dies notant, quos Ovidius describit. Fraudis auctor Thamyras unus fuit ex sociis celebris illius Academiae Romanae, quam Pomponius Laetus instituit, et in qua hoc opus, et hic labor fuit praecipuus, ut quisque Latinos veteres Scriptores tum in scribendo, tum in loquendo aequiparare potius quam imitari satageret; nec inanis est suspicio, quod quaedam vetus Latium sonantia confinxerint, ut sibi invicem veluti per iocum illuderent. Quoniam vero ipsis etiam placuit ficta sibi nomina imponere, nescio quis latuerit sub Thamyrae nomine, sub quo eum semper commemoratum inveniri. Novi tamen nobilem Romanum fuisse ex Cod. Vat. 2836. olim Angeli Colocii, ubi Thamyrae exstat Oratio in Laurea Laurentii Bonincontri Miniatisensis, et Aelii Ragusei, quae in marginali nota dicitur *Oratio Thamyrae nobilis Romani*, et in qua auctor Pomponium laudat, et praeceptorem suum appellat. Praeterea quod Thamyras curaverit, ut Pontani opus *de Magnanimitate* ederetur, testatur Petri Summontii epistola: et quod in poëtica facultate potens fuerit, testis est Ioh. Baptista Pius Bononiensis, a quo *lib. III. Eleg.* appellatur:

Pierii Thamyras gloria prima chori.

Habetur quoque impressa eius ad Divum Iulium II. Pont. Max. ecloga, sed sine anni, et typorum nota in 4., necnon epigrammatium in libro inscripto *Coreyriana*; quo in libro, edito an. MDXXIV., Francisci Arsillii Senogalliensis libellus inseritur ad Paullum Iovium *de Poëtis Urbanis*, inter quos Thamyras ita commemoratur, ut videatur iam tum e vivis excessisse:

At modo quis Thamyrae citharam non nescit, amatque?

Aurea cui nitido pectore vena fuit.” —

Consulto nunc Tiraboschio *Storia della letteratura Italiana* Vol. 7. p. 158. seqq. Ed. Mediol. 1824., qui *Thamyrin* istum nusquam memorat, id tamen certum mihi videtur, fuisse nobilem hunc Romanum ex iis, qui post annum demum 1482. cum Pomponio Laeto sese consociarint. Huic vero sodalicio pleraque saxa commenticia ubi tribuerimus in Mazochii (et Apiani quoque) Inscriptionibus obvia, non nimis, ut opinor, a vero aberrabimus.

THEVETVS (*Andreas*) v. *Grut.* in Spuriis passim. *Lipsii Auctarium ad Smetium* p. 4. *Casaubon.* Ep. 586. ed. *Graevii.* Ineptit omnino in titulis confingendis, nullam omnino veri similitudinem habentibus.

TITIVS (*Robertus*) Quae ex TITIO affert *Gruterus* p. 1003. seqq. suspicione non carent, diligenterque sunt examinanda, quaecunque ad eius auctoritatem referuntur.

TOMASINVS s. THOMASINVS (*Iacob. Philippus*) „Unde hanc sumpserit TOMASINVS, pro more suo minime scribit; ego imposturam arbitror.” *Mur.* 1807, 6. Aliam ab uno TOMASINO, in libro de *Donariis* fictis referto, exhibitam explodit *Maffei* A. C. L. p. 195.

TONDVZZIVS (*Iulius Caesar*) *Istorie di Faenza.* Faenza 1675. fol. *Muratorius* 129, 9. notat *Tonduzzii* fidem vix praestare, aliare pro ara in marmoribus quoque legi.

TVDERNES vel TVDERTINAE *antiquitates.* Inter eas fictitias multas venditari, imagunculas etiam ac vasa ex aere cum inscriptionibus notat *Vermiglioli* *Iscrizioni Perugine* T. 2. p. 478. Cfr. *Mur.* 128, 3.

VALERIVS (*Iacobus*) cfr. *Mur.* 292, 2. *Maffei* A. C. L. p. 279. *Mur.* 338, 1. *Saxii* *Miss.* 4. p. 84.

VATICANAE *Schedae*, quibus *Fabrettus* singulis fere paginis utitur, *Ligorianis*, id est, subditiis refertae sunt.

VECCHIAZZANVS (*Matthaeus*) Spuriam ex eius *Historia Foropopillii* (*Rimino* 1647.) habet *Mur.* 286, 2.

VERDERIANAE. *Schedae* saepe suspectae sunt *Maffei* in A. C. L. Ex iisdem commenticia iam dat *Gruterus* in spuriis 5, 6. 6. 1.

VEYREL (*Samuel*) *Indice du cabinet de S. VEYREL, apothicaire à Xaintes, avec un recueil de quelques antiquités de Xaintes.* Bourdeaux 1635. 4. rarissimus quidem est libellus, sed exhibet inscriptiones corruptissime plerumque exscriptas, uti constat ex de la *Sauvagère Recueil d'Antiquités* p. 124.

VGHELLVS (*Ferdinandus*) Eius schedae inter *Barberinianas* olim exstabant. v. *Gorium* ad *Donium* Praef. p. XIX. Cfr. *Mur.* 63, 6. „Sunt hic et alia paucula menda ab oscitante VGHELLO pro more profecta.”

VITA (*Ioannes de*) saepius, quam vellem, a *Gudii* *Ligorianis* se decipi passus est.

VIVES (*Io. Ludovicus*) Acta urbana dierum septem a. u. c. 585. „quorum exemplum exscriptum inter schedas *Lud. VIVIS* olim repertum *Iacobus Susius* communicavit *Pighio*, hic vero *Annalibus* suis inseruit.” v. *Reines.* p. 340. Quasi vero istud *ἑρμῶιον* fuisset ineditum, aliud eorum exemplum a celeberrimo philosopho *Io. LOCKE* acceptum dedit *Graevius* ad *Sueton. Iul. Caes.* 20. T. II. p. 22. ed. *Burm.* Fraudem etsi iam dudum demonstraverat *Ernestius*, nostra quoque aelate fuerunt, qui eandem recoquerent. Alia huiusmodi acta diurna exhibet *DODWELLVS* *Append. ad Praelectt. Cambden.* p. 690., quorum *νοησίαι* demonstravit *WESSELING* *Probabil.* C. 39. cfr. *TVNSTALL* *Epistola ad Middleton.* p. 33.

VOLATERRANVS (*Raphaël*) primus edidit celeberrimam inscriptionem subditiā *Iustinopolitanam.* v. *Zaccaria* *Istituzione* p. 494.

VRSATVS (*Sertorius*) „Cupido, qua tenebar, videndi *Monumenta Patavina* *Vrsati* plane refrixit, postquam vidi; collector enim eorum plus voluit. quam potuit; et quum

interpretem se gerit, pueriliter ineptit." *Reines. Ep. ad Bos. p. 339.* In libro postumo (*Marmi eruditi* ecc. *Padova* 1719), quo *Hagenbuchius*, quamvis levi cum damno rei epigraphicae, caruit, pag. 276. primum editus est suspectissimus *Q. Aemilii Secundi de P. Sulpicio Quirino* titulus, quasi circa a. 1674. Venetiis esset repertus. v. nostris in *Monumentis historicis. §. Augusti tempora.* — Aliam spuriam in *VRSATI Monumentis Patavinis* notat *Maffei* *A. C. L. p. 190.*

VR SINVS (Fulvius) „Hoc videor observasse, plerasque inscriptiones, quas pro spuris habere licet, ab *VR SINO* esse: unde de viri huius ad opus *Inscriptionum (Gruteri)* symbola non ita magnifice sentire, et caute *VR SINIANA* arripere soleo." *Reines. Ep. ad Rup. p. 246. cfr. ibid. p. 418. 457. et 541. Hagenb. Epp. epigr. p. 28.* *PLERASQVE* sane non dixerim, utpote qui plurimos alios impostores hic enumeraverim; sed manifesto spurias, *VR SINO* auctore vulgatas gravibus argumentis usus reiecit etiam *LVPVS Epit. S. Sev. p. 79. 80.,* eiusdemque generis sunt *Grut. 1035, 5. 1043, 1. Spur. 10, 6.,* ita ut de omnibus, quas illi soli acceptas referimus, dubitandum censeam: maximeque suspectam habeo eius fidem, ex quo experientia didici, quam leviter versatus fuerit in coniecturis suis Ciceronianis pro Codicum Mss. lectionibus venditandis.

VVLPIVS (Iosephus Roccus) Ut *CORRADINVS (Petrus Marcellinus)* sic etiam, qui eius continuavit *Latium antiquum*, *VVLPIVS* caeca fide arripuit pessima quaeque commenta *Ligoriana.* Permulta inde in *Muratorii Thesaurum* fluxerunt, ita ut maxima cautione opus sit, ubicunque eorum auctoritate nititur *Muratorius.*

WALCHIVS (Io. Ernestus Immanuel) marmora Hispaniensia ficta pro sinceris habuit, etsi meliora edoctus ab *Hagenbuchio.*

ZACHARIA (Franciscus Antonius) „In *Marmoribus Salonitanis* quaedam ut inedita dat, ab aliis iam data. — In *Excursu literario* Praef. * 3. repelitiones valde se cavisse scribit: quam non vere, *Seguierius* ad me scripsit *Ep. 36. anni 1754. idemque pluribus exemplis ipse cognovi. In primis p. 84. init. nescisse eum in Grutero quoque esse suam illam intermediam, an veniam habere possit, nescio. Invenisset enim facillime in Singulariis Gruteri loco suo LALLVO et in Ind. Scalig. Lallvus Victor. Idem dictum esto de p. 88. num. CLXXI. loc. I. et II.*" *HAGENB.* Haec ideo exscripsi, ut insigni aliquo exemplo demonstrarem, quanta diligentia opus sit ei, qui in recentiorum libris inscriptiones vere ineditas a dudum notis velit distinguere.

ZAMOSCIVS (Stephanus) Quae ex eius *Analectis lapp. vetust. Patavii 1593. 8.* laudantur, saepe sunt vitiosa, meliora tamen *Lazianis.*

ZAVARRONIVS (Angelus) Suspectissima est Inscriptio *Serronensis*, quam misit *Muratorio 287, 1. et singulari praeterea dissertatione illustravit Neapoli 1743. 8. Muratorius ibi tertium versum omisit: IIVIRO I. D. — nisi hic postea demum ab homine fraudulento insertus est. Aequae ficta a ZAVARRONIO sunt Mur. 10, 8. — 12, 11.*

INSCRIPTIONVM LATINARVM
CAPVT I.
G E O G R A P H I C A.

---

§. 1. VRBS AETERNA.

1. C. MARCIVS L. F. L. N. || CENSORINVS. ET. C. ASINIVS
C. F. GALLVS COS.¹⁾ EX S. C. || FIN. POMER. TERMIN. — Romae.
Grut. 196, 2.

1) u. c. 746. cfr. Nardini 1. p. 42. v. *Claudius* in Mon. Hist.

2. S. P. Q. R || IMPP. CAESS. DD. NN. INVICTISSIMIS PRIN ||
CIPIBVS ARCADIO ET HONORIO VICTORIBVS || AC TRIVMFA-
TORIBVS SEMPER. AVGG. || OB INSTAVRATOS VRBI AETER-
NAE MVROS || PORTAS AC TVRRES. EGESTIS INMENSIS || RV-
DERIBVS. EX SVGGESTIONE V. C. ET IN || LVSTRIS COMITIS¹⁾
ET MAGISTRI VTRIVSQ || MILITIAE FL. STILICHONIS. AD PER-
PETVITATEM || NOMINIS EORVM SIMVLACRA CONSTITVIT ||
CVRANTE FL. MACROBIO LONGINIANO V. C. || PRAEF. VRBIS.
D. N. M. Q.²⁾ EORVM. — Romae. Grut. 165, 1. Nardini 1, 58.
(*Stilichonis et Fl. Macrobio Long. ap. Grut. recte in litura est. v. Hagenb.
Epist. epigr. p. 314. De Longiniano consule Prosopogr. Cod. Theodos. p. 64.*)

1) MILITIS Grut. ex *αἰρωψία* Smetii. Apianus 201, 1. corrupte ISIRITIS. Sed,
quicquid ad defendendam Grut. lectionem MILITIS profert Hag. *Epp. epigr. p. 315.*,
Smetii error videtur esse. 2) devoti numini maiestatique.

3. SENATVS || POPVLVSQVE || ROMANVS || CLIVOM || MARTIS ||
PECVNIA PVBLICA || IN PLANITIAM || REDIGENDVM || CVRAVIT.¹⁾
— Romae. Grut. 152, 7. Nard. 1. p. 145.

1) sub Augusto, ut censet Fabrett. *de aqu. et aquaed. p. 34.* Clivus Martis extra
Portam Capenam.

Vrbis divisio in Regiones XIV. et Vicos:

4. VRBIS SACRAE REG. XIII. — in lapide Caracallae ap.
Mur. 246, 3.

5. IMP. CAESARI. DIVI || TRAIANI PARTHICI FIL. || DIVI
NERVAE NEPOTI || TRAIANO HADRIANO || AVG. PONTIF.
MAXIMO || TRIBVNIC. POTESTAT. XX || IMP. II. COS. III. P. P. ||
MAGISTRI VICORVM VRBIS || REGIONVM XIII. — *Sinistrum latus
tres regiones, dextrum vero duas cum suis curatoribus, denunciatoribus,
et vicis, horumque magistris continet:*

L. CEIONIO COMMODO. SEX. VETVLENO CIVICA POMPE-
IANO COS.¹⁾

REG. I.

CVR.

C. CVRTIVS c. L. IVCVNDVS.

DENVNCIAT.

P. HELVIDIVS P. L. HERMES.

VICO CAMENARVM. (magistri quattuor) — VICO DRVSIANO —
SVLPICI VLTERIOR. — SVLPICI CITERIORIS — FORTVNAE
OBSEQVENT. — PVLVERARIO — HONOR. ET VIRTVTIS —
TRIVM ARARVM — FABRICI.

REG. X. — VICO PADĪ — CVRIARVM — FORTVNAE RE-
SPICIENTIS — SALVTARIS — APOLLINIS. — HVIVSQVE DIEI.

REG. XIII. VICO FIDII. — FRVMENTARIO — TRIVM VIA-
RVM — CEISETĪ — VALERĪ. — LACI MILIARĪ. — FORTVNATI
— CAPITIS CANTERĪ. — TRIVM ALITVM — NOVO — LORETI
MINORIS — ARMILVSTRI — COLUMNAE LIGNEAE — MATE-
RIARIO — MVNDICIEI — LORETI MAIORIS — FORTVNAE
DVIBIAE.

REG. XII. — VICO VENERIS ALMAE — PISCINAE PVBLI-
CAE — DIANAE. — CEIOS — TRIARĪ — SIGNI SALIENTIS —
LACI TECTI — FORTVNAE MAMMOSAE — COLAFITI PASTO-
RIS — PORTAE RVDVSCVLANAE — PORTA NAEVIA — VICTORIS.

REG. XIII. — VICO CENSORIS — GEMINI — ROSTRATAE
— LONGI AQVILAE — STATAE SICCIAE — QVADRATI — RACI-
LIANI MINORIS — RACILIANI MAIORIS — IANVCLENSIS —
BRVTIANO — LARVM RVRALIVM — STATVAE VALERIANAE —
SALVTARIS — PAVLI — SEX. LVCEĪ — SIMI PVBLICI. PA-
TRATILLI — LACI RESTITVTI — SAVFEĪ — SERGĪ — PLOTĪ
— TIBERINI. — Romae. Grut. 249, 8 — 251. Mur. p. 604.

1) p. Chr. 136.

Notandum h. l. non solum Romam, sed alia quoque oppida in re-
giones fuisse divisa:

6. POLLIO IVLIO CLEMENTIANO || SVBVENTORI CIVIVM ||
NECESSITATIS AVRARIAE || DEFENSORI. LIBERTATIS || REDO-
NATORI. VIAE POPVLI || OMNIVM MVNERVM RECREATORI ||
VNIVERSA REGIO ROMANA || STATVAM COLLOCAVIT || CV-
RANTE CL. PLOTIANO. — Nola. Grut. 1095, 7. „In alio tit. Nolano
eidem posito id. ib. 8. REGIO IOVIA STATVAM CENSUIT. Salma-
sium ad *Hist. Aug.* T. 2. p. 349. *Hack.* non probo, qui Ioviae immemor
Romanam regionem interpretatur, urbicariam, τὴν περὶ ἑωρον τῆς Πό-
λης. Sed rectius utraque pro regione civitatis Nolae habetur, ut re-
gionem *Thermensium* Grut. 430, 6. Rein. et Gud. vere de parte Neapolis
intelligunt.” HAGENB. Mss. Hanc quidem (430, 6.) pro spuria habet
Maffei *A. C. L.* p. 336.; sine causa, opinor. Ita Grut. 433, 4. *Regio*

Palatina itidem Neapoli, et de regione *Herculana* eiusdem urbis egit Ignarra in libro *de Phratriis* Néap. 1797. 4. Cfr. Grut. 459, 6.

Regio I.

7. CVRTILIVS HERMEROS || FECIT SIBI ET || CVRTILIAE ANTHIDI || CONIVGI SVAE CARISSIMAE || ET LIBERTIS LIBERTABVS. QVE || SVIS POSTERIS. QVE. EORVM || MAGISTER VICI. AB CYCLOPIS ¹⁾ REGION. PRI. FABER ARGENTARIVS. — Romae. Grut. 621, 1. Nardini 1. p. 245.

1) Scil. antro v. Nard. Ceterum *Magister Vici Viridarii* Grut. 621, 2. — *Vici Sandaliaris* ib. 3. *Vici Bubularii* ib. 4. Vide Caput de Officiis minoribus.

Subura. Reg. II.

8. IOCVS DONATI QVI || MANET IN SEBVRA || MAIORE AD NINFA || s. LINTEARIVS. BISOMV. ¹⁾ — Romae. Marini *Atti* I. p. 347. Ex uno hoc monumento Christiani hominis novimus duas fuisse Suburas sive, ut hic est SEBVRAS, maiorem ac minorem. Cfr. Nardini 1. p. 188.

1) bisomum, sarcophagus duorum corporum capax.

Castra Peregrina. Reg. II.

9. GENIO SANCTO || CASTRORVM PEREGRINORVM || AVR. ALEXANDER || CANALICLARIVS || QVOD PEREGRE || CONSTITVTVS VOVIT || aEDIL. CASTRORVM || votuM LIBENS SOLVIT. — Romae. Nardini 1. p. 203. Quae inclinatissimis literis excusa vides, supplementa sunt Nibbyi. Idem saxum, sed admodum mendose dat Mur. 77, 3. Pro CVRTamen, ut erat apud Nibbyum, rectius habet AVR. Pro CANALICLARIVS, ANALIGEARIVS; sed illud satis confirmatur inscriptione Graeca, Londini nunc asservata:

10. ATP. ΔΟΜΝΕΙΝΟΤ || ΚΑΝΑΛΑΙΚ. ΑΛΠΙΟΤ (sic) || ΤΗΝ ΕΚ ΤΗΣ ΠΥΡΑΚΟΝΙΝ ΣΥΝΑΕΞΑΤΟ (sic) || ΑΛΕΛΦΟC ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC || ΜΝΗΜΗC ΧΑΡΙΝ. — v. Bowyer *Miscellaneous Tracts*. London 1785. 4. p. 153. Ceterum consule Saxium *Miss*. 2. p. 241., qui volebat ANIensi Tribu ALICLARIVS.

Domus Laterani. Reg. II.

11. a) SEXTI LATERANI || b) TORQVATI ET LATERANI. — Romae in domu Laterani. Nardini 1. p. 209.

Summum Choragium. Reg. III.

12. HERCVLI ET SILVANO EX VOTO. TROPHIMIIVS || AVG. LIB. PROC. SVMMI CHORAGI || CVM CHIA CONIVGE. — Romae in campo Esquilino. Grut. 42, 5. v. Nardini 1. p. 228.

13. SALVIS dd. NN. THEODOSIO ET PLACIDO *Valentiniano* || RVFVS CAECINA FELIX LAMPADIVS VC et inl. praef. Urb. || HARE NAM AMPHITHEATRI A NOVO VNA CVM PODIO et portis postis || CIS SED ET REPARATIS SPECTACVLI GRADIBVS restituit. — Romae in Amphitheatro Flavio. Reg. III. Nardini 1. p. 235. Quae minoribus literis excusa vides, supplementa sunt Nibbyi.

14. DECIVS MARIVS VENANTIVS || BASILIVS VC. ET INL. PRAEF || VRBI PATRICIVS CONSVL || ORDINARIVS ¹⁾ ARENAM ET || PODIVM. QVAE ABOMI || NANDI TERRAE MO || TVS RVIN. PROS || TRAVIT SVMPTV PRO || PRIO RESTITVIT. — Romae in Amphitheatro Flaviano nuper reperta. Müller *For. Roman.* p. 194. Nardini 1. p. 238. cfr. similem, sed mutilam ap. Mur. 412, 3.

1) Consul p. Chr. 486. secundum Marinium. Ad a. p. Chr. 508. refert Almelov. Fast.

15. IVLIVS FELIX CAMPANIANVS || V. C. PRAEFECTVS VRB. AD AVGENDAM || THERMARVM TRAIANARVM || GRATIAM CON-LOCavit. — Romae. Grut. 177, 6. Nardini 1. p. 249.

Thermae Philippi: Regione III.

16. . . . L. RVBRIVS GETA CVR . . . P. CCCXXIII. D. N. PHILIPPI THERM . . . — Grut. 179, 5. Nardini 1. p. 253.

In Templo Remi, in Via sacra. Reg. IV.

17. TIB. FABIUS TITIANVS || V. C. CONS. ¹⁾ P. PRAEF. VRB. ²⁾ || CVRAVIT. — Grut. 193, 8. Nardini 1. p. 278.

1) p. Chr. 337. 2) p. Chr. 340. Vides, Constantinianis quoque temporibus Deorum templa passim vel exstructa fuisse, vel restituta.

Templum Fortunae Seiae. Vicus Sandaliarius. Reg. IV.

18. GERMANICO CAESARE || C. FONTEIO . . . ITONE ¹⁾ COS. || K. . . AN²⁾ || SIEIAE. ³⁾ FORTVNAE AVG. || SACR || SEX. FONTEIVS D. L. TROPHIMVS || CN. POMPEIVS CN. L. NICEPHOR || MAG. VICII || SANDALJARI REG || IIII. ANNI XVIII. ⁴⁾ || D. D. — Grut. 79, 5. Nardini 1. p. 311.

1) *Capitono* u. c. 765. p. Chr. 12. 2) *Kal. Ian.* 3) sic lapis, etiam ap. Smetium 29, 6. *Seiam Deam* agnoscit Plin. H. N. 18, 2. cfr. Marini *Atti* 2. p. 615. a., ubi docet, ex *Seia Fortuna* et *Stata Matre* novam, veteribusque inauditam Deam confectam fuisse a Ligorio, *Statam* videlicet *Fortunam*. 4) scil. ab institutis per Augustum Magistris Vicorum.

In Foro Transitorio cum templo D. Nervae. (Reg. IV.)

19. IMP. NERVA CAESAR. AVG. PONT || MAX. TRIB. POT. II. IMP. II. PROCOS. — Nardini 1. p. 318. ex Fauno L. 2. c. 23. Si sincera est inscriptio, vides Nervam quoque dictum fuisse Proconsulem; quem morem ad Traianum vulgo referunt. v. Marini *Atti* 2. p. 719. Sed *Procos.* in hoc saxo omittit, cum lacunae tamen signo Grut. 189, 13. Fuerit fortasse; P. P. (pater patriae.) ut Grut. 154, 5.

Thermae Helenianae, Regione V.

20. D. N. HELENA . . . VEN . . . AVG. MAT. || AVIA BEATIS . . . . . || THERMA . . . SI. — Nardini 2. p. 12.

In aquaeductu Castrorum Praetoriorum: Reg. V.

21. IMP. CAES. M. OPELLI SEVERI MACRINI AVG || M. OPELLI SEVERI DIADVMENIANI CAES. PRIN. IV. ¹⁾ || CASTRIS PRAETORI || TERENCEIVS CASSANDER FECIT. — Nardini 2. p. 52.

1) Principis Iuventutis. Supplendum: IVSSV, vel simile quid.

Vivarium. Reg. V. v. Nardini 2, 17.

22. PRO S. IMP. CAES. M. ANTONI. ¹⁾ GORDIANI PII FELICIS. AVG. ET || TRANQVILLINAE SABINAE AVG. VENATORES IMMVN. || CVM CVSTODE VIVARI. PONT. VERVS MIL. COH. VI PR. CAM || PANIVS VERAX MIL. COH. VI. PR. FVSCIVS CRESCENTIO || ORD. CVSTOS. VIVARI. COHH. PRAETT. ET VRBB. DIANAE AVG. D. S. EX. V. P. ²⁾ || DEDICATA XII. KAL. NOV. . . . IMP. D. N. GORDIANO AVG. ET POMPEIANO COS. ³⁾ — Romae. Fabrett. p. 682, 65. Murat. 251, 3.

1) in aliis inscriptt. *Antonini*; sed illud verius. Lamprid. *Heliog. C. 18.* 2) De suo ex voto posuerunt. 3) p. Chr. 241.

Forum Suarium. Reg. VII.

23. DOMINO NOSTRO || FL. CLAVDIO CONSTANTINO || FORTISSIMO HAC (*sic*) BEATISSIMO CAESARI || FL. VRSACIVS V. P. || TRIBVNVS COHORTI || VM VRBANARVM || X. XI. ET XII. ET FORI || SYARI. (*sic*) — Grut. 282, 4. Nardini 2. p. 116.

Forum Romanum. Reg. VIII.

24. GABINIVS VETTIVS || PROBIANVS VC. PRAEF. VRB || STATVAM QVAE BASILICAE || IVLIAE ¹⁾ A SE NOVITER || REPARATAE ORNAMENTO || ESSET. ADIECIT.

DEDIC. XV. K. FEBR. PER || T. ARRIVM BASSIANVM C. V. CVR. OPER || PVBLICORVM || . . . VLLINO II. ²⁾ ET AVFID. FRONTONE COS. — Romae. Grut. 171, 7.

1) de Basilica Iulia v. Müller *Forum Romanum.* p. 85. 2) P. Cornelio Anullino cet. p. Chr. 199. Sed prior inscriptionis pars *Gabinus* — *adiecit* pertinet ad a. p. Chr. 377. cfr. Müller l. l. p. 134. Ceterum idem *Gabinus Praef. V.* Basilicam quoque *Aemilian* statua ornavit. v. Nardini 2. p. 228.

Aedes Concordiae. Reg. VIII.

25. . . . . IVSITANIAE || DESIGN . . . . . || *pro* SALVTE TI. CAESARIS || AVGVSTI. OPTIMI AC || IVSTISSIMI PRINCIPIS || CONCORDIAE || AVRI. P. V. || ARGENTI P. X. — Nardini 2. p. 196.

26. S. P. Q. R. || AEDem CONCORDIAE VETVSTATE COL || LAPSAM IN MELIOREM FACIEM OPERE || ET CVLTV SPLENDIDIORE RESTITVERVNT. — Grut. 100, 6. (Nardini l. l.) ubi, notante Hagenb., cum alia Constantini coaluit, quam dedimus in Mon. hist. §. *Constantinus*.

Iani duo. Reg. VIII. v. Nardini 2. p. 220.

27. BVCLA C. LEPIDVS
IRENE. C. L. ANICETVS

A' IANO MEDIO. — Grut. 577, 2. v. Fea ad

Horat. Ep. I, 1, 54. et infra habes *A' Iano Prim. Pal.* Immerito, puto, utraque inscriptio Maffei *A. C. L.* p. 347. commenticia visa est.

Secretarium Senatus. Reg. VIII.

28. SALVIS DOMINIS NOSTRIS HONORIO ET THEODOSIO VICTORIOSISSIMIS PRINCIPIBVS || SECRETARIVM AMPLISSIMI

SENATVS. QVOD VIR INLVSTRIS FLAVIANVS ¹⁾ INSTITVERAT. ET FATALIS IGNIS ABSVMPSIT || FLAVIVS ANNIVS EVCHARIVS EPIFANIVS ²⁾ V. C. PRAEF. VRB. VICE SACRA IV̄D. REPARAVIT ET. AD PRISTINAM FACIEM REDVXIT. — Romae. Grut. 170, 5. Nardini 2. p. 230. (Mur. 704, 2. particulam dumtaxat huius inscr. dat ex Contelorio.)

1) Praef. Urb. p. Chr. 393. 394. 400. 2) Praef. Urb. p. Chr. 414. Gud.

Inscriptio Columnae Traiani. Reg. VIII.

29. SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS || IMP. CAESARI DIVI NERVAE F. NERVAE || TRAIANO AVG. GERM. DACICO PONTIF || MAXIMO. TRIB. POT. XVII. IMP. VI. COS. VI. ¹⁾ P. P. || AD DECLARANDVM. QVANTAE ALTITVDINIS || MONS ET LOCVS TANT . . . . IBVS ²⁾ SIT EGESTVS. — Grut. 247, 4. Nardini 2. p. 242.

1) p. Chr. 113. 2) *tantis operibus.*

Ad eandem columnam haec quoque videtur pertinuisse:

30. S. P. Q. R. || IMP. CAESARI DIVI || NERVAE F. NERVAE || TRAIANO AVGVSTO || GERMANICO. DACICO || PONTIF. MAX. TRIBVNICIA || POTEST. XVI. IMP. VI. COS. VI. P. P. || OPTIME DE REPVBICA || MERITO. DOMI. FORISQVE. — Nardini 2. p. 356. nuper effossa.

Tabularium. Reg. VIII.

31. Q. LVTATIVS Q. F. || Q. N. CATVLVS COS ¹⁾ || SVBSTRVCTIONEM ET TABVLARIVM EX S. C. ²⁾ FACIVND. COERAVIT. — Grut. 170, 6. Nardini 2. p. 300.

1) u. c. 676. 2) Mazoch, 21, 8. habet DE S. S. i. e. de senatus sententia.

Circus Flaminius. Reg. IX.

32. D. M. ABASCANTO AVG. LIB || AEDITVO AEDIS NEPTVNI || QVAE EST IN CIRCO FLAMIN || FLAVIVS ASCANIVS ET || PALLANS CAES. N. SER || ADIVTOR A RATIONIB. || PATRI PISSIMO FEC. — Romae. Grut. 348, 5. Nardini 3, 29.

33. APOLLIN. LATON. || AD THEATR. MARC || FELICITATI IN CAM. || MART. IOVI STATOR. || IVN. REG. AD CIR. FLAM. — Fragmentum fastorum sacrorum Urbini repertum. Fabrett. p. 455. XV.

Inscriptio Panthei Romani: Reg. IX.

34. M. AGRIPPA L. F. COS. TERTIVM FECIT. ¹⁾

Paulo inferius:

IMP. CAESAR L. SEPTIMIVS SEVERVS PIVS PERTINAX. ARABICVS. ADIABENICVS. PARTHICVS MAXIMVS. PONTIF. MAX. TRIB. POTEST. X. IMP. XI. COS. III. ²⁾ P. P. PROCOS. ET || IMP. CAES. M. AVRELIVS ANTONINVS PIVS FELIX AVG. TRIB. POTEST. V. COS. PROCOS. PANTHEVM VETVSTATE CORRVP TVM OMNI CVLTV RESTITVERVNT. — Grut. I, 1. sed correctius ap. Eckhel *D. N.* 8, p. 423.

1) u. c. 727. 2) p. Chr. 202.

Mausoleum Augustorum cum Obeliscis. Reg. IX.

35. M. VLPIVS || AVG. L. AEGLVS || PROC. MAVSOLAEI || IMAGINEM CORINTHEAM (sic) TRAIANI CAESARIS || COLLEG. FAENARIOR¹⁾ || D. D. — Romae. Grut. 175, 9. Fabrett. *Col. Trai.* p. 251. Nardini 3. p. 78.

1) Faenarius reperitur etiam ap. Gud. 332, 5.

Obeliscorum Romae statutorum inscriptiones ex Zoega de Orig. et usu Obelisc. p. 51.

In stylobate obelisci, quem in Circo Maximo statuit Caesar Augustus, his repetitum legitur:

36. IMP. CAESAR. DIVI F. || AVGVSTVS || PONTIFEX MAXIMVS || IMP. XII. COS. XI. TRIB. POT. XIV. || AEGVPTO. IN POTESTATEM || POPVLI ROMANI. REDACTA || SOLI DONVM DEDIT. Eadem omnino his leguntur in obelisco, quem in Campo Martio pro gnomone erexit Caesar Augustus.

37. In imo radio eius obelisci, quem Caius Caesar constituit in Circo Vaticano, his exaratum est:

DIVO CAESARI DIVI IVLII F. AVGVSTO || TI. CAESARI DIVI AVGVSTI F. AVGVSTO || SACRVM.

38. In veterè basi, cui in Circo Maximo impositus fuit Obeliscus a Constantio Aug., hoc epigramma legebatur:

In latere orientali:

PATRIS OPVS MVNVSQVE SVVM TIBI ROMA DICAVIT
AVGVSTVS TOTO CONSTANTIVS ORBE RECEPTO
ET QVOD NVLLA TVLIT TELLVS NEC VIDERAT AETAS
CONDIDIT VT CLARIS EXAEQVET DONA TRIVMFIS.
HOC DECVS ORNATVM GENITOR COGNOMINIS VRBIS
ESSE VOLENS CAESA THEBIS DE RVPE REVELLIT.

In latere septentrionali:

SED GRAVIOR DIVVM TANGEBAT CVRA VEHENDI
QVOD NVLLO INGENIO NISQVE MANVQVE MOVERI
CAVCASEAM MOLEM DISCVRRENS FAMA MONEBAT.
AT DOMINVS MVNDI CONSTANTIVS OMNIA FRETVS
CEDERE VIRTVTI TERRIS INCEDERE IVSSIT
HAVT PARTEM EXIGVAM MONTIS PONTOQVE TVMENTI

In latere occidentali:

CREDIDIT ET PLACIDO VECTA EST VELOCIVS EVRO
LITVS AD HESPERIVM POPVLO MIRANTE CARINAM.
INTEREA ROMAM TAPORO *) VASTANTE TYRANNO
AVGVSTI IACVIT DONVM STVDIVMQVE LOCANDI.

*) De lectione consule fragmenta veteris exemplaris eiusd. inscriptionis ap. Zoegam p. 54. et Gorii *Thesaur. vet. diptych.* T. 2. p. 69.

Taporo, quod habet etiam *ἀποργαρον*, sine dubio corruptum est: Vrsino et Castalioni placebat *tactro*: intelligitur Magnentius. v. Ammian. Marc. 16, 10. et 17, 4.

NON FASTV SPRETI SED QVOD NON CREDERET VLLVS
TANTAE MOLIS OPVS SVPERAS CONSVRGERE IN AVRAS.

In latere meridionali:

NVNC VELVTI RVRSVS RVFIS AVVLSA METALLIS,
EMICVIT PVLSATQVE POLOS HAEC GLORIA DVDVM
AVCTORI SERVATA SVO CVM CAEDE TYRANNI
REDDITVR ATQVE ADITV ROMAE VIRTUTE REPERTO
VICTOR OVANS VRBIQVE LOCAT SVBLIME TROPAEVM
PRINCIPIS ET MVNVS CONDIGNIS VSQVE TRIVMPHIS.

Columna Centenaria Divi Marci. Reg. IX.

Vide de sequenti monumento Marini *Atti* p. 257. et 423. a. Nibby
note al Nardini 3. p. 123.

39. EXEMPLARIA LITTERARVM RATIONALIVM DOMINORVM
N. N. SCRIPTARVM. PERTINENTES AD ADRASTVM AVGG. NN.
LIB. QVIBVS AEI PERMISSVM SIT AEDIFICARE LOCO CANNA-
BAE A SOLO IVRIS SVI PECVNIA SVA. PRAESTATVRVS SOLA-
RIVM. SICVT CETERI. AELIVS ACHILLES C. L. PERPETVVS.
FLAVIANVS EVTYCHVS EPAPHRODITO SVO SALVTM. TEGV-
LAS OMNES ET IMPENSA DE CASVLIS. ITEM CANNABIS ET
AEDIFICIIS IDONEIS. ADSIGNA ADRASTO PROCVRATORI COLV-
MNAE DIVI MARCI. VT AD VOLVPTATEM SVAM HOSPITIUM
SIBI EXTRVAT. QVOD VT HABEAT SVI IVRIS ET AD HEREDES
TRANSMITTAT. LITTERAE DATAE VIII. IDVS AVG. ROMAE FAL-
CONE ET CLARO COS.¹⁾ AELIVS ACHILLES C. L. PERPETVVS.
FLAVIANVS EVTYCHVS AQVILIO FELICI HADRASTO AVG. LIB.
AD AEDIFICIVM. QVOD CVSTODIAE CAUSA COLVMNAE CEN-
TENARIAE PECVNIA SVA EXTRVCTVRVS EST. TIGNORVM VE-
HES DECEM. QVANTI FISCO CONSTITERVNT. CVM PONTEM
NECESSE FVIT. COMPINGI. PETIMVS DARE IVBEAS. LITERAE
DATAE XIII. KAL. SEPT. ROMAE. FALCONE ET CLARO COS.
RATIONALES SAEIO SVPERSTITI ET FABIO MAGNO. PROCV-
RATOR. COLVMNAE CENTENARIAE DIVI MARCI. EXTRVERE
HABITATIONEM IN CONTERMINIS LOCIS IVSSVS OPVS ADGRE-
DIETVR. SI AVCTORITATEM VESTRAM ACCEPERIT. PETIMVS
IGITVR AREAM. QVAM DEMONSTRAVERIT ADRASTVS LIB. D.
N. ADSIGNARE EI IVBEATIS. PRAESTATVRO SECVNDVM EXEM-
PLVM CAETERORVM SOLARIVM. LITTERAE DATAE VII. IDVS
SEP. ROMAE. REDDITAE III. IDVS SEPT. ROMAE. ISDES.²⁾ COS.
— Marmor Romae repertum a. 1777. Guascus. T. 3. p. 113.

1) p. Chr. 193. 2) iisdem.

Bibliotheca Palatina Reg. X.

40. DIIS. MANIB. S. || C. IVLIVS FELIX || A' BYBLIOTHECA
GRAECA PALAT. *ad latus*: OSSA. C. IVLIVS C. L. NICO||MACHVS
A IANO || PRIM. PAL. — Romae. Grut. 576, 9.

41. BYRAE CANACINAE LIVIAE || AVG. SER. A VESTE MAGN||
TI. CLAVDIVS ALCIBIADES || MAG. A BYBLIOTHECA LATINA ||
APOLLINIS || ITEM SCRIBA AB EPISTVLIS LAT. — Romae. Grut.
577, 8. Murat. 923, 2. Priorem illam Maffei^{us} *A. C. L.* p. 349. pro spu-
ria habet, sine causa, opinor. Cfr. etiam Grut. 578, 5.

Aedes Iovis Propugnatoris in Palatio. Reg. X.

42. P. MARCIVS VERV^s || IMP. COMMOD^o VI ET PETRONIO ||
SEPTIMIANO COS. || A. P. R. C. DCCCCXLIII.¹⁾ K. DEC. || IN PA-
LATIO. IN AEDE IOVIS PROPVGNATORIS || IN LOCVM P. VERI ||
L. ATILIVS²⁾ CORNELIANVS COOPTATVS.

T. SATVRNINO ET C. GALLO COS. || A. P. R. C. DCCCCLI
PRID. EID. DEC. || IN PALATIO. IN AEDE IOVIS PROPVGNATO-
RIS IN LOCVM ATILI CORNELIANI VITA FVNCTI || CL. PATER-
NVS COOPTATVS. || TI. CLAVDIO SEVERO. C. AVFIDIO VICTO-
RINO COS. || A. P. R. C. DCCCCCLII. III. EID. APRIL. || IN PALA-
TIO. IN AEDE IOVIS PROPVGNATORIS || IN LOCVM CL. PATERNI
VITA FVNCTI . . . ALLIVS COLONIVS COOPTATVS. . . . —
Fragmentum fastorum Sacerdotalium ap. Smetium. fol. 151, 15. cuius
typum, utpote correctiorem, etsi fortasse a Panvinio emendatum, secuti
sumus. Differt Apiani recensio p. 320, 3., mendosa est Grut. 300, 2.

1) p. Chr. 190. cet. 2) ATTIDIVS Grut. — Cfr. Nardini 3, p. 196.

Thermae Varianae Reg. XIII.

43. AQVA TRAIAN. Q. ANICIVS Q. F. ANTONIAN || CVR.
THERMARVM VARIANARVM. — In Aventino, in tubo plumbeo.
Grut. 182, 7. Nardini 3. p. 290.

Aedes Minervae in Aventino. Reg. XIII.

44. *LAPIS AVSP. S.¹⁾ Q. CAECILIO METELLO || PONT. MAX
SOLLEMNI || CVM PRAECATIONE PAL.²⁾ POP. ROM. CONIECTVS ||
IN FVNDAMENTA PORTICVS MINERV . . . || AVENTINENS. AB.
LATER. COLL. . . . || VIC. ARMILVSTR. D. || IN HVNC D. AVGV^r.
AVSPL. . . . || TEMPL. CONSECRA . . . || M. CASCELL AED.
CVRV . . . ANNO V. C. DCLXXIV. || L. CORNELIO SYLLA . . || Q.
CAECILIO METELLO . . . — Grut. 39, 5. Ex Vrsini schedis. Mihi
non minus suspecta est, quam Maffei^o *A. C. L.* p. 276., etsi Nardinio, 3.
p. 304. et Norisio probabatur, nec quidquam Hagenb. de *voûelæ* monuit.

1) *auspicato sub.* 2) *palam.*

Horrea Galbiana. Reg. XIII.

45. NVM. DOM. AVG. || SACRV^m || GENIO CONSERVATO || RI
HORREORVM GAL||BIANORVM || M. LORINVS || FORTVNATVS
MAGISTER || S. P. D. D.¹⁾ — Grut. 75, 1. cfr. ib. 2. Nardini 3. p. 316.

1) sua pecunia donum dedit. Alia horrea passim, v. c.:

46. C. IVLIVS || HERMES || CONDVCTOR || HORREORVM SEIA-
NORVM || LVSTRI TER. TI || S. P. D. D. — Romae. Grut. 194, 9.

Inscriptiones Pyramidis C. Cestii. Reg. XIII.

v. Nardini 3. p. 320.

47. C. CESTIVS L. F. POB. EPVLO. PR. TR. PL. || VII VIR. EPVLONVM. || OPVS ABSOLVTVM || EX TESTAMENTO || DIEBVS CCCXXX. || ARBITRATV || PONTI. P. F. CLA. MELAE. || HEREDIS ET POTH L.

48. *In basibus, quibus olim statua C. Cestii imposita erat: M. VALERIVS MESSALLA CORVINVS. || P. RVTILIVS LVPVS. L. IVNIVS SILANVS. || L. PONTIVS MELA. D. MARIVS || NIGER HEREDES C. CESTI ET || L. CESTIVS. QVAE EX PARTE AD || EVM FRATRIS HEREDITAS || M. AGRIPPAE MVNERE PER||VENTIT. || EX EA PECVNIA. QVAM || PRO SVIS PARTIBVS RECEPER. || EX VENDITIONE ATTALICOR. || QVAE EIS PER EDICTVM || AEDILIS IN SEPVLCRVM C. CESTI EX TESTAMENTO || EIVS INFERRE NON LICVIT. — v. Discorso di Ottavio Falconieri intorno alla piramide di C. Cestio in Nardini R. A. 4. p. 4. — Grut. 185, 1.*

Aedes Forinarum s. Furinarum. Reg. XIV.

49. I. O. M. H. AVG.¹⁾ || SACR. GENIO FORINARVM²⁾ || ET CVLTORIBVS HVIVS || LOCI. TERENTIA NICE || CVM TERENTIO DAMARI || ONE. FILIO. SACERDOTI. ET TERENTIO DAMARIONE IVN || ET FONTEIO ONESIMO FILIO || SACRORVM.³⁾ SIGNVM ET BASIM || VOTO SVSCEPTO DE SVO POSVIT || LVSTRO EIVSDEM DAMARIONIS. — Romae trans Tiberim. — Grut. 9, 5. corrupte ap. Nardini 3. p. 344.

1) *Iovi Opt. Max. Herculi Augusto Reines. Smetius al.: Iovi Opt. Max. Hammoni Aug., sed illud praestat.* 2) *cf. Varro de L. L. 4, 15.* 3) *Non liquet, utrum iungendum sit Filio Sacrorum, ut alibi memorantur Patres, Matres Sacrorum, an Filio eiusdem Terentiae Nices; eodemque sacrorum scil. ministro. cf. similia in sectione de Rebus sacris. §. Cultus Isiacus.*

Inscriptio pontis Fabricii. v. Nardini 3. p. 357.

50. L. FABRICIVS C. F. CVR. VIAR.

FACIVNDVM COERAVIT.

IDEMQVE

PROBAVIT.

Q. LEPIDVS M. F. M. LOLLIVS M. F. EX S. C. PROBAVERVNT.

— Grut. 160, 3. Vide, quae Fabrett. de hoc saxo tradit p. 363., quaeque de eodem postea p. 397. contra Nardinum disputat. *Hagenb.*

Aquarum inscriptiones quaedam:

51. IMP. CAES. DIVI. IVLI. F. AVGVSTVS || PONTIFEX MAXIMVS. COS. XII || TRIBVNIC. POTEST. XIX. IMP. XIII. || RIVOS AQVARVM OMNIVM REFECIT.

52. IMP. CAES. M. AVRELIVS ANTONINVS PIVS FELIX. AVG. PARTHIC. MAXIM || BRIT. MAXIMVS. PONTIFEX MAXIMVS || AQVAM MARCIAM VARIIS KASIBVS IMPEDITAM PVRGATO FONTE EXCIS. ET PERFORATIS || MONTIBVS. RESTITVTA FORMA. ADQVISITO ETIAM FONTE NOVO ANTONINIANO || IN SACRAM VRBEM SVAM PERDVENDAM CVRAVIT.

53. IMP. TITVS CAESAR. DIVI F. VESPASIANVS. AVG. PON-
TIF. MAX. || TRIBVNICIAE POTEST. IX. IMP. XV. CENS. CONS.
VII. DESIGN. VIII. || RIVOM AQVAE MARCIAE VETVSTATE DI-
LAPSVM REFECIT. || ET AQVAM QVAE IN VSV ESSE DESIERAT.
REDVXIT. — Romae ad portam S. Laurentii. Grut. 477, 4. Nibby
Viaggio. I, p. 94. Nardini 3. p. 380.

Aquae Claudiaae inscriptiones in Porta Naevia:

54. TI. CLAVDIVS DRVSI F. CAISAR AVGVSTVS GERMANICVS
PONTIF. MAXIM || TRIBVNICIA POTESTATE XII. COS. V. IMPE-
RATOR XXVII.¹⁾ PATER PATRIAE || AQVAS. CLAVDIAM EX
FONTIBVS. QVI VOCABANTVR CAERVLEVS ET CVRTIVS. A
MILLIARIO XXXXV. || ITEM ANIENEM NOVAM A MILLIARIO
LXII. SVA IMPENSA IN VRBEM PERDVCENDAS CVRAVIT.

55. IMP. CAESAR. VESPASIANVS AVGVST. PONTIF. MAX.
TRIB. POT. II. IMP. VI. COS. III. DESIG. III.²⁾ P. P. || AQVAS
CVRTIAM ET CAERVLEAM PERDVCTAS A DIVO CLAVDIO. ET
POSTEA INTERMISSAS DILAPSASQVE || PER ANNOS NOVEM.
SVA IMPENSA VRBI RESTITVIT.

56. IMP. T. CAESAR DIVI F. VESPASIANVS AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS. TRIBVNIC || POTESTATE X. IMPERATOR
XVII. PATER PATRIAE. CENSOR. COS. VIII.³⁾ || AQVAS CVRTIAM
ET CAERVLEAM PERDVCTAS A DIVO CLAVDIO ET POSTEA ||
A DIVO VESPASIANO PATRE SVO VRBI RESTITVTAS. CVM A
CAPITE AQVARVM A SOLO VETVSTATE DILAPSAE ESSENT.
NOVA FORMA REDVCENDAS SVA IMPENSA CVRAVIT. — Grut.
476, 4. v. Nardini 3. p. 375.

1) p. Chr. 53. 2) p. Chr. 71. 3) p. Chr. 80.

57. IMP. DIOCLETIANVS C. AVG. PIVS. FELIX || PLVRIMIS
OPERIBVS IN COLLE HOC EXCAVATO SAXO || QVAESITAM
AQVAM IVGI PROFLVIVIO EX TOFO HIC || SCATENTEM INVENTIT.
MAR.¹⁾ SALVBRIOREM. TIBER. || LEVIOREM. CVRANDIS AEGRI-
TVDINIBVS. STATERA IVDICAT²⁾ || EIVS RECEPTVI PVTEVM
AD PROX. TRICLIN.³⁾ VSVM || IN HOC SPHAERISTERIO VBI ET
IMPERAT. || NYMFEVM F. C.⁴⁾ — Prope Sanctam Mariam maiorem.
Grut. 478, 3. v. Nardini 2. p. 64. Longe aliter hanc inscript. exhibet
Mazochius 427, 6.

1) MARTIA Mazoch. 2) Turbata haec videntur, ita ordinanda: *Marcia salubrio-
rem curandis aegritudinibus: Tiberina leviozem statera iudicatum.* 3) *proximi
triclinii.* 4) *Imperatorium nymphaeum faciundum curavit.* Sed Mazoch.: VBI ET
IMPERATORIAM DICTYLOTECAM (sic) POS.

Fons Lollianus fortasse in Reg. XII. vide tamen Nardini 3. p. 283.

58. APPIO ANNIO BRADVA || T. VIBIO BARO COS.¹⁾ || MAGI-
STRI FONTIS LOLLIANI. || M. VLPIVS FELIX || N. CONFLONIVS
VITALIO (cet. seq. alia nomina VIII.) Grut. 480, 4.

1) p. Chr. 160. *Magistri et Ministri Fontis Palatini* v. Grut. 479, 6.

59. AQVA PINCIANA || D. N. FL. VALENTINIA || NI AVG. — Romae in plumbeo aquae ductu. Donati T. 2. p. 221, 6.

§. 2. I T A L I A.

60. L. AELIO HELVIO || DIONYSIO C. V. || IVDICI SACRA-
RVM COG || NITIONVM. TOTIVS ORIEN. || PRAESIDI SYRIAE.
COELE. || CORRECTORI VTRIVSQVE || ITALIAE¹⁾ CVRATORI
AQV. || ET MINICIAE CVRATOR || . . . . . || OPERVM PVBLICO-
RVM. || PONTIFICI DEI SOL. || COLLEGIVM || FABRORVM TI-
GNVAR. || MVLTI IN SE PATROCINIIS CO . . .

1) Vtraque Italia est transpadana et cispadana. Maff. *Ver. ill.* T. 1. p. 305. Oblitus sum, ubi hanc inscriptionem repperim, sed certae est auctoritatis.

61. . . . . VALENTINIANO || ET FLA. VALENTI || DEVNIS
FRATRIBVS || ET SEMPER AVGVSTIS || DEVOTA VENETIA ||
COLLOCAVIT. — (Reperta IV. millia pass. ab Abdua fl. prope campe-
stre SS. Cosmae et Damiani Oratorium.) Maffei *Mus. Ver.* 379. 4. Paulus
Diacon. 2, 14, *Venetia usque Adduam protelatur.* DEVNIS pro *divinis*.

62. GENIO ET HONOR || L. POMPEI L. F. POL.¹⁾ HEREN ||
NIANI EQ. ROM. EQ. PVB || Q. AER. PET²⁾ (sic) ALIM. AEDIL ||
II VIRO CVRATORI || KALENDARIOR. REI P || COLLEGIVM PA-
STO || PHORORVM³⁾ INDVS || TRIENSIVM. PATRO || NO OB MERITA.
In imo margine: T. GRAE.⁴⁾ TROPHIMVS IND.⁵⁾ FAC.⁶⁾ — Tabula
aerea reperta in vico Monteu di Po, dextra Padi ripa, XV. milliariis
Italicis ab Augusta Taurinorum distante. cfr. Plin. *H. N.* 3, 5. et 16.
Reichardus *Orb. Terr. ant.* fol. 42. 1. b. *Industriae reliquias prope Ve-*
rum ponit. Tu confer Il sito dell' antica città d' Industria scoperto ed
illustrato da G. P. Ricolvi ed A. Rivautezza. Torino 1745. 4.

1) Pollia tribu. 2) Quaestor Aerarii Publici et Alimentorum. 3) v. Cuper.
Harpocr. p. 129. et 258. 4) Graecus. Ricolvi. *Graecinius* Hagenb. 5) *Industriensis*.
6) *faciebat.*, nisi potius est *faciendum curavit.* — *Industriae mentio etiam superest*
in lapide fracto ap. Ricolvi p. 44. :

63. . . COCCEIAE . . . HA. . . EG. AB. IND. . . FVNERE PV. . ||
ET STATVAM . . . .

64. * IOVI O. M || HOC SIMVLACRVM || LICIFORVM (sic) ||
POPVLI || DICAR. — „Presso la chiesa parrocchiale di Castello sopra
Lecco.” Nunc deperdita est. Redaelli *Notizie istor.* 1. p. 40. Est suspe-
ctissima. Quod si vera esset, confirmaret sane Redaelli opinionem,
Licini forum ibidem fuisse, ubi nunc est oppidum *Lecco*. Alii, v. c.
Reichardus, referunt ad v. *Barlassinam*, alii ad v. *Incino*.

65. C. CORNELIO || C. F. VOT.¹⁾ MINICIANO || PRAEF. COH.
PRIM || DAMASC. TRIB. MIL. || LEGIONIS III. AVGVST || PRAEF.
FABR. CVRATORI || REIP. ATESINORVM²⁾ || III. VIR. I. D. PON-
TIFICI. || FLAMINI DIVI CLAVDII || BERGOMI. PATRONO FLA-
MINI. DIVI TRAIANI. || MEDIOLANI. || PLEBS VRBANA.³⁾ —
Bergomi. *Grut.* 396, 8.

1) OV. praeferebat Gud., quum Alciati Cod. habeat VOF., sed VOT. defenditur ex
alio saxo Bergomate *Grut.* 847, 6. HAGENB. 2) HAGENB. primum suspicabatur

Atestinorum, sed postea acquievit in *Otesinorum*, pop. Galliae Cispadanae. Plin. H. N. 3, 15. Cluv. *Ital.* p. 283. Mannert. *Ital.* 1, p. 233. 3) Scil. Bergomas, non Mediolanensis. Ceterum Cornelium Minicianum hunc eundem Pancirolium putabat cum Cornelio Minuciano Plinii *Ep.* L. 7, 22. cet.

66. GENIO || COLONIAE. CIVICAE. AVG || BRIXIAE || Q. LARGENNIVS. Q. F. FAB || SAGITTA || VI VIR. AVG. DECVRIO || PRAEF. FABR. PRAEF. I. D. Q. 1) || II VIR. QVINQ || D. P. S. 2) — Brixiae. Labus *Ara antica* p. 61., qui literas aliquot evanidas certissima coniectura supplevit.

1) Praefectus Iuri Dicundo. Quinquennalis. 2) de pecunia sua.

67. T F I || Q. MINICIO Q. F. POB || MACRO || III VIR. VERON || Q. 1) VERON. ET BRIX || MINIC. FORTVNAT || MATER FILIO PISSIM || L. D. D. D. — Brixiae. Grut. 438, 8. 918, 16., ut ineditum dat Murat. 723, 5., repetit Maff. *M. Ver.* 199. Titulus hic magnas excitavit turbas inter Brixianos et Veronenses. v. Maffei l. l. et Sambuca *Memorie* p. 3, 13. et 235.; nec minorem difficultatem creavit *διτροχαλία* Gruteriana 918, 16. *Fab. Pob.*, pro simplici *Pob.* sed illa fraudulenter invecta est ex alio lap. Veronensi spurio, ubi *Augustus Fab. Sapt.* tribu memoratur.

1) *Quaestori*, non vero *Quinquennali*, ut volebat Murat. l. l. Ceterum in Grut. 438, 8. solo leguntur illa in principio T F I (Titulum vel Testamento Fieri Iussit?)

68. HORTANTE BEATITVDINE || TEMPORVM DDD. NNN 1) || GRATIANI. VALENTINIANI || ET THEODOSI AVGGG || STATVAM IN CAPITOLIO 2) DIV IACENTEM IN || CEREBERRIMO (sic) FORI || LOCO CONSTITVI || IVSSIT. VAL. PALLADIVS || VC. CONS. VENET. ET HIST 3) || — Veronae. Grut. 285, 2. Maffei *Mus. Ver.* 107, 1.

1) trium Dominorum nostrorum. 2) nota Capitoliū Veronae. 3) Consularis Venetiae et Histriae. Ceterum, cfr. de controverso hoc titulo etiam Zaccaria *Istituz.* p. 500.

69. M. OREIVS M. F. || PAP. 1) SECVNDVS || BELLVNO MIL. COH. || VI. PR. 7. DEXTRI || MIL. ANN. XI. || VIX. ANN. XXVII. || H. F. C. 2) — Romae. Oderic. p. 196, 22.

1) In his lapidibus partim militaribus, partim geographicis, una cum patria semper notanda est tribus quoque, quoniam inde coniectura fit, cui tribui adscripti fuerint uniuscuiusque municipii vel coloniae cives. 2) *Heres fieri curavit.* Notandus h. l. miles annorum XVI. 7 Centuriae nota.

70. L. MANLIVS L. F. || ACIDINVS TRIV. VIR || AQVILEIAE COLONIAE || DEDVCENDAE. 1) — Patavii olim, nunc Vicetiae. Grut. 433, 8. Bertoli *A. d'A.* p. 283.

1) Liv. 40, 34. a. u. c. 573. Non tamen omni suspicione caret hic titulus, egregius sane, dammodo sit antiquus.

71. HAVE VITALIS || L. TETTIENVS VITALIS NATVS AQVILEIE || EDOCATVS (sic) IVLIA EMONA. 1) TITVLVM POSIT || ANTE AETERNAM DOMVM IVLIA || AVGVSTA TAVRINORVM DICIT || QVAERERE CESSAVI NVMQVAM || NEC PERDERE DESI MORS INTERVENIT || NVNC AB VTROQVE VACO || CREDITE MORTALES ASTRO NATO . . . NIHIL EST SPERABILE DATVM . . . —

Augustae Taurinor. Grut. 860, 5., sed correctius ap. Maffei *Mus. Ver.* 225, 7. cfr. Hultmann *Misc. Epigr.* p. 455.

1) Eadem, quae alias Aemona, et, quidquid dicit Stancovich ad seq. lap., Hemonia, hodie *Laibach*.

72. C. PRAECEL || LIO. C. FIL. PAP¹⁾ || AVGVIRINO VET || TIO FESTO CRIS || PINIANO. VIBIO || VERO. CASSIANO || C. I. 2) TRIVMVIRO CA || PITALI. TRIB. LEG. VII || GEM. PATRONO SP || LENDIDISSIMAE³⁾ COL || AQVIL. ET PARENTAN || ORVM. 4) OPTERGINOR || HEMONENS. 5) ORDO ET || PLEBS PARENT. 6) AER. COL. 7) L || D. D. D. — Parentii, hodie Parenzo. Stancovich *Pol.* p. 118.

1) Papiria tribu. 2) Clarissimo Iuveni. 3) nota hunc maioribus coloniis datum titulum, ut Augustae Vindelic. ap. Tacit. *Germ.* 41. 4) de Parentio v. Mannert. *Ital.* 1. p. 48., qui tamen scire non poterat, eidem fuisse nomen Coloniae Vlpiae. v. Stancovich. p. 110. de Opitergio; hodie *Oderzo*, v. Mannert. 1. 1. p. 93. 5) Hemonam falso, si quid video, eandem Stancovich putat Histriae civitatem, quae nunc *Cittanova* dicitur, diversam ab Aemona, hodie *Lubiana* vel *Laibach*. 6) non *Parentana*, ut vult Stancovich, sed *Parentanorum*. 7) aere collato. Ceterum lapis hic assignandus temporibus Alexandri Severi. v. Stancovich. p. 128.

73. C. METILIO || C. FIL. POMP. 1) || MARCELLIN || EQ. R. EQ. P || IVDIC. EX. V. DEC²⁾ || INTER SELECTOS. II VIR || QQ FLAM. DIVI. TRAIANI || PATRONO. COLLEGIORVM || OMNIVM. PATRONO. COLO || NIAE. FORO. IVLI. IRIENSIVM³⁾ || PATRONO. CAVSAR. FIDELISSIMO || OB. INSIGNEM. CIRCA. SINGV || LOS. VNIVERSOSQVE. CIVES || INNOCENTIAM. AC. FIDEM || HOMINI. OPTIMO. CIVI. ABSTINEN || TISSIMO. COLLE. FABRV. DERTON. 4) PATRONO || OB. MERITA L. D. D. D. — Anghiera, in hortis Borromeorum. Labus *Notizie intorno alla vita del P. Giuseppe Maria Racagni* Milano 1822. p. 25. Maffei *Verona illustr.* T. 4. N. 18. *Mus. Ver.* 371. 4. Mur. 1108, 4. Zaccaria *Excurs.* p. 136: *Istituzione* Ed. altera p. 291.

1) Pomptina tribu. 2) Decuriis. 3) Sic lapidem habere testatur accuratissimus *αὐτόπτης* Labus; qua de re acerrima fuit controversia inter Maffei *Coloniae . . . Riensium*, et Muratorium, ut est, *Iriensium* legentes, Zaccaria denique *Lirienarium* legerat. Sed male hi de Foro Iulio Carnorum s. Carnico cogitabant, quum sit Iria, medio aevo *Vicus Iriae*, *Viqueria*, *Vigheria*, hodie *Voghera*. Optime ista illustravit doctissimus Labus, cui haec omnia debentur. Cfr. Mannert *Italien* T. 1. p. 292., qui cum Reichardo nesciebat Forum Iulium hoc quoque oppidum fuisse nuncupatum. Irienses vero, notante Labusio, iidem sunt cum Iriatibus Livii L. 31, 10., ut Genuates postmodum Genuenses. cet. 4) Dertonensium.

74. D. M. S. || P. VIBI. P. F. MARIANI E. M. V. 1) PROC || ET PRAESIDI PROV. SARDINIAE. P. P. BIS. 2) TRIB. COHH. X. PR. XI. VRB. III. VIG. PRAEF. LEG || II. ITAL. P. P. LEG. III. GALL. 7. FRUMENT. 3) ORIVNDO EX ITAL. IVL. DERTONA 4) || PATRI DVLCISSIMO || ET REGINIAE MAXIMAE MATRI || KARISSIMAE. VIBI. 5) MARIA MAXIMA C. F. FIL. 6) ET HER. — In via Cassia prope Urbem. Grut. 487, 7. correctius, quam ap. Nibby *Viaggio* 4. 27. et Müller *Campagna* 1. p. 33.

1) egregiae memoriae viro. 2) Primi Pilo bis Cohortium mox memoratarum (potius quam Praeposito vel Propraefecto) postea earundem Tribuno. 3) Centurioni Frumentario. 4) Iulia Dertona v. Mannert. 1. p. 291., qui tamen hoc Coloniae nomen omisit. 5) *Vibia*. Fabrett. sed Nibbyus quoque *Vibi*. 6) si recte habet C. F., Publii Vibii fuit filia adoptiva. Ceterum vulgus hoc pro Neronis sepulcro venditat.

75. IMP. CAESARI || DIVI F. AVGVSTO || PONT. MAX. COS.
XII. TRIB. POT. XVIII.¹⁾ || VRBANI.²⁾ — Fossano in *Pedemontio*.
Spotorno Trattato 1. p. 156.

1) a. u. c. 749. 2) Urbanum, hodie *S. Albano* prope *Fossano*. Spotorno. Reichardus et Mannertus non habent. Potest tamen simpliciter significare *Plebs Urbana*, ut supra in lap. Bergomate.

76. D. M. || L. LVCCEIO C. F. CAMIL || APRILI AVG. BAG.¹⁾ ||
VETERANO EX COH. VIII PR. || PATRONO BENEMERENTI ||
FECIT SALVTARIS LIBERTVS || ET SIBI SVISQVE POSTERIS-
QVE || EORVM. — Romae. Grut. 431, 6. sed longe auctius ap. Fabrett.
p. 139, 144.

1) Augusta Bagiennorum s. Vagiennorum, opp. Liguriae. cfr. Don. p. 112, 197. Mannert *Ital.* 1. p. 300. Apud Grut. corrupte AVG. BAD. i. e. Augusta Badacum, Norici oppidum.

77. L. COELIO FESTO || COS. PRAETORI PROCOS. || PRO-
VINCIAE PONTI ET BITHYN. || PRAEF. AERARI SATVRNI || LEG.
IMP. ANTONINI AVG || ASTVRIAE ET CALLAECIAE || PRAEF.
FRVMENTI DANDI. EX S. C. || ADLECT. INTER TRIBVNICIOS ||
RESPVBLICA VELLEIAT || PATRONO. — Velleiae. Lama p. 74.
quem vide in primis de Velleia, eiusque situ erudite disputantem.

78. L. SATRIVS L. F. POL || TIRO || LEPIDO REGIO¹⁾ MILES
COH. VI PR || MILITAVIT ANNOS X || VIXIT ANNOS XXX ||
H. S. E. — Romae. Oderic. p. 197, 24. cfr. ib. 23.

1) nota *Regium*, non *Rhegium*, alibi inverso ordine *Regium Lepidum*.

79. D. M || ATILIAE PRIMITIVAE || CONIVGI || INCONPARAB ||
HERMA AVGG¹⁾ || VERNA DISP. REGION. PADAN || VERCEL-
LENSIVM || RAVENNATIVM²⁾ || B. M. P. — Vicoaventiae (Voghenza)
prope Ferraram. Passeri in *Nuova Raccolta del Calogerà* T. 22. p. 8.

1) fortasse M. Aurelii et L. Veri. Passerius. 2) triplicem interpretationem nacta sunt ista: 1. dispensator reddituum Principis ex possessionibus eius sitis inter Ravennam, caput regionis Cispadanae, et Vercellas, caput regionis Transpadanae. 2. dispensator reddituum tum ex Regionis Padanae, tum ex Vercellensibus, tum (tertio loco) ex Ravennatibus possessionibus. Vtrunque opinionem refutans Passerius contendit, memorari hic Vercellas Ravennates, vel si malis, Vercellum Ravennas, oppidum scriptoribus ignotum, in Regione Padana, i. e. inter Padi ostia situm, ac diversum a Vercellis Cisalpinis. Praecipuum eius argumentum eo innititur, quod in vicinia locorum, ubi reperta est haec inscriptio, etiamnunc exstat vicus *Verznes*. cfr. mox *Pilinales Pisau-renses*, quorum similis est ratio.

80. C. FAESELLIO C. F. AN || RVFIONI EQ. PVBL. || CVR.
REIP. FORODR.¹⁾ PATR. COL. ARIM || ITEMQVE CANORVRVM.²⁾
VICORVM VII || ET COLL. FABR. ET CENT. OPTIMO ET || RA-
RISSIMO CIVI. QVOD LIBERALITATES || IN PATRIAM CIVESQ.
A MAIORIBVS || SVIS TRIBVTAS EXEMPLIS SVIS SVPE || RAVE-
RIT. DVM ET ANNONAE POPVLI || INTER CAETERA BENEFI-
CIA SAEPE || SVBVENIT ET PRAETEREA SINGVLIS || VICIS MV-
NIFICENTIA SVA S-S. XX. N AD || EMPTIONEM POSSESSIONIS.
CVIVS DE || REDITV DIE NATALIS SVI. SPORTVLAR || DIVISIO
SEMPER CELEBRARETVR || LARGITVS SIT. OB CVIVS DEDICA-

TIONEM || S-S. N. III VICANIS DIVISIT. || VICANI VICI DIANENSIS || POSVERE. — Arimini. Grut. 1094, 2.

1) Foro Druentinarum; v. Cluver. *Ital.* p. 295. 2) Maltesta Garuffius in *Lucornia Lapidariis* Thes. *Ital.* T. VII. P. II. p. XI. ITEM QVI CANORVM, unde planissime exit: ITEMQ. VICANORVM. HAGENB. Mss. — Septem isti Vici, quorum unum Titiensem, (*Sichiano*) habet Reichardus, memorantur praeterea ap. Grut. 467, 1. 481, 9. 1093, 3. 1100, 6. „Septem fuerunt Vici in agro Ariminensi, societatis iure coniuncti, qui seorsim ab Ariminensibus in Commune unum coalescerent: eorum nomina hactenus emergerunt haec: Vicus Germalus, Dianensis, Velatus, Aventinus, Titiensis.” v. Maffei *A. C. L.* p. 215.

81. C. TITIO C. F. CAM. VALENTINO. || AEDILI Q. II. VIR. QVI TESTAMEN||TO COLONIS COLONIAE IVL || FELIC. PISAVR. 1) DECIES CENTENA || MILLIA NVM. DEDIT. ITA VT PER SING || ANNOS EX SESTERTIORVM CCCC || VSVRIS POPVLO EPVLVM DIE || NATALI TITI MAXIMI FILI EIVS || DIVIDERETVR. ET EX SESTERTIORVM || DC VSVRIS QVINTO QVOQVE AN || NO MVNVS GLADIATORIVM EDERETVR. 2) || PLEB. VRBANA. — Pisauri. *Marm. Pisaur.* p. 19. XLIII. Mur. 1114, 3.

1) ita Pisaurum appellatum a Iulio Caesare. (sic Grut. 1093, 8. *Iulia Felix Classica Suessa.* Fabr. 106, 251. *Iulia Felix Lucoferonensis.*) Ceterum *Pisaurum* municipium vocatur. *Marm. Pis.* p. 21. XLV. Mur. 1114, 6. (cui tamen suspecta est inscriptio modo laudata) ut notante Oliverio p. 143. Bovillae, Ortona, Suessa, Celeia, Hispellum, Casinum, quae coloniae proprie erant. cfr. Gell. 16, 13. 2) ex usura igitur unciaria quinquennii munus istud gladiatorium constabat HS. CCCLX. — HAG. Mss.

82. ABEIENAE C. F. || BALBINAE || FLAMINICAE || PISAVRI ET ARIMINI || PATRONAE MVNICIPI. || PITINATIVM PISAVRENSIVM. 1) || HVIC ANNO QVINQVENNAT. 2) PETINI APRI MARITI EIVS. || PLEPS (*sic*) VRBANA PISAVRENSIVM OB MERITA || EORVM ..... CVI || IMP³) ..... || ..... || IVS COMMVNE LIBERO || RVN⁴) CONCESSIT. || L. D. D. D. — Pisauri. Grut. 322, 8. correctius in *Marm. Pis.* p. 12, XXVIII.

1) Pitini Pisauensis situs ignoratur. Aliud fuit Pitinum Mergens (Grut. 417, 6.) prope Maceratam Feltriam. Plin. H. N. 3, 14. *Pitulani cognomine Pisuertes, et alii Mergentini.* Oliv. l. l. p. 66. leg. coni.: *Pitulani; Pitinates cognomine Pisuertenses, et alii Merg.* 2) *Quinquennialitatis.* Bimardi typus: QQNAT. HAGENB. explic. censet: *Quinquennialitatis Titi.* 3) de Commodio cogitat Oliv. 4) Gothofred. ad L. 4. Cod. Theod. Heinecc. in Comment. ad l. Iuliam et Papiam. 2, 15, 8. vel explicandum, vel leg. censent: *Ius communium liberorum; ex quo iis quoque, qui liberos non haberent, mutua testamenta condere licebat.*

83. L. TITVLENVS L. L. TERTIVS ORIVNDVS || COLONIA IVLIA FANO || FORTVNAE. SEXVIR || L. TITVLENVS TITVLENI LIB || VRSIO ANNORVM XII. — Fani Fortunae. Grut. 475, 7.

84. *Figura Leonis, sub qua:* POLLIA. 1) CRES||CENS. FANO || FORTVNAE 2) VETER. EX LEG. XXI. || H. F. C. — Xanten. Fiedler. p. 137.

1) Pollianus. 2) Fano Fortunae, Vmbriae oppido oriundus. Ridicule Fiedler l. l. lapidem hunc sepulcralem pro ara votiva Fortunae dicata habuit; leo, inquit, symbolum est amplissimae per orbem terrarum Fortunae dominationis; imino, puto, fortitudinis istius Veterani.

85. C. FVFICIO L. F. GENIALI VIII || VIR. AVG. FIRMI || ET FALERONE CARDANA P. F. || PROCVLA VXOR || POSVIT. — In

ruinis Faleronis in Piceno. Mur. 1047, 2. v. Fabr. p. 402, 298. de VIII Viris Augustal. data opera agentem, quos agnoscere noluit Mur. 1047, 2. Faleronem omiserunt Mannert in *Italia*, et Reichardus. *Falerione* habet Fabr. l. 1.

86. CN. AMPVDIO || CN. L. AVCTO || DYRACHINO || IIII VIR CING || ATRIENA L. L || SECVNDA FECIT. — Cinguli. Donati 2. p. 335, 3.

87. CAMVRENAE C. FIL || CELERINAE || MVNICIP. ET INCOLAE || TVFFICI.¹⁾ VTRIVSQVE SEXVS || OB MERITA EIVS || H. A. I. R.²⁾ — (Loco mihi ignoto.) Spotorno *Trattato* 2. p. 198. ex Riccio (*Memorie d' Albano*.)

1) *Tuficum* Ptol. *Tuficani* Plin. 3. 14. hodie *Ficano* secundum Reichardum. 2) facilimas has notas (*Honore Accepto Impensam Remisit*) ridicule interpretatur Spotornus: *Hanc Aram Iusserunt Restitui*.

88. L. MVSETIO L. F. OVF || SABINO || EQVO PVBLICO || PATRON. MVNICIP. TVFIC. ET MVNICIP || ATTIDIAT. ET CVPRENS || MONT. PONTIF. AVGV R || III VIR. IVRI DICVND || DECVRIONES ET PLEBS || EX EPVLIS SVIS. OB MER || EIVS. L. D. D. D. — Prope Allacinam Fabriani in Marchia Anconit. Donati 2. p. 350, 1.

89. IMP. CAESARI || DIVI HADRIANI || FILIO DIVI TRAIANI || PARTHICI NEPOTI || DIVI NERVAE PRONE || POTI T. AELIO HADRIANO ANTONINO. AVG || PIO. PONTIF. MAX. TRIB. || POT. XII. IMP. II. COS. IIII.¹⁾ || P. P. PVERI ET PVELLAE || ... ENT. RI²⁾ || CVPRIENSES MONTAN.³⁾ — Massatii. v. Mauri Sartii Epist. de hoc lap. in Calogerà *Raccolta* 39. p. 3.

1) p. Chr. 145. 2) lege: *Alimentarii*. 3) Cupra Montana, in Piceno, ubi nunc Massatium. Cupra Maritima circa Ripam Transonam. v. Sartium. Aliter Reichardus, qui Cupram Maritimam prope Vicum Marano, Cupram Montanam prope Ripam Transonam ponit; sed vide Zaccaria *Istituzione* p. 13., unde pro CVPRIENSES leg. CVPRENSES.

90. D. M || ... VERSENI L. F. LEM || GRANIANI TRI. || COH. XXXII. VOLVN .. || TRIB. LEG. XVI. FLA. FIRM.¹⁾ || II. VIR. HISPELLATI || PATRONO MVNICIP || ARNAT.²⁾ VIXIT ANNIS || XXXII. FRATRI PISSIMO || VERSENVS APER. — Perusiae. Vermiglioli 2. p. 146.

1) Flaviae Firmae. 2) Arna, opp. Umbriae, hodie *Civitella d'Arno*. Reichard.

91. PHILEROS || QVI PRAE FVIT TEMPLO || ARNAE¹⁾ || STATIA CARITE || FORTVNAE D. D. — Reperta Arnae, nunc Perusiae. Mur. 178, 2. Maffei *Mus. Ver.* 360, 2., cui suspecta videbatur; correctius apud Vermiglioli *Iscriz. Per.* T. 2, p. 231.

1) Non est nomen Deae alicuius Etruscae, ut censebat Gorius, sed oppidi Arnae, hodie *Civitella d'Arna*.

92. FINCOL || HISPELL.¹⁾ — Arnae. Vermiglioli *Iscriz. Per.* T. 2, p. 282.

1) i. e. *fines Coloniae Hispellatis* vel *Hispellatium*.

93. AVGVSTA PERVSIA. — Grut. 164, 7.

94. COLONIA VIBIA¹⁾ || PERVSIA. AVGVSTA. — Perusiae. Vermiglioli *Iscr. Per.* T. 2. p. 276.

1) Ciattius deduxit a C. Vibio, primo Coloniae deductore, temporibus C. Iulii Caesaris, sed res est incerta.

95. C. VIBIO C. F. L. N. TRO || GALLO PROCVLEIANO || PATRONO PERVSINORVM || PATRONO ET CVRATORI R. P. VET || TONENSIVM.¹⁾ IVDICI DE V. DEC. AEDILI || PATRONO COLLEGII. CENTON || VIBIVS VELDVMIANVS || AVO KARISSIMO. OB CVIVS || DEDICATIONEM DEDIT DECVRIONIB. -X- II. PLEBI -X- I || L. D. D. D. — *In latere*: DEDIC. IDIBVS IVL || IMP. M. AVRELIO ANTONINO AVG PIO FEL. II || . . . . . COS.²⁾ — Perusiae. Grut. 487, 2.

1) Fuerunt, qui legerent *Veronensium*, quos ex *αὐτοϋπλᾶ* refellit Maffei *Osserv. lett.* T. 5. p. 214. Est Vettona, hodie *Bettona*, vicus magnus, VIII. milliaria (Mannert XIV. mill.) a Perusia distans. v. Mannert *Ital.* 1. p. 420. 2) p. Chr. 205. Novis curis hunc titulum illustravit Vermigliolus *Iscriz. Per.* 2. p. 285. qui pro *De V. Dec.* habet *De V. D.* Inscriptionem vero lateris sic legit: DEDIC. IDIB. IVL. || IMP. M. AVRELIO ANTONINO AVG. PIO. FEL. II. || ET IMPSOCIO. *) GETA. P. P. OPTIM. AMAN. . . SSIMISQ. omisso COS.

*) *Imperii Socio*; hoc ex literis fere evanidis prodire affirmat Vermigliolus. Dubito.

96. * (M. Iul. L. F. || Pol.) CAND (*ido Curat.*) || IN ITALIA VOLSI- NIENSIVM || PATRIAE SVAE. ITEM FERENT. || ET TIBVRTIVM. || ITEM COLON. ITALICENS || IN PROV. BAETICA || PRAETOR¹⁾ || ETRVR. XV. POPVLOR || SACERDOTI CAENINENSIVM || M. HEL- VIVS M. F. || CLEMENS ARNENSIS || DOMO CARTAGIN || PRAEF. EQ. || ALAE PRIMAE CANNVNEFATVM || PRAESIDI SANCTISS. ET KARISSIMO || CVR. AGENTE || L. ACONIO CALLISTO TR. MIL. || LEG. XIII GEM. SEV. — Apud Vulsinius. Grut. 385, 1. Secutus sum lectionem Masdén *Opusc.* p. 198., cui etiam debentur supplementa; vides, in ipso lapide priorum versuum nihil superesse, nisi CAND. pro quo Grut. habet *L. Cannuleius*.

1) Grut. PRAET. Spectat lapis ad tempora Severi vel Caracallae. Mihi est suspectus.

97. C. BETVO C. F. TRO¹⁾ || CILONI MINVCIANO || VALENTI. ANTONIO || CELERI P. LIGVVIO || RVFINO LIGVVIANO²⁾ AEDILI II VIR. QVINQ. SACERDOTI III LVCORVM. PR || CVRIAE.³⁾ XV. POPVLORVM || PATRONO MVNICIPII || BETVA RESPECTILLA FILIA || PATRI PISSIMO L. D. D. D. — Perusiae. Grut. 375, 4. sed correctius ap. Gud. *αὐτόπλην* 117, 4. et Murat. 682, 7. Pro spuria, sine causa, opinor, habet Maffei A. C. L. p. 326.

1) Tromentina tribu. 2) In exemplis multinominum adducit Betuum hunc nomen undecim (scil. numeratis et praenominibus duobus) Wessel. *Obs.* 2. p. 237. HAG. 3) Ita lapidem habere affirmat Gudius l. l. sed Grut. Murat. cef. VMBRIAE. nec profecto quid Praetor vel Praefectus CVRIAE sibi velit, potest exputari. Vmbriae autem quindecim populos nemo antiquorum memoravit, unde de fraude dubitandi ansa data est Maffeo. Vide omnino Vermiglioli *Iscriz. Per.* 2. p. 296., qui ipse quoque VMBRIAE defendit, et pro *Lucorum* habet LVCOR. Titulus nunc est deperditus. Ex hoc vero sequentem videtur confinxisse Lud. Iacobillus, Fulginas:

98. * C. BETVO C. F. TRO. CILONI || XV POPVLORVM VMBRIE || PATRONO || AMERINI. ASSISINATES. FORO FLAMINIEN. || FVL- GINATES. HISPELLATES. IGVVINI || INTERAMNATES. MEVANAT- TES. NARNIENSES || NV CERINI. OCRICVLANI. SPOLETINI || TRE-

BIATES. TVDERTINI. E. VETTONIENSES || B. M. P. — Fulgini apud Iacobillos. Spon *Misc.* p. 183. Gud. 117, 4. Murat. 1800, 1. Vermiglioli *Iscriz. Per.* 2. p. 300.

99. D. M. || C. COPONĪ CRESCENTIS || DEC. TVSCANENSIVM || QVAEST. R. P. VETER. AVG. LEG. XIII. GEMIN. SIGNIFER. || B. M. FECERVNT. C. CAVIVS PRISCVS FIL. || SCRIB. RESTITVTVS. V. A. L. — Tuscanellae. (olim Tuscana; v. Mannert *Ital.* 1. p. 384.) Mur. 1090, 7.

Fragmentum:

100. . . . . DECVRIONES || ARRETINORVM VETER. — Arretii. Gori *Etr.* 2. p. 211. Mur. 1029, 1. cfr. Plin. H. N. 3, 5. *De caetero Arretini veteres, Arretini Fidentes, Arretini Iulienses:* — *Clusini novi, Clusini veteres.* — *Fabraterni veteres, Fabraterni novi.* Admodum in controverso est, utrum cogitandum de tribus oppidis diversis, ut voluit Harduinus, ad Plin. l. l. Cluverius *Ital.* p. 571. Reichardus *Orb. ant.*, an de triplici divisione unius oppidi in Arretinos veteres, municipii iure utentes, et Arretinos Fidentes, ac Iulienses, colonos dumtaxat, in quam sententiam propendebant Holstenius ad *Cluv.* p. 72. Hagenbuch. Mss. Gorius. l. l. Mannert *Ital.* 1. p. 403. Spuriae sunt reliquae inscriptiones, in quibus Arretinorum veterum praeterea mentio sit. Mur. 723, 9. A. Moecenas P. F. Decur. Q. Arret. Vet. — et similes ap. Gori. *Etr.* 2, 274. — *Fabraternos novanos*, pro quo *Fabraternos novos* corrigebat ex Plinio l. l. Gorius *Etr.* 2. p. 212. non adsentiente Hagenbuchio, habes in seq. lap. Pighiano ap. Grut., 1095, 6.

101. IVLIAE Q. F. || CALVINAE || L. ALFIDI. HERENNIANI || CONSVLIS ¹⁾ || FABRATERNI || NOVANI²⁾ || D. D. — prope Fregellas.

1) secundum Almélöv. *Fast.* p. 140. Consul fuit p. Chr. 171. 2) hodie Falvaterra. Reichard. Denique ap. Grut. 253, 6. habentur *Lanuvini veteres*, et Grut. 1022, 12. *Ferentinales Novani* (ex analogia v. *Veteranus*), unde satis defenduntur *Fabraterni Novani*. Ceterum cfr. Cic. *Verr. Act.* 2. L. 2. C. 50. *Agrigentinarum duo genera sunt, unum veterum, alterum colonorum.* Hos mox *novos* appellat.

102. CVLTORES HERCVLIS || FABRATERNI VETERES || CVR. C. VETTIO CLEMENTE P || LOC. D. AB. C. TITIO. DECIMO. P. — Ceccano. *Giornale Arcad.* 1825. Dic. p. 349.

103. D. M || CLAVDIAE PRISCAE || CONVGL. PISSIMAE || EVTYCHES CAES. N. SER. TRYPHONIANVS || DISP. VILL || MAMVRRANAE. ¹⁾ — Marini. *Giornale Arcad.* 1825. Dic. p. 346.

1) Ex hoc nomine paullatim corrupto Amatius repetit hodie Marini nomen.

104. VAL. MAXIMA MATER || DOMNI. PREDIA. ¹⁾ VAL || DVL-CISSIMA FILIA. QVE VIXIT. ANNIS. XXX. || VI. MENS. II. D. XII. IN PRE||DIIS SVIS MASSAE MAN||DELANE. SEPRETORVM || HERCVLES QVESQN. ²⁾ PACE. — Lapis repertus 1757. in loco, ubi fuit Mandela Horatii *Epist.* 1, 18, 105. Nibby *Viaggio* 1. p. 199. refert Mandelam sitam fuisse, ubi nunc *Cantalupo* vel *Bardela*, idque repetit Müller *Campagna di Roma* 1. p. 288. Reichard vero Mandelam refert ad *Colle Malta*.

1) cfr. *domnifunda* et *domnaedius* ap. Marini *Atti.* 2. p. 644. Sic *domnipraedia*

erit domina praediorum. 2) In his fortasse ab exscriptoribus corruptis latere videtur: quiescit in pace, ut sit lapis Christianus Horatium illustrans.

105. BASSI || ANICIO AVCHENIO || BASSO¹⁾ VC. PROCONS || CAMP. PROVISORI EIVS || DEM PROVINCIAE RES || TITVTORI GENERIS || ANICIORVM OB MERITA || EIVS INLVSTRIA || ORDO POPVLVSQVE CIVITA || TIS PRAENESTINAE PON. CENS. — Praeneste. Foggini *Fasti* p. VIII.

1) Consul fuit p. Chr. 408.

106. C. SALLIO¹⁾ C. F. || QVIR. PROCVLO || SPLENDIDISSIMO || VIRO IL. QQ. PATRONO DE || CVRIONVM ET POPVLI AMIT. SACERDOTI ET PON || TIFICI LANIVINORVM IN || MVNI. PATRONO DECVR. ET POP || AVEIAT.²⁾ VESTINOR. SVMMO MA || GISTRO SEPTAQVIS. PATRONO || PELTVINATIVM. OB.³⁾ PERPETVO. ET SIMPLICISSIMO. EIVS ERGA SE AMORE || PROVO-CITI (*sic*) PATRONO DIGNISSIMO || PAGANI. — Castello di S. Vittorino s. Torre d'Amiterno. v. *Della città di Aveia ne' Vestini* — *dissert. di Vito Maria Giovenazzi, Roma 1773.* 4. p. 2.

1) Alium titulum eidem C. Sallio dicatum dabimus in Cap. de re municipali. Eidem denique dedicatum videtur fragm. apud Giovenazzi p. XIX. 2) Aveia sita erat, ubi nunc est pagus dictus *Fossa*. v. Giov. l. l. p. 39. In fragmento admodum mutilo apud eundem p. 135. est PRAEFECTURA AVEIAT. 3) Observa syntaxin barbaram: nam ab vix erit emendandum.

107. L. PVBLIVS SANTHVS VI VIR || AVGVSTALIS CVRIBVS SA || BINIS TESTAMENTO FIERI IVSSIT ARBITRATV GEMELLI || NERONIS CLAVDI CAESARIS AVG. || GERMANICIANI PRIMOGE- NIANI || TABVLIS HEREDITATIVM ADIEC || TIS DE SVO HS. CCIQD. — Curesii in agro Reatino. Grut. 149, 6. Mur. 482, 6. Zach. *Exc. lit.* p. 250.

108. CN. CAESIO ATHICTO¹⁾ || ADLECTO INTER C. VIR || OMNIB. HONORIB. EXORNATO || AVGVSTALES MVNICIPI || AVG. VEIENTIS EX AERE COLLATO H.²⁾ C. — Veiiis. Nibby *Viaggio* 1. p. 51. Müller *Campagna* 1. p. 86.

1) circa a. p. Chr. 256., ut constat ex alia simili, quam dabimus in Capite de re municipali. 2) honore contento. v. N. 119. Nota *centumviros* Veientes.

109. VICTORIAE || AVGVST. SACRVM || RESTITVTAE POST ANTI || QVISSIMAM VETVSTA || TEM || ORDO VEIENTIVM. — *Latere sinistro*: DEDICATA III NON. IAN. || AEMILIANO II ET AQVILINO COS.¹⁾ || P. SERGIO MAXIMO || M. LOLLIO SABINIANO || II VIR Q. Q. || CVRA AGENTE || VEINTIO²⁾ IANVARIO. LIB. ARK. — Veiiis. Nibby *Viaggio* 1, p. 49.

1) p. Chr. 249. 2) Nota nomen lib. publici a Veiiis ductum.

110. M. HERENNIO || M. F. PICENTI COS¹⁾ || MVNICIPES. MVNICIPI || AVGVSTI VEIENTIS || INTRAMVRANI || PATRONO. — Veiiis. Nibby *Viaggio* 1, p. 48. *Memorie Romane* 1, 3. p. 54.

1) Consul suffectus anni u. c. 720. Ceterum Veiorum situm Nibbyus et Reichardus definiunt in locis hodie *Isola Farnese* et *Osteria del Fosso* dictis.

111. M. CONSVS M. L. || CERINTHVS || ACCENSVS. VELA- TVS || IMMVNIS. CVM. SIM || EX VOLVNTATE MEA || ET IM-

PENSA MEA || CLIVOM. STRAVI || LAPIDE AB IMO SVSVM || LONGVM. PEDES CCCXL || LATVM. CVM. MARGINIBVS || PEDES. VIII. FIT QVOD || STRAVI MILIA. PEDVM || $\infty \infty \infty$ LX || ITERVM. EVNDEM CLIVOM. AB IMO. LEVAVI || ET CLIVOM MEDIVM || FREGI ET DEPRESSI || IMPENSA MEA REGIONI || FICVLENSI PAGO VLMANO || ET. TRANSVLMANO || PELECIANO VSQVE || AD MARTIS ET VLTRA. — Cesarinae VII. Mill. Pass. ab Vrbe. *Kunstblatt* 1825. p. 87. Amati in *Giorn. Arcad.* Ottobre 1826. p. 99. Ficulenses etiam ap. Plin. Ficulneae incolae.

112. MAGNO ET || INVICTO IMP. GALLIENO PIO || FELICI AVGVSVS || TO SENATVS FID. || DEVOTI NVMINI MAIESTATI Q. EIVS || DICT.¹⁾ C. PETR. PODALIRIO ET. T. AELIO OCTOBRE CV || RAG.² T. TER. OCTOBRE. — Fidenis. Nibby *Viaggio* 1. p. 84.

1) Nota senatum et binos Dictatores Fidenates sub Gallieno. 2) *curam agente*.

113. L. COELIO L. F. VICTORI || II. VIR. IVR. DIC. CVR || PECVN. PVBL. ET OPER || PVBLICOR || OB MERITA EIVS || SENAT. POPVLVSQ || TIBVRS. — Tibure. Grut. 1025, 12. *Ordo populusque Suessanus*. Grut. 1027, 3. Similia vide in Capite de re municipali.

114. L. APENTEIO || L. F. ZMARAGDO AROM || AT. QVI. VASCVL. DVLCIAR || CCC. IT. HS. LX. TESTAM || REL. C. STA. TILIO PRAGO || AROMAT. GENERO SVO VT || AEGR. INOP. COL. FEL. LOR. || PHARM. ET MVLS. S. PR. || EROG.¹⁾ PLEBS. VRBANA. LOR.²⁾ || V. BENIGNISS. B. M. || F. E. D. D. || Q. L. E. F.³⁾ — Ceri. *Gazzetta di Milano* 1826. N. 5. et 16.

1) Aromatario, qui vascula dulciarium CCC. item H-S. LX testamento reliquit C. Statilio Prago aromatario, genero suo, ut aegris inopibus Coloniae Felicis Lorii pharmaca et mulsum sine pretio erogaret. 2) Lorina, s. Lorinensis prope Caere. Alex. Borda V. Cl. cogitavit de Portu Lauretano. *Liv.* 30, 39. 3) Hae literae obscurae et evanidae visae sunt ipsi exscriptori. Bene Merenti Fecit. in ceteris laet L. D. D. D.

115. SEX. PACCIVS . . . . || ET SEX. PACCIVS M . . . II. .¹⁾ || QVINQ. MVRVM VET²⁾ . . . . || CONSVNTVM (sic) A SOLO REST . . . || EX. P. P.³⁾ ANGITIAE. — Luco, ubi olim sita erat Angitia. (*nemus Angitiae* al. *Anguitiae*. Virg. *Aen.* 7, 759. ubi Heyn. scripturam *Anguitiae* firmari dicit lapide Gudiano p. 54, 9. (et Reines. p. 220, 236.), qui tamen exhibet *Angitiae* apud utrumque; confictus ceterum, ni fallor, a Ligorio :

116. * ANGITIAE. ANGERONAE ET SOLI INVICTO || PACIFERO SACRVM. M. VIRIVS. M. F. ANTVL || LIVS PRAEFECTVS VIGIL. SIGN. III. D. D.) Nostrum dat Nibby *Viaggio* 1. p. 211.

1) Marci Filii II Viri. 2) vetustate. 3) Pecunia Publica.

117. T. FLAVIO || T. FIL. QVIR. || AELIANO || ORDO ET POPVLVS || GABINVS¹⁾ || PATRO . . . . . || PVBL.²⁾ FIDELISSIMO. — Gabii. Nibby *Viaggio* 1. p. 238.

1) „*Gabiorum vestigia accuratius nondum investigata videntur*” Reichard. *Orb. ant.* fol. 53, 2, 1. At celeberrima sunt monumenta Gabina in *Pantan de' Griffi*

(7. Nibby l. 1.) a Gavino Hamiltonio eruta et a Viscontio illustrata. 2) Patrono et Caratori reipubl. Nibby.

118. D. M. || PARTHENIO ARCARIO || REI. PVBLICAE || LAVICANORVM QVINTANENSIVM. — la Colonna. Fabrett, *de Aqueduct.* Diss. 3, n. 31. Nibby *Viaggio* 1. p. 254.

119. C. DISSENIO || C. F. QVIR. FVSCO || HADRIANO || C. DISSENIVS. FVSCVS || PATER. HONORE || PVBLICE. OBLATAE || STATVAE. CONTENT. SVA || PEC. FEC. || C. DISSENIO. QVIR || FVSCO. PRAEF. FABR || CVRATORI. ET. PATRONO || ALBANI. LONGANI || BOVILLENSES. OBLATAE || STATVAE H. C.¹⁾ || C. DISSENIO || C. F. QVIR FVSCO || SABINIANO || C. DISSENIVS. FVSCVS || PATER. HONORE || PVBLICE. OBLATAE || STATVAE. CONTENT. SVA || PEC. FEC. — Bovillis, hodie *alle Frattochie* in sinistra Appiae parte. *Gazzetta di Milano* 12. Giugno 1826., unde nunc constat de vero situ Bovillarum.

1) honore contento.

120. FLAVIAE KARAE || GENTIAE FLAMIN. || S. P. Q. A.¹⁾ || EX. LEGATIS POPVLI || IN HONOREM FL. KARI PATRIS || EIVS. STATVAM || EI PONENDAM || CENSVERVNT. — Anagninae, Candi-
dij = Dionigi *Viaggi* p. 22, 6.

1) Anagninus.

121. C. OPIVVS SP. F. COL || RVFVS PAGI MAGISTER || IDEM PRAEFECTVS VLVBRIS || IVRE DICVND. — Edidit primus P. Manut. ad Cic. *Epist. ad Div.* 7, 12, acceptum a Ioanne Turritano, ita, ut de fraude Ligoriana vix cogitandum sit. E Manutio dedit Reines. p. 434, 72. E schedis (ut videtur, Aldi Manutii) Vaticanis Fabrett. p. 709, 308, loco non memorato, ubi erutum fuerit. Eum denique retulit quartus editor Gorius in Donio suo p. 172, 46. *Sermonetae*; unde HAGENB. Mss. colligit, Oppium Rufum fuisse magistrum Pagi, in eodem ubi nunc Sermoneta, loco siti.

122. AEDM RO . . . || AVGV¹⁾ . . . || ORDO VLVBRA²⁾ . . . || SVO EX PECVN . . . || VETVSTATE DI . . . || A. FVNDAMENTI . . . || C. SERIO AVGVRI . . . || C. TREBIO SERGIAN³⁾ . . . — Cisternae prope Velitras. Cardinali *Iscriz. Velit.* p. 47.

1) Romae et Augusto. 2) *Vlubranus* malim, quam *Vlubrarum*, ut supplet Cardinali, Is in ipso illo pago, nunc *Cisterna* dicto, sitas fuisse Vlubras arbitratur. 3) non Duunviris Vlubranis, ut volebat Amadutius, sed Coss. Romanis p. Chr. 132, v. Cardinali.

123. D. M. || M. PETRONIME || COLMONTANI¹⁾ || VETERANI || EX PRETOR. (*sic*) || AVG. || DECVR. II VIR || VLVBR || QVAESTORI || P. P. — Itidem Cisternae. Cardinali l. 1. p. 54.

1) id est; Petronii M. F. Collina Montani

124. DIVO ANTONINO AVG || SENATVS POPVLVSQVE. LAVRENS || QVOD PRIVILEGIA EORVM NON || MODO CVSTODIERIT. SED ETIAM || AMPLIAVERIT. CVRATORE || M. ANNIO SABINO LIBONE. C V. || CVRANTIBVS. TI. IVLIO NEPOTIANO || ET P.

AEMILIO EGNATIANO. PRAET¹⁾ || II. QQ. LAVRENTIVM.²⁾ — Romae. Grut. 256, 7. correctius in quibusdam ap. Fabrett. 682, 67. nisi quod pro *Egnatiano* habet *Donatiano*; denique dat Nibby *Viaggio* 2, p. 264. αὐτόπτης.

1) PRAEF. Grut. quod, etsi Nibbyus affirmat, lapidem habere PRAET., praeferendum iudico, Praefectos quinquennales omnes novimus, at Praetores eius generis inauditi sunt. 2) *Laurentium Lavinatium*, Grut. contra fidem lapidis.

125. . . . NIO P. F. ANI.¹⁾ VARO || . . EF. FABR. PRAEF. COHORT. GERMAN || . . EF. EQVIT. TRIB. MIL. LEGIONIS V. . . || P. F. ANI. VARO. Q. PR. PONTIF. PR. QVINQ || CAPITVLI HER-NICO²⁾ || FIL. . . . ET SIBI FECIT. — In Via Praenestina. Mur. 2049, 4. correctius ap. *Zaccaria Istituzione* p. 139.

1) Aniensi. 2) hodie Caspoli; v. Reichard.

126. M. AVLIO M. F || ALBINO. || PRAEF. COH. PRIM. || BEVCOR.¹⁾ II. VIR QVINQ. QVAESTOR || CVRATORI REIP. || CVBVLTERINORVM²⁾ || PATRONO ET ALLIFIS II VIRO || QVINQ. Q. PATRONO || AVGVSTALES. || L. D. D. D. — In vico Latinae dioecesis Calatinae. Mur. 1040, 2.

1) *Breucor*. 2) „Vereor, ut ex hoc lap. libri, (qui Combulteriam et Computleriam exhibent (cfr. Mannert. *Ital.* 1, p. 784.) corrigendi sint. *Cubulterinorum* aequae ac *Beucor*. ruditati marmorarii potest tribui.” HAGENB. Mss. sed Cubulterinus agnoscit Plinius. Hodie S. Maria di Covultere. Reichard.

127. BENEVENTVM FELIX || M. FLAVIVS MARCELLVS || RV-TILIVS || PRO HONORE II VIRATVS || L. D. D. D. — Beneventi. Pococke p. 71, 17. Mur. 2049, 3. De Vita p. XI, 1.

128. IVLIAE AVG. IMP. CAESARIS || SEPTIMI SEVERI PII PERTINACIS || AVG. ARAB. ADIAB. PART. MAX || MATRI AVGVSTI¹⁾ . . . . . || ET CASTRORVM COLONIA IVLIA || CONCORDIA AVG. FELIX BENEVENTVM DEVOTA MAIESTATI AVGG. . . . IN TERRITORIO SVO QVOD || CINGIT ETIAM CAVDINORVM || CIVITATEM MVRO TENVS. — Arpadii ad Furcas Caudinas. De Vita p. 53. et Inscriptt. 17, 2. (Gud. 93, 4. Fabrett. C. 2. p. 105.)

1) Hic et infra Getae nomen erasum est.

129. T. POMPEIO FELICISSIMO MVNICIP. || DECVR. SVESVL.¹⁾ ET SACERD. M. D || X VIR²⁾ IN VICO NOVANENSI. PATRI || L. POMPEI. FELICISSIMI. DECVR. II VIR || I. D. ET Q. ALIMENT. — (Loco mihi ignoto.) Ricolvi *sito d' Industria* p. 19.

1) Suessula, hodie *Castel di Sessola*. 2) nota Decemvirum Vici, nisi corruptela aut fraus subest.

Fragmentum erutum in ruinis Monasterii S. S. Salvatoris apud Allifas in Samnio; ap. Fogginium *Fasti* p. 103. quem vide:

130. BENEVENTANIS || NVGERINIS || NVGERINIS APVLIS¹⁾ || SVESSANIS || CALENIS || SVESSVLANIS || SINVESSANIS || CALATINIS || ATINATIBVS || INTERAMNATIBVS || TELESINIS || SEPINATIBVS || PVTEOLANIS || ATELLANIS || CVMANIS || NOLANIS || ALLIFANIS || CEREATIS —

1) confirmat hoc saxum scripturam controversam *Nuceria Apula* pro *Luceria*. v. Mannert *Ital.* 2. p. 82. Reichard *Orb. Antiq.*, qui hoc fragm. ignorarunt.

131. FL. CLAVDIO SVLPICIANO C. V || PROCOS. PROV. ACHATAE DACIAE || PRAET. QQ. II. PRAEF. VRBIS¹⁾ || VIAR. MIN. ET LAT. CVRAT. || CONSVLARI CAMPANIAE || VIAE APPIAE AVG. CONSVL || ABSQVE REIP. ET PAGANOR || IMPENSA RESTITVTORI || BENEVENTANI ET CAVDINI || PVBLICE D. D. — Reperta ad Fauces Caudinas. Donati 2. p. 250, 5.

1) v. Corsini *Ser. Praef. Urb.* p. 100. Ceterum turbata quaedam hic videntur, siquidem iungendum certe: *Viae Appiae restitutori*. Consul fuit p. Chr. 193.

132. HIC EGO. QVI SINE VOCE LOQVOR. DE MARMORE CAESO NATVS IN EGREGIIS TRALLIBVS EX ASIA. OMNIA BAIARVM LVSTRAVI MOENIA SAEPE PROPTER AQVAS CALIDAS. DELICIASQVE MARIS. CVIVS HONORIFICAЕ VITAE NON IMMEMOR HERES QVINQVAGINTA MEIS MILLIBVS. VT VOLVI HANC AEDEM POSVIT. STRVXIDQVE (*sic*) NOVISSIMA TEMPLA MANIBVS ET CINERI. POSTERIISQVE MEIS. SET TE. QVILEGIS. HAEC TANTVM PRECOR. VT MIHI DICAS SIT TIBI TERRA LEVIS. SOCRATES ASTOMACHI.

— In valle di Decimo prope Ostiam. Nibby *Viaggio* 2. p. 284.

133. M. CAELI. FLAVI. PROCVLI || X VIRI STLITIBVS IVDICANDIS || TRIBVNI LATICLAVI. LEG. XXV. V. ¹⁾ || VI VIR. TVRMAE EQVITVM ROMANOR || QVAESTORIS. TRIBVNI PLEBIS || CANDIDATI. ²⁾ PRAETORIS. CANDIDATI || CVRATORIS REI PVBLICAE AQVINATIVM. — Loco incerto. Donati 2. p. 248, 7. ex Passioneo.

1) lege LEG. XX. V. V. 2) deesse videtur Q. (*Quaestoris*) ante *Candidati*.

134. M. TVCCIO M. F. CERALI || EXORNATO EQ. PVB. A SACRATISSI || MO PRINCIPE HADRIANO AVG || PATRONO MVNICIPI. III VIR || AED. ITEM AEDILI BRVNDISI || M. TVCCIUS AVGAZO || OPTIMO AC PISSIMO FILIO. OB CVIVS || MEMORIAM PROMISIT. MVNICIPI. ¹⁾ (*sic*) RVDIN || HS. LXXX. N. VT EX REDITV EORVM DIE NATALIS || FILI. SVI OMNIBVS ANNIS VISCERATIONIS || NOMINE DIVIDATVR. DECVR. SING. HS. XX. N || AVGVSTALIBVS HS. XII. MERCVRIALIB. ²⁾ HS. X. N. || ITEM POPVLO VIRITIM HS. VII. N. || L. D. D. D. — Rudiis, (quae fuit Ennii patria, hodie *Rotigliano* auctore Reichardo, inter Tarentum et Brundisium.) Morcelli *Opp. Epigr.* T. V. p. X.

1) expectabas Municipibus: et est fortasse typographicus error ap. Morcell. 2) nota *Mercuriales* haud nimis frequenter alias memoratos (v. c. Grut. 645, 7.) hic tanquam Ordinem proprium constituere, distinctum a Decurionib. Augustalib. et Populo; id quod tamen exemplo non caret. Vide Caput de Rebus sacris.

135. C. PEDVLIO VERRVCANO || FRVMENTO PP. ¹⁾ COACTO || ANNONA ITEM REPARATA || ORDO ET POP. PAEST. ²⁾ — Paesti. Romanelli *Topografia* T. 4. p. 335. *Viaggio* T. 2. p. 23.

1) *Pecuniarum Publica*. 2) *Paestanus*.

136. IMP. CAESAR. T. AELIVS HADRIANVS ANTONINVS AVG. PIVS. PONTIF. MAXIM. TRIB. POTEST. VI. COS. III. || IMP. II. 1) P. P. COLONIAE MINERVIAE. NERVIAE AVG || SCOLACIO 2) AQVAM DAT. — Scyllacei. Donati 2. p. 349, 8.

1) p. Chr. 143. 2) Haec forma pro *Scyllaceo*, *Scyllacio* cet. alibi non reperitur, nec aliunde nota *Ἐπὶ Σκῆλας* illa: *Col. Min. Nerv.* v. omnino Romanelli *Topografia* T. 1. p. 181. ubi TRIB. POTEST. IV. COS. III. P. P. IMP. II. legitur.

137. L. VARILIO SANNAE || QVOD EIVS ARBITR. RITE RECTE || DE FINIBVS CVM VELIENS. ACTVM SIT || LIMITIBVS CONSTITVTIS || CIVI OPT || ORDO ET P. PETELINORVM. — Petiliae in Lucania. Romanelli *Topografia* T. 1. p. 348.

138. * Q. FABIO BALBO V. P || IV VIRO I DIC || PATR. MVNIC. TVSCVL || TRIBVN. MILITVM || LEG. II. AGRIP || CVRATORI VIAE || AVG. SALLENT || OB INSIG. IN VNIVERSOS || CONLATA BENEFICIA || AD MEMORIAM SEMPIT || LVPIENSES HYDREN || ET NERITINI || PATRONO OPTIMO. 1) — Neriti. Mur. p. 4120. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 50.

1) Spuria visa est Muratorio. Defendit Romanellius, eam potissimum ob causam, quod lecta videatur iam Galateo. Ego in Muratorii sententiam concedo. Offendo in *IV Viro* pro *III Viro*: in municipii Tusculani patrono, eodemque locis tam distantibus Quattuorviro Lupiensi; in Leg. II. Agrippinensi; in Via Augusta Sallentina; in nota INSIG.; in formula veteribus inaudita AD MEMORIAM SEMPITernam. Fraudulenta haec omnia. Quid? quod effectam eam esse manifesto apparet e Grut. 374, 5., quam dabimus in Capite de Ludis. Recte ibi legitur: PROC. AVGusti VIAE OST. cet. quod hic perverse effertur. CVRATORI VIAE AVGustae SALLENT.

139. FL. VRANIO V. P. REC 1) || PROV. VINDICI LEGV || AC MODETORI 2) (sic) IVSTITIAE || ORDO SPLENDIDISSIMVS || CIVITATIS THEANENS || VNA CVM POPVLARIB || SVIS DIGNO PATRO || NO POSVERVNT. — Teani s. Theani Apulorum. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 291.

1) Viro perfectissimo, Rectori. 2) moderatori.

140. L. PACIDEIO L. F. L. N. L. PRON || TER. CARPIANO SPL. 1) EQ. R || MVNITO SACERD. LANVIN 2) PAT. MVN. CAIAT. 3) ITEM COL || ALLIFANOR. PAT. ET. CVRAT. R. P. || ATINAT. ITEM SAEPINATIVM || PAT. TEANENSIVM APVLVM 4) || DOMITIA GALATIA VXOR ET || PACIDEII 5) MARCIA C. F. ET CARPIANI SEN. ET IVN. 6) FILII. — Calatiae s. Caiatiae, hodie Caiazzo. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 433.

1) Splendido. 2) Mirum hoc. An leg.: *immuni Sacerd. Lanvin.*? 3) Caiatini. 4) Distinguuntur a Teanensibus Sidicinis. 5) An PACIDEIA? 6) senior et iunior.

141. IMP. CAESARI DIVI M. ANTONINI F || L. SEPTIMIO SEVERO PIO PERTINACI AVG. || ARAB. ADIABEN. PARTH. PONT. MAXIMO || TRIB. POTEST. IX. IMP. XII. COS. III. 1) PROCOS. PP || MVNIFICENTISSIMO PROVIDENTISSIMOQVE PRINCIPI || ORDO POPVLVSQVE MVRGANTIVS 2) || QVOD BASILICAM HANC SVA IMPENSA || CONSTRVENDAM CVRAVERIT. — Murgantiae. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 481.

1) p. Chr. 202. 2) „Il sito di questa città finora incognito ci è stato mostrato da

questa iscrizione, che dobbiamo al sig. G. A. Cassitto, secondo il cui testimonio si è rinvenuta nella campagna prossima a *Baselice* (tra S. Bartolommeo in Galdo, e Fojano) ov' è la chiesa di S. Maria a MYRGARA. *Baselice* adunque è così detta da *Basilica*, come la nostra *Portici*, a *Porticu Herculis*, ch' eravi restato impiedi dopo le rovine di Ercolano." Rom. — Mannert *Italien* 1. p. 805. Murgantiae situm ignorare se fatetur, Reichardus eum sibi reperisse visus erat in S. Croce di Morcone. Neuter utilissimum, sed rariorem apud nos Romanellii librum videtur consuluisset.

142. DIS MANIB. SAC || T. TIBIL T. F. POMP¹⁾ || PRIMITIVVS || VETER COH. VII. PRAETORIAE || PATRON. MVNICIP. LARINAT. 2) D. S || FECIT SIBI SVISQVE || L. D. D. D. — Larini. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 49.

1) Pomptina. 2) municipii Larinatis, ut Cic. *pro Cluentio* C. 5.

143. M. BLAVIO Q. F. || IV V. I. D. AEDILI || CVRAT VIAR. VALERIAE CLAVDIAE || ET TRAIANAE FRENTANAE || INTERAMNATES HISTONIENSES || BVCANI || BEN. MER. || FVNVS. SE-PVLCHRV MARMOREVM || ET MACERIAM DECREVERVNT. — In promontorio Penna prope Histonium, (hodie *Vasto*.) Romanelli *Topografia* T. 3. p. 44.

1) Buca igitur iudice Romanellio in ipso illo promontorio tribus miliaris Italicis ab Histonio distante sita erat. Ambigebat de vero huius oppidi situ etiam Reichardus.

144. . . SVLMONII PRIMVS ET FORTVNATVS || . ONDERARIVM PAGI INTERPROMINI¹⁾ || . . TERRAEMOTVS DILAPSV M || SVA PECVNIA RESTITVERVNT. — In ecclesia Casauriae s. monasterio S. Clementis alla Pescara. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 117.

1) Hoc lapide usus Romanellius Interpromii situm retulit ad hodiernam Tabernam di S. Valentino. Supple: *ponderarium* — *ei terrae motus*. *Sulmonii* nomen est proprium libertorum publ., nec supplendum cum Roman. *Cives*, qui essent *Sulmonenses*.

145. Q. VARIO Q. F. || SER.¹⁾ GEMINO Q²⁾ || PAGVS VECELLANVS. — Castelvecchio Subequo prope Corfinium. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 128.

1) Sergià. cfr. Cic. in *Vatin.* C. 37. 2) Quinquennali vel Quaestori.

146. Q. NOVIO Q. F. SER || SECVNDINO OMNI || BVS HONORIBVS || MARS. ANTINO¹⁾ || FVNCTO QVI || VICSIT ANNIS || XXIII. Q. NOVIVS || SECVNDINVS ET || AELIA RVFINA || FILIO PIENTISSI || MO P. — Antinae. Romanelli *Topogr.* T. 3. p. 224.

1) *Marsorum Antino* pro *Antini* s. Antinae. Sic observante Romanellio in nummis huius regionis legitur AQVINO, CAIATINO, AISERNINO, CALENO, SVESSANO. Verum situm huius oppidi divinando assecutus est etiam Mannert *Italien* 1. p. 515. — POPVLI ANTINATIVM SERVVS ARCARIVS est apud Romanellium *Topogr.* 3. p. 230.

147. COLLEGIO || CENTONARIORVM || INTERAMNITIVM || PRAETVTIANORVM¹⁾ || IN. FRONT P. XXX. AGRO P. XL. — Teramo. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 287.

1) cfr. Mannert *Italien* 1. p. 467.

148. C. CA . . . F. VE.¹⁾ VITALI DEC. COL || HAD.²⁾ AED. III. PRAEF. CAST. NOV.³⁾ II. VIRO || CVRATORI MVNER. PVBLIC. BIS OPTIMO ET || AMABILI VIRO MARCIA RVFINA || MARITO ET C. APIVS V. C. M. VITALIS || ET VITALIS AMPLIATVS RVFINVS FILI || ET ERED. PATRI PIENTISSIMO B. M. || FECE-RVNT. — Hadriae s. Adriae. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 314.

1) Velina tribu. 2) Mire Romanellius: *Decano Collegii Hadrianensis*, quum sit

Decurioni Coloniae (Aeliae) Hadriae. 3) Praefectura igitur erat Castrum Novum, de quo vide Romanellium T. 3. p. 301. Mannert *Italien* T. 1. p. 467.

149. . . . DO DEC. ET PLEBS ARKARVM¹⁾ || PATRONO. — Arce. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 375.

1) de oppido Arce vide etiam Mannert *Italien* T. 1. p. 676. Duumviros habebat. v. Inscr. apud Rom. 3. p. 376., quam dabimus in Diis immortalibus §. Ceres. Ceterum tunc demum nactus sum Romanellii *Topographiam historicam*, quum huc fere pervenissent tyothetarum operae; quocirca vel hoc loco inserendi, vel plane praetermittendi erant XIII. hi tituli geographici (N. 137 — 149.) Illud tamen, ut opinor, praestabat.

150. EX AVCTORITATE || IMP. CAES. DIVI NERVAE FIL || NERVAE TRAIANI AVG. GERMA || NICI DACICI PARTHICI PON- TIFI || CIS MAXIMI. TRIBVNIC. POTEST. V¹⁾ || COS. V. P. P. CVRAT. VIARVM || L. LICINIUS. C. F. SVRA III VIR. IT. || M. IVLIVS M. F. FRONTO III VIR. || T. LAELIVS Q. F. COCCEIA- NVS III VIR || SEX. FLAVIVS. L. F. FALTO. III VIR || CIPP. TERM. . . . || VIAM TRAIANAM. APP. PER BRVTIOS || SALEN- TINOS. PEC. PVBL. CONTVLERE BRVTII. SALENTINEL. OP- PIDATIM. NAPETINEL.²⁾ HIPPONIATEI. MAMERTINEI || RHIEGI- NEL. SCYLLACEI. CAVLONIATAI || LAOMETICEI.³⁾ TERINAEI. TEMPSA || NAEI. LOCREN. . . THVRIAT. . . || . . . CVR. . . MILL. P. . . || . . CC. . . — Romae. Grut. 499, 1. Romanelli *Topografia* 1. p. 301.

1) numerus corruptus l. XIX. vel XX. et Cos. VI. Parthici enim cognomen incipit u. c. 869. v. Eckhel D. N. 6, 438. 2) Hinc explicandus *Ναπιτινός κόλπος* ap. Strab. 6, 1, 4. Tzsch. p. 224. 3) al. *Laometiciei*. Hinc, quod Mannert *Ital.* 2. p. 159. expedire non potuit, Laeteticus sinus ap. Aristotelem. Hanc certe inscriptionem videtur ignorasse Mannert.

151. CONCORDIAE AGRIGENTI || NORVM SACRVM. RESPV- BLICA LILYBITANO || RVN DEDICANTIBVS. M. HATERIO CAN- DIDO PROCOS. || ET. L. CORNELIO MARCELLO Q. || PR. PR. 1) — Agrigenti. Torremuzza p. 13, 30. Dorvillius *Sicul.* p. 95. pro spuria habuit; vindicat Torremuzza. Ceterum in insula Melita eam exstare dicit Zaccaria *Istituz.* p. 336.

1) Quaestore primae provinciae (Lilybetanae) Torrem., sed Marini *Atti* 2. p. 743. longe melius Quaestore *Propraetore*.

152. * L. PETILIVS M. F. || COLONIAM DVXIT || NISSAE PO- PVLVS ET ORD. PATRONO MERENTI. — In Castro Pietrarossa prope Calatanisettam. Torremuzza p. 54, 30. Dorvill. in *Siculorum* Cap. 16. vocabulum hoc *Nissa* apud nullum veterem scriptorem auctoritatem habere dicit. Exstat tamen ap. Torremuzzam p. 4, 11. inscriptio itidem Calatanisettae reperta: *ΑΣΚΛΗΠΙΩ ΚΑΙ ΙΜΕΡ ΠΟΤΑΜ || Ο ΔΑΜΟΣ ΤΙΣ ΝΙΣΙΣ || ΣΟΘΗΣΙΝ.* (sic) — cfr. Thucyd. 3, 103., ubi pro ἐπὶ Νῆσαν nunc editur ἐπὶ Ἰνῆσαν. cfr. ib. 6, 94. et Poppo Thucyd. T. 2. p. 539. Mannertus huius Nissae duobus in lapp. memoratae non meminit, eandemque ignorat etiam Reichardus. Vtraque inscr. est suspectissima.

153. SEX. IVLIVS SEX. F. POL. RVFVS || EVOCATVS DIVI AVGVSTI PRAE || FECTVS I. COHORTIS CORSORVM || ET CIVI- TATVM BARBARIAE IN SARDINIA. — Praeneste. Don. p. 235, 39. Mur. 825, 4. Plin. H. N. 3, 13. *Celeberrimi in ea* (Sardinia) *populorum*,

Ilienses, Balari, Corst. Civitates Barbariae in ea nemo agnoscit. cfr. Mannert *Ital.* 2, p. 479., unde Mur. coniecit h. l. leg. esse: *Civitatum Balariae.* (*Lalariae* error typogr. videtur.)

§. 3. HISPANIA.

154. PINTAIVS PEDILICI || F. ASTVR. TRANS || MONTANVS. CASTELLO || INTERCATIA. SIGNIFER || CHO. V ASTVRVM || ANNO XXX. STIP. VII || H. EX. T F. C. — Bonnae. Philos. Transact. T. LIX. p. 195. corrupte teste Vekert *Geogr.* 3. p. 433. correctus, ut hic edita est, in Act. Acad. Theod. Pal. 3. p. 57. Pintaii effigies monumento insculpta admodum digna est, quae notetur, propter vestitum et arma Asturum fideliter expressa. Vide etiam Dorow *Denkmäler.* Stuttg. p. 54. Intercatia hodie Errigoytia. v. Reichard. fol. 23, 2. b.

155. C. VAL. ARABINO || FLAVIANI F. BERGIDOF ¹⁾ || OMNIB. HON. IN R. P. || SVA FVNC. SACERDOTI || ROMAE ET AVG. P. H. C. ²⁾ || OB CVRAM TABVLARI || CENSVALIS FIDELITER || ADMINIST. STATVAM || INTER FLAMINALES || VIROS POSITAM. EX || ORNANDVM (*sic*) VNIVERS || CENSVER. — Tarracone. Grut. 478, 2.

1) Bergidum in Anton. Itin. ante Asturicam positum Surita notavit, Ptolemaeo *Βέργιδιον* cognominari; unde optime Wesseling. ad *Ant. It.* p. 425. saxum nostrum accipit BERGIDO Flavio. Male ergo Cellarius O. A. T. 1. p. 150. ad Bergidum cis Iberum in Ilergetibus retulit. HAGENB. Mss. Bergidum s. Vergium hodie Berga.

2) Provinciae Hispaniae citerioris. Est hoc praeterea ex Hispaniensibus iis, quae omni *νοθέλας* suspicione carent, etsi ea de re dubitavit Maffei A. C. L. p. 342.; sed insignis illa nota BERGIDOF a nemine facile fingi poterat. Singulare quidem est nomen ARABINO. Cellarius l. l. habet ALBINO, quod placebat Hagenbuchio.

156. M. LICINIO CRASSO || L. CALPVRNIO PISONE COS. ¹⁾ || III. KL. MAIAS || GENTILITAS DESONCORVM EX GENTE ZOELARVM ²⁾ || ET GENTILITAS TRIDIAVORVM EX GENTE IDEM || ZOELARVM HOSPITIVM VETVSTVM ANTIQVOM || RENOVAVERVNT. EIQVE OMNES ALISALIVM IN FI || DEM CLIENTELAMQVE SVAM SVORVMQVE RECEPERVNT. EGERVNT ARAVSABII CAENI ET TVRAIVS CLOVTI. DOCIVS FLAESI || MAGILO CLOVTI BODECIVS. BVRRAI FLAESVS CLVTAMI || PER ALIENVM PENTILL. MAGISTRATVM ZOELARVM. || ACTVM GVRVND. ³⁾ || GLABRIONE ET HOMVILLO COS. V. IDVS IVLIAS. ⁴⁾ || IDEM GENTILITAS DESONCORVM ET GENTILITAS || TRIADAVORVM IN EANDEM CLIENTELAM EADEM || FOEDERA RECEPERVNT EX GENTE AVOLGIGORVM || SEMPRONIUM PERPETVVM ORNIACVM. ET EX GENTE VISALIGORVM ANTONIVM ARQVIVM ET EX GENTE || GABRVAGENIGORVM FLAVIVM FRONTONEM. ZOELAS. || EGERVNT || L. DOMITIVS SILO ET || T. FLAVIVS SEVERVS || ASTVRICAE. ⁵⁾ — Romae in lam. aerea. Spon *Misc.* p. 278, 3. Mur. 330, 6.

1) p. Chr. 27. 2) Zoelae opp. Asturiae. 3) al. Gerunda, hodie Girona. 4) p. Chr. 152. Observa hic omnia nomina iam esse Latina. 5) Asturica Augusta hodie Astorga. Ceterum sine causa tabula haec suspecta erat Begero *Thes. Brandenb.* T. 3. p. 411. et Saxio *Miss.* 4. p. 76.

147. TITO MANILIO || SILONIS FIL. QVIR || PRAESENTI || TRITIENSI MEGALE¹⁾ || OMNIB. HONORIB || IN R. P. SVA FVNCTO || DECVRIALI ALLEC||TO ITALICAM.²⁾ EXCV||SATO A DIVO PIO. FLAMINI P. H. C. || P. H. C.³⁾ TARRACONE. — Grut. 434, 5. Mur. 717, 6.

1) Mur. Magalae, sed illud, si Megalensi explicetur, praefendum. Tritium Metallum (hodie Tricio; Reichard.) ex Ptol. 2, 6. Md. laudant Wess. ad Ant. Itin. p. 450. Vckert. 3, p. 457., quod Surita iam ad Ant. p. 394. *Τρίτιον Μέγαλον* vocavit. v. Hultmann *Misc. Epigr.* p. 107. 2) allecto in urbem Italicam, sed excusato cet. Hagenb. 3) Flamini Provinciae Hispaniae citerioris, Provinciae Hisp. citerioris (posuit) Idem. utrumque contra Muratorium.

148. T. FLAVIO. AVG || LIB. POLYCHRYSO || PROC. MONTIS MARIANI¹⁾ || PRAESTANTISSIMO. CONFECTORES AERIS. — Hispali. Spon *Misc.* p. 191, 4.

1) In Hispania Tarraconensi. v. Hultmann. *Misc. Epigr.* p. 93. Hodie Sierra Morena. Reichard.

149. L. AELIVS EPAPHRO||DITVS ANDVRENSIS || ANN. XXII || PIVS IN SVIS H. S. E || S. T. T. L. — Martos in Hisp. olim Tucci. Mur. 1024, 2. *Andura* ignota etiam Vckerto et Reichardo. „*Andorra* nostri temporis *Andura* veterum fortasse fuit.” Mur.

160. L. CAESIVS M||AXIMINVS CEDRIPO||NENSIS. AN||XXI. HIC IN||TERFECTVS EST || SIT TIBI TERRA LEVIS. — Astapae (opp. Vandaliciae in Hisp.) Mur. 1037, 2. Cedripona locus Hispan. ignotus etiam Vckerto et Reichardo.

161. IMP. CAESARI DIVI NERVAE F. NERVAE || TRAIANO AVG. GERM. DACICO. PONTIF. MAX || TRIB. POTEST. VIII IMP. V. COS. V. P. P. — Alcantarae in ponte. In eodem fuere olim tabulae marmoreae quattuor, quarum superest una, digitis aeneis affixa, sic habens:

162. MVNICIPIA || PROVINCIAE || LVSITANIAE STIPE || CONLATA. QVAE OPVS PONTIS PERFECERVNT || ICAEDITANI || LANCIENSES OPPIDANI || TALORI || INTERANNIENSES || COLARNI || LANCIENSES TRASCVDANI || ARAVI || MEIDVBRIGENSES || ARABRIGENSES || BANIENSES || PAESVRES. — Grut. 162, 2. et 3. cfr. Gud. 89, 2. Hultmann *Misc. Epigr.* p. 200.

163. IMP. CAES. NERVAE || TRAIANO AVG. GER. || DACICO PONT. MAX. TRIB. POT. COS. V. P. P. || AQVIFLAVIENSES || PONTEM LAPIDEVM || DE SVO F. C. — Aquis Flaviis in Lusit. Grut. 162, 4. v. Vckert 3. p. 436.

164. M. EGNATIVS SILII LIB. VENVSTVS I||III VIR || HVIC ORDO M. M. F¹⁾ ARVENSIS || STATVAM ET ORNAMENTA DECVRIONATVS DECREVIT || M. EGNATIVS VENVSTVS IN LOCVM. QVEM || ORDO DECREVIT. STATVAM ET SCAMNA || MARMOREA ET AREAM MARMOR . . . || D. S. P. D. — In Conventu Iuridico Hispalensi. Maffei *Mus. Ver.* 422, 3.

1) Municipii Martii Flavii; v. Hultmann *Misc. Epigr.* p. 92. cfr. Grut. 476, 1.

165. M. COMINIVS L. F. POL. ASTA¹⁾ || MILES LEG. T || NA.²⁾
AN. L. MIL || AN. XIII. H. S. E. || H. EX. T. F. C.³⁾ — Bonnae.
Dorow *Denkmäler*. Stuttg. p. 50.

1) Asta Regia oriundus; cfr. Vckert 3. p. 356. hodie Mesa de Asta. Reichard.
2) natus. 3) *Hic situs est. Heres ex testamento faciundum curavit.*

166. RESPVBLICA OBEN || SIS¹⁾ E . . LO²⁾ DATO || DEDI . . VIT
CVRAT || LIBE . OR³⁾ H . . REN || NIO⁴⁾ RVSTICO H. M. || SINILO
SESTITVTO⁵⁾ || VIR. — Algezirae. Mur. 1065, 4.

1) ignota etiam Vckerto 3. p. 345. 2) *Epulo.* 3) *Curatoribus Liberorum?* Mur.
4) *Herennio.* 5) f. *Restituto.* id.

Balearium Insularum inscriptiones septem e Grutero collegit Io.
Christ. Wernsdorf. in *Exercit. de antiquitt. Balearicis*. Brunsw. 1760.
p. 87. Nos sequentes inde excerptimus:

167. IMP. CAES. M || AVR. CARO PIO || FELICI INVICTO ||
AVG. PONT. MAX || TRIB. POT. || P. P. COS. II. PROCOS. ¹⁾
ORDO || EBVSII. D. N. M. E.²⁾ — Ebusii. Grut. 277, 5.

1) Ita dedi ex Occone 4, 10. Grut. corrupte: *P. P. Procos. II. Cos.* p. Chr. 282.
similis est Grut. 277, 6. Caro a Liconiensi Ordine positus titulus. 2) *devotus numini
maiestati (que) eius.* Alia Ebusensis inscriptio Grut. 868, 11. admodum est suspecta.

168. CN. CAVIO CN || CAVI SEVERI FILIO || QVIR. AMETHY-
STO || BALEARICO PALMENSII || ET GVIVNTANO || OMNIBVS
HONORIBVS IN REB. PVBLIC. SVIS || FVNCTO. — Tarracoe
Grut. 387, 4.

169. Q. CORNELIO || Q. F. QVIRINA || SECVNDO || AEDILI T
VIRO || MVNICIPII. MAGO || FLAM. DIVOR.¹⁾ ET AVG || L. COR-
NELIVS SATVR || SOCERO || Q. CORNELIVS SATVR || AVO
OPTIMO OB || PLVRIMA MERITA. — Magone (Port Mahon.)
Grut. 1093, 4.

1) Imperatorum inter Divos relatorum.

170. L. FABIO L. F. || QVIR. FABVILLO || AED. T VIR III ||
FLAMINI DIVOR. AVG. R. P. MAG || OB MVLTAE EIVS MERITA.
— Magone. Wernsdorf l. l. ex Armstrongii *Descript. Minorcae* Ep. 16.
p. 239.

§. 4. GERMANIA. GALLIA (excepta HELVETIA.) BRITANNIA.

Eum secuti sumus ordinem, ut a septemtrione orsi meridiem versus
progredieremur.

171. DIS. MAN. || L. IVLIO VOGVSIO. || NATONE¹⁾ (*sic*)
FRIS. || FECIT NAEVIA FORTVNIA. || COIVGI INCOMPARABILI ||
CVM QVO VIX. AN. XIX. — Lugd. Bat. Oudendorp. p. 15. Maff.
Mus. Ver. 450, 1.

1) natione; Maff.

172. D. M. || AVR. VERO EQ. SING. AVG || NAT. FRISEO.¹⁾
T.²⁾ AEL. GEMINI || VIXIT ANN. XXX. || M L. ANN. XIII. || AVR.
MOESICVS HER. || A. O. F. C.³⁾ — Romae. Grut. 532, 6.

1) FRISIO. Gud. 2) Turmae. id. 3) Amico optimo fac. cur.

173. D. M. || T. FL. VERINO || NAT. FRISAEVONE¹⁾ || VIX. AN. XX. M. VII. || T. FL. VICTOR. EQ. SING. AVG. FRATRI || DVLCISSIMO || F. C. — Romae. Grut. 532, 7. a.

1) nota hanc formam propter Ingaevones et Istaevones Tac. *Germ.* 2. Mox FRISAEIO.

174. BASSVS NERONIS || CAESARIS CORPORE || CVSTOS. NATIONE || FRISIVS. ¹⁾ VIXIT || AN. XL. — Romae. Grut. 600, 12.

1) Dignus est legi Fabrett. *Col. Tr.* p. 83. ubi pulere de Nerone explicat Frisios in sui custodiam adsciscente. Gutherius *T.* 3. Sallengr. p. 452. de Tiberio acceperat. HAG.

175. HILARVS || NERONIS CAESARIS || CORPORE CVSTOS || NATIONE FRISAEIO. || VIX A. XXXIII. — Interamnac. Grut. 600, 13.

176. *GENS || BATAVORVM || AMICI ET FRATRES || ROM. IMP. — In arce Britoburgo prope Catricum. Grut. 499, 13. Oudendorp. p. 6. cfr. similem sequentem:

177. *FORTVNAE AVG. SAC || PRO SALVTE. ITV AC || REDITV DD. N. N || M. AVR. ANTONINI PII || AVG. ET P. SEPTIMI || GETAE NOBILISS. CAES || CIV. BATAVI || FRATRES ET AMICI P. R. || V. S. L. M. — Sine loco certo, ex schedis Lud. Vivis. Grut. 73, 9. Suspectus, nec sine causa, est hic titulus Maffei A. C. L. p. 283. Minime de eodem dubitavit Bertoli *A. d'A.* p. 76. Suspicionem auget Getae nomen haud erasum, monente iam Maffei. Exstabat superior ille in Museo Papenbroeckiano: nec tamen minus caret suspitione.

178. IN. H. D. D. || GENIO COLLE || GI. PEHEGR. ¹⁾ || (*sic*) VLP. DECEM || BER. ET VJ . . . CVND. COR || NVTVS. D. D. — In Hadriani foro s. pago Voorburg prope Hagam. Oudendorp. p. 54.

1) in honorem domus divinae. G. C. Peregrinorum. (institutorum et mercatorum Romanorum inter Batavos degentium.)

179. T. VARIO CLEMENTI || PROC. PROVINCIARVM || BELGICAE. GERMANIAE SVPERIORIS || GERMANIAE INFERIORIS. RAETIAE. — Paetovione, Norici oppido. Schoepflin *Als.* 4. p. 273. quem vide docentem, Galliae Belgicae iurisdictionem a iurisdictione duarum Germaniarum separatam fuisse, duasque Germanias non ab uno, sed duobus semper praesidibus fuisse rectas.

180. IN. H. D. D || DV. ¹⁾ NYMPHIS || VICANI ALTIAIENSES || ARAM POSVER || CVRA OCTONI²⁾ LI || BERTI T. OSTONI || CASSI. X K. DEC || MAXIMO ET AELIANO C. ³⁾ — Altiaiae (Alzey) v. *Emele* p. 77.

1) Divis. 2) Nominis scriptura est incerta, quum literae O et C implexae sint inter se. *Emele*, quem, si lubet, de Altiaia disputantem consulas, legit OCTONI. sed probabilius est *C. Ostonii*, ut idem cum patrono nomen habeat, nec careat praenomine. 3) p. Chr. 223.

181. IN. H. D. D || GENIVM PLATEAE NOVI VI || CI ¹⁾ CVM EDICVLA ET ARA || T. FL. SANCTIVS MIL. LEG. XXII. || P. . . . ²⁾ P. F. IMM. COS. ³⁾ ET PER || PETVVS ET FELIX FRATRES C. || R. ⁴⁾ ET TAVNENSES EX ORIGINE PATRIS T. FL. MATERNI VE || TERANI COH. III. PRAET. PIAE || VINDICIS ⁵⁾ || ET AVRELIA AMMIAS MATER EORVM C. R. ⁶⁾ D. D. || AGRICOLA

ET CLEMENTINO COS.⁷⁾ — Heddernheim prope Francof. v. Lamey in Act. Acad. Theod. Pal. 3. p. 175.

1) locus ignotus. 2) Primigeniae. 3) Immunis Consulis. 4) Cives Romani. 5) Hic certe lapis clare demonstrat, notas Coh. Pr. III. P. V. nec *Piae Victricis*, nec tandem *Praetorii Urbis* cum Fabretto, explanandas esse. 6) Civis Romana: nota vero Cives Taunenses a Tauno monte. 7) p. Chr. 230.

182. CL. AELIO¹⁾ || POLLIONI || LEG. AVG || PR. PR. G. S.²⁾ PRAESIDI || INTEGERRIMO || BB. FF. COS.³⁾ || G. S.⁴⁾ — Moguntiaci reperta 1825. *Schulzeitung* 1826. II. 22.

1) Lehne explicat *Claudio Aelio*. Videtur potius leg.: C. LAELIO. 2) Germaniae superioris. 3) beneficiarii consulis. 4) Rursus est Germaniae superioris: Beneficiarii Cos., quotquot ea in provincia tunc erant. Neutiquam vero: *Grati Submissi*, ut vult Lehne.

183. MARTI ET GENIO || TALLIATIVM || CLAVDIVS VERINVS || AD PERPET. TVTELAM || TALLIATIB. DEDI XCCL || QVAM AEDDEM MARTIVS SIMILO || DE SVO POSVIT. — Dollendorf. Grut. 55, 8. Harzheim p. 22., cuius typum dedi. Idem observat, Dollendorf servare vestigia veteris nominis Talliatium. (*dedi denarios ccl.*)

De singulis iamiam memorandis cfr. *Notice de l'ancienne Gaule tirée des monumens Romains par M. d'Anville. Paris. 1760. 4. et Reichardi Orbem terr. antiq. Norimb. 1824. fol.*

184. . . LATINIO POMPT. || . . A. LATINI FIL. CATA || PANO AEDVO. SA || CERD. III PROVIN || CIARVM GALLIAR || OFFICIIS ET HONO || RIBVS OMNIBVS || FVNCTO SEQ || ANI (*sic*) PVBLICE. — Moirant in Sequanis. Mur. 1020, 3. sed eadem ita lecta est a Bouhierio ap. Hagenb. *Mss. Helvet. T. 1. p. 153.*

185. . . VIO POMP† || A LATINI FIL CAM || . ANO AEDVO SA || CERD. III PROVIN || IARVM. GALLIAR || . . . CIS ET. HONO || . . S OMNIBVS || S — ICIS || . . TO SEQ || . VBLICE. — Antre en Franche - Comté.

186. I. O. M. ET GENIO LOCI || HVIVS. Q. CAECILIVS || SECVNDVS || LEG. C. SERENI PROCOS. GALLIAE || TRANSALPINAЕ || V. S. L. M. — Clivis. Grut. 9, 1. De hac Gallia Transalpina s. Narbonensi v. Bimard. Proleg. ad Mur. p. 164., secundum quem ad tempora vel Reip. vel Augusti referendus esset hic titulus.

187. AVG SACR DEAB¹⁾ || ICAVNI. || T. TETRICIVS AFRICAN || D. S. D. D. — Auxerre. Caylus *Recueil. T. VII. p. 291.*

1) Augustis sacrum deabus Icauni, hodie *Yonne*. Caylus AVG. explicat *Augusto. (Icaunam, non Icaunum agnoscit Reichard. fol. 36. 1. b.)*

188. ARGIOTALVS || SMERTVLITANI F. NAMNIS¹⁾ EQV || ALA INDIANA || STIP. X. ANNO || XXX. H. S. E || EREDES POSVE || RVNT. — Manhemii. Acta Acad. Theod. Pal. 1. p. 21.

1) Nannetes, s. Nannetes, ubi nunc *Nantes*.

189. CL. VARENILLAE. CL. VARENI COS. FILIAE || CIVITAS PICTONVM FVNVS. LOCVM. STATVAM || MONIMENTVM PVBLICVM. M. CENSOR. PAVIVS LEG. AVG. PR. PR¹⁾ PRO || VINC. AQVITAN. COS. DESIG. MARIVS HONOR || E CONTENTVS SVA.

PEC. PONEND. CVRAVIT. — Limoni Pictonum s. Pictaviorum (Poitiers) Millin *Voyage* 4, 2. p. 744. Mabillon. *supplem. de Re diplom.* p. 414.

1) Propraetor. Ceterum et Claudius Varenus et M. Censorinus Pavius Consules in fastis non memorantur. Mabillon habet CLVARENILLIAE CLVARENI, nec M. agnoscit ante CENSOR.

190. M. VEREC. DIOGENES || IIII VIR. COL. EBOR. ITEMQ. MORT. CIVES 1) BITVRIX CVBVS 2) || HAEC SIBI VIVVS FECIT. — Eboraci. Grut. 485, 1. et correctius ap. Gale. *Ant. Itin. Brit.* p. 24. Omittit tamen, ut vetustate evanida: *Diogenes IIII Vir.*

1) sic lapis. 2) Gale l. l. Omiserunt, inquit, Camdenus alique (etiam Grut.) post v. *Biturix* literas CVBVS, quae tamen aequae, si non magis conspicuae sunt, ac reliquae. Eas sane interpretatus fuero *Clarissimus Vir Bene Vivens*, nisi sibi Vivus M. Verecundus hoc monumentum fecisset. Haec Gale, quem omnino defecit hic doctrina geographica. Quis nescit Bituriges duplices in Gallia fuisse, Vibiscos, et Cubos? v. Cell. O. A. T. 1. p. 193. HAGENB. Notanda insuper CIVITAS ista in lapp. Gallicanis saepe obvia, veluti in seqq. et infra. N. 276.

191. D. M || MERCATORI . . || SENILIS . . || FILIO CIVI BELLOVA 1) . . || CALLISTVS . . || POMPEIA . . PATRONO. — Viennae Allobr. Chorier. *Antiq. Vien.* p. 495. 1. Alibi non invenit Hagenb.

1) Bellovaco. (*Beausais.*)

192. ALBANO. VITALI || EQ. ALAE. DIANAE 1) || TVR. BARBI. 2) CIVI || TREVERO A. XXX. STP. X. || H. EX. T. F. C. — Worringen. Schannat *Eiflia* T. 1. p. 548.

1) lege INDIANAE. 2) Turma Barbii.

193. GENIO ARVERNORVM. || SEX. ORCIVS SVAVIS. || AEDVVS. — Ricomagi. Reines. p. 1009, 5. Lanceloto spuria videbatur. *Mém. Acad. des Inscr.* 9, p. 445. In schedis Langermanni ita se habet: GENIO AVER || NORVM || SEXTVS PROCIL. SV || AVIS AEDVVS. — De qua *διετοιμασία* videsis Hagenb. *Epp. epigr.* p. 128.

194. D. M. || ET MEMORIAE AETERNAE || C. VLATTI MELEAGRI IIII VIR. AVG. C. C. C. AVG. LVG. 1) PATRONO EIVSDEM || CORPORIS. ITEM PATRONO OMNIVM || CORPOR. LVG. LICITE COEVNTIVM || MEMMIA CASSIANA CONIVNX || SARCOFAGO CONDIDIT ET S. A. D. 2) — Lugduni. Grut. 399, 4. correctius ap. Spon *Misc.* p. 170, 3.

1) Coloniae Claudiae Copiae Augustae Lugdunensis. Ita enim efferre praestat, quam *Lugduni.* cfr. Spon. p. 173, 2. Col. Iulia Philippensis — Col. Iul. Pariana cet. 2) sub ascia dedicavit.

195. De monumentis Lugdunensibus consulendus est liber: *Discours sur les médailles d'Auguste et de Tibère, par F. Artaud. Lyon. 1820.* 4. cfr. *Wiener Jahrbücher* 21. p. 157. seqq. ubi de Ara Lugdunensi Romae et Augusto, de alia Augusto soli dicata et Templo Augusti agitur. *Ibid.* habes accuratam repetitionem Arae Narbonensis. (*Wien. Jahrb.* l. l. p. 168.)

196. AVGVSTO SACRVM || ET GENIO CIVITATIS || BIT. VIV. 1) — Burdigalae. (Bordeaux) Grut. 227, 7. Millin *Voyage* 4, 2. p. 645.

1) Biturigum Viviscorum, populi, cuius caput erat Burdigala s. Burdegala. *Ibid.* (Millin. p. 650.) *Inderca Inder || cilli Fil.* quod, ut similia, notandum, propter nomina Gallica.

197. C. ALLIO. C. F. || VOLT. CELERI || III VIR. FLAM. || AVGVR. COL. I. || APT. ¹⁾ EX. V. DEC. ²⁾ || VORDENSES ³⁾ || PAGANI PATRONO. — Aptae. Spon *Misc.* p. 164, 4.

1) Col. Iuliae Aptae. 2) ex vicinorum decreto. HAGENB. Mss. 3) Pagum Vordensium in territorio urbis Apt en Provence Geographis ignotum esse scribit Sponius. At quum inter Apt et Carpentras in finibus Aptensium sit vicus Gordes, Vordenses eo minus etiam latere possunt, quod G. et W. Celtis millies alternent. HAGENB. Mss. Idem sentit Reichardus.

198. L. ET. INNONI. B. OP. || IMPER. PONI. || NEMAVSENSES. — Ledemoni prope Nemausum. Reines. p. 1007, 2. Spon *Misc.* p. 80, 17. „Vide si sine mutatione ullius literulae possit ita legi: „Letinnonibus Oppidanis imperaverunt p. N.,” ob meritum nescio quod, ut Civi in inopia Astenses sustentanti Resp. Astensis lapidem ponit ap. Spon *Misc.* p. 159, 5. Lettinones autem fuerint incolae Ledemoni.” HAG. Hos ignorat Reichard.

199. C. SENNIUS C. F. VOL. SABINVS. PRAEF. FABR || BALINEVM. CAMPVM PORTICVS AC. AQVAS. IVSQUE EARVM AQVARVM TVBO DVNCENARVM. ITA VT RECTE || PRAEFLVERE POSSINT. VICANIS ALBINNENSIBVS. D. S. D. — Alby in comitatu Genevensi. Maffei *Ant. Gall. sel.* p. 21. Mur. 485, 3.

200. MEMORIE AETERNALI || AEBVTI AGATHONI || IIII VIRO AVG. CORP COL. IVL. || PATER. AREL. ¹⁾ CVRAT. EIVS || DEM CORP. BIS. ITEM IIII VIRO COL. IVL. APTAE || NAVTAE ARARICO CVRATORI || PECVLI RP. GLANICO. ²⁾ QVI || VIXIT ANNOS LXX || AEBVTIA EVTYCHIA PATRO || NO ERGA SE PIENTISSIMO. — Glani Livii, hodie Saint Remy. Caylus *Recueil* T. VII. p. 263.

1) Coloniae Iuliae Paternae Arelatensis. 2) Reip. Glanicorum.

201. SEXLMIVLIEICFPARENTIBVSSVEIS. ¹⁾ — Glani prope Saint-Remy; inscriptio Mausolei. Millin *Voyage* 3, p. 397.

1) i. e. Sextus, Lucius, Marcus Iulii, Caii filii — Huc titulum istum sepulcralem collocavimus, quia inter eruditos Gallos celebratur propter duodecim minimum interpretationes diversas, quos adhuc expertus est.

202. PAGANI PAGI LVCRETI ¹⁾ QVI SVNT || FINIBVS ARELATENSIVM LOCO GARGARIO || Q. COR. MARCELLI LIB. ZOZIMO IIII VIR || AVG. COL. IVL. PATERNA ARELATE OB || HONOREM EIVS. QVI NOTVM FECIT || INIVRIAM NOSTRAM OMNIVM SECVLORVM || SACRATISSIMO PRINCIPI T. AELIO ANTONINO || . . . . R. ROMAE MISIT. PER MVLTOS ANNOS || AD PRAESIDES PROVINCIAE PERSECVTVS EST || INIVRIAM NOSTRAM SVIS IMPENSIS OB HOC || DONAVIT NOBIS INPENDIA QVAE FECIT || VT OMNIVM SECVLORVM SACRATISSIMI PRINCIPIS IMP. CAES. ANTONINI AVG. || PII BENEFICIA DVRARENT PERMANERENTQVE ²⁾ || QVIBVS FRVEREMVR . . . S ET BALINEO GRATVITO QVOD || ABLATVM ERAT PAGANIS . . . QVOD VSI FVERANT || AMPLIVS ANNIS XXXX. — In pago Gemenos 4. Leucis ab Aquis Sextiis. Spon *Misc.* p. 165, 1. —

1) Pagus Lucretius Geographis ignotus situs erat prope locum S. Jean de Garguies, ubi repertus est lapis. 2) ita Spon *Voy.* T. 3. 4. p. 32. in *Misc.* habet: *permanetque*.

203. Q. VIBIO SECVNDINO || QVI VIXIT AN. XII. M. VI. D. VII || Q. VIBIVS Q. FIL. SALIN. CAPITO || FILIO SVpra MODVM AETATIS || PIENTISSIMO || SIBI POSTERISQVE SVIS FECIT. — In Provincia ad Varum. Spon *Misc.* p. 498, 4. Notandum patriam (SALINiensis, hodie *Castellane* Spon. s. potius *Seillans* D'Anville p. 568.) h. l. ante cognomen legi, quo loco alias tribus legi solet. Eundem usum in libertorum patria indicanda deprehendisse sibi visus est Gudius. Ind. C. XII. s. v. *Agor.* et *Thars.* Sed hoc prorsus incertum.

204. NVMINI AVGVSTI || SACRVM || SECVNDVS SEMBEDO || NIS FIL. NOMINE || VICANORVM AQVEN || SIVM. ET SVO FECIT. — Bagnères, apud antiquos vel Aquae vel Vicus Aquensis, ut vult Millin; sed illud praefero. Grut. 412, 7. Millin *Voyage* 4, 2. p. 490. In eodem oppido (ib. p. 491.):

205. NYMPHIS || PRO SALV || TE TVA SE || VER. SERA || NVS. V. S. L. M. — Ceterum Reichard. fol. 29, 4. b. Aquas Convenarum habet pro Bagnères. v. Millin.

206. D. R. S.¹⁾ || DVPL. N. EXPLOR²⁾ || BREMEN. ARAM IN-STITVERVNT || N.³⁾ EIVS. C. CAEP || CHARITINO TRIB || V. S. L. M. — Bremeni, unde Bremenienses vel Brementani, hodie Riechester. Mur. 441, 4.

1) Dianae Reginae Sacrum. Mur. An Deae Romae s. an Deae Respicienti i. e. Fortunae, an Deae Reginae ex Mur. 112, 9. (IN H. D. D. || DEAE REGINAE || VICANI SE || GORIGIENSES. — Infra Coloniam Agrippinam. Segorigium, Worringen. v. Reichard.) HAGENB. 2) *Duplarii Numeri Exploratorum.* 3) *numini eius* Mur. Malim *Nomine eius* scil. *Numeri*, ταγματος. HAGENB.

207. — — — DEC. COLONIAE GLEV¹⁾ || VIX. AN. . . . I. XXX QVI — — — Batoniae in Anglia. Grut. 498, 3.

1) Glevum, Glebon, hodie Gloucester, olim Caer - Glovi. Reichard.

208. GN. MVNATIVS. M. F. PAL || AVRELIVS BASSVS || PROC. AVG || PRAEF. FABR. PRAEF. COH. III. || SAGITTARIORVM. PRAEF. COH. ITERVM II. || ASTVRVM. CENSITOR CIVIVM || ROMANORVM COLONIAE VICTRI || CENSIS. QVAE EST IN BRITANNIA || CAMALODVNI.¹⁾ CVRATOR || VIAE NOMENTANAE. PATR. EIVSDEM || MVNICIPI. FLAMEN PERPETVVS || DVVMVIRALI POTESTATE || AEDILIS DICTATOR.²⁾ IIII. — Prope novum Nomentum. Grut. 439, 5. emendatius ap. Fabrett. p. 29, 429.

1) hodie Colchester. 2) Grut. DEDICATOR. Sed cfr. Cap. de Re mun. Otto *Aedil.* p. 433. Marini *Atti* 1. p. 253. — *Censitor civium Romanorum* est etiam ap. Gud. 130, 9.

§. 5. H E L V E T I A.

A. Lapides in Valle Poenina, (Grut. 376, 6.) sive Valesia (quo vocabulo usus est Simlerus nostras) (*Wallis*) reperti.

a) AGAVNI s. TARNAIAE, (*St. Maurice*.)

209. IMP. CAES || DIVI. F. AVGVST. || COS. XI. TRIBVN. POTEST¹⁾ || PONTIFICI MAXIMO || NANTVATES PATRÓNO. —

E Guichenon *Hist. de Savoye*. T. I. p. 43. Spon *Misc.* p. 192. Hagenb. *Mss.* I. p. 115. Alium typum mutilum dat Haller I. p. 53., sed de nostri sinceritate haud dubitandum. Similis, nisi idem prorsus, est Agauni 1816. denuo effossus, in *Schweizerischer Geschichtsforscher* 2. 1. p. 160. IMP. AVG. IVLI (leg. DIVI) F. || TRIB. POT. PONTIF. M. || NANT. PATRONO DD.

1) Nihil deest: nam Augusti Consulatu XI. n. c. 731. incepit eiusdem Tribunicia Potestas. v. Eckhel *D. N.* 6, 91.

210. L. CAESARI. AVGVSTI F || DIVI I.¹⁾ NEPOTI PRINCIPI || IVVENTVT. COS. DESIG. — Tschudi *Mss.* p. 415. Hagenb. *Mss.* 1. p. 107. corrupta et mutila apud Grut. 1022, 3.

1) *Iulii*. Fortasse in lapide ipso sunt literae ligatae IVL.

211. . . RVSO CAESARI || AVGVSTI. F. DIVI AVGVSTI || NEPOTI. DIVI IVLII PRONEP. || AVGVRI. PONTIF. QVAESTORI || . IAMINI AVGVSTALI. COS. II || . RIBVNICIA POTESTATE II || . . . III¹⁾ VALLIS || POENINAE. — Haller 4. p. 64.

1) Civitates vel gentes IV. Seduni, Nantuates, Veragri, Viberi. cfr. Plin. *H. N.* 3, 20. (24. *Harduin.*)

212. Plantinus p. 326.: „Inscriptionem Tito Vespasiano factam se reperisse Agauni testatur Guillim. L. 2. p. 157., sed quae praeter nomen et paucos characteres vix aliquid certi demonstraret.” Simlerus *Vales.* p. 31. Multae praeterea inscriptiones in templi pavimento, parietibus, et muro coemeterii visuntur, sed vetustate exesae et attritae sunt, ut vix paucissimae literae agnosci queant.

213. D. M. || I. TINCIO VERECVND || OMNIBVS HONORIBVS FVNCTO || . . . MASSONIA M. F. || VIRO OPTIMO . . . . . — Ex Guichenon *Hist. de Savoye* T. I. p. 43. Murat. 750, 2. Ex alio, sed in quibusdam corruptiore Scheuchzeri p. 491. typo Hagenb. *Mss.* I. p. 118. ita probabiliter restituit: D. M || L. TINCIO VERE || CVNDO OMNI || BVS HONORIBVS || FVNCTO || MASSONIA M. F || VIRO OPTIMO || POS. MARITA.

214. D. PANSIO. M. FI || SEVERO. AN. XXXVI || IV.¹⁾ DECVMINA MATER || FIL. PIENISSIMO. — Grut. 447, 8. Correctius ap. Hagenb. *Mss.* I. p. 85. et 111.

1) IVLIA omnibus literis Hotting. *Method.* p. 532.

215. M. PANSIO. COR¹⁾ || M. FILIO SEVERO || II VIRO FLAMINI || IVLIA DECVMINA || MARITO. — Grut. 325, 13. et 699, 13. Hagenb. *Mss.* I. p. 111.

1) Cornelia tribu.

216. V. F¹⁾ || IVLIA. DECVM.²⁾ FIL || DECVMINA || FLAMINICA. — Grut. 325, 13. Hagenb. *Mss.* I. p. 89. Haller 2, p. 535.

1) *Viva fecit.* 2) *Decumi*, vel *Decumii*, potius quam *Decumini*. Hag.

217. SEX . . . F. . . . L. . || SEVERI . . . . || . . . . — Tschudi *Mss.* p. 416. Hagenb. *Mss.* I. p. 105.

218. D. M || ANTONI. SEVERI NARBONAE¹⁾ (sic) DEIFVNCTI. QVI VIXIT ANNOS XXV || MENSES III. DIEBVS XXIV. ANTO-

NIVS || SEVERVS PATER INFELIX CORPVS || DEPORTATVM HIC CONDIDIT. — Haller 2, p. 534.

1) *Narbone Martio*, s. potius *Marcio*. v. Cicero *pro Fonteio* §. 3.

219. D M || ... M ... SER ... G ... || ... M ... || ... SE ... P ... R ... || ... AT ... — Tschudi *Mss.* p. 415. Hagenb. *Mss.* 1. p. 91.

MASSONGIER (al. MARSONGER) prope *St. Maurice*.

220. SEX. VARENO || T. FIL. SERG.¹⁾ || PRISCO || VI VIRO. AN. LVI || VAREN.²⁾ FRATRI || OPTIMO. — Grut. 481, 10., qui male ponit in vico Massongerii prope Genevam. cfr. Guichenon T. 1. p. 43., ex quo velut ineditum dat Murat. 753, 9. Hagenb. *Mss.* 1. p. 92. et 4, p. 1. Haller 2, p. 538.

1) *Sergia tribu*. 2) VARENI duo, vel tres fratri. Haller.

FVLLY prope *St. Maurice*.

221. D. M || QVARTILLAE VALERIAE || SENTIVS SVC || CESSIANVS CONIVGI || INCOMPARABILI. — Guichenon *Hist. de Savoye* T. 1. p. 43. correctius apud Hagenb. *Mss.* 2. p. 55.

b) *Lapides OCTODVRI (Martinach) eruti. Item ALPES POENINAE; tabulaeque votivae in earum vertice repertae.*

222. ... RI AVGVSTI F || ... I NEPOT || ... IPI IVVENTVTI || ... ICI. COS. DES. — Tschudi *Mss.* p. 422., qui melius quam a Paulo Gulielmio in Lipsii *Auctar.* p. 17. Grut. 235, 1. factum est, ita supplet: C. CAESARI AVGVSTI F || DIVI IVLI NEPOTI || PRINCIPI IVVENTVTIS || PONTIFICI. COS. DESIG. cfr. Haller 1. p. 55.

223. V. M. OP. L ... D. NN. || IC. P. AV ... MAXIMI ... || F. MAXIMI ... T. CONST || NOBILI. C. C. || F. CL. VAL. || M. I. — Haller 1. p. 280., qui omnino consulendus est.

224. D. D. N. N. || MAXIMI. ET. CONST. || NOBIL. C. C || VOT. V. MVLT. X || F. CL. V. || M. II.¹⁾ — Haller 1. p. 281.

1) *Dominis Nostis Gal. Val. Maximiano et Constantino nobiliss. Caesaribus. votis (sic in nummis) quinquennialibus, multis decennialibus: (nisi collato Eckhel D. N. 3. p. 36. leg.: VOT. X. MVLT. XX.) Forum Claudii Vallensium M. P. II.*

225. IMP. CAESARI FL. VAL.¹⁾ || CONSTANTIO PIO || FEL. INVICTO AVG || DIVI CONSTANTIN.²⁾ PII. AVG. || FILIO FOR. CL. VAL.³⁾ BONO || REIPVBLICAE NATO. — Est typus Tschudianus p. 413. melior Gruteriano 284, 5. Pocock. p. 68. 4. Hagenb. *Mss.* 4. p. 69.

1) Sic et in nummis: in aliis FL. IVL. abest FL. a Grut. 2) CONSTANTII pessime Grut. 3) *Fortissimo, Clarissimo, Valentissimo* Scalig. Hagenb. Tituli alias vix obvi. Rectius Maffei *Mus. Ver.* 420, 1. FORum CLaudii VALlensium explicavit.

ST. PIERRE MONT-JOU.

226. IMP. CAESARI CONSTANTINO || P. F. INVICTO AVG. DIVI CONSTANTINI (sic) || AVG. FILIO. BONO REIPVBLICE (sic) NATO || F. C. VAL. XXIII. — Haller 1. p. 285.

227. IMP. CAES. VAL. CONSTANTINO || P. F. INVICTO AVG. DIVI CONSTANTINI (*sic*) P. F. AVG || FILIO F. CL. VAL. BONO .... — Haller 1. p. 286.

228. POENINO || PRO ITV ET REDITV || C. IVLIVS PRIMVS || V. S. L. M.

229. C. IVLIVS AN || TVLLVS PRAE || FECTVS COHOR. . . || IS V. ASTVRVM || POENINO V. SOL.

230. IOVI POENINO || Q. SILVIUS PERENNIS || TABELLARIUS C¹⁾ || SEQVANORVM || V. S. L. M.

1) *Civitatis*.

231. I. O. M. POENINO || T. MACRINIVS DE || MOSTRATVS || V. S. L. M.

232. L. LICINIUS SEVE || RVS EQVES LEG || III MAC. POENINO V. S. L. M.

233. I. O. M. POENINO || C. CATVLINVS || CARINVS VETER. || AVG. ¹⁾ V. S. L. M.

1) *Veteranus Augusti: qui ab Imperatore ipso honestam missionem acceperat.*

234. I. O. M. || POENINO || M. SVLPIC. MAR || CELLVS . . . AC. N. , P¹⁾ || V. S. L. M.

1) *Sacerdos Neptuni?* Haller,

235. IOVI POENINO || Q. CASSIVS FACVNDVS || L. A. GOMM. COS. ¹⁾ || V. S. L. M.

1) *In corruptis his latere arbitror IMMunis Consulis.*

236. NVMINIBVS AVGG || IOVI POENINO || SABINEIVS CENSOR || AMBIANVS || V. S. L. M.

237. FELICIO ET || CRISPINVS FRA || TRES PVOENIN || O. (*sic*) VOTVM SO || LVERVNT. L. M.

238. M. APISIVS || PRAEF. C. ¹⁾

1) *Cohortis*.

239. M. PAPIRIVS EVNVS || EX VOTO

240. T. || ANNIVS CISSVS.

241. I. O. M. POENINO || PRO SAL. AELI ET. SVOR || APRI-CIVS EIVS LIB. D. D || V. S. L. M.

242. PAVLVVS VETERANUS Imperato || RIS. TITI Vespasiani Augusti || TRIB MIL. LEG. , || POENINO || V. S. L. M.

243. IOVI Poenino || Q. IVLIUS || ALPINUS || PRO itu et || REDITU V. S. L. M. — Haller 2. p. 516.

244. . . . || . . . || TRICENSIMA || . . . VNTARIORVM ¹⁾ || EX VOTO. — Haller 2. p. 524.

1) *Cohors XXX, Voluntariorum.*

245. PHOEBVS FVSCI || TI. CAESARIS ¹⁾ || POENINO V. S. L. M. — Haller 2. p. 505.

1) *id est Phoebus servus vicarius Fusci, Ti. Caesaris servi.*

246. C. IVL. RVFVS POENINO V. S. L. M || AT¹⁾ TVA TEMPLA LYBANS ²⁾ VOTA SVSCEPTA PEREGI || ACCEPTA VT TIBI SINT

NOMEN ADORO TVVM || IMPENSIS NON MAGNA QVIDEM TE
LONGE PRECAMVR || MAIOREM SACVLO NOSTRVN ANIMVM
ACCIPIAS. — Haller 2. p. 506.

1) *ad.* 2) *lubens.* Ceterum LYBANS Haller.

247. LVCIVS LVCILIVS || DEO PENINO || OPTIMO || MAXIMO ||
DONVM DEDIT. — Gud. 54, 6. Murat. 8, 6. (Cuperus in *Mon. Ant.*
Harpocrati subiectis p. 184. habet PENNINO.) Cfr. C. H. A. i. e. Can-
negieterum in Dorvillii *Observ. Misc. nov.* 1742. T. 4. p. 181. Hagenb.
Mss. 4. p. 129. seqq. Bochat. 2. p. 422.

c) SEDVNI (*Sion, Sitten.*)

248. . . . P. CAESARI DIVI I . . . || . . . VGVSTO COS. XI . . . ||
. . . RIBVNICIA POTESTATE XVI || PATRI PATRIAE || PONTIFICI
MAXIMO || . IVITAS SEDVNORVM || PATRONO. — Lips. *Auctar.*
p. 17. Grut. 226, 6. Murat. 1080, 4. Hagenb. *Mss.* 4. p. 147. — Ex
indubitatis monumentis chronologicis inscriptio haec ita redintegrandae
est: (aliter quam fecit Casaubonus ad *Suet. Aug. C.* 58.) — *Imp. Caesari*
Divi Iulii F. Augusto Cos. XIII. Imp. XIII. Tribunicia pot. XXI (vel XXII)
cet. Civitas Sed. v. Eckhel *D. N.* 6. p. 112. ad ann. u. c. 752.

249. . . . FNI CAMPANI PREFECTI MAXIMIANI VIRI CONS ||
OMNIBVS HONORIBVS IN VRBE SACRA FVNCTI || VE . . . T.
ANN . . . RIS || VALERIA . . . NE MATER || CARISSIMO . . . OF-
FERRI CVRAVIT || SVB ASCIA. DD. — Haller 4. p. 262. P

250. DEVOTIONE VIGENS || AVGVSTAS¹⁾ PONTIVS AEDIS || AX²⁾ ||
|| RESTITVIT PRAETOR || LONGE PRAESTANTIVS ILLIS || QVAE
PRISCAE STETERANT || TALIS RESPVBLICA QVAERE. || D. N.
GRATIANO AVG. IIII. ET MER.³⁾ COS || . . . NTIVS⁴⁾ ASCI . . . TVS⁵⁾
VP. PI.⁶⁾ — E lectione Hagenb. *Mss.* 4. p. 154. cfr. Haller 4. p. 314.

1) AVGVSTAS Haller recte. AVGVSTVS Hag. Quamquam de *Augusti* nomine ho-
minibus privatis indito dubitandum non est. 2) Monogramma Christi in Christianis
inscriptt. saepe obvium. 3) et *Merobaude* Cos. p. Chr. 377. 4) *Pontius.* 5) Hallerus
habet ASCLEPIODOTVS. V. P. D. 6) Si haec vera est lectio, explica: *Vir perfe-*
ctissimus poni iussit.

d) SIDERS in Valesia.

251. MERCVRIO || VALERIVS || OPTATVS || V. S. L. M. —
Haller 2. p. 541.

B. Lapides GENEVAE, in eiusque vicinia reperti.

a) RES MVNICIPALIS.

252. C. IVL . . . IVLIA || . . . || . . . RATRV . . . || . . . VRVM . . .¹⁾
— Grut. 499, 5. Gud. 86, 6. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 314. Hagenb.
Mss. 2. p. 209.

1) Latere in his quibusdam videbatur: aRATRVm circumduxerunt in deducenda co-
lonia; — mVRVM aedificaverunt.

253. L. IVL. P. F. VOL. BROCCVVS VAL. || BASSVS PRAEF.
FABR. BIS TRIB || MIL. LEG. VIII. AVG. II VIR. IVR. D || III VIR.
LOC. P. P. AVGV. PONTIF. II VIR || FLAMEN IN COL. EQVE-
STRE VIANIS || GENAVENSIBVS LACVVS DAT. — Spon *Misc.*

p. 167. *Hist. de Gen.* T. 2. p. 325. et 380. Pocock. p. 79, 4. Hagenb. *Mss.* 2. p. 239. Magnas turbas excitavit illud VIANIS, neque ipse Hagenbuchius non propendebat in Abauzitii explicationem *Sextanis*, id est militibus legionis sextae post exacta stipendia in coloniam Genevensensem deductis. Hultmannus tamen iam ante sequentem lapidem 1757 demum repertum, verum viderat in *Misc. Epigr.* p. 330.

254. L. IVL. P. F. VOL.¹⁾ BROCCIVS VAL || BASSVS PRAEF. FAB BIS.²⁾ TRIB. MIL || LEG. VIII. AVG. II VIR. IVR. DIC. III VIR LOC || P. P.³⁾ AVGV. PONTIF. II VIR.⁴⁾ || FLAMEN IN COL. EQVESTR || VICANIS GENAVENSIBVS⁵⁾ LACVVS⁶⁾ D. — Ex literis Iacobi Verneti ad Hagenb. missis. 12. Octobr. 1758.

1) *Voltinia* tribu. 2) i. e. praefectus fabrū iterum. 3) *Locorum publicorum persequendorum*, de quo officio videsis Hultmannum *Misc. epigr.* l. 1. 4) Duumvir Iuri dicundo is igitur non Genevae solum, sed etiam in *Colonia Equestri* fuerat. 5) *Genava* est etiam in *Itinerario Anton.* 6) *Wasserbehälter, réservoirs d'eau.* Cfr. Fabrett. Cap. 9. Inscr. 72. (Gud. 72, 5.) Grut. 182, 6.

255. C. VALERIO T. F. A. N¹⁾ || TR. MIL. LEG. II. || PATRONO OPTIMO || GENEVENS. PROVINCIA²⁾ || B. M. P || VIXIT. ANN. LX. M. II. DIES XVII. — Genevae olim, nunc periit. Grut. 477, 4. accuratius in Hagenb. *Mss.* T. 2. p. 253. Ceterum indubitatae est fidei, quum excerpta fuerit etiam a Paulo Hentznero in *Itinerario Germ. Gall. Angliae, Italiae.* Norimb. 1629. 8. p. 61.

1) *Auli Nepoti*, non *ANIensi* tribu. 2) *Genevenses Provinciales*, ut docuit Abauzit in *Dissert.* post Spon *Hist. de Gen.* p. 388. Olim perperam explicabant, *Genevensis Provincia*, quae nulla fuit.

256. T. IVL. T. FIL CORN.¹⁾ VALERIANO || PATRONO COLON.²⁾ II VIR. AER.³⁾ III VIR || LOCORVM P.⁴⁾ PERSEQVENDOR || TRIB. MILIT. LEG. VI. VICTR || PRAEF. FABRV. FLAM. AVG || PONTIFICI || IVLIA. T. F. VERA. PATRI. OPTIMO. — Genevae. Grut. 408, 6. et 425, 7. Spon *H. de Gen.* T. 2. p. 313. Hagenb. *Mss.* 2. p. 111.

1) *Cornelia* tribu. 2) Scil. *Genevensis v.* Spon. Alii intelligere maluerunt de *Colonia Equestri*. 3) *Aerarii*. 4) *Publicorum*.

257. D. IVL. D. F. VOLT || CAPITON || AVGVRI II VIRO. AERAR || FLAMINI MARTIS || TR. MILIT. — Grut. 421, 6. Spon *H. de Gen.* T. 2. p. 327. Hagenb. *Mss.* 2. p. 165.

258. . . . RICCIO T. F. || . . . D. L.¹⁾ FRONTONI || . . . VIR²⁾ AERARI || . . . R.³⁾ EX TESTAM. — Grut. 505, 8. Mur. 768, 7. Spon *H. de Gen.* T. 2. p. 333. Hagenb. *Mss.* 2. p. 295.

1) *Caiae Liberto*; sed Guillinannus p. 87. *POLLIA* tribu, quod probabat Hagenb. 2) *Duumviro*. 3) *HERES*.

259. G AROS¹⁾ MARCIANO OP || TIMO IVVENI ET PIENTIS || SIMO OFFICIO INTER CON || VICANOS SVOS FVNC || TO AEDIL.²⁾ HVNC MIHI || INIQVE INIMICA MANVS AB || TVLIT³⁾ CONIVGEM CARVM || ET PARENTIBVS INFELICISSI || MIS POST CETEROS VNI || CVM NATVM ATISMARA CONIVGI AMAN || TISSIMO ET MERENTISSIMO. — Literis ligatis: reperta est 1722. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 376. Pocock. p. 80, 7. Hagenb. *Mss.* 2. p. 337.

1) *Caio Arosio*. 2) *Officio* — *aedilitatis vel aedilicio*. 3) Sic pro *abstulit*.

260. Q. STARDIVS MACER || C. STARDIVS PACATVS || C. ALBVCIVS PHILOGENES || L. STATIVS ANCHIALVS || C. NOVELLIVS AMPHIO || . . CORNELIVS AMPHIO IIII VIRI. — Grut. 194, 8. Murat. 746, 7. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 316. Hagenb. *Mss.* 2. p. 231.

261. SEX. ATTIO || CARPOPHORO || IIII VIRO AVG || IERIA CASTVLA. — Grut. 368, 4. et 385, 4. Mur. 678, 8. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 316. Hagenb. *Mss.* 2. p. 213.

262. . . . XTI FIL || . . . RINAE || . . . MINICAE ¹⁾ || . . . MATERNAE. — Grut. 897, 19. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 317. Hagenb. *Mss.* 2. p. 231.

1) *Fla*MINICAE.

b) MILITARIA.

263. CN. ARVTIO CN. F. CELERI || PRAEF. COHORTIS || LV-SITANORVM . . . — Grut. 366, 5. et 523, 1. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 312. Hagenb. *Mss.* p. 203.

264. . . BLANDIO C. F. || VOL. ¹⁾ LATINO 7. ²⁾ LEG. || I. ITAL. 7. LEG. II. AVG. 7. LEG || VIII HISPAN. 7. LEG. XX || . . . ONIS DONA . . . ³⁾ — Spon *Hist. de Gen.* 2. p. 373. Hagenb. *Mss.* 2. p. 329.

1) *Vollinia* tribu. 2) Centurioni. „Cum hoc saxo meretur conferri Grut. 555, 1.; ubi idem homo similiter centurio quinque diversarum legionum, diverso haud dubie tempore, legitur.” HAGENB. 3) donis donato.

265. . . . RI || . . . ION || LEGIONIS X || HERED. EX TEST. — Grut. 574, 11. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 318. Hagenb. *Mss.* 2. p. 237.

266. . . . S. N. PATRIT . . . AS . . . P. P. || . . . RITFERO . . . AE ROMV. || D . . . NIVGI T . . . LLI . . . S MIL. LEG. XXII. ADI . . . || . . . FECTVM . . . BI . . . || . . . OICA . . . — Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 345. Hagenb. *Mss.* 2. p. 345.

c) DIIS DEDICATA.

Ab uno latere:

267. I. O. M. ARCVN . . . || ORNAMENT . . . || . . . LSI. LIB. VERE . . .

Ab altero latere:

268. I . . M || ARCVN CVM SVIS ORNAMENTIS || T. VIPIVS ¹⁾ CELSI. LIB. VERECVNDVS. — Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 372. Hagenb. *Mss.* 2. p. 327. Pocock. p. 79, 2.

1) An VLPIVS vel VIBIVS? Hag.

269. IOVI O. M || CINGIDVO ¹⁾ || STABVLO ET AVLVS. — Spon *Misc.* p. 72. *Hist. de Gen.* T. 2. p. 307. Hagenb. *Mss.* 2. p. 167. Pocock. p. 79, 6.

1) i. e. DVO CINGI, *Cingius Stabulo et Cingius Aulus.*

270. IOVI || ASSIGN || M. F || N. — Grut. 15, 5. Murat. 2, 5. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 308. Hagenb. *Mss.* 2. p. 189., qui haec habet: „Ego me nondum videre saxi sensum fateor.” Scaliger Ind. XV. dedit *Adsignatum Iovi nostro ex saxo.*

271. MERCVRI || AVG || M. ATTIVS BIRR || V. S. — Haller *Bibliothek der Schweizergeschichte* T. 4. p. 124.

272. APOLLINI || M. VERATIVS || MERCATOR. — Grut. 38, 16. Mur. 23, 5. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 308. Hagenb. *Mss.* 2. p. 161.

273. APOLLINI || M. AVFVSTIVS || CATVSO. — Grut. 38, 12. Murat. 22, 3. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 308. Hagenb. *Mss.* 2. p. 163.

274. MARTI AVG || SACRVM || SENNVIS¹⁾ SABINVS. — Grut. 57, 9. Mur. 44, 1. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 309. Hagenb. *Mss.* 2. p. 191.

1) ENNVIS. Grut. Fortasse divisim scribendum S. (*Sextus*) ENNVIS. L. *Sennium* habet tamen Reines. p. 891. 38.

275. DEO INVICTO || GENIO LOCI || FIRMIIVS SE || VERINVS MIL. || LEG. VIII.¹⁾ P. F. || C. C.²⁾ STIP. XXVI ARAM || EX VOTO PRO SALVTE || SVA V. S. L. M. POSITAM || MUCIANO ET FABIANO COS.³⁾ — Maffei *Dittico Quirin.* p. 28. Hagenb. *Mss.* 2. p. 345. Haller *Bibliothek der Schweizergesch.* T. 4. p. 124.

1) v. Schoepflin *Alsat.* 1. p. 517. 2) Piae Fidelis Constantis Commodae. v. Grut. 485, 8. 3) p. Chr. 201.

276. DEO SILVA || NO PRO SALV || TE RATIARIOR || SVPE-
RIOR.¹⁾ A || MICOR. SVOR || BASIM SANCT²⁾ || M. ARRIVS CIVIS
HEL.³⁾ || V. S. L. M. — Reperta 1678. Spon *Misc.* p. 231. *Hist. de Gen.* T. 2. p. 337. Fabrett. p. 756, 622. Mur. 67, 7. Pocock. p. 80, 8. Hagenb. *Mss.* 2. p. 307.

1) Ratiarios intellige partis superioris Rhodani. 2) SANCTam HAG. 3) *Civis Helvetius* potius quam *Helvetiae*. Sic *Civis Nervius* Spon *Misc.* p. 105. *Civis Mediomatricus* Grut. 731, 12. *Civis Mediomatrica* Grut. 631, 8. *Civis Biturix Vibiscus* Grut. 731, 3. *Civis Tribocus* Grut. 647, 3. cet. Vides hunc usum civitatem in lapp. signandi in Galliis potissimum obtinuisse.

277. NVMINIVS || AVG || ET DOM. DIV¹⁾ || VICTOR AVG. || LIB. P. P. S.²⁾ — Murat. 105, 8. et 105, 2. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 313. Hagenb. *Mss.* 2. p. 205.

1) *Domus Divinae.* 2) *Posuit Pecunia Sua.*

d) MONVMENTA HISTORICA.

278. IMP. CAES. NERV VLP. TRAIAN. AVG || GERM. PONT. MAX || TRIBVN. POT. COS II¹⁾ || M. P. VIII. — Est columna miliaria reperta in vico Versoy, (Miez: *Levade*) et postea Genevam translata. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 329. Levade p. 496. Hagenb. *Mss.* 2. p. 281.

1) p. Chr. 98.

MEYSERI prope Genevam.

279. ... EPI SEVER || ... CAI SABADIA || M. . RIBTO. T. IX. ||
... DESIC ... III. P. P. PT || ... ET ANTONIN || TH ... P. C.
III. COS DESG — In corruptissima hac inscriptione Guichenon T. 4. p. 42. reperisse sibi visus erat antiquum Sabaudiae nomen *Sabadia*. Sed eius inscitiam optime correxit Sponius *Hist. de Genève* T. 2. p. 343. ita restituens et emendans: IMP. SEPT. SEVERO AVG || PARTHIC. ARAB. ADIAB || PONT. MAX. TRIB. POT. IX || COS. II. DESIGN. III.¹⁾ P. P. ET || M. AVREL. ANTONINO || TRIB. POT. III. COS. DESIGN || M. P. ....

1) p. Chr. 201.

280. IMP. CAES || DIVI MAGN. ANTONI||NI PII F D . . . . ER NE||POS . . . . || . . . || TRIB . . . . — Nunc Genevae. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 330. Murat. 1045, 8. Hagenb. *Mss.* 2. p. 283. Prout suppleveris, vel cum Binardó ap. Murat. l. l. *Imp. Caes. Divi Magni Antonini Pii* (id est, Caracallae) *F. D. Severi Nepos M. Aurelius Antoninus Pius Felix Aug. Trib. Pot.* . . . vel cum Massono (*Hist. crit. de la rép. des Lettres* T. 6. p. 210.) *Imp. Caes. Divi Magni Antonini Pii F. D. Severi Nepos M. Aurelius Severus Alexander Pius Felix Aug. Pontif. Max. Trib. Pot.* (cfr. Grut. 1078, 7, et 8.) vel ad Elagabalum, vel ad Alexandrum Severum erit referenda.

281. IMP. CAES || C. VIBIO TREBONIA||NO GALLO PIO FELICI || AVG. PONTIFICI MAX. || TRIB. POTES.¹⁾ COS. II. P. P. || IMP. CAES. C. VIBIO ANNIO²⁾ GALLO || . . . . . ANO³⁾ VOLVSIANO⁴⁾ — Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 334. Hagenb. *Mss.* 2. p. 299.

1) Nisi excidit numerus II., lapis referendus est ad a. p. Chr. 251. 2) Leg. videtur AFINIO ex aliis lapp. v. c. Mur. 253, 4. et ante omnes Barthélemy *Mém. de l'Académie des Inscriptt.* T. 28. p. 606. 3) VELDVMNIANO. 4) In Sponii *Hist.* editione priore additur PIO. FEL. AVG. PONTIF (MAX.) prorsus uti in lap. Romano a Barthélemy et Eckhel *D. N.* 7. p. 363. et 369. explicato. Recte, puto.

In clypeo argenteo:

282. LARGITAS. D. N. VALENTINIANI AVGVSTI. — Sinner *Voyage dans la Suisse occidentale* 2. p. 79. Memorabile monumentum, ex quo liquet, quo modo tunc temporis Imperatores hominum militarium res gestas remunerati sint.

e) SEPVLCRALIA.

283. DIIS MANIB || SEX M . . . || . . ATRO . . . VI || SAGAR¹⁾ . . . NI || NARCISSVS . . . AN . . — Murat. 1772, 8. Spon *H. de Gen.* T. 2. p. 334. Hagenb. *Mss.* 2. p. 297.

1) negotiatorem s. mercatorem SAGARIUM hic videbat Sponius, ut ap. Fabrett. p. 34, 167. p. 495, 189. Reines. Cl. VIII. 71. Spon *Misc.* p. 226. et 267., sed in Marm. Oxonn. p. 83. XI. SAGARI nomen videtur hominis esse, non artis. HAG.

284. D. M. || et quIETI AETERNAE || maNSVETINIAE IV||lianAE LIBERTAE || caRISSIMAE ET CON||iugi INCOMPARA||bili FEMINAE SAN||ctiSSIMAE C. MA||nsVETINIVS PA||terNVS PATRO || NVS. — Cum supplementis Sponii *Hist. de Gen.* T. 2. p. 333. Grut. 957, 7. Mur. 1547, 43. Hagenb. *Mss.* 2. p. 291.

285. MEMORIAE || AETERNAE || VERR VERVLAE || COLVSAE STVRD || CONIVGI INCOM||PARABILI F. C || ET SVB ASC. DED. — Grut. 839, 8. Mur. 1418, 6. Spon *H. de Gen.* T. 2. p. 317. Hagenb. *Mss.* 2. p. 233.

286. CAL. VERNAE¹⁾ || VER. VERVLA || FIL. PIENTIS. P. C. || S. A. D.²⁾ — Grut. 743, 11. Spon *H. de Gen.* T. 2. p. 318. Hagenb. *Mss.* 2. p. 235.

1) an VERVLAE? Hagenb. 2) Ponendum Curavit. Sub Ascia Dedicavit.

287. Q. IVLIO SERGIO || MEMORIAE || EIIVS (sic) FVLLON || IVSTINVS ET TE||RENTIA BELATVL||LA ET IVL. MACR||INVS PATRONO || HERED FACIEN||DVM CVRAVER. — Grut. 943, 3.

Vt ineditum dat Mur. 1543, 2. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 312. Hagenb. *Mss.* 2. p. 201.

288. . . . ALERIO KANI || OLKANO FILI. — Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 374. Hagenb. *Mss.* 2. p. 331.

289. D. M || PALLADIO || POLITICE SOCERA F. C. || GENERO PIENTISSIMO. — Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 375. Pocock. p. 79, 5. Hagenb. *Mss.* 2. p. 333.

290. C. SEGELLIO TERRENO || HER. || EX TESTAMENTO. — Spon *H. de Gen.* T. 2. p. 375. Pocock. p. 79, 1. Hagenb. *Mss.* 2. p. 335.

291. SEX. VCCIO || SECVNDO || ALBVS FRATER || D. S. D. ¹⁾ — Grut. 853, 4. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 374. Hagenb. *Mss.* 2. p. 325.

¹⁾ *De suo dedit.*

292. D . . . || RVFIAE AQVILINAE C. F. AT . . . — Grut. 921, 18. Mur. 1738, 3. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 332. Hagenb. ex typo *Mss.* 2. p. 287.

293. L. NAMMIO || NVMIDAE. — Grut. 949, 2. Mur. 1745, 10. Spon *Hist. de Gen.* p. 332. Hagenb. *Mss.* 2. p. 289.

294. M. CONNI SECVNDI || M. IVL. MARCIANVS || FRATRI. — Grut. 847, 2. Murat. 1455, 4. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 309. Hagenb. *Mss.* 2. p. 197.

295. M. IVL. MARCIANVS || SIBI VIVOS POSTERISQ || SVIS FECIT. — Mur. 1696, 10. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 310. Hagenb. *Mss.* 2. p. 199.

In olla sepulchrali:

296. C. V. VA . . — Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 315. Hagenb. *Mss.* 2. p. 319.

COPPET prope *Genevam.*

297. D. M || PHILETI BRIT || TAL. ANNORVM || XXIII. DEFVNCT || O. CLAVDIA || NVS FILI VNICI || ET PISSIMI || P. C. || SVB. ASCIA. DED. — Dedi typum Sponio - Bimardianum ap. Murat. 1200, 4. paullo aliter Grut. 700, 10.: PHILEII BRITTAE.

LANDEGY prope *Genevam.*

298. P. DECIVS TROVCETEIVEPI F || VOLTIN. ESVNERTVS || C. MARCIO CENSORINO || COS. ¹⁾ — Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 371. Hagenb. *Mss.* 3. p. 107. Notanda maxime nomina Gallica. Cfr. Spon *Lyon* p. 50.: VROGENONERTVS. In aliis: *Bilcaisio* Grut. 775, 6. *Biracillus*, *Setuboggius* *Esuggi* F. Spon *Misc.* p. 109, 88.

¹⁾ u. c. 746. cum G. Asinio Gallo. Sed interdum unus dumtaxat Consul refertur in *saxis*. v. Reland. *Praef. in Fastos*. pag. **** 3. Fabrett. p. 504. et p. 596. Reines. p. 342.

f) SPVRIA.

299. * VIXI VT VIVIS || MORIERIS VT SVM MORTVVS || SIC VITA TRVDITVR || VALE VIATOR || ET ABI IN REM TVAM. — Lips. *Auctar.* p. 45.; qui habuit a Paulo Gulielmo, noto falsario. Grut. 898, 4. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 329. *elle se voyoit autrefois dans les murailles de Genève, vers la Corraterie.* Hagenb. *Mss.* 2. p. 137. Mihi est admodum suspecta.

300. *D. M. S. || C. IVLIVS CAESAR LONGINVS || D. CIL.¹⁾
C. IVLII. LEIBERTVS || PERRVPTIS. MONTIB. HVC TANDEM ||
VENI VT HIC LOCVS MEOS CONTEGERET || CINERES || APOLLO
TVAM FIDEM || VIXIT ANNOS XLI. MESS. III || DIES XIII || HOR.
NVL. || T. FVLVIVS D. D. L || COMMILITO COMMILITON || VALE
LONGINE AITERNVN || S. T. T. L.²⁾ — Lips. *Auctar.* p. 44. a
Paulo Gulielmo, falsario. Grut. 544, 9. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 310.
elle se voyoit autrefois proche St. Pierre. Hagenb. *Mss.* 2. p. 141.
Mihi commentitia videtur, tum propter mirum illud nomen *C. Iulii Caesaris Longini*, tum propter universum stilum a solitis sepulcralibus longe
recedentem, v. c. *Apollo tuam fidem — vixit horam nullam*, tum denique
propter antiquae scripturae affectatam rationem in LEIBERTVS.
AITERNVM.

1) *Domo Cilix* interpretatur Hagenb. *Decimi FIL.* emendabat Sponius. 2) *Sit tibi terra levis.*

301. *D. M || PAPIRIAE POLCRAE || QVAE VIXIT. ANN.
VIII. || MESS. II. DIES XII. || MAGNA FREQVENTIA || LEG. XII. ||
EL. EST || L. PAPIRIVS. C. F. PROBVS || TRIB. MIL || AELIA
AELIANA || PAR. MOER || FIL. MER. || P. C. — Ab eodem Paulo
Gulielmo Lips. *Auctar.* p. 43, 1. Grut. 556, 1. Spon *Hist. de Gen.* T. 2.
p. 336. Hagenb. *Mss.* 2. p. 305. Est commentitia, ut constat vel ex
ridiculo illo: *magna frequentia Legionis XIII. elata est.*

302. *D. M. S. || VETVRIAE C. F. BELLAE || HEV POSITAE
GNATAE TRISTES || POSVERE PARENTES || C. VETVRIVS Q. F.
C. N. OV. IULIANA D. F. SCAPT. || LIBB. MER. — A Paulo Gu-
lielmo Lips. *Auctar.* p. 45. Grut. 714, 4. Mur. 1228, 6. Spon *Hist. de*
Gen. T. 2. p. 335. „*celle-ci se lisoit autrefois à Genève.*” Hagenb. *Mss.* 2.
p. 301. Est omnino spuria, quod facile colligitur ex ineptis illis O
(*Caiae*) *Filiae SCAPTIA tribu.* Feminae enim neque a matribus designan-
tur, neque tribum habent.

303. *Q. FABIO MAXVM . . || ALLOBROG. VICTOR. || R. C. —
Versoix prope Genevam. Freherus Grutero: Grut. 406, 6. Hagenb.
Mss. 4. p. 187. Est hoc ex eo genere subditorum, quibus singul-
latim confingendis gaudebant Viri docti petulantiores Seculorum XV.
XVI. et XVII. minime tamen comparandi quum doctrina, tum vafritia
et copia commentorum cum Ligorio, nostroque Paulo Gulielmo, longe
callidius eadem in arte versatis.

COLOGNI prope Genevam.

304. *PRAE. D. AED || AVG. I. CAES. — Mercure Suisse.
Juillet. 1745. p. 29. ubi ridicule La Motte explicat: *Praesint Dii aedibus*
Augusti Iulii Caesaris. Est omnino spuria; id quod valet etiam de
sequente; *ibid.*:

305. *D. M || SAL. FAC. IMP. || H. SED. id est, ut interpretatur
idem Vir. doctus: *Deo Marti. Salvum fac Imperatorem hic sedentem.*
„Fungum pro cerebro habet, qui stilum hunc antiquarium putat.” Hagenb.
Mss. v. Haller *Bibliothek der Schweizergeschichte* T. 4. p. 133.

C. COLONIA IVLIA EQVESTRIS NOVIODVNVM.

(Nyon.)

306. IMP. CAES. M || AVRELIO || ANTONINO || PIO. FELICI AVG || PONTIF MAX || TRIB. POTEST . . . || COS . . .¹⁾ CIVITAS || EQVESTRIVM. — Nunc Genevae, ut pleraeque Noviodunenses, v. Levade p. 220. Grut. 258, 9. et 10. Vt ineditam dat Mur. 1045, 7. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 331. Hagenb. *Mss.* 2. p. 95.

1) Desunt numeri in apographis plerisque. Apud Grut. l. l. recte, puto: TRIB. POTEST. XVI. COS. III. ut referatur ad a. p. Chr. 162.

307. . . ANTONINVS || GORDIANVS || TRIB. POT. III.¹⁾ COS. || C. I. EQ. — Haller 4. p. 226.

1) p. Chr. 240.

308. ANNOR. XII
L. PLINIO
FAVSTI FIL
SABINO

C. PLINIO M. F. C. N. FAVSTO
AEDILI. II VIRO
IVL.¹⁾ EQ. FLAMIN
C. PLINIVS. FAVST
VIVOS²⁾
P. C.

Nunc Genevae. Lips. *Auct.* p. 42. Grut. 454, 4. Murat. 1414, 2. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 320. Hagenb. *Mss.* 2. p. 97. et 139.

1) Inserit Grut. *COLoniae IVLiae EQ.uestris.* 2) Sic pro VIVVS ap. Murat. 1389, 15. et passim.

309. D. VALERIO ASIATICI LIBERT || SISSI IIII VIRO || COL. EQ. || EX. T.¹⁾ — Versoix, nunc Genevae. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 319. Hagenb. *Mss.* 2. p. 115.

1) ex testamento.

310. . . . DE . . . CORN || . . . . || TARRO || CVR. GR.¹⁾ CONVENT. || HELVETIC. || VIRO²⁾ || IVLIAE Q. FILIAE MARCELLAE || CORNELIAE. Q. FILIAE. MARCELLAE. — Hagenb. *Mss.* 4. p. 33. Bochat 3. p. 610. Haller 2. p. 206.

1) Hoc obscurum; nam de GRANarii curatore cogitari non potest. Alii, veluti Hallerus, legērunt in lap. C R. *Civium Romanorum* réctius, puto. Confirmat etiam sequens, eiusdem, ni fallor, inscriptionis typus: . . . ANTABRO || . VR. C. R. CONVEN || HELVETIC II VIRO || IVLIAE GELL.¹⁾ MARCELL || CORNELIAE Q. F. MARCELLAE. ap. Murat. T. 4. p. 6, 2. et Tschudi *Mss.* p. 127, corruptius ap. Grut. 497, 15. 2) I. II VIRO e Bochatio. *) I. Q. FIL.

311. C. LVCCONI CO . . || TETRICI. PRAEFECT || ARCEND. LATRO . . .¹⁾ || PRAEFECT. PRO II VIR²⁾ || II VIR BIS FLAMINI || AVGVST. — Murat. 167, 4. Spon *Hist. de Gen.* 2. p. 339. Hagenb. *Mss.* 4. p. 53.

1) Arcendis latrociniiis. 2) Praefecto pro duumviro (loco duumviri.)

312. D. M || L. AVR. RESPECTO IVVENI || ERVDITO CAVSIDICO || BIS¹⁾ CIVI VALENSE²⁾ || ET EQVESTRE DEFVNC || TO ANNOR. XVIII || FILIO PIENTISSIMO || L. AVREL. RESPECTVS || PATER PONENDVM || CVRAVIT. — Reperta in vico Versoix, nunc Genevae. Grut. 652, 4. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 310. cuius typum dedi. Hagenb. *Mss.* 2. p. 117.

1) Dubium, utrum iungendum sit CAVSIDICO BIS i. e. qui, etsi adolescens duo-

deviginti dumtaxat annorum, his iam causas civiles egerat; an BIS CIVI pro *Civi et Vallensi* et *Equestri*: hoc quidem praeferebat Hagenbuchius, sed quum vix Latinum sit, in illud ego propendo. 2) al. VALLENSE; al. VALINSAE (Grut.) Cogitandum de Foro Claudio Vallens. s. Octoduro.

313. D. IVL. L. F. VOL. RIPANO || CAPITONI BASSIANO || EQV. PVBLICO. HONORATO || PRAEFECTO FABRVM || TRIB. 1) MIL. COH. I. GAL. 2) || L. IVL. BROCCHVVS || VALER. 3) BASSVS. — Cum varietate aliqua ap. Grut. 425, 6. Spon *Misc.* p. 258. Hagenb. *Mss.* 4. p. 27.

1) Sic Tschudius. Guillimann. Alii male TRIBVNVS. 2) *Gallorum*. 3) *Valerianus* potius quam *Valerius*.

314. . . NIE PRIMVS || E CENA OVIL IIII 1) || E CENAM BIL|| ERIEM — Tschudi p. 127. Plantin. p. 240. Hagenb. *Mss.* 4. p. 51. Fragmentum misere corruptum.

1) f. ET CENACVLA IIII.

315. P. SAEDIVS HOSPES || SEX. IVL. PHILARGVRVS (*sic*) — Maffei *Mus. Ver.* 420, 4. Hagenb. *Mss.* 4. p. 65.

SELIGNY inter *Coppet* et *Nyon*.

316. D. M || CORNELIO || BILCAISIONIS 1) || FIL || PVBLICIA || PERPETVA || CONIVGIS || INCOMPARABILIS. — Grut. 775, 6. Spon *Hist. de Gen.* T. 2. p. 341.

1) nota nomen Gallicum.

D. Lapides inde a Novioduno versus vicum St. Tryphon, dein septemtrionem versus usque ad Eburodunum atque Noidenolicem reperti, excepto Aventico.

PRANGINS prope *Noviodunum*.

317. C. IVL. C. F. VOLT || SEDATO 1) || II VIRO ITERVM. FLAM. 2) AVG || L. IVL. CAPITO AMICO || OPTIMO. — Grut. 424, 11. Hagenb. *Mss.* 4. p. 85.

1) Sic apographum Ritterianum ap. Hagenb. Grut.: SEMATO. 2) FLAMINI Grut.

BEGNINS prope *Noviodunum*.

318. . . RA . . || P. LIC . . . || . . . || . . C. GALI . . . || C . . . || . . LON . . . || — — Levade p. 42., qui supplet: Imperat. P. Lic. Valeriano Aug. Lic. Galieno et Corn. Saloninae.

In alveo DVLIVAE flum. inter *Noviodunum* et *Rolle*.

319. . . R. || . . VS . . || . . . . . || COS. III S . . IS PON|| TES ET VIAS VETVST || CONLABS. RESTIT || COL. EQV. M. P. VII. — Haller 1. p. 200. Levade p. 112. principium sic dat: . . . || . . SEPT . . || SEVER . . || NOBILISSIMVS PON|| TES cet.

VINCL.

320. I. O. M || IVLIA. PV|| SINNA || FLAM. AVG || V. S. L. M. — Mur. 1991, 6. Hagenb. *Mss.* 4. p. 99. Bochat 2. p. 444. Haller 2. p. 349.

AVBONNE.

321. IMP . . . . . || M. ANTONI . . . || GORDIAN . . . || PII
FELIC . . . || PONTIF. MA . . || POT^S III. CO . . || VIA ET
PONT . . || TVT . . COL . . || ALPON — E Mss. Ottiano. Hagenb.
Mss. 1. p. 140., qui ita restituit: IMP. CAESARI || M. ANTONINO ||
GORDIANO || PIO FELICI AVG || PONTIFICI MAX. TR || POTEST.
III. COS. II. P. P. || VIAS ET PONTES || VETVSTATE COLLAPS. ||
RESTIT. AB. ALPONA M. P. I.; quorum tamen supplementorum con-
structio grammatica haud bene procedit. Longe simplicius esset quod
Io. Christoph. Iselio in mentem venit: — — *ob vias et pontes restitutos*
vel via et pontibus restitutis. Colonia Alponensis, si aliunde de hac colonia
constaret. Sed vide typum in quibusdam longe accuratiorem Bochat
T. 3. p. 619., et ridebis de Alponensi colonia: IMP CAES || M ANTONI ||
GORDIAN || PIV FELIC || PONT MAX || POIS III COS || VIA ET
PON || TVS I COLLI || M P X N C. (*omnia sic*) — quod Bochat recte sic
legit: Imp. Caes. M. Antoninus Gordianus Pius Felix Pont. Max. (Trib.)
Potestatis III. Cos. Vias et Pontes vetustate collapsos restituit. Millia
Passuum XII. (sic etiam Levade p. 183. Reperta est prope Lavigny.)

Inter BIERRE et AVBONNE.

322. CAESIA VEGETA || APOLLINI || V. S. L. M. — Levade p. 18.

ST. PREX prope *Morges*.

323. M. AVR . . . . . || PIVS.¹⁾ FEL. . . . M. MAX.
BRIT. || MAX. PONT. MAX. TRIB. POT. XVI || IMP. II. COS. III.²⁾
PROCOS || FORTISSIMVS INVICTISSIMVS Q.³⁾ || . . . . PACA-
TOR || ORBIS. VIAS ET PONTES VETVSTATE || COLLABS.
RESTIT . . . — Haller 1. p. 209. Levade p. 52.

1) Caracalla. 2) p. Chr. 213. 3) Supple AVGVSTVS. Levade sic habet in lac.
M. AVG. INV (ictus.)

VIDY prope *Loussonnam*.

324. SOLI GENIO. LVNAE || SACRVM EX VOTO || PRO SA-
LVTE AVGVSTORVM.¹⁾ P. CLOD. CORN²⁾ || PRIMVS³⁾ CVRA-
TOR VIKANOR. LOVSONNENSIVM. II⁴⁾ || IIII VIR. AVGVSTAL.
C. C. R. || CONVENTVS. HEL.⁵⁾ D. S. D.⁶⁾ — Murat. 1051, 1. et
2053, 6. Hagenb. *Mss.* 3. p. 111. Bochat 1. p. 537. Haller 1. p. 181.

1) M. Aurelii et L. Veri, e Bochatii coniectura. 2) *Cornelia tribu*. 3) Est nomen
proprium iungendum cum *P. Clod.* 4) iunge: *Curator iterum*. 5) *Censitor Civium*
Romanorum Conventus Helvetici. 6) De suo dedicavit.

325. IN HONOREM D . . .¹⁾ || DEO APOLLINI CA . . . || BELA
IVLII CONIVX || NIS²⁾ VIRI SVI V. S. M. — Nunc Loussonae. Bochat 3.
p. 544. Haller 2. p. 220. Levade p. 344.

1) supple *Domus Divinae*. 2) *Estne nomine suo et?* cfr. N. 348.

Ibidem in ansa urnae fictilis: FOR. BEL.

326. C. IVLIVS TOCCAE || F. RVFVS. A. Q. M. — Reperta 1804.
Levade p. 344., qui explicat: *Aquarum magister*. (?)

MALEY prope *Loussonnam*.

327. BANIRA ET DONINDA I || DAEDALVS ET TATO. ICARI
FIL || I SVLFIS. SVIS. QVI CVRAM || VESTRA. AGVNT IDEN ||

CAPPO ICARI. F. — A Montefalconio in T. II. *Supplement. Antiqq.* p. 236. primum edita, postea bis a Murat. 1443, 4. et 1987, 2. tum in Dom Martin *de la Religion des Gaulois* L. 4. p. 173. (Hagenb. *Mss.* 3. p. 289.) Mira haec inscriptio mihi a male feriato homine conficta videretur, nisi Levade p. 173. asseveraret, eam 1719 repertam, nunc assevari in Bibliotheca Lousonnensium publica. Habet is DONINDAI . . . VESTRAM . . . IDEM || CAPO. In SVLFIS quidem agnoscas Sulevias sive Matres a Gallicis populis cultas.

LOVSONNAE.

328. DEO SILVANO || ESPER. VRSVLVS. BENEF.¹⁾ LEG. XX. — Haller 1. p. 25.

1) Beneficiarius. (Eadem est cum N. 333.)

329. LIBERO PATRI || COCLIENSI¹⁾ || P. SEVERIVS || LVCA-NVS || V. S. L. M. — *Mercure Suisse Sept.* 1745. p. 284. Hagenb. *Mss.* 4. p. 87. Haller 1. p. 15., qui habet SEVERVS.

1) referunt ad vicum CVILLI (*entre Lausanne et Vevey.*); dummodo non sit commenticia.

PAVDEX inter Lousonnam et Vevey.

330. IMP. CAES. T. AEL || ANTON. AVG || PIO. P. M. TRP. || COS. III.¹⁾ P P. || AVENT. M. P. || XXXVIII. — Haller 1. p. 176. Levade p. 173.

1) Explica TRIB. POT. III. COS. III. p. Chr. 140.

ST. SAPHORIN prope Vevey.

331. TI. CLAVDIVS. DRVSI F || CAESAR. AVG. GERM || PONT MAX. TRIB. POT. VII || IMP. XII.¹⁾ P. P. COS. III || F. A.²⁾ || XXXVII. — *Reines. Cl.* 11. 5. p. 250. *Spon Hist. de Gen.* 2, p. 338. Hagenb. *Mss.* 4. p. 143.

1) In apographo Bavieriano ap. Hagenb. IMP. XIII. Vtrumque locum habet a. u. c. 800. v. Eckhel *D. N.* 6. p. 241. 2) Incertae signif., maxime quum Bavierius legat: F. C. A. Levade p. 284. explicat: Fori Claudii Aventicum. (?) Vide mox N. 337., ex qua hanc quoque corrigendam censeo: F. CL. V.

332. FORTVN. REDVCI || L. F. L.¹⁾ POTITIANVS || V. S. L. M. — *Reperta* 1818. *Schweizerischer Geschichtsforscher* 3, p. 217. Levade p. 285.

1) FL. Levade.

VEVEY.

333. DEO SILVANO || L. SPER. VRSVLVS || BENEF.¹⁾ LEG. XX. — *Reperta* 1777. Levade p. 333.

1) Beneficiarius.

VILLENÈVVE. *Pennilucus.*

334. D. D. N. N. CONSTANT. || ET MAXIMI. o. INVICT. PRICI. MAXIMINO || NOBILISSIMIS CAESS. || F. C. A.¹⁾ M. XXVI. — Haller 1. p. 281., qui corruptum iudicat.

1) f. F. CL. V. Forum Claudii Vallensium. Levade p. 349. habet F. C. V.

335. VICTORIA . . || AVG.¹⁾ || . . NITIO GENNAE || TVLLIA || — — NTI . . . — *Guichenon T.* 1. p. 42. Murat. 91, 10. Hagenb. *Mss.* 4. p. 77.

1) *Victoriae Augustae.*

MVRAZ prope *Villeneuve*.

336. 1. MERCVRĪ. 2. HERMINALIS. In duobus cochlearibus aeneis. Levade p. 444.

OLLON.

337. IMP. CAES . . . VA . . . . . || . . . ICINIANO LICINIO || PF. INVICTO AVG || F. C. VALL. OCT. ¹⁾ || M. P. XVII. — Haller 1. p. 279. Levade p. 228.

1) *Forum Claudii Vallensium Octodurus*.

ST. TRYPHON.

338. . . . CAESAR . . . || . . . MANICO || . . . AXIMO || . . . OTE-STAT . . . || . . . III || A . . . I. — Haller 1. p. 67. Levade p. 314., qui ad Caligulam referunt.

MINNODYNI. (*Moudon*.)

339. PRO SALVTE DOMVS DIVIN || I. O. M. IVNON. REGIN || ARAM. Q. AELIVS. AV . . . NVS ¹⁾ || IIII. V. AVG || DE SVO. ITEM. DONAVIT. ²⁾ VICAN || MINNODVNENS. — X. ³⁾ DCCL. EX || QVO-RVM. VSSVR. GYMNA || SIVM. INDERCI. TEMPOR ⁴⁾ || PER. TRIDVM. EISDEM || VICAN. DEDIT IN. AEV ⁵⁾ || QVOD SI IN ALIOS VSSVS || TRANSFERR. VOLVERINT || HANC. PECVN. INCOL. ⁶⁾ COL. AVEN || TICENSIVM. DARI. VOLO. || L. D. D. V. M. ⁷⁾ — Reperta 1732. Murat. 1402, 5. Hagenb. *Mss.* 4. p. 6. a Ruchato. Ritter Pl. V. Haller 2. p. 239. Levade p. 209.

1) *Avienus*. 2) *DONAVD*. Hall. Levade. 3) *Denarios*. 4) *Intercisis temporibus*. „Saepe in Lapp. et *Mss.* D. pro T. (v. c. etiam in Palimpsesto Taurinensi Miloniana AD pro AT cet.) cfr. *Macrob. Sat.* 1, 16. His ludis gymnasticis, intercisis temporibus Minnoduni celebrandis opponuntur spectacula, quae PER QVATRIDVVM SINE INTERMISSIONE EDIDERVNT. Murat. *Proleg.* p. 10.” HAGENB. cfr. tamen *Maffei Mus. Ver.* p. 413. 5) *Aevum*. 6) *Incolis*. Hallerus: INC. 7) *Locus datus decreto Vicinorum Minnodunensium*.

CHAVORNAY prope *Orbe*.

340. IM . . . CAES. L. SEP || TIMIO SEVERO PERTI || NAC. AVG. ARMEN || ADIABENIC. PARTHI || C. MAXIM. P. P. COS. III || SEV . . . CAES . . . . . || . . . . . — Hagenb. *Mss.* 4, p. 34. a Ruchato. Haller 1. p. 192. Levade p. 73. sic eandem exhibet: IMP. CAES. L. SEP || TIMIO SEVERO PERTI || NACI. AVG. ARAB || ADIABENIC. PARTHI || CO MAXIMO. P. P. COS. III || SEPTIMIO GETAE CAES || COS. II. (p. Chr. 208., si supplementum verum est.)

CORNANT prope *Lassarra*.

341. D. M || IVL. DECVMIN || ET POMPEIE || REGINAE. IVL || VALERIANVS || P. E. ¹⁾ C. — Bochat 3. p. 625. Haller 2. p. 312. Levade p. 96.

1) f. F.

ENTREROCHÉ prope *Lassarra*.

342. IMP || CAES. TRAIANO ¹⁾ || HADRIANO || AVG. P. M. TRIB. POT. COS. III ²⁾ P. P. || AVENTICVM || M. P. XXXXI. — Dedi typum Bimardianum ap. Murat. 1030, 6.

1) *Reines*. Cl. 2, 8. p. 252. e *Plantino* p. 253. TR. P. AILIO., quod ille conie-

ctura emendavit: CAESARI. P. AILIO. contra Spon *Misc.* p. 377. TIT. AELIO. De Hadriani praenomine v. Fabrett. p. 346. 2) Explica TRIB. POT. III. et COS. item III, u. c. 872. post Chr. 119. Bochat T. 1. p. 500. et Levade p. 116.

PAYERNE (*Peterlingen.*)

343. IOVI. O. M || GENIO LOCI || FORTVNAE || REDVCI. D. AP||PIVS. AVGVS||TVS ¹⁾ DEDICA . . — Grut. 8, 4. et 78, 5. Schoepflin *Alsat.* 1. p. 472. Pocock. p. 79. Hagenb. *Mss.* 4. p. 71.

1) Sic in saxo legit Hagenb. ἀντόπτης. et alibi quoque v. c. *L. Iulius Augustus* Grut. 980, 3. Gori *Etr.* 1. p. 327, 67.

EBVRODVNI.

344. C. FLAVIO CAMILLO || II VIR. COL. HEL. ¹⁾ FLAMINI || AVGVSTI || QVEM ORDO ²⁾ PATRONVM || CIVITATIS COOPTA- VIT EIQ || OB MERITA EIVS ERGA REM || PVBLICAM. SCHOLAM ³⁾ ET STATVAS DECREVIT || VIKANI || EBVRODVNENSES || AMICO ET PATRONO. — Ineditam habui hanc et seqq. nuper reperi- tas, ab amicissimo Eduardo Bibero. Postea editae sunt in diario historico *Schweizerischer Geschichtsforscher* Vol. 6. Fasc. 1. Bernae 1826. cum in- terpretatione, ni fallor, Halleri.

1) *Coloniae Helveticae* Aventici. 2) Scil. Decurionum Eburodunensium. 3) Per *scholam* hoc sensu intellige porticum, in qua conveniebant vicani otiosi; λέσχην, *casino*.

345. IVLIAE C. IVLI. CAMIL
LI FILIAE FESTILLAE
PRIMAE AVG ¹⁾
FLAMINICAE. VICINAE ²⁾
OPTIMAE OB EGREGIA
EIVS MERITA
VIKANI EBVRODVN.

1) Sic supra versum tertium lapis. Iunge *Flaminicae primae Augusti*. 2) Fuit enim Iulia Festilla civis Aventicensis, ut constat ex alia inscript. infra N. 360.

346. MARTI AVG || C. SENTIVS DIADV || MENVS. MEDICVS || V. S. L. M.

Habent hae omnes literas implicatas s. ligatas, quas imitari non queo.

347. MERCVRIO || APOLINI (*sic*) || MINERVAE || TOGIRIX METIATI ¹⁾ F. || V. S. L. M.

1) Sic mihi videntur legendae literae ligatae: nota nomina Gallica.

348. MERC. AVG || M. SILANIVS CANDIDVS || NOMINE SVO ET || M. SILANI SABINI || ET T. SILVI SIMILIS || FRATRVN SVORVM || EX HS N III VI P ¹⁾ || M. DOMITIVS MAGNVS || HERES PONEND. CVRAVIT || ET EO AMPLIVS. DE SVO || ADIECIT HS N ∞ CCCC.

A tergo:

DONA VENIBVNT || AD ORNAMENTA EIVS || ET EX §. STIPI- BVS || PONENTVR.

1) Sunt hae tres literae paene evanidae, quas Io. Labus V. Cl., quem consului,

recte sic explicavit: VI (*sex*) Pondo. cfr. Grut. 174, 7. Mur. 1470, 5. Librarum scil. sex pondo debebat esse Mercurii simulacrum in hac basi collocatum.

349. VICTORIAE || IVS¹⁾ I. VALLO || V. S. L. M. — *Schweizerischer Geschichtsforscher*. T. 2. p. 166.

1) Explicat Haller: *Victoriae Iustae*, ut legitur in quibusdam Pescennii Nigri et Sept. Severi nummis; v. Eckhel *D. N.* 7, p. 156. et p. 170. Sed in lapp. hoc *ἐπίθετον* inauditum est; unde videndum, ne fuerit in lap. pervagatum illud VICTORIAE AVG., vel IVS ad nomen dedicantis pertineat.

350. ... O || .. SIIS IX HS N III D || ... N IVLIVS HERES ||
PONEND. CVRAVIT || ... ADIECTIS ...

351. ... IIDIDIC .. || HS N CC AD ... — Fragmenta inedita.

352. IMP. CAES. || L. SEPT. SEVERO PIERT. AVG. ARAB.
A¹⁾ || PARTHIC. MAX. P. P. || ET IMP. CAES. M. AVR. ANTONINO TPOTE. I.²⁾ || COS. I || AVENTIC. *IE*³⁾ XXI. — Reperta in pago Treycovagne prope Eburodunum. Habet Reines. Cl. III. 33. p. 312., sed dedi typum ab Hagenbuchio *ἀυτόπη* exscriptum *Mss.* 2. p. 37.

1) *Adiabenoico*. 2) p. Chr. 198. 3) Literas ligatas (*IE* iunctim) Hagenb. leg. *Aventic. Elvetiorum*; de *LEnga* vix cogitandum. Vide de hac inscriptione minus correcte exscripta a Scheuchzero *Itin. Alp.* p. 499. etiam C. B. Hase ad Ioannem Lydum *de Ostentis* p. 338., qui legit *Aventicenses*.

IVONAND prope Eburodunum.

353. . . . CATONI . . . — Haller 2. p. 323.

MONTILLIER prope Morat s. Murten.

354. D. M. || T. NIGRI || SATVRNIN || SATVRNINA || GANNICA ||
LIBERTA ET || CONIVNX || F. C. — Grut. 948, 4. Hagenb. *Mss.* 4, p. 23.

355. D. M. HIBERNIA. L. || VALENTINA. — Grut. 873, 6. et 913, 15. Hagenb. *Mss.* 4. p. 25.

NOIDENOLEX (*Neuchâtel*.)

356. IOVI || ET DIIS PENATIBVS || PVBLIVS MARTIVS MILES
VETERANVS LEG. XXI || CIVIVM NOIDENOLICIS CVRATOR.
DVVMVIR || DESIGNATVS. D. S. D. — Sinner *Voyage lit.* T. 1. p. 169. Haller 2. p. 291.

Ibidem in urna fictili:

357. . . . S. IMP. QVINTIL SEVIR AVG.

358. * IMPERATORI CAESARI || ALEXANDRO SEVERO AVGVSTO ||
PONTIFICI MAXIMO || TRIBVNIT. POTESTAT. CONSVLI II. ||
FELICITATIS PVBLICAE RESTAVRATORI || PATRI PATRIAE ||
NOIDENOLEX — Sinner *Voyage* T. 1. p. 173. Haller 1. p. 218. Noidenolice exstitisse perhibetur sub finem Seculi XVII. Mihi est admodum suspecta; tum propter plura vocabula, veluti *Consuli*, omnibus literis scripta, quae alias notis fere designantur: tum propter *quintum* post *Tribunit. Potest.* (p. Chr. 226) omissum; tum denique propter voc. *Noidenolex* sic nude positum.

359. G . . S. T || AG. RO . . || . . L. F || TL . . E || . . .
LVET. — Sinner T. 1. p. 170. Haller 2. p. 292. Vide etiam Millin

sur l'ancienne ville de Noidenolex. Magaz. encycl. 1809. 3. p. 241., qui tamen, quae habet, omnia Bochatō et Sinnero videtur debere.

E. AVENTICVM.

a) Quae ad res Helveticas, Aventici nomen, ac rem municipalem pertinent:

360. C. VALER. C. F. FAB. CAMILLO. QVOI PVBLICE FVNVS. HAEDVORVM || CIVITAS. ET HELVET. DECREVERVNT. ET CIVITAS HELVET || QVA PAGATIM QVA PVBLICE || STATVAS DECREVIT || IVLIA C. IVL. CAMILLI F. FESTILLA || EX TESTAMENTO. — Reperta 1809. Haller 1. p. 69. Levade p. 31.

361. DOMNAE ¹⁾ AVG || MATRI CASTROR || HEL. ²⁾ PVB-LICE. — Haller 2. p. 253. Levade p. 31.

1) Iuliae Domnae. 2) Heloetii: nisi deest Civitas vel Colonia. (HELV. Levade.)

362. DONATO. || CAESARIS AV. ¹⁾ || SALVIANO EXACTOR. ²⁾ || TRIBVTORVM IN HEL. . . || COMMVNIS ³⁾ VICARIVS. — Grut. 593, 9. Hagenb. *Mss.* 4. p. 245. Levade p. 27.

1) Nil aliud deest nisi litera G; Augusti servo potius, quam liberto. Servi enim, non liberti, suos saepe in lapp. memoratos habebant vicarios. 2) Exactori. 3) Nomen propr. ut Grut. 873, 3. Spon *Misc.* p. 332. Mur. 874, 6.

363. . IVL. ¹⁾ C. F. FAB. ²⁾ CAMILLO || . AC. AVG. MAG ³⁾ TRIB. MIL || . EG. ⁴⁾ III. MACED. HAST. PVRA || . T ⁵⁾ CORONA . AV-REA DONATO || . TI. ⁶⁾ CLAVDIO CAESARE AVG || . IER ⁷⁾ CVM AB EO EVOCATVS || . N ⁸⁾ BRITANNIA MILLITASSET || . OL ⁹⁾ PIA FLAVIA CONSTANS || EMERITA HELVETIOR. || EX. D. D. ¹⁰⁾. — Murat. 1102, 6. minus accurate. Hagenb. *Mss.* 4. p. 245. ἀντόπτης. Haller 1. p. 144.

1) Caio Iulio. 2) Fabia tribu. 3) Sacerdotum Augustalium Magistro, vel: Sacerdoti. Augustalium Magistro. 4) Leg. 5) et. 6) Supple A TI. 7) Iterum. 8) in. 9) COL. cet. id est Aventicum. Sic in lapp. et nummis nomina propria coloniarum interdum omittuntur, earundem titulis dumtaxat relatis. 10) Ex Decurionum Decreto.

(A)

(B)

364. . . . . LEG : ATO

IMP. CAES. NERVAE	AVG GERM. LEG. XVI
FLAVIAE. FIRMAE ET	LEGATO. IMP. NERVAE
TRAIANI. CAESARIS	AVG. GERMANICI DAC
LEG. VI FIRMAE SODA	LI. FLAVIALI. PRAETORI
AERARI. MILITARIS	LEGATO. IMP. NERVAE
TRAIANI CAESARIS	AVG. GERMANICI DACICI
PROVINCIAE LVGDV	NENSIS. CONSVLI. LEGATO
IMP. NERVAE TRAIANI	CAESARIS. AVG. GERMANIC
DACICI AD CENS	VS. ACCIPIENDOS
COLONIA PIA FLAVIA	CONSTANS EMERITA
AVENTICVM HELVETIORVM	FOEDERATA

PATR : ONO.

Grut. 427, 12. Hagenb. *Mss.* 1. p. 171. Alteram dimidiam partem adhuc superstitem, et a nobis litera B notatam exscripsit ipse Hagen-

buchius. Levade p. 26. iungit cum hac fragmentum infra allatum: CAIO LAELIO. Ingeniose sane.

365. IN HONOREM DOMVS DIVINAE || NAVTAE ARVRANCI . . ARAMICI || SCHOLAM DE SVO INSTRVXERVNT || L. D. D. D. — Reperta in amphitheatro Aventicensi 1804. Levade p. 32. Haller 2. p. 250.

366. GENIO || PAGI TIGOR¹⁾ || P. GRACCIVS || PATERNVS CVR. COL. ET. || SCRIBONIA || LVCANA || V. FEC. — Sic Plantin. p. 266. et αὐτόπτης Hagenb. *Mss.* 4. p. 231. Grut. 111, 4. pro Vivi FECerunt habet: T. P. I. Testamento poni iusserunt. Haller 2. p. 110. dat GRAGGIVS. Ut Turicensibus gratificaretur, fraudulentus homo nescio qui, columnam cum eadem plane inscriptione Klotae in pago Turicensi, vel, ut olim dicebant, Tigurino, a, 1601, erutam esse finxit multosque decepit.

1) Nota scripturam *Tigorini*.

367. NVMINIB. AVG || ET GENIO. COL. HEL || APOLLINI SACR || Q. POSTVM. HYGINVS || ET. POSTVM. HERMES LIB || MEDICIS. ET PROFESSORIB || D. S. D.¹⁾. — Grut. 38, 14. Sed accuratius et auctius exscripta est ab Hagenbuchio *Mss.* 1. p. 179. Consule Hallerum 1. p. 164.

1) *De suo dederunt, vel dicaverunt.*

368. DEAE AVENTIAE || ET. GEN. INCOLAR || T. IANVARIVS || FLORINVS || ET P. DOMITIVS || DIDYMVVS || CVRATORES COL ||

EX STIPE ANVA || ADIECTIS DE SVO || HS N I D.¹⁾. — Grut. 110, 2. Hagenb. *Mss.* 4. p. 191. Donati p. 58, 8. Morcelli *de Stylo Inscr.* 1. p. 49. Schmidt p. 13., qui habet FLORIANVS.

1) Sestert. Num. mille quingentis. Hagenb.

369. DEAE AVENT || T. TERTIVS || SEVERVS || CVR. COLON. || IDEMQVE. ALL.²⁾ || CVI. INCOLAE || AVENTICENS || PRIM. OMNIVM || OB EIVS ERGA || SE MERITA || TABVLAM. ARG || P. L.³⁾ POSVER. || DONVM. D. S. P.⁴⁾ || EX HS V CC.⁵⁾ L. D [D. D]⁶⁾. — Grut. 110, 3. Hagenb. *Mss.* 4. p. 207. Schmidt p. 13.

1) Curator Coloniae. 2) *Allector* Hag. melius quam Schmidt: *Allectus*. 3) pondo quinquaginta. 4) de sua pecunia. 5) ex Sestert. 5200. 6) Hagenb. αὐτόπτης non vidit nisi L. D. idque explicat: *ex sestertiis 5250. dedit.* Si vera est Gruteriana lectio, notissima est formula: *Locus Datus Decurionum Decreto.*

370. DEAE AVENT || C. IVL. PRIMIT || TRIVMVIR¹⁾ || CVR. COL. I—E. F. A²⁾ || CVR³⁾ IIII VIR || D D SV—II M. P. || . . , II. || L. D. D. D. — Hagenb. *Mss.* 1. p. 230.

1) Suspecta erat vox *Triumvir* Hagenbuchio. 2) Sic Schmidt p. 12. *Coloniae Helvet. Foederatae Aventici*. 3) per mihi mirum accidit CVR hoc iteratum. Itaque videndum, ne in illo TRIVMVIR CVR. lateat TRIVMVIR. L. P. PER. *Locorum publicorum persequendorum*, ut est in aliis inscriptis Helveticis.

371. IVLIAE CEN||SORINAE || CA. IVL. C. AV.¹⁾ || . . . PATER. — Grut. 688, 7. Levade p. 27., qui ante PATER habet PIVS. Dedi typum Hagenb. *Mss.* 4. p. 195.

1) *Civis Aventicensis*, vel *Curator Aventici* suspicatur Hag. sed CVR. AV. hand scio, an ex interpolatione, habet revera Haller 1. p. 13.

372. D. M. || L. CAMILLIVS || FAVSTVS || $\overline{\text{IIM}}$ VIR AVG || VIVS¹⁾ FECIT || IN ANNO LXX || VIXIT ANNIS LXXXII. — Grut. 384, 6. Hagenb. *Mss.* 4. p. 237. *ἀντόπτης*.

1) Sic pro VIVVS etiam Maff. *Mus. Ver.* 452, 9. Supra habuimus *Camillos*.

373. D . . . . || OTACILLAE F . . || VENTINAE V . . || ORI OTACILL . . || $\overline{\text{IIM}}$ A . . || IPSA VIVA. — Sic Hagenb. *ἀντόπτης*, ut in plerisque his Aventicensibus, *Mss.* 4. p. 201. cfr. Grut. 446, 5. leg.: D. M. *Otacillae Faventinae uxori Otacillus, Sexvir Augustalis. Ipsa viva.* Ceterum Levade p. 27. sic dat: D. M. || OTTACILIAE FA || VENTINAE VXO || RI. M. OTTACILIVS || $\overline{\text{IIM}}$ VIR. AVG || IPSA VIVA.

374. *D. M. || VALERIAE SECCAE || QVAE IVCVNDE || VIXIT ANNIS LXV || L. SEVERIVS || MARTIVS $\overline{\text{IIM}}$ VIR. — Wagner *Mercur. Helv.* Ed. 3. p. 202. Hagenb. *Mss.* 4. p. 207. (Levade p. 30.) Non caret suspicione, ubi conferas Bochat T. 2. p. 494., ex quo adiungend.: AVG. MARITVS. F. C. Quid? quod eadem mihi videtur cum seq. fragmento: quod si verum est, falsarius aliquis mira illa: *quae iucunde vixit*, inseruerit, necesse est.

375. . . . I . . . SIV . . . RI . . || MARTIVS $\overline{\text{IIM}}$ VIR || AVG. MARITVS || F. C. — Hagenb. *Mss.* 4. p. 261. Subiungimus his quatuor sepulcralia, nomina dumtaxat continentia:

376. . . . AELIAE MODESTINAE || QVAE VIXIT ANNIS II. M. VI || AELIVS CLADAEVS ET CANINIA MODESTINA PARENTES || FILIAE DVLCISSIMAE || POSVERVNT. — Grut. 665, 4. Hagenb. *Mss.* 4. p. 199. Levade p. 27., qui habet GLADAEVS.

377. D. M || SEVERIAE || MARTIOLAE || SEVER. MAR || CIANVS || FRATER || F. C. — Grut. 852, 4. Tschudi *Mss.* p. 108. Hagenb. *Mss.* 4. p. 197. Perit haec inscriptio.

378. D. M || T. NIGRI || SATVRNIN || SATVRNINA¹⁾ || GANNICA || LIBERTA ET || CONIVNX. — Nunc Morati. Levade p. 33.

1) Uxor idem nomen habens cum marito, quia eius liberta.

379. D. M || HIBERNIAL || VALENTINA. — Levade *ibid.*

b) Cetera monumenta historica.

380. IMP. CAESARI. VESPASIANO || AVG. PONTIF MAX. TR. POT. $\overline{\text{III}}$ || IMP. $\overline{\text{VIII}}$ COS. $\overline{\text{III}}$ DESIG. $\overline{\text{III}}$.¹⁾ P P || . . . . || . . . || — Grut. 243, 4. Hagenb. *Mss.* 4. p. 159. Schmidt p. 7.

1) p. Chr. 71.

381. * . . . P . . . AES . . V . . PAS . . . . G || . . . NT. M . . . RIB. P. OS . . . I . . . || P. P. || . . . APID. N . . DENOL . . . M . . TO . . LAB . . . || . . . TR . . . VENT . . . M . ENIA . . . ST . . . || . . . TIT . . VES . . AV . . . ILI . . . — v. Sinner *Voyage dans la Suisse occidentale.* Neuchâtel 1781. T. 4. p. 167. Hal-ler 4. p. 157. Inventa esse dicitur Aventici 1647. et ita suppleta a Wetstenio, Consule Basileensi, homine tunc temporis longe inter nos cla-

rissimo: IMP. CAESAR. VESPAS. AVG || LAPIDIBVS NOIDENO-
LICE MVLTO LABORE || TRACTIS AVENTICI MOENIA INSTAV-
RATA || TIT. VESPASIANI AVG. FIL. ¹⁾ DEDICAVIT.

1) *TITus VESPASIANI AVGusti FILius*. Vide tamen, ne fraus toti huic reperto subsit. Wetstenium certe vides praetermisisse notas Trib. Pot. et Consulatum in fragmento signatas. Levade p. 22. sic exhibet: IMP. CAES. VESP. AVG || PONT. MAX. TRIB. POT. COSS || I. DES. II. PP. IAPID. NOIDENOL. MVLTO LAB || TRACT. AVENT. MOEN. RESTAVR || TIT. VESP. AVG. FIL. D . . parum probabiliter. Idem habet hoc fragm. . . SIAN . . || . OL. AV. F.

382. NOBILISSI || MO CAES. || C. GALERIO || MAXIMIA . . ||
. . . F. — Bochat 1. p. 556. Haller 1. p. 278. Levade p. 32.

383. a) POMPEIANO ET AVITO || COSS. KAL IAN.

b) AVITO ET POMPEIANO. ¹⁾ COSS. || KAL. IAN. ²⁾

a) In pavimento tessellato Aventici reperto. Spon *Misc.* p. 40.

b) In simili ibid. reperto. Wild *Avench.* p. 178. Hagenb. *Mss.* 1. p. 203. Ex solita reciprocatione nominum consulum et aliorum magistratuum in lapp., qua significabant, utrumque dignitate esse alteri parem.

1) Consules fuerunt p. Chr. 209. 2) al. leg. *AVGustis*.

384. PROSTASIVS FECIT. — In pavimento tessellato. Hagenb. *Mss.* 1. p. 219.

385. a) AGRICOLAE. || b) LACONIS. || c) P. CRISP. — In amphoris tribus Aventici repertis. Hagenb. *Mss.* 1. p. 221.

c) Diis (praeter Aventiam et Genios) dedicata.

386. * FERTILI BACCHO OREO || CN. CORN. COTTA || D. D. — In aenea lamina. *Mercure Suisse*; Octobre 1745. Hagenb. *Mss.* 1. p. 227. — Oreo, ὄρεῶν, montano explicant, quamvis poterat esse etiam ἐπίθετον ἐπιχώριον a vico aliquo, vel pago, vel vineto denique ductum. Suspecta mihi etiamnunc est haec inscriptio, et propter inauditum illud ἐπίθετον, et propter familiam vel nimis, vel, si mavis, parum Romanam *Corneliorum Cottarum*. Aurelios Cottas, non Cornelios Cottas iamdudum equidem noveram.

387. DEAE || VICTORIAE || IVNIVS || PRIMITIVS ¹⁾ || EX VOTO. — Hagenb. *Mss.* 4. p. 259. Levade p. 28.

1) Sic lapis pro PRIMITIVVS.

388. DEAE VICTORI || AE SABIN ¹⁾ MARC || IA. — Hagenb. *Mss.* 4. p. 243. ἀντόπης.

1) *Sabina* potius quam *Sabinia*.

389. BIVIS || TRIBVIS || QVADRVBIS. — Reperta 1742. Hagenb. *Mss.* 4. p. 225. Cfr. similem Spiraе repertam ap. Murat. 98, 5. unde explicandum: *Bivitis Trivitis Quadrivitis*. (sacrum.)

d) Fragmenta.

Fragmentum aeneae tabulae honestae missionis Aventici repertae:

390. . . IA . . . || . . AD . EVM . Q . . . || . . NCIAE . IMPER . . ||
. . . MITTANTVR. / . . || . . ERIT . AVT . IS . CVI . I . . || . . E.

IMPERATOR . . . SER . . . . . — Sinner *Catal. Codd. Mss. Bibl. Bern.* T. 1. Tab. 1.

391. . . . ROEPVLON¹⁾ || . . . VGVST PR. PR || . . . IAN SVPERIOR || . . . VBL. PATRONO — Plantin. p. 267. Hagenb. *Mss.* 4. p. 244.

1) Supple: . . . VII VIRO EPVLON LEG. AVGVSTI. PR. PR. GERMAN. SVPERIOR. PVBLice PATRONO. — HAGENB.

392. VESPASIAN . . . — In turri quadam. Tschudi p. 107. Plantin. p. 261. Hagenb. *Mss.* 1. p. 165. In alia turri item VESPAS . . . ib. p. 167.

393. . . . ERVNT¹⁾ || . . . TI PRAEF — In turri quadam. Tschudi p. 107. Plantin. p. 261. Hagenb. *Mss.* 1. p. 164.

1) restituerunt.

394. . . . BVLARIA || . . . IB. CO - IAER || . . . SVERVNT || . . . FCTI PRAEF. — Exscripsit Hagenb. *Mss.* 1. p. 163.

395. CAIO LAELIO . . . . . — In turri quadam. Grut. 427, 12. Hagenb. *Mss.* 1. p. 169. v. de hoc et superioribus fragm. Bochat T. 1. p. 488.

396. — — — DO¹⁾ || NAVTAR . . . — Haller 2. p. 250.

1) Ordo Nantarum v. supra N. 365.

397. CAMILL || IVCVND⁷ || V. S. L. M. — Lapis superne fractus exscriptus ab Hagenb. *Mss.* 1. p. 241. ibid. aliud fragm.: . . NSA..

Aliud fragmentum:

398. V. ET DE || B || M. L. ED.

(A.)

(B.)

399. . . . ENDIS

. . . IDIM .

. . . NT. QVIQVE IN

. . . VAE BROX . .

. . . VERE ET DENVME

. . . LBETO

. . . TOR V T

. . . SSAF VIR .

. . . QVEC I—II.

. . . . .

Hagenb. *Mss.* 1. p. 230.

e) Spuria.

400. * IVLIA ALPINVLA IHC IACEO || INFELICIS PATRIS INFELIX PROLES || DEAE AVENT. SACERD || EXORARE PATRIS NECEM NON POTVI || MALE MORI IN FATIS ILLI ERAT. || VIXI ANNOS XXIII. — A Paulo Gulielmo habuit Lipsius *Auctar.* p. 53. Grut. 319, 10. nemini posthac visam et procul dubio a fraudulento isto homine confictam e Tacit. *Hist.* 4, 68., ut visum est iam Ryckio ad Tacit. *Ann.* 3, 23. et Hagenbuchio *Mss.* 1. p. 218.; quamvis eadem deceptus est etiam immortalis noster Ioannes Muellnerus (*Schweizer-Geschichte* B. 1. C. 6.) et Anglus poëta Byron. „Je ne connois point de composition humaine plus touchante que cette inscription.” v. Lord Byron par Mme Louise Svv.—Belloc Paris, 1824. T. 1. p. 346. Levade p. 21. „Cette épitaph a été transportée en Angleterre.” (?)

401. NVMINI AVGVS II — VM VIA I CIA PER M II DVI II VM PATER M II II VIR COL HELVE — (sic) Grut. 151, 1. Hagenb. *Mss.* 4. p. 81., qui ita legit: *Numini Augustorum Via facta per M. Dunium Paternum II Virum Coloniae Helveticae (Aventici)*. cfr. Bruckner *Merkwür.* p. 1627. Haller 1. p. 432.

F. S A L O D V R I.

402. DEAE EPONAE MA¹⁾ . . . II ILIVS²⁾ RESTIO M . . II EG³⁾ XXII ANTONIINIANAE. P. P. F.⁴⁾ IMMV II . . S. COS.⁵⁾ CVRA. SA II . . NS.⁶⁾ VICO SALOD. II LIII⁷⁾ KAL. SEPTEMB II D. N. ANTONINO II II ET SACERDO . . II COS.⁸⁾ V. S. L. M. — Est typus Hagenbuchii *αὐτόπτην*. *Mss.* 4. p. 109. cfr. Schoepflin, item *αὐτόπτην* *Alsat.* 1. p. 442. Haller 1. p. 211., qui in fine addit V. S. L. M., quod Hag. non habet; v. Reines. *Ep. ad Rupert.* p. 85.

1) Si fides Hallero, item *αὐτόπτην*, leg. MATR. MA . . si verum est, nihil aliud fuerit, nisi pronomem MARCVS, omnibus literis scriptum, ut solebant interdum antiqui. Alii explicant MAGNAE. 2) OPILIVS Grut. Hall. 3) Miles legionis. 4) Primenigeniae Piae Felicis. 5) Immunis Consul. 6) Incertam haec habent interpretationem. Hagenb. cogitabat de *Curatore Salinarum Sequanarum*; Haller *Curator Salensium* explicat, nullo sensu. 7) XVIII. Grut. Hall. 8) Sacerdote II. Cos. p. Chr. 219.

403. GENIO :: VRBIG.¹⁾ II IN HONOREM II DOM. DIVIN. II ARAM CVM SEIGN²⁾ SVECCON II DEMECENVVS II DE SVO POSV II IMP DN ANT. II ET SACERDOT II :: COS.³⁾ — Est typus Roberti Glutz-Blotzheim, egregii nostri historici. *Solothurner Wochenblatt* 1810. p. 35. Cfr. Schoepflin in *Act. Acad. Theod. Pal.* p. 171. Haller 1. p. 215.

1) Sic habere lapidem, praeter Robertum, duo item *αὐτόπται* mihi testati sunt, Luethi, Salodurensis, et Zeerleder, Senator Bernensis, V. Cl., in hoc literarum genere versatissimus. Contra Schoepflin et Haller contendunt se legisse VERBIG. literis ligatis. cfr. Caesar *B. G.* 1, 27., ubi eadem controversia. Hallerus dedit: *GEN. P. VERB. PAGI* sane videtur erosum. 2) SIGNO Schoeff. Hall. Sic utique est explicandum. 3) Supple: II COS. p. Chr. 219.

404. IN HONOR. DOM II DIVIN. APOLLINI II AVG. ICRPA . . V- II SIVS¹⁾ TEMPLVM II D. S. D. DEDIT.²⁾ — Glutz l. l. p. 38. Hermann, Canonici Salodurensis, apographum Hagenbuchio missum.

1) T. CR. PAMV II SIVS Hermann. 2) De suo donum d. — Interpolata, nisi omnia me fallunt, est inscr., quam pro hac dat Haller 2. p. 360. IN HONOR DOM II DIVIN APOLLINI II AVG. S. DEMECEN II NVS TEMPLVM II D. S. D. DEDIT. Permirum enim h. l. *Sueconii* nomen una litera initiali significari.

405. MERCVR. AVG II VALER. HISPANVS IIII VIR. AVG. LVGVD. II EXS. VOTO. — Spon *Misc.* p. 171. Hagenb. *Mss.* 4. p. 433. Haller 2. p. 360. Haec ubi nunc sit, ignorabat Glutz.

406. IMP. CAES. M. AVREL. ANTON. . . PIVS FELIX A II VG . . . BRI . . . MAX . . . TRIB II POT. XVI. IMP. II. COS. IIII¹⁾ II PROCOS . . . II . . P . . . II PACAT . . . VIAS ET II PONT . . . VETVSTATE CON II LABS . . . ITVIT II AVENT . . . XXVI.

1) p. Chr. 213. initio anni, quum insit titulus BRIT. v. Eckhel *D. N.* 7. p. 209.

407. .... || . . . TONIN... || ... MAX... || .. POT . XVI...
PROCON... || ... || ... || SACER.... || ... || M... || XX... —
Utraque apud Haller 2. p. 364.

408. T. CRASSIC¹⁾ || AVITO F. || AIV. XXXV. — Grut. 865,
5 et 909, 15. Tschudi *Gallia Comata* p. 165.

1) CRASSICIO leg. Tschudi *Mss.* p. 118. Hagenb. *Mss.* 4. p. 127. CRASSIO Hermannus.

409. D. (*asciae signum*) M. FL. SEVERIANAE. — Grut. 912, 3. Hagenb. *Mss.* 4. p. 129. Glutz l. l. p. 208.

410. D. M. VI.¹⁾ || STATILIA PRONIMA²⁾ || TVGENIAE³⁾ MARCELLI || NAE STATILI PATERN. — Prope Salodurum in eccl. S. Catharinae. Hagenb. *Mss.* 4. p. 135.

1) Significat *Vioit*, ut in saxis Nemausensibus, vel leg. V. F., *viva fecit*, HAG. 2) *Phronima*. 3) Al. legerunt EVGENIAE. Eundem vero titulum sic exhibet Glutz l. l. p. 102. (cfr. etiam Bochat 2. p. 419.) D. M. || STATILI APRONI MA || IVGENIAE MARCELLI || NAE STATILI PATERN.

411. D. M. || SEVERI CV || RAVERVNT || FRATRES || EIVS. — Glutz l. l. p. 35.

412. D. M. || -MIMORINAE¹⁾ || SEVERIANVS || PATER || F. C. — Glutz l. l.

1) Hermannii apographum habet MEMORINAE. Melius, puto.

413. (*Asciae sepulchralis figura*) D. M. || S. IVN. MA || IORI..... — Glutz l. l. Hermannus sic: D. M. S. IVNI. MA || IORINI FI || LI EIVS CVRAVERVNT.

414. D. M. || L. CR: CI¹⁾ COR || BVLONI S || IIII VIR || AVGG LI²⁾ PRIM || VS ET SEC. CAIVS³⁾ || FILI EIVS PONEN || DVM CVRAVER || VNT. — Glutz l. l. Haller T. 2. p. 363.

1) CR... ICI Hermann. 2) LI Id. 3) CALVS Id.

415. .... || ... || VI AAIC.... || DE REPVBLI RI... || TVER¹⁾ ET ARM DE SVc || D. D. — Ex Hermannii apographo.

1) v. Haller 2. p. 363.

416. .... || PARDV.... || RIPARI.... || Ó. V. ANN.... || QV ET AMAT.... || PRINCIP III S... || TER ET PATER SS || F. C. — Glutz l. l.

A M S O L D I N G E N.

417. ... AMILL¹⁾ POLYNICES || . ATIONE²⁾ LYDVS ARTIS || -VRIFEX CORPORIS || . ABR TIGNVARIORVM || . PVD EOSDEM OMNIB || . ONORIBVS FVNCTVS || . . VIXIT ANNOS .... || . TQ³⁾ AMILLIO TAVLO || . ILIO EIVSDEM ARTIS || . T CORPORIS QVI VIXIT || . NNOS AETATIS XXXIII. — *Schweizerischer Geschichtsforscher* T. 2. p. 156.

1) *Amillius*. 2) *Natione* — *Aurifex* — *Fabr.* — *apud cet.* 3) *Explicia ET Quinto non ATQue.*

418. D. M || IVLIAE PVSINNAE || VXORI KARISSIMAE || AC PVDICAE PISSIMAE || QVAE VIXIT ANN. XVIII. || DIEBVS IIII ||

P. ACILIVS THASEVS || PERINDE ¹⁾ CARISSIM. MARIT || F. C. —
Ibid. p. 155.

1) Rarum hoc in lapp. Sic tamen habere lapidem constat.

RAPPERSCHWEIL in pago *Bernensi*.

449. . . . VRIO AVG || STA . . . INCANVS || EX V . . . VNIA
SVA || . . . T. — Schmidt pag. 52. *Mercurio Augusto* — — *ex voto pecunia sua posuit.*

G. AVGVSTAE RAVRICORVM.

420. M. IVLI . . .

421. MO . . . . — In orchestra theatri. Bruckner *Merkwürdigkeiten* p. 2804.

422. D. M || ADI ANTONI TOV † τ¹⁾ || ET MARVLLIN AR ≡ ||
. . . CON τ ADLE ≡ || . . . DNAMTVS. — Bruckner p. 3069. Idem
sane videtur titulus, quem corruptissimum exhibet ex aliis typis Bruckner
p. 3067. Tschudi *Mss.* p. 147. Urstisius apud Reines. *Class.* XII.
65. p. 671.: . . . MITONIS || OMVLII F. || OCCISI IN || VOC. ||
RVLLO || VISVRIX || MATER P. C. Mire Reines. interpretatur *occisi in Vocladensi proelio inter Alaricum et Clodovaeum, in campis Vocladensibus*, decimo a Pictavio lapide, commisso p. Chr. 507.!

1) Touti filii.

423. . . . TIO QV . . || . . ELLO . FLA . . . || . . . VIRO . . CO . . ||
. . . . ATRON. Patin *Rélat. histor.* p. 141. Hagenb. *Mss.* 1. p. 289.
Schoepflin *Alsat.* 1. p. 585. Bruckner p. 3071. Latet in his . . . TIVS
aliquis QVIRina tribu, FLAMen, et DuumVIR Coloniae Aug. Rauric.

424. . . . . || AN . . . . || AX . . . . LI || REGALI || ARAM CV ||
M . . . E . . EX. V. — Bruckner p. 3073.

425. D. M || LABERIAE TRENE || V. A. XI. DIEBVS XXVII ||
VETVRIVS HELIX ET LABERIA || SYNTICHE (*sic*) FILIAE PIENTIS-
SIMAE || FECERVNT — Bruckner p. 3072. hanc inscriptionem iam
Amerbachio notam fuisse refert. Contra Wagner *Mercur. Helv.* in Ed.
prima a. 1681. eam Augustae Rauricorum nuper repertam, a Remigio
Faeschio Basileae asservari testatur. Verum eadem tanquam Romae
exstans exhibetur iam a Mazochio *Epig. ant. Vrb.* p. 114., qui similiter
in contextu vitiose TRENE, sed in corrigendis recte IRENE. Eandem
Romae vidit Smetius p. 127, 9., habetque ut Romanam e Smetio Grut.
692, 7. Fraus igitur subest aliqua, maxime manifesta in pravo illo
TRENE e Mazochio imprudenter assumpto. Rem quidem ita explicat
Hagenb. *Mss.* 1. p. 285. »Crediderim Laberiam Irenen Augustae Raur.
mortuam sepultamque, postea sepultae ossa Romam delata et rursus
condita esse.» Sed ossuum translationis expressa plerumque fit in lapi-
dibus mentio, quia vel collegii Pontificum, vel Imperatoris permissu
eam ad rem opus erat.

426. SOCIETAT — In massa plumbea. Bruckner p. 2894.

427. S. LVC. RETI. — In alia massa plumbea. Id. ibid., qui explicat *Societatis Lucii Reti*.

428. VTERE FELIX. — In cochleari argenteo. Sic legit Hagenb. *ἀντόπτης*. *Mss.* 1. p. 297., non, ut alii voluerunt: VTERE SEIE. estque illa solita admodum formula in varii generis instrumentis.

429. In vasculis figulinis hae inter alias repertae sunt officinarum notae. v. Bruckner p. 3074. — ALBVCIANI — ATTICIM — BORILLI OF — CARVS F. — CVINTVS — DOCCA — QESAI. VI. — OF. MOM. — MOXSIVS F. — NIBO F. — OF. PASSIEN. — PHRVINCI. F. — OF. PVDE. — IASO ALSOETIR — SACIROM — SHIGVDIM — SORILLI. M. — OF. CIAM. — GASCE — AESIVNA — SVOB NEDO — COTIO — Q'A' GEMELL. — A. MASONIVS. cet. — Inversis quaedam literis: *ΒΒΡ* i. e. *Rubrius*. *ΝΙΒΡΟΣΟ* *Censorinus*. Habes in his nomina aliquot Gallica.

430. In columna 1751 eruta: (utrum Basileae, an Augustae Raur., nescio.) . . . . || . . . . || . . . . || *DE* . . . || *ONVN* . . || *SSIS*. — Hagenb. *ἀντόπτης*. *Mss.* 1. p. 333.

LIESTALL prope *Basileam*.

431. D. M || C. INDVTI SA || LVSTIANI C || VICTORINI || CONIVNX. — Schmidt p. 56. Duobus igitur maritis unum hoc monumentum statuit coniux. Nota *Salustiani*, unica *L*.

432. PRIM. ACCOTEI || LIB. ANN. XVI. ET SOROR ILLATVS A RAVRICA ANNIS ET MENS. VI. H. S. S. 1) PATRONVS PO. — Schmidt p. 55. Confirmat haec inscriptio admodum barbara veram scripturam RAVRICA.

1) Hic siti sunt.

433. De „COHORTE XIV. RAVRICORVM“, quam Schoepflinus *Alsat.* T. 1. p. 37. laudat ex titulo *ἀδεσπότης*, quem neque Hagenbuchius invenerat, neque ego usquam invenire potui, vel propter numerum ipsum vehementer equidem dubito.

H. Olten (VLTINAE nomen fictitium videtur.)

434. * IMPERATORI. TIB || CLAVD. NERON. QVI TRANSIV-RASSI VALL || ROMANIS INVIAM || COEPIT SVPERARE || VICANI VLTINAT || ENSES NAVIGANT || ES POSVERVNT. — Est typus Hermannianus collatus ad inscript. ipsam ab Hallero 1. p. 32.; qui tamen typus habet incredibilia quaedam et inaudita, veluti *Transiurassi Vallem* et *Vicanos Vltinatenses Navigantes*. Typus Zurlaubenianus mihi quidem verior videtur, etsi truncus et corruptissimus: . . . . AV || CAIO NERONI VL || TRA IVR . . . VALL || ROMAN. INVII . . . || CEPTV SVP . . AN || . . ISANI 1) VLTINA . . . NAV. STAN || TES 2) POSVERVNT. — Haller ibid. Huius autem a duobus testibus oculatis duos typos habui, in plerisque corruptiores, sed qui miris suspicionibus locum praebent: a) N MMOR API || CAINIROM || IRAH

RISTIN || ROMANI ANN || CIPIVS VII AP || AIAMINIAN || MTIN
AVSTA || RIPPOSVIRE.

b) II MIMORIA AER || CAII NIRONL FRATRIS SINAI || RO-
MANI I II CIPIVS VIX AN XX. I SAININ IIN || IISAI SENATVS
PA || IS POSVIRVNT. — Nihil definitio; hoc video, Hermannii typum
fallacem esse atque interpolatum.

1) I. VICANI. 2) Fuitne STATVAE?

435. M. M || . . MEMORIAE || CINNENI. SECVN || QVI VIXIT
ANNIS || XXI. M. VIII || CINNENIVS || SECVNDVS ET CINN.
SECVN || DIN. FRATRI FA || . . END CVRAVE || . . T. — Haller 2.
p. 372. Huius a teste oculato alium typum habui longe corruptiorem:
MAI ||>NNLMIS L CVI || IVIXIIANN || XXI M VIII || CINNENIV ||
SECVNDVS || ET CINNSECV || IMFPATFPTA || . . ND . . VPAVI.

OBER - CVLM prope Lenzburg.

436. In lateribus coctis ap. Schmidt p. 74. LEG. XI. C. P. F. —
Similes lateres Leg. XI. Claudiae Piae Fidelis, reperti sunt in pago
Moeriken et Clotae.

I. VINDONISSAE. (*Windisch.*)

437. IMP T VESPASIANO || CAESAR. AVG. VII COS¹⁾ || AR-
CVM || VICANI VINDONISSENS || CVR TVRBANIO MATTONE
T²⁾ || VALER ALBANO L VETVRIO MELOCOTTIO. — Brugg
prope Vindonissam antiquam. Ita hunc titulum mihi exhibuit amicissi-
mus Fischius, Diaconus Bruggensis, ἀντόπτης. Sed Haller 1. p. 149.
defectus indicia habet post VII COS: item post MELOCOTTIO, quod
scribit MELOCOTTIO. Alia exempla v. c. Grut. 1068, 3. addunt
RVFO QVINTO SEXTIO, nomen admodum suspectum. Cfr. Hagenb.
Mss. 4. p. 273., cui sine caussa suspectus erat propterea, quod ap.
Grut. 1. l. Henricus Gundelfingerus fraudulenter eum sic interpolaverat:
IMP. T. VESPASIANVS || CAES. AVG VII COS MARTI. APOL-
LINI || MINERVAE || ARCVM VICAN || VINDONISSENS CV-
RIAE || T. VRBANIO MATTONI || T. VAL. ALBANO || L. VETV-
RIO MELOCOTTIO || RVFO QVINTO SEXTIO.

1) p. Chr. 76. 2) Curantibus T. Urbanio Mattone, Tito cet.

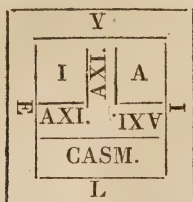
438. . . . G PON[—] || . . . B POT III || . . . LONIO PATR —
Hagenb. *Mss.* 4. p. 281. Latet in his: AVG. PONTIF. MAX. —
TRIB. POT. III . . . (*Apol*) LONIO PATRono.

439. M. APRONIVS || M. F. VAVIVS. SEG || . . . M. S. M.
AV. CO. AVG. ¹⁾ || MILES LEG. XI. C. P. F. || EX. GEN. FVSCI
ANNO || XXXVII. STIPENDIO || RV. XVII. H. S. E. EST²⁾ || TE-
STAMENTO FIERI || IVSSIT. HEREDES || FACIVNDV. CVRAR ||
VNT. — Haller 1. p. 189.

1) Haec corrupta. 2) EX?

440. Vindonissae erutum est hoc amuletum: Hagenb. *Epist. inedit.* 1724. N. 4.

id est, YFIEIA. Axierus, Axiocersa, Axiocersus, Casmilus. v. Schol. ad *Apollon. Argon.* 4. 917. p. 72. *Schaefer.* Pertinet ad cultum Cabi-
rorum Samothracum, de quo inter alios consule Schelling, *Ueber die*
Gottheiten von Samothrace. Stuttgart. 1815. 8.

441. In lateribus coctis:

(A.)

(B.)

LEG. XI. C. P. F

LEG. XXI.

LEG. XI. G. P. F

LEG. XXI. G. (*Gallica*)

LEG. VI.

L. XXI. G. R. (*Gallica Rapax*)

L. XXI. S. C. VI.¹⁾ (v. infra N. 464.)

Haller 2. p. 395.

1) Postremus hic typus passim repertus est etiam in vico Taettwyl. Haller 2. p. 466.

442. In figulinis: a) IOVIANVS F. b) TERTIVS F. c) OF.
CRESPI. d) OF. CALVS. — Haller 2. p. 396.

443. In lampade aenea: *APTEMIZ EΦEΣIΩN ERTTXOTZ AAE-
ΞANAPOT MELHTOHOAITΩN.* — Haller 2. p. 398.

444. CLAVDI . . .

Plantin. p. 277. Hagenb. *Mss.* 4. p. 263.

ATIMETI.

In lampade fictili. Hagenb. *Mss.* 4. p. 265.

CAL . . || . VII || I. O.

Hagenb. *Mss.* 4. p. 267.

ALTENBURG postea *Koenigsfeldae*.

445. C. VALERI || VS C. F. VOL¹⁾ || CAMPANVS || VIENNA.
MIL || L. XI. C. P. F. || . . . OLN²⁾ ANNO, XL || STIP. XI. T.
FE³⁾ || C. COMINVS || NEMAVSVS. F⁴⁾ || F. C. — Grut. 564, 4.
Hagenb. *Mss.* 3. p. 74. Haller 2. p. 382.

1) *Vollinia* tribu. 2) latet hic Centurionis nomen. 3) Fortasse T. F. I. *Testa-*
mento fieri iussit HAGENB. 4) Fortasse leg. H. *Heres faciund. curavit.*

K O E N I G S F E L D A E.

446. L. TITENNIVS. L. F || LEMONIA VIC || TORINVS BON¹⁾ ||
MIL. LEG. XI. CPF || 7²⁾ VALERIANA³⁾ || ANNOR. XXV || STI-

PENDIOR. V. || H. T. F. C⁴) — Hagenb. *Mss.* 3. p. 85. Haller 2. p. 381.

1) *Bononia*. 2) *Centuria*. 3) Raro sic designantur Centuriae, saepius ita: *Centuria Valerii* cet. Ap. Mur. 797, 5. et 2028, 8. memoratur *Turma Pervinciana*. — *Duplaris Alae Sabinianae* est in fragm. ap. Camden-Gibson T. 2. p. 209. 4) *Heres* (ex) *testamento*, Titennii scil. *faciund. curavit*.

GEBISTORF prope *Vindonissam*.

447. M. MAGIVS. MI. OB.¹) MAG || C. AVS.²) VERONA MIL. LEG. XI CPF.³) || 7⁴) MARCI MODESTI. ANN. XXXIII || EX TESTAMENTO H. F. C.⁵) || LENNIVS⁶) SECVNDVS || Q. ROMANIVS. VERECVNDVS || H. S. E.⁷) — Dedi typum Hagenbuchii ab ipso iterum exscriptum *Mss.* 2. p. 75. Cfr. Grut. 551, 10. Haller 2. p. 381.

1) probabiliter Grut. alique: M. F. *POBlicia tribu*. 2) al. *MAGRIVS*. Haller MA . . . VS. Incerta omnino est lectio. 3) *Claudiae Piaae Fidelis*. 4) *Centurid*. 5) *Heredes faciund. curaverunt*. 6) *Lucius Ennius*. 7) *Hic situs est*, sensu post verum tertium locandum.

448. TI. CLAUDIO HYMNO || MEDICO. LEG. XXI. || CLAVDIAE QVIETAE. EIVS¹) || ATTICVS. PATRONVS. — Hagenbuchii *αὐτόπλου* typus *Mss.* 2. p. 76.

1) Scil. *uxoris*, solita in lapp. ellipsi.

K. AD AQVAS HELVETICAS (*Baden im Aargau*; proprie in pago Weilen inter Aquas Helveticas et Vindonissam antiquam.)

449. IMP. CAESARI || DIVI NERVAE. F || NERVAE TRAIA || NO. AVG. GERM || PONT. MAX. TRIB. POT. COS. II. P. P. DES || III. M. P.¹) LXXXV. — Asservatur nunc Turici in Bibliotheca civica. Habet iam Grut. 155, 5.; ut ineditum dat Murat. praef. ad Tom. IV. n. 6. Hagenb. *Mss.* 1. p. 311. Pertinet ad a. u. c. 852. p. Chr. 99.

1) millia passuum.

450. DEO. INVICTO¹) || TIB. CASSIVS || SANCTVS || ET TIB. SANCTE || IVS. VALENS || IEVI.²) L. — Est typus Simleri *Antiqq. Mss.* T. 1. fol. 52. et Tschudii p. 83. Grut. 21, 10. Hagenb. *Mss.* 1. p. 325. Murat. Praef. ad Tom. IV. p. 40. dat ut ineditum.

1) Scil. *Mithrae*. 2) corruptum hoc IEVI abest a Gruteriano typo. Fortasse nihil aliud erat nisi, V. S. vel EX VISV, EX IVSSV.

451. P. . . . . || MERCVRIO . . . || MARVNO . . . || . . . . . NS || P. M. . . . R. P. || . . . . . || . . . . . NR. — Nunc Turici in Bibliotheca civica. De lapide misere evanido mira vixque credibilia commenti sunt Zurlauben et Hallerus. Monet Hagenb. *Mss.* 1. p. 239. ex Reinesio p. 119.; Mercurium nomen esse interdum proprium hominis Romani, non tantum Dei.

452. M. AVRELIO ANTONINO CAES || IMP. DESTINATO¹) IMP. L. SEPTIMI || SEVERI PERTINACIS. AVG. FILIO. RESP || AQV. — Male iam Simlerus *Antiqq. Mss.* T. 1. fol. 51. b. et ex eo Plantinus p. 283. Wagner *Merc. Helv.* p. 54., alii (cfr. Haller T. 1. p. 204.)

hanc inscriptionem a. p. Chr. 499. referunt ad nostras Aquas Helveticas, quum reperta sit ad Aquas Marchionatus Badensis, teste Apiano fol. 455. Grut. 267, 8. et 9. collatis corrigendis, Beyellio apud Barth. *Adversar.* p. 2428.

1) Male nostrates, etiam Hallerus: DESIGNATO.

L. ZVRZACH.

453. M. IVNIO M. F. VOLT¹⁾ CERTO || DOMO. VIEN.²⁾ VETERAN || MIL. LEG. XIII. GEMINAE || CERTVS ET AMIANTHVS (sic) || PII HEREDES FECER. — Grut. 548, 7. et 570, 10. Hagenb. *Mss.* 4. p. 325.

1) Voltinia tribu. 2) Vienna.

454. Q. VALERIVS || Q. F. FAB.¹⁾ LIB || ENS. BRIXA²⁾ || MIL. LEG. XI. C. || P. F.³⁾ 7⁴⁾ ATTieni || MAXIMI. — Hagenb. *Mss.* 4. p. 337.

1) Fabia tribu. 2) Brixia. 3) Claudiae Piae Fidelis. 4) Centuria.

455. .... GIACVS || ... OLIA¹⁾ SVPER²⁾ || PO-ENTIA³⁾ MILES || LEG. XI. C. P. F 7 SALNI⁴⁾ || MAXIMI ANNORV || XXXV. STIP. ... — Hagenb. *Mss.* 4. p. 344.

1) POLLA. *Mss.* Ottianum. 2) cognomen hoc alias quoque in lapp. invenitur. 3) Pollentia. 4) SAENI *Mss.* Ottianum.

456. ... OR ... || ... PROC ... — Hagenb. *Mss.* 4. p. 343.

M. WETTINGEN s. Monasterium Maris Stellae prope
AQVAS HELVETICAS.

457. DEAE ISIDI TEMPLVM A SOLO || L. ANNVSIVS MAGIANVS || DE SVO POSVIT VIR AQVENS B¹⁾ || AD CVIVS TEMPLI ORNAMENTA || ALPINIA ALPINVLA²⁾ CONIVNX || ET PEREGRINA FIL. -X C³⁾ DEDE || RVNT. L. D. D. VICANORVM.⁴⁾ — Grut. 82, 9. Haller 1. p. 15. accuratius ap. Hagenb. *αὐτόπτην* *Mss.* 4. p. 295.

1) *Sexvir Aquensis bis* Hagenb. cum Scaligero in *Ind. Grut.* voce *Vivir*. Inauditum enim est, *virum* poni simpliciter pro *cive*, *muncipe*, *incola*, *pagano*, *vicano*. 2) Hinc conficta est a Paulo Gulielmo celebratissima illa *Iulia Alpinula*, quae etiamnunc eruditibus et sculptoribus quoque in deliciis est. 3) denarios centum. 4) de Vico Aquensi v. Tacit. *Hist.* 1, 67.

458. In pateris antiquis Wettingae 1633. erutis repertae sunt hae inscriptiones: (Hagenb. *Mss.* 4. p. 321.)

a) DEO. MARTI MIL¹⁾

1) Militari, ut Grut. 58, 4.

b) MIIRCVRI¹⁾

[MANI]

C. HILVI²⁾

P. RIVATI.

1) Mercurii. Videsis quae de Mercurio isto Mano somniavit Reinesius *Inscriptt.* p. 120. 2) C. Helvii Privati.

c) RINIONI BOITT\RI¹⁾

1) al. BOLTYRI v. Bochat 2. p. 407.

d) BENIGNES. LEGENTII. REGLII. — Tria sunt nomina *Benignes* pro *Benignae*, ut saepe in lapp., v. Scalig. Ind. Grut. XIX. ES pro AE. *Legentii*, *Reglii*, s. *Regilii*. HAGENB.

N. TVRICI.

459. D. M || HIC SITVS EST || L. AEL VRBICVS || QVI VIXIT AN || VN^o M. V. D V || VNIO AVG LIB || P. P. STATVRICAN || XL G. ET AE SECVNDIN || P. DVLCISSIM F. — Turici in bibliotheca civica, literis ligatis, quae exprimi h. l. non potuerunt. Certissima est nota illa Hagenb. interpretatio magno cum doctrinae apparatu in *Τεσσαρ. Turic.* 1747. exposita: *D. M. Hic situs est L. Aelius Vrbicus: qui vixit anno uno, mensibus V. diebus V. Vnio Aug. libertus, Praepositus Stationis Turicensis XL. (quadragesimae) Galliarum: et Aelia Secundina puero dulcissimo fecerunt.*

LVNNEREN in pago *Turicensi*.

460. In fragmentis figlinis, a. 1744. effossis: a) . . EPONA. (Deae Eponae fortasse nomen.) b) Ø PASIEN c) COSRV d) oVRVA e) AFSARR f) . . RISCINVSM

BVCHS in pago *Turicensi*.461. OFMODES¹⁾ — In latere coctili 1759. reperto.

1) id est: officina, vel opus figulinum Modesti.

KLOTEN in pago *Turicensi*.

462. LEG XI C. P. F. ¹⁾ — In lateribus coctis compluribus. Hagenb. *Mss.* 3. p. 11.

1) *Claudia Pia Fidelis*. In aliis: L. XXI C. (*Claudia*.) In aliis:463. L. XXI S. ¹⁾ — Hagenb. *Mss.* 3. p. 19.1) *Severiana*. In aliis:

464. L. XXI. S. C. VI. — Id est: *Leg. XXI. Severiana Claudia* (a Claudio Gothico sic rursus dicta) *sextum*. Si diffidis, consule Êckhel *D. N.* 7. p. 405. Sic in lap. Pannonico ap. Schoenwisner *Iter per Pann.* 2. p. 287. reperitur: *Miles Leg. I. Adiut. BIS Piae Fidelis*. Alii explicant: *Severiana, Constans, VIctrix*.

O. VITODVRI (*Ober-Winterthur*.)

465. I O M || DIIS MANIBV. ¹⁾ || CORLV²⁾ SAC IOV || IVL F P VALE V. ³⁾ — In latere cocto. Hagenb. *Mss.* 4. p. 283.

1) *Iovi Opt. Max. Diis Manibus* est etiam Grut. 10, 5. Cfr. ib. 410, 5. 372, 9. Gor. *Etr.* 1. p. 345, 24. 2) Incertae interpretationis notae, in quibus latere videtur praenomen, nomen, cognomenque *Sacerdotis* huius *Iovis*. 3) *Iulius Filius Posuit. Vale Vale*. In aliis haud paucis legitur: VALE. ET. TV.

466. D. M || C. LVCI P R || M F PPO || V M S. — In latere cocto. Hagenb. *Mss.* 4. p. 289. Vtrumque laterem vidit Novo-Vitoduri in bibliotheca civica Hagenbuchius ipse, neque aliter legit. Hunc tamen,

ut prudentem virum decebat, interpretari aggressus non est: nimis enim uterque, etsi indubitatae fidei, recedit a formulis solitis.

Ad Vitodurum pertinet haec inscriptio CONSTANTIAE reperta:

467. IMP. CAES. G. AVRE. VAL. DIOCLETIANVS AVG. PONT. MAX. || SAR. MAX. PERS. MAX. TRIB. POT. XI. IMP. X. COS. V. ¹⁾ PP. ET || IMP. CAES. M. AVR. VAL. MAXIMIANVS. AVG. PONT. MAX. SAR || MAX. PERS. MAX. TRIB. POT. X. IMP. VIII. COS. III. PP. ET IMPP || FL. VAL. CONSTANTIVS. ET GAL. VAL. MAXIMIANVS FILII || CAESS. MVRVM. VITVDVRENSEM. A. SOLO. INSTAVRARVNT || CVRANTE. AVRELIO. PROCVLO. V. C. PR. PROV. MAX. SEQ. ²⁾ — Dedi typum Tschudianum *Mss.* p. 67. meliorem, quam Grut. 166, 7. cfr. Schoepflin *Alsat.* 1. p. 151. Hagenb. *Mss.* 2. p. 9. Schoepflin l. l. contendit, ultima vocabula PROVINCIAE MAXIMAE SEQUANORUM a falsario esse adiecta: sed habet ea ἀντίπτης Tschudius, cui nemo unquam malam fidem exprobravit.

1) p. Chr. 294. 2) „Vt ex hoc saxo patet, Vitodurum pertinuisse ad Sequanorum provinciam maximam, ita ex Notitia Imp. Occid. p. 133. a. *Tribunus Cohortis Herculeae Pannoniorum Arbore* colligitur *Arborem Felicem* pertinuisse ad Raetiam provinciam. Ergo *Finis (Pfyn)* inter oppida Winterthur et Arbon fuit limes inter Sequanos et Raetos.” HAGENB. Vide tamen Mannert T. 3. p. 603., qui *Ad Fines* prope Constantiam ponit.

P. Burg bei Stein am Rhein. GANODVRVM appellat HAG.

468. IMP. CAES. CAIVS . . . . || . . RIB. P. P. . . . . ASA || . . . . . A . . . SS || Iōp . . OC . . . . D I || . . . M . . . . || SC . . . . || DE. — Sic datur in duobus typis diversis ap. Hagenb. *Mss.* 4. p. 345. Apud Tschudium p. 68. Grut. 488, 7. et 4024, 5. aliquanto auctius: IMP. CAES. CAIVS PONT || MAX. TRIB. P. P. || . . . P. P. PROC . . . || . . . ND . . . S || . . . SC || . . . DE . . . In alio rursus typo *Mss.* a Io. Casp. de Schennis et Isaaco Vettero 1734. exscripto item clare legitur P. P. PROC., id quod Hagenbuchius ipse a. 1727 tantummodo legerat: P. P. . . OC . . . ita, ut quaestio adhuc sub iudice pendeat, utrum proconsularis dignitas revera hic tribuatur Caligulae, necne. Quā de re videsis Mazzolenum *ad numismata Pisana* T. 3. p. 162. Marini *Atti de' Fratelli Arvali* p. 720. Eckhel *D. N.* 8. p. 342.

469. FLVM. RHENO || PRO SALVTE || Q. SPICI CRN. ¹⁾ — Hagenb. *Mss.* 1. p. 349. (cfr. Murat. 343, 4. *I. O. M. et Genio Loci et Rheno. CL. Marcellinus BF. COS.* (beneficiarius Consul) *V. S. L. M. Imp. Commodus VI. Cos.* — Coloniae Agripp.)

1) Literae ligatae Hagenbuchio videbantur significare: Q. Sulpicii Carini.

Q. IONEN prope Rapperschweil.

470. C. OC. PROVIN || CIALIS . . . . || . . . . . || S. L. D. D. D. ¹⁾ — Hagenb. *Mss.* 3. p. 3. ἀντίπτης. (Haller 4. p. 9.)

1) Locus datus Decurionum decreto.

YBERG prope Wattwyl.

471. MINERVAE AVG || L. CALLIDIVS PF TR¹⁾ || PALMARO²⁾
C. V. IV. || QVADRAT. AMIC . . . || ET C. SECVND . . . || PRO
INCOLVM . . .³⁾ || INO SODALI⁴⁾ . . . || . . . || . . . — *Nouvelle
Bibliothèque ou hist. littér. des principaux écrits qui se publient. à la Haye.
Juillet. 1740. T. 6. p. 429. Bochat 2. p. 424. Hagenb. Mss. 4. p. 179.*

1) F. Publii Filius TRomentina Tribu HAG. 2) Palmarum centum cet. „V. VI
corruptum videtur. In gladiatorum, aurigarum cet. saxis solet enumerari, quot vice-
rint palmas, pugnas cet.” HAG. 2) incolumitate. 4) de sodalicio aliquo gladiatorio
videtur esse sermo. Ceterum hi duo lapides ad Raetiam antiquam potius pertinent,
quam ad Helvetiam, sed praesentem rerum statum secutus sum.

R. LOCARNO in pago Ticinensi.

In urna aenea 1566. reperta:

472. LENTVLVS

In urnae vitreae fundo:

473. L. AEMILI || BLASTI — Wagner. *Mercur. Helv.* p. 133.
Alteram L. Aemilii Blasti Romae postea vidit Langermannus. v. Reines.
Cl. XVII. 177. p. 864.

S. ALPES IVLIAE RAETICAE.

474. *HVC VSQVE NON VLTRA || OMITTO RHAETOS INDO-
MITOS. — Scheuchzer p. 115. „In summo Iulii Raetici iugo colum-
nas fuisse erectas ex fragmentis adhuc conspicuis colligere licet. —
Sunt qui ab uno columnae huius latere scriptum fuisse volunt (iussu
C. Iulii Caesaris) *Huc* cet. ab altero *Omitto* cet.” — Est inscriptio
manifesto spuria, sed a quo primum ficta fuerit fabula, equidem ignoro.
Vide N. Bündner. *Sammler* VII. p. 315.

475. *P CORNELIO || DEO CARO || D . . . BAL || CONSTANT.
IMP || FID. SAT.¹⁾ || C. CORNELIVS || PHILOTH. || PRAEF
SAT. || EX MANDATV. IMP. || FIL. CLARISS. || PATER MER || P.
— Grut. 600, 14. (Saliburgi in Helvetia, qui locus nusquam reperitur.)
Ad Salodurum refert Haller 2. p. 366. miraue de hac inscriptione mani-
festo spuria (id quod agnovit etiam Hagenb. *Mss.* 4. p. 101.) et a Paulo
Gulielmo, noto falsario, Lipsio donata comminiscitur.

1) fidissimo satelliti!

T. EXTRA HELVETIAM.

476. DIS MANIBVS || M. VALERIVS M. || FIL. LATINVS
CEQ¹⁾ || MILES. LEG. XX. V. A || XXX. STIPEN. X || H. S. E. —
Aquis Solis s. *Bath* in Britannia. Grut. 565, 3. Murat. 864, 5. sed hic
correctius ex Antonini *Itinerar. Britann. ed. Gale.* p. 133. Hagenb. *Post-
Helv.* p. 5.

1) Reines. p. 16. CEQ explicat *Centurio Equitum*: sed longe melius Hagenb.:
Civis Equester, vel potius *Colonia Equestri* in Helvetia.

477. FORTVNAE || RESPIICIENTI SACR || NASELLIVS PRO ||
CLIANVS¹⁾ LEG²⁾ || VIII AVG. PRAE || POSITVS CHOR³⁾ || I HEL-

VE TIORVM || TORQVATO ET || IVLIANO COS⁴⁾ || V. S. L. L. M.⁵⁾
— In Heilbronnensium agro. Murat. 330, 1. Schoepflin *Alsat.* T. 1.
p. 246. Hagenb. *Post-Helv.* p. 19.

1) Idem ap. Reines. p. 91. et Spon *Misc.* p. 4. SOLI INVICTO || MITHRAE
SACR || P. NACELLI || VS (*sic*) PROGLI || ANVS 7 LEG || VIII. AVGVST. L. L. M.
ut correctius exhibet Hagenb. l. l. 2) ante LEG. inserendum centurionatus signum 7,
symbolum s. nota vitis, quam gestabant centuriones. 3) cohortis. 4) p. Chr. 148.
5) Votum solvit laetus lubens (vel: lubens lubens) merito.

478. SENO MATRO || CO—I I || HELVET || QVIRA || IS IVL
CIVS || LEG X/III || I E VS II. — In Heilbronnensium agro. Schel-
horn. *Amoenitatt. Litt.* T. 10. p. 1206. (Murat 93, 5.) Haud infelicer
corruptissimum hunc titulum ita restituit Schelhornius: SENONIBUS
MATRONIS COH. I HELVET. CUI PRAEEST IVL. CIVILIS 7.
LEG. XVIII. Piae Felicis V. S. L. M.

479. LICINVS¹⁾ CLOSSI || F. HELVETIVS ANN || XLVII.
EQVES ALA²⁾ || HISP. STIP. XXVI HS³⁾ || TRIB. IVL. CAPITO.
H.⁴⁾ — Wormatiae ponit Tollius ad *Ausonium* p. 791. Nunc est Mann-
hemii. v. *Acta Acad. Theod. Pal.* 1, 21. quorum typum dedi, Gercken
Reisen. 3. p. 144. Hagenb. *Post-Helv.* p. 27.

1) LICINIUS Hagenb. 2) ALAE id. Non opus. v. mox. 3) Hic Situs Est. 4) Heres.

480. RVFVS COV || TVS VATI F || NATIO ELVE || TIVS EQVES ||
ALA || ISPANAE¹⁾ STI. XIII. ANN || XXXVI HER || P. H. S. E.²⁾
— Moguntiacy. Fuchs *Geschichte von Mainz.* T. 1. p. 107. Nota nomina
Helvetica *Coutus* et *Vatus* potius quam *Vatius*.

1) Alae Hispanae aggregari igitur poterant Helvetii, cet. 2) *Heres posuit. Hic
situs est.*

§. 6. RAETIA. VINDELICIA.

481. D. SATVRNO. AVG. LVMENNONES || AERVETIVS. MA-
XIMVS. RVFVS || QVADRATINVS. FIRMIANVS || CLEMES. (*sic*)
IVSTVS. IVSTINVS. ASPIRO. GLABISTVS. QVINTVS || RIS.
RVFINVS. LAD. OPTATVS. || QVARTVS. LVCIVS. SEVERVS. ||
MAXIMINVS. AVP. FIRMINVS || PATERNVS IVSTINIANVS. S. P.
L. || M. — Romeno in valle Anaunia, hodie Valle di Non. (1782.)
-Maffei *Periodi* p. 7. In vico eiusd. vallis *Cles* 1804. hic lapis est repertus:

482. M. PROPE || RTIVS TERTI || ET. M. P. Q. F. SAT. || DON.
P. V. S. — Ibid. p. 140. De cultu Saturni in valle Anaunia v. Epi-
stolam S. Vigili in *Actis Sanctorum Bolland.* T. VII. ad D. XXIX. Maii.

483. VEIAGENVS || SISGI F. MIL || ES EX COH || ORTE RAETO. ||
AN. XLVI. STIP. || . . VM . . . — Wormatiae. Gercken *Reisen.* 3.
p. 145.

484. CVSES SVG || ENT. FREGVS. EX || CHO. RAET. ET
VIN. || ANNOR XL. STIP. XX. H. S. E. — Moguntiacy. Fuchs 1.
p. 183. Selegi propter nomina Raetica.

485. T. VARIO CLEMENTI || PROC. PROVINCIARVM || BEL-
GICAE GERMANIAE SVPERIORIS || GERMANIAE INFERIORIS.
RAETIAE || MAVRETANIAE CAESARIENS. LVSITANIAE || CILI-

CIAE. PRAEF. EQ. AL. BRITANNIC MILIAR. PRAEF. AVXILIORVM || IN MAVRETANIAM TINGITANAM || EX HISPANIA MIS-SORVM. PRAEF. EQ || AL. II. PANNONIOR. TRIB. MIL. LEG. XXX. V. || PRAEF. COH. II. GALLORVM. MACEDONICAE. || CIVES ROMANI || EX ITALIA ET ALIIS PROVINCIIS || IN RAETIA. CONSISTENTES.¹⁾ — Poëtovione. Grut. 482, 8.

1) Cfr. ib. N. 4. et 474, 8. v. Maffei *Osserv. lett.* T. 1. p. 190. *Mus. Ver.* 241, 5.

486. IMP. DIVI NER F || NERVAE TRAIAN || CAESARI AVG || GER. DACIC PONT || MAX. TRIB. POT. PP || COS V || C. RVFIVS MODERATVS || IVNIANVS IVNCINVS || PRAEF. COH. VI RAET TRIB || MIL. LEG. VII. G. F. EX || CODICIL. F. I.¹⁾ — Celeiae, nunc Vindobonae. Mur. 230, 8. 1038, 2. Maffei *Mus. Ver.* 240, 2. Nota Cohortem sextam Raetorum, quae latet fortasse etiam in lap. Vesontino ap. Mur. 849, 7. PRAEF. COH. VI. RALLORVM. ubi RAETORVM potius emendandum, quam GALLORVM. HAGENB. *Mss.* Cohors VII. Raet. Equitata est ap. Mur. 686, 6., quod infra dabimus.

1) ex codicillis fieri iussit. rara admodum formula. *Legavit Codicillis Testamenti* est ap. Donium. VIII. 17.

487. DIIS MANIBVS. || T. FLAVIVS QVIRINVS || EQ. SING. AVG. LECTVS || EX EXERCITV RAETICO¹⁾ || EX ALA FLAVIA PINIDE...²⁾ || MILIARIA. STIPENDIO || RVM SEXS. VIXET (*sic*) ANNIS || XXV. PVBLIVS CRESCENS ET CLAVDIVS P... IRNVS || HEREDES BENEMERENTI || POSVERVNT. — In Castello Gandulfo. Mur. 846, 1.

1) exercitus Raeticus est etiam in Ligoriana ap. Gud. 177, 5. 2) emend. PIAE FIDELIS. Mur. HAGENB.

488. Q. CAICILIO || CISIACO. SEPTICIO || PICAI CAICILIANO || PROCVR AVGVSTOR ET || PROLEG. PROVINCIAI || RAITIAI ET VINDELIC || ET VALLIS POENIN.¹⁾ AVGVRI || FLAMINI DIVI AVG. ET ROMAI || C. LIGVRIVS L. F. VOL. ASPER || D. COH. I. C R²⁾ INGENVORVM. — Floriani in agro Veronensi. Grut. 376, 6. Maffei *Mus. Ver.* 143, 2. — *Ver. ill.* T. 1. p. 334.

1) Tabulas votivas I. O. M. POENINO positas, atque in monte S. Bernhardi reperi-tas collegit Haller *Helvetien.* 2. p. 514. 2) Civium Romanorum. v. Marini *Atti.* 2. p. 476. Sincera omnino videtur egregia haec inscriptio, qua una Vallis Poeninae no-men stabilitur; neque de ea dubitavit ipse Maffei: etsi schedis tantummodo Torelli, Saraynae et Panvinii nititur. Prisca quidem scribendi ratio dubium movere potest; verba ipsa, omni fucō carentia, certe non.

489. D. M. Q. POMPONIO VERO || AEQ. IIIPL. AVREL. A.¹⁾ || F.²⁾ ABVCIVS PIVS NAT || VIND. COM. S. B. MER.³⁾ — Pisauri. Mur. 844, 6.

1) Equiti triplario Aureliani Augusti. Oliver. Recte. 2) fecit. 3) natione Vindelicus commilitoni vel companipulari suo bene merenti. Idem. cfr. Mur. 798, 5.

490. HIC. IACET. HERACLIVS. CIVIS	PRAEPOSITVS MILITVM
SECVNDVS. RETVS ¹⁾ FILIVS LVPI-	FOTENSIYM ²⁾ (<i>sic</i>) ET. VIXIT
CINI EX PRESIDIVS. QVI FVIT.	ANNIS XXXV. DEP. XII. KAL
	AVGVSTVS (<i>sic</i>)

— Romae. Marini *Atti.* 1. p. 296.

1) Ex Raetia secunda. v. Marini in Ind. p. LXVII. 2) i. e. *Fortensium* v. Vales. ad *Ammian.* 18. 9. Maffei *Hist. dipl.* p. 170. Marm. Taur. 2. p. 56.

491. M. IVLIO PVDENTI || FLAMINI DIALI || AVG. RHAET. MVN. PAT¹⁾ || ET L. CINCIO M. F. SOSIBIO || QVAEST. AVXIL.²⁾ || FLAVIA L. PAVLA MODESTINA³⁾ || CONIVX CONIVGI || B. M. P. || ET IVLIO MODESTINO M. F. || ET LIVILLAE BALBAE VERNAE F. — Sine loco certo. Montfaucon *Antiq. expl. suppl.* p. 67. Murat. 1103, 1.

1) Inverso ordine, alias solito pro *Patrono Municipii Augustae Rhaetorum*. Sed et alibi eiusmodi transpositiones interdum reperiuntur. *Aug. Rhaet.* an accipiendum de Augusta Vindelicorum? (ut Tac. *Germ.* 41.) Roschin. *Veldid.* p. 130. hoc saxum Veldidenae suae, seu coloniae Augustae Raetorum vindicat; id quod examinari debet ante, quam temere credi. In saxis RAETI sine H fere scribuntur. An emendandum AVG. PRAET. ut Salassorum urbs, nunc *Aosta*, intelligatur? Sic Golzius C. 18. ex Tiberii nummo teste Velsero *Opp.* p. 434., ubi acute Velserus in nummo fuisse COL. AVGVSTA PRAETOR. coniecit. HAGENB. Mss. 2) *Quaestori Auxiliariorum* Mur. explicat: sed nusquam hoc officium memorari novi: hinc suspicor, mendose Boissardum, ut solet, exscripsisse pro QVAEST. AVXIM. aut, si Auximum Piceni cum Augusta sive Raetorum, sive Praetoria Salassorum minus bene in eodem saxo legi putes, legam QVAESTORI AEDILI. HAGENB. 3) aut FLAVIA L. *Filia PAVLA MODESTINA*, aut FLAVIA L. FILIA MODESTINA emendandum puto; post L. enim mendum irrepsit. HAGENB.

492. NATIONE RAETI complures inveniuntur in lapp. extra Raetiam positis. v. c. Reines. Cl. VIII. 13. p. 515. (Fabrett. p. 357, 70.) Grut. 528, 5. (Mur. 835, 1.) Grut. 530, 6. Mur. 797, 8. Fabrett. p. 359, 92. et 93. 394, 270. Grut. 886, 2. (Maffei *Mus. Ver.* 454, 5.) Mur. 797, 5. (iterum 2028, 8.) Maffei 251, 2. Grut. 489, 5. *Cohortes Raetorum VII.* e lapp. collegit Hagenb. in *Post-Helvet.* V. infra N. 516. In his omnibus eruditi, barbararum linguarum studiosi, ad nomina quam maxime ut attendant, optandum est. Neque tandem silentio transeundum est nobis Tropaeum Alpinum a Plinio *Hist. Nat.* 3, 20. (24.) servatum.

493. MVNICIPII. || AEL. AVG. NEGOTIATOR || VISTIANIA || NVS . . . 1) ET MAR. AEDEM || CVM SVIS ORNAMENTIS MRI. ET. P. PAT || C. ANTONIO AELIANO EQVITI ROMANO || DECVRIONI MVNIC. AEL. AVG. PO. — Augustae Vindel. v. Raiser *Guntia* Tab. A.

1) Raiser supplet VENERI et Marti. cfr. eundem: *Augsburg.* p. 32. *Splendidissima* igitur *Raetiae provinciae Colonia* (Tac. *Germ.* 41.) Augusta Vindelicorum Hadriani tempore Aelia Augusta dicebatur, ut Hierosolyma, Aelia Capitolina; cuius rei sane memorabilis nullam mentionem fecit Mannert *Germania* p. 607. Aelia Augusta habebat Quattuorviros Iuri dicundo:

494. PERPETVAE SECVRITATI¹⁾ || C. IVLIANVS IVLIVS. DEC. MVN || III. VIRALIS SIBI ET || SECVNDINAE PERVINCAE || CONIVGI CARISSIMAE || ERGA SE DILIGENTISSIMAE || FEMINAE RARISSIMAE || SINGVLARIS EXEMPLI || PVDICITIAE || QVAE VIXIT ANNOS XXXXV || MENSES VII. DIES XXI. ET || IVLIANI¹⁾ IVLIO IVNIORI || ET IVCVNDI ET IVSTO FILIIS || VIVIS VIVOS FECIT. — Augustae Vind. Grut. 426, 3. Raiser *Augsburg.* p. 71.

1) formula inprimis frequens in lapp. Augustanis. [Errore quodam meo hoc idem saxum infra iterum datur.]

§. 7. NORICVM. PANNONIA. DALMATIA. DACIA.
GRAECIA CET.

495. D. I. M. || DIADVMEVS NICOLAI AVG || DISP. ARCAR. || REGN. NORIC. || D. D. — In Carinthia. Mur. 2054, 2. i. e. Deo Invicto Mithrae D. Nicolai Augusti (servi) Dispensatoris (servus) Arcarius Regni Norici. Ab Reinesio p. 32. Proc(urator) Reg(ionis) Noric(ae) ex Grut. 375, 4. est productus, quemadmodum a Scaligero Ind. X. erat scripta Regio Norici 375, 4., at quia Vell. Pat. 2, 409. et Suet. *Tib.* C. 46. regnum Noricum dicere perrexerunt, num dubitabimus verba saxi Gruteriani potius interpretari Procuratori Regni Norici? Haesitationem verò omnem tollit hic Muratorii lapis. Sic *Cottii regnum* ex Suet. *Tib.* 37. cognoscitur, licet regis nomen ab Augusto nequaquam Cottio permissum fuisse ex arcu Segusino discamus, monente Maffei *A. Gall.* p. 47. HAGENB. Mss. cfr. Mur. 360, 4. — TAB. P. R. N. (non PR. N.) Tabularius publicus Regni Norici. v. Köppen. *Wiener Jahrbüch.* T. 24. Append. p. 8.

496. IMP. CAES || L. SEPTIMI SEVERI || PII PERTINACIS AVG || ARAB. ADIAB. PARTHICI MAX. ET IMP. CAES. M. AVREL. || ANTONINI AVG. PARTHICI MAXIMI COL. HADR || IVVAV. D. D. — Salzburgi. Grut. 265, 4. Iuvavia; *Salzburg.* 1784. fol. p. 33. Conf. Reines. p. 340, 29. [Imp. Caes. (reliqua ut supra usque ad:) Maximi IVVAVIA. D. D., vel secundum Hausiz. in libro de Iuvavia supra laudato p. 29. IVVAV. . . DD.] Puto idem esse saxum. Habet et Apianus p. 408. init. Gruterus autem dedit ex Pighii *Hercule* p. 249. Modo ut in saxo fuerit COL. HADR., quod Apianus et ap. Reines. Aventinus ignorant. Sed COL. HADR. ita placet Roschmanno *Disq. Ep. Tartarott.* Part. 1. p. 18. ut Iuvaviam, seu Salzburgum, velit medio aevo *Aelim* nomen habuisse (i. q. *Aeliam*) ab Imp. Aelio Hadriano derivandum. HAGENB. De isto COL. HADR. iure subdubitat etiam Mannert *Germania* p. 634. IVVAVVM autem, non IVVAVIAM verum esse et antiquum huius oppidi nomen contendit V. D. in *Kunstblatt des Morgenblatts* 1824. p. 344. ex lap. mutilo ibidem reperto, ubi legitur . . . . VAVO.

497. L. BELLICIO L. F. || QVARTIONI || DECVRION. IVVAVE-
NISIVM || II VIR. IVRIS DICVNDI || VIX. ANN. LVII || SAPLIAE
BELLATVMARAE CONIVGI AN. LXII. || BELLICIVS SECCIO ET ||
BELLICIVS ACHILLES || CVM CONIVGIBVS || EX TESTAMENTO ||
FACIVNDVM CVRAVERVNT. — Burghausen prope Salzburgum.
Grut. 375, 2., corrupte in Iuvavia p. 43., nisi quod ibi recte cum Smetio
datur IVVAENSIVM.

498. L. TERENTIO VERO || II VIRO TEVRN || PR. IVR. DIC ||
OBIT AN. LX. ET || SEPPIAE C. F. PRAESENTIAE || L. TEREN.
VERINVS ET || C. TERENTIVS PRAESENTIVS. || PARENTI-
BVS OPTVMIS || FECERVNT. — Apud Chimum lacum in Bavaria.
Grut. 473; 6. De Teurnia vide Iuvavia. p. 51. et Mannert *Germania*.
p. 652.

499. IMP. CAESAR || L. SEPTIMIO || SEVERO PIO || PERTI-
NACI || AVG. ARABIC || PARTHICO || MAXIMO || BREG¹⁾ PVBLCI ||
D. D. — Szoeny prope Comaromium. Sestini p. 249.

1) Bregetio. v. Reichard. fol. 39. 1. b.

500. C. VALERIVS || CL. CLAVDESSA || VA. MIL. LEGI. III. ||
ADIV. AN. XXV. || STIP. VIII. || H. S. E. || D. M. V. — Mogun-
tiaci. Grut. 564, 6. Habet etiam Fuchs *alte Geschichte v. Mainz*. T. 1.
p. 114. ex Huttichio, sed mox p. 115. alium lap. se edere credens, eun-
dem ex *αὐτοψία* ita exhibet: C. GALERI || VS C. F. CLA.¹⁾ || IVDES-
SAVA²⁾ MIL. LEG. I. || ADI. ANN. XXV. || STIP. VII. H. S. E. ||
H. P.,³⁾ unde quomodo ille emendandus sit, in proclivi est videre.

1) Claudia tribu. 2) Optima est Hag. con. PVDES pro *Pudens*, SAVARIA, Pan-
noniae opp. 3) notae hae optime substituantur falsis illis nusquam sic in fine repe-
riendis D. M. V. (i. e. divinante HAGENB. DIS. Man. Vale.) H. P. i. e. Heres
posuit.

501. M. PETRONIVS C. F. || CLA. CELE¹⁾ || MIL. LEG. XIII.
GE. || AN. XX. STIP. V. || H. S. EST. || C. PETRONIVS FRATER ||
PIE F. — Fritzheim pag. agri Moguntini. Grut. 556, 7.

1) Colonia Claudia Celeia (Cilley.) in Norico.

502. T. FLAVIO || T' FIL' TRO' || AGRICOLAE || DECVR'
COL' SAL' || AEDILI || VIR' IVRE || DIC' DEC' COL' AEQVI ||
TATIS¹⁾ || VIR' QQ. DISP' || MVNICIPI' RIDITAR'²⁾ || PRAEF' ET
PATRON' COLL' || FABR' OB MERITA EIVS COLL' || FABR' EX
AERE CONLATO || CVRATORI REIPVB. SPLONIS' STARVM'.
TRIB'. LEG' X' G' P' F' — Salonae. Morelli *Operette*. Venezia. 1820. 2.
p. 162., qui hanc inscript. correctius, quam alii, edidit.

1) *Aequum*, colonia in Dalmatia sita. *Ἀγκυῶν* Ptolemaei. *Ed. Amst.* 1618. p. 66.
hodie Han. 2) Morellius suspicatur municipium istum Riditarum idem esse cum *Rider*
Geographo Ravennati 5, 14. memorato. Resp. Splonistarum ignota est.

503. NONIVS ARVSIVS N. F. || PVPIL.¹⁾ PAVCAESTA NATI ||
CORCYRA NIGRA²⁾ || MIL. LEG. II. AVG. MILIT. || ARM. SIM-
PLAR.³⁾ ANN. XVI. VIX. ANN. XXXIII. || H. S. E. — Romae.
Spon *Misc.* 262, 3.

1) f. Pupin(ia) tribu. 2) *Κέρκυρα ἢ μέλαινα* hodie *Corzola*, insula maris
Adriatici. 3) armaturae duplares, quae binas consequuntur annonas, simplices, quae
singulas. Veget. 2, 7. Ceterum vide de hac inscr. Ferri in Galogera *Raccolta*.
T. 49. p. 441.

504. M. AVR. DASIVS || MIL. COH. V. PR || 7. CATVLLINI
NAT || PANN COLON SISCIA¹⁾ || VIX. ANN. XXXII. MIL || ANN
XIII. M. AVR. || CANDIDVS FOSINO || D N²⁾ FRATRI B. M. F —
Salerni. Mur. 2028, 9.

1) de colonia Siscia (*Siszech*) v. Mannert *Pannon.* p. 701. Hultmann *Misc. epigr.*
p. 68. 2) lego *Eques Singularis Domini Nostri*. HAGENB. Mss.

505. VICTORIAE AVG. || C PVBLCIVS C. FILIVS SEPTIMIA ||
SISCIA PRISCILLIANVS PP. || LEG. I. M. . . .¹⁾ P. F. || D. D.
DEDICANTE FL. APRO || COMMODIANO LEG. AVG. PR. PR. ET

AVFIDIO CORESINO MARCEL. LEG. LEG. EIVSDEM. XVI. KAL. MAIAS || D. N. . . . . AVG || COS. — Dedekirchen prope Bonnam. Grut. 103, 11. *Septimia* de tribu explicat Gorius *not. ad. Don.* VI. 139. p. 263., quae tamen alias nusquam reperitur. Melius sane Scalig. in *Ind. geogr.* iunctim Septimiam Sisciam de patria accepit. Doleo Coss. nomina in saxo corrupta, ex quibus de tempore constaret, an forte Siscia fuerit ab Imp. Septimio Severo *Septimia* dicta. Ita quod apud Grut. 545, 9. est:

506. D. M || IVLIO IVLIANO || EVOK. AVG. DOMO || SEPTA-
QVINCI EX PANNONIA. INFERIORE || IVLII SERENVVS ET IVLIA||
NVS FILII ET HEREDES || PATRI KARISSIM. B. M. F. C. — Romae.
Scaliger *Ind. X.* accipit SEPTA QVINCI. Cellarius *N. O. A.* p. 568.
iunctim legit *Septaquinici*: nonne vero praestat dividere ita: SEPTimii
AQVINCI? nam qui *Septaquinici* meminerit, nemo est; nemo qui *Septae*
Quinci. HAGENB. Mss. Similia prorsus ad haec saxa adnotavit Hultmann
Misc. Epigr. p. 67. seqq.

1) Minerviae.

507. IMP. CAESARI. C. MESSIO QVINTO TRAIANO DECIO
P. F. AVG. P. M. TR. POT. COS. IMP. P. P. RESP. ANDAVT. 1)
D. D. — Stenevecz prope Agram. v. Andreae Blaskovich de Blaskovecz
historia universalis Illyrici. Zagrab. 1794. fol.

1) Blaskovich interpretatur *Andautonium*: nescio quam verè. Videndum ne sit *Andue-*
tium Ptolemaei.

508. IMP. CAES. FL. VAL. CONSTANTINVS || FELIX. MAXI-
MVS || AQVAS. IASAS. 1) OLIM. VI. IGNIS. CONSVMTAS || CVM
PORTICIBVS ET OMNIBVS ORNAMENTIS || AD PRISTINAM FA-
CIEM RESTITVIT || PROVISIONE. ETIAM. PIETATIS SVAE ||
NVNDINAS. DIE SOLIS. || PERPETI. ANNO 2) CONSTITVIT ||
CVRANTE VAL. CATVLLINO. V. P. P. P. PP. SVPER. 3) — Warasdin
in Croatia. Schoenwisner *Antiq. Sabar.* p. 397. Muchar 1. p. 397.

1) Iasos ad Dravum fl. habitantes memorat Plin. 3, 28. 2) id est: per totum annum.
3) Vir perfectissimus, Praepositus Pannoniae superioris.

509. *I. O. M || ROMVLO PARENTI || MARTI AVXILIATORI ||
FELICIBVS AVSPICIIS || CAESARIS DIVI NERVAE || TRAIANI
AVGVSTI || CONDITA COLONIA || DACICA || SARMIZ. 1) || PER ||
M. SCAVRIANVM || EIVS PROPR. — Varhel in Transilv. Grut. 6, 3.
Inscriptio admodum suspecta, immo manifesto spuria.

1) Sarmizegetusa.

540. D. M. ZIAI || TIATI FIL. DACAE. VXORI || PIEPORI RE-
GIS || COISSTOBOCENSIS 1) || NATOPORVS ET DRIGISA AVIAE ||
CARISS. B. M. FECERVNT. — Romae. Mur. 4039, 3.

1) Capitol. in *Anton. Philos.* C. 22. iungit Alanos, Peucinos, *Costobocos*. Ammian.
Marc. 22, 8, 42. *Costobocae*. fortasse iidem qui *Cistobocae* in Moldavia. Mannert.
p. 269.

544. IMP. CAESAR || T. AELIVS HADRIANVS ANTONINVS
AVG. PIVS. COS. III. TRIB. POT. II. P. P. AQVAEDVC || TVM IN

NOVIS ATHENIS COEPTVM || A DIVO HADRIANO PATRE SVO ||
 CONSVMMAVIT DEDICAVITQVE. — Grut. 177. 4. ex Apiano p. 29.
 ad Mediolanum hunc lapidem referente, unde Salmas. ad Spart. C. 20.
 p. 185. H. Cluverius in *Ital. Antiq.* f. 242. mire argutati sunt de Medio-
 lano ob literarum studia ibi florentia ab Hadriano Novarum Athenarum
 nomine insignito. Verius ea de re Scaliger ad *Euseb.* p. 215. *Ed.* 1658. At
 nemo animadvertit Apianum ipsum errorem suum correxisse, p. 499.
 eâdem inscript. repetitâ cum epigraphe: »Athenis ad fauces aquaeductus
 extra civitatem ad mille passus." Confirmavit postea Spon *Voyage* T. 2.
 p. 171. *Misc.* p. 345. Pocock. p. 55, 56. Itaque egregie isthoc titulo
 illustratur Spartiani locus l.: *multas civitates Adrianopolis appellavit, ut*
ipsam Carthaginem et Athenarum partem. Aquarum etiam ductus infinitos
hoc nomine nuncupavit. Athenarum tamen partem illam non tam Adria-
 nopolin quam Νέας Ἀθήνας Ἀδριανὸς appellasse videtur, ut, teste Ste-
 phano Byz., Olympium in insula Delo. Quanti referat vera marmorum
 loca sciri, vel hoc exemplo illustri docemur. HAGENB.

§. 8. ASIA MINOR. AEGYPTVS. AFRICA.

542. DIVI IVLII FLAMINI || C. ANTONIO M. F. || VOLT. RVFO.
 FLAMIN || DIVI AVG. COL. CL. APRENS. || ET COL. IVL. PHI-
 LIPPENSIS || EORVNDEM ET PRINCIPI. ¹⁾ ITEM || COL. IVL.
 PARIANAE. ²⁾ TRIB || MILIT. COH XXXII VOLVNITARIOR. TRIB.
 MIL. LEG. XIII || GEM. PRAEF. EQVIT. ALAE. I || SCVBVLO-
 RVM. || VIC. VII. — Inter rudera Troiae. Spon *Misc.* p. 173, 2.
 Mur. 1404, 1. Pocock. p. 41, 1.

1) Principali ac Primario eiusdem urbis. Mur. 466, 4. Sic: *Princeps Nicopolita-*
norum. Grut. 472, 4. *Habitanci primas.* Camden *Britt.* p. 662. 2) Parium, hodie
 Kemares s. Kimere. Reichard.

543. . . . . ES ¹⁾ ORBIS ET PROPAGATOIRES GENERIS HV-
 MANI D. D. N. N || DIOCLETIANVS . . . . . SSIMI IMPP. ET CON-
 STANTIVS ET MAXIMIANVS || NOBB. CAES. CASTRA FELICI-
 TER CONDIDERVNT || . . . . . NTES OSSIANO HIEROCLETE V.
 P. ²⁾ || PRAEF. PROVINCIAE D. N. M. Q. ³⁾ EORVM. — Palmyrae.
Philos. Transactions 1695. p. 104. Mur. 257, 4.

1) Exstat titulus in zophoro aedificii, cuius imaginem descripserunt Editores *Ruina-*
rum Palmyrae in Marmor. Palmyr. p. 27., ad quod fragmentum simul adnotarunt,
vac. Castorum non respicere ad munimenta Cercusii, ut existimarunt nonnulli, sed ad
 ipsam Palmyram, quam Stephanus *προούριον* appellaverit. Evanida sic restituenda:
RectorES. — *Diocletianus et Maximianus sanctiSSIMI.* — *curANTE SOSSIANO.* v.
 Saxii *Miss.* 4. p. 34. 2) Viro perfectissimo. 3) devoto numini maiestatique.

544. IMP. CAESARI DIVI T . . . || PAR . . CI F. DIVI NER . . . ||
 A. N. HADRIANO AV . . . || PONTI. MAX. TRIB. PO . . || COS. III.
 P. P || COL. IVL. AVG. FEL. BE . . . . ¹⁾ — Prope Berytum. Donati 2.
 p. 464, 9.

1) *Berytus.*

545. D. M || TI. CLAVDII. APOLLINARIIS V. VICT ¹⁾ || NAT.
 ARADEV ²⁾ || VIX. AN. XXXXIII || MIL. AN. XXVI || SACCIDIA

ANTIOCHIS CONI. B. M. P. C. — Ad Classem. Donati 2. p. 288, 5.

1) Quinqueremi Victoria. 2) pro *Aradius*, ex Insula Arado.

516. C. CAMVRIO C. F. || LEM. CLEMENTI PRAEF. FABR. III. 1) PRAEF. I. D. IMPER || CAES. TRAIANI AVG. PRAEF. COH || VII RAET. EQVIT. 2) TRIB. MIL. COH || VLPIAE PETREOR. MILLIAR || EQVITI. 3) PRAEF. ALAE PETRIANAE 4) || MILLIAR C. R. BIS TORQVATAE 5) || PROC. AVG. AD MINICIAM || PROC. AVG. EPISTRATEGIAE || SEPTEM. NOMOR. ET ARSINOITAE 6) TREIENSES 7) PATRON || OB MERITA EIVS DECR. DEC || PVBLICE || L. D. D. D. — In agro Attidii. Mur. 686, 6. et iterum 1096, 3.

1) nota Praef. Fabrum quartum, nam ita potius iungendum erit, quam: Quartum Praef. Iuri Dicundo. 2) De cohortibus quoque, non alis tantum, equitatis egit post Schelium, Fabr. *Col. Trai.* p. 207. cfr. Grut. 547, 3. H. 3) I. EQVITatae. Ceterum Petrei, qui fuerint, incertum, nisi intelligendi *Περσίων* Arabes, in Chron. Alex. apud Scal. in *Euseb.* p. 268. HAGENB. 4) Non ausim PRAETOR. et PRAETORIANAE cum Murat. admittere. In Grut. 572, 3. est *EMeritus ALae PETR.* HAGENB. 5) In Fabrett. p. 140, 149. *Praef. Alae Moesicae Felicis Torquatae.* quae epitheta notat ibi Fabr. esse rarissima. Nostra Ala etiam *bis torquata*, unde colligo *Alas torquatas* videri dictas, quae ob eximiam virtutem integrae *torque* fuerint donatae, quod nostrae bis contigerit. HAGENB. 6) Inferior superioris Aegypti pars fuit septem Nomorum, inde Heptanomis dicta, quorum septem nomorum unus a metropoli sua Arsinoe dictus est Arsinoites. Sed nomos ille sub septem iam est comprehensus. Fuerunt et aliae *Arsinoe* dictae urbes; placet de Arsinoe ad Arabicum sinum. Invat egregie Plinius H. N. L. 5, 9. *Arsinoitae duo sunt* (nomi) cet. Ab Aegypti Babylone ad Heroopolin vel Arsinoen ad sinum Arabicum ducta erat fossa Traiani, sub quo Imp. noster facile praefuerit septem nomis et Arsinoitico nomo praeterea ad Arabicum sinum. HAGENB. 7) *Treienses* Piceni populus. Mur. 1096, 3. Contra 686, 6. TREDENSSES, unde parum probabilliter coniecit Mur. ATTIDIENSES.

Inscriptiones statuae Memnonis praecipuae:

517. A. INSTVLEIVS TENAX PRIMIPILARIS LEG. XII || FVLMINAT. ET VALERIVS PRISCVS A 1) LEG. XXII || ET L. OVINTIVS 2) VIATOR. DECVRIO. AVDIMVS MEMNONEM. ANNO XI NERONIS IMP. 3) XVIII. KAL. APRIL. — *Description de l'Égypte.* Paris 1821. T. 2. p. 220. correctius in Letronne *Recherches pour servir à l'histoire de l'Égypte* p. 355. et 472.

1) centurio. 2) f. QVINTIVS Letronne. 3) nota vulgarem Aegyptiorum per annos Imp. numerandi usum, in Inscriptt. Latinis alias non inveniendum, v. Eckhel *D. N.* 5, p. 456. Raoul-Rochette in *Journal des savans* Avril 1824.

518. M. VLPIVS PRIMIANVS. PRAEF. AEG. || VI. KAL. MARTIAS. D. N. IMP. SEVHERO AVG. COS. ITERVM. 1) HORA || DIEI SECVNDA AVDIVI MEMNONEM. EGI GRATIAS. — ibid. v. *Description de Thèbes* p. 115. (227.) Letronne. l. l. p. 264.

1) p. Chr. 194.

519. S. MITHRIDATICVS TRIBVNVS || LEG. XXII. DEIOT. XIII. K. IVL. || MEMNONEM AVDIVI H. I. — *Description de l'Égypte* Paris 1821. 8. T. 2. p. 223.

520. IVNIS VENNA VERTVLLA || C. CETTI AFRICANI PRAE. AEG. || VXOR AVDIVI MEMNONEM || PRIDIE FEBR. 1) HORA

I. S. || ANNO I. IMP. DOMITIANI AVG. || CVM IAM TERTIO VENISSEM. — Ib. p. 215.

1) nota omiss. *Kal.* Eadem ex alia lectione: IVNIA SILVANA VE . . . || CLELIA AFRICANI || VXOR AVDI. MEMNONEM PRID. FEBR. HORA II. || ANNO I. IMP. DOMITIANI AVG. || CVM IAM TERTIO VENISSEM. — Pococke. p. 81. 3. (Hora I. S. i. e. prima semis.)

521. SEX. LICINIVS PVDENS LEGIONIS XXII. || XI. K. IANVARIAS. ANNO IIII D. N. 1) || DOMITIANI CAESARIS AVGVSTI || GERMANICI AVDI MEMNONEM. — *Description* p. 220.

1) Domini nostri titulo primus usus est Domitianus.

522. ANNO V. HADRIANI || IMP. T. HATER. . || NEPOS PRAEF. AEG AVDI MEMNONEM || XII. K. MART. HORA I-S. — Ibid. p. 215.

523. PETRONIVS PRAEF. AEG. 1) || HORAM CVM PRIMAM CVMQVE || HORAM SOLE SECVNDAM . . . E || PROLATO OCEANO LVMINAT || ALMA DIES || VOX AVDITA MIHI EST TER || BENE MEMNONIA. — Ib. p. 221.

1) De Praefectis Aegypti ordinandis praeclare meritis est Labus *di un' epigrafe Latina* p. 49. seqq.

524. CLAVDIVS MAXIMVS || LEG. XXII. AVDIVI MEMNONEM || HORA I SEMIS. C. AEMILIVS || HORA PRIMA SEMIS AVDI VI VOCEM MEMNONIS. — Ex Nordenio Langlès in *Millin Mag. Encycl.* 1796. 3. p. 334.

525. D. M. || MEMORIS || FILI || AVRELI || CANARTHAE || PRINCIPIS GENTIVM || BAQVATIVM 1) || QVI VIXIT || ANN. XVI. — Romae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 401. v. Fabrett. C. V. N. XXXII.

1) Populus Mauritaniae Tingitanae.

526. C. IVLIO REGINO. DECVRION || KARTHAG. AED. II VIR QVINQVENNALICIO. GENTIS SEVERI || . . . . . || . . . CVRATOR || SPLENDIDISSIMAE REIPUBLICAE || THIMIDENSIVM REGIONVM. 1) ORD || DECVRIONVM EX SPORTVLIS SVIS || OB MERITA D. D. — Nunc Florentiae. Marini *Atti.* 2. p. 400. correctius; quam ap. Murat. 1059, 1.

1) v. Marini *Atti* p. 424. Ceterum de Africae veteris situ et oppidis in primis consulendus est Morcellius in *Africa christiana*. Vol. I.

527. D. M. S. || SILICIANA || MGIDDE - DOMMOAFFRIKA. 1) EXIMIA PIETATE || FILIVM SECVTA || IHC SITA EST || VIXIT AN. LXV. CR. IANVARIVS FIL. POSVIT. — Courseult. Mur. 1278, 9.

1) Ingeniose haec ita dilucidat Hultmann *Misc. Epigr.* p. 88. Silicia NATA Municipio GIDDE (alias *Gitti*: Itin. Ant. ed. *Wessel.* p. 60.) domo Africa, ut alibi, notante HAGENB., *Domo Cilix*, *Domo Siculus*. Nec minus probabiliter in alius feminae Afrae titulo sepulchrali versatus est idem Hultmannus p. 97.:

528. VICTORIA DE REGIONE MADMEDEREINSIVM 1) QVAE BIXIT ANN. XXXVI. QVE FECIT CVM MARITVM ANN. XIII. ET || MESES V ET DIES X. REMISIT FILIOS V. TE IN PACE. — Romae. Mur. 1056, 2.

1) legens *de regionem* (ead. constr., qua mox *cum maritum*) *Admederensium* 14

Africa, cfr. Marini *Atti* 2. p. 405. Ita *Procurator regionis Thevestinae*. Maffei *Mus. Ver.* 272, 10. Omnino magnum libri Hultmanniani meritum in eo spectatur, quod erudite geographicas inscriptionum difficultates permultas solvit.

Complura saxa Africana, eius regionis geographiae illustrandae perquam utilia reperies in Maffei *Mus. Ver.* p. 455. seqq. v. c. 463, 1. v. c. de Colonia Auziensis, Taciti *Auzea*:

529. Q. GARGILIO Q. F . . . || PRAEF. COH . . . BRITAN || TRIB. COH. MAVR. CAE . . . || PRAEF. COH. SING. ET VEX ¹⁾ || EQQ. MAVROR. IN TERRITORIO || AVZIENSI PRETENDENTIVM ²⁾ || DEC. DVARVM COLL. ³⁾ AVZIEN||SIS ET RVSCVNIENSIS ET PAT. || PROV ⁴⁾ OB INSIGNEM IN CIVES AMOREM ET SINGVLAREM ERGA PATRIAM ADFECTIONEM. ET QVOD EIVS VIR||TVTE AC VIGILANTIA FA||RAXEN ⁵⁾ REBELLIS CVM SA||TELLITIBVS SVIS FVERIT || CAPTVS ET INTERFECTVS || ORDO COL. AVZIENSIS || INSIDIIS BAVARVM ⁶⁾ DE||CEPTO . . . — in urbe Sour.

1) *Singularium et Vexillationum*. 2) cfr. Grut. 1096, 6. *Praeposito numerorum tendentium in Ponto*. It. 457, 6. 407, 1. Maff. 3) *Coloniarum*. cfr. Morcelli *Afric. Christ.* T. 1. p. 89. et 264. (*Auzuagenses* et *Rusconienses* is vocat.) 4) *Patroni* Provinciarum vix alias reperiuntur. 5) Eiusmodi plane nomina permulta leguntur in Corippi Iohanneide. v. c. *Antufiden*, *Bitipten* cet. 6) Docte Ptolemaei *Vabar* adductum a Maffeo. v. Cellar. *O. A. T.* 2. P. 2. p. 192. HAGENB. Ceterum ex Shawio *Voyage* 1. p. 104. dat etiam Donatus. T. 2. p. 287. initio habet *Praef. Coh . . . Britaniae. Trib. Co . . . MAVRCAE*. in fine post *decepto* addit: P. P. F. D. D. VIII. KAL. FEBR. PR. CCXXI. — Quae ultima, nisi immanis subest corruptela, animadversione sunt dignissima, si quidem modum annos enumerandi continent alias vix occurrentem. Provinciae, i. e. ex quo Numidia in provinciam redacta est, anni CCXXI. Id autem evenerat temporibus C. Iulii Caesaris. a. 46. ante Christum. v. Hirtius *Bell. Afric.* in fine. Appiani *Bell. Civ.* 4, 53. Itaque, nisi erramus, inscriptio haec referenda erit ad a. p. Chr. 176.

530. PONTI || C. HELVIO C. F || ARN. HONORATO || AEDIL. II VIR. II. VIR. QQ . . || . . CVRAT. ALIMENT. DISTRIB || OB INSIGNES LIBERALITA||TES IN REMPVB. ET CIV ¹⁾ || AMOREM VIRO BONO || COL. FVL. ²⁾ CVRVBIS DD. PP. ³⁾ — Gurbae. ib. 463, 3.

1) cives. 2) „Id est, *Colonia Fulminatrix*, ut ego quidem legendum puto, cognomine a legione accepto, quam illuc M. Aurelius Aug. deducendam curaverit.” Morcelli *Africae Christianae* T. 1. p. 149. 3) *Decurionum Decreto Publice Posuerunt*.

531. ALTISSIMO. ¹⁾ SAECVLO DDD. NNN ²⁾ || ORB . . . TORI . . . ³⁾ INDVLTA PACE || CIVI. ⁴⁾ THIGNICENSIS PROC. ⁵⁾ — Thignicae (nunc *Thigiba*) Donati 2. p. 344, 1. cfr. 343, 7.

1) fuitne: BEATISSIMO? 2) trium dominorum nostrorum. 3) Orbi terrarum? 4) civitas. 5) Procuravit.

532. . . . REIPVBlicae SPLENDI||DISSIMAE CO||TVZAE SACRAE || VALERIVS IANVARIVS . . . — Cotuzae, hodie *Al Aleah*. Donati 2. p. 335, 9. ex Shawio.

533. IMP. CAES. P. LICINIO. || VALERIANO. PIO. FELICI || INVICTO. AVG. P. MAX. TRIB. POT. V. || COS. III. P. P. PROCOS. || ORDO DECVRIONVM TAB. . || DENSIVM. ¹⁾ FECERVNT. — Goletta, in ipsis Carthaginis rudetibus. Muenteri *symbolae ad interpr. Ev. Ioannis*. Havniae 1826. p. 14.

1) Tabuda, quae et Thapsus Byzacensis.

CAPVT II.

MONVMENTA HISTORICA.

§. 1. ELOGIA.

Elogia historica, quae sequuntur, omnia fere Maffei A. C. L. p. 126. novitatis nomine suspecta erant, quum iam ante Muratorius de plerisque dubitasset. Sed sincera esse antiquitatis monumenta ea saltem, quae hic exhibebuntur, demonstravit Morcellius *St. T. 1. p. 256.* egregie simul de eorundem usu atque origine disputans. Accedit nunc ad Florentina et Arretina eius generis saxa insigne Pompeianum, Romuli res gestas referens, quod novo documento nobis erit, antiquos tales titulos virorum clarorum statuis vel clypeis subscribere consuesse. Quaecunque eius generis mihi innotuerunt, ea hic exhibeo *).

534. ROMVLVS MARTis || fILIVS VRBEM ROMam || condidIT
ET REGnAVIT ANNOS || quADragINTA ISQVE Acrone DVCE
HOSTIVM regE CAENINENSIVM || interfectO SPOLIA OPima ||
Iovi FERETRIO CONSECRavit || RECEPVSQVE IN DEORVM ||
NVMERVM QVIRini nomine || APPELLATus est. — Pompeiis in basi
statuae. (Romuli?) Millin *Annal. encycl. 1848. 1. p. 324.* von Goro p. 131.
Quae inclinatis literis excudi fecimus, supplementa sunt partim Romanelli, partim Feae. Reliqui auctores quum Romuli regno tribuant vel 35. vel 37. (Cic. *de Rep. 2, 10.*) vel denique 39. annos, Romanellius suppleverat P. M., *plus minus quadraginta*; sed, notante Fea, haec for-

*) Il Morcelli sospettò, che questi elogi fossero copia dei titoli sottoposti alle statue fatte innalzare da Augusto nel foro Romano, in onore de' più insigni repubblicani; e parve inchinato a credere che venissero dettati da Augusto stesso. Queste opinioni furono a lungo esposte non ha guari dal ch. Bartolommeo Borghesi, (*Giornale Arcadico 1819. Vol. 1. p. 60.*) il quale aggiunse essere da sospettare che le vite degli uomini illustri, che vanno sotto nome di Aurelio Vittore (se ne ignora però il vero autore) siano una antica *collettanea* dei titoli, che ornavano la basilica, o il foro di una qualche città. — Questa opinione del ch. Borghesi merita più ragionate ricerche prima di essere abbracciata; non essendo questo il luogo opportuno, ne tacerò per ora: aggiugnendo solo come io sia di parere che questi elogi fossero dettati da *Capitone*; il quale a dire di Plinio (*Lib. 1. Ep. 17.*) onorando religiosamente i grandi uomini soleva scrivere sotto le immagini di essi la memoria delle gesta, e delle virtù onde ebbero fama. — Cardinali *Iscriz. Velit. p. 78.*

mula serioris aevi est, neque exstat in lapidibus ante titulum *Rhodonis*, Domitiae Augustae servi, ap. Grut. 590, 2.

535. M. VALERIVS || VOLVSI F. || MAXIMVS. || DICTATOR. AVGV. PRIMVS ¹⁾ QVAM VLLVM MAGISTRATVM GERERET || DICTATOR DICTVS EST. TRIVMPHAVIT || DE SABINIS ET MEDVLLINIS. PLEBEM || DE SACRO MONTE DEDVXIT. GRATIAM || CVM PATRIBVS RECONCILIAVIT. FOE||NORE ²⁾ GRAVI POPVLVM SENATVS HOC || EIVS REI AVCTORE LIBERAVIT. SELLAE || CVRVLIS LOCVS IPSI POSTERISQVE || AD MVRCIAE SPECTANDI CAVSSA DATVS || EST. PRINCEPS IN SENATVM SEMEL || LECTVS EST. — Arretii. Gori *Etr.* 2. p. 235. Morcelli 1. p. 261., qui in his omnibus semper conferendi sunt.

1) Fuitne PRIVS? 2) pro *fenore*, suspicionem movet.

536. . . . VEIOS POST VRBEM || CAPTAM COMMIGRA || RI PASSVS NON EST || ETRVSCIS AD SVTRIVM DEVICTIS. AEQVIS ET || VOLSCIS SVBACTIS || TERTIVM TRIVMPHA || VIT. QVART . . . . SE || VELITERN . . . . — Florentiae. Gori *Etr.* 1. p. 96. Hoc elogii fragmentum ad Camillum pertinet.

537. . . . ADERENT. ¹⁾ CAPITOLIV . . . . || . . . STALES. CAERE. DEDVXIT . . || . . QVE. RITVS. SOLLEMNES. NE || . . . RENTVR. ²⁾ CVRAL. SIBI. HABVIT || . . ERATA. ³⁾ SACRA. ET. VIRGINES || . . . XIT. — Romae in Pantheo fuisse dicitur. Aldi *Orthogr.* in v. *sollemne*. Fabrett. p. 751, 584. cuius typum do. Mur. 172, 4; et 491, 1 cum *διτρογχαλας*.

1) VIDERENT Mur. 1. . . RNI CAPITOLINI. Mur. 2. 2) An *violarentur*? 3) VENERATA. Mur. 1. . . DERATA. Mur. 2. Sermo est de Flamine Quirinali, qui, antequam Galli Urbem occupassent, Vestales in oppidum Caere deduxit. Liv. 5, 40.

Incertius est sequens:

538. . . . CONSILII PVBLICIS COS. AN||NVN EXPLETVRVS APPI CLAV||DII. MORTEM EIVS IVSTITIO PER CONSILIVM OMNES LVXERVNT || CENSVRAM INSIGNIBVS DECORATAM QVAM . . . || — Romae. Apianus p. 231, 1. minus integrum ap. Grut. 493, 2.

539. APPIVS CLAVDIVS || C. F. CAECVS || CENSOR COS. BIS. DICT. INTERREX ||. PR. ||. AED. CVR. ||. Q. TR. MIL. ||. COM||PLVRA OPPIDA DE SAMNITIBVS CEPIT. || SABINORVM ET TVSCORVM. EXERC||TVM FVDIT. PACEM FIERI CVM PYRRHO || REGE PROHIBVIT. IN CENSURA VIAM || APPIAM STRAVIT. ET AQVAM IN || VRBEM ADDVXIT. AEDEM BELLONAE || FECIT. — Arretii. Gori *Etr.* 2. p. 237. Morcelli *St.* 1. p. 263.

540. . . . BELLO SAMNITIVM || CVM AVSPICII REPE||TENDI CAVSSA ROMAM || RED||SSET. ATQVE INTE||RIM. Q. FABIUS AMBVSTVS || MAXIMVS. MAGISTER || EQVITVM. INVSSV || EIVS PROELIO CON||FLIXISSET . . . . || — Romae.

Grut. 298. 4. v. Borghesi *Nuovi Fasti Cap. 2.* p. 12. Pertinet ad L. Papirium Cursorem dictatorem a. u. c. 429.

541. (Q. Fabius) Q. F. MAXIMVS. || DICTATOR BIS. COS. V. CENSOR. INTERREX. II. AED. CVR || Q. II. TR. MIL. II. PONTIFEX. AVGV || PRIMO CONSVLATV LIGVRES SVBEGIT. EX IIS TRIVMPHAVIT. TERTIO ET || QVARTO HANNIBALEM COMPLVRIBVS VICTORIS FEROCES SVBSEQVENT DO COERCIVIT. DICTATOR MAGISTRO || EQVITVM MINVCIO. QVOIVS PVLLVS IMPERIVM CVM DICTATORIS || IMPERIO AEQVAVERAT. ET EXERCITV || PROFLIGATO SVBVENIT. ET EO NOMINE AB EXERCITV MINVCIANO. PATER APPELLATIVS EST. CONSVL QVINTVM TARENTVM CEPIT. TRIVMPHAVIT. DVX AETATIS SVAE CAVTISSIMVS ET REI MILITARIS PERITISSIMVS || HABITVS EST. PRINCEPS IN SENATVM || DVOBVS LVSTRIS LECTVS EST. — Arretii. Gori *Etr.* 2. p. 244. Morcelli *St.* 1. p. 265.

542. L. AEMILIVS L. F. PAVLLVS || COS. II. CENS. INTERREX. PR. AED || CVR. Q. TR. MIL. TERTIO. AVG. || LIGVRIBVS DOMITIS PRIORE || CONSVLATV TRIVMPHAVIT || ITERVM COS. VT CVM REGE || . . . SE BELLVM GERERET AP || . . . CTVS EST. COPIAS REG || . . . VS. QVIBVS . . . AC || . . . DE I . . . || . . . S. CEI . . . || — Arretii. Gori *Etr.* 2. p. 244.

543. C. MARIVS C. F. COS. VII. PR || TR. PL. Q. AVG. TR. MILITVM. EXTRA SORTEM BELLVM CVM IVGVRETHA REGE NVMDIAE. COS. GESSIT || EVM CEPIT. ET TRIVMPHANS IN || SECVNDO CONSVLATV ANTE CVRVRVM SVVM DVCI IVSSIT. TERTIVM || COS. APSENS CREATVS. ET III COS. || TEVTONORVM EXERCITVM DELEVIT || V COS. CIMBROS FVDIT. EX IIS ET || TEVTONIS ITERVM TRIVMPHAVIT || REMPVBLIC. TVRBATAM SEDITIIONIBVS. TR. TR. PL. ET PRAETOR. QVI || ARMATI CAPITOLIVM OCCVPAVERANT || VI COS. VINDICAVIT. POST LXX ANNVM || PATRIA PER ARMA CIVILIA EXPVLSVS || ARMIS RESTITVTVS VII COS. FACTVS || EST. DE MANVBUS CIMBRICIS ET TEVTONICIS || AEDEM HONORI ET VIRTVTI VICTOR FECIT. VESTE TRIVMPHALI CALCEIS || PATRICIIS ¹⁾ . . . — Arretii. Gori *Etr.* 2. p. 248. Morcelli l. 1. p. 266.

¹⁾ Hic ex alio saxo apud Gor. adhaesit MVL TATIVS M. F. vel potius M. VLATIVS M. F. v. Gori l. 1. p. 264. Aliam in Marii honorem inscriptionem, quae si sincera est, olim probabiliter in eiusdem Tropaeis in Via Flaminia Reg. IX. legabatur, videsis ap. Nardini 3. p. 138. *Επέχω*.

544. M. LIVIVS M. F. C. N. DRVSVS PONTIFEX. TR. || MIL. XVIR ¹⁾ STLIT. IVDIC. TR. PL. X. VIR. A. D. A. ²⁾ LEGE SVA || ET EOD. ANNO XVIR. A. D. A. || LEGE SAVFELIA. ³⁾ IN MAGISTRATV OCCISVS EST. ⁴⁾ — Romae. Reines. p. 423, 58., qui

multa incassum molitur. Cfr. Rein. *ad Rup.* p. 406. *Rup. ad Rein.* p. 326, et p. 375.

1) Lege XVir., ut et alibi erratum. HAG. 2) Agris dandis adsignandis. 3) *Servilia* volebat *Rup.* fortasse: *Saufeia*. 4) u. c. 662. Ceterum lapis est Piccartianus, ideoque suspectus.

545. L. LICINIVS L. F. || LVCVLLVS COS. PR. AED. CVR. Q || TR. MILITVM. AVG. || TRIVMPHAVIT DE REGE || PONTI MITRIDATE || ET DE REGE ARMENIAE TI||GRANE. MAGNIS VTRIVSQVE || REGIS COPIIS || COMPLVRIBVS PROELIIS. TERRA || MARIQVE SVPERATIS || COLLEGAM SVVM PVLSVM A || REGE MITRIDATE || CVM SE IS CALCHADONA CON||TVLISSET. OBSIDIONE LI||BERAVIT . . . — Arretii. *Gori Etr.* 2. p. 255. Morcelli l. l. p. 268.

546. Inter manifesto commenticia eiusmodi elogia refero, quicquid contra dicit Morcellius, titulum L. Caecilii Metelli, Grut. 377, 4., quem longe etiam corruptiorem exhibet Mazochius: 19, 1. sibi, quod probe notandum, non visum, et a nescio quo exscriptum ex Plinii *H. N.* 7, 45. Item L. Siccii Dentati ap. Reines. p. 448. confictum ex Gellio *L.* 2, 11. Simili denique fraudi debemus sequentem: P. DECIVS DECI. F. || PRIMVM COS. || DE SAMNITIBVS || TRIVMPHANS || SPOLIA EX IEIS || CERERI CONSECRAVIT || ITERVM ET TERTIVM || CONSVL . . . — Romae. ex Mazochio. Grut. 26, 11. Aldi *Orthogr.* p. 757, 5. habet, ut Mazoch. *primo-tertio*. Sed lapidem esse spurium demonstravit Hagenb. *de Diptycho Br.* p. V. „quid praefert Decianus lapis? ipsum Aurelii Victoris *de viris illustr.* initium Cap. XXVII. —”

§. 2. MONVMENTA HISTORICA A P. VALERIO POPLICVLA VSQVE AD C. IVLIVM CAESAREM, HVIVSQVE AEQVALES.

547. P. VALESIVS VOLESII F. || POPLICVLA || IOVI. IVNONI || SAC. || P. PETRON. RESTITVIT. — Romae. Grut. 6, 5. Hic neutiquam suspectus esse debet, quum sit titulus, ut habemus nummos, restitutionis. Verum hunc quoque defendit Borghesius *Nuovi Fasti Cap.* 1. p. 46.:

548. * P. VALESIVS || VOLVSI F. || POPLICOLA || IGNIFERVVM CAMPVM || DITI PATRI. AETER||NAIQ. PROSERPINAI || CONSECRAVEL. LVDOS || Q. EISDEM DIEIS || POPVLI ROMANI || SALVTIS ERGO FECEI. — Romae. Grut. 97, 2. — Quid multa? infeliciter admodum est conversus ex Graecis Zosimi *Lib.* 2, 3. Πόπλιος Βαλέριος Ποπλικόλας τὸ πῦρ Ἀρείου πεδίου Ἀθῆναι καὶ Περσεφόνη καθιέρωσα, καὶ θεορίας ἤγαγον Ἀθῆναι καὶ Περσεφόνη ὑπὲρ τῆς Ῥωμαίων ἐλευθερίας. Cfr. *Spon Misc.* p. 3.

549. (C. Duillios. M. F. M. N. *Consol advorsum Poenos en Siciliad Seeest*) ANO(s socios Rom. obsidionem crave)D EXEMET LECIONES R(efecet dumque Poenei m)AXIMOSQVE MACISTRATOS L(ecionumque

*duccis ex n)*OVEM CASTREIS EXFOCIVNT MACEL(*am opidom opp*)VCNANDOD CEPET ENQVE EODEM MAC(*istratod bene r*)EM NAVEBOS MARID CONSOL PRIMOS C(*eset socios*) CLASESQVE NAVALES PRIMOS ORNAVET PA(*ravetque*) CVMQVE EIS NAVEBOS CLASEIS POENICAS OM(*neis et max*) SVMAS COPIAS CARTACINIENSIS PRAESENTE(*d sumod*) DICTATORED OL(*or*)OM IN ALTOD MARID PVCN(*ad vicet*) XXXQVE NAVI(*s cepe*)T CVM SOCIIS SEPTEM (*milibus quinresm*)OSQVE TRIRESMOSQVE NAVEIS (*XIV. merset. tunc aur*)OM CAPTOM NVMEI $\varphi\varphi\varphi$ DC . . . (*pondod arcen*)TOM CAPTOM PRAEDA NVMEI $\text{cccI}\omega\omega$ (*pondod crave*)CAPTOM AES $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ $\text{cccI}\omega\omega$ . . . . . (*is qu*)OQVE NAVALED PRAEDAD POPLOM (*rom. deitavet atque*) CARTACINI(*ens*)IS (*ince*) NVOS D(*uxet triumphod cum XXX rostr*)EIS (*clasis*) CARTA(*ciniensis captai quorum erco S. P. Q. R. hanc colomnam eei P.*) — Inscriptio Columnae rostratae Duilli. v. Ciaccon. in *Col. Rostr. Inscr. in Graev. Ant. R. T. IV. p. 1811.* Nos Grotefendii lectionem ac supplementa exhibuimus. (*Lat. Grammatik. 2. p. 292.*) Alia habet Lanzi *Saggio. 1. p. 148.* Supplementa uncis sunt inclusa.

Inscriptiones omnes Monumenti Scipionum extra Portam Capenam detecti a. 1780. et a Viscontio illustrati:

550. CORNELIVS LVCIVS SCIPIO. BARBATVS.¹⁾ GNAIVOD²⁾ PATRE || PROGNAVVS. FORTIS VIR SAPIENSQVE. QVOIVS FORMA VIRTVTEI³⁾ PARISVMA || FVIT. CONSOL⁴⁾ CENSOR AIDILIS. QVEI FVIT APVD VOS. TAVRASIA. CISAVNA || SAMNIO⁵⁾ CEPIT. SVBIGIT OMNE LOVCANA.⁶⁾ OPSIDESQVE ABDOVCIT. — Monum. degli Scip. *Tav. 3. p. 8.* Versus sunt Saturnii. Cfr. Niebuhr *Röm. Geschichte, zweite Ausg. 1. p. 263. et 657.*

1) Proavus Scip. Afric. maioris. 2) *Gnaeo* cum digamma aeol. 3) ita in Tabula aeri incisa. p. 10. *virtute.* 4) u. c. 456. 5) Taurasiam, Cisaunam in Samnio; u. c. 459., ut videtur. 6) omnem Lucaniam.

Supra legitur:

551. AVLLA CORNELIA GN. FILIA HISPALLI. — i. e. Cneii Cornelii filia, Hispali uxor.

552. HONC OINO PLOIRVME COSENTIONT R . . . || DVO-NORO OPTVMO FVISE VIRO || LVCIOM. SCIPIONE. FILIOS BARBATI || CONSOL CENSOR. AIDILIS.¹⁾ HIC FVET . A . . || HEC' CEPIT CORSICA. ALERIAQVE VRBE || DEDET TEMPESTATIBVS AIDE MERITO — *Ibid. Tav. V. p. 14.*

1) Versus sunt Saturnii. Hunc unum plurimi consentiunt Romae (potius quam: Romani) bonorum optimum fuisse virum, Lucium Scipionem. Filius Barbatum — hic fuit apud vos. Consul fuit u. c. 494. Censor 495. Aedilis 466.

Titulus rubricatus eiusdem:

553. L. CORNELIO L. F. SCIPIO || AIDILES. COSOL. CENSOR. — v. *Ib. p. 16.*

554. CN. CORNELIVS CN. F. SCIPIO HISPANVS || PR. AID.
CVR. Q. TR. MIL. II. XVIR SL. IVDIK || X. VIR SAC. FAC.
VIRTUTES GENERIS MIEIS MORIBVS ACCVMVLAVI
PROGENIEM GENVI. FACTA PATRIS PETIEI.
MAIORVM OPTENVI LAVDEM. VT SIBEI ME ESSE CREATVM
LAETENTVR. STIRPEM NOBILITAVIT HONOR.

Ibid. p. 17. Videtur fuisse filius Cn. Scipionis Hispali, Consulis u. c. 578. Alter eiusdem, ni fallimur, filius hunc habet titulum:

555. L. CORNELIVS CN. F. CN. N. SCIPIO. MAGNA SAPIENTIA || MVLTASQVE VIRTUTES AETATE QVOM PARVA || POSIDET HOC SAXSVM. QVOIEI VITA DEFECIT. NON || HONOS. HONORE IS HIC SITVS. QVEI NVNQVAM || VICTVS EST VIRTUTEI. ANNOS GNATVS XX IS || L. . . . .¹⁾ MANDATVS. NE QVAIRATIS HONORE || QVEI MINVS SIT M. . . . . —
Ib. p. 18. Versus sunt Saturnii.

1) *laudi est censeo supplendum*, -ut laus honori opponatur. Viscontius nimis antequam supplevit *lausis*, i. e. lessui, lugubri lamentationi. v. Plaut. *Trucul.* 4, 2, 18. Varro *ap. Non.* 1, 124. Sed vox ista, modo sit Latina, quartae debet esse declinationis, unde Grotefendius (*Lat. Gramm.* 2. p. 196, quem omnino consule de his inscriptt.) praetulit *lausibus*. Sed nostrum facilius est.

556. L. CORNELI L. F. P. N. || SCIPIO QVAIST.¹⁾ || TR. MIL. ANNOS. GNATVS XXXIII || MORTVOS. PATER²⁾ || REGEM ANTIOCO || SVBEGIT. — Ib. p. 19.

1) u. c. 588. 2) Scipio Asiaticus.

557. (Co)RNELIVS L. F. L. N. || (Sci)PIO ASIAGENVS || COMATVS. ANNORV. || GNATVS XVI. — Ib. p. 20. Filius est praecedentis.

558. QVEI APICEM INSIGNE DIALIS FLAMINIS GESSISTEI || MORS PERFECIT (i)VA. VT ESSENT OMNIA || BREVIA. HONOS FAMA VIRTVSQVE GLORIA ATQVE INGENIVM. QVIBVS SEI || IN LONGA LICVISSET TIBE VTIER VITA || FACILE SVPERASES GLORIAM || MAIORVM. QVARE LVBENS TE IN GREMIV. SCIPIO RECIPIT TERRA. PVBLI || PROGNAVTV PVBLIO. CORNELI. — Ib. p. 20. Versus sunt Saturnii. Filius est Africani maioris, pater adoptivus minoris, sive Aemiliani.

[In eodem monumento reperti sunt etiam hi tituli inter XXI alios tum libertorum, maximam partem Corneliorum, tum militum, feminarumque nulla cognatione ad Scipiones pertinentium, ac fragmenta IX:

559. CORNELIA GAETVLICI F || GAETVLICA. — Ibid. p. 21. Viscontio est filia Cn. Cornelii Cossi Lentuli Cos. u. c. 752., et amita sequentis adolescentuli:

560. M. IVNIVS SILANVS || D. SILANI F. GAETVLICI || NEPOS. COSSI PRON. IVTATIVS CATVLVS X VIR || STLTIB. IVDIC. SALIVS COLLIN. VIXIT || ANNIS XX. MENSIBVS VIII. — Ib. p. 21. et Marini *Atti.* 1. p. 86. De Cornelia Gaetulica cfr. Marini *Atti.* T. 1. p. 66.

561. (Corne) LIO TACITO . . . . || ANNIS DVOBVS || . . . SIBVS X. DIEBVS || II. HORIS X. FECIT LVCRETIA TACITA || MATER FILIO B. M. || ET SIBI ET SVIS. POSTERISQVE EORVM. — Ib. p. 22. Viscontius suspicatur, fuisse hunc Taciti historici fratrem, de quo Plin. *H. N.* 7, 16. Sed hoc prorsus incertum.]

562. M. FVLVIVS. M. F. || SER N. NEPOS. || AETOLIA. CEPIT. — Tusculi. Nibby *Viaggio* 2, p. 38. Est M. Fulvius Nobilior Cos. u. c. 565.

563. L. MVMMI. L. F. COS. DVCT. || AVSPICIO. IMPERIOQVE || EIVS. ACHAIA. CAPT. CORINTO || DELETO. ROMAM. REDIEIT || TRIVMPHANS. OB. HASCE || RES. BENE. GESTAS. QVOD || IN. BELLO. VOVERAT. || HANC. AEDEM. ET. SIGNV || HERCVLIS. VICTORIS || IMPERATOR. DEDICAT. — Romae. Marini *Atti* 1. p. 30. Versus sunt Saturnii.

564. In basi duarum statuarum, Corintho, ut videtur asportatarum: ap. Fabr. p. 400. 293. L. MVMMIVS. COS. || VICO. — (Scil. Trebulae Mutuescae. Strabo 8, 23. p. 278. Tzschuck. *σχεδὸν δέ τι τὰ τῶν ἄλλων ἀναθημάτων ἐν Ῥώμῃ τὰ πλείστα καὶ ἀρίστα ἐντεῦθεν (ἐκ Κορίνθου) ἀφίκται. τινὰ δὲ καὶ αἱ κύκλῳ τῆς Ῥώμης πόλεις ἔσχον.* Plutarch. *Mar.* 1. Γαίου Μαρτίου τρίτον οὐκ ἔχομεν ἐπεὶν ὄνομα, καθάπερ οὐδὲ Κολώντου Σερτωρίου, — οὐδὲ Λενικίου Μομίου.)

565. * Q. SERVIL. CN. F || CAEPIONI. COS¹⁾ || CENS. TRIVM||PH. PATRIAE. || LIB. DECVR. || VERONEN || OB IVDICIA RESTITVTA || S. M. — Veronae. Grut. 468, 5. c Panvinio. Maffei *Mus. Ver.* 175. v. eund. *Art. crit. lap.* p. 190. Iamdudum haec inscriptio inter spurias relata est a Viris doctis, neque ego utpote in re manifesta, ullam eius rationem habuissem, nisi magna cum admiratione eruditissimum Klenze *Fragm. Leg. Servil.* p. XV. ab ea denuo deceptum vidissem.

1) u. c. 648.

566. C. QVINCTIVS C. F. VALG. PATRON. MVNIC || M. MAGI. MIN.¹⁾ F. SVRV. A. PATLACIVS Q. F. || III. VIR. D. S. S.²⁾ PORTAS TVRREIS MOIROS || TVRREISQVE AEQVAS QVM (sic) MOIRO || FACIVNDVM COIRAVERVNT — Aeclani s. Aeculani. Romanelli *Viaggio a Pompei* T. 1. p. 208.

1) M. Magius Minatius Cassito et Romanellio idem videtur cum cognomine atavo Velleii Paterculi, strenuo Italici belli duce, cuius ille honorificam mentionem fecit *Hist.* 2, 16., nec repugnat antiquior sermo. 2) de senatus sententia.

567. L. CORNELIO L. F. || SVLLAE FELICI || DICTATORI || VICVS LACI FVND.¹⁾ — Romae. Grut. 398, 5. cfr. Murat. 694, 5. Lips. habet *ἀντόπτης Auctarii sui* p. 17. 1. Alioqui suspectam habuissem, utpote quae a Fulvio Ursino primum edita sit!

568. * IOVI || QVOD. PERICVLVM || FELICITER. EVASERIT || L. SVLLA || V. S. L. M. — Inter Atinam et Soram in rupe. Gori

Etr. 2, 406. *Mur.* 7, 4. Mihi, ut Muratorio, fictitia, vel admodum certe suspecta videtur, etsi defendit Saxius *Miss.* 1. p. 30.

569. . . . . || Q. III. VIR. A. A. A. F. F. AED. CVR. IVDEX. VENEFICIS. PR || REPETVNDIS. CVRATOR. VIS. STERNVNDIS. COS. || CVM. M. PERPENA.¹⁾ — Romae. Fabrett. C. X. n. 553, correctius apud Marini *Atti* 1. p. 186., qui defendit a dubitatione Maffei A. C. L. p. 463. refertque ad Claudium Pulchrum, consulem anni u. c. 624. Sed longe melius Borghesius in *Giornale Arcadico*, Nov. 1825 p. 228. primum versum ita supplet: C. Claudius. Ap. F. C. N. Pulcher, atque ad consulem a. u. c. 662. spectare docet.

1) Nota hanc scripturam pro *Perperna*. V. omnino Garatonium ad *Cic. pro Roscio Com.* p. 261.

570. M. TARENTIVS M. F. || VARRO LVCVL¹⁾ || PRO. PR. TERMINOS²⁾ RESTITVNDOS || EX S. C. COERAVIT || QVA P. LICINIVS³⁾ || AP. CLAVDIVS⁴⁾ C. GRACCVS⁵⁾ III. VIR. || A. D. A. || ⁶⁾ STATVERVNT. — Monte Giovio *prope Fanum*. Marini. Pis. p. 5. XIII. *Murat.* 486, 4.

1) Consul u. c. 684. 2) regionis Pisaurensis. 3) P. Licinius Crassus Mucianus Cos. 623. 4) Cos. u. c. 611. 5) tribunus pl. notissimus, 6) agris dandis adsignandis iudicandis. Circa 621. Vide de hoc lapide Giovenazzi *Aveia*. p. 90.

Ciceronum monumenta nuper inventa in *Arcano*, Ciceronis villa; (v. ad *Att* 10, 2. et ad *Q. Fr.* 3, 1. hodie *Arce*.)

571. Q. ET. M. TVLLIS Q. ET. M. FF. || CICERONIBVS || III VIREIS. AED. POT. MVNICIP. || ARPINATIVM D. D.

572. M. TVLLIO M. F. M. N. M. PN. COR.¹⁾ || CICERONI COS.²⁾ || PRO. COS. PROV. ASIAE. LEG. IMP. || CAES. AVG. IN SIRIA. || PATRONO.

1) Marci fil. Marci nepotis, Marci pronepotis, Cornelia tribu. 2) Consul suffectus fuit M. T. Cicero Oratoris filius u. c. 724. ex Idibus Sept. v. Almelov. p. 104. et Piranesi *Fast.* p. 32. ad. u. 723. Candidi - Dionigi *Viaggi.* p. 45., penes quam sit horum lapidum fides.

573. M. T. CICERONE CONSVLE. . — Herculanei. Pococke p. 72, 5.

574. (P)OMPEIO G. N. || MAGN. IMP. CONS. TER(t.) || PATRONO PVBLICE. — Auximi. Zachariae *Eccurs.* p. 275. cfr. A. Gell. *N. A.* 10. 1. Hic enim lapis suspectus non videtur. Ceterum vix ulla iam Pompeii exstant monumenta praeter hoc et Graecum recens in Troade repertum: O ΔΗΜΟC || ΓΝΑΙΟΝ ΛΟΜΙΘΙΟΝ ΓΝΑΙΟΡ ΤΙΟΝ || ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΑ. — v. Borghesi *Giornale Arcad.* 1825. p. 86.

575. CN. POMPEIVS POMPEIAE CN. || MAGNI F. LIB. || ISOCHRYSVS SIBI ET || POMPEIAE MAXIMAE CONLIBERTAE || SVAE. FEMINAE IVCVNDISSIMAE. EX QVA || NIHIL VNQVAM DOLVI. NISI CVM DECESSIT || ET LIBERTIS LIBERTABVSQVE SVIS. || H. M. H. N. S. — Romae. (de additamento ap. Fabrett.

p. 275. IVSSV IMP. CAESARIS || AVGVSTI || GERVLIS PED.
III S. v. Don. p. 92, 84.)

576. POMPEIA CN. F. || MAGNA. || *IIOMIEIA MAT'NA*. — Smyrnae. De his saxis, propter quae acres contentiones exstiterunt inter Bimardum et Bouhierium, vide omnino Hagenb. *Epist. epigr.* p. 76. seqq. In priore quoque formula illa *ex qua* -- *decessit* satis arguit, sermonem non esse de liberta aliqua filiae Cn. Pompeii Magni, Caesaris inimici, sed longe posterioris alicuius ex eadem familia.

577. CAECILIAE. || Q. CRETICI F. || METELLAE || CRASSI.¹⁾ — Romae. Grut. 377, 7. Immerito commenticia visa est Murat. 1799, 3. v. Maffei *Mus. Ver.* p. 289, 7. Saxii *Miss.* 1. p. 6.

1) Crassi divitis uxoris.

578. P. CLAVDIVS.¹⁾ P. F. || AP. N. AP. PRON.²⁾ || PVLCHER. Q. QVAESITOR. || PR. AVGV — Exstat in Villa Borghesia. Winkelmann *Werke.* 3. p. 127. Marini *Atti* 1. p. 63.

1) P. Clodii Trib. pl. Ciceronis inimici filius. 2) Appii nepos, Appii pronepos. Vide omnino Borghesium in *Giornale Arcad.* Nov. 1825. p. 232.

579. CLODIAE. VIR. VEST || APP. CLODI. F. PISS || C. CLODIVS C. F.¹⁾ — Romae. Fabrett. 30, 138.

1) Est filius C. Clodii praetoris a. u. c. 698. fratris P. Clodii trib. pl. memoratus cum altero fratre Asconio in argumento Miloniana. Vide Borghesi in *Giornale Arcad.* Nov. 1825. p. 236.

C. Iulii Caesaris paucissima exstant monumenta fide digna, eaque nullius fere pretii, veluti ap. Piranesi *Antichità.* II. T. LVII. Romae: 580. C. IVLI CAESARIS || L. APPAES.

581. * C. IVLIO CAESARI || PONT. MAX. || PATRI PATRIAE. — Brundisii. Mur. 249, 3. Suspecta, quia in nummis *Parens*, non vero Pater patriae dicitur. Nihilominus Suet. *Caes.* 76. — *cognomen Patris patriae.* Cfr. 85.

582. . . . IO CAESARI IMP || . . . DICTAT. ITERVM || . . . FICI MAX . . . || PATRONO MVN . . . || D. C. — Boviani. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 442. Haec minime suspecta mihi videtur.

583. * CAI. IVL. CAESAR HANC. VIAM. INVIAM. ROTABILEM. FECIT. — In monte supra mercatum Mauthen. — Ediderunt diversi, quorum nunc non recordor. Do ex Muchar 1. p. 250., qui hanc inscriptionem plerisque commenticiam visam vindicat testimonio episcopi Hohenwarth, *αὐτόπτου*. Potuit tamen Seculo XVI. saxo incidi. Mihi etiamnunc suspecta est.

584. * C. IVLIO C. F. CAESARI || IMP. TRIVMVIRO R. P. C.¹⁾ || PATRONO D. D. — In S. Agathae, vulgo *de 'Goti*; reperta in atrio Cathedralis. Donati. 2. p. 457, 8. Romanelli *Topografia.* T. 2. p. 412.

1) Rei publicae constituendae. Ego vero de hoc quoque titulo dubito, qui Matth. Aegyptii (*Egizio*) nititur auctoritate.

585. GENIO DEIVI IVLĪ || PARENTIS PATRIAE¹⁾ || QVEM
SENATVS || POPVLVSQVE || ROMANVS IN || DEORVM NVME-
RVM || RETTVLIT. — Aeserniae. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 470.

1) Hic recte *Parens Patriae* appellatur; quocirca hanc inscr. sinceram reputo.

586. DIVO IVLIO IVSSV || POPVLI ROMANI || STATVTVM
EST LEGE RVFRENA.¹⁾ — Romae in basi marmorea. Marini
Atti 4. p. 39.

1) Lex ignota. Ceterum nota, Divum Iulium receptum non fuisse in Templum Divorum in Palatio ab Augusto exstructum, neque unquam eius mentionem fieri in Actis Fratrum Arvalium. v. Marini p. 387.

587. CASSIVS LONGINVS¹⁾ || PRO. COS. || TEMPE MVNI-
VIT. — In valle Tempe. — Pouqueville *Voyage* 3. p. 55.

1) Pouqueville refert ad Cassium Longinum Caesaris legatum. v. Caes. *de Bello Civ.* 3, 36. cet.

588. L. CAECILIO L. F. RVFO || Q. TR. PL. PR.¹⁾ || PROCOS.
ab altero latere: DĪS MANĪBVS. || SACRVM. || L. CAECILĪ. RVFI. —
In agro Nomentano. Reines. p. 404, 16.

1) Praetor u. c. 697. Reines. male habet P. v. Ruperti *Ep. ad Rein.* XLI. p. 351. HAGENB.

589. A. HIRTIVS. A. F. M. LOLLIVS C. F. CES.¹⁾ FVNDAM-
ENTA MVROSQVE E SOLO FACIVNDA. COERAVER. EIDEM-
QVE PROBAVERE IN TERRAM FVNDAMENTVM EST PEDES
LATVM XXXIII. IN TERRAM. AD IDEM EXEMPLVM. QVOD
SVpra TERRAM SILICI. — In arce Ferentina. Candidi-Dionigi
Viaggi. p. 14. (cfr. Gruter. 166, 1.)

1) COS. Grut. 166, 1. sed 165, 3. CES. quod magnas turbas excitavit. Cfr. Fast. Almelo. ad a. 711. et 733. u. c. sed Dionigia recte *Ces.* explicavit Censores, ut supra habuimus *Cesor.* Typos alios v. ap. Grut. 165, 3. et Mur. 477, 1. e Bol-detto p. 445.

590. L. MVNAT. L. F. L. N. L. PRON || PLANCVS COS.
CENS. IMP. ITER. VII. VIR || EPVL. TRIVMPH. EX RAETIS.
AEDem SATVRNI || FECIT. DE MANVB. AGROS DIVISIT IN
ITALIA || BENEVENTI. IN GALLIA COLONIAS DEDVXIT ||
LVGDVNVM ET RAVRICAM. — Ap. Gaëtam. Grut. 439. 8. Vi-
sconti *Iconogr. Rom.* 4. p. 216. Mil. (In numismate (ib. p. 218.):
PLANCVS COS. — S. P. Q. R. OB CIVES SERVATOS. cum co-
rona civica.) Ceterum Maffei A. C. L. p. 339. sine causa celeberrimam illam inscript. suspectam habuit.

591. L. PLANCVS || L. F. COS.¹⁾ || IMP. ITER. || DE MANIB.²⁾ — Romae in lamina aerea. Caylus *Recueil*. T. III. p. 251.

1) u. c. 712. 2) de manubiis. Inscriptio ipsa, tam Ursino visa, sincera videtur Borghesio (*Giornale Arcad.* 1825. p. 361.), sed lamina Caylusii a falsario confecta. Est dedicatio aedis Saturni u. c. 737.

§. 3. AVGVSTVS. SCRIBONIA. LIVIA.

592. . . CAESAR | C. OCTAVIVS. C. F. C. N. C. PR.
 . . I | PATER AVGVSTI
 . . IC. Q. PR | TR. MIL BISQ.¹⁾ AED. PL. CVM
 . . COS. IN. ASIA. | C. TORANIO IVDEX QVAESTIONVM
 | PR. PRO. COS. IMPERATOR APPELLÁTVS
 | EX PROVINCIA MACEDONIA.

Romae. Grut. 225, 7. Cardinali *Inscriz. Velit.* p. 74.

1) Nonne leg. TRIBUNUS MILITUM BIS. Quaestor. AEDILIS PLEBIS? HAGENB. Ita Morcellius quoque, qui inter elogia retulit hunc titulum *St. T. 1.* p. 268.

593. * C. IVLIO. C. F. || FAB. SCAPT.¹⁾ || CAESARI AVGVSTO. — Brixiae. Grut. 226, 3.

1) v. Suet. *Octav.* 40. *Fabianis et Scaptiensibus tribulibus suis*, ibique interpret. Sed manifesto spuria est haec inscriptio. v. Zaccaria *Istituz.* p. 505.

594. M. ANTONIVS. || IMP. CAESAR. III. VIR. R. P. C.¹⁾ EX A. D. V. KAL. DEC. AD PR. KAL. IAN. SEXT.²⁾ — Romae. Pars marmoris Collotiani Grut. 298. 4. Antonii nomen erasum.

1) Reipubl. constituendae. 2) ex ante diem V. Kal. Dec. u. c. 711. ad pridie Kal. Ian. sextas. i. e. u. c. 716. De hoc numerandi modo quibusdam parum intellecto (Kal. Ianuar. primae, secundae cet.) v. Marini *Atti.* 1. p. 275.

595. * IMP. CAESAR. COS. DESIG. || TERT. III. VIR. R. P. C. ITERVM || MVROS TVRRRESQ. FECIT. — Tergeste olim, sed translatum Venetias. Grut. 166, 6. Reines. p. 297. Commenticium visum est quum Scaligero, tum Maffeo A. C. L. p. 244. Defendit Eckhel D. N. 8. p. 330. Notae in se spectatae, ad annum u. c. 717. vel 748. pertinentes, sane probae sunt, et nummis confirmatae; fieri tamen potuit, ut inscriptio ipsa e nummis, quales habet Eckhel T. 6. p. 75., effingeretur; neque id semel tentatum esse ab hominibus fraudulentis, infra in Caligulae monumentis videbimus.

596. SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS || IMP. CAESARI. DIVI IVLI F. COS. QVINCT. || COS. DESIGN. SEX. IMP. SEPT.¹⁾ || REPUBLICA CONSERVATA. — Romae. Grut. 226, 5.

1) u. c. 725.

597. IMP. CAESARI || DIVI F. AVGVSTO || COS. XI. IMP. VIII.¹⁾ || TRIBVNIC. POTEST. III. || P. RVBRIVS M. F. MAELARBA. — In Monte Casino. Mur. 220, 8.

1) Referendum ad u. c. 733. unicum hoc monumentum, cuius ope Eckhel definire potuit dignitatem Augusti Imp. VIII. v. *Doctr. Num.* 6. p. 142.

598. IMP. CAESAR. DIVI F. AVGVSTVS || PONTIFEX MAXIMVS || IMP. XIII. COS. XI. TRIB. POTEST. XV || EX STIPE. QVAM POPVLVS ROMANVS || ANNO NOVO. APSENTII CONTVLIT || NERONE CLAVDIO DRVSO || T. QVINCTIO CRISPINO COS.¹⁾ || VOLCANO. — Romae. Grut. 61, 4.

1) u. c. 745. cfr. Suet. *Aug.* 57. et 89.

599. TI. CLAVDIVS TI. F. NERO || PONTIFEX. COS. ITERVM¹⁾ || IMP. ITERVM. || LVDOS VOTIVOS PRO REDITV || IMP.

CAESARIS DIVI F. AVGVSTI || PONTIFICIS MAXIMI || IOVI OPTIMO MAXIMO FECIT. EX S. C. — Romae. Grut. 11, 1.

1) u. c. 747. v. Eckhel D. N. 6. p. 111. Altera basis dimidiata iuxta hanc reperta: (Grut. 11, 2.) (P. Quintilius S)EX F. VARVS. COS (ludos votivos pr)O REDITV (Imp. Caesaris Divi)I F. AVGVSTI (Iovi opt. m)AXIMO FECIT (cum Ti. Claudio Ner)ONE CONLEGA (Ex S) C. pertinet ad ludos anni 741. v. Eckhel. l. l. p. 103.

600. IMP. CAESAR || DIVI F. AVG. PONTIF. || MAXVMVS COS. XII. COS. DESIGNAT. XIII. IMP. XIII. TRIBVNICIA || POTESTATE XX. — Nemausi. Mur. 220, 10. Indicatur annus 751. u. c. v. Eckhel D. N. 6, p. 144. Ceterum est iam ap. Reines. p. 249, 1. et Maffei *Ant. Gall. sel.* p. 33., qui observat in cippis Augusti miliaribus numerum miliarium nullum legi. HAGENB. Legitur praeterea ap. Murat. 442, 2. 2005, 4.

601. *DEO INVICTO MARTI || SACRVM || PRO SALVTE D. N. || IMP. AVGVSTI DIVI || IVLI. FIL. || PONT. MAX. TRIB. POT. || VII. COS. III. IMP. . . . || P. P. FELICI FVNDAT || PACIS || RE-PVB. CONSERVAT || S. P. Q. R || STATVAM EX AERE || . . . OCAI . . . — Romae. Grut. 58, 1. Valde suspectus titulus tum quia numeri non congruunt, (oportebat enim *Trib. Pot. XXVII. Cos. XIII. Imp. XIV.* i. e. u. c. 757. Masson. in *Add. Holth.*) tum propter titulum *Domini nostri*; quamvis Marinius *Atti.* p. 668. contendat, eo utique usum esse iam Augustum. Nihil tamen dubitavit Fogginius *Fasti.* p. 149.

602. Fani Fortunae in porta antiqua: *In suprema arcus fascia:*
DIVO. AVGVSTO . . . PIO . PATRI DOMINORVM.¹⁾

In media arcus fascia:

IMP. CAES. DIVI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS. COS XIII. TRIBVNICIA POTEST. XXXII. IMP. XVI.²⁾ PATER PATRIAE MVRVM DEDIT.

In infima fascia:

603. CVRANTE L. TVRCIO SECVNDO. APRONIANI. PRAEF. VRB. FIL. ASTERIO CORR. FLAM. PICENI.³⁾ — Grut. 165, 2. cfr. Maffei *Osserv. lett.* T. V. p. 189.

1) Haec manca sunt, et ad *Constantinum* referuntur; cuius nomen olim in hoc versu legebatur. 2) Grut. male XXVI. Male quoque Gud. emendat: XXI. Recte Panvinus *Fast.* p. 187. habet. XVI. *Add. Holth.* a. u. c. 762. 3) Postrema haec pertinent ad annum p. Chr. circiter 370.

604. IMP. CAESAR. DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIM COS || XIII. IMP. XX. TRIBVNIC. POTEST. XXXVII. P. P.¹⁾

In altero latere:

TI. CAESAR. DIVI AVGVSTI F. DIVI IVLII N. AVGVST. || PONTIF. MAXIM. COS. III. IMP. VIII. TRIB. POTEST. XXII.²⁾ || DEDERE. — Inscriptio pontis Ariminensis. Grut. 160, 2. Mur. 223, 4.

1) Ita dedi ex *αὐτοψία* Norisii; *Cen. Pis.* p. 240. ap. Grut. numeri sunt corrupti: Cos. XIII. — Trib. Pot. XXXVIII. Pro Imp. XX. Bosius leg. XXI. u. c.

767. p. Chr. 14. 2) notas has confirmat Eckhel D. N. 6. p. 191. u. c. 774. p. Chr: 21. Gruteri typum correxi ex Maffei *Osserv. lett.* 4, 356. Mur. 2006, 1. 2.

605. IMP. CAESAR. DIVI F. AVG. II PARENS COLONIAE 1) MVRVM II ET TVRRIS DEDIT.

T. IVLIVS OPTATVS TVRRIS VETVSTATE II CONSVMPITAS INPENZA SVA RESTITVIT. — Iaderae olim, nunc Veronae. Maffei *Mus. Ver.* p. 95, 1.

1) Iaderae.

606. ROMAE ET AVGVSTO. CAESARI DIVI F. II PATRI PATRIAE. — Polae. Pocock. *descript. Orient.* T. 3. §. 425.

607. AVGVSTO II LVCVS II SACER. — Perusiae. Mur. 103, 3. Vermiglioli *Iscriz. Per.* 2. p. 247.

608. AVGVSTO SACR. II PERVSIA RESTITVTA. — Perusiae., quae ap. Grut. 164, 7. Augusta Perusia. Grut. 164, 8. Mur. 103, 4. In saxis Augusto dicatis praeterca reperiuntur: NVMINI AVGVSTI SACR. — TVTELAE AVG. Notandum etiam sequens:

609. DEO AVG II T LAPPONI II DOMITIA CASSIA II V S L M II L D D D — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 95, 3.

610. DIVO IVLIO II AVGVSTALES.

DIVO AVGVSTO II AVGVSTALES. — Herculani. Maffei *Tre Lettere* p. 27. 4. et 2.

611. Celebratissimum Monumentum Ancyranum vide tum ap. Gruterum p. 230., tum in Woltii *Suetonio* atque Oberlini *Tacito*: neque negligenda nobilis illa Tabula Capuae reperta, rem quoque municipalem illustrans, apud Grut. 299. Don. Cl. V. 4. Mur. 294, 1. Donati p. 455. cuius typum tamen ceteris praeferendum esse Pighianum in *Annal. Rom.* ad a. u. c. 719. T. 3. p. 494. censet Saxius *Miss.* 4. p. 46.

612. EX DOMO II SCRIBONIAE CAESAR. 1) LIBERTOR II LIBERTARVMQ. ET QVI IN HOC MONVM II CONTVLERVNT. — Romae. Grut. 954. 2. (cum hac inscriptione aliae duae eiusd. lap. coniungendae Grut. 994, 5. et 985. 9. v. Mazoch. 51. 1, 2, 4. Gorii *Xen.* p. 430.)

1) Caesaris Augusti scil. Vxoris. Ad eandem pertinet Fabr. p. 43, 259.: LIBERTORVM ET II FAMILIAE SCRIBONIAE CAESAR. II ET CORNELI MARCELL II F. EIVS. — Ex Schedis Barberinis, in quibus Ligoriana plurima sunt. Cfr. Murat. 1018, 7.

613. LIVIAE DRVSI F II AVGVSTAE II MATRI CAESARIS ET II DRVSI GERMANICI II SVPERAEQVANI PVBLICE. — Superaequi. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 434.

614. LIVIAE AVGVSTI II DEAE II MVNICIPIVM. — In oppido S. Marci in Sicilia. Torremuzza p. 28, 4. Fabrett. p. 57, 324.

615. IVLIAE DIVI II AVGVSTI F. AVGVSTAE II MATRI TI. CAESARIS II DIVI AVGVSTI F. II AVGVST. ET NERONIS II CLAVD. DRVSI. — Velleiae. Lama p. 56. De Liviae consecratione v. Marini *Atti.* 1. p. 78. Cfr. lap. Gorii *Etr.* 1. p. 306.

616. IVLIAE. AVG. || DIVI F. MATRI || TI. CAESARIS AVG. PRIN||CIPIS ET CONSERVATORIS || ET DRVSI GERMANICI || M. CORNELIVS PROCVLVS || PONTIFEX CAESARVM. — In Hispaniis. Grut. 234, 2. cfr. Grut. 404, 4. Eckhel D. N. 6. p. 150. saxum quod dedimus inter Deos imm. PIETATI AVGVSTAE. Eadem auctior:

617. IVLIAE AVG. DIVI¹⁾ FILIAE || MATRI T. CAESARIS || AVG. PRINCIPIS ET CONSERVATORIS. ET DRVSI GERMA||NICI GENI...IS ORBIS²⁾ || M. CORNELIVS PROCVLVS || PONTIFEX CAESARVM. — Antiquariae in Hisp. Mur. 222, 4.

1) Sic Grut. Mur. *Drusi*, quae est praepostera scioli alicuius correctio. 2) GENI...IS ORBIS non habet Grut. Debet esse *Genitricis* vel *Genitrici Orbis* v. Eckhel D. N. 6. p. 154.

618. CERERI IVLIAE AVGVSTAE || DIVI AVGVSTI. MATRI || TI. CAESARIS AVGVSTI || LVTATIA C. F. SACERDOS AVGVSTAL. || M. LIVI M. F. QVIR. OPTATI FLAMINIS GENTIS || IVLIAE AVGVSTI IMP. PERPET...¹⁾ VXOR CVM... || LIBERIS S... CONSACRAVIT. — In insula Gaulo. Lupi *Lett. fl.* Arezzo 1753. p. 60. Murat. 222, 3. Correctius ap. Torremuzzam p. 27, 3.

1) *perpetui* iunge cum *flaminis*.

§. 4. MONVMENTA QVAEDAM HISTORICA, AD AVGVSTI TEMPORA SPECTANTIA.

Ad Augusti tempora pertinet hoc Fastorum Triumphalium fragmentum, a Marinio *Atti* 2. p. 607. primum editum:

619. L. MARCIVS CENSORIVS. EX MACEDONIA KA. IAN PALMAM DEDIT . . . C. ASINIVS. EX PARTHINIS A. D. VIII. KAL. NOV. TRIVMPHAVIT. PALMAM . . P. VENTIDIVS EX TAVRO MONTE ET PARTHIS. V. K. DEC. TRIVMPHAVIT PAL . . . CN. DOMITIVS CALVINVS EX HISPAN. XVI. K. SEXT TRIVMP. PALMAM DEDIT. IMP. CAESAR EX SICILIA. EID. NOV. TRIVMPHAVT. (*sic*) PALMAM DEDIT. — T. STATILIVS TAVRVS EX AFRICA PRID. K. IVL TRIVMP. PALMAM DEDIT C. COSSIVS EX IVDAEA . . . — Romae.

620. . . CLVSO || IANI TEMPLO.¹⁾ — Fragm. inser. Aquis Sextiis repertae. Millin *Magaz. encycl.* 1842., 6, p. 280.

1) vel sub Augusto vel sub Nerone.

621. M. CAELIO T. F. LEM BONO || O. LEG. XIII ANN. LIII. S.¹⁾ || . . CIDIT. BELLO VARIANO. OSSA || . . NFERRE LICEBIT. P. CAELIVS. T. F. || LEM. FRATER FECIT . . *a dextra*: M. CAELIVS M. L. PRIVATVS. *a sinistra*: M. CAELIVS M. L. THIAMINVS. — Prope Xanten s. Bergendahl. Pococke p. 417, 2. Fiedler p. 232.

1) S. non habet Pococke. cfr. Dorow *Denkmäler. Stuttgart.* p. 65, ubi pro *Bono* || O. Leg. legitur BON || O. LEG.

622. M. PLAVTIVS. M. F. A. N. || SILVANVS. COS.¹⁾ VII VIR. EPVLÓN || HVIC SENÁTVS TRIVMPHÁLIA || ÓRNÁMENTA DÉ-

CRÉVIT. || OB RÈS IN ILLYRICO || BENE GESTÁS || SARTIA,
CN. F. VXOR || A. PLAVTIVS. M. F. || VRGVLANIVS || VIX. ANN.
IX — Tibure. Grut. 452, 6. Nibby *Viaggio* 1, 115.

1) u. c. 752. Nota accentus.

623. * Q. AEMILIVS Q. F. || PAL. SECVNDVS || CASTRIS DIVI
AVG. || P. SVLPITIO QVIRINO LEG. || CAESARIS SYRIAE. HO-
NORI||BVS DECORATVS. PRAEFECT. || COHORT. AVG. I. PRAE-
FECT. || COHORT. II. CLASSICAE. IDEM || IVSSV QVIRINI CEN-
SVM FEC. || APAMENAE CIVITATIS MIL||LIVM HOMIN. CIVIVM
CXVII. || IDEM IVSSV QVIRINI ADVERSVS || ITVREOS IN LIBANO
MONTE || CASTELLVM EORVM CEPIT. ET ANTE MILITIAM
PRAEFECIT. FABRVM || DELATVS A DVOBVS COS. AD AE||RA-
RIVM. ET IN COLONIA || QVAESTOR. AEDILIS II. DVVMVIR II. ||
PONTIFEX. || IBI POSITI SVNT. Q. AEMILIVS Q. F. PAL. || SE-
CVNDVS F. ET AEMILIA CHIA. LIB. || H. M. AMPLIVS H. N. S. —
Venetiis. Orsato *Marm. erud.* p. 276. Mur. 670, 1. Illustravit A. van
der Mieden in Gorii *Symb. Dec.* II. V. 9. p. 33. seqq. recte monens pro
praefecit leg. esse *Praefect.*; *delatus* a Cos. ad aerarium explicari debet e
Cicerone *pro Archia* C. 5. *pro Balbo* C. 28. Gronov. *de pec. vet.* L. 3. 17.
p. 253. Ceterum insigne hoc est monumentum census Quiriniani Lucae 2, 1.
memorati; modo sincerum sit; de quo subdubitatur etiam Marini *Atti.* 2.
p. 787. hodie non amplius exstat Venetiis. Praeterea in sinceris titulis
P. Sulpicius Quirinius dicitur, non Quirinus. Fictitium censeo.

624. C. SIL. L. MVN. COS. 1) || ATHAMANS. || MAECENATIS. ||
SP. 2) K. IAN. — Tessera eburnea gladiatoria. — Florentiae. Mur. 300, 1.

1) p. Chr. 13. 2) *spectavit* explicant alij; alii *spectulus*; v. infra.

625. CN. ASINIO || POLLIONIS ET AGRIPPAE NEPOTI. PV-
TEOLANI PATRONO PVBLICE. — Puteolis. Fabrett. p. 703, 245.

626. IMP. CAESARI AVGVSTO DIVI F. PONTIFICI MAXVMO.
TRIBVNIC. POTESTATE XV. IMP. XIII. || M. IVLIVS REGIS
DONNI F. COTTIVS PRAEFECTVS CEIVITATIVM QVAE SVB-
SCRIPTAE SVNT SEGVVIORVM. SEGV SINORVM. || BELACORVM.
CATVRIGVM. MEDVLLORVM. TEBAVIORVM. ADANATIVM. SA-
VINCATIVM. EGDINIORVM. VEAMINIORVM. || VENISANORVM.
IEMERIORVM. VESVBIANORVM. QVADIATIVM. ET CEIVITATES
QVAE SVB EO PRAEFECTO FVERVNT. — Segusii. Maffei *Mus.*
Ver. p. 234. Est inscriptio Arcus Segusini. Cottii regnum memoratur
adhuc in Tabula Peutinger. v. Mannert. *Introd. ad Tab. Peut.* p. 14. cfr.
etiam Marini *Atti.* p. 725.

627. APOLLINI. || C. IVLIVS DONNI 1) L. || EPERASTVS ET
IVLIA DONNI L. CIPRIS (sic) || V. S. L. M. — Segusii. Mur. 22, 6.

1) „Donnus iste ille fortasse fuit, qui Alpibus Cottii regio nomine olim est domi-
natus.” Mur.

628. SERASPADANES PHRAATIS || ARSACIS REGVM REGIS
F. || PARTHVVS || RHODASPES PHRAATIS || ARSACIS REGVM

REGIS F. || PARTHVS. — Romae. Grut. 288, 2. Velsari *Opp.* p. 426.
v. Scalig. *Canon. Isagog.* L. 3. p. 323. Ed. 1658.

629. SITALCES DIVI
AVGVSTI
OPSES. THRACVA.¹⁾

IVLIA PHYLLIS
SOROR. EIVS.

— Romae. Grut. 288, 3.

1) *Thracum.* Boissard.

630. REGI IVBAE. REGIS || IVBAE FILIO. REGIS || HIEMPSA-
LIS N. REG. GAV.¹⁾ || PRONEPOTI. REGIS MASINISSAE ABNE-
POTI. N. E. P. D. I.²⁾ || II. VIR. QVINQ. PATRONO COLONIAE. ||
COLONI ET INCOLAE || LIBERTINI. — Carthag. Nov. Reines.
p. 329. 70. Spon *Misc.* p. 145, 4.

1) Gaudae. v. Spon. 2) *nōmini eius ponendum dicandumque iusserunt.* Rein. cfr. Burmanni *Syll. Epist.* T. 2. p. 145. Vide etiam Shaw *Voyage.* T. 2. p. 156., qui ita exhibet: REGI IVBAE REGIS IVBAE FILIO REGIS || IEMPSALIS N. REGIS GAVD || PRONEPOTIS MASINISAE PRONEPOTIS NEPOTI || II. VIR. QVINQ. (*sic*) PATRONO COLONI. reliquis omissis. Murat. p. 1901. de hac inscript. dubitavit; non item Hagenb.

631. IVLIA TYNDARIS || C. IVLI REGIS || RHOEMETALCAES
L. || FECIT SIBI ET SVIS ET || LIBERTIS LIBERTABVS || PO-
STERISQVE EORVM. || IN. FR. P. XII. IN AGRO P. XII. — Flo-
rentiae. Fabrett. p. 439. 44. Gor. *Etr.* 1, 211, 52. Igitur Rhoemetalci
seniori Thracum regi, civitatem nomenque Iulium dederat Augustus. A
Maffei calumniis hunc lap. defendit Vermiglioli *Iscriz. Per.* 2. p. 416.

632. Notabilis res est duorum illustrissimorum Augusti temporibus
virorum, Maecenatis et Agrippae, nullum fere (praeter Panthei titulum)
existare monumentum in lapidd., nisi quod bis terve, si recte memini,
memorantur liberti Maecenatiani, et M. Agrippae saltem nomen legitur
in seq. fragmento Brixiae nuper effosso:¹⁾

NERVAE. N
II. COS. II.

M. AGRIPPA

1) de quo haec mihi scripsit Io. Labus V. Cl.: „Appartiene indubitabilmente ad Adriano, e il M. Agrippa è il principio d' un' altra iscrizione, che probabilmente parlava di questo celeberrimo ministro d' Augusto. Come qui abbia luogo non può dirsi per ora, e ci è d'uopo attendere che la prosecuzione del cavo cene somministri lo schiarimento.”

§. 5. CAIVS ET LVCIVS CAESARES.

633. C. CAESARI AVG. F. || PONTIF. AVGVRI. || CALLECIA.
— Bracarae (h. Braga) in Lusit. *Archaeologia* T. 8. p. 448.

634. C. CAESARI AVGVSTI F. || PONTIFICI || COS || DESI-
GNATO PRINCIPI IVVENTVTIS. — Romae. Grut. 234, 4.

635. C. CAESAR. AVGVST. F. || COS. VIAS OMNES || ARIMINI
STERN. — Arimini. Grut. 149, 2. Maffei *Osservaz. lett.* 4, 373. *Mus.*
Ver. 364, 5. Murat. 2006, 3. qui in primis consulendus.

636. OSSA || C. CAESARIS || AVGVSTI F. || PRINCIPI. IVVENTVTIS. — Romae. Grut. 235, 4.

637. L. CAESARI AVGVSTI F. || AVGVRI. COS || DESICNATO. PRINCIPI IVVENTVTIS. — Romae. Grut. 234, 5.

638. L. CAESARI. AVG. F. || DIVI N. || AVG. COS DESIG. || PRINCIPI IVVENTVTIS. — In templo Pedevenae agri Feltrensis. Murat. p. 224, 9.

639. PVDENS M. 1) LEPIDI L. GRAMMATICVS. 2)

PROCVRATOR 3) ERAM LEPIDAE 4) MORESQUE REGEHAM.
DVM VIXI. MANSIT CAESARIS ILLA NVRVS.

PHILOLOGVS DISCIPLVVS. — Bergomi. (Grut. 653, 2.)
ubi male Atteius insertum est ante v. Philologus, ex Sueton. *Gramm.* 10.
v. Serassi *Dissert. sopra l'epitaffio di Pudente.* in Calogerà *Raccolta.* T. 44.
p. 372.

1) Manii Lepidi Cos. n. c. 764. mort. 786. fratris Lepidae hic memoratae, „destinatae quondam uxoris L. Caesari et Divo Augusto nurus.” Tacit. *Ann.* 3, 22. M. (cum puncto) in lapp. aliquoties pro Man. M. vel MV. v. Serassi. p. 379. 2) In lapp. memorantur Grammatici Graeci, Latini, Grammatici simpliciter. Grut. 642, 3. Reines. fol. 647. 3) procurator rei privatae, ut videtur. 4) filiae Q. Aemilii Lepidi, Cos. n. c. 733., proneptis L. Sullae et Cn. Pompeii, coniugis postea Q. Sulpicii Quirini, interfectae a Tiberio n. c. 773. — Pudens vero ex eorum numero fuisse videtur, de quibus Sueton. *de illustr. Gramm.* 3.: nonnulli de notissimis doctoribus peregre docuerunt, maxime in Gallia Togata.

640. C. CAESARI AVGVSTI F. COS. L. CAESARI || AVGVSTI F. COS. DESIGNATO || PRINCIPIBVS IVVENTVTIS. — Nemausi. inscriptio templi vulgo dicti *la Maison carrée.* Ex divinatione admodum incerta Seguerii. vide Millin *Voyage.* T. 4. p. 217.

641. CAESARI L. CAESARI DRVSO IVLIO ||
TI. CLAVDIO AVGVSTI F. AVGVSTI F. ||
GERMANICI F. DRVSI GERMANICI F. ||
DIVI NEPOT. AVG. PRONEPOT. NERONI ||
GERMANICO. PONTIF. COS. AVGVRI. COS. ||
DESIGN. GERMANICO IMPERATORI ||

PRINCIPI IVVENTVTIS. 1) || — Romae. Mur. p. 227, 2.

1) „Heic omnia confusa” Mur. Ita ordinavit Hagenbuch. *Ep. ad Walchium.* in huius *Persequit. Christ. Neron. in Hisp. uber. Explan.* p. XXXVI.

C. CAESARI	L. CAESARI	DRVSO IVLIO	TI. CLAVDIO
AVGVSTI F.	AVGVSTI F.	GERMANICI F.	DRVSI GERMANICI F.
(divi nepot.)	DIVI NEPOT.	AVG. PRONEPOT	NERONI GERMANICO
PONTIF. COS	AVGVRI. COS. DESIGN.	GERMANICO	IMPERATORI
PRINCIPI IVVENTVTIS			

Sed sic quoque haeremus, cur quattuor isti homines, et cognatione, et temporibus nimis distantes, uno in lapide fuerint coniuncti. Neque convenit Druso Iulio Germanici Filio in fine denuo subiunctum Germanici cognomentum; neque tandem Claudio subiungi solet nude Imperatoria dignitas, numero non addito; tacitis praeterea Consulatibus et Tribunicia potestate. Irrita igitur fuit hic Hagenbuchii quoque opera, ceterum ingeniosa. Similiter confusum est saxum, nostrum praecedens ap. Mabillon. *Vett. Analecta.* p. 364. N. 76. ac, ni fallor, tria demum illa Mabilloniana N. 76. 77. et 78., si recte ordinari coniungique possent, veram praeberent inscriptionem Portae Papiae. ORELLIVS.

CENOTAPHIA, quae dicuntur, PISANA.

I.

642. . . . D. XIII. K. OCTOBR. PISIS. IN FORO. IN AVGV-
STEO. SCRIB. ADFVER || Q. PETILLIVS Q. F. P. RASINIVS L.
F. BASSVS. M. PVPPIVS M. F || Q. SERTORIVS Q. F. PICA. CN.
OCTAVIVS CN. F. RVFVS. A. ALBIVS || A. F. GVTTA. || QVOD
C. CANIVS C. F. SATVRNINVS II VIR. V. F. DE AVGENDIS HO-
NORIBVS || L. CAESARIS. AVGVSTI CAESARIS. PATRIS PATRIAE.
PONTIFICIS MAXVMI || TRIBVNICIAE PTESTATIS XXV. FILI.
AVGVRI. CONSVLIS DESIGNATI. PRINCI . . . || IVVENTVTIS.
PATRONI COLONIAE NOSTRAE. Q. D. E. R. F. P. D. E. R. I. C. ||
CVM SENATVS POPVLI ROMANI. INTER CETEROS PLVRIMOS
AC MAXSIMOS || HONORES L. CAESARIS. AVGVSTI CAESARIS.
PATRIS PATRIAE. PONTIFICIS MAXIMI. TRIBVNICIAE PTE-
STATIS XXV FILIO. AVGVRI. CONSVLI DESIGNATO. PER ||
COSESVM OMNIVM STUDIO . . . . .

TETVR. DATA CVRA C. CANIO SATVRNINO II VIR. ET DECEM.
PRIMIS ELIG . . . . . || ASPICENDIQVE. VTER EORVM LOCVS
MAGIS IDONEVS VIDEATVR EMEND . . . . . || PVBLICA PECVNIA.
A PRIVATIS EIVS LOCI QVEM MAGIS PROBAVERINT. VTIQVE ||
APVD EAM ARAM QVOD. ANNIS. A. D. XII. K. SEPT. 1) PVBLICE
MANIBVS EIVS PER MAGISTRATVS. EOSVE. QVI IBI IVRI
DICENDO PRAERVNT. TOGIS PVLLIS AMICTOS. || QVIBVS
EORVM IVS FASQVE ERIT. EO DIE. EIVS VESTIS. HABENDAE
INFERIAE MITTANTVR. BOSQVE ET OVIS ATRI. INFVLIS
CAERVLS. INFVLATI. DILS MANIBVS EIVS || MACTENTVR.
EAEQVE HOSTIAE EO LOCO ADOLEANTVR SVPER. QVE EAS ||
SINGVLAE VRNAE LACTIS. MELLIS. OLEI. FVNDANTVR. AC
TVM DEMVM FACTAM || CETERIS PTESTATEM. SI QVI PRI-
VATIM VELINT. MANIBVS EIVS INFERIAS MITTERE || NIVE
QVIS AMPLIVS VNO CEREIO. VNAVE FACE. CORONAVE. MIT-
TAT. DVM II QVI IMMOLAVERT CINCTI CABINO RITV.
STRVEM LIGNORVM SVCCENDANT. ADQVE || EXINDE HABEANT.

VTI LOCVS ANTE EAM ARAM. QVO EA STRVES CONGE-
RANTVR. CONPONANTVR PATE || . . . . VOQVE VERSVS. PEDES
XL. STIPITIBVSQVE RVBVSTIS. SAEPIATVR. LIGNORVMQVE ||
ACERVOS EIVS REI GRATIA QVOD. ANNIS. IBI CONSTITVATVR.
CIPPOQVE GRANDI || SECVNDVM ARAM DEFIXSO. HOC DECRE-
TVM CVM SVPERIORIBVS DECRETIS. AD EI . . . || HONORES
PERTINENTIBVS INCIDATVR. INSCVLPATVRVE. NAM QVODAD
CETERA || SOLEMNIA. QVAE EODEM ILLO DIE VITARE. CA-
VERIVE PLACVISSENT. PLACERENT || QVE. ID SEQVENDVM.
QVOD DE IIS SENATVS P. R. CENSVISSET. VTIQVE PRI . . . ||
QVOQVE TEMPORE. LEGATI EX NOSTRO ORDINE. IMP. CAE-

SARE. AVGVSTVM || PATREM PATRIAE. PONTIFICEM MAXIMVM. TRIBVNICIAE POTESTATIS XXV || ADEANT. PETANTQVE AB EO. VTI COLONIS. IVLIENSIBVS COLONIAE OBSEQUENTI || . . LIAE PISANAE. EX HOC DECRETO EA OMIA. (sic) FACERE EXSEQUIQVE. PERMITTAT.

1) Sic supplevit Norisius, sed ex testimonio Monumenti Gabini, quod infra dabimus, Clemens Cardinalis in *Memorie Romane* 1, 4, p. 190. leg. censuit: A. D. XIII. K. OCT. (quo die L. Caesar discessit.)

643. . . . FVER. Q. SERTORIVS Q. F. ATILIVS. TACITVS. P. RASINVS. L. F. BASSVS. L. LAPPIVS || P. F. THALLVS. Q. SERTORIVS Q. F. ALPIVS. PICA. C. VETTIVS L. F. VIRGVLA. M. HERIVS || M. F. PRISCVS. A. ALBIVS A. F. GVTTA. TI. PETRONIVS TI. F. POLLIO. L. FABIVS. L. F. BASSVS || SEX. APONIVS SEX. F. CRETICVS. C. CANIVS. C. F. SATVRNINVS. L. OTACHIVS. Q. F. PANTHERA. ||

QVOD. ADSVNT. CVM IN COLONIA. NOSTRA. PROPTER CONTENTIONES CANDIDATORVM. MAGISTRATVS. NON ESSENT. ET EA ACTA ESSENT. QVAE INFRA SCRIPTA SVNT ||

CVM A. D. III. NONAS APRILES ALLATVS ESSET NVNTIVS. C. CAESAREM AVGVSTI PATRIS PATRIAE. PONTIF. MAXSVMI. CVSTODIS IMPERI. ROMANI. TOTIVSQVE ORBIS TERRARVM PRAESIDIS FILIVM. DIVI NEPOTEM. POST CONSVLATVM. QVEM VLTRA FINIS EXTREMAS POPVLI ROMANI. BELLVM GERENS FELICITER PEREGERAT. BENE GESTA RE. PVBLICA. DEVICTEIS AVT || IN FIDEM RECEPTIS. BELLICOSISSIMIS AC MAXSIMIS. GENTIBVS. IPSVM VOLNERIBVS PRO RE PVBLICA EXCEPTIS. EX EO CASV CRVDELIBVS FATIS EREPTVM POPVLO ROMANO. IAM. DESIGNATVM IVSTISSVMVM AC SIMILLVMVM PARENTIS SVI. VIRTVTIBVS PRINCIPEM. COLONIAEQVE || NOSTRAE VNICVM PRAESIDIUM. EAQVE RES NONDVM QVIETO LVCTV. QVEM EX DECESV L. CAESARIS FRATRIS EIVS. CONSVLIS DESIGNATI. AVGVRI. PATRONI NOSTRI. PRINCIPIBVS INVENTVTIS. COLONIA VNIVERA SVSCEPERAT. RENOVASSET. MVLTPLICASSETQVE || MAEROREM OMNIVM. SINGVLORVM VNIVERSORVMQVE. OB EAS RES VNIVERSI DECVRIONES COLONIQVE. QVANDO EO CASV IN COLONIA. NEQVE II VIR. NEQVE PRAEFECTI || ERANT. NEQVE QVISQVAM IVRE DICVND. PRAERAT. INTER SESE. CONSENSERVNT. PRO || MAGNITVDINE TANTAE AC TAM IMPROVISAE CALAMITATIS. OPORTERE EX EA DIE || QVA EIVS DECESVS NVNTIATVS ESSET. VSQVI AD EAM DIEM. QVA OSSA RELATA ATQVE || CONDITA. IVSTAQVE EIVS MANIBVS PERFECTA ESSENT. CVNCTOS VESTE MVLTATA. TEMPLISQVE DEORVM IMMORTALIVM. BALNEISQVE PVBLICIS. ET TABERNIS OMNIBVS CLAUSIS || CONVICTIBVS SESE APSTINERE. MATRONAS. QVAE IN COLONIA NOSTRA SVNT. SVBLVGERE || DIEMQVE EVM. QVO DIE

C. CAESAR OBÏT. QVI DIES EST A. D. VIII. K. MARTIAS PRO ALLIENSI || LVGVBBREM MEMORIAE PRODI. NOTARIQVE IN PRAESENTIA OMNIVM IVSSV AC || VOLVNTATE. CAVERIQVE. NE QVOD SACRIFICIVM PVBLICVM. NEVE QVAE SVPPÏI||CATIONES. NIVE SPONSALIA. NIVE CONVIVIA PVBLICA POSTEA IN EVM DIEM || EOVE DIE. QVI DIES ERIT. A. D. VIII. K. MART. FIAN. CONCIPIANTVR. INDICAN||TVRVE. NIVE QVI LVDI SCAENICI. CIRCIENSESVE EO DIE FIAN. SPECTENTVRVE || VTIQVE EO DIE. QVOD. ANNIS PVBLICE MÁNIBVS EIVS PER MAGISTRÁTVS. EOSVE || QVI PISIS. IVRE DICVNDÓ PRAERVNT. EODEM LOCO. EODEMQVE MODO QVO || L. CAESARI PARENTARI INSTITVTVM EST. PARENTETVR.

VTIQVE ARCVS CELEBERRIMO COLONIAE NOSTRO LOCO CONSTITVATVR. ORNATVS SPOLEIS. DEVICTARVM. AVT IN FIDEM RECEPTARVM AB EO GENTIVM. SVPER || EVM STATVA PEDESTRIS IPSIVS TRIVMPHALI ORNATV. CIRCAQVE EAM DVAE || EQVESTRES INAVRATAE. GAL. ET LVCI. CAESARVM STATVAE PONANTVR.

VTIQVE CVM PRIMVM PER LEGEM COLONIAE. DVO. VIROS CREARE ET HABERE POTVERIMVS. II DVO VIRI. QVI PRIMI CREATI ERVNT. HOC QVOD DECVRIONIBVS || ET VNIVERSIS COLONIS. PLACVIT. AD DECVRIONES REFERANT. EORVM PVBLICA AVCTORITATE ADHIBITA. LEGITVME ID CAVEATVR. AVCTORIBVSQVE || IIS IN TABVLAS PVBLICAS REFERATVR. INTEREA T. STATVLENVS IVNCVS. FLAMEN AVGVSTALIS. PONTIF. MINOR. PVBLICORVM P. R. SACRORVM ROGARE||TVR. VTI CVM LEGATIS EXCVSATA PRAESENTI COLONIAE NECES-SITATE. HOC || OFFICIVM PVBLICVM ET VOLVNTATEM VNIVERSORVM LIBELLO REDDITO || IMP. CAESARI. AVGVSTO. PATRI PATRIAE. PONTIF. MAXIMO. TRIBVNICIAE || POTEST. XXVI. INDICET.

IDQVE T. STATVLENVS IVNCVS. PRINCEPS COLONIAE NOSTRAE. FLAMEN. AVGVST || PONTIF. MINOR PVBLICORVM P. R. SACRORVM. LIBELLO. ITA VTI SVPRÁ SCRIPTVM || EST. IMPERATORI CAESARI AVGVSTO. PONTIF. MAXIMO. TRIBVN. POTEST. XXVI PAT || PATRIAE REDDITO. FECERIT. PLACERE CONSCRIPTIS. QVAE A. D. III. NONAS APRILES || QVAE SEX. AELIO CATO. C. SENTIO SATVRNINO COS. FVERVNT. FACTA. ACTA. CONSTITVTA SVNT. PER CONSENSVM OMNIVM ORDINVM. EA OMNIA ITA FIERI. AGI. HABERI. OPSERVARIQVE AB L. TITIO A. F. ET T. ALLIO T. F. RVFO. II. VIRIS. ET AB EIS. QVICVM||QVE POSTEA IN COLONIA NOSTRA II. VIR. PRAEFECTI. SIVE QVI ALI MAGISTRÁTVS || ERVNT. OMNIA IN PERPETVOM. ITA FIERI. AGI. HABERI OPSERVARIQVE VTIQ. L. TITIVS || A. F. T. ALLIVS T. F. RVFVS. II VIRI. EA OMNIA. QVAE SVPRASCRIPTA SVNT. EX DECRET || NOSTRO CORAM

PRO. QVAESTORIBVS. PRIMO QVOQVE TEMPORE PER SCRIBAM PVBLICVM IN TABVLAS PVBLICAS REFERENDA CVRENT. CENSVERE. — Pisis. Quaecunque ad insignium horum monumentorum interpretationem faciunt, videsis apud Norisium: *Cenotaph. Pisana* in Graevii *Thes.* VIII. 3. et Gorium *Etr.* 2. p. 10., cuius typum dedi.

644. C. et L. Caesarum mortem recordatur sequens fragmentum fastorum, Gabiis repertum, primumque editum a Marinio *Atti* 1. p. 24.

..... ||
 ..... L. ALFENIVS ||
 ..... IVL. P. LENTVLVS. P. QVI...
 ..... DECESSIT XIII. K. OCT.
 M. SERVILIVS. L. LAMIA
 SVF. K. IVL. P. SILIVS. L. VOLV...
 SEX. AELIVS. C. SENTIVS
 SVF. K. IVL. C. CLODIVS. CN. SE....
 C. CAESAR. DECESSIT VIII. K. M....
 CN. CINNA .....
 SVF. K. IVL .....
 M. LEPIDVS .....
 ..... ||

quod sic supplevit Clemens Cardinalis in *Memorie Romane* 1, 4. p. 179. C. CAESAR. L. PAVLLVS¹⁾ || P. VINVCIVS. L. ALFENIVS || SVF. K. IVL. P. LENTVLVS. P. QVINCTIVS || L. CAESAR DECESSIT XIII. K. OCT.²⁾ || M. SERVILIVS. L. LAMIA || SVF. K. IVL. P. SILIVS. L. VOLVSIVS || SEX. AELIVS. C. SENTIVS || SVF. K. IVL. C. CLODIVS. CN. SENTIVS || C. CAESAR DECESSIT. VIII. K. MARTIAS.³⁾ || CN. CINNA. L. VALERIVS || SVF. K. IVL. C. ATEIVS. C. VIBIVS. || M. LEPIDVS. L. ARRVTIVS || SVF. K. IVL. L. NONIVS.

1) u. c. 755. 2) die 19. M. Septembris u. c. 755. 3) die 24. M. Februarii 757. „Errò gravemente Velleio Patèrcolo 2, 102. nello asserire, che Lucio morì quasi un anno innanzi a Caio. Più accuratamente afferma Suetonio *Aug.* C. 75. aver Augusto perduti i due suoi figli adottivi in *duodeviginti mensium spatio*.” Cardinali. p. 190.

§. 6. CAESARVM FAMILIA, PRAETER IMPERATORES, EORVMQVE CONIVGES, CAIVM AC LVCIVM CAESARES.

De his consule tum Eckhelium D. N. T. VI., tum Broterii stemma Caesarum, (Faciti *Opp.* Paris. 1820. T. V. p. 153.) cuius numeros singulis subiunximus.

645. IRENA || MARCELLAE¹⁾ || SARCINATRIX. — Florentiae. Gud. 198, 14. Mur. 944, 7.

1) Marcellam maiorem (Brot. 20.) intelligunt Gud. et Graev.

646. ZETHVS || MARCELLAE || MINORIS¹⁾ COCVS. — Romae. Spon *Misc.* 224, 3. Gud. 225, 40.

1) Brot. 27. cfr. Interpretes ad Suet. *Aug.* 63.

647. FAVSTVS || MARCELLAE PAVLLI¹⁾ || PISTOR. — Florentiae. Gud. 214, 10. Gor. *Etr.* 1. 404, 206. Mur. 952, 8.

1) De Marcella minore intelligunt Gud. Hessel. *Ind. ad. Gud.* p. XLVII. Graev. in

Praef. ad Thes. A. R. T. VII., qui haec adnotat: „Paulli uxor appellatur. Hic videtur fuisse Aemilius Paullus Censor, (u. c. 732.) cuius filio postea Iulia, neptis Augusti, Agrippae filia nupsit.” Sed hoc admodum incertum; nusquam enim alias Marcella minor, Agrippae primum, dein M. Iulii Antonii uxor, Paulo illi nupsisse perhibetur.

648. T. CLAVDIVS DRVSI F. II CAESAR AVG. GERMANICVS PONTIFEX MAXIMVS. TRIBVNICIA POTESTATE VI. COS IV. IMP. XI. 1) P. P. II CENSOR. VIAM CLAVDIAM II AVGVSTAM. QVAM DRVSVS 2) II PATER ALPIBVS BELLO PATEFACTIS DERIVAVIT. MVNIT. AB II ALTINO VSQVE AD FLVMEN II DANVIVM M. P. CCCL. — Feltre. Marini *Atti* 1. p. 77.

1) u. c. 800. p. Chr. 47. 2) Brot. 79. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 408. et similem inscriptionem infra in *Claudio*.

649. ANTONIAE. 1) AVGVSTAE MATRI TI. CLAVDI II CAESARIS AVGVSTI GERMANICI. PONTIF. MAX. II L. MAMMIVS MAXIMVS P. S. — Herculanei. Maffei *Mus. Ver.* 350, 6.

1) Antonia minor. Brot. 42.

Mém. p. 120.

652. DRVSO TI. AVG. F. 1) II DIVI IVL. PR. SODALI AVGV. II ... POT II. 2) XV. VI. 3) CIVITAS. 4) — In Valle Canonica. Mur. 224, 8.

1) Brot. 70. 2) Trib. pot. iter. p. Chr. 23. 3) Quindecimviro. 4) Cammarum. v. Sanchua

1) Hoc equidem saxum ad Octaviam Claudii filiam, (Brot. 36.) refero, etsi Murat. potius de Octavia minore, Augusti sorore, M. Antonii uxore (Brot. 16.) cogitavit. Primo enim insolita est ellipsis voc. *sororis*; quum frequenter omittatur *filia*; deinde formata *hic requiescit* Claudianorum temporum potius, quam Augustaeorum videtur. (cfr. Murat. 2080, 11. 1644, 8. 1154, 7. Maffei *Mus. Ver.* 417, 5. in titulis gentilium.) denique probabilis est, Tiberios istos Claudios Claudii Imperatoris fuisse liberos, quam alius Claudiorum, plane ut Mur. 893, 9.

651. VALERIA HILARIA II NYTRIX OCTAVIAE CAESARIS AVGVSTI 1) II HIC REQVIESCIT CVM TI. CLAVDIO FRVCTO VIRO II SVO CARISSIMO II TI. CLAVDIVS PRIMVS ET TI. CLAVDIVS II BENEMERENTIBVS FECERVNT. — Romae. Misit Ficorinus. Mur. 918, 4.

1) Brot. 70. 2) Brot. 42. 3) Brot. 93. 4) Nero Imp. Brot. 35. a Claudio adoptatus. Cum hoc matrem coniunge etiam fragm. Grut. 238, 6. : . . CTAVLIA . . II CLAVDII CAISARIS II AVGVSTI. F. P. Octavia, Claudii filia, Neronis uxor. Brot. 36.

Gruetiana, sed Ligorianis longe praeferenda.

— Romae. Grut. 236, 9. Quae licet inclinalis excusa videat, supplementa sunt

ANTONIAE 2)		IVLIAE AVG. 3)		NERONI 4)	
<i>Caesari</i>	AVGVSTAI	AGRIPPINAI	CLAVDIO AVG. F. CAISA . .		
<i>Ti. Augusti F.</i>	DRVSI	GERMANICI	DRVSO. GERMANIC.		
<i>Digni Augusti N.</i>	SACERDOTI DIDI	CAESARIS F.	PONTIF. AVGVSTI XV. JIR. S. .		
<i>Digni Iulii Pron.</i>	AVGVSTI	TI. CLAVDII CAISAR	VII JIR. EPTON		
<i>Pontif. Flavian. Aug.</i>	MATRI. TI. CLAVDI	AVGVSTI	COS		
<i>TR. Pot. II Cos. II</i>	CAISARIS AVG. P. P.	PATRIS PATRIAL.	PRINCIPI IVVENTVTI.		

653. CYRVS || LIVIAE¹⁾ DRVSI CAES. || MEDICVS. — Florentiae. Spon *Misc.* p. 142, 3. Fabrett. p. 301, 281. Gor. *Etr.* 1. p. 396, 175.

1) sive Livillae, C. Caesaris viduae, filiae Drusi maioris, uxoris Drusi minoris. v. Eckhel D. N. 6. p. 202. Brot. 71.

654. TI. CAESAR¹⁾ || DRVSI CAESARIS F. HIC SITVS EST. — Romae. Foggini *Fasti* p. 132. Visconti *Museo Pio-Clem.* 7. p. 170.

1) Brot. 72.

655. GERMANICO || CAESARI¹⁾ TI. F. AVG. NEP. || Q. AVGVRI. COS. DESIGNAT. || D. D. — Athenis. *Mém. de l'Acad. des Inscript.* T. 15. p. 57.

1) Brot. 81.

656. GERMANICO CAESARI¹⁾ || TI. AVG. F. DIVI || AVG. N. DIVI IVLI || PRON. AVG. COS. || IMPERATORI II. — In Lucania. Maffei *Mus. Ver.* 353, 2.

1) Brot. 81.

657. GERMANICO CAESARI TI || CAESARIS F. DIVI AVGVSTI || N. C. IVLIVS CHIMARVS. IDEM || STATVAS ET AEDICVLAM || FECIT. SEDES MARMOREAS || POSVIT.¹⁾ — Romae. Mur. 444, 1. Foggini *Fasti* p. 133.

1) Est hoc insigne monumentum veri illius luctus, quem amatissimi Germanici praematura mors per totum Imperium Romanum suscitavit.

658. AGRIPPINAE || M. AGRIPPAE. F. || DRVSI. CAESAR. MATRI || ..... || .....¹⁾ || D. D. — Laude Pompeii. Communitata mecum a Io. Labus V. Cl.

1) Erasmus videtur Labusio: Aviae Neronis Caes. Germanici Aug.

659. OSSA || AGRIPPINAE¹⁾ F. M. AGRIPPAE || DIVI AVG. NEPTIS. VXORIS || GERMANICI CAESARIS || MATRIS C. CAESARIS AVG. || GERMANICI PRINCIPIS. — Romae. Grut. 237, 4.

1) Brot. 51.

660. 1) GERMANICO CAESARI¹⁾ TIB. AVG. F. || DIVI AVGVST. NEP. DIVI IVLI PRONEP. || AVGVRI. FLAM. AVGVST. COS. II. IMP. II.

2) TIB. AVGVST.²⁾ F. CAES. || AVGVRI. PONT. MAX. COS. III. IMP. VIII. TRIB. POT. XXII.

3) DRVSO CAESARI³⁾ TIB. AVG. F. || DIVI AVG. NEP. DIVI IVLI || PRONEP. PONTIFICI. AVGVRI.

4) C. IVLIVS C. IVLI OTVANEVNI F. RVFVS. C. IVLI GEDEMONIS NEPOS EPOSTEROVIDI PRON. || SACERDOS ROMAE ET AVGVSTI AD ARAM QVAE EST AD CONFLVENTEM PRAEFFECTVS FABRVM. D. 5) Eadem in alio latere repetita, ubi legitur *Epotsorovidi*. — Mediolani Santonum (Saintes) in arcu triumphali. *Sauvage Recueil.* p. 63.

1) Brot. 81. 2) Imp. Tiberius. 3) Brot. 70. Millin *Voy.* 4. 2. p. 671.

661. Ceterum eosdem titulos ita exhibet Millin *Voyage* 4, 2. p. 673.

a) GERMANICO . . . RI. TI. AVG. F. || DIV. AVGVST. NEP. D . . . PRONEP. AVGVRI || FLAM. AVGVST. COS. II. IMP. II.

b) . . . . CAE . . . DI . A . F . . . . || PONTIF. MAXS. COS.
 IIII. IMP. VIII TRIB. P . . . .

c) . . . . AESARI . . . || . . . . AVG. NEP. DIV. IVLI . . . . ||
 PONTIFICI. AVGVRI.

d) C. IVLIVS. C. IVLI O . TVANEVNI. F. RVFVS C. I . . . IS
 NEPOS EPO . . . VIDI PRO || SACERDOS ROMAE ET AVGVSTI.
 AD. A . . D . . E . TEM PRA . F . . . V. FABRV . . . e) Eadem
 repetita, unde supplementa quaedam mutuatus est Millin.

662. GERMANICO CAESARI || T. AVG. F. DIVI AVG. N. || DIVI
 IVLI PRON. AVG.¹⁾ COS. II. IMPERATORI II || AVG. ET IVLIA²⁾
 DRVSI F. || . . . . DIVI AVGVSTI. — Policastro. Romanelli *Topo-*
grafia T. 4. p. 373.

1) Auguri. 2) Haec corrupta videntur. Fuitne; AVGVstales ET IVLIAE. (Brot. 74.)

663. NERONI CAESARI¹⁾ || GERMANICI F || TI. AVGVSTI N.
 DIVI AVG. PRON. FLAMINI AVGVSTALI || SODALI AVGVSTALI ||
 Q. NOVANIVS Q. L. SALVIVS || C. CVLMINIVS Q. F. FVSCVS ||
 L. FVLVIVS L. L. RECTVS || L. POPILIVS L. L. APOLLONIVS ||
 L. FVRIVS L. L. GEMELLVS || VI. VIR. AVGVST. — Vcletii Hispan.
 Grut. 237, 4.

1) Brot. 82. Erravit Eckhel D. N. 8. p. 368. hoc marmor ad Imperatorem Nero-
 nem referens. cfr. etiam Gud. *Ind.* 24. p. XLVIII. b.

664. NERONI CAESARI¹⁾ || GERMANICI F. TI. || AVG. N. DIVI
 AVG PRO || FLAMINI AVG || CIVITATES LIBVRNIAE. — Scar-
 donae. Archaeologia. T. 3. p. 348. Calogerà *Racc.* 7. p. 4.

1) Brot. 82.

665. OSSA NERONIS. CAESARIS¹⁾ || GERMANICI. CAESARIS
 F. || DIVI AVG. PRON. FLAMIN || AVGVSTALIS || QVAESTORIS.
 — Romae. Grut. 237, 3.

1) Brot. 82.

666. DRVSO IVLIO || CAESARI || CLARITAS IVL || D. D. —
 Grut. 236, 8. correctius ap. Murat. 225, 4. Grut. quidem ponit Casinii
 ap. oppidum S. Germani, et corrupte exhibet: COL. ARIT. IVL.
 Murat. vero Aspaviae Hisp. Baeticae. Atubi, hodie *Espejo*, Claritas Iulia
 vocabatur. v. Plin. *H. N.* 3, 3. Graevius intellexit de Druso, Tiberii
 fil. in *Praef. ad Thes. A. R. T.* VII. p. 371. *ed. Fabric.* sed tum propter
 Grut. 237, 2.:

667. DRVSO CAESA . . || . . NICI CAESARIS: . . . . || AVG. N.
 DIVI AVG . . . . . || PRAEFECT VRBI . . . . . || . . GVSTALI
 . . — Burdegalae: quae ita supplenda est: DRVSO CAESARI GER-
 MANICI CAESARIS F. TI. AVGVSTI N. DIVI AVG. PRON. PRAE-
 FECTO VRBI. SODALI (vel Flamini) AVGVSTALI. — tum propter
 Mur. 227, 2. ab Hagenbuchio restitutum, potius intelligendum de Druso,
 Germanici filio. Brot. 83.

668. C. CAESAR¹⁾ || GERMANICI CAESARIS F || HIC CREMA-
 TVS EST.²⁾ — Romae. Foggini *Fasti.* p. 132. Visconti *Museo Pio-*
Clem. 7. p. 170.

1) Brot. 85. 2) de hac formula rariore utique, nec tamen in suspicionem vocanda consule Marini *Atti.* 2. p. 608.

669. TI. CAESAR¹⁾ || GERMANICI || CAESARIS F. HIC CREMATVS EST. — Romae. Foggini p. 132. Visconti *Museo Pio-Clem.* 7. p. 170.

670. . . . . R¹⁾ . . . RMANICI CAESARIS F. || HIC CREMATVS EST. — Romae. iid. ibid.

1) Sunt Broterii 92. Germanici et Agrippinae duo filii, infantes mortui. Suet. *Calig.* 7. 8. Alterius iam praenomen *Tib.* ope huius lap. compertum est.

671. IVLIAE GERM. . . . || AGRIPPINAE.¹⁾ TI. CLAVD. . . . || PONT. MAX. L. MAM. . . .²⁾ — Herculani. Maffei *Tre lettere* p. 28, 6.

1) Brot. 93. Ad eandem referuntur marmora Hispaniensi corrupta Grut. 238, 6. b. 7. 8. 2) Supple: L. Mammius Maximus ex Maffei num. 4.

672. IVLIAE DRVSIILLAE || GERMANICI F. . . . . D. . . . — Prope Modoetiam. Grut. 1022, 4. Zachar. *Excurs.* p. 85, 130. Est Brot. 95.

673. a) AGRIPPINAE || GERMANICI || CAESARIS.¹⁾ b) DIVAE DRVSIILLAE²⁾ || GERMANICI || CAESARIS. — Velleiae. Lama p. 58.

1) Brot. 93. 2) Brot. 95.

674. DIVAE DRVSIILLAE || SACRVM. || C. RVBELLIVS C. F. BLANDVS || LEG. DIVI AVG. TR. PL. PR. COS. || PROCOS. PONTIF. — Tibure. Nibby *Viaggio* 1, p. 160. melius quam ap. Mur. 225, 3. Cfr. Mur. 301, 2.

675. PRIMA AVGVSTI ET AVGVSTAE L. || NVTRIX IVLIAE GERMA. FILIAE. — Fabrett. p. 742, 338. ex vet. Mss. sine loco.

676. ACVTO || IVLIAE GERMANICI || CAESAR. FILIAE¹⁾ SER. — Romae. Mur. 987, 1.

¹⁾ Haec Iulia est illa, quae Suetonio Livilla, Tacito, Dioni et in nummo, in quo tres illae Caligulae sorores Agrippina, Drusilla, Livilla notatae sunt. (cfr. Eckhel D. N. 6. p. 231.) Iulia dicitur. Nimirum omnes tres vocatae fuerunt etiam Iuliae. cet. *Graev.* — Haec Iulia est Brot. 97. Eadem in seq.:

677. LIVILLA¹⁾ GERMANICI F. || H. . . IT. — Romae. Foggini *Fasti* p. 132. Visconti *Museo Pio-Clem.* T. 7. p. 174.

1) Brot. 97.

678. COMMVNIO VERNI || ANTONIAE AVGVSTAE || V. A. II. MES. X. || COLLACTIONE DRVSI || BLANDI F.¹⁾ — Romae. Fabrett. p. 484, 154.

1) filius Rubellii Blandi, Tiberii progeneri. Tac. *Ann.* 6, 45. cfr. Reines. p. 555, 16. Brot. 75. et 76.

679. DIS || MANIB. || CLAVDIAE || ANTONIAE¹⁾ || AVG. FILIAE. LIB. || OENADI TI. IVLIVS. HEROPHILVS || CONIVGI KARISSIMAE || MERENTI. — Romae. Don. p. 395, 14. Mur. 996, 8.

1) Antonia Claudii Imp. filia ex uxore eius secunda Aelia Petina, Suet. *Claud.* 26. HAGENB. Mss. Brot. 105. Eadem in seq.:

680. TI. CLAUDIO KARO. VIX. AN. VIII. MENS. XI. DIEB. V. || DIS. MANIB. || CLAVDIAE EGLECTE || ANTONIAE DIVI || CLAVDI. F. DELICIO || PISSIMAE ET B. M || V. A. VI. M. I. D. VIII. ||

THREPTVS. EGLOGE || PARENTIS FEC. || TI. CLAVD. ATTICVS
FR. || CVLTVRA AMARAE FRATRVM. ITEM. OLL. III. OICI¹⁾
MAGNI. ATTICVS ADSICMBIS || ISSTA. RITAT.²⁾ — Vindobona.
Mur. 2056, 1.

1) An VICI? 2) f. adsignavi meis lib. libertab. Mur.

§. 7. TIBERIVS, EIVSQUE TEMPORA. CALIGVLA.

681. TI. CLAVDIO T. F. NER... || ...PR. PONTIFICI M...¹⁾
|| PATRI TI. CAESARIS || CONLEG. PONT. COMBVLTV.²⁾ D. D. —
Computeriae. Romanelli *Topogr.* 2. p. 437.

1) v. Suet. *Tib.* 4. 2) Collegium Pontificum Combultlerinorum.

682. TIB. CAES. AVGVSTI F. || DIVI NEP || PRINC. IVVEN. AVGVRI || COS. DESIG. || D. D. — Arionae Hispan. Grut. 235, 6.

683. * TI. CAESARI AVGVSTI F. || DIVI NEPOT. ADVENTV EL.¹⁾ || SACRVM || CN. LICINIVS C. F. || VOL. NAVOS. — Baiaci (*Bavay*), inventum 1716. Huepsch p. 59, 24. mihi est suspectum.

1) adventu eius.

684. M. PLAVTIVS || M. F. ANIEN || LVCANVS || TI. CLAVDIVS || TI. F. PAL. || NERO AED. CVR. || PR. CENS. II VIR. V... || M. XIV. — Columna milliaria in Via Tiburtina. Grut. 495, 2. Nibby *Viaggio* 1. p. 111. De Tiberii, nondum Imperatoris, censura paullo ante Augusti mortem gesta v. Suet. *Tib.* C. 20.

685. TI. AVGVSTO || IVLIAE AVGVSTAE || SACR || POSTVMIVS PRIMVS || MENSOR. D. S. P. — Romae. Marini *Iscr. Alb.* p. 40.

686. TI. CAESARE TERT. GERMANICO CAESARE. ITER. COS.¹⁾ || CN. ACCEIO CN. F. ARN. RVFO LVTATIO. T. PETILLIO P. F. QVL II VIR.²⁾ || DECRETA.

AEDICVLAM ET STATVAS HAS HOSTIAM DEDICATIONI VICTIMAE NATALI AVGVSTI. VIII. K OCTOBR. DVAE QVAE PP. || INMOLARI ADSVETAE SVNT AD ARAM QVAE NVMINI AVGVSTO DEDIC. EST VIII. ET VIII. K. OCTOBR || INMOLENTVR. ITEM NATALI TI CAESARIS PERPETVE ACTVRI DECVRIONES || ET POPVLVS CENARENT QVAM INPENSAM Q. CASCELLIO LABEONE || IN PERPETVO POLLICENTI VT GRATIAE AGERENTVR MVNIFICENTIAE EIVS EOQVE || NATALI VT QVOT ANNIS VITVLVS INMOLARETVR

ET VT NATALIBVS AVGVSTI ET TI. CAESARVM PRIVS QVAM AD VESCENDVM || DECVRIONES IRENT. THVRE ET VINO GENII EORVM AD EPVLANDVM ARA || NVMINIS AVGVSTI INVITARENTVR

ARA NVMINI AVGVSTO PECVNIA NOSTRA FACIENDAM CVRAVIMVS LVDS || EX IDIBVS AVGVSTIS DIEBVS SEX IN³⁾ FACIENDOS CVRAVIMVS

NATALI AVGVSTAE MVLSVM ET CRVSTLVM MVLIERIBVS
VICANIS AD BONAM DEAM PECVNIA NOSTRA DEDIMVS.

ITEM DEDICATIONE STATVARVM CAESARVM ET AVGV-
STAE MVLSVM ET CRVSTLA || PECVNIA NOSTRA DECVRIO-
NIB ET POPVLO DEDIMVS PERPETVOQVE EIVS DIE || DEDI-
CATIONIS DATVRO 4) NOS TESTATI SVMVS. QVEM DIEM
QVO FREQVENTIOR QVOD || ANNIS SIT SERVABIMVS VI. IDVS
MARTIAS QVA DIE

TI. CAESAR. PONTIF. MAXIMVS FELICISSIME EST CREA-
TVS. — Florentiae. Grut. 228, 8. Gor. *Etr.* 1. p. 316, 64.

1) u. c. 771. p. Chr. 18. 2) Daumviris Florentinorum. 3) excidisse videtur in
perpetuum vel, uti supra *perpetuo* pro *perpetuum*. 4) *daturos*.

687. TI. CAESARI DIVI || AVGVSTI F. DIVI || IVLI N. AV-
GVSTO || PONTIF. MAXIMO. COS. IIII. || IMP. VIII. TRIB.
POTEST. XXXII || AVGVSTALES || RESPVBLICA RESTITVIT. 1) —
Est celeberrima basis Colossi Puteolani, ad Romani imitationem Tiberio
erecti ob restitutas XIV. Asiae civitates terrae motu labefactatas; (u.
c. 770.) quarum nomina sub totidem figuris anaglypho opère exsculptis
leguntur. 1. THENIA . . EORONXX. (corrupte pro *Nenia Sardonio-
rum?* Laur. Gronov.) 2. Magnesia. 3. Philadelphea. 4. Tmolus.
5. Cyme. 6. Temnos. 7. Cibra. 8. Myrina. 9. Ephesos. 10. Apol-
lonidea. 11. Hyrcania. 12. Mostene. 13. Aegaeae. 14. Hierocaesa-
rea. — Cfr. Laur. Gronov. *Dissert. in Graevii Thes. Gr.* T. VII. p. 446.
Belley *Mém. de l'Acad. Inscript. B. L.* T. 24, 128. Le Beau *ibid.* p. 155.
Eckhel D. N. 6, 193. Ipsum marmor pertinet ad a. u. c. 783.
p. Chr. 30.

1) i. e. Augustales primum posuerunt. Respublica Puteolana postmodum restituit.
v. Fabrett. p. 729. Le Beau l. l.

688. TI. CAESARI. DIVI AVG. F. DIVI IVLI NEP || AVGVSTO
PONTIF. MAX. TRIB. POT. XXIX || COS. IIII. IMP. VIII. AV-
GVRI. XV VIRO S. F || VII. VIRO. EPVLON || T. PAPIRIVS EV-
RVVS 1) || DECRETO ORDINIS ILVRCONIENSIS 2) || A. F. || C.
MARCIO BAREA || T. RVSTIO NVMMIO GALLO || COS. 3) —
Apud Pontem de Pinos prope Granatam. Grut. 235, 10. melius quam
apud Mur. 223, 6.

1) SEVERVS Schedae Grut. Mur. 2) hodie *Illora*; alii *Pinos Puente* Reichard.
3) Sunt Consules suffecti a. U. C. 779. p. Chr. 26.

689.

SALVTI PERPETVAE AVGVSTAE
LIBERTATIQVE. PVBLICAE
POPVLI ROMANI.

GENIO MVNICIPI. ANNO POST
INTERAMNAM CONDITAM
DCCHII. 1) AD. CN. DOMITIVM
AHENOBARBVM . . . . . COS

(*duo versus consulto erasi*) 2)

PROVIDENTIAE TI. CAESARIS AVGVSTI NATI AD AETER-
NITATEM

ROMANI NOMINIS. SVBLATO HOSTE PERNICIOSISSIMO P. R.³⁾
FAVSTVS. TITIVS. LIBERALIS. VI VIR. AVG. ITER.

P. S. F. C. —

Interamnae. Grut. 113, 2. Vidit Smetius; alioqui Ligorianam diceret, nec sic quoque suspicione careret, si verum esset, quod notat Gudianus: „Elegantissima inscriptio: expressa est ex Valer. Max. 9, 11, 4.” Sed Faustus Titius cum compositurus Valerium Max. certe non consuluit, nec nimis similia sunt utriusque verba.

1) In primis notandus hic Interamnatium usus, annos a municipio condito numerandi, de qua re vide Scalig. *Emend. Temp.* p. 385. Niebuhr *Röm. Gesch.* 1. p. 187. *Ed. pr.* et cfr. ap. Grut. 207. lap. Puteolanum: *Ab Colonia deducta Anno XC.* 2) Erasmus est nomen M. Furii Camilli Scriboniani Cos. suffecti u. c. 785. p. Chr. 32. v. Gud. h. l. et Maffei *Mus. Ver.* p. 103. 3) Scil. L. Aelio Seiano. p. Chr. 31. Cfr. alius tituli fragm. ap. Marini *Atti.* 1. p. 43.

690. TI. CAESARI DIVI || AVGVSTI F. DIVI IVLI || NEPOTI. AVG. PONTIFICI || MAXIMO COS V. IMP. VIII. TR. POT. XXXVIII¹⁾ AVGVRI XV. VIR. SACR. || FACIEND. VII VIR. EPVLON. || L. SCRIBONIVS L. F. VOT. CELER. || AEDIL EX D. D. || PRO LVDIS. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 95, 4.

1) p. Chr. 37.

691. OSSA || TI. CAESARIS || DIVI AVG. F || AVG. PONT. MAX || TRIB. POT. XXXIX. || IMP. VIII. COS. V.¹⁾ — Romae. Grut. 236, 1.

1) Quo minus pro spurio habeam hunc titulum, faciunt similes, supra relati. — Cfr. Eckhel D. N. 6, p. 201. Est p. Chr. 37.

692. *Germanici* cognomen tribuitur Tiberio in marm. Grut. 228, 8. vide supra; et 101, 1. quod inter Deos Immort. v. *Pietas*: retulimus. cfr. Eckhel D. N. 6. p. 199. et Marini *Atti.* 1. p. 20. Sic post obitum frater eius Drusus (Marini p. 70.) *Germanicus* dicitur.

* * *

693. SEX. PALPEIO¹⁾ P. F. VEL || HISTRO || LEG. TI. CLAVDI CAESARIS || AVG. PRO. COS || PR. TR. PL. X VIR. STL. IVDIC || TR. MIL. LEG. XIII. GERMANICAE²⁾ COMITI TI. CAESARIS AVG || DATO SVB³⁾ DIVO AVG. C. PRE||RIVS FELIX. NEAPOLITANVS || MEMOR BENEFICII. — Polae. Grut. 417. 4. (eiusdem fragm. 417, 5. 492, 8. 497, 14. 558, 5.)

1) *Palpelio* et *Palpellio* al. 2) *Geminae*. Cod. Redii. optime. Gud. Wessel. 3) A. alia apographa, quod praestat.

694. DIOPANTHVS (*sic*) || TI. CAESARIS || ORNATOR GLABR.¹⁾ || VIXIT ANN. XXV. *ad latus*: M. LIVIVS || STEPHANIONIS || L. TYPHVS. — Romae. Grut. 578, 8.

1) Ornator Glabrorum (puerorum delicatorem) Tiberii.

695. D. M. || Q. MASVRIVS Q. F. AIMIL. LEVTER. || MIL. LEG. V. VLP.¹⁾ TRAIE.²⁾ IN COH. VI. || PR. Q. ANN. XII. MIS||SVS DVOBVVS GEM.³⁾ || SIBI ET || SILVANIAE MARIAE || SEMPER HONESTISS || VIX. SINE VL. QVEREL. — In Via Latina.

Fabrett. p. 136, 117. Don. p. 257, 121. Cfr. Maffei *Osserv. lett.* 6. p. 317.

1) Haec corrupta; nulla enim Legio Vlpia sub Augusto. Cor. tentat: *Leg. VI. Vic.* 2) traiectus. 3) Duobus Geminis i. e. C. Fusio Gemino et L. Rubellio Gemino. Coss. v. Murat. 301, 4. u. c. 781. p. Chr. 29., quo secundum Tertull. c. *Iudaeos*. C. 8. aliosque patres ecclesiasticos ac Baronium Christus supplicium est passus.

696. IVNONI || IVNIAE C. SILANI F. || TORQVATAE || SACERDOTI VESTALI || ANNIS LXIII. || CAELESTI PATRONAE || ACTIVS L. — Romae. Grut. 25, 10. Spon *Misc.* p. 150. Cfr. Tacit. *Ann.* 3, 69.

697. DĪS MANIBVS || LICINIAE CRASSI || FRVGI PONTIFICIS F || MAGNAE || L. PISONIS¹⁾ PONTIFICIS. VXOR. — Romae. Marini *Atti* 1. p. 13.

1) Cfr. Tacit. *Ann.* 6, 10. et Marini l. l.

698. De CALIGVLA v. Act. Frat. Arval. Tab. VII. mutil.
... A D VI. K. NOVEMB.
... OB DETECTA NEFARIA CONSilia contra Imperatorem Caium
Caesarem AugustVM. CN. LENTVLI GAETulici. ect. v. Marini *Comment.*
ad l. 1.

699. M. AQVILĀ. IVLIĀNO COS.¹⁾

P. NŌNIO. ASPRENĀTE

VII. K. IVNIAS

PRŌ SALVTE. ET PĀCE ET

VICTŌRIĀ. ET. GENIŌ

CAĒSARIS AV...²⁾ — Romae. Donati 2. p. 472, 1.

1) a. u. c. 791. p. Chr. 38. 2) Caligulae.

700. IMP. CAES. CAIVS || MAX. TRIB. P. P. . . . || C. N. || D. P. P. PROC. (Reliqua vetustate exesa sunt.) — (*Burg bei Stein*,) ad Rhenum. Grut. 188. 7. Hagenb. *Helvet. Mss.* 1. p. 311. »Rarissimi sunt inscripti lapides Caligulae; quem habet Mur. 1992. 5. non est ex lapide, sed ex nummo Caligulae.» HAGENB. Is scilicet ita habet:

701. CAIVS CAESAR DIVI AVGVSTI PRONEPOS || AVGVSTVS || S. C. —

In altero latere:

CONSVL TERTIO || PONTIFEX MAXIMVS || TRIBVNITIAE POTESTATIS || QVARTO PATER PATRIAE || REI CENSITAE CONSERVATOR.¹⁾ — In S. Mariae de Tumba Dioeces. Adrien. Misit Antonius Scotus.

1) Spectat ad a. Chr. 40. »Non amplius exstat marmor. Pro more fuerint ibi brevitate aliquot voces; vix enim est, ut credam, tertio et quarto scriptum fuisse.» Murat. — Qui primus ex nummo inscriptionem lapidis effinxit, verba et siglas nummi in orbem inscriptas ordine pravo legit, ut in figlinarum in orbem inscriptarum lectione aliis usu venisse observavi. Nummus est Caii a Mediob. p. 78. sic descriptus, in aereis:

C. CAESAR. DIVI AVG. PRON. AVG. S. C. Pileus libertatis.

PON. M. TR. P. III. P. P. COS. TERT. R. C. C. In area nummi.

• PON. M. TR. P. III. COS. TERT. R. C. C. Num. Faesch.-

(Stellulam additamentum ad Oeconem notare monet Mediob. in sua Praef.)

Huiusmodi nummum possedit olim Vrsinus, eius aversam sic citans in *Not. ad Tac. Antw.* 1595. 8. p. 425. COS. QVAT. PON. M. TR. P. III. PP. R. CC. Eiusdem ob R. CC. meminit postea in *Not. ad Suet. ed. Antw.* p. 482. sive in *Suet. Burn.* T. 1. p. 631 a. Ex Ioberto (*Einleit. zur Münzwiss.* p. 430.) didici nummi Caiani siglas, (in Muratoriano commento pessime *Rei Censitae Conservator* expansas, non *Remissa CC.* i. e. *ducentesima*, (quo inducti quidam sunt ex nummo Galbae: *Remissa XL.* i. e. *quadragesima* v. *Τεσσαρ.* p. 566.) legi debere, sed *Restituti Censeses*, ut in Augusti nummo: *CirCenses Augusti.* HAGENB. MSS. Is etsi egregie expolit commenticiam istam inscriptionem, in qua haesit, nodo tamen non soluto, Eckhelius quoque *D. N.* 6. p. 224., melius tamen retinisset priorem siglarum R. CC. explicationem: *Remissa ducentesima*; v. Eckhel l. l. Ex nummo pariter confectus est alius Caligulae titulus, Mur. 223, 2., ut facile colligitur ex Eckhelio *D. N.* 6. p. 230. Is ita habet:

702. C. CAESAR AVG. GERMANIC. IMP. P. M. TR. P. COS. ||
CN. ATEL. FLAC. CN. POMP. FLAC. II VIR. Q. V. I. N. C. ¹⁾ ||
SAL. AVG. ²⁾ — Cordubae.

1) Quinquennales Mur. Sed Eckh. rectius: Quinquennales Victricis Iuliae Novae Carthaginis. 2) Salus Augusto. In lap. Burgensi, Grut. 188, 7. notandus Proconsulatus Caligulae. v. Eckhel *D. N.* 8. p. 342. Is vero titulus Caligulae, in se spectatus, nequiquam spernendus erat *Marino Atti.* 2. p. 720., quum in *Hagenbuchii Helvet.* 1. p. 341. ex *αὐρωπία* duorum eius amicorum denuo sit exscriptus. Quamquam ex alio apud eundem exemplari, ut verum fatear, de certa lectione voc. PROC. nondum satis constat: v. nos. N. 468. Alium lapidem cum eraso Caligulae nomine dabimus in Capite de Operibus publicis.

Hoc quoque sui monumentum reliquit Caligula:

703. TI. CLAUDIVS. DRVSI F. CAESAR. AVGVSTVS GERMANICVS. || PONTIF. MAXIM. TRIB. POT. V. IMP. XI. P. P. COS. DESIG. III. ¹⁾ || ARCVS. DVCTVS AQVAE. VIRGINIS DISTVRBATO PER. C. CAESAREM || A FVNDAMENTIS NOVOS FECIT. AC RESTITVIT. — Romae. Grut. 176, 5. Vidit Smetius. — Murat. 444, 7.

1) Huius Imperatoris, ut Domitiani, monumenta maxime sincera atque integra interservilia sunt investiganda, veluti:

704. CINAMIO || C. CAESARIS AVG. VERN. || CINNAMII. CAESARIS. ET SECVNDAE DRVSIILLIANER || FILIVS HIC. ¹⁾ — Fori Sempronii. Mur. 995, 43. Donati 2. p. 309, 6. ex Passioneo, quo teste Muratorius contra fidem lapidis (sed tamen recte) CINNAMIO et DRVSIILLIANOR, quamvis idem negligentius in Ind. nom. *Secunda Drusillianorum*: quum sit *Cinnamii Caesaris Servi Drusilliani* (qui ex hereditate Drusillae ad Caligulam pervenerat) et *Secundae*, item *Drusillianae*. Cfr. eorundem titulos Mur. 893, 2. 3.

1) Scil. *situs est*. Eadem ellipsis passim reperitur. v. c. Mur. 1720, 10. 1754, 11. 1574, 10. 1296, 3. 850, 3. H. I. C. coniungendum, HIC, neque cum Mur. interpretandum: *hic iacet conditus*. — Mur. 1679, 14. Fabrett. p. 147, 179. p. 616, 138. p. 709, 300. cet. HAGENB. MSS.

§. 8. IMP. CLAUDIVS.

705. Celebratissimum orationis Claudii fragmentum Lugdunense videsis ap. Gruterum p. 502. et accuratius editum in Brotierii

Tacito. Ed. Paris. 1820. T. 4. p. 474. in Excursu ad Tacit. Annal. XI, 24.

706. TI. CLAVDIVS DRVSI F. CAES. AVG. || GERM. PONT. MAX. TRIB. POT. II. COS. DESIG. III¹⁾ IMP. III. P. P.²⁾ DEDIT. — Ravennae. Grut. 166, 4. 237, 5.

1) u. c. 795. v. de hoc marm. Eckhel D. N. 6. p. 248. 2) Claudius Pater Patriae dictus circa a. p. Chr. 42. Marini *Atti*. 1. p. 76.

707. OB MEMORIAM PATRIS SVI. DEC. I¹⁾ VII. || COLLEGII. FABRVM. M. R.²⁾ HS. CIO. N.³⁾ LIBERALITATE || DONAVIT. SVB HAC CONDITIONE VT || QVOTANNIS ROSAS AD MONVMENTVM || EIVS DEFERANT. ET IBI EPVLENTVR || DVMTAXAT IN V. ID. IVLIAS || QVOD SI NEGLEXERINT. TVNC AD VIII⁴⁾ || EIVSDEM COLLEGII. PERTINERE DEBEBIT || CONDICIONE⁵⁾ SV-PRA DICTA. — Ravennae Grut. 237, 5. 748, 11. Duas esse inscriptiones, quamvis ap. Grut. 237, 5. coaluerint, apparet ex Apiano p. 439. HAGENB.

1) Decurias. 2) Municipii Ravennatis. 3) nummum. 4) Ap. Grut. 237, 5. est VIII. quod apposita ibi notula, nescio cuius, explicatur *VIII Viros* vel *VI viros*. male, meo iudicio. Est enim interpretandum: *ad octavam decuriam eiusdem collegii*; neque aliter accepisse Scaligerum docuit me eius index-IX. HAGENB. 5) *condicione* Gr. 748, 11.

708. TI. CLAVDIVS CAESAR || AVGVSTVS GERM. || PONT. MAX. TRIB. POTEST. I¹⁾ || COS. DESIG. IIII. IMP. XI. P. P. || VIAM CLAVDIAM AVGVSTAM || QVAM DRVSVS CAESAR PRIVS || OBICIB. PATEFACTIS. ITER. EXSI(*ccato*) || FLVMINE PVRGAV. || M. . . . R. ST.²⁾ || S. P. M. P. . . CV(*ravit*) — Telonii, (Töll in agro Tirolensi.) v. Raiser, *Cuntia* p. 1.

1) deest V. vel VI. p. Chr. 46. 2) muniendam ac restituendam.

709. PRO SALVTE || TI. CLAVDII. CAESARIS. AVG. GERMANICI PONT. MAX. TRIB. POT. VII. COS. IIII. || IMP. XV. P. P. CENSORIS . . . . .¹⁾ LIBERORVMQVE . . . . .²⁾ || EX VOTO SVSCEPTO. C. IVLIVS SEX. F. COR.³⁾ POSTVMVS PRAEF. AEGYPTI || TI. CLAVDII CAESARIS AVG. GERMANICI. EX AVRI P. XVI. — Romae. Grut. 113, 1.

1) Consulto erasum est: ET IVLIAE MESSALINAE AVG. 2) supple EORVM. v. Marini *Atti* 1. p. 234. 3) Cornelia tribu. Lapis pertinet ad a. p. Chr. 47. v. omnino de hac inscr. Labus *di un' epigrafe Latina* p. 71.

710. TI. CLAVDIVS || DRVSI F. CAISAR || AVG. GERMANICVS PONT. MAX. TRIB. POT. || VIII. IMP. XVI. COS. IIII.¹⁾ CENSOR. P. P. || AVCTIS POPVLI ROMANI || FINIBVS POMERIVM || AMPLIARIT. TERMINARITQ. — Romae. — Polcastro. p. 54. cfr. Mur. 444, 4. v. Eckhel D. N. 6. p. 249.

1) p. Chr. 49.

711. TI. CLAVDIVS || CAISAR || AVG. GER. PONT. MAX. || TRIB. POT. VIII. IMP. XVI. COS. IIII.¹⁾ P. P. CENSOR || VIAM CLAVDIAM JALERIAM²⁾ || A CERFENNIA OSTIA ATERNI ||

MVNIT. IDEMQVE || PONTES FECIT. || XLIII. — S. I. Fabrett. p. 473, 120.

1) p. Chr. 49. 2) Digamma Aeolicum post Claudium quoque, etsi raro invenitur in Inscriptt. temporum Neronianorum. v. Marini *Atti*. p. 97.

712. TI. CLAVDIO DRVSI F. || CAESARI AVGVSTO || GERMANICO || PONTIF. MAX. TR. POT. VIII. || IMP. XVI. COS. II. . . 1) || PATRI PATRIAE. CENS. || EX TESTAMEN. MESSI. L. F. M. N. SENECAE || MILITIS COH. XIII. VRBANAEE. ET || DEDICATIONI. EIVS LEGAVIT. MVNICIPIB. SINGVLIS. HS. III. N. — Herculani in lamina aerea. Maffei *Tre lettere*. p. 3.

1) l. III. p. Chr. 49.

713. TI. CLAVDIO || DRVSI F. CAESARI AVG. || PONT. MAX. || TRIB. POT. VIII. IMP. XVI || COS. III. COS. DESIGN 1) || P. P. || VICVS VENERIVS. 2) — Mediolani. Fabrett. 404, 243. Mur. 226, 7. Saxii *Miss*. 4. p. 6.

1) Numeri sunt Fabrettini pulchre cadentes in a. p. Chr. 50. v. Eckhel D. N. 6. p. 242. Apud Saxium Macanei typus habet *Trib. Pot. VIII. et Cos. III.*, quibus neque inter se, nec cum Imperat. XVI convenit. Mur. l. l. *Tr. P. VIII. Imp. XVI. Cos. III.* Post *Design.* fortasse excidit: V. 2) hodie Vighevano (Viglevanum, medio aevo), uti vult Macaneus. Sed hoc apud veteres Victimviae auctore Reichardo. Vicus Veneris potius ipsius Mediolani regio videtur fuisse.

714. TI. CLAVDIO. CAISARE || AVG. GERMÁNICO. V || SER. CORNELIO. SERFITO. COS. 1) || ISIDI INVICTAL. ET SERÁPI. || M. AIDIVS. SERFILIAE. ARIOL . . . || LIB. AMERIMVS || EX HISV. — Vrbini, vel Romae. Grut. 1065, 11. correctius ap. Fabrett. p. 472, XXII. Vt ineditum in *Memorie della Soc. Colombaria Fior.* T. 1. p. 284. Tum in Cardinali *Iscriz. Velit.* p. 9.

1) p. Chr. 51.

715. TI. CLAV(dio Drusi F. Caisari ||

AVGV(sto Germanico ||

PONTIFIC(i Maximo Trib. Potest. XI. ||

COS. V (Imp. XXIII. 1) Patri. Patriai ||

SENATVS POPV(lusque Romanus quod ||

REGES BRIT(anniai perduelles sine ||

VLLA IACTV(ra suorum captivos habuerit ||

GENTESQ. E (barbaras ultra Oceanum ||

PRIMVS INDICIO (indicto bello Imperio adiecerit. || —

Romae. Quae minoribus literis excusa vides, supplementa sunt Fabretti p. 728, 446. non omni reprehensione libera. v. c. in *Gentesq. E.* lapidis latere potius videntur: *extremas orbis terrarum*; in INDICIO, in *ditionem P. Ro. redegerit.*

1) Nota Claudium ultimo vitae anno n. c. 807. p. Chr. 54. fuisse Imp. XXVII. Mur. 225, 7. et in Tabula honestae missionis. in *Praef. Tom. V. Antig. Hercul.* p. XXXIX. Spangenberg. Tab. 1.

716. MEDVLLINAE CAMILLI 1) || TI. CLAVDII NERONIS || GERMANICI SPONSAE || ACRATVS L. PAIDAGOGVS. — Velitris, nunc Romae. — Marini *Iscriz. Alb.* p. 88. Cardinali *Iscriz. Velit.* p. 81.

1) v. Suet. *Claud.* C. 26.

717. SABBIO. PVP. VALER || MESSALINAE DISP || HIC SITVS || VIXIT ANN. XXX. — Romae. Murat. 914, 9.

718. DIVO CLAVDIO || RESP. PANHORMIT. — Panormi. Torremuzza p. 28, 7. Referebant alii ad Claudium Gothicum, quos confutavit idem Torremuzza *Iscriz. di Palermo* p. 15. De Divo Claudio, eiusque templo v. Marini *Atti*. p. 112. *Claudium* i. e. Templum Claudii ib. 618. b.

719. TI. CLAVDIVS || LEMNIVS || DIVI CLAVDII || AVGVSTI LIB. A STVDIIS. — Romae. Spon *Misc.* p. 241, 6. Mur. 895, 3.

720. D. M. || CLAVDIAE || DICAEOSSYNAE || TI. CLAVDIVS NARCISSVS LIB. EID. COIV. || PIENTISSIMAE || ET FRVGALISSI || B. M. — Ferrariae. Mur. 1325, 5. (Gud. 269, 9. ex Ligorio.) v. Burm. ad Suet. *Claud.* 28. Dubium tamen, utrum sit famosus ille Narcissus, Claudii Imp. libertus, an huiusce libertus.

721. Longe certior haec est:

NARCISI. TI. CLAVDI || BRITANICI. || SVpra || INSVLAS. — In lamina aenea. *Memorie Romane* 1, 3. p. 174.

722. M. CALVI M. F. PAP. PRISCI || FILI. M. CALVI PAP. PRISCI PATR. ADLECT. IN ORD. || SENATORIO. A TI. CLAVDIO || CAES. AVG. GERMANICO CENS. 1) || INTER TRIBVNOS || T. CALVI M. F. . . . . — Cori. Grut. 384, 3.

1) de censura Claudii v. Sueton. C. 16. Grut.

723. P. PLAVTIVS. PVLCHER. TRIVMPHALIS || FILIVS. AVGV. III VIR. A. A. A. F. F. Q. TI. || CAESARIS AVGVSTI. V. CONSVLIS. TR. P. || PR. AD. AERAR. COMES. DRVSI. FIL. GERMANICI. AVVNCVLVS. DRVSI. TI. CLAVD || CAESARIS. AVGVSTI. FILI. ET. AB. EO || CENSORE. INTER. PATRITIOS. CVRATOR || VIARVM. STERNENDARVM. A VICINIS. LECTVS || EX. AVCTORITATE. TI. CLAVDI. AVGVSTI || GERMANICI. PROCOS. PROVINCIAE. SICILIAE. VIBIA. MARSI. ET. LAELIA. NATA || PVLCHRI. — Tibure. Grut. 452, 5. et 454, 1.

§. 9. N E R O.

724. Cn. Domitius Ahenobarbus, Neronis pater, memoratur in Actis Frat. Arval. Tab. XIII. et XIV., ubi vide Marinium.

725. DEC. XXVII ||

. . . DLECTVS AD NVMERVM EX S. C. ||

. . . . . CAES. AVG. ||

. . . . . GERMANICVS ||

. . . . . CLAVDIO CAESARE AVG. GERMAN. V. ||

. . . . . R. CORNELIO ORFITO. COS. ||

P. R. C. ANN. DCCCHH. || — Romae; fragm. fastorum sacerdotalium. Grut. 300, 1. Morcelli *St.* 2. p. 125. ad Britannicum retulit, qui teste Suet. *Claud.* C. 27. prius vocitatus sit Ger-

manicus. Sed rectius Eckhel D. N. 6. p. 261. de Nerone interpretatus est.

726. *NERONI CLAVDIO DRVSO GER. COS. DESIG. EQVESTER ORDO. PRINCIPI IVVENT. — Romae. Grut. 236, 11. Morcellius St. 1, 83. male ad Drusum seniore[m] retulit, quum sit Imperatori Neroni, adolescentulo etiam tunc, circa a. u. c. 804. dedicatum; v. Eckhel D. N. 6, p. 261. Ceterum eandem plane inscriptionem exhibet Neronis nummus ap. Eckhel D. N. 1. l., unde, si quis titulum nostrum inde effectum contendat, haud valde repugnem.

727. NERO CLAVDIVS DIVI CLAVD. AVG. GERM. CAES. AVG. N. TIB. CAES. AVG. PRON. DIVI AVG. ABN. CAES. AVG. GER. PONT. MAX. TR. POT. IMP. COS. A. PISOR. 1) M. L. — Prope Herream Hispan. Grut. 154, 1.

1) Pisoraca, hodie Pisuerga. Initium sic emendavit Hagenb. (in Walchii *uberior. Explanat.* p. LIII.); NERO CLAVDIVS DIVI CLAVD. FIL. GERM(anic) CAESARIS N(epos.)

728. NERO CLAVDIVS DIVI CLAVD. F. GERMANICI C. N. TI. CAESAR. AVG. PRONEP. DIVI AVG. ABNEPOS 1) CAESAR. AVG. GERMANICVS PONTIFEX MAX. TRIB. POT. III. IMP. ITER. COS. III. P. P. RESTITVIT. — In vico Lucagri Foroiul. in Provincia. Mur. 445, 5. et 2007. 3. (Reines. p. 332. 79.)

1) Cfr. de hac ratione *γενεαλογίαν* texendi hic primum reperienda Eckhel D. N. 8. p. 367. — Cfr. Grut. 154, 2.

729. NERONI CLAVDIO. CAESARI AVG. GERM. PONT. MAX. TRIB. POT. XIII. IMP. III. COS. III. P. P. L. STENIVS SILVANVS EX TESTAMENTO. — In civ. S. Germani. Mur. 227. 1. Neronis tituli integri sunt rarissimi: hic pertinet ad a. p. Chr. 66. cfr. Walch. *marm. Hisp.* p. XXXIII. et p. 53. — Octaviae Aug. mentio fit in *Act. Frat. Arval.* Tab. XV. v. Marini p. 106.

730. *NERONI CL. CAIS AVG. PONT. MAX. OB PROVINCIAM LATRONIB. ET HIS QVI NOVAM GENERI IVM. SVPERSTITION. INCVLCA. PVRGATAM. — Marquesiae in Lusitania. Grut. 238, 9. Quantivis sane pretii esset hoc marmor ad Christianos a Nerone vexatos pertinens, nisi spurium esset, ut scite demonstravit Hagenbuch. in Walchii *Persequutionis Christ. Neron. in Hisp. — uberior. explanat.* Ienae 1753. 4.

Dextra parte tabulae marmoreae, prope Caecinam in agro Lunensi erutae:

731. DIVAE POPPEAE AVGVSTAE IMP. NERONIS. CAESARIS AVGVST. L. TITIVS — DIVI AVG. cet. (*eadem, quae infra leguntur, sed mutila.*)

Sinistra parte:

732. IMP. NERONI CLAVDIO DIVI CLAVD. F. GERM. CAESARIS N. TI. CAESARIS AVG. PRO. N. DIVI AVG. AB. N. CAESARI AVG. GERM. P. M. TR. POT. XIII. IMP. XI. COS. III.

L. TITINIUS L. F. GAL. GLAUCUS LVCRETIANUS. FLAM. ROMAE ET AVG. II VIR || III P. C. 1) SEVIR. EQ. R. CVRIO. PRAEF. FABR. COS. 2) TR. MIL. LEG. XXII. PRIMIG. PRAEF. PRAELEGATO. 3) || INSVLAR. BALIARVM TR. MIL. LEG. VI. VICTRICIS. EX VOTO SVSCEPTO PRO SALVTE IMP. || NERONIS. QVOD BALIARIBVS VOVERAT ANNO. 4) A LICINIO NERVA COS. 5) II VIRIS L. SAVFETO 6) || VEGETO ET Q. ABVRIO NEPOTE. VBE VELLET. PONERET. VOTO. COMPOS POSIT. IOVI. IVNO. || MINERVAE. FELICITATI. ROMAE. DIVO AVGVSTO. — Gori *Etr.* T. 2. p. 46. Mur. 227, 4. accuratius iterum ap. Gor. *Etr.* 3. p. 175. cuius typum exhibemus. Lapis positus est p. Chr. 66.

1) P. G. Mur. *Potestate Censoria.* recte. v. Mur. 135, 1. P. LYCILIO. II VIR. CENSORIAE POT. QVINQVENNAL. 2) *Consulem* hunc Titinium fastis ignotum fecerunt Gori et Mur. Sed minime suo loco positum esset huius dignitatis nomen inter Praef. Fabrum et Tr. Mil. Apud Fabr. p. 459, 83. habes *Praef. Fabr. Aug.*, unde hic quoque iungo *Praef. Fabr. Cos.* id est *Consulis alicuius.* 3) ita Gor. 3. p. 173. sed melius utique loco priore et ap. Mur. *Prolegato.* iunge *Praefectus pro legato*, praefectus legati munere fungens. 4) i. e. anno proximo superiore, *vor einem Jahre.* v. Gronov. ad Plaut. *Amph. prol.* v. 91. HAGENB. Mss. 5) p. Chr. 65. 6) f. Saufejo. HAGENB. — De NERONIS IMPERATORIA DIGNITATE XI. v. Marini *Atti.* 1. p. 102.

753. POLYTIMVS || POPPAIAE (sic) AVG. || DISPENSATOR FORTVNAE V. S. — Perusiae. Vermiglioli *Iscriz. Per.* 2, 242.

754. Poppaeae Augustae et Claudiae Augustae, Neronis filiae; mentio fit in *Actis Frat. Arval.* Tab. XVII. b. p. CXXIII. ed. Marini.

755. DIS. MANIBVS || CLAVDIAE ACTES AVG. L. L. AVCTAE 1) || TI. CLAVDIVS DEMETRIVS || VXORI ET || TI. CLAVDIVS EVPLASTVS || CONLIB. OPTIME DE SE MERITAE. FECIT. — Romae. Fabrett. p. 126, 40.

1) i. e. Auctae libertae Claudiae Actes Augusti (sc. Neronis) libertae. Fuit ista Neronis pелlex, Suet. *Ner.* 28. Permulti eius liberti in saxis memorantur.

756. HAEC AREA. INTRA HANC DEFINITIONEM CIPPORVM || CLAUSA VERVBVS. ET AREA. QVAE EST INFERIVS DEDICATA EST EX VOTO SVSCEPTO. QVOD DIV || ERAT NEGLECTVM. NEC REDDITVM. INCENDIORVM || ARCENDORVM CAUSA. QVANDO || VRBS PER NOVEN DIES ARSIT || NERONIANIS TEMPORIBVS ET HAC || LEGE DICATA EST. NE CVI LICEAT INTRA HOS TERMINOS AEDIFICIVM EXTRVERE. MANERE. NEGOTIARI. ARBOREM PONERE. ALIVDVE QVDSERERE || ET VT PRAETOR. CVI HAEC REGIO 1) SORTITE OBVENERIT. LITATVRVM SE SCIAT || ALIVSVE QVIS MAGISTRATVS VOLCANALIBVS X KAL. SEPT. OMNIBVS ANNIS || VITVLO ROBIO ET VERRE. — Romae ad templum Mercurii. Grut. 61, 3. Fabrett. p. 684, 83. Nardini 3. p. 245. inde ab: *ex voto.* Morelli *St.* 1. p. 59., qui egregie hoc saxum vindicat a suspicionibus Maffei A. C. L. p. 281.

1) undecima.

§. 10. GALBA.

737. Ser. Galbae tituli quum perpauci ad nos pervenerint, damus hoc loco tabulam honestae missionis, tum ex auctoribus Spangenbergio laudatis Tab. II., tum praecipue ex Gorio (*Etr.* 3. p. 144. seqq.) *ἐκτύπων* eius tabulae exhibente, quod Spangenbergius ipse oculis usurpasse non videtur:

SER. GALBA. IMPERATOR. CAESAR AVGVSTVS PONTIF. MAX. TRIB. POT. COS. DES. II VETERANIS. QVI MILITAVERVNT. IN LEGIONI (<i>sic</i>) I. ADIVTRICE. HONESTAM MISSIONEM ET CIVI TATEM. DEDIT. QVORVM NOMINA. SVBSCRIPTA SVNT. IPSIS. LIBERIS. POSTERISQVE EORVM. ET CONVIVIVM CVM VXORIBVS. QVAS TVNG. HABVISSENT. CVM EST CIVITAS IIS DATA. AVT SI QVI CAELIBES ESSENT. CVM IIS. QVAS POSTEA O	TI. IVLIVS C. IVLI. CHAR TI. CLAVDI C. IVLI. C. F. COL. TI. FONTEIVS P. GRALTI. P. F	PARDALA SARD. MI SARDIAN QVI. FIDINI MAO MIAN LIBON. SARD CERIALIS. SARD. AEM. PROVINCIAL IPESIVS SARDIAN
DVXISSENT. DVM. TAXAT SINGVLI SINGVLAS A. D. XI. K. IAN. C. BELLICO NATALE. P. CORNELIO SCIPIONE COS. DIOMEDE ARTEMONIS F. PHRYGIA VDIC DESCRIPTVM. ET RECOGNITVM. EX TABVLA AENEA QVAE FIXA EST ROMAE. IN CAPITOLIO IN ARA GENTIS IVLIA (<i>sic</i>) O ¹⁾	M. ARRL. RVFI O O	

— Marini *Att.* 2. p. 449. dedit typum Morellii *St.* 1. p. 308. Quod ad *ἐκτύπων* attinet, cfr. Hagenb. ap. Gor. l. l. et Morellium. — De Galba, et adoptione Pisonis agit fragm. *Act. Tract. Arval.* XX.

1) Sex illa O foramina referunt tabulae plicatilis.

738. IMAGINVM DOMVS || AVG. CVLTORIB. SIGNVM || LIBERTATIS RESTITVTAE || SER. GALBAE IMPERATORIS AVG. || CVRATORES ANNI SECVNDI || C. TVRRANIVS POLYBIVS. || L. CALPVARNIVS ZENA || C. MVRDIVS LALVS. || C. TVRRANIVS FLORVS. || C. MVRDIVS. DEMOSTHENES || S. P. D. D. — *ab altera parte*: DEDIC. IDIB. OCTOBR. || C. BELLICO NATALE || P. CORNELIO SCIPIONE ASIATICO COS.¹⁾ — Romae. Grut. 238, 42.

1) ex Kal. Sept. u. c. 821. p. Chr. 68. Suspectum erat hoc monumentum Maffei *Mus. Ver.* p. 97. 109. *Veron. illustr.* T. 2. p. 504. Sed talia, quis finxit? LIBERTAS RESTITVTA et ROMA RENASCES vel RENASCENS in nummis Galbae legitur.

§. 11. VESPASIANVS.

739. Othonis et Vitellii sinceræ inscriptiones nullae supersunt, nisi quod Vitellii mentio sit in *Actis Frat. Arval.* Tab. XV.

740. PACI AETERNAE || DOMVS || IMP. VESPASIANI || CAESARIS AVG. || LIBERORVMQVE EIVS || SACRVM || TRIB. SVG. IVNIOR.¹⁾

DEDIC. XV. K. DEC. || L. ANNIO BASSO. C. CAECINA PAETO. COS.²⁾

A tergo et ab altero latere incisum est album centuriarum septem, quae in ponendam statuam contulerunt, observato ordine alphabetico. — Romae. Grut. 239, 3.

1) Tribus Sucusana Iuniorum. 2) ex Kal. Nov. u. c. 823. p. Chr. 70. Cfr. *Franeckium de tribuum ratione* p. 95. Alias similes damus in capite de Tribubus.

741. IMP. CAESAR. || VESPASIANVS AVGVSTVS. PONTIFEX || MAX. TRIB POTES. || COS. III. COS.¹⁾ DESIG. NAT. IIII P. F. — Segusii. Don. 415, 7. *Spon Misc.* p. 267. *Cos.* ante *Designat.* plerumque omittitur. Est etiam in saxo Nemaus. ap. *Rein.* II. 1. p. 249. *Hac.*

1) p. Chr. 71.

742. IMP. CAESARI || VESPASIANO AVG. || PONT. MAX. TR. POT. III || IMP. II. P. P. COS. III. DES. IIII.¹⁾ || S. C || QVOD VIAS VRBIS || NEGLIGENTIA || SVPERIOR. TEMPOR. || CORRVP. TAS INPENS. A SV. RESTITVIT. — Romae. Grut. 243, 2. cfr. ib. 3.

1) p. Chr. 71.

743.

T. CAESARI	IMP. CAESARI	CAESARI AVG. F.
VESPASIANO	VESPASIANO AVG.	DOMITIANO
PONTIF. TR.	PONT. MAX. TR. POT.	COS. DESIG. ²⁾ II.
POT. II. IMP. III	III. IMP. VIII. COS. IIII. ¹⁾	PRINCIPI IVVENTVTIS
COS. II.	P. P.	

C. PAPIRIVS AEQVOS. 7. LEG. III. AVG. TESTAMENTO PONI IVSSIT.

EX AVRI P. X. — Romae. Grut. 245, 2.

1) p. Chr. 72. 2) Mazoch. p. 107. DESTINATO.

744. IMP. CAES. VESPASIANVS AVG || PONT. MAX. TRIB. POT. VII. IMP. XVII || PP. COS. VII. DESIGN. VIII¹⁾ || TEM-PLVM MATRIS DEVM TERRAE MOTV || COLLAPSVM RESTITVIT. — Herculani, Romanelli *Viaggio* T. 2. p. 86.

1) p. Chr. 76.

745. IMP. CAESARI || VESPASIANO AVGVST || PONT. MAX. TRIB. || POT. VIII. IMP. XIX || COS. VIII.¹⁾ PP || L. PORTIVS SABELLIVS II VIR || PEQVNA SVA DDD. — Antiquariae. Grut. 243, 6. correctius ap. Mur. 228, 2.

1) p. Chr. 77.

746. IMP. VESPASIANO AVG. || PONT. MAX. TRIB. POT. III. || COS. VIII. DESIG. VIII.¹⁾ P. P. || SACRARVM AEDIVM || RESTITVTORI || ET RITVVM ANTIQVOR || CONSERVATORI || SODALES TITII. — Romae. Grut. 243, 5.

1) p. Chr. 78. cfr. in Cap. de *Rebus sacris* (§. Sodales Titii) eundem, ut videtur, lapidem ampliorem.

747. FLAVIAE DOMITILL. VESPASIAN. CAESAR¹⁾ . . . — Herculani, Maffei *Mus. Ver.* 350, 8.

1) Vesp. Caesaris uxori.

748. C. VALERIO C. F. || STEL. CLEMENTI || PRIMIPILARI || II VIR. QVINQVENNALI || FLAMINI DIVI AVG. PERPETVO || PATRONO COLONIAE || DECVRIONES ALAE GETVLORVM || QVIBVS PRAEFVIT BELLO IVDAICO || SVB DIVO VESPASIANO. AVG || PATRE || HONORIS CAVSSA || HIC OB DEDICATIONEM STATVARVM EQVESTRIS ET || PEDESTRIS OLEV M PLEBEI VTRIVSQVE SEXVI (*sic*) DEDIT. — Augustae Taurinor. in aerea lamina. Grut. 478, 7.

749. L. LEPIDIO L. F. AN || PROCVLO || MIL. LEG. V. MACEDON || 7. LEG. EIVSD. 7 LEG. EIVSD. II || 7 LEG. VI VICTRICIS || 7 LEG. XV. APOLLINAR || PRIM.¹⁾ LEG. XII GEMIN || DONIS DONATO AB || IMP. VESPASIANO AVG || BELLO IVDAICO TORQVIB || ARMILLIS. PHALERIS || CORONA VALLARI || SALINATORES²⁾ CIVITATIS || MENAPIORVM || OB. MER. EIVS. || SEPTIMINA P. ³⁾ REPONEND || CVRAVIT — Arimini. Grut. 4096, 4.

1) Primipilo. 2) v. Cuperi *Harpoer.* p. 230. et Burm. *Vect. P. R.* p. 91. et 123. Hag. 3) f. F. filia, de qua vide Grut. 1100, 6. nisi leg. P. S. pecunia sua, aut denique P. sit Publice.

750. TI. PLAVTIO M. F. . . || SILVANO AELIANO || PONTIF. SODAL. AVG || III VIR. A. A. A. F. F. Q. TI. CAESARIS || LEGAT. LEG. V. IN GERMANIA || PR. VRB. LEGAT. ET COMITI CLAVD. CAESARIS . IN BRITANNIA || CONSVLI . PROCOS. ASIAE. LEGAT. PROPRAET. MOESIAE || IN QVA PLVRA QVAM CENTVM MILL. EX NVMERO || TRANSDANVVIANOR. AD PRAE-STANDA TRIBVTA CVM CONIVGIB || AC LIBERIS. ET PRINCIPIB. AVT REGIBVS SVIS. TRANSDVXIT. || MOTVM ORIENTEM

SARMATAR. COMPRESSIT. QVAMVIS PARTE. || MAGNA. EXERCITVS AD EXPEDITIONEM IN ARMENIAM MISISSET || IGNOTOS ANTE AVT INFENSOS P. R. REGES SIGNA ROMANA || ADORATVROS IN RIPAM. QVAM TVEBATVR. PERDVXIT. REGIBVS || BASTARNARVM ET RHOXOLANORVM FILIOS. DACORVM FRATRVM¹⁾ || CAPTOS. AVT HOSTIBVS EREPTOS REMISIT. AB ALIQVIS || EORVM OPSIDES ACCEPIT. PER QVEM²⁾ PACEM PROVINCIAE || ET CONFIRMAVIT ET PROTVLIT. SCYTHARVM QVOQVE REGEM || A CHERRONENSI. QVAE EST VLTRA BORVSTHENEM OPSIDIONE || SVMMOTO. PRIMVS EX EA PROVINCIA MAGNO TRITICI MODO || ANNONAM P. R. ADLEVAVIT. HVNC LEGATVM IN HISPANIAM || AD PRAEFECTVR. VRBIS. REMISSVM. SENATVS IN PRAEFECTVRA || TRIUMPHALIBVS ORNAMENTIS HONORAVIT. AVCTORE IMP. || CAESARE AVGVSTO. VESPASIANO VERBIS EX ORATIONE EIVS Q. I. S. S.³⁾ ||

MOESIAE ITA PRAEFVIT. VT NON DEBVERIT. IN ME DIFFERRI || HONOR TRIUMPHALIVM EIVS ORNAMENTORVM. NISI QVOD LATIOR EI CONTIGIT MORA TITVLVS PRAEFECTO VRBIS ||

HVNC IN EADEM PRAEFECTVRA VRBIS. IMP. CAESAR. AVG. || VESPASIANVS ITERVM COS.⁴⁾ FECIT. — Tibure. Grut. p. 453. correctius ap. Morcelli *St.* 2. p. 89. ex Dominici de Sanctis *Dissert. de Plautiis*, Tab. 2. Nibby *Viaggio* 1. p. 116.

1) error pro *fratres*. 2) per quem Regem Scytharum summotum eet. Morcelli. An simplicius leg. QVAE, et mox REGE? 3) quae infra scripta sunt. 4) Consullem suffectum anni incerti. Primum fuerat Cos. suffectus u. c. 800. p. Chr. 47.

§. 12. TITVS. IVLIA TITI FILIA.

751. TIT. CAESARI AVG. F. || VESPASIANO IMP. || PONT. TRIB. POT. VI. || COS. DES. VI.¹⁾ CENSORI.²⁾ D. D. — Vilchez in Hispania. Mur. 228, 5.

1) p. Chr. 76. 2) cfr. Marini *Atti* p. 729. Notandum Titum, etiam vivente Vespasiano dictum fuisse Imperatorem; v. Marini *Atti*. 1. p. 160.

752. IMP. TITVS || CAESAR || VESPASIANVS || PONTIFEX || MAXIMVS. TRIBVNIC. POTESTAT. VIII. || IMP. XIII. COS. VII. || DESIGNATVS VIII.¹⁾ || CENSOR FECIT. — In via Aurelia. Fabrett. p. 414, 364.

1) p. Chr. 79.

753. GENIO ET VICTORIAE || IMP. AVG. CAES. T. VESPASIAN || COS. VIII. P. P. || L. NAERATIVS PRISCVS. L. F || AEDIL. ITER. Q. ET CVR. AQV. || PROCOS. CAMPANIAE || SIGNVM POS. ET POPVL. || SPECTAC. ET EPVL. DED. V. ID. OCT. || VESPASIANO VIII. ET DOMITIANO VII.¹⁾ || COS. — Capuae. Donati 1. p. 159, 2.

1) p. Chr. 80.

754. IMP. T. CAESARI || DIVI F. || VESPASIANO AVG. || PLEBS VRBANA || QVAE FRVMENTVM || PVBLICVM ACCEPIT || ET TRIBVS. — Romae, Grut. 244, 4. ex Panvinio.

755. Restitutio et dedicatio Capitolii a Tito, non a Vespasiano facta memoratur in *Actis Frat. Arv. Tab. XXIII.*, ubi vide Marinium.

756. et 757. PRO SALVTE. REDITVS || DIVI¹⁾ TITI. CAES. DIVI. IMP. || VESPASIANI. AVG. F. || Q. LABERIVS RVFVS. || SAC. DEI. HERCVLIS || P. S. F. — Romae, Grut. 145, 4.

1) Elogium *Divi* mortuis tantum Imp. dari solebat. Tac. *Ann.* 15, 74. Contra autem venire videtur haec inscriptio, item Grut. 153, 9. et 226, 9. Reines. ap. Hessel. *Praef. Gud.* p. 7. — Vide ne in hac *Divi* nomen post Titi obitum additum fuerit: sic Grut. 153, 9. IMP. DIVVS CLAVDIVS. || DRVSI F. CAES. AVG. || GERM. PONT. MAX || TRIB. POT. X. COS. IIII. IMP. XI. ITER. REPARAVIT. || VI. — Emeritae in columna milliaria, Masson emendabat *Ti*, vel *Tik*. pro *Diou*s, (Grut. 226, 9, spuria videtur.)

758. SENATVS || POPVLVSQVE ROMANVS || DIVO TITO DIVI VESPASIANI F. || VESPASIANO AVGVSTO. — Romae, inscriptio arcus Titi in Via sacra. Grut. 244, 3. Müller *For. Roman.* p. 185. Nardini 1. p. 306. Altera, quae ibidem affertur ex Grutero 244, 6. súspectissima est:

759. * IMP. TITO CAESARI DIVI VESPASIANI F || VESPASIANO AVG. PONTIFICI MAXIMO || TRIB. POT. X. IMP. XVII. COS. VIII. P. P. || PRINCIPI SVO S. P. Q. R || QVOD PRAECEPTIS PATRIS. CONSILIIQVE ET || AVSPICIS. GENTEM IVDAEORVM DOMVIT ET || VRBEM IHEROSOLYMAM OMNIBVS ANTE SE REGIBVS. GENTIBVSQVE. AVT FRVSTRA || PETITAM. AVT OMNINO INTENTATAM DELEVIT. — Talia enim fingere in proclivi erat iis, qui singularia captarent.

760. S. P. Q. R. || DIVO TITO DIVI VESPASIANI || VESPASIANO AVG. SACRVM. || IOVI OPTIMO MAXIMO || SALVTARI. || AEDEM VOTO SVSCEPTO. — Romae. Mur. 131, 2.

761. D. TITO. || D. VESPASIANI F. AVGVSTO || IMP. CAESAR. D. NERVAE F. NERVA TRAIANVS AVG. || GERMANICVS. DACICVS. PONT. MAX. TRIB. POT. COS. || P. P. FECIT, — Romae. Morelli *St.* 2, p. 23. v. Nardini 1. p. 307.

762. IVLIAE AVGVVS || T. FIL. — Triventi. Mur. 229, 3. Ad eandem Murat. perperam, ut videtur Eckhelio D. N. 6. p. 365. retulit 944, 10:

763. SABINA AVG. SABINA || CLERA. SER. T. CAES. AVG. || AB ORNAMENTO SVI. FECIT. — Romae in urnula. Hic omnia turbata; sed hoc tamen manifestum est, sermonem potius esse de Sabina Augusta, Hadriani coniuge. Nunquam enim Iulia, Titi filia, Sabinae nomen gessit. v. Eckhel D. N. 6, p. 521.

§. 13. DOMITIANVS. DOMITIA. FLAVIA. DOMITILLA.

761. . . DOMITIANO COS II . . . II SACERDOTI II . ONLEGIO-
RVM OMNIV . .¹⁾ II . . INCIPI IVVENTVTI . . .

Ab altero latere :

PRO SALVTE IMPERAT II HADRIANI AVG. P. P. II FORTVN.
RED. DECRETO C. V.²⁾ II PEG. PVBL. EX ARG. P. X ≈ ≈ CVR.
AG³⁾ II P. ABVRTENNIO PRISCO. P. ABVRTENNIO RESTITVTO II
III VIR. — Loco incognito reperta, nunc Romae, Marini *Acti* 1.
p. 491.

1) Ita in nummo Neronis: *Sacerdos cooptatus in omnia Collegia*; in alio Alexandri Severi *Sacerdos Urbis*. v. Marini p. 153. 2) Civium Universorum. 3) Agentibus.

765. * A. P. R. C. DCCCXLI. II IMP. CAESARE DIVI VESPA-
SIANI F. II DOMITIANO AVG. GERMANICO II MAGISTRO XV. VIR.
II EX S. C. LVDI SAECVLARES FACTI. — Romae. Fletwood
p. 100, 3. Morcelli *St.* 1. p. 66. Ex tabulis Capitolinis memorat
Eckhel D. N. 6. p. 383. Est suspecta.

766. D. N. IMPERATOR CAESAR II DIVI VESPASIANI AV-
GVSTI II . . . . . II GERMANICVS PONTIFEX MAXIMVS
TRIB. POT. II VIII. IMP. XXI. II COS. XV.¹⁾ CENSOR PERPE-
TVVS. — Cordubae. Mur. 229, 6.

1) p. Chr. 90.

767. IMP. DOMITIANO¹⁾ II CAESARI II AVG. GERMANICO II
L. MVNICIVS QVIR. NOVATVS ET L. MVNICIVS QVIR. AVRE-
LIANVS II TI. COR. NER. TEM . . . II VIR. CONSTITVTI II D.
P. P.²⁾ D. D. — In vico Illuro Cataloniae. Grut. 245, 4. Mur. 229, 4.

1) In plerisque Domitiani titulis eius nomen erasum est. 2) de propria pecunia.

768. IMP. CAESARI DIVI VESPASIANI F. DOMITIANO II
AVG. GER. PONT. MAX. TRIB. POT. XIII. IMP. XXII II CONS.
XVI.¹⁾ CENSORI PERPETVO P. P. REG.²⁾ II VICI VESTORIANI
ET CALPVRNIANI. — Neapoli. Grut. 245, 3. Romanelli *Topografia*
T. 3. p. 529.

1) p. Chr. 93. Est hoc unum ex optime conservatis Domitiani monumentis.

2) Regionis urbis Neapolitanae, uti alibi vidimus.

769. * T. FLAVIO T. F. GERMANO II CVRATORI TRIVM-
PHI FELICISSIMI II GERMANICI SECVNDI cet. — Praeneste.
Grut. 411, 4. Si fidem meretur lapis iste, Domitiano adulescentes da-
bant nomen Germanici Secundi, cuius tamen in nummis nullum vesti-
gium exstat.

770. OLYMPVS DOMIN.¹⁾ II DOMITIANI II AVG SER. II VER.
ROM II NAT.²⁾ VIXIT. AN. III. M. IV. D. XX. II FEC. OLYMPVS
PAT. INFELICISSIMVS. — Romae. Don. p. 306, 169. Fabr.
p. 146, 175.

1) observa *Domini* nomen Domitiano primum datum; etsi obloquitur Marini; v. supra. 2) servus verna Romae natus.

771. AMPL̄COLL

ET PRIS̄COS.¹⁾ — In latere. Perusiae. Vermiglioli *Iscr.*
Per. T. 2. p. 155.

1) i. e. Ampliati opus, Collega et Prisco Goss. n. c. 846. p. Chr. 93. Videtur antiquissima omnium inscriptionum adhuc notarum in opere figulino sive doliario.

772. . . . . || . . . || . . LIAE || APPI. MAXIMI || BIS. COS.¹⁾ ||
 CONFECTORIS || BELLI || GERMANICI²⁾ . . . . || — Romae.
Grut. 359, 5.

1) p. Chr. 103. 2) v. *Grut.*

773. CN. DOMITIO SEX. F. VEL. || AFRO TITIO MARCELLO
 || CVRVIO¹⁾ LVCANO || COS.²⁾ PROCOS. PROVINCIAE AFRICAE.
 || LEGATO EIVSDEM PROVINCIAE TVLI || FRATRIS SVI. SE-
 PTEMVIRO. EPVLONVM. PRAETORIO LEGATO PROVINCIAE
 AFR. || IMP. CAES. AVG.³⁾ PRAEF. AVXILIORVM OMNIVM ||
 ADVERSVS GERMANOS.⁴⁾ DONATO AB || IMP. VESPASIANO
 AVG. ET T. CAESAR. AVG. F. CORONIS || MVRALI VALLARI.
 AVREIS. HASTIS PVRIIS III. || VEXILLIS II. ADLECTO INTER
 PATRICIOS. PRAETORI || TR. PL. QVAEST. PROPRAETORE
 PROVINCIAE AFRIC || TRIB. MIL. LEG. V. ALAVDAE. IIII VIR.
 VIARVM. CVRAND. PATRONO || OPTIMO || D. D. — Fulginei in
 Vmbria. *Grut.* 403, 1.

1) ita lapis. *Grut.* CVRINO v. *Plin. Epp.* 8, 18. *Martial.* 9, 8. 2) anni adhuc incerti v. *Murat.* p. 433. 766, 5. 810, 7. 858, 4. 3) cfr. *Casaub.* et *Salm.* ad *Spart. Adrian.* 3. p. 34. H. et construe: Legato praetorio Imperatoris Caes. Aug. in Prov. Africa.
 4) Domitiani puta temporibus.

774. DOMITIAE CN. F. || DOMITIANI CAESARIS || D. D. —
 Herculani. *Maffei Mus. Ver.* 350, 9.

775. IN HONOREM MEMORIAE DOMVS DOMITIAE AVGV-
 STAE. CN. DOMITI. CORBVILONIS || FIL. DOMITI. POLYCAR-
 PVS ET EVROPE LOC. DAT. DECRETO ORDINIS DECVR. AE-
 DEM || FECERVNT ET EXORNAVERVNT STATVIS. ET RELI-
 QVIS REBVS PECVNIA SVA. EIVSDEM||QVE TVTELAM IN PER-
 PETVVM REIPVBLICAE DEDERVNT. SVB INSCRIPTIONE INFRA
 SCRIPTA

IMP. CAES. T. AELIO HADRIANO ANTONINO AVG. PIO. III.
 M. AELIO AVRELIO CAES. COS. VIII¹⁾ K. MAIAS IN MVNICI-
 PIO. IN CVRIA AELIA AVGVSTA SCRIBVNDQ ATQVIT VNI-
 VERSVS ORDO

DECVRIONVM. REFERENTIBVS L. VIPSTANO L. F. CL.
 PVBLICOLA. MESSALLA. L. SETRIO L. F. PAL. PRISCO IIIIVIR.
 QQ. CN. DOMITIVM POLYCARPVM NOMINE SVO ET DOMITIAE
 EVROPES CONIVGIS SVAE

OFFERRE ORDINI DECVRIONVM ET SEVIRVM AVGVSTA-
 LIVM HS. X. M. N. QVI IAMPRIDEM EXTRVXISSET TEMPLVM
 IN HONOREM AC MEMORIAM DOMITIAE CORBVILONIS FIL. ET
 HOC PIETATIS SVAE ADPECTV

EXORNET ET MELIOREM FACIAT. ORDINEM N. SINGVLIS ET IAM VNIVERSISQVE PRODESSE FESTINET. AT QVOS EX REDITV EIVS PECVNIAE FRVCTVM SEMPER DESIDERET PERVENIRE CONFVGIENDO AT

AETERNAM REM PVBL. N. PETENDO VT SECVNDVM EXEMPLVM CODICILLORVM CL. VITALIS. STIPVLATIONE INTERPOSITA. DESIDRIO SVO TALIS CONDICIO DECERNERETVR. VT EX REDITV EIVS PECVNIAE

III. IDVS FEBRAR. NATALE DOMITIAE PRAESSENTIBVS DECVRIONIB. ET SEVIR. DISCVMBENTIBVS IN PVBLICO. AEQVIS PORTIONIBVS FIERET DIVISIO. ITEM HOC AMPLIVS IN TVTELA ET ORNATIONIBVS

TEMPLI HS. V. M. N. SVB EADEM CONDICIONE INFERRET. Q. D. E. R. F. P. D. E. R. I. T. C.²⁾

PLACERE VNIVERSIS SECVNDVM RELATIONEM S. S.³⁾ PECVNIAM ACCIPI. PRAESTARIQVE IN PERPETVVM. VT CELEBRARETVR NATALIS DIES AC MEMORIA DOMITIAE CORBV-
LONIS FIL. ET EX REDITV HS. X. M. N.

DIVISIONIBVS FACTIS DISCVMBERETVR IN PVBL. ET SI VILLO TEMPORE INTERMISSVM ESSET. QVOMINVS PRAESTARETVR IT QVOT ORDO DECREVISSET. AVT SI ORDO RESCISSET DECRETVM

SVVM MVTASSETVE. CONDICIONEM. TVM. OMNIS SVMMMA. QVAE IN HANC REM ACCEPTA ESSET. EADEM CONDICIONE MVNICIPIBVS TVSCVLANIS CONFESTIM RENVMERARETVR.

HOC DECRETVM POST TRES RELATIONES || PLACVIT IN TABVLA AEREA SCRIBI. ET PROPONI IN PVBLICO. VNDE DE PLANO RECTE LEGI POSSIT. — Gabiis. Visconti Museo Pio. *Clem.* T. 6. p. 239. Mediol. v. Eckhel D. N. 6. p. 399.

1) p. Chr. 140. 2) quod de ea re fieri placuit, de ea re ita censuerunt. T. Viscontius expl. *toti*, sed hoc Italici est sermonis, non Latini, pro *universi*. Videtur potius iungendum IT(a). 3) supra scriptam.

776. FLAVIA DOMITILLA FILIA FLAVIAE DOMITILLAE¹⁾ IMP. CAESARIS . . . ANI NEPTIS FECIT GLYCERAE I.²⁾ ET || LIBERTIS LIBERTABVSQ. POSTERISQ. EORVM. CVRANTE || T. FLAVIO ONESIMO CONIVGI. BENEMER. — Romae. Grut. 245, 5.

1) Haec tria verba hoc tempore non leguntur in lap. 2) Scalig. explic. *Primae*. sed leg. L. (*ibertiae*) HAGENB.

§. 44. N E R V A.

777. SERGIAE || LAENATIS F. || PLAVTILLAE || MATRI || IMP. NERVAE || CAESARIS AVG. — prope Antium. Grut. 246, 2.

778. IMP. NERVAE CAES. || AVG PONT. MAX. || TRIB P. P. P. COS. III. ¹⁾ || .. ASTVRIC .. || MIL. . . . — Asturicae. Mur. 229, 7.

1) p. Chr. 97.

779. IMP. NERVAE CAESARI || AVG. III. COS. ¹⁾ || TI. CLAVDIVS FELIX ET P. LOLLIVS PARIS || ALLECTORES. ²⁾ || CVLTORES SILVANI || IDEM IMMVN. — Romae. Grut. 245, 7.

1) p. Chr. 97. 2) i. e. quibus in collegium Silvani alios adlegendi ius est.

780. IMP. CAESAR || NERVA. AVG. CEN. ¹⁾ || PONTIF. M. || TRIB. POTEST. III. ²⁾ || COS. III. P. P. || VIAM A TRIPONTIO AD || FORVM APPI. EX GLAREA || SILICE STERNENDAM || SVA PECVNIA INCOHAVIT. || IMP. CAESAR NERVA. DIVI NERVAE FILIVS AVG || GERMA . . . || TRIB. POTEST. COS III. || CONSVMMAVIT. — S. I. Morcelli *St.* 2. p. 129.

1) Censor, ut Claudius in marmoribus, in nummis L. Vitellius, Vitellii Aug. pater, Vespasianus, Titus ac Domitianus. 2) Cfr. Eckhel *D. N.* 8. p. 411.

781. VMMDIA C. F. || QVADRATILLA || AMPHITHEATRVM ET || TEMPLVM CASINATIBVS || SVA PECVNIA FECIT. — Monte Casino. Marini *Atti.* 2. p. 524. cfr. de hac matrona Plin. *Epist.* L. 6, 11. L. 7, 24.

§. 15. TRAIANVS. EIVSQUE TEMPORA.

782. LARIBVS AVGVSTIS ET GENIS CAESARVM || IMP. CAESARI DIVI NERVAE FILIO NERVAI ¹⁾ TRAIANO AVG. GERM. PONTIFICI MAXIMO TRIB. POT. III. COS. III. DESIG III || PERMISSV C. CASSI INTERAMNANI PISIBANI PRISCI PRAETORIS. AEDICVLAM REG. XIII. VICI CENSORI MAGISTRI ANNI GVLI ²⁾ || VETVSTATE DILAPSAM INPENZA SVA RESTITVERVNT. IDEM PR. PROBAVIT. || L. ROSCIO AELIANO. || TI. CLAVDIO SACERDOTAE COS. ³⁾ || L. CERCENIVS L. LIB. HERMES. M. LIVIVS O LIB DONAX || P. RVTILIVS P. F. PRISCVS. L. CORANIVS L. LIB. EVARISTVS. || DEDICATA || III K. IANVIARIAS. — Romae Murat. 315, 5. Donati 1. p. 161, 3.

1) Sic Donat. deest ap. Mur. 2) Sic Donat., qua in corruptela latet numerus annorum ab institutis Magistris Vicorum. Instituti autem sunt p. u. c. 747. v. Dio Cass. 55, 8. ita ut Muratorii typus CVI . . . rectissime habeat, nisi forte fuit CVII. 3) Consules suffecti Anni 100. p. Chr., cum quo congruit centesimus septimus ab institutis Magg. Vicor. De illis consule nunc Marinium quoque *Atti.* T. 1. in Indice Coss.

783. IMP. CAESAR DIVI || NERVAE F. NERVA || TRAIANVS GERMANICVS || PONT. MAX. TRIB. POT. VI || IMP. II. COS. III. P. P. || INCOHATAM ¹⁾ A DIVO NERVA || PATRE SVO PERFICIENDAM || CVRAVIT. — Puteolis. Grut. 190, 3. correctius ap. Fabrett. *de Col. Tr.* p. 278. Similis exstat etiam Venusii. Grut. 177, 2. et ad notas chronologicas definiendas utilis fuit Eckhelio *D. N.* 6. p. 416. Refertur a I a. u. c. 855. p. Chr. 102.

1) scil. viam.

784. L. ARRVNTIO STELLA ¹⁾ || L. IVLIO MARINO COS. ²⁾ || XIII KAL. NOV.

M. ACILIVS PLACIDVS. L. PETRONIVS FRONTO || III VIR. I. D. S. C. ³⁾ FERENTIN. IN CVRIA AEDIS MERCVRI. SCRIBVND0

ADFVERVNT Q. SEGIARNVS. MAECIANVS. T. MVNNIVS NO-
MANTINVS. || QVOD VNIVERSI V. F.⁴⁾ T. POMPONIVM BASSVM
CLARISSIMVM VIRVM. DEMANDATAM SIBI CVRAM. AB || IN-
DVLGENTISSIMO IMP. CAESARE NERVA TRAIANO || AVGVSTO
GERMANICO. QVA AETERNITATI ITALIAE || SVAE PROSPEXIT.⁵⁾
SECVNDVM LIBERALITATEM EIVS || ITA ORDINARI. VT OMNIS
AETAS CVRAE EIVS MERITO || GRATIAS AGERE DEBEAT.
FVTVRVMQVE. VT TANTAE VIRTVTIS VIR. AVXILIO SIT FV-
TVRVS MVNICIPIO NOSTRO. Q. D. E. R. F. P. D. E. R. I. C.⁶⁾

Q. N.⁷⁾ PLACERE CONSCRIPTIS. LEGATOS EX HOC ORDINE ||
MITTI. AD T. POMPONIVM BASSVM CLARISSIMVM VIRVM.
QVI AB EO IMPETRENT IN CLIENTELAM AMPLISSIMAE DOMVS
SVAE. MVNICIPIVM NOSTRVN RECIPERE DIGNETVR || PATRO-
NVMQVE SE COOPTARI. TABVLA || HOSPITALI INCISA IN HOC
DECRETO. IN DOMO || SVA POSITA PERMITTAT. CENSVERE. ||
EGERVNT LEGATI || A. CAECILIVS A. F. QVIRINALIS ET QVI-
RINALIS F.

AD AVGVST
TEM. C. P.

AD AVGVST
TEM. C. P.⁸⁾ —

Romae, in aenea tabella. Grut. 456, 1.

1) Idem fortasse, in cuius honorem Epithalamium conscripsit Statius. 2) Coss. suffe-
cti anni incerti, ut videtur ante a. p. Chr. 103., quum Traiano Dacici cognomentum
nondum tribuatur. v. Marini *Atti* 2. p. 753. Minime vero cum Reines. emendandum
MACKINO. 3) Senatusconsulti Gud. Sed praestet, opinor, senatum consuluerunt.
4) verba fecerunt. 5) Videntur pueri alimentarii significari. 6) quod de ea re fieri
placuit, de ea re ita censuerunt. 7) Omnino. 8) Ad Augustale temperamentum com-
probatum pondus. Scalig.

785. IMP. DIVI NER F || NERVAE TRAIAN || CAESARI AVG ||
GER DACIC PONT || MAX TRIB. POT PP || COS V¹⁾ || C. RVFIVS
MODERATVS || IVNIANVS IVNCINVS || PRAEF COH. VI. RAET
TRIB || MIL. LEG. VII G F EX || CODICIL || F I.²⁾ — Celeiae, nunc
Vindobonae. Corrupte ap. Mur. 230, 8. melius ap. Maff. *Mus. Ver.* 240, 2.
Donati 1. p. 138, 9.

1) Quum annus Trib. Pot. relatus non sit, titulus fluctuat inter annos 104 — 111.
sic multi Traiani sunt nummi vagi consulatu V. notati. Eckhel D. N. 6. p. 423.
2) Geminae Felicis. Ex codicillis fieri iussit; rariore formula pro T. F. I.

786. PLOTINAE
AVGVST.

IMP. CAES. NERVAE
TRAIANO. AVG. GERM
DACICO. PONT. MAX. TR.
POT. IX. COS. V.¹⁾ D. D.

MARTIA
NAE AVG.

— Sarzanae. Mur. 230, 7. cfr. Grut. 247, 6.

1) p. Chr. 105.

787. IMP. CAESARI DIVI NERVAE F. NERVAE TRAIANO ||
AVG. GERM. DACICO PONTIFICI MAX || TRIBVNIC. POTEST.
XII.¹⁾ IMP. VI. COS. V || P. P. DEVICTIS DACIS FOROCLAVD.
PVBL. — In urbe Aixme Tarantasiae. Spon *Misc.* p. 185, 4.

1) p. Chr. 108.

788. IMP. CAESARI DIVI NERVAE FILIO || NERVAE TRAIANO || OPTIMO. AVG. GERMANICO. DACICO. PONT. MAX. TRIB. || POTEST. XVIII.¹⁾ IMP. VII. COS. VI.²⁾ P. P. || FORTISSIMO PRINCIPI S. P. Q. R. — Beneventi in arcu Traiani. Grut. 247, 5. Mur. 231, 2.

1. 2) Ita de Vita *αὐτόπτης*. Inscr. p. 18. Grut.: Trib. Pot. XVIII. — Cos. VII. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 400. — p. Chr. 115. cfr. Raoul-Rochette in *Journal des Savans*, Avril 1824 p. 244.

789. GENIO IMP. CAESARIS || NERVAE TRAIANI OPTIMI || AVG. GERMANICI DACICI || CORINTHVS CAESARIS || N. METTIANVS || . . EDISECVS. RATIONIS || . . VPTVARIAE.¹⁾ COLLEGIO D. D. — Romae. Marini *Atti* 1. p. 92.

1) Pedisequus. Rationis voluptuariae. — Similis est sequens: ubi pro *Genio Imp.* est *Numini cet.*

790. NVMINI. IMP. CAESARIS NERVAE TRAIANI AVG. GERM. DACICI N¹⁾ || CRESCENS. ALYPIANVS. DISP. FISCI. FRVMENTARI. FECIT. — Romae. Marini. l. 1.

1) Nostri. Sacratissimus Princeps vocatur Traianus ap. Spon *Misc.* p. 181. item Hadrianus ap. Marini *Atti* p. 21.

791. DEO. HERCVLI || PRO SALVTE || DIVI¹⁾ TRAIANI || AVGVSTI ET || MARCIANAE || SORORIS AVG. COLONIA. DAC. SARMIZ.²⁾ — Warhel. Grut. 46, 1.

1) Probari hinc poterat Traianum vel ante obitum Divum iam cognominatum fuisse, nisi Clusius ap. Sax. *Peric.* p. 26. rectius exhiberet: *pro salute IMP. Traiani.*
2) Sarmizegetusa.

792.

PLOTINAE AVG. CONIVGI AVG.	IMP CAESARI DIVI NERVAE F. NERVAE TRAIANO. OPTIMO AVG. GERMANICO. DACICO 1) PONT. MAX. TR. POT. XVIII. 2) IMP. VIII COS. VI. PP. PROVIDENTISSIMO PRINCIPI SENATVS P. Q. R. QVOD ACCESSVM ITALIAE HOC ETIAM ADDITO EX PECVNIA SVA PORTV. TVTIOREM NAVIGANTIBVS. REDDIDERIT	DIVAE MARCIANAE AVG. SORORI AVG.
----------------------------------	---	---

— Anconae, in arcu Traiani. Grut. 247, 6. Calogerà *Raccolta* T. 19. p. 119.

1) post haec Grut. Ed. 2da addit ET. CYRIACO. ex Schotti scil. *Itin. Ital.* p. 134. quo is significare voluit, et *Cyriacum Anconitanum* exhibere hanc inscript. Ita HAGENS. Mss. et Leich. *Cur. sec.* p. 40. 2) p. Chr. 115. Cfr. Fabretti *Col. Tr.* p. 293. Fea ad *Winckelmann* Vol. 2. p. 373. Eckhel D. N. 8. p. 404.

793. PLOTINAE || AVG. || IMP. TRAIANI || AVG. P. P. || AGATHYRSVS || AVG. LIB. — Alla Riccia. Marini *Atti* 1. p. 176.

794. M. VLPIO AVG. LIB. PHAEDIMO || DIVI TRAIANI AVG. A POTIONE || ITEM A LAGVNA¹⁾ ET TRICLINARCH²⁾ || LICTORI PROXIMO ET A COMMENT || BENEFICIORVM. VIXIT ANN. XXVIII. || ABSESSIT³⁾ SELINVNTE PRI. IDVS AVGVVS || NIGRO ET APRONIANO COS.⁴⁾ || RELIQVIAE TRAIECTAE EIVS || III. NONAS FEBR. EX PERMISSV || COLLEGII PONTIF. PIACVLO FACTO || CATVLLINO ET APRO COS.⁵⁾ || DVLCISSIMAE MEMO-

RAE EIVS || VALENS AVG. LIB. PHAEDIMIANVS⁶⁾ || A VESTE BEN. MER. FECIT. — Romae. Grut. 578, 4. Smetius quidem non vidit (v. Smet. p. 101, 9.) sed vidit Fabrettus, qui ut ineditum rursus dat *Col. Traian.* p. 185. Hinc manifestum fit, a Maffei A. C. L. p. 349. sine ulla causa pro spurio habitum esse tam egregium monumentum.

1) Differre hinc discimus a *potione* et a *laguna* s. *lacuna* (cfr. Grut. 578, 4.), contra quam voluit Gudius in *Act. Erud. Suppl.* T. V. p. 23. HAGENB. MSS. 2) His officiis functus est Phaedimus, dum servus erat; manumissus quum esset, factus est *Lictor proximus*, quod v. prae ceteris fere Maffei suspicionem movit. Sed non recordabatur Val. Maximi 2, 2, 4. Ciceronis *ad Q. Fr.* 1, 1, 7. Sic *Lictor proximus*. Grut. 630, 6. et *proximus tabular.* Grut. 589, 9. 3) hoc quoque singulare pro *decessit*. Obiit Selnunte, ubi etiam Traianus iuxta Dionem, quamvis alii Seleucia dicant, fato concessit, altero post eum die. Fabr. cfr. Scalig. *ad Euseb.* p. 208. 4) p. Chr. 117. 5) p. Chr. 130. 6) Valens igitur iste, ut ex Phaediniani nomine colligitur, servus antea M. Vlprii Phaedinii, testamentum in potestatem pervenerat Hadriani, et ab eo postea manumissus est. Ceterum cfr. de hoc lap. etiam d'Orville *Misc. Observ.* T. 3. 1741. p. 128. et 135.

795. IMP. CAESARI DIVI NERVAE F. || DIVO TRAIANO OPTVMO || AVG. GERM. DACICO. PARTHICO || PONT. MAX. TRIB. POT. XXI. IMP || XIII. COS. VI. P. P. OPTVMO || MAXVMO. QVE. PRINCIPI. CONSERVATORI GENERIS HVMANI || RES-PUBLICA ARATISPITANORVM || DECREVIT. DIVO. DEDICAVIT. — Inter Gibraltar et Malacam. Ex Carteri *Itin.* Eckhel D. N. 6. p. 457., quem vide de singularibus huius monumenti notis: *Trib. Pot. XXI. Imp. XIII.*

796. * IMPERATORI CAESARI DI || NERVAE FIL. NERVAE || TRAIANO OPTIMO || AVG. GERMANICO || DACICO. PARTICO (sic) || PONT. MAX. TR. POT. XXII (sic) IMP. X... || COS. VI (sic) PATRI. PATRIAE || SENATVS POPVLVSQVE. ROM || OB RECIPERATOS. AGROS || POSSESSORIBVSQ. RESTITVTOS || QVOS LACVS. FVCIN. VIOLENTIA INVNDAVERAT. — Avellani Reines. p. 333, 81. Avezani a. 1615. inventa. Gud. 88, 3., cuius typum do. In urbe Teatina Mur. 231, 5. v. Fabrett. *Col. Trai.* p. 295. et 403. Ernestii *Excurs. ad Suet.* XXIII. Est manifesto spuria; nunquam enim Traianus *Trib. Pot. XXII.* vel adeo XXIII., ut alii typi habent.

797. DIVO NERVAE. TRAIANO. PARTHICO ET DIVAE || PLO-TINAE DIVI TRAIANI PARTHICI VXORI. || IMP. CAES. TRAIANVS HADRIANVS AVGVSTVS. || PONT. MAX. TR. P. COS. III. PARENTIBVS SVIS. — Romae ad forum Vlpium. Maffei *Mus. Ver.* p. 251, 1. Morcelli *St.* 1. p. 12.

798. TIB. CL.¹⁾ CANDIDO COS. || XV VIR. S. F. LEG. AVGG. || PR. PR. PROVINCIAE H. C.²⁾ || ET IN EA DVCI TERRA MARIQVE || ADVERSVS REBELLES H. H. P. P.³⁾ || ITEM ASIAE. ITEM NO-RICAE || DVCI EXERCITVS ILLYRICI || EXPEDITIONE ASIANA. ITEM PARTHICA || ITEM GALLICA. LOGISTAE CIVITATIS || SPLENDIDISSIMAE NICOMEDENSIVM || ITEM EPHESIORVM. LEG. PR. PR. PROVINC. ASIAE. CVR. CIVITATIS TEANENSIVM. ALLECTO INTER PRAETORIOS. ITEM || TRIBVNICIOS. PROC. XX. HERED. PER GALLIAS. LVGDVNENSEM. ET BELGICAM. ET VTRAMQ. GERMANIAM. || PRAEPOSITO COPIARVM EXPE-

DITIO^{NI}S GERMANICAE SECVNDAE || TRIB. MIL. LEG. II AVG.
PRAEFECTO. COHORTIS SECVNDAE CIVIVM || ROMANORVM ||
SILIVS HOSPE^S. HASTATVS LEG. X. || GEMINAE. STRATOR
EIVS || OPTIMO PRAESIDI. — Tarracone. Grut. 389, 2.

1) Ita *ἀντίοιης* Schott. in *Vell. Patere. ed. Burm.* p. 635. Grut.: T. CL. Omnes intelligunt Ti. Iulium Candidum Cos. II. u. c. 858. p. Chr. 105., qui primum fuerit Consul suffectus cum Octavio Frontone. (Fabrett. C. IV. N. 496.) anno incerto. vide in primis Marini *Atti* p. 192. 2) Hispaniae Citerioris. 3) Hispaniarum Provinciarum duarum.

799. T. AVRIDIO P. F. NICEPHORO || PRIMIPILO LEG. II.
ADIVT. IN || BELLO CONTRA || DACOS AB INVICTISSIMO IMP.
NO || STRO TRAIANO || FELICITER PATRATO || CASTRENSI CORONA
DONATO || ET IN ORDINEM EQVIT. RO || MAN. ADSCITO || L.
GALERIVS VA FER ET || C. CESIVS LISIMACVS II VIR. || HVIVS
MVNICIP. PATRON. B. M. P. C. VI. KAL. IVLII. (sic) — Prope Fa-
brianum. Marini *Atti* 2. p. 530.

800.

C. IVLIVS C. F.
FAB. ANTIO || CHVS PHILO
PAPPV^S. COS. || FRATER. AR ||
VALIS. SVLLE || CTVS INTER
PRAETORIIOS AB. IMP. CAESARE
NERVA || TRAIANO || OPTVMO ||
AVGVSTO || GERMANICO
DACICO.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ || ΑΝΤΙΟΧ || ΟΣ
ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΣ || ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΕΠΙΦΑΝΟΣ || ΤΟΥ ΑΝ || ΤΙΟΧΟΥ.

a reliquis lateribus:

a) ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΣ ΕΠΙΦΑΝΟΣ ΒΗΣΑΙΕΥΣ

b) ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ

c) ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΕΛΕΥΚΟΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΝΙΚΑΤΩΡ. — Athenis.

Grut. 421, 2. et accuratius ap. Marini *Atti* Tab. LVI. cum luculento Commentario p. 721. seqq. Positum est anno p. Chr. 114.

801. CN. OCTAVIVS TITINIVS CAPITO ¹⁾ || PRAEF. COHORTIS.
TRIB. MILIT. DONAT || HASTA PVRA. CORONA VALLARI. PROC.
AB || EPISTVLIS ET A PATRIMONIO. ITERVM AB || EPISTVLIS
DIVI NERVAE. EODEM AVCTORE || EX S. C. PRAETORIIIS OR-
NAMENTIS. AB EPISTVL. || TERTIO. IMP. NERVAE. CAESAR.
TRAIANI AVG. GER. || PRAEF. VIGILVM. VOLCANO D. D. —
Romae. Grut. 61, 4.

1) vide Plin. *Epist.* 1, 17. et 8, 12.

802. Q. POMPONIVS RVFVS. ¹⁾ COS. PONT. SODALIS ²⁾ . . . .
Leg. Aug. || PROPR. PROVINC. MOESIAE DALMATI . . . — Lepti
in Africa. Borghesi *nuovi Fasti* Cap. 2. p. 115.

1) Est Pomponius Rufus, *vir paratus et vehemens* Plin. *Epist.* 4, 9. cfr. 3, 9. consul suffectus anni incerti. 2) scil. Augustalis. Ita supplavit Borghesius, melius sane, quam PONTifex SOLIS, nescio quis.

803. ANNO. XII. IMP. NERVAE. TRAIANO || CAESARI. AVG.
GERMANICO || DACICO || P. I. R. SOLPICIVM. SIMIVM ¹⁾ || PRAEF.

§. 16. HADRIANVS. SABINA. ANTINOVS. L. AELIVS C^{ET}. 193

AEG. — In Aegypto. Loco mihi ignoto. *Revue Encycl.* T. 21. p. 458.
Labus *di un' epigrafe Latina* p. 101.

1) PER P. SVLPICIVM. SIMILEM ingeniose emendat Labus. Cfr. Dionem Cass.
L. 69, 19.

804. M. MAENIO C. F. COR. AGRIPPAE TVSIDIO¹⁾ CAMPE-
STRI || HOSPITI DIVI HADRIANI PATRIS || SENATORIS²⁾ PRAE.
COH. II. FL || BRITTON³⁾ EQVITAT. ELECTO || A DIVO HA-
DRIANO ET MISSEO || IN EXPEDITIONEM. BRITANNICAM TRIB.
COH. I. HISPAN. || EQVIT. PRAE. ALAE || GALLOR. || ET PAN-
NONIOR CATAFR. ACHAEA⁴⁾ PROC. AVG. PRAE. CLASSIS ||
BRITANNICAE. EQVO PVBLICO. PATRONO MVNICIPI || VICANI
CENSORGLACENSES M. P. L.⁵⁾ || CONSECVTI AB INDVLGEN-
TIA || OPTIMI MAXIMIQUE IMP. ANTONINI AVG. PII BENEFICI-
CIO INTERPRETATIONIS EIVS PRIVILEGIA || QVIBVS IN IVRE
CIVIVM AVCTI || CONFIRMATIQUE SVNT. || L. D. D. D. — Prope
Camerinum. Don. p. 229, 19. *αὐτόπτης*. Reines. p. 462, 128. Gud.
p. 175, 1.

1) ET VSIDIO Rein. Gud., unde Reines. coni. L. TVSIDIO. Duplex praenomen,
quorum alterum a patre naturali, alterum ab adoptivo L. Tusidio Campestri, Grut.
563, 14. traxerit, excusatur saxo Murator. 1091, 1. collato Marini *Atti* 1, p. 149.
Spon *Misc.* 189, 2. Gud. 186, 5. Infra N. 322. 2) cfr. Suidas in *Ἀδοτανός*. 3) Flaviae
Brittonum, quorum cohortes sex in saxis memorantur. Grut. 1001, 3. Magna de
Brittonibus est controversia, plerisque pro Britannis eos habentibus, quamvis *cohortes
Britannicae* memorentur Tacito, et in hoc quoque lap. distinctio facta videatur inter
Brittones et Britannos. Masdén *Opusc.* p. 204. de Brittonia Gallaeciae cogitat, ignota
tamen vel accuratissimo Vekerto. Sed vide Sickler *Geographie* p. 59. 4) CATAFRACTA ||
LAE FAE PROC. Gud. 5) vicus Censorglacensis municipium dicitur, ut *Plebs urbana
Vici Herculani* in saxo non Ligoriano Gudii 172, 4.

§. 16. HADRIANVS. SABINA. ANTINOVS. L. AELIVS
CAESAR C^{ET}.

805. NVMINI. DEORVM. AVG. IOVI OPT. MAX || AEDEM VCTO SVS-
CEPTO Q. LEPIDVS M. F. || M. CVRIVS M. F. COS. III. S. P. Q. R. —

IMP. CAES. DIVI TRAIANI PARTHICI F. D. NERVAE
|| NEP. TRAIANO. HADRIANO AVG. PONT. MAX. TRIB.
POT. II. COS. II. QVOD VNVS OMNIVM PRINCEPVM ET SOLVS.
REMITTENDO SESTERTIVM || NOVIES MILLIES CENTENA MIL-
LIA N. || DEBITVM FISCI. NON PRAESENTES MODO. SED ET ||
POSTEROS SVOS PRAESTITIT HAC LIBERALITATE SECVROS. ||
IVLIA AVG. MATER AVGG. ET || CASTRORVM MATRONIS RE-
STITVIT. || SABINA AVGVSTA || MATRONIS. || — DIVVS. AVG.
PONT. MAX. EX S. C. || REFECIT. — Romae. Grut. 10, 6. ex
Mazochio 2: 1. et 2: 2. et 9: 2., qui ipse non vidit. Scil. 2: 1. exhibet:
Numini — *Matronis*. 2: 2. *Divus* — *refecit*. 9: 2. *Imp. Caesari* — *Aug.
Matronis*. Illis vero: *Imp. Caes. Divi*, optime, ni fallor, praemittit:
S. P. Q. R., quae in Grut. 10, 6. et Mazoch. 2. 1. coaluerunt cum:
Numini. Deorum. Aug. Priora denique *Numini* — *suscepto* dat Mur. 131, 5.
ex Donio p. 2, 4., qui post *Opt. Max.* inserit: *Salutari*. Manifestum est

quinque inscriptt. hic coaluisse. Consules illi suffecti sunt anni incerti. v. Almelov. *Fast.* p. 266.; quamquam mirus accidit *Cos. III.*, cuius nulla mentio in fastis fiat. — Partem eam, quae ad Hadrianum spectat, explicant Scalig. *ad Euseb.* p. 240. (Ed. 1658.) Salmas. *ad H. Aug.* T. 1. ed. Hack. p. 66. Eckhel D. N. 6. p. 478. et 8. p. 413. Pertinet ad a. p. Chr. 118. Apud Baronium et Mabillon est tantum *Tr. Pot. II. Cos.* non *Cos. II.* Tertia ita legenda erit:

SABINA AVG.

MATRONIS.

Scil. Gallicis illis Matronis, s. Matribus, quas honoratas eiusmodi titulo fuisse etiam ab Sabina Augusta, nihil omnino vetat. Huic iam exole-scenti subiunxisse videtur Iulia Domna:

IVLIA AVG.

MATER AVGG. ET CASTRORVM

MATRONIS

RESTITVIT.

Quinta denique inscriptio *Divus – refecit*, teste Mazochio 2: 2. legebatur in Ponte s. Mariae, olim Senatorio s. Palatino.

806. IMP. CAESAR D. NERVAE || TRAIANI F. NERVAE NEPOS || HADRIANVS TRAIANVS AVG. || DACICVS MAXIMVS. BRITAN|| NICVS MAXIMVS. GERMANICVS || MAXIMVS. PONTIFEX MAXI- MVS. TRIB. || POTEST. II. COS. II. ¹⁾ P. P. PRAETERQVAM || QVOD PROVINCIIS REMISIT DECIES || NONIES || CENTENA MILLIA N. || SIBI DEBITA. ²⁾ A MVNDA ET FLVVIO || SIGILA AD CERTIMAM ³⁾ VSQVE || XX. M. P. P. S. ⁴⁾ RESTITVIT. — Prope Certimam. Don. p. 91, 82. Mur. 451, 4.

1) p. Chr. 118. 2) Cfr. Grut. 10, 6. Spartian. *Hadr.* 7. 3) v. Vekert *Geographie* 2, 1. p. 359. Ceterum hoc quoque Hispaniense marmor suspectum est tum propter Bri- tannici titulum Hadriano tributum. cfr. Eckhel D. N. 6, p. 478., tum propter titulum P. P. ante Trib. Pot. XII. 4) Millia Passuum Pecunia Sua.

807. IMP. CAESARI || DIVI TRAIANI || PARTHICI FIL. DIVI || NERVAE NEPOTI || TRAIANO HADRIANO || AVG. PONTIF. MAXIM. || TRIB. POT. II. COS. III || FRATRI ARVALI. — Romae. Don. p. 117, 15. Murat. 188, 4. Marini *Atti* 1. p. CLXXII. T. 2. p. 718. — Errat Eckhel (D. N. 8. p. 444.) Donii p. 117, 16. Mur. 188, 5. Marini. l. l. Tav. I. ad Hadrianum referens, quum spectet ad Antoninum Pium.

808. DIVI NERVAE COCCEL. NEP. || DIVI TRAI. PARTHICI FIL. || TRAIANO. HADRIANO AVG. || PONT. MAX. TRIB. POTES. II || COS. III. ¹⁾ D. D. — Nursiae. Mur. 232, 5.

1) p. Chr. 119.

809. IMP. CAES. DIVI || TRAIANI PARTHICI FIL. DIVI NER- VAE || NEPOTI TRAIANO || ADRIANO AVG. PONTIF || MAX. TRIB. POTEST || III ¹⁾ COS III || N. ²⁾ RHODANICI || INDVLGEN- TISSIMO || PRINCIPI. — Turnone ad ripam Rhodani. Grut. 1022, 10. it. 248, 8. Reines. p. 305, 16.

1) *Nautae*. apud Reines. l. l. est II. pro N., sed coniectura idem assecutus est, leg. esse N. (*Nautae*). Alius contra apud Grut. 248, 8. perperam emendavit *Imp. II.*, unde

§. 16. HADRIANVS. SABINA. ANTINOVS. L. AELIVS CÆT. 195

Eckhel, qui hunc tantum typum nosse videtur, quamvis dubitans, collegit, Hadrianum iam inde a Trib. Pot. III., Imp. II. dictum fuisse. v. D. N. 6. p. 518. Hoc igitur incertissimum. 2) p. Chr. 119. vel 120.

810. In duobus saxis Grut. 197, 5. et 198, 2. *Hadrianus* p. Chr. a. 122. dicitur: Trib. Potest. V. Imp. III., quum apud Eckhel D. N. 6. p. 480. hoc et sequentibus usque ad obitum annis Imp. II. continetur, ut Cos. III. cfr. Fabrett. *Col. Tr.* p. 287. Sed utrobique Masson. ex *Episc. Vigorn.* notis in *Add. Holth.* emendat: Imp. II.

811. COLLEGIVM || AVGVVRVM. AVCTOR || IMP. CAESARE DIVI || TRAIANI PARTHICI F. || DIVI NERVAE NEPOTE || TRAIANO HADRIANO || AVG. PONTIF. MAX TRIB. POT. V. COS. III. 1) PROCOS. 2) || TERMINOS POMERII || RESTITVENDOS CVRAVIT. — Romae. Grut. 198, 1. Mur. 451, 3.

1) p. Chr. 121. 2) nota Proconsulatum Hadriani. Cfr. Marini *Atti* 2. p. 719. et Eckhel D. N. 8. p. 342.

812. IMP. CAES. DIVI TRAIANI || PARTHICI HADRIAN. AVG. PONT. || MAXIMO. TRIB. POTEST. XVI. COS. III. P. P. 1) || AQVA INDVCTA COLON. DACIC. SARMIZ || PER CN. PAPIRIVM AELIANVM LEGAT. EIVS || PR. PR. — In sacello Pagi Bodogfalvænsis. Grut. 177, 3. Maffei *Osservaz. lett.* 1. p. 185, 6.

1) Ea demum monumenta, quae Hadriani Trib. Pot. XII. sequentesque memorant, eum Patrem patriæ appellant. v. Eckhel D. N. 6. p. 516. Quae contra veniunt, aut suspecta, aut minus accurata sunt. Hoc pertinet ad a. p. Chr. 133.

813. IMP. CAESARI DIVI || TRAIANI PARTHICI FIL || DIVI NERVAE NEPOTI || TRAIANO HADRIANO || AVG. PONTIF. MAXIMO || TRIBVNIC. POTESTAT. XX. 1) || IMP. II. COS. III. P. P. || MAGISTRI VICORVM VRBIS || REGIONVM XIII. — Romae. Grut. 249, 8. Mur. 2125.

1) p. Chr. 136.

814. IMP. CAES. || TRAIANO || HADRIANO || AVG. P. M. TRIB. POT. || XXI. 1) COS. III. IMP. II. || L. AELIVS. CAES. FIL. || TRIB. POTES. COS. IT. || PROCOS. XV VIR. SACR. || FACIVND. — Iaurini s. Arrabonae in Pannonia. Grut. 252, 2. Sestini. p. 196.

1) p. Chr. 137. Spurii sunt lapides, (v. c. Grut. 252, 7.) qui Hadriani Trib. Pot. XXII. prae se ferunt. v. Zaccaria *Istituz.* p. 513. Vide N. 827., ubi iterum datur.

815. I. O. M. || OB SALVT. HADRIANI AVGVVR || PV. PO. 1) — Budae. Sestini *Viaggio.* p. 195.

1) Augures publice posuerunt. Sestini. Sed AVGVVR. videtur corruptum esse pro AVGVVS(ii). PV. PO. publice positum (monumentum), vel posita, (ara).

816. HADRIANO SABINAE
AVGVSTO COS. III. P. P. AVGVSTAE
LOCVPLETATORIBVS MVNICIPII || EX D. D. PVBLICE. — Romae. Morcelli *St.* 2. p. 68.

817. IMP. HADRIANO || AVG. N. 1) P. P. || M. PETRONIVS SVRA PROC 2) || CVM MAMERTINO ET ANTONINO || LIBERIS || EX ARG. P. V. S. 3) — Romae, nunc Lugduni Bat. Donii *Append.*

p. 557, 18. Gud. 90, 3. Mur. 236, 3. Oudend. *Papenbr.* p. 20, 20. Saxii *Miss.* 4. p. 12. d'Orville *Misc. Crit.* T. 3. p. 101.

1) nostri. 2) *procurator*, potius quam *proconsul*. 3) ex argenti pondo quinque semis, potius quam: ex argento puro votum solvit. — Divum Hadrianum habes in seq.

818. EX INDVLGENTIA DIVI HADRIANI CAESAR. AVG || L. PSIDIVS¹⁾ SVMPITBVS SVIS EREXIT. — S. Angeli in Vado in aquae ductu plumbeo. Ughelli *Ital. Sacr.* 2. p. 895.

1) an PISIDIVS?

819. SABINAE AVG || IMP. CAES. TRAIANINI HADRIANI AVGVSTI || DIVI NERVAE NEPOTI¹⁾ || DIVI TRAIANI DAC. PAR || FIL. D. D. FELICITAS IVLIA || OLISIPO. PER || M. GELLIVM. RVTLIVM ET || L. IVLIVM AVITVM. — Olisipone. Grut. 252, 5.

1) l, *Nepotis*. Add. Holth.

820. SABINAE || AVGVST || MAGISTRI QVINQVENNALES || COLLEGII FABRVN TIGNAR. LVST. XIII || Q. NVMSIVS MARTIMVS || M. VALERIVS FELIX || MARCIVS¹⁾ CARVS || T. FLAVIVS ONESIMVS || L. NAEVIVS L. F. PALPHRIPP²⁾ || Q. HORTENSIVS TYRANNVS || Q. LOLLIVS HERMA || IN MAGISTERIO DEFVNCTVS. — Romae. Grut. 252, 6.

1) A. LARGIVS Boiss. 2) PHILIPP. Boiss., unde leg. PALatina PHILIPPus. HAGENE.

821. DOMITIAE || PAVLINAE. SORORI || IMP. CAESARIS || TRAIANI HADRIANI || AVG. FVNDAANI || D. D. — Fundi in Latio. Grut. 252, 4. cfr. Fabrett. p. 666.

822. A. PLATORIO A. F. || SERG. NEPOTI || APONIO. ITALICO || MANILIANO || C. LICINIO. POLLIONI || COS.¹⁾ AVGVRI. LEGAT. AVG || PRO. PRAET. PROVINC. BRITANNIAE. LEG. PRO. PR. PROVINC. GERMAN. INFERIOR || LEG. PRO. PR. PROVINC. THRAC || LEG. LEGION. I. ADIVTRICIS || QVAEST. PROVIN. MACED || CVRAT. VIARVM CASSIAE || CLODIAE. CIMINIAE. NOVAE || TRAIANAE. CANDIDAT. DIVI || TRAIANI. TRIB. MIL. LEG. XXII || PRIMIGEN. P. F. PRAET. TRIB || PLEBIS. III VIR. CAPITALI || D. D. — Aquileiae repertum 1815, nunc Vindobonae. Labus *Dissertaz.* p. 35.

1) Huius A. Platorii Nepotis, ter Spartiano inter Hadriani intimos amicos memorati *Hadr.* 4, 15, 23. (ubi est *Platorius*, videndumque omnino an in lapide literae AT sint explicandae AET.) consulatus in fastis non memoratur. Doctissime de singulis disputavit Labus. Nota duplex praenomen.

823. ANTINOO ET BELENO PAR AETAS FORMAQVE PAR EST
CVR NON ANTINOVS SIT QVOQVE QVI BELENVS¹⁾
Q. SICVLVS. —

Tibure. Mur. 24, 6.

1) Ita Antinous νέος Πύδιος, νέος Ίακκχος in nummis. Ceterum ut Antinoi nummi commatis Romani nulli exstant, ita hoc excepto nec marmora Latina. De cultu Antinoi in eius urbe Antinoopoli consule Origenem *adv. Cels.* 3, 36. p. 470. *Bened.*

824. *BORISTENES ALANVS || CAESAREVS VEREDVS || PER AEQVOR ET PALVDES || ET TVMVLOS ET RVSCOS || VOLARE

QVI SOLEBAT || PANNONICOS IN APROS || NEC VLLVS INSE-
QVENTEM || DENTE APER ALBICANTI || AVSVS FVIT NOCERE ||
VEL EXTIMAM SALIVA || SPARSIT AB ORE CAVDAM || VT
SOLET EVENIRE || SED INTEGER IVVENTA || INVIOLATVS
ARTVS || DIE SVA PEREMPTVS || HOC SITVS EST IN AGRO. —
Epitaphium est Borysthenis equi Hadriani Imp., quod Aptae Iuliae 160⁴.
fertur effossum. v. omnino Burmanni *Anthol. Lat.* T. 2. p. 288. Quarto
versu amplexus sum emendationem Masdèu *Opusc.* p. 175, *per tumulos et*
ruscos pro: *per tūmulos Etruscos*; apud eundem inveni v. 6. et 7. ita
scriptos, ut edidi. Epigramma mihi est suspectum.

825. M. VLPIVS || SYMPHORVS || VIXIT ANNIS XXIII || MEN-
SIBVS VII. DIEBVS XI || M. VLPIVS CASTORAS || LIBRARIVS
ARABICVS¹⁾ || FECIT LIBERTO || BENEMERENTI. QVOD IN EX-
PEDITIOIBVS || DVABVS²⁾ || GALLIAE ET SYRIAЕ || SECVN-
DVM³⁾ FVERAT. — Romae. Act. Erud. *Lips.* 1773. p. 43. cum expo-
sitione Gaetani Migliore.

1) Quicquid dicit Migliore, nova sub Traiano cum Arabibus commercia, novos etiam
Arabici sermonis interpretes ac librarios requisivisse, ut de interpretibus concedamus,
de librariis vero permirum mihi accidit, videndumque ne error subsit. v. c. A RATIO-
NIBVS. 2) ds Hadriani expedit. recte intelligit Italus. 3) l. SECVM.

826. . . . ONINVS. PIVS. FEL. AVG. TRIB. Pot

L. AELIVS CAESAR	IMP. Caesar
IMP. HADRIANI. AVG.	DIVI HADRIANI F
FIL. TRIB. POT. COS II	DIVI TRAIANI
IMP. CAESAR	PARTHICI Nep
L. SEPTIMIUS	DIVI NERVAE PRONEP
SEVERVS. PERTINAX	T. AELIVS HADRIANVS
AVG. PONTIF. MAX P. P.	ANTONINVS, Aug. Pius
TRIBVNIC. POT. COS.	
DESIGNAT. II.	PONT. MAX. TRIBVNIC. Pot
IMP. CAES. P. SEPTIM	COS DESIGNAT. II.
GETA. TRIBVNIC. P. II. COS. II.	

Brixiae nuper effossum, mihiq; benigne missum a doctissimo Io.
Labusio¹⁾.

1) Qui haec simul adnotavit: „Ci offre Elio Cesare ed Antonino Pio, e nello spazio
(nel mio tipo) punteggiato (*Imp. Caesar L. Septimius - - Cos.*), per indicare che fu
raso ab antico, onde poi scolpirvi il nome di *Settimio Severo* e di *Geta*; sospetto che
ci stesse prima il nome di *Commodo*, probabilissimo essendo, che a canto di *Antonino*
Pio, ci fossero *M. Aurelio* e *Lucio Vero*, e sotto *Elio Cesare*, *Commodo*.” Verissime.
Notandum praeterea P. Septimii Getae nomen ita esse erasum, ut tamen legi adhuc
possit. Supplementa sunt Labusii.

827. IMP. CAES. || TRAIANO || HADRIANO || AVG. P. P. ||
TRIB. POT. XXI. COS. III. IMP. II. || L. AELIVS. CAES. FIL. ||
TRIB. POTES. COS II. || PROCOS. XV VIR || SACRIS FACIEND.¹⁾
— Iaurini in Hungaria. Grut. 252, 2. Sestini. p. 196.

1) cfr. Saxii *Peric.* p. 35., qui de tempore adoptati ab Hadriano L. Aelii citat
Spartian. in *Hadr.* p. 204. Ed. Hack. Murat. 325, 4. Pagii *Diss. Hypat.* 1, 3, 14,
p. 34. De antepen. versu probat Massonum in *Add. Holth.* pro II. legentem P^{RO}vin-
ciae. scil. Pannoniae, Vehementer autem errat Saxius, II. post Cos. non ferens.

„L. Aelius, inquit, h. l. secundum Consul sumitur cum Hadriano tertium consule, quod quo modo fieri possit, Fasti opem vestram!” Nodum in scirpo quaerit. Hadrianus consulatum tertium gessit a. p. Chr. 119., neque ultra processit, nunquam Consul IV. factus, teste Spart. in *Hadr.* C. 8.; unde Hadrianus Trib. Pot. XXI. a. p. Chr. 137. non potuit nisi Cos. III. de more inscribi, eique saxum nostrum erexit p. Chr. 137. L. Aelius Consulatum tunc gerens secundum, — „Quid? si L. Aelius Caesar Trib. Potestate, atque imperio extra urbem Proconsulari simul fuerit donatus, ut postea de M. Antonino Philosopho narrat Capitolin. T. 1. *Hack*, p. 313.?” — HAGENB. Mss. cfr. Eckhel D. N. 6. p. 524. et 8, p. 342. Item Grut. 1009, 6;

828. IOVI FVL . . . MINERVAE FAL . . .¹⁾ || EX VISV || M. LVCCIVS HERMES || . . . . . || V. S. L. M. || . . . TA KAL. IVL || L. AELIO CAESARE II. || P. COELIO BALBINO. COS. — Romae.

1) f. FATIdicae.

829. L. AELIO CAESAR. IMP. CAES. TRAIANI || ADRIANI AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. XXI || IMP. II. COS. III.¹⁾ P. P. FILIO || D. TRAIANI PARTHICI || NEPOTI. DIVI NERVAE PRO-NEPOTI. TRIB. POT. COS. II. P.-F.²⁾ — S. Angeli in Vado. Ughelli *Ital. Sacr.* Vol. 2. p. 895. mance apud Mur. 238, 6.

1) p. Chr. 137. L. Aelius Caesar mortem obiit ipsis Kal. Ianuariis p. Chr. 138. sepultus est in monumento Hadriani, ubi sequens exstabat olim titulus. 2) *Ptt.* habet Ughelli Ed. Veneta; ex quo Saxius *Miss.* 4. p. 15. fecit PII., sed est *Pio Felici*.

830. L. AELIO. CAES. DIVI. HADRIANI || AVG. F. COS. II. F. — Smetius. fol. XI. 15. Grut. 255, 1. v. Hagenb. *Epp. epigr.* p. 14.

831. Q. MARCIO TVRBONI || FRONTONI PVBLICIO || SEVERO.¹⁾ PRAEF. PRAET. || IMP. CAESARIS TRAIANI || HADRIANI AVG. P. P. || COLON. VLP. TRAIANA AVG || DACICA SARMIZEGETVS. — Kereniest in Transilvania. Grut. 457, 1. Mur. 1122, 1.

1) Huius viri meminit Spartianus *Hadrian.* C. 7. 9. 15.

832. C. NVMMIO C. FIL. PAL || CONSTANTI P. P.¹⁾ LEG. II. TRAIANAE || CENTVRION. II. LEG.²⁾ III. || CYRENEICAE (*sic*) ET VII. CLA. || EVOCATO IN FORO AB ACTIS³⁾ || MILITI COH. III. PRAET. || II. 4) X. VRB. DONIS DONATO AB || IMP. TRAIANO TORQVIBVS || ARMILLIS. PHALERIS OB || BELLVM PARTHICVM III. M. 5) AB || IMP. HADRIANO CORONA || AVREA, TORQVIBVS ARMILLIS || PHALERIS OB BELLVM IVDAICVM⁶⁾ || HEREDES EX TESTAMENTO. — In oppido Duratiani. Mur. 838, 3.

1) Praeposito vel Primipilo. 2) duarum legionum. HAGENB. 3) Grut. 445, 9. et 10. Evoc. Aug. ab Act. vel Actis Fori. 4) fortasse ET. HAG. 5) f. ITEM id. 6) p. Chr. 134.

833. P. AELIO RASPARASANO. || REGI ROXOLANORVM. || V. V. F. — Capodistria. Carli *Antichità di Capodistria*, Calog. *Raccolta*, V. 28, p. 273. Notae sunt incertae. Explicant *Vt Voverat Fecit*. Carlius ad Hadriani tempora hunc Roxolanorum regem refert. cfr. Spartiani *Hadrian.* 6.

§. 17. ANTONINVS PIVS. FAVSTINA MAIOR. CET.

834. BOIONIA ANTVLLIA || MATER NARCISSO || F. || ERGA SE PIENTISSIMO || QVI VIXIT ANNIS || XXVI || MORATVS EST

IN DISPENSATIONE BOIONIAE PROCILLAE¹⁾ || ET AVRELI
FVLVI²⁾ || HAEC SVPREMVM MVNVS LIBENTI || ANIMO SIBI
ET POSTERISQVE || SVIS FECIT ET EORVM. — Romae. Grut. 597, 7.

1) Avia fuit materna Antonini Pii. Gud. 2) Patris Antonini Pii. Id. Utraque Gudii
notula sublecta est Reinesio. v. *Ep. ad Rup.* p. 264. HAGENB.

835. EX. PR. ARR. FADILL¹⁾ || CAEPIO CAS. DORID. — In
latere. Zachar. *Excurs.* p. 494.

1) Arria Fadilla mater Antonini Pii. cfr. Grut. 607, 1. Murat. p. 572.

836. MATIDIAE || AVG. FIL. DIVAE || MARCIANAE AVG ||
NEPTI DIVAE SABINAE || AVG. SORORI || IMP. ANTONINI ||
AVG. PII P. P. MATERTERAE || MINTVRNENSES || D. D. —
Suessae. Grut. 252, 9.

837. MATIDIAE AVG. F. || DIVAE MARCIANAE AVG. NEPTI ||
DIVAE SABINAE. AVG. SORORI || IMP. ANTONINI AVG. PII ||
P. P. MATERTERAE SVSSANI. — Suessae. Reines. p. 306, 20.
Est Matidia iunior. v. Eckhel D. N. 6. p. 470. cfr. Raiser *Augsburg*,
p. 43. Grut. 272, 4.

838. IMP. CAES. AELIO HADRIANO || ANTONINO AVG. PIO.
FEL. P. P. || SVBIVGATORI ORBIS TERRARVM || RESPVBLICA
AECLANENSIVM. — Mirabellae. Lupulus p. 403.

839. IMP. . . . SAR || AEL. . . DR. ANO. || AVG. PIO. PONT.
MA. . . || TR. POT. II. ¹⁾ COS. II || P. P. A C AVG. ²⁾ TR. || M. P.
XXII. — Treveris. In Eichstadii *Programmate Ienensi* 1824. p. 7.

1) p. Chr. 139. 2) Literae sunt ligatae. Recte Eichstadius: *A Colonia Augusta*
Treverorum. Doctissime is de tota inscr. disputat.

840. IMP. CAESARI DIVI HADRIANI F. DIVI TRAIANI || PAR-
THICI NEP || DIVI NERVAE PRON || T. AELIO HADRIANO AN-
TONIN || AVG. PIO PONT. MAX. TRIB. POT. II. || COS. II. ¹⁾ P. P.
FRATRI ARVALI. — Romae. Doni p. 447, 46. Mur. 488, 5. Marini
Tav. L. v. supra in Hadriano. N. 807.

1) p. Chr. 139.

841. IMP. CAESAR. DIVI HADRIANI. FIL || DIVI TRAIANI
PARTHICI NEPOS || DIVI NERVAE PRONEPOS || T. AELIVS
HADRIANVS ANTONINVS || AVG. PIVS PONT. MAX || TRIB.
POT. II. COS. II. DESIGNAT. III. P. P. || OPVS PILARVM VI MA-
RIS CONLAPSV || A DIVO PATRE SVO PROMISSVM || RESTI-
TVIT. — Puteolis. Martorelli *Theca calamar.* p. 582. Morcelli *Styl.* 4, 4.
C. 4. Visconti *Museo P. Cl.* 2. p. 455.

842. IMP. CAESARI DIVI HADRIANI FIL. DIVI TRAIANI
PARTHICI NEP. DIVI NERVAE PRON. T. AELIO || HADRIANO
ANTONINO AVG. PIO. PONT. MAX. TRIB. POT. III. COS. III. ||
P. P. || Q. PARIVS Q. F. VOL. SEVIR. ¹⁾ OB HONOR. QVINQVEN.
DE HS IIII M. N. EX DD || CIVIS DEDICAT. EPVLVM DEDIT
DECVR. ET AVGVSTAL. SING. HS VIII. MAGIST. ²⁾ HS. III.
PLEBI HS. II. N. — In ponte oppidi Limosani ad fl. Tifernum.
Mur. 238, 4.

1) SEVER. suspicatur Mur. 2) Magistratibus municipalibus.

843. IMP. CAES. DIVI HADRIANI FIL. DIVI TRAIANI NEPOTI. DIVI NERVAE || PRONEPOTI. T. AEL. HADRIANO ANTONINO AVG. PIO. P. P. PONT. MAXIM. TRIB. POT. IIII. COS. III || ALA I. FL. 1) O. 2) — Koesching. Schoepfl. *Alsat.* 1. p. 242. Accuratus in Stark *paläogr. Abhandlung über diesen Denkstein.* München 1824. 4. Quae inclinatis literis excusa vides, supplementa sunt Starkii.

1) Ala prima Flavia. 2) Supplet: Optimo Principi, quod defendi potest e N. seq.

844. S. P. Q. R. || IMP. CAESARI T. AELIO HADRIANO || ANTONINO AVG. PIO P. P. || PONTIF. MAX. TRIB. POT. VI COS. III. 1) OPTIMO || MAXIMOQ. PRINCIPI ET CVM SVMMA || BENIGNITATE IVSTISSIMO. OB INSIGNEM ERGA || CAERIMONIAS PVBLICAS CVRAM AC RELIGIONEM. — Romae. Fabrett. p. 684, 62. v. Eckhel D. N. 7. p. 29.

1) p. Chr. 143.

845. IMP. CAES. T. AELIO || HADRIANO ANTONINO || AVG. PIO. P. P. VEXILLATIO LEG. VI. VICTR. P. F. || PER M. P. III. DCLXVI. — In Anglia. Fabr. 756, 620, Mur. 237, 2. Sermo est de vallo Antoniniano a leg. sexta victrice pia felice ducto per millia pedum tria cet. cfr. Grut. 256, 8.

846. Spuriam sine dubio Inscript. Grut. 259, 8. (Caryophil. *de Therm. Hercul.* p. 48. Seivert, p. 14.) hic inserere nolui, Fraus maxime deprehenditur in *Votis tricennalibus*, quae a. p. Chr. 153. suscipi nequaquam poterant.

847. DIVO || ANTONINO || AVG. PIO. || ALIMENTARI. 1) — Sestini. Grut. 1022, 7. Mur. 238, 4.

1) cfr. ib. 2. et 3. — Pueri et Puellae Alimentari.

848. DIVO. ANTONINO. AVG. PIO || ANTONINVS AVGVSTVS ET || VERVS AVGVSTVS FILII. — Romae. In Columna Antoniniana. (de qua vide *Diss. Io. Vignolii.* Romae 1705. et Nardini 3. p. 85. Probe haec distinguenda a Columna Centenaria. ib. p. 123. Consule de hac inser. Saxii *Miss.* 4. p. 14. Visconti *Mus. Pio-Clem.* 5. p. 174.) Mur. 238, 5.

849. IVNONI 1) || FAVSTINAE || AVG. || SAC. — Calvi. Maffei *Mus. Ver.* 475, 7.

1) i. e. Genio.

850. MEMORIAE || DIVAE FAVSTINAE 1) AVG || PIAEQ. CLARISSIMAE || RELICTA MATRE || INFELICISSIMA || VIX. ANN. XXXVI. MENS. III. DIEB. XI. — Romae. Grut. 264, 3.

1) Est Faustina maior. v. Eckhel D. N. 7. p. 37.

851. DIVAE FAVSTINAE AVGVSTAE || IMP. CAESARIS T. AELI. HADRIANI || ANTONINI AVG. PII. MAXIMI || TRIB. POT. IIII COS. III 1) P. P. — Romae in Hadrianio. Mur. 239, 3.

1) p. Chr. 141.

Hanc inscriptionem ex Mabillonii *Vett. Analectis* p. 362. Ed. 1723. quum dedisset Muratorius, sequentes, quae l. l. dumtaxat leguntur ex Cod. Einsiedlensi, sed commentitiae minime videntur, nescio cur negle-

xerit. Mentionem tamen earum fecerunt Pagius *Crit. Baron.* ad a. u. c. 914. Eckhel D. N. 7. p. 38. de Boze *Mém. Acad. Inscript.* T. 15. p. 470.

852. M. AVRELIVS FVLVVS ANTONINVS. FILIVS IMPERATORIS CAESARIS TITI AELII HADRIANI ANTONINI AVG. PII P. P.

853. M. GALERIVS AVRELIVS ANTONINVS. FILIVS IMPERATORIS CAESARIS TITI AELII HADRIANI ANTONINI AVG. PII P. P.

854. AVRELIA FADILLA. FILIA IMP. CAESARIS TITI AELII HADRIANI ANTONINI AVGVSTI PII. P. P. — Vides exscriptorem hic quoque, ut fere in reliquis, pro notis literas omnes extense dedisse; idque fortasse Muratorio suspicionem movit, vel quod omnia hic casu primo, non tertio enunciata essent; solita tamen est ellipsis: *hic situs vel sita est*, maxime in adolescentulis. Ceterum hi tituli omnes olim in Hadriano exstabant.

855. INVICTI VENERANDA DVCIS PER SECVLA VELLENT
VICTRICES MVSAE PALLAS CRINITVS APOLLO
LAETA SERENIFICO DEFVNDERE CARMINA COELO
INTEMERATA MALAS HOMINVM SET¹⁾ NVMINA FRAVDES
IVRGIAQVE ARCANIS ET PERFIDA PECTORA CVRIS
FVGERE. HADRIANI TAMEN AD PIA SAECVLA VERTI
AVSA. PER OCCVLTAS REMEANT RIMATA LATEBRAS
VT SPIRENT CAVTES²⁾ AC TEMPORA PRISCA SALVTENT
SACRA MAMERTINO³⁾ SONVERVNT PRAESIDE (*signa*)
TVM SVPERVM MANIFESTA FIDES STETIT, INCLV(*tus heros*)
INACHIAS SOSPES DITI PEDE PRESSIT HARENAS
NAMQVE INTER CELSI DENSATA SEDILIA TEMPLI
INCOLA QVO PLEBES TECTIS EFFVNDITVR ALTIS
MVNERA COELICOLVM - - - - -

In Talmensis templi atrio. Niebuhr *Inscriptt. Nubienses* Ed. Tubing. p. 8.

1) Nil opus Niebuhrii coniectura SEI, pro si. Set pro sed frequens est in Cdd.
2) *cantus?* 3) fortasse a Petronio Mamertino, ad quem Frontonis epistola exstat; hinc sub Hadriano h. l. intelligendus Antoninus Pius. v. Niebuhr.

§. 48. M. AVRELIVS ANTONINVS PHILOSOPHVS. FAVSTINA MINOR. CET.

856. De Domitia Lucilla s. Calvilla Publii (Calvisii Tulli) filia, Annii Veri uxore, M. Aurelii Antonini matre, v. Fabrett. p. 512, 464. Marini *Atti* p. 667. Saepe in figulinis memoratur p. Chr. a. 123—155. v. c. Marini l. l.

a) OP. DOL. EX. PR. DOMPFLVCILL¹⁾ || PAETINO ET APRON || COS.²⁾

b) EX. PR. DPF LVCILLAE ODOLFIG MAPR || L. AEL. CAES. II. P. COEL BALBIN || COS.³⁾

1) opus doliare ex praediis Domitiae Publii filiae Lucillae. 2) p. Chr. 123.
3) p. Chr. 137.

857. MARCO AELIO AVRELIO || VERO CAESARI || IMP. T. AELI CAESARIS HADRIANI ANTONINI AVGVSTI. PII. PATRIS PATRIAE FILIO. DIVI HADRIANI NEPOTI. DIVI TROIANI (*sic*) PARTHICI PRONEPOTI DIVI NERVAE ABNEPOTI. CON. II.¹⁾ DECRETO DECVRIONVM. — In Pago Sinacensi in Dalmatia. Mur. 239, 4.

1) p. Chr. 145. M. Aurelio Caesari nondum Imperatori.

858. IMP. CAESARI DIVI ANTONINI || PII FIL. DIVI HADRIANI || NEPOTI DIVI TRAIANI PARTHICI PRONEPOTI || DIVI NERVAE ABNEPOTI || M. AELIO AVRELIO ANTONINO AVG. P. P. || TRIB. POT. XVII. COS. III. FRATRI ARVALI. — Romae. Doni 117, 18. Mur. 188, 6. Marini *Tav.* LI., ubi vide similes L. Aurelii Veri, Severi, Caracallae, Gordiani, quas, excepta Severiana, praetermittimus.

859. IMP. CAES. M. AVRELIO ANTONINO || AVG. ARME-
NIACO. MEDICO. PARTHICO || PONT. MAX. TRIB. POT. XIX.
COS. III || DIVI ANTONINI FIL. D. HADRIANI || NEP. D. TRA-
IANI PARTHICI PRONEPOTI || D. NERVAE ABNEPOTI PACA-
TORI || ORBIS¹⁾ || T. CORNELIVS CAMERINVS || DEVOTISSIMVS
NVMINI MAIESTATI. || EIVS. — In Territorio Signino. Gorii
Symb. Dec. II. Vol. 9. p. 230.

1) „*Pacator orbis* alias primum invenitur in saxis et nummis L. Septimii Severi: pertinet ad a. Christi 165. vel 166.” HAGENB.

860. IMP. CAESARI. M. AVRELIO ANTONINO AVG. || ARME-
NIACO || MEDICO || PARTHICO MAX. PONTIF. || MAX. TRIB.
POT. XXI || IMP. III. COS. III.¹⁾ P. P.²⁾ || DIVI ANTONINI
FIL. || DIVI ADRIANI NEPOTI DIVI TRAIANI || PARTHICI
PRONEPOTI DIVI NERVAE (*sic*) || ABNEPOTI D. D. — Belluni.
Mur. 240, 5. cfr. Saxii *Miss.* 4. p. 16.

1) p. Chr. 167. 2) de titulo P. P. a M. Aurelio demum p. Chr. 176. assumpto v. Eckhel D. N. 7. p. 71.

861. IMP. CAES. DIVI ANTONINI F. VERI. PARTH. MAX. .... ||
DIVI HADRIANI NEP. DIVI TRAIANI PARTH. PRON. DIVI NER-
VAE ABN || M. AVR. ANTONINO AVG. GERM. SARM. PONT.
MAX. TRIB. POT. XX.¹⁾ IMP. VIII || COS. III. P. P. || QVOD
OMNES OMNIVM ANTE SE MAXIMOR. IMPP. GLORIAS || SV-
PERGRESSVS. BELlicosiss. GENTIB. DELETIS. ATQVE SVB-
ACTIS || S. P. Q. R. — Romae. Grut. 260, 4.

1) Leg. XXX. p. Chr. 176. v. *Add. Holth.* et Eckhel D. N. 7. p. 75.

862. IMP. CAES || M. ANTONINO || AVG. ARM. PARTH ||
PATRI PATRIAE || VIA AD PONTEM || AQVAR. INTERRUPT || ET
LATROCINIIS. RESTITVTA || AECLANENSES || P. P. — Prope
Mirabellam. Lupulus p. 179.

863. IMP. CAESAR. M. AVR. || ANTONINVS AVG || ARM.
PARTH. P. P. || ET M. AVR. COMMODOVS AVG. PROCOS || RE-
FICIEND CVR.¹⁾ — Ad Aufidum fl. Lupulus p. 178.

1) scil. pontem Aufidi.

864. ΣΑΒΒΩ ΚΩΜΜΟΔΩ ΦΙΛΙΑΞ ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. — Romae in pa-
tera argentea. Don. p. 103, 158. Mur. 242, 4.

865. FAVSTINAE. AVG. || IMP. CAES. T. AELI || HADRIANI
ANTONINI AVG. PII. P. P. TR. P. X. || IMP. II. COS. III || FI-
LIAE || M. AVRELI CAESARIS || VXORI. — Tiferni Tiberini,
nunc Città di Castello. Grut. 260, 6. Gor. *Etr.* 2. p. 340.

866. . . . 1) M. AVREL. FAVS||TINAE AVG. MATRI || AVG. 2)
ET CASTRORVM || SVB CVRA IVL. PA||TERNI PROC || SYN-
TROPHVS || VIL. 3) — In Thermis Herculaneis in Dacia. Mur. 244, 5.

1) Caryophilus *Therm. Herc.* p. 69. initio mancam dicit. HAg. 2) Commodi.
3) Procuratoris-Villicus. Ceterum de titulo Matris Castrorum primum Faustinae minori
dato cfr. Marini *Atti.* p. 258.

867. DIVAE || FAVSTINAE || PII. AVG. FILIAE || AVGVSTAE
|| COL. VENVSIA. || D. D. — Venusiae. Lupulus p. 309.

868. DIVO ANTONINO ET || DIVAE FAVSTINAE EX S. C. —
Romae in porticu templi Faustinae, quod Foro Rom. imminet. Grut.
257, 5. Müller *For. Rom.* p. 156., quo iudice refertur ad Marcum Au-
relium Antoninum Philosophum et Faustinae minorem. Priora illa
Divo Antonino et aliquot annis post reliqua videntur esse addita.

869. VIBIAE AVRELIAE || SABINAE D. MARCI AVG. F ||
HELIODORVS LIB. ET PROC. PV. — Romae. Grut. 252, 8.

870. T. AVRELIVS ANTONINVS. M. AVRELII CAESARIS FI-
LIVS. IMP. ANTONINI AVGVSTI PII PP. NEPOS. — Romae in
Hadrianio. Mabillon *Vett. Analecta.* p. 363.

871. T. AELIVS AVRELIVS. M. AVRELII CAESARIS ET FAV-
STINAE AVG. FILIVS. IMP. ANTONINI AVGVSTI PII NEPOS. —
ibid. ibid.

872. DOMITIA FAVSTINA. M. AVRELII CAESARIS FILIA.
IMP. ANTONINI AVGVSTI PII P. P. NEPTIS. — ibid. ibid.

§. 49. L. AVRELIVS VERVVS. LVCILLA.

873. IMPERATORI CAESARI || DIVI ANTONINI || PII FIL.
DIVI HADRIANI || NEPOTI DIVI TRAIANI || PARTHICI PRONE-
POTI || D. NERVAE ABNEPOTI || L. AVRELIO VERO AVG. AR||
MENIACO PONT. MAXIM. || TRIBVNIC POTEST. III || IMP. II.
COS. II. PROCOS || DECVMANI 1) NARBONENSES. — Narbone.
Maffei *Ant. Gall.* p. 65. Mur. 242, 2.

1) milites Leg. decimae, vel incolae ex ea legione honestam missionem adepti,
non vero publicani, decumarum exactores, ut volebat Mur. v. Maff. *Mus. Ver.* p. 415.
Positus est titulus p. Chr. 164.

874. IVNONI LVCINAE || PRO SALVTE DOMVS AVGVSTO-
RVM || IMP. CAES. M. AVRELI ANTONINI. AVG. ARMENIACI.
PARTHICI. MAXIMI. MEDICI. || ET FAVSTINAE AVG. EIVS ET ||
IMP. CAES. L. AVRELI. VERI. AVG. ARMENIACI. PARTHICI
MAXIMI. MEDICI ET LVCILLAE AVGVSTAE EIVS || LIBERO-

RVMQVE. EORVM || FORTVNATVS DECVRIALIVM GERVLIORVM
DISPENSATOR. ARAM CVM BASE CONSECR. || PERMISSV ||
HAEC. L.¹⁾ RVFI CVRAT. AEDIVM. || CONSECRAVIT. X. K.
SEPT. || VLLIO RVDENTE²⁾, L. FVFIDIO POLLIONE. COS. —
Romae. Grut. 1009, 12.

1) RAEGI Sirmond. 2) SERVILIO PVDENTE Sirm. p. Chr. 166. Nota praeterea
dispensatorem decurialium gerulorum, et *Curatorem aedium*.

875. IMPERATORI CAESARI L. AVRELIO || VERO AVG. AR-
MENIACO. MED || PARTHICO PONTIF. MAX.¹⁾ TRIB. POT.
VIII. IMP. V. COS. III.²⁾ P. P. — Romae in Hadrianio. Grut.
253, 2. 258, 3., melius quam apud Mur. 241, 6. (cfr. praeterea Grut.
257, 11.)

1) De pontificatu maximo L. Aurelii Veri cum Bimardo admodum dabitur Eckhel
D. N. 7, p. 96. („Constat enim, si quando duo Augusti imperium una tenuerint, ho-
rum tantum unum, atque hunc seniore pontif. max. munere functum, dum Balbinus
et Pupienus morem veterum infregere.“) Contra Ursini, et Smetii *αὐτοπία* testimonio
est, in altero hoc lapide Romano, non provinciali, (ut Mur. 242, 2. Grut. 257, 11.)
post *Pontifici* addi *Max.* quod abest in Grut. 253, 2., comparet vero 258, 3. Hinc
L. Aurelium Verum pontificem maximum agnovit Hagenb. *Epp. Epigr.* p. 16. 2) p.
Chr. 169.

876. In aliis inscriptionibus L. Aur. Verus accuratius non nomi-
natur *Pont. Max.*, veluti in hoc reperto a. 1769. Rigomagi. (hod. Re-
magen): IMP. CAES. || M. AVREL. ANTONINO AVG. PONT. ||
MAX. TR. POT. XVI.¹⁾ || COS. III. ET || IMP. CAES. || L. AV-
REL. VERO AVG. || TR. POT. II. COS. II. || A COL. AGRIPP. ||
M. P. XXX. — Gercken *Reisen* 3. p. 348.

1) p. Chr. 162.

877. MAGNAE MATRI || LVCILLA || AVG. — Romae. Grut.
1065, 8.

878. DIVO. VERO. PARTH. MAX. FRATRI || IMP. CAESARIS
M. AVRELII ANTONINI. AVG. ARMENIAC. MEDIC. || GERM.
PARTH. MAX. TRIBVNIC. || POTESTAT. XXVI.¹⁾ IMP. V. P. P. ||
COS. III. PROCOS. || COL. VLP. TRAIAN. AVG. DAC. || SARMI-
ZEGETVSA. — Vindobonae. Maff. *Mus. Ver.* 249, 9. Mur. 1021, 7.
v. Eckhel D. N. 7. p. 88.

1) p. Chr. 172. Sed Seivert p. 22. habet: TRIB. POTESTATIS XXVII. IMP. VII,
a. p. Chr. 174. Reperta est inscr. in templo Valachorum pagi Rudimora.

§. 20. COMMODVS.

879. L. AVRELIO COMMODO VICTORI || IVVENES NEPESII
INI DIANENSES || AERE CONLATO || L. D. D. D. — In foro civ.
Nepesinorum in Faleriis. Grut. 262, 2.

880. L. AELIO || AVRELIO || AVG F. || COMMODO || COS.¹⁾ ||
D. D. — Laibaci in Carnia. Grut. 261, 7.

1) p. Chr. 177.

881. . . . SACRVM IMP. COM. II || P. MARTIO VERO II.

COS. — In vico Augusto nunc Aoste. Bimard. *Proleg.* p. 120, 3. Mur. 339, 4.

882. SANCTO SILVANO || M. IVNIVS || CASTILLANVS D. D. IMP. COMMODO II. || T. ANNIO VERO II. COS. — Romae. Grut. 65, 9.

883. . . . DEDICATVM IV. IDVS AVG. || IMP. COMMODO II. ET AVRELIO VERO II. COS.¹⁾ — Praeneste. Grut. 77, 3.

1) „Contra Norisium et Relandum Bimardus hic pertendit, spurias esse inscriptt. duas has Grut., id quod nimia audacia fieri puto. Potius, ut Norisius ex duobus Gruteri saxis conflavit bene *T. Annium Aurelium Verum*, ita accedente saxo Bimardiano conflandus erit *T. Annius Aurelius P. Martius Verus*; neque quidquam ab moribus seculi Antoninorum abhorret consulem plurinomine, duobus etiam praenominibus fuisse.” HAGENB. (p. Chr. 179.)

884. M. AVR. AVG. LIB. || AGILIO SEPTENTRIO||NI PANTOMIMO SVI || TEMPORIS PRIMO. SACERDOTI SYNHODI.¹⁾ APOLLINIS PARASITO. ALVMNO FAVSTINAE AVG. PRODVCTO AB IMP. M || AVREL. COMMODO ANTONI||NO PIO FELICE AVGVSTO. || ORNAMENTIS DECVRIONAT. || DECRETO ORDINIS EXORNATO || ET ALLECTO INTER IVVENES. || S. P. Q. LANVINVS.

a latere dextro:

. . . IDVS COMMODAS.²⁾

. . . ELIANO COS.³⁾ — Lanuvii. Grut. 330, 3.

1) Cfr. Grut. 313, 6. 2) Lamprid. in *Commodo*. C. XI. p. 506. Hack. *Menses quoque in honorem eius pro Augusto Commodum — vocabant.* ubi v. Casaub., idque rectius quam Eutrop. 8, 15. *Septembrem mensem ad nomen suum transferre conatus est, ut Commodus diceretur.* ubi v. Tzschuck. 3) p. Chr. 184, vel 187.

885. * IMP. CAES. || L. AEL. AVR. M.¹⁾ COMMODO || ANT. P. F. MAX. AVG. SAR. || GERM. BRIT. PACAT. ORB. || TERR. HERC. ROM. AMAZ. || SVPER.²⁾ INVICTO. PONT. M. TR. P. XVIII. || IMP. VIII. COS. VII. P. P. S. P. Q. R. — Iaderae. Marini *Atti.* 2. p. 355. (Murat. 242, 5).

1) notandum duplex Commodi praenomen *Lucii* (in aliis monumentis a. 179. p. Chr.) et *Marci* (in aliis a. 181.) 2) Herculi Romano Amazonio. Superatori. i. e. Exsuperatori. v. Marini: qui tamen cum Saxio *Miss.* 4. p. 19. de fide huius saxi dubitat, nec sine causa. Spectat ad annum p. Chr. 192. Cfr. Eckhel D. N. 7, 136.

886. HERCVLI ROMANO¹⁾ D. D. || L. HERODES. — Romae. Grut. 48, 10.

1) Referenda inscriptio ad Commodum, qui p. Chr. 192. in nupinis *Hercules Romanus* audit. v. Eckhel D. N. 7. p. 126.

887. IMPERATORI CAESARI DIVI MARCI ANTONINI PII GERMANICI || SARMATICI FILIO. DIVI PII NEPOTI. DIVI HADRIANI PRONEPOTI DIVI TRAIANI PARTHICI ABNEPOTI DIVI NERVAE ADNepoti. L. AELIO AVRELIO COMMODO. AVGVSTO SARMATICO || GERMANICO MAXIMO. BRITANNICO. PONTIFICI MAXIMO. TRIBVNICIAE || POTEST. XVIII. IMP. VIII. CONSVLI VII. PATRI PATRIAE.¹⁾ — Romae in Hadrianio. Grut. 253, 2. 262, 6. Mabillon *Vett. Anal.* p. 362, 56.

1) Est Commodi titulus sepulchralis. De Tribunitia Potest. Commodi, re admodum obscura, consule Eckhel D. N. 8. p. 418.

888. DIVO COMMODO || FRATRI || IMP. CAES. L. SEPTIMI SEVERI PII || PERTINACIS AVG. || PRAEPOSITVS CRESCENS. SCRIBAE. FORTVNATIANVS || FELICIANVS. QVINTIO || EVTYCHES. PHILVMENVS. D. D. — Romae. Grut. 261, 5. Cfr. Mur. 243, 2. et Eckhel D. N. 7. p. 432.

889. De Commodi Vxore, Crispina Augusta, eiusque patre et fratre cfr. Marini *Atti*. p. 697. Mentio eius fit in marm. mutilo ap. Grut. 170, 7. Ad eandem refert Saxius *Miss.* 4. p. 234. Mur. 507, 2. IMP. AVG. VESPASIANI || PROSIAE CRISPINAE. Antii; e Vulpii *Latio* T. 3. p. 40. Sed BRVTIA non PROSIA CRISPINA illa nominabatur. Notandum quoque, sub Commodio vel paullo post, usurpari coeptam esse formulam IN HONOREM DOMVS DIVINAE. v. Marini *Atti*. p. 647. et 831.

890. D. M. || M. ANTONII ANTHI LVPI PR || PATRICII. AVGVRS. QVAEST. SODAL. TITH. TRIB || MIL. LEG. II. ADIVTR. PIAE. FIDEL. X VIR STL. IV. D. PRAEF. FER || LAT. CVIVS MEMORIAM PER VIM OPPRESSI. 1) IN || INTEGRVM SECUNDVM AMPLISSIMI ORDINIS || CONSVLTVM RESTITVTA EST. 2) SEPVLCVRVM AB EO COEPTVM || CLAVDIAE REGILLAE VXORI. ET ANTIAE MARCELLINAE FIL. || PIETATIS SVAE ERGA EVM TESTIFICANDAE GRATIA ET || NOMINIS EIVS IN PERPETVVM CELEBRANDI PERFECERVNT ATFINES (sic) || M. VALERIUS BRADVA MAVRICVS. PONTIF. ET ANTONIA VITELLIA. || AMICI || Q. FABIUS HONORATVS. T. ANNAEVS PLACIDVS. — Romae. Grut. 356, 1. Post hanc inscriptionem in eod. lap. sequebantur minutae litterae Latinae et Graecae, quae vetustate paene totae obsoleverunt. Add. Grut. ex Mazochii *Corrig.* ad 169, 40.

1) Scil. a Commodio. Lamprid. in eius Vita. C. 7. interemit — Anicium Lupum, ubi Cod. Pal. rectius *Antium Lupum*. Grut. 2) Capitol. in *Pertinace*. C. 6. *Revo-*
cavit etiam eos qui deportati fuerant crimine maiestatis, eorum memoria restituta,
qui occisi fuerant. Cfr. de hac inscript. Marini *Atti*. p. 181.

HAGENBVCHII Excursus ad figlinas Commodi et Pertinacis.

Bimardum in *Murat. Proleg.* p. 122. D. ad Grut. 262, 6. et 253, 3. (non 353, 3.) ac si duo diversa essent epigrammata, quum nonnisi unum sit, a Grutero bis datum provocasse Commodi tum praenominis, tum titularum eius principalium caussa, notavi ad utrumque Gruteri locum. Cfr. Grut. 477, 2. 178, 4. Ita mox idem Bimardus p. 124. similem committit errorem, ob praenomen M. Commodi ultimo imperii eius anno provocans ad duas inscriptiones Grut. 484, 1. et Don. Class. II. 127., quas nonnisi unam esse vel ex Gorii nota potuisset videre, pag. operis Doniani 99. extrema haec notantis: 127. *Mancam edidit hanc inscriptionem sigilli antiquae figlinae Gruterus* 184, 1. cet. Quid fuisset futurum, si Bimardus epistolam suam scripsisset post editum Muratoriani Thesauri Tomum I., in cuius p. 345, 1. ut inedita datur inscriptio, quae Gruteri et Donii opera iam prodierat? anne tamquam ad tres diversas inscriptiones Grut. Don. et Mur. provoca-

turnus fuisset? Est tamen, quod in speciem pro Bimardi exemplo posteriore possim adferre. Figlinarum inscriptiones, quae prorsus similes sint, nedum in quibus exscriptores variant, potuisse non easdem, sed diversas fuisse: quia in iisdem officinis eodem exemplo plures fuisse confectas negari nequeat. Huius, de qua nunc scriptio nobis est, typum differre

Grut. 484, 1.

891. OPVS. DOL. Q. NONI PRI-
SCIANI
M. COMMODO. AVG. VII.
HEL. PERTIN. II. COS

Don. II. 127. 99.

892. OPVS DOL. Q. NONI. PRI-
SCIANI
M. COMMODO. AVG. VII.
HEL. PERTIN. II. COS
ANTONI ET FLAVI INS.

Mur. 345, 1.

893. OPVS. DOL. Q. NONI PRISCIANI
M. COMMODO AVG. VII. HEL. PERTIN. COS.
ANTONI ET FLAVI

vides; consonare vero apographa tria usque ad ea, quae post PERTIN. sequuntur. Donius etiam aequae ac Gruterus, II COS. at Mur. tantum COS. Post COS. nihil in Grutero est: est vero in Don. et Mur. ANTONI ET FLAVI; in illo praeterea INS. quod hic ignorat. Num ergo tria diversa erunt monumenta? Forsitan: licet in eadem marmorea etiam inscriptione haud raro plures etiam *διπλογραφας* occurrere, a diversis exscriptoribus, ex eodem autographo tamen, ortas negari non possit. Quod si vel maxime tres diversae sint epigraphae, num errabimus, si eandem dicamus, quasque unam tantum habeamus, quae ex eadem officina, et eodem anno prodierint? Quum Fabretti Caput VII. figlinarum signa complexum primum legerem, postea iterum ac tertium cum aliorum collectorum magnorum, Gruteri, Sponii, Gudii, Donii, Muratorii libris conferrem, ut occasiones erant, (collaturus etiam magis, si dehinc otium large suppeditabatur; neminem enim adhuc in figlinis dandis maiore usum esse diligentia quam Fabrettum deprehendi;) deprehendi saepissime, figlinarum inscriptiones si non easdem, certe non dissimiles, in paucisque a se invicem abeuntes, modo ab iisdem, modo a diversis editoribus publici iuris factas esse: quas operae compendificiendae causa in observationibus meis ad Fabrettum ceterosque adlitis, quantum memini, easdem malui fere dicere, quam similes tantummodo: etsi non negem, plures earum fortasse similes modo fuisse, pauciores tantum prorsus easdem: excipere tamen licebit, opinor, quae non ab *αὐτοπταις*, sed ex schedis dumtaxat, proditae in pauculis tantum vel additis, vel omissis differunt: cuius puto generis etiam esse, quam Don. II. 127. ex adversariis Achillis Statii, Muratorius autem 345, 1. ex Ligorio suo dedit. v. quoque Grut. 193, 8.

§. 21. P. HELVIVS PERTINAX. — DIDIUS IVLIANVS. —
CLODIUS ALBINVS.

894. IMP. 1) COMMODO AVG. II N. VII. ET P. HELVIO. II
PERTINACE ITER. COS 2) COH. X. VRB. TI. CL. II PLAVTIVS
TI. FIL. II FABIA. RECEPTVS. ROME. STIP. XX. D. CASSI. II

ET L. VETTIENVS L. FIL. || RESTVTVS STIP. XV. || D. POLLIONIS. CAMEIRIAE. MARTI VOTVM. || L. B. S.³⁾ — Romae. Grut. 56, 4.

1) Deflectit saxum hoc in positu et ordine verborum ab regula, quam vulgo lapp-militares tam sepulcrales quam votui sequuntur; quae hunc potius ordinem suasisset: Ti. Cl. Plautius (duobus gentilitiis nominibus usus, ut alii multi, illo iam aeo) Ti. Fil. Fabiâ Receptus, domo Roma, Miles Coh. X. Vrbanae, centuria Cassii, stipendiorum XX. et L. Vettienus L. Fil. (tribus huius deest) Restutus (i. e. Restitutus, compendio marmorariis in hoc cognomine in primis solito) domo Cameria, Miles Coh. eiusd. centuria Pollionis, Stip. XV. Saxi ordo turbator et impeditior fraudi fuit Scaligero, ut daret Ind. 6. *Centuria Pollionis Cameria*, nullo sensu. Hâc. 2) p. Chr. 192. 3) *Libens* vel *Libentes*.

895. PRO SALVTE IMP. CAES. || P. HELV || PERTINACIS AVG. P. P. PONTIF. MAX || TRIB. POTESTAT COS. II. ¹⁾ || P. HEL. PERTINACIS CAES. || ET FL. TITIANAE AVGVST. ²⁾ || OCEANVS SER. VERNA. || DISPEN. . A. FRUMENTO. — Mediomatrici. Schoepflin *Alsac.* 1. p. 586.

1) p. Chr. 193. 2) cfr. Capitol. in *Pertinac.* 5. Eckhel D. N. 7. p. 146.

896. IMP. CAES. P. HELVIO || PERTINACI AVG || COS. II PONTIFICI || MAXIMO. TRIB. POT || P. P. PRINCIPI SEV¹⁾ || FORTISSIMO DVCI || ET OMNIVM VIRITVVM (*sic*) PRINCIPI || CAPENATES FOEDER²⁾ || PROC. L. LICINIO SPERANIDO — *In dextro latere*: DEDICATA XIII. KAL. APRILIS. CVR. P. SCANTILIO PROSPICIO . . . . MVICIO MUCIANO || FALCONE ET || CLARO COS.³⁾ — Romae. Mur. 345, 2.

1) Hagenb. accepit pro particula *seu*. Mihi est potius SEVerissimo. 2) foederali. 3) p. Chr. 193.

897. In marmore Tarraconensi mutilo ap. Grut. 209, 1. legimus: IMP. CAES. P. HELVIO || PERTINAC. PRINCIP. || SENATVS. PATR. PATRIAE || COS. II. — Ubi insolitum plane illud *Princip. Senatus*.

898. * DIVOS || PERTINAX || AVG. S. C. — Romae ad viam Tiburtinam in arcula marmorea. Fabrett. p. 379, 191. Mur. 243, 4. Suspecta erat, nec sine causa, Maffei. Aliam Pertinacis inscriptionem Praenestinam, sed a Ligorio fortasse confictam, habes Grut. 26, 4; de qua tamen Eckhel D. N. 7, p. 143. non dubitavit.

899. Ad DIDIVM IVLIANVM, nondum Imperatorem, Reinesius refert marmor mutilum Romanum, quod exhibet atque supplet p. 414. seqq. Sed res plane est incerta.

900. * I. O. M. * || CL. ALBINO C. F. V. C. || P. GAL. AVG. ET LVG || LIBERTATIS ADVERS. SEVERVM. ACERRIMO || VINDICI. — Albigny prope Lugdunum. Bimard. *Proleg.* p. 138. Maffei A. C. L. p. 478. recte, si quid iudico, spuriam esse pronuntiaverunt; acriter contra defendit Bouhier *Dissert. sur le grand Pontificat des Emp. Rom.* 1742, p. 10. ita interpretatus: „Caii filio, viro clarissimo, praesidi vel patri Galliarum Augusto et Lugdunensium cet. . .” Notandum enim, alteram quoque inscriptionem, quam in auxilium vocat Bouhier p. 22.

ap. Gud. 18, 5. (SEVERO. II. ET L. POSTUMIANO ALBINO COS.) Ligorianam, immo manifesto spuriam esse; inauditi praeterea sunt tituli, Praeses vel Pater Galliarum. Consule etiam Saxii *Miss.* 1. p. 15.

901. * HERCVLI DEFENSORI || PRO REDITV ET ITV D. CLODI SEPTIMI || ALBINI CAESARIS || D. CLODIVS D. L. FELIX || ACTOR CAES. N. D. D. — Sine loco. Grut. 45, 42. ex Panvin. *Fast.* p. 355. Aldi Orthogr. p. 337, 38. Suspectum marmor, quod tamen sua se simplicitate tueri potest.

§. 22. L. SEPTIMIUS SEVERUS CET.

902. ... F. CLASSETIVS || ... RATVS || . . C. V. NATVS III IDVS ... VALERIO LARGO ET MES||SALLINO COS. 1) VITA FVNC || IDIB. APRIL. IMP. ANTONINO III COS 2) VIXIT ANNIS LXI. MEN||SIBVS VI. D. XXIII || IMP. SEPTIMIO SEVERO || COS. ADLECTVS . . || PRAETORIOS ... 3) — Beneventi. de Vita. p. 229. et *Inscriptt.* p. 30, 5.

1) p. Chr. 147. „raro annus natalis et emortualis in sepulchralibus notatur.” de Vita. 2) p. Chr. 208. 3) *adlectus* inter *praetorios* a Divo Commodo, supplet de Vita. „De anno primo Septimii Severi consulatus, quem is adhuc privatus gessit, ex Fastis non constat; certum vero est, vivente Commodo consulem primum fuisse.” Idem. Tu vero consule Eckhelium D. N. 7. p. 166., qui consulatum illum ad a. 185, refert. Sic et Almeloveen.

903. IMP. CAESARI L. SEPTIMIO SEVERO PERTINACI. AVG. P. M. TRIB. POT. III || IMP III. COS. II. ARABICO. ADIABENICO. || FRATRI ARVALI. — Romae. Doni. p. 418, 49. Mur. 489, 2. Marini *Tav.* 53. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 422., qui contra Marini. defendit notas annum p. Chr. 195. indicantes. Idem marmor corruptum (TRIB. POT. III. DES. III. COS. II) v. ap. Spon p. 269. Cfr. Eckhel 8. p. 449.

904. IMP. CAES. DIVI. || M. ANTONINI PII. || GERMANICI SARMATICI FILII. DIVI || COMMODI FRATRI. || DIVI ANTONINI PII NEPOTI || DIVI ADRIANI PRONEPOTI || DIVI TRAIANI PARTHICI ABNEPOTI. || DIVI NERVAE ADNEPOTI. || L. SEPTIMIO SEVERO PIO. || PERTINACI AVG. ARAB. || ADIABENICO P. M. TRIB. POT. III. 1) || IMP. VIII. COS. II. P. P. — Ostiae. Nibby *Viaggio* 2, p. 297.

1) Lege III. p. Chr. 196., ut in simili lap. ap. Marini *Alt.* 2. p. 411.

905. IMPERATORES || CAESARES || L. SEPTIMIUS SEVERUS PIVS PERTINAX AVG. ARABICVS ADIABENIC. || PARTHICVS MAXIMVS TRIBVNICA || POTEST. VI. IMP. XI. COS. II. 1) || PROCOS. P. P. || ET M. AVREL. ANTONINVS AVG. FILIVS EIVS || VIAS ET MILLIARIA || PER Q. VENIDIVM RVFFVM || LEG. AVGG. PR. PR. PRAESIDEM PROVINC. SYRIAE || PHOENIC. 2) RENOVAVERVNT || II. — Columna duobus milliaribus a Sidone, Tyrum versus. Spon *Misc.* p. 270, 5.

1) p. Chr. 198. 2) i. e. *Phoenices* potius quam *Phoeniciae*. HAGENB.

906. DIVO NERVAE || ATAVO || IMP. CAES. L. SEPTIMIUS || SEVERVS PIVS || PERTINAX AVG || ARABICVS. ADIABENICVS || PONT. MAX. TRIB. POT. III. IMP. VIII. COS. II. 1) P. P. — Romae. Reines. p. 303, 9.

1) p. Chr. 194.

907. BONO EVENTO || PROFECTIONIS ORIENTALIS ET || REDITVS AVGVSTORVM L. SEPTIMI || ET M. AVR. ANTONINI COL. IVLIA || AVG. CONCORDIA FELIX BENEVENTVM DEVOTA MAIESTATI AVGG. 1) — Beneventi: de Vita p. 27, 192. et *Inscriptt.* p. 17, 3.

1) Videtur pertinere ad a. p. Chr. 198. quo Caracalla Augusti nomen primum adeptus est. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 384. initio habet BONEVENTO.

908. IMP. CAES. DIVI M. ANTON || PII GERM. SARM. F. DIVI || COMMODI FRAT. DIVI ANTON. PII. NEP. DIVI HADRIANI PRONEP. DIVI TRAIANI. PARTH || ABNEP. DIVI NERVAE ADNEP. || L. SEPTIMIUS SEVERVS PARTH. || MAX. AVG. ARAB. ADIABEN. || PARTH. MAX. PONT. MAX. TRIB. POT. VIII. 1) IMP. XI. COS. III. 2) || PROC. ITER. 3) RESTITVIT. < LXXII. — Emeritae. Grut. 156, 9.

1) p. Chr. 200. 2) „Lege. II.” Masson. cfr. Mur. 347, 2. 3) notandi lapides, in quibus Severus dicitur Proconsul iterum, tertium, quintum. Cfr. Grut. 191, 1. 264, 6. v. Eckhel D. N. 8. p. 342. Sunt tamen, quantum observavi, vel Hispanienses, vel Laziani, suspectae igitur fidei.

909. IMP. CAESARI || DIVI MARCI ANTONINI PII GERMANICI SARMATICI FILIO DIVI COMMODI FRATRI DIVI ANTONINI PII NEPOTI DIVI HADRIANI PRONEPOTI DIVI TRAIANI PARTHICI ABNEPOTI || L. SEPTIMIO SEVERO || PERTINACI AVG. ARABICO || ADIABENICO PARTHICO MAXIMO PONTIF. MAX. TRIB. POTESTAT. ... X ... 1) COS. III. || ... PROCOS. R. P. SVA || VLP. 2) CVRANTE || P. ANTONIO FAVSTO. LEG. AVGVSTORVM. PR. PR. — In Bulgaria. Mur. 244, 2.

1) Trib. Pot. X. Imp. XI. p. Chr. 202. 2) respublica sua Vlpia.

910. SOLI AETERNO. LVNAE || PRO AETERNITATE IMPERII || ET SALVTE IMP. CA ... SEPTIMI SEVERI || AVG. PII. || ET IMP. AVG. 1) CAES. M. AVR. ANTONINI || AVG. PII. || ... CAES || ET IVLIAE AVG. MATRIS CAES || DRVSVS VALERIVS COELIANVS. (*cetera mutila sunt.*) — Collares in Lusit. Grut. 32, 10. v. Eckhel D. N. 7, 181.

1) Dele hic Aug. v. *Add. Holth.*

911. CHAMARCOREI || L. IVLIO L. F. ARN AVGVIRINO PATRONO || CIVITATIS ET COLLEGI || IVVENVM M. F. 1) ET COLLEGI DENDROFORVM || OMNIBVS HONORIBVS || ET ONERIBVS CIVITATIS SVAE || FVNCTO IVVENES SUI || AMANTISSIMO || L. D. D. D. || *A latere sinistro:* CVRA AGENTIBVS || L. IVLIIS AVGVIRINO ET || IRENEO. ET MAXIMO || FILIIS. DEDI-

CATA IDIBVS || IVLII. TER ET SEMEL COS.²⁾ — Otricoli, nunc Romae. Marini *Iscr. Alb.* p. 49.

1) Martensium Fortensium, vel Municipii Falerionensis cæt. 2) de singulari hoc modo Cons. indicandi v. Marini l. l. H. l. significat ann. p. Chr. 202. *Duob. Augg. Severo III. et Antonino Pio Cos.* ap. Fabrett. C. 3. N. XIV.

912. Inscriptio arcus Septimii Severi, secundum Barthelemy *Mém. de l'Acad. des Inscript.* T. 28. p. 579. et Silvestri in Calogerà *Raccolta.* T. 2. p. 65.: IMP. CAES. LVCIO. SEPTIMIO M. FIL. SEVERO PIO PERTINACI. AVG. P. PATRI PATRIAE. PARTHICO ARABICO ET || PARTHICO ADIABENICO. PONTIFIC. MAXIMO. TRIBVNIC. POTES. XII. IMP. XI. COS. III. PROCOS. ET || IMP. CAES. M. AVRELIO L. FIL. ANTONINO. AVG. PIO. FELICI. TRIBVNIC. POTES. VI. COS. PROCOS. P. P. || OPTIMIS. FORTISSIMISQVE. PRINCIPIBUS. || OB. REM. PVBLICAM. RESTITVTAM. IMPERIVMQVE POPVLI ROMANI PROPAGATVM. || INSIGNIBVS VIRTVTIBVS EORVM DOMI FORISQVE. S. P. Q. R. — Pro illis: P. P. — Principibus ante Getam occisum isthaec legebantur: Et P. Septimio Getae Nobilissimo Caesari. ob rem publ. cæt. — Pertinet ad a. p. Chr. 203.

913. IMP. CAES. L. SEPTIMIO SEVERO PIO. PERTINACI AVG. ARABIC. ADIABENIC. PARTHIC MAX. FORTISSIMO. FELICISSIMO. || PONTIF. MAX. TRIB. POTES. XII. IMP. XI. COS. III.¹⁾ PATRI PATRIAE. ET || IMP. CAES. M. AVRELIO. ANTONINO PIO. FELICI. AVG. TRIB. POTES. VII. COS. III. P. P. PROCOS. FORTISSIMO. FELICISSIMOQVE PRINCIPI. ET || IVLIAE AVG. MATRI AVG. N. ET CASTRORVM ET SENATVS. ET PATRIAE. ET IMP. CAES. M. AVRELI. ANTONINI PII. FELICIS. AVG || PARTHICI. MAXIMI. BRITANNICI. MAXIMI || ARGENTARIII ET NEGOTIANTES BOARII HVIVS ^{LOCI. QVI. INVEHENT.²⁾} DEVOTI NVMINI EORVM. — Romae. Inscriptio minoris arcus Severi in Foro Boario. Grut. 265, 2. Nardini 2. p. 255.

1) p. Chr. 204., quocum tamen sequentes Caracallae notae minime coeunt; tituli maxime Parthici Max. et Britannici Max. Scil. ante Getae interfectionem, eius nomen legebatur post: *Potest. VII. Cos.*; et nomen Fulviae Plautillae post: *Antonini. Pii. Felicis Aug.* v. Fontanini *Antiqq. Hortae.* ed. Graev. p. 22. Silvestri in Calogerà *Racc.* 2. p. 82. 2) Ita Grut. Nard. ^{INVEHENT.} v. Nardini l. l. et Marini *Atti I.* ^{LOCI QVI.} p. 74., qui Gruteri ordinem exhibet.

914. Similem, sed admodum corruptam vide in Holstenii *Epistolis.* Paris. 1817. p. 458.

915. IMP. CAESARI || L. VERI AVG. FIL || DIVI PII NEP. DIVI || HADRIANI PRON. DIVI || TRAIANI PARTH. ABNEP || DIVI NERVAE ADNepOTI || L. SEPTIMIO SEVERO || PIO PERTINACI AVG. ARABIC. ADIAB. PARTHIC. MAXIMO. P. M. TRIBVNIC || POTES. XIII.¹⁾ IMP. XI. COS. III. || P. P. || COLONIA HELVIA RICINA || CONDITORI SVO. — Prope Maceratam, ubi

olim Ricina. v. Mannert *Ital.* 1. p. 490. Grut. 265, 5. D. Harduinus vidit. Sed habet iam Apianus p. 151. 4. et 152, 3.

1) p. Chr. 205. de anno Imperat. v. Eckhel D. N. 7. p. 193.

916. M. NONIO M. F || FAB. ARRIO || PAVLINO APRO || COS¹⁾ || XV. VIR. SAC. FAC || PRIMO AMICO || FVNDANVS — Brixiae. E schedis Gnocchii Labus *Dissertaz.* p. 28.

1) Haud improbabilius Labus hunc habet pro Consule a. p. Chr. 207., ubi in Fastis Coss. vulgaribus v. c. in Roncallii *Vetustiorib. lat. Script. Chronicis.* T. 2. p. 559. simpliciter memoratur *Aper Cos.*; in Almeloveenianis M. Flavius Aper. Eiusdem coniux est L. FILIA PACVLA, ut in lapide ipso idem legit Labus, non *Lucia Filicula*, ut corrupte est ap. Grut. 441, 9. Cfr. Maffei A. C. L. p. 340.

917. I. O. M. || PRO SALVTE ET VICTORIA || IMP. CAESARIS M. AVRELI || L. AVRELI VERI F. DIVI PII NEP. || DIVI HADRIANI PRON. DIVI TRAIANI || PARTH. ABNEP. DIVI NERVAE ADNEPOTIS.¹⁾ — Amastri. Mur. 3, 2. et 243, 4.

1) Immerito hoc saxum suspectum fuit et Muratoriō p. 3., et C. H. A. in *Misc. Obs. Nov.* 4, 1742. p. 180. — „Ut in Grut. 265, 5. Severus appellatur *L. Veri Aug. F.*, ita in Gud. 93, 4. invenio eundem Severum dici D. Marci Antonini Germanici M. Sarmatici filium, Divi Commodi fratrem, unde inserto tantum ET puto in Mur. hic leg. esse:” M. Aurelii et L. Aurelii Veri F. „in fine vero saxum esse mutilum, in quo post v. 6. fuerit: *L. Septimio Severo Pio Pertinaci.*” HAGENB. Mss.

918. PRO SALVTE || AVGG. N. N || SEVERI ET ANTONINI ET GETAE CAES. P. SALTIVS P. F. MAECIA THALAMVS HADRI¹⁾ || PRAEF. LEG. II. AVG. C. V.²⁾ AMPELIANO ET || LVCIL. —

919. IMP. SEVERVS || AVG. ET ANTONINVS CAES. DESTINATVS || RESTITVERVNT CVRANTE VIRIO LVPO LEG. E||ORVM³⁾ PR. PR. — Ikeleiae. Scalig. *ad Euseb.* p. 228. ex Camdeni *Britannia*. Vtraque inscriptio in magnis collect. desideratur, auctore HAGENB. Posterior tamen exstat ap. Grut. 494, 3.

1) *Hadrianalis.* 2) *Curantibus.* 3) *Scil. Augustorum.*

920. IMP. CAESARI || L. SEPTIMIO SEVERO || PIO PERTINACI AVG || ARABIC. ADIAB. PARTHIC || MAX. BRITT. MAX. TR. POT. || XVIII. IMP. XII. COS. III.¹⁾ P. P. || CAELESTI EIVS INDVLGENTIA IN AETERNAM || SECVRITATEM. ADQVE || GLORIAM IVRE AE||QVO FOEDERIS SIBI || CONFIRMATO || CAMERTES || P. P. — Camerini in Vmbria. Grut. 266, 4.

1) p. Chr. 210. Cfr. Grut. 150, 5.

921. D. M. ABGAR || PRAHATES || FILIVS REX || PRINCIPIS || ORRHENORV¹⁾ || HODDA || CONIVGI BENE || MERENTI FEC || — Romae. Lupi *Ep. Sev.* p. 441. Mur. 665, 4. Spectat ad tempora Severi vel Caracallae. Cfr. Herodian. 3. C. 9. *προσέφυγε δὲ Σεβήρω καὶ ὁ Ὀσροηνῶν βασιλεὺς Ἀνγάρως.*

1) Osroenorum.

922. . . . VI. DE . . .¹⁾ || BONAE MENTI AC RE||DVCI FORTVNAE. RED||HIBITA ET. SVSCEPTA || PROVINCIA || T. FLAVIVS SECVNDVS PHILIPPIA||NVS. V. C. LEG. AVGGG.²⁾ PROV. LV-

GVD. || LEG. LEGG. || . M.³⁾ ET XIII. GEM. ALLECT. || INTER PRAETORIOS. TRIBVNICI||OS. QVAESTORIOS. TRIB. MILITVM || LEG. VH.⁴⁾ GEM. CVM IVLIA NEPOTIL||LA C. F.⁵⁾ SVA ET T. FL. VICIORINO⁶⁾ PHILIPPIANO C. I.⁷⁾ TRIB. MIL. LEG. V. MA||CED. ET FL. ARICIANO⁸⁾ C. P.⁹⁾ LECTO IN. PATRICIAS FAMILIAS. || ARAM CONSTTIVIT AC || DEDICAVIT. — Lugduni. Mongez in *Mémoires de l'Institut royal*. T. 1. p. 241.

1) f. Providentiae Deorum vel Augg. 2) Severi, Caracallae et Getae, secundum Mongez. Secundum Millin *Voyage* 1, 529. Cari, Carini et Numeriani. 3) primae Minerviae. 4) VH. ita lapis pro VII. 5) clarissima filia. 6) pro: Victorino. 7) clarissimo iuveni. 8) clariss. puero. 9) Cfr. Grut. p. 393, 6. 403, 1. Ceterum Inscriptio haec pertinet ad a. p. Chr. 210. secundum Mongez. Ut Millin vult, circa 283.; is *redhibitam provinciam* de Persia intelligit. Sed cur *provincia* nude sic dicta Persia in lapide Gallicano?

§. 23. IVLIA DOMNA. CARACALLA. GETA.

923. IVLIAE AVG || IMP. CAES. L. SEPTIMI || SEVERI PERTINACIS AVG.¹⁾ || ET M. AVRELIANI OPTIMI²⁾ || CAESARIS. IMP. DESTINATI || PARENTI || MATRI CASTRORVM || TREBVLANI MVTVESCANI. — Trebulae in Sabinis. Grut. 1085, 9.

1) Scil. Vxori. 2) *M. Aurell. Ant. Optimi*. Perizon. Dissert. Triad. p. 26. sed melius Tristan. T. 2. p. 117. *M. Aurell Antonini* omisso *Optimi*, quod sane ante *Caesaris. Imp. destinati* poni non solet. HAGENB. MSS.

924. PRO SALVTE ET INCOLVMITATE DOMINI NOSTRI MARCI || AVRELI SEVERI ANTONINI PII || ET IVLIAE AVG. Matr. AVG. ET || *Castorum* CER... — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 401, 3.

925. I. O. M. ET || IVNONI REGIN. || PRO SAL. IMP. M. AVR. ANTONINI PII¹⁾ AVG. ET || IVLIAE AVG. MATRIS AVG. || M. VLP. MUCIANVS || MIL. LEG. XIII. GEM. || HOROLOGIAR.²⁾ TEMPLVM || A SOLO DE SVO. EX VOTO || FECIT. || FALCONE ET CLARO COSS.³⁾ — Albae Iuliae. Grut. 6, 6.

1) Caracallae. 2) horologiarium. 3) p. Chr. 193., qui tamen annus titulus Aug. ac Pii Caracallae minime congruit. Subest igitur fraus aliqua. v. *Add. Holth.*

926. IMP. CAES. M. AVRELLIO ANTONINO AVG || TRIB POT. II.¹⁾ PROCOS || IMP. CAES. L. SEPTIMI SEVERI || PII. PERTINACIS. AVG. ARABICI ADIABENICI PARTHICI MAX || F. F. P. P.²⁾ FILIO. DIVI M. ANTONINI PII. GERMANICI. SARMATICI || NEP. DIVI ANTONINI PII PRONEP. DIVI HADRIANI ABNEP. || DIVI TRAIANI PART. ET DIVI || NERVAE ADNEP.³⁾ D. D. P. — Perusiae. Grut. 268, 4. correctius apud Marini *Atti*. p. 360. Vermiglioli 2. p. 268.

1) p. Chr. 199. 2) Felicissimi Fortissimi Patris Patriae. 3) pro: Divi Traiani Adnep. et Divi Nervae Trinepoti.

927. IMP. CAES. DIVI SEPTIMI SEVERI || PII ARABICI ADIAB. PART. MAX. BRIT. || MAX. FILIO D. M. ANTONINI || PII GERM. SARM. NEPOTI || DIVI || HADRIANI ABNEPOTI || DIVI TRAIANI PART. ET DIVI NERVAE ADNEPOTI || M. AVRE-

LIO ANTONINO PIO AVGVSTO || PARTHIC. MAX. BRIT. MAX.¹⁾
 PONT || MAX. || TRIB. POT. XV. IMP. BIS. || COS. IIII.²⁾ P. P.
 PACATORI ORBIS || RESPVB. TVCCITANORVM³⁾ D. D. — Mar-
 tos in Hisp. Mur. 247, 4.

1) GERMANICVS MAX. additur ib. 245, 8. p. Chr. a. 214. 2) p. Chr. a. 213. 3) Tucci, opp. Hisp. Baeticae.

928. IMP. CAES. M. AVRELIO ANTONINO PIO. FELICE.
 AVG. PAR||THICO MAX. BRITANNICO MAX || PONTIFICE MAX.
 P. P. COS. IIII.¹⁾ || PROCOS. CIVITAS AQVENS || AB AQVIS.
 LEVG. || IIII. — Columna leugaris. Steinbaci. Schoepflin *Alsac.* 1.
 p. 553.

1) Caracallae. p. Chr. 213., quo expirat *Brit.*, succedit *Germanici* titulus. v. Eckhel D. N. 7. p. 209.

929. IN. H. D. D.¹⁾ || GENIO SANC||TO M. AVREL.²⁾ || CL.
 POMPEIAN||VS. MIL. LEG. VIII || ANTONINIANAE || AVG. B. F.
 COS.³⁾ K. || IANVAR. IMP. D. N. ANTONINO IIII. ET || BALBINO
 II. COS.⁴⁾ — Praumheim circa Francofurtum. Grut. 108, 1. 1075, 10.

1) In Honorem Domus Divinae. 2) Caracallae, 3) Beneficiar. Cos. 4) p. Chr. 213.

930. IMP. CAES. M. AVRELIO ANTONINO PIO FELICI AVG.
 || PRINCIPI IVVENTVTIS NV||MINI PRAESENTI RESTITV||TORI
 ET CONSERVATORI SEMPER VITAE ADQVE || DIGNITATIS
 SVAE || DEVOTISSIMVS NV||MINI EIVS || A. AEMILIVS MACER
 FAVSTINIA. V. C. || *a latere*: DEDIC. XVIII. KAL. || SEPTEM A ||
 CATIO SABINO ET CORNELIO ANVLINO COS.¹⁾ — Romae.
 Spon *Misc.* p. 271, 1. Fabrett. 682, 70.

1) Consules sunt ordinarii anni 216. p. Chr. nec *Catio* mutandum in *C. Atio*. HAGENB. Dignus inprimis notatu est titulus *Principis Iuventutis* Caracallae iam Imperatori datus. v. Eckhel 8. p. 379. et de Caracallae lapidibus cfr. in primis Marini *Atti.* p. 501.

931. IOVI OPTIMO M. || NEPTVNO. SERAP. || PRO SALVTE
 . . . CTO . . .¹⁾ || ET PERPETVITATE || IMP. CAESARIS || . . .
 AVREL.²⁾ . . . P. FELICIS AVG. . . . || . . . VS ANTIANVS . . . ||
 EIVS PR. PR.³⁾ || PROV. PANN. INF. — Csiv in Pannonia. Se-
 stini p. 216.

1) Victoria. 2) Caracallae. 3) Legatus eius, Proprætor.

932. INVICTE IMP. ANTONINE || PIE FELIX AVG || MVLTIS
 ANNIS IMPERES . . .¹⁾

Infra:

IMP. CAES. M. AVRELIVS || ANTONINVS PIVS FELIX AV-
 GVSTVS || PARTH. MAX. BRIT. MAX. GERM. MAX. || PONTI-
 FEX MAXIMVS || MONTIBVS IMMINENTIBVS || LYCO FLVMINI
 CAESIS VIAM DELATAVIT (*sic*) || PER A . . . || ANTONINIA-
 NAM SVAM.²⁾ — Inter Berytum et Tyrum. Spon *Misc.* p. 272,
 Gud. 72, 2. corruptissime ap. Mur. 458, 3. v. Hultmann *Misc. Epigr.*
 p. 400.

1) De huiusmodi acclamationibus cfr. erudite disputantem Glossium in *Theodos. Cod. genuini fragm.* Tubingae 1824. 2) Hultmannus l. l. subintelligit: *villam*. Sed

quum post PER A . . . ex typo saltem Sponii deesse quaedam videantur, difficilis est explicatu hic versus. Equidem malletm supplere: *legionem*, ut supra *Leg. VIII. Antoninianae*, ut indicet, se in dilatanda ea via ministerio huiusce legionis usum esse. Cfr. etiam Saxii *Miss.* 4. p. 180.

935. Caracalla MARCOMANNICVS etiam vocatur in lap. Albigaunensi mutilo ap. Mur. 1021, 7. SEVERVS in marm. Hispan. Grut. 267, 7.

Ap. Grut. 150, 5. vocatur: FORTISSIMVS AC SVPER || OMNES FELICISSIMVS || PRINCEPS, craso ante Getae nomine. — MAGNVS post consecrationem. V. infra in Elagabalo et Alexandro Severo.

934. . . . .¹⁾ || IMP. M. AVRELII. ANTONINI AVG. PII FELICIS PONTIFICIS. CONS²⁾ || IMP. L. SEPTIMI. SEVERI AVG. PII. FELICIS || PONTIFICIS ET PARTHICI MAXIMI. COS. III. NVRVI || FILIAE || . . . . .³⁾ || PONTIFICIS. NOBILISSIMI. PR. PR. NECESSARI || AVGG. ET COMITIS (*sic*) PER OMNES EXPEDITIONES EORVM || T. STATILIVS CALOCAERVS NOMENCL. || CVM STATILIO DIONYSIO . TRIB. LEG. XVI. FLAVIAE. || ET STATILIO MYRONE. DISSIGNATORE SCAENAR⁴⁾ || FILIIS. ET STATILIO DIONYSIO DISCIPVLO FICTORVM⁵⁾ || PONTIFICVM. C. C. V. V. NEPOTE SVO || AMPLA BENEFICIA DE INDVLGENTIA || AVGVSTORVM SVFFRAGIO PATRIS EIVS || CONSECVTVS. — Romae. Grut. 270, 6.

1) Egrege Fontanius in *Antiqq. Hort.* (Graevii *Thes.* VIII. 3. p. 19.) supplet: *Fulviae Plautillae Aug.* 2) CONIUGI recte Reines. Contra Fontanius, post Plautillae Aug. addebat praeterea VXORI. 3) supple *Caii*, non *Lucii*, *Fulvii Plautiani*, cuius nomen est erasum, ut Grut. 46, 9. 4) v. Grut. 601, 1. et 625, 11. 5) Fictores Pontificum qui fuerint, adhuc incertum est. v. Marini *Atti* 2. p. 791.

935. OPDOLEXPRCFVLVPLAVTPRPR.

CVCOSIIFIGBVCCONIA¹⁾

(*effigies mulieris galeatae super tropaeo:*)

L. NVMER . . .

IVSTVS. FEC. —

Marini. *Atti* 2. p. 544.

1) i. e. Opus doliare ex praediis G. Fulvii Plautiani, praefecti praetorio; clariss. viri, Consulis iterum, figulina Bucconia. Vnum praeter hoc exstat monumentum (Marini ib. p. 620.) integrum huius viri damnatae memoriae.

936. IMP. CAES. L. SEP. SEVERVS P. PERT. AVG || ARAB. ADIABENIC. PONT. MAX TRIB || POT. III. IMP. VII. COS. II. PROCOS || P. P. LEG. V. MAC. II.¹⁾ DONO DEDIT || DEDICANTE P. SEPTIMIO || GETA. LEG. AVG. PRPR. CVIRA AGENTE TIB. CO . . . CLAVDIANO. LEG. AVG. — Thordae inventa, postea Claudiopolin translata. Seivert. p. 25, 29.

1) *macella duo* Seivert. Ridicule: leg. MACEDONICAE. Pertinet lapis ad a. p. Chr. 196.

937. IMP. CAESAR LVCIVS SEPTIMIVS SEVERVS PIVS PERTINAX AVG. ARABICVS. ADIAB. PARTHICVS MAXIMVS || PONTIFEX MAX. TRIB. POT. || VIII. IMP. XII¹⁾ COS. II. P. P. PROCOS. ET IMP. CAESAR || MARCVS AVREL. ANTONINVS

PIVS. AVG. TRIB II POT. III. PROCOS. ET IMP II P. SEPTIM. GETA. ANTON II VIAS ET PONTES REST II AB AVG.²⁾ M. P. XXXXI. — Vrsinii in villa Augustanae dioecesis. Grut. 157, 2., ubi 3, 4, 5, mutatis tantum milliar. numeris prorsus similes sunt.

1) Pro fabrilis mendo hoc XII. habuit iam Velserus. leg. scil. XI. sed idem numerus XII. in omnibus illis recurrit. Eodem referendum, quod iam anno p. Chr. 201. Geta dicitur Imperator, qui anno demum 209. ita dictus est. Scil. in provinciis tam longinquis ab Vrbe minus accurate talia notabantur, et adulatione quadam Getae quoque imperatoria dignitas videtur esse praecepta; siquidem de fide marmorum ipsorum minime dubito. Cfr. Eckhel D. N. 8. p. 428. 2) Augusta Vindelicorum.

938. PRO SAL II DOM. N̄ N̄ II L. SEPT. SEVER II ET M. AVR. ANTO II NINI ET¹⁾ II . . . . . II CAES. AVGG. II CVLT.²⁾ IOVIS II DEDIC II VIII. K. AVG II MUCIANO ET FABIANO II COS³⁾ COLL. AVRAR.⁴⁾ — Ad Zalaknam Metallicam inventa, postea Vin-dobonam translata. Mur. 348, 4. auctior ap. Seivert. p. 24.

1) erasum est nomen P. Septimii Getae. 2) Cultores. 3) p. Chr. 201. Integrum Muciani nomen haec exhibet inscriptio: DIANAE II SACRVM II M. NONIVS II AR-RIVS II MUCIANVS. C. V. II COS. V. S. — Praedorii in agro Bergomate. Mur. 348, 5. 4) Haec addit Seiverti typus.

939. * L. SEPTIMI. GETAE¹⁾ II SAECVLARIA. II SAECVLI FELICITAS II P. PETRONIVS FAVSTVS AVGV. II KAL. AVG. N. COLLEGI.²⁾ II MVMMIO ALBINO. FVLVIO AEMILIANO COS. — Romae. Don. p. 124, 44. ex schedis Mauntianis. Mur. 352, 2.

1) Si probae fidei est, in paucis quoque Caracallae furori superstes fuit: sed mirum est, quum *Secularia* celebrata fuerint a Severo p. Chr. 204. v. Eckhel D. N. 7. p. 185., eorum mentionem fieri Nummio (ita scil. leg.) Albino, Fulvio Aemiliano Cos. p. Chr. 206. Praeterea p. Chr. 205. in nummis Getae exspirat praenomen *Lucii*, retento *Publii*: Eckhel 7, p. 229. Nisi igitur omnia me fallunt, hunc titulum ex nummorum inscriptionibus *Saecularia sacra*. — et *Felicitas Saeculi* (Eckhel l. l.) confinxit homo fraudulentus, ut simil. lapidem Fabrett. p. 755, 613. Spon p. 272. 2) Nominis Collegii Augurum.

940. . . . LEG. VIII. AV . . . . . II V. S. L. L. M. II IMP. ANTO-NINO II. ET G . . . . C. COS.¹⁾ — Oberlin *Mus. Schoepflin*. T. 2, 3. Hic prima littera nominis Getae adest; item litt. C. (*Caesar*).

1) p. Chr. 205.

941. PRO SALVTE DD. NN. AVG. II HERCVLEM DEFENSO-REM II GENIO CENTYRIAE (*sic*) EX VOTO POSVIT II L. DOMITI-VS VALERIANVS II DOMO KAPITOLIA.¹⁾ DE STIP.²⁾ XVIII. II MIL. COH. X PR. P. V.³⁾ 7. FL. CARALITANI II LECTVS IN PRAETORIO D. D. N. N. II EX LEG. VI FERR. F. C.⁴⁾ II MISSVS HONESTA MISSIONE II VII. IDVS IANVAR. D. D. N. N IMP. AN-TONINO PIO. AVG. III. ET II GETA NOBILISSIMO CAES. II. COS.⁵⁾ — Romae. Grut. 45, 13.

1) v. Holsten. *ad Steph. Byz.* p. 159. Wess. *ad Ant. Itin.* p. 196. 2) de sti-pendiis pro: stipendiorum. 3) Piae Victricis s. Valentis. 4) ferratae, felices, (s. fidelis) constantis. 5) p. Chr. 208. Hoc *Nobiliss. Caes.* titulo primus omnium insi-gnitus est Geta, tum Diadumenianus. v. Eckhel D. N. 7, 242.

§. 24. MACRINVS. DIADV MENIANVS.

942. IMP. CAES. M. OPELLIO SEVE || MAGNO PIO. FEL. INVICTO || ET MAGNO AVG. ET M. OPELLIO || ANTONINO DIADV MENIANO NOBILISSIMO CAES. PRINCIPI IVVENTVTIS.¹⁾ — Aquis Flaviis in Lusit. Mur. 1993, 7.

1) Positus lapis a. chr. 217. Macrino eiusque filio Diadum. Mur.

943. IMP. CAES. M. || OPELLIVS SEVERVS || MACRINVS PIVS FELIX AVGVSTVS PONTIFEX MAX. TRIB. POT. || II. P. P. COS. PROCONSVL ET M. OPELLIVS ANTONINVS DIADV MINIANVS (sic) NOBILISSIMVS || CAES. PRINCEPS IVVENTVT.

PROVIDE S. C. LXIIIS

NTISSIMI AVG.¹⁾ FECERVNT. || VI. —

Cippus e Celeia Vindobonam devectus. Maffei *Osserv. lett.* 1. p. 188, 32. Mur. 459, 1.

1) i. e. *proidentissimi Augusti. Spatium columnarum LXIIIS. semis*, interpretatur Maffei, praetermittens VI. illud in *Mus. Ver.* 241, 2. *Sanctissimi Aug.* praefert Muratorius, non explicato illo *Provides*. „Heic aqua mihi haeret.” HAGENB. Mss.

In tubo plumbeo apud Gor. *Etr.* 3. p. 280.:

944. OPELLI. SEVERI DIADV MENIANI CAES. PRINCIV.

945. DEDIC. PR. ID. MART. || IMP¹⁾ . . . AVG. COS || ET || OCLATINIO ADVENTO.²⁾ In *postica basis*: IVNONI SANCTAE || IVSSO IOVIS || DOLYCHEN. || P. AELIVS MIRON || NEG. D. D. — Romae. Mur. 354, 2. correctius apud Masson *Hist. crit. de la rép. des lettres.* 6, p. 245.

1) Recte censet HAGENB. Mss., Macrini nomen post Elagabali victoriam hic erasum esse, ut in simili Mur. 354, 1. 2) p. Chr. 218.

§. 25. IVLIA SOAEMIAS. IVLIA MAESA. ELAGABALVS.

946. CΕΤΩ. ΟΤΑΡΙΩ. ΜΑΡΚΕΛΛΩ || ΕΠΙΤΡΟΠΕΥCΑΝΤΙ. ΤΑΑΤΩΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΕΥCΑΝΤΙ. ΕΠΑΡΧΕΙΟΥ || ΒΡΙΤΑΝΝΙΑC. ΕΠΙΤΡΟΠΕΥCΑΝΤΙ. ΔΟΥΛΩΝ. ΠΡΕΙΒΑΘΗC. ΠΙCΤΕΥ || ΘΕΝΤΙ. ΤΑ. ΜΕΡΗ. ΤΩΝ. ΕΠΑΡΧΩΝ. ΤΟΥ ΠΡΑΙΤΩΡΙΟΥ. ΚΑΙ. ΡΩΜΗC || ΔΑΜΠΟΤΑΤΩ. ΑΝΑΡΙ. ΕΠΑΡΧΩ ΕΠΑΡΙΟΥ. CΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ || ΗΓΕΜΟΝΙ. ΑΕΓΕΙΩΝΟC. Γ. ΑΓΓΟΡCΘΗC. ΑΡΕΑΝΤΙ. ΕΠΑΡΧΕΙΟΥ || ΝΟΡΜΙΑΙΑC. ΙΟΥΑΙΑ. COAIMΙΑC. ΒΑCΚΙΑΝΗ. CΥΝ. ΤΟΙC. ΤΕΚΝΟΙC. ΤΩ. || ΠΡΟCΦΛΑΕCΤΑΤΩ. ΑΝΑΡΙ. ΚΑΙ ΓΑΤΚΥΤΑΤΩ. ΠΑΤΡΙ.

SEX. VARIO. MARCELLO || PROC. AQVAR. C. PROC. PROV. BRT. CC. PROC. RATION. PRIVAT. CCC.¹⁾ VICE. PRAEF. PR. ET VRBI FVNCTO || V. C. PRAEF. AERARII. MILITARIS. LEG. III. AVG. || PRAESIDI PROVINC. NVMDIAE || IVLIA SOEMIAS BASSIANA C. F.²⁾ CVM FILIIS || MARITO ET PATRI AMANTISSIMO. — In urna Velitris effossa. Oderici. p. 199. Cardinali *Inscr. Velit.* p. 176. Eckhel D. N. 7. p. 245.

1) Centenario, Ducenario, Trecenario; qui sestertia c. cc. ccc. stipendii nomine obtinuerat. v. Oderic. 2) Clarissima Femina.

Fragm. Tab. Fratr. Arval. XLI. 6.

947. PR. ID. IVL. IN CAPITOLIO ANTE CELLAM IVNONIS REGINAE FRATRES ARVALES CONVENERVNT AD VOTA ANNVA SVSCIPIENDA PRO SALVTE ET INCOLVMITATE IMPERAT. CAES. M. AVRELII ANTONINI PII. FEL. AVG. P. M. TR. POT. CONSVLIS. PATRIS PATRIAE. PROCOS. ET IVLIAE MAESAE AVG. AVIAE AVGVSTI NOSTRI TOTIVSQVE DOMVS DIVINAE EORVM. ITEM AD VOTA DECENNALIA SVSCIPIENDA IMP. CAES. M. AVRELII ANTONINI PII FELICIS AVG. P. M. TR. POT. COS. P. P. PROCOS. ITEM AD LVDOS VOTIVOS COMMITTENDOS . . . . . Marini *Atti* 1. p. CLXIII. p. Chr. 218.

948. IMP. CAES. DIVI II MAGNI ANTONINI PII. DIVI SEPTIMI. II SEVERI . . . . . PIO. FEL. AVG. PONT. MAX. TRI. II PO II. COS. II. 1) COL. II AVG. PANHORM. II D. D. — Panormi. *Spon Misc.* p. 476. Mur. 250, 1. et 1114, 4.

1) p. Chr. 219. — Elagabali nomen consulto erasum. v. Lamprid. in *Elag.* C. 17. 18.

949. IMP. CAES. DIVI SEVERI NEPOTI DIVI ANTONINI MAG. II FIL. M. A. . . . . II . . . . . III. COS. II III. 1) P. P. PROCOS. C. A. II AQ. AB. AQ. LEVG. III. 2) — Durlaci Grut. 1078, 7. correctius apud Schoepflin *Alsac.* 1. p. 558. Nota Elagabalum Severi nepotem, Caracallae Magni (cfr. Eckhel D. N. 7. p. 219.) filium dici.

1) p. Chr. 222. 2) Civitas Aurelia Aquensis. Ab Aquis Leugae IV.

950. SERAPI. SACR. II IMP. CAES. M. AVREL. II ANTONINVS AVG. II PIVS FELIX COS. III. P. P. — A tergo: DEDIC. ID. APR. II IMP. CAES. ANT. PIO 1) III. ET II M. AVR. ALEXANDRO COS. — Romae. Grut. 85, 2.

1) scil. Elagabalo. p. Chr. 222.

951. Caracallae et Elagabali tituli a Viris doctis interdum confunduntur, veluti sequens:

IMP. M. AVRELIO ANTONINO AVG. PARTH. MAX. II PRINC. IVVENT. 1) TRIB. POTESTAT. II IMP. II. CAES. L. SEPTIMI SEVERI PII. PERTINAC. AVG. ARAB. ADIAB. PARTH. MAX. F. DIVI ANTONINI II GERM. SARM. NEP. DIVI ANTONINI PRO II NEP. DIVI HADRI. ANTONINI II PARTH. . . . . — Ex Africa Florentiam translatus. Gor. *Etr.* 1. p. 13, 10. mance ap. Mur. 250, 3. A Muratorio refertur ad Elagabalum, a Saxio *Miss.* 4. p. 26. rectius ad Caracallam.

1) De coniuncto cum Augusteo PRINCIPIS IVV. titulo v. Eckhel D. N. 8. p. 378.

952. De Annia Faustina, tertia Elagabali uxore, eiusque parentibus v. Marini ad *Act. Frat. Arv.* Tab. XL. p. 512.

§. 26. IVLIA MAMAEA. ALEXANDER SEVERVS.

953. IVLIAE MAMAEAE II AVG. II MATRI AVG. NOSTRI II SENATVS. ET. CASTR. 1) II D. D. — Velleiae. Lama p. 74, 25.

1) Cfr. *Act. Frat. Arval.* Tab. XLIV. cum Marini commentario. p. 702.

954. IVLIAE MAMIAE MATRIS AVG. N. ¹⁾ — Cortonae in tubo plumbeo. Mur. 250¹, 4.

1) Alexandri Severi. Ceterum in marmoribus eius nomen scribitur *Mamasa* (Mur. 1992, 6.) *Mammea* Mur. 224, 6.

955. IVLIAE MAMEAE AVG. || MATRIS IMP. CAES. . . . ||
... AVRELII SEVERI || ... XANDRI PII. F. F. || AVGVSTAE.
FICASTRORV ¹⁾ || RESP. COL. AVG. TYNDAR. — Tyndari in Sicilia.
Kruse *Archiv.* 3. p. 179.

1) An Filiae Castrorum?

956. IMP. CAES. M. AVR. SEVERO ALEXANDRO || COS. ¹⁾
EIDIB. APRILIBVS. CONCILIVM CONVENTVS CLVNIENS. ²⁾ ||
G. MARIVM. PVDENTEM CORNELIA NVM LEG. LEG. C. V.
PATRONVM || SIBI LIBERIS POSTERISQVE SVIS || COOPTAVIT
OB MVLTa ET EGREGIA || EIVS IN SINGVLOS. VNIVERSOS ||
QVE MERITA. PER LEGATVM || VAL. MARCELLVM || CLVNIEN-
SEM. — Romae. Morcelli *St.* 1. p. 290.

1) u. c. 975. p. Chr. 222. Idibus igitur April. h. a. Elagabalus iam interfectus erat. Scil. a. d. VI. Idus Martias. Dio Cass. L. 79. 11. p. 1352. C., non, ut Vignolius volebat, a. d. VI. Id. Iulias. 2) Conventus Cluniensis in Hisp. citer.

957. IMP. CAES. DIVI || SEVERI PII. NEPOTI. DIVI. || ANTO-
NINI MAG. ¹⁾ PII. FILIO || M. AVR. SEVERO ALEXANDRO || PIO.
FELICI. AVG. PONTIFICI || MAXIMO TRIBVNITIAE || POTESTAS
(sic) COS. ²⁾ PATRI PATRIE || C. A. AQ. AB. AQ. || L. III. ³⁾ —
Steinhaci, nunc Durlaci. Grut. 1078, 8. Schoepflin *Alsac.* 1. p. 560.

1) Magni. Nota Alexandrum Severum Caracallae fil. dici. cfr. Eckhel D. N. 7. p. 281. Naturalis Alexandri pater fuit M. Iulius Gessius Marcianus memoratus in *Act. Frat. Areal.* Tab. XXXIX. cfr. Marini p. 509. 2) p. Chr. 222. 3) Colonia Aurelia Aequensis ab Aquis Leugae IV.

958. IMP. CAES. . . ALEXANDER PIVS FELIX AVGVSTVS.
PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNIC. POTESTATIS VII. ¹⁾ IMPE-
RATOR || M. P. XV. — Petrouzae in Sirmio. Mur. p. 459, 4.

1) p. Chr. 228 vel 229.

959. IMP. CAESAR || MARCVS AVRELIVS SEVERVS || ALE-
XANDER PIVS || FELIX AVG. PONTIFEX MAXIMVS || TRIBV-
NICIAE || POTESTATIS VIII COS || III. ¹⁾ PP. PR. ²⁾ || AB AQ ³⁾
M. . . P. VIII. — Budae. Sestini *Viaggio* p. 248.

1) p. Chr. 230. 2) Proconsul. 3) Aquino.

960. GNAEAE || SEIAE HERENNIAE SALLVSTIAE BARBIAE ||
ORBIAE AVG || CONIVGI DOMINI NOSTRI AVG ¹⁾ || VALEN-
TINI VETTERANI ET VETERES. — Valentiae Hispan. Grut. 274, 2.

1) scil. Alexandri Severi. v. Marini *Atti* 2. p. 689.

961. ADFVERVNT || SAENIVS DONATVS. L. FABIVS FOR-
TVNATVS. VII. IDVS NOV. ||

FRATRES ARVALES IN LVCO DEAE DIAE VIA CAMPANA
APVD LAPIDEM V. CONVENERVNT PER C. PORCIVM PRISCVM ||
MAGISTRVM. ET IBI IMMOLAVERE. QVOD VI TEMPESTATIS
ICTV FVLMINIS ARBORES SACRI LYCI DEAE DIAE ATTACTAE ||

ARDVERINT. EARVMQVE ARBORVM ERVENDARVM. FERRO
 PERDENDARVM. ADOLENDARVM. COMMOLENDARVM || ITEM
 ALIARVM RESTITVNDARVM CAVSA OPERISQVE INCHOANDI
 ARAE TEMPORALES SACRI (*luci*) DEAE DIAE || REFICIENDA-
 RVN. EIVS REI CAVSA LVSTRVM MISSVM SVOVETAVRILIBVS
 MAIORIBVS. ITEM ANTE AEDEM || DEAE DIAE BOVES FEMI-
 NAS AVRO IVNCTAS NVMERO II. ITEM AD ARAS TEMPORA-
 LES DĪS INFRA SVBSCRIPTIS IANO PATRI ARIETES II. IOVI
 VERIVECES II. MARTI PATRI VLTORI ARIETES N. II. SIVE
 DEO. SIVE DEAE VERVECES II. IVNONI DEAE DIAE OVES N. II.
 VIRGINIBVS DIVIS OVES N. II. FAMVLIS DIVIS VERVECES
 N. II. LARIBVS VERVECES N. II. MATRI LARVM OVES N. II. ||
 FONTI VERVECES N. II. FLORAE OVES N. II. SVMMANO PATRI
 VERVECES ATROS II. VESTAE MATRI OVES II. VESTAE DEO-
 RVN DEARVMQVE OVES II. ITEM ADOLENDAE COINQVENDAE
 OVES II. ET ANTE CAESAREVM GENIO DOMINI NOSTRI SE-
 VERI ALEXANDRI AVG. TAVRVN AVRATVM. ITEM DIVIS N.
 XX.¹⁾ VERVECES XX. — Romae. Marini *Atti de' fratelli Arvali*
 Tav. XLIII. p. CLXVII. cum eiusdem suppl.

1) In Tab. XXXII. anni 183. sub Commodo non numerantur nisi Divi nostri XVI.
 i. e. auctore Marinio T. 2. p. 387. Augustus, Iulia (Livia), Claudius, Poppaea, Vespasianus,
 Titus, Nerva, Traianus Plotina, Hadrianus, Sabina, Antoninus, Faustina
 maior, L. Verus, M. Aurelius, Faustina minor, quibus nunc sub Elagabalo et Alexan-
 dro Severo accedunt Commodus, Pertinax, Severus, Caracalla.

§. 27. MAXIMINVS I. ET MAXIMVS.

(Cfr. Schwarz *Dissert. de Maximina Imp. in Opusc.* ed. Harles.
 p. 257. ubi sex eius tituli illustrantur.)

Christianorum titulorum usus haud minimus cernitur in confirman-
 dis emendandisque Fastis consularibus. v. c. ad a. Chr. 235.:

962. SEVERO FILIO PIENTISSIMO QVI VIXIT IN CHRISTO ||
 ANNIS XXIII. MENSES VIII. DIES VNVM (*sic*) AVFIDIVS || PATER
 SEPVLCRVN FECIT. REQVIESCIT IN PACE D¹⁾ || SEV. ET
 QVIN. COSS.²⁾ — Romae. Donati. 1. p. 480, 3.

1) Domini. 2) Severo. et Quinctiano.

963. IMP. CAES. || C. IVL. VERVS MAXIMI || NVS P. P. AVG.
 P. M. TRIB. POTEST. || BIS.¹⁾ IMP. III.²⁾ COS. PROCOS || PP.
 ET C. IVL. VERVS MAXIMVS NOBILISSIMVS CAES. FIL. AVG.
 N. DACICI. GERM. SAR. IMP. MAXIMI || AB AQ.²⁾ M. . . || CXL
 — Eszekini. Sestini p. 225.

1) p. Chr. 236. 2) Notandus in primis IMP. III. titulus (cfr. Eckhel D. N. 8.
 p. 346.) quo defenditur mox exhibenda inscriptio N. 965. contra Massonium.

964. P P . . . || M . . . || M . . . || . . . X SARMAT || . . . ET
 VIC . . . || IMP. MAXIMINI PII || FEL. AVG. DACIC. MAX || GERM.
 MAX. PARTHC || MAX. TRIB. POT. III.¹⁾ || COS. P. P. || D. D.
 — Velleiae, literis paene exolescentibus. Lama p. 75, 26.

1) p. Chr. 237. v. Eckhel D. N. 7. p. 296.

965. IMP. CAES. C. IVL. VERVS || MAXIMINVS P. F. AVG. GERM || MAX. DAC. MAX. SARM. MAX. PONT. MAX. TRIB. POT. V. IMP. VII. P. P. COS. PROCOS. C. IVL. VERVS MAXIMVS NOBILISSIMVS CAES. GERM. MAX. DAC. MAX. SARM. MAX. || PRINC. IVVENTVTIS. FILIVS IMP. D. N. C. IVL. VERI MAXIMINI P. F. AVG. VIAS ET PONT. TEMPOR. VETVSTAT. COLLAPS. RESTITVER || CVRANTE Q. D. 1) LEG. AVG. PR. PR. BRAC. 2) M. P. XVIII. — Bertandos in Lusitania. Mur. 2010, 3. vide similes, in quibus Maximino Trib. Pot. V. tribuitur ib. 4. Grut. 151, 5. quae Massonio in *Add. Holth.* haud genuina videbatur. Cfr. Eckhel D. N. 7. p. 293.

1) In titulis laudatis est: Q. Decio. Est is, qui post Philippos imperavit. 2) A Bracara.

§. 28. PVPIENVS. GORDIANVS III. FVRIA SABINA TRANQVILLINA.

966. Gordianorum I. et II. ac Balbini tituli nulli exstare videntur: etenim, qui in Muratorii *Indice* p. 250. ad Gordianos I. et II. referuntur, uno fortasse mutilo 250, 7. excepto, ad Gordianum III. spectant.

967. MAXIMO CLODIO PVPIENO || LIBERALI AVGVSTO. — Recineti in statuæ basi. Mur. 252, 2.

968. IMP. CAES. || M. ANTONIO || GORDIANO || PIO. FELICI. AVG. || PONTIFICI MAX. || TR. P. 1) COS. P. P. || D. D. — Velleiae. — Lama p. 77, 27.

1) p. Chr. 238.

969. FVRIAE || SABINAE || TRANQVILLINAE. AVG || CONIVGI || AVG. N. D. D. — Velleiae. Lama. p. 78, 28.

970. IMP. CAES. M. AN. TO. NI. O. || GOR. DI. A. NO. PI. O. FE. LI. CI. || AVG. P. M. TRIB. POT. II. 1) COS. P. P. || COR. NE. LI. A. PRAE. TEX. TA. TA. || . . . . IVI. NAM. PI. E. TA. TEM. E. IVS || . . . . QVE. SVOS. ET. || . . . . DI. CI. VM. || . . . . EN. TI. AM. SV. AM. . . . . || BA. VIT. — Romae. Lupus *Epit. Sev.* p. 73. Mur. 250, 6.

1) p. Chr. 239.

971. IMP. CAES. M. ANTONINO || GORDIANO P. P || AVG. PONT. II 1) || RESP. COSSANORVM || DEVOTA NVMINI || MAIESTATIQUE EIVS || D. D. — Orbetelli. Donati 2. p. 335, 7. cfr. ib. 336, 3.

1) leg. M. nisi excidit: M. TRIB. POT. II.

972. I. O. M. || PRO SALVTE IMPERATORIS || M. ANTONII GORDIANI P. F. || INVICTI AVG. ET SABINAE FVRIVAE TRANQVILE. (*sic*) CONIVGI. EIVS. TOTTAQVE DOMV DIVIN. EORVM. AULA AVG. GORDIA. OB VIRTVTEM APPELLAT. 1) POSVIT. CVI PRAEEST || AIMILIVS CRISPINVS PREF. EQQ. NATVS IN PRO. AFRICA DE || TVSDRO. 2) SVB CVR. NONII PHILIPPI

LEG. AVG. PROPRETO || ATTICO ET PRETEXTATO || COSS.³⁾

— Ould Carlile in Cumberlandia. Grut. 1006, 8.

1) *appellata* cfr. Grut. 1006, 9. 1007, 1. 2) Ita Vrsatus T. XI. *Graev.* p. 543, Grut. *Ed. prim.* DE TVIDRO.: altera DF. TVIDRO. cfr. Wessel. ad *Ant. Itin.* p. 53. 3) p. Chr. 242.

973. IMP. CAES || M. ANTONIO || GORDIANO PIO || FEL. AVG. P. P. COS. II || PROCOS. TRIB. || POTES. V. PONT || MAXIMO || RESPVBLICA || EX LIBERALITATE MATIDIARVM (*sic lapis*) || D. D. — Vicetiae. Velser. *Opp.* p. 390. Grut. 272, 4. Maffei *Ver. ill.* T. 1. p. 33. Insc. 69. Singulari dissertatione hoc marmor illustravit Patavii 1735. 4. edita M. A. Zorzius.

974. IMP. CAES. M. ANTONIVS GORDIANVS PIIVS FELIX AVG. PONTIF. MAX. TR. POT. VI. COS. II.¹⁾ P. P. PROC. — — L. ANNIO ARRIANO ET C. CERVONIO PAPO COS. — In tabula honestae missionis. ap. Marini *Atti* 2. p. 466. Spangenb. *Tab.* XIV. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 439.

1) p. Chr. 243.

975. IMP. CAESAR. M. ANTONIVS || GORDIANVS P. F. AVG. || PRINCIPIA ET ARMAMEN||TARIA CONLAPSA RESTITV||IT PER MAECILIVM FVSCVM LEG || AVG. PR. PR. CVRANTE M. AVR. || QVIRINO PR. COH. I. L. GOR.¹⁾ — In Anglia. Mur. 460, 1.

1) Praefecto Cohortis primae legionis Gordianae.

976. FVRIAE SABINAE || TRANQVILLINAE || SANCTISSIMAE AVG || CONIVGI DOMINI N. IMP. CAES. M. ANTONI || GORDIANI PII || FELICIS. INVICTI AVG. || DECVRIALES GERVLII DD. N. || MAIESTATIQ. EIVS. — Romae. Grut. 1085, 11. v. Sperling. *Diss. de Fur. Sab.* p. 31.

977. Videndum etiam atque etiam an non eadem sit, sed interpolata sequens:

*FVRIAE SABINAE TRANQVILLINAE || SANCTISSIMAE AVG || CONIVGI DOMINI N || IMP. CAES. M. ANTONI || GORDIANI PII || FELICIS. INVICTI AVGVSTI || DECVRIALES AEDILIVM || PLEB. ET PLEB. || CERIALIVM DEVOTI NVMINI MAIESTATIQ. EIVS. — Romae. E schedis Fratris Iucundi. Mur. 251, 4., quocum consentit fere Mazochii typus 27, 5. nisi quod dat SABINIAE, (ut exhibent nummi v. Eckhel D. N. 7. p. 318.) omittit IMP. CAES. et in fine habet EORVM; sed exhibet plane AEDILIVM. PLEB. ET PLEB. CERIALIVM, sine correctione in calce libri. Contra Don. p. 126, 49. e schedis Manitianis (et Aldi *Orthogr.* p. 175, 5.) FVRIAE SABINAE TRANQVILLINAE || SANCTISSIMAE AVGVSTAE || CONIVGI D. N. ANTONII (*sic in Add. in textu ANTONINI*) GORDIANI PII FELICIS. INVICTI AVGVSTI || DECVRIALES AEDILIVM PLEB. ET || CERIALIVM || DEVOTI. NVMINI || MAIESTATIQVE || EIVS. — Romae. Denique Grut. 272, 5. DECVRIALES AEDILIVM PLEBIS || CERIALIVM. et insigni errore ponit Lectorii, s. Lactorae in Gallia. Sed in fasciculo

Mss. *Inscriptt. Lactoratt.* in Hagenbuchii bibliotheca ex Grutero tantum est desumptum.

978. SABINIAE TRANQVILLINAE || SANCTISSIMAE AVG. CONIVGI D. N. M. ANTONINI || GORDIANI PII. FELICIS. AVG. ORDO BETVLONENS. DE||VOTISSIMVS NVMINI MAGESTATIQVE (*sic*) EORVM. — Betulone in Catalonia. Mur. 1033, 3.

979. FVRIAE SABINIAE TRANQVILLINAE¹⁾ AVG || CONIVGI IMP. CAES. M. ANTON || GORDIANI || PII FEL. AVG. || ORDO M. FLORI ILIBERITANI²⁾ DEVOTVS NVMINI MAIESTATIQVE SVMPTV PVBLICO POSVIT || D. D. — Granatae in Hisp. Mur. 251, 6. cfr. Grut. 272, 7.

1) FLAVIAE. VALERIAE TRANQVILLINAE Grut., unde Gudius sine causa cogitavit de huiusce nominis uxore Gordiani Is senioris, quae tamen fuit Fabia Orestilla. Gudii error turbavit Saxium *Miss.* 4. p. 27. 2) ORDO MILIT. FLOPIANI (*sic*) ILLIBERITANI Grut., quod Tristanus apud Sax. emendat: FLORIANI; ut nescio quam vere, sit: *Ordo Militaris Floriani Illiberitani.* Est potius: FORI.

§. 29. PHILIPPI DVO. MARCIA OTACILLA.

980. IMP. CAES. || M. IVLIO PHILIPPO || PIO. FEL. AVG. || PONT. MAX. TRIB || POT. P. P. CONSVL¹⁾ TOLETANI DEVO-TIS||SIMI NVMINI || MAIESTATI||QVE EIVS. D. D. — Toleti. Ponz *Viage* T. 4. p. 197.

1) p. Chr. 245.

981. IMP. CAES || M. IVL. PHILIPP||VS INVICTVS || PONTI MAX || TRIB. POTEST¹⁾ || COS. P. P. ET || M. IVL || PHILIPPVS NOBIL||SSIMVS CAESAR || ET MARCIA OTACILIA || SEV. AVGVSTA || MAT. AVG. N. || ET CASTRORVN XXXII. || M. P. — Budaë. Sestini *Viaggio* p. 232.

1) p. Chr. 244.

982. IMP. CAES. M. IVL. PHILIPPO || P. F. INVICTO AVG. PARTICO (*sic*) MAXIMO. || TRIB. POTESTATIS. ¹⁾ P. P. PRO-COS. — Budaë. Eckhel D. N. 7. p. 331. ex Schoenwisner *It. Pan-non.* 2. p. 172.

1) p. Chr. 244.

983. MAXIMO ET SVPER || OMNES FORTISSIMO || IMPE-RATORI CAESARI. M. IVLIO PHILIPPO || PIO FELICI INVICTO || AVG. PONTIFICI || MAXIMO. PATRI. P. — Philippopoli in Dacia. Mur. 252, 4. »Ceterum non est typus Marsiglianus, neque fortassis ipsius lapidis, sed Fr. Blanchinii." Saxius *Miss.* 4. p. 27.

984. Philipporum historiam illustant duae tabulae aeneae honestae missionis, una Mutinensis: Maffei *Ant. Call.* p. 5. Murat. 362, 1., altera Neapolitana: Spon *Misc.* p. 244. Fabrett. p. 687. Marini *Atti.* 2. p. 468. et 487. Spangenh. *Tab.* XIV. et XV. v. Eckhel D. N. 8. p. 439. Egregium monumentum Philipporum (Pro salute Imp. et Caesar. Philipporum Augg. et Otaciliae Severae Aug. Matris et Castror.

cfr. Eckhel D. N. 8. p. 558.) habet Spon *Misc.* p. 98., quod dedimus in Capite de Rebus Sacris. §. 16.

985. MATRI DEVM || MARCIA OTACILLA AVG. || D || — Romae. Grut. 29, 2. Hoc marmor argumento est, Otacillam Christianam non fuisse. — cfr. Eckhel D. N. 7. p. 332.

986. MARCIAE OTACILLAE SEVERAE || SANCTISSIMAE AVG || MATRI CASTRORVM || SENATVS AC PATRIAE. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 311, 4.

987. G. VAL || SERAPID || A CARPIS || LIBERATVS PRO SALVTE SVA ET SVORVM || V. L. P. — Albae Iuliae. Grut. 85, 9. v. Eckhel D. N. 7. p. 323.

988. Genii imago aerea, in cuius basi tres inscriptiones:

1.	2.	3.
PATERNVS.	SATVLLVS	In H. DD ¹⁾ BAIOLI
PRVDENS	SATTARA	ET VEXILLARI COL
MARIANVS	MACRINVS	LEGIO VICTORIEN
DAGOVASSVS	LAETVS	SIVM SIGNIFEROR
CERIALIS	APOLLINARIS	ORVM (?) GENIVM
ATVRO	SECVNDANVS	DE SVO FECERVNT
VICTOR.	VRVS.	VIII. KAL. OCTOBR.
		PRESENTE ET ALBINO
		COS. ²⁾
		H. XIII. D. S. R. ³⁾ —

Victoriae. i. e. Neubiber prope Neuwied. Oppidum fuit Romanum a Germanis sub finem seculi tertii dirutum.

1) In Honorem Domus Divinae? 2) i. e. p. Chr. 246. 3) Hi quattuordecim milites de suo restituerunt, nisi leg. P. pecunia vel: posuerunt. v. C. F. Hoffmann, *über die Zerstörung der Römerstädte an dem Rheine.* Neuwied 1823. p. 40.

989. PRAESENTIAE || MATRIS DEVM || P. SEPTIMIUS FELIX || OB CORONAM || MILLESIMI VRBIS ANNI.¹⁾ — Romae. Grut. 28, 4.

1) p. Chr. 247. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 479.

990. D. M. || ZIAI || TIATI FIL. DACAE. VXORI PIEPORI. REGIS || COISSTOBOCENSIS || NATOPORVS ET DRIGISA AVIAE || CARISS. B. M. FECER. — Romae. Mur. 1039, 3. cfr. Eckhel D. N. 7. p. 330.

§. 30. DECIVS. EIVSQVE VXOR ET FILII.

991. IMP. CAES. || G. MESSIVS. Q. || TRAIAN. DECCIVS || P. F. AVG. P. M. TRIB. POT. || II. COS. II. ¹⁾ P. P. XVIII. — („milliaria columna haud longe a Decentiano reperta decimum nonum a Verona milliarium indicabat.”) Maffei *Mus. Ver.* 102, 3. ib. 249, 10. et Seivert. p. 32. IMP. CAES. C. || MESS. QUINTO || TRAIANO || DECIO P. F. || AVG. || P. M. TRIB. POT. || II. COS. II. P. P. RESTITVTORI DACIARVM. COL. NOVA APVL. S. — Quinto

omnibus literis. Illa scil. aetate praenomina *Caii*, *Marci*, *Lucii*, *Quinti*, *Sexti* in cognominum locum succedebant: *P. Aelius Caius*. *Mus. Ver.* 247, 4. *C. Iulius Marcus*. ib. 244, 8. *Egnatius Lucius*. ib. 259, 9. *L. Tertinius Sextus*. ib. 420, 3. —

1) p. Chr. 250. Cfr. *Grut.* 246, 3. (273, 5.), ubi Decius simpliciter Traianus vocatur. Lapis nostro in omnibus similis repertus est etiam Maguzzani in finibus Brixianorum, et illustratus a Cl. Labusio. *Lettera ecc.* Brescia 1812. 8.

992. IMP. CAES. C. MESSIVS. || Q TRAIANVS DECCIVS || INVICTVS PIVS FELIX || AVG || P. M. TRIB. P. COS. II. P. P. PROCOS. || II. Q. HERENNIVS ETRVSCIVS MESSIVS DECCIVS CAES. C. VALENS HOSTILIANVS. — Florentiae. *Spon Misc.* 273, 3. *Gor. Etr.* 1. p. 12, 8. *Mur.* 252, 6. *Eckhel D. N.* 7. p. 351.

993. IMP. CAES || C. MESSIO || QVINTO TRAIANO DECIO || PIO FOELICI AVG || PONTIFICI MAX || TRIB. POT. III. COS. II. 1) || P. P. PR. COS. || ORDO FELTR. — Feltriae. *Grut.* 273, 6.

1) fort. III. p. Chr. 251. cfr. *Eckhel D. N.* 8, p. 443. cfr. similem a Civitate Vintiensi positum apud *Mur.* 252, 5. *Spon Misc.* p. 202.

994. HERENNIAE || CVPRESSENIAE || ETRVSCILLAE AVG. || CONIVGI D. N. DECI || AVG. MATRI AVGG. || N. N. ET CASTOR. || S. P. Q. C. 1) — Veronae. „unicum huius Augustae numismatis quoque ignotae monumentum.”

1) „Matri Augustorum scil. Herennii Etrusci et Hostiliani. Senatus populusque Carseolanus (*Murat.* 1036, 4.) s. Carseolitanus.” (Maffei.) Lapis enim Carseolis inventus est. *Maffei Mus. Ver.* 102, 4. *Eckhel D. N.* 7. p. 347.

995. Q. HERENNIO ETRVSCO || MESSIO DECIO NOBILIS || SIMO CAES. PRINCIPI || IVVENTVTIS COS. 1) FILIO. IMP. CAES. MESSI. QVINTI TRAIANI DECI. PII FELICIS || INVICTI AVG. || ARGENTARI 2) ET EXCEPTORES. 3) || ITEMQ. NEGOTIANTES VINI. || SVPERNAT. 4) ET ARIMIN. DEVOTI || NVMINI MAIESTATIQUE EIVS. — Romae. *Fabrett.* p. 683, 76.

1) p. Chr. 251. 2) trapezitae, mensarii. 3) publicorum vectigalium conductores, ἐκλήπτορες. 4) *Supernates*. cfr. *N.* 1084.; *Infernates*.

996. Q. HERENNIO ETRVSCO MESSIO DECIO || NOBILISSIMO || CAES. FILIO D. N. || SANCTISSIMI TRAIANI DECI. P. F. INVICTI AVG. ORD. D. C. D. 1) || DICATISSIMVS || NVMINI EIVS. — Dertosae in Hisp. *Reines.* p. 346, 40. *Mur.* 1043, 2. *Ponz Viage T.* 13. p. 161.

1) Ordo Decurionum Coloniae (vel Civitatis) Dertosae.

§. 31. TREBONIANVS. VOLVSIANVS. AEMILIANVS.

997. A. FINIAE. 1) M. F. || GEMINAE BENBIAE CL. F. 2) || VXORI || VIBI. GALLI C. V || VIBIVS THALLVS || PATRONI || VXORI. — Perusiae. *Grut.* 930, 9. *Mur.* 670, 4. 1292, 8. *Barthélemy Voyage en Italie* p. 378. *Vermiglioli Iscriz. Per. T.* 2. p. 375.

1) lege omnino AFINIAE. 2) *clarissimae feminae*. Ego quoque cum Muratorio, Bartholemio, et Eckhelio D. N. 7. p. 370. C. Vibium Gallum hic memoratum eundem esse arbitror, qui postea imperator factus sit, quamvis ea de re dubitet Vermiglioli.

998. IMP. CAES. C. VIBIO || TREB. GALLO. PIO. FEL. AVG. P. P. D. D. — Sestini. Mur. 252, 8.

999. IMP. CAESARI C. VIBIO || AFFINIO GALLO VELDVMI NIANO VOLVSIANO PIO || FELICI. AVG. PONT. MAX. || TRIB. POT. II.¹⁾ COS. VRVINAT (*sic*) || MAT.²⁾ DEVOTI NVMINI MAIESTATIQUE EIVS. DEC. DEC. PVB.³⁾ — Vrbini. Mur. 253, 4.

1) p. Chr. 252. 2) Vrbinales Mataurenses s. Metaurenses, diversi ab Vrbinate Hortensibus. 3) decreto decurionum publice. Ceterum cfr. Saxii *Miss.* 4. p. 28.

1000. IMP. CAESARI. C. VIBIO TREBONIANO GALLO PIO FELICI A . . . || PONTIF. MAX. TRIB. POT. III. COS. II. P. P. PROCOS || IMP. CAES. C. VIBIO AFFINIO GALLO VELDVMI NIANO V . . . || PIO. FELICI. AVG. PONTIF. MAX. TRIB. POTEST. III. COS. II.¹⁾ P. P. P . . . || TRIBVS PALATINA. CORP. IVNIORVM. IVVENAL. HO . . . || CLIENT. DEVOTI NVMINI. MAIESTATIQUE. EOR . . || HOMINES. NVM. DCCCCLXVIII. — Romae. Barthélemy *Mém. de l'Académ. des Inscript.* T. 28. p. 636.

1) p. Chr. 254., quo anno occisus est. Ceterum de hac inscript. cfr. Eckhel D. N. 7. p. 363. et 369.

1001. * D. N. C. AEMILIANO¹⁾ FOR||TISSIMO PRINCIPI || HERCVLI CONSERVATORI || L. VIRIVS PAVLLINVS V. C. || COMES DOMESTICORVM PRAEF. VRB. D. N. M. || Q. EIVS. — Sine loco. Grut. 273, 7.

1) Aemilianus iste (p. Chr. 253. et 254.) in uno quoque nummo *Caii* praenomen habet, in reliquis *Marci*. v. Eckhel D. N. 7. p. 372. Est marmor Panvinianum, quorum suspectam saepissime esse fidem, ego quoque experientia didici. Cfr. Eckhel D. N. 7, p. 476.

§. 32. VALERIANVS. GALLIENVS. SALONINA. SALONINVS. VALERIANVS IVNIOR.

1002. IMP. CAES. P. LICINIVS || VALERIANVS PIVS FEL. AVG. PON || MAX. GERM. MAX. TRIB. POT. VII. COS. III.¹⁾ || P. P. PROCOS. ET IMP. CAES. P. LICINIVS || GALLIENVS GERM. PIVS. FEL. AVG. PONT. MAX.²⁾ TRIB. || POT. VII. COS. III. P. P. PROCOS. ET P. CORNELIVS SALONINVS || VALERIANVS NOBILISS. CAES. PONT. SECVL.³⁾ VI IGNIS CONSVMP. || IN-DVLG. || SVA RESTITVI CVRAVERVNT. — Herberiae in agro Regiensi. Mur. 460, 5.

1) p. Chr. 259. cfr. Murat. *Antiq. Ital. Diss.* 21. T. 2. p. 193. 2) Hic quoque, ut in titulis M. Aurelii Antonini et L. Veri Philipporumque, habes duos Pontifices maximos. 3) Pontem Seculae fl. hodie *Secchia*. Mur. *Ant.* T. 2. p. 192.

1003. DIVO VALERIANO. PARENTI REIP || PIO. FELICI VI-CTORI || SEMPER AVG. NERATIVS SCOPI.¹⁾ V. C. || CONS.

CAMP. || NVMINI EIVS. MAIESTATIO. DEVOT. — Beneventi. Grut. 1080, 4. accuratius ex De Vita p. XIX. 9. ap. Donat. 1. p. 147, 3.

1) SCOPIVS Gud.

1004. IMP. CAES. || P. LICINIO EGNATIO GALLIENO || PIO. FEL. AVG. || PONT || MAX. TRIB. POT. III. 1) COS. PROCOS. P. P. || D. D. — Aquaspartae. Mur. 254, 3.

1) p. Chr. 255. Post Cos. deesse videtur: II.

1005. MAGNO ET INVICTO || GALLIENO || AVG. XI. COS. VI. || DESIGNATO VII. 1) || PACIS R. . . . . 2) — Beneventi. Grut. 274, 6. correctius ap. Donati 1. p. 182, 1. ex de Vita p. XVII. 4.

1) p. Chr. 264. 2) Restitutori. Dacici Maximi et Germanici Max. titulos habet Gallienus ap. Grut. 275, 3, 4.

1006. IMP. CAES || P. LIC. GALLIEN || INVICTO P. F || AVG. VASIENSES. — Vasionē. Spon Misc. p. 201. Don. Cl. III. 53. Mur. 254, 2. (ubi male VASENSES) et 1091, 2.

1007. GALLIENO. CLEMENTISSIMO PRINCIPI. CIVIS INVICTA VIRTUS SOLA PIETATE SVPERATA EST. ET SALONINAE SANCTISSIMAE AVGV. || M. AVRELIVS VICTOR. DEDICATISSIMVS NVMINI MAIESTATIQUE EORVM. — Romae. Inscriptio arcus Gallieni, ad emissarium aquae Claudiae. Grut. 274, 5. Morcelli St. 2. p. 255.

1008. IMP. EGNATI 1) || PH. FEL. AVG. TRI. P. || P. P. COS. II. 2) P. — Patavii. Reines. p. 316, 41.

1) Reinesius inde incognitum alias Valeriani filium, Egnatium Gallienum a Gallieno Imp. diversum confecit. Sed falso. Hic Egnatius alius non est a Gallieno ipso. v. Eckhel D. N. 7. p. 417. 2) p. Chr. 255. Post TRIB. POT. deesse videtur: III.

1009.

a) In fronte:	b) in sinistro latere:	c)
PVBLIO CORNE	IMP.	CORNELIAE
LIO LICINIO	FL. VALERIO	SALONINAE
VALERIANO	SEVERO	SANCTISSI
NOBILISSIMO	NOBILISSI	MAE AVG.
CAESARI S. S. COL.	MO CAESARI 1)	COL. IVLIA
IVLIA CASTRO	CASTRONO	CASTRONO
NOVO DEVO	VANORVM	VO DEVOTA NV
TA NVMINI EIVS		MINI EIVS

— Romae. Mur. 1105, 1. 2. Castrum Novum in Etruria intellig.

1) Haec inscriptio demum circa a. p. Chr. 305. incisa est.

1010. CORNELIAE SALONINAE || SANCTISSIM. AVG. CONIVGI GALLIENI || IVNIORIS 1) AVG. N. || ORDO CEMENEL. 2) || CVRANT. 3) AVRELIO || IANVARIO V. E. 4) — In agro Niciensi. Spon Misc. p. 163. Mur. 254, 6.

1) Iunioris, docente Pagio (Crit. Baron. ad a. Chr. 261. Paris. 1689.) iungendum cum Augusti, non cum Gallieni; qui iunior Augustus, utpote collega patris Valeriani, dicitur, ut Seniores Augusti Diocletianus et Maximianus post abdicatum imperium. v. Eckhel D. N. 8, p. 359. 2) Ordo Decurionum opp. Cemelionis vel Co-

menellii in Alpihus maritimis. 3) male Pag. Mur. CVR. ANT. Ioffredus iam dederat CVRANT. HAGENS. Mss. Saxius *Miss.* 4. p. 29. 4) Viro Egregio.

1011. CORNELIAE || SALONINAE || SANCTISSIMAE || AVG. CONIVGI || D. N. GALLIENI || INVICTI AVG. || FERENTINATES || NOVANI DEVOTI NVMIINI MAIESTATIO. EIVS. — Ferentini. Grut. 1022, 12. Don. p. 127, 54. Ceterum de Salonina, eiusque titulis cfr. Schwarz *opuscula* p. 7, seqq.

1012. D. N. P. LICINIO. CORNELIO. SALONINO. VALE-RIANO || NOBILISSIMO CAESARI. ORDO BRIG. — Brigantii in Provincia. Mur. 255, 4.

1013. IMP. Q. IVLIO. FILIO GALLIENI || IVLIAE. NOBILISS. AVG. ET SALONINAE AVG. PVELLAE. FIL. GALLIENI AVG. ET SALON. AVG.

ORDO POPVLVS. QVE. SVESSANVS PARENTIBVS || EORVM PVBLICE PRIVATIMQVE DEVOTI. — S. I. Grut. 275, 7. ex Panvinio et Vrsino. Non caret omni suspicione. cfr. Eckhel D. N. 7. p. 436.

1014. COLONIA ¹⁾ AVGVSTA VERONA NOVA GALLIENIANA. VALERIANO II. ET LVICILIO COSS. ²⁾ MVRI VERONENSIVM FABRICATI EX DIE III. NON. APRILIVM || DEDICATI PR. NON. DECEMBRIS. IVBENTE SANCTISSIMO GALLIENO AVG. N. IN || SISTENTE AVR. MARCELLINO V. P. DVC. DVC. CVRANTE IVL. MARCELLINO. — Veronae. Grut. 166, 2. Maffei *Mus. Ver.* p. 197.

1) Insigni hoc monumento usus est Eckhel D. N. 7. p. 429., ut probaret, Valerianum illum iunio-rem (cfr. ib. 436.) nunquam neque Caesarem, neque Augustum dictum esse. 2) p. Chr. 265.

§. 33. TRIGINTA, QVI DICVNTVR, TYRANNI.

1015. IMP. CAES. || M. CASSIANI || VS LATINVS PO || STVMVS ¹⁾ PIVS. FEL. || INVICTVS AVG. || GER. MAX. || PONT. MAX. || TRIB POT. || COS. III. P. P. PROC. RES || TITVIT. — Cordubae. Fabr. p. 686, 95. Mur. 460, 6. (p. Chr. 263.)

1) Cfr. in primis Cannegieteri *Postumum Bataviae adsertorem* in libro de Nom. Rat. p. 113. seqq.

1016. IMP. DO || N. MAR. || CASSIA || NIO LATINIO || POSTVMO PIO FELICI. — Heath Cock prope Brecknock in Britannia. Archaeologia. T. 4. p. 7. (cfr. Eckhel D. N. 7, 446.

1017. DIS. MANIBVS || C. ¹⁾ VICTORINI VICTORIA || PHSISIMA VICTORINI VXOR. RINOVATO || E. V. FRUMENTO. ²⁾ — Andematuni Lingonum. (*Langres.*) Murat. 1421, 2. Mahudel *Mém. de l'Acad. des Inscript.* 9. p. 146., haud improbane Eckhelio D. N. 7. p. 451., refert ad Victorinam s. Victoriam, M. Pionii Victorini matrem. Sed res est plane incerta, immo parum probabilis.

1) Lucii Mahud. 2) „Divinare volenti postrema verba explicanda relinquo.” Murat.

4018. IMP. CAES. . . . AVONIO¹⁾ VICTORINO || P. F. PI. .
SO. . O. . .²⁾ || LEVG.³⁾ — Ad Sancti Mellorii in minore Britannia.
Mur. 461, 1.

1) Piavonio. p. Chr. circiter 265. 2) Sic Saxius *Miss.* 4. p. 183. e Frereto.
Mur. P. P. IS. . . . 3) In Gallicis lapp. notantur *Leucae* pro milliaris. Ad hunc
Victorianum spectat fragmentum ap. Reines. p. 319. 44.

4019. C. . . . P. . . . ESVBIO || TETRICO || NOBILISSIMO
CAES. . . . P. F. AVG. L. I.¹⁾ — S. l. Reines. p. 319, 45. cfr.
Eckhel D. N. 7. p. 459. *Mémoir. de l'Acad. des Inscript.* 2, p. 387.

1) Vltimas notas Hagenb. recte explicat: *Leuga I.*

§. 34. CLAUDIVS GOTHICVS. AVRELIANVS.

4020. IMP. CAES. M. AV || CLAUDIO PIO || FEL. AVG. PON-
TIF. || MAX. TRIB. POT.¹⁾ COS. ET PROCOS. || P. P. MAXIMO-
QVE || PRINCIPI NOSTRO. ORDO BARC.²⁾ DEVOTVS NVMINI ||
MAIESTATIQUE || EIVS. — Barcinonè. Mur. 1031, 8.

1) Scil. I. p. Chr. 268. 2) Barcinonensis.

4021. IMP. CAESA || M. AVR. CLAUDIO || PIO FEL. AVG.
P. M. || TRIB. POT. II.¹⁾ COS. || P. P. || D. D. — Velleiae.
Lama. p. 79, 29.

1) p. Chr. 269.

4022. ΚΛΟΟΥΑΕ. ΚΑΤ ΑΕ Γ Ω || ΕΑ. ΠΑ. ΤΕΡ ΝΩ. ΝΩ. ΝΕΙC
|| NOBEN. BPEI. BOTC. ΑΕΙ. Ε. ΒΕ. ΝΕ. ΡΕC. ΑΟΤ. ΝΑ. XXIII ||
ΑΕΤΚΕC. ΦΕ. ΑΕ Γ Ε. CΕΒΗ. ΡΕ ΚΑΡΕCCEΜΕ ΠΟC ΤΕΤΕ. || ΕΑ
ΕΙCΗΕΙΡΕΙΤΩ CΑΝΚΤΩ. ΤΟΤΩ . .

M. . . . TOTA ANNOTPΩM. Ω L

ΕΑΜΗCΩΡΩΝ ΧΙ. ΑΕΩΡΩΝ - Χ¹⁾ —

Via Salaria, in Coemeterio SS. Thrasonis et Saturnini. — Lupi *Ep. S. Severae* p. 5.

1) i. e. „Consule Claudio et Paterno Nonis Novembribus, die Veneris, Luna vige-
sima quarta, Leuces (Leuce) filiae Severae carissimae posuit, et spiritui sancto tuo,
Mortua (ut Martyrem faceret Severam, Lupus contendit *M. . . TOTA* explicari quoque
posse: *Martura*) annorum triginta duorum (vel, sex) et mensium XI. dierum X.”
Est hoc celebratissimum illud Severae epitaphium, egregie a Lupo illustratum, qui
ex notis chronologicis docuit p. 13. *segg.* Claudii Gothici secundum, et Paterni ter-
tium consulatum incidisse in annum p. Chr. 269., de qua re antea ambigebatur,

4023. APOLLINI INVIC || EX VOTO PRO SAL || IMP.
CLAVDI AVG || FLORENTISSIM. PRINC || C. IVLIVS. SCYLEROS.
V. C || AVG. N. PROC || V. CVR.¹⁾ — Romae. Fabrett. p. 197,
472. cuius typum do. Spon *Misc.* p. 274, 2. Lupi *Epit. Sev.* p. 6.
corrupte ap. Reines. p. 229, 249. qui habet: — PRO SAL. D. N.
TI. CLAUDI AVG. cet. mance ap. Mur. 255, 8. ex Donio p. 128, 59.
qui habent: PRO SAL. D. N. P. CLAUDI. (Mur. solus CYLEROS.)

1) Habet ut ineditum Don. p. 128, 59. Quia Ind. 23. Reinesius *C. Iulius Scy-
leros* non habet, Gorius ineditum putavit. Rein. Ind. 21. ad Claudium priorem refert
ob TI. praenomen, Gorius ad posteriorem seu Gothicum; sed P. saxi Doniani mutan-
dum credo in IMP., quod nominibus suis praeponi volebat Claudius prior. Seculum
omnino posterioris, non prioris Claudii olent haec saxi verba FLORENTISSIMI PRINC.

Domini etiam titulus ad Claudium posteriorem nos ducit. Claudio autem Gothico M. non P. praenomen fuisse docent saxa in Grut. 275, 8. et 10. unde P. in M. mutabis, nisi post D. N. in IMP. placuerit. Siglas v. ult. non *Augusti Nostri Procurator. Viarum Curator* cum Rein. sed A. N. PROC. Votum CVRavit interpretor. Habet, ut ineditum Fabrett. p. 197, 472., ubi dat, ut iam conieci, antequam in Fabr. quoque dari noveram, PRO. SAL. IMP. CLAVDI. *Hagenb. Mss. ad Reines.*

1024. IMP. CAESARI M. AVREL || CLAVDIO GERMANICO || P. ET¹⁾ INVICTO AVG || PONTIF. MAX. TRIB. || POTEST. III. ²⁾ COS. PRO || COS. P. P. LEG. II. ADI || VI P. VI. F. CONSTANS || CLAVDIANA NVMINI MAIESTATIQUE || EIVS || DICATISSIMA. — Budaë. Sestini. p. 237. Eckhel D. N. 7., 405., qui huius saxi oblitus p. 476. „Germanici, inquit, titulum dissimulant marmora Claudii omnia.” Quantivis igitur pretii hoc est, tum ob titulum alias non reperiendum, nisi quod nummi habent *Victoria Germanica* (ib. p. 474.), tum propter *Leg. II. ADIutrix VI* (sextum) *Pia VI* (sextum) *Fidelis* cet., quae formula nondum satis explicata reperitur potissimum in nummis Gallieni. v. Eckhel D. N. 7. p. 404.

1) Schoenwisner melius P. F. *Invicto.* 2) p. Chr. 270.

1025. DIVO CLAVDIO GOTHICO || MAXIMO. PIO. FELICI. VICTORI AC || TRIUMPH... SEMPER AVGVSTO¹⁾ || MVNICIPI... VATORI || AMPLIFICATORIQ. || OB ILLVSTRIA IPSIVS GESTA || ET AMOREM IVXTA²⁾ CIVES || ORDO INTERAMNATIVM || ARCV M TRIUMPHIS INSI... || DEDICA... || M. CLAVD. TACIT...³⁾ || PATRO... || — Firmi in arcu triumphali. Reines. p. 318, 42.

1) Prima haec est inscriptio certae fidei, in qua Imperator *semper Augustus* vocetur. cfr. aliam suspectam Philipporum, Grut. 272, 9., et aliam, manifesto spuriam Severi, Mur. 455, 6. Cfr. Eckhel D. N. 8, 359. 2) Hunc praep. *iuxta* usum notavit Mur. 1054, 7. 3) Eo qui post Aurelium imperavit. Reines. — Habet etiam Donius p. 76, 39. Donati. T. 2. p. 223, 3.

1026. IMP. CAESARI || L. DOMITIO AVRELIANO || P. F. AVG. INVICTO || P. M. TRIB. POT. COS. P. P. || PRINC. IVVENT.¹⁾ OR. SEPT.²⁾ || PVB. D. D. — In oppido S. Severini in Piceno. Mur. 256, 2.

1) Reines. p. 318, 43. hunc titulum *Princ. Iuv.* descriptoris culpa tribuit: sine causa, opinor. cfr. Eckhel D. N. 8, p. 378. 2) Ordo decur. civitatis Septempedanae.

1027. IMP. CAES || L. DOMITIO || AVRELIANO || P. FEL. AVG. || PONT. MAX. || TRIB. POT.¹⁾ P. P. || D. D. — Velleiae. Lama. p. 79, 30.

1) p. Chr. 270.

1028. IMP. CAES. L. DOMITIO AVRELIANO PIO FELICI || INVICTO AVG. PONTIF. || MAX. GER. MAX. TR. POT. || CONS.¹⁾ ET PROCONS. P. P. INTERAMNANTES NAHART. || DEVOTI || NVMINI || EIVS PVBLICE. — Interamnae Nahartium, nunc Terni. Mur. 1054, 5.

1) Trib. potestatis et Consulatus numerus quum non ponitur, intelligi debet Trib. potest. I. Cos. I. h. l. p. Chr. 271. De titulis Aureliani v. Eckhel D. N. 7. p. 484., quibus ex seq. accedit Carpicus Max.

1029. IMP. CAES. LVC. DOM.¹⁾ AVRELIANO || P. FEL. INV. || AVG. || PONT. MAX. || GERM. MAX. || GVTICO²⁾ MAX. || CAR.³⁾ MAX || PRO. V.⁴⁾ INP.⁵⁾ || III COS.⁶⁾ P. P. XXXVIII.⁷⁾ — Tain. Millin *Mag. encycl.* 1799. 1. p. 397.

1) Lucio Domitio. 2) Gothico. Gothi. Guttones. 3) Carpico. Vide Vopisc. in *Aurel.* G. 30. 4) *Provincia Viennensis* explicat Millin. Sed talia nunquam in columnis milliariis leguntur, neque interponi possunt Imperatoris titulis. Corrupta igitur censeo ex PRINC. IV^{ventutis}. v. supra. 5) pro *Imp.* Nota hic renovatum morem Imperatoriam dignitatem numerandi, ut in Postumi nummis. v. Eckhel D. N. 8. p. 346. 6) p. Chr. 274. 7) a Vienna.

1030. RESTITVTOR ORBIS || IMP. CAES || L. D. AVRELIANO || PIO. FEL. INVICTO || AVG. PONT. || MAX. GERM. MAX || GOT. MAX. PART. MAX || TRIB. P. III COS. III. || P. P. COS || V. — Columna milliaria Foroiulii Gall. reperta. Maffei *Ant. Gall.* p. 33, 2. Mur. 461, 3. v. Zaccaria *Istituzione* p. 211.

1031. HERCVLI AVG. || CONSORTI.¹⁾ || D. N. || AVRELIANI || INVICTI AVGV. || RES. PVB. PIS. || CVRA AGENTE || C. IVLIO PRISCIANO V. E.²⁾ || DVC. CVR. R. P. PIS. ET FAN.³⁾ P. M. — Pisauri. Grut. 45, 2. Marm. Pisaur. p. 2, IV. Mur. 256, 1.

1) novum id et inauditum, Deos in consortium imperii ab Augustis adscitos. OLIV. 2) Viro egregio. 3) Ducenario, curatore R. P. Pisaur. et Fanestris.

1032. VLPIAE SEVERIANAE AVG. COIVGI || D. N. IMP. AVRELIANI. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 102, 5. Mur. 1994, 3. 6.

§. 35. TACITVS. FLORIANVS. PROBVS. CARVS. NVMERIANVS. CARINVS.

1033. IMP. CAESARI MARCO CLODIO TACITO || PIO FELICI INVICTO. V. C. PONTIFICI MAXIMO TRIBVNICIE POTESTATIS PATRI PATRIAE || PROCONSVLI || IIX. — In villa Cappigniae in Lusitania. Mur. 461, 4., p. Chr. 275.

1034. IMP. CAES. CLA. TACITO || PIO. INVICTO AVG. || PONT. MAX. TRIB. POTES. PAT. PAT. PROCOS || A BR.¹⁾ M. P. || XXXIII. — Volta de Covo in Lusit. Mur. 2011, 3.

1) a Bracara.

1035. FORTISSIMO || IMP. ET || PACATORI ORBIS. M. CLA VDIVO TACITO || PIO FEL. AVG. — Primo a Bazil-bab in Africa lapide, in arcu. Maffei *Mus. Ver.* 459, 3.

1036. DOMIN. ORBIS || ET PACIS. IMP. C. || M. ANNIO FLORIANO P. F. INV. AVG. P. M. || T. P. P. P. PROCOS. || P. L.¹⁾ — Augustae Vesunnae Petrocoriorum. (hodie Périgueux.) Lebeuf *Mémoires de l'Académie des Inscript.* T. 23. p. 204.

1) Prima Leuga. Non omni suspicione caret haec inscriptio; etsi Gallus ab illis quoque, quae a communi consuetudine recedunt, (*Domin. Orbis et pacis* et: *P. L.* pro *L. I.*) facile cavere sibi potuisset; sed fraudulentos homines in huiusmodi deliciis singularia captare non raro vidimus, ut quasi furiis acti ipsi sese proderent. Vnicam olim istam putabant Floriani inscriptionem; sed ecce alteram indubitatae fidei reperi in Ponz *Viage* T. 8. p. 228.:

1037. MAGNO ET INVICTO || IMP. CAES. M. ANNIO || FLO-
RIANO. PIO. FELICI || INVICTO. AVG. P. M || TRIB. POTEST.
COS.¹⁾ P. P. || PR. COS. RESPVBLICA || ITALICENS. DEVOTA ||
NVMINI MAIESTATI||QVE EIVS. DEDICANTE || AVRELIO IVLIO.
V. P. A. V. P.²⁾ || CVRANTE AVRELIO VRSIANO CVRATORE
REIP. ITALICENSIVM. — Santiponce.

1) Consulatam istum Floriani non agnoscunt Fasti. 2) Viro perfectissimo, Agente
Vicem Praetoris. Ponz.

1038. IMP. CAES. || M. AVR. PRO||BO. PIO. FEL. || AVG ||
GVTTHICO || PONT. MAX. || TRIB. POT.¹⁾ COS. || P. P. D. D. —
Velleiae. Lama p. 80, 34.

1) p. Chr. 276.

1039. IMP. CAESARI || M. AVRELIO PROBO || PIO FELICI
INVIC||TO AVG. COS. || D. N.¹⁾ — Prope Beneventum, vel Allifis.
Mur. 1994, 4. et 6. a. nam eadem est; uti 3. et 6. b.

1) Rarius hae notae in fine ponuntur.

1040. IMP. CAESARI M. || AVRELIO PROBO || PIO. FEL.
INVICTO AVG. P. M. TRIB. POTES||TATIS VI. COS. III.¹⁾ RES||
PVBLICA TVCCITANORVM || DEVOTA NVMINI MAIES||TATIQUE
EIVS DD. || CVRATORE TIRIO CLAV||DIO. SVB COLOSSO.²⁾ —
Tucci. Reines. p. 320, 46. Mur. 1090, 3.

1) p. Chr. 281. 2) Haec corrupta: nec probabilis est Reinesii coniectura: SVG-
CVBOSANO.

1041. INVICTISSI||MO CAESARI || PISSIMO || PRINCIPI CLE-
MENTISSIMO IMPE||RATORI MARCO AVRELIO KARO PIO || ET
FELICI INVICTO || AVGVSTO PONT. MAXIMO TRIBV||NICIAE
P. PRO || COS. — In opp. Santa Cara in Hisp. Mur. 256, 6. circa
a. p. Chr. 282. Plerique Cari tituli sunt Hispanienses, v. c. Grut.
277, 5. 6.

1042. HERCVLI SANCTO || SERVATORI VICTORI TRIVMPH. ||
PRO SALVTE ET VICTORIA IMP. || CAES. M. A. CARI || EX
VOTO ORD. TARENT. — Tarenti. Mur. 1084, 4. Romanelli *Ta-*
pografia 1. p. 288.

1043. PRINCI||PL IVVEN||TVTIS M || NVMERIO || NVMERIA||
NO¹⁾ NOBI||LISSIMO || CAESARI || N. M. P. I.²⁾ — Carcassone.
Mur. 464, 5.

1) p. Chr. 282. 2) nostro. Millia Passuum I. Ceterum cfr. Mur. 256, 7.

1044. IMP. M. AVR. CARINO || NOBILISSIMO || CAES. PIO.
FELICI || INVICTO AVG || PONT. MAXIMO || TRIB. POT. P. P.
COS.¹⁾ || PROCOS. — Sagunti. Grut. 277, 8.

1) p. Chr. 283.

1045.

VICTORIOSISSIMO PRINCIPI IVENT.	FORTISSIMO ATQVE CLEMENTISSIMO	VICTORIOSISSIMO PRINCIPI IVENTVT.
M. AVRELIO CARINO COS. PRO. COS.	IMP. CAES. M. AVRELIO CARO. INVICTO AVG. P. M. TR. POT. II. COS. II. ¹⁾	M. AVR. NVMERIANO ²⁾ PRO. COS.
	P. P. PRO. COS.	

M. AVRELIVS VALENTINIANVS V. C. LEG. AVGG. PRO PR. 3) PROVINCIAE || HISPANIAE CITERIORIS. D. N. M. Q. EORVM. — Tarracone. Grut. 278, 4. Ex Panvinio *Fast.* p. 383. ideoque non caret suspicione.

1) p. Chr. 283. cfr. Bimard. *Mém. Acad. B. L. et Inscr.* T. 13. p. 437.

2) Hic et Grut. 278, 5. *Numerianus*, *Aurelius* dicitur, ut in nummis. Contra ap. Mur. 1. 1. *Numerius*. 3) cfr. Hagenb. *de Diptych. Brix.* p. LV. seqq.

§. 36. DIOCLETIANVS. VAL. MAXIMIANVS. CONSTANTIVS CHLORVS. GAL. MAXIMIANVS. GAL. VALERIA. FL. SEVERVS. MAXIMINVS DAZA. MAXENTIVS. ROMVLVS. LICINII DVO.

Eutropiae, Maximianae, Theodoraе, Amandi, L. Domitii Domitiani, Carausii, Allecti, Aur. Valerii Valentis ceterorumque, de quibus agit Eckhel D. N. 8. p. 4—74., excepta Helena Chlorig, cuius monumentum mox dabimus, titulos equidem nullos reperi.

1046. IVNONI REGINAE || SACRVM || PRO SALVTE || D. N. DIOCLETIAN. INCLYTI || PRINCIP. SEMP. AVG. || PINIVS PAVLVS SILVANVS. || VIR. CLAR. PRAEF. VRB. IVDEX SACRARVM COGNITIONVM VOLVNT. EIVS. CVR. — Romae. *Spon. Misc.* p. 274, 4. *Gud.* p. 12, 8. *αὐτόπτης*. *Fabrett.* p. 209, 548. v. Corsini *Ser. Praef. Urbis.* p. 161., qui ad annum p. Chr. 305. refert.

1047. GENIO. IOVII¹⁾ AVG. || IOVIA PORTICV.²⁾ EIVS. A FVNDAMENTIS || ABSOLVTA. EXCVLTAQVE || AELIVS. DIONYSIVS. V. C. OPERI FACIVNDO. — Romae. Grut. 444, 6.

1) Huic (Maximiano) postea cultu numinis HERCVLEI cognomentum accessit, uti Valerio (Diocletiano) IOVIVM; unde etiam militaribus auxiliis longe in exercitum praestantibus nomen impositum. Aurel. Victor. in *Caess.* 39. cfr. Claudian. *de bello Gild.* v. 418. 2) Eadem, quae antea Porticus Pompeii. v. Nardini 3. p. 108.

1048. .... CAE ... AV || .... VS. || MAXIMIANVS || HER.¹⁾ AVG. P. F. || P. M.²⁾ TRIB. P. COS || P. P. MP.³⁾ XIII. || XXXII. — Budae. *Sestini.* p. 239.

1) Hercules. 2) Pius Felix. Pontif. Max. 3) Millia passuum.

1049. MAGNO ET INVICTO. AC || SVPER OMNES RETRO || PRINCIPES FORTISSIMO || IMP. CAES. M. AVR. VALERIO || MAXIMIANO PIO. FEL. || INVICTO AVG. COS. III.¹⁾ || P. P. PROCOS || SEPTIMIVS VALENTIO VC || AVPRAEFF PRAETTCCVV²⁾ ||

DNMQ EIVS. — Romae. Grut. 281, 4. correctius ap. Marini *Atti.* 2. p. 546.

1) p. Chr. 293. 2) Agens Vices (duorum) Praefectorum Praetorio Clarissimorum Virorum.

1050. PISSIMO. AG. FORTISSIMO. D. N. M || AVR. VAL. MAXI || .....¹⁾ || VICTO. SEMPER || AVG. || ISTEIVS. TERTVLLVS || CORR. VEN. ET HISTRI.. || N. E. S. D.²⁾ — Patavii. Labus *Epigrafe antica nuovamente scoperta in Padova.* Milano 1849.

1) — miano Pio Felici In. antiquitus erasum est. 1) Numinis eius semper devotus. Labus.

1051. D. S. I. M. || FAVTORI. IMPERII. SVI || IOVII ET HERCVLII || RELIGIOSISSIMI || AVGVSTI ET CAESARES || SACRARIVM RESTITVERVNT. — Vindobonae. Labus *Ara antica* p. 9. Seel p. 324. D. S. I. M., id est, Deo Soli Invicto Mithrae.

1052. a) DD. NN. IMP. CAES. GAIVS AVREL. VALERIVS DIOCLETIANVS || P. F. INVICTVS AVGVSTVS ET IMP. CAES. MARCVS AVRELIVS || VALERIVS MAXIMIANVS P. T. INVICTVS AVGVSTVS. MVRIS || CVLARONENSIBVS CVM INTERIORIBVS AEDIFICIIS PROVIDENTIA || SVA INSTITVTIS. ADQVE PERFECTIS. PORTAM ROMANAM || IOVIAM VOCARI IVSSERVNT.

b) D. D. NN. IMP. (ut supra) PERFECTIS. PORTAM VIENNENSEM HERCVLEAM VOCARI IVSSERVNT. — Cularone s. Gratianopoli. Bimard *Prol. Mur.* p. 79. Grut. 167, 2. Champollion-Figeac in *Millin Mag. Encycl.* 1844, 3. p. 244.

1053. IMP. CAES. AVREL || DIOCLETIANVS P. F. INV. AVG ET || IMP. CAES. M. AVREL. VAL || MAXIMIANVS P. F. INV. AVG. ET FLAVIVS VAL. CONSTANTIVS. ET || GALERIVS..... || NOBILISSIMI CAESARES || M. P.... — Columna milliaria re-perta Salarani prope Laudem Pompeiam. Mur. 461, 7. correctius in Zaccaria *Istituz.* p. 377.

1054. IMPP. DIOCLETIANVS ET MAXIMIANVS AVGG || RE-PVRGATIS FONTIVM RIVIS ET ITINERIB. EORVM || AD PERENNEM VSVM REFECTIS TIBERINO PATRI || AQVARVM OMNIVM ET REPERTORIBVS MIRABILIVM || FABRICAR. PRISCIS VIRIS || HONORI DEDERVNT. || CVRANTE AQVAS L. AELIO DIONYSIODO.¹⁾ V. C. — Romae. Grut. 178, 6.

1) Pro Dionysiodoro volunt *Dionysio* ex Grut. 111, 6. De Grut. 279, 2. Mur. 461, 8. et 462, 2. consule omnino Saxii *Miss.* 4. p. 184.

1055. AETERNI IMPEIRATORES DIOCLETIANVS ET MAXIMIANVS AVGVSTI ET PERPETVI || CAESARES || CONSTANTIVS || ET MAXIMIANVS PONTEM MATAVRO. — In via Flaminia, tertio a Foro Sempronii lap. Grut. 161, 3.

1056. D. D. NN. DIOCLETIANVS ET || MAXIMIANVS. INVICTI SENIORES || AVGVSTI. PATRES IMPERATORVM ET || CAE-

SARVM¹⁾. CONSTANTIVS²⁾ ET MAXIMIA³⁾NVS INVICTI AVGG. ET SEVERVS⁴⁾ ET MAXIMIANVS. ⁵⁾ NOBILISS. CAESARES THERMAS || FELICES DIOCLETIANI AVG. FRATRIS SVI⁶⁾ || NOMINE CONSECRAV. COEPTIS⁷⁾ AEDIFICIIS PRO TANTI OPERIS MAGNITV⁸⁾DINE OMNI CVLTV PERFECTAS || ROMANIS SVIS DEDICAV. — Romae. Grut. 478, 7.

1) p. Chr. 305. 2) Chlorus. 3) Gal. Val. Maximianus. 4) Fl. Val. Severus. 5) l. Maximinus. Daza. 6) v. Cuper. ad *Lact. de Mort. Pers.* ed. Bauldri 2. p. 141. ubi inter alia: notandum est Reges sese invicem *fratres* appellasse. Perperam contra Toinard. ad *Lact.* l. 1. ib. p. 377. ante *Diocletiani* excidisse putabat *Maximianus*. 7) lege *coeptas* ex Grut. 179, 1.

1057. DD. NN. FLAVIO VALERIO || CONSTANTIO || ET GALERIO MAXIMINIANO || INVICTIS. ET CLEMENTISSIMIS || AVGG. ET. DD. NN. FLAVIO VALERIO SEVERO ET GNEIO VALERIO MAXIMIANO NOBILISSIMIS AC || FORTISSIMIS || (*Caesaribus*). — Fabriani. Mur. 258, 4.

1058. IMP. CAES. C. AVREL. VAL. DIOCLETIANVS P. F. INV. AVG. ET || IMP. CAES. M. AVREL. VAL. MAXIMIANVS || P. F. INV. AVG. ET || FL. VAL. CONSTANTIVS . . . . || . . . . NOBILL. CAESS. || XVII. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 103, 1. Galerii Maximiani nomen consulto expunctum, ut in aliis Domitiani, Commodi, Caracallae monumentis factum est.

1059. IMP. C. C. AVRELIO VALERIO || DIOCLETIANO P. F. AVG || FL. VAL. CONSTANTIO ET || GAL. VAL. MAXIMIANO || NOBILISS. CAESARIBVS || AVRELIVS ACANTHVS || GENNADIVS V. P. PRAES. || PROV. INSVL. MITYLEN. DEVOTVS NVMINI MAIESTATI¹⁾QVE EORVM DICATISSIMVS. — Mitylenis. Gadius ex Ligorio p. 94, 7., quocum confer Mur. 257, 3. et in paucis diversum Don. p. 128, 61.¹⁾

1) *Imp. Caes. C. Aurelio* cet. — — *Accathus Genandius* (sic) V. P. PRAES. PROCONSVL NVMINI cet. Donius vero: IMPP. C. Aurelio cet. — *Aurelius AGATHVS* V. C. PRAESES. PROVIN. SVL. *Devotus Numini* cet., unde vides, in Ligorians quoque passim quaedam esse non contemnenda. Si quid interpolati habet, est MITYLEN., cuius nullum vestigium in reliquis schedis exstat. Sed illud *Praeses Provinciae Insularum* (sive *Insularis Saxii Miss.* 4. p. 31.) plane egregium. v. Wesseling. ad *Hierocl. Synecd.* p. 685. et Hultmannum *Misc. Epigr.* p. 384. Muratorium Bimardi consiliis obsecutum male et suo cum damno Gudianum thesaurum, etsi spuris atque interpolatis ubique refertum neglexisse, vetus est Virorum doctorum querela. Insigne huius rei exemplum praebet Hultmannus *Misc. epigr.* p. 402. Mur. 614, 3. collato cum Gud. 49, 9., quod dabimus in Capite de *Diis*. §. *Fortuna*.

1060. OPTIMO BENIGNISSIMOQVE || PRINCIPI FLAVIO VALERIO CONSTANTIO NOB. CAESARI || GERMANICO MAX. CONS. COLONIA NICOMEDIENSIVM D. N. M. Q. EIVS. — Nicomediae. Mur. 1115, 6.

1061. DEO MERCVRIO || NVMINI || SANCTISSIMO HERCVLIVS IVNIOR¹⁾ || AVGVSTVS. — S. l. Montfaucon *Antiq. suppl.* 2. p. 212.

1) Est Constantius Chlorus gener Maximiani, Herculi (maioris.) v. Prunelle in *Millin Mag. encycl.* 1805. 4. p. 313.

1062. NOBILISSIMO CAESARI || DOMINO NOSTRO || GALE-
RIO (*Maximi*) || AN. PERSICO MAXIMO || SARMATICO MAXIMO ||
BRITANNICO MAXIMO. — Romae. Mur. 257, 6. ex Donio 129, 62.
cfr. Maffei *Mus. Ver.* 307, 1., in quo fragmento itidem PERSICI titulus
exstat, alias vix reperiendus.

1063. D. N. GALERIO. VAL. || MAXIMIANO || FORTISSIMO
AC || BEATISSIMO CAES. || PRINCIPI IVVENTVTIS. IVN. PRISCI-
LIANVS MAXIMVS || V. C. CVR. LAVR. LAV.¹⁾ || DIC. N. M.
EIVS. — Lavinii. Nibby *Viaggio* 2. p. 264.

1) Laurentium Lavinium.

1064. D. I. M. TEMPLVM VETVST. || CONLABSV. QVOT
FVIT || PER ANNOS AMPLIVS. || L. DESERTVM. AVR. || HER-
MODORVS V. P. P. P. N. || M. T. A NOVO RESTITVI FECIT ||
QVOT DEDICATVM EST DIVO || MAXIMIANO VIII. ET MAXI-
MINO ITER.¹⁾ || AVGG. COS. Q. VAR. VRSINIANO. CVR. —
Brandlehoff in Carinthia. Pococke p. 112, 3. et Murator. 2100, 5. Mur.
habet *templum Vestae. pro dedicatum male, opinor, aedificatum.*

1) i. e. a. p. Chr. 311. deserta et vetustate collapsa templa vides propter Chri-
stianae religionis incrementa. (D. I. M. Deo Invicto Mithrae.)

1065. VALERIAE¹⁾ AVGVSTAE. || M. ARTORIVS M. F. || PAL. ||
VICASIVS || PROCVRAT. AVGVST. || A RAT. XX HERED. || ET
PROCVRATOR LVD. MATVTINI. PROC. LVD || MAGNI. 7. LEG. I.
PARTH. || OB. MER. EI. PVBLIC. P. || ET EPVL. D. D. — Cuprae
Maritimae. Don. p. 254, 110. Mur. 258, 1.

1) Male Gorius h. l. ad Valeriam Messalinam refert, quum pertineat ad Galeriam
Valeriam, Diocletiani fil., Galerii Maximiani uxorem. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 40.

1066. IMP. DN || M. AVR. || VALERIO || MAXENTIO || PIO
FELICI INVICTO AC. PERPETVO AVG. || IV. — Columna millia-
ria IV. mill. passuum ab Vrbe in Via Appia, inde a porta urbis, non
a milliario aureo. — Marini *Atti* 1. p. LXXXVI.

1067. IMP. CAES. M. AVR. VAL
MAXENTIO. P. FEL
INVICTO AVG.
M. P. XI.

IX

IX D. M. CAES.
GL CONSTANTINVS NOBIS
ET SAVS IAI NN DD

Veronae. „In eodem cippo, Maxentiana dum esset Verona, prima inscrip-
tio sculpta. Quum deinde Crispus hac iter ageret post Alamannos
devictos, columellam inverterunt, et Maxentii nomine in terram detruso,
alteri capiti Crispi et Constantini inciderunt nomina.” Maffei *Mus. Ver.*
104, 2. Mur. 462, 5.

1068. M. AVREL. VALER || MAXENTIVS P. F || INVICTVS.
AVG. PONTIF. MAX. TRIB || POTESTATE. VIAM || HERCVLIAM

AD PRISTINAM || FACIEM RESTITVIT. — Runculi in Apulia.
Donatus T. 2. p. 220, 4.

1069. DIVO. ROMVLO. N. M. V. || COS. OR... I. FILIO || D.
N. MAXENT... I. INVICT || VI..... AVG. NEPOTI || T. DIVI.
MAXIMIANI. SEN||ORIS (sic) AC.....¹⁾ — Romae, in Circo,
quem Maxentii dicunt. *Kunstblatt des Morgenblatts* 1826. N. 69.

1) Inscriptionem hanc multis e fragmentis coagmentatam ita supplevit explicavitque
Nibbyus: *Divo Romulo Nobilis Memoriae Viro Consuli Ordinario II. Filio Domini
Nostri Maxentii Invicti Viri. Augusti. Ter Divi Maximiniani Senioris Ac Bis Au-
gusti.* Nihil est istud: *Invicti Viri*, (immo excidisse videtur PII. FELICIS;) et: *Ter
Divi.* Probabiliora fortasse illa: *Nobilis Memoriae Viro*: etsi in fragmentis latuisse
potius arbitror ipsam illam obscurissimam notam NV. s. NVB. s. NVBIS., quam prae
se ferunt Divi Romuli nummi. v. Eckhel D. N. 8, 59.

1070. MIRAVILI. BENIGNITATE.... || ADQVE. INNOCENTIA.
CVM.... || M. AVR. VAL. SVRVLE. ANTONI.... || IVLIVS.
IASON. MARITVS. ET VAL.... || DN. MAXENTI. AVG. ET
VAL. ANTONI... — Romae. Gud. 365, 44. melius quam ap. Mur.
372, 4., quem consule; item 1839, 2.

1071. ... TITVTORI LIBER||TATIS AC FVNDATORI || PV-
BLICAE SECVRITATIS D. M. L... NIANO LICINIO || PIO. FE-
LICI INVICTO AVG. || DOMITIVS LATRONIANVS V. C. || CORR.
P. S.¹⁾ DEVOTVS NMQVE || EIVS. — Panormi. Mur. 254, 4. cor-
rectius in Torremuzza *Sicil. Inscriptt.* p. 39, 32., unde patet, titulum
hunc positum esse non Licinio Valeriano, sed Liciniano Licinio (p.
Chr. 307.)

1) Corrector Provinciae Siculae circa a. p. Chr. 315. Vide de hoc titulo egregie
disputantem Hultmann *Misc. Epigr.* p. 379., tum quos memorat Saxius *Miss.* 4. p. 28.

1072. D. N. IMP. VALERIO LICINIANO LICINIO AVG. MAX.
SARMATICO MAX. GERMANICO MAX. TRIBVNITIA || POTE-
STATE X. COS. V.¹⁾ IMP. X. PATRI PATRIAE. PROCONS. ||
COL. BISICA LVCANA²⁾ DEVOTA NVMINIBVS || MAIESTATIQVE.
EIVS. — Bisicae s. Bazil-hab in Africa. Shaw *Voyages* 1. p. 245.
Maffei *Mus. Ver.* 460, 4. Eckhel D. N. 8. p. 68.

1) p. Chr. 318. 2) de hac nihil habet Morcelli in *Africa Christiana* T. 1. cfr.
Donatum T. 2. p. 218, 7. in fragm. item apud Bazil-hab reperto: — *Statuam
Imperatori ... Aug. BESICANO ... ARMENIACO ... AVRELIANO.* ubi *Besi-
cano* inauditus alias titulus triumphalis ad hanc coloniam *Bisicam Lucanam* refertur.
De *Aureliano* tamen Imperatore, qui nunquam neque *Armeniacus* dictus fuit, ibi sermo
esse vix potest.

1073. .... DA || VALERIO ... || LICINIANO .... || LICINIO
... || IVNIORI ... || NOB .... — Bracarae. Mur. 260, 4.

§. 37. HELENA CHLORI. CONSTANTINVS MAGNVS. CRISPVS. CONSTANTINVS II.

1074. DOMINAE NOSTRAE FLAVIAE AVGVSTAE || HELENAE
DIVI CONSTANTII. CASTISSIMAE || CONIVGI. PROCREATRICI
D. N. CONSTANTINI || MAXIMI PISSIMI AC VICTORIS AVGV-
STI || AVIAE DOMINORVM NOSTRORVM FL. || CONSTANTINI

ET CONSTANTĪ BEATISSIMORVM AC FELICIVM CAESARVM ||
ALPINVS MAGNVS V. C. CORR. LVCANIAE || ET. BRITTIORVM¹⁾
STATVIT DEVOTVS EXCELLENȚIAE PIETATIQVE EIVS. —
Salerni. Mur. 261, 4.

1) ita etiam Mur. 1078, 3. „etsi Cluverio persuasum minime fuerat aliud, quam *Brutios* in usu fuisse.” Mur.

1075. Inscriptio arcus triumphalis Constantini, a. p. Chr. 316. secundum Pagium exstructo ob caesum Maxentium a. 312., non, ut volebat Harduinus, ob devictum Licinium a. 321.

(Sacrificia insculpta.)	IMP. CAES. FL. CONSTANTINO. MAXIMO P. F. ¹⁾ AVGVSTO. S. P. Q. R	(Sacrificia insculpta.)
VOTIS $\overline{X}^2)$	QVOD. INSTINCTV. DIVINITATIS. MENTIS MAGNITVDINE. CVM. EXERCITV. SVO.	SIC $\overline{X}^3)$
VOTIS $\overline{XX}$	TAM. DE. TYRANNO. QVAM DE OMNI EIVS FACTIONE. VNO. TEMPORE. IVSTIS REMPUBLICAM. VLTVS. EST. ARMIS. ARCV. TRIVMPHIS INSIGNEM. DICAVIT.	SIC $\overline{XX}$

(Hinc:

Intra fornicem maiorem arcus:

Inde:)

LIBERATORI VRBIS

FVNDATORI QVIETIS

1) Pio felici. 2) Votis decennialibus. — vicennialibus. 3) Sicut decennialia, sic vicennialia (fiant.) v. Zacharia in Gorii *Symb.* 9. p. 139.

1076. CONSTANTINO MAX || DDD. NNN. FLAVIO LICINIO
LICINIANO IV . . . .¹⁾ || L. CONSTANTINO IAN . . . . . CAESAR . .
|| VIII. . . . — Columna milliaria. Onsati in agro Brixiano. Mur. 464, 1.
1) Iuniori, circa 317.

1077. FLAVIO VALERIO CRISPO || NOBILISSIMO CAES.¹⁾
FILIO CONSTANTINI MAXIMI || ADQVE INVICTI SEMPER AVG ||
ET NEPOTI DIVI CONSTANTII || OVINIVS GALLICANVS²⁾ V. C. ||
PRAEF. VRB. ET IVDEX SACRARVM COGNITIONVM. DEVOTVS ||
N. M. Q. EIVS. — Romae. Grut. 284, 7.

1) p. Chr. 317. 2) Fuit Ovinius gener Constantini, Cos. a. u. 1068. 1070. et 1083. Gud. Ceterum in nummis Flavius Iulius, non Valerius Crispus nominatur, v. Eckhel D. N. 8. p. 100. Sic et in sequenti marmore:

1078. DIVO || FLAVIO || IVLIQ || CRISPO || NOB || CAES. —
Lamar in Lusitania. Mur. 1995, 2.

1079. FELICITER || DD. NN. CRISPO ET CONSTANȚINO
NOBB. CAESS. IT. COSS.¹⁾ || $\overline{X}$. KAL. MAI. || QVOD. Q. ARA-
DIVM VAL. PROCVLVM || V. C. PRAESIDEM PROV. VAL. BYZAC ||
FAVSTIANENSES PATRONVM COOPTARENT. CVM LIBERIS
POSTERISQVE || EIVS. SIBI. LIBERIS POSTERISQVE || SVIS. TES-
SERAM HOSPITALEM || CVM EO FECERVNT. VTI SE IN FIDEM ||
ATQVE CLIENTELAM VEL SVAM || VEL POSTERORVM SVORVM ||
RECIPERET. ATQVE ITA IN HAC || RE. SPLENDIDISSIMVS
ORDO || EIVSDEM CIVITATIS FAVSTIANENSIS LEGATIONEM
PROSECVTVS EST. — Romae in tabella aenea. Grut. 363, 1.

1) Iterum Consulibus p. Chr. 321.

1080. D. N. IMP. CAES. || FL. CONSTANTINO || P. F. VICTORI. AVG || PONT. MAX.¹⁾ || TRIB. POT. XXIII. || IMP. XXII. COS. VII. || P. P. PROCOS. CONS. || HVMANARVM RERVM²⁾ || DIVI CONSTANTII. FILIO. || BONO R. P. NATO. || M. P. XV. — In via Flaminia. Don. p. 95, 101. Mur. 463, 6.

1) Vides a. p. Chr. 328. Constantinum etsi Christianae religioni iam addictum, usum esse titulo Pontif. Max. Sic Valentinianus, Valens ac Gratianus ap. Grut. 160, 4. Postea primus eum reiecit Gratianus. v. *Mém. de l'Acad. des Inscr.* T. 15. p. 122. Eckhel D. N. 8. p. 386. et nos in *Cap. de Rebus sacris*. §. Pontifices. 2) v. N. 1089.

1081. DOMINO CONSTANTINO MAX. PIO || FELICI AC TRIUMPHATORI || SEMPER AVG. || OB AMPLIFICATAM TOTO ORBE R. P. || FACTIS CONSVLTISQVE || S. P. Q. R || DEDICANTE ANICIO PAVLINO IVNIOR || V. C. CONS. ORD.¹⁾ PRAEF. VRBI. — Romae in Basilica Constantini. Grut. 1086, 5. Eadem 100, 6., cui ibi alia in fine accrevit. Tristan. 3. p. 520. et 534. Aldi *Orth.* p. 37, 5. HAGENB.

1) p. Chr. 334.

1082. ANICII. IVN. || ANICIO PAVLINO IVN. C. V. || PRO. COS. ASIAE ET HELLESPONTI || CONSVLI ORDINARIO.¹⁾ PRAEF. VRBI || VICE SACRA IVDICANTI. OB || MERITVM NOBILITATIS. ELOQVII. || IVSTITIAE ATQ. CENSURAE. QVIIBVS PRIVATIM AC PVBLICE || CLARVS EST. PETITV POPVLI R. || TESTIMONIO SENATVS. IVDICIO || D. D. N. N. TRIUMPHATORIS AVG || CAESARVMQ. FLORENTIVM || STATVAM SECVNDAM AVRO || SVPERFVSAM. LOCARI SVMPTV || PVBLICO. PLACVIT. — Romae. Grut. 353, 4.

1) p. Chr. 334.

1083. DEFENSORI QUIETIS PVBLICAE || DN. HVMANISSIMO || INVICTISSIMOQVE || CONSTANTINO || AETERNO AVGVSTO || ARRIVS DIOTIMVS V. P. || NAT. AEG.¹⁾ N. M. Q.²⁾ EIVS || DICATISSIMVS. — Alexandriae. Donati 1. p. 148, 7. et 2. p. 332, 2.

1) natione Aegyptius. 2) numini maiestatique.

1084. RESTITVTORI PVBLICAE || LIBERTATIS. DEFENSORI || VRBIS ROMAE.¹⁾ COMMVNIS || OMNIVM SALVTIS AVCTORI || D. N. IMP. FL. VAL. CONSTANTINO || PIO. FELICI. INVICTO. SEMPER AVG. || CODICARI. NABICVLARI (sic) || INFERNATES²⁾ DEVOTI N. M. Q. EIVS || CVRANTE AVR. VICTORIANO V. P.³⁾ || PRAEF. ANN. — Romae. Grut. 1086, 6.

1) Ut municipiorum sunt *defensores*, ita Imperator *Vrbis Romae defensor* h. l. dicitur, quod rarissimum est. 2) v. Reines. p. 60. 3) Viro perfectissimo.

1085. VIRTUTE D. N. CONSTANTINI || MAX. PII. FEL. INVIC. AVG. SVPPRESSIS DOMITISQ. FRANCIS IN EORVM TERRIS .... MIL. || CASTR. DIVITENSIVM SVB || PRAESENTIA PRINCIPIS SVI || DEVOTI NVMINI MAIESTATIQ. EIVS DVODEVIGINTI HAEC VOTA FECER. — In Oppido Divitensi. — Mur. 259, 4. v. Marmora Taurin. 2. p. 55. — Coloniae. e Gelenio, de Huespsch *Epigrammatographia* p. 11, 34. qui habet VIRTVTI.

1086. CONSTANT || PIVS ROMANOR || IMP. AVG. || DEVI-
CTIS FRANCIS CASTRIS DITENSIVM IN TERRIS || EORVM
FIERI IVSSIT || MIL. TVRRIM CVM INTERTVRRIO || FECERVNT.
— Reperta inter parietinas ad Coloniam Agrippinam in parte Trans-
rhenana. Donati. T. 2. p. 220, 3. Non habet in Coloniensibus suis
Baro de Huepsch. Cfr. Saxii *Miss.* 4. p. 33.

1087. ORBEM TERRAE || ROMANO NOMINI || SVBIVGANTI
DOMINO NOSTRO || FL. CONSTANTINŌ || PIO. FEL. || SEMPER
AVG. || ANNIVS ANTIOCHVS V. P. CORR. || AEMIL. ET FLAM.
SENATVS.¹⁾ — Mirabellae. Grut. 281, 2. aliquanto correctius ap.
Mur. 4994, 8.

1) Ridicule Murat. exponit: *Flamen Senatus*, quum sit: *Corrector Aemiliae et Fla-
miniae*. SENATVS vel corruptum est, vel excidit *Consulto*. Grut. habet: CORR. MI.
ET. AL. SEN||VS., quae Scalig. Iud. 20. miro acumine sic interpretatus est: *Corrector
Minuciae et alimentorum seniorum Urbis sacrae*.

1088. OMNIA MAGNO || VIRTUTE PRAECIPVO || D. N. CON-
STANTINO MAX. || VICTORI AC TRIUMPHATORI || SEMPER
AVGVSTO || POSTVMIVS ISIDORVS V. C. || PRAEF. VIGIL. D.
N. M. Q || EIVS. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 287, 9.

1089. FVNDATORI PACIS || ET RESTITVTORI || REI PVBLI-
CAE || D. N. FL. CONSTANTINO || MAXIMO VICTORI || AC
TRIUMPHATORI || SEMPER AVGVSTO. — Romae. Mur. 260, 4.
Ibid. 5. in lap. Parmensi: RERVM HVMANARVM OPTIMO PRINCIPI.
Id. 262, 4. in lap. Foroliviensi: LIBERATORI ORBIS ROMANI ||
RESTITVTORI LIBERTATIS || ET REI PVBLICAE || CONSERVA-
TORI MILITVM || ET PROVINCIALIVM. DOMINO NOSTRO. Vides,
qualia et quanta excogitarit vilissima adulatio; illud quoque Mur. 263, 8.
AETERNO PRINCIPI.

1090. PISSIMO. AC FORTISSIMO || FVNDATORI PACIS || ET
RESTITVTORI PVBLICAE LIBERTATIS. VICTORIOSISSIMO D.
N. FL. VAL. || CONSTANTINO MAXIMO || PIO FELICI INVICTO
AVG. || VAL. RVSTICVS V. P. RAT. S. R.¹⁾ || D. N. M. Q. EIVS ||
CVRANTE VAL. PELAGIO V. E. PROC. || S M V. VNA CVM P. P.²⁾
ET OFFICINATORIBVS. — Romae. Mur. 260, 3. cfr. Marini *Atti* 2.
p. 470.

1) Vir Perfectissimus, Rationalis Sacrarum Remunerationum. 2) „Viro Egregio.
Procuratore Sacrae Monetae Urbis una cum Praeposito, vel Praepositis.” Marini. cfr.
Eckhel D. N. 8. p. 10.

1091. DIVO AC VENERABILI || PRINCIPI CONSTANTINO ||
PATRI PRINCIPVM || MAXIMORVM || L. CREPERIVS MADALIA-
NVS V C || PRAEF. ANN. CVM IVRE GLADII. — Romae. Maffei
Mus. Ver. p. 251, 3. v. Eckhel D. N. 8. p. 92.

1092. DIVO || CONSTANTINO || AVGVSTO || CORPVS || SA-
LARIORVM || POSVERVNT. — S. Michele a Ripa. Marini *Atti* 1.
p. 294.

1093. INLVSTRI ET DIVINAE PROSAP. || GENITAE || VENERABILI SOROR || D. N. CONSTANTINI AVG. ET || AMITAE || DD. NN. BEATISSIMORVM CAES. || D. N FLAVIAE CONSTANTIAE . . . — Romae. Mur. 260, 5. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 54.

1094. D. N. FLAVIO CLAVDIO || CONSTANTINO || PATRE AVO || MAIORIBVS IMPP. NATO || CAESARI NOB. || SEMPER ORBI TERRAE || PROFVTVRO. V. — (milliar. apud Foroiulium.) Fabrett. p. 413, 357. 747, 549. Don. p. 95, 102. Mur. 262, 6., qui Belgentiaci in dioecesi Tolosana ponit, et pro AVO habet AVG. Sed AVO recte se habet, ubi de Maximiano, patre Faustae, uxoris Constantini M. matrisque Constantini iunioris cogites, ut in sequente:

1095. IMP. CAES. FL. VAL || CONSTANTINO P. F. AVG. DIVI MAXIMIANI AVG || NEPOTI. DIVI CONSTANTINI AVG. PII FILIO. || XXXIII. — In vico Cabasse in Provincia. Verissimus est hic typus Bouchei. *Hist. Prov.* T. 1. p. 129. et 543. v. Saxii *Miss.* 4. p. 189.; vel corrupti, vel manci sunt reliqui Fabrett. p. 413, 359. Mur. 463, 7. et 2014, 6.

1096. IMP. CAES. FL. CONSTANTINVS MAX. AVG.¹⁾ SEMPER TERNVS. DIVI CONSTANTINI AVG. F. TOTO || ORBE. VICTORIIS SVIS SEMPER AC FELICITER CELEBRANDVS. THERMAS FISCO SVI SVMPTV || A FVNDAMENTIS. CEPTAS AC PERACTAS || CIVITATI SVAE REMORVM. PRO SOLITA || LIBERALITATE LARGITVS EST. — Romae (an Remis?) — Grut. 178, 1. ex Apiano p. 203, 1., ubi item *Romae*.

1) p. Chr. 337.

1097. CONSTANTINA¹⁾ DEVM VENERANS CHRISTOQVE DICATA OMNIBVS IMPENSIS DEVOTA MENTE PARATIS NVMINE DIVINO MVLTVM CHRISTOQVE IVVANTE SACRAVIT TEMPLVM VICTRICIS VIRGINIS AGNES TEMPLORVM QVAE VICIT OPVS TERRENAQVE CVNCTA AVREA QVAE RVUTILAT SVMMI FASTIGIA TECTI. NOMEN ENIM CHRISTI CELEBRATVR SEDIBVS ISTIS TARTAREAM SOLVS POTVIT QVI VINCERE MORTEM INVECTVS CELO SOLVSQVE INFERRE TRIUMPHVM NOMEN ADHVC REFERENS ET CORPVS ET OMNIA MEMBRA . . .
A MORTIS TENEBRIS ET CAECA NOCTE LEVATA.
DIGNVM IGITVR MVNVS MARTYR DEVOTAQVE CHRISTO
EX OPIBVS NOSTRIS PER SAECVLA LONGA TENEBIS
O FELIX VIRGO MEMORANDI NOMINIS AGNES.²⁾

— Romae. Grut. 1161, 9.

1) Est Flavia Iulia Constantina Augusta, Constantini magni filia, Gallicani uxoris, v. Lesleum apud *Oderic.* p. 39. 2) Observa acrostichon: CONSTANTINA DEO.

§. 38. CONSTANS. CONSTANTIVS. FAVSTINA. MAGNENTIVS. DECENTIVS. IVLIANVS. IOVIANVS. VALENTINIANVS I. VALENS. GRATIANVS. VALENTINIANVS II.

1098. VIRTUTE ET FELICITATE OMNES RETRO || PRINCIPES SVPERGRESSO D. N. FL. IVL. || CONSTANTI¹⁾ VICTORI AC TRIUMPHATORI || SEMPER AVG. || FL. IVL. RVFINVS SARMENTIVS V. C. PRAESES PROV. DALMATIAE. D. N. M. EIVS. — Sebenici in Dalmatia. Grut. 1023, 1.

1) *Constantio* Gud.

1099. BEATISSIMO SAECVLO || DOMINORVM || NOSTRORVM CONSTANTĪ || ET CONSTANTIS || AVGVSTORVM || SENATVS POPVLVSQ || ROMANVS || CLIVM TIBVRTINVM. IN PLANITIEM REDEGIT || CVRANTE L. TVRCIO || SECVNDO APRONIANI PRAEF. VRB. FIL. ASTERIO V. C. || CORRECTORE FLAM || ET PICENI. — Tibure. Mur. 463, 9. cfr. fragm. Grut. 1079, 1. Mur. 379, 1.

*1100. ASTERII || L. TVRCIO APRONIANO V. C. || FILIO L. TVRCĪ. APRONIANI V. C. || PRAEFECTI VRBIS. NEPOTI L. TVRCĪ SECVNDI C. V. CONSVLIS || QVAESTORI. PRAETORI. QVINDECIM || VIRO SACRIS FACIVNDIS. CORRECTORI TVSCIAE ET VMBRIAE. OMNI || VIRTUTE PRAESTANTI. STATVAM EX AERE. ORDO SPOLETINORVM || AD MEMORIAM PERPETVI NOMINIS || CONLOCAVIT || CVRANTIBVS FL. SPE. V. P. ET CONDONIO TAVRO IVN. || POST AMANTĪ ET ALBINI COS.¹⁾ — Romae. Grut. 476, 7.

1) i. e. u. c. 1099. p. Chr. 346. Cfr. Mur. 379, 1., ubi alterum habes titulum huic Grut. in pluribus similem, adeoque conferendum. Cfr. etiam Grut. 1005, 1.

1101. RESTITVTORI VRBIS ROMAE. ATQVE ORB. . || ET EXTINGTORI PESTIFERAE TYRANNIDIS¹⁾ || D. N. FL. IVL. CONSTANTIO VICTORI AC TRIUMFATORI || SEMPER AVGVSTONERATIVS CEREALIS V. C. PRAEFECTVS VRBI²⁾ || VICE SACRA IVDICANS D. N. M. QVE EIVS. — Romae. Grut. 280, 6.

1) scil. Magnentii p. Chr. 353. 2) p. Chr. 353.

1102. DEFENSORI PACIS
ET CONSERVATORI
IMPERII ROMANI
D. N. CONSTANTIO
MAXIMO VICTORI
AC TRIUMFATORI
SEMPER AVG.
B. R. P. N. ¹⁾
CLXXXVII. ²⁾

FVNDATORIB
ET CONSERVATOR
IMPERII ROMANI
DD. NN. VALENTINIANO
ET VALENTI PRINCIPIB
MAXIMIS AC TRI
VMFATORIB
AVGG. B. R. P. N.
IMPP.

— Pisauri. Marm. Pis. p. 10. Mur. 262, 5.

1) Bono Reip. nato. 2) Pisaurum a Roma distabat M. P. 189. v. Oliv. p. 55.

1103. REPARATORES ORBIS ADQVE. VRBIVM RESTITVTO-
RES D. D. || N. N. FL. IVL. CONSTANTIVS P. F. SEMPER AVG.
ET IVLIANVS || NOBILISSIMVS AC VICTORIOSISSIMVS CAES.
AD AETERNAM || DIVINI NOMINIS PROPAGATIONEM THERMAS
SPOLETINIS || IN PRAETERITVM IGNE CONSVMPITAS SVA LAR-
GITATE || RESTITVERVNT. — Prope Clitumni fluvium. Grut. 179, 2.

1104.

CAESARVM
MENS. AVGVSTO DIVI PERTINACIS KAL. AVG DN CONSTANTĪ VII. IDV. AVG DIVI PROBI XIII. KAL. SEP MENS. SEPTEMB DIVI AVRELIANI V. IDV. SEP DIVI TRAIANI XIII. KAL. OCT PII ANTONINI XIII. KAL. OCT DIVI AVGVSTI IX. KAL. OCT MENS. OCTOB DIVI ALEXANDRI KAL. OCT MENS. NOVEMB DIVI NERVAE VI. IDV. NOV DIVI VESPASIANI XV. KAL. DEC MENS. DECEMB DIVI VERI XVIII. KAL. IAN DIVI TITI III. KAL. IAN

NATALES
MENS. IANVAR LVCĪ AELI CAESARIS IDIB. IAN. DIVI GORDIANI XIII K. IAN. DIVI ADRIANI IX. KAL. IAN. MENS. FEBRAR DIVI CONSTANTINI III. K. MAR MENS. MARTIO DIVI CONSTANTĪ PR. KAL. APR MENS. APRIL DIVI SEVERI III IDV APR M. ANTONINI VI. XL. MAI MENS. MAIO DIVI CLAVDI VI. IDVS MAI MENS. IVNIO MENS. IVLIO

Tabulam hanc, quam damus ex Marini *Atti* 2. p. 387. Peirescius nescio ubi reperit in Cod. seculi VIII. vel IX. exscriptam, ut opinor, ex antiquo marmore. Quum Constantius minor *Domini nostri*, non *Domini* nomine hic memoretur, manifestum est, hoc monumetur: eius temporis adscribendum esse.

1105. *FAVSTINAE || CONSTANTĪ AVG. || PISSIMAE ET || NOBILISSIMAE. || C. IVNIVS VITRASIVS V. C. || AVGV. D. N. M Q E || D. D. — Lunae. Ex Ligorio. Mur. 263, 2.

1106. LIBERATORI ORBIS || ROMANI. RESTITVTORI || LIBER-
TATIS ET R. P. CONSERVATORI MILITVM ET PROVINCI-
ALIVM. D. N || MAGNENTIO || INVICTO PRINCIPI VICTORI ||
TRIVM . . . — Bononiae. Grut. 281, 10. Maffei *Mus. Ver.* 105, 2.

Ex simili lap. Foroliviensi ap. Mur. 262, 1. supplendum est: *Triumphatori semper Augusto.*

1107. D. N. || MAGNO || DECENTIO || NOBILISSIMO ET FLORENTISSIMO CAESARI B. R. P. NATO. || M. P. XXXII. — Volta de Cavo in Lusitania. Mur. 2044, 5. cfr. 263, 3. circa a. p. Chr. 351.

1108. D. MASCLINIO. MATERNO. M.¹⁾ || DECCA.²⁾ AEDILICIO. DVMVIRALI (*sic*) || CVRATORICIO. SACERDOTALI || ET EX COMITIBVS. MASCLINIVS || LEO PATRI BENEMERIT. FECIT. DECENTIO CAES. ET PAVLO COS.³⁾ — Prope Tolpiacum. — Schannat *Eiflia*. T. 1. p. 557. Huepsch p. 40, 7.

1) Iunge D. M. 2) Decurioni Coloniae Agrippinae. 3) Consulatus fastis ignotus. Schannatus refert ad ann. p. Chr. 350. Notanda insuper vocabula *Curatoricius* et *Sacerdotalis*, alias vix obvia; quorum tamen significatus nulla eget explicatione.

1109. DOMINO TOTIVS ORBIS || IVLIANO AVGVSTO || EX OCEANO BRITANNICO VIS PER BARBARAS GENTES || STRAGE RESISTENTIUM PATEFACTIS . . . . — Ancyrae. Mur. 263, 4.

1110. RESTITVTORI || OMNIUM RERUM ET TOTIVS FELICITATIS DOMINO NOSTRO FL. IVLIANO PIO FELICI PERPETVO. SEMPER || AVG. BONO REIPUBLICAE NATO — In Castello Camponisco. Mur. 263, 5. Eidem: AETERNO PRINCIPI D. N. FLAVIO CLAVDIO IVLIANO cet. ib. 8. cfr. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 396.

1111. IMP. CAESS. || DN. FL. CL. IVLIANO || P. F. VICTORI AC TRIVMF. || SEMP. AVG. P. M. IMP. || VII. CONS. III. BONO R. P. || NATO PATRI PATRIAE || PROCONSS. — Sirmione. Maffei *Mus. Ver.* 105, 5.

1112. D N FL IOVIANO || VICTORI AC TRIVMFATORI SEMPER AVGVSTO || B. R. P. N. || XV. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 106, 1. Mur. 464, 4. cfr. Grut. 285, 5.

1113. D. N. || IOVIANO AVG || INVICTO. BONO REI P NATVS (*sic*) AB AEQVO¹⁾ || M. VII. — Equotutici. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 338.

1) brevitatis causa pro Aequo - s. Equotutico.

1114. LEGVM DOMINO ROMAENARVM. IVSTITIAE AEQVITATISQVE RECTORI || DOMITORI GENTIVM || BARBARARVM.¹⁾ CONSERVATORI LIBERTATIS. DN. FL. || VALENTINIANO FORTISSIMO || INVICTISSIMOQVE PRINCIPI || SEMPER AVGVSTO || FL. MAXIMVS²⁾ V. P.³⁾ PRAEF. VIG || D. N. M. Q. EIVS. — Romae. Grut. 1086, 9.

1) Fabrett. *barbarum*. 2) id. *Maximinus*. 3) Vir perfectissimus. — In alia Valentiniano posita Mur. 264, 2. PROPAGATORI ROMANI IMPERII.

1115. DD. NN. IMPP. || FLAVIO VALENT. ET || FL. GRATIANO CAESS || VICTORR. AC TRIVMP. SEMP. AVGG. — Ferrariae. Mur. 264, 9., sed correctius in Zachariae *It. Ital.* p. 162.

4116. FORVM. POPVLO. ROMANO || DOMINI. ET. PRINCIPES. NOSTRI || VALENTINIANVS. VALENS ET ¹⁾ . . . . || CVRANTE. FLAVIO. EVPRAXIO V. C. — Romae in Foro Palatino. E Mabillonii *Vett. Anal.* p. 368, 14. Mur. 264, 8. e schedis *Cyriaci* Mur. 464, 8.

1) Supple GRATIANVS. Mur.

4117. DOMINI. NOSTRI. IMPERATORES. CAESARES. || FL. VALENTINIANVS PIVS. FELIX. MAXIMVS. VICTOR AC. TRIVMF. SEMPER AVG. PONTIF. MAXIMVS || GERMANIC. MAX. ALAMANN. MAX. FRANC. MAX. GOTHIC. MAX. TRIB. POT. VII. IMP. VI. CONS. II. P. P. P. ¹⁾ ET

FL. VALENS PIVS. FELIX. MAX. VICTOR. AC TRIVMF. SEMPER AVG. PONTIF. MAXIMVS || GERMANIC. MAX. ALAMANN. MAX. FRANC. MAX. GOTHIC. MAX. TRIB. POT. VII. IMP. VI. CONS. II. P. P. P. ET || FL. GRATIANVS PIVS. FELIX. MAX. AC. TRIVMF. SEMPER. AVG. PONTIF. MAXIMVS || GERMANIC. MAX. ALAMANN. MAX. FRANC. MAX. GOTHIC. MAX. TRIB. POT. III. IMP. II. CONS. PRIMVM. P P P.

PONTEM. FELICIS NOMINIS GRATIANI IN VSVS SENATVS AC POPVLI ROM. CONSTITVI DEDICARIQ. IVSSERVNT. — Romae. Grut. 160, 4. Nardini 3. p. 359. Est inscriptio pontis Cestii ab his Imp. restituti et dedicati p. Chr. 369. v. Nibby *ad Nard.* l. 1.

1) „P P P. quid signent haud constat.” Scal. in *Ind. XX.* — Hagenbuchius duplicem interpretationem dat: *Pater Patriae Praestantissimus*, et, quod praestat: *Pater Patriae Perpetuus*. Ego tamen praeferam *Perpetuus Princeps*. Alibi quoque P. P. significat *Perpetua*, nomen. Reperitur haec nota etiam in nummis Gratiani et in seq. inscriptione eiusdem:

4118. IMP. CAES. GRATIANVS || PIVS. FELIX. MAX. VICT. || AC TRIVMPH. SEMP. AVG. PONT. MAX. GERM. MAX || ALAMANNVS MAX. || FRANC. MAX. GOTH. M. TR. P. III. || IMP. II. COS. III. PRIM. P. P. P. || RESTITVIT. || C. XI. — Emeritae. Grut. 159, 7. cfr. 160, 4., unde hic quoque leg. videtur CONSVL PRIM(um). Ceterum nota Gratiano hic et in praecedenti titulum *Pontif. Max.* tribui, etsi is, si Zosimo fides (4, 36.) primus fuit imperator, qui (sub finem vitae) Pontificatum Max. repudiaret. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 387. et ante omnes Thorlacium in *Proluss. et Opusc. acad.* Vol. II. p. 175.

4119. D. D. D. N. N. N. FFF. LLL. ¹⁾ || VALENTINIANO VALENTI ET GRATIANO PIIS. FELICIBVS || AC TRIVMPHATORI- BVS || SEMPER AVG. BONO R. NATIS. VOTIS X. MVLTIS. XX. ²⁾ — Reate. Mur. p. 265, 2. „posita vid. a. p. Chr. 374., quo Valentinianus decennalia celebravit, adprecante ei populo multa vicennalia.” Murat.

1) i. e. Flaviis. v. Fabrett. p. 659, 501. 2) v. Saxii *Miss.* 4. p. 38.

4120. VOTIVITATE ET TOTA MENTE DDEVOTA GENIVM CVRIAE DEDICATVM IN ISTATVAM IN || CVRIA AVG. POSITVM PERPETVE LVCIS POSVIT ADMEINSTRATIONIS SVAE VEM

SENVS FRONTINIANVS CVRATOR R. P. HVIVSCE PATRIAE
POSITA SVB DIAE (*sic*) XIIII || OCTOBRIS POST CONSVLATV ||
D. N. GRATIANI AVGVSTI III. ET EQ. VITIO C. CONSVLIBVS. 1)

— Sestini. Grut. 1018, 8. correctus ap. Gor. *Etr.* 2. p. 352. Mur. 386, 5.

1) Ita in fastis notatur a. 375. p. Chr.

1121. D. M || HIC. REQVIESCIT || IN. SOMNO. PACIS || VI-
VIVS MARCIA NVS. QVI VIXIT || ANNVS. PLVS. MENVS (*sic*) ||
LXX. DEPOSITIO EIVS || P. KALENDAS FEBRVARIAS. POST.
CONS || RECEMEDES. 1) V. C. — Mirabellae. Lupulus p. 151.

1) „Recemedis consulatus cum Fl. Clearcho incidit in a. p. Chr. 384. Hunc tamen ipsum appellatum offendimus Richomerem, ut frequenter in *Cod. Theodos.*, itemque Ricimerum, Ricomerum, Ricomedem, *Ριχομητιον*, et Recimerem, ut in *Prosp. Aquitan.* et Ricimerem in lap. *Fleetwoodian.* p. 442. Tam variis eiusdem nominis lectionibus. nunc primum, quod sciam, altera haec accedit RECEMEDIS per pulcherrimum nostrum lapidem. Verum alter Fl. Ricimer cum Patricio Consul fuit a. p. Chr. 459., cuius nomen easdem passum est variationes. Ad quem potius horum duorum consulatum lapis amandandus sit, incerta res est. Verum collegae omisio mihi prorsus suadet, ut ad prioris Recemedis consulatum inscriptionis epocham referam. Quod si ad alterum pertineret, certe differentiae ergo collegae nomen praetermissum non esset.” Lupulus.

1122. IMPP. AVGG. DD. NN. || MAG. MAXIMO T 1) || FL. VICTOR ||
PERPETVIS PRINCIPIBVS || M. P. V. 2) — Veronae. Maffei *Mus.*
Ver. 106, 4. Mur. 465, 3. circa a. p. Chr. 387.

1) Nota hanc notam pro ET. 2) millia passuum quinque.

1123. DN. MAGNO MAXIMO AVG. II. CONSS || III. IDVS
MAIAS FATVM FECIT LEO ET || DEPOSITVS PRIDIE IDVS
MAIAS BENE MERENTI IN PACE. — Romae. Mur. 1999, 2. cfr.
Corsini *Not. gr.* Append. p. XII. et XXIV. Walch. *Xen.* p. 92. tum
Mur. 391, 2. propter Fabrett. 270, 138. et Mur. 393, 5. Ergo quattuor
minimum exstant etiamnunc lapides Maximi sive Augusti, sive Tyranni.

1124. EXTINCTORI TYRANNORVM 1) || AC PVBLICAE SECV-
RITATI 2) AVCTORI || D. N. VALENTINIANO 3) || PERPETVO AC
FELICI || SEMPER AVGVSTO || CEIONIVS RVFIVS ALBINVS
V. C. || PRAEF. VRBI ITERVM 3) || VICE SACRA IVDICANS || D.
N. MQ. EIVS, — Romae. Grut. 285, 8. cfr. *ibid.* 6.

1) Magni Maximi. 2) Iuniori. 3) v. Reines. *ad Rupert.* p. 243. Ahmelov. refert ad a. p. Chr. 390. *Cod. Theodos.* XV. 1, 27. cfr. Corsin. p. 288.

1125. DIVO GRATIANO || TYRANNIDE VINDICATA || THEO-
DOSIVS ET VALENTINIANVS AVGG. EX VOTO. P. — Moirans
prope Gratianopolin. Spon *Misc.* p. 276. Bimard *Proleg.* p. 80.

§. 39. THEODOSIVS MAGNVS. EIVSQVE SVCCES- SORES VSQVE AD FINEM IMPERII ROMANI. THEO- DORICVS REX. CET.

1126. INCLITAE VENERANDAE QVE MEMORIAE VIRO ||
FLAVIO THEODOSIO || GENITORI DOMINI || NOSTRI INVICTIS-
SIMI || PERENNISQVE PRICIPIS || THEODOSI PERPETVI AVG ||

CVIVS VIRTUTE. FELICITATE || IVSTITIA PROPAGATVS TER-
RARVM ORBIS EST || ET RETENTVS. STATVAM || EQVESTREM
SVBAVRANTAM APVLI ET CALABRI || PRO VOTO ET DEVO-
TIONE || POSVERVNT. CVRANTE AC PERFICIENTE || FLAVIO
SEXINE ¹⁾ VIRO PERFECTISSIMO || CORRECTORE APVLIAE ET
CALABRIAE. — Canusii. Reines. p. 326, 62. Gud. *Indic.* p. LVIII.
Romanelli *Topografia* T. 2. p. 469.

1) Gud. SEXIONE. Sed ligatae, credo, literae SEX † ONE, Sextione, ut Rein.
coniecit. HAGENE. MSS. — Pro IVSTITIA PROPAGATVS Romanellius habet: IVSTI-
TIA ET PROBitate PACATVS.

1127. IMPP. || DDD. NNN. FFF. LLL. ¹⁾ || THEODOSIO ARCA-
DIO || ET HONORIO PP.P. FFF. || SEMPER AVGGG. BONO ||
REIP. NATIS. — Signiae. Don. p. 96, 106. Mur. 265, 3. circa a.
p. Chr. 393.

1) Flaviis. Male in simili Don. p. 96. 105. FFF. CCG.

1128. . . . SĒ IMPERATORIBVS NOST. . . || SIO. ET. ARCA-
DIO ET FL. EVGENIO || . . . I CONLAPSAM. IVSSV VIRI CL. ||
. . . TIS. COMITIS ET INSTANTIA V. C. || . . . . MITIS. DOME-
STICORVM EI. || . . VS EX INTEGRO OPERE FACIVN || . . . VIT.
MAGISTER PRAELIVS. ¹⁾ — Coloniae Agripp. Grut. 192, 1.

1) Hanc inscript. ita supplevit Vir doctus in *Giornale de' Letterati di Roma* 1744.
p. 315.: „DOMINIS ET IMPERATORIBVS NOSTRIS || FL. THEODOSIO. FL.
ARCADIO ET FL. EVGENIO || AEDem MERCVRIO (?) CONLAPSAM IVSSV VIRI
CL. || ARBOGASTIS COMITIS ET INSTANTIA V. C. || ARBETH COMITIS DO-
MESTICORVM EI. . . VS EX INTEGRO OPERE FACIVND || CVRAVIT MAGI-
STER PRAELIVS,” v. Zaccaria *Istituz.* p. 469. Pertinet ad annum p. Chr. 394.

1129. D. N. FL. ARCADIO || PIO FELICI. VICTORI || AC
TRIVMPHATORI || SEMPER AVGVSTO || CAECINA DECIVS ALBI-
NVS ¹⁾ V. C. || PRAEFECTVS VRBIS. VICE SACRA IVDICANS. ||
DEVOTVS NVMINI MAIESTATIQ || EIVS. — Romae. Grut. 287, 2.
Gor. *Etr.* 2. p. 156.

1) Eundem censebat Gothofredus, quem ut successorem sibi in praefectura urbis datum
memorat Rutilius *Itin.* 1, 466., sed vide Corsinum p. 335.

1130. SEXTO PETRONIO PROBO V̄ C̄. || PROCONSVLI AFRI-
CAE || PRAEFECTO PRAETORIO || QVATER ITALIAE ILLYRICI ||
AFRICAE GALLIARVM || CONSVLI ORDINARIO ¹⁾ || PATRI CON-
SVLVM ²⁾ || ANICIVS PROBINVS V̄. C̄. CONSVL ORDINARIVS ||
ET ANICIVS PROBVS V̄. C̄. || QVAESTOR CANDIDATVS FILII ||
MVNVS SINGVLARI RELIGIONI || DEBITVM DEDICARVNT. —
Romae. Grut. 450, 2. Marini *Iscriz. Alb.* p. 59.

1) p. Chr. 371. 2) Sex. Anicii Hermogeniani Olybrii, et Sex. Anicii Probini, qui
mox nominatur. p. Chr. 395.

1131. ANICIAE FALTONIAE || PROBAE ¹⁾ AMNIO PINCIO ||
ANICIOSQVE DECORANTI || CONSVLIS VXORI || CONSVLIS
FILIAE || CONSVLVM MATRI || ANICIVS PROBINVS V. C. ||
CONSVL ORDINARIVS ²⁾ || ET ANICIVS PROBVS V. C. || QVAE-
STOR CANDIDATVS || FILII DEVINCTI || MATERNIS MERITIS ||

DEDICAVERVNT. (*In summa basi leg. disticha duo.*) Romae. Grut. 352, 5.

1) Cfr. ib. 6. 353, 1. 2) p. Chr. 395.

1132. IMPERATORIBVS INVICTISSIMIS FELICISSIMISQVE || DD. NN. ARCADIO ET HONORIO FRATRIBVS || SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS VINDICATA REBELLIONE || ET AFRICAE RESTITVTIONE LAETVS. *In latere:* C. IVBENTIVS || V. C. PR. VR. || DD. — Romae. Grut. 287, 3. collato Mur. 265, 3. Vide in primis Corsini *Ser. Praef. Urb.* ad a. 399. p. 303.

1133. FL. STILICHONI V. C. || FL. STILICHONI. INLVSTRISIMO VIRO || MAGISTRO EQVITVM PEDITVMQVE || COMITI DOMESTICORVM. TRIBVNO PRAETORIANO || ET AB INEVNTE AETATE PER GRADVS CLARIS||SIMAE MILITIAE AD COLVMEN GLORIAE || SEMPITERNAE ET REGIAE ADFINITATIS EVECTO|| PROGENERO DIVI THEODOSI. COMITI DIVI || THEODOSI AVGVSTI. IN OMNIBVS BELLIS || ADQVE VICTORIIS. ET AB EO IN ADFINITATEM || REGIAM COOPTATO. ITEMQVE SOCERO D. N. || HONORI AVGVSTI. AFRICA CONSILII EIVS || ET PROVISIONE LIBERATA. 1) EX S. C. — Romae. Grut. 412, 3.

1) a tyrannide Gildonis. p. Chr. 399. cfr. Grut. 412, 4. Pertinet huc etiam sequens:

1134. . . . 1) VIRO BIS CONSVLI ORDINARIO || MAGISTRO VTRIVSQUE MILITIAE || COMITI DOMESTICORVM || ET STABVLI SACRI. ADQVE (*sic*) AB INEVNTE AETATE PER || GRADVS CLARISSIMAE || MILITIAE AD COLVMEN REGIAE || ADFINITATIS EVECTO. SOCIO BELLORVM OMNIVM || ET VICTORIARVM. ADFINI ETIAM DIVI THEODOSI. 2) AVGVSTI || ITEMQVE SOCERO DOMINI NOSTRI HONORI. AVGVSTI || POPVLVS ROMANVS || PRO SINGVLARI EIVS || CIRCA SE AMORE || ADQVE PROVIDENTIA || STATVAM EX AERE ARGENTOQVE || IN ROSTRIS AD MEMORIAM || GLORIAE SEMPITERNAE || CONLOCANDAM DECREVIT || EXEQVENTE FL. PISIDIO ROMVLO || V. C. PRAEF. VRBIS. 3) — Romae. Grut. 412, 4.

1) Supple FL. Stilichoni . . . 2) nota Divi titulum etiam Theodosio datum. 3) p. Chr. 406. v. Corsini *Ser. Praef. Urb.* p. 317.

1135. IMP. CLEMENTISS. ET FELI||CISS. TOTO ORBE VICTORIBB. || DDD. NNN. ARCADIO HONORIO ET THEODOSIO AVGGG. AD || PERENNE INDICIVM TRIVM||PH. QVOD GOTHORVM 1) NATI||NEM IN OMNE AEVVM DOM. 2) || EXTR. ARCVN SIMV|| LACRIS EORVM TROPHEISQVE 3) || DECORA . . . || S. P. Q. R. || TOTIVS OPERIS SPLENDORE. — Romae. (Grut. 287, 1.) Mur. 466, 1. Mabillon *Vett. Anal.* p. 359, 7.

1) victoria de Radagaiso reportata p. Chr. 406. — quo *Getarum* Mab. 2) domuerunt. 3) *tropaeisque*. Mabillon.

1136. B. M || AVRELIAE. CRISPINAE || DVLCISS. CONIVGI || CRESCENTIANVS. FE || DEP. D. XII. KAL. AVGVSTARVM ||

... TER . . . POST CONS. HONORI. VIII || ET THIVDOSI (sic). III.
AVGG.¹⁾ — Mirabellae. Lupulus p. 430.

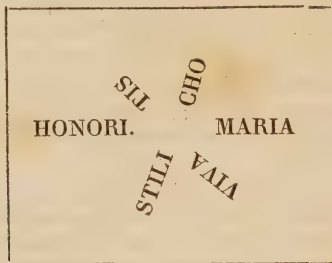
1) nota singularem modum huius anni p. Chr. 409. notandi.

1137. SALVIS DD. NN || HONORIO ET THEODOSIO || PP.
FF. SEMP. AVGG || CAECINA DECIVS || ACINATIVS § ALBINVS ||
VC PRAEF. VRBI¹⁾ || FACTO A SE ADIECIT ORNATVI.

A latere dextro: DEDICATA PRIDIE || NONAS NOVEMBREIS ||
RVST . . . II. . . LINIO || COS.²⁾ — Romae. Grut. p. 286, 7., sed
accuratius ap. Marini *Iscriz. Alb.* p. 43.

1) p. Chr. 414. 2) Rustico II. et Aquilino p. Chr. 162. His igitur relictis, anti-
quiori titulo suum substituit Albinus. v. Marinium.

1138.

Inscriptio gemmae Romae 1544. repertae. In altero latere eadem lege-
bantur Honorii et Stilichonis, atque etiam haec nomina: THERMANTIA
SERENA. Barth. ad *Claudian.* p. 767. ex epist. Henr. Bullingeri.
Reland. *Fast.* p. 541. Magnis inscriptt. collectoribus haec ignota mansit.
HAGENB. Mss.

1139. DOMINI NOSTRI INVICTISSIMI ET || VENERABILES.
AC PERPETVI AVGVSTI THEODOSIVS ET ARCADIVS || TOTO
ORBE VICTORES || MATERNO CYNEGIO OMNIVM VIRTVTVM
VIRO ET AD INSIGNEM LAVDEM || GLORIAMQVE PROGENITO.
PER OMNES HONORVM GRADVS MERITORVM || CONTEMPLA-
TIONE. PROVECTO || PRAEFECTO PRAETORIO PER ORIEN-
TEM STATVAM CIVILI HABITV AD PETITVTVM PRIMORVM NO-
BILIVM ALEXANDRINAE VRBIS. IN EADEM SPLENDIDA VRBE ||
AD PERPETVITATIS FAMAM LOCO CELEBERRIMO CONSTITVI
COLLOCARIQVE IVSSERVNT || PER CLARISSIMOS ALEXAN-
DRINAE CIVITATIS. — Alexandriae in Aegypto. Donati T. 2. p. 223, 5.
ex Bonada T. 1. p. 383.

1140. PETRONI MAXIMI. || D. D. D. N. N. N. INVICTISSIMI
PRINCIPES HONORIVS || THEODOSIVS ET CONSTANTIVS.¹⁾
CENSORES || REMVNERATORESQVE VIRTVTVM. PETRONIO
MAXIMO²⁾ V. C. PRAEF. VRB. OB PETITION || SENATVS AM-
PLISSIMI. POPVLIQVE ROMANI || STATVAM MERITORVM
PERENNE MONVMENTVM IN FORO || VLPIO CONSTITVI IVSSE-
RVNT. CVM A PROAVIS || ATABISQ. (sic) NOBILITAS PARIBVS

TITVLORVM INSIGNIBVS || ORNATVR. QVI PRIMAEVVS IN
 CONSISTORIO || SACRO TRIBVNVS ET NOTARIVS MERVIT
 NONO DECIM || AETATIS ANNO SACRARVM REMVNERATIO-
 NVM || PER TRIENNIVM. COMES POST. PRAEF. VRBIS AET.
 SEX || MENSIB. HASQVE OMNES DIGNITATES INTRA VICE ||
 SIMVM QVINTVM ADSECVTVS AETATIS ANNVM || PVBLICVM
 IN SE TESTIMONIVM ET AETERNORVM || PRINCIPVM IVDICIVM
 PROVOCAVIT. — Romae. Grut. 449, 7.

1) p. Chr. 421. 2) ei, qui p. Chr. 435. impérait.

† 1141. Ad hunc Constantium sine causa Rhunkenius in *Diss. de Galla Placidia* p. 193. refert seq. inscript. Trevirensem ap. Brow. *Ann. Trev.* p. 283. Grut. 1051, 8. Mur. 401, 1. Donatum 1. p. 192. H. IACET ELIVS¹⁾ || CONSTANTIVS VIR || CONSVLARIS. COMES ET || MAGISTER VTRIVSQVE || MILITIAE. ATQVE PATRICIVS || ET SECVNDO CONSVL ORDINARIVS.

1) Sic lapis. v. Saxii *Miss.* 4. p. 125. seqq. id est AELIVS, nihil cum Flavio Constantio, Gallae Placidiae marito, necessitudinis habens. — FILIVS alii habent typi; FLAVIVS e coniectura, Mur.

1142.

GALLA PLACIDIA AVGVSTA
 PRO SE ET IIS. OMNIBVS
 VOT. SOLVIT.

Circa subsellia ad dextram:

D. N. THEODOSIVS
 D. N. EVDOCIA

Ad dextram: iuxta imagines Augg.

D. CONSTANTINVS
 D. THEODOSIVS
 D. ARCADIVS
 D. HONORIVS
 THEODOSIVS. NEP

ad sinistram:

D. VALENTINIANVS
 D. GRATIANVS
 D. CONSTANTINVS
 GRATIANVS. NEP
 IOHANNES. NEP

Ad laevam:

D. N. ARCADIVS
 D. N. EVDOXIA. AVG.

Testudini inscriptum:

SANCTO AC BEATISSIMO ||
 APOSTOLO IOHANNI EVANGE-
 LISTAE || GALLA PLACIDIA AV-
 GVSTA || CVM FILIO SVO ||
 PLAC. VALENTINIANO AVG. ||
 ET FILIA SVA || IVSTA GRATA
 HONORIA AVG. LIBERATIONIS
 PERICVLO MARIS || VOT. SOL-
 VIT. —

Ravennae in S. Ioannis Evang. templo. Grut. 1048, 1. Postrema Sancto-solvit habet etiam Mur. 1878, 12. cuius typum in plerisque secuti sumus.

1143. †. FL. ARDABVR ASPAR. VIR. INLVSTRIS || COM. ET MAG. MILITVM ET CONSVL || ORDINARIVS. ¹⁾ In argenteo clypeo cum manubrio Rosatum prope reperto 1769. In area eiusdem. ARDABVR. PLINTA || ARDABVR IVNIOR || PRETOR. — Donati 2. p. 471, 15.

¹⁾ p. Chr. 434.

1144. D. N PLACIDVS VALENTINIANVS Aug. Praestan ||
 TISSIMVS OMNIVM RETRO principum ||

SALVO ATQVE CONCORDI D (N. Theo) ||
 DOSIO INVICTISSIMO AVG. ad gloriam no ||
 MINIS SVI NEAPOLITANam civitatem ||
 AD OMNES TERRA MARIQ. incursiones ||
 EXPOSITAM ET NVLLA securitate ||
 GAUDENTEM INGENTI cura atque
 SVMPTV MVRIS TVRRIBusque munivit. —

Neapoli. Zaccaria *Istituzione* p. 473. Quae minoribus literis excusa vides, supplementa sunt Sabbatinii et Zaccariae.

1445. P. CC. DD. NN. 1) VALENTINIANI V ET ANATOLI ||
 DIE XV KALENDAS MAIAS CONSTAN || DEPOSITVS IN PACE
 QVI || VIXIT ANNIS LXX MEN || LOCVS CONSTANT ARCITEC²⁾ ||
 QVI FVIT. — Romae. Mur. 405, 3. Gud. 372, 3. Saxii *Miss.* 4. p. 131.
 (qui volebat: P. CC. D. N.)

1) *Post consulatum Domini Nostri* (p. Chr. 444.) hic praeter morem incidi πλη-
 θυτικῶς quasi *Dominorum nostrorum* pulchre observat Muratorius. Ita: VV. CCSS.
 pro V. CS. Mur. *Proleg.* p. 126, 12. Quid? quod extense CONS. DOMINIS. NO-
 STRIS pro: CONS. Domino Nostro est in Mur. 2101, 3. Quin adsidet proxime hic
 in Mur. 405, 4. μετὰ τὴν ὑπατείαν τῶν ΔΕΧΟΤΩΝ ἡμῶν, ubi tamen
 Reinesius et Fleetwoodus Choriarii ΤΟΝ ΔΕΧΟΤΟΝ in ΤΟ ΔΕΧΟΤΟ²⁾ emendant,
 ut nescias, Bimardusne et Muratorius O rectius in Ω, an Rein. et Fleetw. N in Y
 felicius mutarint. Exemplo Muratoriano, si non Graeco 405, 4. at Latino 2101, 3.
 nixus poteris ruditatem fabrorum ἀπλῶς incusare. Attamen ut hic *post consulatum*
dominorum nostrorum Valentiniani V (in altero exemplarium Gudii duorum τὸ V.
 abesse monuit Hesselius) et *Anatoli* pro *post Cons. domini nostri Valentiniani V et*
Anatoli Viri clarissimi, ita e contrario in Actis concilii Romani a. 433. habiti: *Ipse*
Sixtus colligi praecepit Valentiniano et Anatolio viris clarissimis Coss. apud Relan-
 dum *Fast.* p. 613. In Mur. 410, 5. DN N. SEVERO ET IORDANE VV. CC. Mura-
 torium valde torquet, quia non Augustus fuerit Severus iste. Nonne expedimus rem
 dicendo, rudem marmorarium formulas consulares, Imperatorum alias, alias aliorum
 non satis distinxisse? Cfr. denique Mur. 414; 6. ANASTASIO ET RVFO VV CC.
 Maffei sententiam *Mus. Ver.* p. 109. non probo. HAGENB. Mss. 2) Constantii Architectus.

1446. DOMINO RERV HVMANARVM || VALENTINIANO AV-
 GVSTO || PETRONIVS MAXIMVS || V. C. FORI CONDITOR || POST
 QVATVOR PRAEFECTVRAS || ET DVOS ORDINARIOS CONSV-
 LATVS || AVCTORI SIBI TOT HONORVM LOCAVIT. 1) — Romae.
 Mur. 406, 3.

1) scil. intra ann. 443 — 455. p. Chr. v. omnino Corsini *Ser. Praef. Vrb.* p. 339.

1447. PETRONIVS PERPENNA. MAGNVS QVADRATIANVS 1)
 V. C. ET INL. PRAEF. VRB || CONSTANTINIANAS THERMAS
 LONGA INCVRIA ET ABOLENDAE CIVILIS VEL || POTIVS FE-
 RALIS CLADIS VASTATIONE VEHEMENTER ADFLICTAS ITA
 VT AGNITIONEM (sic) SVI EX OMNI PARTE PERDITA DESPE-
 RATIONEM CVNCTIS REPARATIONIS ADFERRENT. DEPVATO
 AB AMPLISSIMO ORDINE PARVO || SVMPTV QVANTVM PVBLI-
 CAE PATIEBANTVR ANGVSTIAE AB EXTREMO || VINDICAVIT
 OCCASV ET PROVISIONE LARGISSIMA IN PRISTINAM || FACIEM
 SPLENDOREMQVE RESTITVIT. — Romae inscript. Therm. Con-
 stantinianarum. Grut. 177, 7.

1) Ad Quadratianum Pf. P. est lex, Nov. Valent. III, s. Lib. II. Tit. VI. XLIV.

Maximo et Paterio Coss. p. Chr. 443. v. Hugo *Ius Anteiustin.* p. 1292. Igitur ad idem fere tempus inscriptio haec, gravissimum calamitatis publicae documentum, referenda erit. Eadem est sententia Corsinii *Ser. Praef. Vrb.* p. 349.

1148. DEP.¹⁾ TIMOTHEA || IN PACE. D. KAL. NOV. || CONS. D. N. AVITI.²⁾ — Romae. Mur. 408, 3.

1) deposita. 2) *Aviti* vix alia mentio superest in titulis; nisi hic, et Mur. 408, 4, 5, (6.) in sepulchral. Christianis. Minime enim ad eum spectant Mur. 409, 1. et 2. de quo videsis Hagenb. *Epp. epigr.* p. 30. et 40. — Haec refertur ad a. p. Chr. 456.

1149. SALVIS DD NN || LEONE ET LIBIO || SEVERO PP.¹⁾ AVGG || *In adversa parte*: CELIVS ACONIV || PROBIANVS PRAE || PRAET. FECIT. — Romae in lamina aerea. Maffei *Mus. Ver.* 254, 6.

1) Perpetuis Augustis, p. Chr. 465.

1150. SALVIS DD. NN.¹⁾ || ET PATRICIO || RICIMERE²⁾ || PLVTINVS || EVSTATIVS VC. VRB. P. FECIT. — Romae (ex Ligorio.) Mur. 266, 3.

1) Leone et Anthemio. a. p. Chr. 468. 2) *Patricio et Ricimere* Coss. p. Chr. 459. leg. censebat Saxius *Miss.* 4. p. 38. Refutatur vero sequenti, quae huiusce ipsius verior videtur typus:

1151. PLOTINVS EVSTHASIVS VC || PF VB⁴⁾ FECIT. In altera parte: SALVIS DD. NN. || ET PATRICIO URIGIMERE. (*sic*) — Caylus *Recueil* T. VI. p. 252.

1) Praefectus Urbis, Almeloveenio non memoratus. Corsin. p. 356. a. p. Chr. 470.

1152. FL. RICIMER V. I. MAGISTER VTRIVSQVE MILITIAE. PATRICIVS ET EXCONS. ORD. PRO VOTO SVO ADORNAVIT. — Romae. (*nella Tribuna della Diaconia di S. Agata*) Nardini 1. p. 192.

1153. SALVO D. N	AVDAX VC.
IVLIO NEPOTE	PRAEFFECTVS
P. F. AVG.	VRBI FECIT

— Romae; in tessella aurea. Mur. 266, 7. p. Chr. 474. Cfr. Reines. Cl. III. 173. Spon *Misc.* p. 303. Fabrett. C. VII. 37.

1154. SALVIS DOMINO NOSTRO ZENONE || AVGVSTO ET GLORIOSISSIMO REGE || THEODERICO. VALENTINIANI V. C. ET. INL. || EX COM. DOMESTICO SACRI PALATHI || IN ATRIO LIBERTATIS ... QVAE VETVSTATE ... VE CONFEC — Romaneliae. Spon *Misc.* p. 277, 2. Mur. 467, 4.

1155. DN̄. GLORIOSISS. ADQ. INCLVTVS REX. THEODORICVS.¹⁾ VICT || AC TRIF. SEMPER AVG. BONO REIP. || NATVS. CVSTOS LIBERTATIS ET || PROPAGATOR ROMANI NOMINIS || DOMITOR GENTIVM cet. cet. — Anxuri s. Terracinae. Grut. 152, 8. Reliqua de via a Basilio Decio strata agunt.

1) THEODERICVS. Fabrett.

1156. REG D N THEODERICO FELIX ROMA. — Fabrett. p. 521, XXIV. ex opere doliari.

1157. † REGN. DN. THEODE-
RICO BONO ROME.

ILSAI
VNICILAO DE

In opere doliari ap. Marini *Atti* 2. p. 620. Ceterum in hisce operibus doliariibus consules non iam memorantur post primos M. Aurelii et L. Veri annos.

1158. REX THEODERICVS FAVENTE || DŌ. ET BELLO GLO-
RIOSVS ET || OTIO. FABRICIS. SVIS AMOENA CONIVNGENS
STERILI PALVDE SICCATATA || HOS HORTOS SVAVI POMORVM
FOECVNDITATE DITAVIT. — Ravennae. Mur. 467, 6. et ante eum
Scalig. ad *Euseb.* p. 225. ex vetere schedio membranaceo. E Scaligero
descripsisse videtur P. P. Ginanni, qui misit Muratorio.

1159. FINES || INTER VANDALOS ET GOTHOS ¹⁾ || MIL. III. —
Marsalae in Sicilia. Mur. 495, 4. Torremuzza p. 73, 14.

1) p. Chr. circiter 493.

1160. HIC IN PACE REQVIESCIT COLVMBA VIRGO || SACRATA
DI ¹⁾ QVE VIIIT IN DŌ ANNOS || PL. M. NONAGINTA || DP ²⁾
SVB D. VIII. IDVS || AVGVSTAS OPILIONE V. C CONS. IN. SEC. ³⁾
— In castello Osopi in Foro Iulii. Fontanini *di Santa Colomba vergine
sacra*. Roma 1726. 4. Acta *Erud. Lips.* 1730. p. 177. Mur. 408, 1.

1) ut hic *Virgo sacrata Dei*, sic Mur. 409, 4. SACRE VIRGINIS DEPOSITIO.
Mur. 407, 4. GAVDIOSA CF. (clarissima femina) ANCILLA DEI. Mur. 413, 5.
RELIGIOSA FEMINA. 2) Deposita. 3) Indictione secunda a. p. Chr. 524. non 453.
v. Hagenb. *Epp. Epigr.* p. 336. Saxii *Miss.* 4. p. 134.

1161. † DN ATALARICVS REX † || GLORIOSISSIMVS HAS ||
SEDIS || SPECTACVLI. ANNO REGNI SVI || TERTIO ¹⁾ FIERI ||
FELICITER PRECEPIT. — Ticini. Grut. 168, 9. Mur. 468, 1.

1) p. Chr. 528.

1162. IMPERANTE DN PISSIMO AC TRIVMPHALI SEMPER.
IVSTINIANO PP. AVG. ANN. XXXVIII ¹⁾ || NARSES. VIR GLO-
RIOSISSIMVS. EX PRAEPOSITO SACRI PALATII. EX CONS ||
ATQVE PATRICIVS. POST VICTORIAM GOTHICAM IPSIS EORVM
REGIBVS || CELERITATE MIRABILI CONFLICTV PVBLICO SVPE-
RATIS ATQVE PROSTRATIS || LIBERTATE VRBIS ROMAE AC
TOTIVS ITALIAE RESTITVTA PONTEM VIAE SALARIAE VS||
QVE AD AQVAM A NEFANDISSIMO TOTILA TYRANNO DISTRV-
CTVM. PVRGATO FLVMINIS ALVEO || IN MELIOREM STATVM.
QVAM QVONDAM FVERAT. RENOVAVIT. — *In altera parte:*

QVAM BENE CVRBATI DIRECTA EST SEMITA PONTIS
ATQVE INTERRUPTVM CONTINVATVR ITER.
CALCAMVS RAPIDAS. SVBIECTI GVRGITIS VNDAS
ET LIBET IRATAE CERNERE MVRMVR AQVAE.
ITE IGITVR FACILES PER GAVDIA VESTRA QVIRITES.
ET NARSIM RESONANS PLAVSVS VBIQVE CANAT
QVI POTVIT RIGIDAS GOTHORVM SVBDERE MENTES ²⁾
HIC DOCVIT DVRVM FLVMINA FERRE IVGVM. —

In ponte Salario. Grut. 161, 1. et 2. Nibby *Viaggio* 1. p. 74.

1) p. Chr. 565. 2) al. GENTES.

CAPVT III.

HISTORIA LITERARIA. STVDIA.

1163. DIPHILOS || POETES — Tusculi. Nibby *Viaggio*. 2. p. 37. In basi statuæ deperditæ.

1164. T. ACCII¹⁾ || PISAUR. || CINERES. — Pisauri, in operculo cinerario. Marm. Pis. p. 56. CXXXI. Mur. 1070, 5.

1) Oliverius hunc pro T. Accio Oratore habet, de quo v. Cic. *Brut.* 78., sed hoc incertissimum, maxime propter genitivum in duplex *i* exeuntem. Reliquæ Acciorum tragici et oratoris inscriptt. (Marm. Pis. p. 12. et 13.) spuriis accensentur. Vide tamen Amatium in *Collect. Pisaur. Poët. Lat.* T. IV. p. LI.

1165. V. F. || T. LIVIVS¹⁾ || LIVIAE T. F. || QVARTAE L. HALYS || CONCORDIALIS || PATAVI || SIBI ET SVIS || OMNIBVS. — Patavii. Grut. 877, 9.

1) Hanc inscript. olim credebant pertinere ad T. Livium historicum, quum sit T. Livius Halys, libertus Liviae Titi filiae Quartæ. v. von Lingen 2. p. 227. Fabr. p. 436, 28. CONCORDIALIVM saepe fit mentio in lapp. Patavinis.

1166. * L. COMINIVS L. F. LEM.

SEXT. AVREL. PROPERT. SEX. F. LEM. — Hispelli a. 1722. erutâ. Mur. 1455, 1. quem consule. Videtur conflictâ.

1167. Q. VERRIO Q. F. PAL || FLACCO || SEVIRO AVG || CVRATORI MVNERIS PVBLICI || DECRETO STATVAM ET FAS¹⁾ || ORDO DECVRIONVM ET AVGVSTALIVM || ET PLEBS VNIVERSA S. P. P. P. D. D. — Praeneste. Fabrett. 486, 162. Don. *Cass.* V. 120. Mur. 618, 3. Male, si quid video, Fogginius *Fasti.* p. XVIII. retulit ad celeberrimum grammaticum Verrium Flaccum: nimis enim obstat Ordo Augustalium serius sane institutus. Praeterea grammaticus fuit libertinus vel libertus (v. Fogg. p. XVII.) ideoque Q. F. dici nequibat. Praenomen denique, si fides Hieronymo, habuit Marcus.

1) *Fastigium* explicans Fogg. parum probabiliter coniecit, AD FASTOS. 2) sumptu publico postulante populo dedicarunt. Fogg. Non placet.

1168. MARTIALIS. C. OLLI PRIMI || M. SALARIVS CROCVS || PRIMIGENIVS. C. OLLI PRIMI || MIN.¹⁾ || FORTVNAE. || AVG || IVSSV || Q. POSTVMI. MODESTI. C. VIBI. SECVNDI || D. V. I. D.²⁾ || C. MEMMI. IVNIANI. Q. BRVTI. BALBI. AEDIL. || . . .

CLVVIO. P. CLODIO. COS. ³⁾ — Pompeiis. Borghesi *Giornale Arcadico* 1825. p. 103.

1) Ministri. 2) Duumvirorum Iuri Dicundo. 3) Consules suffecti anni incerti; priorem Borghesius habet pro M. Cluvio Rufo, consularem iam u. c. 794. Ioseph. *Ant. Iud.* 19, 1, 13., alterum pro Clodio Turrino, oratore memorato Senecae Rhetori. *Controo.* L. 10. *Prooem.*

1169. * APOLLINI . . . || RATIONATORIS HONORE || VSV-
RVS SECVNDVM || CORNELIVS VERVS TACITVS || EREXIT
MONVMENTI LOCO. — In agro Iuliacensi prope Pattenes. Reines.
p. 103, 53. Ad historicum olim referebant, sed spuria videtur, ut
similes Virgilli, Propertii, Plinii maioris tituli.

1170. C. Salvio. C. T. VEL. LIBERALI || Nonio BASSO. ¹⁾
COS. ²⁾ PROCOS. PROVIN^{ciae} MACEDONIAE. LEGATO. AVGV-
STORVM || provinc. BRITANN. LEGATO. LEG. V. MACED || fratri
ARVALI. ³⁾ ALLECTO. AB. DIVO. VESPASIANO || et divo TITO.
INTER. TRIBVNICIOS. AB. ISDEM || allecto INTER. PRAETORIOS.
QVINQ. III. P. C. ³⁾ HIC SORTE || procos. factVS PROVINCIAE.
ASIAE. SE. EXCVSAVIT. — Reperta nuper prope Urbem Salviam
(Urbisaglia.) Borghesi in *Giorn. Arcadico* Nov. 1826. p. 164. Quae mi-
noribus literis excusa vides, certissima sunt supplementa Borghesii.

1) Est orator Salvius Liberalis, de quo consul Sueton. *Vespas.* C. 13. et Plinium
Ep. 2, 11. et 3, 9. cfr. Marini *Atti* 1. p. 164. ad seq. inscr. 2) consuli suffecto
anni incerti. 3) a. p. Chr. 78. cfr. *Acta fr. Arval.* Tab. 22. IN. AEDE . . CON-
CORDIAE. ADSTANTIBVS. FRATRIBVS. ARVALIBVS. EX. TABELLA. IMP.
CAES. VESPASIANI. AVG. MISSA. C. SALVIVM. LIBERALEM. NONIVM. BAS-
SYM. IN. LOCVM. C. MATIDII. PATRVINI. DEMORTVI. COOPTAMVS. 3) Quin-
quennali quartum, Patrono Coloniae.

1171. VITELLIAE || C. F. RVFILLAE. ¹⁾ || C. SALVI. LIBE-
RALIS. COS || FLAMINI. ²⁾ SALVTIS. AVG. MATRI || OPTVMAE ||
C. SALVIVS. VITELLIANVS. VIVOS. — Prope Urbem Salviam.
Grut. 1023, 6.

1) supple *uxoris*, ut saepe. 2) Explicabant *Flaminis Salutis Augustae*: sed quum
hoc flaminium in lap. praeced. non memoretur, vide ne sit potius *Flaminicae*.

1172. C. PLINIVS L. F. O. V. F. CAECILIVS || AVGV. LE-
GAT. PROC. PR. ¹⁾ PROVINCIAE PONT. . . . . ²⁾ || CONSVLARI
POTESTATE IN EAM PROVINCIAM ET ³⁾ . . . . . || IMP.
CAESAR. NERVA TRAIANO. AVG. GERMAN ⁴⁾ . . . . . || CV-
RATOR ALVEI TIBERIS ET RIPARVM. ET || PRAEF. AERARI.
SATVRNI. PRAEF. AERARI. MIL. || QVAESTOR. IMP. SEVIR.
EQVITVM . . || TRIB. MILIT. LEG III. GALLICAE || X VIR.
STLITIB. IVDICAND. THERM. . || ADIECTIS IN ORNATVM HS
CCC. AMPLIVS IN TVTELA HS CC. T. F. I. . . || — E. LIBER-
TOR. SVORVM. NOMIN. HS || XVIII. LXVI. DCLVI. REI. . ||
INCREMENT. POSTEA AD EPVLVM PLEB. VRBAN. VOLVIT
PERTIN. . . || AMPLIVS DEDIT IN ALIMENT. PVEROR. ET
PVELLAR. PLEB. VRB. HS || CCC. IN TVTELAM BYBLIO-
THECAE HS C. — Mediolani. Grut. 454, 3. 1028, 5. Murat. 732, 1.
accuratius ap. Zachar. *Exc. litt.* p. 98., cuius typum exhibemus. Omnes

celebratissimae huius inscript. recensiones collegit C. Oct. Boarius: *De Plinii Secundi testamentaria inscript. - dissertatio.* Mantuae 1773, 4. nunquam mihi visa.

- 1) PRO. PR. Murat. melius. Paulo ante O. V. F. est: OVPentina tribu.
2) Supple: Ponti et Bithyniae. Marini Atti. p. 758. 3) et in Thraciam ab. id.
3) Germanico Dacico missus. id.

1173. I. O. M. || IVNONI || MINERVAE PRO || SAL. SEXTI. IVL. || FRONTINI. — Coloniae Traianae, s. Kellen in Duc. Clivensi. Mur. 12, 6. cfr. C. H. A. in *Misc. Obs.* 1742. 4. p. 183. Fragmentum est incertissimum. v. Saxii *Miss.* 1. p. 40.

1174.

D. M. || PETRONII ANTIGENIDIS.¹⁾

TV PEDE QVI STRICTO VADIS PER SENTA. VIATOR
SISTE ROGO. TITVLVMQVE MEVM NE SPREVERIS. ORO.
BIS QVINOS ANNOS. MENSESQVE DVOS. DVO SOLES
IN SVPEROS²⁾ FECI. TENERE NVTRITVS. AMATVS
DOGMATA PYTHAGORAE SENSI STVDIVMQVE SOPHORVM.
ET LIBROS LEGI. LEGI PIA CARMINA HOMERI
SIVE QVOT EVCLIDES ABACO PRAESCRIPTA TVLISSET.
DELICIAS HABVI. PARITER. LVSVSQVE PROCACES.
HAECHILARVS³⁾ MIHICONTVLERAT PATERIPSE⁴⁾ PATRONVS.
SI NON INFELIX CONTRARIA FATA HABVISSEM.
NVNC VERO INFERNAS SEDES ACHERONTIS AD VNDAS
TETRAQVE TARTAREI PER SIDERA TENDO PROFVNDI.
EFFVGI TVMIDAM VITAM. SPES. FORMA VALETE.
NIL MIHI VOBISCVM EST. ALIOS DELVDITE. QVAESO.
HAEC DOMVS AETERNA EST. HIC SVM SITVS. HIC ERO
SEMPER.

— Pisauri. E. Schedis. Grut. 950, 7. Marm. Pis. p. 33. LXXIV. Burm. *Anthol.* 2. p. 254.

- 1) Sub huius nomine exstant epigr. quinque in Catalectis Petronianis. 2) superis. Burm. 3) Hyarus. B. 4) atque. B.

1175. D CERELLIAE FORTVNATAE CON § IVGI CARISSI-
MAE CVMQVA M.¹⁾ V. ANN. XI. SVQ²⁾ || M. ANTONIVS. EN-
COLPVVS.³⁾ FECIT. SIBI. ET. ANTONIO. ATHENAEIO || LIBERTO.
SVO. KARISSIMO. ET. LIBERTIS. LIBERTABVSQVE. EORVM ||
ET. POSTERIS. EXCEPTO. M. ANTONIO. ATHENIONE. QVEM.
VETO || IN. EO. MONIMENTO. ADITVM. HABERE. NEQVE.
ITER. AMBITVM || INTROITVM. VLLVM. INEO. HABERE. NE-
QVE. SEPVLTVRAE. CAVSA. || RELIQVIAS. EIVS. POSTERO-
RVMQVE. EIVS. INFERRI. QVOD SIQVIS. ADIVERSVS. HOC.
QVIS. FECERIT. TVNC. IS. QVI. FECERIT. POENAE. NOMINE ||
PONTIFICIBVS. AVT. ANTE. SCOLARIS.⁴⁾ VIRGINVM. HS. L.
M. N. INFERRE DEBEBIT. IDEO. QVIA. ME. POS. MVLTAS.
INIVRIAS. PARENTEM. SIBI. AMNEGAVERIT. || ET. A. LELIO.
APELLITI. CLIENTI. KARISSIMO. QVEM. BOLVERIT. DODA-
TIONIS. CAVSA. SARCOFAGVM. ELIGAT. SIBI. OPTER.⁵⁾

QVOD. INTAMMANA.⁶⁾ CLADE. NON. ME. RELIQUERIT. CVIVS. BENEFICIA. ABEO.

ΜΗΜΟΤΙΛΑΡΕΛΗΠΤΟΕΠΗΓΡΑΜΜΑΟΔΟΙΠΟΡΕΑΛΛΑΣΤΑΘΕΙΣΑΚ-
ΟΤΕΚΑΙΜΑΘΩΝΑΗΠΙ || ΟΤΚΕΣΤΙΝΑΔΟΤΗΛΑΙΟΙΟΝΟΤΠΟΡΟΜΕΤΣΧΑΡΩΝ
ΟΤΚΑΛΑΚΟΣΚΑΔΕΙΛΟΤΧΟΣΟΤΧΙ || ΚΕΡΒΕΡΟΣΚΤΩΝ. ΗΜΕΙΣΔΕΙΛΑΝΤΕΣ-
ΟΙΚΑΤΩΤΕΘΝΗΚΟΤΕΣ || ΟΣΤΕΑΤΕΦΡΑΓΕΤΟΝΑ || ΜΕΝΑΔΟΔΕΟΡ-
ΔΕΕΝ. ΕΙΡΗΚΑΣΟΙΟΡΘΩΣΗΑΓΕΟΔΟΙΠΟΡΕ ΜΗΚΑΙΤΕΘΝΑΚΩΣΑ-
ΔΕΛΕΕΣ || ΧΟΣΣΟΙΦΑΝΩ⁷⁾. ΜΗΜΤΡΑΜΠΣΤΕΦΑΝΟΤΣΣΤΗΛΑΗΧΑΡΙ-
ΣΗΑΙΘΟΣΕΣΤΙΝΜΗΑΕΤΟΗΡΡ || ΦΑΞΕΙΣΙCΚΕΝΟΝΗΔΑΗΑΝΗΖΩΝΤΙ-
ΜΟΙΕΙΤΙΕΧΕΙCΜΕΤΑΔΟΣΤΕΦΡΑΝΔΕΜΕΘΥCΚΩΝ || ΗΗΝΟΝΗΟΠΙCΕΙC-
ΚΑΙΟΤΚΟΘΑΝΩΝΗΕΤΑΙ⁸⁾ ΤΟΤΤΟΙCΜΑΙΓΑΡΕΤΩCΔΕ || ΤΟΤΤΟΙC-
ΓΗΝΕΗΧΩCΑCΕΠΗΘΕΙΟΤΚΗΝΤΟΤΤΟΗΛΑΙΝΙΕΤΟΝΑ.⁹⁾ H. M. D.
M. A.¹⁰⁾ ||

A. LAELIVS. APELLES. IN. HOC MONIMENTO. ADITVM.
IVBEO. HABERE. IVSSO. ANTONI. ENCOLPI. ||

OLO. IELIO. APELLETI. VNO. SARCHOFAGO. ITVM. AM-
BITVM. HABERE. DEVEVET. AMICO. OPTIMO. — In via Aurelia
prope Urbem. Gud. Ind. p. CVIII. primum tantum versum exhibet.
Totam inscr. dat Mur. p. 1324, 40. correctius autem Niebuhr *Berliner*
Abhandlungen 1822.-1823. p. 253. cuius typum, quantum potui, exhibeo.

1) Hoc M., cum D iungendum, ut sit *Diis Manibus*. HAGENB. Mss. 2) *Sine ulla querela* Idem. 3) Miro quum casu in stolidissima hac inscriptione tria reperiantur nomina Petronio quoque memorata, Encolpi scilicet, (qui tamen illi est Encolpius), Fortunatae Trimalchionis, et Apelletis; (Petron. C. 64. Apelletem cantorem habet) quum praeterea Encolpi nostri sermo plebeius, eruditio affectata, sensaque eadem fere fuisse videantur, atque Trimalchionis, Niebuhrius coniecit, a Satyrici scriptore ipsum illum M. Antonium Encolpum sub ficta C. Pompeii Trimalchionis persona exagitatum esse ac derisum; verum autem eius nomen celatum, ne lis iniuriarum moveri sibi posset; quo tamen omnem omnium errorem tolleret, tum Encolpium inter primarios fabulae actores inductum, tum coniugis „eupatridae illius”, Fortunatae nomen refertum, Apelletem quoque obiter memoratum (C. 64.); inscriptionem vero nostram referre vitiatum iam et corruptum plebeiorum hominum sermonem, qui seculo tertio invaluerit, quumque ipsi Trimalchioni convivisque eius tribuerit poeta; eodem igitur seculo vixisse Petronium. Quae omnia tametsi satis ingeniose sunt excogitata, tamen haud multos fore puto, quibus suam divinationem probaturus sit Vir doctissimus. Ipsam quidem quaestionem de Petronii aetate missam faciens id tantummodo observabo, Catalogum Iannellium in *Codice Perottino. Neapoli* 1811. T. 2. p. CXXIII. complura argumenta haud contemnenda collegisse, quibus evinceret, Claudii illum ac Neronis aequalem fuisse. Quibus duo praeterea addere libet, a me reperta: 1.) *Cap. 71. Trimalchio nominatur: G. Pompeius Trimalchio Maecenatianus*, id est, vel *Maecenatis libertus*, vel potius, ut opinor, *Maecenatis liberti libertus* (nam quae de domino heraque narrat, ad Maecenatem sane atque Terentiam referri nequeunt) uti ANNA LIVIAE MAECENATIANA Gori *Columbar.* in *Poleni Thesaur.* 3. p. 150, 97. Cfr. Mur. 1673, 10. 1704, 9. et 10., quae, si sincera sunt, ad seculum Augusteum et subsequens spectant, uti ea quoque, quae praebet Gruterus; siquidem ultimus Maecenas Gruterianus (in longissimo illo albo Tribus Succussanae p. 240. *P. Maecenas Olympicus*) aequalis est Vespasiani. Tales vero Alexandri Severi tempore iam nulli erant; neque eiusmodi facete dictum tunc ullam gratiam vel leporem habuisset. 2.) Nusquam nec probat, nec exagitat Frontonianam eloquentiam, siccam illam ac tenuem, sed seculo secundo exeunte et sequentibus magnis honoribus affectam a rhetoribus: contra semper turgidam tumidamque, quam aetas inter Latronem et Frontonem unice admirabatur, is, prorsus ut Scriptor de causis corruptae eloquentiae, acriter insectatur. Quod si Alexandri Severi tempore vixisset Petronius, non solum summae Latini sermonis elegantiae, quam tum assequi poterat vel rhetor, vel poeta, lepidissime, ut fecit, opposuisset plebeium vulgi sermonem, iam sub Nerone et Vespasiano, immo diu ante

simillimum linguae illi rusticae, ex qua ortae sunt recentiores Italica, Hispanica cet., verum etiam inane illud tum Frontonianorum, tum Appuleii, Tertulliani, Arnobii, aliorum studium vocabula obsoleta, antiquata, et comica immoderate ac sine iudicio usurpandi alicubi sane tetigisset. Praeterea, (quod magnum est argumentum Niebhrii,) *mammea* illa C. 69. nequaquam est *Mammaea* s. *Mamea*, mater Alexandri Severi, sed est *ὑποχορισμὸς* vernilis pro *mamma mea*, ut plebis Italicae *mammama*, *mádrema*; sicque sine dubio vernulis pueris dominas interdum appellare licitum erat: quidni tandem ebrio liberto? Sed ut ad propositum redeamus: M. Antonius Encolpus, neminis is quidem libertus, etsi libertino genere ortus, Romae debebat, nulla omnino dignitate, ne sacerdotio quidem ullo vel magisterio praeditus, id quod sane oblitus non esset memorare. C. Pompeius Trimalchio, libertus in colonia, sive Neapolis fuit, („Ignarra:”) sive Puteoli, („Iannellius:”), sive potius neutra, Sevratu Augustali gratuito honoratus suis se cupiditatibus explebat. Encolpus noster magnam rei familiaris cladem acceperat; divitiis affluebat Trimalchio. Latina hic epigrammata recitat; Graeca illi monumento suo incidenda curat. Numquaenam in his omnibus convenientia et conspiratio? Numquisnam, tunc temporis Romanorum in C. Pompeio Trimalchione Petronii agnovisset M. Antonium Encolpum in via Aurelia tunulatum? Casui igitur levis ista similitudo nominum aliquot admodum vulgarium Encolpi, Fortunatae, Apelletis tribuenda erit; nec quidquam inde reconditi et occulti expiscari debemus. Neque vero Petronius mores tum flagitiose, tum ridicule corruptos Romanorum descripturus necesse habebat, ut unum aliquem obscurissimum terrae filium mordaci stilo insectaretur, quoniam quidem sexcenti ejusdemmodi homines nequam, sed illustriores etiam ac stolidiores, quotidie ante oculos ei versabantur. 4) *Antescholarii Virginum Vestalium* alibi vix memorantur, nisi quod (notante Niebhrio) miro iterum casu, ut mihi videtur, *Menelaus antescholanus* reperitur apud Petronium C. 81. Fuisse hoc collegium aliquod libertorum servorumque, quorum ministerio in caerimoniis suis nescio quomodo uterentur Virgines Vestales, consentaneum est. Mirum autem illud nomen inde repeti, quod viris ad Virgines nimis prope accedere haud liceret. Coibant igitur vel *ante* scholam Virginum ipsarum, vel in aedificio *ante* Vestae templum exstructo. 5) PROPTER Mur. 6) IN TAM MAGNA Mur. 7) Est in Anthologia *Palatina* T. 2. p. 831, 236. 8) Ibid. T. 2. p. 321, 8. 9) Postremos duos versus, quantum vidi, nemo in Anthologias recipere dignatus est. Vltimus est corruptus, nec nimis apta sententia corrigeres: *ΕΙΠΕΝΟΤΟΚΙΜΗΝ*. 10) huic monumento dolus malus abesto.

1476. M. AVFIDIO FRONTONI || PRONEPOTI M. CORNELII || FRONTONIS ORATORIS CONSVLIS¹⁾ MAGISTRI || IMPERATORVM LVCI ET ANTONINI || NEPOTIS || AVFIDII VICTORINI || PRAEFECTI VRBI BIS CONSVLIS²⁾ FRONTO CONSVL³⁾ || FILIO DVLCISSIMO. — Pisauri. (Grut. p. 369, 2.) Marm. Pis. p. 30. LXIX.

1) u. e. 896. cfr. Ang. Maii *Comment. praesium in Fronton.* p. XIII. et LXVI.
2) u. e. 936. 3) u. e. 952.

1477. LEG. II. AD. P. F. S. V. L. M. IMP. D. N. SEVER. ALEX. T. CASSI. DIONE. COS.¹⁾ — Budae. Schoenvisner *Laconic.* p. 476.

1) i. e. Leg. II. Aditrix Pia Fidelis Severiana Votum solvit libens merito, Domino nostro Severo Alexandro, T. Cassio Dione, (celebratissimo historico,) consulibus; p. Chr. 229.

1478. M. CAECILIO || NOVATILIANO C. V. || ORATORI ET POETAE INLVSTRI ALLECTO INTER CONSVLLARES. PRAESIDI || PROV. MAES. SVP. || IVRID. APVL. ET CAILAB. PRAET. TRIB. PL. || Q. PROV. AFRIC. || SPLENDIDISSIMVS || ORDO || BENEVENTANORVM || PRIVATIM ET PVBLIC || PATROCINIO EIVS || SAEPE DEFENSI P. D. D. — Beneventi. Mur. 1033, 2. de Vita p. XXII, 21. cfr. Spon 124, 2. et Zaccaria *Istituz.* p. 258.

1179. SILVANO CAELESTI || Q. GLITIVS FELIX || VERGILIANVS POETA. D. D. — Romae. Grut. 64, 5. v. Marm. Taur. 2. p. 31.

1180. M. ANTONIO RVFINO C. V || PRO. MERITO. LABORVM || STVDIORVM SVORVM QVI || BASILICAM CIVITATIS NOSTRAE || PECVNIA SVA A SOLO FECIT || PATRONO OPTIMO || ORDO SPLENDIDISSIMVS || COLONIAE ABELLINATIVM. — Atripaldae. Lupulus p. 55., qui maxime propter voc. *studiorum* de Rufino grammatico cogitavit.

1181. TATIANI || C. IVLIO RVFINIANO || ABLAVIO ¹⁾ TATIANO C. V. RVFINIANI ORATORIS FILIO FISCO PATRONE RATIONVM SVMMARVM || ADLECTO INTER CONSVLARES IVDICIO || DIVI CONSTANTINI. LEGATO PROVIN. ASIAE CORRECTORI TVSCIAE || ET VMBRIAE. CONSVLARI AEMILIAE. ET LIVIRIAE PONTIFICI || VESTAE MATRIS ET IN CONLEGIO PONTIFICVM PROMAGISTRO. SACERDOTI HERCVLIS CONSVLARI CAMPANIAE || HVIC ORDO SPLENDIDISSIMVS ET POPVLVS || ABELLINATIVM OB INSIGNEM || ERGA SE BENEVOLENTIAM ET RELIGIONEM ET INTEGRIT. EIVS STATVAM || CONLOCANDAM CENSUIT. — Atripaldae prope Abellinum. Maffei *Ver. illustr.* T. 1. *Inscriptt.* p. 18. Murat. 1049, 2. Lupulus p. 56. cuius typum dedi. Cfr. Rhunck. in *Praef. ad Rutil. Lup.* p. XXV.

¹⁾ *Ablabio* Maffei.

1182. CL. CLAVDIANI V. C. || CL. CLAVDIANO V. C. TRIBVNO ET NOTARIO INTER CETERAS || VIGENTES ¹⁾ ARTES PRAEGLORIOSISSIMO || POETARVM. LICET AD MEMORIAM SEMIPITERNAM CARMINA AB. EODEM || SCRIPTA SVFFICIENT. ADTAMEN || TESTIMONII GRATIA OB IVDICII SVI || FIDEM DD. NN. ARCADIVS ET HONORIVS || FILICISSIMI (sic) AC DOCTISSIMI || IMPERATORES SENATV PETENTE || STATVAM IN FORO DIVI TRAIANI || ERIGI COLLOCARIQUE IVSSERVNT.

EIN ENI BIPTΛIOIO NOON || KAI MOTZAN OMHPOT || KAAPIANON PΩMH KAI || BAZIAHΣ EΘEΣAN. — Romae. Grut. 391, 5. Hagenb. *Epp. epigr.* 1. p. 61.

¹⁾ in saxo, ut videtur, non legebatur nisi . . GENTES. unde fortasse melius suppleveris: *decentes*. Ceterum cfr. Claudian. *Praef. de bello Getico*. Totam autem istam inscriptionem a Pomponio Laeto fictam suspicantur Apostolus Zenus in *Dissertationi Vossiane* T. 2. p. 250. et Tiraboschius in *Storia della lett. Ital.* T. 2. p. 649. ed. Mediol. 1824. Mihi tamen defendi posse videtur simili Merobaudi posita.

1183. FL. MEROBAVDI VS COM. SC. || FL. MEROBAVDI. AEQVE FORTI ET DOCTO VIRO. TAM FACERE LAVDANDA QVAM ALIORVM FACTA LAVDARE PRAECIPVO. CASTRENSI EXPERIENTIA CLARO. FACVNDIA VEL OTIOSORVM STVDIA SVPERGRESSO. CVI A CREPVNDIIS PAR VIRTVTIS. ET ELOQVENTIAE CVRA. INGENIVM ITA FORTITVDINI VT DOCTRINAE NATVM. STILO ET GLADIO PARITER EXERCVIT. NEC IN

VMBRA. VEL LATEBRIS. MENTIS VIGOREM SCHOLARI TANTVM OTIO TORPERE PASSVS. INTER ARMA LITTERIS MILITABAT. ET IN ALPIBVS ACVEBAT ELOQVIVM. IDEO ILLI CESSIT IN PRAEMIVM NON VERBENA VILIS. NEC OTIOSA HEDERA. HONOR CAPITIS HELICONIVS. SED IMAGO AERE FORMATA. QVO RARI EXEMPLI VIROS. SEV IN CASTRIS PROBATEOS. SEV OPTIMOS VATVM. ANTIQVITAS HONORABAT. QVOD HVIC QVOQVE CVM AVGVSTISSIMIS ROMA PRINCIPIBVS. THEODOSIO ET PLACIDO VALENTINIANO. RERV DOMINIS. IN FORO VLPIO DETVLERVNT. REMVNERANTES IN VIRO ANTIQVAE NOBILITATIS. NOVAE GLORIAE. VEL INDUSTRIAM MILITAREM. VEL CARMEN. CIVIS PRAECONIO GLORIA TRIUMFALI CREVIT IMPERIO. || DEDICATA III KAL. AVG. CONSS DD NN THEODOSIO XV. ET VALENTINIANO III¹⁾ — Romae. Fl. Merobaudis *Reliq.* ed. Niebuhr. Ed. alt. Bonnae 1824. Praef. p. VII.

1) p. Chr. 435.

1184. NARDV || POETA || PVDENS || HOC || TEGITVR || TVMVLO — Cimitini. Grut. 1118, 6. Lupulus p. 17.

1185. C. CONCORDIVS SYRIA || CVS EQ. R. COMM. REIP || BENEVENT. MVNERARIVS || BIDVI POETA LATINVS CONRONATVS. IN MVNERE PATRIAE SVAE ET VIBVS (*sic*) || SIBI FECIT QVI VIXIT || ANN. LVIII. M. VI. D. XII || HOR. III. — Beneventi. de Vita p. 217. et *Inscriptt.* p. 34, 1.

1186. Symmachorum titulos iunctim hic damus praeunte Angelo Maio, ἀνθόπη, in libro inscripto *Iuris Civilis et Symmachii orationum partes* cet. Romae 1823. p. XXIII. seqq., qui omnino hic erit consulendus.

PHOSPHORII¹⁾ || LVCIO. AVR. AVIANIO SYMMACHO VC || PRAEFECTO VRBI²⁾ CONSVLI³⁾ PROPRAEFECTIS⁴⁾ PRAETORIO IN VRBE ROMA FINITIMISQVE || PROVINCIIS PRAEFECTO ANNONAE VRBIS ROMAE PONTIFICI MAIORI QVINDECIMO VIRO. S. F. MVLTIS LEGATIONIBVS || PRO AMPLISSIMI ORDINIS DESIDERIIS || APVD DIVOS PRINCIPES FVNCTO QVI || PRIMVS IN SENATV SENTENTIAM ROGARI SOLITVS AVCTORITATE PRVDENTIA ATQ. || ELOQVENTIA PRO DIGNITATE TANTI ORDINIS MAGNITVDINEM LOCI EIVS INPLEVERIT AVRO INLVSTREM STATVAM QVAM || A DOMINIS AVGVSTISQ. NOSTRIS SENATVS || AMPLISSIMVS DECRETIS FREQUENTIB. INPETRABIT (*sic*) IDEM TRIUMFATORES PRINCIPES || NOSTRI CONSTITVI ADPOSITA ORATIONE IVS || SERVNT QVAE MERITORVM EIVS ORDINEM || AC SERIEM CONTINERET QVORVM PERENNE || IVDICIUM TANTO MVNERI HOC QVOQVE ADIDIDIT VT ALTERAM STATVAM PARI SPLENDORE ETIAM APVD CONSTANTINOPOLIM || CONLOCARET || [*dedi*]CATA. III. KAL. MAIAS ||

(D. N.) GRATIANO. III. ET MEROBAUDE (Cos.⁵) — Romae. Habet iam Grut. 370, 3.

1) de hoc cfr. Fabrett. p. 100. 2) p. Chr. 364. v. Corsini *Ser. Praef. Vrb.* p. 234. 3) Consul suffectus circa a. p. Chr. 376. dubitanter dicit Maius p. XXVII. 4) p. Chr. 377. 5) id est, aliquoties vicem gerenti et Praefecti Praetorio, et Praefectorum finitimis provinciis.

4187. EVSEBII || Q. AVR. SYMMACHO. VC. || QVAEST. PRAET. PONTIFICI || MAIORI. CORRECTORI || LVCANIAE. ET. BRITTIORVM¹) || COMITI. ORDINIS. TERTII || PROCONS. AFRICAE.²) PRAEF. || VRB.³) COS. ORDINARIO⁴) || ORATORI. DISERTISSIMO || Q. FAB. MEM. SYMMACHVS || VC. PATRI. OPTIMO. — Romae. Sic Maius p. XXX. (Reines. p. 399, 12. mance.) Spon *Misc.* p. 123, 1. Gudius *Indic.* p. LXI. Hi omnes Q. AVR. SYMMACHO. contra Fabrett. p. 102, 23⁴., qui Sponium erroris insinuat propter ipsam hanc varietatem: Q. AVRELIO (sic) NICOMACHO.

1) p. Chr. 365. 2) p. Chr. 373. 3) p. Chr. 384. 4) p. Chr. 391., secundum Pagium, Stampam ac Muratorium. De EVSEBII nomine praemisso cfr. Maium p. XXVIII. Ex hac in primis inscriptione apparet explicationibus huiusmodi genitivorum in initio lapp. Sec. quarti a Fabretto p. 99. allatis hanc quoque addendam esse, ut dicamus nominibus eorum, quibus titulus proprie fuerit dicatus, ex ipsorum voluntate praefixum interdum esse nomen amici alicuius, vel propinqui, quem simul honoratum vellent; quod genus caritatis celebratissimum est in illo: *Eusebius Pamphili*.

4188. VIRIO. NICOMACHO. FLAVIANO. VC || QVAEST. PRAET. PONTIF. MAIORI || CONSVLARI. SICILIAE || VICARIO. AFRICAE || QVAESTORI. INTRA. PALATIVM || PRAEF. PRAET. ITERVM. COS. ORD.¹) || HISTORICO. DISERTISSIMO || Q. FAB. MEMMIVS. SYMMACHVS. VC || PROSOCERO. OPTIMO. — Romae. Maius. p. XXXXI. Reines. p. 441, 92. Spon *Misc.* p. 123, 2. Fabrett. p. 119, 5. Gud. *Ind.* p. LXX.

1) Flaviani consulatum nusquam notatum inveni. Fleetwoodus sine certa auctoritate (p. 159.) sumpsit sibi a. p. Chr. 392.

4189. L. TARQVITIO¹) || L. F. POM || ETRVSCO || SVLPICIANO || SCRIBAE. QVAESTOR || EX TESTAMENTO || D. HS. XX. — Romae. Grut. 625, 4.

1) L. hic Tarquitiu Valesio ad Ammian. 25, 2, 7. et Censori Halensi Frandse-
niani *de Haruspiciis* libelli. (Septemb. 1824.) idem esse creditur, cuius libri Tar-
quitiani memorantur Ammiano, Lactantio 1. 10, 2. Macrobi. *Sat.* 3, 7. Sed fallun-
tur: nam teste Ioanne Lydo *de Ostentis*. pag. 8. scriptor ille de Etrusca disciplina
fuerat Rex sacerdotum, quod sacerdotium titulus sepulchralis sane memorasset, et longe
antiquiorem illum puto hoc scriba quaestorio, L. Tarquitiu Sulpiciano.

4190. L. IVNII RVSTICI || PHILOSOPHI STOICI.¹) || L. IV-
NIVS L. L. || MYRINVS P. P.²) — Romae. Grut. 426, 10. Visconti
Iconogr. Rom. 2. p. 419. Mil.

1) minoris, praeceptoris M. Aurelii Philosophi, imago. v. Viscont. 2) i. e. a pa-
trono posuit. id.

4191. C. TVTILIO HOSTILIANO || PHILOSOPHO STOICO ||
DOMO CORTONA || PATRI OPTIMO || C. TVTILIVS IVSTVS ||
FILIVS || TVTILIA QVINTA || TVTILIA QVARTA || FILIAE. —
Romae. Mur. 1042, 1. cfr. Gori *Symbol.* 8. p. 14.

1192. SOMNO. AETERNAL. || C. MATRINI || VALENTI. PHILOSOPHI EPICVR. VIX. AN. XXXIX || M. VI. D. VII || HOR. VIII. || MATRINIA CONIVGI || INFELICISSIM. || IN FR. P. III. IN AGR. P. VIII. — S. l. Fabr. p. 482, 385. Horae non solum in infantibus, sed etiam in primo senio et virili aetate interdum notantur. — *Matrinia* hic, quod rarum, uxor mariti familiam sequitur. Cfr. Fabrett. p. 117, adversus Reines.

1193. STALLIVS GAIVS HAS SEDES HAVRANVS TVETVR || EX EPICVREIO GAUDIVIGENTE CHORO. — Neapoli. Fabr. p. 29, 130. Gor. *Etr.* III. 55, 70. Hagenbuch. coni. *Gauranus*. Hanc inscr. contra Gorium defendit Hagenb. *Tessar.* p. 478.

1194. T. FL. POSTVMIO TITIANO. V. C. COS. || PROCOS. PROV. AFRICAE || CVR. AQVARVM ET MINICIAE || CORR. CAMPANIAE || CORR. ITALIAE TRANSPADANAE || COGNOSCENTI VICE SACRA. P. K. Q. K. 1) PONTIFICI DEI SOLIS || AVGVRI. ORATORI. PRONEPOTI ET SECTATORI M. POSTVMI FESTI ORAT. || T. AELIVS POEMENIVS V. E. SVFFRAGIO EIVS || AD PROC. AQVARVM PROMOTVS || PATRONO PRAESTANTISSIMO. — Romae. Grut. 459, 7. Fabrett. p. 208, 516, et 700, 218.

1) Praetori Candidato, Quaestori Candidato.

1195. . . . || ORATORE MIRAQVE FACVND || MAXIMVM PROCOS. ASIAE DESTINATVM. VII. VIRVM. FLAM. VENERABILIS || MEMORIAE VIRVM || T. FL. POSTVMIVS VARVS. COS || PRONEPOS. SECTATOR || EIVS. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 289, 5.

1196. L. ACVITIO ARTEMIDORI F. TRYPHONI RHETORI CECROPS AMPHIO LIBERT. B. M. R. — Pisauri. Olivieri in *Calogerà N. Raccolta* 6, p. VII. Vnica fere inscriptio sincera, quae Rhetorem prae se ferat, quum supposititiae sint Grut. 653, 1. Murat. 981, 4.

1197. P. ATILII P. F. O. V. F. || SEPTICIANI || GRAMMAT. LATINI || CVI ORDO COMENS. || ORNAMENTA || DECVR. DECREVIT || QVI VNIVERSAM || SVBSTANTIAM || SVAM AD REMPVBL. || PERTINERE VOLVIT. In dextro latere: MORBORVM || VITIA ET VITAE || MALA MAXIMA || FVGI || NVNC CAREO || POENIS, PACE || FRVOR PLACIDA. — Comi. Grut. 367, 5. Cfr. Zachariae *Excurs.* p. 95. Grut. 1062, 3. Donati T. 2, p. 217, 1.

1198. M. METTIVS || EPAPHRODITVS || GRAMMATICVS GRAECVS || M. METTIVS GERMANVS L. FEC. — Romae, sub statua viri sedentis. Grut. 653, 3.

1199. AEMILIVS EPICTETVS || SIVE HEDONIVS. GRAMMATICVS GRAECVS PRIMANIAE LANVARIAE 1) CON || M. 2) SANCTISSIMAE. DEFVNCTAE || ET SIBI VIVVS FEC. — Treveris. Donati 2, p. 314, 1. ex Honthemio. „Hoc titulo probatur satisfactum fuisse desiderio Gratiani Augusti Lib. III. tit. 3. leg. 2. Cod. Theodos.

de Grammatico Graeco in clarissima Treverorum civitate pro publico praeceptore deputando."

1) f. Iunuariae. 2) coniugi merenti, correctione non indiget.

1200. GRAMMATICVS LECTORQVE FVIVET LECTOR EORVM
MORE INCORRVPTO QVI PLACVERE SONO
COIVGIS || EXIGVO NATAE PIETATE SEPVLTVS
HOC MARIVS FIDENS CONTEGOR A TVMVLO
V. MARIA DIDYME. MARIA ACHELOIS
VIVIT.

TII LAPIS OBTHSTOR LIVITER SVPIIR OSSA RHISIDAS. (in hoc versu pro E constanter II): Romae. Maffei *Mus. Ver.* 258, 3.

1201. P. ALFEN . . . || PHILOMVSV . . . 1) — Nunc Oxonii. *Marm. Oxonn.* p. 42, 119.

1) Hunc P. Alfenum Philomusum eundem cum Prisciani p. 792. P. Alpheo Philologo esse suspicatur Osann *Anal. crit.* p. 66. Res est plane incerta.

1202. M. VALER. || MAXIMVS 1) || SACERDOS || D. S. I. M. S. 2) || ASTROLOGIAE || SIBI ET SEVERIAE APR. || VXORI. — Mediolani. Labus in *Commentarj dell' Ateneo di Brescia* p. 102.

1) male hunc Valerium Maximum Sacerdotem Dei Solis invicti Mithrae Mediolanenses olim cum notissimo scriptore confundere solebant, quum iste astrologiae cultor sub Alexandro Severo vixisse videatur; tunc enim eam disciplinam publice profiteri licebat. 2) Studiosus.

1203. L. COELIO. BASS || IVRIS STUDIO. || AGATHO . . . VS || LIBERTVS. — In via Cassia. *Mur.* 2044, 8.

1204. C. TVRPIVS. FELIX. V. F. SIBI. ET || BETVVIAE. FELICVLAE || C. POLENTIO. LIBERALI. APRIONI || ETRVSCAE. EVALO. PRIMO || TRALLI. COLLIB. || C. SETTIDIO. DONTIO. L. ANNIO || VENVSTO. DISC. BONIS. — Venetiis in aedibus Hier. Zanetti. *Polcastro.* p. 196, 7.

1205. MEMORIAE || A. VITELLII VALERII || HIC ANNORVM X || IN STUDII ROMAE DIS 1) || PARENTES NYMPHIVS || ET TYCHE VNIC || ET CARISSIMO FI. — Lugduni. *Grut.* 653, 7.

1) discessit. Hagenb. melius quam alii *discens*, vel *disciplinatus est*.

1206. In saxo Tiburtino (*Mur.* 698, 8.) et Neapolitano (*ib.* 703, 4.) adolescentulis positus, *Graecis ac Latinis litteris eruditi dicuntur.* cfr. *Reines.* p. 681, 96. *Grut.* 625, 8. ac si singulare hoc quiddam esset.

CAPVT IV.

DII IMMORTALES.

---

§. 1. IVPITER OPT. MAX. EIVSQUE VARIA COGNOMINA; ETIAM PEREGRINA.

1207. IOVI O. M. || CINGIDVO¹⁾ STABVLO ET AVLVS. — Genevae. Spon *Misc.* 72. Dedimus iam in Helveticis. N. 269. Hagenb. *Helvet. Mss.* 2. p. 167.

1) Neutiquam cogitandum est de Cingiduo, inaudito Iovis aliquo cognomine; sed est: *Cingii duo Stabulo et Aulus*: ut Mur. 37, 3. VOLVMNI DVO || VERVS ET SEVERVS || DIANAE INVICTAE || D. D. || et sic saepissime. Hagenb. laudat Mur. 1030, 4. 1126, 5. 1227, 1. 1755, 2. 1714, 9. Sed, praesertim a Muratorio, haec formula haud raro parum intellecta est. (*Attenit tres.* Mur. 1520, 6. ib. 1657, 5. *Claudiorum Vnceto et Irene.* Cfr. 1706, 7. *Maniciorum Hedisti et Apti et Phileti.*

1208. Similiter cum praecedenti et soloecismum et ridiculam obscoenitatem vitaturi in hoc versati sunt Hagenb. et Saxius *Miss.* i. p. 32.

IOVIS || CACVNVS. — Mur. 8, 9. e Lupi *Epitaph.* p. 75. „Non enim, inquit, cogitandum de IOVE nescio quo CACVNO, sed ita resolvendum: IOVI *Sacrum Caius* ACVNVS s. potius ACVNIVS.” Quis hoc acumen non esset miratus, nisi nuper reperta esset in Sabinis, Pietra Demone, sequens:

1209. . OVI CACVNO || F. C. — v. Biondi in *Dissertaz. dell'Acad. Romana* T. 1. excerpta in *Diario Gottingensi*, Octobr. 1825. CACVNVS igitur e probabili Biondii et Muelleri sententia, Cacuminis Praeses, nomen esse videtur Sabinum, ut *Tutunus, Mutunus, Vacuna.*

1210. MAIES. D. 1) || I. O. M. || IVSSA²⁾ || OCTAVIA SVCESSA P. — Romae. Grut. 16, 5.

1) maiestati divinae, ut Grut. 10, 1.: *Sanctitati Iovis et Augusti Sacrum.* 2) ut alibi: *ex iussu.* De huiusmodi *iussu, monitu, imperio, visu* Deorum consule inter alios Augustinum *de Civ. Dei* 2, 24.

1211. IOMDD. 1) || C. RESTIMVS²⁾ || RESTITVTIANVS || GIEGEI³⁾ IVLIA HONORATA || CONIVX EIVS. VSLLM. — Agunti Norici. Reines. p. 30, 11.

1) Iovi Opt. Max. DIS Deabus. 2) Hagenb. leg. vel *Restitutus* vel *Restitutus*, ex Aventino. 3) G. vel 7 LEG. ET, id est: Centurio Legionarius et. id.

1212. I. O. M. SACRVM. AERE. P.¹⁾ — Perusiae. Vermiglioli
Iscriz. Per. 2, 225.

1) *aere publico*, formula utique rariore.

1215. HERAISCVS || EGGIAE NERVLLAE || SER. IOVI ||
AMARANO¹⁾ || ARAM POSVIT. — In vico Locosano. Romanelli
Topografia T. 2. p. 321.

1) a monte Amarano, hodie *Montemarano*, ut Iupiter Tifatinus, Palenius, Cacus-
nus, Vesuvius, Peninus, Casius et similia. Vides, Iovem complura cognomina anti-
quitus accepisse a montibus, iugis, cacuminibus.

1214. I. O. M. D¹⁾ || EX PROSCRIPTO²⁾ || NVM. AESCVLAPII
|| VETVRIVS. MARCHIAN. EX LEG. XIII. G. P. S. S. SVORQ.³⁾ —
Cibinii. Seivert. p. 145, 205.

1) *Dedicavit* potius quam *Deo*. 2) vel potius *praescripto*. Rarior omnino formula:
pro *ex iussu*, *imperio*, *monitu*. 3) *Geminae*. Pro salute sua suorumque.

1245. D. S. I. O. M¹⁾ || AETERNO || SACRVM || ..TILIVS
TERT || ..S. EX VOTO || LIBIENS²⁾ || POSVIT. — Venetiis in
museo Nanio. Biagi *Mon.* p. 161.

1) *Deo Sancto Iovi opt. max.* explicat Biagi. Sed literam O vel male lectam, vel
intrusam a falsario arbitror, ita ut fuerit: *Deo Soli Invicto Mithrae*. 2) sic.

1246. VSLM IOVI AL||TO SVMM||ANO FELIC||ANVS PRII
MIVS CVS||MSVI || DDD.¹⁾ — Barzanò in collibus Brianteis. (*Monte*
di Brianza.)

1) Misit Clariss. Io. Labus, sic interpretatus: *Votum Solvit Libens Merito*. *Iovi*
Alto, vel *Altitonanti* (litera scil. L. versus primi ligatae speciem habet) (et) *Summano*
F. P. cum suis. (Locus) *Datus Decreto Decurionum*. In prioribus assentior. Sed
D. D. D. fortasse melius explicaveris *Deo Donum Dedit*: ut est *Deo Donum Posuit*
in alia ibidem reperta, et ab eodem Viro doctissimo benigne mecum communicata:

1247. IOM || NOVELLIANVS || PANDARVS EX V || PRO SE
ET SVIS. || OMNIBVS. ARA || DEO DONVM P. —

1248. NOVELLIAN ... || PADDARVS¹⁾ M²⁾ || I O M. VS L.
PRO SE REM || DOMVM. F³⁾ || QVM (sic) DIS || DEABVSQ || O
DD. — Ibid.

1) sic lapis. 2) pertinet hoc M ad versum seq. V. S. L. M. 3) Sic typus Labusii,
unde prodire videtur: *pro se rem* (divinam) *domum* (id est *domi*) *fecit* (Iovi una) *cum*
diis deabusque omnibus. *Donum dedit*. Attamen est res insolita. Ipse Labus de
vero sensu dubitabat. Cfr. etiam Redaelli *Notizie istor.* 3. p. 173.

1249. * IOVI. OPTIMO. MAXIMO. COMENSI || EX. PRAEMISSA ||
FVLGVRIS. POTESTATE || FLAVIVS. VALENS || VIR. CLARIS-
SIMVS. EX. DECRETO || VOTVM. SOLVIT. LIBENS. MERITO ||
DATVM. PVBLICE. — Galliano. Redaelli *Notizie istor.* 3. p. 178. Suspecta.

1220. IOVI || APENINO || T. VIVIVS CAR||MOGENES || SVLPI-
CIA EVPHRO||SYNE. CONIV. || V. S. D. D. — Eugubii. Mur. 8, 5.
Maff. *Mus. Ver.* 79, 5. (Brixiae: IOVI ALANNINO. — IOVI BRAR.
Mur. 8, 7. nomina ἐπιχώρια.)

1221. IOM || ARVBINO || L. CAMIVS CELER. SACERDOS ||
VRBIS ROMAE AETERNAE ET || IVLIA HONORATA || PRO SE

ET SVIS V. S. L. M. — Sine loco certo, prope Iuvaviam. — Iuvavia p. 65.

1222. IOVI ATERNO || L. VETVRIVS. PRAEF. TVRMAE || SPECVLAT. VALERIEN. SIG. F || EX VOTO. — Aterni, unde hoc Iovis cognomen. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 77.

1223. IOVI OPTIMO MAXIMO || CAELESTINO.¹⁾ FONTIBVS ET || MINERVAE ET COLLEGIO || SANCTISSIMO QVOD CON-SIS || TIT IN PRAEDIS LARCI MACE || DONIS. || IN CVRIA || FLAVIVS SVCCESVS CVM SVIS. — Romae. Fabrett. p. 430, 441. cfr. Marini *Atti* p. 95. a.

1) Iupiter Caelestis. Mur. 8, 10. Iupiter O. M. Aeternus v. Mur. 3, 13. et 4, 8.

1224. P. HETEREIVS || RVFIO. || IOVI CASIO. SAC. — Corcyrae. Mur. 8, 11. Cfr. Sueton. *Neron.* 22. Mazzoleni *Comment. in numismata Pisana* T. 2. p. 49. Saxii *Miss.* 1. p. 33.

1225. I. O. M. || CONSERVAT. L. ANT. SECV. || AVG. COL. AP.¹⁾ || IN HIS AEDIB. || NATVS CVM CELSINA FIL. || V. S. L. M. — Iuxta Albam Iuliam. Reines. p. 29, 42.

1) Secundus, Augustalis Coloniae Apuli.

1226. IOVI || CONSERVATORI || OMNIVM RERV M || MIRV-CIVS NAIMIS || V. S. L. M. — Aptae Iuliae. Mur. 5, 6. et 1977, 43.

1227. IOVI CVSTODI || SACRV M || M. AEMILIVS || FLACCVS Q.¹⁾ — Tibure. Donati 1. p. 3, 5. Cfr. Grut. 49, 7. ib. 5. *Iovi Custodi Quirino Salvatori.*

1) Quaestor explicat Odoric. p. 183.

1228. PRO SALVTE || COLONIAE ET ORDINIS || DECVRIO-NVM ET POPVLI || TVDERTIS IOVI OPT. MAX. || CVSTODI CONSERVATORI || QVOD IS SCELERATISSIMI SERVI || PVBLICI INFANDO LATROCINIO || DEFIXA MONVMENTIS ORDINIS DECVRIONVM NOMINA || NVMINE SVO ERVIT AC VINDICAVIT. ET METV PERICVLORVM || COLONIAM CIVESQVE LIBERAVIT || L. CANCRIVS CLEMENTIS LIBERTVS || PRIMIGENIVS || SEXVIR AVGVSTALIS ET FLAVIALIS || PRIMVS OMNIVM HIS HONORIBVS || AB ORDINE DONATVS || VOTVM SOLVIT. — Tuderiti. Grut. 49, 6., correctius ap. Morelli *St.* 1. p. 51.

1229. IVSSV || IOVIS OPTIMI MAXIMI || DAMASCENI¹⁾ || SACERDOTES || M. NEMONIO M. F. PAL. || EVTYCHIANO || SACERDOTI HONORATO || EQVO PVBLICO AB || IMP. ANTONINO AVG. || PIO P. P. || ADLECTO IN ORDINEM || DECVRION. PVTEOLANOR || AEDILI. M. NEMONIVS CALLISTVS P. || SACERDOS REMISSA COLLATIONE.²⁾ — (Puteolis) nunc Neapoli. Mur. 159, 4.

1) Grut. 20, 2. 2) Ita Plin. *Paneg.* 41.; collationes remisisse Traianum scribit. Grut. 1088, 8. Pecunia ab ea (sacerd. femina) remissa. HAGENA. Mss.

1230. IOVI DEPVLSORI || PRO SALVTE DOM || N. IMP. M. AVR. ANTONINI PII. AVG. || ET IVLIAE DOM. AVG. — Brod

in Slavonia. Mur. 9, 8. collato Saxii *Miss.* 1. p. 34. Intelliguntur Caracalla et Iulia Domna.

1231. IOVI DEPVLSORI || ET NYMPHIS Q || LVCCIVS MAXI||
MVS. V. S. L. M. — Felschae in Carinthia. Mur. 1977, 5. (Pococke. p. 112, 8.)

1232. PRO SALVTE || IMP. CAESARIS || M. AVRELI. SEVE||
RI ALEXANDRI || PII FELICIS. AVG. || IOVI OPTIMO MAXIMO
DOLICENO. — Adriae. Mur. 9, 9. a Dolichene Cominagenes civi-
tate. Scribitur et: Dolichenio ib. 11. Dolocheno. ib. 10. Effigiem
I. O. M. D.(olicheni) habes ap. Marini *Atti* p. 539. Multas habet
inscriptt.

1233. IOVI OPTIMO || MAXIMO. DOLICHEN || PAEZON
AQVILIAES || BASSILLAES ACTOR || CVM PAEZVSA FILIA
SVA || D. D. — Romae. Grut. 20, 9.

1234. I. O. M. || DVLCEO HELIOPOLI||TANO SACRV || FEC.
IN.¹⁾ AVRELI. SECV. || VET. LEG. II. AD. PRO || SE ET SVIS
PO. SV.²⁾ V. S. L. M. — Budae. Sestini. p. 250.

1) *fecit inaurari* suspicatur Sestinius, parum probabiliter. Schoenwisneri inter-
pretatio (*Laconic.* p. 160.) tota ridicula est. 2) posterisque suorum. Cfr. Grut. 5, 1.
20, 9. 25, 5. Mur. 354, 2. et Praef. ad Tom. IV. p. 5, 5.

1235. IOVI. O. M. DOLICHV || I. . ONI. O.¹⁾ AEMILIANVS ||
CALPVRNVS || RVFILIANVS. EC.²⁾ || AVGVSTORVM || MONI-
TV.³⁾ — St. Iulians prope Caerleon in Monmouthshire. Camden-
Gibson. T. 2. p. 14.

1) *Iunoni Optima* interpretatur Gibson; sed hoc inauditum, pro *Iunoni Reginae*.
Corrupti aliquid latet. Sed, nisi magnopere fallor, in omnibus illis DOLICHV ||
I. . ONI. O. nil aliud inest nisi DOLICHENO et fortasse Aemiliani praenomen. Cfr.
Camden-Gibson. T. 2. p. 208. 2) *fecit*, an *ex*? 3) haec quoque formula alias non
reperitur. A Ligorio confictam inscr. IOVI DOLICHENO habes apud Gud. 3, 5.
Mur. 10, 1.

1236. I. O. M. DOMESTICO || BRATO || VETERAN. V. S. L.
M. — Noviomagi. Mur. 10, 2. v. Saxii *Miss.* 1. p. 35.

1237. T. FLAVIVS || ANTIPATER || VNA CVM || FLAVIA
ARTEMISIA VXORE || ET ALCIDE LIB. || ASCLEPIVM. ET ||
HYGIAM || IOVI EIAZIO || VOTVM. In parte aversa: T. FLAVIVS
ANTI||PATER VNA || CVM FLAVIA AR||TEMISIA VXORE || IOVI
EIAZIO¹⁾ VO||TVM LIBENS SOLVIT. — Neapoli. Grut. 21, 2.

1) Ms. Pigh. utrobique: IAZIO — *ἐυάζιος, σαβάζιος* idem; vide Suidam, qui
ἐυάζειν exponit *σαβάζειν*. Gud. — VICI IOVIS FAGVTALIS mentio fit in fragm.
Mur. 507, 1. Fabr. p. 103, 241. Spon p. 73, 3.

1238. ARAM IOVI FVLGERATORI || EX PRAECEPTO || DEO-
RVM MONTENSIVM VAL. CRESCENTINVS PATRI¹⁾ DEORVM
OMNIVM || ET AVR. EXVPERANTIVS SACERDOS SILVAM²⁾ ||
CVM FRATRIBVS ET || SORORIBVS || DEDICAVERVNT. — Ro-
mae. Grut. 21, 3. Don. 1, 1., cuius typum do.

1) *Pater*. Grut. Maffei *Osserv. lett.* 6. p. 317. 1. *Sacer(dos)*. 2) *Silvani* Grut.,
quod praefert Maff. Ceterum *Dii Montenses* sunt montium praesides.

1239. I. O. M. FVLM. FVL. || SACR. FL. VERVS METROBALI ANVS. PROC. AVG. N. PRAE||POS. VECT. FERR.¹⁾ PER || ASCLEPIADEM. ARK. STAT. SISC.²⁾ || V. S. L. M. — Romae. Donat. p. 1, 8. Morcelli *St.* 1. p. 29.

1) praepositus vectigalium ferrariarum. 2) arcarium stationis Sisciae in Pannonia.

1240. *DEO FVLGERATORI || ARAM || ET LOCVM HVNC || RELIG¹⁾ || EX HARVSPIC. SENT²⁾ || Q. PVBLICIVS FRONT. || POS. ET || D. D. — Romae. Grut. 21, 4. Est Vrsiniana, suspecta.

1) religiosum. 2) sententia.

1241. IOVI || FVLMIN. FVLG. TONANTI || RVSTIVS. L. F. AEPIO. PONT. || EX S. C. DEDICAVIT. — Interamnac. Grut. 21, 6. cfr. Marini *Atti* 2. p. 696.

1242. *GEMINO IOVI O. M. — Grut. 1008, 3. Suspecta. ex Vrsinianis schedis.

1243. I O M HAMMONI CENVBIDI¹⁾ || IVNONI. REGINAE. QVOR. SVB || TVTELA. HIC. MONS. EST. QVOD || PRIMITER SVB IMPERIO P R || FELICISSIMO. SAECVLO. D. D. || N N INVICTORVM IMPP SEVERI ET || ANTONINI PISSIMORVM AVGG || ET . . . ISSI. . . 2) || IVLIAE DOMNAE. M. K.³⁾ || IVXSTA (sic) PHILAS. NOVAE || LAPICAEDINAE ADINVENTAE TRACTAEQVE SVNT PARA||STATICAE.⁴⁾ ET COLVMNAE || GRANDES ET MVLTAE SVB || SVBATIANO. AQVILAE⁵⁾ PR || AEG. CVRAM AGENTE. OPDOMINIC⁶⁾ || AVREL. HERACLIDAE DECAL. MAVR.⁷⁾ — Inter Syenen et Philas. Belzoni *Voyage* T. 1. p. 270. Letronne *Recherches* p. 360. Egrege vero hanc inser. illustravit Labus (*Di un' epigrafe Latina scoperta in Egitto ecc. dissertaz.* Milano 1826.) cfr. iterum Letronne in *Journal des Savans* Nov. 1826. p. 684.

1) Cenvbis i. q. Chnubis, Chnuphis. Lab. 2) suppl: et *Getae nobilissimi Caesaris et* — Literarum GET vestigia adhuc supersunt. 3) *Matris Kastrorum*. 4) cfr. Plin. XXXIII. 3. 5) l. *sub Atiano*. Lapidarii errore repetitum est SVB. ut vidit Labus. *Aquila*, Praefectus Aegypti p. Chr. 204. 6) *opera dominici coloni*. Letronne. Sed melius Labus: *operum dominicorum*. 7) Decurionis Alae (1.) Maurorum.

1244. IOVI || HAMMONI ET || SILVANO || P. STERTINIVS || QVARTVS || D. D. — Romae. Grut. 21, 7.

1245. I. O. M. HELIOPOLITAN || ET NEMAVSO || C. IVLIVS TIB.¹⁾ FIL. FAB. || TIBERINVS P. P.²⁾ || DOMO BERYTO || VOTVM SOLVIT. — Nemausi. Maffei *Dittico Quir.* p. 29. Donati 1, 4, 3.

1) Tiberii praenom. nisi *Tiberini* velis ob cognomen filii, *Tiberinus*. HAGENB. 2) Prae Positus fortasse militaris, aliis Primi Pilus. HAGENB. Fortasse Pater Patrum Mithrae.

1246. IMP. CAESARI || DIVI NERVAE F. || NERVAE TRAIANO || OPTIMO AVG. GERM || DACIC. PARTHIC. PONT. || MAX. TRIB. POTEST. XX. || IMP. XII COS. VI¹⁾ PATRI PATR. CVLTORES IOVIS HELIOPO||LITANI²⁾ BERYTENSES. QVI PVTEOLIS CONSISTVNT. — Neapoli. Mur. 231, 4.

1) p. Chr. 117. 2) v. Grut. 323, 1.

1247. *IOVI LATIARI || OPTIMO MAXIMO || CONSERVATORI
IMP. CAES. || M. AVREL. ANTONINI AVG. P. P. ARAB. MAX.
ADIAB. MAX. || P. VALERIUS SEPTIMIANUS PRAEF. || MIL. ET
TITVS CEIONIVS AVRELIANVS PRAEF. ANNONAE ET M. || AN-
TONIVS FLAVIANVS 7. COH. VI || PRAET. ET C. IVLIVS CA-
THERINVS || FLAMEN DIAL. III VIR. || QVINQ. ALBANI MON ||
LVSTR. FECER. — Albae. Gud. 5, 9. Non quidem nominatim ex
Ligorio eam mutuatus est Gudius, sed nihilominus ut spuria reiicienda
erit propter titulos *Arab.* et *Adiab.*, qui Severi fuerunt, non Caracallae;
eiusdem vero commatis est Gud. 37, 4.

1248. IOVI MONITORI || CONSERVATORIQUE || ..... ||
LEG. AVG. LEG. XIII. GEM. SOMNO MONITVS. || — Albae
Carolinae, postea Vindobonae. Maffei *Mus. Ver.* 258, 1. Seivert p. 49.

1249. In una basi:

IOVI

in altera:

CVRATORES

OPSEQUENTI PVBLICE. | IOVI. LIBERTATI. —

Bagnacavalli. Mur. 10, 5. (Maffei *Osserv. lett.* 5, 196.) cfr. Marini *Atti* 2.
p. 696., qui iungit *Iovi Libertati* et conferri iubet: Murat. 587, 1., quam
dabimus integram in Capite de Rebus sacris. §. Dedicaciones. (L. AIENVS
L. F. Q. BAEBATIVS SEX. F. AEDEM DEDICARVN || IOVIS
LIBERI FVRFONE cet.) Idem Marinius in schedis suis habebat lapi-
dem corruptum, in quo memorabatur IVPITER IVVENTVS. nisi error
suberat. — In ead. inscript. Mur. 587, 1. memoratur etiam *Genius Iovis*.
v. Winckelmann *Monum. antich.* 1. p. 6.

1250. IOVI PAGANICO SACR. || EX INDVLGENTIA DOMINO-
RVM || SVCCESVS PVBLICVS MVNICIPVM || ASISINATIVM SER.
AMOENIANVS || AEDEM CVM PORTICIBVS A SOLO || SVA PEC.
FECIT. ITEM MENSAM ET ARAM. D. D. — Asisii. Grut. 24, 41.
Gori *Symbol.* 1. p. 201. Cfr. Grut. 1007, 7. Mur. 158, 3. et 1098, 5.

1251. I O M || PATERNO || AVREL. VLPIVS ADIVTOR ||
OFFICI CORNICVLARIORVM. 1) E. || V. L. M. P. 2) — Carlsburgii.
Maffei *Mus. Ver.* 237, 1.

1) v. Marini *Atti* p. 504. 2) ex voto libens merito posuit.

1252. IOVI POENINO dicatas inscriptiones vide in *Helveticis*
N. 228. seq.

1253. *IOVI PRAESTITI || HERCVLES VICTOR || DICAVIT ||
BLANDVS PR. RESTITVIT. — Romae. Grut. 1065, 2. Mur. 10, 6.
et iterum 1977, 12. Est suspectissima, immo manifesto spuria, etsi Saxius
Miss. 1. p. 36. in v. *Hercules Victor* hominis, non Dei nomen agnoscebat.

1254. FORTVNAE || IOVIS. PVERI || PRIMIGENIAE. — Praeneste.
Museo *Chiaramonti.* p. 166.

1255. LICINIA	LICINIA	OCTAVA
QVINTA	PVRPVRIS	SATVRN.

IOVI. OPTIMO. MAXIMO

PVRPVRIONI. —

Romae. Oederic. p. 483. Sic: Ceres Orciliana, Diana Rhesiana, Her-

cules Paternianus, Iuno Rubria, Pluto Nervianus; cuius generis tamen pleraque fecundo Ligorii ingenio debentur.

1256. PRO SALVTE ET REDITV DN. IMP. CAESARIS

VOTIS	..... PIO FELICI INVI-	VOTIS
X ANNALIB	CTO. AVG. DOMITIVS BASSVS 5 ¹⁾	XX ANNALIB
FELICITER	PR. ²⁾ AGENS VICE. PRINCIPIS. PER	FELICITER
	EGRINORVM. TEMPLVM. IOVIS	
	REDVCIS C. P. ³⁾ OMNI	
	CVLTV DE SVO EXORNAVIT. —	

Romae. Grut. 22, 3.

1) Centurio. 2) Praetorianorum: sed apud Hegium melius legitur FR. i. e. centurio frumentarius, ut Grut. 347, 1. P. Aelio — *Cent. Frum. Sub Principe Peregrinorum cel. HAGENB.* 3) Castrorum Peregrinorum. HAGENB.

1257. IOVI. REGI || GENIO DOMVS || ISIDORI LARINATIS || ARAM || EX VOTO L. CASTOR || D. D. — Romae. Grut. 1065, 3. v. Cuper *Harpocr.* p. 232.

1258. I. O. M || RESTITVTORI || C. AVRVTIVS¹⁾ || NOVATVS P. — Pantheae in Graccia. Wheler *Iter Graec. et Asiat.* T. 2. p. 338. Saxii *Miss.* 4. p. 36. Mur. 10, 7.

1) Arruntius Mur.

1259. SP. METTIVS ZETHVS || IOVI SABAZIO. D. L. D || L. D. D. D. — Lunae. (non Lucae.) Grut. 22, 4. Gor. *Etr.* 2. p. 52, 57. Cfr. 4. p. 332.

1260. IOVI || SALVTARI || VLPIANVS || GRAVI INFIRMI || TATE LIBERATVS. — Convenis. Grut. 1065, 5. v. Scalig. ad *Euseb.* N. 2268. Trebell. Poll. in *Gallienis* C. 5. p. 198. Hack.

1261. I. O. M. || SARANICO¹⁾ || CONSERVA || TORI HONO || RIVS. VII. AL²⁾ || LEG.³⁾ XXII. PR. || P. F.⁴⁾ M. AVR. GER || MANVS D. EIMON.⁵⁾ — In pago Mombach proxime Moguntiacum. Grut. 22, 45. Fuchs. p. 4.

1) a Sara fluvio, qui Mosellae admiscetur. Gudius. 2) lege *Vitalis.* Reines. 3) ante Leg. excidit nota centurionatus 7. a vite, centurionum insigni, desumpta. 4) Primigeniae, piae, felicis. 5) Domo Emona; HAGENB.

1262. IOVI || SERENO || NVMMIVS ALBINVS¹⁾ || EX VOTO. — Romae. Grut. 23, 4.

1) Consul p. Chr. 246. — Iovi Optumo Servatori. Grut. 23, 7. Victori. ib. 9.

1263. * IOVI || STATORI SVO ORDO || LICTORVM III. CVRIARVM COS. || AVR. GAELV. LICVS. CVS. A. S. BASEM DE. — Romae. Gud. 6, 7. Reines. p. 43. 19. ap. quem leg.: GAELII LICVSCVS A. S. reliquis omissis. Non omni suspitione caret haec inscr. (Iovi Statori. v. etiam Grut. 23, 4, 5.)

1264. I. O. M. STAT. || C. VALERIVS || VALERIANVS || EX VISV P. — Albæ Iuliae. Don. p. 2, 2. et p. 54, 162. Murat. 7, 2. et 8. 141, 5. 146, 3. Is igitur quater habet cum corruptelis. *Stat.* statuam; alii v. c. Gorius ad Don. 2, 2. Muratorius 146, 3. Saxius *Miss.* 4. p. 29. *Statori.*

1265. Firmi in agro Piceno reperta est urna terrea, in qua erant nummi argentei variorum vultuum, pondo assium $\overline{\text{IV}}$ S., et tabella acnea, priore parte sic inscripta:

P. PESCENNIVS T. F.

MIRCVRIO. DONO DEDIT. MERETO. (*sic*)

in altera parte sic:

SACRA IOVI. STIGIO. — Grut. 52, 11. cfr. ib. 12., unde apparet, quem ad finem et quibus Deorum eiusmodi nummorum donaria passim fuerint defossa.

1266. GENIO || IOVI STYGIO SANCTO || SACRVM || SEX. POMPEIVS. SEX. FIL. || OCRIC. CIVICA || MIL. COH. VIII. PRAET. — Romae. Grut. 23, 6.

1267. I. O. M. || SVMMO. EXCELLEN||TISSIMO || MAECIVS PROBV. V. C. PRAEF. || ALIM. QVOD HOC IN LOCO || ANCEPS PERICVLVM || SVSTINVERIT || ET BONAM VALETVDI||NEM RECIPERAVERIT. V. S. — In agro Campano. Münter *Sendschreiben über einige Sardische Idole*. p. 15.

1268. I. O. M. SVMMO || EXSVPERAN||TISSIMO. — Romae. Spon *Misc.* p. 71, 1. Cfr. Eckhel D. N. 7. p. 115. In nummis Com-
modi: Iovi *Exsuper*. (Mur. 39, 4.)

1269. . . . . || . . . . || SVMMO || . . SVPERANTISSIMO || DIVINARVM HV||MANARVMQVE || RERV. RECTORI || FATORVM-
QVE AR||BITRO . . . A || . . . ET PRO || . . . . || — Vindobonae. Maffei *Mus. Ver.* p. 248, 3. cfr. Eckhel D. N. 8. p. 6. et Seivert p. 186., ubi lacunae sunt expletae sic: *Iovi summo Ex||superantissimo -- Ar||bitro --- A || . . . et pro . . . . || LEG.*

1270. IOVI O. M. SVMMO || EXSVPERANTISSIMO || SOLI INVICTO APOLLINI || LVNAE DIANAE. FORTVNAE || MARTI. VICTORIAE. PACI || C. ANTISTIVS ADVENTVS || LEG. AVG. PR. PR. || DAT. — Prope vetus Traiectum. Oudendorp. p. 4., qui h. l. ad tempora Severi vel Caracallae refert. Est iam ap. Reines. p. 226, 244.

1271. IOVI O. M. || TEMPESTATIVM || DIVINARVM POTENTI || LEG. III. AVG. DEDICANTE || Q. FABIO CALVITINO¹⁾ || LEG. AVG. PR. PR. — In Africa, non longe ab urbe Constantina. Spon *Misc.* p. 76. X. Ib. p. 77. XI. ibid. VINTIS (*sic pro Ventis*) BONARVM TEMPE||TATIVM POTENTIBVS LEG. III. (cet. ut supra).

1) Catullino (Cos. p. Chr. 130.) legit Marini *Atti* 2, 774.

1272. LIMEN AD HOC POPVLI. PERSOLVITE VOTA TONANTI. — Beneventi. de Vita 1, 1. Morcelli *St.* 1. p. 446. Donati 1. p. 3, 1. cfr. BONO DEO || BROTONTI. — Aquileiae. Bertoli A. d. A. p. 98, 73. Fabrett. p. 698, 203.

1273. IOVI TVTATORI MAR. . . . — Beneventi. De Vita p. 53. et *Inscr.* 1. 4. Quae idem habet p. 53. de Iove Victore Pacifero, inania sunt omnia, quum lapis sit a Ligorio confictus. v. N. 1275.

1274. IOVI || VESVIO || SAC. DD. — Capuae. Gud. 2, 10. Mur. 10, 11. Calogerà *Racc.* T. 28. p. 160. Saxii *Miss.* 1. p. 36.

1275. * IOVI VICTORI PACIFERO || SACRVM || M. SVTORIO M. F. MEN. VERO || VETERANO VOT. VOV. || BELLO GERMANIC. DAC. || SVTORIA VLPIANA ET TITVS || SVTORIVS M. F. MEN. HONORATVS || FAC. CVR. || V. S. L. M. — Beneventi. de Vita p. 53. Donati 1. p. 3, 2. — IVPITER O. M. VLTOR. Mur. 11, 2. e Rubeo petitus omnino est fictitius, ut ipse hic IVPITER VICTOR Ligorianus.

1276. I. O. M || IVNONI REGINAE || PRO SALVTE IMP. M. AVR. ANTONINI PII AVG. ET IVLIAE AVG. MATRIS AVG. M. VLPIVS MUCIANVS || MIL. LEG. XIII. GEM. HOROLOGIARE ¹⁾ || TEMPLVM A SOLO DE SVO || EX VOTO FECIT || FALCONE ET CLARO COSS. ²⁾ (sic) — Albae Iuliae. Grut. 6, 6. Fridvalssky *Inscriptiones Romano-Transylvanicae*. Clausenburg. 1767. fol. Köppen *Wiener Jahrbücher* T. 24. Append. p. 19.

1) Ita Fridvalssky et Gud. Grut. *Horologiar*. 2) p. Chr. 193. Eadem inscriptio datur supra N. 925.

1277. I. O. M. I. R. ¹⁾ || A. E. L. CRESIMVS. SE || DA. TIA B || A. SS. I. NA. ²⁾ || V. S. L. L. M. — Pfraumhemii prope Francofurtum. Grut. 1063, 4. (1006, 2.)

1) Iunoni Reginae. 2) i. e. Aelius Chresimus, Sedatja Bassina.

1278. IOVI || IVNONI || MINERVAE. || IVA. VSLM. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* p. 80, 1. Iupiter, Iuno, Minerva *σύννοιοι*. v. Serv. ad *Aen.* 2, 225.

1279. IOVI. IVNON. MINER || ANTONIA M. LIB. || APHRODISIA SCYPHOS H. ¹⁾ || VENEREVM SPECVLVM || DONVM DEDIT. — Augustae. Grut. 5, 6.

1) i. e. duos.

1280. I. O. M || IVNONI REG. MINERVAE || VETERAN LEG. XII. G. M. IMPER ¹⁾ || IVL. BASSVS LEG. ²⁾ AVR. TRIB. ³⁾ || PRI. ⁴⁾ IDIB. DECEMB. PONTIANO ET || ATELANO ⁵⁾ COS. MILITES FACIEND. || CVRRAR. — Albae Iuliae. Don. 3, 9. Mur. 325, 1.

1) Geminae. Imperio, scil. deorūm. 2) Legatus. 3) Aurelius Tribunus legionis eiusd. 4) pridie. Ita legit HAGENB. Mss. 5) I. Atiliano; p. Chr. 135.

1281. * I. S. I. P. D. M. ¹⁾ || ISIDI SALVTARI || PRO SALVTE Q. VERGILII || MODESTI CASSIA MATER. V. S. D. — Romae. Spon *Misc.* p. 77, XII.

1) Iovi Sereno, Iunoni Placidiae, Dis Magnis. Spon. (?) Dubiae est fidei.

1282. IOVI LIBERTA ¹⁾ || SACRVM. POSITVM AEDIL. P. VALLERII BASSI || PRAEF. FABRVM. — Tusculi. Nibby *Viaggio* 2. p. 44.

1) Si conferas supra N. 1249., de Nibbyi supplemento post *Liberta-(t)ique* dubius haerebis, praeferesque: *Libertati*.

1283. I. O. M. A. D. ¹⁾ ET || SOLI DIGNO PRES ²⁾ || PRO SAL. M. AVR. ANDRONICI ET TARQVINIE || MARCELLE COIVGIS ET || FILIORVM EIVS. ARAM POSVIT EX VOTO PER ³⁾ || C. FAB. GERMANICO SACERD. — Romae. Grut. 1010, 9. correctius apud Gud. 3, 3.

1) fort. Augusto Dolicheno. Gud. ex Ligor. Adioassuriteno. 2) Praesenti vel

Praesidi. 3) *perficiente* potius quam *permittente*; nisi praestat lectio Grut. PER (missu) — *Germanici*.

1284. I. O. M. || T. AVIANO¹⁾ ET DIS DEABVSQ. || PRO SALVTE VICTORIS || DOMINI N. SANCTISS. || AVIANVS || AVG. LIB. SVBPROC. || AVRARIAR. V. S. M. — Albae Iuliae. Grut. 4, 4.

1) Legunt *Traiano*, ut Grut. 11, 3.:

1285. I. O. M. || TRAIANO || PRO SALVTE || IMP. ANTONINI ET M. AVRELI. CAES. || MILITES CONSISTENTES || MVNICIPIO || POSVERVNT. — Clausenburgi. Sed ap. Seivert p. 18. et in hac exhibetur I. O. M. TAVIANO., et in superiore aeque p. 122. I. O. M. TAVIANO. Res est omnino incerta.

1286. *DOMINI METVEN¹⁾ I. O. M. LIT.²⁾ || SACR. — Florentiae. Gor. *Etr.* 1. p. 104, 72. Gud. 8, 9. Rein. p. 55, 27.

1) *metuens* Gud. Rein. *Domini metuendi* explicat HAG. 2) L. M. Gud. Rein. Ceterum spuria videbatur Maffei A. C. L. p. 371.

1287. VEDIOVEL. PATREI || GENTEILES IVLIEL.¹⁾ *Ab altera parte*: LEEGE ALBAANA DICATA.²⁾ — Bovillis, hodie presso le *Frattocchie* in sinistra Appiae. *Gazzetta di Milano* 12. *Giugno* 1826.

1) Sacrarium igitur gentis Iuliae Bovillis dicatum erat Veiovi, cuius vix alius superest titulus votivus. 2) id est, ex Decreto Decurionum Albae Longae, haud procul a Bovillis distantis. In *Geographicis* N. 119, iunguntur *Albani Longani. Bovillenses*.

§. 2. IVNO. FERONIA. IVNONES.

1288. IVNONI. ALBANAE || M. POPILLIVS M. F. || PAL. FVFFILIANVS || VI VIR. AVG. || DONVM DEDIT. — In Monte Albano. — Spotorno *Trattato* 2. p. 192.

1289. IVNONI ARGEIAE || C. BLANDVS PROCOS. — Tibure. Grut. 24, 11. Mur. 14, 7.

1290. IVNONI AVGVSTAE¹⁾ || APPVLEIA M. FIL. QVINTA || SVO ET L. TVRPILII BROCCHI || LICINIANI FIL. NOMINE || TEST. PONI. IVS. — Iaderae. Grut. 24, 12. correctius ap. Mur. 14, 8. Cfr. Saxii *Miss.* 1. p. 44.

1) Simplicissima est ratio, ut hoc pro cognomine ipsius Deae habeatur, neque vero de Genio Augustae alicuius cogitetur.

1291. SEX. AVINIVS SEX. FIL. || MAEC. CRESCENS. || AED. PAVIMENT || DE SVA PEQ. FAC. CVR || IVNONI || COELESTI. — In civ. Castellana Falisc. Reines. p. 56, 29.

1292. IVNONI LANVMVINAE SPS. SVLP. QVIRIN. (in manubrio parvi cochlearis argentei.) Maffei *Mus. Ver.* 262, 3.

1293. IVNO LANVMVINA. — Romae in Capitolio. Fabrett. p. 698, 202.

1294. P. SERVILIO. L. ANTONIO COS.¹⁾ || A. D. III. K. SEXT. || LOCAVIT Q. PEDIVS Q. VRB. || MVRVM IVNONI LVCINAE. || HS. cccIccc. cccIccc. cccIccc. Iccc ccIcc. ccIcc. ccIcc.²⁾ || EIDEMQVE PROBAVIT. — Romae sub Esquiliiis, ubi lucus erat

Iunonis Lucinae. (Ovid. *Fast.* 2, 435.) Marini *Iscriz. Alb.* p. 1. Morecelli *St.* 1. p. 255.

1) u. c. 713. 2) Sestert. num. 380,000.

1295. *IVNONI LVCINAI || PRO FILIA PARTV¹⁾ LABORANTE.
|| SVSCEPTO VOTO || STATILIA D. D. — Albae Iuliae. Fabrett.
p. 697, 194. Ex schedis Barberinis. Mur. 15, 5. Spuria mihi videtur.

1) *parva* Fabrett.

1296. IVNONI LVCINAE || LVCILLA HON. LVP || S.¹⁾ — In
gemma Remis reperta. Saxii *Miss.* 1. p. 46.

1) *Honorata Lubens Solvit.* Saxivs.

1297. BASSA VITELLI¹⁾ || PRO Q. VITELLIO Q. F. FILIO
SVO || IVNONI LVCINAE. V. S. L. M. — Romae. Grut. 24, 16.

1) *scil. coniux.*

1298. LVCINAE || SACR || L. SOTER || ET || STAFILE. —
Romae. Grut. 1010, 1. cfr. 1009, 12. *Iunoni Lucinae.*

1299. IVNONI MONETAE REGIN. || SACRVM || ANTONIVS
L. L. ELEVOTHERVS || ET ANTONIA DIONYSIA || VOT. SOL. —
Romae. Spon *Misc.* p. 83, XXIV.

1300. *IVNONI PATVLICIAE SISPIAE || T. FABATIVS TA-
BVLARIVS || OST. ET PROCVRATOR FISCIS || PATRONVS COLLEG.
LENVNCVL || III VIR. QVINQVENN. || D. D. — Ostiae. Spon
Misc. p. 81. Suspecta est inscriptio.

1301. IVNONI PLACIDAE || CONSERVATRICI AVGVSTAE ||
CLAUDIA SABBATIS BVLLAM D. D. || ADDIDIT ET SCYPHVM
ET || TRIPODEM FORTVNAE AVG. — Romae. Grut. 25, 2.

1302. *SIL. PETRONILLA. M. AN. IANVARII || COIVX GRA-
VISS. EX TT. SS. HH.¹⁾ || VT IVNONI PRONVB. SVAE VIRG. ||
EREPTAE PRIM. AEDES MAR²⁾ || CONSTRVATVR. IMP.³⁾ —
Puteolis. Grut. 25, 3. Ludicra haec est fraus.

1) ex testamento, suprascriptis heredibus (?) 2) marimorea. 3) imperavit (?) Reliqua
Iunonis epitheta ap. Grut. haec fere sunt praecipua: Iunoni Augustae. ib. 12. —
Gaviae (Gaviniae) Albanae. ib. 13. IVG. Iugali vel Iugae. ib. 15. — Piae 25, 1.

1303. VIAM AVGVSTAM || A PORTA CIMINA VSQVE AD
ANNIAM || ET VIAM SACRAM || A CHALCIDICO AD LVCVM
IVNONIS CVRITIS¹⁾ || VETVSTATE CONSVMPITAS || A NOVO
RESTITVERVNT EX HS. C. M. N. || DVO PVBLII NIGRINI
MARTIALIS PATER || ET DEXTER FILIVS OB HONORES ET ||
IMMVNITATES OMNES IN SE CONSTITVTAS. || D. D. — Prope
Tibur. Don. p. 72, 26. Capagnani inter Vrhem et Sutrium. Mur. 480, 3.

1) Minime est opus cum Gorio legere *Curetis* (ut sit eadem cum Cybele.) Meminit
Iunonis Quiritis, quae eadem cum Curite, Grut. 308, 1., ubi v. Gud. et v. Lingen
teutsche Schriften 2. p. 9. De cultu Iunonis Tibure v. Serv. ad *Aen.* 1, 17.

1304. MAMMIAE C. F. || IVSTAE || Q. TVLLIVS Q. F. HORAT.
(P.) CINCIVS PRISCVS. || PONTIFIX (*sic*) SACRARIVS || IVNONIS ||
QVIRITIS. PATRONVS MVNICIPII. || TESTAMENTO PONI IVSSIT.
— In civ. Castellana, Faliscorum oppido. Grut. 308, 1.

1305. *IVNONEI. QVIRITEI SACRA || C. FALCIDIVS. L. F. CONSOL || DEDICAVIT. — Beneventi. de Vita 1, 8. (Polcastro p. 7.) Inscriptio admodum suspecta; non enim datur nisi ex Verusii cuiusdam schedis; neque Falcidius Consul in Fastis reperitur.

1306. IVNONI REG. POP.¹⁾ || C. NVMISIVS C. L. MENSAR ET || VLRIA²⁾ AMABILIS VOT. LIB. SOL. — Aeserniae. Mur. 16, 5.

1) f. propitiae. Mur. *Populoniae* Sax. *Miss.* 1. p. 47. 2) f. Viria. Mur. Vlpia. Sax. Nota praeterea *mensarium*.

1307. IVNONI REGINAE || MINERVAE || NEPTVNO || LIBERO PATRI || DIANAE || CETERISQ. DIBVS || L. ANTON. SABINIA-NVS || CORNEL.¹⁾ LEG. LEG. I. AD.²⁾ || P. S.³⁾ TEMPLVM VETVS || CONLAPSVM. EXCLVDVM⁴⁾ || CVR. CVM AVRELIANO CON. — Propter Iaurinum Hungariae. Grut. 24, 6.

1) nota tribus nomen positum post cognomen contra morem. HAGENB. 2) Aditricis. 3) Pecunia sua. 4) i. e. excludendum. HAGENB. Fort. EXCOLENDVM. uti N. 1336. Ligoriana plane est alia IVNONI REGINAE dicata ap. Mur. 308, 1.

1308. D. M. S. || OSSA MECILLAE BALBILLAE LANVVII || SAC. QVAE IN AEDE IVNONIS S M R || SCVTVLVM ET CLYP. ET HAST. ET CALC.¹⁾ || RITE NOVAVIT VOTO. — In oppido Civitatis Laviniae. Memoriae Romane 1, 4. p. 221.

1) Iunonis Sospitae Magnae Reginae — clypeum — hastam — calceos, vel calceolos, ut est apud Cic. *Nat. Deor.* 1, 29. cfr. Eckhel *D. N.* 5. p. 294.

1309. MEMORIAE AETERNAE. || M. THOR|I. M. F. PRIMIGEN|I. SACERDOTIS || IVNONI REGINAE SISPIAE ET || THORIAE BALBILLAE FILIIS PISSIMIS FECIT || SEX. THORIVS L. F. BALBVS. IN FRONTE || PED. XIV. IN AGR. PED. XVII. — In oppido Civitatis Laviniae. Mur. 157, 6. Gud. 104, 3. Est Ligoriana, sed tamen videtur sincera, firmaturque a praecedente.

1310. *IVNONI STYGIAE || CRESCENTINA || MATRILIA CVM || FIL. SV. V. S. L. M. — Beneventi. Spon *Misc.* p. 80, XVIII. Reines. 1, 34. p. 61. De Vita 1, 6. Est suspectissima.

1311. IVNONI VERIDICAE . . . — Prope Beneventum. De Vita p. 68. *Inscr.* 1. 7. *ἀντόπης*.

1312. . . ASILVM¹⁾ || IVNONI. — Fragmentum repertum Interamniae Praetutiae. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 300.

1) Rarissima fit mentio in lapp. asylorum, quae sub Christianismi incrementa, ac prius fortasse, ad arcendam scelerum impunitatem videntur esse sublata.

IVNONI statim subiungimus FERONIAM, cum illa confusam a Servio ad *Aen.* 7, 798. *Iuno virgo, quae Feronia dicebatur.* Sed observat Borghesius (*Giornale Arcad.* 1825. p. 386.) in lap. nostro n. 1315. utramque satis clare distingui, et alterum IVNONI FERONIAE interpretandum esse *Genio Feroniae* (genitiv.)?

F E R O N I A.

1313. Q. PESCENN . . . || COLOMNAS III. || DE SVO DAT || FERONEAE || ET CREPIDINEM || ANTE COLOMNAS || EX LA-PIDE. — Fabrett. p. 453. 68. Exstabat haec inscr. in Templo Feroniae apud Trebulam Mutuëscam in Sabinis. (Liv. 1, 30.)

1314. IVNONI FERON. || BARDIA L. F. SECVN || AEDEM. SIGNVM. PORTI || CVS D. P. S. D. — S. l. Fabrett. p. 451, 65. cfr. Bertoli *Antich. d'Aquileia* p. 19.

1315. IVNONI REG. || ET. FERONIAE. — S. l. Reines. Cl. 1, 31. Fabrett. p. 454. P. La Cerda apud Terracinense Feroniae templum repertum fuisse hunc lapidem ait:

1316. *BENEMERITI SERVI || SEDEANT || SVRGENT LIBERI. — Sed desumptus est ex Serv. ad *Aen.* 8, 564.

1317. FERONIAE SAC. || IN MEMORIAM || MINEI. PRISCI. FIL. || T. KANIVS IANVAR. || SAC. GRATVITVS ANNO XXXX. || D. D. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* p. 80, 3. ibid. 2, *Iunoni Feroniae*.

1318. HEDONE || M. CRASSI ANCILLA || FERONIAE V. S. L. M. — Florentiae. Gor. *Etr.* 3. p. 8. cfr. p. 13. Ceterum FLORAE FERONIAE cet. Gud. 60, 4. et Mur. 92, 6., etsi agnovit Saxius *Miss.* 2. p. 258., fictitium est.

IVNO ET IVNONES, GENII FEMINARVM ET DEARVM.

1319. DIIS MANIBVS. IVNONI || AEMYLIAE HERACLIANAE || FECIT AEMYLIA PYRALIS || ET VERN. 1) CONIVGI SVAE || BENEMERENTI. — Romae. Grut. 1150, 2.

1) h. l. nomen proprium. De Iunonibus etiam mortuarum v. Fabrett. p. 74. Vsus iste voc. *Iuno* etiam in sepulchralibus, parum a quibusdam cognitus, erroribus passim ansam praebuit: veluti quum ap. Fabrett. p. 74, 74. sincera haec legatur inscriptio:

1320. IVNONI || DORCADIS || IVLIAE AVGVSTAE L. || VERNAE CAPRENSIS ORNATRICIS || LYCASTVS CONLIBERTVS || ROGATOR. CONIVGI CARISSIMAE SIBI. — Ad Salariam. — eandem corruptissimam ita exhibet Torremuzza p. 3. VII. Cataniae: IVNONI || DORCADI S || IVLIA EVGV || IAEVERNAECA — atque adnotat: „Δορκάς Gr. idem est ac Lat. Capra; hinc Iunonem Dorcadem eandem esse ac Iunonem Sispitam, Ammoniam et Caprotinam existimo.” quae auctoritas rursus imposuit Eckhelio D. N. 5, 294. v. Marini *Atti* 1. p. LXXXI.

1321. IVNONI. IVSTA || N¹⁾ || VOTO SVSCEPTO || PRO SALVTE EIVS || CLEANTHVS L. PRIXVS HELLE²⁾ || LAR.³⁾ D. D. — Lunae. Gor. *Etr.* 2. p. 51, 56. Mur. 14, 2. Saxum multis controversiis agitatum. v. Act. Erud. *Lips.* 1740. p. 483. C. H. A. in *Misc. observ.* 1742, 4. p. 191. Saxii *Miss.* 1. p. 43. Marini *Atti* 1. p. 96.

1) leg. *Iustae nostrae* sc. patronae. (Iunoni i. e. Genio.) 2) Cleanthus Phrixus Libertus et Helle. vel potius: Cleanthus Libertus, Phrixus et Helle Servi. 3) *Laribus*. nisi leg. SER. vel etiam L.(iberti) ARam. (LARarium vult Saxius.)

1322. IVNONIBVS SACRVM || M. MAGIVS. M. L. AMARANTVS || IUNI VIR ET || MAGIA M. F. VERA. MAGIA M. L. ILIAS || AEDEM SIGNA. III. PORTICVM. MACERIS 1) II. || CVLINA. ET LOCVM IN QVO EA SVNT. || VOTVM SOLVERVNT || LOCO

PRIVATO. — Aquileiae. Grut. 24, 2. Bertoli *Ant. d'Aquileia*. p. 106., cuius typum correctiorem praetuli.

1) intellige, quasi scriptum esset *porticum cum maceris*. Ad Iunones, mulierum genios, pertinet etiam Grut. 25, 11. IVNONIBVS IVLIAE || ET SEXTILIAE. (genitiv.) — Burdegalae. v. Graev. Praef. ad T. V. Th. A. R. p. V. Hag. Mss.

1323. IVNONIBVS || SACR L. VITRIVVS¹⁾ || EVTHETVS || V. S. L. M. — Codigoro, nunc Ferrariae. Marini *Atti* 2. p. 369.

1) i. e. Vitruvius. Similes inscriptt. Mediolanenses Iunonibus dicatas exhibet Labus *Dissert.* p. 111.

1324. IVNONIB || MONTAN¹⁾ || CINNAMIS || V. S. — Nemausi. Donati 4. p. 13, 5.

1) Iunones Montanae eadem fere esse videntur, quae Matres, Matronae, Campe-stres, Suleviae apud Gallos et Germanos, cfr. infra. Eiusdemque generis Iuno videtur sequens:

1325. IVNONI || PAGI || FORTVNENSIS. — Bergomi. Gud. 13, 10. e Ligorio. Mur. 15, 6. et omnino rem conficit haec:

1326. IVNONIB || MATRON || EX VISV || C. VIR. MAX. et ab utroque latere: IVN || C. V. M. — Novi-Comi apud Iovios, communicata mecum a Io. Labus V. Cl.

1327. IVNONI HISTORIAE¹⁾ || TELEPHVS ET PRISCVS L. D. I. . . . — Castronovo, nunc in Museo Vaticano. Visconti *Museo Pio-Clem.* 1. p. 117. Marini *Atti* 2. p. 369. et 414. b.

1) i. e. Genio Historiae s. Musae Clūs. Alii tamen probabilius *Historiae* feminae alicuius nomen proprium censuerunt, cuius liberti Telephus et Priscus titulum posuerint. — Ceterum Cfr. *Iunoni Deae Diae* in *Actis Frat. Arv. Tab.* 32. *Isidi(s) Victricis Iunoni*. ap. Marini l. l. p. 369.

Difficilis est huius quoque interpretatio:

1328. IVNONI || TYCHES IVLIAE || AVGVSTAE || VENER. — Pompeiis. Romanelli *Viaggio a Pompej* T. 1. p. 56., qui pessime explicat: *A Giunone Tiche* (quasi *Tyches* esset nominativus) *Venera di Giulia Augusta: Veneriam* significare arbitratus *voluptatum ministram*. Sed vera explicatio procul dubio haec est: *Iunoni* i. e. Genio *Tyches*, servae s. libertae quae fuit *Iuliae Augustae Veneris*. Ita in nummo apud Eckhel D. N. 6. p. 148. *ΙΟΥΛΙΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ ΧΑΡΙΝΟΣ*. Caput Iuliae, Augusti filiae. Sic tamen dubius haereo, utrum sermo sit de hac ipsa, an de Livia, Augusti uxore, quae Iulia Augusta, *Iuno* quidem et *Ceres* dicitur in lapp. et nummis, nunquam vero *Venus*.

§. 3. NEPTVNVS.

1329. NEPTV || SACR. || MOLIN. — Guntiae. v. Raiser *Guntia* p. 9. Is explicat *molinari*, quod Latinum non est, vel *molendinari*, quod nimis recedit a MOLIN. Esset saltem numerus pluralis!

1330. *NEPTVNO || SACRVM || C. ALLIVS || NEPTVNIALIS.¹⁾ V. S. — Interamnae. Reines. p. 130, 97. Mur. 54, 7. „Perquam rarae sunt inscriptiones Neptuno dicatae.” Mur., qui p. 54 — 56. duodecim Latinas habet.

1) NEPTVNI DIALIS Reines. Suspecta est inscr.

1331. *D. NEPTVNO || AQVARVM || POTENTI || INDVCTVM EI¹⁾ TRAGISA²⁾ || FLVM. || MVR. EIVS || A.³⁾ V. P. || L. L. M. — Hippolytopoli. in *Duelii Excerpt. geneal. hist.* p. 310. Mur. 56, 2. Dubiae auctoritatis videbatur Saxio *Miss.* 2. p. 214. attamen vetus aliquis possessor lapidem nota anni 1483. signavit.

1) Incerta est scriptura. 2) hodie *die Traysen.* 3) *Duelius* explicat: *muris eius accolae*; nisi potius in his latet nomen aliquod proprium.

1332. NEPTVNO || ET NYMPHIS¹⁾ || PRO SALVTE IMP || CAES. M. AVREL. AVG. ANTONIVS IVLIANVS || PRAEF. COH. VL. V. GE²⁾ || POSVIT. — Crumeri s. Neudorf. Sestini *Viaggio* p. 200.

1) Sic: NEPTVNO ET OMN. NYMPH. D. D. Rein. p. 138, 100. Mur. 55, 3. in lap. suspecto. 2) *Vlpiae quintae Germanorum.* Sestini. Potius: *Victricis Geminae.*

1333. IN H. D. D. || D. NEPTVNO || CONTVBERNIO || NAVTARVM || CORNELIVS ALIQVANDVS || D. S. D. — Etlingen in Marchionatu Badensi. Grut. 62, 4. Schoepflin *Alsat.* 1. p. 490. et apud Hagenb. ex Beckii *αὐτοψία*, ita ut cogitandum non sit cum Barthio de emendando nomine *Aliquandus* in *Alienandus*. Tum nota *Contubernium* pro sodalicio s. collegio.

1334. NEPTVNO || ADIVTORI || SACRVM || M. AEMILIVS || FLACCVS Q. — Romae. Oderic. p. 483.

1335. NEPTVNO ET || Dīs AQVATILIBVS || PRO SALVTE ET || INCOLVMIT . . . SIM || . . . QVART. SECVNDIN. — Mediolani. Mur. 1984, 15. (Reines. p. 129, 96.)

1336. NEPTVNO DEISQ. AVG. || T. ABIDIVS¹⁾ VERVS POST²⁾ || SVBPRAEFECTVS CLASS. RAVEN || TEMPLO RESTITVTO. MOLIBVS³⁾ || EXTRVCT. DOMO EXCVLTA. IN AREA || D. D. CONCESSA SIBI || DICAVIT. — Parentii. Mur. p. 54, 6. Accuratius ap. Donati 1, 32, 5. et Stancovich *Pola.* p. 115. V. omnino Saxii *Miss.* 2. p. 240.

1) *Abudius* alii. 2) *Postumus* explicat Sax. 3) *MOENIBVS* alii typi prob. Sax.

1337. NEPTVNO DIAN || PROPTMAI¹⁾ || L. CINCIVS || TROPHIM || EX VISO P. || QVOD ALIS²⁾ || VIDIT. — Aeonae in Dalmatia, nunc Venetiis. — Donati 1. p. 32, 4.

1) *propter mare* parum probabiliter *Passioneus.* 2) Videtur nomen proprium oppidi vel vici.

1338. .EPTVNO ET MINERVAE || TEMPLVM || . . O¹⁾ SALVTE DO. DIVINAE || AVCTORITA CLAVD || . . GIDVBN²⁾ R.³⁾ LEG. AVG. IN. BRIT || . . . GIVM FABROR. QVI IN EO⁴⁾ || . . . D. S. D. || DONANTE AREAM || . . DENTE⁵⁾ PVDENTINI FIL. — Chichester. *Philosophical Transactions* T. 31. n. 379. Saxii *Miss.* 2. p. 212.

1) pro. 2) *Ti. Claudii Cogidubni* supplet R. Gale. 3) *Regis* explicabat R. Gale; fortasse *Rationalis.* Saxius. Idem postea *Act. Soc. Trai.* T. 3. p. 103. ipse quoque de Cogidano Rege cogitabat, Tacito *Agric.* 14. memorato. 4) Supplendum, *qui in eo loco consistunt*, vel simile quid. 5) *Pudente* Gale.

1339. ARA TRANQVILLITATIS. — Romae. Mur. 1418, 5.

1340. ARA NEPTVNI. *In postica parte:* ARA VENTORVM. — *Ibid.* Mur. 148, 4.

§. 4. MARS.

1341. MARTI AMICO || ET CONSENTIENTI¹⁾ || SACRVM. || HERMIAS DEDICAV. || IDEMQ. VOVIT. — Carlsburgii. Maffei *Mus. Ver.* 237, 7.

1) De Diis Consentibus h. l. haud cogitandum: *consentiens* est benevolus, fautor.

1342. MARTI AVGVSTO. || Q. PETRONIVS METELLVS. || M. PETRONIVS MAGNVS || VNA CVM MILITIBVS NILIACIS.¹⁾ V. S. O.²⁾ M. — Antre (Franche-comté.) Reines. 83. 1. p. 121. Mur. 43, 8. Hagenb. *Helvet. Mss.* 1. p. 151.

1) Hoc corruptum videtur. 2) omnes s. optimo. nisi leg. L.

1343. MARTI AVG.¹⁾ L. PORCIVS. QVIR. || VICTOR. || CARTIMITAN. || TESTAMENTO PONI IVSSIT. || HVIC DONO HERES XX²⁾ NON || DEDVXIT EPVLO. || D. D. — Cartamae in Hispan. Mur. 1037, 4. item 15, 1.

1) ubi I. AVG. habet. et: L. Calpurnius. 2) vicesimam heredit. cfr. Fabrett. p. 35, 172. De hac formula videsis erudite disputantem Hultmann *Misc. epigr.* p. 111. seqq.

1344. MARTI AVG || CONSERVATORI || CORPORIS SVI¹⁾ || MERCVRIALIS AVG. || N. V.²⁾ EX IVSSV || NVMINIS IPSIVS || SIGILLVM MARMOREVM || POSVIT. — Apud Isaram fluv. am Konterweg. Grut. 57, 4.

1) v. Graev. *Praefat. ad T. V. Thes. A. R.* p. 317. ed. Fabric. i. e. corporis Mercurialis ipsius. 2) Augusti nostri verna. (cfr. Grut. 1042, 5.)

1345. MAVORTI || CVSTODI || CONSERVATORI || L. VIBIVS M. F. POP. VVLSIVS || TR. MIL. LEG. V || MACEDONICAE. V. S. L. M. — Anxani in Frentanis. Mur. 44, 9.

1346. * MARTI SIVE NVMITERNO¹⁾ || ACHILLES ET VLPIA NICE. || EIVS²⁾ D. D. D. — Atinae. Don. 1, 45. p. 12. Mur. 42, 5.

1) deus fortasse municipalis cum Marte confusus. 2) sc. uxor, quod interdum omititur. Ceterum suspecta est inscriptio, quum a Muratorio petita sit e Bonaventurae Taufieri *Memorie storiche dell' antica Città d'Atina* Napoli 1702. 4. non optimae fidei auctore, ut ex aliis quoque perspexi.

1347. MARTI PATR. || CONSERVATORI ET BONAE || VICTORIAE. L. AEL. RVFINVS PRO SE ET SVOS. (*sic*) || V. L. P. — Carlsburgii. Maffei *Mus. Ver.* 238, 3.

1348. MAVORTIO PATRI || CONSERVATORI || SACRVM || PRO SALVTE C. TERENTII || C. F. SEVERI C. TERENTIVS || INGENVVS FILIVS. || V. S. L. M. — Romae. Gorii *Symb. Dec.* II. vol. 9. p. 229.

1349. MAVORTI VLTORI || Q. NINNIVS Q. F. QVIR. PAETVS || II VIR. COLON. ORTONAE || AVG. ET VI VIR. AVGVSTAL¹⁾ || QVINQVENN. II. SACRVM. — Ortonae. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 66.

1) vide in Cap. de Re municipali §. Seviri Augustales. ubi similes dantur Augustales

simul et Severi Augustales. Ceterum Spon *Misc.* p. 174. e schedis dumtaxat Barbe-
rinis dat hanc inscriptionem; unde cum aliqua probabilitatis specie haec et alia Orto-
nensis ibidem exhibita spuriae visae sunt Mannerto *Italian* 1. p. 807.

1350. MARSPITER. — In colle Palatino repertum. Fabrett.
p. 697, 195.

1351. IN H. DD. GENIO MARTIS || GNAIVS VINOONIVS MES-
SOR. || V. S. L. L. M. — Diedeshemii. Reines. p. 122, 85. Sic in
Schotti *Physica curiosa*. Herbipoli 1667. p. 1331.:

1352. GENIO MARTIS VRSVS CONDOLLI¹⁾ V. S. L. M. —
Neostadii ad tiliam.²⁾

1) Scil. filius. 2) Hinc Muratorio 1779, 8. *Apollinis Granni* saxum ridiculo
errore dicitur exstare *Tiliae*, quem locum diu quaesivit Hagenbuchius, donec ipsius
Schotti libri compos fieret. Vtraque inscriptio sincera videtur; itaque defenduntur his
saltem *Genii Deorum* Maffei et Zaccariae suspecti.

1353. PACI||FERO MARTI || ELEGAVR||BA POS||VIT EX
VO||TO. — Salisburyhall in Lancashire. Camden-Gibson. T. 2. p. 149.

1354. MARTI ET FORTVNAE || C. ALFIDIVS¹⁾ SECVNDVS ||
MILES COH. XVII. || D. D. — Romae. Grut. 55, 7. Donat. 1. p. 25, 4.

1) *Alefidius* Donat.

1355. MARTI || MINERVAE || CAMPESTRI||BVS HEROI¹⁾ ||
EPONAE. VICTORIAE || M. COCCEI. || FIRMVS || D²⁾ LEG. II. AVG.
— Graham's Dyke in Britannia. Archaeologia T. 3. p. 149.

1) ita ut i inclusum sit literae o: (n) unde fort. leg. Herculi. 2) Centurio.

1356. MARTI BRITOVIO (Nemausi) Grut. 57, 10. — CAMPESTRI.
ib. 12. — CIRADINO (Malacae) fortasse: GRADIVO. ib. 13. — DOMINO
(Setabi Hisp.) ib. 14. — LEVCETIO. (Frauenstein prope Moguntiam)
ib. 58, 3. — MILITARIS. (Bonnae) ib. 4. — SEGOMONI (Lugduni)
ib. 5. — VICTORI. (Dordraci) ib. 6. — VINCIO (Vencieae in Pro-
vincia) ib. 8. Quaedam ex his ad Gallica pertinere vides, ubi similia
damus. Ceterum in his Grut. 58, 4., quod hic e Schannatii typo (*Eifel*
T. 1. p. 548.) accuratius damus:

IN. H. DD. ¹⁾ || PRO SALVTE IMPP || DIOCLETIANI ET
MAXIMI||ANI. AVGG. CONSTANTII || ET MAXIMIANI. NOBB ||
CAESS. TEMPLVM MARTIS || MILITARIS. VETVSTATE CO||
LLAPSV. AVR. SINTVS PRAE||FEC. IMP. S. ²⁾ A SOLO RESTI||
TVIT. DIE. XIII. M. OC. ³⁾ || TVSCO. ET ANVLINO. COSS. ⁴⁾ —
Bonnae vel Blankenheimii.

1) *In honorem Dei Deorum* ridicule Baersch, pro: *in honorem Domus divinae*.
2) Praefectus, impensa sua. 3) Mensis Octobris. Notanda haec dierum numerandorum
ratio. 4) p. Chr. 295. — Hoc, inquam, suspectum erat Maffei A. C. L. p. 280., sed
satis defenditur inscriptione paterae repertae Wettingae prope Aquas Helveticas: apud
nos N. 458. DEO MARTI MIL. Hagenb. *Helvet. Mss.* T. 4. p. 321. et Calendario
Venusino ad IV. Idus Iun. MARTI MILIT., ubi male Fogginius explicat MILITi, recte
Lupulus MILITari.

1357. DEO || MARTI || BRACIACAE || OSTI||TIVS || CAECILIAN ||
PRAEFECT TRO . . . || V. S. — Haddonhouse in Derbyshire. Cam-
den-Gibson T. 1. p. 443.

§. 5. VENVS. LIBITINA. ADONIS.

1358. *VENERI || COLL. VASCVLARIOR. || SIG. CORINTHIVM || D. D || CVR. L. TAMVDIVS L. F. SER || CALVINVS. C. CRESCEN || TIVS C. F. CRV.¹⁾ LENTINVS || VOTINIVS || VIR. QQ. || A. FORRIVS A. F. SCAP. || ANTONIANVS || SACERD. D. VEN. GENITRIC. *LXXX COL.²⁾ || STIPAVIT. — Romae. Spon *Misc.* p. 66, 2.

1) Crustumina. 2) Denarios octoginta Collegium stipavit, e stipe collegit. Non omni suspicione caret haec inscriptio.

1359. FEDIMVS CONDITOR. SACRARI VENERIS || CHENDIES CVM PORTICVM ET COCINATORIVM COST. ITVIT EN. TEDONAVI. — Oxoniae. Marm. Oxon. *Chandl.* p. 151, 13. Corrupti hic aliquid latet.

1360. VENERI AVG. || POPILIA L. F. || MARCELLINA || ATTIA MATER || ORNAMENT. EIVS. EXORNAVIT. — Aquileiae. Bartoli *Lettera in Calogerà N. Raccolta* 2. p. 508.

1361. VENERI CAELESTI || AVGVSTAE SACR. || NVMMIA C. F. DORCAS || S. P. F. C. || EADEMQVE DEDICAVIT. || L. D. D. D. — Saepini in Umbria. Grut. 59, 3. Boviani ponit Romanelli *Topografia* T. 2. p. 442., qui habet DORCHAS.

1362. VENERI CONCILIATRICI. — S. Giovanni in Venere. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 52., quem consule de hoc templo et vico Veneris.

1363. *VENERI || ERYCINAE || VICTRICI || L. CORNELIVS SVLLA || SPOLIA DE HOSTIB || VOTO DICAVIT. — Lauretini in Via Appia reperta dicitur anno 1733. Calogerà *Raccolta* Vol. 19. p. 125. Mur. 58, 10. *Saggi di Dissert. dell' Acc. Etr. di Cortona* T. 2. p. 177. Mihi videtur commenticia; etsi nihil suspicatus est Ambrosius Balbus, qui operose eandem illustravit in *Dissertationi risguardanti il culto di Venere Ericina* Torino. 1824. p. 59—90. — Pertinet huc inscriptio lateris coctilis apud Marini *Atti* p. 418.:

1364. VENERVS. HERVC. — *Venerus* antiqua est genitivi terminatio, ut *Cererus* ap. Fabrett. p. 626, 225. p. 635, 298. *Kastorus* pro *Castoris* Grut. 499, 12. HERVC. i. q. Erycinae.

1365. *D. M. || VENERI || SS. || FELICI CONSERVAT. VICTRICI || CVPIDINI CAELEST. GENITRICI || MATRIQVE DEVM || C. || CAES. — In amuleto. Fabrett. p. 564, 105. Est suspecta.

1366. VENERI FELICI SACRVM. || SALLVSTIA. HELPIDVS D. D. — Romae. Visconti *Museo Pio - Clem.* 2. p. 313. Cfr. Maff. *Mus. Ver.* 271, 11.

1367. VENERI GABINAE || ET ALBANAE SANCTAE || PRO SALVTE L. || IVNI. PRIMIGENI. || ET SECVNDINO (sic) FIL. || L. IVNIVS FELIX. PATR. CVPEDINIS || II. AER.¹⁾ PRO SALVTE POSVIT. — Sagarolae Gabiorum. Grut. 1069, 1. Mur. 58, 3.

1) L. Iunius Felix pater, Cupedines duos aereos.

1568. VENERI. VERAЕ. FELICI. GABINAE || A. PLVTIVS
EPAPHRODITVS. ACCENS. VEL. AT.¹⁾ NEGOTIATOR SERICA-
RIVS. TEMPLVM CVM || SIGNO AEREO. EFFIGIE VENERIS.
ITEM SIGNIS AEREIS N. IIII. DISPOSITIS. IN ZOTECIS ET ||
BALBIS²⁾ AEREIS. ET ARAM AEREAM. ET OMNI CVLTV A
SOLO. SVA PECVNIA FECIT. CVIVS OB || DEDICATIONEM DI-
VISIT DECVRIONIBVS SING. X.³⁾ V. ITEM VI. VIR. AVG. SING.
X. III. ITEM TABERNARIS INTRA MVRVM NEGOTIANTIBVS.
X. II. ET HS. X. M. N. REL. PVBL. GABINOR. INTVLIT. ITA
VT EX || VSVRIS EIVSDEM SVMMAE. QVOD. ANNIS III. K.
OCTOBR. DIE. NATALIS PLVTIAE VERAЕ || FILIAE SVAE.
DECVR. ET VI. VIR. AVG. PVBLICE IN TRICLINIS SVIS EPV-
LENTVR. QVOD SI || FACERE NEGLEXSERINT. TVNC AD MV-
NICIPIVM TVSCVLANOR HS. X. M. N. PERTINEANT. || QVAE
CONFESTIM EXIGANTVR. LOCO DATO DECRETO DECVR. ||
DEDICATA IDIBVS MAIS. L. VENVLEIO APRONIANO II. L. SER-
GIO PAVLO II. COS.⁴⁾ — Gabiis. *Bibliothek der alten Literatur und*
Kunst. Fasc. X. p. 4.

1) *velatus*. 2) *valvis*. 3) *denarios*. 4) p. Chr. 169.

1569. VENERI || HORTORVM SALLVSTIANORVM || C. SAL-
LVSTIVS DRVTVS || AEDITVVS D. D. — Romae. Don. p. 14, 52.
Mur. 177, 5. cfr. Grut. 39, 4.

1570. IMPERIO VENERIS FISICAE || I. O. M. || ANTISTIA
METHE. ANTISTI || PRIMIGENI. EX.¹⁾ D. D. — Pompeiis. Ex
Capacio Reinesius p. 42, 18., quam equidem pro spuria facile habuissem,
nisi idoneus auctor, Romanellius (*Viaggio a Pompej* 1. p. 15.) affirmaret,
eundem lapidem iterum nuper effossum esse. Is habet PHYSICAE.

1) *Ex decurionum decreto h. l. vix significare posse rati, Reines. Vxor. Hagenb.*
E. D. D. i. e. e denariis quingentis donavit, vel EX. V. D. (*voto*.) suspicati
sunt. Sed nihil omnino impedit, quo minus consueta illa formula hic quoque retineatur.
Titulum scil. ut ponere liceret Antistiae, Decurionum decreto opus erat. Vt igitur
admittamus Venerem istam Physicam, magis dubia est Holsteniana, immo Ligoriana
Venus Pelagia, etsi Pontiam, Euploeamque probe novi.

1571. *VENERI PELAG || P. LVCILIVS RVSTICVS V. C. ||
PRAEFECTVS VRBI || COS. PROCOS. LIBY. PROCVRATOR
LVDI MATVTINI || PROCVRATOR LVDI MAGNI || PROCVRATOR
XX. HEREDITAT || FLAMEN MART. || S. P. SIGN. RESTIT.¹⁾ —
Caietae. Reines. p. 127, 93.

1) Defendit quidem saxum istud Corsinius in *Serie Praefect. Urbis*. p. 79.; sed alia
quoque insunt fraudis vestigia, velut procuraciones tres tam dispaes; nec notus aliunde
P. Lucilius Rusticus Praefectus Urbis et Consul, efficius fortasse a Ligorio ex Q. Iunius
Rusticus Coss. u. c. 872. et 915.

1572. *VENERI || PLACIDAE || CVM SIGN || CVPIDIN || ET
BASI SV || MARMOR. IVNIA TYCHE FEL. V. S. — Spoleti.
Mur. 58, 6. Est suspectissima.

1573. VENERI PROBAE SANCTISS. SACR || TI CLAVDIVS
MARCION. || SALVE MILLE ANIMARVM INLVSTRI CENARE

OPVS. SALVE || (p)VLCHRI ONERIS PORTATRIX. IN. EXVPERABILE (sic) DONVM || RERVH HVMANARVM DIVINARVMQVE MAGISTRA || (M)ATRIX. SERVATRIX AMATRIX. SACRIFICATRIX || SALVE MILLE ANIMARVM INLVSTRI CENARE OPVS. SALVE. — Herculanei. Martorelli p. 372. Donati 1. p. 33, 9.

1374. VENERI || VESTINAE. || L. IVLIVS KARICVS || CVM VOLVNTILLA || SEVERA VXORE. — Apud Neptunium ex parietinis Antii. Grut. 1069, 3.

1375. VENERI VICTRICI || L. ARRONIVS AMANDVS. || ^{IV.} VIR AVG. || SOLO PRIVATO ²⁾ S. P. F. ³⁾ — Tiferni in Vmbria. Grut. 59, 10.

1) VI Vir. Ms. Smetii recte. 2) opponitur, hoc notissimo L. D. D. D. 3) sua pecunia fecit.

1376. DEAE VENERI || C. ENETRI C. L. || SACRVM. — Beneventi. De Vita p. 66. et *Inscriptt.* p. 4, 21., qui interpretatur *Veneri a C. Enetrio Caii Liberto* privatim cultae. Sed, nisi obstaret aliquatenus eius *αἰροψία*, suspicarer: GENETRICI. cuius, quod mirere, paucissima omnino supersunt monumenta, veluti:

1377. .... || ... IO COS || QVA DIE SPECVLAR || A SACERD. VENERIS || GENITRIC. ¹⁾ ET GENI REIP || DEDIC. — Lupatiae. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 185.

1) Nisi admodum fallor, cultus Veneris Genitricis post Caesarum familiam extinctam vel casu obsolevit, vel consulto est in oblivionem adductus. Duo haec verba: VENERI GENETRICI Telesiae quoque reperta esse perhibet Romanelli *Topogr.* T. 2. p. 423.

1378. AB LVCO LIBITINA ¹⁾ || Q. CORVNCANI STATI || Q. ²⁾ Q. L. EROS || CORVNCANIA Q. L. CRESTE || IN FR. P. XIII. IN A. P. XIII. — Romae. Grut. 971, 8.

1) *Libitinae* Voss. de *Anal.* Lib. 1. C. 25. p. 480. 2) i. e. Quintus Coruncanius Eros, Quinti Coruncanii Libertus. HAGENE. MSS.

1379. D. . . || ADONI SIG. || EX VOTO M. VLPIVS || ET AVR. SABINA. P. L. T. — Iustinopoli. Mur. 2099, 2. Carli *Antichità di Capodistria* in Calogera *Racc.* 28. p. 272. habet P. L. I.

§. 6. VOLCANVS. STATA MATER. VESTA.

1380. VOLCANO || EX AERE PVBLICO || IN VIA RECTA || CIV. TAR. || PONTIFICVM IVSSV || STATVIT. || P. CORNIFICIVS. — Tarenti. Mur. 59, 5.

1381. DEO PATRIO. || CN. TVRPILIVS || CN. F. TVRPILIANVS AEDIL. ET PR SAC VOLK FAC ¹⁾ || SIGILL. VOLKANI || EX VOTO POSVIT. ARG. P. XV. SCRIP ²⁾ IX. — Ostiae. Marini *Atti.* 2. p. 357.

1) i. e. Aedilis et praetor sacris Volcanalibus faciundis; *praetor* h. l. significatu plane singulari is dicitur, qui praeest sacrificiis. 2) scripulum.

1382. VOLK. MITI || SIVE MVLICIBERO || LVCI VETTI || TELESFORVS ET || CHRISANTVS FRA || VI VIR. AVG. NOMI ¹⁾ ||

VETTIAE L. F. SECVNDAE²⁾ || TELESOPHORI FILII. || L. D. D. D. — Brixiae. Grut. 1069, 5. Mur. 59, 6. Labus *Dissertazione* p. 22., cuius typum exhibemus.

1) nomine. 2) Secundi. Mur. Cet. cfr. corruptum lap. Grut. 472, 2. OLKMITI SIVE MVLICIBERO. Donati 1. 33, 2.

1383. Brixiae itidem, (praeter Grut. 356, 1. et 1069, 4. nunc deperditum, correctius apud Labus *Dissertazione* p. 21.

VOLKAN. AVG || P. ANTONIVS || CALISTIO VI || VIR. AVG. ET. C. CLOD || COMIC. ET P. POST || AGATHO. IDEM || SPORT. DEDIC. ET IN || TVTEL.¹⁾ HS. CCCC. DED || COLL. IVVEN.²⁾ —

1) sportulas dedicatione et in tutelam. 2) Collegio Iuvenum:) repertum nuper est seq. saxum:

VOLCANO || SACRVM || PVBLICE. — Labus *Dissertazione* p. 13.

1384. ARSES || VVRSES || SETHLANL || TEPHRAL || APE TERMNV || PISEST ESTV. — Cortonae. v. *Collellini sopra un' ara etrusca con iscrizione finora inedita*. Roma 1790. Münter in *Det K. Danske vidensk. Selskabs. Afhandlinger*. Kiøbenhavn. 1823. T. 1. p. 3., qui ita explicant: Avertas ignem, Vulcane, victimarum carne post terminum piatus esto. vel: Ignem avertas, Vulcane, in cinerem redigens (qui) apud terminum piatus esto. v. Festus in *Arse verse*.

1385. * VOLCANO. QVIETO. AVGVSTO || ET STATAE MATRI AVGVSTAE || SACRVM P. PINARIVS TRIASVS ET || M. RABVTIVS BIRVTIVS || MAG. VICI. ARMILVSTRI ANN. IV. — Romae. Gud. XL, 3., ex Ligorio. Mur. 59, 8. Gor. *Etr.* 3, p. 111. Haec omnino est spuria; certior est sequens ap. Mur. 197, 6. et emendatior ap. Gor. *Etr.* 3. p. 108.:

1386. STATAE MATRI SAC. || Q. COELIVS Q. L. || APOL-LONIDES || MAG. VICI. || D. LAELIVS BALB.

C. ANTISTIO VET. COS.¹⁾ — Exstat Florentiae.

1) u. c. 747. v. Festus in *Statae Matris*. et cfr. Gud. L, 2.: STATAE FORTVNAE AVGVSTAE || TITVS. LAENIVS T. F. QVIR. || CAMARINVS. || TRIBVNVS LEG. XV. AVG. D. D. Sed hoc Ligorii commentum est, ex Stata Matre et Seia Fortuna conflatum.

1387. STATAE MATRI || AVG. SACRVM. || MAG. REG. VII. || VIC. MINERV. || ANNI L || AP. ARRENIVS APPIANVS || C. CORNELIVS EYTYCHVS. || SEX. PLOTIVS QVARTIO. || C. VIBIVS PHILET. || DEDICATA EST. || XVII. K. SEPT. LVSTRATIONE. — Romae. Mur. 33, 2. Cfr. ib. 1.

1388. STATAE MATRI AVGVST. || MAGISTRI ANNI SECVNDI || C. DVSONIVS SATVRNINVS || CN. CAMPANIVS LOGVS. || Q. LIGINIVS (sic) TYCHIVS || Q. CAFATIVS DIADVMENTVS. — Capobianco prope Romam. Marini *Atti* 2. p. 614. Stata Mater, uni Festo memorata, quattuor praeter hunc habet lapides ap. Mur. 32, 2. 59, 8. Gori *Etr.* T. 3. p. 108. Anecd. liter. 1, 459. *Stata Mater* eadem cum Vesta. Marini *Atti* p. 379.

1389. In Actis Frat. Arval. Tab. XXXII. duae Vestae distinguun-

tur: VESTAE¹⁾ OVES II. VESTAE MATRI. OVES. II. — v. Marini p. 378.

1) scil. Virgini.

1390. VESTAE. SACRVM II ANTISTITI II PRAEDIORVM HELVIDIANORVM. — Romae. Fabrett. p. 694, 150. Morcelli *St.* 1, 9.

1391. VESTAE ET MATRIBVS II T. CELERINVS. TEM. PORTIC II CVSTODIARVM¹⁾ (*sic*) D. S. . — Asculi. Mur. 32, 3.

1) l. Custodiarium, in quo vasa sacra recondantur. Mur. Verum idem longe probabilius hunc lap. p. 147, 6., ita exhibet: VESTA T. F. CELERINA II MATRIBVS. TEM. PORTIC II CVSTODIARIVM. D. S. P. — Asculi; ubi igitur secundum utramvis lectionem Matres illae in Gallicanis saxis frequentes colebantur. *Vesta* tamen, feminae nomen haud nimis placet, etsi probe novi v. c. *Mercurios*; fuitne VESTIA? — Priorem typum praeferit Saxius *Miss.* 2, p. 179.

1392. VESTAE tituli omnino rarissimi sunt, quippe quum Gruterus nullum habeat nisi hunc: (26, 5.)

VESTAE II Q. CASSIVS II M. F. II VARVS II V. S. L. M. — Veronae; ex Sarayna.

1393. IOVI OPTIMO. MAXIMO II MINERVAE II IVNONI. VESTAE II ALBAN. SACR. II L. CORNELIVS L. F. FALERINA II PVPILLVS. FLAMEN. QVINQVEN II PATRONVS CASTRI MOESENSIVM¹⁾ II EX VOTO. — In Monte Albano. Spotorno *Trattato* 2, p. 492. ex Riccio (*Memorie d' Albano.*)

1) Idem, qui Plinio H. N. 3, 9, p. 155. Hard. *Castrimonienses. Castrimonium* ap. Frontin. *de Col.* p. 85. Reichardo est *Castro Pignano.*

§. 7. MERCVRIVS.

1394. MERCVRIO II L. COMINIVS II POLLIO II MIL. LEG. II XII. GEM. II BENEFICIA II RIVS LEGATI II CONSVLA¹⁾ II ARAM ET II TECTVM II V. S. L. M. — Arcisate Insubrum. Grut. 51, 4. (Murat. 46, 10. corrupte. v. Saxii *Miss.* 2, p. 198.)

1) Consularis.

1395. IN H DD¹⁾ II DEO MERCVR II IO AEDEM ARIAM ATTIANVS MAGISS ET MAGISSIVS H IBERNVS CA.²⁾ II LEG. XXII. P. P. F.³⁾ — S. Remy in Alsatia. Schoepflin *Alsat.* 1, p. 437., corrupte ap. Mur. p. 50, 3.

1) In honorem domus divinae. 2) *Camilla* tribu (?) Schoepfl. Melius Hagenb. *Custos Armorum.* (*Campidoctor* Mur. *Caligatus* Saxius *Miss.* 2, p. 203.) 3) *Primigeniae Piae* Felicis. eadem legio *Severiana* in lap. Canstadiensi ap. Schoepfl. l. l. p. 443.

1396. DEO MERCVRIO ATTEGIAM¹⁾ TEGVLICIAM COMPOSITAM SEVERINIVS II SATVLLINVS C. F. EX VOTO POSVIT. L. L. M. — Prope Niderbronniam vicum. Schoepflin *Alsat.* 1, p. 445.

1) Iuven. 14, 196. *dirue Maurorum attegias, castella Brigantum.*

1397. SACRVM II MERCVRIO II EPVLONI II EVPHROSYNO. — Romae. Gud. 36, 6. *αὐτόπτης*. Mur. 49, 10. Visconti *Ienkins.* p. 74., qui ipse quoque de hoc titulo non dubitabat. Vide, ne fraus lateat *Liguriana*, ut arae antiquae a falsario haec sint incisa.

1398. PRIMIO CARIASSIS¹⁾ FILIVS || MERCVRIO AEDem ET SIGNVM || SOLO SVO EX VOTO DEDIT. — Brixiae. Bianchi *Marmi Crem.* p. XLIV.

1) Cfr. Grut. 81, 3.

1399. MERCVRIO || CIVVS SEDES A TERGO || SVNT || APIVS CL. LATERANVS || XV VIR. SAC. FAC || COS. DESIGN¹⁾ || LEG. AVG. PR. PR²⁾ || LEG. III. ITAL. V. S. L. M. — Augustae Vind. Grut. 54, 4. Raiser, *ἀντόπτης*. *Augsburg.* p. 26. Eadem corrupte ap. Mur. 45, 9. sic: MERCVRIO CIVVS SEDES AETER || SVNT AELIVS. C. L. LATERANVS (cetera, ut Grut.) Viennae Allobr. Habent sua fata etiam inscriptiones.

1) p. Chr. 197. 2) Pro Praetor. Raiser. Pro Praefectus, rectius HAGENB. v. Saxii *Miss.* 2. p. 197.

1400. MERCVRIO || CAELESTI¹⁾ FATALI || Q. MVNATIVS TRICHORVS || EX VOT. || MVNATIONVM || ARAM SVA PECVNIA || P. L. M. — Romae. Grut. 54, 4.

1) Checozzius *de vet. lucis* diss. II. italice edita p. 5. Mercurium hic caelestem vult dictam, ut distingatur a *χθονίῳ* et *ψυχολόγῳ*. HAGENB.

1401. MERCVRIO || CONSENTIENTI || SACRVM. || HERMIAS DEDICAVIT. || IDEMQ. VOVIT. — Lonae in Dacia. Mur. 49, 6. Ita: MARTI-CONSENTIENTI id. 43, 4. Cfr. N. 1344.

1402. MERCVR. INVIC. SACR || PRO SALVTE || PRAESENTIS || N¹⁾ || SAGARIS.²⁾ ACTE. — Venusiae. Lupulus p. 289.

1) nostri. 2) Sagaris *ὀικονόμος* s. dispensator Bruttii Praeentis, et Acte, eius contubernalis, ut colligitur e lapide Graeco apud Lupulum p. 284. *Invicti* nomen Mercurio rarissime tribuitur.

1403. ... PLVM SACRVM || ... TRI MERCVRIO LAN¹⁾ || ... CILIX TVLLI L. S. — Arpini. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 374.

1) Explicant: Mercurio Lanario.

1404. MERCVRIO || LVCRORVM POTENTI || ET CONSERVATOR. SACR. || C. GEMELLIVS C. FIL || OV. VALERIANVS III VIR A. P. PRAEF. I. D. || CVM CILONIA SECVNDA || CONIVGE ET GEMELLIO || VALERIANO SECVNDO ET || VALERIA LIBERIS SVIS || EX VOTO DONVM || POSVIT ET DEDICAVIT. || L. D. D. D. :: DEDICATA III. I. IVNIAS || DEXTRO II. || ET FVSCO COS.¹⁾ — Mediolani. Spon *Misc.* p. 91. correctius ap. Mur. 346, 2.

1) p. Chr. 196.

1405. DEO MERCVRIO TREVIRO || RVN CONS.¹⁾ AELIVS MESIVS || ARAM POSVIT DE SVO. — Treviris repertum 1784. Huepsch. p. 47, 4.

1) Conservatori.

1406. DEO MERCVRIO CISO || NIO DVBITATIA¹⁾ CASTVLA || NATIONE SYRIA TEMPLVM || ET PORTICVS. VETVSTATE || COLLABSVN DENVO DE SVO || RESTITVIT. — Vesontione.

Mur. 144, 3. Cfr. Saxii *Miss.* 3. p. 34. Fabrett. IX. 163. Schoepflin *Alsat.* 1. p. 459.

1) DVBERATIA s. DVBTERATIA alii typi.

1407. IN. H. D. D || DEO. MERCVR. MOCCO. || L. MASCL. MASCVLVS ET || SEDATIA BLANDVLA || MATER. || EX VOTO. — Prope Andematunum Lingonum. Reines. p. 236, 266. Bimard. in *Mur. Proleg.* p. 51. Saxii *Miss.* 1. p. 11. Haec duo referri poterant ad Numina peregrina, Gallica scil.

1408. * MERCVRIO || MAXIMO || CONSERVATORI || ORBIS || C. SILIVS FVNDANVS C. FIL. QVIR. XV VIR. SACR. FAC. STATVAM || ET ARAM C. C. || V. S. L. M. — In agro Brixienti. Reines. p. 118, 81. Spon *Misc.* p. 91, 41. Sed recte Maffei A. C. L. p. 304. eam pro spuria habet; conficta fuit fortasse a Rubeo, talium mercium amatore. Sequens quoque eidem Maffei l. l. suspecta est:

1409. MERCVRIO || NVNDINATO || RI — Birstadii. Reines. p. 118, 80. Sed hanc defendit quodammodo ista:

1410. MERCVRIO NEGOTIATORI || SACRVM || NVMISIVS ALBINVS || EX VOTO. — Metis. Grut. 55, 4. Murat. 49, 8. et 1981, 7.

1411. M. AVRELIVS. M. F || SILVIANVS || TRIB. MILIT. AIDIL. Q. || PRAEF. VIGILVM || MERCVR. PACIF || PERICVLO SVPERSTES || VOT. SOLV. L. || IV. KAL. IANVAR || CN. LENTVLO. M. CRASSO COS. 1) || OB. CVIVS. DEDICAT. OBTVLIT || DECVRIONIB. ET VNIVERSO POP. . . . . — Venusiae. Calogerà *Raccolta* Vol. 19. p. 128. Mur. 2029, 1., sed longe correctius ap. Lupulum p. 289.

1) u. c. 739.

1412. GENIO PACIFERO || SACRVM. || L. VIVASIVS L. FIL. || STEL. POMPEIANVS MIL. COH. II. BRACAR. || EX VOT. L. M. — Suessulae, sub signo Mercurii. Don. 49, 139. (Rein. 4, 166.) Fortasse ipse Mercurius significatur nomine Genii Paciferi. *Pacifer Cyllenius* Ovid. *Met.* XIV. 291. HAGENB. Mss.

1413. I. O. M. ET. MERCVRIO. REDVCI || OB. REDITVM. M. CALEVII. PACATI || M. VEBIVS. M. L. GEMINVS || EX VOTO || C. CAECILIO. RVFO || L. POMPONIO. FLACCO || COS. 1) — In vico S. Blasii Lucaniae. Maffei *Mus. Ver.* 353, 1. correctius, quam ap. Mur. 304, 1.

1) p. Chr. 17.

1414. MERCVRIO ARCECIO — (Brigantii.) Grut. 53, 40. — ARVERNO. (in ditioe Iuliacensi Wenauten.) ib. 41. — AVGVSTO. (Viennae Allobr.) ib. 43. — CENSVALI (Reginoburgi.) 54, 3. — MAGNO. (Veronae.) ib. 13. — REDVCI (ad Sirmionem.) 55, 2. — CVSTODI. (Brixiae) Mur. 49, 9. Inscriptio suspectissima. cfr. Saxii *Miss.* 2. p. 202.

1415. DEO MERCVRIO ET POS||TVERTE ¹⁾ || C. ANTIVS.
TITI. FI. || EX VOTO. — Antemoduni Lingonum. Grut. 50, 9.
Mur. 50, 6. 108, 1.

1) Sic Grut. probante Saxio *Miss.* 2. p. 205., ut POSTVERTA Dea sit parturientibus propitia. Sed e typo Pauli Petavii Mur. 108, 1. ROS||MERTE. e typo Montefalconii Mur. 50, 6. FORT. VERTE. quod explicant *Vertenti*, instabili.

1416. MERCVRIO REGI SIVE || FORTVNE || BLESIO BVR||
GIONIS FIL. || V. S. L. M. — Zutphaniae. C. H. A. *Misc. Obs.*
1742, 4. p. 215.; quo in saxo quum Cuperus *Mon. Ant.* p. 185. (cfr.
Murat. 50, 7.) legisset: MERCVRIO REGIS. VE. || FORTVNE —
misere se torsit. Cfr. Saxii *Miss.* 2. p. 205., unde collatis similibus
typis Mur. 51, 8. 9. 10. dubius omnino haerebis, utrum recte legerit
C. H. A. (Cannegieterus), an in illo quoque N. 7. de homine potius
Gallo sermo sit. Mercurius certe interdum hominis est nomen, non
Dei.

1417. In basi Hermeraclis optimi artificii:

EPMHC

LVCRI REPERTOR ATQVE SERMONIS DATOR
INFAS (*sic*) PALAESTRAM PROTVLII¹⁾ CYLLENIVS.
(*Sequuntur quattuor versus Graeci, mutili.*)

a latere sinistro:

INTERPRES DIVVM CAELI TERRAEQ || MEATOR
SERMONEM DOCVI MORTALES ATQ || PALAESTRAM
.....I...I VSQVE TERRAE²⁾

SERMONIS DATOR ATQ SOMNIORVM

IOVIS NVNTIVS ET PRECVM MINISTER. — Romae. Ma-
rini *Iscriz. Alb.* p. 145. Visconti *Museo Pio-Clem.* 1. p. 39.

1) Sic ap. Marin. pro *protuli*. Visconti: *protulit Cullenius*. 2) *atque terrae*.
Visc.

1418. OPTATVS CASSIVS || OPTIONIS F || SVSCEPTVM
MERITO VOTVM TIBI MERCVRI SOLVI || VT FACIAS HILARES
SEMPER TVA TEMPLA COLAMVS. — Novariae. Maffei *Ant. Gall.*
p. 75. *Mus. Ver.* 370, 5. „observans in lapp. raro nonnisi cognomina
poni. Attamen varia eius formae et iuncturae exempla passim in
promptu sunt, ut *Julianus Didius* in *Reinesii Append.* 111.” Saxii *Miss.* 2.
p. 199. (Corrupte dat Mur. 46, 15.) Ut hic, alibi quoque dedicantis
nomen, dei nomini praeponitur. v. c.:

1419. Q. PVPIVS || SALVIVS || MINERVAI¹⁾ || V. S. L. M. —
Arimini. Don. 1, 74. Mur. 53, 3.

1) Sic Don. Mur. MINERVAE. v. Saxii *Miss.* 2. p. 209.

1420. Notamus hic, aliquando nomina Deorum, quibus monumenta
dicata sunt, in ipsis inscriptionibus haud referri, propter additas ipso-
rum imagines. Sic in lapide votivo Augustano cum simulacris Mer-
curii, Martis ac Victoriae hic incisus est titulus:

AEL. MONT || HAEDER. PRO || SALVTE SVA ET P. HISP.

CANAVILI || FILI ET AEL. MON || FESTINAE CONIVGIS V. S. L. L. M. || D. D. D. VII. KAL. || SEPT. GETA II || PLAVTIANO COS. 1) — Raiser *Augsburg*. p. 28.

1) p. Chr. 203, Nota secundum Septimii Getae, fratris Imp. Septimij Severi, consulationum, non aliunde notum; Consul antea suffectus fuerit, necesse est, nisi tamen pro II. in ipso lapide exstiterit ET, quod mihi quidem valde est probabile.

§. 8. MINERVA.

1421. PL. SPECIOS || MINERVAI || DONOM || PORT. 1) — Florentiae in aerea lamina. Gor. *Etr.* 1. p. 68, 190. Mur. 52, 11.

1) portat?

1422. MINERVAE || SENECA 1) MAGIA MAGI F. — Brixiae. Masdén *Opusc.* p. 203.

1) *Seneca* feminae nomen alias inauditum. Masdén tentat MINERVAE S(acrum) ENECA, sed hoc quoque nihil est.

1423. MINERVAE || CABARDIACENSI || MARIA C. MARI || VMBRONIS F. || V. S. L. M. — Infra Cabardiacum in agro Placentino, non longe Trebiâ. (quem locum frustra in Latio quaesivit Reines. p. 244. Cfr. Grut. 1067, 3.) Grut. 81, 8. Cfr. mox N. 1426.

1424. * SACRVM MINERVAE || FATIDICAE. — Conserani Convenarum. Reines. p. 165, 128. Non omni caret suspitione.

1425. * IOVI O. M. ET || MINERVAE FRVGIF || C. IVLIUS RVFVS C. V. || PROCOS. CAMPAN || V. S. — Sine loco. Donati 1. p. 9, 6. Haec quoque suspecta.

1426. MINERVAE. MEDICAE || CABARDIAC. || VALERIA SAMONIA || VERCELLENS || V. S. L. M. — Placentiae. Grut. 1067, 3. Cfr. 81, 8. correctius apud Lama p. 54.

1427. MINER. MEM. 1) || VINCIA CRISPINA. || P. F. V. S. L. M. — In vico Travi, agri Placentini. Mur. 53, 44.

1) Memori; in alio lap. ibid. eruto (Mur. 53, 15.) M. M. NAEVIVS VERVS || VOTVM EX BRITANNIA cet. Sic ap. Lama p. 35. M. M. || SANCTISS || L. COELIVS AGATHOPVS. || MEDIOL. PRO COELIA || MARCELLINA || LIB. V. S. L. M.

1428. MINERVAE || MEMORI || COELIA IVLIANA || INDVLGENTIA MEDICINARVM || EIVS. INFIRMITATE || GRAVI LIBERATA || D. S. P. — Velleiae. Grut. 81, 9. Lama p. 54.

1429. MINERVAE || MEMORI TVLLIA SVPERIANA. RESITVTIONE FACTA || SIBI CAPILLORVM. — Placentiae. Grut. 1067, 4. v. Graev. *Praefatt.* ed. Fabric. p. 310.

1430. DEAE PALLADI C. || AVR. FESTINVS 7. || STRAT. 4) CI...EI || ..GNATIANI LEG. || TABVLARIVM PENSIILEM A SOLO FECIT || ADIVTORE COSSIO || MARTINO PRAESENS 4) || EXTR. CATO. 2) — Moguntiaci. Fuchs. 1. p. 40.

1) Centurio Stratorum (?) 2) haec nondum explicata sunt.

1431. MINERVAE || BELISAMAE || SACRVM || Q. VALERIVS || MONIM... 1) — Apud Conseranos (Convenas) in Novempopulonia.

Grut. 1067, 2. Don. Class. 1, 163. Mur. 53, 13. — Seldenus de *Diis Syris*. p. 171. et Münter *Religion der Karthager* p. 75. *Minervam* istam *Belisamam* eandem esse arbitrantur cum Dea Caelesti Carthaginiensium, *Sa inensi* dicta Ulpiano *Tit.* 22, 6. Mihi potius videtur confusa cum Dea aliqua Gallica.

1) Ita Grut. sed Mur.: *Montanus*.

1432. *Minerva* dein *Berecynthia*, et corrupte *Paracentia* in saxis quibusdam, eadem est cum Magna Matre Deum *Idaea*: v. in Cap. de *Rebus Sacris* §. 16. *Religg. Matris Deum*. et De *Vita Inscriptt.* p. 2. — Utamque Deam iungit etiam Augustinus de *Civ. Dei.* 2, 4. *Ludis turpissimis, qui diis deabusque exhibebantur, oblectabamur, Caelesti Virgini, et Berecynthiae matri omnium cet.*

§. 9. A P O L L O.

1433. M. MINDIOS L. FI || P. CONDETIOS VA. FI || AIDILES VICESMA. PARTI. || APOLONES DEDERI.¹⁾ — Antiquissima inscriptio in lamina aerea ap. Lanzi *Saggio.* 2. p. 275.

1) Valerii filius Aediles vicesimam partem Apollini dedere.

1434. C. IVLIVS SOSIGENES. EX VOTO || APOLLINI AEDICLAM || REFICIENDAM CVRAVIT. V. S. L. M. || — S. l. Passionei. p. 3, 7. (Polcastro p. 6.)

1435. APOLLINI. GENIOQVE AVGVSTI CAESARIS || L. APVSVLENVS. L. L. EROS MAGISTER || PVTEVM. PVTEAL. LAVRVS. || SACRVM D. S. P. — Ad antiquum puteum in agro Bononiensi. Morcelli *St.* 2. p. 323. Cfr. Donati 1. p. 17, 4.

1436. APOLLINI AVGVSTO || SACRVM || MAGISTER ET MINISTER || ANNI LII. D. D. || L. LABERIVS L. L. FELIX || TERTIVS QQ. NANNIORVM || LVNENSIS ET MONTANI.¹⁾ — Sine loco. Fabrett. p. 40, 207.

1) scil. servus.

1437. APOLLINI CVMANO || Q. TINEIVS RVFVS. — Cumis. de Iorio p. 73.

1438. APOLLINI LYCIO. || M. PVBLICIVS CAMPANVS AEDITVVS IVSSV || IPSIVS D. D. — Apud Iaderam. Mur. 23, 10.

1439. APOLLINI || PYTHIO SACR. || NASELLIVS || PROCLIANVS || 7 LEG. VIII AVG. || TORQVATO ET IVLIANO COS.¹⁾ || V. S. L. M. — Prope Heilbronn. (1766.) *Acta Acad. Theod. Pal.* 2. p. 52.

1) p. Chr. 148. post *Torquato*, ut fit, omittitur II. vel Iterum.

1440. Inter Apollinis praecipua epitheta ap. Grut. 38. refero: APOLLINI PACIFERO. 38, 7. PRAESTANTI ib. 8.

1441. INTONSI SVM CVRA DEI || PENEIA VIRGO PERPETVO PVLCHRO FRONDIS || HONORE VIRENS

QVISQVIS AMAS PHOEBVM LAVRVN COLE || QVIC-
QVID AMATAE

DEDITVR. ACCEPVTM || GRATVS AMATOR HABET.

— Tarvisii in vase rotundo. Mur. 146, 5. Burmann, *Anthol. Lat.* 1. XXXII. Estne seculi XVI.?

1442. PHOEBO dicatae Inscriptiones omnes spuriae sunt. v. c. Murat. 22, 10. 1979, 7.

§. 10. D I A N A.

1443. DIANAE SACRVM. IMPERIO.¹⁾ — Romae. Gud. 29, 2.

1) i. e. ex imperio, ἐξ ἐπταρχῆς. HAGENB. Ibid. VIRIBVS SACRVM. Cfr. Grut. 89, 9. item 1011, 1. DIANAE VICTRICI ET VIRIBVS. (*Vires*, id est, Acdestis genitalia, alias memorantur in tauroboliis, et ab Arnobio 5, 6, 11, et 14.)

1444. DIANAE SANCTAE || T. FLAMINIVS. ARISTION || EX
MONITV ARAM FECIT. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 294, 1.

1445. IVSSV || IMPERIOVE || CAEL. DIANAE¹⁾ AVG. || C.
AVIA.²⁾ SECVNDVS CVM || VALERIA ATILIANA CONIVGE. —
Mediolani. Don. p. 11, 40. Donati p. 22, 6.

1) DIANA CAELESTIS etiam Grut. 41, 1. Eadem est cum Dea Caelesti Carthaginiensium. v. Münter *Religion der Karthag.* p. 75. 2) Avianus. v. Zachar. *Exc. liter.* p. 102.

1446. Q. VIBIVS L. F || DIANAI V. S || EIDEMQ. ARAM || D. S.
P. C. — Patavii. Polcastro p. 199, 18.

1447. ... BRARVM¹⁾ AC NEMO || RVN INCOLAM || FERARVM
DOMITRICEM || DIANAM DEAM VIRGINEM || AVXENTIVS V. C.
VBIQVE || PIVS SVO NVMINI SEDI || QVE RESTITVIT. — Romae.
Fabrett. p. 689, 106.

1) Vmbrarum.

1448. ... IANE AVGVSTI SILVESTRI || ... IVSO¹⁾ POSVIT
SEPTIMVS || PRO FILIO SVO. — Salonae. Zachar. *Marm. Sal.*
p. 8, 7.

1) ex viso. HAGENB.

1449. * INVICTAE DIANAE ET || VICTRICI SANCTAE || L.
VALERIVS. L. F. POPIL. FELIX. || S. P. V. S. — Ariciae. Mur.
37, 2. Fictitia est similis Ligoriana in Spon *Misc.* p. 88. Reines.
Class. 1, 258. Mur. 12, 12. Ceterum nostram e Vulpio *Vet. Lat.*
T. 7. p. 226., non e Lupo, certiore sane auctore, deprompsit Mur., no-
tante Saxio *Miss.* 2. p. 186., eademque est cum Mur. 37, 1. Ligorianā;
ita ut haec quoque ad spurias amandanda videatur.

1450. DIANAI LOCH.¹⁾ S. P. S. C. D. S.²⁾ || CINECEIA P. F.
RVFA POM || PONTIA. — Neapoli. Grut. 1011, 3.

1) λοχέλα S. λοχία. v. Reines. p. 105. d'Orville *Misc. Observ.* 1741. T. 3.
p. 153. 2) Siglae incertae; fortasse: *Sacrum*. Pecunia sua curavit, dedicavit, sa-
cravit; nisi in P. S. latet potius *pro salute*.

1451. DIANAE LVCIFERAE || L. LICINIVS || VITVLI LIB.
GRATVS. V. S. — Ticini. Mur. 37, 6.

1452. *DIANAE || MELLIFICAE || SACRVM. — Albae Iuliae s. Carolinae. Ex Ariosti III. 47. Seivert p. 181, 274. Suspecta.

1453. DEANAE || NEMORENSI || SAC. || M. ACILIVS PRISCVS || EGRILIVS FLAVIANVS. — Ariciae. Spon *Misc.* 88, 34. Mur. 36, 5.

1454. DIANAE || NEMORENSI || FELICI || MAXIMA LVCINIANA PRO INCOMMIT. ET REDIT || L. LVCINI VIRI S. || VOT. SOLV. — Mirabellae. Lupulus p. 94.

1455. DIANAE || NEMORESI. VESTAE || SACRVM DICT¹⁾ || IMP. NERVA²⁾ TRAIANO AVG. || GERMANICO III COS. PRAEF || EIVS T. VOLTEDIO MAMILIANO || QVAESTORIB || L. CAECILIO VRSO. II. M. LVCRETIO || SABINO II. AEDILIB. Q. VIBENNA QVIETO || TI. CLAVDIO MAGNO || P. CORNELIVS TROPHIMVS PISTOR || ROMANIENSIS EX REG. XIII. IDEM CVR || VICI QVADRATI ET LANIA C. F. THYONOE CONIVX || EIVS VOTVM LIBENS SOLVERVNT. — Reperta ad lacum Nemorensem, nunc in Museo Capitolino. Grut. 41, 7. Nibby *Viaggio* 2. p. 170.

1) Optime Marini *Atti* 2. p. 416. vindicavit egregiam hanc inscriptionem a censuris Maffei A. C. L. p. 277. legens: *Dictatore* (Ariciae scil.) — *Traiano*. — *Praefecto eius*. (v. in Capite de Re municipali. §. *Praefecti Caesarum et Augustales*.) *Quaestoribus* (Ariciae) - *iterum*. *Aedilibus*. cet. 2) Ita Nibby. Perperam Grut. *Nervae*.

1456. *DIANAI OPIFER || NEMORENSI || L. APVLEIVS L. L. ANTIO. — Tibure. Grut. 41, 8. a Pighio (non nimis certo auctore) Smetius.

1457. *DIANAE SACRVM || M. NVMISIVS M. F. OV. || PHILIPPVS FLAMEN VIRBIALIS || ET ARICINAE DIANAE VESTAE DICTAE CVSTOS || XII. KAL IVNII EPVL. VIRBIAL. PV. DEDIT. || N. SIGNVM DEAE CONLOCAVIT. || IMP. M. ANTONINO COMMODO || AVG V. ET VALERIO AVRELIO GLABRIONE COSS.¹⁾ — Ariciae. Guasco T. 1. p. 40. ex Vulpio.

1) p. Chr. 186. sed commenticiam hanc inscriptionem esse recte observavit Marini *Atti*. p. 417.

1458. I. O. M. ET DIANAE PATR¹⁾ || SACR. || C. IVL. ARTEMIO TRIB || MIL. LEG. II. AD. || V. S. L. M. — Vacii. Se-stini p. 254.

1) Patronae.

1459. *DIANAE SOSPITE (*sic*) || L. SEPTIMIVS L. F. TROM¹⁾ || FELIX VICTOR. SACERD || MATRI. D. M. I. ET ATTINI || POP. ROM || SVA PECVNIA DED. — Sine loco. Van Dale. p. 22. Donati 1. p. 21, 2.

1) Tromentina tribu. Ceterum est suspecta. Ligorianam credo, etsi nunc (1827.) ubi praeterea exstet, indicare nequeo.

1460. IMP. CAESAR || VESPASIANVS || AVG. COS. VIII¹⁾ || FINES LOCORVM DICATOR || DIANAE TIFATINAE || CORNE-

LIO²⁾ SVLLA EX || FORMA DIVI AVG. || RESTITVIT. — Capuae. Don. p. 12, 41. Mur. 446, 4. Cfr. Vellei. Paterc. 2, 25.

1) p. Chr. 77. 2) Exciditne a?

1461. P. VALERIVS BASSVS || PRAEFECTVS FABRVN || ET CAECILIA PROGNE || DIANAE VALERIANAE. — Romae. Grut. 44, 9. Vidit Smetius.

1462. M. AVRELIVS PACORVS || M. COCCEIVS STRATO- CLES || AEDITVI. VENERIS HORTORVM || SALLVSTIANORVM. BASEM CVM || PAVIMENTO MARMORATO || DEANAE. || D. D. — Romae. Grut. 39, 4. Morcelli St. 1. p. 29. Grut. 40, 4.: *Dianium*. i. e. templum Dianae. Epitheta: DIANAE AVGVSTAE. Grut. 40, 14. — CAELESTI. 41, 1. COMPOTENTI vel COMPETENTI. 44, 2. VIC- TRICI. 41, 10. — Ligoriana consulto omisi. De epitheto *Montanae* v. Marini Atti. p. 302.

1463. * MVNERE TE HOC DONO. LATONIA. SANCTA VIRAGO. CORNIGERAM CEPEI. VIRTUTE ET LAVDE POTITVS. EXVUIEISQ. EIVS TE IPSAM TEMPLVMQ. DECORO. — Hispell. Mur. 54, 4. Dubius haereo, ane tribuendus sit hic lusus recentiori alicui Italo.

1464. LATONAE vix ullum vestigium superest in saxis Latinis, nisi ap. Mur. 37, 4.: . . . TANA || . . . NI¹⁾ DIANAE || LATO- NAE. — Romae.

1) Apollini.

§. 11. DIS s. PLVTO. PROSERPINA. HECATE. DII INFERI. MANES. MVSAE (?)

1465. ANDRONICVS HERMAE. || TI. CLAVDI CAESARIS SERVI || VICARIVS DITI P. V. S. || L. M. — Romae. — Ibidem in alio lapide:

1466. FVLGVR || SVM. CONDIT. — i. e. Fulgur Summanum vel Summani Conditum. — Marini Atti. 2. p. 687. In Calendariis ap. Foggini p. 122. XII. Kal. Iul.: SVMMAN. AD. CIRC. MAXIM. Cfr. Grut. 1015, 7. fragm. Vicetinum suspectum: PLVTONI SVMMANO || ALIISQVE DIS STYGIIS.

1467. DITI PATRI || SACRVM. — Romae. Fabrett. p. 696, 174. Cfr. tamen Bertoli A. d. A. p. 405., qui ad Aquileiam refert. Non caret suspicione; quamvis similem habeat Huesch p. 6, 14.:

1468. DITI || PATRI. ET || PROSERPIN || SACRVM. — Colo- niae, e Schedis tantummodo. Omnino in his atque talibus argutias quaerebant falsarii Sec. XVI. et XVII. Sic PROSERPINA BVSS- IANA. Don. p. 14, 55. Mur. 304, 1. manifesto est Ligoriana, etsi Donius auctorem laudat Achillem Statium. Certiores iam sunt, atque indubitatae sequentes, confirmantes etiam Fabrettianam illam N. 1467.

1469. M. CAPONIVS FELIX || DITI PATRI || IMPERIO. — Aquileiae.

1470. D. P. D. M.¹⁾ || VRBANVS || XX. LIBERT.²⁾ — Ibid. Utraque exhibetur a Labus *di un' epigrafe Latina scop. in Egitto*. p. 15.

1) Diti Patri Deo Magno. Lib. an DIS MAN.? 2) exactor (?) vicesimae libertatis.

1471. * GENIO PLVT. S. || M. FAB. PHILEROS || EX S.¹⁾ ARAM F. C. — Romae. Grut. 1073, 8. Est Pighiana.

1) Suo.

1472. PLVTONI ET PROSERPINAE. FLAVIA VENERIA || BESSA EX || VISV AEDem || D. S. P. V. I. S. L. M.¹⁾ — Augustae Vind. Grut. 97, 3.

1) Raiser *Augsburg*. p. 22. *De sua pecunia* (poterat etiam: *de suo posuit.*) *votum illis* (sive *iisdem*) *solvit*. cet. — Cfr. *Proserpinae Servatrici*. Grut. 97, 6.

1473. * D. M. PORTITORI PLVTONI ET PROSERPIN. — Ravennae. Donati 1. p. 23, 5. Aliam his ipsis verbis incipientem dabimus in sepulchralibus. Non caret suspicione.

1474. PROSERPINAE || SERVATRICI || SEX. VOLVMNIUS || PRO AEMILIA PETE || LINA CONIVGE SIBI || RESTITVTA. || EX VOTO SVSCEPTO || ARAM CONSECRAVIT. — Nemausi. Fabrett. p. 470, 109.

1475. IVSSV PROSERPINAE || L. CALVENTIVS L. L. FESTVS || ARAM POSIT || SACRVM. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 84, 5.

1476. N. . . . . L. VID. . . . . Q. CINCIVS C. AVL. III VIRI¹⁾ || SIGNVM PROSERPINAE REFICIENDVM || STATVENDVMQ. ARASQ. REFICIENDAS EX || S. C. CVRARVNT. HS. DCCLXX. M. XC. FVERE²⁾ || HELVIA Q. F. ORBIA M. F.³⁾ — Vibone Valentiae. Murat. 128, 7. Romanelli *Topografia* 1. p. 52., cuius typum dedi.

1) III VIRI || D. Mur. id est: III. Viri Iuri Dic. 2) DCCLXX. INTERFVERE Mur., melius sane, 3) Proserpinae sacerdotes.

1477. HECATE || AVGVSTAE. || AVRELI¹⁾ AS || CLEPIODOTVS ET LVCIIVS PRO SAL. SVA ET SVOR. — S. Oswald. Pocock. p. 114, 18, sed correctius in Epistt. HAGENB. Mss. 1753. Marini *Atti* 1. p. 117.

1) Aurelii duo.

1478. HECATAE dicatae inscriptiones ap. Mur. 39, 5, 6. 40, 1. et 2. 41, 9, omnes ex Ligorio desumptae, admodum sunt suspectae.

1479. AVRELIA L. L. || TRVPERA. || DIS INFERIS SACRVM. D. — Romae. Fabr. 86, 159. Hinc interdum notae D. I. M. i. e. Diis Inferis Manibus. Singularis est inscriptio Fabr. 87, XI. D. M. FATORVM ARBITRIS cet.

1480. I. O. M. || DIS MANIBVS || PRO SALVTE MEMMIAE || PRISCAE C. F. || MEMMIVS. ONESIMIAN. || PRO FRVCTIBVS. S. L. M. — Mediolani. Grut. 10, 5. Zaph. *Exc. lit.* p. 86, 144.

1481. * MVSIS SACRVM. || D. M. SACRVM. || SEX. IVLIO PAVLINO || SCRIB. AEDIL. CVR || ANTONIA PRISCILLA || CON-IVGI CARISSIMO. — Romae. Mur. 92, 4. Singularis sane est coniunctio Musarum et Deor. Manium; ita tamen et Mur. ib. 3. D. M. SACRVM MVSIS. Sed hoc *ἐναῖον* ita destruit HAGENB. Mss. „Frustra est Muratorius cum sua raritate: quae rarissima putat, nulla sunt. Hic enim ut ineditum dat, quod coaluit ex duobus iam pridem editis; prius in Grut. 92, 3. posterius in Reines. XI. 17. p. 614.” — Idem suspicatus est Saxius *Misc.* 2. p. 258. Alterum autem Mur. 92, 3. petatum est e schedis Fr. Ptolomei, hominis vanissimi.

§. 12. LIBER. LIBERA. SEMELE.

1482. * LIBERO. AVG. SIGNVM || SILENI ET SATYRI || M. VLPIVS ONESIPHORVS ET || APPVLEIA. D. D. MARCELLA. — Ferrariae. Grut. 66, 6. Est Pighiana. Cfr. ib. 8.

1483. * LIBERO PATRI || SAC. || LVDIS. TRIENNAL. || DATIS ET POPVL || EPVLIS DISTRIBVTIS L. OPIMIVS || CELSVS ORGIO || PHANTA¹⁾ MAXIMVS D. D. || IV. KAL. DECEMBR. M. || LVCVLO ET C. CASSIO COS.²⁾ — Ad Silvium prope Venusiam. Calogerà *Racc.* Vol. 19, p. 150.

1) Sic *Sacerdotes Orgiophantae*. Grut. 66, 9. repetitum Mur. 175, 1. 2) u. c. 681. Est lapis valde suspectus, ut alter Gruteri et Muratorii vel Puteolis vel Carthagenae repertus. Lupulus certe, qui Venusina marmora diligenter collegit, hunc N. 1483. non habet.

1484. * T. VIBIVS || ZOTICVS VI || VIR. AVGVSTAL || LIBERVVM PATREM || CVM REDIMICVLO || AVRIFIC.¹⁾ ET THYRSO || ET CANTHARO ARG. P. II S $\approx$ ²⁾ || TESTAM. PONI IVSSIT. — Ferrariae vel Arimini. Grut. 67, 2. Ex Vrsini schedis.

1) AVREO Pigh. Reines. volebat: *Aurifrigiato*. Cfr. Salmas. ad *Vopisc.* p. 511. 2) v. d'Orville *Misc. Observ.* 1741, 3. p. 116. Accipere ita possumus, ut duae uniciae ultra semissem adiectae fuerint, adeoque bessis habeatur. — *Liberum Patrem Coclensem*, et, si sincerus est, *Fertilem Bacchum Oreum* videsis in Helveticis. N. 329. et 386.

1485. DEO. SANCTO. NVMINI || DEO MAGNO LIBERO || PATRI ET ADSTATORI || ET CONSERBATORI H. I.¹⁾ COLL. || VELABRENSIVM || DOMITIVS SECVND. CVRAT. || ET RESTAVRATOR FRATRIB. SVIS. — Ex parietinis Velabri. Fabrett. p. 164, 297.

1) H. I. i. e. huius.

1486. LIBERO || ET LIBERAE || SACRVM. || P. GAVIVS. || ASPECTVS || VI. VIR || IMPERIO || POSVIT. — Aquileiae. Reines. I, 110. p. 150. Bertoli A. d. A. p. 31, 23. Maff. *Mus. Ver.* 84, 4. habet *Astectus*. Spuria videtur Spon *Misc.* p. 43, 3. e schedis Barberinis, Mur. 334, 3. e Spanhemio: LIBERO SERVATORI SANCTO SACR. cet.

1487. SIG. LIB. PATRIS ET SILVANI || T. P. CAESI. FESTVS

ET QVIIRINALIS¹⁾ PATER ET FIL. || VI VIRI AVG. P. — Fossae. Giovenazzi *Aveia*. p. 107.

1) i. e. T. Caesius Festus et P. Caesius Quirinalis.

1188. * HIC FVIT HORRIDVS || ANTE LOCVS || ASTERĪ CONSILIO COEPTVS LIBERI BROMIO || SILVIGERI DEI. AVXILIVM || RENOVATVM IN VRBE. — Romae. Mur. 41, 13. Lapis suspectus, uti sequens quoque:

1189. * SANCTISSIMO DEO PATRI || EX VOTO CONSUMAVIT || IVLIVS SECVNDVS FAONIVS. — Puteolis. Romanelli *Viaggio* T. 2. p. 249.

1190. FECERAT EVFRANOR BACCHVM QVEM GALLVS HONORAT || FASTORVM CONSVL. CARMINE TVRE SACRIS. — Romae. Mur. 435, 1.

1191. DEAE SEMELAE ET || SORORIBVS EIVS¹⁾ || DEABVS OB HONOREM || SACRI MATRATVS²⁾ || REGINIA PATERNA || MATER NATA ET || FACTA.³⁾ ARAM POSVIT || SVB SACERDOT. A.⁴⁾ || SERANIO CATVLLO || PATRE.⁵⁾ — In agro Colon. Agrippinae. Mur. 1981, 2. et 165, 5. Huespsch p. 9, 24.

1) (sic.) Semelae sorores Ino, Autonoe et Agave. 2) dignitatis matris sacrorum. 3) formula mystica in Bacchiis usurpata haec videtur. 4) SVB SACERDOTALE Huespsch. SACERDOTE Aulo Saxius *Miss.* 3. p. 54. 5) Sc. sacrorum. De matre sacrorum v. Chiffletium in *Geminiae matris sacror. titulo sepulcr. explicato.* Antwerp. 1634. 4.

§. 13. C E R E S.

1192. CERERI SACRVM || L. AP. . . . PAL. EX. || P. STATIVS P. F. PAL. AVRELIVS II VIR || CVRATORES. || Q. LARONIVS Q. F. HOR. QVADRATVS || L. MEMMIVS SEX. F. PAL. PETRONIVS || L. MEMMIVS L. F. PALAT. GALBIVS || MENSOR. ITER. HONOR. IN CVR. FVNCT || III VIR. VIAR. C. CVRTIVS P. F. PAL. NERVA III VIR. || P. SILVIUS P. F. ARNIEN. PAETIVS III VIR. || C. RVSTIVS C. F. VEL. QVARTVS III VIR. || T. FLAVIVS T. FIL. ARN. SABINVS III VIR. || ARAM ET SIG. VIA. QVINCE.¹⁾ D. D. — In S. Laurentii in Podio. Grut. 26, 10. 129, 5. iunctim Mur. 29, 5.

1) Quincta. Suspectissima est Mur. 30, 3.;

1195. * S. || D. CERERI BELSIANAЕ || ALMAE FRVGIFERAE || ARISTIGERAE THESMOPHORAE || CHILEANDER BELSIANVS BELSIAQ. OPS || D. M. D. T. || D. D. — Romae.

1194. CLAVDIA ATTICA || ATTICI AVG. LIB. A RATIONIB || IN SACRARIO CERERIS ANTIATINAE || DEOS SVA IMPENSA POSVIT || SACERDOTE IVLIA PROCVLA || IMP. CAESAR. DOMITIANO || AVG. GERMANIC. XI COS.¹⁾ — Veronae. Maffei *Mus.* Per. 82, 2.

1) p. Chr. 85. nota Domitiani nomen non erasum, et accentus.

§. 14. MATER MATVTA. — §. 15. CAELVS. TERRA. CET. 297

1495. CERERI AVGVST. || MATRI AGR¹⁾ || L. BENNIVS PRIMVS²⁾ || MAG. PAGI. || BENNIA PRIMIGENIA || MAGISTRA FECER || GERMANICO CAESARE II. L. SEIO TVBERONE COS.³⁾ || DIES SACRIFICI XIII. K. MAL. — Romae. Aldi *Orthogr.* p. 464. Grut. 26, 9.

1) Lapis ipse dicitur habere AGI., ut sit *Acilius*, quod tamen minus est probabile, quam Aldi SACR. 2) Meursium *Primus* cum *Mag. Pagi* iungentem castigant Cuperus *Apotheos.* p. 272. Bimard. in *Mur. Prol.* p. 20. D. HAGENB. 3) *Cos.* non *Coss.* exhibet Aldus. Ceterum de hac inscriptione v. Burmann. Ernest. et Oudendorp. ad Suet. *Tib.* C. 26.

1496. * CERERI || MATRI MAXIMAE || FRVGIFERAE || QVINTVS GEMELLVS. V. S. L. M. — Brixiae. Fabr. p. 493, 481. Vide, ne Rubicana sit.

1497. CERERI SANCTAE SAC || EX P. P. D || CN. APPVLEIVS L. F. TER. NIGER || Q. SATRIVS SEX. F. OV. IVSTVS || DVO VIREI I. D || APPVLEIA SACERD || AEDem ET ARAM S. P. F.¹⁾ — Arce. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 376.

1) Dedicacionis igitur sumptus Propria Pecunia Daumvirorum istorum Arcis (an potius ex Pecunia Publica?) facti sunt; aedem ipsam et aram Sua Pecunia fecit Appuleia.

1498. CN. CN. LVCCEI (Pate)R ET FILIVS PR. || SACRA DEME(tros res)TITVERVNT. || LVCCEIA CN. F. POLLA QVI(rini et Luc)CEIA CN. F. TERTVLLA PIA GALLI || AEDem DEMETROS ET QVAE CIRCA (aedem sita su)NT ET PORTICVS P. S. RESTITVERVNT. — Puteolis. Ignarra *Pal. Neap.* p. 162. Quae uncis includuntur, Ignarra supplevit. Cfr. Cic. *pro Balbo* C. 24. *Sacra Cereis* — Graeca omnia nominata. Praetores intelliguntur Puteolani. v. in Capite de Re municipali.

1499. In actis Fratrum Arvalium Ceres ipsa nunquam memoratur, sed persaepe, quae antiquiore nomine eadem esse debet ex opinione Marinii: DEA DIA. v. c. *Tab.* 4. Marini pag. 11. et *Tab.* XXXII. IVNONI (i. e. Genio) DEAE DIAE OVES II.

§. 14. MATER MATVTA.

1500. MATRE. MATVTA || DONO DIHRO¹⁾ || MATRONA || MVCVRIA || POLA LIVIA || DEDA. — Pisauri. Maffei *Mus. Ver.* 470, 7. Marm. Pisaur. p. 201.

1) dederunt.

1501. PAVL. TOVTIA M. F. ET || CONSVPLICATRICES || CERVARIA SP. F. FORTVNATA || MAGISTRA || MATRI MATVTAE || D. D. — Corae. Fabrett. p. 542, 527.

§. 15. CAELVS. TERRA. SATVRNVS. OPS.

1502. CAELO AETERNO. AELIA COMPSE || P. F. || ET ATILIA VICTORIA. GRATIAS || D. D. — Romae. Marini *Atti* 1. p. 23. correctius, quam ap. Fabrett. p. 690, 113. Cfr. *ibid.* N. 114.

1503. CAELO AETERNO || TERRAE MATRI. || MERCVRIO || MENESTRATORI || SACRVM POSVIT L. OCTAVIVS L. F. || VERVS ET || OCTAVIA EVHODIA || MATER. — Romae. (Spon *Misc.* p. 91, 40. Mur. 107, 9.) Hae certiores sunt, quam Grut. 4, 12., quae Ligoriana est. Cfr. Gud. in *A. E. Suppl.* T. V. p. 11. Vestigia hic mihi videor invenire *Caelicolarum*, de quibus *Cod. Theodos.* L. 16. T. 8. §. 19. consulendus. Cfr. Cramer ad *Schol. Iuvenal.* p. 514. Hug *Einleitung. N. T. T.* 2. p. 305. et 352.

1504. TERRAE || MATRI P. ANTONIVS || SATVRNINVS. || DEC. COL. AP. || V. S. L. M. — Salatnae. Reines. p. 63, 38., correctius ap. Seivert p. 76, 107., qui similes habet p. 123, 179. p. 171, 255., quocirca de illa minime dubitandum.

1505. DEAE TELLVRI || SACRVM. || M. AVRELIVS THREPTVS FECIT. — Reate. Fabrett. p. 697, 184.

1506. LOCVS. ADSIGNATVS. AEDI OPIS ET SATVRNI || L. MVNATIO VERO ET C. TERENTIO FELICE || CVRAT. OPER. PVBL. — Romae ad Septem Lucernas. Grut. 26, 3.

1507. SATVRNO || AVG SACR || P. TOSSIVS ZOSIMVS || VI VIR. AVG || ET TOSSIA SATVRNINA || CONIVX || V. S. L. M. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* p. 81, 2. ibid. 4.: SATVRNO || CONSERVATORI . . . cetera evanuerunt.

1508. S. D. S.¹⁾ || L. SVLLIVS || FIRMVLVS || SACERDOS D. S. || V. S. L. A.²⁾ — Florentiae, ex Africa advecta. Fabrett. p. 649, 423.

1) Saturno Deo Sacrum. 2) Libens Animo, uti N. 1518.

1509. * SATVRNO PROFVGO || SACRVM. — Setia. Mur. 57, 2. E Corradini *Latio prof.* L. 2, 3. p. 20. Lapis commenticius:

1510. * DEO. ARVALO || SATVRNO || SEX. COMMODOVS VALER. V. S. L. M. — Brixiae. Marini *Atti.* 1. p. CLXXX.

1511. * DIS PATRIIS || HERCVLI || APOLLINI ARVALO || IMP. MAX. D. TRAIANO D. D. || . . . || P. AEMILIVS || P. F. || LVNATVS AEDILIS BRIXIAE || L. CAMVRIVS L. F. SACERDOS AVGVR || PRIMVM LAPIDEM. — Ibid. Marini ibid. et Mur. 62, 8. Utraque unâ cum Deo isto Arvalo ab Octavio Rubeo videtur conficta. v. Marini 2. p. 812. et Maffei A. C. L. p. 427.

§. 46. B O N A D E A.

1512. BONAE DEAE || SACRVM CAESIA SABINA || EX VOTO || IN SVO || FECIT. — Romae. Mur. 33, 3. p. 34, 2.: BONAE DEAE || LVCIFERAE. ANTISTIA cet.

1513. BONAE DEAE || SANCTAE SACR. || VOTO SVSC. || MERITO LIBENS || TERENTIA THALLVSA || FECIT. — Ponte Corvo. Grut. 82, 1. Cfr. 84, 11.: BONAI DEAI.

1514. BONAE DEAE || SACR. M. VETTIVS BOLANVS.¹⁾ ||
RESTITVI IVSSIT. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 543.

1) Consul fortasse a. 111. p. Chr.

1515. VOTO SVSCEPTO || BONAE DEAE || ASTRAPTON
CAESARIS VILIC. || AEDICVLAM. ARAM. SEPTVM. CLVSVM ||
VETVSTATE DIRVTA RESTITVIT. — Bovillis. Mur. 133, 2. Fabr.
p. 3, 9. Spon *Misc.* 235, 3.

1516. C. TVLLIVS HESPER || ET TVLLIA RESTITVTA ||
BONAE DEAE ANNEA || NENSI SANCTISSIM || DONVM || POSVE-
RVNT. — Sine loco. Donati 1. p. 50, 5.

1517. ANTEROS BONAE DEAE || DONVM DEDIT. (*Ara, in
qua serpens.*) Romae. Maffei *Mus. Ver.* 310, 6.

1518. FELIX PVBLCVS
ASINIANVS PONTIFIC.¹⁾

BONAE DEAE AGRESTI FELC.²⁾ || VOTVM SOLVIT IVNICEM
ALBA. || LIBENS ANIMO OB LVMINIBVS || RESTITVTIS. DERE-
LICTVS A MEDICIS POST || MENSES DECIM BENEFICIO DOMI-
NAES MEDICINIS SANATVS PER || EAM. RESTITVTA OMNIA
MINISTERIO CARNIAE FORTVNATAE. — Romae. Marini *Atti* 1.
p. 212.

1) i. e. Felix Asinianus, publicus servus Pontificum, ut ap. Marin. 1. p. 213.
Public. Septemvir. De his servis publicis egregie disputat idem l. l. (p. 246. habet:
Publicum Aquae Annesis.) 2) Agresti. Felici. Huc referenda:

1519. BONAE PAGANAE || RVFRIA C. F. FESTA || CAESILIA
Q. L. SCYLACE || MAGISTRAE || D. P. S. — Aquileiae. Bertoli
A. d. A. p. 106. 8. Mur. 133, 3. et 33, 5. Sax. *Peric.* p. 60. (Fabrett.
p. 694, 157. corrupte: *Bonae Faganai.*) In alio lap. Aquileiensi Mur. 33, 6.
DOMNAE B(onae,) Cfr. Saxii *Mss.* 2. p. 181. v. N. 1521.

1520. IVLIA ATHENAIS MAG || BONAE DEAE SEVINAEE¹⁾
FECIT || PAVIMENTVM ET SE . . . SS . . . NARI || TECTA EXTEN-
DIT ET TEGVLAS. QVAE MINVS ERANT. DE SVO REPOSVIT
ET || ARAM AENEAM QQ. V. S . . . BVS P. CXC || LI . . . FERRO
INCLVSO. D. EVM. K. IVNII || C. CAL . . . ONE . . . . . NO COS.²⁾ —
Veronae. Fabrett. p. 696, 173.

1) i. e. Venerandae, Augustae. v. Festum in *Sabini* et Plin. H. N. 3, 12. 2) Pisone
et Bolano p. Chr. 111.

1521. AVGVSTAE BONAE DEAE || CERERIE¹⁾ SACRVM || . . .
YSTIS L. TICHE. || . . . || I DE PECVNIA SVA FECIT. FASTVS
BARBONIVS || III VIR. D. D. — Aquileiae. Mur. p. 33, 8. Bertolip. 107.

1) Cereria s. Ceraria. Grut. 1010, 2. *M. D. M. Cerariae.* ignota ἐνθέρῃ,
ut contra C. H. A. *Misc. Observatt.* 1742. p. 208. contendit etiam HAGENB. *Mss.*
Ceterum *Domnae B(onae)* Mur. p. 33, 6. et *Augustae B. Castrensi* ib. 7. ad Iuliam
Domnam, Matrem Castrorum, refero sic ab adulatoribus honoratam.

1522. BONAE. DEAE. VENERI CNIDIAE || . . VNIVS¹⁾ ANNIA-
NVS HYMENAEVS. ET. INVICTA. SPIRAETFIAEDIMIANA.²⁾ —

Romae olim, nunc Oxonii. Marm. Oxonn. *Chandl.* p. 131, 12. *Gud.* 38, 10. 54, 3. *Reines.* p. 127, 92.

1) D. Iunius: Rein. 2) Spira et Phaediniana, vel Sperata Phaedi.

1523. BONAE DEAE SANCTISSIMAE || CAELESTI. L. PAS-
QVIDIVS FESTVS || REDEMPTOR OPERVM CAESAR || ET PV-
BLICORVM. AEDem DIRVTAM || REFECIT QVOD ADIVTORIO
EIVS || RIVOM AQVAE CLAVDIAE AVGVST. || SVB MONTE
AEFLIANO ¹⁾ CONSVMMAVIT. IMP. DOMIT. CAESAR. AVG.
GERM. XIII COS. || V. NON. IVL. ²⁾ — In castello S. Gregorii in
Aequiculis prope Monte Fiacco. *Don.* p. 42, 124. *Mur.* 136, 3. *Fabr.*
637, 318.

1) *Mur. Aeffiano*, al. *Affiano*. Nunc *Valle Arcense*. *Gor.* 2) *p. Chr.* 88. v. *Saxii Miss.* 3. p. 26.

1524. AVRIBVS ¹⁾ || B. D. D. || PETRVSIA PROBA || MAGISTRA ||
GALGESTI ²⁾ || HERMEROT. — Patavii. *Grut.* 89, 6.

1) *Reines.* emendabat *Matribus*; sed *Auribus* est in lap. teste *Vrsato*. „Explico: *Auribus* Bonae Deae dicavit. Sic *Iul. Capitol. Alex. Sev.* 51. *auribus Veneris eos* (duos uniones) *dicavit*.” *Gud.* Sed ibi legitur *inauribus*. 2) *Reines.* ad *Hofm.* p. 56. tentabat *Gaii Cestl.*

1525. THIASVS || ACILI. GLABRION || INPERATV ARAM ||
FECIT DOMINAE. — Prope Ostiam. *Nibby Viaggio* 2. p. 284.

1526. EX IMPERIO DOMINAE ¹⁾ || SACRVM || VI. ²⁾ PVMIDIVS
RVSTICVS ET || VI. PSANIA TERTIA. — Pisciani. *Marini Atti* 1. p. 17.

1) *Domina Deae* h. l. nomen; fortasse *Magnae Matris Deam*, ut vult *Marini*. *Attamen ap. eund.* 1. p. 212. *Bona Deae domina* vocatur. 2) i. e. *Sextus*.

1527. ANTONIAE || Q. F. || DEAE || BONAE || PIAE. — Velitris
reperta, nunc Romae. *Marini Atti* 1. p. 36. Hic mortua *Dea bona* dici
videtur; sed melius ita explicatur: *Deae*, eidemque bonae et piae. v. *Marini* p. 822. *Cardinali* p. 96.

§. 47. HERCVLES.

1528. HERCVLEI || C. ANTESTIVS CN. F. || CENS. || DECUMA
FACTA ITERVM || DAT. — Romae. *Mur.* 60, 1.

1529. HERCLI || Q. CASSIV || HECATON || M. V. S. ¹⁾ || V. S.
L. M. — Mediolani. *Maffei Mus. Ver.* p. 369, 4.

1) *Memor voti suscepti* explicant vulgo.

1530. SACRVM. HERCVL || MAG. VICI ANNI XI || A. A.
MARCHI ATHENODOR || LIB. HILARVS ET BELLOIN. LVCIVS
HERMEROS || AEQVITAS MAGISTER || PONDERA AVRARIA ET ||
ARGENTARIA || VICINIAE POSVERVN || IDEM TVENTVR. || ANNO ||
XIX PRO PARTE IN || VIGVL. PROVICIN || VNA CVM MAGISR.
(sic) || CONTVLERVNT. — Romae. *Fabrett.* p. 528, 379.

1) Haec a posteriori manu. De ponderum inscriptt. v. *Fabr.* p. 524. v. c. V. (Pondo) *Templ. Opis. Aug.* — X. *Aug. T. M. V.* (templum Martis Vltoris.) *Adde Fabrett.* p. 601, 21. *Herculi Celeris Sacrum.* (Puteolis.) cfr. p. 659.

1531. HIERVS. ET ASVLVS || TI. ENVIANI || SER. HERCVLI
D. D. — Sine loco. Fabr. p. 76, 76.

1532. HERCVLI || AELIANO || SACRVM || QVEM CONSECRA-
VIT SAMNIVS || TERTVLLINVS || EX. MAIORIARIO. — Frequenti.
Grut. 1069, 10. correctius ap. Lupulum p. 91.

1533. ALCIDES SACRI GENERIS || DEGVS HOC TIBI || PRAE-
TOR || ET IOVIS ANTISTES || DEDICO PERPETVVS. — Romae.
Grut. 43, 7. Mur. 66, 5. v. Saxii *Miss.* 2. p. 231.

1534. ARGIVE VICTOR || HERCVLES || DONVM HOC TIBI
VRBANVS || PRAETOR || VELDV MNIMIVS || IVNIVS. — Romae.
Grut. p. 50, 2. correctius ap. Oderic. p. 504.

1535. HERCVLI || AVG. || CONSORTI || D. N. || AVRELIANI
INVICTI AVGVSTI || RESPVB. PIS¹⁾ || CVRA. AGENTE || C. IVLIO
PRISCIANO V. E. || DVC. CVR. R. P. PIS ET FAN. P. M.²⁾ —
Pisauri. Grut. 45, 2. Murat. 256, 1. Marm. Pisaur. p. 2. IV.

1) Pisarenensis. 2) Viro egregio, Ducenario, Curatore Reip. Pisarensum et Fane-
strium, posuit merito. Est iam N. 1031.

1536. HERCVLI CELERI. Grut. 45, 6. — COMITI CVSTODI.
ib. 8. — CONSERVATORI. ib. 10. — DEFENSORI. ib. 13. — DEO et:
DIVO HERCVLI. ib. 46, 1. 4. — INVICTO. ib. 10. cet. — PLACIDO.
ib. 48, 9. — PACIFERO. 49, 1. — IVLIANO. 48, 7. — HERCVLI COMITI
CONSERVATORI. — Gud. 32, 5. Mur. 63, 8. spurium est, ut complura
Herculi dicata.

1537. ΗΡΑΚΛΕΙ ΗΕΡCVΛΙ
ΑΛΕΞΙ ΔΕΦΕΝΣΟΡΙ
ΚΑΚΩΙ
ΠΑΠΗΡΙΙ
ΟΙ

— Romae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 149.

1538. HERCVLI DOMESTICO || T. AELI RVBRI SVPERSTI-
TIS. — Troianello, in agro Tiburtino. Morcelli *St.* 2. p. 22. Nibby
Viaggio 1. p. 180.

1539. HERCVLI FVNDANIO || TI. CLAVDIVS HABITVS || LV-
BENS VOTVM SOLVIT. — Apud Lucam Corsium. Fabrett. p. 692, 131.
Lutetiae. Montfaucon *Antiq. expl.* T. 1. P. II. p. 199. Mur. 62, 10.
Templum Herculis Fundani memoratur Vopisco in *Floriano* C. 4.

1540. HERCVLI GILIO¹⁾ INVICTO SANCTO || SACRO VOTO
SVSCEPTO || L. CRASSVS DE SVO P. — Puteolis. Grut. 46, 7.

1) sic et Grut. 1070, 2. al. *Gylio* v. c. Romanelli *Viaggio* T. 2. p. 116.

1541. SANCTISSIMO HERCVLI || INVICTO || CORPOR. CVSTO-
DIARIOR.¹⁾ || L. CVRTIVS ABASCANTVS CVM || CVRTIO GAV-
DENTE FIL. || IMM. A. III.²⁾ || CRATERAM ARGYROCORIN-
THIAM || CVM BASI SVA ET HYPOBASI || MARMOREA || SVA
PECVNIA DONVM || DEDERVNT || DEDICAT. VIII. KAL. IVN. ||

SER. SCIPIONE ORFITO. Q. NONIO PRISCO COS.³⁾ — Romae. Grut. 48, 1. Guasco T. 1. p. 52.

1) patrono s. custodi corporis custodiariorum. 2) immunis annos quattuor. 3) p. Chr. 149.

1542. HERCVLI INVICTO || IMPERATORI¹⁾ || C. VALERIUS VALERIANVS || ARAM CONSTITVIT CVM || SVIS OMNIBVS. V. S. L. M. — Mediolani. Mur. 63, 5. cfr. Reines. 1, 66.

1) Epitheton istud inauditum *Imperatori* plane est incertum. Alter enim *αὐτοπάτης* Gadius p. 34, 1. ita exhibet, longe probabilius: *Herculi In||victo* INPETRABIL cet. Impetrabilis, *ἐξαιήτος* Labbaei *Gloss.* p. 88. b. Hinc emendanda vel explicanda illa quoque inscriptio Mediolan. ap. Grut. 49, 2.:

1543. HERCVLI IN. PETRA SACR. C. CALVISIVS || SECVNDIVS SEVIR. IVN. DECVR. || ITEM Q. ARAM || V. S. L. L. — ubi lege: Herculi Impetra(*bili*). Herculem in Petra alii conferebant cum Hercule Saxano. V. omnino Hultmann. *Misc. Epigr.* p. 262. Saxii *Miss.* 2. p. 225., cui placebat IN. PETRA.

1544. C. TORANIVS SACERDOS || HERCVLIS LVCI MONTANI || ARAM CVM BASI MARMOREA || DIS MAGNIS || QVALIS EST IN AVENTINO || TEST. P. C. — Romae. Grut. 1063, 5.

1545. HERCVLI PRIMIGENIO || SAC. — Aqualognae. Mur. 64, 4.

1546. II. AVG. || COS¹⁾ || K. APRI || LIB || T. FL. EROS || HERCV||LEM PVERI||NVM²⁾ || CVM BASI || DEANAE || D. D. — Romae. Marini *Iscr. Alb.* p. 49.

1) de miro hoc modo Consules indicandi v. Marin. l. 1. Est: Augusto quodam inno- minato Consule iterum. 2) Martial. 3, 47. memorat Fanum Hercules Pusilli.

1547. HERCVLI || SANCTO SAC || P. POMPONIVS NOE||TVS VOTVM SOL || AMICOS ACC.¹⁾ BENE || L. EGGIO MARVILLO ET || CN. PAPIRIO AELIANO COS²⁾ || L. D. D. D. KAL. IVL. — Casini. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 391.

1) accepit. Haec formula vix alibi in lapp. reperitur. 2) p. Chr. 184. Cn. Pap. Aelianus hic dicitur, ut Spon *Misc.* p. 4, 4. apud Almeloveen est *M. Eggius* — et *Numer. Papirius Aelianus*.

1548. HERCVLI SANCTO || SACRVM || TVLLIVS ROMVLVS V. ET L || VENILIA EVTYCHIA EIVS¹⁾ || CVM TVLLIO ROMVLO FILIO || E. Q. R.²⁾ V. S. — Ad Pontem Nonae. Marini *Atti* 2. p. 575.

1) scil. uxor. 2) *Equite Romano*.

1549. C. VIBIVS. C. F. VEL || PVBLILIANVS SCR. Q.¹⁾ || PRAEF. COH. VIII || THRACVM. EQVITVM ALAE || TRIBVNVS MILITVM ET S.²⁾ || LEG. III. MACEDONICAE ET || LEG. XXI. RAPACIS || IN GERMANIA || REVERSVS INDE || HERCVLI INVICTO D. D. — Tibure rep. 1635. Ughellii *Ital. Sacr.* T. 1. p. 1302. Mur. 63, 6. Saxii *Miss.* 2. p. 225.

1) PVBLICANVS. SER. Q. Murat. corrupte. SCR. Q. Hagenb. recte explicat scriba quaestorius. 2) Hoc corruptum: nam *signifer* vix significat. Cogitavi de *Tribuno Semestri*. nisi maior corruptela subest: *A Populo*.

1550. DEO || HERCVLI TIBVRT || INVICTO.¹⁾ COMITI || ET

CONSERVATORI || DOMVS AVG || VI. VIR. AVG || (nomina sex)
P. P. — Tibure. Grut. 1013, 3.

1) v. Drakenb. ad *Sil.* p. 202. Grut. 1013, 4. HERCVLI PACIFERO ET MVSIS.
— Romae ex Vrsin. titulus admodum suspectus.

1551. HERCVLI || TIBVRT VICT || ET CETERIS DIS || PRAET¹⁾
TIBVRT || L. MINICIVS || NATALIS || COS. AVGVR. || LEG. AVG.
PR. PR. || PROVINCIAE || MOESIAE INFER || VOTIS SVSC. —
Tibure. Grut. 49, 6. sine causa suspectum erat Maffeo A. C. L. p. 278.

1) f. PRAESidibus. Marini *Atti* 2. p. 547. a. Herculem Victorem exhibet etiam
L. Mummii inscriptio ap. Marini *Atti* p. 30. apud nos N. 563.

1552. NVMINI || HERCVLIS || ACHERVNTINI¹⁾ || VITALIS.
C. L. SEVER || C. V. SIR. REG²⁾ || V. L. S. — Heracleae. Roma-
nelli *Topografia* T. 1. p. 258. Osann *Auctar. Lex. Gr.* p. 181.

1) ab Acheronte s. Aciri flumine sic dictum putat Romanellius; Osann memorat
Acherontinos, Brutiae populum, ex Plinii H. N. 3, 5. 2) *Centum Vir Sirinae Regionis.*
Osann. Recte: eiusmodi *Centumviros* invenimus etiam Perusiae et Veii.

1553. HERCVLI SOMNIALI || EX ORACVLO. — (Nemausi?) —
Fabrett. p. 692, 130., quem vide p. 429. de Herculis Somnialis sodalitis
disputantem.

1554. * SANCTISSIMO HERCVLI || TYR. INVICTO SACRVM ||
L. IVVENTIVS L. L. EPAPHRODITVS MIL. VET. COHOR. || VI
PRAET. VALERIAN. || GALBIAN.¹⁾ — Reines. p. 107, 64. Fabrett.
p. 137, 119. et p. 218. Galatiae (Rein.) s. Callariae in Campania existi-
tisse dicitur hic lapis. V. Münter *Religion der Karthager* p. 43. Cfr.
Mur. 65, 2, 3, 4. Ligorianos et Capacianos; nisi hic quoque, ut mihi
videtur, fictitius est.

1) Gallienianae vult Reines. p. 107.

1555. * HERCVLI VICTORI POLLENTI POTENTI INVICTO. cet.
Grut. 50, 3. Mur. 336, 4. Inscriptio suspecta.

1556. HERCVLI ET || ALCMENAE || C. MATERNIVS PRIMVS ||
V. S. L. M. — In vico Goge agri Leodiensis. Mur. 62, 4.

1557. C. AMVRII TACHIVS¹⁾ ET || HERMES LIB. VI VIR
AVG || SIGNA BACCHVM²⁾ CVM SIGNIS II. HERCVLE ET
OMPHALE COLLEG. DENIDROPHOR.³⁾ — Veronae. Apianus 331, 2.
cuius typum do. v. Saxii *Miss.* 4. p. 202. Grut. 175, 6. Mur. 473, 5.

1) CAMVRII TACVNVS Mur. 2) BACCHI Mur. 3) addit D. D. Mur. Ligoriana
saltem non est, quum habeat iam Apianus. Confirmari videtur a sequente:

1558. OMPHALE. HERCVLI || CASSIA || M. ANT. FILIA ||
PRISCILLA || FECIT. — Romae. Maffei *Osserv. lett.* T. 6. p. 301.
Mus. Ver. 388, 8. Mur. 95, 1. et 985, 4. In hoc praesertim elegantis
feminae lusum facile, spero, agnosces. An utraque fictitia?

1559. HERCVLI | IOVI | GENIO
IVLIANO | CAELIO. | CAELIMONTIS
ANNA¹⁾ | SACRVM. —

Romae, nunc Florentiae. Grut. 48, 7. Gor. *Etr.* 1. p. 185.

1) Annale. Gor. Ceterum suspecta erat haec inscr. Maffeo.

1560. HERCVLI GENIO || LOCI. FONTIBVS CALIDIS. CAL-
PVRNIVS IVLIANVS || V. C. LEG. LEG. V. MAC. || LEG. AVG.
PR. PR. MOES || V. L. S. — In thermis Herculaneis detectis in Dacia.
Mur. 64, 7.

1561. HERCVLI || SALVTIFERO || Q. VIBIVS AMILLVS || AVG.
COL. DAC¹⁾ || PRO. SALVTE IVLIANI. FILII. SVI. — Ib. Mur. 65, 5.

1) Augustalis Coloniae Daciae. Mur.

1562. D. S. HERCVLI ET IVNONI¹⁾ B. P. CALVISIVS ET ||
CLODIA PRO L. RVFO || V. S. L. M. — Augustae Praetoriae. Mur. 65, 1.
Zachar. *Exc. lit.* p. 52.

1) Diis sanctis. *Iunoni beneficae.* Mur. — *benignae* Zach. Rectius: *Deo Sancto* -
Iunonibus HAC. MSS. SALVTIFER, SERVATOR, CONSERVATOR Hercules in al.
lapp. dicitur. Simile praecedenti est sequens;

1563. D. S. ¹⁾ HERCVLI ET IVNONIBVS || L. VALERIVS SE ||
VERVS ET CLODIA CORNELIANA || PRO L. VALERIO || COR-
NELIANO || V. S. L. M. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 85, 6.

1) *Deo sacrum* perperam interpretatur Maffei, quum sit: *Deo Sancto.*

§. 48. CASTOR ET POLLVX.

1564. IN HONOREM || DOMVS DIVIN || CONCORDIAE || CIVIT.
CASTORI || ET POLLVCI || M. PETRONIVS. — Metis reperta dici-
tur apud Saxium *Miss.* 2. p. 233. Romae ponit Mur. 67, 4.

1565. CASTORI. ET. POLLVCI. DIS MAGNIS || SVLPICIA. Q.
SVLPICII F. VOTVM || OB FILIVM. SALVTI. RESTITVTVM. —
Murciae Hisp. Grut. 98, 9.

1566. SACRVM || CASTORI ET POLLVCI. || MERVLA II VIR.
Veiis. Nibby *Viaggio* 1. p. 61.

1567. M. AEL. M. F. RVSTICVS RECTOR || IMM. II. HON.
III. ¹⁾ || IN DIEM VITAE SVAE || MESORIBVS MACH. ²⁾ F. P. ³⁾ ||
QVIB. EX' S. C. COIR. LIC || CASTORES D. D. || ET OB DEDI-
CATIONE (*sic*) || DEDIT SING. * II. ⁴⁾ || L. FAENIO FIDELE. ||
Q. Q. II. ⁵⁾ || DEDIC. XV. KAL. IVN. || SATVRNINO ET GALLO
COS. ⁶⁾. — Romae. Grut. 99, 4.

1) Immunis iterum, Honoratus quartum. 2) mensuris machinariis; v. Mur. 525, 3.
3) Fori Pistorii (?). 4) denarios II. 5) Quinquennali iterum. 6) p. Chr. 198.

1568. CASTORI SACRVM. TVLLIVS. EX VOTO. — Epaman-
duoduri (Mandeure) Millin *Mag. encycl.* 1795. 2. p. 99. Nota genitiv.
Castorus ap. Marini *Acti* 2. p. 569. et Grut. 499, 12.

1569. CASTOR ¹⁾ || SACR. TI. IVL. || SANCT⁽ⁱ⁾ FILIVS. ||
CELSVS || VOTO. — Epamanduoduri. Reines. p. 177, 151.

1) Castoribus. Reines, sine necessitate. Ceterum videtur eadem cum praecedente. —
Sine necessitate, inquam: nam similiter, ut N. 1568. apud Schannat *Eifelii* T. 1.
p. 540, habes:

1570. CASTORI || SATVRNINVS. TR. — (Tribunus.)

1571. SACRVM || POLLVCI || SEX. QVINTIVS || SEX. Q. SVC-
CESISINI¹⁾ LIB. FORTVNATVS. OB HONO||REM VI VIR. EX
D. || ORDINIS SOLVTA PE||CVNIA PETENTI PO||VLO DONVM
DE || SVA PECVNIA || DATO EPVLO CI||VIB. ET INCOLIS. ET ||
CIRCENSIBVS FACTIS. D. D. — Mongibar Hisp. Grut. 1073, 6.

1) De more libertorum nominibus interserendi patronorum nomina agens Reines. ad hoc saxum provocat p. 835, 73. Cfr. Grut. 227, 2. HAGENB. Mss.

§. 49. AESCVLAPIVS. HYGIEIA.

(Cfr. praesertim Schwarz *Opusc.* p. 129. de Aesculapio et Hygea, Diis *φιλανθρωποις*.)

1572. DEO AESCVLAPIO || VAL. SYMPHORVS ET PROTIS ||
SIGNVM SOMNI AEREVM || TORQVEM AVREVM EX DRACVM-
CVLIS A. P. S. ζ ---¹⁾ || ENCHIRIDIUM ARGENT. || P^α — S.
ANABOLIVM OB || INSIGNEM CIRCA SE NVMINIS || EIVS EF-
FECTVM || V. S. L. M. — Reii in Gallia. Grut. 70, 8. (vitiose ap.
Mur. 141, 1.)

1) i. e. libram pondo semis et aliquot uncias. d'Orville *Misc. Obs.* 1741. 3, p. 118. Idem *Protis* corruptum censebat. HAGENB. Mss. explicat: Valerii duo, Val. Symphorus et Valeria Protis. cfr. Gor. *ad Don.* p. 28, 91., qui anabolium recte pro chirurgico instrumento habet. Forcellinus pro pallii genere accepit.

1573. ESCVLAPIO || DICTV ET FACTV¹⁾ || ISOCHRISVS. (sic)
— Romae in lamina aerea. Marini *Inscr. Alb.* p. 5.

1) i. e. Quod, ut in somniis v. c. promiserat Isochryso, factum reddiderit, sanitatem ei restituerit. De Aesculapii apparitionibus locus est classicus apud Origenem *adv. Cels.* 3, 24. p. 461. Bened.

1574. AISCVLAPIO || AVGVSTO SACRVM. PROBVS M. FI-
CTORI. FAVSTI || MINISTER ITERVM ANNI XXXI. — Romae in
insula Tib. Fabrett. p. 465, 98.

1575. AESCVLAPIO || DEO || C. ATTIVS IANVARIVS || ME-
DICVS PACENSIS¹⁾ || TESTAMENTO LEGAVIT || OB MERITA
SPLENDIDISSIMI ORDINIS || DEI QVI NOVATRI||VM²⁾ PRAE-
STITERIT || ADIVSIAS³⁾ HERES || FAC. CVR. — Merobrige in
Lusitania. Mur. 18, 5.

1) Pax Iulia s. Colonia Pacensis in Lusit. 2) f. ordinis DEC(urionum) QVI NO-
VVM ATRIVM, (in quo medici suam artem exercerent) PRAESTITERIT. HAGENB.
Mss. 3) al. ap. Mur. ABIVS ISAS. f. *Attius Ias* ex Grut. 1130, 12. id. Alias v. c.
Mur. 19, 3. ASCLEPIO. Eius *ἀρεδρος* saepissime *Hygia*; v. c. Mur. 19, 2. et 20, 2.
(Don. 1, 85. p. 24., qui habet DILIGENTEM):

1576. AESCVLAPIO ET HY||GIAE. M. VLPivs HO||NORATVS
DEC. || EQ. SING. IMP. N. PRO SALVTE SVA || SVORVMQVE
ET || L. IVLI. HELICIS MENDICI QVI CVRAM MEI DILIGENTER
EGIT || SECVNDVM DEOS || V. S. L. M. — Romae. Interdum
(Mur. 21, 5.) Salus pro Hygia:

1577. * SALVTI AVGVSTAE. PRO INCOLVMI||TATE. PIQVEN.
L. VENTINARIS || LVCVMO ADIECT. IVNIC.¹⁾ || V. L. L. S. —
Tergeste. Mihi est. suspectissima.

1) quid haec sibi velint, nemo exputare potuit. Literae probabiliter etiam in praece-

dentibus erant ligatae, male explicatae. Hæc. Mur. suspicatur *adiectus* (f. adlectus) *Iunioribus*. cfr. tamen in Cap. de Re municipali: *DICTATOR IN IVNILICHIS*.

1578. DIVO TRAIAN. || C. QVINTIVS || ABASCANTVS || TEST. LEG || MEDICIS TAVR || CVLTOR, ASCLEPI ET || HYGIAE. — Augustae Taurinor. Maffei *Mus. Ver.* 240, 7.

1579. AESCVLAPIO SANCTO || SERVATORI ET HYGEIAE SACRVM. PRO || SALVTE ANTONINI AVG. PII FELIC. INVICT. || L. AVRELIVS KALATINVS || AVGV R D. S. INVICT. M. ¹⁾ || VOTO SVSCEPTO. — Tibure. Don. p. 24, 84. Mur. 169, 8.

1) Nota Augurem Mithrae, si ita iungendum, et non potius Mithrae quoque votum fuerit susceptum.

1580. AESCVLAPIO ET HYGIAE || CAETERISQVE DIIS DEABVSQVE || HVIVSQ. LOCI. SALVTARIB. || C. IVL. FRONTONIANVS. VET || EX. B. F. COS. ¹⁾ LEG. V. M. P. ²⁾ REDDITIS SIBI LVMINIBVS. GRAT || AG. EX VISO PRO SE ET CAPSIA || MAXIMA CONIVG. ET IVLIA || FRONTINA FILIA || V. S. L. M. — Albae Iuliae. Grut. 67, 9.

1) Exbeneficiarius Consulis. 2) ap. Grut. 391, 4. est Leg. V. Mac. Phal., unde hic quoque Hagenb. explicat: Leg. V. Macedonicae Phalangariae, vel Phalangis. Communis interpretatio v. c. Vrsati, est *Maced. Piae*. Vt h. l. Aesculapius et Hygia, ita ap. Grut. 68, 1. 2. iungitur: *Asclepio et Saluti*. Hygiae soli. Grut. 69, 7. Redditus quibusdam ab Aesculapio visus memoratur in curiosa inscript. Graeca Grut. 71, 1.

1581. DIIS MAGNIS || ET BONIS. AESCVLAPIO ET HYGIAE || MARC. AVR. VETERRANVS PRAEF. LEG. || XIII. G. ANTONIAN. || V. L. M. S. — Thermis Herculanis in Dacia. Donat. 45, 4. (Polcastro p. 11.)

1582. HYGIAE || SALVTARI || M. SVLPICIVS || EDENTVLVS || V. S. L. M. — In civitate Saritina. Mur. 21, 8. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 50.

§. 20. IANVS. PORTVNVS (s. PORTVMNVS.)

1583. IANO PATRI ¹⁾ || SACRVM. L. CELSVS L. F. PAL || PROSPER || D. S. P. || DONVM DEDIT || L. D. D. D. — Prope Albanum. Gorii *Symb. Dec.* II. vol. 9. p. 229.

1) de perpetuo hoc Iani epitheto v. Marini *Atti* p. 366.

1584. *IANO PATRI || AVG. SACRVM || C. IVLIVS C. F. STRATOR AED. DONATVS AB TI. CAES. || AVG. F. AVGVSTO TORQVE || MAIORE. BELLO DELMATICO. ¹⁾ OB HONOREM || II VIRATVS CVM LIBERIS || SVIS POSVIT. — Patavii. Grut. 96, 1. Mur. 40, 5.

1) Suet. *Ti.* 9. Praeterea notandus torques maior. Ceterum Grut. Polcastro *Padova* p. 55. pro *Strator* habent: *SER* || *AETOR* i. e. *Sergia* tribu. Pro cognomine v. *STRATOR* habent *Schurzfleischius* et *Saxius* *Miss.* 2. p. 190. Ceterum, ipse Patavinus Polcastro tam memorabilem inscriptionem non ex *αβροπλᾶ*, sed ex *Vrsato* dumtaxat affert. Exstat apud *Vrsalum* *Mon. Patav.* p. 263., eoque teste ex *Rhannusiorum* museo in *Contarenum* transierat, Ateste servata. Mihi nihilominus de fraude suspecta est.

1585. IANO PORTVNO¹⁾ || ATQ. MARTI E. S.²⁾ || C. VIBONIVS. A. APRVNNIVS || L. AORELIVS. (*sic*) FACIONDAM DEDE || RONT. — Spoleti in aerea lamina. Grut. 95, 6.

1) Haec verior scriptura, quam PORTVMNVS; v. Foggini *Fasti* p. 128. 2) *E suo*. nisi ex Grut. 95, 7. leg. S. C. senatus consulto.

1586. *PORTVMNO || SACRVM || M. SANGVINIVS M. F. || PAL. LAVSVS. || CVRATOR CORP. LENVCVLARIOR || PORTVEN — In portu Ostiensi. Mur. 402, 4. ib. 3. PORTVMNO BONO || DEO TRANQVILLO. cet. Sed hae omnes Ligorianae sunt, ac manifesto spuriae. cfr. Gud. 59, 12. 60, 4. 59, 44. Saxii *Miss.* 2. p. 270.

§. 24. SILVANVS.

1587. SILVANO. SACRVM. || M. VICIRIVS RVFVS V. S. || QVOD LICVIT IVNIANOS || REPARARE¹⁾ PENATES. QVOD || QVE TIBI VOVI. POSVI DE || MARMORE SIGNV. — Cardinale. Donati 1, 39, 5. Visconti *Iconografia Romana*. ed. Mil. p. 440.

1) *Reparare* h. l. eodem sensu, quo a paucis intellectum isthoc verbum usurpavit Horat. *Od.* 1, 37, 24. *nec lutentes Classe cita reparavit oras.* i. e. repetere.

1588. SILVANO SACRVM SODAL || EIVS ET LARVM DONVM POSVIT TI. CLAVDIVS AVG || LIB. FORTVNATVS A || CVRA AMICORVM || IDEMQVE DEDICAVIT || ET EPVLVM DEDIT || DECVRIS N. IIII. || K. AVGVSTIS. C. MINICIO¹⁾ FVNDANO ET || C. VEITENNIO SEIVERO COS. — Romae, nunc Oxoniae. Marm. Oxonn. *Chandl.* p. 131, 14.

1) sic pro Minucio; p. Chr. 51.

1589. SACRVM SILVANO || P. AELIVS PHILETVS || ET P. AELIVS PHILETIANVS || CONSER. ET.¹⁾ LARVM PENATIVM || D. D. — Romae. Mur. 67, 4.

1) *Conservatori* leg. Mur. et Hagenb. cfr. Grut. 65, 2. Conserv. Silvano Sancto Sacro Larum Caesaris N. Et ita exhibuit Morcelli *St. T.* 1. p. 23.

1590. SILVANO SANCTO || SACRVM SECVRS || AVRELI. VERIANI || ACTOR EX VISV. — Romae. Fabrett. p. 693, 143.

1591. SILVANO || SANC. SACR. || ET LIBERO PAT. || A. CAEDICIVS || THEOPHILVS || EX VISO D. POSVIT. — Romae. Reines. p. 148, 106.

1592. SANCTO || SILVANO VOITVM EX VISO || OB LIBERTATEM || SEX. ATTIVS. DIONYSIVS. SIG. CVM || BASE. D. P. — Sublaci. Marini *Atti* 1. p. 74.

1593. T. FLAVIVS EVARISTVS. ET TI. CLAVDIVS ... GRAFVS AEDITVI. PORT. CREP.¹⁾ || ET SEX. CAELIVS ENCOLPIVS ET TI. CLAVDIVS HERMA AEDITVVS DE || MONETA. SILVANVM MONOLITHVM SANC. D. S. DD. SODAL. B. M. — Romae. Marini *Iscr. Alb.* p. 40.

1) Fluctuat Marinius inter: *Portumni* et *Porticus*. Hoc tamen praestat: Porticus scil. ipsa Crepereiana Silvano, et Collegio eius erat consecrata; ideoque aedituum habebat. De Collegio Silvani v. Marini l. l. p. 12.

1594. C. PVLLIDIUS CELLIOR || SENEX || NVMINI. SILVANI || GRATIARVM AGENDARVM || CAVSE (sic) — Mirabellae. Lupulus p. 96.

1595. . VMINI¹⁾ DOMVS AVG. || . MP CAESARIS NERVAE T. . . . . || . ERM²⁾ DACICI. SER. ZMARAGDIA . . . . || . ANI³⁾ SIGNVM. PORTICVS. S. . . . . || . . VM⁴⁾ CVLTV ET PICTVRA. ITEM . . || . CORVM⁵⁾ D. D. DEDIC. VI. K. OCT. . . . . AIANO AVG. GERM. DACICO VI. T. SEXTIO COS.⁶⁾ — Romae. Oderic. p. 56.

1) Numini. 2) Traiani Germ. 3) silvani. 4) Statuas cum. 5) tricorum, τριχων, triplex receptaculum, sive cella, in qua sigilla Deorum collocarentur. Oderic. 6) p. Chr. 112.

1596. NVMINI DOMVS AVGVSTAE ET SAN(cti Silvani) SALVTARIS SACRVM || IMP. CAES. NERVAE TRAIANI OPTIMI. (Princ. Germ. Da)CICI IMAGINES ARGENT. || PARASTATICAS CVM SVIS ORNAMENTIS ET REGVLIS (et basibus) ET CONCAMERATIONE FERREA || C. IVLIVS NYMPHIVS DEC. ANNALIS SVA (pecunia ponendas curavit) DONVMQVE DEDIT || IN TEMPLO SANCTI SILVANI SALVTARIS QVOD EST IN (hortis Aventinis et) PRAEDIO SVO DEDICAVITQ. || IDIBVS IANVARIIS. L. VIPSANO MESSALA (M. Pedone) COS.¹⁾ — Romae in aede Silvani. Nardini 3. p. 300. supplementa debentur Donato.

1) p. Chr. 115.

1597. SALVIS AVG. . . .¹⁾ || INVICTIS SANC. . . || SILVANO SACRVM || T. AELIVS TRYFON || SACERDOS SOLIS || INVICTI EX VISO || FECIT. — Romae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 6.

1) de hac acclamatione rarius obvia in inscriptt. religiosis. v. Marin. l. 1.

1598. SILVANO AVG. SACR. || IN MEMORIAM RVFI ANTHI IIIII VIR. || THALLVS LIB. D. D. — Aquileiae. Grut. 64, 4. Mur. 69, 5.

1599. S. AVG. S.¹⁾ || (Figura Silvani cum cane.) C. INGENVVIVS. HELIVS || SALTVAR. VIRTVTIS.²⁾ — Ferrariae. Mur. 56, 5. 957, 6. correctius ap. Zachar. *Iter Ital.* p. 169.

1) Manifesto in h. l. notae istae explicandae sunt *Silvano Augusto Sacrum.* ut in lap. Aquileiensi ap. Marin. *Atti* 2. p. 542. In lap. Patav. ap. Grut. 475, 6. S. A. S. est potius *Saturno Aug. Sacr.* 2) Saltuarius s. custos saltus, qui ad Virtutis aedem pertineret.

1600. PRO SALVTE || ET REDITV L. TVRSELI MAXIMIL. L. TVRSELIVS RESTVTVS L.¹⁾ || SILVANO CA||SANICO VOT. || LIB. SOLVIT. — Beneventi. De Vita *Inscriptt.* p. 4, 18. Sic simpliciter legendus est lapis, male explicatus a De Vita, qui in eo LVCIAM Turselliam Maximillam reperire sibi videbatur.

1) Restulus (frequenter pro Restitutus) Libertus.

1601. SILVANO || DOMESTICO || PRO S. T.¹⁾ T. FLAVI || CRESCENTIS || PRAEF. N. M. HISP.²⁾ || T. FL. FELICIANVS ||

DOMVS ILLIVS ALVMNVS. — Botfardae Transilvan. Reines. p. 141, 102.

1) pro salute. 2) Praefecti numero militum Hisp.

1602. SILVANO DENDROPHORO SACRVM || M. POBLICIVS HILARVS || MARGAR. Q. Q. P. P. 1) CVM LIBERIS || MAGNO ET HERMONIANO. DENDROPHORIS. M. D. M. 2) DE SVO FECIT. — Romae. Grut. 64, 7.

1) Margaritarius, Quinquennalis perpetuus. 2) Matris Deūm Magnae.

1603. SILVANO INVICTO SACRVM || CTETIVSVETVRIVSMICIA || NVSPR 1) ALAESEBOSIA || NAEOBAPRVMEXIMIAE || FORMAE CAPTVMQVEM || MVLTIANTECESSO || RESEIVSPRAEDARI || NONPOTVERVNTVSLP. 2) —

Stanhope in Britannia. — Donati 1. p. 40, 4.

1) Praefectus. 2) Voto soluto libens posuit.

1604. * SILVANO || LARI AGRESTI || MARTIVS PRO || CVLVS DD. — Romae. Mur. 69, 10. Mihi est suspecta, uti sequens:

1605. * SILVANO STAIANO || PLAVTIA FELICITAS || PRO FILIO CRESCENTINO || VOTVM LIBENS SOLVIT. — Beneventi. De Vita *Thesaur. A. B. Inscriptt.* p. 4, 17. (Gud. 42, 10. Mur. 74, 1.)

1606. * SILVANO. LITTORALI ET MVSAE || LACHES. — Romae. Grut. 1071, 3. Non sine causa suspecta est Maffeo A. C. L. p. 385.

1607. SILVIANO (*sic*) NAEVIANO || ET HERCOLI || ROMANILIANO || CALVIVS || IVSTVS. D. M. 1) — Romae. Guasco T. 1. p. 60, 30.

1) Deorum monita, vel potius: Diis magnis. Vt hic *Naeviano*, sic ap. Mur. 69, 11. Riliano.

1608. PRO SALVTE ET || INCOLVMITATE || INDVLGENTISSIMORVM || DOMINORVM || MARCIO LIB. PROC SACRIS EGRVM || IVDICIIS GRATVS || SILVANO DEO PRAESENTI EFFIGIEM || LOCI ORNATVM || RELIGIONEM INSTITVIT || CONSECRAVITQVE || LIBENS ANIMO. — Romae. Vignol. *Inscr. sel.* p. 177. Mur. 69, 12.

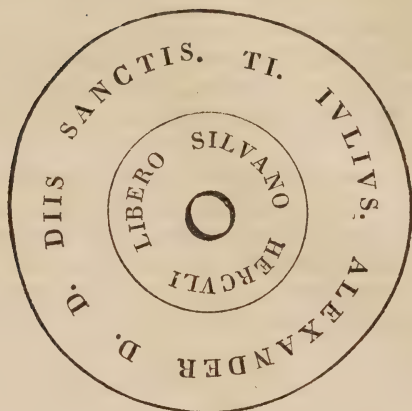
1609. SILVANO SALVTARI || L. MANILIVS SATVRNIVS || EX VISO POSVIT. — Romae. Grut. p. 65, 1. correctius ap. Marini *Iscr. Alb.* p. 13.

1) In templo Sancti Silvani Salutaris, quod est in Aventino fragm. inscript. ap. Donatum *Rom. Ant.* L. 3. C. 13. Fabrett. p. 688, 100. Reines. p. 142, 105.

1610. SILVANO || SILVESTRI || SACRVM || CORINTHVS N || VMMVLARIIVS. V. S. L. M. — Prope Haimburgum, communicata mecum a V. Cl. Io. Labus. Sic leg. *Corinthi*, non *Corinthi*: Iuv. Sat. 8, 197.

1611. VALENTIO || SILVANO || A. FLVTIVS || ATHENAEVS || V. S. L. D. D. — Romae. Fabrett. p. 450, 63. Ibid. p. 448. XII. memoratur: TEMPLVM DII SILVANI POLLENTIS, ac: PATRONVS SODALICII (Silvani.) Murat. 77, 2. GENIO COLLEGII LIB. DEI SILVANI. Alia Silvani epitheta sunt: CAELESTI. Grut. 64, 5. CVSTODI ib. 12.

1642.

Inter Marm. Arundel. Reines. p. 149, 108.

1643. SILVANE SACRA SEMICLVSE FRAXINO¹⁾
 ET HVIVS ALTI SVMME CVSTOS HORTVLI
 TIBI HASCE GRATES DEDICAMVS MAXIMAS²⁾
 QVOD NOS PER ARVA PERQVE MONTIS ALPICOS
 TVIQVE LVCI SVAVEOLENTIS HOSPITES
 DVM IVS GVBERNO REMQVE FVNGOR CAESARVM
 TVO FAVORE PROSPERANTI SOSPITAS.
 TV ME MEOSQVE REDVCES ROMAM SISTITO
 DAQVE ITALIA RVRA TE COLAMVS PRAESIDE
 EGO IAM DICABO MILLE MAGNAS ARBORES.
 T. POMPONĪ VICTORIS PROC || AVGVST. —

Aximae. (Aixme.) Spon *Misc.* 84, 2. Fabrett. p. 230, 607. Galeani
 Napione *il Sacratio gentilescio illustrato. Giornale Arcad.* 1825. p. 349.

1) *in fraxino* Galeani Nap. 2) *musicas* Spon.

1644. *SILVANO SANCTO || PATRI ET CVSTODI || PECVDI-
 FERRO. LACTIFERO || GLANDIFERO. POMIFERO || CANNABIFE-
 RO. LINIFERO || Q. ZOSIMVS Q. L. TERTVLL. GRAMMATICVS ||
 L. SERGIVS L. L. CIPARISS || MENSOR || C. PAETILIVS C. L.
 STRABO CAELATOR || C. RVFVS C. L. CHARITO || MVSICVS ||
 EX VOTO F. F. — In Villa Quartesana agri Ferrariensis. Mur. 70, 6.
 Raritas et copia titulorum Silvano datorum non officit veritati marmoris
 huius a Baruffaldo et a Turre spectati, ac pro genuino habiti, teste Mur.
 HAGENB. Mss. Ceterum mirum quoque illud sodalitium grammatici,
 mensoris, caelatoris, musici. Ita ludere solebant Viri docti sec. XV.
 et XVI. Nihil delinio. Sed spuria videbatur etiam Maffeo A. C. L. p. 214.

1645. EXTRA HOC LIMEN ALIQVID DE SACRO || SILVANI
 EFFERRE FAS NON EST. — Guasco *Inscriptt. Capitol.* T. 1, 35.
 Morcelli *St.* 2. p. 35.

4616. CALYBE || SILVANIS¹⁾ || V. S. L. M. — Aquileiae. Marini *Atti* 2. p. 543.

1) nota numerum pluralem, quem alias nondum reperi in lapidd. v. Giovenazzi *Aveia* p. 107. Observandus et sequens scribendi modus:

4617. SILBANO || SACRVM || ALEXANDER || FAVSTINES.¹⁾ AVG. || ACTOR. || D. D. — Castel di Guido. Marini *Atti* 2. p. 367.

1) Videbis passim, antiquiorem hanc terminationem *Faustinaes*, *Faustinas* et *Faustines* apud vulgum in usu mansisse.

§. 22. VERTVMNVS. FLORA. POMONA. PRIAPVS.

4618. VORTVMNO SACRVM. — Romae. Fabrett. p. 696, 177.

4619. VORTVMNO SACRVM || P. CVRTIVS P. F. SALAXVS¹⁾ || P. TITIVS L. F. IIII. VIR || DE MVNERE GLADIATORIO || EX S. C. — Canusii. Mur. 1988, 12. et 616, 2. Calogerà *Racc.* 19. p. 134. Romanelli *Topogr.* T. 2. p. 266.

1) Salaris. *Calog.* Salassus; Romanelli.

4620. FLORAE || TI. PLAVTIVS DROSVS || MAG. II¹⁾ || V. S. L. M. — Licentiae in Sabinis. Fabrett. p. 742, 509. — Tibure. Mur. 1984, 8.

1) *Magister iterum.*

4621. T. TETTIENVS FELIX AVGVSTALIS || SCRIBA LIBRAR. AEDIL. CVRVL || VIATOR. AEDIL. PLEBIS. ACCENSVS. CONSVLI. HS. L. M. N. LEGAVIT || AD EXORNANDAM AEDEM PÓMÓNIS || EX QVÁ SVMMÁ FACTVM EST || FASTIGIVM || INAVRATVM. PODIVM. PAVIMENTA. MARM. OPVS TECTORIVM. — Salerni. Grut. 94, 11.

4622. *DEO RVBIGO SACRVM. — ap. Murat. 102, 6. et altera ap. Reines. p. 248, 233. ROBIGO ET CERERI cet. fictitiae videntur Maffei *Art. Crit. Lap.* 3, 3. p. 240., neque immerito, etsi defendit Saxius *Miss.* 2. p. 271.

4623. FAVSTVS VERSENNI. P. SER.¹⁾ || PRIAPVM ET TEMPLVM D. S. PECVL. || F. C. — In Castro Farneti agri Pisaur. Marm. Pisaur. N. 7.

1) Procurator Servus. OLIV. Peculiaris Servus. HAGENB. MSS. — Habet etiam Mur. 421, 6.

4624. DIS MANIB || C. H. C || LOCVS ADSIGNATVS || MONUMENTO IN QVO EST || AEDICLA PRIAPI. IN FR. P. LXX IN AG. P. LXX. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* p. 87, 4.

4625. *LVCIDO PANI || QVINTIVS MVTTIANVS || HERODIA SYNNESIA || VXOR DVLCISSIMA || V. S. — Sine loco. Reines. p. 173, 146. Spuriam arbitror, tum propter inauditum illud *ἐπίθετον* *Lucido*, tum quia *dulcissimae* uxores tantummodo in sepulchralibus dicuntur.

4626. DIIS VICANIS COMPITALIBVS || ET HORTENSIBVS EX VOTO. — Ortonae in lamina aerea. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 67.

§. 23. NYMPHAE. AQVAE. FONTES. FLVMINA. LACVS.

1627. NYMPHIS || N. BRITTON || TRIPVTIEN¹⁾ || SVB CVRA || M. VLPI || MALCHI || 7. LEG. XXII || PR. P. F.²⁾ — Apud Amerbachium, in Otthonis Silva. Grut. 93, 5.

1) Numerus Brittonum Triputiensis, v. Wesseling. ad *Ant. Itin.* p. 476. Battely *Antiq. Rutupinas* p. 21. HAGENB. 2) Primigeniae Piae Fidelis.

1628. TI. CLAVDIVS ASCLEPIADES || ET CAECILIVS AS || CLEPIADES || EX VOTO. NYMFABVS D. D. — Romae. Visconti *Mus. Pio-Clem.* 7. p. 56.

1629. I. O. M. CONSERVATORI ET DOMINIS NYMPHABVS. PVE¹⁾ || LORICIVS || HILVS. — Hispali. Don. 3, 7. (Mur. 9, 7. minus accurate.)

1) Puellis L. Oricius, explicat Gor. in *Ind. Donii*; parum probabiliter.

1630. NYMPHIS || QVAE SVB COLLE || SVNT ARVLAM || MVMIA CANTERIA || NVMINI ADIVT.¹⁾ DEVOT || CVM STATVA || ISIS || ET TABVLATO. D. D. — Romae. Grut. 1073, 10.

1) adiutori.

1631. PRO SALVTE || DOMINI. NO || STRI. SAN || CTISSIMI || ANTONINI || PH. AVGVS || NYMPHIS || NOVIS.¹⁾ SACRVM || RVFRIVS²⁾ SVLPICIAN || LEG. LEG. XIII. G. ANTO.³⁾ — Albae Iuliae. Gud. 57, 7. correctius, quam apud Mur. 87, 4.

1) Contra: DEABVS NYMPHIS VETERIBUS in fragm. Blenckenshopii in Northumberlandia reperto, *Philos. Transact.* Vol. 19. p. 662. Mur. 87, 1. 2) D. RVFRIVS. Mur. 3) Geminae Antoninianae. cfr. Saxii *Miss.* 2. p. 253. Ceterum spuriae sunt Mur. 87, 7. NYMPHIS. DRYAD. SAC. cét. e Vulpii *V. Lat. prof.* T. 3. p. 235. Mur. 86, 7. et 87, 11. NYMPHIS NVMIN. SERM. SACRVM e Ligorio. Contra defendi posse reor sequentem, etsi aliquanto suspectam:

1632. NYMPHIS. AVG. SACRVM || GRAECIVS LEO AQVAM QVAM NVLLVS ANTIQVORVM IN CIVITATE || FVISSE MEMINERIT INVENTAM IMPENDIO EX VOLV || . . . . GRAECI RVFI C. V. PATRON || . . DICAVIT || . . . T. POMPEIANO || COS¹⁾ VI IDVS || NOV. — Venetiis. Biagi *Mon.* p. 182. „Inscr. haec ex Arbe (Urbe?) in museum Nanium translata est.” B.

1) „p. Chr. 173. Consul M. Aur. Claudius Pompeianus, secundum Abneloveen: sed apud Pagium (*Crit. Baron.* T. 1. p. 167.) T. Claudius Pompeianus. Consulatus alter T. Pompeiani in fastis minime reperitur.” Biagi.

1633. NIMPHIS || SALVTIFERIS || EPAPHRODITVS AVG. LIB. AGASO || PRO SECVRITATE || CORNELIAE ADEPTAE || CONLIBERTAE SVAE || V. S. L. M. — Romae. Donati 1. p. 48, 2.

1634. NYMPHIS SANCT. NOVIS REPERTIS || IN VILLAM SVRDINIANAM AMEMPTI || CAES. ET ORCIVIAE PHOEBES ET RHODINI LIB.¹⁾ || DEDVCT. AD EAM VILLAM. QVAE ET || IPSAE MAIESTATI SVAE SE DEDERVNT || IMP. CAESARE VESPASIANO III. M. COCCEIO NERVA COS.²⁾ — In arce Mondragonis. Maffei *Mus. Ver.* 307, 2.

1) Supple cura. 2) p. Chr. 71.

1635. BONIFATI || VIVAS SACERDVS. 1)

EPITYNCHANVS M. AVRELI CAES. LIB. ET A CVBICVLO FONTI-
BVS 2) || ET NYMPHIS SANCTISSIMIS TITVLVM 3) EX VOTO
RESTITVIT. — Romae. Guascus T. 4. p. 77, 44.

1) Christianum fortasse hoc est, certe postmodo marmori insculptum. 2) Ita apud eund.
p. 81. VOLTEIA || Q. F. || POLLA || FONTI || D. D. L. M. 3) Ita leg. docuit Marinus
ap. Visconti *Museo Pio. Clem.* T. 4. p. 93. Guascus habet: III VIVM. (trivium)
quod huc minime quadrat.

1636. FONTIBVS || SACRVM || IVLIA LVPA || M. L. 1) V. S. —
Emeritae. Ponz *Viage* T. 8. p. 138.

1) Merito libens.

1637. NYMPHIS LYMPHISQ. || AVGVST. OB REDITVM ||
AQVARVM. || P. POMPONIVS CORNELIANVS. C. 1) VT VOVIT. —
Scledi in agro Vicet. Mur. 87, 3. Cfr. Maff. *Mus. Ver.* p. 79.

1) COMMISIT. Mur. legit; CONSVLARIS. Maff. Sed apud Don. p. 39, 107.
et Gud. 57, 6. melius sic habetur: — Pomponius Aurelianus C. F. V. C. Vovit.
(Caii Filius, Vir Clarissimus) cfr. etiam Hultmann *Misc. Epigr.* p. 266. Saxii
Mus. 2. p. 252.

1638. * LYMPHIS. SAC. — Perusiae. Vermiglioli *Iscriz. Per.*
T. 2. p. 244. ex Ciattii schedis.

1639. LYPHEIS DIANAE || REDVCIS SACR. || IMP. CAE-
SARE XII. || L. CORNELIO SVLLA COS. 1) || SYNHISTOR || SA-
BIDIAE C. F. DISP. — Aquilae. Mur. 298, 1.

1) u. c. 748.

1640. * HORITHYAE || L. BARBVS L. LIB. || THEOPOMPVS ||
NAV. MERKAT. || V. S. — Firmi. Reines. p. 186, 170. e Langer-
manno, id est, Ligorio, unde merito est suspectissima. Cfr. Maffei
A. C. L. p. 397., unde Donatus p. 49, 2. restituit scilicet! ORITHYIAE.

1641. AQVIS ALBVLIS || SANCTISSIMIS || VLPIA ATHENAIS ||
M. VLPII AVG. LIB. AB EPISTVLIS VXOR || LIBENS || D. D. —
Sine loco. Fabr. p. 432, 8. Cfr. Reines. p. 193. Mur. 88, 1—3.

1642. AQVIS ALBVLIS SA. || C. VMBREIVS || LAVICAN.
PRO || SAL. S. V. S. L. M. — Ad Aquas Albulas. Mur. 88, 3.

1643. C. ACVTIVS || C. F. MATVRVS || A. A. 1) V. S. L. M. —
Patavii. Polcastro *Padova* p. 160. v. etiam in Cap. *de Iside*.

1) Aquis Aponi, hodie Abano.

1644. C. CASSIVS SEVERVS || MISSVS EX. PR. 1) || SPECV-
LATOR || A. A. V. S. L. M. — Patavii. Polcastro *Padova* p. 173.

1) ex praetorio, ut constat ex alia inscript. Patavina ibid. Cfr. similia ap. Mur.
87, 8—12.

1645. Q. SERVILIO PVDENTE || L. FVFIDIO POLLIONE 1) ||
FONTI SCAVRIANO SACRVM || MAGISTRI (*nomina IIII.*) MINI-
STRI 2) (*nomina IIII.*) || DEDICATA || K. AVG. — Romae. Spon
Misc. p. 35, 3.

1) p. Chr. 166. 2) supple: Magistri fontium et Ministri font., ex lap. simili ib.
p. 34., nisi Ligorianaes sunt fraudes.

1646. SEX. ATVSIVS || SEX. FIL. FABIA || ROMA. PRISCVS || EVOC. AVG. || PRIMVS OMNIIVM ARAM TIBERINO || POSVIT.¹⁾ QVAM CALIGATVS²⁾ || VOVERAT. — Hortae repertum, nunc Romae. Fabrett. p. 432, 6. Marini *Iscr. Alb.* p. 18.

1) scil. Hortae; nam Romae sine dubio plures habebat. 2) i. e. miles gregarius; pro nomine proprio perperam habuit Fontaninius *Antiqq. Hortae*, C. 8. Cfr. Foggin. *Fast.* p. 135. ad Calendarium Amiterninum: VI. EIVS. DECEMBR. TIBERINO IN INSVLA.

1647. P. MEVIVS EVTYCHVS || AEDICVLAM RESTITVIT || SEBETHO. — Neapoli. Ald. *Orthogr.* p. 705. Grut. 94, 9.

1648. NIMPHIS. AVFIDI || SERVATRIC. SACR || C. MAGIVS C. F || VELLEIANVS || REST. ET DEDIC. — Ad Aufidum fl. Lupulus p. 180.

1649. * VOLTVRNO || SANCTO || SAC || L. VETTIVS L. F || CN. NOVIVS Q. F || L. OPIIVS L. F || M. MAEVIVS M. F || C. CAESELLIVS C. F || A. PLOTIVS A. F || DE SVO FACIVND || COER.¹⁾ — Prope templum Dianae Tifatinae. Romanelli *Topografia T.* 3. p. 493.

1) „Fu trovata dal Pratilli tra gli scritti di Fabio Vecchioni di Capua.” Romanelli: unde vides non nimis certam esse eius auctoritatem. Est tamen admodum simplex; quales raro solent esse supposititiae.

1650. I. O. M ET || GENIO LOCI || ET RHEINO CL MAR || CELLIVS BF¹⁾ || COS. V. S. L. M || IMP. COMMODO || VI COS.²⁾ — Regiomagi prope Coloniam Agripp. Mur. 343, 4. Saxii *Miss.* 4. p. 85.

1) BI corrupte Mur. Est Beneficiarius Consul. 2) p. Chr. 190.

Alium lapidem Rheno dicatum v. supra in Helveticis. N. 469.

1651. IN H. D. D || I. O. M.¹⁾ ET DANVIVIO EX VOTIO. PRIMANVS || SECVNDI²⁾ VSLI || MCVIANO ET FABI...³⁾ — Rissstissen in regno Wirtembergiae. Memminger *Beschreibung des Oberamts Ehingen.* Stuttgart. 1826. p. 10.

1) In Honorem Domus Divinae Iovi Opt. Max. 2) Secundi filius, vel Secundinus. 3) et Fabiano Cos. p. Chr. 201.

1652. ... LO ... A. BENACO || SVCCSVS Q || SAMICI. MIRINI. || V. S. L. M. Q. SAMICIVS. || SV ... S. ITER... — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 89, 5. Mirini scil. servus: ita HAGENB. Mss. ad h. l. Maffei volebat: *Libertus*.

1653. C. GAVIVS M. || F. C. VERECVNDVS || C. F. MESALLA || FVCINO. V. S || L M. — Ad lacum Fucinum, lotionem salubrem secundum Phoebonium; curat enim scabiem aliosque morbos ceteros. — Saxii *Miss.* 2. p. 254. correctius quam apud Mur. 88, 5. Calogerà *Racc. Vol.* 19. p. 151. Polcastro *Padova* p. 178.

§. 24. L A R E S. P E N A T E S.

1654. LARIBVS || MAG. D. S. D.¹⁾ || M. HISTVMENNIVS. ||
M. L. FLACCVS A. ALBIVS D. A. L || NICEPOR. — Velitris.
Marini *Atti* 2. p. 543. Cardinali p. 24.

1) Magistri de sententia Decurionum. Marini. *De suo dant* Cardinali.

1655. LARIB.¹⁾ SACR. || C IVNIVS IVSTVS MIL. COH. VI
PRAET. STATION. TIBVR. P || L. D. D. D. — Tibure. Mur. 85, 10.

1) p. 86, 4. Laribus Salutaribus.

1656. SEX. FABIUS. SEX. L. STEPHANVS || SEX. FABIUS
STEPHANI L. LAETVS || DE PECVNIA SVA LARIBVS. SACR. ||
DEDERE. — Aquileiae. Bertoli A. d' A. p. 80, 39. Mur. 85, 8.
Rarissima est formula *sacrum dare*. (Grut. 4, 12.)

1657. ANNEIA ALBA || NA LARES ET || ARAM DE S. P. —
In Gordiano. Mur. 115, 3.

1658. LARIB. AVG. || MINISTRI || QVI K. AVG. PRIMI INIE-
RVNT || ANTIGONVS M. IVN^I EROTIS || ANTEROS. D. PO-
BLIC^I BARNAE || EROS A. PUBLIC^I DAMAE || IVCVNDVS M.
PLOTIANI EROTIS. — Romae in insula Tiberina. Fabrett. p. 465,
96., et 97. ordine ministrorum immutato. Similis est sequens:

1659. LARIB. AVGVSTIS G . . . I SACR || Q RVBRIVS. SP.
F. L. AVFIDIVS. CN . . . DICINIVS || ICL. POLLIO FELIX. L . . .
HILEROS || A. IS . . . RIO. VI. K. AVGVSTIS PRIMI MAG . . .
ERVNT.¹⁾ — Romae. Gud. 63, 4. cuius typum dedi. Mur. 85, 6.

1) „Ipse ita accipio:

LARIBVS AVGVSTIS *Geniis Caesarum SACrum*

Q. RVBRIVS. SP. F.	L. AVFIDIVS	CN. LICINIVS
COL. POLLIO	FELIX	PHILEROS

QVI Kal. AVGVSTIS PRIMI MAG^{isterium ini}ERVNT. — De supplemento *Geniis Caesarum* cfr. Grut. 106, 6. (et statim N. 1661.) Aufidius et Licinius fuere generis libertini, quod et cognomina produnt, Magistri; ut servilis conditionis in Mur. 85, 3. ministri. In Grut. 107, 1. habes magistros et ingenuos et servos, in eodem saxo relatos. Pro COL. e Gudio coniceres etiam POL. tribu." HAGENB.

1660. LARIB. AVG || G. AVITTIVS || EPAPHRODITVS || MAG.
AVG.¹⁾ — Venusiae. Lupulus p. 294.

1) Magister Augustalis. Cfr. Lupulum p. 101.

1661. C. MARCIUS APILVS || MAGISTER LARVM || AVGV-
STOR. ET GEN^I || CAESARIS AVGVST || HIC SITVS EST. IN F.
P. XX. IN AG. P. XX. — Santiponce. Ponz *Viage* T. 8. p. 229.

1662. P. FLAVIVS SP. F. CAM.¹⁾ DECIMVS || P. FLAVIVS
PALESTRICVS HA²⁾ || M. TREBONIVS TIBVRTINVS HA || CVR³⁾ ||
CVLTORIBVS DOMVS DIVINAE || ET FORTVNAE AVG LARES ||
AVGVSTOS DD. — Tibure. Visconti *Museo Pio. Clem.* 1. p. 303.
ed. Mil.

1) *Camilia* tribu. 2) quid haec nota sibi velit, nescio. 3) *Curatores*.

1663. DIIS LARIBVS || CAPETICO||RVM GEN||TILITATIS. — Placentiae Hispan. Ponz *Viage* T. 7. p. 125. Similis est Mur. 85, 7.: DIS LARIBVS CAPEREN||SIS GENTILITATIS || III. OB HONOREM QVOD CECIVS EREPTA EST CAPERAE COCEIA CLESI||F. SEVERA. — Caperae in Hispania. Hoc Saxius *Miss.* 2. p. 251. e Grut. 933, 40., quod dabimus in Cap. *de Re municip.*, ingeniose ita restituit: — *gentilitatis, ob honorem, quod civis recepta est Caperae Cocceia, Celsi F. Severa.*

1664. LARIBVS COMPETALI||BVS SIVE QVADRIVI.... — Moguntiacy. Fuchs. 1. p. 64. Cfr. cum titulo hoc admodum notabili §. de Matribus cet.

1665. I. O. M. ET L. MIL. ¹⁾ CETERIS||QVE DIS || C. IVL. PISIBAN || MAXIM || AEMIL. PAPVS TR. LAT. ²⁾ LEG. II. AD || V. S. L. M. — Budae. Sestini p. 257.

1) Laribus militaribus, ut in alio lap. Budensi. Grut. 1068, 2. DIS MILITARIBVS. Ceterum Schoenwisner *Lacon.* p. 158. habet LA. M. 2) Tribunus Laticlavus.

1666. LARIBVS || DOMEST || SAC || V. S. L. M. — In Sabinaria Hungariae. Grut. 106, 12.

1667. GENIO AVGVSTI || ET LARIBVS PATERNIS || EX VOTO SEX. CAECILIVS || MODESTVS S. L. M. — Romae. Donati 1. p. 42, 7. et 43, 12.

1668. [VOLCANO ¹⁾] || LARIBVS PVBLICIS SACRVM || IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS || PONTIFEX MAXIMVS || TRIBVNIC. POTESTAT. XVIII. || EX STIPE QVAM POPVLVS EI || CONTVLIT K. IANVAR. APSENTI || C. CALVISIO SABINO || L. PASSIENO RVFO. COS. ²⁾ — Romae. Grut. 106, 4.

1) Add. Holth. ad Grut. 61, 1.: *Volcano*: Hanc vocem hinc movendam ac praemitendam illi inscript., quae est 106, 4., docet Patin. *Famil. R.* p. 55. Almelov. De tota hac inscript. cfr. Casaub. ad *Suet. Aug.* 57. 2) u. c. 750. p. Chr. 4.

1669. PECVLIA || RECESSAE LI... ANN. XL || CVL. LAR || PVB. COL. ¹⁾ || F. C. — Olivae Hispan. Ponz *Viage* T. 8. p. 39.

1) vel Cultrix vel *Cultoribus* Larum publicorum Coloniae faciendum curavit.

1670. I. O. M. || ET LARIBVS PVT. CIV. ¹⁾ || C. AR. FLAVIANVS. AED. CVR || CVM BASI ET HYPOBASI || D. D || DEDICATVM L. ARVNTIO ET || C. CLAVD. MARCELLO COS. ²⁾ — Puteolis. Grut. 10, 2. Mur. 296, 3. correctius apud Vignol. p. 192.

1) Puteolanae Civitatis. 2) u. c. 732.

1671. LARIBVS TAR||BVCENBACIS. C. ECECIS. P. ARIVS P. A. VV || V. S. L. M. — Aquis Flaviis in Lusitania. Mur. 1983, 11. cfr. similes ibid.

1672. MAX. SV||MVS. LOV||ESSI F. LA||RIBVS VI||ALIBVS V. S. L. M. — In oppido S. Torquati in Gallaccia. Mur. 1984, 1. *Lari Viali* est etiam in Grut. 78, 1. et Spon *Misc.* p. 113, 95.

1673. LARI VICTORI¹⁾ || SACRVM || GAVIA STATVTA || V. S.
L. M. — Perusiae. Vermiglioli *Iscriz. Perug.* 2. p. 244.

1) Hoc sine alio exemplo.

1674. T. FLAVIO PHILETO ET STATILIAE || PAVLAE. ET
STATILIAE SPATALE || VIXIT ANN. XX. IVSSV DECVR || LARVM.
VOLVSIANORVM.¹⁾ — Loco mihi ignoto. Donati 2. p. 410, 5. ex
Passioneo.

1) vide ne corruptela lateat. Passioneana permulta non nimis perite videntur
exscripta.

1675. I. O. M. || DIS. DEABVSQVE || HOSPITALIBVS PENNATI-
BVSQ. OB CONSERVATAM SALVTEM SVAM SVORVMQ. || P.
AEL. MARCIA NVS PRAEF. COH || ARAM SAC. F. NC. DE.¹⁾ —
Durham in Britannia. Mur. 11, 6.

1) fecit. nunc dedicavit. In notis Magonis NC. nunc exponitur. malo tamen NO.
DE. nonis Decembribus. C. H. A. in *Misc. Obs.* 1742, 4. p. 183. Sed in Marin.
Oxon. *Chandl.* p. 3. T. 1. legitur F. N. C. D., quod exponunt: Nummis cccc. Vide
etiam Saxii *Miss.* 1. p. 37.

1676. T. ANNIVS L. F. LARGVS¹⁾ || DIBVS PENATIBVS || OB
REM MILITAREM || VOTVM SOLVIT. — Valeriae. Mur. 85, 1. —
Perusiae. Vermiglioli *Iscriz. Per.* 2, 242.

1) Mur. *Largi.*

1677. I O M || ET DIS PENNATIBVS || SCAVRIA || N. V. S.¹⁾ —
Carlsburgii. Maffei *Mus. Ver.* 237, 5. Seivert p. 35, 58.

1) Sic Seivert. Maffei: SCAVRIANVS.

1678. IOVI ET || DIS PENATIBVS || P. NANONI DIOPIANTI
AVGVSTALES ATINATES. — Atinae in regno Neapolit. Mur.
1030, 4.

1679. DIIS || PARENTIBVS || AVGVSTIS || PORTICVM DEDIT ||
L. IVLIVS M. F. PAVPER. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 91, 4.

§. 25. GENII.

1680. GENIO S || LVCVLLVS || AMIANI FIL. || D. P. — Chi-
chester in Britannia. *Bulletin des Sciences histor.* Février. 1824. p. 113.

1681. GENIO. SOMN || L. DOMITIVS. L. L || ARGYRVS LA-
NARIVS || DOMITIA L. L. MYRTALE || S. P. D. D || DEDIC. K.
IAN || L. CEIONIO COMMODO ET || SEX. VETVLENO POMPEI-
ANO COS.¹⁾ — Romae. Grut. 99, 5.

1) p. Chr. 136.

1682. IOVI. CVSTODI || ET. GENIO || THESA VRORVM ||
ARAM || C. IVLIVS. AVG. LIB || SATYRVS || D. D. — Romae.
Fabrett. p. 77, 88. Visconti *Jenkins* p. 73.

1683. I. O. M. ET || GENIO P. R. ET VENALIC || C. C.
LAPPI. MVTLIVS ET || RVFVS. ET || L. L. RVBRI. ANTIOCHVS
|| ET HYMNVS || VOTVM SOLVERVNT L. M || L. VERGINIO

RVFO || C. MEMMIO REGVLO COS. ¹⁾ — Romae. Grut. 1006, 5. (eadem fere ib. 8, 3.)

¹⁾ p. Chr. 63.

1684. -- QVIS HANC ARA || LAESERIT. HABEAT || GENIVM IRATVM || POPVLI ROMANI || ET NVMINA DIVORVM. — Romae. Fabrett. p. 76. VIII. Cfr. Reines. I, 86.

1685. GENIO || NORICORVM || L. IVLIVS BASSVS || STATIONARIVS EORVM || D. D. — Romae. Fabrett. p. 77, 86. Gud. 66, 5. Similes inscriptt. videsis in Geographicis passim.

1686. GENIO || TERRAE BRITANNICAE M. COCCEI || FIRMVS || O LEG. II AVG. — Graham's Dyke. Archaeologia T. 3. p. 149.

1687. SIGN. VICTO ¹⁾ || Q. GAV. MAXIMVS || Q. TOR. PRISCIANVS || MAGG. COL. GEN || P. P. S. ²⁾ P. AEL. EXVPE|RA|TVS. ET. T. AVR || PECVLIARIS SCRI || COLL. II ³⁾ DD || MODESTO ET PRO|BO COS. ⁴⁾ — Savariae, hodie Szombathely. Mur. 2053, 7. correctius in Bulletin des sciences histor. Mars 1827. p. 240.

¹⁾ Signum Victoriae. ²⁾ Magistri Collegii Genii Provinciae Pannoniae Superioris, explico ego. Bitnicz l. l.: Magistri Collegii. Genio cet. ³⁾ Scribae Collegii iterum potius quam Scr. Coll. secundi, ut vult Bitnicz. ⁴⁾ p. Chr. 228.

1688. GENIO CONVENT || A|STVRICENSIS. — Tarracone. Grut. 140, 6.

1689. NYMPHIS AVG || ET GENIO PAG. ARVSNATIVM ¹⁾ C || PAPIRIVS THREPTVS. — Veronae. Maffei Mus. Ver. p. 75, 3.

¹⁾ Arusnates in agro Veronensi.

1690. GENIO || MVNICIPI ¹⁾ || SEGVSINI || IVL. MARCEL|LI|NVS V. P || EX VOTO POSVIT. — Aug. Taurinor. Maffei Mus. Ver. p. 210, 3.

¹⁾ Huius municipii cives vikani Segusini appellantur ib. 233, 2.

1691. L. PINARIVS RVFVS OB HONOREM || AEDILITATIS IMAGINEM GEN. . || MVNICIPI LILYBITANORVM. EX. ARG. R. V. P. S. P. ¹⁾ — Marsalae in Sicilia. Fabrett. p. 78, 91. Torremuzza p. 8, 17.

¹⁾ ex argento rudi quinque pondo sua pecunia. Fabr. Ex argento rudi pecunia sua posuit. Torr. Hagenbuch. in corruptela latere potius argentum purum suspicatur.

1692. I. O. M || ET GENIO MVNICIPI. FL. NOVIOD || SACRVM || L. POMPEIVS INGENVVS. CO. S. ¹⁾ || V. S. L. M. — Novioduni prope Aemonam, prope Mokviz et Zhatesch in Carnia. Muchar 1. p. 160.

¹⁾ Hoc corruptum. Fuitne CV. S. id est, cum suis? Hoc certe loco nec de Consule, nec de Conseruo cogitandum.

1693. GENIO || COLONIAE BENEVENTANAE || SEPEA ¹⁾ C. L. FIDELIS SVA PECVNIA FECIT || LOCO ²⁾ D. D. D. — Beneventi. De Vita p. 99. et Inscriptt. p. 5, 25.

¹⁾ Gud. p. 66, 6. (pro Sepea male Cestia.) ²⁾ notandum hoc v. omnibus literis scriptum; notam L. D. D. quidam explicare solent Locus datus, quum sit Loco dato Decurionum decreto,

1694. DIKATA || L. VENVLEIO APRONIANO || L. SERGIO PA...¹⁾ || SANCTISSIMO DEO || GENIO COLONIAE PVTEOLANORVM || NEMONIA CALLISTE NEMONI || EVTYCHETIS CVM DVOBVS || M. M. NEMONIS FILIIS || EVTYCHIANO ET GEMELLIANO || FRATRIBVS SVIS ET || NEMONIA IANVARIA FILIA SVA || DONO DANT. — Neapoli. Mur. 79, 3. 1115, 4. cfr. 5.

1) Duumviri Coloniae Flaviae Augustae Puteol. v. Vignol. *Inscr. sel.* p. 193.

1695. GENIO PLEBIS SAC || L. SEPTIMVLENVS VITALIS || Q. LVSIVS ACRABANVS || Q. IVLIVS DAPNVS || M. CVRVIVS SPORVS IIII VIRI¹⁾ || OB H. M. M.²⁾ — Narbonae in Dalmatia, nunc Venetiis. Biagi *Mon.* p. 176. Donati 1. p. 45, 1.

1) Passerius leg. volebat IIII Viri. 2) ob honorem magistratum.

1696. GENIO ORD¹⁾ || QVEM VLP. DOM. HERMES || AVG. COL. APVL. ORN || ORNAM. DECVR.²⁾ PROMI||SERAT.³⁾ VAL. THREPTVS || ET DOMITI. REGVLVS || HIPPONICVS. HERMES. ONESIMVS AVGG. COL. H.⁴⁾ P. C || L. D. D. D. — Várhely. Grut. 110, 1. cfr. 481, 5. Correctius in quibusdam ap. Seivert p. 104, 148.

1) Ordinis. 2) ornatus ornamentis Decurionalibus. 3) Inserit hic Grut. T. P. S. L. 4) huius., sed Grut. N. (nostrae) Ponendum Curaverunt. Ex his literis N. P. C. Reinesius incredibili acumine confecerat: Coloniae NaPuCae.

1697. PRO SALVTE DOMIN||ORVM NN. INVI||CTISSIMORVM || AVGG. GENIO LOCI || FLAVIVS LONG... || TRIB. MIL. LEG. XX || LONGINVS FI... || EIVS. DOMO || SAMOSATA || V. S. — Chester. Camden-Gibson T. 1. p. 482.

1698. DEO. TVTEL || GENIO LOCI. — Al-Hamae. Hispan. Grut. 105, 2. Cfr. Fabrett. p. 79, 92. „Genios istos locales, Tutelas absolute vocari reperio a Petronio C. 57. Fragm. Tragur. *ita Tutelam huius loci habeam propitiam*, unde in ista Grut. inscript. non duplex, sed unum idemque nomen contineri opinor.” Contra HAGENB. Mss.: Si in Grut. 105, 2. malis duo numina, iuvaris ex Mur. 79, 6., quod auctius exstat in Maff. *Mus. Ver.* 313, 3.: Romae in ruderib. Castris Praetorii:

1699. GENIO ET FORTVNAE || TVTELAEQVE. HVIVS || LOCI²⁾ COHORTIVM || PRAETORIARVM || ..... || AETERNI AVGVSTI || VALERII LI..... DALMATIVS || PRINC. KK.²⁾ EX VOT... RVNT. DEVOTI || NVMINI MAIESTAT. QVE. EIVS. —

1) TVTELAE AVGVSTAE. Mur. 103, 9. 2) Princeps Castrorum.

1700. TVTELAE || DOMVS || RVPIL.... || M. HER.... || RESTIT... MEM. — Verona, nuper reperta, necumque communicata a V. Cl. Labus, qui supplet: *M. Herennius Restitutus memor.*

1701. GENIO LOCI || FELICITER. — Eboraci. *Philosoph. Transact.* T. 24. p. 2145.

1702. INNOCENTI CVM ENGRATIO VIVAS.
GEN. ET HON.

MAGI. GERMANI STATORI || MARSIANI EQ. R. E. P. DEC. DEC. V. || EX D. III. ¹⁾ COLL. FAB. ET CENTON. || CVRATOR ARK. TITIANAE. COLL. SS. || ANNI CLI. ²⁾ COLON. C. A. F. MED. ³⁾ || ET IVNONI || CISSONIAE APHRODITI EIVS || D. XII. COLL. SS. PATRONIS || PLVRA MERENTIBVS. ||

INNOCENTI. QVI SIC AGIS. BENE VIVAS. — Mediolani. Fabrett. p. 73, 72. Cfr. Grut. 477, 1. „Utrumque monumentum puto erectum, quum homines illi natales suos celebrarent, quibus vitam eis longam clientes sint apprecati, unde explicandae acclamationes istae.” HAGENB. Mss.

1) Equitis Romani Equo publico, decurionis decuriae V. ex Centuria quarta. 2) Collegii supra scripti anni 151., ex quo Collegium isthoc constitutum fuerat. 3) Coloniae Concordiae sive Claudiae Augustae Felicis Mediolanensis. Cissoniae Aphroditii, ab *Ἀφροδίτιον*, eius uxoris. Ad Fabrett. p. 101. HAGENB. suspicatur, *Innocenti* fortasse esse quartum aliquod nomen Magii Germani Statoris, similiter cum *Engratio* s. Eueratio *Ἐνγκράτιον* Cissoniae Aphroditii. *Ἐγκράτιον*, ut Phronesium, Philematium.

1703. * GENIO EXERCITVS || QVI EXTINGVENDIS SAEVIS-SIMIS LATRONIB || FIDE ET DEVOTIONE ROM. ¹⁾ EXSPECTAT. ET || VOTIS OMNIVM SATISFECIT. — Romae sub Capitolio ap. arcum Severi. Mazoch. 23, 10., qui tamen ipse non vidit, unde neque haec inscriptio caret omni suspicione. Grut. 109, 3. Nardini 2. p. 347. ex Grut.

1) devotione Romana exspectioni. Mazoch.

1704. GENIO LEGI... III. . E... O DNN — DIOC... IANI... AVG... VREL MAXIM... IVS EX PRAEF... ¹⁾ || LEG. EIVSDEM... VOTVM POSV. — Semendriae. Acta Erud. Lips. 1742. p. 166.

1) i. e. et Genio Domini nostri Diocletiani Augusti, Aurelius Maximinius Expraefecto cet.

1705. GENIO 7 ¹⁾ || TIB. CL. AVITVS || MANSVETVS || OPTIO. — Vindobonae. Maffei *Osserv.* 1. p. 182. Mur. 76, 2.

1) Centuriae.

1706. GENIO || LEG. XIII. GEM || Q. CAECILIVS || LAETVS. LEG || LEG. EIVSDEM V. S. L. — Albae Carolinae. Seivert p. 48, 59. — GENIO NVMERI EQVITVM SINGVlarium est ap. Mur. 549, 2.

1707. GENIO PRAETORI || CL. EPAPHRODITVS || CLAVDIANVS || TRIBVNVS CHO || II. LING. V. L. P. M. ¹⁾ — Lanchester in Episc. Durham. Camden-Gibson. T. 2. p. 137.

1) Lingonum. Votum libens posuit merito.

1708. GENIO PRAETORI. HVIVS || M. VAL. LONGINVS. LEG || LEG. XIII. G ¹⁾ || SEVERIANAE || CVM SVIS || VOTVM || POSVIT. — Albae Carolinae. Seivert p. 50, 64.

1) Geminae: eiusdem, quae antea Antoniniana, postmodum Gordiana appellata est.

1709. IN H. DD || GENEIO (sic) SANCITO MAREL. CL ¹⁾ || POMPEIANVS || MIL. LEG. VIII || ANTONINIANAE || AVG. ²⁾ BF. COS. ³⁾ TD. ⁴⁾ IANVAR || IMP. D. N. ANTONO ⁵⁾ III || ET BAL-

BINO II. COS.⁶⁾ — Wiesbaden. *Mémoires de la Société de Cassel*. p. 322., ubi pessime explicatur. Rectiora hic accipe.

1) i. e. M. Arelus, s. potius, Aurelius Claudia tribu. 2) Augustae. 3) Beneficiarius Consul. 4) Exscriptor adnotabat haec legi potuisse etiam FD. vel ED. Fuit igitur EID(us). 5) Antonino. 6) p. Chr. 213.

1710. GEN II COLLEGI ARIMIN II L. MARIVS II PEGEVS¹⁾ II B. M. D. D. — Arimini. Ex Io. Blanco (*Bianchi*) HAGENB. Mss.

1) Idem nomen exstat ap. Grut. 240. col. 2. lin. 6. M. ACILIVS. PEGEV... ID.

1711. GENIO II FAMIL. MONETAL II DEMETRIVS CAES. N. SER II EPAPHRODITIANVS II DE S. P. D. D. — Romae. Fabrett. p. 77, 83.

1712. I. O. M. H. AVG¹⁾ II SACR. GENIO FORINARVM II ET CVLTORIBVS HVIVS LOCI II TERENTIA NICE II CVM TERENTIO DAMARIONE FILIO. SACERDOTI II ET TERENTIO DAMARIONE IVN II ET FONTEIO ONESIMO FILIO II SACRORVM.²⁾ SIGNVM ET BASIM II VOTO SVSCEPTO DE SVO POSVIT II LVSTRO EIVSDEM DAMARIONIS. — Romae. Grut. 9, 5.

1) Herculi Augusto. 2) suppl. ministro sacrorum. HAGENB.

1713. GENIVS ... TRI.¹⁾ *Infra*:

LVCCEIVS PECVLIAVIS REDEMPTOR PROSCENI II EX BISO²⁾ FECIT. — Capuae, in anaglyptici operis marmorea tabella, quam ample illustravit Mazochius in *Commentar. cet. Polen. Supplem. T. V.* p. 672.

1) *Theatri serpentis imagine sculptus.* 2) *visu.* Habent hanc inscr. etiam Fabrett. p. 78, 90. *Gor. Etr.* 1. p. 391.

1714. GENIO. LAVACRORVM. METELLI. — Romae. Grut. 111, 7.

1715. GENIO COLLIB.¹⁾ DEI SILVANI II AELIVS SILVANVS IVN II PRO VOTO D. D. — Romae. Mur. 77, 2.

1) Singulare hoc. HAGENB. Mss. tentat: Coll(egii) Lib(ertorum.)

1716. D. M.¹⁾ GENIO AVGG. LAR. SAL²⁾ II FORTVNATVS AVG. LIB. — Romae. Grut. 106, 5. et 107, 7.

1) D. M. est in tabula Boissardi. 2) fortasse SACrum. HAGENB.

1717. GENIO CAESARVM II DIOGENETVS. VILIC. FEC. — Neapoli. Grut. 107, 9.

1718. GENIO AC MAIESTATI II IMP. ANTONINI PH. FELICIS AVGVST II M. AVRELIVS AVRELIVS. DEVOTISSIMVS II NVMINI EIVS. — Romae. Grut. 1085, 6.

1719. * GENIO DOMNORVM. CERERI II T. PBLICIVS CRESCENS LARIBVS II PVLICIS DEDIT. IMAGINES ARGENT. DVAS.... — Patavii. Reines. p. 181, 159. Suspecta inscriptio.

1720. GENIO II SIMILIS II FAMILIA.¹⁾ — Romae. Fabrett. p. 75. VII. et Grut. 111, 11.

1) i. e. Genio Domini, cui Similis nomen, dedicant Servi et Servae. Cfr. Reines. p. 222, 240. Labus (*di un' epigrafe Latina* p. 102.) interpretatur de P. Sulpicio Simili, de quo vide Dionem Cass. 69, 19.

1724. GENIO DOMINICO ¹⁾ || ZOILA VIIIC. ²⁾ — Arimini.
Don. Cl. 4, 140. Mur. 77, 4.

1) id est Domini sui. Mur. 2) Sic in Inscriptt. semper pro *villicus*.

1722. . . . PHOEBVS SER || GENIO IPSIVS D. D. — Romae.
Don. 50, 142. Mur. 78, 2. Initio est mutila, unde IPSIVS ad dominum Phoebi servi debet referri, non ad Phoebum ipsum.

Genii et Iunones etiam mortuorum. v. Fabrett. pag. 72. item:

1723. GENIO || L CORNELI || HILARIONIS ||

IVN. SATVRNIIAES. — Ad portam Capenam. Marini
Atti 2. p. 444.

1724. GENIO || C. IVLI || AVGVSTAE ¹⁾ L || PROSOPAE ||
DELICII IPSIVS || ET LIVIAE DRVSI || CAESARIS || VIX. ANN.
IX. — Romae. Fabrett. p. 72. V. (cfr. eund. p. 438.)

1) Liviae.

1725. P. ALFENO HYPANO || GENIO ET || DIS MANES ||
THORIA || GEMELLA FECIT. — Romae. Mur. 76, 1.

1726. D. M. S || M. VETI DECEMBRIS || FILI PISSIMI RE-
LIQVIAE || PIETATI ET GENIO INFERNO AB M. VETIO || TRO-
PHIMO ET VETIA LVPVLA || PARENTIBVS. — Romae. Fabr.
p. 73, 74. Mur. 79, 5.

1727. DIIS MANIBVS || ET GENIO ¹⁾ || C. FLAVII HERMETIS ||
AVG LIB || AB EPISTVLIS GRAECIS || IVLIA ANTISTIA MATER
|| INFELICISSIMA FILIO || DE SE B. M. CVM LACR || P || VIX.
AN. XVIII. M. V. D. XIII. — Romae. Grut. 587, 1.

1) cfr. Mur. 1649, 16.

1728. HERMA DE SVO DAT.

GENIO CANONIS ATTALI (*foramina*) GENIO PASICLENIS
LIBERTI || SERVI. —

Romae. Fabrett. p. 70. IV.

1729. Incertum est, an haec quoque inscriptio, quemadmodum
vult Aldenbrück *de Relig. antiq. Vbior.* p. 81., ad Genios referenda sit:

DIS GINIBVS ¹⁾ || SACRVM || SEX. COMMIVS SACRATVS
ET || CASSIA VERA || EX IMP. IPS. ²⁾ — Prope Coloniam Agripp.

1) Geniis? 2) ex imperio ipsorum.

1730. Dubiae plane fidei esse inscriptiones, Genio Dei alicuius
dicatas, veluti *Genio Martis* Reines. Cl. 4, 85. *Genio Plutonis* Grut.
1073, 8. observarunt Maffei *A. C. L.* p. 193. et Zaccaria *Istituz.*
p. 180., quamquam e Minucii Felicis Octavio C. 29. afferri poterant verba:
est eis tutius per Iovis Genium peierare, quam regis: et Genium Ioviale
cum Martiano Capella memorat Arnob. L. 3, 40., ubi vide patrum meum.
Genius Iovis est ap. Mur. 587, 1.; ita, ut de singulis caute sit
iudicandum, neque propter formulam rariorem temere possint reiici.
Cfr. Redaelli *Notizie istoriche* 2. p. 98.:

1731. GENIO ASC ¹⁾ || L. PLINIVS || BVRRVS. ET || P. PLI-

NIVS || TERN. — Ad lacum di *Lecco*, intra vicos *Onnio* et *Vassena*.

1) *Genio Asclepii*.

1732. VERNANVM, id est, Vernarum Genium, viri quidam docti reperisse sibi videbantur in Tabula Antiatina, v. c. Bianchini *Iscriz. sepulcr.* T. VI. LYSIMACHVS AEDIT. VERNANI. Cfr. Gorium *ad Don.* p. 53. et Foggini *Fastos* p. 153. Sed accuratius inspecta tabula Marinius deprehendit exhiberi: — AEDIT. VERNARVM: unde actum est de VERNANO. Cfr. Foggini *Fastos* p. 143. Similem, ni fallor, AEDITVVM SINGVLARIVM damus in militaribus; est scilicet is, qui aedituat in sacris vernarum, equitum singularium.

§. 26. FORTVNA.

1733. FORTVNA COLEND. — In latere coctili apud Marini *Atti* T. 2. p. 510.

1734. FORTVN || T. PINNIVS || T. F. FIRMVS. — In castro Pernumiae agri Patavini. Polcastro p. 11, 33.

1735. FORTVNAE || SACRVM || C. DOIVS. C. F. CHORON. EX AVRI || P. 7. V. 1) V. S. L. M. — Perusiae. Maffei *Mus. Ver.* 360, 4. correctius apud Marini *Atti* 1. p. 259. et Vermiglioli *Iscriz. Perug.* 2. p. 240.

1) coronam ex auri pondo unciis (Marini,) scrupulis (Vermiglioli, mire!) quinque votum cet.

1736. DEAE FORTVNAE TVTELAE || L. BABVRIVS IVVENIS. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 825.

1737. FORTVNAE ADIVTRICI ET TVTELE. VAL || FLORENTINVS || V. L. S. — Romae. Grut. 73, 7.

1738. FORTVNIS ANTIATIBVS 1) || M. ANTONIVS RVFVS AXIVS || DAMASCO. 2) S. D. D. — Antii. Grut. 72, 3.

1) Cfr. a Torre *Mon. vet. Antiq.* p. 5. et 15. Burmann. *ad Suet. Catig.* C. 57. FORTVNIS simpliciter in lap. Gratianopolit. Grut. 72, 3. — FORTVNIS SALVTARIBVS (prope Bonnam) Grut. 79, 2. De pluribus Fortunis v. Hand *ad Statium* p. 447. 2) Damasco scil. oriundus.

1739. 1. FOR. VICTRICI. ANTI. 1) — 2. SENATVS POPLS. — 3. PLACENT MARTI || IN BELLO FEROCES. — Panormi, in clypeolo aereo. Torremuzza p. 12, 28.

1) Fortunis Victricibus Antiatribus.

1740. M. OFASIVS || FIRMVS. MARVS || CORNELIVS MARI F || CLV. 1) COSSINVS || PRAEFECTVS. FABRV || TRIBVNVS. MILITVM || LEG XIII GEMIN VICTRIC || CVRATOR. LVSVS. IVVEN 2) || II. VIR. PATRONVS COLON || FORTVNIS. ANTIATIBVS || D. D. — Velitris. Mur. 614, 3. correctius ap. Gud. 49, 9. melius etiam ap. Cardinali *Iscriz. Velit.* p. 13., qui typum ipsum dedit.

1) *Clustumina* s. *Crustumina* tribu. De *Cluentia* tribu cogitat Cardinali, quam nullam fuisse demonstrabo in §. de Tribubus. *Clusina* tribum, quae nunquam fuit, nescio quo errore interpretabatur Hagenb. Ita *Cossinus*, ut solet tribui postponi,

nomen erit proprium. At quum in Ipso lapide ambigua sit lectio, facile CLV. accipi possit pro CIV. De *Cive Cossino* cogitavit Mur. et ipse Cardinalius dubius haeret. Attamen *Cossinus* pro *Cossanus* vel *Cosanus* exemplo certo caret. 2) De his vide, ubi de collegiis sermo erit. Spectat huc tessera theatralis plumbea, Parisiis adservata: Caput senis barbati, in occipite nota: V. in margine:

MYNICIPIVELITERFEL. ex altera parte: caput iuvenis cum inscriptione: IVVENAVELITERFEL. id est, Viscontio interprete: *Iuvenalia Veliterna feliciter*. Vides municipium hic Velitras dici, quae in lap. est colonia. Cfr. Cardinali p. 20.

1741. FORTVNAE || AVG || AET¹⁾ || PROCVLINA || VS. — In Britannia, loco mihi ignoto. *Philosoph. Transact. T. 43. p. 160. Saxii Miss. 2. p. 244.*

1) *Asternae. Sax.*

1742. * FORTVNAE BARBATAE || SACR || L. AVRELIVS MARCELLIANVS || AVG. LIBERTVS. EXCERPTOR¹⁾ V. S. L. M. — Romae. *Spon Misc. p. 104, 74. Mur. 81, 2.*

1) Murat. melius habet EXCEPTOR (*ἐκλήπτωρ* v. Fabrett. p. 683. potius, quam *ταχυγράφορ*, notante Hagenb. *Mss. ad Spon l. l.*) Ceterum est Ligoriana, eoque nomine suspectissima. Scil. ab Augustino de *Civ. Dei* 4, 11. memoratur *Fortuna barbata*, cuius aediculam in urbis regione secunda collocat Panvinius. Hinc sumpsit homo fraudulentus.

1743. FORTVNAE BON || SACRVM || L. VIB. LATRO CLEMENS || V. S. L. M. — Perusiae. *Maffei Osserv. lett. 5, 217. Mur. 1983, 8. Vermiglioli Iscriz. Per. 2. p. 241.*

1744. FORTVNAE BONAE || DOMESTIC. SACR || Q. PAETIN. SENILIS || V. S. L. L. M. — Albae Iuliae. *Grut. 74, 5. Seivert. p. 163, 237.*

1745. FORTVNAE || CONSERVATRICI L. SENECAIANIVS. MARITIVS. LEG. VI. VICT. — Bathoniae. *Philos. Transact. T. 14. p. 457. Mur. 81, 4.*

1746. * FORTVNAE EQ.¹⁾ SACRVM || M. VLPIVS M. F. PAL. ARRONIMVS EQ || ET VLPIA MVSA || PRO SALVTE FIL S || VOT. SVSC. LIB. MER. *A latere: VLPIANVS ET EVITVCHIA LIB || EX VOT || PERAGE || CVRARVNT.* — Romae. Antii ponit *Mur. 82, 1.; Romae Fabrett. p. 752, 591.*

1) Equestri. Cfr. *Grut. 75, 4.* Est tamen Ligoriana, ac valde suspecta propter insolita compendia LIB. MER. — et PERAGE, maximeque nudum illud EQ. pro EQ. ROMANVS, post mirum *Arronimi* nomen.

1747. GRATAE FORTVNAE || SACRVM || L. SILVIVS L. F. APRVSIANVS P. T. ¹⁾ APRVSIA SABINA. || V. V.²⁾ — Prope Palum. Don. p. LVI.

1) L. ET. 2) Vti Voverant.

1748. GENIO LOC || ET FORT. MAGNAE || Q. APPIANVS || MATERNVS PRO SE ET M || VETIO BELLATOR. EX || V. L. S. SOL. M.¹⁾ — Albae Iuliae s. Carolinae. *Seivert. p. 158, 227.*

1) Non est, ut vult Seivertus, *ex voto lubens suscepto solvit munus*, sed L. S. coniungendum, ut sit *Ex voto Libens solvit merito*.

1749. IOVI O. M || FORTVNAEQVE || MELIORI AVG || ET DIS DEABVS || QVAE (sic) COMMVNIBVS. M. GELLIVS || STEPHANVS

IVN || CVM STEPHANO PATRE || DOMV TERTIANA. EX || DIVTION. RESTIT. DEDICARVNTQ. — Spoletii. Grut. 3, 9.

1750. FORTVNAE OBSEQVEN||TI SACRVM || FLAVIA MODESTINA || PERP. EIVS ANTISTES ¹⁾ || EX VOLVNTATE TEREN||TI AEMILIANI VIRI || SVI. IN PRAEDIO A PATRE FL. MODESTO || SALACIENSI SIBI || RELICTO. A. L. F. ²⁾ — In Lusitania in territ. Ferrariensi. Grut. 75, 8.

1) pro *Antistita*. 2) animo libenti fecit.

1751. LEVCAE ANSPA||NIAE L. OCCVSIA || VENVSTA. MAG. || DEAE OBSEQVEN||TI. ¹⁾ D. — Aquileiae. Gud. 22, 2. Bertoli A. d'A. p. 79; 48. — Mur. 94, 8. Hultmann *de serv. binom.* p. 35.

1) Ita videtur intelligendum: *Occusia Venusta, magistra Deae Obsequentis, Leucae, Libertae Anspaniae posuit.* Deam Obsequentem Fortunam interpretatur Bertoli, conferens Fortunam Obsequentem, cuius templum Romae ad portam Capenam erat *Magistrum Feroniae* dat Grut. p. 25, 12. *Obsequenti*, pro *Obsequentis*, ut *Sacerd. Iovi Tonan.* Grut. 307, 7. *Sacerdotis Iunoni* Mur. 157, 6. *Sac. Soli* Mur. 155, 1. notante HAGENB. Mss.

1752. * FORTVNAE OMNIVM GENT. ET DEOR || IVNIA. AVILLIA TYCHE. D. D. — In monte Argentario. E Ligorio Don. Cl. 1, 117. p. 41. Mur. 83, 1. Merito suspectam Dorvillio ad *Charit.* p. 331. frustra defendunt Murat. et Saxius *Miss.* 2. p. 247.

1753. C. IVLIVS POLYBI DIVI || AVGVSTI LIBERTI L || ANTHVS || SALTVM FORTVNAE OPIFERAE || RESTITVIT. PRO SALVTE || POLYBII LIBERALIS PATRIS. — Tibure. Grut. 75, 9. Morcelli *St.* 1. p. 25.

1754. FORTVNAE PRAETORIAE || L. MCVIVS NICEPHOR || MAG. HERCVL. AVG || GN. COPONIVS EPAGATHVS || CVRATORES ¹⁾ PRIMI D. S. P || CVLTORIBVS D. D. — Tibure. Mur. 83, 3. 1991, 10. Don. 1, 137. Morcelli *St.* 2. p. 33. Saxius *Miss.* 2. p. 247.

1) Mur. male *Curator.* ita Magistri primi ap. Fabrett. p. 487, 168. De Herculaenis Augustalibus vide inter *Sacerdotia*.

1755. FORTVNAE || COH. I. BATAVOR || CVI PRAEEST || M. ELACCINIVS || MARCELLVS PRAE. — Cilarni (Colerton.) *Philos. Transact.* T. 19. p. 661. Mur. 81, 3.

1756. GN. FLACCVS Q. FVL F. DE||CVMAM PARTEM HERCVLI ET PRO REDITV FELI||CISSIMO EX AFRICA VIN||BI FRATRIS ET PRO SAL ¹⁾ || PETINAE MATRIS SIGNA || AVREA FORTVNAE PRAEN || ET FERONIAE SANCTIS||SIMAE DD T. VINIO COS. ²⁾ — Prope Lugnanum in lam. aerea. Mur. 307, 5. Maff. *Mus. Ver.* 471, 2.

1) salute. 2) p. Chr. 69. post mortem Galbae, Vinii collegae.

1757. FORTVNAE PRIMIGENIAE || MARCIVS TELESOPHORVS || VOTVM SOLVIT. — Praeneste. Mur. 83, 4. Alia Fortunae *ἐπί-θετα* ap. Mur. 81. seqq. e Ligorio desumpta sunt: v. c. EQVESTRI.

(cfr. Tac. *Ann.* 3, 71.) FELICI — PLACIDAE — PVGNATORVM vel PVGNATORIAE — VICINAE FORTVNAE. commenticia omnia.

1758. FORTVNAE PRIMIGENIAE || TI. CLAVDIVS || THERMODON ET METIA M. F || LOCHIAS EIVS || SIMVLACRA DVO SPEI || COROLITICA ¹⁾ D. D. — Praeneste. Grut. 76, 9.

1) e marmore corallitico; Plin. H. N. 36, 8, 13.

1759. PRO SALVT || C. CAESARIS || AVG. GERM. ET REDITV || F. P. PR ¹⁾ || THESIS ²⁾ || Q COSIDIVS TERTIVS || D. D. — Praeneste. Morcelli *St.* 2. p. 322. Visconti *Mus. Pio-Clem.* 2. p. 88. ed. Med.

1) Fortunae Primigeniae Praenestinae. 2) παρακαταβολή, solvenda, quum voti damnatus esset. v. Visconti. Morcellius minus bene ανάθημα, donarium, explicabat.

1760. FORTVNAE REDVCI || RVFVS COL. DISP. ARCE SVMMAR ¹⁾ || OMNI CVLTV EXORNAT. DE SVO POSVIT. IDEMQVE DECRETO DECVR. ET ORDIN. TEMPLVM || A SOLO SVMPTV SVO MAXIMO CONLATO || PERFICIENDVM CVRAVIT. CVIVS DEDICATI||ONE SINGVLIS IN COLLEGIO HS. XX. N. DED || DEDICATAM XII. KAL. AVG. ORFITO ET MAXIMO COS ²⁾ || SI QVI CLIPEVM ³⁾ PONERE VOLET. DABIT ARCE HS. II. N. — Asculi. Grut. 1014, 1. et 1072, 3. sed correctius ap. Marini *Atti* 2. p. 663.

1) Coloniae Dispensator Arcae summarum. *Dispensator Arcarius*. Murat. 2051, 1.

2) p. Chr. 172. 3) de his clipeis honorariis et votivis v. Morcelli *Stil.* 1. p. 26. et 152.

1761. FORTVNAE REDVCI || ET IOVI SERENO || DIIS DEABVSQVE || SVB QVORVM TVTELA || AVGG. MILITANT ¹⁾ || C. STATIVS PLAVTI||ANVS D. D. — Romae. Grut. 77, 6. Morcelli *St.* 1. p. 19.

1) Augusti, Severus et Antoninus, militant in Britannia. Ceterum *Iovem Serenatorem* habet Grut. 23, 1.

1762. FORTVNAE REDVCI. LARI VIALI || ROMAE AETERNAE. Q. AXIVS AELIA||NVS VE. ¹⁾ PROC. AVG || IONI ²⁾ — Albae Iuliae. Grut. 78, 1.

1) *Veteranus* aliquis explicaret ex Grut. 4, 8, nisi ib. 37, 11. de eodem homine, cuius quinque praeterea in Transilvania exstant lapides, (Grut. 4, 8, 37, 11. 78, 2, 102, 4. cum seq.) clare exstaret V. E. i. e. vir egregius. 2) Quid haec sibi velint, nemo adhuc divinavit, etsi accedit ex Koeppenio in *Wiener Jahrbücher*. T. 24. *Append.* p. 24. sequens inscriptio, iamdudum tamen a Schwarzio in *Opusc. ed. Hurler*. p. 230. edita et illustrata;

1763. ΑΚΚΑΕΙΗΩ ΚΑΙ || ΤΥΤΕΙΑ ΘΕΟΙC || ΦΛΑΝΘΡΩΗΟΙC || ΑΞΙΟC ΑΙΔΑΝ || ΟΝΕΣΤΕΡΟC ΕΥ||ΧΑΡΙCΤΗΡΙΟΝ || ΙΟΝΙΟC. — (Hermannstadt.) ΙΟΝΙΟC, inquit Schwarz, fortasse nomen artificis. Sed hoc quoque satis incertum,

1764. II SIGN. FORTVN || RED. SACRVM || II VOT || C. TVLLIO VRBANO || ET TVLLIAE EPICARPIAE || S. P. D. D || L. FVRIVS SERVVS || VOT. E CVR. ¹⁾ — Lavinii. Grut. 78, 6.

1) i. e. Duplex signum Fortunae Reduci sacrum, duobus votum C. T. V. et T. E. sua pecunia dedicavit s. dono dedit L. F. S. voti eorum curator. HAGENA. Cfr. Grut. 8, 2. corrupte ap. Mur. 84, 3.

1765. *FORTVNAE RESPIICIENTI DIANAE ET PROSERPINAE PROPTIAE || DONVM D. P. S. DEDIT L. FREGANIVS C. F. MACER. DECVR. CREMONAE. — Ravennae. Grut. 1072, 6. In Arce Cerviae. Mur. 84, 5. 1042, 1. Cremonae. Bianchi *marm. Crem.* p. CCCX. Titulus suspectus etiam propter *διτογοαγίας*.

1766. FORTVNAE AVGVSTAE || RESPIICIENTI || M. AVR. CTESIAS || IVNIOR EX VISV. — Romae. Grut. 79, 1.

1767. FORTVNIS || SALVTARIBVS || AESCVLAPIO HYGIAE || Q. VENIDIVS RVFVS MARIVS MAXIMVS || CALVINIANVS || LEG. LEG. I. M. P. f. || LEG. AVGG. pr. PRAET || PROVINC. CILICIAE. *Dedicav.* — In arce Godesberg, prope Bonnam. Grut. 79, 2. Cfr. Gadium *Inscr.* p. 69. fin. Supplementa sunt Hagenbuchii.

1768. MVTILLIA || ALBANA || HOSIRI ET || FORTVNAE || SVPERAE || IMPERIO POSVIT. — Loco mihi ignoto. — Spertorno *Trattato* 2. p. 190. ex Riccio (*Memorie d'Albano*.)

1769. TI. CLAVDIVS AVG. L || DOCHILIS || AEDITVS (*sic*) AEDIS || FORTVNAE TVLLIANAE. ¹⁾ — Romae. Fabrett. p. 749, 1. Donati 1, 82, 9.

1) *Sic FORTVNA TORQVATIANA. Spon Misc.* p. 103. — FLAVIA Grut. 75, 5. Inter reliqua epitheta reperiuntur CONSERVATRIGI Grut. 75, 2. PVBLICAE (Albae Iuliae) ib. 77, 5. REGINAE. ib. 78, 7.

1770. NVMINI FORITIS FORTVNE || M. AVRELIVS || MARI- NVS MIL. || COH. VII. PR. P. V. ¹⁾ || SEVERIANE 7 || SEROTINI || LIBENS CVM || SVIS VOTVM || SOLVIT. — Romae. Grut. 1013, 10. Visconti *Ienkins* p. 114.

1) *Praetoriae Piae Victricis. Visconti.* (Grut. 40, 9. Gnd. 152, 9.) Fabr. p. 218. contra *Praetoriae Praetorii Urbis.* Sed verum est *Praetoriae Piae Vindicis.*

§. 27. FATA. PARCAE. BONVS EVENTVS. NEMESIS.

1771. FATIS ¹⁾ || Q. FABIVS || NYSVS || EX VOTO. — Valentiae Hispan. Grut. 98, 1. cfr. 2.

1) cfr. Isidor. *Orig.* 8, 11. p. 113. Ed. du Breul. *Tria autem Fata fingunt cet.*

1772. FATIS || OCTAVIA SPERATA VOTVM || SOLVIT || LIB. MVN. ¹⁾ — In agro Caprulano. Mur. 89, 4.

1) libero munere HAGENB. Mss. (?)

1773. FATIS FAT ¹⁾ || DRVIVS M. . . . . || ARRI. MUCIANI . . . . ²⁾ || ACTOR PRAEDIORV || TVBLINAT. ³⁾ TEGVRIVM ⁴⁾ (*sic*) || A SOLO IMPENDIO SVO FEICIT. ET. IN. TVTELA. EIVS || HS. N. CC. CONLVSTRIO ⁵⁾ || FVND. VETTIANI DEDIT. — In castello Toblino, reg. Tirolensis. — Mur. 89, 3. longe correctius in Labus *Dissertazione* p. 67.

1) *fatalibus* HAGENB. et Labus. 2) M. Nonii Arrii Muciani consulis a. p. Chr. 201. Labus. 3) *Tublinatium.* 4) „Questa voce manca al gran lessico Forcelliniano, e significa edicola o tempietto sostenuto da quattro colonne, e aperto per ogni lato. Di simili edicole veder si posson le immagini sulle medaglie raccolte ed illustrate da

Filippo Venuti nelle *Dissertaz. accadem. Cortonesi* T. 2. p. 211. Labus. „Certo è, (mihi scripsit idem Vir doctissimus) che in Anastasio Bibliotecario abbiamo: *fecit tigurium ex argento*, e nella Vita di Aldrico vescovo: *fecit tegurium, quod et ciborium vocatur.*” 5) De ritu ipso agros lustrandi (*Catonis R. R. C. 141. Virgil. Ge. 1, 338. Tibull. 2, 1.*) accipit Labus. „*Suspisor collustrium esse collegium eorum, qui communibus lustrationibus fundorum uterentur.*” HAGENE. Mss.

1774. FATIS DIVIN || ET BARBARIC¹⁾ || V. S. L. M || POSTVMIA. P. L || CALLIRHOE. — Aquileiae. Labus *Dissertaz.* p. 109., quem vide hinc vindicantem suspectam Maffei A. C. L. p. 377.:

FATIS || DERVONIBVS || V. S. L. M. M. RVFINVS || SEVERVS. — (quae hodie quoque exstat Brixiae in monasterio S. Dominici, e vico Calyagesio illuc translata.) explicatque *deruentibus; deruones*, ut *bibones, comedones, gerones*, cet, — nisi tamen, ut mihi videtur, potius est nomen *ἐπιχώριον*,

1) divinis et barbaricis.

1775. FATIS AVG¹⁾ || SAC || Q. BABIENVS || PROCVLVS || CVM SVIS || V. S. L. M. — Aquileiae. Labus *Diss.* p. 110.

1) Augustis.

1776. GENIO LOCI || FORTVNAE REDVCI || ROMAE AETERNAE || ET FATO BONO || C. CORNELIVS || PEREGRINVS || TRIB. COHORT || EX PROVINCIA || MAVR. CAES || DOMO SETEDES¹⁾ || DECVR... *in aversa parte*: VOLANTII. VIVAS. — Elenburgi in Cumbria. Grut. 167, 5. correctius 1017, 7.

1) Fortasse corruptum. Priore loco Grut. habet: DOMOS. AEDES. Gud. de Siliis cogitat. y. Anton. *Ilin.* p. 29, Wess.

1777,

TELEPHVS HÁC SÈDE IVCVNDÁ POTHVSQVE QVIESCENT
DÈBITA CVM FÁTIS VENERIT HÓRA TRIBVS
HIC LOCVS HEREDI NE CESSERIT. INVOLATI
SINT CINERES TVM QVÓS CÁNÁ FAVILLA TEGET.

TELEPHVS. IIIII VIR. SIBI ET SVIS. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 170, 3. Procop. *Goth.* 1, 25. τὰ τρία φάτα, οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι τὰς μολῆας νενομίσασιν καλεῖν.

1778. PARCIS || CORNELIA C. F || TALLIAS || EX VISV. — Iulii Carnici. Communicata mecum a Io. Labus, V. Cl.

1779. LOCO PVBLIC. DAT. D. D || PARCIS AVG. SACR || L. CASSIVS VERVICI F. NIGRINVS VI VIR. AVG || V. S. L. M. — Veronae. Grut. 97, 9. Mur. 89, 6. Maff. *Mus. Ver.* 87, 1.

1780. BONVM. EVENTVM. BENE. COLITE. — Rutupiae (Rochester) in opere musivo. Kruse *Archiv.* 2, p. 182.

1781. BONVM || EVENTVM || MVNICIPIO || MVNICIPIBVS || ET INCOLIS ASIINATIBVS || Q. TIRESIVS || PRIMIGENI. LIB. CAMPANVS || VI. VIR AVG || S. C. L. D. ¹⁾ — Asisii. Marini *Atti* 1, p. 237.

1) i. e. Senatus Consulto locus datus. Contra ibid.:

1782. EPHEBVS AVCTI F. BIMVS || ET MENSVM III. DIES

XIII || VIXIT || NOLITE DOLERE PARENTES EVENTVM || MEVM. PROPERAVIT AETAS || HOC DEDIT FATVM MIHI.

1783. BONO EVENTO. — Veronae. Mur. 92, 1. cfr. Grut. 401, 7, 8. Mur. 1984, 7.

1784. EVENTVI AVG || FELICITER || VICTORIIS AVG || FELICITER. — Romae; ex Donio 1, 146. Mur. 92, 2.

1785. DEO SA||NCTO EV||ENTO. FL || FRONTO || EX PRAE||CEPTO. — Bracarum. Mur. 1984, 7. cfr. 92, 1, 2. De Bono *Eventu* v. Eckhel D. N. T. 5. p. 303. in nummis Scriboniorum.

1786. ΑΓΑΘΩ. ΔΑΙΜΟΝΙ. AGATHO. DAEMONI || SACRVM. E. V. S.¹⁾ — Romae. Visconti *Museo Pio-Clem.* 1. p. 53.

1) e voto suscepto.

1787. NEMESI. AVG || VITALIS || GARON || V. S. — Vindobonae. Maffei *Mus. Ver.* 249, 1.

1788. NEMESI || AVG. SAC || G. LECAN||IVS VITA||LIS QVI ET || SERPVLLI||VS LIB. . . . POS. — Polae. Stancovich *Polae* p. 400., qui, quum in fine haud legatur: V. S. L. M., male, si quid video, de Nemesi femina, Augustae sacerdote, interpretatus est.

1789. NEMESI || AVG. SAC || HELIODORVS AVG. N. VII || STAT. SAVAR¹⁾ || PRO SAL. SVA || ET SVORVM || V. S. L. M. — Sabariae. Mur. 88, 7. (*Villicus stationis Savariensis*, interpretor ego.)

1) Stator Savariae s. Sabariae. ut: Stator Cularonensis. Gud. 64, 1. HAGEN. Mss.

1790. NEMESI || SANCTAE || CAMPESTRI PRO SA||LVTE DOMINORVM || NN. AVGG. P. AEL. P. F || AELIA¹⁾ PACATVS || SCVPIS.²⁾ QVOD COH. DOC||TOR VOVERAT. NVNC || CAMPI DOCTOR CHO. T || PR. P. V.³⁾ SOMNIO ADMO||NITVS POSVIT II.⁴⁾ — Romae in museo Borgiano. Grut. 80, 2. et quasi inedita esset ap. Vermiglioli *Iscriz. Perùg.* T. 2. p. 482.

1) Tribus nomen. v. Fabrett. p. 134, 94. Marini *Atti* 2. p. 443. Vermiglioli corrupte NELLA. 2) *Scupis* non est nomen militis, ut putare videtur Vermigliolius, sed patriam eius significat *Scupos*, hodie *Ushub*. 3) *Praetoriae Piae Vindicis*; Verm. male: P. R. D. V. 4) *Iterum*, quia fortasse somnio illi semel positum fuisse non suffecerat. Mazocchi tamen: L. L. i. e. libentissime. Ceterum cfr. Grut. 80, 1. Deae Nemesi sive Fortunae et 80, 5.

1791. * VIRGINI VIC||TRICI. SANCTAE || DEAE NEMESI || M. AVRELIVS ROMANVS || OPTIO KARC¹⁾ || CHOR. XII. VRBANAE || GORDIANAE || D. D. — Romae in aedibus Pomponii Laeti. Grut. 80, 5. Suspecta est non sine causa Maffei A. C. L. p. 284.

1) *Carceris* explicant, munus alias inauditum.

§. 28. EPONA. MEFITIS. FEBRIS. DII CERTI.

1792. EPONE AVG || IANVARIVS. EQ. LEG || II AD. P. F || V. S. L. M. — Vacii. Sestini p. 262.

1793. IVSSV DEORVM C. VALE . . . || HERCVLI. EPONAE¹⁾ S . . . || CVLAM RESTITVE . . . || SALVTEM SVAM ET . . . || PROCVLO MVLHS. — Romae. Don. p. 38, 102.

1) vide. Gorium. Tertull. *Apol.* 6. Plerique credunt, eandem esse cum Hippona Appuleii. *Met.* L. 3.; sed derivatum videtur nomen ab *ἐπὶ* et *ὄρος*, ut illud ab *ὑπὸς*. Habet fragm. istud etiam Mur. 141, 6., ubi inter *Herculi. Eponae* inserend. censet: ET. (ut Grut. 87, 5.) contradicente HAGENB. Mss. Ea quidem omissio locum habet in tribus v. c. Deorum nominibus: Marm. Oxon. ed. *Prideaux.* p. 308. SILVANO. HERCVLI. LIBERO TI. IVLIVS ALEXANDER D. D. DIIS SANCTIS. quod dedimus supra N. 1612.

1794. CAMPES.¹⁾ ET EPONAE || ALA. ISI. N. G. HP. CR. QVI ET || AEL. BASSIANVS. PRAEF || V. S. L. L. M. — Pinoberg prope Danubium. Grut. 87, 6.

1) Campestribus. Aliam Eponae dicatam v. N. 402.

1795. MEFITI || L. CAESIUS || ASIATICVS || VI VIR FLAVIALIS || ARAM ET MENSAM || DEDIT. L. D. D. D. — Cremonae. Bianchi *Marmi Crem.* p. CCXCVIII. Laude Pompeia ponit Grut. 96, 10.

1796. FEBRI DIVAE. FEBRI || SANCTAE. FEBRI MAGNAE || CAMILLA AMATA PRO || FILIO MALE AFFECTO P. — Ad sacellum Ostrohiense in Transylv. Grut. 97, 1. Inscriptio non omni suspicione carens.

1797. CARPVS. AVG. L || PALLANTIANVS || SANCTIS || DRACONIBVS D. D. — Romae. Lupi *Dissertaz.* p. LXXI. ingeniose huc refert locum Taciti *Annal.* XI, 11. de vulgi in Neronem adolescentulum studio: *vulgabatur adfuisse infantiae dracones in modum custodum.* Hanc igitur superstitionem callide arripuit adulator ille, *Claudii* a Pallante libertus. Confer tamen Fabrett. p. 90, 177.: Aquae Anionis veteris Castelli viae Latinae contra *Dracones.*

1798. Fragm. Actor. Fratr. Arval. Tab. XXXII. p. CXLV. ed. Marini:

L. TVTILIO PONTIANO GENTIANO COS. VI. ID. FEBRVAR. || IN LVCO DEAE DIAE Q. LICINIVS NEPOS. MAG. OPERIS INCHVANDI CAUSA QVOD || IN FASTIGIO AEDIS DEAE DIAE FICVS INNATA ESSET ERVENDAM ET AEDEM REFICIENDAM IMMOLAVIT SVOVETAVRILIBVS MAIORIBVS. ITEM AD AEDEM DEAE DIAE BOVES FEMINAS II. IANO PATRI ARIETES II. IOVI BERBECES II. ALTILANEOS || MARTI ARIETES ALTILANEOS II. IVNONI DEAE DIAE OVES II. SIVE DEO SIVE DEAE OVES II. VIRGINIBVS DIVIS OVES II. FAMVLIS DIVIS VERBECES DVOS. LARIBVS VERBECES DVOS. MATRI LARVM OVES DVAS. SIVE DEO SIVE DEAE IN CIVVS TVTELA HIC LVGVS LOCVSVE || EST OVES II. FONTI VERBECES II. FLORAE OVES II. VESTAE OVES II. VESTAE MATRI OVES II. ITEM || ADOLENDAE COMMOLANDAE 1) DEFERVNDAE OVES II. ITEM ANTE CAESAREVM DIVIS N. XVI VERBEC. IMMOLAVIT N. XVI. — De singulis hic memoratis consule Marinium.

1) alibi *Commolendae.* et Tab. 43. *Coinquendae*, i. e. Deae, quae adolendi commolendi s. coinquendi et deferendi actioni praeest. v. Marini. p. 380.

§. 29. ROMA. NVMINA AVGVSTA. HISTRIA. DACIA.

1799. IOVI OPTIMO MAXIMO || DIIS DEABVS || QVE IMMORTALIBVS ET ROMAE || AETERNAE || LOCRENSES. — Hieracii in Calabria. Mur. 1054, 5.

1800. . . . DIC. Q. . . ROM. ET. AVG. || CONCIVIVM. ROM. . . ||
 . . . TANNIA. ANN. VII || . . EQVIT. CYREN. ANN. VI. — Veronae.
 Grut. 405, 7. Mur. 1099, 5. Maffei *Mus. Ver.* 87, 5.

1801. DEO AVG. || T. LAPPONI(us) || DOMITIA CASSIA ||
 VSLM || LDDD. — Veronae. Grut. 17, 11. Maffei *Mus. Ver.* 95, 3.

1802. VALVAS. SIGNA. DEORVM AVGV. . .¹⁾ || Q. BADVSIVS
 Q. L. DELPHICVS VI. VIRI ET VI VIRI AVGVSTALES || DEDI-
 CATIONE. EPVLVM. — Pisauri. Marm. Pisaur. p. 4, VIII.

1) in plerisque similibus Inscriptt. (Grut. 320, 1. 2. 378, 1. cet.) legitur; DIVO-
 RVM. cfr. Vopisc. *Tacit.* 9. „*Divorum templum fieri iussit, in quo essent statuæ
 principum bonorum.*”

1803. NUMINI DOMVS AVGVSTORVM. VICTORIAE SACRVM ||
 GENIO COLLEGI TIBICINVM || ROMANORVM Q. S. P. P. S.¹⁾ ||
 A. TVCCIVS Q. Q. II. || S. P. D. D. — Romae. Reines. p. 184, 167.

1) „qui sacris publicis praesto sunt.” Rein.

1804. NUMINIBVS || AVG.¹⁾ FANVM || PLVTONIS || ANDECA-
 MVLENSSES DE SVO POSVER. — In vico Rancon in Lemovicibus.
 Grut. 112, 6.

1) non tam *Augustis*, quam *Augustorum* cfr. Grut. 112, 4. 5. Est formula plerum-
 que in lapp. Gallicanis obvia. NUMINI AVGVSTI SACRVM habes Grut. 112, 7.

1805. NUMINIBVS AVGVSTI (sic) || ET GENIO TREVIRORVM ||
 IOVI SAC. LVC. AEL. || ARAM FACIT. — Trevis repertum 1781.
 Huepsch. p. 46, 1.

1806. I. O. M. || ET NUMINIB. AVG. || M. VARIVS SEVERVS ||
 B. COS.¹⁾ || ARAM CVM || CANCELLIS || D. S. P.²⁾ — Dorchester.
 Mur. 12, 4,; et 130, 1. Saxii *Miss.* 1. p. 39.

1) Beneficiarius Consulis. 2) de suo posuit.

1807. Vt supra Romam in Deorum numerum relatam vides, sic,
 quod longe rarius est, Provinciam quoque Histriam:

HISTRIAE FANVM || AB C. VIBIO VÁRO PATRE INCHÓA-
 TVM || Q. CAESIVS MACRINVS. PERFECIT. ET DEDICAVIT. —
 Quacum iungenda:

1808. FORTVNAE FANVM AB C. VÍBIO VÁRO PATRE IN-
 CHOÁTVM || Q. CAESIVS MACRINVS. PERFECIT. ET DEDICA-
 VIT. — Vtraque ex Histria Patavium, indeque Veronam translata.
 Reines. p. 277, 39. et 40. Maffei *Mus. Ver.* p. 88, 2. et 85, 4.

1809. I. O. M. || ET CETERIS DIIS || DEABVSQVE IMMOR-
 TALIBVS ET DAICIAE || PRO SALVTE DOMINI N. M. AVR.
 ANTONINI PII. FELICIS AVG. N. || C. AVR. SICILIVS TRIB. ||
 LEG. XIII G. ANTONINIANAE PRID. NON. APRIL. || LAETO II.
 ET CEREALE || COS.¹⁾ — Albae Carolinae. Seivert. p. 26, 31.

1) p. Chr. 215.

§. 30. ANNONA. CONCORDIA. FIDES. LIBERTAS. MENS
BONA. PIETAS. SALVS. SECVRITAS. SPES. TVTELA.
VICTORIA. VIRTVS ET HONOS. CET.

1810. ANNONAE SANCTAE || AELIVS VITALIO || MENSOR
PERPETVVS || DIGNISSIMO ¹⁾ || CORPORIS PISTORVM || SILIGI-
NARIORVM || D. D. — Romae. Grut. 84, 10.

1) Pigh. *dignissimi*.

1811. M. ARTORIVS. GEMINVS || LEG. CAESAR. AVG. PRAEF.
AERAR. MIL || CONCORDIAE. — Romae in parietinis aedis Con-
cordiae. Nardini 2. p. 196. v. in sectione: *Roma. Reg. VIII.* — *Concordiae*
collegiorum quoque passim tituli fuerunt dedicati. v. in sectione: *Collegia*.

1812. (*Magister nomine*) COLLEGII (*Fratrum Arvalium*) || (*immolavit*)
IN CAPITOLIO OB NATALEM ¹⁾ NERO || (*nis Caesa*) RIS AVG. GER-
MANICI IOVI B. M ²⁾ || (*Iunoni*) VACCAM. MINERVAE VACCAM.
FELICI || TATI PVBLICAE VACCAM. CONCORDIAE VACCAM ||
GENIO IPSIVS TAVRV. IN COLLEGIO ADFVERVNT || SVLPI-
CIVS CAMERINVS MAGISTER. M || APONIVS SATVRNINVS. C.
VIPSTANVS || APRONIANVS. L. SALVIVS OTHO. TITIA || NVS.
T. SEXTIVS AFRICANVS. — Act. Fratr. Arval. Tab. XVI. Marini
p. CXX.

1) XVIII. Kal. Ian. p. Chr. 60. 2) Bovem marem.

1813. CONCORDIAE || AVG. SACR || RAEDONII VIC || TORINVS
TERTIVS || ET INGENVVS || FRATRES ARAM || CVM SIGNO
EX || VOTO POSVERVNT || L. L. M. — Lomasi. Maff. *Mus.*
Ver. 380, 6.

1814. FIDEI || PVBLICAE || C. PVBLICIVS || MELISSVS || OB
HONOREM IIII VIRATVS.)) D.)) — Barcinone. Grut. 99, 10.

1815. HONORI VITAE ¹⁾ VIVENS || SACRAVIT || M. STATI-
LIVS M. F. CLAVD || SABINVS || TRIBVNVS LEG. XX. V. P. —
Tibure. Don. 1, 130. p. 46. Mur. 104, 4.

1) dictum ut HONORI VIRTVTIS, in celeberrimo templo urbano, unde postea in
consuetudine factum est: *Honori Virtuti*; neque igitur absonum videri debet in milite.
Moneo propter HAGENBYCH. Mss. — „An fuit, inquit, *Herculi Victori votum solvit?*”
sed quid tunc faciamus verbo *sacrauit?*

1816. LIBERTATIS AVG || SIGNVM CVM || SVA BASI || C.
FABIVS C. F. QVIR || FABIANVS || PECVNIA SVA D. D. — Anti-
quariae in Hisp. Don. 47, 134. Mur. 140, 3.

1817. SIGN. LIBERTATIS || SACRV || Q. SQVATERIVS. Q.
F. ANIEN || NOVATIANVS || PRAEF. FABR. TIMBVRT. PATR.
MVNICIP || ET. INCVL. VI. VIR. AVGV || TAL. FRAT. ARVAL.
LOC || D. S. P. D. D. — Marini *Atti* 1. p. CLXXIX.

1818. C. PETRONIVS OPTATVS || MAG. MENT. BON || STA-
TVAM. BASIM PLVTEVM SACR. — Paesti. Marini *Atti* 1. p. 256.

1819. CN. CORNELIVS CN. L. PAPIA || L. GALONIVS L. L. AGATOCL || MAG. BONAE MENTI || D. S. FAC. COER. — Neapoli. Mur. 90, 1.

1820. M. SEPTIMIVS C. F || MENTI FIDEIQVE || DEABVS PRAESNTIBVS. EX VOTO || S. P. 1) — Vlpiae Traianae. Grut. 99, 7. Seivert. p. 156, 223.

1) *sacrum posuit* Seivert. Sed est potius, *ex voto suscepto posuit*, ut omnibus literis scriptum exstat Grut. 18, 6. Bochnani; sed ex Seiverto p. 160, 231. Albae Iuliae s. Carolinae:

1821. IOVI || OPTIMO MAXIMO || SERVATORI || CONSERVATORI || P. AELIVS CHRESTVS || EX VOTO SVSCEPTO || ARAM CONSACRAVIT. (sic Grut. Seivert: *consecravit*.)

1822. OPI DIVINAE || C. SCILIVS C. F. QVIR || NIGERIVS || V. S. L. M. — Praeneste. Fabrett. p. 645, 386.

1823. PACI AVG || T. DOMITIVS ROMVLVS || VOTVM POSVIT. QVOD FIDE. COMISVM. 1) PHOEBV. LIBERTV 2) || RECEPIT. — Narbone. Mur. 90, 3.

1) cum lineola supra litt. MIS., ut sit COMMISSVM. formula vix alias obvia.
2) Phoebus Libertus.

1824. PIETATIS || SACRVM. — Veiis. Nibby *Viaggio* 1. p. 61.

1825. PIETATI AVGVSTAE || EX SC. QVOD FACTVM EST D. HATERIO || AGRIPPA. C. SVLPICIO GALBA COS 1) || TIB. CL. CAES. AVG. GERM. PONT. MAX. TRIBVN || POT. III. COS. III. IMP. III. 2) P. P || DEDICAVIT. — Haud procul Roma. Grut. 101, 1.

1) p. Chr. 22. cfr. Eckhel D. N. 6. p. 150. 2) Numeri corrupti sunt, sed quinam eorum emendandi, incertissimum est. v. Eckhel D. N. 6. p. 240, 241. Tentavit Massonius in *Add. Holth.*; sed ii quoque numeri, quos hisce substituebat, corrupti sunt tythetatarum fortasse culpa. — Ceterum huic titulo similem propter adulationem accensendi sunt ii, quos exhibet Grut. p. 101-105. FELICITATI AVG. 101, 4. VICTORIAE ET FORTVNAE AVG. ib. 10. VICTORIAE AVG. 103, 13. cet. TVTELAE AVG. 104, 11. PACI AVGVST. 104, 6. (LAVREAE AVGVSTAE. 104, 5. suspect.)

1826. PROVIDENTIAE || AVGVSTAE SACR. — Reate. Fabrett. p. 694, 148.

1827. SALVTI || SACRVM || M. PAPIRIVS ALBINVS. V. S. L. M. — Signae in Latio. Donati 1. p. 15, 9.

1828. SALVTI || VICINIA 1) || CAPERE || NSIS. — Olivae Hispan. Ponz *Viage* T. 8. p. 38.

1) i. e. vicinitas. Nomen enim proprium feminae hoc non videtur.

1829. SALVTI. PVBLICA SACRVM || QVINTIVS. C. F || LATINA || CESTIANVS DVCE || NIVS PROCVLVS. — Romae. Grut. 100, 2. Pro LATINA lege PALATINA.

1830. SECVRITATI || HEMATHION ET || CARPO. — Romae. Grut. 105, 5.

1831. SECVRITATI AVG || SACRVM || DECVRION. POPVLVS-QVE || COLONIAE PRAENESTIN. — Praeneste. Grut. 105, 6. Morcelli *St.* 1. p. 10.

1832. SPEI AVG || SACR || L. CORN. POTIT || V. S. L. M. — Aquileiae. Bertoli A. d' A. p. 65. Murat. 90, 7.

1833. SPEI AVGVSTAE || C. SACCONIVS || VARRO TRIB. COH. I. MILIARIAE¹⁾ DELMATARVM || V. S. — Ad fontem Timavi. Grut. 102, 3.

1) miro errore Ph. a Turre *Mon. Vet. Antii* p. 320. COH. IMILIANAE, et Bertoli A. d' A. p. 68. COH. IMILITANAE. Hinc S. A. S. in alio lap. Aquileiensi ap. Grut. 115, 7. a Turre p. 320. Bertoli p. 111. explicandum suadet Marini *Atti* p. 125. *Spei Augustae Sacrum*, potius quam *Saturno*, vel *Silvano Aug. Sacrum*, quod alibi hisce notis significatur. Habet autem sic:

1834. S. A. S. PROSAI¹⁾ || AQVILINI || VILICI AVGG || ET TITI IVLI || AQVILINI STRATONICVS. 2)

1) I. PRO SALute. 2) lege STRATONICe Votum Solvit. cfr. Mur. 90, 8. Saxii *Miss.* 2. p. 256.

1835. SPEI. VIRTVTI. VICTORIAE || D. D. D || QVARVM NV-MINE PROSPERITAS ET HONOR. IMP. CAES || TRAIANI SVC-CESSV FELICI || AVCTA SVNT. Q. AXIVS AELIIANVS PROC. NVMINI EIVS || L. D. D. D. — Brettiae Transilvan. Grut. 102, 4.

1836. Q. AQVILIVS DIONYSIVS ET || NONIA FAVSTINIA || SPEM¹⁾ RESTITVERVNT. — Romae. Visconti *Museo Pio - Clem.* T. 4. p. 55. ed. Mil.

1) Statuam marmoream Deae Spei.

1837. FVSCVS AVGG || NOSTRORVM || VERNA || VILICVS || VTTELAE || VOTVM || REDDIDIT. — Romae. Grut. 1075, 5. De *Tutela* in lapidibus Hispaniensibus plerumque obvia cfr. Marini *Atti* 2. p. 375. et vide supra in §. Genii.

1838. VICTORI || AVG¹⁾ || VALERIVS || SEVERVS PONTIF || EX STIPE || VELA ET ARAM. — Bracarum. Mur. 1984, 6.

1) *Victoriae Augustae* potius quam *Victori Augusto*. cfr. sequentem:

1839. VICTORIAE || AVG. ET GENIO COLLEGI || EIVS M. COCCEIVS L. AVG || V. S. LAP. DD.¹⁾ — Ex Vlpiae Traianae parietinis. Seivert p. 41, 46.

1) leg. V. S. L. M. L. D. D. D. Corruptiores etiam typos habent Mur. 91, 6. Maffei *Osserv.* 1. p. 181. cfr. Saxii *Miss.* 2. p. 257., qui non nimis feliciter legit: M. Cocceius LVGIVS LAPIDem Dedit.

1840. ARAM. VICTORIAE || SEX. POMPEIVS MERGATOR VI. VIR AVG. PRAETER SVMVM¹⁾ || PRO HONORE D. D || P S. P. — Panormi. Mur. 91, 4. collato Saxii *Miss.* 2. p. 257.

1) alterum a primo Seviro Aug. interpretatur G. H. A. in *Observ. Misc.* 1742, 4. p. 180. dubitante tamen HAGENB. Mss. Num VICTORIA IVSTA in lapp. inveniatur, v. N. 349.

1841. VICTORIAE || ARMENIACAE. PARATHICAE. MEDICAE || AVGVSTORVM || SACRVM CIVITAS SIAGITANA || DD. PP — prope Turuz in Africa. Maff. *Mus. Ver.* 457, 2. Videtur ad M. Aurelium Antoninum et L. Verum pertinere. *Sigitana civitas* utram Numidia oppidum *Sigus*, *Sugus*, unde alias *Suggitani* et *Sigitenses*, v. Morellii

Afric. Christ. 1. p. 279., an potius *Siga* municipium. *Anton. Itin.* colonia *Ptolem.* in Maurit. Caes.?

1842. VIRTVTI || ET || HONORI L || VLPIVS MARCELLVS ||
LEG. AVG || PR. PR.¹⁾ PANNON. INF || V. S. — Essekhii.
Grut. 100, 4.

1) Propraetor.

1843. DEAE VIRTVTI || FATALIS NEGALAEI || GRATI.¹⁾
LII.²⁾ V. S. L. M. — Coloniae. Huepsch. p. 7, 17.

1) Corrupta haec. 2) leg. vel LIBertus, vel FILius.

§. 31. NVMINA ITALICA.

1844. * L. MAGILIVS. L. F. PAVLLI || NVS VARISCVS ||
VIR¹⁾ || SIGNVM ANCHARIAE²⁾ || SVA PEC. RESTITV || L. D.
D. D. — Faesulis ex schedis Holstenii. Gor. *Etr.* 2. p. 77, 1.

1) De triumpho Col. deducendae utrum accipiat, an legat III Vir, fluctuat Gorius; sed alibi quoque triumphum in municipiis reperiuntur, Aediliciae sc. potest., quos omnes in quatuor viros convertere vix licet. v. Morcelli *St.* 1, 246. 2) Tertull. *Apolog.* 24. *unicuique etiam provinciae et civitati suus Deus est ut* — *Faesianorum Ancharia.* Non omni tamen suspicione caret isthaec inscriptio.

1845. RECEPVS || DIVI ANCHIALI. SER. VIXIT. AN. XII. —
Piscinae. Marini *Atti* 1. p. 246. Martial. 11, 95. *Iura, verpe, per Anchialum.* Sed nostri lapidis lectio admodum est incerta. v. Marinium.

1846. * FVFICIA || C. FVFICI || AMANDI || F. IVSTA. MAG ||
ANGITHS || D. D. — Sulmone. Mur. 113, 1. — Deae Angeronae (de qua exstat Diatribe Christoph. Saxii; Ultraiecti 1766. 4.) inscriptionem sinceram nondum reperi. In nostra idem Saxius *Miss.* 2, p. 289. cum Reinesio 1, 236. et Gud. 54, 9. leg. censet ANGITIAE. Ceterum e schedis haec quoque petita est, et admodum suspecta. cfr. Mur. 114, 2. DIS ANCITIBVS, non nimis certis.

1847. E fragmento Kalendarii Romani ap. Maffei *Mus. Ver.* 272, 11.:
... B IDI ...

... XVII. ANNAF (F pro E) PE ... — i. e. Annae Perennae. Eius festum celebrabatur Idibus Martiis. v. Rosin. *Ant. Ro.* p. 259. Hac.

1848. DEO. CAVTE¹⁾ || FLAVIVS ANTISTIANVS || V. E. DE
DECIM PRIMIS²⁾ || PATER PATRVM.³⁾ — Romae. Grut. 89, 4.

1) cfr. Reines. p. 178. Grut. 89, 5. CAVTO. PAN(*theo*). Ceterum pro CAVTE h. l. Verderii schedae GVIP. 2) cfr. Cuper. *Epist.* p. 553. 3) scil. Mithrae.

1849. * EX AVCTORITATE IMP. CAES || M. AVRELI. ANTONINI
PII. FELIC || AVG. PARTHIC. MAX. BRIT. MAX || PONT. MAX. ET
DECRETO. COLL || XV. SAC. FAC. SERVIVS CALPVRNIVS ||
DOMITIVS DEXTER || PROMAGIST. ARAM CIRCES SANCTISSIME
RESTITVIT || DEDICAT. XVII. K. IVL. IMP. ANTONINO || AVG. III. BALBINO II. COS.¹⁾ — Tarracinae, non in
Taraconensi arce exstare dicit Morcelli *St.* 2. p. 24. cfr. Don. Cl. 1, 31. Mur. 353, 3.

1) p. Chr. 243. Donius non habet nisi ex schedis Nic. Alemanni, penes quas fides

sit huius lap. mihi suspecti. Etsi res ipsa extra dubium posita est: Cicero *Nat. Deor.* 3, 18. *Circen quoque coloni nostri Circeienses religiose colunt.*

1850. DEIVAS || CORNISCAS || SACRVM. — Romae. Grut. 88, 14. v. Gud. 62, 6. Festum in *Corniscarum*. Gesn. ad *Scriptt. R. R.* p. 129. Ed. 1.

1851. CVNINAE FELICI || SACR || CLAVDIA HELPIS D. D. — Baiis. v. Mazellam. — Grut. 96, 9., qui Puteolis assignat.

1852. IMP. CAESAR DIVI TRAIANI || PARTHICI F. DIVI NERVAE IMP. TRAIANVS HADRIANVS AVG || PONTIF. MAXS. TRIB. POTEST. XI || COS. III. ¹⁾ MVNIFICENTIA SVA TEMPLVM DEAE CVPRAE ²⁾ RESTITVIT. — Prope Gruttas al mare. Grut. 1016, 2. v. Masdén *Opusc.* p. 166.

1) p. Chr. 127. ante quam Patris patriae titulum admisisset. 2) Strabo L. 5. C. 4. p. 182. Tzsch. *τὴν δ' Ἥραν Τυρόρηνοὶ Κύπρον καλοῦσιν.*

1853. MARICAE ¹⁾ || L. ALBIVS L. F || TAVRISCVS || BABVLIA ALBIA || DD. — In monte Casino. Fabrett. p. 694, 152. v. Gor. ad *Don.* 1, 31. p. 9.

1) Minturnensium praecipue fuit Dea. Cfr. Augustinum *de Civ. Dei* 2, 23.

1854. MAGNAE. DEAE || NORTIAE. — Florentiae. Fabrett. p. 697, 189. cfr. R. Festus (Avienus) *de se ad Deam Nortiam*. Spon *Misc.* p. 99. Fabrett. p. 742, 507. cet. Wernsdorf. *P. L. M. T.* 5, 2. p. 1309.

1855. PELINAE ¹⁾ || BENEFICAE || M. ALBIVS || NICERATVS || EX VOTO D. D. — Anxani in Frentanis. Mur. 99, 3.

1) Dea *ἐπιχώριος*. Similia, qui voluerit, petat ex Mur. 100. seqq., in quibus tamen spuriae quaedam deprehenduntur, Brixiana plerumque et Hispaniensia. cfr. etiam p. 106, 2. 107, 5.

1856. L. VIBIVS. SEVERVS. AEDILIS. IIII VIR || Q. Q. SPLENDIDVS. EQ. ROMANVS. PATRONVS || CIVITATIS SVPER. AEQVANORVM. ITEM || PATRONVS. CIVITATIS. ANXATIVM. FRETANORVM. ET PELTVINATIVM. VESTIN || HIC. OB. HONOREM. AEDILITATIS. L. VIBII || PVELLI. FILII. SVI. EQ. R. AC. ¹⁾ DEAM PELINAM || PRIMVS. HVIC LOCO. VENATIONEM. EDIDIT. DEINCEPS. LVDS. SOLEMNES. L. VIIVIVS. NEPOS. FILIVS. AED. IIII VIR. IVR. D || EQ. R. PATRONVS. CIVITATIS. OB. NOMEN || FRATRIS. SVI. TITVLVM. PVBLICE. DICAVIT. AVRELIANO. AVG. ET. BASSO. II. COS || XVI. KAL. IVN. ²⁾ — In ecclesia S. Mariae Consolationis Terrae Secenarii. Omnia accurate descripta et collata sunt cum lapide invento a. 1657. Gud. 141, 9. Mur. 367, 1.

1) AD Mur. Fortasse verius, sive iungas: *L. Vibii Puelli* (sacerdotis, vel curatoris) *ad Deam Pelinam*, sive *ad Deam Pelinam* (in vicinia delubri Deae istius) *venationem edidit*. In Gudii lectione construe *ob honorem aedil.* cet. *ac* (ob) *Deam Pelinam*. 2) p. Chr. 271.

1857. PILVMNI titulum expectabas fortasse ex Grut. 96, 4. Cumis:

PILVMNO SANCTISSIMO || GENIO MVNICIPI SACRV || P.
IVBENTIVS ANCHARIVS. II VIR. — Ex Onufrii Roma. — Verum
collato typo Reinesiano p. 246, 296.: Cumis:

NVMINI SANCTISSIMO || GENIO MVNICIPI || SACRV || P.
IVBENTIVS ANCHARIVS II VIR || ET IVNIVS POLLVX MAIOR II
VIR || ET T. LARGIVS PAITVS AVGV R D. DD. — insignem vel
errorem, vel fraudem statim animadvertes.

1858. PATRI REATINO SACRV || OB HONOREM AVGVST¹⁾ ||
VI. VIRI AVGVST || (*eorum nomina*) L. D || D. D. — Reate. Fabrett.
30, 144. correctius quam ap. Grut. 96, 8. Vide, ne mox sequens N. 1862.
ad eundem Patrem Reatinum, (alibi est Hercules Reatinus Mur. 181, 6.
collato scil. Saxio *Miss.* 3. p. 67.) sit referendum.

1) AVGVSTalitis. Alii typi male vel AVGVSTI vel AVGVSTOR.

1859. SANCIO SANCTO. T. AELIS HELIS DD. — Veronae.
Maffei *Mus. Ver.* 90, 2. (*Helis pro Felis HAGENB. Mss.*)

1860. SEMONI || SANCO || DEO FIDIO || SACRV || SEX.
POMPEIVS SP. F || COL. MVSSIANVS || QVINQVENNALIS ||
DECVR || BIDENTALIS || DONVM DEDIT. — Romae. Grut. 96, 5.
v. Salmas. ad *Hist. Aug.* T. 1. p. 140. Hack.

1861. * SANCTO SANCO || SEMONI DEO FIDIO || SACRV
DECVRIA || SACERDOTVM BIDENTALIVM || RECIPERATIS VE-
CTIGALIBVS. — Romae. Grut. 96, 6. cfr. ib. 7. Murat. 96, 1. Prior-
em se Romae vidisse testatur Gudius; alias suspectam habuissem; poster-
ior nititur sola Vrsini fide suspectissima.

1862. SANCTE¹⁾ || DE DECVM VICTOR TIBEI LVCIVS MV-
MIVS²⁾ DONVM || MORIBVS ANTIQVEIS PRO VSVRA HOC DARE
SE SE || VISVM ANIMO SVO PERFECIT. TVA PACE ROGANS TE ||
COGENDEI AC DISSOLVENDEI TV VT FACILIA FAXSEIS || PERFI-
CIAS DECVMAM VT FACIAT VERAЕ RATIONIS || PROQVE HOC
ATQVE ALIEIS DONIS DES DIGNA MERENTI. — Reate. Grut. 96, 7.
Mur. 96, 1. cuius typum dedimus.

1) *Sanco Fidio Semopatri.* Grut. 2) Sic Grut. MVNIVS. Mur.

1863. TVTILINAE. S. — Romae. Grut. 99, 6.

1864. SVPVNNAE || SACR. — Prope Fulginium. Don. 52, 151.

1865. . . . . TECTO NYMPAEO CVM PLVMBOS || SVR-
RENTINO DEO.¹⁾ — Surrenti. Spon *Misc.* p. 114, 96.

1) cfr. infra N. 1870. *DIS Urbisaluviensibus.*

1866. LVCVS || SACER || DEAE || SATRIANAE. — Romae.
Grut. 89, 3. v. Reines. p. 161.

1867. Q. MVRRIVS CN. FILIVS || VACVNAE VOTVM || DAT
LVBENS MERITO. — In B. Mariae de Larulo. Don. p. 556, 16.
Mur. 106, 3.

1868. Horatii illud *fanum putre Vacunae* (Epist. 1, 10, 48.) nunc
hoc titulo insignitum est:

IMP. CAESAR VESPASIANVS || AVG. PONTIFEX MAXIMVS.
TRIB || POTESTATIS CENSOR AEDEM VICTORIAE || VETV-
STATE DILAPSAM || SVA IMPENSA RESTITVIT. Fea ad *Horatii* l. 1.

1869. PRO SALVTE ITVS AC || REDITVS D. N. SANCTIS ||
SIMI . . . . . || TI¹⁾ AVG. AEDICVLAM || CONCILII²⁾ DEO-
RVM || DEARVMQVE || AVRELIVS FAVSTVS || PROT.³⁾ DIVINI
LATERIS || AVG. N. EX VISV DEAI || VALENTIAE⁴⁾ || S. P. F. C.
— Oericuli. Grut. 2, 42. Don. 56, 170. Mur. 95, 2.

1) H. Don. — Elagabali nomen consulto erasum videtur. 2) *Conciliis* Don. 3) Pro-
tector. 4) Valentia Oericulanorum Dea. Tertull. *Apol.* C. 24. VALENTINAE male
Mur. v. Saxii *Miss.* 2. p. 263.

1870. DIS. DEA || BVSQ || VRBISALVI || ENSIBVS || T. FLAVIVS ||
MAXIMVS || PROC. AVG || AB ORIENT || DONVM MISIT. — Vrbi-
salviae. Morcelli *St.* 2. p. 28.

§. 32. ISIS. OSIRIS. SERAPIS.

1871. TE. TIBI || VNA. QVAE || ES OMNIA || DEA ISIS ||
ARRIVS BAL || BINVS. V. C. — Capuae. Grut. 82, 2.

1872. ISIDI || SACRVM || EX MONIT || EIVS DD || L. VALE-
RIVS MEMOR || VI VIR. AVG || L. D. P.¹⁾ — Veronae. Maffei
Mus. Ver. 84, 2.

1) *locus datus publice.*

1873. ISIDI || SIGNVM HARPOCRATIS || C. DIDIVS || ACV-
TIANVS || DON. DED. — Patavii. Grut. 82, 8.

1874. LIVIA CHALCEDONICA || ISIDI DEAE D¹⁾ || H. S. E. ||
ORNATA VT POTVIT || IN COLLO H²⁾ MONILE GEMMEVM. IN
DIGITIS || SMARAGD. XX. DEXTRV. — Acci in Hisp. Mur. 1991, 3.

1) dicata, hic sita est. 2) habet.

1875. ISIDI MATRI || SEX. CLAVDIVS VALERIANVS || ARAM ||
CVM SVIS ORNAMENTIS || VT VOVERAT || D. D. — In Delphinatu.
Reines. p. 207, 243.

1876. ISIDI MYRIONYMAE || SACRVM || FESTINVS T. IVLI ||
SATVRNINI G. P. P.¹⁾ SE || RARI.²⁾ POSVIT || FORTVNATVS
EIVSDEM || SERVVS FACIVNDVM C. — Apud Iseram fluv. Grut. 83, 14.

1) lege C. P. P. i. e. Curatoris Pecuniae Publicae. HAGENB. 2) I. SER. ARK.
i. e. servus arcarius. IDEM.

1877. ISI || MYRIONIMAE || ET SERAPI. EXPECTA . . || METIS
AVG. D. . .¹⁾ || V. S. L. — Sine loco. Fabrett. p. 469, 108.

1) Expectatus Hermetis Augusti Disp. HAGENB. Mss.

1878. CN. DOMITIVS. CN. F. FIRMVS || SACERDOS || ISIDI
TRIVMPHALI || BASIM || S. P. S.¹⁾ D || ADLECTOR.²⁾ COLLEGI.
IPSI . . . — Romae. Grut. 83, 14.

1) Pigh. D. (sua pec. dono dedit.) 2) Adlectorum ex numero unus, explicat HAGENB.
et ita fere Forcell. in *Allector*, qui allectus est. Quidni vero activa signif. capiamus:
is, qui munus exercet allegendi in collegium Isiacum?

1879. DIS MANIBVS || C. LARINATIS ATTICI || QVOD SI QVIS OSSA || EIVS PREIECERIT AVT || HANC ARAM APSTVLERIT || HABEBIT SACRA ISIDIS || ILLIVS QVIETA¹⁾ IRATA. — Romae. Grut. 917, 1.

1) Fabrett. p. 109. nonnisi ex Grutero habens, adfert: *quietae*, (ut *mitem Isidem* Grut. 304, 1.) v. Hagenb. *Ep. Epigr.* p. 268.

1880. NVMINI ISIDIS APONI || GERMANICVS ET LEDA || VOTO SOLVTO. — Aquini. Polcastro *Padova* p. 100.

1881. ISIDI OSTIL . . . || VIBIA CALIDIA P . . . || L. AEMILIO OPTATO || V. S. L. M. — Velleiae. Lama p. 36.

1882. VALERIA. M. L. CITHERIS || ISIDI VICTRICIS || IVNONI¹⁾ || EX VISV CIRCIVITVM || D. S. P. F. C. — Asculi. Marini *Atti* 2. p. 369.

1) i. e. Iunoni s. Genio Isidis Victr. (cfr. Grut. 84, 2.)

1883. TEMPLVM || ISIS || EXORATAE. — Romae. Grut. 83, 9. — *Isidi Fructiferae* ib. 10. *Reginae* ib. 12.

1884. In lapidibus ISIDI dedicatis reperiuntur notae: I. M. (Isidi magnae. (Mur. 73, 7.) et I. D. (Isidi Dominae. Mur. 71, 9.) Contra D. I. M. (Mur. 71, 8.) DEO INVICTO MITHRAE potius interpretandum est, et D. M. I. (Mur. 72, 5.) DEVM MATRI IDAEAE. Isis MATER BONA, vel BENIGNA. (Mur. 73, 4.) admodum est dubia. *Isis Salutaris*, Grut. 83, 15. vide: *Res sacrae* §. *Dedicaciones, Vota*.

1885. PRO SALVTE DOMVS AVGVSTAE || CORPORA¹⁾ PAVSARIORVM ET || ARGENTARIORVM ISIDI || ET OSIRI MANSIONEM AEDIFICAVIMVS. — Romae. Cuperi *Observatt.* 4, 2. p. 370. Salmas. ad *Spartiani Carac.* 9. Fabrett. p. 488, 172.

1) ex corpore. Fabrett.

1886. MVTHIA || ALBANA || HOSIRI ET FORTVNAE || SVPERAE || IMPERIO POSVIT. — Romae. Fabrett. p. 488, 173. ex *αὐρωπία*.

1887. DEO INVICTO || SERAPI || SERVATORI || D. IVNIVS D. F. PAPIR || VAERGVLENVS || AENEATOR LEG. VII. CL. GEM. P.¹⁾ FIDEL || NVMINI. SVO. VOTO SVSCEPTO || D. D. — Curibus Sabinis. Grut. 85, 8.

1) Ald. *Orthogr.* p. 576. Leg. VIII. CL. GEMIN. P. FIDEL. Sed pro VIII. recte alii VII. An etiam CL. eiiciendum? quod Ligorius non habet, nec nisi hoc in saxo iunctim Legio VII. cognominatur *Claudia Gemina*, sed alterutrum tantum, aut *Claudia P. F.*, aut *Gemina P. F.* Non negem tamen Claudiam Geminam dici quoque potuisse: nisi Legiones septimas duas agnoscas, alteram Cl. P. F. diversam a G. P. F., cui suspicioni an faveat Grut. 347, 1. etiam cogitandum. In Grut. 1107, 8. item est Leg. VIII. C. P. F. pro VII. HAGENB.

1888. PRO SALVTE ET || REDITV. IMP. ANTONINI AVG. FAVSTINAE || AVG. LIBERORVMQVE || EORVM. ARAM SANCTAE || ISIDI NVMINI SARAPIS || SANCTO SILVANO. LARIB || C. POMPONIVS || TVRPILIANVS || PROC. AD OLEV. IN GALBAE || OSTIAE PORTVS VTRIVSQVE D. D. — Ostiae. Nibby *Viaggio* 2. p. 296.

1889. ISIDI. SERAPI. LIBER || LIBERAE. VOTO || SVSCEPTO PRO SALVTE || SCAPVLAE FILII SVI || P. QVINCTIVS PARIS. S. L. M. — Iaderae olim, nunc Veronae. Grut. 84, 8. (Don. 1, 80, 22. Mur. 74, 5.) sed correctius ap. Maff. *Mus. Ver.* p. 84, 5.

1890. I. O. M. SOLI SARAPIDI || SCIPIO ORFITVS V. C || AVGV || VOTI COMPOS REDDITVS. — Antii. Zachariae *Exc.* p. 361.

1891. IOVI. SOLI || INVICTO. SARA || PIDI T. AELIVS AN || TI-PATER PROC || AVGG. CVM VMBRICIA || BASSA CONIVGE GRA-TIAS || AGENTES POSVERVNT. — Sentini. Grut. 22, 9.

1892. I. H. D. D || SOLI SERAPI || CVM SVA CLINE¹⁾ || DEX-TRINIA IVSTA || DEXTRINII IVSTI || FILIA. AGRIPP. D. D. — Coloniae Agripp. Harzheim p. 24. Gercken *Reisen.* 3. p. 321. corre-ctius ap. Huepsch p. 7, 15.

1) κλίνας κατασκευάσαντες, ἀνέθεσαν τῇ Ἡρᾷ. Thugyd. 3. C. 68.

1893. SOLI. SERAPI. IOVI || LIBERO PATRI || ET MERCVRIO || ET SILVAN. SACR. C. CORNELI. HO. N || O. RA. TVS. D. D. D || BERNA¹⁾ ET ANTHVS FILI || D. VALERI. NEO || PHITVS MCCCCLX. — Romae. Grut. 31, 9.

1) i. e. Verna.

1894. I. O. M. SARAPI || ISIDI FRVGIFERO (*sic*) || CAELESTI FORTVN || BONO EVENTO || FELICITATI || LARI || VIALI ET GENIO || LOCI L. LVCRETIVS || PAL. FAVSTINIAN || D. LEG. T. M. P. F. PRO SE || SVISQ. HER. V. L. CONSACR. — Voburgi in Hollandia. Spon *Misc.* p. 113, 95.

1895. Γ. ΒΑΛΕΡΙΟC ΕΡΜΑΙCΚΟC ΕΠΟΙΗCΕΝ || CΑΡΑΠΕΙΟΝ ΔΙΙ ΗΛΙΩ ΜΕΤΑΛΩ || CΑΡΑΠΙΑΙ ΚΑΙ ΤΟΙC CΥΝΝΑΙΟΙC (*sic*) ΘΕΟΙC. In altera facie:

DOMVS C. VALERI HERMAISCI TEMPLVM || SERAPIS SCHOLA FAVSTINIANA¹⁾ FECIT || C. VALERIVS HERMAISCVS DEDIC. IDIB || DEC. BARBARO ET REGVLO COS.²⁾ — Praeneste; e Sua-resio *Thes. Ital.* 8, 4. p. 27. Mur. 333, 1. (Don. p. 65, 10., ubi ΣΤΥΝΝΑΟΙΣ.)

1) schola Faustianiana ad usum puellarum alimentariarum Faustinianarum destinata.
2) p. Chr. 157.

§. 33. MATER DEVM MAGNA IDAEA. ATTIS.

1896. MATRIS DEVM MAGNAE IDEAE || PALATINAE. EIVS-DEM RELIGIONIS APPARITOR || CAIVS IANVARIVS. — Les Pennes prope Massiliam. Mur. 185, 3.

1897. PROCVLVS SACERDOS || M. D. M. IGIAE SAC. AD || AQVAS ALBVLAS. D. D. — In scaturigine Aquae Albulae, via Tiburtina. Mur. 159, 5.

1898. MATRI DEVM ET ATTIN || CVPIDINES II. APRONIVS GEMELLINVS TEST. LEG. VIC. BELL.¹⁾ HER.²⁾ PON. CVRAVIT. — Bellici. Reines. p. 208, 216.

1) Testamento Legavit Vicanis Bellicensibus. 2) heres.

1899. M. D. M. I. ET ATTINIS || L. CORNELIVS SCIPIO OREITVS ¹⁾ || V. C. TAVROBOLIVM || SIVE CRIOBOLIVM FECIT || DIE III. KAL. MART. TVSCO ET ANVLLINO COS. ²⁾ — Romae. Grut. 27, 3.

1) I. Orfitus. 2) p. Chr. 295.

1960. M. D. M. I || SVMMAE PARENTI. HERMAE || ET ATTIDI MENOTYRANNO INVICTO || CLODIVS HERMOGENIANVS CAESARIVS V. C. PROCONS. AFRICAE || PRAEFEC. VRBIS ROMAE. XV VIR S. F || TAVROBOLIO CRIOBOLIOQ. PERFECTO XIV. KAL. AVG. DIIS ANIMAE || SVAE MENTISQ. CVSTODIBVS. ARAM DICAVIT || D. N. GRATIANO AVG. TER. ET AEQVITIO. CONSS. ¹⁾ — Romae. Fabrett. p. 666, 522.

1) p. Chr. 374. De *Menotyran*ni epitheto Attini dato v. Sax. *peric.* p. 53.

1901. M. D. M. I || ET ATTIDI MENO || TYRANNO CONSER || VATORIBVS SVIS CAE || LIVS HILARIANVS DVO DECEMBVR ¹⁾ || VRBIS ROMAE || P. S. ET HIEROCERVX || I. M. S. D. L. S. D || HECATE ²⁾ || D. N. GRATIANO AVG || ET MEROBAVDE || CONSS. ³⁾ III. IDVS || MAIAS. — Romae. Don. p. 7, 24. Mur. 388, 1.

1) duodecemvir. Alias vix reperitur, quam ap. Mur. 1024, 1., ubi incertum est, utrum eodem modo ad Urbem Romam, an ad municipium referatur. Illud tamen probabilius. Vide in cap. de Re municipali. 2) Pater Sacrorum. Hieroceryx Invicti Mithrae. Sacerdos Dei Liberi. Sacerdos Deae Hecatae. HAGENB. Mss. provocans ad Grut. 27, 2. 28, 2. et 1102, 2. 3) p. Chr. 377. Novissima taurobolia, quorum mentio fiat ap. Mur. p. 389, 4. 392, 1. et Grut. 1102, 2., sunt annorum p. Chr. 383. 387. et 390.

1902. DECIMIA C. F || CANDIDA SACERDOS || M. D. ATTHIN ¹⁾ || D. D. — Caietae. Mur. 131, 7.

1) *Atthin*, accus. i. e. signum Attinis.

1903. ATTINI ARAM || LVNAM ARGENTEAM. P. POSIT. ¹⁾ P. MARIVS || PHARETRA SACERD. (*in eadem ara* :) ACCA L. F. PRIMA MINISTRA MATRIS || MAGNAE MATREM REFECIT MAGNAM || ET INAVRAVIT. ET ATTINI COMAM INAVRAVIT. ET || BELLONAM REFECIT. — Corfinii. Don. p. 6, 23. (Gud. 20, 8.) Mur. 144, 1.

1) Phoebonius: *posuit*, omisso P.

1904. ATTINI AVG || SAC || C. IVLIVS SP. F. IVLIANVS || PROCVLVS SACERDOS || M. D. M. I || AD AQVAS ALBVLAS || D. D. — Tibure. Mur. 93, 2. Lapidem *Attini et Minervae Berecintiae* positum vide in Cap. de Rebus sacris.

1905. MATRI DEVM ET NAVISALVIAE || SALVIAE VOTO SVSCEPTO || CLAVDIA SYNTHYCHE (*sic*) || D. D. — Romae. Ficoni *Vestigia di Roma ant.* p. 118.

1906. NAVISALVIAE ¹⁾ ET || MATRI DEV. D. D || CLAVDIA SINTI. — Romae, nunc Veronae. Maffei *Mys. Ver.* 90, 1. cfr. Mur. 98, 3. et Cancellieri *le sette cose fatali di Roma antica.* Roma 1812. p. 25.

1) „Per *Navisalviam* non tam Dea quaedam singularis intelligitur, quam ipsa Claudia Quinta, Deae loco paene culta, quod navium, qua Mater Deum vehebatur, salvam

traxerat in urbem, ut recte Maffei *l. l.*² Saxius *Miss.* 2. p. 266. At longe probabilius videtur, navem ipsam, qua Mater magna Deūm a Pessinunte Roman deportata est, Navem Salviam appellatam esse. Consentientem habeo Cardinali *Iscriz. Velit.* p. 7.

1907. VIRIBVS¹⁾ || SACRVM. — Romae. Grut. 89, 9. Visconti *Jenkins* p. 75.

1) Male haec ad sacra Mithriaca refert Viscontius, quum spectent ad cultum Matris Deūm. cfr. Arnob. 5, 6. *Acdestis, suis ipse se viribus, eo, quo fuerat, privat sexu.* ib. 11. *viribus spoliaretur abscissis*, id est genitalibus. Cfr. ib. 14. et similia in Capite de rebus sacris. §. 16. Religiones Matris Deūm.

§. 34. MITHRAS. SOL. LVNA. ARIMANIVS. PHOSPHORVS CET.

1908. DEO || INVICTO || MITHRAE || C. LVCRETIVS MNESTER || M. AEMILIVS PHILETVS || SVM. MAG.¹⁾ ANNI PRIMI || M. AEMILI. CHRYSANTI || D. S. D. D. — Olim Romae, postea Veronae. Grut. 33, 40. Maffei *Mus. Ver.* 82, 4. cfr. Grut. 35, 5. Marini *Atti* 1. p. 55.

1) Dubiae interpretationis notae: sed optime Hagenb. et Marini *sub magisterio Chrysanthi*; alii: *summagistri, submagistri*, explicabant. Deinde cfr. Grut. 34, 1. OMNIPOTENTI DEO MITHRAE, 2. SANCTO INVICTO MITHRAE; quod interpretatur notam ib. 10. S. I. M., nisi malis, Soli Invicto Mithrae. Ib. 9.:

1909. D. S. I. M || P. ACIL. PISONIANVS || PATER PATRA-TVS¹⁾ || QVI HOC SPELEV. VI || IGNIS APSVMPTVM || COMPARATA AREA A REPVBL || MEDIOL. PECVNIA SVA || RESTITVIT. (Mediolani.)

1) Idem qui alibi Pater patrum. v. omnino infra.

1910. DEO. MEDRV.¹⁾ MATVTINA. COBNERT. — Prope Ha-genoviam, v. *Kunstblatt des Morgenblattes.* 1826. N. 88.

1) supra Mithrae imaginem. Nota hanc scripturam.

Supra Mithrae imaginem:

1911. A. DECIMVS A. F. PAL. DECIMIANVS S. P. RESTITVIT.
infra:

A. DECIMVS A. F. PAL. DECIMIANVS AEDem || CVM SVO PRONAO. IPSVM. QVE. DEVM SOLEM MITHRA || ET MARMO-RIBVS ET OMNI CVLTV SVA P. RESTITVIT. — In Mithraeo Ostiensi. *Ibid.*:

1912. SIG. IMDEPRENSIVILIS DEI. C. VALERIVS SACERDOS. S. P. P || L. SEXTIVS KARVS ET . . . . — v. Millin. *Annal. encycl.* 1817. 2. p. 335. Eandem hanc partem ita exhibet Zoëga *Abhandl.* p. 146. Welcker *Zusätze* p. 395.:

SIG. IMDEPREHENSIVILIS DEI. G. VALERIVS HERACLES SACERDOS. S. P. P. *infra:* L. SEXTIVS KARVS ET . . . (quasi hoc inserendum esset ante illa: *G. Valerius.*) Romae.

1913. D. I. M || ET SOLI SOCIO || SAC || VALENTINVS. SE || CVNDANVS || OB MEMORIAM PATRIS SVI || EX COLLEG.¹⁾ || V. S. L. M. — Apud Isaram fluvium in Boiaria. Grut. 22, 42.

1) Fortasse excidit S. i. e. sententia. vel D. decreto.

1914. SOLI INVICTO MITHRAE || SICVT IPSE SE IN VISV ||
IVSSIT REFICI || VICTORINVS CAES. N || VERNA DISPENSA-
TOR || NVMINI PRAESENTI. SVIS INPENDIS REFICIENDVM ||
CVRAVIT. DEDICAVITQVE || NAMA CVNCTIS. — In agro Tibur-
tino. Mur. 138, 1. Calogerà *Racc.* Vol. 49. p. 139.

1915. In marmore Burghesiano apud a Turre *Mon. Vét. Antii.*
p. 160. tauri Mithriaci collo haec inscripta sunt:

NAMA || SEBESIO ¹⁾ ||
ventri vero: DEO SOLI INVICTO MITRHE. (sic) — Cfr. *Grut.* 34, 4.
¹⁾ Voces sunt orientales. v. *Dom Martin Explication de divers monumens singu-
liers* Paris. 1739. 4. p. 281.

1916. VIBIVS PIVS DEO || SOLI INVICTO ARAM || DEDICO.
VT SIS MIHI || PROPITIVS MILITIBVS || CENTVRIONIBVSQVE
MEIS. — Saloniae. *Spon* p. 4, 3. *Zachar. Marm. Sal.* 7, 5.

1917. SOLI INVICTO || AEDEM RESTITVIT. C. CAVRELLIVS ||
SABINVS LEG. AVG. LEG. XIII. GEM. — In Transilvania. Köppen
Wiener Jahrb. T. 24. App. p. 18.

1918. ARA POSITA ASSTANTE (sic) SACERDOTE SEX ||
CREVSINA SECVNDO. VT VOVERANT MAXIMVS ET MAXIMI-
NVS FILII. IMP. COMMODO AVG. PIO. FELICE III. ET VICTO-
RINO II. COS. ¹⁾

SOLI INVICTO MITRE || M. VLP. MAXIMVS PRAEPOSITVS
TABELLARIORVM. ARAM CVM || SVIS ORNAMENTIS || ET
BELA. ²⁾ DOMINI INSIGNIA HABENTES || N. ³⁾ III. || VT VOVE-
RAT. D. D. — Florentiae. *Grut.* 35, 1. *Gud.* 23, 1. *Gori Etr.* 1.
p. 112. Sincera est inscriptio, etsi in suspicionem adducta a Maffei
A. C. L. p. 237. v. *Marini Atti* 2. p. 406.

¹⁾ p. Chr. 183. ²⁾ de his velis Domini i. e. Mithrae insignia habentibus v.
Marini l. l. ³⁾ numero.

1919. SOLI INVICTO. L. AVR. SEVERVS || CVM PAREMBOLI ||
ET YPOBASI || VOTO FECIT. *infra in eodem saxo:* SOLI INVICTO
MITHRAE FECIT. || L. AVR. SEVERVS. PRAES || L. DOMITIO
MARCELLINO. PATR. ¹⁾ — Romae. *Vignolii Inscript. sel.* p. 174.
Mur. 26, 5.

¹⁾ praesidente L. Domitio (quod nomen excidit ap. *Murat.*) *Marcell. Patre* sacro-
rum. *HAGENB.* Mss.

1920. L. TVLLIVS AGATHO || DEO. INVICTO SOLI || MITHRAE.
ARAM. D. D || E. AN. QVE. DEI. ¹⁾ DEDICAVIT. OB || HONORE.
DEI. M. AEMILIO || EPAPRODITO (sic) ~ PATRE. — In Mithraeo
Ostiensi. *Labus due Epitaffi* p. 17.

¹⁾ eamque Deo. *Labus.*

1921. D. INV. M || M. AVR. FRON TINIANVS M. AVR. FRONTO
MIL || LEG. II. AD. PRO S ¹⁾ || SVA ET SVORVM || TEMP. ²⁾
CONSTITV. — Buda - Örs. v. Köppen in *Wiener Jahrbücher.* T. 24.
Append. p. 6.

¹⁾ *Adiutricis. pro Salute.* ²⁾ templa Mithrae, s. Mithraea rarissime memorantur.

1922. SOL. SOC¹⁾ || M. AVR. FRON||TINIANVS || ET M. AVR. FRONTO MIL || LEG. II. FRATRES TEMP. CONST || ANTONINO III COS.²⁾ — ibid. ibid. p. 7.

1) Köppen male explicat: *Solis Socii*, quum sit *Soli Socio* scil. Dei invicti Mithrae, ut supra N. 1913. 2) Idem perperam refert ad Antoninum quartum consulem p. Chr. 145., quum potius pertineat ad Antoninum Caracallam IIII. Cos. p. Chr. 213.; vel, quod magis etiam placet, ad Antoninum Elagabalum IIII. Cos. p. Chr. 222.

1923. D. S. I. M || PRO SALVTE INC||OLVMITATE M. AVRE || TIMOTHEI ET AVR. M||AXIMI. VOTVM NVN||CVPAVIT SOLVIT. QVE || EVTHYCES EORVM LIB || RETVLIT. — Hermannstadt. Köppen l. l. p. 16.

1924. SOLI SANCTISSIMO SACRVM || TI. CLAVDIVS FELIX ET || CLAVDIA HELPIS ET TI. CLAVDIVS ALYPVS FIL. EORVM || VOTVM SOLVERVNT LIBENS MERITO || CALBIENSES DE COH. III. (Ad latus est inscriptio Punica.) — Romae. Grut. 36, 1. Spon Misc. p. 3. *Calbienses* Graevio ad *Suet. Galb.* 3. sunt milites calbeis s. galbeis donati.

1925. SOLI INVICTO ET LVNAE AETERNAE || C. METT||I. GER||MANI LIB. DVO. PARA||TVS ET HER||MES DEDERVNT. — Romae. Grut. 33, 5. Mur. 25, 5. Invenitur praeterea: DEO SOLI. — SOLI SACR.

Incertum, immo minus probabile est, sequentes etiam quattuor ad Solem invictum Mithram, Lunamque eius *πάρεδρον* pertinere, sed potius ad Solis, *ἥλιου*, et Lunae, *Σελήνης*, cultum referendae videntur, uti ante Mithriaca sacra Romam translata celebrabatur; nihilominus hic inse-rendas censuimus. Ceterum cfr. *Serapis*, et *Sol Elagabalus* inter Deos Asiaticos,

1926. SOLI ET LVNAI || Q. SERTORIVS Q. F || FESTVS FLA-MEN. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* p. 81, 10.

1927. EVMOLPVS CAESARIS || A SVPELLECTILE DOMVS || AVRIAE (sic) ET CLAVDIA PALLAS F || SOLI ET LVNAE DONVM POSVERVNT. — Romae, nunc Florentiae. Grut. 34, 11. Fabrett. p. 741, 328, accuratius ap. Gor. *Etr.* 4. p. 336. cfr. *Suet. Ner.* 31.

1928. LVNAE AVG. SACRVM || IN HONOREM ET MEMORIAM || AEMILIAE L. F. MATERNAE || L. AEMILIVS MATERNVS || ET FABIA FVSCA PARENTES || S. P. F. C. — Exonae in Catalonia. Grut. 42, 3. LVNAE ET ISIDI AVG. ib. 1. Ceterum cfr. Grut. 32, 9. AETERNITATI || SACR. SOLI ET LVNAE cet. ib. 10. SOLI AE-TERNO. LVNAE PRO AETERNITATE IMPERII cet. 35, 13. SOLI IVVANTI 36, 1. SOLI SANCTISSIMO SACRVM. Notae sunt: S. S. S.

1929. LVNAE AETER. SACR || PRO SALVTE || IMP. CAES. I. SEPTIM || SEV. PI INVIC || PRIN. PONT. MAX. P. P || IVL. BALBILIVS I. F || ANVLLINVS || PRAEF. VIGIL || V. S. L. M. — Loco mihi ignoto. Spotorino *Trattato* 2. p. 193. ex Riccio.

1930. INVICTO || DEO || SANCTO || SALVO PRVNICHIANO
N⁷) || MIRON || SER. — Arretii. Donati 1. p. 51, 8. et 59, 9.

1) *nostro*, i. e. domino; v. Marini *Iscriz. Alb.* p. 134.

1931. ORIENTI⁷) || FRVCTVS PONTI || CVM MYRONE E . . ||
SVB M. AEMILIO || CHRYSANTHO || MAG. ANNI PRIMI.²) —
Romae. Fabrett. p. 464, XVIII.

1) i. e. Soli. 2) Sc. Sodalicii Solis invicti Mithrae. Grut. 33, 10. 35; 5.

1932. T INVICTO D. NAVARZE || TERENTIVS PRISCVS ||
P F || EVChE TA CVRANTE || ET SACRATIS || DDCB.⁷) — Romae.
Oderici. p. 181. Marini *Iscr. Alb.* p. 16.

1) Obscurissimam hanc inscriptionem ad Mithrae cultum pertinere liquet. SACRATI
DEI SOLIS INVICTI reperiuntur in alia inscript. ap. Marini. l. l. p. 17.

1933. D. ARIMANIO || AGRESTIVS V. C || DEFENSOR || MA-
GISTER ET || PATER PATRVN || VOTI C. D.⁷) — Romae. Gud.
p. 413, 4. Ligorio non laudato, ita ut genuina videatur. Habet et
Visconti *Museo Pio-Clem.* 2. p. 25. sine suspitione.

1) voti compos dedicavit. Nota hac occasione oblata, a Theodoro Mopsuesteno
apud Photium *Biblioth.* N. 81. p. 63. *Bekk.* Arimanium appellari *Σαρανάν*. Ad
Mithrae cultum pertinere videtur etiam sequens inscriptio, quam vel Maffei *A. C. L.*
p. 286. tanquam sinceram agnovit, et Albae Iuliae etiamnunc exstare tesatur:

1934. BONO DEO || PVERO POSPHORO⁷) (*sic*) || T. FL. ITA-
LICVS PRIMVS²) || III || VIR. M. A. A³) || CVM STATILIA || LV-
CINA CONIVGE ET || SVIS. EX VOTO. — Grut. 88, 13.

1) v. Spanh. *de usu numism.* p. 654. Sainte-Croix *Mystères* T. 2. p. 149. corru-
ptissime Seivert p. 85, 121. VNI. DEO || VERO PHOS||PHORO cet. 2) Si perten-
das, iungi debere *primus quattuorvir*, iuvabit te aliud saxum, itidem Dacicum, Mur. 4, 8.
III. Vir. *primus annalis* Mun. Sep. Apul. Vel sic tamen, quia in saxo Grut. *Primus*
est ante III. Vir, malim cognomen esse. HAGENB. Mss. 3) Municipii Albae Augustae.
Similes Albae Iuliae s. Carolini ad Morosum fl. (*Carlsburg*) repertas protulit Io. Matth.
Gesnerus in disputatione *de Deo bono puero Phosphoro* in Commentatt. *Goetting.*
1754, 104.:

1935. BONO PVERO || POSPHORO || LAELLIA CV||RILLIA
PRO SA||LVTE SVA SVO||RVMQVE V. S || L. M. —

1936. BONO P||VERO EX V||OT. ARO||DIVS ALEX||AND. P. L.
PO.¹)

1) *Publii Libertus posuit.*

1937. DEO B.¹) POS||PHORO. APOL||LINI PYTHIO || ID. IV-
LIVS. RV||SONIVS. CVST || ARMORVM || PRO SALVTE SVA || ET
SVORVM || V. S. L. M.

1) *Bono.*

1938. DEO. BONO || PVERO || POSPHORO. — ibid. Ipse Ges-
nerus huc traxit etiam *Deum Amabilem*, quem infra dabimus, et utrum-
que habuit pro Antinoo inter Divos relato. Vix quidem recte. Corsinio
et Gesnero observante ap. Spon *Misc.* 117, 42. *Ἀφροδείσιος ἱερεὺς*
Φωσφ(όρου) reperitur.

1939. LVCIVS || VALERI||VS. TELES||PHORVS || IOAI¹) (*sic*)
POSIT.²) — Romae. Visconti *Jenkins* p. 78.

1) pro IOAI. Macrobian. *Sat.* 1, 18. *In oraculo Apollinis Clarii aliud quoque nomen*

soli adicitur, qui in iisdem sacris versibus inter cetera vocatur Ἰαώ. Viscontio notante alii de Iehova cogitabant. Ita etiam Roether ad Io. Lydum *de Menss.* p. 202. οἱ Χαλδαῖοι τὸν θεὸν Ἰαώ λέγουσιν, (ἀντὶ τοῦ, ὡς νοητὸν) τῇ Φωνί-
κων γλώσσῃ. 2) posuit.

§. 35. SOL ELAGABALVS. DEA CAELESTIS. DEA
CYRISTIS. DEA SYRIA. DIANA EPHESIA. DIN-
DYMENE. CET.

1940. SOLI || ALAGABALO || IVLIVS BALBILLVS || AQVILA. —
Romae. Grut. 32, 12. (Cfr. Grut. 313, 7.) Fabrett. p. 401, 231. ita
exhibet: AQVILA || SOLI || ALAGABALO || IVLIVS || BALBIL-
LVS. — In marmore Pannon. edito a Schoenwisner *It. Pann.* 2.
p. 277. rectius: DEO. SOLI. ELAGABAL. ap. Murat. p. 1113, 4.
SACER. D. S. HALAGAB. v. Eckhel D. N. 7. p. 252.

1941. DEO SOLI || HEELAGABOLO || AVR. BAS||SINVS DEC.
COL. AEQVENS || SACERD. NV||MIN. MVN. V. S. L. M. — Albae
Iuliae s. Carolinae. — Seivert. p. 114, 167. Idem videtur cum Schoen-
wisneriano, ex Eckhelio tantummodo mihi noto.

1942. D. M. || C. VARI^N APOLAVSTI ||

PRICIPI. 1) SACERDOTIVM

DAEAE. CAELESTIS. 2) QVI VIXIT || ANNIS XXVIII || C. VA-
RIVS ACHILLEVS FRATRI KARISSIMO ET || PIENTISSIMO ET
INCOM||PARABILI. PER QVEM SEM||PER SECVRIOR VIXIT. —
Romae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 26.

1) de hoc scribendi modo in lapp. saepe obvio, multorumque errorum causa v.
Marin. l. 1. 2) Astarte. v. Münter *Rel. d. Karthager.* Ed. 2. p. 62. Eadem:
Bona Dea Caelestis. Iuno, Diana, Venus Caelestis. Invicta Caelestis Urania. cet.
Ap. Marin. *Atti.* 2. p. 358. in inscript. mutila memorari videtur *Taurobolium Veneris*
Caelestae (sic). Res tamen incerta est, quum post *Taurobolium* aliquot vocabula exciderint.

1943. CAELESTI AVGVSTAE || ET AESCVLAPIO AV||GVSTO
ET GENIO CARTHAGINIS ET || GENIO DACIARVM || OLVS. 1)
TERENTIVS || PVDENS VTTEDI||ANVS LEG. AVGG || LEG. XIII
GEM. LEG || AVGG. PROPRAET || PROVINCIAE RETIAE. —
Carlsburgii. Mur. 17, 8. Maffei *Mus. Ver.* 239, 1. Seivert p. 40, 45.

1) VOLVS. Seivert. *Olus est Aulus.* Gell. N. A. 17, 21, 17.

1944. IN. VI. CITE. CE. LE||STI. V. RA. NI. E DONAPO.

(quattuor pedes, duo euntes, duo redeuntes.)

G. GI. FI. V. VL. FI || LE. O. NES. — Romae. Lupi *Epit. Sev.*
p. 68. Mur. 17, 9. IN. VI. CTAE. CAE. LE. STI. V. R. A. NI. AE.
DONA. PO. — LE. O. NAS. Quomodo iungendae sint literae nom.
propr. continentes, haud sane constat. Lupus de Caiis Gifiulfis, nom.
forsitan Africano, cogitat. Pedes in monumentis a podagricis sanatis
expressos Fabrettus p. 467. arbitratur: sed praestat Lupi sententia, in
quam etiam Thomasin. *de Donariis* C. VII. inciderat, vota esse viato-
rum, qui post emensam viam se *salvos isse, salvos redisse* testentur.

1945. PRO SALVTE C. RVFI SERENI || ARAM ET BAS. DEAE CYRIST || DONVM DEDIT XI. KAL. MAI || L IVVENIO PACCIO ET P. IVNIO || QVARTIO ROMVLO II. VIR. — In parietinis Fregellarum. Reines. p. 166, 130. Holstein ad *Steph. Byz.* p. 180.

Observa praeterea annorum per duumviros notationem in municipiis, ut in saxo Teatino ap. Reines. p. 212, 221. DEC $\frac{III}{III}$ VIR. PRIMO ET IVSTO.

1946. DEAE. SVRIAE SACR || VOTO SVSCEPT. PRO SALVTE || .... || ....¹⁾ || AVG. GERMANICI || PONTIFICIS MAXIMI. TR. POT²⁾ || D. VETVRIVS ANTIGONVS || D. VETVRIVS SP. F.³⁾ PHILO || D. VETVRIVS ALBANVS || PATER CVM FILIS POSVIT. — Romae. Grut. 86, 5. Mur. 94, 9.

1) erasum est Domitiani nomen, vel potius Neronis. v. Saxii *Miss.* 2. p. 263. 2) p. Chr. 54., si de Nerone, p. Chr. 81., si de Domitiano sermo est. Primus scilicet TRIB. POT. annus non notatur in lapidd. 3) Spurius filius, quum tamen patris nomen in ead. inscript. exstet. Ceterum DIS. SYRIS. Grut. 86, 3.

1947. I. O. M || ET DEAE SVRIAE || ET GENIO VENALICI || C. GRANIVS HILARVS || CVM LISSIA SABINA || V. V.¹⁾ — Romae. Grut. 5, 1.

1) ut voverat.

1948. P. ACILIVS FELIX || DDDIASVR : AE.¹⁾ CVM SVIS. — Romae. Guasco T. 1. p. 71, 38.

1) Dedicavit Deae Syriae.

1949. DIANAEPHESIAE ET IMPERATORI CAESARI AVG. ET TI. CAESARI || AVG. F. ET CIVITATI EPHESINAE. SEXTILIVS P. F. VOT. POLLIO || CVM OFILLIA A. F. BASSA VXORE SVA ET C. OFILLIO PROCVLO || F. SVO CETERISQVE LIBEREIS. SVEIS. PONTEM DE SVA || PECVNIA FACIVNDVM CVRAVIT ||

ΑΡΤΕΜΙΔΙΕΦΕΣΙΑΙΚΑΙΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΑΙΣΑΡΙΣΕΒΑΣΤΩΙΚΑΙ || ΤΙΒΕΡΙΩΙΚΑΙΣΑΡΙΣΕΒ ΤΙΩΙΚΑΙΤΩΙΑΗΜΝΙΕΦΕΣΙΩΝ || ΓΑΙΟΣΣΕΕΤΙΛΙΟΣΗΟΠΛΑΙΟΥΤΡΙΟΣΟΤΟΤΟΥΤΡΙΑΗΟΛΛΙΩΝΣΤΝ || ΟΦΕΛΛΙΑΙΛΑΤΑΟΥΤΤΑΤΡΙΒΑΣΣΗΓΙΤΗΕΑΤΟΥΤΤΝΑΙΚΙΚΑΙΓΑΙΩΙΟΦΕΛΛΙΩΗΠΡΟΚΑΩΙΕΑΤΟΥΤΡΙΩΙΚΑΙΤΟΙΣΔΟΠΗΟΙΣ || ΤΕΚΝΟΙΣΤΗΝΤΕΦΤΡΑΝΕΚΤΩΝΙΑΙΩΝΑΝΕΘΗΚΕΝ. —

Prope Ephesum in via quae ducit ad Guzél-hissar. Chandler *Inscriptt. antiquae.* p. 10., cuius typum do. Mur. 443, 7. Cfr. Saxii *Miss.* 4. p. 165.

1950. ΘΕΑ ΔΙΝΑΤΜΕ || ΝΑ ΟΤΑΔΕΡΙΟΣ || ΜΕΛΑΝΤΙΟΣ || ΑΠΕΑΕΤ. ΣΕΟΤΑΣ¹⁾ || ΑΝΕΘΗΚΕΝ. || DEAE DINDYMENAE || EX ORAC. — Prope Baias. Don. 17, 60. Mur. 31, 3.

1) i. e. ἀπελεύθερος Σεβαστοῦ. Cfr. Grut. 60, 6.

1951. MAGNIS DIIS || HELIOPOLITANIS || PRO SALVTE ANTONINI PII || FELICIS AVG || ET IVLIAE AVGVSTAE || MATRIS DOMINI N || CASTRORVM SENATVS. PATRIAE || ....¹⁾

DVM ER. 2) IN MVRO IN LVMINA || SVA PECVNIA EX VOTO || LIBENTI ANIMO POSVIT. — Heliopoli s. Balbec. Acta Erud. Lips. 1759. p. 587.

1) Ex altera inscript. simili ibid. reperta supplendum CAPITA. id. (??) 2) haec corrupta.

§. 36. NVMINA PEREGRINA.

GALLICA. BRITANNICA. GERMANICA. HISPANICA. CET.

Cfr. Iac. Sponii ignotorum Deorum Arae. in Gronovii Thes. Gr. Vol. VII. p. 232. et Mone *Heidenthum* passim.

1952. DEO ABELLIONI || MINICIA || IVSTA || V. S. L. M. — Convenis Novempopuloniae. Grut. 37, 4. v. Scalig. *Auson. lectt.* 4, 9. p. 153. Toll.

1953. ABLIONI || DERROC 1) || BORROCONIEVS V. S. L. M. — Saint-Béat. Départ. des Basses-Pyrénées. Millin *Mon. antiq. inédits.* 1. p. 101.

1) fort. Abellioni Deo, Roc(ius). id.

1954. AGHONI || DEO || LABVSIVS. V. S. L. M. — Ascae prope Vicum Aquensem hodie Bagnères. Bimard. *Proleg.* p. 56. Mur. 1986, 2.

1955. AVG. 1) ACIONNAE || SACRVM || CAPILLVS ILLIO-|| MARI F. PORTICVM || CVM SVIS ORNAMENTIS V. S. L. M. — Ad fontem l'Étuvée prope Civit. Aurelianorum s. Orleans. — Bulletin des sciences historiques. Paris. 1825. p. 306.

1) AVGUSTAE hic praepositur, ut in ceteris Gallicanis frequentissime DEO et DEAE.

1956. * ALANTEDOBAE || SEX. CORNELIVS PRIMVS || V. S. L. M. — Bidicioli in agro Brixiano. Mur. 100, 1. Donati 1. p. 52, 6.

1957. * ALO || SEX. NIG || SOLLONIVS || V. S. L. M. — Roncadelle in agro Brixiano; e schedis Gnocchii Donati 1. p. 55, 3. Utraque est suspecta. De priore consule Saxium *Miss.* 2. p. 268.

1958. DEAE. AVG. ANDARTAE || L. CARISIVS SERENVVS || IIIII. VR. AVG || VS. LM. — Deae. (Colonia Dea Augusta Vocontiorum, hodie Die.) Millin *Annales encyclop.* 1. p. 180. Dom Martin (*Relig. des Gaulois* T. II.) Andartam pro Victoria habet.

1959. ARARDO DAEO || I. P. F. 1) || V. S. L. M. — Saint-Béat. Départ. des Basses-Pyrénées. Millin *Mon. antiq. inédits.* 1. p. 99.

1) fortasse: Iulius, Publii filius. id.

1960.

ARDOINNE. 1) CAMVLO 2) IOVI. MERCVRIO. HERCVLI.
(figura Dianae) (fig. Martis) (fig. Iovis) (fig. Merc.) (fig. Herc.)

M. QVARTINIVS. M. F. CIVES. SABINVS. REMVS || MILES COH. VII. PR. ANTONINIANE P. V.³⁾ V. L. S. — Romae. Grut. 40, 9.

1) Ligorius videtur vocem *Ardoinnam* existimasse Sabinam, quod ei posita inscriptio a cive Sabino; potius, quia idem et civis Remus fuit, Gallicam vocem habeam; nota *Arduenna* sylvae Galliae. HAGENB. 2) pro hac voce Fabrett. in Emendatt. p. 1. legit SATVRNO MARTI. 3) *Piae, Victricis*, vulgo exponunt; sed Fabrett. p. 140. *Prætorii Urbis*. Alii denique *Prout voverat*. Cet.

1961. . . O MINERVAE || ARNALIAE || NVMINIBVS AVGVSTORVM || C. LVCCEIVS MARCELLINVS || DECVR || V. S. L. M. — Villeii in Burgundia. Bimard. *Proleg.* p. 50. Eandem auctiorem ita exhibet Maffei *Ant. Gall.* p. 29.:

MERCVRIO ET MINERVAE || ARNALIAE¹⁾ NVMINIBVS AVGVSTORVM SACRVM || C. LVCCEIVS MARCELLINVS || DECVRIO. V. S. L. — Augustoduni.

1) v. omnino Saxii *Miss.* 1. p. 11, 2. p. 203. In schedis Le Beufianis erat ARNALYAE.

1962. ASTOILVN||NO DEO || C. FABIVS || LASCIVOS || V. S. L. M. — Saint-Béat. Départ. des Basses-Pyrénées. Millin *Monum. antiq. inédits*. 1. p. 97. AVENTIAM Deam videsis in Helveticis.

1963. BACVRDO || SACRVM || M. ALBANVS || PATERNVS || OPTIO V. S. L. M. II.¹⁾ SIL. COS. in latere: C. G. P. F. — Coloniae Agripp. Grut. 86, 9. Huepsch 8, 22.

1) male Grut. TT. Est duobus Silanis Coss. u. c. 942. p. Chr. 189. Bacurdum silentio transmittit Mone *Heidenthum*.

1964. BEDAIO AVG || ET. ALOVNIS¹⁾ || SACR || C. CATIVS || SECVNDIANVS || II VIR || IMP. ANTONIN || II. ET SACERDOTE COSS.²⁾ — Prope Iuvaviam. Reines. p. 174, 148. — Iuvavia. p. 55. uterque ex Aventino. Gruterus non habet.

1) quidam explicant *Atrunis*, v. Iuvavia p. 64. Cfr. tamen ACOVNIS. N. 1995. 2) p. Chr. 219.

1965. DEO BELATVCAD||RO LIB. VOTV||M FECIT || IOLVS. — Whelp-Castle in Westmorland. Archaeologia T. 1. p. 344. in aliis ibid.: DEO BELATVCA —

1966. DEO MARTI BELATVCARDO || RO. VR. RP || CAII ORVSII M. — Aesicae in Britannia. Mur. 43, 1. (Cfr. Grut. 87, 1. DEO SANCTO BELATVCADRO.) In hac quoque inscriptione Camden-Gibson T. 2. p. 179. melius habet BELATVCADRO. v. Saxii *Miss.* 2. p. 192.

1967. BELEN.¹⁾ AVG || IN MEMOR. IVLIOR || MARCELLI ET MARCELLAE ET || IN HONOREM IVLIARVM || CHARITES ET || MAARCELLAE FILIAR || ET LICIN. MACRON || IVNIOR. NEPOTIS || C. IVLIVS AGATHOPVS || IIII VIR. AQVIL || L. D. D. D. — Aquileiae. Reines. 1, 52. p. 102. Bertoli A. d'A. p. 89, 58.

1) Τὸν ἐπιχώριον θεὸν (οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἀκυληΐαν) Βέλιν καλοῦσι, σέβουσι τε ὑπερφῶς, Ἀπόλλωνα εἶναι ἐθέλοντες. Herodian. 8, 3. Aliquoties (Grut. 36, 11. Mur. 23, 13.) APOLLINI BELENO. — FONTI BELENO. (Grut. 37, 3.) Ceterum in lapidibus mortuorum memoriam, viventium honorem Deo commendari, prorsus singulare est. Reliqui Dei Aquileiensium memorantur a Bertolio

A. d'A. p. 98, 73. — BONO DEO BROTONTI (f. *βοοντῶντι*) p. 99, 74. (Mur. 101, 2.) FONIONI SACR. (habetur pro Marte) ib. 75. (Grut. 94, 5.) VI DIVINAE SACR. p. 106, 86. (Mur. 133, 3.) BONAE PAGANAE. p. 109, 94. (Mur. 102, 6.) v. BONA DEA.

1968. APOLLINI BELENO¹⁾ || AVG. SACR || C. PETILIVS || VENVSTVS || TRIB. PRAETORIAN. V. S. — In insula Corgle. Pococke p. 126, 3. Bertoli in *Calog.* N. R. 4. p. 370.

1) Alia monumenta Beleno dicata vide apud Biagi *Mon.* p. 168.

1969. MINERVAE || BELISANAE || SACRVM || Q. VALERIVS MONTANVS. — In oppido S. Bertrandi Convenarum. Mur. 53, 13. (Don. 1, 163.)

1970. DEO BE||MILVCIO || VI — Parisiis. Mur. 1986, 6.

1971. SEX. NIGIDIVS || FAB. PRIMVS || AEDIL. BRIX. DECVR. HONORE GRAT. DD || EX POSTVLATION. PLEB || ARAM BERGIMO RESTITVIT. — In finibus Brixianorum. Maffei *Mus. Ver.* 89, 6. (109, 1.) Berginus Cenomanorum Gallorum Deus, a quo Bergomum nomen videtur habere.

1972. L. VIBIVS. VISCI. L. NYMPHODOTVS || BERGIMO. VOTVM || C. ASINIO. GALLO. C. MARCIO. CENSOR || COS¹⁾ || L. SALVIO APRO || C. POSTVMIO. COSTA || II VIRIS.²⁾ QVINQVENNALIBVS. — Reperta Brixiae, translata Veronam. Maffei *Mus. Ver.* p. 109, 1. Donati. p. 157, 1. correctius, quam ap. Mur. 297, 4.

1) u. c. 745. 2) VII VIRIS pessime Mur.

1973. DEAE BIBRACTI¹⁾ || P. CAPRIL. PACATVS || IIII VIR. AVGVSTAL || V. S. L. M. — In agro Luxemburgi, lamina aerea. Mur. 107, 10.

1) De Bibracte Aeduorum urbe pro Dea culta hic agi arbitraturs HAGENV. Mss. Augustoduni eandem reperit Millin *Voyage* 1. p. 338. v. Saxii *Miss.* 2. p. 278.

1974. C. IVLIVS EPOREDİRİGİS. F. MAGNVS || PRO L. IVLIO CALENO. FILIO || BORMONIEE DAMONAE¹⁾ || VOT. SOL. — Bourbon-Lancy. Millin *Mon. antiq. inéd.* 1. p. 146.

1) In aliis inscriptt. similibus: BORVONI. TOMONAE. — BORVONIAE ET DAMONAE. — Borvo s. Bormonia et Damona apud Sequanos et Aeduos thermarum Deae videntur fuisse; a priori nomine deducunt quidam *Bourbon. Eporedorix* ap. Caes. B. G. 7, 12. — Cfr. Saxii *Miss.* 2. p. 277.

1975. Inscriptio clavis aereae repertae in oppido Galliae Moulins-Engelbert. (v. *Mém. de l'Acad. des Inscript.* T. 31. p. 301.)

AVGV SACRVM DEO || BRIXANTV || PROPITIV.

1976. EX IMPERIO || T. ATTIVS QVARTVS || CAILARO V. S. L. M. — Arelate. Binard. *Proleg.* p. 63. Millin *Voyage* 3. p. 568.

1977. MARTI CAMVLO¹⁾ || SACRVM PRO SALVTE TIBERI || CLAVDI || CAESARIS AVG. GERMANICI IMP || CIVES REMI. QVI²⁾ || TEMPLVM CONSTITV||ERVNT. *Ab altero latere corona civica his cum notis: O. C. S.*³⁾ — Rhynern prope Cliviam, nunc Bonnae. Grut. 56, 12. Morcelli *St.* 1, 23. Fiedler p. 235.

1) De Marte Camulo, male a quibusdam, etiam a Fiedlero, pro Sabinorum vel Samnitium Deo habito, quum sit Gallorum numen, v. Morcelli l. 1. Schoepflin *Als.* 1.

p. 488. et supra in *Ardoinna*. 2) *Qui* habet Fiedler; quem, ut *αὐτόπτην*, secutus sum. Abest a Gruteri typo. 3) *Ob cives servatos*. Fiedl.

1978. IN H. D. D || MAVORTIO CAMVLO || DEO SANCTISS || PRO SAL. IMP. CAESARIS || M. AVREL. COMMODI AVG || C. VALERIUS C. F PAL || CRISPINVS PRAEF. COH || EX PROVIN- CIA || MAVR D. S. P. D. D. — Romae. Donati 1. p. 25, 5.

1979. DIIS CASSIBVS. — DEO CESONIO. In lapp. nunc Spi- rae asservatis. *Kunstblatt des Morgenblatts*. 1826. N. 88.

1980. I. O. M || ET MARTI CA||TVRIGI. GEN||IO LOCI C || IVL. QVIETVS BF. COS¹⁾ || V. S. LL. M. — Beckingae. Mur. 12, 43. v. der Lingen *Kl. Schriften* 3. p. 56.

1) Beneficiarius consulis. Heilbronnae eandem reperit Gercken. *Reisen* 1. p. 43., qui recte BF. pro B. apud Mur. exhibet.

1981. DEO || CEAHIO AVR || M RTI ETMS¹⁾ || ERVRACIO PRO || SE ET SVIS V. S || L. M. — Wardal in Cumberlandia. Camden-Gibson T. 2. p. 174.

1) fort. AVGusto MARTI ET Matribus. Orell.

1982. CELEIAE || AVG || P. AELIVS COS.¹⁾ PRO SE || ET SVIS || V. S. L. M. — Celeiae. Murat. 112; 5. ex Duellio *Inscr.* 20.

1) Consullem municipalem Celeiae exhiberi statim dices; ego vero putem, lapidem non integrum esse exscriptum: sique conferas Grut. 497, 9.: . . . . CELEIANVS || AVG P AELIVS VERINVS VE. COS. PRO SE ET SVIS. — Celeiae, e Lazio: — fortasse mecum statues, ita plene legi lapidem posse: . . . CELEIANVS AVGustalis vel CELEIAE (ut praecesserit || VIR vel AEDilis, vel similis honor gestus) AVGusta- lis P. Aelius Verinus BF (beneficiarius) COS. (consulis) cet. Si lapis initio non sit fractus, CELEIAE AVGustae de Dea municipali accipi commodè potest, ut Nemausus, Dea Bibracte, Dea Aventia. HAGENB. Mss.

1983. SANCTO CO||CIDEO T. AVRVC || FELICISSIMVS TRIBVN || EX EVOCATO. V. S. L. M. — Bewcastle in Cumber- landia, ubi tres praeterea istius Dei tituli reperti sunt. *Archaeologia* T. XI. p. 70. DEO COCIDI est in Camden-Gibson T. 2. p. 182.

1984. FLAVIA CVBA FIRMANI FILIA || COSOSO DEO MARTI SVO HOC || SIGNVM DICAUIT AVGVSTO. — Biturigibus Cubo- rum. Reines. p. 121, 84. Nihil de Cososo habet Mone. (*Heidenthum*.)

1985. CVSLANO SAC. L. OCTAVIVS || C. F. CRASSVS || L. C. OCTAVI. L. F || MARTIALIS ET || MACER. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 89, 4. cuius typum dedimus; cfr. eiusd. *Ant. Gall. sel.* p. 25. Mur. 98, 2. (Grut. 96, 2. CVS. IANO.)

1986. IN H. D. D¹⁾ || DEANAE ABNOBAE CASSIA||NVS CASATI²⁾ || V. S. L. L. M || ET ATTIANVS || FRATER. FAL|| CON. ET CLARO || COS.³⁾ — Lapis repertus 1778. Mühlbachii in Germaniae iugis montis Abnobae (Plin. *H. N.* 4, 24.) v. Gerberti *Hist. Nigrae Silvae*. T. 1. p. 7.

1) in honorem Domus divinae. 2) i. e. Casati filius, non Casatius, ut vult Gerbertus. 3) p. Chr. a. 193. AENOBAE simpliciter, omisso v. DIANAE, est in lap. nuper reperto prope vicum Roethenberg in Wirtembergiae regno. v. Tafel in Seebode *Neuem Archive* 1826. 1. p. 153.

1987. DEAE DEIRONAE || MAIOR MA||GIATI FILIVS || V. S. L. M. — In fano Lotharingiae S. Naboris. Oberlin *Mus. Schoepflin.* T. 1. n. 2., qui Deironam s. Dironam eandem esse putat, quae *Sirona* vocatur in lapp. quibusdam, ubi Apollini iungitur. Grut. 37, 10, 11.

1988. DEXSIVAE ET CAVDEL||LENSIBVS C. HELVIVS || PRIMVS SEDILIA. V. S. L. M — (Cadenet.) Millin *Mag. Encycl.* 1818. 4. p. 241. In aliis haec Dea vocatur: DEXSIVIA — OPTIMA.

1989. DVICI. BRIG || ET NVM. AVGG. FL. AVR. AVRELIAN||VS D. D. PRO SE || ET SVIS. M. A. G. S.¹⁾ — ANTONI || III. ET GETA COS.²⁾ — Bradleiae in Comit. Eborac. Grut. 1017, 3.

1) *Memor animo grato (vel agens gratias) solvit.* 2) p. Chr. 208.

1990. DVLLOVI || M. LICINIVS GOAS || V. S. L. M. — Vasionē. Spon *Ignot. Deor. Ar.* p. 253, 36.

1991. ENDOVELLICO || SACRVM || EX RELIGIONE || IVSSV NVMINIS || POMPONIA MARCELLA || A. L. P.¹⁾ — Villa Vizosa in Lusitania. Grut. 88, 7.

1) Animo libente posuit. Cfr. etiam Reines. p. 1010, 6. ubi est: DEO ENDOBOLICO.

1992. DEO ENDOVELICO || PRAESTANTISS||IMI ET PRAESEN||TISSIMI NVMINIS || SEXTVS COCCEIVS || CRATERVS. HONOR||INVS EQVES ROMA||NVS EX VOTO. — Ibid. Grut. p. 87, 9. v. *Dissertacion sobre el Dios Endovellico por D. Miguel Perez.* Madrid. 1760. 4.

1993. TIB. CAESARE || AVG. IOVI OPTVMO || MAXSVMO ARAM || NAVTAE PARISIACI || PVBLICE POSIERV||NT. — Lutetiae Paris. Mur. 1066, 5. „Subsunt figurae hominum militarium cum hoc nomine suprasculpto EVRISES; tum visuntur homines caput corona laurea redimitum gerentes cum hisce literis: SENANIE||EILOM. Deinde figurae aliquot deorum cum hisce nominibus: VOLCANVS. IOVIS. ESVS. TARVOS TRIGARANVS scil. *Taurus*; subest enim figura tauri, super quem tres grues spectantur: CASTOR. POLLVX. CERNVNNOS.” Mur.

1994. FONIONI SACR || SEIA IONIS. MAG¹⁾ || D. D. — Aquileiae. Marini *Atti* 2. p. 619. Cfr. p. 544.

1) magistra.

1995. GADOLO AVG || ET ACOVNIS¹⁾ SACR || C. CATIVS II. VIR || IMP. ANTONINO II. ET SACERDOTE COSS.²⁾ — Agunti. (Innichen.) Muchar 1. p. 255.

1) Acounae videntur esse e genere Matrum, s. Matronarum Gallicanarum. v. N. 1964.

2) p. Chr. 219.

1996. GERO¹⁾ AVG. SAC || IVLIVS VERECVNDVS || ET G. IVLIVS. MERCATOR || ET G. IVLIA. IVLIANA || ET G.²⁾ IVLIVS. SECVNDVS. — Goertschach prope Lienz. Muchar 1. p. 253.

1) Vides in vici nomine *Goertschach* superesse adhuc numinis istius topici, *Geri*, vestigium. 2) In his G., nominatim in altero, videtur error inesse. Fueruntne folia dumtaxat, distinctionis signo incisa? Talia saepe visuntur in lapp.

1997. APOLLINI GRANNO. DONVM. AMILIVS CONSTANS II PRAET. (sic) TEMPLI IPSIVS. V. S. L. M. — In vase aereo reperto in lapidicina Westermanland. Kruse *Archiv.* 2. p. 185.

1998. APOLLINI II GRANNO II SIGNVM CVM II BASE MIRPA.¹⁾ — Lauingae. Grut. 38, 1. Raiser *Lauingen.* p. 18.

1) Coniecerunt Graev. in *Praef. ad Thes. Ant. Rom.* T. XI. MARMorea PARIa. D'Orville *Misc. Observ.* 1741, 3. p. 197. MARMoris PARIi. Sed est potius nomen proprium Germanicum.

1999. APOLLINI GRANNO II SABINIVS PROVINCIALIS II EX VOTO II L. L. M. — Lauingae, nunc Augustae Vindel. v. Raiser *Guntia.* p. 66.

2000. APOLLINI II GRANNO MOGOVNO ARAM II Q. LICINIVS TRIO. D. S. D. — Herburg in Alsatia. Mur. 22, 41. Bimardi *Diatriba.* p. 59. v. omnino Schoepflin *Alsat.* 1. p. 461. Saxii *Miss.* 4. p. 55.

2001. APOLLINI II GRANNO ET II SANCTAE SIRONAE II SACRVM. — Romae. Grut. 37, 40. Plures alias *Granni* inscripti. in Germania, Dacia, et Scotia repertas exhibet Grut. p. 37. et 38. In Dacica quoque ei *Sirona* iungitur. 37, 41. Cfr. Raiser, *Lauingen.* p. 16. seqq. Hoc enim in oppido frequentes admodum fuere tituli Apollinis Granni. Imagunculam eius exhibet idem ibid. p. 21., in qua praeterea literis Graecarum similibus legi videtur: Beleno.

2002. MARTI II HALAMARD II SACRVM II F.¹⁾ DOMIT. VINDEX C. LEG. XX. V. V II V. S. L. M. — Prope Ruremond, dition. Geldriae. Huepsch p. 65, 2. e schedis.

1) lege T.

2003. DEAE. HARIASAE¹⁾ II H. D.²⁾ TIBERIVS VLPIVS II ACVTVS DVPLARIVS ALARIVS II SVLPITIVS SINGVLARIS COS II CIVES TRAIANENSES II V. S. L. M. M. CRISPINO ET II AELIANO COS.³⁾ — Coloniae Agripp. Harzheim *de Relig. antiquor. Vbior.* p. XIX.

1) Cfr. Mone. T. 2. p. 348. 2) f. leg.: IN H. D. D. 3) p. Chr. 187. Ceterum *Hariosae* habet Eckhart *de Apoll. Granno.* p. 8.

2004. . . ACSVSA II NO HERCVLI II SACRV. FLAVS II VIHTIRMATIS FIL. SVMMVS MAGISTRA II CIVITATIS BATAVOR II V. S. L. M. — In vico Rommel agri Sylvaducensis. Cuper *Mon. ant.* p. 248. Mur. 64, 1. cum erroribus hic correctis. Cfr. Saxii *Miss.* 2. p. 226.

2005. HERCVLI MA II GVSANO¹⁾ ET II HAEVAE (sic) VLPI II LVPIO ET VLPI II AMMAVA II PRO NATIS V S L M. — Westcapellae in Zelandia repertum, postea Bruxellas translatum. Gud. *Praef. Append.* Stellá 13. p. 2., cuius typum cum Saxio *Miss.* 2. p. 227. praetuli. Keysler *Ant. Sept.* p. 201. Schoepflin *Alsat.* 1. p. 494. Mur. 64, 2.

1) MACVSANO Mur. *Herculi Magusano* est in nummis Postumi. v. Eckhel D. N. 7. p. 444. Cfr. imprimis *Cannegieter Nom. Rat.* p. 152. seqq.

2006. HERCVLI SAXANO SACRVM || SER. SVLPICIVS TROPHIMVS || AEDEM. ZOTHECAM. CVLINAM, || PECVNIA SVÁ Á SOLO RESTITVIT. IDEMQVE DEDICÁVIT. K. DECEMBR || L. TVRPILIO DEXTRO. M. MAECIO RVFO COS¹⁾ || EVTYCHVS SER. PERAGENDVM CVRAVIT. — Tibure. Grut. 49, 3. corrupte in *Notis variorum ad Festum* Ed. Amst. p. 386.

1) p. Chr. 225.

2007. HERCVLI SAX||SANO SACRVM || C. SVLPICIVS MA||TVRVS 7. LEG. XXII PR. P. F. ¹⁾ ET COMM||LITONES LEG. EIV||SDEM QVI SVB || EO SVNT V. S. L. M. — Bergendael. Mur. p. 65, 6. sed accuratius Schoepflin *Alsat.* 1. p. 441. Cannegieter *N. R.* p. 167.

1) Primigeniae Piae Fidelis. v. N. 2093. Cfr. etiam Pococke p. 117, 14., qui recte ante Leg. exhibet Centurionatus notam 7., etsi adversante Saxio *Miss.* 2. p. 230.

2008. HERCVLI SAXANO || ET IMP. VESPASIANO AVG || ET TITO IMP. ET DOMITIANO CAESARI || M. VIBIVS MARTIALIS || 7 LEG. X. GEM. ET COMMILITONES VEXILLI LEG || EIVSD. QVI SVNT || SVB CVRA EIVS. V. S. L. M. — Haud procul a Mussiponte. Schoepflin *Alsat.* 1. p. 468.

2009. HERCVLI SAXANO SACRVM VEX||SILLATIO LEG. XXII || PR. QVI SVNT SVB CVRA. K. APRIL. 7 || M. — Schweppenbourg prope Bonnam. Harzheim *de Relig. antiquor. Vbior.* p. IX. Similes habet Fiedler p. 224. et Dorow *Denkmäler Stuttg.* p. 103., in quibus nota sequentem:

2010. HERCVLI || SAXANO || VEXELIANO ¹⁾ || COHORTIS || C. R²⁾ || V. S. L. M. — Bonnae. Dorow p. 103.

1) Hoc corruptum videtur, legendumque ex praecedente: VEXILLATIO. 2) Civium Romanorum.

2011. I. O. M. ET HERCVLI SAXA || SACRVM || P. TALPIDIVS CLEMENS || 7. LEG. VIII. AVG || CVM MIL. LEG. EIVS || V. S. LL. M. — Mussiponte. Mur. 12, 5. et 1978, 8. v. Saxii *Miss.* 1. p. 39. De Hercule isto Saxano vide etiam C. H. A. (Cannegieteri) *Ep. ad Dorvill. Misc. Observ.* 1742. p. 174. An idem cum Saxano sit Lapidarius prorsus est incertum:

2012. HERCVLI LAPIDARIO || ALMANCESES P. — (Niciae.) Zachariae *Excurs.* p. 53. Almancenses ignoti. Videtur vici nomen.

2013. DEO HERCVLI || SEGONTIACORVM TITVS || TAMMONIVS SOENIVS TAMMONIVS VITALIS CORNICV||LARIVS HONORIS CAVSA || DEDICARVNT. — Prope Vindomum in Anglia, vulgo Silchester. Donati 1. p. 37, 1.

2014. DEAE || HLV DANAE ¹⁾ || SACRVM || C. TREBIVS || VERVS. — Bergendael in agro Clivensi. Cannegieter *de Brittenburgo.* p. 31. Mur. 412, 7.

1) Hlodyn in Edda nomen mysticum Terrae. v. Schütz *de Hludana Dea in Exer-citatt. ad Germ. Sacr. Gentil.* et Münter *Geschichte der Einführung des Christenth.*

in Dänemark: p. 31. Cannegieter contra l. l. Hludanam habet pro Dea tutelari vici Luddingen prope Castra Vetera s. Xanten. Pococke. p. 117, 3. legit: C. TREPIVS V. . . EPVS. cfr. Saxii *Miss.* 2. p. 288.

2015. DEO INTARABO || EX IMPERIO. Q || SOLIMABIVS || BITVS. AEDEM CVM SVIS ORNA||MIINTIS CONSA||GRAVIT. L. M. — Apud Treveros. Honthem. *Prodrom.* p. 186. Donati 1. p. 69, 3.

2016. LAHE || PRO SALVTE DOMINORVM || M. IVLIVS GEMINVS || V. S. L. M. — Tolosae. Millin *Voyage* T. 4. p. 448.

2017. LABVRO || EX VOT || SACR. M. MARCELL || FIL. ET || M. VIBIVS MARCELLVS || FF. ¹⁾ — Extra Labacum in Carniola. Mur. 1986, 10.

¹⁾ Fecerunt.

2018. MARTI AVG. LACAVO. SACRVM. ADGENTII. EX AERE COLLATO. — Nemausi. Kruse *Archiv.* 2. p. 171.

2019. LATOBIO¹⁾ || SAC || PRO SALVTE NAM (*sic*) || SABINIANI || ET IVLIAE BABILLAE || VINDONA MATER || V. S. L. L. M. — In Coenobio S. Pauli in Carinthia. Grüt. 87, 7.

¹⁾ Cfr. Mone *Heidenth.* 2. p. 351. Alias Latobio dicatas dat Muchar T. 1. p. 304.

2020. LEHERENNO || DOMESTICVS RVFI F || V. S. L. M. — Convenis. Grüt. 1074, 6.

2021. APOLLINI LIVIO¹⁾ || CN. CORNELIVS || AQVILIVS NIGER || LEG. LEG. I. M. P. F || ITEM PROCONS || PROVIN CIAE GAL||LIAE NARBONENSIS IT || SODALIS HADRIAN. — In Bonnae suburbio Dietkircha, in Ecclesia collegiata. — Eckhart *Dis sert. de Apolline Granno.* p. 8.

¹⁾ *Livium* locus exponi hic potest de oppido Linne, quod Keyzerswerdam inter et Ordingam in sinistra Rheni ripa iacet. Eckhart. Ceterum Huepsch *Epigrammatogr.* p. 6, 12. habet LIVIC.

2022. LVCEM DIVINAM, nisi error aliquis subest, memorare videntur duo lapides Hispanienses, Placentiae reperti, apud Ponz *Viage* T. 7. p. 180.:

D. M. S || P. HELVIVS CELER. LVC || DIVINAE || ARA P. . . . . || V. S. A. L.

2023. A. BVRTVS || LVC: DIV||INAE. V. S || A. L. ¹⁾

¹⁾ votum solvit animo libente.

2024. LVXOVIO ET BRIKIAE C. IVL || FIRMAN. IVSSV || V. S. L. M. — Luxovii in Sequanis, hodie *Luxeu en Franche-Comté.* Caylus *Recueil.* T. III. p. 366.

2025. MANIAE DEAE¹⁾ || — In arce Bernarda, agri Foroiu- nensis. Mur. 1983, 9. Aquileiae. Bertoli A. d'A. p. 424, 620.

¹⁾ Cfr. Macrobi. *Sat.* 1, 5.

2026. DEO MOGONTI || CAD. ¹⁾ ET N. D. N. ²⁾ AVG || M. G. SECVNDIVS BE. COS. HABITA||NCI PRIMAS TA . . . || PRO SE ET SVIS POSVIT. — Risingham in Britannia. Camden *Britannia* Lond. 1607. p. 662.

1) A Grutero, Muratorio, aliis ommissa est inscriptio haec memorabilis, tum propter Deum Mogontem, (qui in alia ibid. reperta DEVS MOVNVS CAD. (*enorum*, ut supplet Camdenus,) dicitur) tum propter vocab. *Primas*, quod hoc sensu pro *Principe* vel *Primario civitatis* Appuleius quoque usurpavit. 2) Numini Domini nostri.

2027. DEO || MOVNO CAD || INVENTVS DO || V. S. — Rissingham. Bimard *Proleg.* p. 59.

2028. TI. CL. PROFESSVS NIGER. OMNIBVS || HONORIBVS APVD AEDVOS ET || LINGONAS FVNCTVS DEO MORITASGO || PORTICVM TESTAMENTO PONI IVSSIT SVO NOMINE. IVLIAE || VIRGVLINEAE. VXORIS ET FILIARVM || CLAVDIAE PROFESSAE ET IVLIANAE VIRGVLAE. — Alesiae (Alise). Millin *Voyage* 1. p. 207. (Spon *Misc.* 109. Reines. p. 189, 176.) Moritasgi non meminit Mone. v. *Mémoires de l'Académie des Inscript.* T. 1. p. 459.

2029. DEAE NEHALENNIAE || OB MERCES RITE¹⁾ CONSERVATAS SECVND. SILVANVS || NEGOTIATOR CRETARIVS || BRITANNICIANVS || V. S. L. M. — Domburgi in Zelandia. Reines. p. 190, 167. Cannegiet. *Brittenburg.* p. 14.

1) recte Canneg. Alios titulos Nehalenniae consecratos v. ap. Reines. l. 1. Hessel. *App. praef. ad Gud.* p. 44. Notandi aliquot propter nomina Batava: *Ducinus Liffionis*; *Sumarionius*; *Statto Nertomarius Nertonus*; *Flettius Gennalonis*. Mur. 108, 2. Saxii *Miss.* 2. p. 282. Observanda quoque in Reines. l. 1. negotiatio cretaria ex cretifodinis Britannicis. Cfr. Plin. *H. N.* 17, 6. Varro *R. R.* 1, 7.

2030. DEAE NEHALENNIAE || T. CALVISIVS || SECVNDIVS || OB MELIORES ACTVS. — Lutetiae Paris. Lenoir. Tab. 3, 6.

2031. DEAE NEHALENIAE || AMMACIVS HVCDION I.¹⁾ S. L. M. — Lugd. Bat. Oudendorp. p. 12.

1) dubium, utrum corrupta haec sint, an nomen Batavum exhibeant. pro I. sang leg. V(*otum*). Habet etiam Maffei *Mus. Ver.* 449, 3.

2032. DEO. NEM.¹⁾ X. TITVLLVS PERSEVS || HOROLOGIVM ET CERVLAS || ARGENTEAS II. T. P. — Nemausi. Fleetwood. p. 51.

1) *Deo Nemauso.*, ut ap. Spon *Misc.* p. 111.: non vero *Deo Nemestrino*, (Arnob. *adv. G. Lib.* 4, 7.) nec *Deae Nemorensi*, ut volebat Paciaud. *Mon. Peloponn.* 1. p. 36., etsi alias horologia Dianae dedicabantur. v. Censor. *de die nat.* C. 23.

2033. SVLIG.¹⁾ COSMVS REST.²⁾ || LARIBVS AVG || SACRVM ET || MINERVAE³⁾ || NEMAVSO || VRNIAE || AVICANTO || T. CASSIVS T. L || FELICIO. EXS || VOTO. — Nemausi. Bimard *Proleg.* p. 54.

1) Sulpicius: Maff. *Mus. Ver.* 413, 1. Mur. 85, 4. 2) restituit. 3) *Minervae* omittit Maff.

2034. NOREIE || AVGVST. ET || HONORI || STAT. ATRA || BELLICVS ET EVTYCHES^O. SC. STAT || EIVSDEM || EX VOT. — Goritiae. Hagenbuch *Epist. Mss.* 1753, 17. Donati p. 53, 5.

2035. NOREIAE ISIDI¹⁾ || FECIT A. TREBONIVS. — Ulrichsberg in Mittellaernten, ubi olim sita erat Noreia. — Muchar 1. p. 277.

1) Accipio *Noreiao.*, (ut *Aventiae*, *Bibracti*, *Nemauso*) et Isidi; non vero *Isidi Noreiae*.

2036. DEAE NVMIERIAE NVMINI BRIG ETIAN . . . — Greatabridge in Richmondshire. Camden-Gibson. T. 2. p. 122.

2037. DEAI NIMPAI || NEINBRICA^x (sic) ET || IANVARIA XET || IBINVS MV || IOSONIRVN. — Rookby prope Greatabridge. ibid.

2038. PROXSVMIS || THIRTV. — Avenione. Binard *Proleg.* p. 32. i. e. Diis proximis Tertullus. Similes dat Spon *Ignot. Deor. Ar.* p. 249.

2039. PROXVMIS. SVIS || CORNELIA CVPITA. — Nemausi. Millin *Voyage* 4, 1. p. 275. Male quidam interpretati sunt, Propinquis suis, quasi esset titulus sepulcralis.

2040. REVINO || SACR || P. P. I || V. S. L. M. — In Ripensi ad Benacum. Maffei *Mus. Ver.* 378, 8. Deus aequè ignotus in vico Sale ad Iseum lacum: CAVTOPATI. v. Maff. ibid.; sive ut apud Murat. habetur:

2041. DEO || GAVTO || PAT. — Gemonae. Mur. 1986, 41.

2042. DEO. SARMANDO || DEMETRIVS || ANTON || VOTVM LIBE||NS. POSVIT. — In pago Mikeszáska Daciae mediterraneae. Seivert. p. 170, 251. Deus Sarmandus, nisi insignis subest corruptela, nusquam alias in lapp. memoratur. Sed de Seivertianis nunquam possumus spondere.

2043. SEDATO || AVG. SAC. P. RACONIVS || AEDEM ET ARAM || D. D. — Gurckfeldi in Carniola. Mur. 1986, 41.

2044. DEAE SEG || F || PONDO X̄. — Fori Segusianorum, hodie Feurs. In pondere aereo. Spon *Ignot. Deor. Ar.* p. 253, 38. Incertum, utrum explicandum cum Sponio: *Deae Segusianorum*; an potius: *Deae Segetiae*, quam exhibent Gallieni et Saloninae nummi. v. Eckhel D. N. 7, 419.

2045. SELESTI¹⁾ AVG || T. TAPPONIVS MACRINVS || ET IVLIA SEX. F. CARA. CVM SVIS || V. S. L. M. — Ad S. Leonhardum sub monte Loibl, in Carinthia. Muchar 1, p. 249.

1) *Caelesti* conicere vix quidquam iuvat, quum res nimis sit incerta.

2046. DEO. SILVMIO D||OMESTICO || . . . ENTIA PER¹⁾ || ET PHILVMENVS. V. L. P. — Vindobonae. Mur. 102, 7. Maffei *Mus. Ver.* 239, 3. accuratius in Epistt. HAGENB. Mss. 1753.

1) Sentii duo, Aper et Philumenus.

2047. IN H. D. D. APOLLINI ET SIRONAE || AEDEM CVM SIGNIS. C. LONGINVS¹⁾ || SPERATVS VET. LEG. XXII. PR. P. F²⁾ || ET IVNIA DEVA²⁾ CONIVNX ET LON||GIN. PACATVS. MARTINVLA HILA||RITAS. SPERATIANVS FILI. IN || SVO POSVERVNT. V. S. L. L. M || MUCIANO ET L. FABIANO COS.⁴⁾ — In ducatu Wirtemberg. effossa 1754. In Lameyi *Ep. ad Hagenb.* 1754. Cfr. Grut. 37, 40. APOLLINI GRANNO ET || SANCTAE SIRONAE Sacrum.

1) LONGINVS legit Hag. 2) Primigeniae Piaë Fidelis. 3) pro DEVA voc. ex parte eraso id. vult DIGNA. 4) p. Chr. 201.

2048. DEO || APOLLINI || ET SIRONAE || IVLIA FRON||TINA ||
V. S. L. M. — Oppenheimii (1803.) v. Matthiae (F. C.) *de Sirona*
Dea Prolusio 1. Francof. 1806. 4.

2049. SIRONAE || ABDVCIENT || TOCETI FIL. V. S. L. M. —
Burdigalae. Millin *Voyage* 4, 2. p. 650., quem vide de hac Gallorum Dea.

2050. SOLIMARAE || SACRVM || AEDVM CVM SVIS || ORNA-
MENTIS || FIRMANA C. OBRICI F. MATER¹⁾ D. S. D. — In civ.
Bituricensi (Bourges). Mur. 144, 1. Bim. in *Proh.* p. 64. C. H. A.
in *Misc. Observatt.* 1742, 4. p. 174.

1) matrem sacrarum cum C. H. A. intelligit etiam HAGENB. Mss.

2051. SVLVIAE || IDENNICAE || MINERVAE || VOTVM. —
Nemausi. Mur. 53, 5. Schoepfl. *Alsat.* 1. p. 463. HAGENB. in Ep. 6.
1753. ad Schoepfl. Mss. „Muratorius Suliviam Idennicam Minervae
votum solvisse arbitrabatur. Deam potius esse *Suliviam*, eandem *Sule-*
viae s. *Silvanae* (v. N. 2103.) facile possumus existimare. At quid *Iden-*
nicae? Epithetonne Suliviae Celticum? an Idennica numen *ἀγνωστον*,
cui aequae ac Suliviae et Minervae votum est factum?”

2052. C. PROTACIVS || DEAE SVLISM. — Millin *Annal.*
encycl. T. 5. p. 149. ex M. Lyson *Reliquiis Britannico-Romanis*.
Lond. 1797.-1817. 4. Vol. *Sul* vel *Sulis* antiqua Britannorum Dea,
Bathii praesertim culta, ac postea cum Minerva confusa.

2053. * TAMFANAE || SACRVM || M. APPVLEIVS. M. F.
VEL. PAETV||LVS. DECVR. INTERAMN || QVINQVENNAL. II.
SIG. D. D. — Interamnae. Gudius p. 55, 8. ex Ligorio. v. Canne-
giet. *Brittob.* p. 34. Saxii *Peric.* p. 54. Sceleratum hoc Ligorii com-
mentum e Taciti *Annal.* 1, 51. depromptum silentio praeteriissem, nisi
meminissem, nuper Adelungium *Aelteste Geschichte der Deutschen* p. 262.
ab eodem misere esse deceptum.

2054. I. O. M. TANARO.¹⁾ T. ELVPIVS GALER²⁾ || PRAE-
SENS GVNTIA³⁾ || PRI.⁴⁾ LEG. XX. V. V⁵⁾ || COMMODO ET LA-
TERANO COSS || V. S. L. M. — Cestriae in Anglia. Prideaux
Marm. Oxonn. p. 282. Spon *Misc.* 74, 5. Mur. 331, 6.

1) Hic Britannorum Deus idem videtur cum Taran, Tarani Gallorum. 2) Galeria
tribus. 3) opp. Raetiae primae. s. Vindeliciae. v. Raiser *Guntia*. 4) Principibus.
5) Valentis. Victricis. 6) p. Chr. 154.

2055. DEO TARANVCNO || VERATIVS PRIMVS || EX IVSSV. —
Heilbronnae. Cfr. *De Deo Taranucno Commentatio auct. I. E. I. Wal-*
chio. Ienae 1766. 8. Cfr. Spon *Misc.* p. 73. Sibenici in Dalmatia:

2056. IOVI O. M || TARANVCO || ARRIA SVCCESSA || V. S.

2057. Aha *Taranucno* ara dedicata reperta est etiam in oppidulo
Godramstein paulo supra Landaviam. v. *Acta Acad. Theod. Pal.* 2.
p. 9. Cfr. omnino Saxii *Misc.* 4. p. 76.

2058. TOGOTI || L. VIBIVS || PRISCVS || EX VOTO, —
Elborae s. Talaverae in Hisp. Reines. p. 194, 191.

2059. IN H. D. D || APOLLINI TOV||TIORIGI¹⁾ || L. MARI-
NIVS || MARINIA||NVS D. LEG. VII. GEM .. EXAN || D. . ANAE²⁾
VO||TI COMPOS — Wisbadae. Lamey in *Act. Acad. Theod. Pal.* 6, 47.

1) nota Gallicum vel Germanicum Apollinis cognomentum. 2) Alexandrianae.

2060. TRITTIAE || M. VIBIVS || LONGVS || V. S. L. M. —
Pierre-Feu in Provincia. Spon *Ignot. Deor. Ar.* p. 253, 37.

2061. VERBELAE || SACRVM || CLODIVS FRONTO || PRAEF.
COH || II. LINGON. — Welejae in Com. Eboracensi. Grut. 89, 7.
Verbeiam omittit Mone *Heidenthum*.

2062. PRO SALVTE ET || VICTORIA EXXG¹⁾ || APOLLINI
ET VER||VGODVMNO || TRIBVNALIA DVA (*sic*) || SETVBOG-
GIVS ESVGGI || F. D. S. D. — In oppido Ambianorum. Mur.
1986, 7. Spon *Misc.* p. 109. Cannegieter *Nom. Rat.* p. 221., qui habet
SEPTVBOGIA.

1) L. XX. G. *Legionis vicesimae geminae* legit Canneg.

2063. VERORE RVFVS ME CX (*sic*) VISV. — Lugo in Gallaecia.
In alio lap. ibid. reperto: VIRRORE. Masdeu *Opusc.* p. 168.

2064. VESONTI¹⁾ || CODDACAT||VS²⁾ CATVLLI FIL || V. S.
L. M. — Vesontione (*Besançon*). Dunod ex Chiffletio in *Mercure*
Suisse. Janvier. 1743. p. 3.

1) Deo Vesontio s. Vesontioni, ut *Deo Nemauso*, *Deae Bibracti*, *Deae Aventiae*
in aliis. 2) nota nomen Gallicum. — Non extra omne dubium positum est hoc
marmor.

2065. DEO VINTIO¹⁾ || POLLVCI || CN. TERENTIVS || BIL-
LIONIS FILIVS TERENTIANVS || EX VOTO. — In Saxo Sesellii
Gall. Ex Guichenonio Reines. p. 209, 218.

1) *Invicto*, suspicati sunt quidam, sed parum probabiliter; cfr. seq.:

2066. MARTI VINCIO¹⁾ || M. RVFINVS FEL || SAL. ²⁾ IIII
VIR || ET INCOLA CEMENEL.³⁾ EX VOTO. — Vence in Provincia.
Spon *Misc.* p. 93, 1. (Grut. 58, 8.) Mur. 45, 5.

1) i. e. numini tutelari oppidi Vincii. 2) Saliniensis explicat Spon. (v. Saxii
Miss. 2. p. 196.) 3) Cemelenensis. — Cfr. Spon p. 97, 57. MARTI OLLORDIO
in saxo Antipolitano.

2067. VISVCIO || AEDEM CVM SIGN || C CANDIDIVS CAL-
PVRNIANVS. — (Reliqua corrupta sunt.) Prope Heidelbergam in-
ventum, nunc Mannhemii. *Acta Acad. Theod. Pal.* 1. p. 201.

2068. DEO || VITIRI || MXIMV¹⁾ V. S. — St. Tabbs in episc.
Durham. Camden-Gibson. T. 2. p. 139.

1) *Maximus*. Cfr.:

2069. DEO || VITI||RINE .. || ... LIMEO || ROV || P. L. M. —
Maidencastle in Northumberland. Camden-Gibson. T. 2. p. 200.

2070. DEAE VNCIAE²⁾ || QVINTINVS || QVINTINIANVS ||
QVINTVS CANDIDVS. — Iuliaci in columna Templi. Eckhart
Dissert. de Apolline Granno. p. 7.

1) Pro Vncia si *Suncia* reponatur non refragor. Locus *Zoñs* ad Rhenum iacens

Sunciam nobis redderet. Eckhart. ib. *Vnciae* retineatur, utut *Zons* placeat. *Zons* tunc idem, quod *Z'Ons*, seu *t'Ons*. Articulus interdum nominibus accrescit. HAGENB.

2071. DEO VOLIANO ¹⁾ || IVL. MARCIA||NVS EX VOTO || V. R. L. I. M. — Rhiusiavae (?) in Suevia. Donati 1. p. 53, 1.

¹⁾ Cfr. Grut. 1074, 10.

2072. VOSEGO ¹⁾ || MAXSII||MINVS || V. S. L. L. — Ad Tabernas montanas. Grut. 94, 10. Ita lapis, non *Vogeso*, et ita quoque Mss. in Lucano (p. 51. ed. Oudend.) Gud. Sax. *Peric.* p. 27. Schoepflin *Als.* 1. p. 79. et 486., qui lapidem ipsum se dicit frustra quaesivisse. HAGENB.

2073. DEO QVI VIAS || ET SEMITAS COM||MENTVS EST T. IRIDAS S. C. F. ¹⁾ V. S. L. L. M || Q. VARIVS VITA||LIS ETE-COS ²⁾ ARAM || SACRAM RESTI||TVIT || APRONIANO ET BRA||DVA COS. ³⁾ — Thornburg in Brit. Reines. p. 171, 141.

¹⁾ Sacro facto, Rein. sed F. videtur filium significare. ²⁾ Reines. tentat: B. F. Cos. i. e. beneficiarius Consul. ³⁾ p. Chr. 191.

§. 37. MATRES. MATRONAE. CAMPESTRES. SVLEVIAE. CET.

2074. MATRO||NIS || P. CAESIVS || ARCHIGENES || V. S. L. M. — Comi. Bianchi *Marm. Crem.* p. CCXLII.

2075. SECVNDVS RV||FIANVS || PRO NATIS SVIS || MATRO-NIS || V. S. L. M. — Mediolani. Grut. 1016, 8.

2076. DEIS ¹⁾ MATRIBVS || M. INGENVI-||VS ASIATICVS || DEC. AL. AST ²⁾ || SS. LL. MM. — Apud Brigantes Lancashire. Camdeni *Britann.* p. 343. Keysler *Antiqq. Septt.* p. 392. Magnae collectiones non habent.

¹⁾ pro *Deabus*. ²⁾ Asturum. Keysl. male praefert *Astiferorum*.

Huius inscriptionis ductu Hagenbuchius emendavit corruptissimam aliam in episcopatu Angliae Durhamensi repertam descriptamque a M. Listero in *Transact. Philosoph.* 1682. N. 145. Mur. 73, 4. et 141, 2.:

2077. DIS. MATRI||B. PRO SALV||TE M. AVREL || ANTONINI || AVG. IMP. || (*evanuit nomen dedicantis v. 6. et 7. olim incisum*) LV-BENS M(erito) || OB REDITV||m.

2078. M. ATR. AVG || PHL. GN. MED. — Lugduni. Reines. p. 187, 173. i. e. Matribus Augustis Phlegon medicus. HAC.

2079. MATRONIS AVFA||NIABVS || T. ALBINVS IANVA||RIVS L. M. — Noviomagi. Reines. p. 188, 175.

2080. MATRABVS ACRV ¹⁾ || EX MACERIE CIRC||VM DVCTVM SEXT||VS CLEMENTIS FIL || V. S. L. L. M. — Helveti, (El.) in Alsatia. Schoepflin *Als.* 1. p. 478., qui duorum al. saxorum lectionem *Mairabus* defendit ibid. et p. 81. alias: *Matribus*, (*Matris*. Spon *Lyon.* p. 88.) *Matronis*.

¹⁾ *agrum* Schoepfl., de qua interpret. ampliandum videtur. Est potius SACRVM.

2081. MATRONIS ARVAGASTIS || AVL. TITIVS. VICTOR || V. S. L. M. — Mutrerischeim (?) prope Coloniam. Donati 1. p. 54, 1.

2082. MATRONIS || ASERGNEHABVS || . . ENVINVS || ABINVS¹⁾ || V. S. L. M. — Blankenheim. Schannat *Eifel*. T. 1. p. 544.

1) An *Albinus*?

2083. MATRONIS || GABIABVS || CELORIVS IVS || V. S. L. M. — Coloniae Agripp. Harzheim *de Relig. antiquor. Vbior.* p. XXVI. ibid.: a) IVNONIBVS GABIABVS: cet. et b) GABIABVS. C. CAMPIANVS || VICTOR L. IMP. F.

2084. IVNONI || BVS CABIA || BVS¹⁾ || MASIVS VOTVM || RETVLIT. — Coloniae. Grut. 24, 5. Mur. 16, 7.

1) i. q. Matronae Gabiae in tribus sax. Coloniensibus ap. Spon 106, 1. 2. 3.

2085. MATRONIS IVNONIBVS || VALERIVS BARONIS. F || V. S. L. M. — In agro Mediol. Murat. 93, 4.

2086. MATRO. GESATENIS — GAVADIABVS — VATVIA-BVS. — legitur in variis titulis in Ducatu Iuliacensi repertis. v. Lamey *Act. Acad. Theod. Pal.* 6. p. 62. seqq. Cuncta videntur numina ἐπιχώρια s. τοπικά. v. Mone *Heidenth.* 2. p. 347., uti MATRONIS RVMANEHABVS. (Rumenheim prope Iuliacum.) — VACALLINEHIS (Wachlendorf).

2087. MATRONIS. HAMA || VEHIS. C. IVLIVS || PRIMVS. TECIVLIVS¹⁾ || QVARTVS. EX IMPERIO || IPSARVM. V. S. L. M. — Loco mihi ignoto. Schannat *Eifel* T. 1. p. 549.

1) corrupte pro ET. C. IVLIVS.

2088. MATRONIS RVMNEHIS || IT¹⁾ MAVIATI || NEHIS C. IVL || . . . T A. I. P. P. S. — Burgel prope Coloniam Agripp. Aldenbrück *de rel. antiq. Vbior.* p. 59.

1) item, vel potius: et Maviatinehis.

2089. IN H. D. D || DIABVS MALVISIS || ET SILVANO || AVR. VERE || CVNDVS || ORD. BRITO || V. S. L. M. — Coloniae Agripp. Harzheim *de Relig. Antiq. Vbior.* p. XXV. de Huesch p. 10, 28.

2090. MATRIBVS || QVADRVBVRG || ET GENIO LOCI || SEP. FLAVIVS || SEVERVS || VET. LEG. X. G. P. F || V. V. ¹⁾ TEMPLVM || CVM ARBORIBVS || CONSTITVIT. — Monterberg, prope Xanten. Fiedler p. 156. Quadriburgium memoratur *Ammiano Marc.* 18, 2.

1) Geminae Piae Fidelis Valentis Victricis. Ceterum vides ex hoc quoque exemplo istorum *Matribus* positorum titulorum usum non minimum esse in situ ac nominibus locorum antiquis definiendis. Cfr. Diodor. Lib. 4. p. 194. ibique *Wesselium*. Banier *Dissert. des Déeses Mères. Mém. de l'Acad. des Inscriptt.* T. 7. — Baersch in Schannat *Eifel* T. 1. p. 558.

2091. MATRABVS A || VG. MARTIALIS || AVGG. NN. VER. E || X. DISP. ¹⁾ EX VOTO || MONITVS. — Vesuntione. Dunod in *Mercure Suisse, Janvier.* 1743. p. 18.

1) Verna ex dispensatore.

2092. MATRIBVS TREVERIS || T. PATERNIVS PERPETVS (*sic*) || CORNICVLAR. LEG. XXX || V. V. L. M. — Clivae. v. *Canneg. de Brittenb.* p. 36. *Keysler Antiqq.* p. 441. Donati 1. p. 180, 1. male coniunxerunt cum alio lap. Cfr. *Fiedler* p. 221., qui dat: LEG. LEG.

2093. MATRONIS || VEDIANTIABVS¹⁾ || P. ENISTALIVS P. F || CL. PATERNVS CEMENELENSIS || OPTIO AD ORDINE²⁾ 7 LEG. XXII || PRIMIGENIAE PIAE FIDELIS || L. M. — Prope Nicaeam. *Spon Misc.* p. 104, LXXV.

1) Veditiorum meminit in Galliae Narb. descriptione *Plinius H. N.* 3, 5. 2) i. e. optio ad ordinem, (centurionatum) promotus. *HAGENB. Mss.* — Similes lapp. exhibet *Spon* p. 105. seq. *Huepsch Epigrammatographie* passim. v. c. p. 15, 45. MATRIBVS PATERNIS cet. p. 17, 56. MATRIBVS SVIS. p. 40. et 41., ut ap. *Marat.* 94, 6. MATRIBVS ARSACIS PATERNIS SIVE (id est, et) MATERNIS — *V. Saxii Miss.* 2. p. 261. MATRIBVS DOMESTICIS. id. ibid. p. 262. Quibus ex *ἐπιθέτοις* facile desumi potest; eundem fere locum obtinuisse apud Gallos Germanosque Matres istas, quæm Lares, Penates, Genii, Iunones apud Romanos habebant.

2094. *Matronis* inscripta saxa reperta sunt Mediolani, Cremonae, Novariae. v. *Mur.* 93, 1. seqq. Ibid. 94.: cum epithetis topicis: ARSACIS. — BRITTIS. — MOPATIBVS. Singulares sunt sequentes:

2095. MATRONIS || ET VICANIS || C. SEXTICI || CABARSVS || V. S. L. M. — Coronate in agro Mediolanensi. *Redaelli Notizie istor.* 2. p. 108.

2096. NIGER || TERTVLLIVS || SEVERVS || MATRONIS || ET ADGNAT || V. S. L. M. — Galliano. *Redaelli Notizie istor.* 3. p. 179.

2097. Alios Lapides MATRIBVS (MATRIS), MATRONIS, DIABVS, DOMINABVS (*Grut.* 90, 4.) variis cum epithetis topicis dicatos complures exhibet *Grut.* 90—92. v. c. *Metis:* 92, 1. In HONORE || DOMVS DIVINAE DIS MAIRABVS || VICANI VICI PACIS — cum tribus figuris femin. Cfr. eandem inscript. ap. *Mur.* 1985, 1. *Spon Misc.* p. 186. in marm. legit MATRABVS. Recte: quamquam cfr. *N.* 2080. Interdum eadem more magis Romano Nymphae vocantur: v. *Spon Ignor. Deor. Ar.* p. 243. et Iunones (montanae.)

2098. COMEDOVIS || AVGVSTIS || M. HELVIVS SEVERI || FIL. IVVENTIVS || EX VOTO. — Aquis Sabaudicis. *Spon Misc.* p. 97, LVI.

2099. SVLEVIS SACR || L. AVRELI PRIMVS ET MARCELLVS DVPL || ET FL. FESTVS || FRATRES || V. S. L. L. M. — Romae. *Oderic.* p. 305.

2100. SVLEVIABVS || C. PACIVS || PASTOR. VET. IEG || XXII. P. P. F. D || V. S. L. M. — Schweppenburg prope Bonnam. *Harzheim de Relig. antiquor. Vbior.* p. XXI. *Huepsch* p. 14, 41.

2101. SVLEVIS ET CAMPESTRIBVS SACRVM || L. AVRELIVS QVINTVS 7. LEG. VII. GEMINAE || VOTVM SOLVIT LAETVS

LIBENS ¹⁾ || DEDICAVIT VIII. K. SEPTEMBRE. BRADVA ET VARO COS. ²⁾ — Romae. Fabrett. p. 690, 414. Spon *Misc.* 107, 83.

¹⁾ Hinc constat de vera expositione notarum L. L. (Scal. *libentissime.*) ²⁾ p. Chr. 160. cfr. Mone *Heidenth.* 2. p. 348.

2102. CAMPESTRIB || EX VOTO || C. SANCTINIVS || GAL. FIL. QV. PR || AETERNIVS. P. C. — Beckingae. Spon *Misc.* p. 107, 82. Murat. 107, 3.

2103. SILVANAB. ¹⁾ ET QVADRIBIS ²⁾ AVG. SACRVM || C. ANTONIVS VALENTINVS VET. LEG. XIII. G || MVRVM A FVN-
DAMENTIS CVM SVO INTROITO || ET PORTICVM CVM ACCV-
BITO ³⁾ VETVSTATE || CONLABSVM IMPENDIO SVO RESTITVIT ||
GENTIANO ET BASSO COS. ⁴⁾ — In parietinis Carnunti prope Vin-
dobonam. Spon *Misc.* p. 84, XXVI.

¹⁾ Eaedem, quae alibi, Spon 107., Suleviae, Silviae. ²⁾ alibi Quadriviis. ³⁾ id. quod cum *discubitione*. Spon p. 106, 81. infra N. 2106. ⁴⁾ p. Chr. 214.

2104. BIVIIS TRIVIIS || QVADRIVIIS || EX VOTO SVSCE-
PTO || POSIT PRIMVS VICTOR. V. S. L. M. — Spiraе. Mur. 98, 5.
Cfr. Grut. 1015, 1.

2105. H. D || IS. DEA ¹⁾ || BIVIS. TRIVIS || QVADRIVIS ||
AVREL. VICTORINVS MIL. LEG. XXI. P ²⁾ || IM. ³⁾ COS. GERM ||
SVPERIORIS || V. S. L. M. IMP. SE. SEVERO. AV. . || EX. ⁴⁾ IT.
ET || MARCELLO COS. — In Vrbe Lingonum. Grut. 84, 5. v. *Lingen*
kleine d. Schrift. T. 2. p. 74.

¹⁾ leg. cum Gud. Ling. Hagenb.: IN H. D. D. DIS. DEABVS. ²⁾ Lingen vult: XXII. Primig. ³⁾ Immunis Consulis. ⁴⁾ latet hic M. Aurelii Severi Alexandri nomen. Cos. iterum fuit p. Chr. 226. V. supra N. 1664. in Cap. de Laribus, lapidem Moguntiacum *Laribus Compitalibus sive Quadriviis* dicatum: et *Münter Geschichte der Einführung des Christenthums in Dänemark.* p. 41. *Da waren weisse und schwarze Alfén, gute und böse Disen und alle Schutz-geister der Länder, Landväter genannt.* Cum *Patribus* hisce, qui Matres Matronasque nostras comparaverit, haud nimis erraverit. Proxime autem ad vocab. germanicum *Alfen*, *Elsen* accedit sequens:

2106. PRO SALVTE DOM || N. IMP. L. SEPT. SEVERI || AVG. TOTIVSQUE DOMVS EIVS AVFANIS MATRONIS ET MATRIBVS || PANNONIORVM ET || DELMATARVM || TI. CL. POMPEIANVS || TRIB. MIL. LEG. I. MIN || LOCO EXCVLTO CVM || DISCVBITIONE ET TABVLA || V. S. — Lugduni. Spon *ἀντίοτης Misc.* p. 106, 81. (Grut. 90, 41. Mur. 1985, 2. et 2031, 4.)

2107. MONTIBVS. Q. G || AMOBVVS || S. ¹⁾ V. S. L. M. — Augustae Ausciorum (Auch.) Millin *Voyage* 4, 1. p. 473.

¹⁾ susceptum.

2108. SEX. ARBORIBVS || Q. RVFIVS || GERMANVS V. S. — Auch. id. ib. p. 474.

2109. * FLORIDO VERI || FLAVAE MESSI || MVSTVLENTO AVTVMNO. — Lugduni. Millin *Voyage* 1. p. 514. Similes inscriptiones repertae sunt Gratianopoli. (Grenoble) v. Champollion in *Mag. Encycl.* 1806. 2. p. 323. cfr. Murat. 104, 3. Illa tamen mihi est suspecta.

§. 38. PANTHEA.

2110. PANTHEO || IVVENTI. HERMA || ET PHILTATE || V. S. L. M. — Calepii in agro Bergomate. Mur. 106, 5.

2111. C. HOSIDIVS MAR||CIANVS CVM SVIS || PANTHEO || SACRVM. — Romae. Grut. 1, 2. ib. 3. PANTHEO AVG. 4. DIVO PANTHEO. 5. SIGNVM PANTHEI. 6. SIGNVM PANTHEVM.

2112. DIVO PANTEO (*sic*) || SALVIS || ASTERIS ¹⁾ || L. CASSIVS || INGENVVS V. S. L. M. — Sextokalendis vico Gall. Insubr. — Grut. 1005, 1.

1) Cfr. Grut. 476, 7. Mur. 379, 1. Salvis s. incolumibus Asteriis, gentis Turciae hominibus inclutis. HAGENB. Mss.

2113. L. VESTORIVS ZELOTVS || POST ADSIGNATIONEM AEDIS || FORTVNAE || SIGNVM PANTHEVM SVA PECVNIA D. D. — Neapoli. Grut. 1, 6.

2114. PANTHEVM SACRVM || L. VICRIVS CYPÆRVS SEX VIR || ET SEX VIR AVGVSTALIS. — Arimini. Titulus iste acrem controversiam excitavit inter Bianchium et Vandellium: (Calogerà *N. Raccolta* T. 40. p. 367.) illo *Pantheum* interpretante de templo, hoc de signo Pantheo, quod sane probabilius. Cfr. etiam *Raccolta di Dissertazioni intorno l'iscrizione del Panteo sacro d'Armino. Venezia* 1763. 12. Nova Acta Eruditor. 1763. p. 528.

2115. LIBERO || PANTHEO || SAC. — Pentomae. Mur. 41, 40.

2116. SANCTO SILVANO PAN||THEO S. M. ¹⁾ FVLVIVS ERAS||TVS CVM SVIS D. D. — Romae. Don. 19, 66. Mur. 70, 40.

1) *Sacrum. Marcus*; nentiquam vero *Salutari, Magno*, ut volebat Gori. HAGENB. Mss. Sic etiam Saxius *Miss.* 2. p. 236.

2117. PRIEPO (*sic*) PANTHEO || P. P. AELII || VRSIO ¹⁾ ET AN||TONIANVS AE||DILES CL. ²⁾ APVL || DICAVERVNT || SEVERO ET IOVINIANO ³⁾ COS. — Albae Iuliae. Grut. 95, 1.

1) VASIO habet Clus. sed HAGENB. VRSIO praefert. 2) I. COL. Sax. *Peric.* p. 28. prob. HAG. 3) Erratum pro *Sabiniano*. p. Chr. 155.

§. 39. DII DEAE OMNES. DEVS AETERNVS CET.

2118. DIIS. DEABVS || PENATIBVS || FAMILIARIBVS || ET IOVI. CETERIS||VE DIIBVS. — Romae. Grut. 2, 9. Sic ib. 1.: DIS OMNIBVS. cet.

2119. I. O. M || CETER. . . . DIIS CONS. . . || TIBVS ¹⁾ M. OPELLIVS ²⁾ ADIVTOR || II VIR. COL. — Hegnedini in Pannonia. Grut. 3, 2. Mur. 1978, 1.

1) ceterisque diis consentibus. 2) ORELLIVS Mur.

2120. CONSENTIO ¹⁾ DEORVM || MARIANA SOZOMENE || IMPERIO L. M. . . || EX VOTO FECIT. — Spoletii. Grut. 3, 1.

1) i. e. *συνεδότω*.

2121. I. O. M || ET CONSESSVI DEO || RVN DEARVMQVE || PRO SALVTE IMPERII || ROMANI. ET VIRTUTE || LEG. XIII G. SVB M. STATIO || PRISCO CONSVLE DE || SIGNATO.¹⁾ DEMONSTR. || IPSIS AQVAS APERIEN || DAS PER. L. AVRELIVM || TROPHIMVM. PO || NENTI SIGNVM IO || VIS ET ARAM P. S. F. — Albae Iuliae. Grut. 2, 11.

1) p. Chr. 159.

2122. I. O. M || ET MARTI AVG || ET. CET. D. D || OMNI-BVS || IMMORTALIB || VLP. MARTINVS PRO SE SVISQ || LIBERIS EX VOTO P || V. S. L. M. — Freistritz prope Celeiam. Grut. 3, 8.

2123. DIS. DEABV || OMNIB || L. VETVRIVS L. L || SEGO-MARVS || PRO SE ET SVIS. — Brixiae. — Bianchi *Marmi Crém.* p. XXXVIII. correctius, quam ap. Grut. 2, 2. et 1005, 4.

2124. DIS DEABVSQ || OMNIBVS. PRO || SALVTE CASTEL || LANORVM VER || VASSIVM C. V.¹⁾ Q || VADRATVS. L. L. P. D. — Vervò in Tirol. comitatu. Mur. 105, 8.

1) f. Caius Valerius. Gentis nomen interdum notis significatur.

2125. DIIS IMMORTA || LIBVS DEABVS || QVE OMNIBVS || SACRVM || T. AVREL. PROTOGENES. — Puteolis. de Iorio. Tab. 2. 7.

2126. * DEORVM OMNIVM AMATOR || GEMELLVS AVG. L. POPPAEANVS || FECIT ET DD. — Romae. Mur. 105, 6. e schedis.

2127. * DIIS CAELESTIBVS || EX LIBRIS SIBYLLINIS. — Romae. Don. p. 29, 93. Mur. 107, 2. suspecta.

2128. . . . NORVM || VICARIO || CVLTORES DEI PVBLICI POSVE || RVNT. D. M. S.¹⁾ — In Vico Ofidio. Don. p. 21, 71. Mur. 181, 1. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 273.

1) Mira molitur Muratorius publice legens et D. M. S. explicans *De Marsupio Suo*. Deus publicus is est, qui praecipue colebatur in vico illo, ut Iupiter Aternus Aterni, Hercules Victor Tibure cet. D. M. S. *Diis Manibus Sacrum* aliquoties sic ponitur in fine tituli.

2129. DIS. MILITARIBVS || ET GENIO LOCI PRO || SALVTE ET REDITV || IMP. CAES. M. AVR || ANTONINI PH. INVICTI. AVG. CLOD || MARCELLINVS. S. C.¹⁾ TRIB. MIL. LEG. II || A. P. F. ANT.²⁾ TRANSLAT || EX LEG. X. FR. ANT.³⁾ NV || MINI EIVS SEMPER || DEVOTISSIMVS. — Budae. Grut. 1068, 2.

1) Nota Tribunum mil. Senatus Consulto, cui opponitur Trib. Mil. a populo. 2) Adiutricis Piae Fidelis Antoninianae. 3) Fretensi Antoniniana. Ceterum cum singularibus istis *DIS Militaribus* cfr. lapidem Budensem ap. Sestini (*Viaggio* p. 289.) *MILITARIBVS SALVTARIBVS. SEVERVS* cet. omisso *DIS*, et tertium itidem Budensem, ibid. p. 257. I. O. M. ET L(aribus) MIL(itaribus) vel LA. M., quem retulimus inter *Lares*. N. 1665.

2130. DIIS OMNIPOTENTIBVS || LVCVS (sic) RAGONIVS || UENVSTVS (sic) V. C. AVGVR PVBLICVS || P. R. Q.¹⁾ PONTIFEX || VESTALIS MAIOR || PERCEPTO TAVROBOLIO || CRIOBOLIOQVE || X KAL. IVN || D. N. VALENTINIANO || AVG. III ET || NEOTERIO CONSS²⁾ || ARAM CONSECRAVIT. — Romae. Guasco T. 1. p. 1.

1) Populi Ro. Quiritium. 2) p. Chr. 390.

2131. DIS DEABVSQVE || PRAESIDIBVS PROVINCIARVM || CONCORDIAE ET FO . . NA. ¹⁾ CONSILIORVM. — West-Capellae in Valachria. Reines. p. 17, 4.

¹⁾ et Fortunae. Reines.

2132. DIS || SALVTIFERIS || DEDICATA STILIKONE ET || ANTEMIO COSS. KAL. APR. — Romae. Mur. p. 399, 3. Novissima inter Muratorianas cum anni notatione (p. Chr. 405.) gentilis inscriptio; nisi quod p. 470, 4. Ligorianam hanc habet, de qua tamen aliquis fortasse minus dubitet, propterea quod etiam Grut. 1077, 5. et Beger *Spicil. antiq.* p. 91. eandem exhibent; ille quidem, ut videtur, ex *αὐτὸς* Boissardi.

2133. * SIMVLACRVN MINERBAE (*sic*) || ABOLENDO INCENDIO TVMVLTVS CIVILIS IGNI || TECTO CADENTE CONFRACTVM || ANICIVS ACILIVS AGINATIVS || FAVSTVS V. C. ET INL. PRAEF. VRBI || VIC. SAG. IVD. IN MELIVS || INTEGRO PROVISO. PRO || BEATITVDINE TEMPORIS RESTITVIT. — Romae. Murat. Faustum intelligit Praefectum Vrbi a. p. Chr. 425. sub Valentiniano III. Contra HAGENB. Faustum Consulem a. p. Chr. 483. Sed utrovis tempore Minervae etiam tunc simulacrum restitutum fuisse, per mirum et quasi incredibile mihi accidit. — Suspecta erat etiam Maffei A. C. L. p. 384.

2134. a) ΑΙΙΩCΙΚΑΚΟΙΣ
ΘΕΟΙC
EX ÓRÁCVLÓ

b) ΑΘΑΝΑΙ
ΑΙΙΟΤΡΟΗΛΑΙ
EX ÓRÁCVLÓ

In Foro Romano (1846.) Müller *d. For. Rom.* p. 143. Sub basi columnae Imperatori Phocae erectae ab Exarcho Smaragdo p. Chr. 608. Nardini 2. p. 222.

2135. SEI DEO. SEI DEIVAE. ¹⁾ SAC. C || SEXTIVS. C. F. CALVINVS TRI. DE || SENATVS. SENTENTIA. RESTITVIT. — Romae nuper reperta. Orti *Viaggio alle due Sicilie.* Verona 1825. p. 213.

¹⁾ cfr. A. Gellium *N. A.* 2, 28, 3. Arnobium *Lib.* 3, 8. *consuestis in precibus, sive tu deus es, sive dea, dicere.*

2136. SIVE DEO || SIVE DEAE || C. TER. DEXTER || EX VOTO || POSVIT. — Romae. Grut. 1, 7. cfr. Gud. in *A. E. Suppl.* T. V. p. 10.

2137. SEI. DEVS || SEIA. DEA. — Lapis Tibure inventus. Oderic. p. 184. et 285. i. e. sive Deus, sive Dea. cfr. omnino Marini *Atti* 1. p. CLXVII. et passim, ubi eadem formula reperitur.

2138. SACRVN. DEVM. DEARVN || VOTO SVSCEPTO DEDICAVIT || C. PAETIVS RVFVS. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 688.

2139. VOTIS || OMNIBVS || CAELESTIBVS || CONSENTIENTIBVS || BENE VERTENTIBVS ¹⁾ || QVE || L. PARIVS || HERMES. — Tradate oppid. Insubrum. Grut. 115, 10.

¹⁾ Ita Alciat. Grut. *benemerentibus.*

2140. DEO AETERNO || PRO SALVTE || L. COMATI. DIONYSI || CLODIA || CHRYSA || V. S. L. M. — Aquileiae. Mur. 106, 7. „Bertoli A. d' A. p. 329, 480. in incerto relinquit, Christianumne, an gentile sit votum. Mihi quidem Christianum minime videtur.” HAGENB. Mss. Idem dicendum etiam de sequente, multis controversiis agitato:

2141. DEO MAGNO AETERN || L. STATIVS DIODORVS QVOT || SE PRECIBVS COMPOTEM FECISSET || V. S. L. M. — Veronae. Grut. 17, 7. Fabrett. p. 564, 104. Mur. 106, 6. Similia habet Grut. 17, 8.: DEO AETERNO. 9.: DEO || QVI EST MAXIMVS. cfr. Marini *Atti* 2. p. 573. ΘΕΩΙ ΨΙCΤΩΙ ΕΤΧΗΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ || ΚΑΛΑΙΑ ΗΙCΤΗ. Romae. Quem is item pro titulo habet gentili, non vero Christiano.

2142. DEO AMABILI¹⁾ || SACR. AELIA EHORTE FECIT. — Romae in ara, in cuius corona: ΚΤΡΙ. ΧΑΙΡΕ. Grut. 88, 12.

1) de Antinoo quidam cogitabant. (Morcelli *St.* 2. p. 22.) veluti Gesnerus in *Comment. de Deo Phosphoro*. Comment. Gott. 1754.

2143. LOCO. PEREGRE || DEV.¹⁾ DEBES ROGARE || VT POSSIS SALVSSA||NVS AT²⁾ TVOS REVERTI || ΑΡΙΦΛΑΟC. — Lugduni Bat. Oudendorp. p. 52.

1) deum. 2) salvus sanus ad.

CAPUT V.

RELIGIONES ET CAERIMONIAE DEORVM IMMORTALIVM.

§. 1. PONTIFICES.

2144. IOVI || IMP. VESPASIANVS || AVG || PER COLLEGIVM
PONTIFICVM || FECIT. — Romae. Grut. 43, 11.

2145. D. M. TIB. CLAVDIO AVG. LIB || HERMETI || M.¹⁾
PVEROR. DOM. AVGVST || ET CORNELIAE MODESTAE || MA-
TRI B. M || ET LIBERTIS LIBERTABVSQ || POSTERISQ. EORVM ||
HOC MONVMENT. SIQVIS || DONARE AVT VENDERE || VOLVE-
RIT INF. ARKAE || P. P. ROM.²⁾ HS. L. M. N. — Tibure.
Grut. 1033, 8.

1) Magistro, qui alibi Paedagogus pueror. Grut. 1111, 8. Gud. 2) *Arcae publicae populi Romani* Servius et Scal. *Ind.* XI. Contra Gronov. *de Sestert.* p. 43. et Haec. Mss. rectius: *Arcae Pontificum Romanorum*, ut Grut. 652, 8. 827, 2. Negant scil. *arcam populi Ro.* dici pro *aerario*.

2146. Fasti pontificales, quorum fragmenta exhibet Grut. 300. seqq. minime praetereundi sunt antiquitatis studioso; hic tamen inseri non poterant.

2147. De Pontificatu maximo vide passim in Imperatoribus. Romanus episcopus, ut obiter hoc notem, primum, sed per acerbam ironiam, Pontifex Maximus appellatur a Tertulliano, *de pudicitia* C. 1. Eo tempore, quo Imperatores Christiani ea dignitate fungi iam nolebant, aliis eam conferebant inter primores Romanorum, gentilibus etiam tunc sacris addictis, velut Q. Aurelio Symmacho, qui ultimus fortassè fuit Pontificum maximorum. Nulla tamen superest inscriptio Pontificem max. vel postremi huiusce temporis, vel liberae reipublicae memorans, praeter Vrsinianam Grut. 39, 5. Q. CAECILIO METELLO PONT. MAX. A. V. C. DCLXXIV. mihi admodum suspectam.

2148. L. CAESARI PONT || MAX. — Arretii. Mur. 222, 4. Pocock. p. 77, 7. Gor. *Etr.* 2. p. 276, 12. Quo minus pro spurio habeatur hoc saxum, obstat Pocockii testimonium. Sed Pontifex Maximus

L. Caesar Romae certe nunquam fuit; hinc Gorii est coniectura, Arretinos per adulationem fortasse hoc nomine iuvenem illum in Collegium suorum Pontificum cooptasse, primumque locum ei tribuisse.

2149. Ceterum Pontifex Maximus extra urbem nullus est agnoscendus; nam spuria est inscriptio Grut. 305, 7. P. VERGILIO P. FILIO. PONT. MAX. SABIN. (in villa Ande prope Mantuam, si Diis placet.) et Murat. p. 151, 3. FLAVIVS PONTIFEX MAXIMVS SORORI PISSIMAE. in vico Tresques. Mur., adsentiente HAGENB., coniicit: *Maximae*. v. disceptantes de hac re inter se Reinesium et Bosium in eor. *Epistolis*. Ienae 1700. 12. p. 139. seqq. — Sacerdotem maximum Cephaloeditanorum memorat Cicero *Verr. Act.* 2. L. 2, 52.

2150. . . CAECILIAE MAIORI PISSIMAE || FVRIVS || OCTAVIANVS || COS. PONTIF. ¹⁾ FIL. — Romae. Don. p. 179, 68. Mur. 153, 4.

1) Male hinc, notante HAGENB., Mur. commentus est *Consulum Pontificem*, ut 358, 2. *Consulum Augurem*.

2151. L. CAESONIO L. F. QVIRINA. ORCINIO RVFINO || MANLIO BASSO. CLARISSIMO VIRO. SALIO PALATINO || PONTIFICI MAIORI. PRAETORI. QVAESTORI || CAESONIUS HEDVLVS. PROC. PATRIS. ¹⁾ — Neapoli. Reines. p. 402, 19.

1) *Procurator patris* Reinesius nimis anguste accepisse videtur de curatione sepulchri tantum: potius patris honoribus ornati procuratorem, dum viveret pater, fuisse puto. HAGENB. Mss. Scil. in sacerdotiis illis, ni fallor. O.

2152. L. CALPVRNIO L. F. PAPIRIA ASELLIO || VI VIR. AVGVSTAL. ET PONTIFICI MIN || DEI LIBERI INVICTI || CALPVRNA HILARA MARITO || OPTVMO. SANCTISSIMO || BENE MERENTI F. — Aletrii. Grut. 482, 4. Iste videtur Pontifex minor municipalis; de pontif. minore Romano sequens lapis est intelligendus:

2153. L. DOMITIO L. F. QVIR. ROGATO. PONTIF || MINORI. PROC. AVG. PROVINC. DALMAT || PROC. MONETAE AVG. AB EPISTVL. LVCH || AELII CAESARIS. PRAEF. EQ. ALAE I. ARA || VACORVM. TRIB. MIL. LEG. VI. VICTRIC || PRAEF. COH. I. FL. EQVITATAE. PRAEF. COH. I || DALMATARVM. ACCENSO VELATO || DOMITIA VENVSTA MARITO OPTIMO || ET SIBI. — S. I. Marini *Atti* 2. p. 775. De Pontificibus minoribus v. Rhunk. *Lectt. Acad. ed. Eichstaedt*. IV. p. 10. Sed Caesarum temporibus eos non fuisse tantummodo ministros, adiutores et scribas Pontificum maiorum, ex hoc titulo equidem colligo, ubi ista dignitas praecedat vel procuracionem Provinciae. T. Statulenum Iuncum Pontificem minorem publicorum Po. Ro. Sacrorum, videsis in cenotaphiis Pisanis.

2154. M. ACILIVS A. F. VOT. PRISCVS. EGRILIUS PLARIANVS || PRAEF. AERARI. MILITAR. PONTIF. VOLCANI ET AEDIVM || SACRAR. ¹⁾ P. C. CLVPEVM ARGENT. CVM IMAGINE AVREA D. D. L. D. D. D. — Ostiae. Marini *Atti* 2. p. 408.

1) Idem qui alias PRAETOR SAC. VOLG. FAG. v. Marini 2. p. 356. et l. l.

2155. L. MARCVLEIO SATVRNINO || VETERANO AVGVSTI CHO VII || PR. IIII VIR. I. D. QVAESTORI REIPVBLICE. CVRATORI PECVNIAE || REIP. ALIMENT. CVRATORI ANNONE PLEBIS. CVRATORI OPERVM PVBLICOR. CVRATORI APVIT IOVEM STATOREM. QQ. COLEGI. FABRORVM TIGNVARIORVM. L. MARCVLEIVS FAVSTVS IVNIOR || IIII VIR. IVRE DIC. CVRATOR ANNONE PATRI OPTIMO ET SIBI FECIT. — Prope Scorculam ad Lacum Furinum. Grut. 435, 8. longe correctius ap. Fabrett. p. 368, 130. — Curatorem Aedium Sacrar. habes etiam ap. Marini Atti 2. p. 784.

2156. L. DVDISTIO L. F. VOL || NOVANO || PONTIF. LAVRENTINORVM || ORN. FLAMINI COLON. AQVEN || EXORN.¹⁾ PRAEF. ALAE HISPAN || ADIVTORI ADCENSVS.²⁾ PROVIN || LVGDVNENS. PROC. AVG. ALPIVM || COTTIAN. DVDIST. EGLECTVS ET APTHONETVS (sic) PATRONO OPTVM. — Massiliae. Grut. 403, 5.

1) nota Pontificem ornatum, Flaminem exornatum. 2) de Adiutore ad census v. Reines. p. 271.

2157. D. M. V. F || SEX. SAMMIVS || SEX. F. VVL TIN || APER DOMO NEMAVSO || IIII VIR. IVREDICVNDON || PONTIFEX PVBLICORVM || SACRIFICIORVM || PRAEFECT. VIGILVM || ET ARMORVM. — Romae. Donati 4. p. 74, 6. Morcelli St. 2. p. 84.

2158. LIBERO PATRI || AVG. SACR || IN HONOREM || PONTIFICATVS || L. CALPVRN. L. F. GAL. SILVIN || II VIR. BIS. FLAM || SACR. PVB. MVNICIPAL¹⁾ || PONT. DOM. AVG²⁾ || D. S. P. D. D. — Arionae Hispan. Grut. 66, 3.

1) sacrorum publicorum municipalium. 2) inepte Ligorius: *Pontifex Maximus. Augur*; quum sit *Pontifex Domus Augustae*.

§. 2. SACERDOTES. — ORNATI. CORONATI. CAPVLATI. LAVRENTES LAVINATES. CAENINENSES.

2159. Sacerdos Iovis Tonantis memoratur in spuria inscriptione Pighiana. Grut. 307, 7.

2160. L. AVRELIO || APOLAVSTO MEMPHIO || AVGG. LIB. HIERONICAE || CORONATO ET TON. DIAPANDON (sic) APOLLINIS SACERDOTI || SOLI.¹⁾ VITTATO. ARCHIERI || SYNHODI ET AVGG || L. AVRELIVS || PANNICVLVS QVI ET || SABANAS. PATRONO || OPTIMO. — Romae. Grut. 313, 8.

1) Apollinis Sacerdotem Soli, i. e. secundum Scalig., Solis dei vittatum, non puto procedere. *Soli* credo appellative dictum, i. e. uni, *μὶνος*. Ita in alio saxo cum hoc componendo, etsi non eidem homini facto, apud Gud. 108, 5. *Hieronicae SOLO* (soloece pro *soli*) in urbe coronato Diapanton. HAGENB. Mss. Ceterum confer lapidem eidem homini positum ap. Mur. 659, 2., quem dabimus in capite de Ludis.

2161. TI. IVLIO BALBILLO S. SOL || ALAGABALI || EVDAEMON LIB || PATRONO OPTIMO. — Romae. Grut. 313, 7. cfr. Grut. 32, 12. supra N. 1940.

2162. * L. IVNIAE SVAVIAE || L. IVNIO SVAVIO SACER || QVIRINALI. VIX. AN. XXV, M. V, D. VIII. HOR. VII || L. IVNIUS L. F. PAL. BARBANIVS SACER. PALAT || FECIT ET SIBI. — Romae. Mur. 160, 1. Est Ligoriana; manifesto falsa.

2163. M. SCVRREIVS FONTINALIS || SACERDOS FORTVNAE PRIMIG. LECTVS EX SC || IIII VIR. AVG. CVR. SEVIR. QVINQ. PERP. DATVS AB || IMP. HADRIANO AVG. COLLEGIO FABR. TIGN || CVM SCVRREIO VESTALE FILIO. SVA PECVNIA FECIT || LOC DAT. D. D. — Praeneste. Marini *Atti* 4, p. 49.

2164. P. AELIO TIMAEO || SACERDOTI IVSTITIAE || P. AEL. STRATONICVS || PATER DVLCISS, — Romae. Mur. 154, 1.

2165. P. H C¹⁾ || M. FLAVIO, M. F || QVIR, SABINO || LIMICO II VIR || SACERDOTI || CONVENT || BRACARI || FLAMINI || P. H. C. — Taracone. Grut. 441, 9.

1) i. e. Provincia Hispania citerior hoc monumentum erexit M. Fl. M. F. Quirina tribu Sabino, patria Limico, II Viro in patria sua, Limiae; praeterea Sacerdoti Conventus Bracari (Plin. *H. N.* 3, 3.) nec non Flamini Provinciae Hispaniae citerioris. HAGENB. MSS.

2166. In monumento Torigniensi apud Mur. 575, 1. notandus: SENNIUS MERCVRII MARTIS ATQVE DIANAE PRIMVS SACERDOS, ut Ostiae ap. Marin. *Iscriz. Alb.* p. 56. PRAETOR PRIMVS. p. 58. PRAETOR SECVNDVS SACRIS VOLCANI. Apud De Vita *Inscript. Benev.* Class. 4, XI. TERENCE FLAVIANA SACERDOS SECVNDO LOCO. v. Giovenazzi *Aveia.* p. 23.

2167. De SACERDOTIBVS IMP. AVG. — DOMVS AVG. — AVG. — D. N. — PONTIFICIBVS DOMVS AVG. — AVGG. — ORDINE SACERDOTVM DOMVS AVG. PALATINAE v. Marini *Atti* 2. p. 580. Frequentes in primis sunt SACERDOTES ARAE AVG. in lapp. Dacicis. Vide, quos collegit Seivert p. 400, seq.

2168. Q. OCTAVIO || Q. L. POB. PRIMO || VI. VIRO AVG || SAC. IVVEN¹⁾ || OCTAVIA TIGRIS PAT²⁾ || CONIVGI B. M || ET SIBI || V. F. — Veronae. Grut. 444, 6. Maffei *Mus. Ver.* 172, 2. Mur. 202, 1. (apud utrumque vide fragmenta versuum titulo huic subiunctorum.)

1) Nota Sacerdotem (Collegii s. Corporis) Iuvenum, qui igitur sua sacra habebant,

2) Patrona.

2169. D. M || C. VALERI || PETRONIANI || DECVR. PONTIF. SACERD || IVVEN. MED.¹⁾ CAVSIDIC, QVINQ²⁾ || GRATVIT. LEGATION. VRBIC. ET || PEREGRIN. PRO REP. SVA FVNCT. VIXIT ANN. XXIII. MEN. VIII. D. XIII || C. VALERIVS EVTYCHIANVS || VI VIR. AVG. PATER || FIL. INCOMPAR. ET, SIBI ab utroque latere; *ETAPOMI*.³⁾ — Mediolani. Grut. 479, 8.

1) Iuvenum Mediolanensium, 2) Quinque-legationibus. 3) ut *ETITXELI, ETOTMELI*, v. Marini *Iscriz. Alb.* p. 98. et nos in sepulchralibus.

2170. C. MATRINIO AVRELIO || C. F. LEM || ANTONINO V. P || CORONATO¹⁾ TVSC. ET VMBR || PONTI. GENTIS FLAVIAE ||

ABUNDANTISSIMI MVNERIS SED ET || PRAECIPVAE LAETITIAE THEATRALIS. IN COL || AEDILI. QVAESTORI. DVVMVIRO. ITERVMQVE Q. I. D. HVIVS SPLENDIDISSIMAE || COLONIAE CVRATORI R. P. EIVSDEM COL. ET PRIMO PRINCIPALI OB MERITVM || BENEVOLENTIAE EIVS ERGA SE || VRBS OMNIS VRBANA FLAVIAE || CONSTANTIS PATRONO DIGNISSIMO. A., . . . || I. X. X. L. M. P. P. — Hispelli, (Spello) quod et *Vrbana Flavia Constans* a gente Flavia Vespasiani, Titi, Domitiani, non vero a Flavio Constantino dictum fuit. Ex sincera hac inscript. effectum est a fraudulento aliquo homine celebratum illud Constantini M. decretum in favorem Hispellatum, explosum a Muratorio. Calogerà *Raccolta*. Vol. 11. p. 319. Haec vero exstat ap. Mur. 155, 3.

1) ita ap. Grut. 89, 11. M. Antonius - Sacerdos Arae Augusti nostri *Coronatus* Daciae.

2171. MARTI AVG || PRO SALVTE IMP || CAES. M. ANTONI || GORDIANI PII || FELICIS AVG || M. ANTONIVS VALENTINVS || EQ. R. DEC. M. APVL¹⁾ || SACERDOS ARAE || AVG. N || CORONATVS DAC || III²⁾ DD. — Ostroch in Dacia. Mur. 155, 2. (Grut. 57, 5.) Maff. *Mus. Ver.* 248, 5.

1) Decurio Municipii Apuli in Dacia. Pro M. APVL. Grut. COL. APVL. fortasse utruinque erat in lap. M. COL. APVL., plane ut Grut. 115, 6. 2) Coronatus (sacerdos) Daciae tertium.

2172. C. VEIANIO C. FIL || COR. RVFO FILIO || AEDILI III VIRO PATRONO MVNICIPII ET COMPLVRIVM CIVITATIVM . . OVORVM. M. ¹⁾ CVRAT. REI . . . LESTINOR²⁾ || DATO A MAXIMIS IMP. ANTONINO AVG. . . . || ANTONINI AVG. F. FLAMINI DIIVOR AVG. TAVRIN . . . SACERDOTI || ORNATO.³⁾ HVIVS PATER ANNONA || CARITATES SAEPIVS SVSTINUIT || EPVLVM FREQVENTEM DEDIT || MVNICIPES CAMERTES OB PLVRIMA || ET MAXIMA BENEF. PATRIS EIVS ET || IN SE COLATA. HONOR ACCEPTO || QVOT CONTVLERE REMISIT. CVIVS DEDIC. EPVL || L. D. D. D. — Camerini. Mur. 755, 1.

1) f. Aequorum. Mur. 2) f. Alêtrinorum. id. 3) Mur. emendationem Coronato excussit *αὐτοψία* Camerinii. ORNATO sc. corona. Mur. 333, 4. ab XV. Viris occabo et corona exornato. Grut. 411, 1. exornato sacerdoti. HAGENB. Mss. Consulendus inprimis Marini *Atti* 1. p. 315., ubi laudat Decretum XV. Virorum Sac. Fac. factum Licinio Secundo Sacerdoti Matris Deum M. I., quo possit VTI OCCAVO ET CORONA DVM TAXAT INTRA FINES COLONIAE CVMANAE. Nos id dabimus infra in capite de XV. Vir. S. F. Tum conferri iubet Tertull. *de Idololatria*. c. 18. *Igitur purpura illa et aurum cervicis ornamentum, eodem more apud Aegyptios et Babylonios insignia erant dignitatis, quo more nunc praetextae vel trabeae vel palmatae, et coronae aureae Sacerdotum Provincialium.*

2173. COMINIAE L. FIL. VIPSANIAE DIGNITATI || C. F. ¹⁾ COLLEGIVM || CAPVLATORVM²⁾ || SACERDOTVM DIANAЕ. — Allifani. Den. p. 345, 49. Mur. 512, 1.

1) HAGENB. explicat: Dignitati i. e. Honori Cominiae L. Fil. Vipsaniae Clarissimae eminae. Ego duabus feminis hunc titulum positum reor: Cominiae, Lucii filiae, et

Vipsaniae Dignitati, Catii filiae. Dignitas nomen pr., ut Felicitas, Aequitas, Hilaritas, Veritas. 2) Salium Martialem capulatum exhibet Fabrett. p. 90, 2. Capulatos Sacerdotes Angustales Reines. p. 269, 1. „Fabrettus (et cum eo Forcellinus) v. *capulatus* accepit de apice pilei seu cassidis Saliaris, sed ita nusquam dicitur: *tutulatus* procederet, de quo Gutberl. de *Saliis* p. 53. Quid? si non a capitis gestamine, sed manuum sint dicti *Capulati*? ut Salios gestasse manibus minutos pugiones, quibus ancilia pulsabant, docet ex Plutarcho *Gutb.* p. 96., nonne a *capulo* gladioli capulatum dicere licebit? An ita Sacerdotes Dianae, venationis Deae, gladiolis seu venatoriis seu sacrificialibus armati vel accincti, indeque *capulati* quoque dicti sunt?” HAGENB. Mss. Mur. deducit a *Capula* v. Varr. *L. L.* 4, 26.

2174. HERCVLI || Q. EVFEMIVS || Q. F. OV F || LVCVLLVS || AED || VI VIR. V. S. L. M || Q. MANILIVS PHILVMENVS || SACERD. LAVR. LAVIN. SIGILLVM || CVM ARA HVIC ARAE SVPERPOSVIT || ET SCRIPTVRAM EIVS VETVSTATE || CORRVP. RENOVAVIT. VOTO || SVSCEPTO || L. D. D. D. — Laude Pompeia. Grut. 43, 9. et 10. cfr. Apianum p. 169. Posteriora illa: Q. *Manilius* cet. habet etiam Mur. 123, 3.

Habemus hic Laude Pompeia, quod probe notandum, duos Sacerdotes Laurentes Lavinates; cuiusmodi praeterea memorantur in quinque lapidibus Muratorii 514, 1. 682, 4. 684, 4. 718, 3. 1053, 1. simpliciter *Laurentium Lavinatium* nomine, minime de patria intelligendo. v. c. 684, 4.:

2175. D. M. S. || L. CAESIO L. F. MARCELLO LAVRENTI. LAVINATIVM P. C. 1) TEATINORVM. CAESIUS PROCVLVS SEN. FILIO DVLCISSIMO B. M. P. — In civitate Teatina.

1) Patrono civitatis. HAGENB. Item 718, 3.:

2176. MARIVS L. LIB. DORYPHORVS ANNVLVS AVREOS || CONSECVTVS A DIVO COMMODO. SCRIB AEDILIC ET || TRIBVNIC. SCRIB. LIBR. AEDIL. CVRVL. PRAECO COS || ... ORCVRIAT. 1) LAVRENS LAVINAS FECIT SIBI ET || ... AE ASCLEPIODOTE CONIVGI. ITEM LIBERTIS || LIBERTABVSQVE POSTERISQVE EORVM. — Romae.

1) lictor curiatus.

2177. Q. GAVIO Q F || POB. PRINCIPI || IIII. VIR. VERONAE || EQ. PVB. LAVR. LAV || PRAEF. COLLEG || FABR. ET DENDR || PAGANI PAGI || FORO IVLIENS || PATRONO. — In vico Erizzolano ditionis Veronensis reperta 1825., mecumque communicata a V. Cl. Labus, qui literas aliquot evanidas certissima coniectura supplevit.

Verum non Sacerdotes solum, sed etiam Pontifices L. L. inveniuntur. Notam vero L. L. non aliter exponendam esse mox demonstrabit *T. Vennonii* saxum. Grut. 484, 3.

2178. D. M || L. FABRICI L. F. PAL || CAESEN N GALLI || EQ. ROM. PONTIF. L. L. SCRIB. AEDILIC || OMNIBVS HONORIBVS IN COST. F. 1) ITALICVS P. DIGNISSIMO. — Romae. Mur. 154, 4. (699, 8.) cfr. 153, 1.

1) Colonia Ostiensi functo.

Hinc Muratorius, consentiente HAGENB. statuit, Laurentis Lavinatis vocabulo designari genus aliquod sacerdotii ex Lauro-Lavinio, oppido ex antiquioribus Laurento et Lavinio, consociato sub Antonino Pio,

ut videtur Nibbyo *Viaggio* 2. p. 263., originem trahentis; ex caerimoniis, ni fallor, quibus Lavinii et Laurenti olim a Latii populis Venus colebatur. v. Strabo 5., 3. §. 5. p. 159. *Tzschuck*. Contra ad Iunonis sacerdotium refert Reines. p. 687. laudans praeterea Cod. Theod. L. 8. Tit. 5. Leg. 46. *ad societatem consortiunq[ue] Laurentum*.

2179. T. VENNONIO T. F. STELL || AEBVTIANO PATRONO ET || MVNICIPI COL. AVG. LAVR¹⁾ || EQ. R. EQ. P. IVD. EX V. DEC || SELECTO CVR. R. P. ALB || POMPEIANORVM.²⁾ L. L || PONTIF. EIVSDE. SACERD³⁾ || MVNIA Q. F. CELERINA VXOR || MARITO KARISSIMO. — Ad XIII. ab Vrbe, prope Flaminium. Grut. 484, 5.

1) Parum intellexit hoc saxum Cluver. *Ital.* T. 1. p. 86. Municipia et coloniae saepe eadem oppida fuere, ut *municipem coloniae* facile admittamus cum Wess. ad *Ant. Itin.* p. 235. LAVR. ad Lauro-Lavinium, minime ad Lauriacum referente contra Cluv. *Norie.* p. 23. Adde Ritterum ad *Cod. Theod.* L. 8. T. 2. 1. 1. T. 2. p. 489. HAGENB. 2) Alba Pompeia Liguria oppid. 3) Seorsum accipe *Laurenti Lavinati* scil. sacerdoti, deinde *Pontifici eiusdem Sacerdotii* sc. Laurentium Lavinium cfr. *Epp. epigr.* p. 189. IDEM. — Vide nos infra in *Capite de Fetalibus*.

Simile, puto, Sacerdotii genus fuit CAENINENSE:

2180. D. M || M. FABIO C. F. SAB. PRAESENTI || SACERDOT. CAENINENS.¹⁾ EQVO || PVBLICO. IVDICI EX V DECVR. AVG. II VIR. I. D. HIC R. P. SVAE || HS. CCCC LEG. ET AD SCHOL || EXORNANDAM HS. C. Q. L. — Mantuae. Gud. 123, 2. Mur. 476, 1. 742, 1.

1) Sacerdotum Caeninensium mentio etiam ap. Grut. 385, 1. ac Fabrett. p. 217. dicti a Caenina, Latii oppido.

2181. Sacerdotis Caeninensis privilegia memorantur in lapide Neapolitano Grut. 484, 6., quem in *Capite de Ludis publicis* integrum exhibemus:

VERATIO . . QVI CVM PRIVILEGIO SACERDOTH CAENINENSIS MVNITVS POTVISSET AB HONORIB. ET MVNERIB. FACILE EXCVSARI cet. Eodem fere pertinet Immunitas Sacerdotis Lanuvinorum; ap. Fabrett. 450, 61. Mur. 1098, 1., quam inscript. dedi in *Cap. de Re municip.* §. Magister. cfr. Otto *Aedil.* p. 167.

2182. L. VALERIO || L. F. POM || IVNIORI EQ. P¹⁾ || IVRAT. AD SACRA ETR.²⁾ PONT. Q.³⁾ AED. II. VIR || ACCENSO VELATO || PLEBS. VRBAN || L. D. D. D. — Arretii. Grut. 479, 1. correctius ap. Gor. *Etr.* 1. p. 448. et 2. p. 279, 13.

1) Equo publico. 2) *Etruriae*. Scalig. et Gor. *Etrusca* Fabrett. Nec tamen qui sit *iuratus ad sacra Etruriae*, loco Ciceronis *Brut.* 1. (*cooptatum me ab Hortensio in collegium Augurum recordabar, in quo iuratus iudicium dignitatis meae fecerat*) satis explicatur, ut opinabatur Gorius. Aegyptius de Bacchicis *mysteriis* intellexit, iuratumque esse eum, qui secundo gradu iis initiatus iusiurandum praestiterit, nemini se arcanā enuntiatum. 3) Quaestor.

2183. C. VALERIO C. F. PAP || MARIANO || HONORES. OMNES || ADEPTO. TRIDENT || FLAMINI. ROM. ET. AVG || PRAEF. QVINQ. AVGV¹⁾ || ADLECTO. ANNON. LEG. III. || ITAL.²⁾ SODALI. SACROR || TVSCVLANOR.³⁾ IVDICI. SELECTO.

DECVR. TRIB⁴⁾ || DECVRIONI. BRIXIAE || CVRATORI. REI. P. MANT || EQVO. PVBL. PRAEF. FABR || PATRONO. COLON || PVBLICE. — Tridenti. Grut. 479, 6. Vide de h. lap. et controversiis, quas excitavit: *Illustrazione del monumento eretto dalla città di Trento a C. Valerio Mariano, opera postuma dell' Ab. Girolamo Tartarotti supplita dall' Ab. B. G. Stoffella dalla Croce. Rovereto 1824. 4. — Discorso sopra un' iscrizione Trentina del tempo degli Antonini pubblicato dal Conte Benedetto Giovanelli. Trento 1824. 8. — Trento, città de' Rej e Colonia Romana, appendice al discorso del C. B. Giovanelli. Trento 1825. 8. Utterque scriptor in explicandis notis errores commisit; melius tamen Giovanellius ea in re versatus est.*

1) Praefecto Quinquennialium vel Quinquatrum (!) Auguri Tart. Praefecto quinquennali Augurum Giov. Sed est: Praefecto quinquennali. (vel Praefecto (et) Quinquennali. Auguri. 2) Adlecto annonae (non annorario) Leg. III. Italicae, quae in Raetia stativa habebat. Cfr. Augustin. de Civ. Dei 18, 18. annonam - -, quae dicitur. Raetica, quoniam ad Raetias deportatur. 3) de Sacris Tusculanis cfr. Varronem L. L. 5. p. 56. Bipont. 4) TRID. Grut. TRIB. Tart. Giov., ille Decurioni. Tribuno explicat: perverse sane. Hic (e) Decuriis tribus: id quod non mediocribus laborat difficultatibus, quum in lapp. non memorentur nisi Iudicum Decuriae IV. vel V.

§. 3. SACERDOTES FEMINAE.

2184. . . SILVIAE I.¹⁾ FIL || MATERNINAE || SACERDOTAE. — Fragmentum nuper repertum Augustae Vind. v. Raiser *Guntia* pag. 71.

1) *Iulii*, non *Iuliae*, ut volebat Raiser.

2185. SACERDOTI || IVNONI REG || LICINIAE || LICINIANAE || LICINIANI TRIB || FILIAE || . . . NIA METIANE (*sic*) || MATER. — Beneventi. Donati 1. p. 76, 4. ex de Vita *Inscriptt.* 1, 5.

2186. D. M. S || PETILIAE Q. F. SECVNDINAE || SACERDOTI MINERVAE VIX || ANN. VIII.¹⁾ M. VII. D. XVIII. OB INFANTI- GABILEM PIETAT. EIVS MESSIA || DORCAS M. INFELIX. FIL. D. M. F.²⁾ — In villa Ducis Iuvenacii in Apulia. Grut. 317, 6. Murat. 465, 1. Donati 1. p. 79, 6.

1) Nota sacerdotem novem annorum. 2) filiae digne merenti vel f. dulcissimae memoriae fecit. Mur. tamen verius, puto, habet B. M. P. bene merenti posuit. v. Saxii *Miss.* 3. p. 52.

2187. CASPONIA P. F. MAXIMA || SACERDOS CERERIS || PVBLICA || POPVLI ROMANI || SICVLA. — Romae. Grut. 308, 4.

2188. FLAVIAE AMMIAE || SACERDOTI || CERERIS || OB HONOREM || CAERIMONIORVM¹⁾ (*sic*) || HONESTISSIME || PRAEBITORVM (*sic*) || DECRETO ORDINIS. — Romae. Fabrett. p. 342, 524. Mur. 164, 1.

1) *cerimoniorum* Mur.

2189. M. ALLEIO LVCEIO LIBELLAE PATRI || AEDILI II VIR. PRAEFECTO QVINQ ET || M. ALLEIO LIBELLAE F || DECVRIONI VIXIT || ANNIS XVII || LOCVS MONVMENTI || PVBLICE DATVS EST ALLEIA M F || DECIMILLA SACERDOS PVBLICA ||

CERERIS FACIVNDVM CVRAVIT VIRO || ET FILIO. — Pompeiis.
Millin *Pompei* p. 96. von Goro p. 41,

2190. ΤΕΡΕΝΤΙΑ ΠΑΡΟΜΟΝΗ. ΙΕΡΕΙΑ || ΔΗΜΗΤΡΟΣ ΘΕΣ-
ΜΟΦΟΡΟΥ.

TERENTIA PAROMONE SACERDOS || CERERIS LEGIFERAE.
— Pompeiis. Bibl. philol. Lips. 1780. Vol. 2. p. 223.

2191. MAMIAE. P. F. SACERDOTI PVBLICAE. LOCVS SE-
PVLTVRAE || DATVS DECVRIONVM DECRETO. — Pompeiis.
Beechi *del Calcidico e della Cripta di Eumachia* p. 89.

2192. FABERIAE || G. F. TETR || PRISC || SACERD. PVBL ||
NVMINIS CAP || ELECTAE A SPLENDIDO ORDINE D. D. —
Capuae. Mur. 1991, 1, Cfr. Gud. 106, 2.

2193. AGVSIAE T. F. PRISCHILLAE || SACERDOTI SPEI ET
SALVTIS AVG || EX D. D. GABINI. STATVAM PVBLICE PON-
NENDAM CVRAVERVNT. QVOD POST || INPENSAS EXEMPLO
INLVSTRIVM FEMINAR || FACTAS, OB SACERDOTIVM ETIAM
OPVS PORTIC || SPEI VETVSTATE VEXATVM PECVNIA || SVA
PERFECTVIRAM SE PROMISERIT POPVLO. CVM PRO || SALVTE
PRINCIPIS ANTONINI AVG. PII || PATRIS PATRIAE. LIBERO-
RVMQVE EIVS || EXIMIO LVDORVM SPECTACVLO EDITO ||
RELIGIONI. VESTE. DONATA¹⁾ || VNIVERSIS SATIS. FECERIT ||
CVIVS STATVAE HONORE CONTENTA || INPENSAM POPVLO
REMISERIT || L. D. D. D. — Gabiis, *Bibliothek der alten Lit.*
Fasc. X. p. 7,

1) Editor Gotting. VESTE habuit pro *Vestae*, ut in aliis inscriptt. Gabinis eiusdem
temporis ac simul cum hac repertis *liberte* pro *libertae*, *Variante* pro *Varianae* legi-
tur, interpretatusque est: *quum virgo Vestalis facta esset*; sed Virgines Vestales
Gabiis fuisse nequaquam puto; et insolita esset omnino formula prorsusque inaudita.
Erit igitur potius *ἑσθητός δοθείσης*, quo tamen significato vox RELIGIONI obscura
manet: exiitne simulacro Religionis? an potius collegio alicui Sacerdotali hoc nomine
apud Gabinos instituto?

2194. * NONIAE MACRINAE SACERD || BERGIMI || B M ||
CAMVNI. — Civitati in agro Brixiano; e schedis Petri Gnocchi, in
quibus plura suspecta. Donati 1, p. 79, 3.

2195. CAESONIAE LVCILLAE || MATER TERAE SANCITIS-
SIMAE ET FELICISSIMAE. SACERD. ¹⁾ DIVI TITI FLAVI. AVG ||
C. CAESONIVS RVFINIANVS || V. C. D. D. — Tibure. Don.
p. 138, 15. Mur. 162, 3.

1) „Sacerdoti (feminae) nil dubitans accepit Goriis; quid dubitat Mur., quum sacer-
dotes feminae Imperatorum et alibi legantur v, c. Grut. 320, 10, 11, neque honores
nominibus praefigantur?” HAGENB. *Mss.*

2196. I. O. M || CAESIA P. F || MAXIMA || SACERDOS ||
DIVAE || MATIDIAE. ¹⁾ — Incino, postea Mediolani. Mur. 163, 3.
Redaelli 1. p. 37. (Fabrett. p. 696, 184.)

1) Matidiae mater fuit Marciana Traiani soror. Cfr. Grut. 1088, 11, Mur.

2197. Sacerdotes feminae ap. Murat. 161—166. reperiuntur Veneris,

§. 4. ANTISTITES. PARASITI. PRAETORES SAC. FAC. 377

Cereris, Minervae, a bona Dea, Matris Deûm, Divarum sc. Augustarum, Divae Augustae, D. Plotinae, praeter eas, quas selegimus.

2198. D. M. || CAECILIAE PROCVL || SACERD. XV. VIRALI || L. ACVTIVS || CAECILIANVS ALVMNVS || ET P. ACILICO SVRO NVTRI. — Brixiae. Mur. 162, 4. Eodem pertinere videtur lapis Romanus ap. Donati 1, p. 20, 6. et Marini *Atti* 2. p. 361.:

2199. MVNATIA REDDITA SA. . || . CERD. XV. VIR. TAVROBOL || FECIT || XII KAL. DEC || GLABRIONE II. COS. 1)

1) p. Chr. 186. Quindecimvirale igitur hoc feminarum sacerdotium pertinebat ad cultum Magnae Matris Idaeae.

2200. SILVANO || SACR. ET NYMPHIS LOCI || ARETE DRVIS 1) || ANTISTITA SOMNO MONITA || D. — Metis. Grut. 62, 9.

1) incertum hoc, sed tamen dignum quod observetur, est Druidum s. Druidarum in lapp. vestigium. Ita visum est etiam Hagenbuchio. Cfr. Vopisc. *Aurelian.* G. 44. *Aurelianus Gallicanas consuluisse Druidas.*

§. 4. ANTISTITES. PARASITI. PRAETORES SAC. FAC.

2201. DIS. SECVRITATIS || Q. VIBIVS HERMA || ANTISTES || SANCTI SILVANI || ANNVN AGENS || LXX || FECIT SIBI B. B. 1) — Romae. Grut. 318, 9. Ex hac conficta videtur ib. 10.

1) Bene Bene i. e. ἀγαθῇ τύχῃ. Scalig. (Vivus Vivo. Grut.)

2202. EX RESPONSO || ANTISTITVM || PROSPOLOIS 1) || C. LVCANVS SEVERVS || PRO || L. LVCANO FILIO. — Tergeste. Mur. 174, 7.

1) Bimard. *Diatr.* p. 66. explicat: C. Lucanum, quum consulisset Antistites, anxius de filio forsitan aegrotante, ex eorum responso donum quoddam dedisse πρὸς-πολοῖς, sacrorum ministris. — Ad Mithriaca hoc pertinere, probabile fit ex Marini *Atti* p. 170. et 186., ubi Mithrae Antistites memorantur.

2203. De Parasitis Apollinis v. Martial. 9, 29. Grut. 89, 6. le Beau *Mém. Inscript.* T. 31, 60. Saxa eos memorantes exhibebimus in Cap. de Ludis Publicis.

2204. L. LICINIO L. FIL. PAL || HERODI || EQVIT. ROM. DECVRIALI || DECVRIAE VIATORIAE || EQVESTRIS. COS. DECVRIONI || QVINQVENNALI. DVVMVIRO || SACERDOTI GENI. COL. FLAM || ROM. ET AVG. CVRAT. OPER. PVBL || QVAESTORI AER. AEDILI. FLAM || DIVI SEVERI SODALIARVLENSI 1) || PRAET. PRIM. SAC. VOLK. FACIV 2) || ORDO AVGVSTAL || OPTIMO CIVI OB MERITA. — Ostiae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 56. Morecelli *St.* 2. p. 54.

1) Marinus putat intellig. esse numen aliquod vel collegium Ostiense nobis ignotum.

2) Sic habes Flaminem PRAETOR. II. SACRA VOLGANI. Grut. p. 318, 6. 398, 7. Cfr. Marini *Atti* 2. p. 357. Praetorem (sacrorum) habebant etiam Fratres Arvales. Apud Grut. 411, 3. Interamniae est lapis dedicatus ISIDORO — — AVGVRI. SACERD. PONT. PRAEF. SACRORVM; ubi fortasse leg. PRAETori.

2205. CN. SERGIVS. CN. L || ANTHVS PATER || AVGVSTALIS FECIT. — Ab altero latere: CN. SERGIO. CN. F. VOT 1) ||

PRISCO. FILIO SVO. PRAETORI || SACRIS VOLCANI EX D. D. AEDILI. ADLECTO.²⁾ — Romae. Grut. 318, 7.

1) Vol. Ms. Pighii. Verum est VOLTinia. Ceterum Scalig. *Ind.* 3. male iunxit *Pater Augustalis*, quum sit Pater filii Cn. Sergii, idemque Augustalis. Praeterea nota hic filium liberti, tribum habentem, patre non habente. Scalig. *Ind.* 19. HAGENB. Mss.

2206. C. AEMILIO C. F. FAB || ANTONINO EQVITI ROMANO || Q. Q. 1) PATRON. MVNICIPI || OMNIB. HONORIB || HONESTE PERVNCTO || CVR. FANI HERC. VICT²⁾ || PONTIFICI. — Tibure reperta, postea Romae. Mur. 176, 4. Donati 2. p. 245, 7. v. Saxii *Miss.* 3. p. 62.

1) *Quinquennali.* 2) *Curatori fani Herculis VICToris*, Tibure.

§. 5. FLAMINES.

2207.

..... COS

Q. TINEIVS RVFVS LOCO T. HOENI SEVERI COS.

Q. TINEIVS SACERDOS LOCO L. ANNI LARGI FLAMINIS

M. CLAVDIVS FRONTO NEOCYDES LOCO

L. ROSCI AELIANI FLAMINIS

T. CORNELIVS ANNEVS FVSCVS LOCO

L. COSSONI EGGI. MARVLLI FLAMINIS

L. HEDIVS RVFVS LOLLIANVS AVITVS LOCO

M. ACILI VIBI. FAVSTINI FLAMINIS

M. SOSIVS LAELIANVS PONTIVS FALCO LOCO

L. ANNI. RAVI EXAVGV RATI

T. STATILIO SEVERO

L. ALFIDIO HERENNIANO COS.¹⁾

Q. HEDIVS RVFVS LO . . . . NVS

LOCO PONTI. FALCO . . . .

— Romae. Marini *Atti* 1. p. 166. fragmentum albi Flaminum memorabile potissimum ob mentionem flaminis exaugurati. — Similia plane exhibet iam Livius 27, 6. 29, 38.

1) p. Chr. 171.

2208. AVL. SEMPR. ASPRENATI || FLAMINI DIALI || CONIVGI OPTIMO || BENE MERENTI || HECALE FLAMINICA P. C || BIX. ANN. ± C. I.¹⁾ || M. IV. D. VII || ET IVL. MODESTINO LEIB. B. M || ET SIBI ET SOVEIS. — Metis. Grut. 307, 8.

1) i. e. XXG. seu LXXXI. HAGENB. v. Grut. 766, 6.

2209. P. CORNELIVS P. F. SILANVS. FLAMEN || MARTIALIS. COS. — Romae in arcu ad aquaeductum Claudii. Donati 1. p. 80, 5.

2210. D. M || P. MEVIO P. FILIO || VOLCANI FLAM || VIXIT ANNIS LVI. M. X. D. III || MANILIA AMATISTA || CONIVX B. M. F. — Vulceii. Romanelli *Topografia* T. 1. p. 422.

2211. * SEXTL.¹⁾ CLASENO SEX. F. SEX || NEP. SEX PRON || CLV. ALLIANO || PONTIFICI. FLAMINI VICTORIAE ET FELIC.

CAESAR || PERPETVO. PRAEF. COH || III. ASTVR. EQ. C. R.²⁾
 TRIB. LEG || II. ITALIC. III VIR. Q. Q. III VIR || I. D. II. SA-
 CERD. V. F. C.³⁾ CVR. LVSVS || IVVENVM. VI VIRI AVGVSTAL.
 PATRONO⁴⁾ OB AMOREM EIVS || ERGA SINGVLOS VNIVER-
 SOSQ. — Ad prim. lapid. ab Aemilia i. e. Ameriae. Grut. 388, 3.
 Don. IV, 24. Murat. 620, 4. Est Ligoriana.

1) *Sexto Tito Lucio*. Scal. Melius SEXTIO. Mur. 2) *Equitatae Civium Romanorum*.
 3) *Victoriae Felicitatis Caesaris* Scal. Cfr. Don. IV, 22. Sed cfr. Grut. 1028, 1. *Curatori*
Lusus Iuvenum. V. F. G. (sic), cuius notae interpretatio aequae incerta est; male
 enim Pigh. *Vivo Fieri Curavit*. (curaverunt, saltem debebat esse.) HAGENB. suspi-
 cabatur *Viro Egregio*; sed hoc quoque probabilitate caret. Nostro praeterea in saxo
 parum probamus Flaminem, eundemque Sacerdotem Victor. Felic. Caesaris. 4) Haec
 duo vocab. accesserunt ex Add. Grut.

2212. T. CASSIO || MANSVET || FLAMINI VIRB¹⁾ || SCRIB.
 AED. II V. IVR. DIC. CASSIA MTIA. PATRVELI. — Cularone.
 Gud. 119, 48. Bimard *Proleg.* p. 85.

1) Virbiali expl. Bimard., ut Grut. 445, 3. 494, 7. Mur. 166, 6.

2213. D. M || SEX IVL. CONDIANI DEF. ANN. XXV || FLÁ-
 MÍNÍS IVVENTV́TIS. Q. C. V. AEDILI || M. VÁLERIVS IVLIÁNVS
 SÓCER ET || VÁL. SÉCVNDILLÁ. CÓNIVGI PISSIMO. — Gratia-
 nopoly. Millin *Mag. Encycl.* 1805, 4. p. 71.

2214. FLAVIO VERINI FILIO QVINCTO || SABINO DECV-
 RIONI. II VIRO || SALIN. CIVITATIS SVAE || VIRO || FORO
 IVLIENSI *Flamini* PROVINCIAE || ALPIVM MARITIMARVM. OPTIMO
 PATRONO TABERNARIÍ SALINIENSES || POSVERVNT. CVRAN-
 TIVS MATVRO || MANSVETO ET ALBVC. . . . || IMP. COM-
 MODO ET ANTISTIO BYRRO COS.¹⁾ — Niciae. Zachariae *Exc.*
 p. 54.

1) p. Chr. 181.

2215. FLAMINES QVINQVENNALES admodum sunt dubii, etsi
 agniti a Bimardo in Oliver. *Marm. Pisaur.* p. 82. Prodeunt scil. e duo-
 bus dumtaxat lapp. Grut. 264, 4. Ligoriano, valdeque suspecto de
 interpolatione in illis *Magister et Flamen quinquennalis* pro *Magister*
quinquennalis et Flamen, et altero 397, 3., ubi *Quinquennalitas* municipi-
 palis videtur significari.

2216. FLAMINEM AVGVSTALEM v. inter Sodales Titios ex
 Marini *Atti* 1. p. CLXXXIII.

2217. C. EGNATIO¹⁾ || C. F. HOR. MARO. FLAM. TI. CAE-
 SARIS AVG²⁾ || PONTIF. II VIR. QVINQ || ITER. PRAEF. FA-
 BRVM || EGNATIAE. C. F. MARVLLAE. — Labelli apud Venusiam.
 Lupulus p. 296.

1) lego *Egnatius*. 2) unum hunc Tiberii flaminem in lapp. memorari puto.

2218. FLAMINEM DIVI CLAVDII Tergeste habes Traiani tempo-
 ribus, ap. Grut. 193, 3.

2219. VALENTIS FLAMINIS NERONIS AVG || F. PERPETVI¹⁾
 || D. LVCRETHI (sic) VALENTIS FILII (sic) || V. K. APRIL. VE-

NATIO ET VELA ERVNT || P. COLONIA.²⁾ — Pompeiis. Romanelli *Viaggio a Pompej* T. 1. p. 83.

1) Romanellius explicat *flaminis perpetui Neronis Augusti felicitis*, neque obсто; id tamen mirum accidit, *Felicitis* sic nude positum esse sine praeposito *Pii*. Nec magis veri simile est Neronem sive Tiberium Augusti F. i. e. filium (adoptivum) suos iam habuisse flamines vivente Augusto. 2) *Pompeiana Colonia*; haec vero ab alia manu subiecta sunt.

2220. L. APPAEO. L. F. || PVP || PVDENTI P/P¹⁾ || TRIB. COH. XII VRB. ET X PRAET || FLAMINI FLAVIALI || PATRONO. SASS || PLEBS VRBANA || PR. MI. S.²⁾ D. D. — Sassinae. Grut. 359, 4.

1) Primipilo. 2) Haec corrupta sunt.

2221. * NEPTVNO REDVC || SACRVM || Q. MANILIVS Q. F. PAL || SEVERIANVS || VI. VIR. AVGVST. ET FLAMEN || TITIAL. V. S. L. M. — Sine loco. Ex Graevio. Marm. Taurinensia 1, p. 167. Est lapis Ligorianus e Gudii penu. 41, 4.

2222. C. VALERIVS C. F. CLAVD. PANSA FLAMEN || DIVORVM VESPASIANI. TRAIANI. HADRIANI. P. P. BIS || TRIB. COH. VIII. PR. PROC. AVG. PROVINC. BRITANNIAE || BALNEVM QVOD VI¹⁾ CONSVMPVTVM FVERAT AMPLIATIS SOLO || ET OPERIBVS INTRA BIENNIVM PECVNIA SVA RESTITVIT ET DEDICAVIT || IN QVOD OPVS LEGATA QVOQVE REIP TESTAMENTO ALBVICIAE CANDIDAE || VXORIS SVE HS CC CONSENSV ORDINIS AMPLIVS²⁾ EROGAVIT. — Novariae. Doni p. 74, 31.

1) *ignis* videtur deesse. 2) an AMPLISSIMI? Similiter in Mur. 619, 1. et rursus 1113, 7. est Flamen Divi Commodi et Divi Antonini, sed Ligorianus. Hinc tamen apparet, quomodo accipienda sit formula FLAMEN DIVORVM OMNIVM. v. c. apud Grut. 359, 3. et Doni p. 143, 28.

2223. T. APPAEO T. F. VEL || ALFINIO SECVNDO || PROC. AVGVST. XX HERED || PROC. ALP. ATRECTIANAR¹⁾ || PRAEF. VEHICVL. SVB. PRAEF. CLASS. PRAET. RAVENN. PR || ALAE I. AVG. THRAC. TRIB. COH || I. AELIAE BRITTON. PRAEF || COH. III GALLOR. PATRON. COLON. FLAMINI DIVOR || OMNIVM AVGVRI || II VIR. QVINQ. BIS || OB MERITA EIVS || D. D. — Firmi, ubi similes reperit Marinus. Cfr. Grut. 490, 2. *Divorum omnium* i. e. omnium Imperatorum inter Divos relatorum, ut in marmoribus Hispaniensibus memorantur *Flamines Divorum Augg. et Divarum Augg.* Cfr. Marini *Atti* 2. p. 386.

1) Doni: ALPIATRECTIANAR. Reines. *Alp. Ret. Cottianar.*

2224. Pontifices, Flamines, Flaminicas, Sacerdotes Augusti et Romae, Caesarum, Augustae (nescio cuius, fortasse Faustinae vel Plotinae Grut. 324, 2. et 4.) divorum Augustorum, Divarum, Divae Marcianae, Plotinae, Coloniarum, Municipiorum, Provinciarum exhibet Grut. 320—325.

§. 6. FLAMINICAE.

2225. DEVILLIAE || ATTICAE || FLAMINICAE HERAE ¹⁾ ||
DESIG. — Deiae Vocontiorum. Reines. p. 378, 38.

1) Iunonis. Rein.

2226. I. O. M || FLAVIA L. F. RVFINA || EMERITENSIS FLA-
MINICA PROVINC || LVSITANIAE. ITEM COL || EMERITENSIS.
PERPET ¹⁾ || ET MVNICIPI SALACIEN || D. D. — Prope Terra-
num Lusit. Grut. 15, 16. Scriverio suspectum erat hoc saxum. Sax.
Peric. p. 22.

1) Perpetua. Cfr. Binard. in Oliv. *Marm. Pisaur.* p. 81. Hæc. *Flaminicam perpetuam* habes etiam Mur. 169, 6.

2227. D. M || APPEIENA C. F. PHILV||MENE. FLAM. MVT ¹⁾ ||
SIBI ET P. TITIO SABI||NO MARITO. VIVA || POSVIT. — Mutinae.
Grut. 322, 10. Mur. 168, 5.

1) Mutinensis.

2228. ARRIAE L. F. PLARIAE || VERAЕ PRISCILLAE || FLA-
MINICAE || M' ACILI GLABRIONIS COS. ¹⁾ D. D. PVBLICE. —
Pisauri. *Marm. Pisaur.* p. 14, 32. Mur. 331, 1.

1) uxori Cos. Manii Acilii Glabrionis, p. Chr. 152. Nota feminam quattuor nominibus utentem.

2229. AVIDIAE C. F. TERTVLLAE || FLAM. MATRI MVNICI-
PAL ¹⁾ || ORDO VI VIRAL ²⁾ || OB MERITA EIVS. — In agro Senti-
nate. Mur. 168, 6.

1) flaminicae, matri municipali s. municipii. 2) Seviralium, ut Mur. 1104, 7. Ordo Seviralium et Augustalium.

2230. D. M || IVLIAE HELIADIS || SEX IVLI CALLISTI || ET
IVLIAE NICES FI||LIAE. FLAMINIC. AVG || QVAE VIXIT ANNIS ||
XXV. MENSIBVS II || IVLIA HELIANE ET || CALLISTATE COR-
PVS || SORORIS ANIMA SVA || SIBI CARIORIS AB || VRBE AD-
FERRI || CVRAVERVNT ET || SARCOPHAGO IN||TRA MAESO-
LAEVM || CONDIDERVNT. — Lugduni. Millin *Voyage* 1. p. 502.

2231. G. ASCONIO C. F || FAB. SARDO || III VIR. I. D ||
PRAEF. FABR || FRATRI || CVSINIAE M. F || SARDI MATRI || ET
SIBI || ASCONIA C. F. AVGVRI ¹⁾ || SACERDOS || DIVAE DOMI-
TILLAE. — Patavii. Grut. 366, 4. Vrsati *Mon. Pat.* p. 65, 29.

1) scil. uxor. Referenda est haec inscr. ad §. 3. Sacerdd, feminae.

2232. I. O. M || DEPVLSOR AVL ¹⁾ || P. CEIONIVS D. C. POE ²⁾ ||
SACERDOTALE VE ³⁾ || PRO SALVTE SVA ET VESPECIATIAE ||
CAESIAE VXORIS || HEREDVMQVE SVORVM || OMNIVM || V. S.
L. M. — Poetovione. Grut. 20, 3.

1) f. MAL(orum) Hæc. 2) Decurio Coloniae Poetovionis. 3) Exponebant VEFLA-
MEN; vocabulo inaudito, quod originem suam debet notis male intellectis, etiam in
Grut. 347, 1. V. E. *Flamini.* 364, 1. aliquoties: VEFLAM. 498, 8. VE. FLAM.;
quum ubique exponendum fuisset Vir Egregius, Flamen. Eodem errore inducti ex
VESPECIATIA, nom. fortasse corrupto, exsculperunt *Veflaminicam* Speciatiam vel
Spectatiam.

§. 7. VIRGINES VESTALES.

2233. COELIAE CLAVDIAE || V. V. MAXIMAE || A DIIS ELECTA. MERITO || SIBI TALEM ANTISTITEM || NVMEN VESTAE RESERVARE || VOLVIT || COELIA NERVIANA SOROR. VNA || CVM PIERIO CONIVGE AC LIBERIS || SVIS. ORANTES VT PER TOT SAECVLA || FACERE DII. PERMITTANT. — Romae. Grut. 310, 2. Panvin. in *Fastis* ad u. c. 995. Similes inscriptt. aliarum Virgg. Vest. Max. v. ap. Grut. 309—312. cfr. Lipsii de Vestalibus syntagma *Opp.* T. 3. p. 1111.

2234. COELIAE CLAVDIAE VV. MAXIMAE || SANCTISSIMAE PISSIMAEQVE || CVIVS EGREGIAM SANCTITATEM || ET IN DEORVM INFATIGABLEM SACRORVM || OPERATIONEM ¹⁾ MERITIS SVIS LAVDIS ²⁾ AETERNAM || ADHIBITA GRAVITATE NVMEN QVOQVE VESTAE || COMPROBAVIT. SACERDOTES SACRAE VRBIS || DEDICATA V. KAL. MART. M. IVNIO. MAXIMO II. ET || VETTIO AQVILINO COS. ³⁾ CVRANTE FL. MARCIANO || V. E. FICTORE VV. ⁴⁾ — Romae. Volaterranus in Sallengrii *Thesaur.* T. 3. p. 956. Mur. 368, 2.

1) *et in Deos infatigabilem operationem* Volaterr. Praestat sane *in Deos. Sacrorum operationem* sic constructum, hoc seculo tolerari posse puto. 2) *laudibus* coniecit Scriverius. 3) p. Chr. 286. 4) Viro egregio, Fictore Virginum Vestalium: ut alibi memorantur Fictores Pontificum. Vide infra in *Ministris sacrorum*. Ceterum in his et similibus in honorem Virginum Vestalium tunc temporis erectis monumentis videre mihi videtur inane gentilium studium, veterem Po. Ro. religionem sanctitatemque harum praecipue Vestae caerimoniarum, eiusque antistitem Christianis sacris opponendi. Omnes collegit Scriverius ad Volaterranum l. l.

2235. MIRAE SANCTITATIS ADQVE IN CERIMONIIS || ANTISTITI DEORVM TERENTIAE RVFILLAE V. V || MAX. AVR. EVTYCHES VOTI COMPOS REDDITVS || PATRONAE ERGA SE PRAESTANTISSIMAE || DEDICATA PRI. NON. MAI. TITIANO II. ET NEPOTIANO COSS. ¹⁾ CVRANTE AVR. NICETA. — Romae. Mur. p. 371, 4.

1) p. Chr. 301.

2236. CAMPIAE SEVERINAE V. V. MAX. SANCTISSIMAE || CVIVS SINCERAM PVDICITIAM || SENATVS COMPROBATAM || AETERNA LAVDE PVBLICE CVMVLAVIT || P. VETVRIVS CALLISTRATVS V. E || SVFFRAGIO EIVS FACTVS PROC. RAT. SVMM || PRIVAT. ¹⁾ BIBLIOTHECARVM AVG. N || ET PROCVRATOR EIVS. — Romae. Mur. 172, 2.

1) procurator rationalis summae privatae vel rationis summarum privatarum.

2237. FLAVIAE PVBLICIAE || V. V || MAXIMAE || INMVNIS. INIVCO. ¹⁾ — Marini *Atti* 2. p. 448.

1) „in iugo o in luco non so che significhi.” Verum. Gorius *Symb.* Vol. 5, p. XII. exhibet: IN IVG D. i. e. in iugera quingenta, agri publici, puto.

2238. C. IVNIO TORQVATAE || V. V. ¹⁾ LIB. FELICI || IVNIA PHYLLIS COLLIBERTO || CARISSIMO FECIT. ET SIBI || POSTE-

RISQVE SVIS ET EORVM || IN FRONTE P. XIII. IN AGRO. P. XIII. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 567.

1) Virginis Vestalis.

2239. SAVFEIAE ALEXANDRIAE || V. V. TIBVRTIVM || CAPLATORES TIBVRTES || MIRAE EIVS INNOCENTIAE || QVAM VIBAE DECREVERANT || POST OBITVM POSVERVNT || L. D. S. C. — Tibure. Grut. p. 1088, 2. Nibby *Viaggio* 1. p. 157. Ceterum sine caussa Maffei A. C. L. p. 204. Virgines Vestales Tiburtium in dubium revocavit. Cfr. Marini *Atti*. p. 22.

2240. Sic Virginem Vestalem Maximam Arcis quoque Albanae exhibet sequens fragmentum:

... SVMMAE SANCTISSIMO ... || ... C. PLENAE RELIGIONIS ... || ... ERAE V. V. MAXIMAE AR ... || ... LBANAE SANCTISSIM ... || ... NTISSIME RELIGIOSE ... || ... S SOLLICITAE ME ... || ... C DISCIPLINA VBERIV ... || ... NORES SACERDO ... — Romae. Marini *Atti* 2. p. 663. Etiam in alia inscript. ibid. p. 654. memoratur Virgo Albana maxima. Cfr. Symmach. *Epist.* IX. 128. 129. Magis dubia est Virgo Vestalis Patavina ap. Polcastro *Padova* p. 81.

2241. *FABIAE || IVNIAE PAETI F || VENVSTAE || SACERDOTI VESTALI || ANNIS LVII. M. VII || PIENTISSIMAE LIBENS || MERIT D. D || ANCHIALVS L. — Romae. Marini *Atti* 1. p. 247. — Hoc ipsi quoque Marinio merito videtur commentum Ligorianum. Sacerdos Vestae dici poterat, vel Virgo Vestalis, sed Sacerdos Vestalis, quod habet tantum Gell. 10, 15., inscriptionum vix est.

§. 8. SALII. LVPERCI.

2242. C. MATIO C. F || COLLIN || SABINO SVLLIN || VATINIAN || ANICIO MAXIMO CAESVLEN. MARTIALI || PISIBANO LEPIDO || ALLECT. INTER QVAEST. SALIO PALATIN || III VIR. MONET. A. A. A. F. F || SEVIRO EQVIT. ROMAN || FLAM. IVLIAN. PATRICIO || PRAETORI. CANDIDAT. COS¹⁾ || CVRAT. ET PATRON || D. D. — Gemonae. Marini *Atti* 1. p. 146.

1) anni incerti, sed propter hominis *πολυωνυμίας* attribuendus saeculo tertio.

2243. L. NONIVS QVINTILIANVS¹⁾ || L. F. SEX. N. C. SOSI COS. TRIUMPHAL²⁾ || PRO NEP. AVGV. SALIVS PALAT || VIX AN. XXIV. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 643.

1) nota hanc scribendi rationem sine c. 2) C. Sosius Consul anni 722. (Almelov.) secundum Fastos Capitol. triumph. ed. Piranesi p. 46. triumphavit ex Iudaea an. 719. III. Nonas. Septemb.

2244. MANSIONES SALIORVM. PALATINOR. A VETERIBVS || OB ARMORVM ANNALIVM¹⁾ CVSTODIAM CONSTITVTAS || LONGA AETATE²⁾ NEGLECTAS. PECVN. SVA REPARAVERVNT ||

PONTIFICES VESTAE V. V. C. C. PRO. MAGISTERIO³⁾ PORTII ACILLII.⁴⁾ LVCILLI. VITRASI. PRAETEXTATI. V. V. C. C.⁵⁾ — Romae. Grut. 173, 5. Mur. 481, 5.

1) *Magnalium*. Mur. Optime Scaliger: *Ancilium*. 2) *longanimitate*. Mur. 3) iunctim lege: *Promagisterio*. Cfr. Mur. 1019, 2. C. IVLIO — TATIANO — PONTIFICI VESTAE ET IN COLLEGIO PONTIFICVM PROMAGISTRO. 4) PROTI LACILII LVCILLI. Mur. 5) virorum clarissimorum.

2245. Q. POMPEIO Q. F. || QVIR. (*Seneci*) ONI || SOSIO PRISCO (*Cos.*¹⁾) || SALIO COLLIN || TARRACINEN || DECRETO || DECV-RIONV || PATRON || — Tarracinae. Don. p. 139, 18. Mur. 173, 8. Supplementa sunt Hagenbuchii.

1) p. Chr. 169.

2246. * M. NOMEICIVS M. F. PAL. NOMESIANVS || MAGISTER AVGVSTALIS COLONIAE || SETIN. SAL. MARTIALIS CAPVLA-TVS. IIII. VIR. VIARVM CVRAND || V. S. FECIT SIBI ET SVIS LIBERIS ET || POSTERIS EORVM H. M. D. M. AB || IN FR. PED. XVII. IN AGR. PED. XVIII. — S. l. Fabrett. p. 90, 175. Est Ligor.

2247. L. ANTISTIVS CN. F. HOR. SARCVLO¹⁾ ANTISTIA SALIVS ALBANVS. IDEM MAC.²⁾ SALIORVM L. L. PLVTIA RVFVS. L. ANTHVS L.³⁾ IMAGINES DE SVO FECERVNT. PA-TRONO ET PATRONAE PRO MERITIS || EORVM. — Romae. Grut. 348, 2. Cfr. ib. 4.

1) Horatia tribu, Sarculo oriundus. 2) MAG(ister). 3) i. e. Rufus et Anthus Libertii duo.

2248. P. AEL. P. F. PAL || TIRONI || SALIO ARCIS ALBA-NAE. QVEM || IMP. CAES. ANTONINVS¹⁾ AVG. PIVS || GERM. SARM. BRITT || AGENTEM AETATIS || ANNVM XIII. MILITIA PRIMA || PRAEFECTVRA || EQVIT. BRAVCONVM. D.²⁾ EXOR-NARE DIGNATVS EST || DEC. DEC || BLANDVS PATER || PRO AMORE CIVITATIS SVMMAM ET || SVMP TVM OMNEM . . . — In Castro S. Petri in Sabinis ad fl. Farfarum. Fabrett. p. 146, 297. Mur. 173, 6. 758, 3. Bimard *Proleg.* p. 96.

1) Caracalla. 2) Breucorum quingentorum.

2249. C. TERENTIVS || VALENS || IIII VIR. AEDIL || POT. PRAEF. Q. Q. SAL¹⁾ || PRAEF. RIVI SVPERN || PATRONO MV-NICIPES. — Tibure. Grut. 473, 5.

1) „Praef. QQ. (viae) *SALARIAE* explicabat Scalig. Melius vero Fabrettus *Em.* p. VII. in v. SAL. agnovit *Salium*. Salius, intelligo, non Martis, sed Herculis Tibure culti, de quo ex Servio et Macrobio docet Gutb. *de Sal.* p. 17., saxa nulla, quod miror, adducens. Nostrum hoc ei non adductum non miror; facile enim eum latuit hic Sa-lius in Scal. *Indd.* non inveniendus; miror vero eum non adduxisse Spon *Misc.* p. 189, 2. neque Grut. 1097, 7.” HAGENB. Mss.

2250. Salii municipales plures reperiuntur ap. Mur. 173. v. c. 3.

* SEX. SEXTIVS SEX. F. PAPIRIA || FVSCVS FLAMEN RO-MAE ET DIVI || CLAVDII IIII. VIR. I. D. PONTIFEX AVGVV || SALIVS GRAT. D. D.¹⁾ PRAEFECT. FABR. DED. — Romae.

4) Salius (municipalis) gratuitus decreto decurionum. HAGENB. Mss. et Marini *Atti* p. 419. Mur. l. l. 6. habet etiam *Salium Veronensem*. Ceterum saxum illud Mur.

173, 3. primum a Mabillonio *Vet. Anal.* p. 364. desumptum est e Cod. Einsiedlensi dumtaxat, et habet Ligoriani nescio quid, nominatim illud PRAEF. FABR., quod sexcenties recurrit in Ligorii commentis.

2251. L. AELIANO L. F. || AN. PROVINCIALI || EQVO P. ORNATO || LVPERCO DESIG || HVIC ORDO DECVRION || STATVAM DECREVIT || L. AELIANVS VERECVNDVS || H. V. S. R. ¹⁾ L. D. D. D. — Praeneste. Grut. 347, 6.

1) Honore usus, sumptum remisit.

2252. P. SVFENATI P. F. PAL || MYRONI || EQVITI ROMANO. DECVRIA || LI SCRIBARVM AEDILIVM || CVRVLIVM. LVPERCO. LAVRENTI || LAVINATI. ¹⁾ FRETRIACO NE || APOLI ANTINOITON ET EV || NOSTIDON ²⁾ || DECVRIONI || III VIRO. ALBANI LON || GANI. BOVILLENSES ³⁾ || MVNICIPES OB MERITA EIVS. L. D. D. D. — Romae. Fabrett. p. 456, XVI.

1) Quamquam h. l. potius distinguendum sit: Luperco, eidemque praeterea (Sacerdoti) Laurenti Lavinati, quam iungendum *Luperco Laurenti Lavinati*, tamen agnosco Luperum municipalem Albae Longae vel Bovillarum, ut in superiore lap. Praenestinum. 2) de phratriis hisce cultorum Antinoi et Eunosti v. Martorell. *Thec. Calam.* p. 591., et Ignarra data opera de Phratriis Neapolitanis agentem. 3) Alba Longa a Bovillis vix XXX. stadiis distabat. Fabrett.

2253. In Vrbe antiquitus duo erant Lupercorum Collegia, Fabiani et Quintiliani (v. Festum in h. v.), quo pertinent sequentes inser.:

Q. CONSIDIVS Q. L. ERO. || VIATOR AED. PL. L. PAPIRIA LVPERCVS QVINCTIAL. VETVS || ACCENSVS COS || MAGISTER TRIVM DECVRUAR || CONSIDIA. Q. L. AMMIA L. — In Via Tiburtina. Fabrett. 457, 77. Hic Luperus vetus distinguitur a tertio collegio Lupercorum Iuliorum. v. Dionem L. 44. initio.

2254. Q. VETVRIVS Q. F. POM. PEXSVS || LVPERCVS FABIANVS. EX COLLEGIO VIRTVTIS. ¹⁾ TRIB. MIL. II. PRAEFECTVS FABRVM ||

FIDVSTIA L. F.	:	RAECIA M. F.
MATER	:	SOROR
ARBITRATV AGRILIAE (sic) L. F. MATERTERAE		
EX TESTAMENTO HS. <i>sh sh.</i>		

— Nepete in Faliscis. Grut. 487, 1.

1) Collegium religiosum Deae Virtutis videtur fuisse; alibi nondum reperi.

2255. SECVNDINI ¹⁾ || L. CREPEREIO || ROGATO C. V || PONTIFICI || DEI SOLIS || SEPTEMVIRO || ET INSIGNI LVPERCO || ISTARVM || AEDIVM || CONDITORI. — Romae. Fabrett. p. 101, 230.

1) De isto senioris tantum aetatis more, inscriptionibus vel eorum, quibus ponebantur, vel operum curatoris nomen casu secundo praeposendi cfr. Fabrett. p. 99.

2256. * T. PVPIVS. T. F. ANI. TADIANVS || LVPERCVS ITER ¹⁾ || PVPIA HILARA FECERVNT. IN FRONTE PEDES XII || IN AGRO PEDES XIX. — Sine loco. Fabrett. p. 457, 76. E sch. Barberinis.

1) temporarium igitur erat sacerdotium, si inscr. sincera. De Luperco TER vide Cardinali *Iscr. Velet.* p. 2.

2257. D. M || C. IVLI VNIONIS || C. NASENNIVS || PLEBEIVS || ET P. SETINVS LVPER||CVS ¹⁾ HEREDES || FECERVNT. — *Perusiae. Vermiglioli Iscrip. Per. T. 2. p. 372.*

1) h. l. cognomen est, ut *Sacerdos* interdum, sed rarius etiam.

§. 9. CVRIONES. SEPTEMVIRI EPVLONES. DECEM-VIRI ET QVINDECIMVIRI SAC. FAC.

CVRIONES rarissime memorari vidi in lapp. v. c.

2258: L. AEMILIO L. F. PAP. ARCANO || TRIB. MIL. LEG. XI. GEM. ET TRIB || MIL. LEG. I. MINERV. ITEM TRIB || MIL. LEG. II. OMNIB || HONORIB || IN COLONIA SVA FVNCT || ADLECTO IN AMPLISSIMVM || ORDINEM. AB. IMP. CAES || HADRIANO AVG. IIII VIR || EQVITVM ROMANOR. ¹⁾ CVRIONI || QVAESTORI VRBANO. TRIB || PLEBIS. PRAETORI DESIGNAT || L. AEMILIVS MOSCHVS IIII VIR. AVG. PATRONO OPTIMO. POST || OBITVM EIVS. INLATIS ARCAE || SEVIROR. OB LOCVM ET TVITIONEM STATVAE HS N. III || L. D. D. IIII. VIROR || ET SPORTVLIS DEDICAVIT ²⁾ III. — *Narbone. Grut. 348, 1.*

1) Intellige de-Seviris sex turmarum Eqq. Romanor. 2) denarios.

SEPTEMVIRI EPVLONES s. EPVLONVM et XV. VIRI SAC. FAC. saepissime memorantur in aliorum magistratuum et sacerdotiorum recensu, quocirca h. l. paucis erimus contenti.

2259. DIS. MANIBVS || M. SVLPICI. BASSI || AMICI. OPTVMI || L. NONIVS || ASPRENAS || VII. VIR. EPVLONVM. — *Romae. Grut. 307, 4. Visconti Ienkins p. 111.*

2260. APPIAE SEX. F. SEVERAE || CEIONI COMMODI COS ¹⁾ || VII VIR. EPVLONVM. . . . — *In Via Cassia prope Romam. Marini Atti 1. p. 157.*

1) scil. uxor. Consul fuit Ceionius Commodus p. Chr. 78. Ceterum Eichstadius ad Rhunc. *Praelectt. C. 2. §. 7. p. 13.* reiecit formulam *Septemviri Epulonum*, et corrigi iubet etiam Reines. p. 73, 40.; unice enim legitimum esse: *Septemviri Epulones*. Contra quidem stare videtur praecedens et hoc marmor Marinianum, tum alterum apud eundem p. 755., ubi rursus omnibus literis legitur. VII Viro (sic) *Epulonum*, tum quartum apud Odericum p. 132., quod dabimus in Mithriacis; tum C. Cestii pyramis. Reperi postea hoc quoque:

2261. L. ANNIO L. F. MEN ¹⁾ || II VIR. ITER. QVINQ || S . . . VIR EPVLONVM. — *Herculani. Romanelli Viaggio T. 2. p. 71.*

1) *Menenia* tribu.

Utramque igitur formulam, num. dumtaxat singulari, admittamus necesse est. Altera scil. ab Eichstadio reiecta, paullatim nata esse videtur e tertia a Gellio *N. A. 1, 12.* servata: cuius pater *flamen*, aut *augur*, aut *quindecimvirum sacris faciundis*, aut qui *septemvirum epulonum*, aut *Salius* est. — *Quindecimvirum*, *septemvirum* scil. unus.

2262. DECEMVIRVM SAC. FAC. vide in Monumentis historicis N. 554.

Inter praestantissima antiquitatis monumenta merito referendum est sequens XV Vir. S. F. rescriptum, repertum prope Baias 1786. v. Morcelli *Opp. Epigr.* T. V. p. VIII. et Romanelli *Viaggio* T. 2. p. 184.

2263. M. MACRIO BASSO. L. RAGONIO || QVINTIANO COS.¹⁾
K. IVNĪS || CVMIS IN TEMPLO DIVI VESPAŒSIANI IN ORDINE
DECVRIONVM || QVEM M. MALLONIVS FVNDAN || ET Q. CLAV-
DIVS ACILIANVS PRAEF²⁾ || COEGERANT. SCRIBVND0 SORTE ||
DVCTI. ADFVERVNT COELIVS PANINYCHIVS. CVRTIVS VOLI-
VOS (*sic*) CONSIDIVS FELICIANVS. REFERENTIBVS PR || DE
SACERDOTE FACIENDO. MATRIS || DEAE³⁾ BAIANAE IN LO-
CVM RESTITVTI || SACERDOTIS DEFVNCTI. PLACVIT VNII
VERSIS. LICINIVM SECVNDVM || SACERDOTEM FIERI.

XV. S. F PR⁴⁾

ET MAGISTRATIBVS CVMAN. SAL || CVM EX EPISTVLA VESTRA
COGNOVEŒRIMVS. CREASSE VOS SACERDOTEM || MATRIS DEVM
LICINIVM SECVNDVM || IN LOCVM CLAVDĪ. RESTITVTI DE-
FVNCTI SECVNDVM VOLVNTATEM VESTRAM || PERMISSIMVS
EI OCCAVO⁵⁾ ET || CORONA DVM. TAXAT INTRA || FINES CO-
LONIAE VESTRAE VTI || OPTAMVS VOS BENE VALERE ||
PONTIVS GAVIVS MAXIMVS || PROMAGISTRO SVBSCRIPSI
XVI. KAL || SEPTEMBRES. M. VMBRIO PRIMO || TIT. COELIANO
COS.⁶⁾ —

1) p. Chr. 289. 2) Duo igitur tum Praefecti, pro Duumviris puta, Cumis: Romanellius vero legit: PRAET. sed duo Praetores non minus singulares sunt quam totidem Praefecti. 3) Sic lapis pro Deam, ut infra est. 4) XV Viri Sacris faciendis Praefectis. 5) Hoc supra attingimus, ubi de Sacerdotibus coronatis sermo fuit. 6) videntur Coss. suffecti, eiusdem anni p. Chr. 289.

Verum ab his XV Viris Sac. Fac. probe distinguendum est aliud sacerdotium Quindecimvirale tum virorum, tum feminarum ad cultum M. D. M. I. pertinens, cuius generis exempla dedimus supra N. 2498. et N. 2499. Piam hac in re fraudem mihi agnoscere videor sacerdotum istorum Cybeles, quindecimvirali collegio ad veteris imaginem instituto, quo vel ipso receptae iamdudum religionis nomine novam suam populo commendarent. — Ceterum in ultimis XV. Viris S. F. et Septemviris Epul. hic erit numerandus:

2264. M. D. M. I || ET ATTIDI SANCTO || MENOTYRANNO ||
Q. CLODIVS FLAVIANVS || V. C. PONT. MAIOR || XV VIR. S. F.
SEPTEMVIR EPVLONVM || PONTIFEX DEI SOLIS || TAVRO-
BOLIO CRIOBO || LIOQVE PERCEPTO || ARAM DICAVIT || NONIS
APRILIBVS || FF. LL. 1) MEROBAUDE || ET SATVRNINO ||
CONSS. — Romae. Don. p. 7, 25. Fabrett. C. IX. 500. Mur. 389, 4.

1) id est FLAVIIS. p. Chr. 377.

§. 10. FRATRES ARVALES.

Ex MARINII laudatissimo libro damus hic Tabulas aliquot actorum FRATRVM ARVALIVM, quarum explicatio omnis ex illo erit petenda. Quaecunque literis inclinatis excusa vides, supplementa sunt Marini.

Ceterum notandum in Gordiano tertio finiri et Acta huiusce Collegii, et Inscriptiones honorarias cum Fratris Arvalis titulo Imperatoribus positas. v. Marinium p. 704.

2265. Tab. I. *Cn. Cornelius Cn. Fil. Lentulus*, Augur, Magister in locum .... || *et ad Fratres arvales rettulit arborem in Luco* || *Deae Diae vetustate cecidisse*, Q. D. E. R. F. P. D. E. R. I. C. (quid de ea re fieri placeret, de ea re ita censuerunt.) || *Cum arbor vetustate in Luco Deae Diae cecidisset, ut illa expiaretur porca et* || *agna opima... o ad sacrificium consumeretur, neve quid...* || *e Luco exportaretur*; || *adfuerunt* *Lucius Domitius Cn. Fil. Ahenobarbus*, *Lucius Calpurnius* || *L. Fil. Piso*, Pontifex, *Paullus Fabius Q. Fil. Maximus*. || *Isdem Consulibus pridie idus Maias in Regia* || *Cn. Cornelius Cn. Fil. Lentulus*, Augur, Magister in locum *Lucii* || *Aemilii L. Fil. Paulli Drusum Caesarem Tiberii Fil.*, Augusti Nepotem || *Fratrem Arvalem cooptavit*, et ad sacra vocavit; || *adfuerunt* *Cn. Pompeius Q. Fil.*, *L. Domitius Ahenobarbus*, || *L. Calpurnius. L. Fil. Piso* Pontifex, *T. Quinctius Crispinus* || *Valerianus* ..... per Tabellas cooptarunt. || *Adfuerunt Imp. Caesar Augustus*, *Tib. Caesar Augusti Fil. Germanicus*; || ..... *Paullus Fabius Maximus*. || *Isdem Consulibus XVIII. Kal. Ianuarias in Regia* || *Cn. Cornelius Cn. Fil. Lentulus*, Augur, Magister in locum *Cn.* || *Pompeii* ..... *Pompeium Augurem*, et in locum Imperatoris || *Caesaris Augusti* ..... *Fratres Arvales* || *cooptavit*, et ad sacra vocavit. || *Adfuerunt* *Drusus Caesar Tiberii Fil.*, *L. Piso* Pontifex, *T. Quinctius* || *Crispinus Valerianus* ..... *Marci Filius Cornutus* || ..... per Tabellas cooptarunt. || *Adfuerunt Tib. Caesar Divi Aug. F. Augustus*. — *Marini Atti 1. p. CI.*

2266. Tab. VII. .. *Fratr. Arval.* ..... *Agrippinae* || *C. Caesaris Matris* ..... || *Germanici Bovem* ..... || *Adfuerunt Cn. Domitius* ..... *Paullus Fabius Persicus*, *C. Caecina Largus* ... || *Isdem Cons.* ante Diem VI. Kal. Novemb. .... || *Ob detecta nefaria consilia contra Imperatorem* || *Caium Caesarem Augustum Cn. Lentuli Gaetulici* ... || *Adfuerunt* .... *L. Salvius Otho Flamen* ..... || ..... *Fratrum Arvalium.* ... — *Marini Atti 1. p. CVII.*

2267. Tab. IX. *Adfuerunt* || *C. Caecina Largus*, *L. Vitellius*, *Paullus* || *Fabius Persicus*, *C. Piso*, *Magnus Pompeius*. || *Isdem cons.* ... Idus Ianuar. || *Feriae Iovi*, quod *Ti. Claudius Caesar* || *Augustus Germanicus Pater Patriae appellatus est*: || *Immolarunt in Capitolio Iovi Bovem marem*, *Iunoni* || *Vaccam*, *Minervae Vaccam*, *Felicitati publi-*

cae || *Vaccam*, Divo Augusto Bovem marem, *Divae* || *Augustae* *Vaccam*. — Marini *Atti* p. CXI.

2268. Ex Tab. XLI. b. *Præcatio cooptationis*. || Quod bonum faustum felix fortunatum salutareque sit Imperatori Caes. Divi Magni Antonini filio, Divi Severi Nepoti, M. Aurelio || Antonino Pio Felici Aug. Pont. Max. Trib. Pot. Consuli, Patri Patriae, Proconsuli, et Iuliae Maesae Augustae, Aviae Augusti nostri, totique || Domui divinae eorum, Senatui, Populoque Romano, Quiritibus, Fratribus Arvalibus, parentibus, liberis, coniugibusque nostris, Fratrem Arvalem . . . . . Imperatorem Caes. M. Aurelium Antoninum Pium Felicem Aug. Collegam nobis || cooptamus feliciter. — Marini *Atti* 1. p. CLXIII.

2269. Tab. XXIII. L. Flavio Silva Nonio Basso || Asinio Pollione Verrucoso Consulibus || III. Nonas Ian. || Magister C. Iunius Tadius Mefitanus Collegii Fratrum Arvalium nomine vota nuncupavit || pro salute Imp. Titi Caesaris, Divi Filii, Vespasiani Aug. Pontif. Max. Tribunic. potestate, Consulibus VIII., et Caesaris, || Divi Filii, Domitiani Cos. VII., et Iuliae Augustae, Liberorumque eorum victimis immolatis in Capitolio, quae superioris anni Magister voverat, persolvit, Iovi Optimo Maximo Boves Mares II., || Iunoni Reginae Vaccas II., Minervae Vaccas II., Saluti publicae Vaccas II., et in || proximum annum nuncupavit, praeunte L. Pompeio Vopisco C. Aruntio Calltellio Celere in ea verba, quae infra scripta sunt. || Iuppiter Optime Maxime, si Imperator Titus Caesar Vespasianus Aug. Pontif. Max. Trib. Potest. Pater Patriae, || et Caesar, Divi Filius, Domitianus, quos nos sentimus dicere, vivent, domusque || eorum incolumis erit ante diem III. Nonas Ian., quae proximae Populo Romano Quiritium, Reipublicae Populi Rom. Quiritium || erunt, et eum diem, eosque salvos servaveris ex periculis, si qua sunt, || erunt, ante eum diem, Eventumque bonum ita, uti nos sentimus dicere, || dederis, eosque in eo statu, quo nunc sunt, aut eo meliore servaveris, ast tu || ea ita faxis, tunc tibi nomine Collegii Fratrum Arvalium Bubus auratis || duobus vovemus esse futurum. || Iuno, quae in verba Iovi O. M. Bubus auratis II. vovimus esse futurum, quod hodie vovimus, tunc tibi in eadem verba nomine Fratrum Arvalium Bubus auratis duobus vovemus esse futurum. — Marini *Atti* 1. p. CXXXI.

2270. Tab. XXXII. — Marti Arietes altilaneos II., Iunoni Deae Diae Oves II., sive Deo sive Deae Oves II., || Virginibus Divis Oves II., Famulis Divis Verbece duos, Laribus Verbece duos, || Matri Larum Oves duas, sive Deo sive Deae, in cuius tutela hic Lucus Locustae || est, Oves II., Fonti verbece II., Florae Oves II., Vestae Oves II., Vestae Matri Oves II., item || Adolendae, Conmolandae, (sic h.l.) Deferundae Oves II., item ante Caesareum Divis numero XVI. Verbece || immolavit numero XVI. M. Herennio Secundo, M. Egnatio Postumo Consulibus III. Id. Mai. || In Luco Deae Diae Q. Licinius Nepos Mag. operis perfecti causa, quod arboris || eruendae et Aedis

refectae immolavit Suovetaurilibus maioribus, item ad Aedem || Deae Diae boves feminas II., Iano Patri Arietes II., Iovi Verbece II. altilaneos, Marti || Arietes altilaneos II., Iunoni Deae Diae Oves duas, sive Deo sive Deae Oves II., Virginibus || Divis Oves II., Famulis Divis Verbece II., Laribus Verbece II., Matri Larum Oves II., || sive Deo sive Deae, in cuius tutela hic Lucus Locusve est, Oves II., Fonti Verbece II., || Florae Oves II., Vestae Oves II., Vestae Matri Oves II., item Adolendae, Conmolendae, Dellferundae Oves II., item ante Caesareum Divis numero XVI. Verbece immolavit XVI. || Isdem Consulibus XVI. Kal. Iun. in domum Licinii Nepotis Magistri Fratres Arvales praetextati || sacrificium Deae Diae ture et vino fecerunt, ibique discumbentes toralibus || segmentatis ministrantibus pueris patrimis et matrimis, Senatorum Filiis, || Acilio Aviola, et Acilio Severo, et M. Vlpio Boetho, et Claudio Sulpiciano cum Publicis || ad Aram retulerunt: Adfuerunt in Collegio Q. Licinius Nepos Magister, Cn. Catilius || Severus, T. Flavius Sulpicianus, M. Antonius Iuvenis, P. Pescennius Niger, M. Vlpus Astius Praetor. || Isdem Consulibus XIII. Kal. Iun. in Luco Deae Diae Q. Licinius Nepos Mag. ad Aram immolavit || porcilia piaculares II. Luci coinchuendi, et operis faciendi, ibique vaccam || honorariam albam ad foculum immolavit; sacerdotes in tetrastilo || consederunt, et ex sacrificio epulati sunt, sumptisque praetextis, et || coronis spiceis vittatis Lucum Deae Diae summoto ascenderunt, et per || Q. Licinium Nepotem, et Catilium Severum Proflaminem agnam opimam immollaverunt; perfectoquo sacrificio omnes ture et vino fecerunt, || deinde coronis inlatis, signisque unctis Petronium Priscum ex Saturnalibus || primis in Saturnalia secunda Magistrum fecerunt, et Flavium Sulpicianum Flaminem. — Marini *Atti* 1. p. CXLVII.

2270. Tab. XLI. — ..... immolavit Suovetaurilibus maioribus Deae Diae Boves feminas numero II. || Iano Patri Arietes numero II., Iovi Verbece II., Marti Arietes numero II., Iunoni Deae Diae Oves numero II., sive Deo sive Deae Oves numero II. || Virginibus Divis Oves numero II., Famulis Divis Verbece numero II., Laribus Verbece numero II., Matri Larum Oves numero II., Fonti Verbece numero II., Florae Oves numero II. || Vestae Oves numero II., Vestae Matri Oves numero II.; item Adolendae cet. Oves numero II.; item ante Caesareum Divis numero XX. Verbece numero XX. || Isdem Consulibus .. Collegium Fratrum Arvalium fecit similiter, quod supra factum est, per eundem Avitianum Promagistrum. || Isdem Consulibus VI. Kal. Iun. in Palatio, in Divorum per Alfenium Avitianum Promagistrum Fratrum Arvalium prima || luce ture et vino fecerunt, et fruges aridas et virides contigerunt, et panes laureatos, et Deam Dianam || unguentaverunt, et ..... ci cathedris consederunt praetextati, et ibi praetextas deposuerunt: || Adfuerunt Alfenius Avitianus Promagister, Catilius Severus, Statilius Silianus, Sulpicius Pollio, Flavius Archelaus, Armenius || Peregrinus ..... us, Flavius Alpinus.

Item post meridiem a balneo cathedris consederunt, deinde || *manibus lautis* . . . . . cenatoria alba sumpserunt, et in tricliniaribus discubuerunt, et epulati sunt: item pueri || *ingenui patrimi et matrimi*, Senatorum Filii, numero IIII. in cathedris consederunt et epulati sunt. || *Fratres Arvales*, post epulas super toralibus segmentatis discubuerunt, et ture, vino fecerunt, et per pueros praetextatos, || *Senatorum Filios*, et Publicos ad Aram pertulerunt, et unguenta, et coronas acceperunt et in mantelis || *frumenta* rursus contigerunt. Item mensa secunda bellariorum divisa est, et sportulas acceperunt Sacerdotes || Imperatoris Aug., et ceteri Sacerdotes, qui suprascripti sunt, et rosam solutam diviserunt, ibique FELICITER dixerunt. Item IIII. Kal. Iunias || in Luco Deae Diae Alfenius Avitianus Promagister ad Aram immolavit porcilia piaculares II. Luci coinquendi, et operis || faciundi, ibi vaccam honorariam immolavit, et inde in tetrastylo reversus subselliis consedit, deinde reversus ad Aram || extas reddidit porciliares. Item in Circo, in foculo argenteo cespiti ornato extam vaccinam reddidit, et in tetrastylo || reversus est, et in codice cavit, et praetextam deposuit, et in papilione suo reversus (*est.*) Promeridie autem || Fratres Arvales praetextas acceperunt, et in tetrastylo conveniunt, et subselliis consederunt, et caverunt || se adfuisse, et sacrum fecisse, et porcilia piaculares epulati sunt, et sanguem. Postea inde praetextati || capite velato, vittis spiceis coronati Lucum adscenderunt, et per Alfenum Avitianum Promagistrum agnam || opimam immolaverunt, et hostiae litationem inspexerunt. Perfecto sacrificio omnes ture et vino fecerunt, deinde || reversi in Aedem in mensa sacrum fecerunt ollis, et ante Aedem in cespite Promagister et Flamen sacrum fecerunt. || Item foras ad Aram reversi thesauros dederunt. Item flamen et Promagister scyphos argenteos cum sumpuvis (*sic*) || vino repletis ante ostium, (*et*) acerras (*ferentes*) ture et vino fecerunt, et ante ostium restiterunt, et duo ad fruges petendas || cum Publicis desciderunt (*sic*) et reversi dextra dederunt, laeva receperunt, deinde ad alterutrum sibi reddiderunt, || et Publicis fruges tradiderunt: deinde in Aedem intraverunt, et ollas precati sunt, et ostiis apertis per clivum iacloserunt; deinde subselliis marmoreis consederunt; et panes laureatos per Publicos partiti sunt, ibi omnes lumemulia || cum rapinis acceperunt, et Deas unguentaverunt, et Aedes clusa est, omnes foris exierunt: ibi Sacerdotes || clusi succincti, libellis acceptis, carmen descendentes tripodaverunt in verba haec: Enos Lases iuvate || Enos Lases iuvate, neve Luerve Marmar || sins incurrere in pleores, neve Luerve Marmar sers incurrere in pleoris. Satur fufere Mars limen || sale sta berber, satur fufere Mars limen sali sta berber, Satur fufere Mars limen sali sta berber. || Semunis alternei advocapit conctos, Semunis alternei advocapit conctos, Simunis alternip (*sic*) advocapit || conctos. Enos Marmor iuvato, Enos Marmor iuvato, Enos Marmor iuvato. Triumpe, Triumpe, Triumpe, Triumpe. Post tripodationem deinde

signo dato Publici introierunt, et libellos receperunt. — Marini *Atti* 1. p. CLXI. Haec omnia, quo facilius legerentur, cum supplementis Marini, et literis vulgaribus excudi iussimus. In Add. habebis tabulas ipsas.

§. 11. FETIALES.

2272. M. METILIVS. M. F. TER || RVFVS || PR. PROCOS || PROVINCIA ACHAIA FETIALIS || CVRATOR VIAE AVRELIAE || LEGATVS || AVG. — Florentiae. Gor. *Etr.* 2. p. 442, 26. Mur. 722, 7.

2273. C. IVLIO M. F. VOLT || PROCVLO COS XV VIR || SACRIS FACIYNDIS. FETIALI CVR || OPERVM PVBLICORVM. LEG. AVG || P. P. AD CENSVS PROVINCIAE LVG DVNENSIS. LEG. AVG. P. P. REGION || TRANSPADANAE. LEGATO LEG. VI || FERRAT. PRAET. TRIB. PL. AB ACTIS || IMP. TRAIANI AVG. TR. LEG. III SCYTIC. Q. AVGVSTORVM. III VIRO A. A. A. F. F || ANTIATES PVBLICE || PATRONO, — Romae. Mur. 315, 3., qui refert ad a. p. Chr. 97.

2274. FABIANO MAXIMO || LEG. AVGVSTORVM PRO. PRAETORE PROVINCIA RV MYSIAE || SVPERIORIS. ITEM MYSIAE INFERIORIS. CVRATORI AEDIVM SACRA RV M. COS. FETIALI. 1) PRAEF. AER. S || LEG. LEG. III. GAL. CVR. VIAE VALENTIAE. LEG. PR. PROVINC. ASIAE. PRAEF || AED. CVR. AB ACTIS. SENATVS. Q || VRB. TR. MIL. LEG. I. MINERV || III VIRO. VIAR. CVRANDAR || LICINI FOR TIS ET HONORAT || CENTVRIO LEG. I. — In monasterio S. Luciae in Selci. Marini *Atti* 2. p. 754.

1) Observant HAGENB. Mss. et Marinius in lapp. fide dignis semper scribi FETIALIS, ut apud Graecos *Φητιάλης*, nunquam vero FECIALIS. — Hoc inprimis memorabile est, sub Imperatoribus conservatum fuisse Fetalium collegium, quamvis nulla tunc fuerint eius officia, ut credere par est. De Fetalibus consulendus inprimis Conradi in *Scriptt. minor.* T. 1, p. 259, Singularis est sequens:

2275. P. CORNELIO P. F || LENTVLO SCIPIONI || COS. PRAEF. AERARI || LEG. TI. CAESARIS AVG. LEG. LEG. VIII. HISPAN || PONTIFICI. FETIALI. — Brixiae. Grut. 396, 5. Spuria visa est Maffei A. C. L. p. 330. Defenditur a Marinio *Atti* 2. p. 708., qui iungit *Pontifici Fetalii*. Idem tamen et Pontifex et Fetalis esse poterat. Eodem vero in dubio versatur Fabrett. p. 702, 234. et Mur. 397, 4.: L. MARIO L. F. QVIR. MAXIMO PERPETVO AVRELIANO COS || SACERDOTI. FETIALI cet., quamvis eodem inclino quo Marinius; ita PONTIFEX FLAVIALIS Grut. 361, 1. et FLAMEN FLAVIALIS ib. 359, 4. Nemo vero accuratius de Fetalibus ex inscriptionibus disseruit, quam Hagenbuchius, cuius cum disputatione si iungas quae Marinius habet (*Atti* p. 708, 714, 754.) nil fere desiderabis. Ita vero ille:

Fetialis, *εἰρηνοποιός, εἰρηνοδίνης.*

„Ad saxum Metilii, quod in hortis Mediceis ab Donio olim exscriptum, ut deperditum dat Gor. *Etr.* T. II. p. 442. n. 26., in quo Metilius dicitur FETIALIS, haec

notat Gorius p. 442. extr. *In toto Gruteriano thesauro unica tantum est inscriptio, in qua FETIALIS fit mentio p. 1107.:* 4. *Penes Fetiales belli, pacisque faciendas foederisque feriendi ius erat;* quae postrema Gorius ex Festo voc. *Fetiales* desumpta planius nonnihil ac in Festo leguntur est prolocutus. Mur. 722, 7. saxum Metilii ex Gorio dans haec commentatur: *FETIALIS pro FECIALIS peregrinum puto. Neque in lapidibus occurrere solet eiusmodi munus. Halicarnassaeo 2, 72. tamen teste, Collegium Fecialium Romae fuit, in quo locus erat praestantissimis tantummodo familiis. Vtrumque, tum Gorium, tum Muratorium vides ob monumentorum quam causantur paucitatem de Fetialibus paucula dixisse, eaque non satis congruentia: etsi enim Gorii observationis Muratorius, quod miror, non meminerit, satis tamen ex Muratorii observatione liquet, eam Gorio oppositam esse. Causam ita scribendi Muratorio, quantum video, dedit, quod in Grutero 1107, 4. non FETIALIS, ut Gorius adferebat, sed FECIALIS videbat editum esse; et sane Cellarius Orthogr. p. 108. FETIALIS per T. quum probasset, subiicit per C. tamen legi in Grut. 1107, 4. Quam vero fallantur Gorius et Muratorius in Grutero FETIALES vel FECIALES, nisi unum illud, non occurrere, inferius pandemus. FETIALIS per T. potius quam per C. scribendum esse, miror ex Halicarnassaeo, ad quem provocat, Muratorium non vidisse: monet enim Cellarius *loc. cit.* apud Halicarnassaeum semper per T. legi; Sylburgiumque ex Suida voc. *φητιάλης* etiam *η. loco l. vel ε. ante τ. restituendum* Halicarnassaeo esse arbitratum. Quid? quod constanter Graeci auctores T. habent in hac voce Latina, quoties eam Graeco suo sermoni intexuerunt: id ipsum quoque monuit Vossius in Etymologico voc. *Fetiales*: et ante eum Aldus in *Orthographia* p. m. 352. voc. *Fetiales*. Schurzfleischius *Orth.* p. m. 31. FETIALIS, inquit, non per C. Livii MSS. Codices habent. Unde Gorio ortus sit error, semel tantum in Grutero FETIALIS memoriam exstare, quaerenti mihi dedit sese rei illius origo: neque enim huius vocis gratia totum Gruterianum thesaurum volvit revolvitque Gorius, sed ad Scaligeri indices delapsus nonnisi indicis capita duo quintum sextumque consuluit, in magistratibus muneribusque civilibus militaribusve investigans: quod quum faceret non invenit nisi hoc unum in ind. 6. *Fecialis Leg. Propr.* 1107, 4. Cur vero non divertit ad honores sacros seu religiosos indicis tertii? ibi haec tria invenisset iuncta: *Fecialis, et Fetialis.* 360, 3. 457, 2. 1107, 4. In sec. Grut. ed. ad 457, 2. haec datur notula d. *vid. 1107, 4. et 360, 3.* quam facile iam existimabis ex Ind. 3. desumptam esse. In 457, 2. datur FETIALI. In 360, 3. autem FECIALIS. Ex 457, 2. Holthæus de suo dedit supplementum *Indic.* 19. hocce: T. pro C. Fetialis. 457, 2. quo facile caruissemus; praeferenda enim scriptura FETIALIS per T. exscriptoribusque potius tribuerim FECIALIS per C., quam ut existimem, FETIALIS male exscriptum esse: quia invaluit vulgo *Fecialis*; non *Fetialis*: nisi velis, iam olim utrumque fuisse in usu; id quod tamen vix putem: quia antiqui C. ante I. ut K. pronuntiarunt, nos autem TI. et CI. sequente vocali, quasi zi pronuntiamus: illud graecos T. fecit retinere: hoc exscriptores facile in errorem duxit, dum morem suum scribendi magis sequebantur, quam ad singulas saxonum literas attendebant: secus ac fieri debebat. Cellar. *Orthogr.* p. 108. addit lapidem ex Manutio sub Tiberio inscriptum FETIALI. Habet Cellarianum lapidem illum Aldus (Manutius) *Orthogr.* p. m. 352. voc. FETIALIS. inveniesque non ex Aldo, sed ex aliis datum in Grut. 396, 5. et 397, 5., qui idem lapis est. Utroque in loco textus Gruteri habet FETIALI; sed et utroque in loco adest notula, variantem dans lectionem FECIALI; prioreque loco adiecit *lapidem* habere per C., quod valde miror: quia qui lapidem viderit, nemo ibi producat; quartum hoc exemplum *τοῦ Fetalis* index Gruteri tertius voc. *Fecialis* non dedit: dedit autem ind. 3. voc. *Pontifex Fetalis* 396, 5. 397, 5. 364, 1. Vt eodem ind. 3. iunctum quoque datur *Sodalis Fetalis* 457, 2. Quintum Gruteri exemplum modo datum ex ind. 3. *pontifex Fetalis* 364, 1. dubium esse; ut videbis ex notula b. edit. sec. Grut. 364, 1. v. 16. *pro FEC. Pighius ET. C. ab emendatrice manu. recte*, Scaligero autem *Pontificem Fetialem vel Fecialem* ex 364, 1. ind. 3. danti video praecivisse Smetium, qui in suo siglarum indice dederat *FEC.* 69, 13. (quod est saxum Gruteri 364, 1. in Smetio 69, 13.) *fecialis*, Magis mihi placet P. P. P. (ut tria P. quoque praecesserant versu 14.) ET. C. quam P. P. Pontifex FECialis: tum ne hic tantum insequatur aliud nomen, nulla interiecta copula vel particula ET. vel ITEM; tum ne hic tantum insequatur alius carens praenomine, quum ceteri omnes gaudeant suo quisque praenomine. Quae etsi ita existimo, idem tamen existimo, male fecisse Holthæum, qui Ind. 3. voc. *Pontifex Fetalis* numeros Scaligeri 364, 1. bene se habentes sine ullo indicio omiserit: id quod et alibi in ed. sec. Gruteri, tum in textu, tum in indicibus factum, ut non dignoscas, quae Gruteri editio posterior*

aut addiderit, aut sustulerit, non probavi unquam: improbari vero in Prolegomenis meis ad Gruteri opus indicum tessellatum pagina statim prima. Haec de quinque exemplis $\tau\omicron\upsilon$ FETIALIS vel FECIALIS in Grutero. Vnum exemplum esse debebat in Reinesio: cuius index 3. dat, *Fecialis*. 46. V. sed, quum omnes Reinesii schedulas dissectas disponerem, falsum numerum *Class. V. num.* 46. nulla arte emendare potui, coactusque sum in investigandis calcei voluminis mei ex indicibus Reinesianis contexti suffigere. In Gudio unicum exemplum FECIALI monstrat Gudianus *index* 3. ex Gud. 131, 6.; qui index Gudianus *sacerdos et fecialis* disiunxit: Scaligerum autem *pontifex sodalis et sodalis fetialis* nunc coniunxisse nunc divisim posuisse ex superioribus iam patuit: vide *Bibl. epigr. proleg. voc. Indices in inscriptiones* pag. 5. et 6. init. Ita, ut redeam, unde haec tela incepta est, ex Grut. 1107, 4. dum datur ind. 6. *Fetialis Leg. Pro Pr.*, indice autem 5. *Leg. Pro Pr.* ex 1107, 4. non datur neque ind. 3. voc. Fetialis, existimo, auctorem magnum indicis sexti saxum Gruteri 1107, 4. sic accepisse AXIVS LEGATI PRO PRAETORE $\omega\upsilon$ FECIALIS; mihi vero duo diversa munera, ut in aliis, referri videntur LEGATUS PRO P. et FECIALIS. Hactenus de Fetialibus ex saxis potissimum egisse sufficiat. *Faecialis* cognomen feminae videtur esse in Mur. 1465, 7. FETIALI est in Mur. 215, 3. SACERDOTI. FETIALI. est in Mur. *proleg.* pag. 146. A., pro quo in Mur. 397, 4. datur SACERDOTI FECIALI.

Apud Grut. 307, 3. v. 6. pro PVBL. EET . . . conieci iampridem legendum videri PVBL. FETIALIUM sc. servus.

Apud Grut. 1134, 10. CLODIO PRINCIPALI FEC. Scriverius, quum *Ind.* 23. invenisset *Clodius Principalis*, $\tau\omicron$ FEC. autem nusquam in indicibus Gruterianis ex hoc saxo occurreret, coniecit *Principalem Fecialem* memorari; sed *Principalis* rectius, credo, manet hoc loco proprium nomen seu Clodii cognomen; v. *Ind. Helveti. appellativa* cef. FEC. ad Grut. l. c. conieci esse FECIT.

Mur. ind. 3. *Fecialis Quaestor*. 188, 3.; at in saxo isto legitur FETIALI. QVAESTORI.; neque duae hae dignitates iungendae, ad indicemque tertium referendae erant. Idem index habet *Fecialis adlectus* 287, 2.; at in saxo ipso, quod Muratorio spurium videtur, per T. scriptum FETIALI ADLECTO." Hactenus HAGENBUCHIVS.

Quod autem sequentem quoque Conradus *Script. minor. Diss.* V. p. 273. ad Fetalium collegium retulit, magno opere erravit:

D. S. I. M 1) || P. ACIL. PISONIANVS || PATER PATRATVS || QVI 2) || HOC SPELEV M VI || IGNIS 3) APSVMPTVM || COMPARATA AREA A REPVL || MEDIOL. PECVNIA SVA || RESTITVIT. — Mediolani. Grut. 34, 9. Apud nos N. 1909. — nam *pater patratus* h. l. si sincera est lectio, aliter explicari non debet, quam *pater patrum* alias, antistes scil. Mithriacus.

1) -Deo Soli Invicto Mithrae. 2) QVI h. l. pronomen, non *Quirina* tribu, non *Quiritium*. 3) Ita Alciati codex ap. Zaccar. *Excurs. lit.* p. 77. Grut. male VIOL. IGNIS. Cfr. Mur. 453, 5. Lapis ipse habuisse videtur VIIGNIS. . v. Gratiolium de *praeclaris aedificiis Mediol.* p. 77. An fuit in lapide ipso PATER. PATR.? neque tamen omnino incredibile est, sacerdotem quoque Mithriacum antiquum istud nomen *Patris patrati* in se transferre potuisse. Id tamen constanter negabimus h. l. de patre patrato vetere significato sermonem esse.

Verior PATER PATRATVS demum prodiit ex Pompeiorum reliquiis. v. Romanelli *Viaggio a Pompej* T. 1. p. 151.

2275. SP. TVRRANIVS. L. F. SP. N. L. PRON 1) ||
FAB. PROCVLVS. GELLIANVS. PRAIF ||
FABR. II. 2) PRAIF. CVRATORVM. ALÆI ||
TIBERIS. PRAIF. PRO. PR. I. D. 3) IN ||
VRBE LAÆNIO PATER PATRATVS ||
POPVL. LAVRENTIS FOEDERIS EX ||
LIBRIS SIBVLLINIS PERCVTIENDI ||
CVM P. R. SACRORVM PRINCIPIORVM ||
P. R. QVIRIT. NOMINISQVE LASTINI (sic) ||
QVAI APVD LAVRENTIS COLVNTVR ||

FLAM. DIALIS. FLAM. MART. SALIVS Ⅱ
 PRAISVL AVGVР PONT. PRAIF. COHORT Ⅱ
 GAITVL. TRIB. MIL. LEG. X Ⅱ

LOC. D. D. D. —

Faciliora primum expediamus:

1) *Spurii nepos, Lucii pronepos.* 2) *Praefecti Fabrum iterum* alibi quoque reperiuntur. 3) male Romanellius vertit *prefetto e propreteore a giustizia*, quum sit potius *Praefectus pro Praetore I. D.* i. e. loco Praetoris I. D. Summus igitur magistratus Lavinii Praetor dicebatur, ut constat etiam ex Fabretto p. 682, 67., qui si creari non poterat, eius loco Praefectus creabatur. Romanellius haec adnotat: „Notiamo primieramente ripetuto varie volte AI per AE, ed il digamma A, che fu introdotto a' tempi dell' Imp. Claudio. — Pieno di difficoltà è il passo, che segue. Essendo Turrano Padre patrato del popolo di Laurento dovea secondo i libri Sibyllini far l'alleanza cum P. R. Sacrorum principiorum — coluntur.” Non è possibile di poter leggere, come taluno ha opinato cum Populo Romano sacrorum principiorum Populi Romani Quiritium, perchè nol comporta nè la sintassi, nè il sentimento. In fatti che significherebbe il dire: col popolo Romano de' sacri principj del popolo Romano? Noi leggiamo: Pater patratus foederis percutiendi cum Publicis Rationalibus sacrorum principiorum populi Romani cet., siccome da Scaligero s'interpretrò RA. O. S. Rationales Operum Sacrorum. v. Ursati de Not. Roman. lit. R. o migliormente cum Praefectis o Praetoribus sacrorum principiorum. Fin qui pare, che non s'incontri alcun dubbio. Ma quali presso i Romani erano i sacri principj? Io li trovo in un campo di guerra, negli alloggiamenti, e nella castrametazione romana, in cui ad una delle sue vie si dava il nome di principia ἀρχεία. (de quibus, quae vulgo nota sunt, fusius persequitur.) — Ecco adunque i sacri principj della nostra iscrizione, co' pretori de' quali Sp. Turrano dovea stipular l'alleanza. — His tamen insunt complura, quae admodum displiceant; siquidem nemini probari possunt Publici Rationales sacrorum; — ut adquiescamus in Scaligeri Rationalibus operum sacrorum petitis e corruptissimo Lazii marmore ap. Grut. 415, 7. Hoc vero loco sacerdotii genus, puto, requireretur, si iungendum. P. R. sacrorum. — At quum ne ipse quidem Romanellius multum huic coniecturae tribuerit, missam eam faciamus, dispiciamusque de altera eiusdem interpretatione Praefectis vel Praetoribus Sacrorum principiorum. Audio; verum cur tandem unus Pater patratus Po. Laurentis cum pluribus praefectis praetoribusve fuerit commissus in foedere isto pangendo? cur tam insolita nota P. R., puncto interposito, significentur plures vel praefecti, vel praetores? Immo si quid veri hac in divinatione latet, equidem longe praeferaam Praetore, numero singulari, advocato in auxilium Festi loco in Praetor ad portam, his praecipue verbis: quo anno Romanos imperatores ad exercitum mittere oporteret iussu NOMINIS LATINI, complures nostros in Capitolio a sole oriente auspiciis operam dare solitos (ait Cincius.) Ubi aves addixissent, militem illum, qui a communi Latio missus esset, illum quem aves addixerant, praetorem salutare solitum, qui eam provinciam obtineret Praetoris nomine. Sed in hac quoque explicatione accuratius pensitata subsistere nequeo, nimis quum prematur difficultatibus: siquidem Festo auctore legitima formula erat Praetor ad portam, neutiquam vero Praetor sacrorum principiorum; nec de foedere percutiendi sermo est apud Cincium, sed de simplici salutatione Praetoris; nec miles a communi Latio missus pater patratus Po. Laurentis poterat appellari. Verum ne haec quidem opponamus necesse est: tota enim ista divinatio ipsa per se concidit propter subiecta illa, quae apud Laurentis coluntur, quibuscum sacra principia, ἀρχεία, quaecumque demum fuerint, castrorum, inquam, portarum, urbis denique ipsius, iungi nullo prorsus modo queunt. Longe igitur alia via est ingrediendum, ut scilicet cum P. R. separetur a seqq. sacrorum principiorum, illaque nota solito plane modo explicetur cum Populo Romano. Totam vero rem sic mihi animo informo: Imperator Claudius, ad cuius aetatem ego quoque refero Spurium illum Turranium, eruditae antiquitatis reconditarumque caerimoniarum mirus amator, utpote qui Salutis augurium repetierit, pomoerium protulerit (Tac. Annal. 12, 23.) et quod in primis huc facit, cum regibus foedus in Foro icerit, porcā caesā, ac veterē Fetia-lum praefatione adhibita (Suet. Claud. 25.), sacra ex legibus Tullii regis piaculāque apud lucum Dianae per pontifices danda curarit (Tac. Annal. 12, 8.), inter cetera dominationis superstitionisque ludibria spectaculo quoque foederis Po. Romani cum patre patrato Populi Laurentis percutiendi frui quum vellet, libros Sibyllinos, quos

occasione aliqua arrepta, adiri iusserat, nutui suo facile parentes est expertus; illico igitur creatur Turranius Pater patratus Po. Laurentis, foedusque antiquo ritu felicitur cum Po. Romano feriendum suscipit. Id vero cur inter tot alia vel magis etiam ridicula, vel crudeliora tristioraque a fatuo tyranno perpetrata, silentio presserint Seneca, Tacitus, Suetonius, Dio Cassius vix mirum cuiquam videbitur. Hactenus igitur res salva est; sed difficiliora restant ab illis *Pater — cum Po. Romano seuuncta Sacrorum Principiorum — quae apud Laurentes coluntur*. Iam ante omnia enucleandum erit, quatenus maxime sacra culta fuerint apud Laurentes. Venit primum in mentem Varronis locus de *Re Rustica* 2. 4. *Suis* (Aeneae), *ac porcorum etiam nunc vestigia apparent Lavinii; quod et simulacra eorum aenea etiam nunc in publico posita, et corpus matris ab sacerdotibus, quod in salsura fuerit, demonstratur*. Attamen ista porcorum simulacra sacra principia Po. Romani Quiritium nominisque Latini vocari potuisse, nunquam equidem concedam vel cupidissimo bestiarum mythologicarum, v. c. tauri primigenij, canis salvii ceterarumque cultori. Sed idem Varro ad probabiliora nos deducit de *L. L.* lib. 4. p. 40. Ed. Bipont. *Oppidum, quod primum conditum in Latio stirpis Romanae Lavinium: nam ibi Dii penates nostri*. De his locus est praecipuus apud Dionysium Halicarnass. 1, 67., ex cuius verbis potissimum sequentibus colligitur, quam arcae fuerint Penatium Lavinatum s. Populi Laurentis caerimoniae: *σχήματος δὲ καὶ μορφῆς αὐτῶν πέρι Τιμαῖος μὲν ὁ συγγραφεὺς ὡδὲ ἀποφαίνεται· κηροῖα σιδηρὰ καὶ χαλκὰ, καὶ πέλαμον Τροϊκῶν ἔλναι, τὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς τοῖς ἐν Λαονύνῃ κείμενα ἱερά· πυθῆσθαι δὲ αὐτοὺς ταῦτα παρὰ τῶν ἐλκωρίων· ἐγὼ δὲ ὅσα μὲν αἰεὶ οὐ θέμις, οὔτε παρὰ τῶν ὁρώτων ἀκούειν, οὐδ' ἂν ἐπιγράψαι οἶμαι δεῖν κ. τ. λ.* Obscura quaedam vestigia opinionum, quae de hisce Penatibus publicis Po. Romani senserint antiqui, passim remanent v. c. in *Maii Interpret. Virgilii ad Aen.* 2. v. 717. p. 37., apud Servium *ad Aen.* 1, 378. 2, 96. et 325., Arnobium *L.* 3, 40., ubi vide quae conguessit patruelis mei sollertia. Nostro quidem usui id maxime confert, quod ex Varrone desumpsit, *Penatium nec numerum, nec nomina sciri: esse sex mares, et totidem feminas nominibus ignotis: sed eos summi Iovis consiliarios ac principes existimari. Nec defuerunt, inquit, qui scriberent Iovem, Iunonem ac Minervam, Deos penates existere, sine quibus vivere, ac sapere nequeamus, sed qui penitus nos regant ratione, calore ac spiritu*. Quae qui consideret, facile eam in sententiam deveniat, Penates illos publicos Po. Romani quum proprio nomine nuncupare, Patri praesertim patrato Laurenti eidemque magistro sacrorum, quibus ipsi colebantur, haud liceret, designari potuisse *Principiorum* (ἀρχῶν, non ἀρχέλων) vocabulo satis apposito, siquidem ex doctrina ab Arnobio nobis servata, Penates revera sunt *principia* rerum, sive universi. Erunt tamen, qui in hac minime adulescentes aliam quaerant simpliciore interpretationem, quam suggeret Valerius Maximus *Lib.* 1, 6, 8. *facta mentione* (Lavinii) *urbis, e qua primordia civitas nostra traxit*, qua ex ratione *principia* primordia erunt non tam universi, τοῦ παντός, quam Po. Romani Quiritium Nominisque Latini. Mihi utramque proposuisse sufficit: sed alia rursus suboritur ambiguitas utrum videlicet iungendum sit, *sacrorum* (adjective) *Principiorum*, τῶν ἱερῶν ἀρχῶν, an *Sacrorum* substantivum sit, a quo pendeat *principiorum* nomen; Graece dixeris τῶν ἱεροποιῶν τῶν ἀρχῶν, ἥτοι τῶν γενεθλίων θεῶν τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων, ut fere habet Strabo *L.* 5, 3, 5. de Lavinio viciniaque verba faciens: *ἐνδοξά δὲ διὰ τὴν Αἰνέλου γέγονεν ἐπιδησίαν, καὶ τὰς ἱεροποιίας ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων παραδεδοσθαι γασί*. Ego, ut quid sentio, dicam, posteriorem in rationem magis fere propendo. Iam restat, ut constructionem quoque verborum absolute sic positorum; *Sacrorum Principiorum Po. Ro.* — ab imperitorum dubitationibus defendamus. Novinus ergo, aliquot in lapidibus, quos dabimus infra in Capite de Sacris Isiacis, nude sic poni *Sacrorum*, ubi nescias *magisterne* an *minister*, *paterne* an *filii* sit supplendum: hoc certe loco *magistrum* subaudire malim. (Cfr. Murat. 183, 1. et 4. 185, 5. 828, 3.) Haec vero ratio exemplis satis firmata minus si cui forte satisfaciatur, conjectura minime absurda usi, dicemus scalptorem, quemadmodum erraverit in voce LASTINI, alterum hic commisisse peccatum, omissa scilicet post P. R. nimis simili nota PR. i. e. PRAETORE. Praetores autem *sacrorum* exhibent lapides aliquot supra relati §. 4.

Tota igitur haec inscriptio, quacum paucae et raritate et difficultate sunt comparandae, ita videtur intelligenda:

Sp. Turranius — Praefectus pro Praetore Iuri dicundo in urbe Lavinio (— hoc quoque notandum, Lavinium propter originis sancti etiam antiquitatemque aequiparari

Urbi aeternae;) — idem Pater patratus Populi Laurentis foederis ex libris Sibyllinis Imp. Claudii temporibus dicis caussa percutiendi cum Populo Romano; idemque magister, vel sacerdos, vel praetor Sacrorum quae fiunt Penatibus publicis Populi Romani Quiritium Nominisque Latini, qui apud Laurentes coluntur, quosque Principia sive primordia (ἀρχαί) eiusdem Po. Romani Nominisque Latini appellari fas est; Flamen Dialis cet. Praesulis quoque titulus in rarissimis est numerandus.

Hinc denique explicandum reor, Sacerdotio Laurenti Lavinati cur tantum tribuatur in multis lapidibus, tum in Codice Theodosiano (v. supra); nam id quoque, nisi unum idemque omnino fuerit cum hoc sive magisterii sive praelurae munere sacrorum Penatium publicorum Po. Romani, ad eundem tamen cultum aliquatenus videtur pertinuisse.

Nequis autem miretur, in hac nostra inscriptione Sp. Turrani nomen dignitatesque primo casu efferrit, quamvis quid tandem fecerit egeritve non dicatur, meminisse oportet, esse inscriptionem statuae eiusdem viri, cuius statuae pauca tantum fragmenta sunt reperta. Quod nisi sciremus, poterat quoque haberi pro epitaphio ex Decurionum decreto posito. Reperiuntur enim interdum quamvis raro eiusmodi sepulcralia, in quibus defuncti nomen recto casu effertur, veluti hoc elegantissimum:

2277. CN. TARA (*Capitis locus*) CIVS. CN. F || VI. A. XX. OSSA
EIVS HIC SITA SVNT.

EHEV. HEV. TARACSI. VT. ACERBO. ES DEDITVS. FATO ||
NON. AEVO. EXSACTO. VITAL. ES. TRADITVS. MORTI || SED.
CVM. TE. DECVIT. FLORERE. AETATE. IVVENTA || INTERIEISTI.
ET. LIQVISTI. IN. MOERORIBVS. MATREM. — Loco mihi ignoto.
Morcelli *Opp. Epigr. T. V. p. VIII. ex Ardit. de vas. Locr. p. 19.*

§. 12. REX ET REGINA SACRORVM.

2278. . . . LIVS L. F. E || . . . REX SACRO . . . || . . . A. L.
AQVILLI || VXOR || . . . F. REGVLVS VIXIT || . . . REGVLVS
PONTIF. . . CTOR TI. CAESA . . . — Romae. Mur. 153, 6.

2279. SEX. OCTAVIVS SEX. F. PAL. FELICIANVS || SENA-
TOR MVNICIPI ET AEDIL. REXS SACR || OB HONOREM OBLA-
TVM SIBI PRAEFECTVR || A COLLEGIO DENDROFORVM SCHO-
LAE EORVM LOCO IMPETRATO AB ORDINE PARTEM AV ||
|| (*sic*) OMNE OPERE ||
XIT TOTAMQVE PECVNIA SVA CONSVMMAVIT. — In Tuscu-
lano. Mur. 2024, 4. Marini *Iscr. Alb. p. 24.* Ex hac inscript., partim
quoque e praeced. conicere possis, fuisse etiam extra urbem reges
sacrorum, quorum in saxis raro fit mentio.

2280. V. F¹) || C. MVRRIO || AEDILI IIII VIRO || PONTIFICI ||
REGI SACRVM || C. MVRRIVS || EVCHARISTVS || PATRONO B. M. —
Florentiae. Gor. *Etr. 2. p. 454.* Mur. 153, 7. correctius ap. Donati 1. p. 76, 1.

1) Virus fecit.

2281. D. M || L MANLIO L. F. PAL || SEVERO REGI SACRORVM
FICTORI PONTIFICVM VR¹) IIII VIRO BOVILLENSI || VM. COLLECTA-
NEO DVLCISSIMO ET || INDVLGENTISSIMO || ERGA SE FECIT. —

Loco non indicato. Ex schedis Stoschianis. Donati 1. p. 76, 3. Fabrett. p. 460, 89.

1) Fabrett. melius P. R. i. e. populi Romani. Qui Fictores Pontificum fuerint, ignoratur.

2282. . . C. VA . . . || REX SACRORVM. AVGV R || CVM MANLIA L. F. FADILLA REGINA SACRORVM || PATRI KARISSIMO. — Romae. Grut. 1087, 8.

2285. . . MANLIA L. F. FADILLA || REGINA SACR. MARITO || OPTIMO ET SIBI. — In Via Cassia. Fabrett. p. 484, 153.

§. 13. A V G V R E S.

2284. MAVORTI || FL. MESSIO EGNATIO || LOLLIANO V. C || Q. K. PRAET. VRBANO || AVGVRI PVBLICO P. R || QVIRITIVM.¹⁾ COMITI DD. NN. AVG. ET CAESARVM. CVRATORI ALBEI TIBERIS || ET CLVACARVM SACRE. VRBIS || CVRATORI OPERVM PVBLICORVM. CONSVLARI AQVARVM ET MINVCIAE. CONSVLARI || CAMPANIAE. ORDO POPVLVSQVE. SVESSANVS. — Suessae. Fabrett. p. 689, 110.

1) cfr. Grut. 27, 4. AVGV R. P. V. B. P. R. Q.

2285. C. VETTIO COSSINIO RVFINO C. V || PRAEFECTO VRBI COMITI || IN CONSIST.¹⁾ CORR. CAMP. CORR || TVSCIAE ET VMBRIAЕ || CORR. VENETIAE ET HISTRIAЕ || CVR. ALV. TIBERIS ET CLOACAR. SACRAE VRBIS || CVR. VIAE FLAMINIAE. PROCONSVLI PROVIN CIAE ACHAIAE. SORTITO PONTIFICI DEI SOLIS. AVGVRI MIN.²⁾ PALATINO || ORDO POPVLVSQ. ATINAS QVOD IN CORRECTVRA || EIVS QVAE SAEVISSIMAM TYRANNIDEM³⁾ INCVRERAT || NVLLAM INIVRIAM SVSTINVERIT || PATRONO DICATISSIMO.⁴⁾ — Atinae. Don. p. 199, 145. Mur. 375, 5.

1) Consistorio. 2) Donius habet, mira varietate, SACRO. In Palatino monte Augurum erat collegium, locusque, in quo conveniebant, Auguratorium appellatum, restitutum ab Hadriano. Grut. 128, 4. Gorius ad Don. l. l. Mur. *Min.* explicat *Auguri minori*, vel *Ministro Palatino*. 3) Maxentii caesi, a. p. Chr. 312. Ipse Vettius Cossinius Rufinus Consul postmodum fuit a. 323. 4) l. *dicatissimus*. Mur. Recte.

2286. IMP. CAESAR || DIVI TRAIANI || PARTHICI F. DIVI NERVAE N || TRAIANVS HADRIANVS || AVG. PONTIF. MAX. TRIB. POT. XX || IMP. II. COS. III.¹⁾ P. P || AVGV RATORIVM DILAPS || A SOLO PE . . . . . IT.²⁾ — Romae. Grut. 128, 4.

1) p. Chr. 137. 2) Pecunia sua restituit. Scriber.

In Municipiis magistratus omnes, et sacerdotes, augures certe a Decurionibus creabantur, sub Imperatoribus; nam antea apud populum sive plebem urbanam id iuris fuisse consentaneum est.

2287. L. OCTAVIO L. F. CAM || RVFO TRIB. MIL. LEG. III || SCYTHICAE PRAEF. FABR || BIS DVOMVIRO QVINQ. EX S. C. ET D. D. AVGVRI EX D. D || CREATO || QVI LAVATIONEM GRATVITAM || MVNICIPIB. INCOLEIS || HOSPITIB. ET

ADVENTORIB || VXSORIB. SERVEIS. ANCILLEIS || QVE. EOR.
IN PERPETVOM. DEDIT. D. D. PVBL. PATRONO. — Suasae
Senonum. Grut. 444, 8. Alia exempla: PRAEF. I. D. AB. DECVR-
RIONIBVS CREATVS. Grut. 195, 4. II VIR. VIOCVRVS EX S. C.
ET D. D. ib. 373, 8. 360, 3. adtulit Reines. *Inscriptt.* p. 397. ad lapidem,
qui ceteroqui minime huc pertinet: L. ANTISTIO T. F. ALCIRON.
PRAEF. IVRI DICVND || DECVRION. DECRETO. (Abellae in
Camp.), ubi titulus tantummodo Decur. Decreto positus significatur.

2288. T. FL. T. FIL || SERG. PROBVS || DEC. MVNIC || CAR.
EX V DEC || OB. HONOREM || AVGV RATVS || T. FL. PROBI.
FIL || SVI. DECVR || MVNIC. EIVSD || EQVO. PVBL || D. D. ||
L. D. D. D || ORFITO. ET. RVFO. COS. K. SEPT.¹⁾ — Carnunti.
Labus *Ara antica scoperta in Haimburgo. Milano 1820.*

1) „Al lato destro del monumento la Fortuna, al sinistro il Genio di Carnunto. Ho
provato che i Consoli Orfito e Rufo dell' anno 178. si appellavano Sergio Cornelio
Scipione Orfito, Quinto Tineio Rufo.” Labus in literis mihi missis.

2289. P. LVCANIVS. L. F. TER. QVADRATVS || II VIR.
AVGV. Q. II.¹⁾ BALNEVM A || SOLO PEQ. SVA DEDIT || CAS-
SIA P. F. VXOR ET LVCANIA || P. F. PROCVLA. — Venafri.
Mur. p. 478, 2.

1) Quinquennalis iterum.

2290. Hoc quoque notandum, in Albo Augurum Aquileiensium,
Belignae prope Aquileiam reperto, et cum lectionis aliqua diversitate
edito a Grutero 128, 4., Bertoli A. d'A. p. 131., Murat. 172, 4., medios
inter viros memorari feminas tres, scil. Caniam Laidem, Claudiam
Helpidem (apud unum Murator.) ac Valliam Latiam; quae res dubitatio-
nem movit etiam Saxio *Miss.* 3. p. 59. De Auguribus cfr. Gor. *Etr.* 2.
p. 99. Augurem Suasae dabimus in Sepulcralibus.

§. 14. HARVSPICES. SORTILEGI.

2291. D. M. || L. CESENNI || SOSPITIANI || EX ORDINE HA-
RVSPIC. LX || VIXIT ANN. XXV || PARENTES FILIO || OPTIMO.
— Beneventi. Grut. 304, 7. correctius ap. Fabrett. p. 713, 349. Mur.
471, 3., qui habet AVRISPIC. IX. cfr. de Vita *Inscr.* 8, 6., qui tamen
non ex *αὐροσπία* videtur habere.

2292. D. M || M. OPP. PLACIDI || HAR. PRIM. DE LX || CVI
LOCVM SEPVL || TVR. ORDO SANCT || ISSIM. LVG. DEDIT. —
Lugduni. Grut. 304, 8.

2293. L. FONTEIVS FLAVIANVS HARVSPEX AVGG. CC¹⁾ ||
PONTIFEX. DICTATOR || ALBAN. MAG. PVBLICVS || HARVSPIC-
CVM. ORDINI || HARVSPICVM LX. D. D. — Romae. Reines.
p. 360, 13.

1) Caesarum. Hag. Eandem hanc inscript. ita exhibet Maffei *Mus. Ver.* p. 311, 4.:

LEONTIVS ET¹⁾ FLAVINVS || HARVSPEX AVGG²⁾ || PONTI-
FEX. DICTATOR || ALBAN. MAG. PVBLICVS || HARVSPICVM.
ORDINI HARVSPICVM EX.³⁾ D. D. — Romae.

1) Ne ET Maffei pereat, puto fuisse L. F., i. e. *Lucii filius*: ET pessime duos induceret pro uno. HAGENE. Mss. 2) Omittit illud CC Reinesii et recte, puto: etenim ortum videtur ex AVGG. 3) Praestat omnino Reinesii LX.

2294. D. M. T || VERACILIANVS || ARISPEX. D. M. S¹⁾ || Q. V. A. CXXXV²⁾ || S. C . . . SE SE VIIVO. FECIT. M³⁾ || MARCELLINA. — Agliate, reperta 1793. Redaelli *Notizie istor.* 2. p. 103. „Sotto dell' iscrizione vi è una specie di otre, e di fianco alla destra il disegno di un coltellaccio, e a sinistra di una patera e di una verga.” (Virga haec in primis notanda: de lituo augurali vix licet cogitare.)

1) Vide, ne in his quoque lateat: *de numero sexaginta haruspicum*. 2) Nota longaeum; nisi subest error. 3) Corruptum videtur; neque enim cogitandum de praenomine *Marca*.

2295. . . . 7 ROM. HARVSP. DEL. X. I. I¹⁾ || HARVSP. AVGG. — Romae. Don. p. 146, 41. Mur. 171, 6.

1) Lego: Sacerdos Romae. Haruspex de LX. item Haruspex Augustorum. HAGENE. Mss. cfr. Bimard in *Proleg.* Mur. p. 66. Hoc igitur e quattuor minimum lapidibus constat, ordinem s. collegium sexaginta haruspicum fuisse sub Imperatoribus, inde a Claudii temporibus: *is enim retulit ad senatum super collegio haruspicum*, instituendo potius, quam restituendo. Tac. *Annal.* XI, 15. cfr. *Haruspices scripsit Petrus Frandsen. Berol.* 1823. 8.

2296. D. M. C. NIVLI. PI. GENTIS CO¹⁾ || XIII. VRB. TIRENTIANI²⁾ || ARESPICI ORDINATO || FECIT CN. IVLIVS TEAGENES || PATER FILIO PISSIMO. — Romae. Reines. p. 363, 15.

1) Cnaei Iulii Picentis Centurionis Cohortis. ante *Co.* excidit centurionatus nota 7. 2) Terentiani. Ceterum, nisi corruptela subest, nota *haruspices ordinatos*. Fuitne *ornato*?

2297. C. BAEBIVS || L. F || ARRESPEX. — Clusii in urnula. Gor. *Etr.* 2. p. 411, 15. et 3. p. 304. Notanda huius voc. scriptura, ut mox alia:

2298. D. M || C. MARI ONESIMI || IIII VIR. AVG || HARISPICI PVBLICO. PATRI OPTIMO || FILIA POSVIT. — Nemausi. Maff. *Ant. Gall. sel.* p. 74. Mur. 170, 4.

2299. D. M || D. IVNIO D. F. CLAV || CERTO SACERDOTI || ET ARVSPICI PVBLICO || EX GENERE SACERDOTVM CREATO || FRA||TRI PIENTISSIMO. — Miseni. Gori *Etr.* 3. p. 97. — Neapoli. Mur. 171, 8.

2300. VICTO.¹⁾ PRO SALVTE. IMP. P. Q. R²⁾ || ET ORDINIS COL || APVL.³⁾ C. IVL. VALLENS HAR. COL. S. S⁴⁾ || ET ANTISTITES HV||VSQVE⁵⁾ LOCI || V. L. P. — Sardaevi prope Albam.

1) *Victoriae*, sive, si lapis fractus est: (*Deo soli in*)*victo*. 2) nota Imperatorem Populumq. Ro. omisso senatu. 3) Coloniae Apuli. 4) coloniae supra scriptae. 5) huiusce. Vbi hoc saxum repperim, nunc oblitus sum. Certum tamen est.

2301. (L. Caf)ATIVS L. F. STE. HARVSPE(x.) FVLGVRIATOR. (Versu secundo idem sermone Etrusco.) — Pisauri. Olivieri *Marm. Pis.* p. 56. Lanzi *Saggio* 3. p. 652.

2302. L. VETVRIVS || RVFIO || ARISPEX. EXTISPICVS¹⁾ || SACERDOS || PRIVATVS. — Eugubii. Don. p. 146, 42. Mur. 171, 7.

Sed Fabrett. p. 677, 37. L. VETVRIVS || RVFIO || ... SPEX EXTISPICVS || ... ERDOX (*sic*) PVBLICVS || ... PRIVATVS.

1) HARVSPEX EXTISPICVS distinguitur ab HARVSPICE FVLGVRIATORE. Fabr. p. 696, 171. Oliv. ad *Marm. Pisaur.* XXVII. p. 58. Haruspices cum sagis conso-
ciat Columella 1, 8, 6.

2303. *SEX. MAESIO SEX F. ROM. CELSO. PRAEF || FAB.
III. D. LEG. 1) III. MACED. Q. AED. II VIR. FLAMIN || DIVI
AVG. SORTILEGO FORTVNAE PRIMIGENIAE || SEX. MAESIVS
ECHIO LIB. FECIT. SIBI ET || SEX. MAESIO CELERI FILIO
SVO ET MAESIAE PINOE CONIVGI ET || SEX. MAESIO POTHO
CONLIBERTO. POSTERISQVE SVIS. — Praeneste. Fabrett.
p. 668, 529.

1) Si genuinum saxum esset, tentarem pro FAB. III. D. (tertia centuriae) FABRVM.
D (centurioni), ut qui prius centurio Leg. III. Mac. fuisset, ad praefecturam fabrūm
esset promotus. Quid vero, si de Praef. Fabr. III (tertiuū s. tertio), antea Centurione
Leg. III. M. interpretemur hunc lapidem? ita et praefectura fabrūm in municipio, non
militiae legitur iterata PRAEF. FABR. BIS. in Don. V. 106. p. 189. HAGENB.

2304. *D. M || C. STIMINIVS HERACLA || SORTILEGVS || AB
VENERE || ERYCINA ET || IVLIA MELANTHIS || PARENTES ||
MERCVRIALI || F. PIENISS || FECERVNT || VIX. ANN. XIII ||
M. III. D. XX. — Romae. Spon *Misc.* p. 30, 2. Fabrett. p. 648, 445.
Vterque ex schedis Barberinis, ita ut non omni suspicione careant. HAG.
Mss. Immo ambo manifesto sunt commenticii; quod ut de priore pro-
betur, sufficiunt ea, quae de Praefectis Fabrūm in capite de Re militari
ex Hagenbuchio adherentur. *Praefectos* scil. *Fabrūm* ubicunque poterat,
intrudebat Ligorius.

§. 15. SACRA ISIACA. FANATICI.

2305. C. RVF || VOLVSIANVS V. C || PATER IEROFANTA ||
PROFETA ISIDIS. PONTIFEX DEI SOL ... || VOT. SOLVI. —
Romae. Oderic. p. 238. circa a. p. Chr. 375.

2306. Inter Sacerdotes memorantur: FLAVIVS MOSCHILVS VIR
CLARISS. ISIACVS et D. FABIVS FLORVS IVDICIO MAIESTATIS
EIVS (Imperatoris nomen excidit:) ELECTVS ANVBIACVS in marm.
mutilo, Mur. 158, 1. cfr. Spartiani *Pesc. Nig.* 6. *Commod.* 9. *Caracall.* 9.

2307. A. IVLIVS LEONAS 1) DONVM QVOD PROMISSERAT.
ANVBIACIS DOMESTICA LIBERT. 2) D. S. P. — Nemausi. Reines.
p. 377, 37. Bimard *Procl. in Mur.* p. 67.

1) Leontas. Rein. 2) Posses, et fortasse ex syntaxi verborum malis, accipere,
votum libertae solvisse patronum. Bimardus accipit libertam donum de suo posuisse.
HAGENB. Mss.

2308. SEXTILIVS L. L. PAPIA || FECIT SIBI ET PATRONO ||
HIC SACRORVM 1) ISIDIS. CONDITVS EST. — Reate. Grut. 309, 5.
et 312, 6.

1) Genitivus iste, tacito regimine, in aliis quoque saxis reperitur. v. c. Grut. 325, 5.
1159, 13. Fabr. p. 315, 396. SACRORVM ROMANIENSIVM. Gudius ad h. l. vult

exscriptorem SAC(erdos) neglexisse, ante SACRORVM inserendum. Sed quid fiet ceteris exemplis? Fabrett. p. 342. putat esse ellipsin voc. *Sacerdos* vel *Ministra*, si de femina agatur. Fortasse suppleri debet *Sodalis*; certe quidem in Grut. 479, 6. plene est *Sodali Sacror. Tusculanor.* HAGENB. Mss. Cogitandum quoque, annon subintelligi in quibusdam queat: *Mater*; v. *Geminae* titulum mox exhibendum. N. 2313.

2309. FVLONIA L F || TERTVLLA SACROR || ISIDIS || LOCVM DEDIT || C. TELEGENNIO || SPERATO SACERDOTI || VI. VIR. AVG || TELESTINIS¹⁾ EIVS || POSTERISQVE EORVM. — Foro-popolii. Mur. 197, 7.

1) peregrina vox. An derivata a *τελεστής*, ita ut *Telestini* fuerint *Initiati* mysteriis Isidis? Murat. Pro TELESTINIS legerem ET LIBERTIS. Subit tamen, an fortasse sit in saxo TELEGENNIS, C. Telegennii liberis? HAGENB.

2310. MENNIAE QVARTAE || SACRORVM || PATRONAE¹⁾ || BENEMERENTI || CYPERVUS L. — Romae. Mur. 183, 3.

1) „Noli iungere *sacrorum patronae*: fecit *patronae suae* libertus.” v. Grut. 309, 5. Ceterum Maff. *Mus. Ver.* 266, 3. habet *Agenniae* pro *Menniae*. Cfr. Saxii *Miss.* 3. p. 71.

2311. DIS MANIB || CLAVDIA IANVARIA BENEDICTA || SACRORVM || HIC SITA EST. — Romae. Donati 1. p. 79, 1.

2312. KALAVIA M || F. D. LEG. IIX. HIC SIT || SACRORVM. 1) — Prope Foroivulium (Fréjus.) Maffei *Ant. Gall. sel.* p. 66. Mur. 828, 3. Maffei *Mus. Ver.* p. 445.

1) i. e. Kalavia Marci filia Centurionis Leg. VIII. hic sita est, Sacrorum sodalis, vel quomocunque hoc est explicandum.

2313. GEMINIA II. IVLLA¹⁾ || ARAVSIENSIS. MATER SACRORVM HIC || ADQVIESCIT. D. IVL. PI.²⁾ AVGVTVS CON. PI³⁾ISSIMAE ET AVRAE. SEVERI.³⁾ QVI. M. PRO. F || OBSER. — Veson-tione. v. *Geminae Matris sacr. titulus sepulcr. explicatus a Io. Iac. Chiffletio.* Antverp. 1634. 4. Reines. p. 362, 14. Mur. 183, 1. Spon p. 156. C. H. A. in *Observatt. Misc.* T. 4. 1742. p. 241. Dunod in *Mercure Suisse.* Ianv. 1743. p. 9. Saxii *Miss.* 3. p. 70.

1) *Gemina Titulla* Reines. coni. probante Hagenb. et Sax. 2) *Decimus Iulius P. L.* (Publii Libertus) Rein. sed: P. F. HAGENB. 3) *Aureliae Severinae* Reines. Fortasse: AVREL(io) Severi sc. filio, propinquo Geminiae, si ultima interpretanda duxeris: *quem pro filio observavi* ego Auctus; sin vero: *qui me pro filio observavit*, privignus fuerit Aucti. Quod si denique *Auram* Severi filiam, vel Severinam, quamvis Aurae insolitum alias sit nomen, retinere mavis: *quam pro filia observavi*, vel *quae me pro (ut) filia observavit*. Ita certe ap. Maff. *Mus. Ver.* 370, 6. *quem vice filii dilexit*. Praeterea: FLAVIAE SEVERINAE QVI pro Cui Monumenti PARS CONCESSA est. Saxius divinavit. Ceterum parum liquet, an ad eadem sacra pertineat Filius Sacrorum Grut. 9, 5., nec tamen inprobabile est. Vide de hoc titulo etiam Hultmann *Misc. Epigr.* p. 367. Cum his coniungimus sequentes:

2314. V. F || OFILIAE || QVINTAE || SACRORVM ROMA- NIENSI. C. IVLIVS || HYMENAEVS CONTVBERNALI. — Veronae. Fabrett. p. 315, 391. Mur. 183, 5. Maffei *Mus. Ver.* 88, 1. cuius typum do. *Sacra Romaniensia* i. e. ritu Romano, urbico facta, diverso a municipali. Similis est inscriptio Mutinensis Grut. 1159, 13. et Mur. 183, 4.:

2315. M. AEMILIVS || PHOEBVS SACRORVM AB ROMA || ISIDI DONVM DAT. — Cfr. *Sacra Tusculana* supra. N. 2183.

2316. D. M || L. CORNELIO IANVARIO || FANATICO AB.¹⁾ ISIS. SERAPIS || AB AEDEM²⁾ (*sic*) BELLONE RVFILIAE³⁾ || V. A. XXII. M. XI. D. XXI. FEC || C. CALIDIVS CVSTOS AMICO B. M. — Romae. Grut. 312, 7.

1) scil. aede. 2) Grut. Ed. 2da male *Eadem*. 3) Ita Fabrett. *Emend.* p. 11. Grut. *Rufilia*.

2317. . . . ELSINIVS CAPITOLINVS EX AEDE || BELLONAE PVLVINESIS¹⁾ FANATICVS. M. D. D. D. — Romae. Fabr. p. 498, 14. cfr. similem Inscr. Grut. 313, 1.

1) pulvinensis, „ex eo Bellonae templo, quod Pulvinari instructum erat.”

2318. L. LARTIO ANTHO CISTOPHO||RO¹⁾ AEDIS BELLONAE PVLVINENSIS²⁾ || FECIT C. QVINTIVS RVFINVS FRATRI³⁾ ET || DOMINO SVO PIENTISSIMO. CUI ET || MONVMENTVM FECIT INTERIVS AGIRO APOLLINIS ARGENTEI.⁴⁾ QVINTIVS || RVFINVS. — Romae. Don. Tab. VIII. p. LX. cum Gorii commentario. Mur. 179, 1.

1) mysticum igitur cultum habebat Bellona. 2) cfr. Grut. 313, 1. Fabrett. 312, 7. 3) fratri, quia fuerat ex eodem collegio fanaticorum Bellonae dictum ut *fratres Aruales*. 4) ager ita fortasse dictus, quia in eo erat aedicula Apollinis cum sigillo argenteo.

§. 16. RELIGIONES MATRIS DEVM MAGNAE IDAEAE. TAVROBOLIA. CRIOBOLIA.

2319. LABERIA FELICIA || SACERDOS MAXIMA || MATRIS DEVM. M. I. — Romae. Reines. p. 390, 58. Spon *Misc.* p. 150, 1. Visconti *Museo Pio-Clem.* 7. p. 105.

2320. C. CAMERIVS || CRESCENS || ARCHIGALLVS MATRIS || DEVM MAGNAE IDEAE ET || ATTIS¹⁾ POPVLI ROMANI || VIVVS SIBI FECIT ET || C. CAMERIO EVCRATIANO LIB || SVO. CETERIS AVTEM LIBERTIS VTRI||VSQVE SEXVS LOCA SINGVLA || SEPVLTVRAE CAUSA. H. M. H. E. N. S. — Romae. Grut. 308, 7. Millin *Mag. encycl.* 1806. 1. p. 407.

1) Cfr. N. 2353. Genus erat sacerdotii.

2321. D. M || MONVMENTVM || INSTITVIT SIBI || VIVVS || VLPIVSIVS¹⁾ || ARCHIGALLVS. — Tournay reperta 1824. Bulletin des sciences histor. Février 1827. p. 145. Cfr. similem apud Mur. 161, 3.

1) nomen videtur corruptum. An VLPIVS IVSTVS?

2322. In anteriori facie: TAVROBOLIO MATRIS D. M. ID || QVOD FACTVM EST EX IMPERIO MATRIS D || DEVM || PRO SALVTE IMPERATORIS CAES. T. AELII || HADRIANI ANTONINI AVG. PH. P. P || LIBERORVMQVE EIVS. ET STATVS COLONIAE LVGDVN || L. AEMILIVS CARPVS IIII VIR AVG. ITEM || DENDROPHORVS.

VIRE¹⁾ EXCEPIT ET A VATICANO TRANS||TVLIT. ARA ET BVCRANIVM SVO INPENDIO CONSACRAVIT || SACERDOTE ||

Q. SAMMIO SECVNDO AB XV. VIRIS || OCCABO²⁾ ET CORONA EXORNATO || CVI SANCTISSIMVS ORDO LVGDVNENS || PERPETVITATEM SACERDOTII DECREVIT || APP. ANNIO ATILIO BRADVA. T. CLOD. VIBIO || VARO COS³⁾ || D. D. D. *in altero latere*: CVIVS MESONYCTIVM || FACTVM EST V. ID. DEC. — Lugduni. v. *Journal de Trévoux* 1704. Ph. a Turre in Sallengr. *Thes. Ant.* 3. p. 862. de Boze in *Mém. de l'Acad. des Inscr.* 3. p. 441. cet. Mur. 333, 4.

1) testiculos interpretatur Mur. Recte. Alii sanguinem, alii cornua. Tu vide in Diis immortalibus §: *Mater Deūm magna*. 2) *οκκαβος τὰ περὶ τὸν βραχίονα ψέλλια*. Hesych. 3) p. Chr. 160. Inter omnia Tauroboliorum monumenta hoc videtur antiquissimum. v. Kautz de *Taurobolio*. Lips. 1738. p. 12., qui complures Inscriptt. huius generis collegit.

2323. VIRIBVS || AETERNI¹⁾ || TAVROBOLIO || SEMPRONIA || EVTYGIA. — Aug. Taur. *Marm. Taur.* T. 1. p. 130. Maffei *Mus. Fer.* p. 210, 2. Corrupte apud Mur. 130, 1.

1) i. e. *Aeternis*. Nam de ADGESTIS vix cogitandum.

2324. NYMPHIS. ET VIRIBVS || AVGVSTIS || L. GRANIVS L. F. PRISCVS || VI VIR AVG. III VIR. A. P || PRAEF. I. D. FONTEM || ET OMNEM (*sic*) OPVS || D. S. F || IDEMQ. DEDIC. — Velleiae. — Lama. p. 67, 24. A. P. *aedili potestate*.

2325. . . . SALV¹⁾ . . . IMP. L. SEPTIMI || . . . RI PH F. PERTINACIS AVG || ET M. AVRELI ANTONINI CAES || IMP. DESTINATI²⁾ ET IVLIAE AVG. MATRIS CASTROR || TOTIVSQUE DOMVS DIVINAE || EORVM ET STATV CCC³⁾ AVG. LVG || TAVROBOLIVM FECERVNT || SERTICIA VALERIANA ET || OPTATIA SPORA EX VOTO || PRAEEVNTAE AELIO ANTHOSA || SACERDOTE SACERDOTIA AEMILIA SECVNDILLA TIBICINE FL || RESTITVTO APPARATORE⁴⁾ VIRENIO HERMETIONE . . . INCHOATVM EST SACRVM III. NONAS MAIAS. CONSVMMATVM NONIS EISDEM || T. SEXTIO LATERANO. L. CVSPPIO || RV . . INO COS.⁵⁾ L. D. D. D. — Lugduni. Millin *Voyage* 1. p. 522.

1) Pro salute. 2) pro *designati*, ut C. Caesar in *Cenotaph. Pis.* l. 12. princeps designatus. Titus in nummo anni 824. u. c. Imperator designatus. 3) Coloniae Claudiae Copiae Augustae Lugdun. 4) i. q. apparitore. 5) p. Chr. 197. In alio monumento taurobolico Lugdunensi, in oppido Tain nunc conservato, Millin *Voyage* 2. p. 73. Grut. 30, 2. legitur: (*Taurobolium*) EX VATICINATIONE PVSONI IVLIANI ARCHIGALLI INCHOATVM XII. KAL. MAI. CONSVMMATVM VIII. KAL. MAI. cet. Pro *Serticia*, l. *Septicia* et pro *Anthosa*, *Antho*.

2326. AEMILIA || SERAPIAS || TAVROBOLIVM FECIT || PETRAM TAVROBOLIATAM POSVIT || PER. SACERDOTE || VALERIO PANCARPO || IDIB. MAIS || ANVLLINO. II || ET FRONTONE COS.¹⁾ — Beneventi. Oderic. p. 158. Petra taurobol. est lapis, qui sacrificii monumentum ad memoriam posteritatis contineret. Guther. de *Iure pontif.* 3, 5.

1) p. Chr. 199.

2327. MATRI DEVM || TAVROPOLIVM INDICTVM || IVSSV IPSIVS. EX STIPE CONLATA || CELEBRARVNT NARBON. — Narbone. Van-Dalen p. 786. Kautz p. 42. Mur. 130, 3. Donati p. 20, 4.

2328. ATTINI SACRVM || ET MINERVAE BERECINT¹⁾ || CONCORDIA COLLIB. IANVARĪ || CIMBALIOCO²⁾ SECVNDO OB || CRIOBOLIVM FACTVM M. D || M. I. TRADENTIB. SEPTIMIO || PRIMITIVO AVGVRE ET SAC || SERVILIA VARIA ET TERENCEIANA || FLAVIANA SACERD. XV. VIR || PRAEVNTE (sic) MAMIO SECVNDO || HAEC IVSSV MATRIS DEVM || IN ARA TAVROBOLICA DVOEDENA CVM VITVLA CREM || SVB DIE V IDVS APRILIS || MODESTO II. ET PROBO COS.³⁾ — Beneventi. Gud. 22, 4. Murat. 1980, 7. correctius ap. Donati 1. p. 179, 2. ex De Vita Inscr. 2, 9.

1) hinc intelligitur, quid sibi velit Minerva Paracenia in aliis lapp. ap. Donatum 1. p. 20, 5, 6, 7. 2) Egregia est Giovenazzii Aveia p. 23. coniectura pro CIMBALIOCO leg. CIMBAL. LOCO. i. e. Cymbalistria loco secundo. 3) p. Chr. 228.

2329. ATTINI SACRVM || ET MINERVAE || PARACENTIAE || TERENCEIA FLAVIANA SACERD. SECVNDO LOCO XV || VIR. OB. TAVROB TRADITVM A SERVILIA || VARIA SAC. PRIMA. — Romae. — Donati 1. p. 20, 6.

2330. ATTINI SACRVM || ET MINERVAE PARACENTIAE || L. SONTIVS PANCIVS IVSTINVS EQ. ROMANVS PRINCIPALIS DVVMVIR ET MVNERARIVS NATALIS COLONIAE OMNIBVS HONORIBVS PERFVNCT || ET SACERDOS MATRI DEVM M. I || IN PRIMORDIO SVO TAVROBOLIVM A SE FACTVM TRADENTE SIMVL COSINIA CELSINA || CONSACERDOTE SVA || PRAEVNTE FLAVIO LIBERALI HAR. PVBL. PRIMARIO. — Beneventi. Donati 1. p. 20, 7. cfr. De Vita Inscriptt. p. 2, 10.

2331. IVL. CLEMENTIANA TAVROPOLIVM ACCEPIT || HOSTIS SVIS || SACERD. TRAIANIO NVNDINIO¹⁾ D. N. GORDIANO II. ET POMPEIANO COS || VI. IDVS. DEC.²⁾ — Lactorae. v. HAGENB. Ep. ad Cannegiet. in *Mus. Turic.* 1, 2. p. 227. Donati p. 181, 1.

1) memoratur sacerdos iste in decem inscript. Lactoratibus taurobolatis. 2) p. Chr. 241.

2332. M. D. M. I || SACR. TRIB.¹⁾ TAVR. FECER || CVM SVIS HOSTIS ET APPARAM²⁾ || OMNIBVS L. DAGID. MARIVS. PONTIF. PERPET. CIVIT. VALENT || ET VERVLLIA MARTINA ET || VERVLLIA MARIA FIL. EORVM || PRO SALVTE IMP. ET CAESAR || PHILIPPORVM AVGG. ET OTACILIAE SEVERAE AVG. MATRIS || CAES. ET CASTROR. PRAEVNTIBVS SACERDOTIBVS IVNI || TITO XV VIR³⁾ ARAVSENS. ET || CASTRICIO ZOSIMIONE CIVITAT. ALBENS. ET BLATTIO || PATERNO CIVITATIS VOC || ET FABRICIO ORFITO LIBER⁴⁾ || PATRIS ET CETERIS ADSISTENTIBVS SACERDOTIBVS || V. S. L. M. LOCO VIRES CONDITAE. DIE PRID. KAL. OCT. IMP. PHILIPPO AVG. ET

TITIANNO COS.⁵⁾ — Deae Vocontiorum. Spon *Misc.* p. 98, LIX. Fabrett. 609, 79.

- 1) *Sacrae Tribus*; Spon: quod minime placet; sed quod substitutum probabilius, non habeo. 2) apparamentis. 3) notandi hi XV Viri in sacerdotiis Magnae Matris Idaeae. 4) Liberi patris sacerdote. 5) p. Chr. 245.

2333. Cum hoc sacerdote quindecimviro Matris Deum magnae iungimus alterum similem:

L. POMPEIO FELICISSIMO || IMMVNI DENDR.¹⁾ SVESVL²⁾ || ET SACERD. M. D. XV. VIR. IN || VICO NOVANENSI²⁾ PATRI L || POMPEI FELICISSIMI DECVR. ET || II VIR ET Q. ALIMENT OMNIBVS || REBVS³⁾ AC MVNERIB. PERFVNCTO D. CVLTOR. I. O. M. S. — Ad Novas prope Capuam. Romanelli *Topografia* T. 3. p. 594.

- 1) Dendrophoro Suessulano. 2) *Ad Novas* hic vicus appellatur in tabula Peutingeriana. 3) Lego: ONERIBVS, ut est in aliis Inscriptionibus. Ceterum genuinum reputo hanc inscr. etsi a Pratillio primum enotatam.

2334. CRIOBOLIVM ET || AEMOBOLIVM¹⁾ MOVIT || DE SVO PETRONIVS MARCELLVS SACERDOS VI KAL. DEC. IIII VIR PRIMO¹⁾ ET IVSTO. — Teate. Reines. p. 212, 221. correctius ap. Don. p. 138, 10. Mur. 374, 2.

- 1) Reines. *Aegobolium* tentavit, improbante HAGENB. 2) f. leg. pro IIII VIR PRIMO, IANVARINO, ut sit Consul a. p. Chr. 328. HAGENB. Sed videntur potius Quattuorviri I. D. Teatini, quam Consules Romani, etsi aliter videbatur etiam Muratorio, qui hoc saxum male ponit Antiquariae in Hispania.

2335. DIS MAGNIS || VLPIVS. EGNATIVS. FAVENTINVS || V. C. AVGV P. V. B. P. R. Q¹⁾ || PATER ET HIEROCERYX²⁾ D. S. I. M³⁾ || ARCHIBVCVLVS⁴⁾ DEI LIBERI || HIEROFANTA HECATAE. SACERDOS ISIDIS PERCEPTO || TAVROBOLIO CRIOBOLIOQ. IDIBVS AVGVSTIS. D. D. N. N || VALENTE AVG. V. ET VALENTINIA NO AVG. CONSS.⁵⁾ FELICITER.

VOTA FAVENTINVS BIS DENI || SVSCIPIT ORBIS⁶⁾ || VT MACTET REPETENS AVRATA || FRONTE BICORNES. — Romae. Grut. 27, 4.

- 1) Augur publicus Populi Romani Quiritium. 2) HIEROCORAX legi iubent Reines. ad. 1. 48, p. 95. Van Dalen *Diss.* IX, de *Concilio Amphiction.* p. 591. probante de Sacy *ad Ste-Croix* T. 2. p. 132. 3) Dei Solis Invicti Mithrae. 4) Archibucolus. Pigh. 5) p. Chr. 376. 6) Intelliguntur vicennalia. v. Salmas. ad *Lamprid. Heliogab.* c. 7.

2336. L. IVLIO V ..... || COS. III. NONC ... || EGITIVM TAVROBOLIVM ..... || VENERIS CAELESTAE.¹⁾ ET PANTELIV .... HERENNIA FORTVNATA INPERIO PEA ..... || PER TI. CLAVDIVM FELICEM SACERDOT ... || ITERATA EST. — Capo di Monte prope Neapolin. Marini *Atti* 2. p. 358.

- 1) Quum aliquot vocabula exciderint, admodum dubium est, num iungendum sit *Taurobolium Veneris Caelestis*, quod sane singulare esset.

2337. D. M || T. FLAVIO CITTVRSO PA ... || SODALES BALLATORES¹⁾ || CYBELAE BENEMERENTI FECERVNT. — Extra Roman. Mur. 485, 4. Saxii *Miss.* 3. p. 74.

- 1) v. Casaub. et Salm. ad Vopisci *Aurelian.* 6. Suidam in *βαλλίζειν*. Hinc *bal-*

lare, lat. et. ital. *ballo*. cet. HAGENB. Mss. Saxius contra legit: T. Flavius C. F. Thyrsus Sodales Balneatores.

2338. DIS M || L. VETTIO SYNTROPHO || RELIGIOSO || A MATRE MAGNA || CAPILLATO || VETTIA AMOR || DE SVO FECIT || POSTERISQVE EORVM. — Romae. Grut. 308, 5.

2339. SEX. ANNIVS || CELER || RELIGIOSVS || DE CAPITOLIO || H. S. E. — Romae. Grut. 1088, 2.

§. 17. SACRA ET MYSTERIA MITHRIACA.

2340. IMP. SEVERO ANTONINO AVG. III¹⁾ COS T. FL. LVCILIANVS || EQ. PVB. ET T. AVIDIACCVS FVRIANVS. EQ. PVB. SPELEVVM || SOLI INVICTO CONSVMAVER. CVR. AG. P. PETICEN. PRIMO. — Romae. Marini *Acti* 1. p. 94.

1) p. Chr. 213.

2341. PRO SALVTE || TIBERI. CLAVDI || MACRONIS. CON || FER. NOR.¹⁾ VELOX. SER || VIL.²⁾ SPELEVVM³⁾ CVM || OMNI APPARATV FECIT. — Aquileiae. Bertoli p. 2, 1. Mur. 28, 3.

1) Confectoris Ferri Norici. 2) Servus villicus. 3) Mithrae.

2342. . . . ORBIANVS || MYSTAGOGOS || . . . PLASTES. — Romae. Maff. *Mus. Ver.* 257, 3.

2343. DATIANO ET CEREALI CONS¹⁾ || NONIVS VICTOR OLYMPIVS V. C || PP.²⁾ AVR. VICTOR. AVGENTIVS V. C. P³⁾ || TRADIDERVNT PERSICA. PRI. NON. APRIL. FEL.

CONS. S. S.⁴⁾ TRADIDERVNT ELIACA || XVI. KAL. MAI. FELIC || OSTENDERVNT CRYFIOS VIII || KAL. MAI. FELIC.

D. D. N. N. VALENTE V. ET || VALENTINIANO IVNIORE PRIMVM || AVGG. CONS.⁵⁾ VI. IDVS APRIL || AVR. VICTOR. AVGENTIVS V. C. P. P. FILIO SVO AEMILIO CORFONI || OLYMPIO C. P.⁶⁾ ANNO TRICESIMO || CONSECRATIONIS SVAE TRADIDIT CORACICA || FELIC. CONS. S. S. OSTENDERVNT || CRYFIOS VIII KAL. MAI. FELIC. — Romae. Grut. 1087, 4.

EVSEBIO LIPPATIO⁷⁾ CONS || NONIVS VICTOR OLYMPIVS V. C. ET AVREL. VICTOR AVGENTIVS V. C || TRADIDERVNT LEONTICA V. IDVS || MARTIAS FEL.

DATIANO ET CEREALE CONS || NONIVS VICTOR OLYMPIVS V. C. P. P. ET AVR. VICTOR. AVGENTIVS V. C || P. TRADIDERVNT LEONTICA || XV. KAL. APRIL. FELIC. — Romae. Grut. 1087, 5.

1) p. Chr. 358. 2) Vir Clarissimus, Pater patrum. 3) Vir clariss. Pater, sensu mystico, ut sequens inser. interpretanda videtur. 4) supra scriptis. 5) p. Chr. 376. 6) Lege V. C. P. 7) i. e. Eusebio et Hypatio p. Chr. 359. v. Relandi *Fast.* p. 391.

2344. DEO. INVICTO || SOLI. TEMPLVM || A SOLO. RESTITVIT. VALERIVS || VENVSTVS. V. P. P || P. R.¹⁾ SICVTI. VOTO || AC. MENTE. CONCEPERAT. REDDITVS. SANITATI.

V. S. L. L. M. — Zwiefalten in regno Wirtembergiae. Memminger *Beschreibung des Oberamts Münsingen*. Stuttgart 1825. p. 47.

1) *Vice-Praefectus Praetorio Provinciae Raetiarum*, explicat Memminger. Vide, ne potius sit: *Vir perfectissimus, Pater Patrum*. Nescimus scil., utrum sit re vera in lap. P. P. R., an P. PR. literis fortasse nexis, T quoque includentibus.

2345. MAMERTINO ET NEBITA. ¹⁾ CONNONIVS VICTOR OLYMPIVS V. C. || ET AVR. VICTOR AVGENTIVS || TRADIDERVNT LEONTICA || KAL. APR. FELIC || ALIA. ²⁾ TRADIDERVNT CON. S. S. VI. IDVS APR. FELIC. LEONT || CONS. S. S. TRADIDERVNT || CHRYPHIOS VI. IDVS APR. FELIC. — Romae reperta 1648. Gud. 441, 4. Mur. 382, 5.

1) Alias Nevitta. p. Chr. 362. 2) f. *Eliaca*, ut N. 2343.

2346. L. APONIVS || CHRYSOMALIVS || OB GRADVN. PER || SICVM || DEDICAVIT. — Vasiono. Don. p. 66, 42. v. Gorium. Mur. 470, 6.

2347. VAL. MARINVS PATER SIGNV . . . || INVICTI MITRHE (sic) EX VOTO POS . . . — Romae. Marini *Atti* 1. p. 341.

2348. PRO SALVTE AVG || IN HONOREM D. D. SOLI || INVICTO MYTHR. HILARVS || AVG. LIB. TAB. P. R. N. ¹⁾ ET EPICTETVS || ARK. ²⁾ AVG. N || TEM. VETVSTATE CONLS ³⁾ || SVMPTV SVO CVM PICTVRA REFE ⁴⁾ || IMP. D. N. GORDIANO AVG. ET AVIOLA C ⁵⁾ || RO. DO. M IN ⁶⁾ MARCELLO PAT || D. VIII. KLS. IVLIAS. — Töltschach prope Clagenfurtum. a Turre *Mon. Vet. Antii*, p. 240. Mur. 360, 4. accuratius ap. Köppen *Wiener Jahrbücher*. T. 24. *App.* p. 8.

1) *Tabularius Publicus Regni Norici* recte explicat Köppen. 2) *Arcarius*. 3) *conlapsus*. 4) *refecerunt*. 5) p. Chr. 239. 6) Horum, ut vides, incerta est lectio apud Köppen. Murat. vero ita habet: AVIOLA C. ROM. D. N. LICIN. MARCELLO, explicatque. *Aviola Consulibus*. *Caio Romano vel Romilio Decurione Numerio* cet. Sed *Decurione* omnino reiciendum, quum *Decurio* nusquam vel summum Municipii magistratum, vel sacerdotium v. c. *Mithrae* denotet, quibus inscribi potuisset monumentum publicum. Neque felicis a Turre *Consulibus Romanis*, aut HAGENB. Mss. *Consulibus Romae* videntur divinasse. *Pater* h. l. ut in praecedente, et passim v. c. Mur. 26, 5. 27, 2. 360, 4. Grut. 34, 4. Reines. Cl. 1. 45. significat patrem sacrorum *Mithiacorum*. De filio item eorundem sacrorum accipio sequentem:

2349. D. I. M || IN. HONOR || DOMVS DIVIN || EPIVS ARIMINENSIS FILIVS. — Viruni. Köppen. l. 1.

2350. D. M || L. SEPTIMIVS AVGG. LIB. ARCHELAVS || PATER ET SACERDOS INVICTI || MITHRAE DOMVS AVGVSTANAE || FECIT SIBI. ET COSIAE PRIMITIVAE || CONIVGI BENEMERENTI LIBERTIS LIBERTANIVSQUE POSTERISQUE EORVM. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 529.

2351. KAMENII || ALFENIO CEIONIO. IVLIANO || KAMENIO V. C. Q. K. ¹⁾ PRAETORI TRIVMF. VII. VIRO EPVLONVM || MAG. P. SC. ²⁾ SVMMI INVICTI MITRAI. HEROFANTE AECATE. ARCB. ³⁾ DEI. LIB. XV || VIRO SF. TAVROBOLIATO. D. M || PONTIFICI MAIORI. CONSVLARI PROVINCIAE NVMDIAE || IVSTITIAE EIVS PROVISIONI || BVSQUE CONFOTIS OMNIBVS || DIOCESEOS || (sic)

GENTILIS P. M. ⁴⁾ RESIVIVS CORNICVLLARIVS CVM CARTVLARIS ⁵⁾ OFFICII STATVAM || IN DOMO SVB AE . . . E POSVERVNT. — Romae. Oderic. p. 131. circa 330. p. Chr.

1) Q. K. Quaestori candidato. „*Candidati principis solis libris principalibus in Senatu legendis vacant.*” Vlpian. *de offic. Quaest.* Tit. XIII. Praetorem Triumphalem cum Flavioli et Constantiniano primus creavit Constantinus. Cod. Theod. L. IV. T. IV. Leg. 5. 2) Magistro publico sacrorum s. sacerdotum; idem fortasse qui alias „*Pater patrum Dei solis inuicti*” audit. v. Oderic: 3) Archibucolus (βούκολος) Dei Liberi, sub tauri forma interdum culti. XV. Viro sacris faciundis. — D. M. Deūm matris. 4) P. M. Princeps Magistriariorum? 5) cartularii, alias chartophylaces.

2352. DĪS || MAGNIS || MATRI DEVM ET ATTIDI. SE||XTILIVS AGESILAVS AEDESIVS || V. C. CAVSARVM NON IGNOBĪLLIS AFRICANI TRIBVNALIS ORATOR ¹⁾ ET IN CONSISTORIO || PRINCIPVM. ITEM MAGISTE||R LIBELLORVM ET COGNITION || SACRARVM. MAGISTER EPISTVLLAR. MAGISTER MEMORIAE || VICARIVS PRAEFECTOR. PER || HISPANIAS. VICE S. I. C. ²⁾ PALTER PATRV ³⁾ DEI SOLIS INVICTI MITHRAE. HIEROPHANTA || HECATAE. DEI LIBERI ARCHIBVCOLVS. ⁴⁾ TAVROBOLIO || CRIOBOLIOQ. IN AETER||NVN RENATVS. ARAM SACRA||VIT DĪ. NN VALEN||TE V. ET VALENTINIANO || IVN. AVGG. CONSS. IDIB || AVGVSTIS (p. Chr. 376.) — Romae. Mazoch. 47, 1. Grut. 28, 2. Hanc et sequentem, etsi Matri Deūm et Attidi dicatas, consulto huc collocavimus, quia exhibent Patrem Patrum et Patrem sacrorum Mithracorum.

1) Hinc apparet Advocatorum Africae honoratam admodum fuisse conditionem; cfr. Grut. 462, 1. Guth. Lib. 3. *de Off. D. A.*, ubi p. 424. laudat illud Apollinaris Sidonii *Quum advocatorum finiunt actiones, incipiunt dignitates.* Gud. in *A. E. Suppl.* T. V. p. 20. 2) Has siglas praestet fortasse explicare simpliciter *Vice sacra iudicans*, potius quam cum Scalig. *Vice Sacra Iudex Cognitionum.* HAGEN. 3) Hinc explicandae notae P. P. in Grut. 192, 3. 4) Ad eadem orgia s. mysteria Bacchica pertinent inscriptiones quaedam sub finem huius capituli exhibendae.

2353. M. D. M. IDEAE ET ATTIDI MINOTVRANO S || NOBILIS IN CAVSIS FAMA CELSVSQUE SABINVS || IHC PATER INVICTI MYSTICA VICTOR HABET || SERMO DVCS . . . . . RESERVANS || CONSIMILES AVFERT . . . . . || ET VENERANDA MOVET CYBELES TRIODEIA ¹⁾ SIGNA || AVGENTVR MERITIS SIMBOLA TAVROBOLI || RVF. CEIONĪ. CAE SABINI F. V. C. P. M. HIEROF. D. HECAT. AVG. ATVS || PVB. P. R. Q. ²⁾ PATER SACROR. INVICTI MITHRAE TAVROBOLINVS || M. D. M. ID. ET ATTIDIS MINOTVRANI ET ³⁾ ARAM III. ID. MART || GRATIANO V. ⁴⁾ ET MEROBAVDE CONSVLIBVS DEDICABIT (*sic*)

ANTIQA GENEROSE DOMO CVI REGIA VESTAE || PONTIFICI FELIX SACRATO MILITAT IGNE || IDEM AVGV. TRIPLICIS CVLTOR VENERANDE DIANAE || PERSIDICIQVE MITHRAE ANTISTES BABYLONIE TEMPLI || TAVRIBOLIQ SIMVL MAGNI DVX MYSTICE SACRI. — Romae. Grut. 28, 6. Burmann. *Anthol.* T. 1. p. 31. sed correctius ap. Mur. 387, 2.

1) confunditur h. l. Cybele cum Diana *ἑρμιόδω.* HAGEN. 2) Atys publicus Populi Ro. Quiritium. 3) fortasse corruptum. 4) Ligorius melius III. p. Chr. 377.

2354.

AGORII

VETTIO AGORIO
PONTIFICI VESTAE
PONTIFICI SOLI
QVINDECIMVIRO
AVGVRI
TAVROBOLIATO
CVRIALI
NEOCORO
HIEROFANTAE
PATRI SACRORVM

PRAETEXTATO V. C.
QVAESTORI
CANDIDATO
PRAETORI VRBANO
CORRECTORI TVS
CIAE ET VMBRIAE
CONSVLARI
LVSITANIAE
PROCONSVLI
ACHAIAE
PRAEFECTO VRBI
PRAEF. PRAET. II.
ITALIAE ET ILLYRICI
CONSVLI
DESIGNATO.

A latere sinistro: DEDICATA KAL. FEB. DN. FL. VALENTINIANO AVG. III || ET EVTROPIO CONSS. ¹⁾ — Romae. Grut. 1102, 2.

¹⁾ p. Chr. 387.

2355. DD. NN. FL. VALENTINIANO ET GRATIANO ¹⁾

.... RATORIBVS ²⁾ SVIS
CEIONIVS. RVFIVS. VOLV^{si}
ANVS. V. C. ET INLVSTRIS
EX VICARIO ASIE. ET CEIO
NI. RVFI. VOLVSIANI V. C
ET. INLVSTRIS EX PRAEFECTO *prae*
TORIO. ET EX PRAEFECTO VR^{bis}
ET CECINE LOLLIANE CLAR^{issi}
ME ET INLVSTRIS FEMINE
DEAE ISIDIS. SACERDOTIS FI^{lius}
ITERATO. VIGINTI. ANNIS EX *Percep*
TIS TAVROBOLIS. VI. ARAM CONSTITV^{it}
ET CONSECRAVIT. X. KAL. IVN. D. N VALENTINIANO AVG ET NEOTERIO Cos. — Romae ex Smetii

ἀντὶψία Grut. 28, 5. Habet iam, sed corrupte Mazoch. 163, 1. Ex interpolationibus Ligorii Mur. 392, 1.

1) VALENTE ET VALENTINIANO AGG. ex interpol. Ligorii Mur. Non vidit scil. Ligorius, prima taurobolia mota sive percepta fuisse a Ceionio a. p. Chr. 370. Valentiniano I. et Gratiano Impp., iterata vero post viginti annos (ut Mur. 130, 6. corrupte ap. Rein. p. 211, 220. Spon *Misc.* p. 200, 1. P. S. P || POS XX ANN || TAVROBOLIVM || ITER, DE SVO || C. PETRONIVS || SACER. SABI || MOVIT II.) cum ara ista occasione dedicata a. p. Chr. 390., quem indicant Coss. notae. 2) ORATORIBVS Ligor. Mur. *Imperatoribus*. Saxius *Miss.* 4. p. 119. Ceterum vides ex hac inscript. anno adhuc 390. p. Chr. mentionem fieri solitam esse in monumentis publicis sacrorum Magnae Matris et Mithriacorum, quamquam Sainte-Croix *Mystères* T. 2. p. 150. haec affert: „Les mystères et les fêtes de Mithra furent proscrits l'an 378 de l'ère vulgaire; et l'autre sacré des Mithriaques fut aussitôt ouvert et détruit par les ordres de Gracchus, préfet du prétoire. Hieron. Ep. 57. ad Laet. T. IV. Opp. col. 591. Prosopograph. Cod. Theodos. in Cod. Theod. Gothofr. T. VI.

p. 364." — De Mysteriis Mithrae variisque eorum gradibus v. praeter a Turre *Mon. vet. Antii*, Zoëga *Abhandl.* p. 89. Seel *die Mithrageheimnisse*. Aarau 1823. -8. Sainte-Croix *Mystères*, p. 132. Hic scriptor in eo potissimum errare videtur, quod Cryphios (κρυφίους) inscriptionum a nobis quoque allatarum confundit cum gryphibus Appuleii *Metam.* XI. p. 804. Hinc dracones Indici; inde gryphes Hyperborei. Gradus omnes horum mysteriorum, ni fallor, conservarunt inscripti.; nam *Hierocoraca* quoque habes ap. Grut. 27, 2. et in Tauroboliat nostris supra N. 2335. Contra Grut. 341, 2. de his Mithriacorum mysteriorum gradibus non est interpretandum:

2356. FL. PVBLICIAE. V. V. MAX || MERITO SANCTISSIMAE AC PIISSIMAE. QVAE RITE ET PERVIGILI ADMINISTRATIONE OMNES GRADVS. LAVDE || CVMVLATA. SACRA SVA VENERATA VIUIT. VT SECVLARI AETATE MINISTERIO || ADSIT. ET IN FVTORO (sic) PERSEVERET || Q. TERENTIVS RVFVS ET CAENIA || VERISSIMA. PARENTES || TERENTIAE RVFILLAE V. V || CVIVS MVLTITEMPORIS BONITATEM || ET HVMANITATEM EIVS CIRCA SE || IN BREVI SENSERVNT. Ex altero latere: DEDICA... || DD. NN. VALE... || GALLIEN... — Romae. Iam vides ex ultimis his lapidibus, exeunte seculo quarto iunctum plerumque et confusum fuisse cultum Matris Deum Magnae, et Mithrae.

§. 48. SACRA BACCHICA. MYSTERIA.

2357. L. LVCCEIO L. F. TER || HIBERO || II VIR. ITER. Q. Q PATRONO || SACERDOTI SACROR. SAVADIOR¹⁾ || CYR. R. P. INTERAMNAT. LIRIN || EORVND. ET PATRONO || IVDICI CCCC. SELECTO || CASINATES PVBL. OB || MERITA EIVS || D. D. — Casini. Grut. 431, 7:

1) Sabazia, Sabadia, Sebadia Sacra: v. Salmas. ad *Hist. Aug.* T. 1. p. 270. Hack. Sainte-Croix *Mystères* 2. p. 93.

2358. PONTIVS DAIVCVS. SPIRARCHES¹⁾ LIBERI PATRIS STIBADIVM... || TVIT LOCO .... — Romae. Fabrett. p. 676, 29,

1) σπειράρχης a σπείρα.

2359. FLA. PROCLA CAL. PRO SALV. AVGG. NN

ET SPIRA. M. AVR. SABINVS D. D. D. SVPL. C. IVL. CALOCAERO. IEROF.

— Romae in basi simulacri Hecates. Fabrett. p. 535, 385. Sed correctius ap. Marini *Atti* 2. p. 556., qui explicat: Flavia Procla Calocaeri (uxor) et Spira, i. e. initiati Bacchi; item M. Aur. Sabinus dono dederunt, supplicante C. Iul. Calocaero Hierophanta.

2360. PRO SALVTEM ET VICTORIAS || DD NN || IMPP. SEVERI ET ANTONINI AVGG || ET IVLIAE AVG. MATRI AVGG. TOTIVSQ || DOMVS DIVINAE EORVM || EX CONCESSV. IN PRAEDIIS SVIS. SACRARIVM. DEI LIBERI CVM AEDICVLA ET COLVMNIS SVIS. INPENDIS. MARMORA NVNC || ET AREAM ET ORTVLVM SVPER NYMPHIS. QVI LOCVS APPELLATVR MEMPHI¹⁾ || DONVM DEDERVNT SPIRAE. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 556. Maffei *Mus. Ver.* 254, 1.

1) locus sacer a Memphi Aegyptia, quam diligenter inspexerat Severus per Aegy-

ptum iter faciens (Spartian. in *Severo* C. 17.) ita ab eo nominatus. v. Marini *Atti* p. 628.

2361. FABIAE ACONIAE PAVLLINAE C. F. || FILIAE ACONIS.¹⁾ CATVLINI V. C. || EX. PRAEF. ET CONSVLIS ORDIN²⁾ || VXORI VETTĪ. PRAETEXTATI V. C. PRAEF. ET CONSVLIS DESIGNATI || SACRATAE APVD ELEVSINAM || DEO BACCHO.³⁾ CERERI ET CORAE || SACRATAE APVD LAERNAM DEO || LIBERO ET CERERI ET CORAE || SACRATAE APVD AEGYNAM || DEABVS. TAVROBOLITAE. ISIAE || HIEROPHANTRIAE DEAE HECATAE || [GRAECO. SACRATAE⁵⁾ DEAE || CERERIS.] — Beneventi vel Anconae. Grut. 309, 3. cfr. simillimam, imo eandem Romae exstantem ibid. 2.

1) ACONII. 2) p. Chr. 349, 3) IACCHO 2. 4) SACRANEAE 2. Consule omnino de Vita *Ant. Benev.* T. 1, p. 95., qui postrema GRAECO - - CERERIS recte pro spuriis habet.

2362. D. M || MESSORI¹⁾ || MYSTAE || BATHYLIANENSES. — Hortae. Mur. 107, 1.

1) HAGENB. Mss. pro sepulchrali habet. (v. Mur. dubitantem ea de re post Fontaninum.) *Messori* vel dandi, vel *Messori* gignendi casu. *Mystas Bathyl.* denique explicat: cultores divorum lapidum, Baetylhorum.

2363. EX IMPERIO || GENĪ ALOTIANI || EVARISTVS SERVIVTOR DEORVM.¹⁾ EX VIISO LIB. AN.²⁾ — Florentiae. Gor. *Etr.* 3. p. 104, 400.

1) Alias inter Christianos lapp. inveniuntur *Servitor B. Marcellini martyris; servitores ecclesiarum.* cet. 2) libenti animo.

§. 19. SODALES TITHI. — AVGVSTALES. — CLAVDIALES. FLAVIALES. TITIALES. HADRIANALES CET.

2364. IMP. CAESARI || VESPASIANO AVG. PONT. MAX || TR. POT. VIII. IMP. XXVII. P. P. COS. VIII. DES. VIII.¹⁾ CENSORI || CONSERVATORI CEREMONIARVM PVBLICARVM ET RESTITVTORI || AEDIVM SACRARVM || SODALES TITHI.²⁾ — Romae. Grut. 243, 7. cum Addend. 270, 2. Don. p. 127, 56. Mur. 185, 5. Cfr. in Mon. Histor. N. 678.

1) p. Chr. 78. Ceterum IMP. XXVII. mendosum est. 2) Alium Sodem Titium habes ap. Marini *Atti* 1. p. 157. Idem etiam Titienses:

2365. P. CORNELIO DOLABELLAE || COS.¹⁾ VII. VIRO EPVLONI. SODALI || TITIENSI LEG. PRO. PR. DIVI || AVGVSTI ET TI. CAESARIS || AVGVSTI CIVITATES SVPERIORIS || PROVIN CIAE HILLYRICI. — Epidauri in Dalmatia. Don. p. 205, 174. Mur. 299, 5.

1) p. Chr. 10.

2366. NERONI. CAESARI || GERMANICI. CAESARIS. F || TI. CAESARIS. AVGVSTI. N || DIVI. AVGVSTI. PRO. N || FLÁMINI. AVGVSTÁLI || SODÁLI AVGVSTÁLI || SODÁLI. TITIO. FRÁTRI. ARVÁLI || FÉTIÁLI. QVAESTORI || EX S. C. — Romae. Marini *Atti* 1. p. CLXXII.

Sodaliū Augustaliū in Vrbe institutorum rara sit mentio in lapp.
v. c. Marini *Atti* 1. p. 48. T. 2. p. 707. 780. 784.

2367. G. IVLIO. ASPRO || COS || PRAETORI CVRATORI ||
VIAE APPIAE SODAL. AVGVSTALI || TRIB. PLEB. QVAESTORI ||
PROVINC. AFRICAE. CVRAT. AEDIVM SACRARVM || PROVINCIA
BRITANNIA || PATRONO. — In radicib. Montis Tusculani. Marini
Atti 2. p. 785. hic correcta ex similibus eidem Aspro Cos. anni p.
Chr. 242. dicatis.

Distinguendos autem esse Flamines Augustales a Sodalibus Aug. et
a Seviris Aug. docuit Noris *Cenot. Pis.* 1. C. 4. 6. idque demonstrant
lapp. ap. Grut. 237. 4. 3. Cfr. Marini *Atti* 2. p. 706.:

2368. NERONI CAESARI GERMANICI F || TI. AVGVSTI N.
DIVI AVG. PRON. FLAMINI AVGVSTALI || SODALI AVGVSTALI. —
Romae. Cfr. similem supra; N. 2365., quocirca Flamines Augustorum
ab his segregatos inter reliquos flamines retuli. Ceterum quaecunque
de Sodalibus Augg. et Seviris ex inscriptt. colligi possunt, eleganter
complexus est Morcellius *St.* 4. p. 48., ad quem lectores amando. —
Seviros Augustales Municipiorum, vide in Capite de Re municipali.

2369. IMP. CAES. DIVI TRAIANI || AVG. COS. VI. F. DIVI
NERVAE. COS. III. TRIB. P. II. NEPOTI TRAIANO || HADRIANO
AVG. PONT. MAX. TRIBVNIC. POT. XII. P. P. COS || III. 1)
MARCVS MESSIVS RVSTICVS || AEMILIVS PAPVS ARIVS PRO ||
CVLVS IVLIVS CELSVS 2) SODAL || AVGVSTAL. III VIR. VIA-
RVM || CVRANDARVM. TR. MIL. LEG. III || AVG. PR. PR. 3)
PROVINC. AFRI||CAE. TRIB. PLEB. PR. PEREGRIN || CVRATOR
VIAE AVRELIAE || LEG. LEG. AVG. XX. V. V. 4) OPTIMO ||
PRINCIPI. — In Vico Coronili agri Vtrariensis in Hisp. Don. 146, 13.
Mur. 236, 4. Cfr. Maffei *Osserv. lett.* T. 4. p. 344.

1) p. Chr. 129. 2) Eiusdem viri *πολυωνύμου* saxa sunt Grut. 256, 2. Mur.
2005, 1. 3) Proprætor. 4) Valentis Victricis. Ceterum insueta est ratio numerandī
Consulatus et annos Tribunitiae Potest. præcedentium Augustorum. Mur.

2370. Ad imitationem tum Sodaliū Augg. tum Sevior. Augg., poste-
riorum Imperatorum et Sodales et Seviri passim sunt instituti, quorum
præcipuos hic habes Claudiales, Flaviales et Hadrianales. Ex lapide
in Vico Avio reperto, quem dabimus mox N. 2374., colligi fortasse
potest, Seviratū certe Claudiale temporarium quibusdam in oppidis
fuisse, non perpetuum. Memoratur enim VI Vir iterum Claudialis.

2371. C. VERONIVS 1) || CARPVS VI. VIR. CL. MAI 2) || VE-
RONIAE || TROFIME SACER || MATRIS DEVM || MATRI || SAN-
CTISSIMAE || ET VERONIO PRIMO. — Veronae. Mur. 165, 4.
Maffei *Mus. Ver.* p. 83, 4.

1) id est Reip. Veronensis libertus. 2) Incertum compendium, *Sevir Claudialis*
maior? an coniungendum cum feminae istius nomine?

2372. D. M. S || M. SERVENI || ALEXANDRI || AVG. CLAVD. 1) ||
BENEVENTI || VIX. AN. XCVII || M. II. D. XII. IVNIA || CA-

PREOLA CONIVGI BENEMER. — Beneventi. de Vita *Inscriptt.* 10, 18. Donati 1. p. 92, 4.

1) Augustalis, Claudialis.

2373. D. M. S || A. VIBBIO IANVARIO || CLAVDIALI AVGV-STALI || CVR. MVNER. DIEI VVS ¹⁾ || AVLI VIBBII IVSTINVS || IVSTIANVS IANVARIVS FILI. PATRI. BENEM. P. — Beneventi. Reines. Cl. V. 18. de Vita *Inscriptt.* p. 10, 14. Mur. 191, 4. Donati 84, 1., omnes corrupte; v. Saxii *Miss.* 3. p. 79., cuius typum dedi: idem pro IVSTIANVS probabiliter *Iustinianus*.

1) Curatori muneris gladiatorii diei nuius.

2374. L. AVFILENVS || ASCANIVS || VI. VIR II || CLA. ET AVG ¹⁾ || SIBI ET || CATIAE T. F. || RHODE || VXORI. — In Vico Avio dioecesis Tridentinae. Mur. 192, 3. 2049, 5. Maffei *Mus. Ver.* 114, 3. Sambuca *Memorie* p. 393.

1) Sevir iterum Claudialis et Augustalis. Gfr. Fabrett. p. 402, 300. Maffei *Mus. Ver.* 114, 2. Maffei: AVFILLENVS et RHODAE.

2375. C. BELLICVS ¹⁾ NATALIS TEBANIANVS COS || XV. VIR. FLAVIALIVM. ²⁾ — Pisis, in sarcophago. Gor. *Etr.* 2. p. 18. Mur. 307, 3.

1) Bellicius, *Almelov.* u. c. 821. p. Chr. 68. 2) uti erant Seviri Augustales, ita XV. viri Flaviales. Attamen Seviri quoque Flaviales Laude Pompeia habet Grut. 96, 10. Ceteros *Flaviales* in *Inscriptt.* memoratos satis diligenter enumeravit Gorius l. l. Temporarii isti fuerunt honores, Augustalium ordo postea quum cuncta eiusmodi instituta amplexaretur ac veluti absorberet.

2376. M. POPILIO. M. F. QVIR || FAVSTO LVCLIO || SODALI TITIALI ET SODALI AELIAN || HADRIANALI ¹⁾ ET FAVSTINIAN || VIXIT ANN. LXXXVI || MENS VII. D. VI. H. VIII || C. POPILIVS M. F. QVIRINA || CAEPONIANVS || FIL. INDVLGENTISS. POS || KAL. SEPTEMB || M. AVRELIO SEVERO II || TI CLAVDIO POMPEIANO COS. ²⁾ — Tibure. Don. p. 140, 19. Mur. 337, 4. Est suspecta.

1) Sod. Hadrianalem habes etiam p. Chr. 193. Mur. 345, 3. 2) p. Chr. 173.

2377. L. RVGONIO L. F. || PAP. VRINATIO || LARCIO. QVIN-TIANO. COS. SODAL || HADRIANAL. LEG || LEG. XIII. GEM || DONIS || MILITARIB. DONAT || AB IMP ..... || ANTONINO AVG. PROCOS. PROVINC. SARD || IVRID. PER APVLIAM || PRAEF. FRVM. DAND || PRAETOR. AEDIL. Q || PROVINC. AFRIC || SEVIR || CHRYSOPAES. EVTYCHES .... || SERVI || DOMINO, OPTIM. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 113, 1.

2378. DIANAE CONSERVATRICI || PRO SALVTE ... ANIN || COS. FLAMIN. AVG. PROCOS || PONTIF. SODALIS AVRELIANI ANTONINIANI. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* p. LXXXI. 8. Nota flaminem, eundemque pontificem, tum Sodales Aurelianos Anton. ut Claudiales, cet.

2379. C. CAERELLIO FVFIDIO || ANNIO RAVO. C. F. OVF || POLLITTIANO SODALI MARCIANO. AVRELIANO || COMMODIANO. HELVIANO || SEVERIANO. ¹⁾ III VIR. MONET || A. A. A.

F. F. TRIB. LATICLAVIO || LEG. III. CYR. VI VIR. EQVIT. ROM || TVRMAE PRIMAE. QVAESTOR || CANDIDATO || IMP. CAESARIS. M. AVRELI || ANTONINI. PH. FELICIS. AVG || TRIB. PL. CANDIDATVS. 2) PR. HASTAR. 3) C. V || FVFIDII. AMYCVS ET || CHRESTINA. 4) NVTRITORES. — Romae. Grut. 379, 7.

1) v. Capitolin. in *Pertin.* 15. ibique Casaub. 2) v. Vales. ad *Ammian.* Marc. 20, 9. 3) Praefectus Hastarum. Scalig. An fuit PRIMUS HASTATUS? 4) i. e. Fufidius Amycus et Fufidia Chrestina.

§. 20. APOLLINARES. — MERCVRIALES. — CONCORDIALES.

2380. Mutinae inprimis frequentes esse Apollinares (magistros et sodales), ut Patavii Concordiales, monuit Murat. 189, 4.: C. ALBIVS C. L. PHILODAMVS || APOLLINARIS SIBI ET C. ALBIO C. L. CASVLONI || C. ALBIO C. L. INGENVO || C. ALBIO C. L. CLARO || LIBERTIS FIERI IVSSIT. — Mutinae.

2381. D. M || L. AVIDIVS 1) || L. L. PHILOGENES || MERC. ET AVG. VIX. AN. LXV || FILI. PIIS. PATRI. 2) — Meiani. Mur. 490, 6. Grut. 317, 4. Don. Cl. V. 208. Saxii *Miss.* 3. p. 77.

1) AVRELIVS. Grut. 2) FECIT. Grut. prob. Saxio. Est tamen soloecum.

2382. CN. RVSTIVS CN. L || FESTIVOS MERCVRIA 1) || ET MERCATOR SIBI ET RVSTIAE CN. L. MA. 2) CONLIB || FECIT. H. M. H. N. S. — Beneventi. Grut. 645, 7. correctius ap. de Vita *Inscr.* 27, 6. Donati 1. p. 84, 5.

1) Mercurialis. 2) matri.

2383. Rudiis quidem MERCVRIALES tanquam ordo memorantur distinctus a Decurionibus, Augustalibus et Populo in inscript. ap. Morcellium *Opp. Epigr.* T. V. p. X., quam dedimus in geograph. Ital. N. 134.

2384. L. DVCEN || ATIMET || PATAVI || AVG. CONC 1) || PYRALLIDI || LIB. IN F. P. XI. R. 2) P. XL. — Pernumiae, in agro Patav. — Donati 1. p. 92, 5. Polcastro p. 26, 22.

1) Augustalis, Concordialis. 2) Retro.

§. 21. COLLEGIA ET SODALICIA SACRA. CVLTORES DEORVM.

Confer etiam Caput de Collegiis, Corporibus et Sodaliciis artificum.

2385. EX S. C. 1) DENDROPHORI 2) CVRATI QVI SVNT || SVB CVRA XV. VIR. S. F. 3) CCVV 4) || PATRON L. AMPIVS STEPHANVS SAC || M. DEL. 5) QQ. DEND. 6) DEDICATIONI HVIVS || PANEM VINVM ET SPORTVLAS DEDIT. (*Sequuntur nomina LXXXVI.*) — DEDICATA VII. ID. OCT. III. ET SEMEL COS. 7) — Puteolis. Spon *Misc.* p. 56, 1. Reines. 369, 23.

1) ex *Senatus* (Puteolani) *Consulto* vel ex *Sententia Collegii*, quod praestare puto. 2) hi *dendrophori* ad religiones pertinent; alios profanos agnosceas necesse est, ubi v. c. iunguntur fabris. 3) Sponius male ST. 4) *Clarissimorum Virorum.* 5) fuline

DEVm? 6) *Quinquennalis Dendrophororum.* 7) vide de hac formula, a Reinesio M. ACIL. C. OMOL. COS. et Hagenbuchio TERTVLLO ET CLEMENTE conicientibus minime intellecta, Marini *Iscriz. Alb.* p. 49. Significatur annus 202. p. Chr., quo Severus tertium, Caracalla primum Consules processerunt. Cfr. Murat. 158, 1. Notanda in primis cura, quam XV. Viri S. F. in haec quoque collegia exercebant. v. *Res Sacras* §. XV *Viri S. F.*

2386. SANCTO SILVANO SACR || EVTYCHES COLLEGI || MAGNI LAR. ET IMAG.

DOMIN.

INVICTI (haec coronâ cincta.)

ANTONINI PII

FELICIS AVG.

P. P.

SER. ACTOR. DD || HORTIS ABONIANIS || ARAM MARMOREA || CVM SVO SIBI SIGILLO SILVANI. — Romae. Fabrett. 120, 11. HAGENB. iungit: Eutyches servus actor collegii magni larum et imaginum — Antonini . .

2387. D. M. T. FLAVI || AVG. LIB. MYRTILI || IANVARIANI || SCRIBAE || COLLEGI MAGNI. — Romae. Fabrett. p. 447. XI., qui Collegium isthoc magnum unum ideinque fuisse putat cum Collegio Larum et Imaginum.

2388. D. M || EPITYMETO AVG. L || EX COLLEG || SANCTVAR || POSVER. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 92, 4. Collegium *Sanctuarii* hinc unice notum: de tabulario s. ἀρχεῖον principis cogitat Maff.

2389. D. M. S. FLAVIO || AVG. LIB. TROPHIMO CONSTITVTORI. COLLEGI NVMINIS DOMINORVM || QVOD EST SVP. TEMPLO DIVI CLAVDI. QVI VIXIT ANNIS LXXXVII. V. V. V. 1) || ALIQVANDO SECVRS SVM. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 96, 5.

1) V. V. V. i. e. vale, vale, vale. Serv. *ad Aen.* 2, 644. Domini sunt Vespasianus et Titus. v. Marini *Attii* 1, p. 113.

2390. N. PETTIO N. F || GAL. RVFO || II. VIR. Q. ALIMENT || CVR. PEC. PVBLICAE || CVRATORI FRVMENT || CVLTORES IOVIS || OB MERITA EIVS || L. D. D. D. — Avellae. Donati 1. p. 94, 4.

2391. P. ACHLIO P. F. MEN || PAVLLO IIIII VIR. AVG. Q COL || AED. II VIR || FLAMINI DIVI AVG || CVR ANNONAE || CVR. MVNERIS PVBLICI || CVR. KAL. 1) CVLTORES IOVIS || ARKANI || REGIO MACELLI || PATRONO DIGNISSIMO || L. D. D. D. *In altero latere:* DEDICATA V. IDVS || MAIAS || ARRIANO ET PAPO || COS 2) || CVRANTE TI... || VITALE IIIII || VIR. AVG. — Praeneste. Gor. in Don. p. XLI. Mur. 181, 7. Saxii *Miss.* 3. p. 67.

1) Kalendarii. 2) p. Chr. 243.

2392. M. AVRELIVS SVCCSVS AVG || LIB. A CVRA AMICORVM. QQ. ET || POMPONIA VICTORINA MAT || COLL. LIBERI

PATRIS¹⁾ DD. — Romae. Ficoroni in Reimari *comment. de vita I. A. Fabricii*. p. 255.

1) Religiosum hic legitur collegium Liberi P., cui donum dederunt Successus, quinquennalis eiusdem Collegii, et mater eius (non Collegii, quamvis memorantur Matres Collegiorum, cfr. Murat. 518, 2. 523, 3. sed Successi) Victorina. Alibi nondum legi. Fortasse Collegium Liberi significatur etiam Grut. 67, 5. HAGENB.

2393. HIC AGER IVG. VII CVM CISTERNA || ET TABERNIS EIVS EORVM POSSESSORVM || IVRIS EST. QVI IN CVLTV CORPORIS HELIOPOLITA || NORVM SVNT. ERVNTVE. ATQVE ITA IS AC || CESSVS IVSQ. ESTO PER IANVAS ITINERAQVE || EIVS AGRI. QVI NIHIL ADVERSVS LECEM (*sic*) || ET CONVENTIONEM EIVS CORPORIS FACERE || PERSEVERAVERINT. — Casertae. Marini *Atti* 2. p. 542. Pertinet hic titulus ad cultum Iovis Heliopolitani.

2394. MERCVRIO AVG. IVLIVS LVCIFER SAC. ET || CVLTOR EIVS TITVLVM CVM SCR. T D.¹⁾

VIATOR GAETVL	I	MAXIMVS VIATORI	S
AVITVS MAGN	I	MAXIMVS TERT	I
SPECTATVS SEXT	I	IVLIVS SECVND	I
SECVNDINVS SECVND	I	ALILIVS FIRMV	S
FINITVS MAGN	I	CASSIVS SENILI	S
CRESCENS NERTOMAR	I	SECVNDIN MAXIM	I
MAXIMVS QVINT	I	PRESENS RESPECT	I
CALVINIVS MARTIALI	S	SATVRNIN VIATORI	S
AEMILIVS SPECTATV	S		
CALVINIVS MARTIALI	S		
AVITVS SECVND	I		

— Celebiae. E Duellii *Lucubr. Epist.* p. 8, 9. Mur. 182, 1.

1) Haec quum apud Mur. l. l. ita corrupte legantur CVM. SER. T. D. Saxius *Miss.* 3. p. 68. interpretatus est *cum servis. testamento dedit*. Duellianum vero typum *Hagenb.* Mss. longe melius ita: CVM SCR*iptis Infra Decurialibus*, ut T. litera sit nexa. D. simplicius etiam licet explicare *Dedicavit*. Sed id velim attendas, talibus Cultorum collegiis servos ac libertos pari iure fuisse adscriptos, ut fere in Christianorum sacris. Servi enim sunt, quibus domini nomen casu patrio additur; liberi Aemilius Spectatus, Alilius Firmus.

2395. DEO MERCVRIO || IVLIVS CERTVS || CENSOR SIGILLORVM COLLEGII LIGN || IFERORVM¹⁾ CVLTORVM || EIVS. DE SVO DEDIT. — Colocsaie in Pannonia. Mur. 2016, 2. Cfr. 27, 4.

1) *Ligniferi* iidem, qui alias Dendrophori.

2396. L. POMPEIO FELICISSIMO. IMMVN. DENDR.¹⁾ SVES. SVL || ET SACERD. M. D. XV VIR²⁾ IN || VICO NOVANENSI. PATRI L || POMPEI FELICISSIMI. DECVR. ET || II VIR. ET Q. ALIMENT. OMNIBVS HONORIB.³⁾ AC MVNERIB. PERFVNCTO. CVLTOR. IOVIS || HORTENSENS.⁴⁾ PATRON. B. M. OB SING. ERGA SE LIBER || ALITATEM ET PRAES || TANTIAM L. D. D. — Mataloniae. Marini *Atti* 2. p. 390. et Pratilli in *Calogera Racc.* V. 28. p. 144. Habuimus iam N. 2333. Delere h. l. non potui.

1) Pratill. *municipi. decur.*, quod praestare videtur. 2) Pratill. *Xvir.* 3) Marini: *Rebus.* 4) Pratilli: *Iovis Hortensis.*

2397. IN. H. D. D || DEO MARTI || ET VICTORIAE || CON-
TVBERNI||VM MARTICV||LTORVM¹⁾ POSVE||RVNT. V. S || L. L.
M. — Augustae Vind. Grut. 55, 10. Raiser *Augsburg.* p. 24.

1) De Martialibus Larinatibus locus classicus est Cic. *pro Cluentio* C. 15. Ii tamen ministri publici; hi liberi videntur.

2398. D. M || IVLIO SEVERI||NO PATRON||O CVLTORVM||M
DIANESIVM || BENEMERENTI FECERVNT ANTESTIVS || VICTO-
RINVS ET AGATHEMER || ET ASCLEPIODO||TVS. — Romae.
Guasco T. 3. p. 223, 4323. Donati 2, p. 419, 43.

2399. LOCVS || SEPVLTVRAE || CVLTORVM || HERCVLIS¹⁾ ||
DEFENSORIS || POLLENTIS || INVICTI || IN. FR. P. XXXV || IN
AG. P. XXX. — Interamnae. Grut. 345, 7.

1) Cfr. ib. 8. et Romanelli *Topografia* T. 3. p. 387.

2400. LOC || CVLTORVM HERC. REATIN¹⁾ || IN FVNDQVA-
DRIGANO || IN F. P. XXX || IN AGR. P. XXV || HVIC LOCO ||
Q. OCTAVIVS COMMVN || T. FVNDILIVS QVARTIO || IN F. P.
XIII. IN AGR. P. XXI || DONAVERVNT. — Reate. Grut. 345, 6.
corrupte ib. 882, 12. et Mur. 481, 6. v. Saxii *Miss.* 3. p. 67. Prae-
terea Mur. pag. 1. 2. habet: Cultores Saturni. 9. Collegium Cultorum
Bonae Deae Caelestis. 8. Cultorem (Iovis) 482. 2. Sacrorum cultorem.
cet. Cultores Aesclepii et Hygiae habuimus supra.

1) Sic Grut. Mur.: RESP.; unde fecerunt vel *Responsalis* vel *Respicientis*.

2401. — SODALITAS PVDICITIAE SERVANDAE — Romae.
Spon *Misc.* 70, 1. αὐτοπτης. Gud. 207, 10. Fabrett. p. 462, 94.

2402. SODALICIVM || VERNARVM || COLENTES ISID... —
Valentiae in Hispania, CO. IV. IT. VALENTIA i. e. Colonia Iulia
Italica; ut legitur in fragmento ibidem reperto. — Ponz *Viage* T. 4.
p. 150.

2403. MATRÍ. DEVM || ÉT. NAVI. SALVIAE¹⁾ || Q. NVNNIVS ||
TELEPHVS. MAG || COL. CVLTÓ. EIVS²⁾ || D. S. DD. — Velitris.
Mur. 98, 3. Guasco 1, 35. Cancellieri *le sette cose fatali* p. 27. Sed
correctius apud Cardinali *Iscriz. Velit.* p. 5.

1) vide supra in §. *Mater Deum.* 2) Magister Collegii Cultorum eius.

2404. SODALICIO. CVLTOR || HERCVL. L. DOMITIVS || SE-
CVNDIO OB HON || PATROC. S. H. D.¹⁾ — Velleiae. Lama p. 35.

1) patrocinii, signum hoc dedit.

2405. V. F || CVLTORES HERCVLIS || SOMNIALIS DECVRIA I. ||
DIS MANIBVS || SIBI ET POSTERISQVE SVIS || II QVI INFRA
SCRIPTI SVNT. (Sequuntur in marmore mutilo nomina XXI.) —
Cascinae. Fabrett. p. 429, 4.

2406. IMP. NERVAE CAESARI AVG. III C S (sic) || TI. CLAV-
DIVS || FELIX T. F. P. LOLLIVS || PARIS ALLECTORES¹⁾ ||
CVLTORES SILVANI || IDEM IMMVN. — Arimini. *Archaeologia*
T. 5. p. 479.

1) Fueruntne *Allectores* ii, qui in collegium cultorum Silvani alios adlegebant atque
initiant?

2407. COLLEGIVM || SILVANI RESTITVERVNT. M || AVRELIVS AVG || LIB HILARVS || ET MAGNVS CRYPTARIVS¹⁾ || CVRATORES. — Prope St. Maur. Lutetiae Paris. Mur. 182, 4. v. Montfaucon *Mém. de l'Acad. des Inscript.* T. 43. p. 433. Saxii *Miss.* 3. p. 69.

1) i. e. Custos Cryptae; v. Bechi *del Calcidico* p. 103.

2408. D. M. S || CVLTORES COLLEGI || P. ROMES.¹⁾ — Venafri. Mur. 181, 5.

1) Panthei Romae explicat Mur. nescio quam bene.

2409. D. M || TVTILIAE LAVDICIAE || CVLTRICES COLLEGI. FVLGINIAE.¹⁾ — Fulginii. Mur. 181, 4.

1) Nota hanc Fulginii Deam tutelarem.

2410. HERCVLI || CONSERBATORI (sic) A. SERGIVS || MEGALENSIS || CVRATOR II.¹⁾ SOCHS. CVLTOR || LARVM ET IMAG || AVGVST. DEDIT. — Romae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 8.

1) Curator iterum, vel secundus, ut vult Marinius, vel secundi scil. anni. v. eund.

2411. L. PINARIO || OPTATO || CVLTORI LARVM || SEX ANTONI || MANSVETI ET || L. VALERI RVFINI. — Albae Helviorum (Aps.) Millin *Voyage* 2. p. 112. Cultor Larum hominis privati vix alibi reperitur, nisi hic, et in sequenti: (cfr. tamen Grut. 69, 12.)

2412. M. NONIO. M. F || FAB. ARRIO || PAVLINO APRO C. V || XV VIR. SACR. FAC || CVLTORES || LARVM EIVS. — Brixiae. Bianchi *Marm. Crém.* p. LXVI.

2413. D. M || L. TERENTIO FIDO || ET NOVICIAE CONTVBERNALI EIVS COLLEGIVS COMPITALICIVS.¹⁾ — Faesulis. Gor. *Etr.* 3. p. 18, 24. Mur. 980, 2.

1) *Collegius Compitalicius* quo minus pro Liberto Collegii compitalicii accipitur, ut *Publicii* nominabantur liberti ex servis publicis, vetat Mur. 525, 2., ubi ipsum marmor exhibet: COLLEGIVS IVMENTARIORVM HVIC CIPPO LOCVM DEDIT. *Collegius* pro *Collegium* est etiam ap. Reines. VIII. 56. p. 535. Ad Collegia sacra compitalicium isthoc videtur pertinuisse.

2414. HERMEROTI || ARCARIO V A XXXIII || COLLEGIVM || QVOD EST IN DOMV || SERGIAE PAVLLINAE || FECERVNT || AGATHEMER ET CHRESTE ARESCON || FRATRI PISSIMO B. M. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 256, 4.

2415. D. M || M. IVL. SERANO || IN ITINERE VR¹⁾ || DEFVNCTO ET || SEPVLTO COELIA || ROMVLA || MATER FILIO || PISSIMO || ET COLLEGIVM SALVTARE²⁾ || D. D. — Ap. Conimbrigam Lusit. Bertoli A. d'A. p. 199, 228.

1) urbano. 2) Huiusmodi *Colleg.* salutare nusquam alias memoratur.

2416. M. HOLCONIVS RVFVS D. V. I. D. TER¹⁾ || C. EGNAIVS POSTVMVS D. V. I. D. TER || EX D. D. IVS LVMINVM || OPSTRVENDORVM HS. ∞ ∞ ∞ || REDEMERVNT PARIETEMQVE || PRIVATVM COL. VEN. COR²⁾ || VSQVE AD TEGV-

LAS FACIVND. COERARVNT. — Pompeiis. Romanelli *Viaggio a Pompej*. T. 1. p. 163.

1) Duumvir Iuri dic. tertium. 2) „*Collegii Venerēi corporatorum, vel corporatis. Venerēi aliquoties isti corporati memorantur in lapp. Pompeianis.*” Romanelli. COR. tamen videtur male exscriptum. Fuitne simpliciter: VENEREOR, sive VENERIOR? v. Garat. ad Cic. *pro Cluentio* C. 15., ubi Martiales Larinates ministri publici Martis conferuntur cum Veneriis Siciliensibus.

2447. Inter Leges et decreta Collegiorum Sacrorum primarium obtinet locum sequens:

LEX. COLLEGI. AESCVLAPI. ET HYGIAE.

SALVIA C. F. MARCELLINA OB MEMORIAM FL. APOLLONI. PROC. AVG. QVI FVIT A PINACOTHECIS. ET CAPITONIS AVG. L. ADIVTOR¹⁾ || EIVS. MARITI SVI. OPTIMI. PISSIMI. DONVM DEDIT COLLEGIO AESCVLAPI. ET HYGIAE LOCVM AEDICVLAE CVM PERGVLA. ET SIGNVM MARMOREVM AESCVLAPI. ET SOLARIVM TECTVM IVNCTVM. IN || QVO POPVLVS COLLEGI. S. S.²⁾ EPVLETVR. QVOD EST VIA APPIA AD MARTIS. INTRA MILLIARIVM. I. ET II. AB VRBE EVNTIBVS PARTE LAEVA. INTER ADFINES VIBIVM CALOCAERVM ET POPVLVM.³⁾

ITEM || EADEM MARCELLINA COLLEGIO S. S. DEDIT DONAVITQVE HS. L. M. N.⁴⁾ HOMINIBVS N.⁵⁾ LX. SVB HAC CONDICIONE. VT NE PLVRES ADLEGANTVR. QVAM NVMERVS S. S. ET VT IN LOCVM || DEFVNCTORVM LOCA VENIANT. ET LIBERI ADLEGANTVR. VEL SI QVIS LOCVM SVVM LEGARE VOLET. FILIO VEL FRATRI. VEL LIBERTO DVMTAXAT. VT INFERAT ARKAE N.⁶⁾ PARTEM || DIMIDIAM FVNERATICI. ET NE EAM PECVNIAM S. S. VELINT IN ALIOS VSVS CONVERTERE. SED VT EX VSVRIS EIVS SVMMAE. DIEBVS INFRASCRIPTIS. LOCVM CONFREQVENTARE || EX REDITV EIVS SVMMAE. SI QVOD COMPARAVERINT. SPORTVLAS HOMINIB. N. LX. EX DECRETO VNIVERSORVM. QVOD GESTVM EST IN TEMPLO DIVORVM. IN AEDE DIVI TITI || CONVENTV PLENO. QVI DIES FVIT. V. ID. MART. BRVTIO PRAESENTE. ET IVNIO RVFINO COS.⁷⁾ VTI XIII. K. OCT. DIE FELICISSIMO N.⁸⁾ ANTONINI PH. N.⁹⁾ PH. P. P. SPORTVLAS DIVIDERENT IN || TEMPLO DIVORVM. IN AEDE DIVI TITI. C. OFILIO. HERMETI Q. Q. P. P.¹⁰⁾ VEL QVI TVNC ERIT. *.¹¹⁾ III. AELIO ZENONI. PATRI COLLEGI. *. III. SALVIAE MARCELLINAE. MATRI. COLLEGI. *. III. IMM || SING.¹²⁾ *. II. CVR.¹³⁾ SING. *. II. POPVLO¹⁴⁾ SING. *. I.

ITEM. PL. PR.¹⁵⁾ NON. NOV. N. COLLEGI. DIVIDERENT EX REDITV. S. S. AD MARTIS. IN SCHOLAM N. PRAESENTIBVS. Q. Q.¹⁶⁾ *. VI. PATRI COLLEGI. *. VI || MATRI COLLEGI. *. VI. IMM. SING. *. III. CVR. SING. *. III. PANES III. VINVM. MENSVRAS Q. Q. -S-¹⁷⁾ VIII. PATR. COLL. -S- VIII. IMM. SING. -S- VI. CVR. SING. -S- VI. POPVLO SING. -S- III.

ITEM PR. NON. IAN. || STRENVAS (*sic*) DIVIDERENT. SICVT S. S. EST XIII. K. OCT.

ITEM VIII. K. MART. DIE KARAE. COGNATIONIS. AD MARTIS. EODEM LOCO DIVIDERENT SPORTVLAS PANE. ET VINVM. SICVT S. S. EST || PRID. NON. NOV.

ITEM PR. ID. MART. EODEM LOCO. CENAM. QVAM OFILIVS HERMES. Q. Q. OMNIBVS ANNIS DANDAM PRAESENTIBVS PROMISIT. VEL SPORTVLAS. SICVT SOLITVS EST DARE.

ITEM || XI. K. APR. DIE VIOLARI. EODEM LOCO PRAESENTIBVS DIVIDERENTVR SPORTVLAE. VINV. ET PANE. SICVT DIEBVS S. S || ITEM V. ID. MAI. DIE ROSAE. EODEM LOCO PRAESENTIB. DIVIDERENTVR || SPORTVLAE VINV. ET PANE. SICVT DIEBVS S. S. EA CONDICIONE. QVA IN CONVENTV PLACVIT VNIVERSIS. VT DIEBVS S. S. II QVI AD EPVLANDVM NON CONVENISSENT. SPORTVLAE ET PANE. ET VINV || EORVM VENIRENT. ET PRAESENTIBVS DIVIDERETVR. EXCEPTO EORVM. QVI TRANS MARE ERVNT. VEL QVI PERPETVA VALETVDINE DETINETVR.

ITEM P. AELIVS AVG. LIB. ZENON || EIDEM COLLEGIO S. S. OB MEMORIAM M. VLP. AVG. LIB. CAPITONIS. FRATRIS SVI PISSIMI. DEDIT DONAVITQVE. HS. X. M. N. VT EX REDITV EIVS SVMMAE IN || CONTRIBVTIONE SPORTVLARVM DIVIDERETVR. QVOD SI EA PECVNIA OMNIS. QVAE S. S. EST. QVAM DEDIT DONAVIT. COLLEGIO S. S || SALVIA C. F. MARCELLINA ET P. AELIVS AVG. LIB. ZENO. IN ALIOS VSVS CONVERTERE VOLVERINT. QVAM IN EOS VSVS. QVI S. S. S. ¹³) QVOS ORDO COLLEGI. N. DECREVIT. ET VII || HAEC OMNIA. QVAE S. S. S. SVIS DIEBVS. VT ITA FIANI DIVIDANTQVE. QVOD SI ADVERSVS EA QVID EGERINT. SIVE QVID ITA NON FECERINT. TVNC Q. Q. VEL CVRATORES || EIVSDEM COLLEGI. QVI TVNC ERVNT. SI ADVERSVS EA QVID FECERINT. Q. Q. ET CVRATORES S. S. VTI POENAE NOMINE ARKAE N. INFERANT HS. XX. M. N || HOC DECRETVM ORDINI N. PLACVIT IN CONVENTV PLENO. QVOD GESTVM EST IN TEMPLO DIVORVM. IN AEDE DIVI TITI. V. ID. MART. G. BRVTIO || PRAESENTE. A. IVNIO RVFINO COS. Q. Q. C. OFILIO HERMETE. CVRATORIB. P. AEL. AVG. LIB. ONESIMO ET C. SALVIO SELEVCO. — Romae in aedibus Barberinis. Spon Misc. p. 52. Fabrett. p. 724, 443. Morelli St. 1. p. 321., cum adnotationibus.

1) *Adiutoris*. 2) *supra scripti*. 3) i. e. agrum publicum. 4) *nummum*. 5) *numero*. 6) *nostrae*. 7) p. Chr. 153. 8) *natali*. 9) *nostri* (domini). 10) *Quinquenniali perpetuo*. 11) *denarios*. 12) *Immunibus singulis*. 13) *Curatoribus*. 14) *Idem*, quod alias *plebs*, vel *sequela*, vel *corporati-Collegii*. 15) *placuit pridie*. 16) *Quinquenniali*. 17) *sextariorum*. 18) *supra scripti sunt*. „Inscriptio haec in marmore versus habet non amplius viginti quattuor.” More.

§. 22. MAGISTRI ET MAGISTRAE SACRORVM.

2418. L. FVLVIO L. F. QVINTI~~LI~~ANO.¹⁾ VIX. ANN. XXI. M. II || L. FVLVIVS CLEMENS || SCRIB. AEDIL. ET AVG²⁾ || CVBVLTERIAE. MAG. FANI IVNONIS³⁾ ET || FADIA C. F. VITALIS || FILIO KARISSIMO. — Compulteriaie s. Cubulteriaie. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 437.

1) Nota hanc scripturam. 2) Scriba, Aedilis et Augustalis. Romanelli. Mihi videtur scriba Aedilicius. 3) „A questo tempio di Giunone è successa l'odierna chiesa di S. Ferrante." Romanelli.

2419. * FVSCO || MAG. AVGVST¹⁾ || FLAMINI SALLENT || PROV. P.²⁾ — Tarenti. Mur. 166, 7. 1078, 1. 2022, 7.

1) *Magister Augustalis*. (Mur. 1117, 5.) et AVG. MAG. in saxo Vilariensi IVLII CAMILLI, ut SALIORVM MAGISTER Grut. 489, 10. MAGISTER PVBLICVS HARVSPICVM. Reines. V, 13. cet. Collegiorum sacrorum praesides, qui novos sacerdotes sacrorum ordinem et caerimonias videntur docuisse. Seneca *de otio Sup.* C. 29. *virginum Vestalium more, quae annis inter officia divisae, discunt facere sacra, et, quum didicerunt, docent.* 2) Saxum nostrum videtur detrudendum ad seriora Imp. Ro. tempora, quum Italia in XVII. provincias esset iam divisa; quarum nona Apuliae et Calabriae, ut constat ex *Not. Imp. Occid.* p. m. 10. HAGENB. Mss. Idem tamen ad Mur. 167, 7. Q. VERR. III. VIR. DIVI AVG. FLAMINI. IVR. DIC. PERPETVO (f. III Vir. Iur. dic. D. Aug. Flaminii perpetuo. HAGENB.) EX CONSENSV PROV. — monet non omni suspicione carere Tarentina ista saxa a Polidoro Muratorio missa: frequentem in saxis Hispaniensibus esse formulam *ex consensu Provinciae*. Quocirca etiam de Fusci inscriptione ampliandum. Ceterum ut hic Flammen Sallentinus, si fidem meretur, ita Mur. 168, 5. Flaminica Mutinensis.

2420. L. STATTIO L. L. PHILEROTI MAGISTRO || MERCVRIALI ET AVGVSTALEI || NOLAE. ET DIERIAE D. L. RVFAE. VXORI || ET L. STATTIO L. L. AMPLIATO. EX || TESTAMENTO L. STATTI || PHILEROTIS. — Nola. Grut. 317, 5.

2421. C. FVLVIVS C. L. PHILOGOVVS || MAG. MINERVALIS || PVLFENNIA T. F. SABINA VXOR || C. FVLVIVS C. F. POL. SABINVS || FILIVS. — Zachariae *Excurs.* p. 50. correctius quam ap. Mur. 690, 6. ib. ib. 4. habes MAGISTRVM MERCVRIALEM. — PRAEFECTVM SACRIS MINERVAE, et MERCVRII. Cfr. Murat. 190, 5. 519, 3.

2422. HORIA INGENVA || H (*coronae figura*) G¹⁾ || C. PETIDIO PRIMIONI MAG. MART.²⁾ — Sine loco certo, ex schedis Amadutii. Marini *Atti* 1. p. 252. b.

1) f. hanc coronam (dedicat). 2) Magistro Martiali. Notandus etiam MAGISTER ADARIARIVS A MINERVA MEDICA in lap. Romano, de quo videsis Osann *Auctar. lex. Gr.* p. 181.

2423. PHILEROS DISPEN || MELANTA CELLAR || MAG. L. F. D. D. — Navellis, oppido agri Aquilani. Mur. 970, 7. Eo igitur loco servi *Magistri Larum* erant: alias plerumque liberti:

2424. L. FLAVIO || CHRYSOGONO || SEVIRO. MAG || LARVM AVG || L. FLAVIVS SILVIUS || LIB. SEVIR. MAG. LARVM. AVG || ET Q. CORNELIVS SILVINVS || SEVIR ET CORNELIA || FESTIVA || PATRONO INDVLGENTISSIMO. — Taracone. Grut. 410, 6.

2425. C. CAESARE AVG. F. L. PAVLO COS || LARES AVGVSTOS || Q. NVMSIVS Q. L. LECTO || L. SAFINIVS L. L. HILARVS || SODALIS C. MODI. CIMBRI SER || AESCHINVS OCTAVI. M. SER || MAGISTR.¹⁾ DE SVO F. C. — Romae. Vermiglioli *Iscriz. Per. T. 1.* p. 168.

1) nota servos, cultūs Larum Augustorum magistros, ut N. 2423. Ceterum titulus positus est u. c. 754. Christi 1.

2426. Inter omnes hos *Magistros* eminet MAGISTER FRATRVM ARVALIVM, cuius frequentissima mentio fit in eorundem actis. v. Marini, passim.

2427. ANINIA M. F. MAGNA ET || SEIA IONIS. ET CORNELIA EPHYRE MAGISTRAE B. D || PORTICVM RESTITVERVNT ET || AEDICVLAM FONIONIS. — Aquileiae. Bertoli A. d'A. p. 107. sed correctius ap. Marini *Atti 2.* p. 544. B. D. id est, Bonae Deae.

2428. IVLIAE M.¹⁾ FELICITATI || VXORI || C. CVRIATI EVTYCHETIS || III VIR.²⁾ MAGISTRAE FORTVNNAE^(sic) MEL.³⁾ COL. CENTONARIOR || OB MERITA EIVS. QVO HONORE || CONTENTA SVMPTVM OMNEM || REMISIT ET OB DEDIC. DED SINIGVLIS HS. XX. N. ET HOC AMPLIVS || ARKAE EORVM INTVL. HS. V. M. N || VT DIE NATALIS SVI V. ID. MAI || EX VSVRIS EIVS. SVMMAE EPVLANTES IMPERPETVVM DIVIDER || QVOD SI DIVISIO DIE S. S || CELEBRATA NON || FVERIT. TVNC PERTINEB || OMNIS SVMMA AD || FAMILIAM PVBLICAM.⁴⁾ — Ameriae. Grut. 1088, 4.

1) ex sequenti F. iterandum F. Marci filiae. 2) Nota Triumvirum Ameriae, ut in quibusdam aliis municipiis. 3) Melioris. 4) nota familiam publicam in municipiis.

2429. CALVIDIA T. F. SECVNDA || QVINCTIA SEX. F. SECVNDA || CASNASIA Q. L. RVFA || CASNASIA D. L. SPERATA || SPERATA MVNATIDIA || SER.¹⁾ VENERI D. D || MAGIS VENE²⁾. — Carapellis. Mur. 174, 3.

1) Munatidae Ser(ua) leg. HAGENE. 2) Magistrae Veneris. In lapide Tridentino Mur. 174, 2. habes *magistras* IV. totidemque *ministras*.

2430. GRATTE¹⁾ C. F. DOMITILLAE. . . || ILIAE LENTINI²⁾ SABINI || V. FORT.³⁾ LEGT. ASCALON⁴⁾ || CONIVGI SATRI SILONIS V. RELIG.⁵⁾ PROMAGIST⁶⁾ || NEPTI VESPASIANI IMP. — Romae. Mur. 705, 4. ex Vignolio 318, 2.

1) l. Gratae. 2) f. filiae Valentini. 3) viri fortissimi. 4) legati Ascalonitarum. 5) viri religiosi. 6) incertum utrum Fratrum Arvalium, an XV. virorum Sac. Fac., an alius cuiusdam Collegii. De Promagistris vicesimae Heredit. vel Fisci (Mur. 767, 3.) hic sermo vix est. Cfr. Marini *Atti 1.* p. 54. et 63.

§. 23. MINISTRI SACRORVM. — CALATORES. SCRIBAE. AEDITVI. TIBICINES. VICTIMARII. PVBLICI SACERDOTVM. CET.

2431. KALATORES PONTIFICVM ET FLAMINVM || P. CORNELIVS IALYSSVS || D. VALERIVS ALEXAN-

DER || TI. CLAVDIVS HERONAS || T. TETTIENVS FELIX || L. CORNELIVS HELIVS || C. ASINIVS HIERAX || M. ANNIVS PHIDVS || I. IAVOLENVS PHOEBVS || APP. ANNIVS FALERENVS || TI. CLAVDIVS D...VS. — Romae in foro. 1789. Oberlin in *Millin Mag. encycl.* 1795. 6. p. 356. Marini *Atti* p. 210. Cfr. *Grut.* 304, 9. 305, 3.

2432.

SOMNO ORESTILLA FILIA. FATIS CAECILIVS FEROX FILIVS. Q. CAECILIO FEROCI || KÁLÁTORI. SACERDOTII || TITIÁLIVM. FLÁVIÁLIVM || STVDIÓSÓ ÉLOQVENTIAE || VIXIT ANNIS XV || MENSE I. DIEBVS XXIII || FILIO OPTIMO AC || REVERENTISSIMO. M. GAVIVS CHARINVS. — Romae. *Grut.* 304, 9. *Mur.* 488, 2. Morcelli *St.* 2. p. 107. Cfr. Marini *Atti* 1. p. 209. *Iscriz. Alb.* p. 72. Inmerito suspecta erat Maffei A. C. L. p. 317.

2433. VINICIO COCTAEO CALAT¹⁾ || VII. VIR. EPVL. LIBERTO || OPTIMO PATRONVS. — Romae. *Fabrett.* p. 703, 244.

1) Calatori.

2434. L. IVNIVS. SILANI || L. PARIS. DISPES || CALATOR. AVGV¹⁾ || VIXIT. ANNOS. XXXII || IN. FR. P. XII. IN. AG. XII. — Romae. *Memorie Romane* 1, 2. p. 88.

1) Dispensator Calatorum Augurum, unde colligunt editores, omnia sacerdotia suos sibi habuisse calatores. Recte. Cfr. N. 2431—2433.

2435. * SEX. NVMIO SEX. F. AVSETANOR¹⁾ DECVR || A PRIMA IVVENTA IN SAC. MINER. ADSCRIP || ET OMN. RER. SACR. SCRIBAE VIXIT AN. LXXIII || M. VII. DIE. IX. SEX. ET P. FILII PATRI || PIENTISS. — Victoriae. *Mur.* 485, 1. Suspecta.

1) Ausa opp. Hisp. Tاراconensis.

2436. L. ANTONIVS. L. F. POM || VASONIVS. PROSPER || SCRIBA. COLLEG. ARVAL || PROCVRATOR. LV || DI. MATVT. III. VIR. MON || FIDEL. CONCORD. P. — Romae. Marini *Atti* 1. p. CLXXIX.

2437. AGRIAE TRIPHOSAE VES || TIFICAE. LIVIVS THEONAB || EPISTVLIS GRAEC. SCRIBA || A LIB. PONTIFICALIBVS || CONIVGI SANCTISSIMAE B. D. S. M. — Romae. *Grut.* 578, 6.

2438. C. IVLI   TI. CLAVDIVS
                                 PHILCAE¹⁾   NATALIS
                                            A. LIBRIS
                                            PONTIFICAL.

— Romae. *Grut.* 306, 6.

1) Philocalae. Ligor.

2439. D. M || T. AELIO AVG. LIB. TITIANO PROX || A. LIBR. SACERDOTAL.¹⁾ DEF. CARNVNT²⁾ || ANN. XXXXII. M. III. D. XIX. MARIT. VIRGIN³⁾ || DVLCISS. ET INCOMPARABILI BENE || QVE MERITO. QVEM FVNERAVIT FL. AMPELIS CONIVX. CARISSIMA || ET RELIQUIAS EIVS PERMISSV IMP || IPSA

PERTVLIT CONSECRAVITQVE || CVM Q. V.⁴⁾ A. XII. M. III. D. XXI. SINE VLLA || QVERELLA. — Romae olim, nunc Lugduni Bat. Fabrett. p. 258, 86. sed correctius in D'Orville *Misc. Observ.* T. 3. 1741. p. 120. et Oudendorp. *Papenbroek.* p. 10.

1) iunge: proximo (ministro) a libris sacerdotalibus. v. D'Orvill. 2) defuncto Carnunti. 3) virginio, *ῥουγιδίω*; ita virginia, univir, univira, univiria saepe legitur in lapidd. senioris aevi. v. Fabrett. p. 322. 4) quo vixit.

2440. DIS. MANIBVS || MYRINI DOMITIANI || PVBLICI A COMMEN||TARIS XV. VIR. S. F || ARRVNTIA DOLICHE || FECIT CONIVGI CARIS||SIMO ET LIBERTIS || LIBER||TABVSQ. SVIS POSTERISQ || EORVM. — Romae. Grut. 307, 1.

2441. M. TVSCVLANIO || AMIANTHO || MAG. AEDITV. CASTORIS. POLLVC || AVGVSTALIVM H. F || M. TVSCVLANIVS || M. F || RECEPTVS. FRATRI. — Tusculi. Nibby *Viaggio* 2, p. 39., qui perperam iunxit Castoris et Pollucis Augustalium; quam sit: *Amianto Augustalium honore functo.*

2442. IVLIA PROCILLA VIX. AN. XIX || AMARANTHVS CAESARIS AEDITVS || AB CONCORDIA. CONIVGI BENE || MERITAE POSVIT.

HVNC TIBI PERPETVO TITVLVM || GRATISSIMA COIVNX. CORPORIS || EXTINGVI DEDICAT IPSA FIDES. VIXISTI || MECVM IVVENIS CAROSQ. PER ANNOS || QVOS VITA EXEGI DVL-CITER || IPSE MEA || OPTO SI QVA FIDES || REMANET TEL-LVRIS || AMICAE. SIT TIBI || PERPETVO TERRA || LEVIS TVMVLO. — Romae. Oudendorp. p. 17.

2443. * M. FICTORIO. M. L || SVNHISTORI. CVR || AEDITVO. CASTORIS || ET POLLVCIS || XVI¹⁾ || AEDIT. VI || CASTORIS ET POLLVCIS || POST MORTEM. H. C. — Romae. Gud. 107, 6. (Mur. 178, 1.) Est suspecta.

1) „non placent mihi XVI. aeditui Muratorii; malo cum XVI. subintelligere aut anni Don. IV, 44. p. 147. aut *lustrum* Mur. 186, 1. Posset quoque accipi curationis anno XVI. In Grut. 1099, 8. est: IMMVNI HONORATO CVRATORI XVI. unde Scal. *Ind.* 5. dedit *curator*. XVI. HACENB. Ceterum nota Curatorem Aedituorum.

2444. DORIDI ASINII GALLI¹⁾ || AEDITVAE A DIANA || ANTHIOCHVS CONSER || B. M. F. — Sine loco. Fabrett. p. 40, 210.

1) A. Galli sc. serva. Est e schedis Barberinis.

2445. CERDO. ANTONIAES DRVSI || AEDITVMVS VENERIS. — Sine loco. ib. p. 41, 218.

Aedituos Veneris, Plutonis, Capitolii, templi Divi Aug. et D. Augustae. cet. v. ap. Murat. 177. — Aedituum (militarem) Singularium dabimus in Militaribus.

2446. DIS MANIBVS || . . . . . AVG.¹⁾ LIB. BATHYLLVS. AEDITVS TEMPLI DIVI AVG || ET DIVAE AVGVSTAE. QVOD EST IN PALATIVM || IMMVNIS ET HONORATVS. — Romae. Mur. 177, 1. Cfr. Saxii *Miss.* 3. p. 63.

1) C. Iulius supplet Saxius.

2447. * DIIS MANIBVS || L. POLITICIENO P. FIL || PAPI-
NIANO || AEDITVO SEPV. SERG || FAMILIAE. AEDITVAVIT ||
ANN. XII. VIXIT ANN. XXVII || M. VI. L. POLITICEIVS L. F.
PHILIPPICVS || SACERDOS SERG. FAM || FRATRI PISSIMO ||
FECIT ET SIBI. — Romae. E Ligorio Langermannus. Reines.
p. 388, 53. Est manifesto commentitia, neque eam recepissem, nisi
Savigny V. Cl. (*Ueber die Sacra privata der Roemer*, *Zeitschrift* T. 2.
p. 385.) a Ligorio deceptum animadvertissem.

2448. COLLEGIO TIBICINVM || ET FIDICINVM ROMANORVM
QVI SPVS¹⁾ || TL. IVLIVS TYRANNVS || . MMVNIS PERPETVVS
ET || ..VLIVS TYRANNVS F || H C DD²⁾ || DEDICATVM K.
MART || ..RSO SERVIANO³⁾ II. L. FABIO IVST. COS. — Ro-
mae. Guascus T. 4. p. 139, 70.

1) qui sacris publicis praesto sunt. 2) Huic collegio-dedicarunt. 3) C. Urso Ser-
viano p. Chr. 111. — Exstat iam ap. Grut. 175, 10. TVBICINES SACRORVM
apud Gud. 108, 1. (Mur. 184, 2.) et Reines. p. 363, 16. sine dubio debentur Li-
gorio. v. etiam in Cap. de Re militari §. Res navalis.

2449. C. TITIVS	HIC SITA EST
C. F. QVI	PROPITIAE. PVPA
RVFVS	ET FAMVLA
TITIA	BACCHI. CYMBALIS ¹⁾
ZOSARIV.	C. TITIVS
	PHILODESPOTVS
	VIX. AN. XIII.

— Romae. Grut. 318, 12. Marini *Atti* 2. p. 415.

1) i. e. Cymbalistris, ut notat etiam Marinus contra Forcellinum v. *Cymbalis*.

2450. M. D. M. Q. PVBLICIVS || CHARITO SACERDOS. ET ||
C. PVBLICIVS || HERMES || AEDITVVS || ET SECVNDA CYMBA-
LISTRIA. — Celeiae (Cilley). Pococke p. 116, 9.

2451. AELIE RECEPTAE || TYMPANISTRIAE || M. D M. I.¹⁾ —
Romae. Mur. 174, 4.

1) Magnae Deum Matris Idaeae.

2452. D. M || PRIMIGENIO LVSTRALI || AVGG. N. ALFIA
VERECVNDINA || PATRI PIENISSIMO. — Romae. Fabrett.
p. 326, 458.

2453. .... MAXIMO. TRIB. POTES. XIII. COS. III. P. P ||
COLLEG. VICTIMARIOR. QVI IPSI ET SACERDOTIBVS ET ||
MAGIST. ET SENATVI APPARENT. QVOD CVM COMMODIS
EORVM || IMPVGNARETVR LIBERALITATE EIVS RESTITVTA
SINT. DEDIC. VI. KAL. MAIAS. — Romae. Fabrett. p. 450, XIII.
Dedicata est Hadriano. p. Chr. 119.

2454. C. IVLIO FIRMINO || VICTIMARIO¹⁾ || MIL. LEG. XXX.
V. V || AGRIP.²⁾ STIP. XXVIII || ET || M. AVRELIO || ANTIOCHO
MIL. LEG. XXX. V. V. H. F. C. — Coloniae Agripp. Grut. 545, 4.

1) Male pro cognomine habuit Scal.; potuit esse *Victimarius* minister sacrorum
domi suae, vel etiam apud ipsam leg. XXX. 2) Agrippinensi, patria. Perperam Maffei

A. G. L. p. 347. cavillatur hoc saxum ob Legionem Agrippinensem, quae sane nulla fuit.

2455. * FVLVIVS INQVILINVS || VICTIMARIVS || SIBI ET || FVLVIAE FILIAE || MERITISSIMAE || INVERSO MORTALITATIS ORDINE || FEC || LIBERTABVSQ. S. — Romae. Reines. p. 376, 35. Commentitia e schedis Langerm. i. e. Ligorio. Sed *Victimarios* praeterea invenies ap. Fabr. 639, 332.; 677, 34. Mur. 864, 1. *Victimarium principalem* in classe Misenatium.

2456. M. AVRELIO CAESARI || COS. II || IMP. CAESARIS || T. AELI HADRIANI || ANTONINI. AVG. PI || PONTIFIC. MAXIMI || TRIBVNIC. POTEST. VIII || IMP. II. COS. III. P. P. FILIO || DECVRIALES PVLLARI || ET H. V.¹⁾ —

a postica parte: LOCVS. ADSIGNATVS || LOLLIANO AVITO. ET STATILIO M. F || CVR. OPERVM PVBLICORVM || DEDICAT. PR. NONAS IVNIAS || SEX. ERVCIO CLARO II. CN. CLAVDIO. SEV.....²⁾ — Romae. Priora exhibent Don. Cl. IV, 43. Gud. 92, 1. Mur. 239, 6. Donati p. 166, 3. posteriora Donati l. 1.

1) II, qui e Collegio Pullariorum in decurias descripti essent, et *Honore Vsi*, (non *Haruspices Urbani*, ut volebat Mur.) id est, qui quamvis pullariorum munere ipsi non fungerentur, illorum tamen collegio essent adscripti. 2) SEVERO COS. p. Chr. 146. — Ceterum cfr. Grut. 627, 5. ubi: PVLLARIVS PRIOR: et in fine PRIMIPIL., pro quo Cannegieter *Nom. Rat.* p. 44. haud improbabilius legit PRIMI PVLLarii.

2457. CRITONIA. Q. L. PHILENIA || POPA DE INSVLA || Q. CRITONI. D L. DASSI || SCALPTORIS VCLARI || SIBI SVISQVE POSTER. EOR. (cum duobus sceletis ad latera). — In Via Aurelia. Fabrett. p. 17, 75. Murat. 948, 9., qui VCLARI explicat *Viri Clarissimi*. Est *Vascularii*.

2458. De Fictoribus *Pontificum et Virginum Vestalium* (quorum unum v. c. habes supra in *Rege Sacrorum*, et alium in *Virginibus Vestal.*) vide, quae congestit Marini *Atti* 2. p. 794.

2459. D. LAELIVS BALBI L || SATVR. VIATOR || VII. EPVLON. — Romae. Mur. 174, 6.

2460. * D. ALLEIVS CILONIS L || PAMPHILVS || ACCENSVS VELATVS SIBI ET SVIS POSTERISQ. EORVM || D. ALLEIVS D. L. HYMENAEVVS || ACCENSVS VELATVS || ALLEIA D. L. VICTORIA || ALLEIA D. F. EVGENESIS || ALLEIA D. F. VICTORIA || HOC SEPVLCRVM SIVE ARA CVM SVIS || MACERIS HEREDEM EXTRANEVM || NON SEQVETVR. — Sine loco. Reines. p. 843, 68. Fabrett. p. 433, 40. Est Ligoriana, ac procul dubio subditiia, ut haud paucae earum, in quibus *Accensi velati* memorantur; v. c. Mur. 1067, 4., quae est e schedis Pacediani suspectissimis. Sinceras contra dedimus supra N. 141. 2453. et 2482. Consulendi sunt in primis de hisce Accensis velatis temporum posteriorum Fabrett. p. 433. Gor. *Etr.* 2, p. 285., etsi hi quoque mihi non satisfaciunt; minus etiam Goettling in *Hermes* 1826, 2. p. 99., qui ap. Grut. 479, 1. 483, 3. perperam corrigit *Duumvir Accensorum Velatorum*, (id quod sensu omnino

caret;) quum utrobique sit *Duumvir Iuri dicundo*, idem *Accensus Velatus*; atque posteriores hos *Accensos velatos* mirum in modum confundit cum *Accensis velatis* veteris rei publicae, Ciceroni, Livio, Festo memoratis. Rem sic mihi animo informo: veteris rei publ. *Accensos velatos*, militiae sane genus, sua sibi habuisse sacra, quae conservata fuerint etiam post *Accensorum velatorum* militare institutum iamdudum abolitum. Sacra enim interire Romani non sinebant. Hinc ii, qui praeerant sacris istis, nomen illud vetustum retinebant, prorsus mutato significatu, ita ut sacerdotii minoris istud genus esset, sive potius religiosum collegium; quocirca sensim factum est, ut, quemadmodum e lapidd. nostris N. 111. 2153. et 2182. constat, pro honore haberetur etiam ab hominibus haud tenui loco ortis. Segregandi igitur hi *Accensi velati* a ministris sacrorum, ad quos eos deprimunt Philippus a Turre, et ex parte etiam Gorius, referendique potius ad sacerdotes, vel sacrificulos certi generis. Collegii *Accensorum velatorum* libertus quoque memoratur, nomine ab ipso illo collegio derivato, ut rerum publicarum liberti ab iisdem nuncupabantur: (REATINVS. SALLVSTIANVS REIP. REAT. LIB. S. F. Fabr. p. 435, 18.) scil.:

2461. T. VELATIVS ACCENSORVM || VELATORVM L. GANYMEDES SIBI ET || CLAVDIANO. — Romae. Fabr. p. 433, IV. Haec extra omne dubium posita est, utpote domestica inscr. Fabretti.

2462. — APPARITORI || PONTIFICVM || PARMVLARIO. — Fragm. ap. Grut. 1087, 6.

2463. P. SAENIVS || P. D. L. ARSACES MENESTRATOR AB || HERCVL. PRIMIG¹⁾ || PETRONIA D. L. FAVSTA CVNC²⁾ || PETRONIA P. C. D.³⁾ L || DIGNA. — Romae. Grut. 315, 2.

1) v. Murat. 64, 4. 2) *Coniux* Scal.; sed HAGENB. rectius *Concubina*. 3) Publii, Cui et Caiae.

2464. FISIAE || SEX F || RVFINAE || SORORI || FISĪ SERENI || AVG

LARVM MINISTRI¹⁾ || L. D. D. D.

— Nolae. Grut. 1088, 7.

1) utique num. plur. *Ministri Larum Aug.* sed Grut. suspicatur *Magistri*, ut Grut. 1068, 8. contra *αὐτόπτην* Sirmondum (et Pocock. p. 68, 6.)

In basi:

2465. AGATHEMERVS VETTI || SVAVIS CAESIAE PRINE¹⁾ || POTHVS NVMITORI || ANTEROS LACVTVLAN || MINIST. PRIM.²⁾ FORTVN. AVG. IVSS || M. STAI. RVFI. CN. MELISSAEI D. V. I. D. P. SILIO. L. VOLVSIO SATVRN. COS.³⁾

In altera basi:

2466. TAVRO STATILIO || TI. PLATILIO AELIAN. COS⁴⁾ || L. STATIVS FAVSTVS PRO || SIGNO QVOD E LEGE FORTVNAE || AVGVSTAE MINISTRORVM PONERE || DEBEBAT. REFERENTE Q. POMPEIO AMETHYSTO || QVAESTORE.⁵⁾ BASIS DVAS. MAR-

MORIAS DECREVERVNT || PRO SIGNO. PONIRET (*sic.*) — Pompeiis.
von Goro p. 136.

1) *Primae* an *Phryne*? 2) vides memorari h. l. ministros primos, ut alibi sacerdotes primos. 3) Coss. suffecti anni 3. p. Chr. v. Marini *Atti* 1. p. XLIV., qui ex hoc lap. optime suppletur. Item Almelooven *Fast.* p. 473. 4) Hos nondum reperi. 5) vides hic Collegium Ministrorum istorum cum Quaestore suo. Inter Deorum ministros referri debent etiam LECTICARI DEI (Iovis, Romae.) ap. Mur. 126, 1.

2467. SYLVANO DEO SACR || Q. VIBIEDIVS PHILARGIRVS ||
MINIST. LAR. AVG. ET AVG || MERC.¹⁾ TECTVM MENSAM ||
LAPID.²⁾ ARAM. VOTO SVSC || E. M. D. S. P. E.³⁾ — Grument.
Romanelli *Topografia* T. 1. p. 397.

1) Augustalis Mercurii. Romanelli. Videtur potius? Augustalis. Mercurialis. 2) lapideam. 3) e monitu de sua pecunia erexit.

2468. D. M || C. TROLLIO HERMETI || PATRONO ET CLAVCO ||
PVBLICO A SACRIS || TROLLIA EVCARPIA SIBI . . || LIBERTIS.
LIBERTABV || POSTERISQ. EORVM . . . || H. M H . . . || IN
FR. P. X . . . . — Fori Sempronii. Donati 1. p. 83, 3.

2469. LALI PVBLICI || SACERDOTIALIS¹⁾ || CINERIBVS.
LOCVS || AVONIA APHRODISIA || CONIVGI BENE||MERENTI
FECIT. — Romae. Lupus *Epit. Sev.* p. 3. Mur. 161, 4.

1) Servi publici collegii Sacerdotum. ita: Publicus Pontificum.

2470. DIS MANIBVS || CLAVDIAE ANTONIAE || LIB. LACHNE ||
PHILIPPVS RVSTIAN || PVBLICVS AB || SACRARIO || DIVI AV-
GVSTI || CONIVGI CARISSIMAE || FECIT ET SIBI. — Romae.
Mur. 893, 3. Publicum Augurum habes ap. Grut. 1087, 7. Fabrett.
p. 336, 502. 503. Mur. 170, 4., quos titulos dabimus in Cap. *de ma-*
trimonio.

§. 24. VARIA AD SACRA OMNIS GENERIS PERTINENTIA.

2471. Fragmentum Fastorum feriarum Latinarum apud Oderic.
p. 231., quem consule:

. . . . NIO . . . LVAN . . . GRA . . .
LAT FVER PR IVL
C. MINICIO FVNDANO C . .
C. VETTENNIO SEVERO
LAT. FVER PR IDV AVG
P. AELIO HADRIANO C
M. TREBATIO PRISC
LAT FVER VI I IVL
P. CALVISIO TVLLIO
L. ANNIO LARGO
LAT FVER VI II.

Item :

2472. . . . AECIO . . . MO COS
 . . . ICIRIO MARTIALE
 . . . LAT. FVER. III. IDVS AVG.
 . . . VLPICIO LVCRETIO BARBA COS.
 . . . . ECIONE MEMMIO AFRO
 . . . LAT. FVER. III. K. IVL.

Fragm. tabulae repertae in Monte Albano 1765. Marini *Atti* 1. p. 129.
 Ceterum Coss. isti fastis sunt ignoti.

2473. D. M || PRIMILLAE AES||TIONES. CVI ET || SACRIS
 DOMESTI||CIS OFFERRE CON||CESSERAT. 1) OLLAS || VI. MINO-
 RES ET || LIBERIS EIVS IN || AVITO CONDITORIO || INDVLSIT ||
 C. CINCIVS || PRIMIGENIVS || ET AELIO SEPTI||MILLO NEPOTI ||
 ET LVCIANO. — Romae. Grut. 1134, 6.

1) i. e. Cui viventi concesserat propter nescio quam necessitudinem, ut particeps
 esset sacrorum suorum domesticorum.

2474. *TESSERAM || PAGANICAM 1) || L. VERATIVS FELICISSI||
 MVS PATRONVS PAGANIS || PAGI TOLENTINES || HOSTIAS
 LVSTR. ET TESSER || AER. EX VOTO L. D. D || V. ID. MAIAS.
 FELICIT. — Tolentini. Reines. p. 1016, 8. Est suspecta.

1) „Paganicorum sacrificiorum impensas ut compendifacerent pagani Tolentinenses
 Veratius patronus hostias lustrales de suo praeiuit, eiusque liberalitatis testem tesse-
 ram hanc aeream lubens dono dedit.” — Holsten. l. l.

2475. IN. HDD.
 SALVOS IRE T. ALBANIVS SALVOS VENIRE 1)
 PRINCIPIA
 NVS EVOK
 AVG. N. —

Romae. Guascus T. 1. p. 97, 58.

1) in aliis similibus: *Salvos ire. Salvos redire.*

2476. NE GVSTATO QVAS || SACERDOS NON GVSTA||VERIT.
 — Salerni marmor cum effigie Sacerdotis. Mur. 2099, 4.

2477. HIC LOCVS || SACER EST. — Venetiis in ara quadrata.
 Mur. 149, 3. cfr. Pers. *Sat.* 1, 113. Calpurn. *Ecl.* 2, 55. HAG. Mss.

2478. LOCVM RELIGIOSVM PER INSOLENTIAM ERVTVM
 VIRTUTE ET N. 1) AVG. REPVRGATVM REDDIDIT. C. SEVERIVS
 EMERITVS D. P. S. 2) — Loco mihi ignoto. Ex *Philosophical Trans-*
actions Vol. 48. T. 1. 1753. datur in Bibl. Epigr. HAGENB. Mss. T. XI.
 p. 67.

1) Numine. 2) Centurio. Pecunia sua.

2479. LAPIDES. PROFANEI. INTVS SACRVM. — In Valle
 Gaudenti prope Tibur, Fabrett. p. 674, 14.

2480. HOSPES. HOSPITIVM. TIBI || AD. LVCVM DECIDIO-
RVM || HIC. LVCVS. SACER. MACERIE || CINTVS. (sic) CVM. SVIS.
ADITIS || AGRO. NON. CEDIT. — Capuae. Polcastro p. 194, 1.

2481. VICI CENSORI¹⁾ LVSTRATIO ERIT IDIBVS SEPTEMBR.
— Romae. Fabrett. p. 672, 7.

1) Vicus Censorius erat in regione XIV.

2482. FVLGVR || DIVM. (Florentiae.) — FVLGVR || DIVOM.
(Nemausi.) — FVLGVR || CONDITVM (Panormi.) — DE CAELO ||
TACTVM || ET || CONDITVM. (Opitergii.) Mur. 129, 2, 5, 4, 3.

2483. D. D¹⁾ || M. CAESIVS DAPHNVS || DVO. BIDENTAL. 2)
NVCKERIAE ET || VETVSTAM AED. GENI STABIAR || LABANTIB.
MARMORIB. VEXATA || PROVIDE RESTITVIT. — Inter Stabias
et Nuceriam. Romanelli *Viaggio a Pompej*. T. 1. p. 183.

1) Decurionum decreto. 2) bidentalia.

2484. SACRO || SVSCEPTO || SORTIBVS SVBLATIS || G.
GALLIO || ATTICVS || MEDIOLANIENS. — Mediolani. Grut. 132, 6.
1019, 4. Fabrett. p. 668, 528.

2485. Tabellae sortium Praenestinarum vel Antiatium ap. Mur.
495, 8, 9, 10, 7, 12.:

a) QVR PETIS POSTEMPVS CONSILIVM. QVOD ROGAS
NON EST.

b) DE VERO FALSA NE FIAN || IVDICE FALSO.

c) CORRIGI VIX TANDEM QVOD || CVRVOM EST FACTVM.
REDE. ¹⁾ Fabrett. p. 669, 530.

1) Crede.

d) NVNC ME ROGITAS NVNC CONSVLIS || TEMPVS HA-
BVIT¹⁾ IAM.

1) f. abiit.

e) LAETVS LVBENS PETITO QVOD DABITVR || GAVDEBIS
SEMPER.

f) NON. SVM. MENDACIS. QVAS || DIXTI. CONSVLIS. STVL-
TE. — Gor. *Etr.* 1. p. 264, 50.

2486.

IVCVNDVS LIVIAE DRVSI CAESARIS || F. GRYPHI ET VITALIS ||
IN QVARTVM SVRGENS COMPRENSVS DEPRIMOR ANNVM
CVM POSSEM MATRIS DVLCIS ET ESSE PATRI
ERIPVIT ME SAGA MANVS CRVDELIS VBIQVE

CVM MANET IN TERRIS ET NOCET ARTE SVA.
VOS VESTROS NATOS CONCVSTODITE PARENTES
NE DOLOR IN TOTO PECTORE FIXSVS EAT.

— Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 170, 1.

§. 25. DEDICATIONES. CONSECRATIONES. VOTA.

2487. N. PVMDIVS Q. F. M. RAECIVS Q. F.
M. COTTIVS Q. F. N. ARRIVS M. F.

M. EPILIVS M. F.

L. HEIOLEIVS P. F.

C. ANTRACIVS C. F.

C. TVCCIVS C. F.

L. SEMPRONIVS L. F.

Q. VIBIVS M. F.

P. CICEREIVS C. F.

M. VALERIVS L. F. Z. M.¹⁾

HEISCE. MAGISTREIS. VENERVS.²⁾ IOVIAE || MVRVM AEDIFICANDVM COIRAUERVNT || PED. CCLXX. ET LOIDOS³⁾ FECE-
RVNT || SER. SVLPICIO M. AVRELIO COS.⁴⁾ — Capuae. Grut. 59, 8.

1) Z. M. notae f. corruptae. 2) Ita Apianus, ut in aliis lapp. Campanis (Fabrett. 626, 225. 635, 298.) CERERVS *murum*. Grut. VENERIS. 3) ludos. 4) u. c. 645. Ita Pontanus. Grut. C. Q. F. Ceterum hic lapis inter genuinos antiquissimus est cum nominibus Coss. Quae ap. Grut. adduntur: M. CLOELIO M. F. ARABO. lapidis alius fragmentum esse, ex Apiano ita integrandum: HORDIONIA A. L. ZOSARI(um) scite animadvertit HAGENB. Mss.

2488. L. AIENVS L. F. Q. BAEBATIVS SEX. F. AEDEM DEDICARVN || IOVIS LIBERI FVRFONE. A. D. III. IDVS QVINCTILEIS. L. PISONE A. GABINIO COS.¹⁾ MENSE FLVSARE²⁾ || COMOLATEIS³⁾ OLLEIS LEGIBVS. ILLEIS REGIONIBVS VTEI EXTREMAE VNDAE. QVAE⁴⁾ LAPIDE FACTA. HOIVSQUE AEDIS ERGO. VTEI QVEI AD EAM AEDE. SCALASQUE LAPIDES TAVCTVENDO || COLUMNAE STANT. CITRA SCALAS AD AEDEM VERSVS. STIPITESQUE AEDIS. HVMVS TABVLA||MENTA QVE. VTEI TANGERE. SARCIRE. TEGERE. DEVEHERE. DEFIGERE. MANDARE. FERRO.⁵⁾ OETI || PROMOVERE. REFERRE FAS QVE ESTO. SEI QVOD AD EAM AEDEM DONVM DATVM DONATVM DEDICATVM || QVE ERIT. VTEI LICEAT OETI. VENVM DARE. VBEI VENVM DATVM ERIT. ID PROFANVM ESTO. VENDITIO. LOCATIO AEDILIS ESTO. QVEM. QVOM. QVE. VEICVS FVRFENS FECERINT. QVOD SE SENTIVNT. EAM REM. SINE SCELERE SINE PIACVLO. ALIS⁶⁾ NE POTESTO. QVAE PEQVNIA RECEPTA ERIT. EA PEQVNIA. EMERE || CONDVcere. LOCARE. DARE QVOD ID TEMPLVM MELIVS HONESTIVS SEIT. LICETO. QVAE PEQVNIA AD EAS RES DATA ERIT. PROFANA ESTO. QVOD D. M.⁷⁾ NON ERIT FACTVM. QVOD EMPTVM ERIT AERE AVT ARGENTO. EA PEQVNIA AD ID TEMPLVM DATA ERIT. QVOD EMPTVM ERIT. EIS REBVS EADEM LEX ESTO. QVASEI SEI DEDICATVM SIT. SEI QVI HEIC SACRVM SVRVPVERIT. AEDILIS MVLTIPLICATIO ESTO || QVANTI VOLET. IDQUE VEICVS MI. PARS FIFELTARES. SEI APSOLVERE VOLENT. SIVE CONDEMNNARE || LICETO. SEI QVEI AD HVC TEMPLVM REM DEIVINAM FECERIT IOVI LIBERO AVT IOVIS GENIO.⁸⁾ PELLEIS || CORIA FANEI SVNT. — In oppido S. Nicandri prope Aquilam ex parietinis Furfonis, cuius nulla mentio apud Mannert. Mur. 587, 1.

1) u. c. 696. 2) Immerito hoc mensis nomen Quinctili respondentis suspectum fuit Muratorio. v. Lanzi *Saggio* 3. p. 619. 3) cum latis, Lanzius explicat. 4) undique id. 5) Construendumne *mandare ferro* (dativ.) an leg. *mundare ferro*, vel: *mundare. ferre* (oeti pro uti.) 6) Hinc confirmatur Catulli Lucretique *alis*, *alid*. v. Sillig ad Catull. 29, 15. 7) dolo malo. 8) nota Iovis Genium. cfr. N. 1730.

2489.

T. STATILIO TAVRO
 L. CASSIO LONGINO
 COS. 1) X. K. OCTOBR.
 NVMINI AVGVSTI VOTVM
 SVSCEPTVM A PLEBE NARBO
 NENSIVM IN PERPETVOM.
 QVOD BONVM FAVSTVM FELIXQVE SIT IMP. CAESARI
 DIVI F. AVGVSTO P. P. PONTIFICI MAXIMO TRIB. POTES-
 T. XXXIII. CONIVGI. LIBERIS GENTIQVE EIVS. SENATI
 POPVLOQVE ROMANO. ET COLONIS. INCOLISQVE
 C. I. P. N. M. 2) QVI SE NVMINI EIVS IMPERETVVM
 COLENDO OBLIGAVERVNT. PLEBS NARBONEN-
 SIVM ARAM NARBONE IN FORO POSVIT. AD
 QVAM QVOTANNIS VIII. K. OCTOBR. QVA DIE
 EVM SECVLI FELICITAS ORBI TERRARVM
 RECTOREM EDIDIT. 3) TRES EQVITES ROMANI
 A PLEBE. ET TRES LIBERTINI 4) HOSTIAS SINGV-
 LAS INMOLENT. ET COLONIS. ET INCOLIS AD
 SVPLICANDVM NVMINI EIVS THVS. ET VINVM
 DE SVO. EA DIE. PRAESTENT. ET VIII. K. OCTOB.
 THVS. VINVM COLONIS ET INCOLIS ITEM PRAE-
 STENT. K. QVOQVE IANVAR. THVS ET VINVM
 COLONIS ET INCOLIS PRAESTENT. VII. QVOQ.
 IDVS IANVAR. QVA DIE PRIMVN. (sic) IMPERIVM
 ORBIS TERRARVM. AVSPICATVS EST. 5) THVRE
 VINO SVPLICENT. ET HOSTIAS SINGVL. IN

PLEBS NARBONENSIS. ARAM
 NVMINIS AVGVSTI DEDI-
 CAVIT . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 LEGIBVS HIS Q. I. S. S. 3)
 NVMEN CAESARIS AVG. P. P. QVANDO TIBI
 HODIE HANC ARAM DABO DEDICABO
 QVE HIS LEGIBVS. HISQVE REGIONIBVS
 DABO DEDICABOQVE. QVAS HIC
 HODIE PALAM DIXERO. VTI INFINIMVM
 SOLVM HVIVSQVE ARAE TITVLORVM
 QVE EST. SI QVIS TERGERE. ORNARE
 REFICERE VOLET. QVOD BENEFICI-
 CAUSA FIAT. IVS FASQVE ESTO. SIVE
 QVIS HOSTIA SACRVM FAXIT. QVI
 MAGMENTVM NEC PROTOLLAT. ID
 CIRCO TAMEN PROBE FACTVM ESTO. SI
 QVIS HVIC ARAE DONVM DARE AV-
 GEREQVE VOLET. LICETO. EADEMQZ
 LEX EI DONO ESTO. QVE ARAE EST
 CETERAE LEGES HVIC ARAE TITVLISQ.
 EADEM SVMTO. QVAE SVNT ARAE
 DIANAE IN AVENTINO. HISCE LEGI-
 BVS. HISQVE REGIONIBVS. SICVTI

MOLENT. ET COLONIS INCOLISQVE. THVS VINVM
EA DIE PRAESTENT.

ET PRIDIE. K. IVNIAS. QVOD EA DIE T. STATILIO
TAVRO. M^o AEMILIO LEPIDO COS. IVDICIA
PLEBIS DECVRIONIBVS CONVINXIT. 6) HOSTIAS
SINGVL. IMMOLENT. ET THVS ET VINVM AD
SPLICANDVM NVMMI EIVS. COLONIS ET
INCOLIS PRAESTENT.

EXQVE HIS TRIBVS EOVTIBVS ROM. ....

LIBERTINIS VINV. 7)

— Narbone. Grut. 229, 1. Morelli *St. T. 2. p. 39.* Millin *Voyage T. 4. 1. p. 375.*, cuius typum exhibui.
1) u. c. 764. p. Chr. 11. 2) Coloniae Iuliae Paternae Narbonis Martii. 3) u. c. 691. 4) Errat Millin tres illos Equites tresque Libertinos
Collegium Sevriorum Augustalium constituisse putans. Augustales enim, in provinciis non minus, ut arbitror, atque in Vrbe denum post Augusti
obitum instituti sunt a Tiberio. Tacit. *Ann. 1, 15. Hist. 2, 95.* Sed id quidem apparet, collegium hoc ex tribus Equit. tribusque Libertinis constans
originem dedisse postea Sevris Augustalibus Narbone ceterisque locis, ubi post Augusti tempora instituti sunt. 5) u. c. 725. *cf. Dio. Cass. 52, 40.*
v. Millin. 6) indices, plebis olim partem, decurionatus honore dignatus est, vel in amplissimum Ordinem Decurionum transiit, allegit. 7) *unus*
multum et crustula Plebi det. scilicet supplet Morellus. 8) quae infra scriptae sunt. Ante ista exarsa fuerunt nomina Sacerdotum vel Flaminum, a
quibus ara dedicata est. 9) PROPITIVS. Morelli. recte.

2490.

L. Helio. Caesar. Imp. P. Coelio. et.

VII. Idus

Cn. Domitius Valens II. Vir. I. D. Pra

Legem dixit in ea verba quae, infra.

Iuppiter, optime, maxime, quantalogue, tibi h

ollisque regionibus dabo deliciasque, quas hic h

siquis hic hostia, sacrum facit, quod magnetum ne

leges, huic, arae, eadem, sunt, quae, arae, Dianae, sunt, i N. AVENTINO. MONTE. DICTAE. HISCE. LEGIBVS. HISCE.

Sicuti, dixi, hanc, tibi, aram Iuppiter, optime, maxime, DICO. DEDICOQVE. VTI. SIS. VOLENS PROPITIUS. MIHI COL-

meis. Decurionibus, Colonis, Incolis, Coloniae, Martiae I VLIAE. SALONAE. CONIVGIBVS. LIBERISQVE. NOSTRIS. —

DIXI. HANC TIBI ARAM PRO IMP.

CAESARE. AVG. P. P. PONTIFICI MAXI

MO. TRIBVNICA POTESTATE XXXV

COIVGE. LIBERIS. GENTEQVE EIVS

SENATV. POPVLOQVE R. COLONIS.

INCOLISQVE. COL. IVL. PATER. NARB.

MART. QVI SE NVMMI EIVS IN. PER

PETVVM. COLENDO OBLIGAVERUNT.

DOQVE DEDICOQVE. VTI SIES VOLENS

PROPIIVM 9)

ALBINO. 1) VIRVILLIO. PIO. COS. 2)

OCTOBRES

EVENTE. C. IVLIO. SEVERO PONTIF.

SCRIPTA SVNT

ODIE. HANC. ARAM. DABO. DEDICABOQVE. OLLIS. LEGIB.

ODIE. PALAM. DIXERO. VTI. INFINVM. SOLVM. HVIVS.

ARAE. EST

C PROTOLLAT. ITCIRCO. TAMEN. PROBE. FACTVM. ESTO.

CETERAT

REGIONIB.

LEGISQVE.

LEGISQVE.

LEGISQVE.

LEGISQVE.

LEGISQVE.

LEGISQVE.

LEGISQVE.

Salonae olim, nunc Patavii, partim veteri, partim novo in marmore. Quae inclinatis literis excusa sunt receptem, quae rectis, antiquam scripturam repraesentant. De recentioribus tamen, auctore Morcellio, minime dubitandum, quippe quum Cyriacus Anconitanus aliique integram inscriptionem ante descripserint, quam ad Ramnusios, eiusdem dominos, mutila perferretur. Edidere Grut. 23, 12. Zachar. Salon. p. 41. mancā et corruptam Murat. 325, 5.; omnium vero exactissime Furlanettus in Morcelli St. T. 1. p. 62.

1) Sic legitur nunc in marmore, sed de plurimorum probabili coniecturā leg.: L. Aelio Caesare II. P. Coelio Balbino. 2) p. Chr. 137.

2491. . . . ANTONINI . . . . || AVG. TOTIVSQUE DOMVS EORVM. C. VOLCIVS QVIENTVS. ARAM A SOLO EX HS D || N. S. P. F¹⁾ IDEMQ. DEDICAVIT || ET. OB DEDICATIONE. CONIGENTILIBVS²⁾ ET SACERDOTI || . . . . ISCERATIONEM ET . . . . — Tuneti. Osann *Auctar. lex. Gr.* p. 183. ex Falconerio *Auctar. Inscr. African.* post *Inscriptt. athleticas.* p. 160.

1) Male Osannus interpretatur *de numerata sua pecunia fecit.* Est scilicet: *ex HS. D.* (numeri nota) *nummum sua pecunia fecit.* 2) notandum istud vocabulum vix alibi repriendum.

2492. L. CANINIO L. F. II VIR. AVG¹⁾ || . . . DEDICAT. AED. NEPTVN || EPVLVM TRIDVVM POP. DEDIT || COL. PAEST || L. D. D. D. — Paesti. Mur. 1111, 6. Romanelli *Viaggio* T. 2. p. 23.

1) Si recte habet, erit *Duumviro I. D.* eidemque *Augustali*, nisi leg. *Imi Vir. Aug.*

2493. I. O. M. DOL¹⁾ || Q. POBLICIVS MODESTINVS || SEVIR. ET CLAVD.²⁾ CENATORIVM³⁾ P. S. F⁴⁾ || L. D. D. D. — Bononiae. Morcelli *Opp. Epigr.* V. p. VIII.

1) *Dolicheno.* 2) *Claudialis.* 3) hoc vocabulum alibi vix legitur. 4) *pecunia sua fecit.*

2494. SECVLO FELICI || PHISIAS¹⁾ SACERDOS. ISIDI.²⁾ SALVTARIS || CONSECRATIO || PONTIFICIS VOTIS ANNVA NT DII ROMANAE || REIP. ARCANAEQVE VRBIS PRAESIDIA³⁾ ANNVA NT || QVORVM NVTV ROMANO IMPERIO REGNA CESSERE. — Romae. Grut. 83, 15.

1) *Isias.* Boissard. Nardini 3, 178. 2) pro Isidis, sequente S. Nardin. Isidi salutari. 3) de his consule: *Le sette cose fatali di Roma antica-illustrate da F. Cancellieri.* Roma 1812. 8., qui tamen nostrae inscriptionis oblitus est.

2495. Dedicacionis moenium Veronensium mentio fit in marm. Veron. Grut. 466, 2.; quod retulimus inter Monumenta historica §. Valerianus. Gallienus. N. 1014.

2496. EX TESTAMENTO L. LICINI. L. F. SERG. SVRAE CONSECRATVM. — Inscriptio fornicis s. arcus de Bāra prope Taraconem. Ponz *Viage* T. 13. p. 193. Ad Traiani tempora referunt.

§. 26. DONARIA.

2497. NOVIOS PLA VTIOS MED. ROMAI FECID. || DINDIA MACOLNIA FILEA DEDIT. — In cista mystica Musti Kircheriani,

Mur. 132, 2. Saxii *Miss.* 3. p. 22., quam Lanzi *Saggio* 1. p. 161. ad Bacchanalia u. c. 568. refert. In patera caelata, una cum cista illa reperta.:

2498. POLOCES. AMVCES. LOSNA. i. e. Polluces (Pollux), Amyeus, Luna. Ibid. Ceterum Saxius l. l. MED. male explicat *medicus*, quum sit *me* scil. cistam.

2499. SACRVM¹⁾ || POMPEIA SEX. FIL. || ELEVOTHERIS ET || SEX. POMPEIVS SEX. F || QVIR. IVSTVS || SOROR ET FRATER || DONVM. DEDER. — Romae. Grut. 1076, 6. Morcelli *St.* 2. p. 24.

1) Deo non nominato; hoc singulare est, sed ara ipsa, puto, satis demonstrabat, cui Deo volum susceptum esset.

2500. EROS. GERMANICI L. || LOLLIANVS D. D || CLVPEA CVM IMAGINIBVS. — Romae. Mur. p. 121, 2. Morcelli *St.* 1. p. 26.

2501. Notandum Grut. 1014, 1. in lap. Spoletino: SI QVI CLIPVVM (in hoc templo) PONERE VOLET. DABIT ARCAE¹⁾ HS. II. N.

1) PO. i. e. Pontificum, non Populi, inserit Mss. Pighii.

2502. BEBRIX. AVG. L. DRVSIANVS. A. FABIVS XANTHVS CVR¹⁾ || IMAGINES ARGENTEAS DEORVM SEPTEM || POST DEDICATIONEM SCHOLAE²⁾ || ET MVTVLOS CVM TABELLA AENEA || DE SVA PECVNIA DEDERVNT. — Romae. Morcelli *St.* 1. p. 250.

1) Curatores. 2) sc. Xanthae; v. Nardin. *Lib.* 5. C. 6.

2503. IMP. CAES. DIVI TRAIANI || PART. F. DIVI NERVAE N || TRAIANVS HADRIANVS AVG || PONT. MAX. TRIB. POT. XX. COS. III. P. P || I. S. M. R. STATVAM EX DONIS AVREIS || ET ARG. VETVSTATE CORRVPTIS || FIERI ET CONSECRARI IVSSIT || EX AVRI P. III. ET ARG. P. CCVI. — Apud oppidum Civitatis Laviniae. Mur. 147, 5.

2504. EX IVSSV I. O. M. D¹⁾ || L. TERTIVS HERMES || CVM COIDGE SVA ET FILIS || ET OMNIBVS SVIS || CANTHARVM CVM || VASE²⁾ SVA POSVERVNT. *In latere eiusdem basis:* SVB SCRIBA³⁾ || FONTEIO EVTYCHO. — Florentiae. Gorius *Etr.* 1. p. 105, 74. Gud. 10, 9. (Murat. p. 476, 5.)

1) dedicatum. 2) basi. 3) templi puta.

2505. DECIMIA. C. F. CANDID || SACER. M. D. DELFICAM¹⁾ || CVM LARIBVS || ET CERIOLARIS N²⁾ XXX || VI. — Sablonetae. Maffei *Mus. Ver.* p. 83, 2. Mur. 163, 4.

1) *delfica* i. e. tripus; *ceriolarium*, *candelabri* genus, ut in seq. 2) Numero.

2506. L. GRANIVS CERIO || LARIVM IMPENSA SVA || FACTVM || DEDIT DONAVIT. — Apud Malacam. Mur. 122, 1. v. Saxii *Miss.* 3. p. 14.

2507. P. RVTHILIVS SYNTROPHVS || MARMORARIVS DONVM || QVOD PROMISIT IN TEMPLO || MINERVAE MARMORI || BVS ET IMPENSA SVA THE || OSTASIM EXSTRVXIT. — Gadibus. Mur. 125, 2.

2508. . . . . || DIVI AVG. N. DIVI IVLI || . . . . N
 TRIBVNICIA POTESTATE I. COS. II || PONTVFI¹⁾ (*sic*) || CORNE-
 LIVS BASSVS PONTVVFEX || CAESAREVM²⁾ D. S. P. — In Hispan-
 nia, in turri horaria Ecclesiae B. Isidori. Don. p. 413, 2. Mur. 434, 1.
 Ceterum cfr. Saxii *Miss.* 3. p. 24., cuius tamen supplementa: *Imp. C.*
Caes. Divi Tiber. F. Divi Aug. N. Divi Iulii Pron. — ex Sallengrii *The-*
sauro 3. p. 864. omnino falsa sunt: nunquam enim DIVVS Tiberius,
 nunquam Caligula a Tiberio adoptatus est: nec de Germanico Caesare
 sermo esse potest.

2509. P. VEIDIVS P. F. POLLIO || CAESAREVM³⁾ IMP. CAE-
 SARI || AVGVSTO || ET COLONIAI BENEVENTANAI. — Beneventi.
 Grut. 227, 3.

1) notandum Pontifex, non addito: Max. v. Cuper. ad *Lact. de Mort. P. ed. Bauldri* 2.
 p. 112. (cit. HAGENB.) 2) aedem Caesari sacram, ut: Augusteum Pisis. Dianium,
 Iseum, Serapium, Idoliun, Heroum ceti. 3) In secunda Ed. Grut. recepta est prava
 Lipsii coni. *Caesarem.* cfr. Lips. ad *Tac. Ann.* 3, 64. et Marini *Atti* 2. p. 384.

2510. ISIDI PVE . . . || IVSSV DEI NE . . . || FABIA L. F. FA-
 BIANA AVIA || IN HONOREM AVITAE NEPTIS || PISSIMAE EX
 ARG. P. CXIIS = {¹⁾ ITEM ORNAMENTA IN BASILIO. VNIO ET
 MARGARITA || N. VI. ZMARAGDI DVO. CYLINDRI N. VII. GEMMA
 CARIBVNCVLVS. GEMMA HYACINTHVS. GEMMAE CERAUNIAE ||
 DVAE. IN AVRIBVS ZMARAGDI DVO. MARGARITA DVO || IN
 COLLO QVADRIBACIVM MARGARITIS N. XXXVI || ZMARAGDIS
 N. XVIII. IN CLVSVRIS DVO. IN TIBIIS || ZMARAGDI DVO. CYLIN-
 DRI N. XI. IN SMIALIIS ZMARAGDI N. VIII. MARGARITA N.
 VIII. IN DIGITO MINIMO ANVLI || DVO GEMMIS ADAMANT.
 DIGITO SEQVENTI ANVLVS POLYPSEPHVS. ZMARAGDIS ET
 MARGARITO || IN DIGITO SVMMO || ANVLVS CVM ZMARAGDO.
 IN SOLEIS CYLINDRI N. VIII. — Sine loco. Mur. 439, 1. ex Mont-
 fauconio.

1) semis et duabus uncis s. dextante. Memoranda est Isis Capitolina. Mur. 154, 2.
 cfr. Tertull. *Apol.* 6.

2511. M. PLAETORIVS. M. L. EROS || M. ANICIVS. M. L.
 PRIMVS || MAGISTRI. FANO CONTERMINI || DONO. LYCHNV-
 CVM. DANT. — Romae in tabula aerea. Marini *Atti* 1. p. 304.

2512. PLISTHENES LEOPHRONIS CERYCIBVS¹⁾ || ET POP.
 PRAESENTIPVS (*sic*) ANTE PORTICVM || XYLOLYCHNVN²⁾ PRO-
 SERPINAE. — Veliae. Romanelli *Topogr. istor. del regno di Napoli*
T. 1. p. 360. Osann *Auctar. lex. Gr.* p. 186.

1) notandi isti *Ceryces*, quorum in saxis Latinis vix alias fit mentio. 2) i. e. *Xylo-*
lychnuchum. Osann.

2513. ANNIVS. C. F. ROMAN || DECVRIO. SIGNVM. CVM ||
 STATERA. D. D. — Velitris. Cardinali p. 26.

2514. NOMINE || Q. DOMITH ALPINI || LICINIA MATER ||
 SIGNVM DIANAE ET VENATIONEM || ET SALIENTES || T. F. I.
 — Veronae. Grut. 39, 6. Mur. 123, 1. Maffei *Mus. Ver.* 125, 5.

2545. DOMINO AESCVLAPIO || ET HYGIAE EX PERMISSV || EORVM NEGOTIATIONIS || FABARIAE.¹⁾ GRATIAS || AGENTES. NVMINI || ET ARATIS²⁾ EORVM || T. IVLIVS GINESYASCVS. ET CAECILIA || BALBILLA. CERHOLARIA DVO. SATVRI³⁾ ET ANTIOTES || LIBENTES DONVM || DEDERVNT. — Romae. Mur. 20, 3. corruptius, quam 132, 3. Saxii *Miss.* 3. p. 22.

1) vel explicandum: *Sodalitii negotiatorum fab. nomine*, vel iungendum *Aesculapio et Hygiae negotiationis fab.* id est, *ab hoc sodalicio cultis*. 2) MERITIS Cannegieter probabilius quàm Saxius GNATIS, Podalirio et Machaoni. 3) SATVRI Canneg. explicat, id est, ornata Satyris, et pro ANTIOTES vult, MVTIOLIS, parvis mutonibus. Saxius SATVRI non tangens, MVTONES legit. Hagenb. nihil adnotat. Equidem cogitabam de lanceibus SATVRIS et de *ἀμφοῖσι*, vasibus utrinque ansatis, dono minus utique obsceno.

2516. ANSIA. T. ARVĪ. L || RVFA EX DD. CIRC || LVCVM MACER || ET MVRVM ET IANV || D. S. P. F. C.¹⁾ — In Valle Dianae, loco la Civita. Mur. p. 470, 4.

1) circa lucum maceriam, — et ianuam de sua pecunia facienda curavit.

2517. Nota: MANIPRECIVM DONAVI. in lap. Metensi ap. Grut. 12, 10.

2518. NVMINI DOMVS AVGVSTAE ET SANcti *Silvani* SALVTARIS SACRVM || IMP. CAES. NERVAE TRAIANI OPTIMI. *Aug. Germ. DaCICI.* IMAGINES ARGENT || PARASTATICAS CVM SVIS ORNAMENTIS. ET REGVLIS. *et basibus.* ET CONCAMERATIONE FERREA || C. IVLIVS NYMPHIVS. DEC. ANNALIS SVA *pec. posuit* DONVMQVE DEDIT IN TEMPLO SANCTI SILVANI SALVTARIS QVOD EST IN *Aventino* ET. PRAEDIO SVO. DEDICAVITQVE || IDIBVS IANVARIS. L. VIPSTANO MESSALLA *M. Pedone* COS.¹⁾ — Apud Liprignanum Castrum. Fabrett. p. 688, 100. Quae inclinatis literis excusa vides, supplementa sunt Fabrettii. Alia minus accurata habes apud Reines. p. 142, 105. v. Ruperti *Ep. ad Reines.* p. 441. a Turre *Mon. Vet. Antii.* p. 302., qui tamen de Silvano Eleutherio pessime erravit, ut videbis ad Mur. 69, 1. Cuper *Apoth.* p. 258. et 302. Hag. Mss. 1) p. Chr. 115.

2519. Inter *donaria* memorantur Mur. 344, 3. „TETRASTYLVN NYMPHAEVM — ALTARIVM CVM COLVMELLA — ITEM ORBICVLVM CVM COLVMELLA.”

2520. Ad donaria quodammodo pertinent etiam hereditates legatave, quae Diis testamento relinquuntur; qua de re vide erudite disputantem F. C. Conradum in *Scriptis minoribus*. Diss. II. de *Diis heredibus ex testamento apud Romanos*. Sed, quod sane dolendum, exemplis utitur plerumque spuris p. 139. seqq. v. c. Grut. 59, 2. — 871, 2. — 67, 2. — 25, 3. — Reines. Cl. 1. 269. cet.; id quod in illustribus exemplis sane ponendum est virorum doctorum a Ligorianis praestigiis deceptorum Seculo quoque XVIII.

2521. HOSTIARVM, ut hoc quoque attingam, rarissima mentio fit in Saxis, Acta Fratrum Arvalium si excipias, et sequentem titulum:

TI. CLAVDIVS || OLYMPVS || VDIO SVCCIPIO || IX. HOSHIA.¹⁾
QVAM || IPSI (*sic*) FECIT || SILVANO || D. D. — Romae. Oderic.
p. 484, 8.

1) voto suscepto ex hostia.

§. 27. SVPERSTITIO IVDAICA ET CHRISTIANA.

(Sic scilicet loquebantur veteres Romani; id quod notandum erat propter hierophantas et fanaticos nostri temporis.)

2522. BETVRIA PAVLLA F. DOMI || HETERNAE QVOS || TITVTA¹⁾ QVAE BIIIXIT AN. LXXXVI. MESES VI || PROSELITA AN. XVI || NOMINAE SARA MATER || SYNAGOGARVM²⁾ CAMPI || ET BOLVMNI || BENIRENAE AY CYMISIS || AVTIS.³⁾ — Romae. Spon *Misc.* X. 120. correctius ap. Fabrett. 465, 401. nisi quod PAVCLA. cfr. ib. p. 389.

1) constituta. 2) matri synagogae Brixianorum. Grut. 323, 3. πατήρ συναγωγῆς Mur. 1044, 6. et 1713, 1. cfr. Cod. Theod. 16, 8. 3) Solita formula in sepulcris Iudaeorum ac Proselytarum. ἐν εἰρήνῃ(ῃ) κοιμηθεὶς αὐτοῦ vel αὐτῆς ex Psalm. 4, 9. ἐν εἰρήνῃ-ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοιμηθήσονται καὶ ὑπνώσω. Tria praeterea symbola, cornu (ἐλαιοφόρον) palmae et candelabra, in Iudaicis monumentis frequenter conspiciuntur expressa. v. Lupi *Epit. Sev.* p. 177. et Fabrett. p. 389.

2523. AVR. SOTER ET || AVR. STEPHANVS || AVR. SOTERIAE || MATRI PIENTISS || RELIGIONI IVD||AICAE METVENTI. — Polae. Grut. 724, 11. Hanc confudit cum Grut. 855, 2. Hug *Einleit. N. T.* 2. p. 303. Ita Aureliam Soteriam unicam habemus in Inscriptt. Lat. metuentem rel. Iud. σεβομένην, praeter Saram Fabretti p. 465, 401.

2524. VERITAS || AMOR ET || ANESTASE || TITVLOS . . . — Romae e coemeterio Hebraeorum. Maffei *Mus. Ver.* 324, 8. Insculptum est candelabrum septem lucernarum.

2525. DIS. M || P. CORFIDIO SIGNINÓ || POMARIÓ || DE AGGER || A PROSEVCHA¹⁾ || Q. SALLVSTIVS HERMES || AMICO BENEMERENTI || ET NVMERVM OLLARVM DECEM. — Romae. Grut. 654, 11.

1) male Scalig. hunc Iudaeum fuisse putat. Prosenchae mentio ideo tantummodo fit, ut quina Agger sit intelligendus, accuratius definiatur, ut: Pomarius de Circo Maximo ante pulvinar. Spon *Misc.* p. 230, 4. Reines, p. 637.

2526. * D. M || AVRELIO BAL||BO. VITA INT||EGERRIMO || MORIBVSQ || ORNATO QVI SE QVIETIO||RIS PERFECTIO||RISQ. VITAE || DESIDERIO || EX NEGOTIIS || CIVILIBVS IN || QVIBVS FVE||RAT CVM LAV||DE VERSATVS || IOVIS OP. MA || BENEFICIO || DVCTO. HIC IN || SPE RESVR||ECTIONIS QV||IESCENTI LO||CVS PVBLICE || DATVS EST. — Romae. Grut. 4050, 3. — Nisi fictum est a recentiore (habet tamen iam Apianus p. 278.) ut epitaphium eiusdem generis, sed fere ludicrum Feliciani Veronensis Grut. 4052, 8., de quo vide Reines. *Praef.* p. * 4. b. Maffei *Verona ill.* T. 2. p. 191., crederemus Balbum, hominem gentilem, haud longe abfuisse a Christianorum Sacris. Sed inter alia lectu dignissima Moshem. *Diss. ad H.*

Eccl. pertin. T. 2. p. 643. qui notat, Muratorio teste, Cyriaci Anconitani schedas pro soloecis illis: *versatus Iovis Op. Ma. beneficio ducto* exhibere *versatus, exemit Dei optimi beneficio.* D. M. vero etiam in Christianis internum reperitur. Corsinus tamen *Not. Gr. App.* p. XV. eo fere inclinatur, ut in supposititiis hanc inser. habeat.

2527. IVNIVS BASSVS V C || QVI VIXIT ANNIS XLII. MEN. II || IN IPSA PRAEFECTVRA VRBI¹⁾ || NEOFITVS IIT AD DEVM || VIII. KAL. SEPTEMB || EVSEBIO ET YPATIO COSS. — Romae. Murat. 382, 2. Copiose illustratur in *Sculture e pitture sacre estratte dal Cimiteri di Roma.* Roma 1737, fol. T. 1. p. 35. Vnica fere est inscriptio inter Christianas mihi visas, quae disertam mentionem transitus ad nostra sacra contineat.

1) Iunius Bassus memoratur *Almeloveenio Fast.* p. 494. tamquam Praef. Vrbi a. p. Chr. 360.; at vero decessit Eusebio et Hypatio Coss. a. p. Chr. 359. v. Corsini *Ser. Praef. Vrb.* s. h. a. v. Saxii *Miss.* 4. p. 114. In Ficoronii typo *Vestigia di Roma antica* P. 2. p. 10. omittitur IPSA. *Neophyti* tamen alibi quoque reperiuntur, veluti Mur. 390, 3.

2528. MEMMIVS SALLVSTIVS || SALVINVS DIANIVS VS || BASILICAM SANCTORVM || ANGELORVM. FECIT. IN || QVA SEPELIRI NON LICET. — Perusiae. Vermiglioli *Iscr. Per.* 2. p. 296.

2529. Eo denique devenimus, ubi IOVI OPT. MAXIMO SANCTI MARTYRES DOMNI^{que} SANCTI successerunt:

SANCTIS MARTVRIBVS

PAPRO¹⁾ ET MAVROLEONI

DOMINIS. VOTVM. REDD. $\frac{P}{X}$

CAMASIVS QVI ET ASCLEPIVS. ET VICTORINA

NAT. H.²⁾ DIE LIX. ³⁾ KAL. OCTOB.

PVERI. QVI. VOT. H. VITALIS MARANVS

ABVNDANTIUS. TELESFOR.

— Romae. Gori *Symbol. lit.* T. 4. *Praef.* p. XII. — Seq. pag., quae in altera lapidis parte similia fere incisa sunt, exhibentur. Incipit DOMNIS SANCTIS.

1) *Publio Apro.* 2) in altera: *Natal. Hab.* 3) in altera XIII.

CAPVT VI.

LVDI. RES SCENICA. CET.

2530.

1.	2.	3.	4.
CLODIA. A. F.	LASSIA M. F.	A. CLODIVS	A. CLODIVS A. F.
SACERDOS	SACERDOS	M. F. PAL. SCRIBA	MEN. FLACCVS II VIR. I. D.
PVBICA	PVBICA	MAGIST. PAG. AVG.	TER. QVINQ TRIB MIL.
CERERIS D. D.	CERERIS D. D.	FEL. SVB.	A POPVLO.

5.

L. CELLIVS L. F.
MEN. CALVOS
DECVRIO
POMPEIS.

Sub, quarta:

PRIMO DVOMVIRATV APOLLINARIB. IN FORO POMPAM || TAVROS. TAVROCENTAS. SVCCVRSORES. PONTARIOS || PARIA III. PVGILES. CATERVARIOS ET PYCTAS. LVDOS || OMNIBVS ACRVAMATIS PANTOMIMISQ. OMNIBVS ET || PYLADE. ET HS. N. CCIOO IN PVBLICVM PRO. DVOMVIRATV.

SECVNDQ DVOMVIRATV. QVINQ. APOLLINARIBVS IN FORO || POMPAM TAVROS. TAVRARIOS. SVCCVRSORES. PVGILES. CATERVARIOSS. POSTER. DIE SOLVS IN SPECTACVLIS ATHLETAS || PAR. XXX. GLAD. PAR. V. ET GLADIAT. PAR. XXXV. ET || VENATION. TAVROS. TAVROCENTAS. APROS. VRSOS || CETERA VENATIONE VARIA. CVM COLLEGA. TERTIO DVOMVIRATV LVDOS. FACTIONE PRIMA || ADIECTIS ACRVAMATIS CVM COLLEGA.

CLODIA A. F. HOC MONVMENTVM SVA IMPENSA || SIBI ET SVIS. — (Pompeiis olim.) Gud. 106, 1. genuinum videtur. Cfr. Bimard in *Mur. proleg.* p. 12. et Burm. ad *Suet. Claud.* 21. p. 756. HAGENB. Notandum praeterea hoc inter ea monumenta Pompeiana, quae diu ante erutos e cineribus Seculo XVIII. Pompeios, eruditus nota erant, cuius generis est etiam N. 1370. Talia exeunte Seculo XVI. iam sub auspiciis Dominici Fontanae effossa esse necesse est, cuius

operae quomodo, praeposito forsitan sic iubente, ea in re versatae fuerint, prorsus nos fugit. Est res ulteriori examine digna.

2531. DIVO ANTONINO || PIO || C. EGNATIVS FESTVS AEDIL. II VIR || HVIC CVM PLEPS VRBANA LV DOS PVPL || EDENTI AD STATVAM SIBI PONENDAM || PECVNIAM OPTVLISSET. IS. HONORE || CONTENTVS IMPENSAM REMISIT || ET IMPE- TRATA VENIA AB ORDINE || PERVSINOR. OPTIMO MAXIMO PRINC || DE SVA PECVNIA POSVIT. CVIVS || OB DEDICATIONEM DARI IVSSIT || AB HEREDE SVO. DECVRIONIB || SING. HS. III N. PLEBI HS. II. N || L. D. D. D. — Perusiae. Grut. 256, 40. v. Maffei *Osservat. lett.* 5, p. 246. Vermiglioli *Iscriz. Perug.* 2. p. 251, cuius typum dedi.

2532. CN. VOESIO || CN. FIL. APRO || QVAESTORI AEDILI II VIRO || FLAMINI DIVI AVG. VI VIRO || AVGVSTALI. CVRATORI ANNON || TRIENNIO CONTINVO. CVRAT. MVNERIS PVBLICI GLADIATORI. III || QVOT IS TEMPORE HONORVM. CVII RARVMQVE SVARVM PLENISSIMO || MVNIFICENTIAE STVDIO VOLVPTATIB || ET VTILITATIBVS POPVLI PLVRIMA || CONTVLERIT. LVDVM ETIAM GLADIATORIVM ET SPOLIAR. 1) SOLO EMPTO || SVA PECVNIA EXTRVCTVM. PVBLICE OPTVLERIT. CVIVS MERITIS POSTVLANTE POPVLO || STATVAM PVBLICE PONI PLACVIT. D. D. — Sub Praeneste. Grut. 489, 12.

1) de spoliario v. Lips. *Saturn.* 1, 18:

2533. . . . VERATIO A. F. PAL. SEVERIANO || EQVITI RÓM. CVR. REIP. TEGIANENSIVM. 1) ADLECTO IN ORDIN || DECVRION. CIVI AMANTISSIMO. QVI CVM PRIVILEGIO SACERDOTI. CAENINENSIS MVNITVS POTVISSET AB HONORIB. ET MVNERIB || FACILE EXCVSARI. PRAEPOSITO AMORE PATRIAE. ET HONOREM AEDILITAT. LAVDABILITER ADMINISTRAVIT. ET DIEM. FELICISSIM. III. ID. IAN. NATALIS || DEI PATRI. N. 2) VENATIONE PASS. 3) DENIS BESTIS. 4) ET III. FERIS DENT. 5) ET III. PARIBVS || FERRÓ DIMICANTIB. CETEROQ. HONESTISSIM. APPARATV. LARGITER EXIBVIT || AD HONOREM QVÓQVE DVVMVIRATVS AD CVMVLANDA MVNERA PATRIAE || SVAE LIBENTER ACCESSIT. HVIC CVM ET POPVLVS IN SPECTACVLIS ADSIDVE || BIGAS STATVI POSTVLASSET. ET SPLENDIDISSIM. ORDÓ MERITÓ DECREVISS || PRÓ INSITA MÓDESTIA SVA. VNIVS BIGAE HONORE CONTENT. ALTERIVS || SVMPTVS REIP. REMISIT. || L. D. D. D. C. I. 6) — Neapoli. Grut. 484, 6.

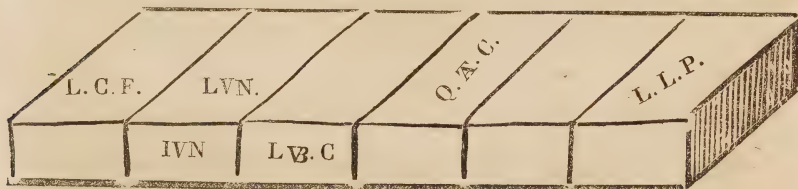
1) Teglani Campaniae opp. v. Mannert *Italien* 1. p. 782. 2) de Herculis natali intellexit Reines. Iulii Caesaris natalem contra significari censet Gud. Sed is natus IV. Idus. Quintil. ita ut III. Id. Ian. ille celebrari omnino non posset: nec Deum patrium conditorem Coloniae dictum fuisse probabile est. *Natalem Herculeum* memorat Auson. *Eid. de feriis Romanis* v. 24. 3) passerum i. e. struthionum. (?) Reines. 4) leonibus. 5) feris dentatis i. e. elephantis. 6) Coloniae Iuliae.

2534. Editiones munerum gladiatoriorum haud raro memorantur Mur. 615, 2, 4. ($\overline{XX}$ PARIA GLADIATORVM DATA PRO SALVTE CAESARVM. in lap. Hispaniensi. ib. 612, 3.) Eaedem cum *epulatione* coniunctae erant. 615, 4. vel cum *congiario* v. c. modiorum binorum. ib. 3. vel *oleum* insuper distribuebatur. ib. 613, 3. vel *pecunia*. v. c. DECVRION. SING. HS. $\overline{VIII}$. ET CETERIS VTRIVSQUE SEXVS HS. $\overline{III}$. 615, 4. *Munerarius*, qui ludos edebat. Mur. 616, 4. idem: *Curator muneris publici* 617, 6. E fragmento apud Visconti *Ienkins* p. 79. anni p. Chr. 22. haec notanda: K. AVG. HONOR P. D. LVDOS. IN. FORO || PER $\overline{III}$ FECERVNT. (*honor publice datus — per quadri-*
duum) — K. AVG. HONOREM. EDEDERVNT (*sic*) LVD || PER $\overline{III}$ FECERVNT. $\overline{III}$. PRIMI || NATALE. IVLIAE. AVGVSTI., ubi *honor* significat *munus*.

2535. LOCA $\overline{N}$ D.¹⁾ IN CIRC || SEX. $\overline{IV}$ L. IANVARIVS || AEDIL. DAT. — Lugduni. Maffei *Mus. Ver.* 412, 4.

1) i. e. loca numero quingenta.

2536. In celeberrimo Amphitheatro Polensi singulis fere locis sive subselliis dominorum, ad quos pertinebant, nomina per literarum compendium sunt insculpta. v. Stancovich *Anfit. di Pola* p. 34. v. c.:

Contra erat Romae, temporibus saltem Ciceronis. Cfr. *de Finn.* 3. §. 67. *theatrum ut commune sit, recte tamen dici potest, eius esse eum locum, quem quisque occuparit.*

Ex Actis fratrum Arvalium huc facit pars Tabulae XXIII. ap. Marini p. CXXX., quem consule omnino:

2537. LOCA ADSIGNATA IN AMPHITHEATRO || L. AELIO PLAVTIO LAMIA. Q. PACTVMEIO FRONTONE COS¹⁾ || ACCEPTVM AB LABERIO MAXIMO PROCVRATORE PRAEF. ANNONAE || L. VENNVLEIO APRONIANO MAG.²⁾ CVRATORE THYRSO L || FRATRIBVS ARVALIBVS MAENIANO I. CVN.³⁾ $\overline{XII}$. GRADIB. MARM. $\overline{VIII}$. GRADV I. P. $\overline{V}$ || GRAD. $\overline{VIII}$. PED. $\overline{V}$ $\approx$ {.⁴⁾ F. PED. $\overline{XXXIIIS}$.⁵⁾ GRADV I. VNO PED. $\overline{XXIIIS}$. ET MENIANO⁶⁾ SYMMO || $\overline{II}$ CVN. VI. GRADIB. MARM. IV. GRADV I. VNO. P. $\overline{XXIIIS}$. ET MAENIANO || SYMMO IN LIGNEIS. TAB.⁷⁾ $\overline{LIII}$. GRADIBVS XI. GRADV I. PED. $\overline{V}$ $\approx$ $\approx$ { $\sim$ ⁸⁾ GRAD || XI. PED. $\overline{VS}$ $\approx$ $\approx$ $\sim$ ⁹⁾ F. PED. $\overline{LXXIIIS}$ $\approx$ $\approx$ $\sim$ {¹⁰⁾ || SYMMA. PED. CXXVIIIIS $\approx$ $\approx$ $\sim$ }.

1) p. Chr. 80., quo Amphitheatrum Titi est dedicatum. 2) *magistro*. 3) *cuneo*. 4) *Pedes V. quadrantem, semunciam, sicilicum*. 5) *faciunt ped. XLII. semis*. 6) Sic h. l. scribitur, sed praestat per diphthongum *ae*. 7) *tabulatione*. 8) *trientem, semunciam*. 9) *Pedes V, deuncem, sicilicum*. 10) *faciunt pedes LXIII. deuncem, semunciam*. — De amphitheatro Brixiano, cuius levia quaedam vestigia nuper reperta sunt, docte disputavit Labus *Dissertaz.* p. 71.

2538. Corollarii loco dabo etiam titulum Amphitheatri Veliterni, quem nec ipse Cardinalis (*Iscriz. Velit.* p. 44.) explicavit:

DDNNVALENTINIANOETVALENTESENERAVGG || LOLCY-
RIVSRINCCVRETERITORDVODENADEPROPIOSV... || VETVSTA-
TEMCONLAPSVMATSTATVMPRISTINVMRE . . . || AMPHITHEA-
TRVMCVMPORTISPOSTICII SHOMNEMFABRE . . . || ARENENEPVS-
LOLCYRIPRINCCVRETANTEERETORISFILIVS . . . || CLAUDIPRINC
ETPATRONICVRIAEPRONEPOSMESSIGORG . . . || PRINC FILI-
CITER.

2539. Tesserae vero theatrales huiusmodi erant:

1) Cavea, cuneo, gradu. v. Romanelli *Viaggio a Pompej* T. 1. p. 216.

2540. In margine podii Amphitheatri Pompeiani haec leguntur inscriptiones:

MAG. PAG. AVG. F. S. 1) PRO LVD. 2) EX D. D.

T. ATVLLIVS C. F. CELER. II. VIR. PRO. LVD. LV. CVN. F.
C. EX D. D.

L. SAGINIVS II. VIR. I. D. PR. LV. LV. EX D. D. CVN.

N. ISTACINIVS. N. F. CIN. II. VIR. PRO LVD. LVM.

A. AVDIVS. A. F. RVFVS. II. VIR. PRO LVD.

P. CAESETIVS. SEX. F. CAPITO. II. VIR. PRO LVD. LVM.

M. CANTRIVS. M. F. MARCELLVS. II. VIR. PRO. LVD. LVM.

CVM. COS. III. 3) F. C. EX D. D. — Romanelli *Viaggio a Pompej*.

T. 1. p. 263.

1) *Magister s. Magistri Pagi Augusti Felicis Suburbani*. Scil. sequentes omnes illius *Pagi magistros* fuisse arbitratur Romanellius: mihi unus potius *pagi magister*, cuius nomen evanuerit, memorari videtur, quum reliqui fuerint duumviri I. D. ipsius coloniae Pompeianae. 2) *pro ludis* ambiguum est, utrum significet in ludorum usum, an potius lumina et cuneos exstruxerint pro ludis, vice ludorum, quos alias edere debuissent; (LV Mina CV Neos.) 3) CVM. COS. III. neque Romanellius interpretatus est, neque ego explicare queo. Fuitne CVNEOS tres?

2541. Pompeiis haec quoque inscriptio sub tabula gladiatores exhibente reperta est:

TETRAIDES. PRVDES
PRVDES I.¹⁾ XII. TETRAIDES L.²⁾ XI.

Infra, literis minoribus:

ABIAT VENERE BOMBEIANA IRADAM QVI HOC LAESARIT. von Goro
p. 106.

1) Invictus. 2) Lapsus, explicant.

2542. T. IVLIO T. F. VOL. DOLABELLAE || III VIR AB
AERAR. PONTIF || PRAEF. VIGIL. ET ARMOR || SACRA SYNHO-
DOS NEAPOLI CERTAMINE QVINQVENNALI DEC. (*Sequuntur*
inscriptionis Graecae lacerae quaedam reliquiae, quae rursus altera Latina
excipit, non minus male habita.) — Nemausi. Donati 1. p. 89, 2.
Sacra illa Synhodos illustratur sequenti marmore:

ΦΛΑΟΣΕΒΑΣΤΟΣ

ΜΗΣΑΝ Τ. ΙΟΥ. ΜΕ

ΓΕΡΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ

ΝΑΝΑΡΟΝ ΑΡΦΑΛΑ

ΝΕΟΙ ΚΑΙ Η ΟΛΥΜΠΙ

ΝΟΝ ΜΕΤΑ ΠΟΛΛΑΣ

ΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ

ΑΡΧΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΤΡ

ΑΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΤΜΕ

ΤΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΡ

ΝΗΣ ΙΕΡΟΝΕΙΚΩΝ ΚΑΙ

ΣΑΝΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕ

ΣΤΕΦΑΝΕΙΤΩΝ ΕΤΙ

ΩΣ ΕΠΙΦΑΝΩΣ.

— Magnesia ad Maeandrum. Cuper *Lettres* p. 281. Cfr. praeterea
in Hadriani Epistola ap. Grut. 316, 4. CΥΝΟΔΩ ΕΡΕΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΘΛΗΤΩΝ ΙΕΡΟΝΕΙΚΩΝ ΣΤΕΦΑΝΕΙΤΩΝ.

2543. . . . MIO¹⁾ L. F. VOL || ROMANO EQ. PVBL || ALLE-
GINV || . . . R. LVPERCOLLAM || PROVINCIA. NARBONEN ||
PRAEF. COHORTIS II || ROMANAE VASCONVM || CIVIVM RO-
MANORVM || SAMIVS MATERNVS || ALVMNVS L. SAMII EVTICI ||
ARCHIEREVS SYNHODI. — Nemausi. Mur. 2038, 4.

1) Initium saxi ruptum facile suppleo L. SAMIO, gens enim *Samia* repetitur. v.
antepen. et penult. Ex EVTICI Mur. in Ind. nom. retulit *Euticius*; malim ipse
Euticus, i. e. Eutychus. Versuum tertii et quarti tenebras dispellere coepit Mura-
torius legens ALLECTO IN V DECVRiam, cetera non attingens, quae hoc modo sua
radiant nobis luce: LVPERCO. FLAMini *Provinciae Narbonensis*. Emendationem
meam optime firmat aliud saxum Nemausense in Grut. 470, 6. cum Muratoriano hocce
omnino componendum; unde videas, quantum iuvet eorundem locorum saxa inter se
conferre. Quod Fabrett. p. 457. de saxo Gruteri notat, de saxo Muratorii quoque
locum habet, Lupercos hosce nesciri, ubi sacerdotium hoc suum gesserint, Romaene
an in colonia Nemausensi; nisi ex loco non expresso urbanos potius quam colonicos
fuisse colligas; ut *Decuriae V. iudicum* de urbanis iudiciis quoque accipiendae. *Ar-
chiereus Synhodi* Muratorio est Pontifex Conventus Urbium Galliae Narbonensis.
Male. v. Grut. 313, 8. et 330, 3., quosque ibi citatos invenies de Synhodo Sceni-
corum Falconerium, Salmasium, Spanhemium. HAGENB. MSS.

2544. IMP. CAESARI || DIVI HADRIANI FIL || DIVI TRAIANI ||
PARTHICI NEPOTI || DIVI NERVAE PRONEP || T. AELIO HA-
DRIANO || ANTONINO AVG. PIO || PONTIF. MAX. TRIB. POT.
V¹⁾ || IMP. II. COS. III. P. P || CONSTITVTORI SACRI || CER-
TAMINIS SELASTICI²⁾ || SOCI. LICTORES. POPVLARES. DE-
NVNCIATORES PVTEOLANI. — Malphiac. Grut. 254, 4.

1) p. Chr. 142. 2) i. e. Iselestici.

2545. T. ANCHARIO T. F. PAL. PRISCO || AED. QVAEST. II VIR. QVAEST. ALIMENT || HVIC PRIMO II VIR. BIGA POSITA OB EXIMIAS LIBERALITATES ET ABVN||DANTISSIMAS IN EXEMPLVM ¹⁾ LARGITIONES. ET QVOD EX INDVLGENTIA AVG. OCTIES SPECTACVLVM GLADIATOR || EDIDERIT. AMPLIVS LVDOS FLORALES. OB HAEC MERITA || PLEBS VRBANA . . . CVIVS DEDICATIONE || T. ANCHARIVS PRISC. FIL. AEDILIS QVAESTOR || ADSEDENTE PATRE GLADIATORVM PARIA TRIGINTA || ADIECTA VENATIONE . . . LEGITIMA EDIDIT || L. D. D. D. — Romae. Grut. 352, 4.

1) ita Velsleri schedae. Cfr. Grut. 1103, 4. correctius ap. Donium p. 163, 16. (Mur. 608, 1. et 671, 4.) quod placuit etiam Hagenbuchio. Grut. SINE EXEMPLO.

2546. (*Nomina Libertorum XIII.*) LVDOS LATINOS ET GRAECOS FECER. VI. V. IIII. III PR. K. ET K. MART || ET POPVLO CRVSTVLVM ET MVLSVM DEDERVNT || M. ASINIO AGRIPPA COSSO CORNELIO LENTVLO — COS.¹⁾ — Romae. Guascus T. 1. p. 142, 71.

1) p. Chr. 25.

Fragmentum:

2547. . . . IDEM BASILICAM IN QVA TABVL. MVNERIS AB EO EDITI || POSITAE SVNT. CONSVMMAVIT. LVDOS PALMARES OB DEDICATIONEM EARVM. NOMINE EVPLOEAE SVAE EXHIBVIT. PORTICVM || OMNI ORNATV ELEGANTIAE. IN QVA EDITIO PRIMI LVSTRI MVNERIS || QVINQVENNAL. MVNIFICENTIA PRINCIPALI CONTINETVR EX VOLVNTATE || EVPLOEAE SVAE FECIT. — Beneventi. Murat. p. 619, 3. correctius ap. de Vita p. 273. Cfr. Kool ad Gud. p. CXI, 5. et de Vita l. 1. de ludis palmaribus.

2548. In fragmento Sponiano (p. 39, 1.) POPVLO GYMNASIVM EPVLVM DEDIT. Item ap. Maffei *Mus. Ver.* 456, 5. AGENT¹⁾ || APOLLINI AVG. SACR || D. FVNDANIVS PA.²⁾ PRIMIANVS. FVNDAN³⁾. FELICIS || AEDILIC⁴⁾. FIL. FVNDAN⁵⁾. PRIM. FL. P.³⁾ NEPOS || AEDILIS OB HONOREM AEDILITATIS QVEM ET.⁴⁾ ORDO || SVVS SVFFRAGIO DECREVIT HANC STATVAM. IMITATVS PATRIS EXEMPLVM HS. VIII MILLIBVS N. SVA LIBERALITATE NVMERATA PRIVS A SE REIPVBlicae || SVMMA HONORARIA POSVIT EANDEMQUE DEDICAVIT. ET OB DEDICATIONEM SIMVL CVM M. ANNIO MEMMIANO COLLEGA SVO LVDOS SCAENICOS ET GYMNASIVM POPVLO. AEPVLAS DECVRIONIBVS DEDIT. D.⁵⁾ D. D. — Zagan prope Tunetum. Maffei typum supplavi et passim emendavi ex Shaw *Voyage* T. 1. p. 231.

1) de eiusmodi genitivis cognominum extra titulos v. Fabrett. p. 101. 2) PAP. tribu vel P. F. HAGENB. 3) *Flaminis perpetui*: quod munus in saxo Tunetano ap. Spon 191, 3. Id. 4) leg. EL. Id. 5) lege L. D. Id.

2549. * MEMORIAE || SEX. VIGELLI. AQVINAT. QVI || ANN. ATTIGIT. CENTENS || SET ALTERVM ET NONAGENS || PER-

PET. INOFFENSA VALETVD || EXEGIT. RELIQVOS SEPTEM ET D. XIX || DECVBVIT ET OCCVBVIT || NAT. LVD. SAECVL. VIII. OBÏT SEQVENT. — In Casinati agro. Grut. 926, 8. v. Manut. ad Cic. *Ep. ad Div.* 12, 25. p. 112. Graev. Norisium T. XI. Graev. p. 493—495. Habet Scal. *Em. Temp.* p. 183. HAGENB. — Mihi admodum suspecta est; nimia enim miracula continet, ineptumque lusum in *decubuit et occubuit*.

2550. De ludis secularibus fragmenta duo exhibet Grut. p. 528.

2551. L. POETELIVS. P. L || SYRVS || LANISTA AD AR. FORIN¹⁾ || AR. ROM.²⁾ D. D. VIX || ANN. XLIX || H. S. E. — Romae. Grut. 335, 1.

1) Aras Forinarum. Varroni et Festo dicuntur Furinae. Grut. 2) *Aram Romae* hic reperit Scal. *Ind.* 2. Sed manifesto iungendum est: *ad Ar(am) Forinar(um) Rom(ā)* scil. oriundus. vel *Romanus*, ut Grut. 333, 2. ubi *Negotiaioresn familiae Gladiatoriae* habes.

2552. DIS MANIBVS || CORNELIAE FRONTINAE || VIXIT ANNIS XVI. M. VII || M. VLPIVS AVG. LIB. CALISTVS || PATER. PRAEPOSITVS ARMAMENTARIO || LVDI MAGNI ET FLAVIA NICE CONIVXS || SANCTISSIMA. FECERVNT SIBI || LIBERTIS LIBERTABVSQ. POSTERISQ. EOR. — In via Appia. Mur. 620, 4.

2553. EVTYCHVS AVG. LIB. NERONIANVS MEDICVS LVDI MATVTINI¹⁾ FECIT SIBI ET IRENE LIB || CONIVGI CARISSIMAE BENE MERITAE ET LIBERTIS LIBERTABVSQ. POSTERISQVE EORVM. — Romae. Grut. 335, 2. et 3.

1) „v. Reines. ad I. 157. p. 181. Lips. *Opp.* T. 3. p. 909. Zach. *Excurs. lit.* p. 192.” HAGENB.

2554. CLAVDIVS AVG. LIB. AGATOCLES (*sic*) || MED. LVD. MAT.¹⁾ FECIT || SIBI ET CLAVDIO LANIS.²⁾ AVG || ET PRIMITIVO CVRATORI || SPOLIAR³⁾ || ET THELESPORO (*sic*) RETIARIO. S. V. T. L.⁴⁾ — Romae. Donati 2. p. 465, 10.

1) *medico ludi matutini.* 2) *lanistae.* 3) *spoliarii.* 4) *sit vobis terra levis.*

2555. Inscriptiones gladiatoriae in Opere musivo Romae asservato apud Marini *Atti* 1. p. 165.:

1) ASTIANAX. VICIT. KALENDIO *o.*¹⁾

ASTIANAX. KALENDIO *o.* SIMMACHI

2) NE CO HAEC VIDEMVS²⁾ HOMO FELIX

HABILIS MATERNVS *o*

QVIBVS PVGNANTIBVS SIMMACHIVS FERRVM

MATERNVS HABILIS

MISIT.

1) vide Millin *Pompei* p. 36., ubi similis inser. Pompeiis 1812. reperta adfertur: *o*, i. e. mortuus est. 2) ne coram haec videamus (?) Millin *ibid.*

In Pompeianis hae quoque memorabiles:

2556. N. POPIDI || RVFI. FAM. GLAD. IV. K. NOV. POMPEIS || VENATIONE ET XII K. MAI || MALA¹⁾ ET VELA ERVNT. O.²⁾ PROCVRATOR. FELICITAS.³⁾ — Romanelli *Viaggio a Pompej.* T. 1. p. 82.

1) i. e. antennae, perticae; sic etiam in alia Pompeiana ib. p. 80. *mala pro mali*.
 2) Octavius, vel Onesimus, vel simile quid. Romanelli. 3) acclamatio, ut alias *Felicitur*. Idem Popidius Rufus, quam gratus fuerit popello Pompeiano, ex hac colligitur:

2557. POPIDIO RVFO INVICTO. MVNIFI¹⁾ || R. III. ²⁾ DEFENSORIBVS || COLONORVM. FELICITER. — ibid.

1) *munifico* ut in fragm. ibid. p. 241. 2) *reliquis tribus*. Romanelli. In fragm. ap. eund. p. 81.: GLAD. PARIA XXX ... MATVTINI ERVNT. — Obscurum est sequens Pompeianum: (Romanelli T. 1. p. 248.)

2558. VIII. KAL. FEB. II. III. V. TABVLAS POSITAS IN MVSCARIO CCCVIII. SS. CCCC. XXX.

2559. N. FESTI AMPLIATI || FAMILIA GLADIATORIA PVGNA .. ITERVM PVGNA. XV. K. IVN. VENAT. VELA¹⁾ — Pompeiis. Millin *Mag. Encycl.* 1814. T. 3. p. 407.

1) scil. in amphitheatro erunt. Cfr. Fabrett. p. 39, 202.

2560. M. SIL. L. NO. B. COS.¹⁾

A. D. X. K. NOV.

MARCELLINVS. Q. MAX.²⁾

TASVCIO. V.³⁾

— In quattuor lateribus tesserae eburneae, prope Romam repertae. Caylus *Recueil*. T. 3. p. 290.

1) M. Silano, L. Norbano Balbo Coss. u. c. 772. 2) Marcellinus Gladiator Q. Maximi. 3) f. vicit.

2561. PELOPS || PETILI || SP. ME. QVI. CN. LE. L. PHIL. COS.¹⁾ — Romae. Marini *Atti* 2. p. 823.

1) Cn. Lentulo, Lucio Philippo Coss. a. u. c. 698. Antiquior etiam est alia anni 680. apud Mur. 291, 3. Saxii *Miss.* 4. p. 44.

2562. L. STLACCIVS || BASSVS || SP. ID. IVN || M. LICIN. CN. LENT. — Romae. Fabrett. p. 39, 201. p. 40, 205.: PHILODA-MVS || IVLI. SP. A. D. III. KL. FEB. M. VAL. CN. DO.

2563. HYLIVS || CAEDICI || SP. K. FEBR || L. ARRVN. M.... FAVSTVS ANTONI. SP. K. APR. M. LEP. L. ARR. COS.¹⁾ — Tesserae gladiatoriae ap. Oderic. p. 185. qui SP. interpretatur *spectatus*: quamvis in alia ap. Pignor. *de Serv.* C. 156. et Fabrett. p. 38, 188. legatur: *IILOMVSVS. IIERELI. SPECTAVIT*. modo sincera sit.

1) u. c. 759.

2564. SPECTAVIT significaret: „manumissus ipse spectavit.” v. Morcell. *St.* 1. p. 417. Confirmatur hoc quidem inscript. Graecâ in insula Thaso reperta, ubi Essedariorum et Myrmillonum post certum victoriarum numerum manumissorum mentio sit. v. *Archaeologia* T. 1. p. 333. (Gladiatorii igitur ludi in Graeciam quoque penetraverunt, retentis nom. Latinis *Ἐσσεδάριοι, Μορμύλλωνες*. Cfr. Spon 347, 78. ubi praeterea *ΘΠΑΙΞ*.) Alteram tamen interpretationem SPECTATVS non sine probabilitatis specie nuper defendit Amati *Giornale Arcad.* Ottobre 1826. p. 104., exhibens hanc tesseram gladiatoriam eburneam Romae repertam:

2565. FLORONIVS || ROMANVS || SP. K. DEC || L. CAN. Q. FABR. COS. (L. Caninio Gallo, Q. Fabricio, consule suffecto in locum M. Agrippae, u. c. 717.) „*Le piccole taglie quadrilatere di avorio o di osso erano visibili documenti di morte per essi gladiatori ad altri recata, o almeno di sanguinosa vittoria ottenuta con atterrare l'avversario ecc.*”

2566. IMP. CAES. L. AVRELIO. COMMODO. M. PLAVTIO. QVINTILLO COS¹⁾ || INITIALES. COLLEGI. SILVANI. AVRELIANI || CVRATORES. M. AVRELIVS. AVG. LIB. HILARVS. ET. COELIVS. MAGNVS. CRYPTARIVS²⁾

DEC. I.

BORYSTHENES THR. VET.³⁾
CLONIVS. HOPL.³⁾ VET.
CALLISTHENES THR. VET.
ZOSIMVS ESS.⁴⁾ VET.
PLVTION ESS. VET.
PERTINAX 7⁵⁾ RET.⁶⁾ VET.
CARPOPHORVS MVR.⁷⁾ VET.
CRISPINVS MVR. VET.
PARDVS PROV.⁸⁾ VET.
MILETVS MVR. VET.

DEC. II.

VITVLVS MVR. VET
DEMOSTHENES. MANICAR.
FELICIANVS RET. TIR.
SERVANDVS RET. TIR.
IVVENIS MVR. SP.⁹⁾
RIPANVS 7 RET. TIR.
SILVANVS 7 RET. TIR.
SECVNDINVS PROV. TIR.
ELEVETHER. THR. TIR.
PIRATA VNCT.

DEC. III.

BAROSVS 7 RET. TIR.
AEMILIANVS 7 RET N.
VLPIVS EVPORAS
PROSHODVS 7 RET TIR.
AVRELIVS FELICIANVS
AVRELIVS FELIX
ZOILVS PAGAN
FLAVIVS MARISCVS
FLAVIVS SANCTVS
DIODORVS PAGAN

DEC. IIII.

APRILIS PAEGNIAR
ZOSIMVS THR. SP⁹⁾

FELICI IMPERATORI OMNIA FELICIA. SALVO COMMODO FELIX
FAMILIA || SILVANVM AVGVSTVM FAMILIA RESTITVIT DEDICANTE || SEVERIANO. MAXIMO. PROCVRANTE. FELICITER ORDINI || POTESTATIVM ET CVLTIS DOCTORIBVS || CVRANTE MARCO AVRELIO AVGVSTI LIBERTO EVPORAN || MAXIME COMMODIANE. ABIAS (*sic*¹⁰⁾) PROPITIVM CAESAREM. — Romae. Donati p. 171, 3. et 236, 2. sed correctius in Marini *Inscriz. Alb.* p. 12.

1) p. Chr. 177. 2) Threx Veteranus. 3) Hoplomachus. 4) Essedarius. 5) Centuriae signum. 6) Retiarius. 7) myrmillo. 8) provocator. 9) spectatus. 10) habeas. Consule praeterea Rudolphini *Venuti Coniecturas in duas Inscriptt. gladiatorias.* Romae 1756. 4. D. I. Scutilli *commentatt.* in eadem. ibid. eod. F. A. Vitale *Dissertat. in binas sett. inscriptt.* ibid. 1763. 4.

2567. D. M || PVRRICINIA.¹⁾ IVVENI²⁾ PROVOCANTI.³⁾ COIVCI.⁴⁾ BENE MERENTI || FECIT QVI VIXIT ANUNIS XXI.

IN LVDO ANNIS. III. PVGNAS || V. ⁵⁾ — Patavii. 1849. Gius. Furlanetto *lettera epigrafica al ch. sig. dott. Gio. Labus*. Padova 1849.

1) Sic manifesto typus, non *Purricina*. 2) h. l. nomen proprium. 3) Provocantes sive Provocatores, gladiatorum genus, memorantur Ciceroni *pro Sexto* C. 64. Artemidoro *Onirocrit.* 2, 33. in Inscriptt. praecedente, apud Fabrett. p. 234, 614. et 615. Gori *Etr.* T. 1. p. 371. v. Furlanettum, virum doctissimum, mihiq. Bergomi probe amiceque cognitum l. l. 4) *coniugt.* 5) *Pugnas quinque* scil. *sustinuit*, vel *tulit*. Fortasse legendum ex Furlanetti iudicio PVGNARUM, uti est in aliis inscriptt. apud Donat. p. 244, 5. Maffei *Mus. Ver.* 125, 4. Grut. 333, 4. Fabrett. p. 709, 307.

2568. D. M || ANTIGONI || PROVOK ¹⁾ || VERVS DOCTOR || POSVIT. — Brixiae. Labus *Dissertaz.* p. 78.

1) Provocatori.

2569. Similes sunt Inscriptt. Venusinae mutilae ap. Fabrett. p. 39, 202. et 203. (cfr. p. 62.) et correctius ap. Lupulum p. 330.:

.. AMILIA GLADIA .. || SALVI CAPITONIS A. || HIC SITA || EQ || MANDATVS RAB. III. 7. II. cet. Ex quibus prodeunt: Equestres (?) vel Equites, Threces, Myrmillones, OPL. i. e. Hoplomachi, Velites (?) an Velarii, Retiarii, Scissores, Samnites, et Galli. — Equestres quidem vix puto dixisse hoc sensu Latinos; Velitum quoque nomen, quum in Inscriptionibus alias nusquam reperiatur, in rem gladiatoriam inferre equidem nolim; quocirca *Velarios*, velo quocunque demum modo tectos, gladiatores praefero. De Velitibus Muratorii 847, 7. agendi locus erit in capite de Re Militari. Orellius.

2570. Singulare genus est VICTORVM, v. Plin. H. N. 36, 15. Lips. *Sat.* 2, 16.

M. BASSAEO M. F. PAL || AXIO || PATR. COL. CVR. R. P. II VIR. MVNIF ¹⁾ || PROC. AVG. VIAE OST. ET CAMP || TRIB. MIL. LEG. XIII. GEM. PROC. REG. CALABRIC. OMNIBVS HONORIBVS CAPVAE FVNC || PATR. COL. LVPIENSIVM. ²⁾ PATR. MVNICIPI || HVDRENTINOR. ³⁾ VNIVERSVS ORDO MVNICIP || OB REM PVBL. BENE AC FIDELITER GESTAM || HIC PRIMVS ET SOLVS VICTORES CAMPANIAE PRETIS. ET AESTIM. PARIA GLADIAT. EDIDIT. ⁴⁾ || L. D. D. D. — Hydrunti olim, ut videtur, nunc Neapoli. Grut. 374, 5. correctius ap. Mazoch. *Comment. Polen.* T. V. p. 627., cuius adnotatt. consule; et Romanelli *Topogr.* 2. p. 87. v. Burmann. *Poët. Lat. min.* T. 2. p. 425.

1) Sic Mazoch., ut sit *munificentissimo*. Grut. MVNICIPII. Rectius. 2) *Lupiae*, hodie *Lecce*. 3) nota hanc scribendi rationem pro vulgari *Hydruntinorum* (*Otranto*.) 4) i. e. eiusmodi tantummodo gladiatores, qui victoriis ante reportatis insignes essent, pretiis et aestimatione (*point d'honneur*) inductos inter se commisit, ex iis paria gladiatorum edidit.

2571. FLAMMA SEC. ¹⁾ VIX. ANN. XXX || PVGNAT XXXIII. VICIT. XXI || STANS ²⁾ VIII. MIS. ³⁾ III. NAT. SRVS ⁴⁾ || HVI ⁵⁾ DELICATVS COARMIO FECIT. — Panormi. Torremuzza p. 62, 8.

1) Sécutor. 2) stetit, anceps victoriae. 3) missus est. Cfr. N. 2581. et 2593. *remissus*. 4) Syracusanus. 5) huic.

2572. D. M || VRBICO SECVTORI || PRIMO PALO ¹⁾ (*sic*) NATIONE FLORENTIN. QVI PVGNAVIT XII || VIXIT ANN. XXII.

OLYMPIAS || FILIA. QVEM RELIQVIT M. EST. V²) || ET FORTVNESIS³) FILIAE || ET LAVRICIA VXSOR || MARITO BENERENTI || CVM QVO VIXIT ANN. VII || TE MONEO. VT QVIS. QVEM VICEHRET ... OCCIDIT || COLENT. MANES AMATORES IPSIVS.⁴) — Mediolani. Gud. 290, 1. et Mur. 617, 1.

1) Ita Gud. recte. Mur. *Primo Pilo*. v. Marini *Atti* 2. p. 694. 2) *mestum* Mur. 3) *Fortunetis* id. 4) TE MONEO. VT QVISQVEM || NORIT ..... AMATOR || V. S. id.

2573. TROPHIMVS AVGVSTI L || SECVNDA AVDIS.¹) FAMILIAE GLADIATORIAE. || CAESARIS LVDI MAGNI SIBI ET || PVLLENAE M. F. BASSILLAE VXORI CARISSIM. cet. — Extra Romam. Mur. 619, 3.

1) Lege *Secunda rudis*, ut Grut. 57, 8. HAGENB.

2574. D. M || Q. TITIO LATHRICO || SECVNDAE RVDI¹) || CAESARVM || FECIT NYMPHIDIA || QVARTINA. VXOR || BENERENTI. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 682.

1) *Secunda rudis*, qui inter gladiatores secundas partes tenet, ut ap. Donium p. 382, 12. SVMMA RVDIS, qui primas:

2575. DIIS MANIBVS || CORNELIO EVGENIANO || SVMMARVDI || ET CORNELIAE RVFINAE || PARENTIBVS DVLCISSIMIS || FILIA FECIT. — Romae. Habet etiam Murat. 1252, 4.

2576. DIIS MANIBVS. SAC || CALLISIO IRAECI¹) TREB²) || FECIT SPECES EQVES³) || CONS.⁴) BENERENTI. — Thermis in Sicilia. Murat. 614, 2. Hagenb. *Epp. Epigr.* p. 11.

1) Traeci, i. e. Threci gladiatori. Hae. 2) Trebonii v. e. servo. Cum iisdem mendis repetit ex Gualterio Torremuzza *Inscr. Sic.* p. 178, 29. Pro CALLISIO f. legend. CALLISTO. 3) Eques, fortasse etiam Equester, pro Andabata. Hae. sed vide mox. 4) i. e. Conseruo, nota alibi quoque a Muratorio aliisque haud intellecta. Cfr. Hagenb. *de Dipt. Brix.* p. 134.

2577. ANDABATAE minime sunt gladiatores in equis pugnantes, sed potius, quorum caput tectum erat galea s. casside sine apertura ante oculos, ita ut veluti caeci depugnarent, eoque risum moverent spectatoribus. v. Millin *Pompei* p. 12. Qui in equis pugnabant, *equites* nominabantur; v. Fabrett. Cap. 1, 102. supra N. 2569.

2578. D. M || GENEROSO RETIARIO INVICTO || PVGNARVM XXVII N ALEXANDRIN. QVI PVGNAVIT VIR ... — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 125, 4.

2579. DIS INIQVIS || QVI RAPVERVNT || ANIMVLAM TM¹) || INNOCVAM || L. TETTI ALEXANDRI || IS V. A. V. D. XI || MVSCAE CHARITO SOSSISSINAE BENEDICTO VENEMERENT || THREPTION. CAES. N || DOCTOR²) THRAEC || FECIT. — Romae. Fabrett. p. 189, 454.

1) tuam. 2) doctor h. l. qui Thraeces gladiatores ad mutuam laniationem instituebat. Ita: DOCTOR SECVTORVM — SAGITTARIORVM. ap. Fabr. p. 234. 613. et 616.

2580. A. POSTVMIVS || ACOEMITVS || DOCTOR MYRMILON. — Placentiae. Mur. 2019, 6. Donati 2. p. 321, 5.

2581. *In summo marmoris margine:*

M. ANTONIVS EXOCHVS ||

infra:

THR¹⁾ || M. ANTONIVS EXOCHVS NAT || ALEXANDRINVS ||
ROM. OB TRIVMP || DIVI TRAIANI DIE II²⁾ || TIR. CVM ARAXE
CAE || ST. MISS³⁾ || ROM. MVN. EIVSD. DIE VIII FIMBRIAM ||
LIB. VIII. 4) MISS. FE⁵⁾ || ROM. MVN. EIVSD . . . . — Romae.
Grut. 335, 5. Fabrett. *Col. Traian.* p. 256.

1) Threx. Ita Mur. 1751, 4. TELEPHVS SAMNES NATIONE, THRAEX.

2) *die secundo* scil. triumphus *Tiro*. ita Fabrett. recte. Perperam Scal.: *Die II. tiro-cinii*. 3) *caestibus missus*. Fabr. 4) *Librarum novem*; qui gravissimis caestibus, novem librarum pondo depugnare solitus erat.? Fabr. Pertinet huc Mur. 1502, 5. Brixiae:

2582. D. M || AMICI POSVE||RVNT THRECI || VOLVSERO ||
LIB. VIII. — de quo HAGENB. Mss. in epistola ad Maffieum. III. Idus
April. 1750.: „Ultima huius saxi, *Lib. VIII.* qui mihi explicabit, eum
valde amabo. Formula cogor uti antiqua: *Non liquet*. Novi Fabretti
interpretationem l. l.; sed acutior, quam verior mihi videtur. — Addo,
fortasse et siglum Graecam *EAET*. ap. Spon 347. num. 78. cum saxo-
rum Latinorum *Lib. VIII.* et *Lib. VIII.* posse conferri; quique siglas
Latinas enodet, eundem et Graecam enodaturum esse. *EAET*. in *Siglis*
tuis Graecis p. 51. nullo addito exemplo occurrit: pertinere vero ad
Sponianum, quod citavi, monumentum ex pag. demum tua p. 74. mani-
festum fit” cet.; Cfr. Corsini *Not. Cr.* p. 4. 48. 20. 50. et 65. (Spon
l. l.) Mileti:

ΜΟΤΡΜΙΛΛΩΝ || ΚΕΡΑΜΤΑΙΟΣ || ΕΑΕΤ ΝΙ Ε Σ Ε ex Corsinii
T

emend. i. e. *ἐλεύθερος* (?) *νικήσας πεντάκις, στεφανωθείς πεντάκις*. —

5) *missum fecit*, quod pro deiectione, prostratione et nece Fimbriae illata, accipi
posse credo. Cfr. Gallorum *dépêcher son homme*. Fabrett. Haud probo.

2583. Retiarios, Secutorem, Mirmillonem, (Coarmionem 334, 4.)
Medicos item Ludi Magni et Matutini exhibet Grut. p. 334. et 335.

2584. D. M. ET MEMORIAE || AETERNAE HYLATIS || DYMA-
CHERO SIVE ASSIDARIO. P. VII. RV. I¹⁾ || ERMAIS CONIVX ||
CONIVGI KARISSIMO. P. C. ET S AS D.²⁾ — Lugduni. Mur.
613, 3.

1) *Pugnarum VII. Rudiariorum invicto*, explicant. Sed RV. I. est potius *Rudi*
primae s. summae. 2) Ponendum curavit et sub ascia dedicavit.

2585. MVNER. G. POMP. MART || ESSE. LIB || FAVSTVS . . .
DXXXVII || N. ARABVS¹⁾ || EVCHE CONTVBERN. DE SVO. —
Nemausi. Bimard *Proleg.* p. 24., qui recte ita explicat: Munerarii Gaii
Pompeii Martialis Essedarius libertus Faustus . . . commissus s. pugna-
rum XXXVII. cet.

1) Aen. 7, 604. *Arabisvo*.

2586. VICTOR

NABICE¹⁾

SALBUS (sic)

VINCAS

FEELIX (sic)

REDIAS (sic). — In medio navis ex-

pansis velis. Est acclamatio ad Naumachias pertinens. Ex Passioneo dat Donati 2. p. 307, 4.

1) i. e. *naviga*.

2587. L. ANNAEVS || MER¹⁾ || VICIT CIV || SECVND. TVLIT. XX. IIIX || TERT. TVLIT. XIX. PAL. ET COR.²⁾ ... V || DIVI TRAIANI || AVG. MVN. — Romae. Grut. 335, 4.

1) meridianus. Hanc notam cum plurimis aliis praetermiserunt et Coletius et Gerh. 2) Palmas et Coronas.

2588. FILVMENVM || D. D D. ET PRINCIPES N. VALENTIAN || VALENS ET GRATIANVS SEMP. AVGG || FILVMENVM IN OMNI ACLHETICO (*sic*) CER||TAMINE AB ORIENTE AD OCCIDENTE. VSQ || VICTOREM. PAMMACHO. LVCTA. PRANCATI || CESTIBVSQ. ID EST PYCME. LOCATIONE STANTVAE IN ACLETARVM CVRIA AETERNITATIS GLORIA DIGNVM ESSE IVDICARVNT || QVOD OMNES XISTICI GRATANTER || ACCEPERVNT. SEN. PARITER SIMVLQ || P. R. INGENTI FABORE PROSECVTVS EST. — Romae. Reines. p. 381, 44. Spon p. 362, 108. Fabrett. p. 100, 226. Cfr. Gudii *Indic.* p. LVIII.

2589. ATHENODORVS || XYSTICVS || PARIDI THYMELICO¹⁾ || BENEMERENTI || FECIT. — Romae. Grut. 332, 6. Philander in *not. ad Vitruv.* 10, 11.

1) *Thymelicus* male Holth. Ind. 23. tanquam nomen proprium intexuit; θυμελικός ἐν Νεμαύσιq acute vidit in fragm. Graeco Maff. *Ant. Gall. sel.* p. 26. HAGENB.

2590. P. AELIO AVG. LIB. SECVNDO || PILARIO OMNIVM EMINENTISSIMO FECIT AELIA. EVROPE || VIRO SANCTISSIMO ET SIBI || ET SECVNDO ET MAGNAE FILIS || ET LIB. LIBERTABVSQ. POSTERISQ. EORVM || QVI VIX ANN. XXXXVI. — Romae. Fabrett. p. 250, II. Cfr. Quintil. 10, 7. *miracula illa in scenis pilariorum et ventilatorum.*

2591.

VRVS TOGATVS VITREA QVI PRIMVS PILA¹⁾
LVSI DECENTER CVM MEIS LVSORIBVS
LAVDANTE POPVLO MAXIMIS CLAMORIBVS.
THERMIS TRAIANI. THERMIS AGRIPPAE ET TITI
MVLTVM ET NERONIS. SI TAMEN MIHI CREDITIS.
EGO SVM. OVANTES CONVENITE PILICREPI
STATVAMQVE AMICI FLORIBVS VIOLIS ROSIS
FOLIO QVE MVLTO ADQVE VNGVENTO MARCIDO
ONERATE AMANTES ET MERVM PROFVNDITE
NIGRVN FALERNVM AVT SETINVM AVT CAECVBVM
VIVO AC VOLENTI DE APOTHECA DOMINICA
VRVMQVE CANITE VOCE CONCORDI SENEM
HILAREM IOCOSVM PILICREPVM SCHOLASTICVM
QVI VICIT OMNES ANTECESSORES SVOS
SENSV DECORE ADQVE ARTE SVPTILISSIMA

NVNC VERA VERSV VERBA DICAMVS SENES.
 SVM VICTVS IPSE FATEOR A TER CONSVLE 2)
 VERO PATRONO NEC SEMEL SED SAEPIVS
 CVIVS LIBENTER DICOR EXODIARIVS.

— Romae. Grut. 637, 1., et correctius in *Epist. Amaduti* in Calogerà *N. Raccolta* 21. p. 3. in fine vol.

1) Niceph. Gregor. *Hist. Byz.* 8, 19, 4. T. 1. Ed. Paris. p. 215., ἕτερος δ' ἐξ ὑέλου σφαῖραν ἔχων, ἄνω πρὸς ὕψος ἔρριπτε, καὶ κατιούσαν νῦν μὲν ἄκρῳ τῷ τῆς χειρὸς ὀνυχί ἐδέχετο, νῦν δὲ τῷ ὀπισθίῳ ἄκρῳ τοῦ ἀγκῶνος, νῦν δ' ἄλλως καὶ ἄλλως. 2) probabil. L. Aurelio Vero. III. Cos. p. Chr. 167.

2592. D. M. || CASSIAE PEREGRINAE || INTEG. FAM. 1) VIX. AN. XXVII || FL. BISIVS SCENOB. 2) SARD || CONIVGI B. M. P. I. — Abrugkbaniae in Transilv. Grut. 332, 7. et 768, 4.

1) integrae famae. 2) *Schoenobates*, *Sardus* explicavit Scaliger.

2593. Quattuor factiones cunctas nominat seq. inscriptio Romae reperta (Mur. 623, 3. Fabr. p. 276, 165.):

P. AELIVS MARI ROGATI FILIVS || GVTTA CALPVRNIA-
 NVS || EQVIS HIS VICI IN FACTIONE VENETA || GEMINATORE
 M. AF. LXXXII || SILVANO R. AFR. CV. NITID. GIL. AF. LII ||
 SAXONE N. AF. LX. ET VICI PRAEMIA || M. L. I. XL. I. XL. I.
 XXXVII.

EX NVMERO PALMARVM SVPRASCRIPITARVM ∞ XXVII ||
 VICI IN FACTIONE ALBATA CII. REMISSVS II. XXXI. XLI || A
 POMPA IV. EQVORVM ANAGONVM. I. SINGVLARVM || LXXXIII
 BINARVM. VII. TERNARVM. II. IN FACTIONE RVSSATA VICI
 LXXII. X. REMISSVS SEMEL. XXXI. QVATERNARVM I. SIN-
 GVLARVM. XLII. BINARVM XXXII. TERNARVM || III. QVATER-
 NARVM SEMEL. IN FACTIONE VENETA VICI || LXXXIII. XXX.
 XVII. SEIVGE I. XL. IX. LI. A POMPA || XXXV. TRIGAS XV.
 II. TRIGAS XXVI. EQVORVM ANAGONVM I. SACRO QVIN-
 QVENNALIS CERTAMINIS I. REMISSVS || SEMEL. SINGVLARVM
 CCCXXIV. BINARVM CLXXXI. V. TERNARVM LXV. IN FA-
 CTIONE PRASINA VICI CCCLXI. V || XXX. I. XLII. PEDIBVS
 AD QVADRIGAM LXI. A POMPA || VI. SINGVLARVM CXVI. BI-
 NARVM CLXXXIV. TERNARVM || XLIV. HOC MONVMENTVM
 VIVVS FECI.

P. AELIVS MARI ROGATI FILIVS GVTTA CALPVRNIANVS
 MILLE || PALMAS COMPLEVI IN FACTIONE PRASINA EQVIS ||
 HIS. DANDO B. AF. XI. X. OCEANO N. CCIX. VICTORE || R.
 CCCXXI. X. VINDICE 1) B. CLVII. ET VICI || PRAEMIA MAIORA
 XL. POSTEA III. XXXIII. —

1) Geminator, Silvanus, Nitidus, Saxo, Dandus, Oceanus, Victor, Vindex nomina sunt equorum, quibus alia adde ex Grut. 337. Literae nominibus subiunctae colorem significant. (v. Grut. 341.) *Alb*(us), *Cin*(ereus), *K*(aesius), *B*(adius), *B. K.* badius kaesius. *Gil*(vus), *R*(ufus), *R. K.* rufus kaesius. *M*(aurus) *M. P.* Maurus pullus. *M. R.* Maurus rufus. *N*(iger) *N. B.* niger badius. *N. R.* niger rufus. *Af*(er.) v. Fabretti. p. 276. — *Conditor* Factionis memorari videtur, iudice Hagenb., Mur. 849, 1.

2594. . . . . FACTIONIS VEN. . . . || APPIO ANNIO GA. . .¹⁾ ||
 L. VERVLANO SEVER. . . . || X. K. SEPTEMBRES. VIC. . . ||
 QVADRI. XLVII. SECVND. CXX. . . || TERTIAS CXLVI. BIGAS.
 VIC. . . || VIII. SECVNDAS IIX. TERTI. IIX || ADGENTE QVA-
 DRIG. VICIT II || REVOCATVS II. INSTAVRATIAM || TERTIAS I. AD
 HONORE VENI || CCCLIII. VIXIT ANNIS XXV || FECIT || CRI-
 SPINA MEROE. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 126, 2.

1) Appius Annus Gallus et L. Verulanius Severus Coss. a. p. Chr. 109. *Adgente quadrig.* Maffei explicat: *adigentes quadrigas.* Ego potius: *adigente quadrigas*, quum auriga iste pro alio aliquo quadrigam adigeret. *revocatus* ad cursum. — *instaurati*: instauratio Circensium die. (Macrob. *Sat.* 1, 11.) tertias semel vicit. *ad honorem venit*, „honoris, non praemii et mercedis causa cucurrit.” Maffei. Sed est potius victoriarum summa in unum collecta; quae enim hodie leguntur in lapide efficiunt numerum 345.; ita ut post *secund. CXX.* evanuerit novenarius: IX.

2595. SOCRATES. AGITATOR || CONTINENTES¹⁾ OLLAS III.
 — Veronae. Maff. *Mus. Ver.* 127, 4,

1) i. e. perpetuas, non interruptas.

2596. MERCVRIO. SOLI || ET SILVANO || SANCTISSIMO ||
 SACRVM || Q. VIVIVS VOLSCINIIVS PROC. COLLEG || AVRIGA-
 RIORVM || III FACT. 1) — Romae. Spon *Misc.* p. 41. et 65, 1.

1) quattuor factionum potius quam quartae factionis.

2597. DIS MAN || A. TVCCIVS. A. L. STEPHANVS || AVRIGA-
 TOR FACT. RVSSAT || ET T. TVCCIVS PACHRYSVS || MORATOR
 EIVS D. FACTION. DEDICA. — Romae. Gud. ex Ligorio. 111, 3.
 CONDITOR PRIMVS FACTIONIS VENETAEE est ib. p. 110, 5.

2598. AVRELIO HERACLIDAE AGITATORI || FACTIONIS VE-
 NETAE ET DOCTORI || FACTIONIS S. S. ET PRASINAE FEC ||
 M. VLPIVS APOLAVSTIANVS || TATVLO B. M. FECIT. — Sine
 loco. Fabr. p. 143, 160.

2599. Inscriptiones ad Factiones quattuor, earumque Agitatores,
 Conditores, Succonditores, Medicos, Socios, Magistros (Grut. 338, 2.)
 Moratores, Mugiones, Tentores, equos denique pertinentes, vide apud
 Grut. p. 337 — 342.

2600. L. ATEIVS, M, F, CAPITO || DVOM. VIR. QVINQ ||
 CVRIAM. TABVLARIVM || SCAENARIVM. SVBSELLARIVM. LOCO ||
 PRIVATO DE SVA PECVNIA C. C. N. F. 1) COERAVIT || PORTI-
 CVS. CENACVLA EX DECVRIONVM DECRETO DE || SVA PECV-
 NIA C. C. N. FACIVNDA COERAVIT. IDENQ. PROBAVIT. — Ca-
 stel nuovo. Marini *Atti* 2. p. 527. Ut *subsellarium* vox Forcellino ignota,
 ita et *Cenatorium* in inscript. Bononiensi apud Marini *Atti* 2. p. 533.
 Utramque Furlanettus inseruit Appendici Forcell. Habet hanc inscript.
 etiam Visconti *Museo Pio-Clem.* 1. p. 265.

1) *Civibus Castro Novania faciund.*

2601. C. ARRENVS M. F || EX D. D. SVBSTRV. . . || EX PE-
 CVN. LVDIAR. EA¹⁾ || CVRRAR. IDEMQ. PROBAR. — Hispelli.
 Dón. 90, 77.

1) ludiararia, ludis destinata.

2602. EVCHARIS LICINIAE L || DOCTA ERODITA OMNES ARTES VIRGO VIXIT AN: XIII || HEVS OCVLE¹⁾ ERRANTE QVEI ADSPICIS LETI DOMVM || MORARE GRESSVM ET TITVLVM NOSTRVM PERLEGE || AMOR PARENTEIS QVEM DEDIT NATAE SVAE || VBEI SE RELIQVIAE CONLOCARENT CORPORIS ||

HEIC²⁾ VIRIDIS AETAS CVM FLORERET ARTIBVS || CRESCENTE ET AEVO GLORIA CONSCENDERET || PROPERAVIT HORA TRISTIS FATALIS MEA || ET DENEGAVIT VLTRA VEITAE SPIRITVM || DOCTA ERODITA PAENE MVSARVM MANV || QVAE MODO NOBILIVM LVDOS³⁾ DECORAVI CHORO || ET GRAECA IN SCAENA⁴⁾ PRIMA POPOLO APPARVI || ET HOC IN TVMVLO CENEREM NOSTRI CORPORIS || INFISTAE⁵⁾ PARCAE DEPOSIERVNT CARMINE || STVDIVM PATRONAE CVRA AMOR LAVDES DECVS || SILENT AMBVSTO CORPORE ET LETO TACENT⁶⁾ || RELIQVI FLETVM NATA GENITORI MEO || ET ANTECESSI GENITA POST LETI DIEM⁷⁾ || BIS HIC SEPTENI MECVM NATALES DIES || TENEBRIS TENENTVR DITIS AETERNA DOMV || ROGO VT DISCENDENS⁸⁾ TERRAM MIHI DICAS LEVEM. — Romae. Grut. 655, 1. Visconti *Iconogr. Gr. T. 1. p. 443. Mil.*, qui monumentum hoc ad Neronis tempora refert.

1) l. oculo. 2) l. Hei. 3) Visc. intelligit ludos Neronis iuvenales. v. Tac. *Ann. 14, 45, 20.* 4) Hoc in primis memorabile. 5) l. infestae. 6) Visc. *iacent sine caussa. v. Eclogas nostras poët. Lat. p. 263.* 7) Visc. post leti domum. 8) discedens. — Similis est Bassillae, mimae Graecae, titulus Graecus, Aquileiae repertus et illustratus a Petretini *papiri Greco-Egizj p. 61.*

2603. L. VALERIO L. F || PVDENTI || HIC CVM ESSET ANNO || RVM XIII. ROMAE || CERTAMINE SACRO || IOVIS CAPITOLINI¹⁾ || LVSTRO SEXTO CLA||RITATE INGENII || CORONATVS EST || INTER POETAS LA||TINOS. OMNIBVS || SENTENTIS IVDICVM || HVIC PLEBS VNIVER||SA MVNICIPVM HIS||TONIENSIVM STATVAM || AERE COLLATO. DECREVIT || CVRAT. REI P. AESERNINOR. DATO AB || IMP. OPTIMO ANTONINO AVG. PIO. — Histionii (il Vasto.) Grut. 332, 2. Mur. 653, 4. et 1109, 1. v. Morcelli *sull'agone Capitolino dissert. pubbl. dal dott. Labus. Milano 1816. 8.*

1) Agon ille Capitolinus quum teste Censorino D. N. C. 18. institutus fuerit Domitiano XII. Ser. Cornelio Dolabella Coss. u. c. 839. p. Chr. 86. Iustrum sextum, sive agon septimus incidit in annum u. c. 863. p. Chr. 110. v. Morcell. Ad hoc ludorum genus pertinent duae inscriptt. Graecae ap. Grut. 316, 1. et Murat. 632, 1.

2604. CN. POMPEIVS || D. L. ASTIPA || DAELICIAE || POPVLI RO || CN. AELIVS || CN. L. SALVIVS. — Romae. Maffei *Mus. Ver. 256, 5.*

2605. * DIS MAN || C. IOCVRDO C. F. EXQ.¹⁾ QVI XII. AN. VIX || ET SEPTIES SPECTANTIB. PVB. IMPP || SER. GAL. OTH. SAL. A. VIT. ET P. R. || SALTAVIT CANTAVIT ET PLACVIT || PRO IO-CIS QVIB. CVNCTOS OBLECTABAT || SI QVID OBLECTAMENTI APVD VOS EST || MANES INSONTEM RECIPITE ANIMVLAM || FAVSTVS NVNC INFAVSTVS || PATER FILIO ET SIBI FECIT. —

Romae. Grut. 331, 7. correctius ap. Gor. *Etr.* 2. p. 178. *Vidit Lipsius* est ap. Grut. Nihilominus suspecta mihi est.

1) Esquilina tribu.

2606. *D. M. || MEMORIAE C. REGVLII MORIBVS || DECORE NATALIBVS DD || HYACINTHO || VEL NARCISSO COMPARANDI || QVI || VIXIT. AN. XII. M. III. TER IN || SPECTAN. S. P. Q. TRAIANEN || QVATER IN CVRIA SPECTANTE IMP. || M. ANTON || PROCOS. SALTAVIT. CANTAVIT IOCIS OMNES .... — Romae. Ficonon. *de Larv. Sc.* p. 105. Est suspecta.

2607. D. M. || PVERI SEPTENTRIONIS ANNOR. XII QVI || ANTIPOLI IN THEATRO || BIDVO. SALTAVIT ET PLACVIT. — Antipoli. (Antibes). Grut. 332, 4. Millin *Voyage* 2. p. 511.

2608. Memorabiles sunt tabulae anni p. Chr. 212. duae a Gorio *Etr.* 1. p. 125. (2, 447.) et Mur. 886 et 887. editae, Florentiae nunc adservatae, in quibus referuntur nomina militum ex Cohortibus VII. Vigilium et Classis praetoriae Misenatis, qui Ludos scenicos egerunt, quum Claudius Gnorimus aedilis factus esset a vexillatione, ludosque ederet, „agentibus commilitonibus cum suis acroamatibus.” In his notandi: 1. Archimimus. 2. Archimimi Graeci. 3. Stupidi. 4. Stupidi Graeci. 5. Scaenici Graeci. 6. Scurra. 7. Operarius. Omnia militum nomina vocativo efferuntur. Pertinet huc: SCENICVS PRINCIPALIS. MIL. CLASS. PR. MISENATIVM. ap. Reines. VIII, 35.

2609. L. AXIVS || DAPHNES || CHORAVLES. — Romae. Gor. *Etr.* 3. p. 31.

2610. LICINIA. M. CRASSI. LIB. SELENE || CHORAVLE || CEAINII XOPAPAIC. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 613.

2611. D. M. || AVXESI || CLAVDIAE CITHAROEDAE || CONIVGI OPTIMAE || CORNELIVS NERITUS || FECIT ET SIBI. — Romae. Grut. 654, 2.

2612. P. VINICIVS || P. L. LACES || COMOED. V. A. XXXI. — Romae. Gori *Etr.* 3. p. 30.

2613. V. P. FABIUS P. D. L.   PHOEBE   V. POMPEIA GN. L.
FAVSTVS   VOCONTIA   SABBATIS
                                         EMBOLIARIA ARTIS
                                         OMNIVM ERVDITA
                                         HVNC FATVS SVVS¹⁾ PRESSIT
                                         VIXIT ANNIS XII.

— Romae. Mur. 660, 4.

1) Sic *Fatus meus*, *malus fatus* apud Petronium.

2614. L. MARIVS. AVSTVS || ENVNTIATOR. AB || SCAENA. GRAECA.¹⁾ — Velitris. Cardinali *Iscriz. Velit.* p. 151.

1) Nusquam praeterea hi memorantur. Eratne id genus hominum, quod nunc vocant *souffleurs*, *suggestori*? An potius, qui popello Romano, Graece nescienti, Latinae breviter exponerent comoediae vel mimi Graeci argumentum?

2615. *DIIS OMNIB. CAELESTIB. || Q. GRISIDIO Q. F. || SABI-
NIANO. FISTVLARIO || CANTORI. IMAGINARIO || ARISMETR. VIXIT
A. XLIII || M. X. D. III. IN FR. XXX. RETRO. XL. CVIVS INGE-
NIVM ELOQVI || NEMO. C. TIPHERNVS C. F. SACERDOS. — Bo-
noniae. Reines. p. 5, 2. accuratius ap. Fabr. p. 625, 218. Cfr. p. 662. —
Reinesius duos vel tres etiam lapides vult in unum conflatos: quod se-
pulcris non soleant praescribi Diis, nisi interdum Inferi, quod non us-
que quaque verum esse puto. Quid? si hominis artes et disciplinas Diis
caelestibus gratas, acceptasve ferendas, hoc modo significaverit, qui
sepulcrale monumentum posuit, sacerdosque fuit? Reines. p. 7.
ARITHMETR. tentat ARITHMETICO. At Fabrett. habet ARISMETR.,
unde subit, annon AERISMETRae sit legendum. Notum est Socrateum
illud apud Xenophontem: ὃς ἀδολεσχεῖν τε δοκῶ καὶ ἀερωμετρῆν. HA-
GENB. Mss. Haec coniectura omnino est reiicienda. *Arismetica* dice-
bant vulgo etiam Itali Seculorum XIV. et XV. pronuntiatione derivata
a Graecorum *Θῆρα*. Ceterum suspectissimum est hoc epigramma, e
schedis tantummodo desumptum.

H

2616. D. M || DIONYSIO AVG. N. VERNAE HETOLOGO (sic)
VIXIT || ANNIS XXII. MENSIBVS VII || DIEBVS XXIII. FECIT ||
DIONYSIVS SOCRATES || AVG. LIB. ET || SIBI ET SVIS. — In
via Appia. Gud. 409, 4., qui hic saltem Ligorium suum tacet; et minime
videtur supposititia. Cic. *de Orat.* 2, 59. *Mimorum est enim ethologo-
rum, si nimia est imitatio.*

2617. GLYPTE BENEDICTI.

D. M. TI. CLAVDIO GLYPHOTO HYMNOLOGO DE || CAMPO CAELE-
MONTANO (sic) VIXIT ANNIS || XXV. MENSIBVS VIII. FEICIT
L. CEIONIVS MAGNVS FILIASTRO || BENE MERENTI || ET TI.
CLAVDIVS CHRYSOGON || FRATRI PIENTISSIMO. — Romae.
Grut. 645, 4. Don. p. 420, 32.

2618. Q. GAVIVS ARMONIVS || LOC. SCAENICORVM || VIXIT
ANNIS XXIII. M. VI. — Romae. Mur. 660, 1. Gori *Symb.* 2. p. 127.
cum dissert. *de locatoribus Scaenicorum* ib. p. 167. A. MAMMIVS-LO-
CATOR A SCAENA. Ficoronius legi volebat: *locator Scaenicorum*. male.

2619. AVRELIO AVGG. LIB. .... || PLEBEIO... || ELECTO
LOCATORI D. . || RNO. ¹⁾ SCRIBAE ET MA. || ISTRO PERPETVO
COR. . || RIS SCAENICORVM L. || TINORVM. INCONPA... || LI FIDE
REMPVB... || ENTI CORPOR.... || SCRIPTI MANO... || EGVM
DO... — Romae. Marini *Atti* 2. p. 488.

1) nota *Locatorem diurnum*. Sic *Archimima diurna* Grut. 330, 4. sine causa su-
specta fuit Maffei A. C. L. p. 320.

2620. Q. MAGVRIVS Q. F. FAB. || FEROX || LVS. EPIDIXIB.
ET CETAES I. II. III. IN || GREG. VETVRIAN. QVAE ET IVNII
ORVM. A. A. DICAVIT EVRAS VIII || ET PERTIC. VNCINOR. ¹⁾ XII.
N. CCLIX. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 127, 4.

1) Lutor, actor in epidixibus, ἐπιδελξερ. Lutor diaetae primae secundae ac ter-

hae, f. e. conclavis in locis thermalibus, in grege scenicorum Veturiana Aquis Ap-
 nis dicavit: *euras* octo, hoc quid sibi velit, ignorare se fatetur Maffei. HAGENBUCHII
 Mss. haec habet: Fortasse Eurae fuerunt loca ampla, *breite Gänge*, singulae susti-
 nentes perticas 23. uncinorum 12. singulas, ita tamen, ut tres eurae fuerint, quae
 perticas 33 sustinuerint singulae. — „*Vncinus* mensurae significatione nusquam occur-
 rit, an idem quod *uncia*?” — Carolus vero Silvestrius (in *Raccolta Catalog.* T. 6.
 p. 353. seq.) euras interpretatur ferramenta incurva cum duodenis uncinis ac perticis li-
 gaeis, quibus lavantium vestes suspenderentur. N. i. e. nummis 259. — Postremum
 hoc ridiculum etiam propter imparis summae tenuitatem.

2621. M. ANNAEUS M. F. ESQ. || LONGINVS MACCVS¹⁾ VIXIT.
 DVLCISSVME CVM SVIS. AD SVPREMAM DIEM || C. GAVIVS PRI-
 MIGENIVS VIX ANN. VII. DESINE IAM MATER. LACRIMIS RENO-
 VARE || QVERELLAS. NAMQVE DOLOR TALIS NON TIBI CONTI-
 GIT VNI. — Romae. Mur. 1239, 10. Gor. *Etr.* 2. p. 177.

1) dubium, utrum sit alterum cognomen, an ludio, Maccus (*Pullicinella*), ut volunt
 Gorius, Maff. *Osservaz. lett.* 4, 374. *Mus. Ver.* 281, 5.

2622. DEO TVTELAE¹⁾ || AEMILIVS SEVERIANVS || MIMO-
 GRAPHVS POSVIT. — Taracone. Grut. 104, 7. Habet iam Apianus
 p. 6. et Smetius, eoque minus est suspectum.

1) al. TVTELAR vel TVTELAT. sine necessitate.

2623. PROTOGENES - CLOVL || SVAVEI - HEICEI - SITVST ||
 MIMVS - PLOVRVMA - QVE || FECIT - POPVLO. SOVEIS || GAV-
 DIA - NVGES. — In Thomassâ villa agri Aquilani. Mur. 658, 1.
CLOVL. fortasse corruptum. *qui - suis - nugis*, Praeter mimos, Mur.
 habet Archimimum, 658. 4. Pantomimum eundemque histrionem scae-
 nicum ib. 5.

2624. LVRIA PRIVATA || MIMA. V. A XIX. BLEPTVS || FE-
 CIT. — Veronae. Maff. *Mus. Ver.* 127. 2.

2625. L. ACILIO L. F. POMPT. EVTYCHAE¹⁾ || NOBILI ARCHI-
 MIMO COMMVN.²⁾ MIMOR || ADLECTO. DIVRNO PARASITO APOLL.
 TRAGICO || COMICO PRIMO SVI TEMPORIS. ET OMNIB || COR-
 PORIB. AD SCAENAM. HONOR.³⁾ DECVRIONI BOVILLIS || QVEM
 PRIMVM OMNIVM ADLECT. PATRE⁴⁾ || APPELLARVNT || ADLECTI
 SCAENICORVM, ET AERE COLLATO || OB MVNERA ET PIETA-
 TEM IPSIVS ERGA SE || CVIVS OB DEDICATION. SPORTVLAS
 DEDIT || ADLECTIS SING. X.-⁵⁾ XXV. DECVR. BOVILL. || SING.
 X.-V. AVGVSTAL. SING. X.-III || MVLIER. HONOR.⁶⁾ ET POPVLO
 SING. X.-I || DEDIC. III IDVS AVG. SOSSIO PRISCO || ET COE-
 LIO APOLLINARI COS.⁷⁾ CVRATORE || Q. SOSIO AVGVSTIANO.

Latere dextro: ORDO ADLECTORVM. (*Sequuntur nomina LX. 8)*) —
 Marini. Grut. 1089, 6. Grutero Pighius, quod notandum, etsi nemo
 adhuc dubitavit, quin antiquus sit titulus.

1) Gorius Mss. male vult mutare *Eutycho* vel *Eutycheti*. HAGENB. Mss. 2) Commune
 Mimorum, idem quod alias Contubernium, Collegium, Sodalitium, Corpus. Hoc tamen
 novum. 3) Haec quoque singularis constructio: *omnibus corporibus ad Scaenam honoratus*.
 4) *adlectorum patrem*. 5) Denarios. 6) Mulieres honoratae alibi vix reperiuntur. 7) p. Chr.
 169. 8) nota numerum adeo insignem Corporis Scenicorum Bovillis, ut videtur, constituti.

2626. L. REBELLIO¹⁾ L. F. RENATO || PANTOMIMO SVI TEM-

PORIS || PRIMO. SACERDOTI DIAN. VICTR. || ET APOLLINIS PALAT.²⁾ AB IMP. M || AVRELIO ANTONINO AVG. PIO || FEL. BIS CORONATO ET CONSENSV OMNIUM || . . . . PROCLAMATO OB INSIGNEM EIVS || VIRTVTIEM ET BENEVOLENTIAM || COLONIA TELESIA P. || D. D. — Campo Lattaro ap. Telesiam. Calogera Raccolta Vol. 19. p. 118. Murat. 1119, 1.

1) *Bubellio*. Mur. *Trebellio Romanelli Topogr.* 2. p. 424. 2) v. Eckhel D. N. 6, 94.

2627. M. AVRELIO AVGG. LIB. || AGILIO SEPTEMTRIONI || PANTOMIMO SVI TEMPORIS PRIMO || HIERONICAE SOLO¹⁾ IN VRBE CORONATO || DIAPANTON AB IMPP. DD. NN. SEVERO ET ANTONINO AVGG || PARASITO APOLLINIS || ARCHIERI SYNODI. IIII VIR AV. . || HVIC RESPVBLICA PRAENESTINA || OB INSIGNEM AMOREM EIVS ERGA || CIVES PATRIAMQ || POSTVLATV POPVLI STATVAM POSVIT. — Praeneste. Gud. 108, 5. Mur. 659, 1. Cfr. Grut. 339, 3. de Parasitis Apollinis cfr. Athen. 6. p. 235. *Casaub.*

1) *solo pro soli.*

2628. . . AVREL. . . || APOLAVSTO. HIERONICO BIS CORONATO || ET DIAPANTON. PARASITO ET SACERDOTI APOLLINIS || AVGVST. CAPVAE MAXIMO.¹⁾ — In agro Amerino. Don. p. 148, 53. Mur. 659, 2. (cfr. Grut. 313, 8.)

1) Augustali Capuae maximo recte explicat HAGENB. Mss. Augustali Capuae. Mur. 1036, 1. Honorem Augustalitatís in alio lap. Campano habet Mur. 673, 1. Primi Augustales Mur. 700, 5.

2629. D. M. || CVRANTE CALOPODIO LOCATORE || THEOCRITI¹⁾ || AVGG. LIB || PYLADI || PANTOMIMO || HONORATO || SPLENDIDISSIMIS²⁾ || CIVITATIB. ITALIAE || ORNAMENTIS || DECVRIONALIB. ORNA || GREX || ROMANVS || OB MERITA EIVS || TITVL. MEMORIAE || POSVIT. — *Ab altera parte:* SVI TEMPORIS PRIMVS || TROADAS. *A tertia:* IONA.³⁾ — Mediolani, postea Florentiae. Grut. 1024, 5. v. Scal. ad *Euseb.* N. 1995. p. 169. Salmas. ad *Vopisc. Carin.* c. 19. T. 2. p. 834. Hack. Graev. ad *Suet. Ner.* 22.

1) *Theocrito*. Scal. Salmas. 2) *a splendidiss.* Salm. recte. 3) i. e. in pantomimis mythicis, iis praesertim, quorum argumenta ducta essent ex Ione et Troasin Euripidis, maxime enituit. Aliter cepit Scalig., aliter etiam Salmas.

2630. L. AELIO AVG. LIB¹⁾ || AVRELIO APOLAVSTO || PANTOMIMO || AVGVSTALIVM QQ²⁾ || HIERONICAE TEMPORIS || SVI PRIMO³⁾ || COLONIA AVRELIA || AVG. PIA CANVSIVM || D. D. — Canusii. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 267.

1) L. Aelii Caesaris liberto. 2) Quinquennali, scil. Collegii Augustalium Canusinorum. 3) vides hic formulam tunc temporis admodum usitatam, veritate, ut fit, carentem. Ceterum ex hac una inscriptione prodeunt colonica Canusii tunc temporis cognomina.

2631. D. M || POSITVS EST HIC LEBVRNA || MAGISTER MIMARIORVM || (q)VI VIXIT ANNOS PLVS || (m)INVS CENTVM || . . . QVOTIES¹⁾ MORTVVS || . . . SET SIC NVNQVAM || . . . S AD

SVPEROS. BENE || LERA E²⁾ — Pesthii. Köppen *Wiener Jahrbücher* T. 24. Append. p. 21. αὐτόπτης, alioqui Ligorianam putares.

1) aliquoties. 2) notae inexplicabiles.

2632. L. MANIO L. F. MARTIALI MVSICO || M. MANIVS L. F. PALATINA PARATVS || FECIT SIBI ET SVIS. SARCOPH. X. — Romae. Mur. 963, 8.

2633. HERIAE THISBE || MONODIARIAE¹⁾ || TI. CLAVDI GLAPYRI CHORAVLAE ACTIONICAE || ET SEBASTONICAE²⁾ TERRENV M SACRATVM. LONG. P. X. LAT. P. X || IN QVO CON-DITA EST. FODERE NOLI || NE SACRILEGIV M COMMITTAS. — Romae. Gud. p. 247, 4. Fabrett. p. 54, 344. corrupte ap. Grut. 1035, 44.

1) scil. uxoris. 2) recte HAGENB. notat Gudium, qui haec ad Heriam retulit, quum Glaphyrus fuerit Choraules Actionices et Sebastonices, i. e. victor in Actiis ab Augusto in Actiacae victoriae memoriam institutis et in Σεβαστοῖς, i. e. ludis in Augustorum honorem celebratis Alexandriae: Grut. 316, 2. Neapoli: id. 314, 1. cet.

2634. D. M. || CN. VERGILIUS || EPAPHRODITVS || MAGISTER ODARIARIVS¹⁾ A MINERVA || MEDICA || VIXIT ANNOS SEPTVAGINTA ET ... — Romae. Fabrett. p. 716, 376.

1) ab *odarion*, cantilena.

2635. TI. CLAVDIVS || QVI MACEDO || PHÓNASCVS || SIBI ET || STLACCIAE DIGNAE || VXÓRI SVÁE. — Albae. Grutero Pighius. 1089, 9.

2636. P. CORNELIVS P. L. || PHILOMVSVS PICTOR || SCAENARIVS IDEM REDEMPT || MONIMENTVM FECIT. H. C. CORNELIAE P. L. cet. — Florentiae. Mur. 948, 4.

2637. L. SVRREDI L. F. CLV || FELICIS¹⁾ || PROCVRATORI. AB || SCAEN. THEAT. IMP. CAESAR. DOMITIAN || PRINCIPI || CORONATO CONTRA || OMNES SCAENICOS || VIXIT. ANN. XLIX. M. III. D. VIII || L. SORREDVS VALERIA NVS. MAXIMVS. PANT.²⁾ || FRATRI PISS. FECIT. — Terracinae. Grut. 331, 4.

1) Ald. *Orthogr.* p. 704, 2. et Smetius: L. SVRREDIO-FELICI. Excidit fortasse D. M. 2) Maximus Pantomimorum; vide Grut. 331, 6. Gud. prob. HAGENBUCH.

2638. OSSA || ICONIV M L || PSALTRIA. — Romae. Mur. 957, 3.

2639. DIS MAN || NAIDI CAESARIS VERNAE || EX NVMERO PYRRICHE. V. A. XXV. M. II. DVNO¹⁾ || ONESIMVS CAESERIS (*sic*) N. CONIVGI B. L²⁾ || FECIT ET SIBI ET SVIS POSTERISQ. EORVM. — Romae. Guasco T. 2. p. 432, 318.

1) Die uno. 2) Fortasse M. Fuit ista e numero feminarum, quae pyrricham in ludis publicis ducebant.

2640. M. VIPSANIVS || NARCISSVS || ROGATOR AB SCAENA. — Romae. Gori *Etr.* 3. p. 30, 34. Mur. 660, 3.

2641. P. RVSTICELLIVS || SALTATOR¹⁾ || HERCVL. VIC. M.²⁾ — Tibure. Mur. 975, 4.

1) Muratorio appellativum est, unde et in Classe XIII, artium dedit; mihi cognomen potius videtur esse. HAGENB. 2) Non dubito de Hercule Victore accipere, Tibure in primis culto. Sed an praestet *Herculis Victoris Magister*, an *Herculi Vi-*

etori Merito dicavit, aliis decernendum relinquo; ob vocum ordinem in posterius magis inclino. HAGEND.

2642. SCAENICI || ASIATICIANI¹⁾ ET || QVI IN EO||DEM COR||PORE SVNT || VIVI SIBI FE||CERVNT. — Viennae Allobrogum. Millin *Voyage* 2. p. 24.

1) neutiquam *Asiatici*, ut volebat Binard de la Bastie, sed quorum dux erat *Asiaticus* nescio quis. Millin.

2643. L. SVCCONIO L. F. PAL || PRISCO ||| V. I. D. Q. A || OMNIVM CORPOR. PATR || ITEM TREBIS. DECVR. PONT. || ||| VIR. I. D. PATRON MVN || DECVRIAE |||. SCABILLAR¹⁾ || VETERES A SCAENA || AMANTISSIMO SVI || EX AERE CONLATO. H. A. I. R.²⁾ — Interamnae. Don. p. 325, 42. accuratius quam ap. Fabr. C. V. 263.

1) Cfr. Grut. 467, 7. DECVRIAE |||. SCAMILLARIORVM OPERAE VETERES A SCAENA. 2) Honore accepto, impensam remisit. Cfr. Gud. 99, 7. — *Scamillarii* a *scamnum*, *Scabillarii* a *scabillum*, rectum utrumque.

2644. C. NORBANI SORICIS || SECVNDARVM¹⁾ || MAG.²⁾ PAGI. AVG. FELICIS || SVBVRBANI || EX. D. D. LOC. D.³⁾ — Pompeiis. Romanelli *Viaggio a Pompej* T. 4. p. 35.

1) Scil. partium actori. 2) Magistro. Pagus hic Augustus Felix suburbanus prope Pompeios memoratur in aliis quoque titulis Pompeianis. 3) ex *Decurionum decreto locus datus*.

2645. D. M || AEMILIAE || IRENE. QVAE || VIXIT ANN. XXVI || DIEBVS XIII || AVRELIVS EVTY||CHES. STVPIDVS¹⁾ || GREG. VRB. CON||IVGI KARISSIMAE. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 127, 3.

1) „Stupidus gregis scenicorum urbani: persona quae risum stupiditate quadam incitabat. Arnob. 7. p. 239. *Mimis nimirum Dei gaudent — delectantur, ut res est, Stupidorum capitibus rasis.*”

2646. * D. M || CLAVDIAE FAVSTINAE || FILIAE PIENTISSIMAE || QVAE VIX AN. XVI || TI. CL. AVG. LIB. PHILETVS || A COMMENT. RAT. VESTIVM SCAENIC. ET || GLADIAT.¹⁾ ET FLAVIA PROCVLA PARENTES || ITEM M. FLAVIVS DAPHNVS ET CL. MARTIALIS || FRATRES FECERVNT ET SIBI LIB. LIBERTABVS SVIS. POSTERISQVE EORVM. — Sine loco. Fabrett. p. 371, 151.

1) a commentariis rationis vestium scaenicarum et gladiatoriarum. Est suspecta.

CAPVT VII.

MATRIMONIUM.

SPONSI. CONFARREATIO. CONNUBIVM. AETAS NVBILIS. MARITI DVO
EIVSDEM MVlieris. VXORVM VARIA GENERA. IVS TRIVM LIBERO-
RVM. DELICIVM. CET. FILII NATVRALES. SPVRII FILII. PVPILLI.
BVLLA. TOGA VIRILIS.

— Ἀρχή ἐστι τῶν γενέσεων πάσαις πόλεσιν
ἢ τῶν γάμων σύμμιξις καὶ κοινωνία.

PLATO.

2647. DIIS MÁNIBVS || VALERIAE. M. F || FORTVNATAE ||
VIXIT ANNOS VIII || MENSES VIII. DIES XVIII || M. VALERIVS
ANICETVS || VIX. AN. XX. QVI FVIT || SPON¹⁾ || EIVS. — Romae,
Grut. 837, 2.

1) Sponsus. Cfr. Grut. 584, 9.

2648. — — — || PH FELICIS AVG. DVCENARIO || PRAEF.
VEHICVL. A COPIS AVG || PER VIAM FLAMINIAM || CENTENA-
RIÓ. CONSILIARIO || AVG. SACERDOTÍ CONFARREATIIONVM
ET. DIFFARREATIONVM¹⁾ || ADSVMPTO IN CONSILIVM ADIS.²⁾
LX. M. N || IVRISPERITO.³⁾ ANTIATES. PVBL. — Romae. Mur.
p. 1024, 4. Guasco 1, 105. accuratius ap. Marin. *Iscriz. Alb.* p. 143.

1) *Diffarreatio* ex uno Festo nota, egregie confirmatur hoc lapide, cuius nullam rationem habuit Hasse *Güterrecht* T. 1. p. 144. 2) Guasco: Ad HS. Recte. 3) *Iurisprudens* in fragm. ap. Marin. l. l. „Vnica antea erat inscriptio sincera, in qua Icti mentio fieret.” Olivieri *Calog. Raccolta* N. 6. p. XV. Aliam tamen, in qua Iuris- periti mentio fit, damus in Cap. *de Re militari*.

2649. DIS MANIBVS SACRVM || VIVENIAE L. F. HELIADI ||
VIXIT ANNIS XVI. MENSIB. VI || FECER HELIVS AFFINIANVS
PVBLICVS || AVGV RV M CVM SEX. PSYCHE CONIVGI || FILIAE
PIENTISSIMAE. — Romae. Grut. 1087, 7.

2650. D. M || HELIO AFIN || PVB. AVG || SEXTIA PSYCHE ||
CONIVGI B. M. — Romae. Fabrett. p. 336, 502. Don. p. 145, 39.
Mur. 170, 4. In hoc lapide visuntur insculpti iuvenis et puella iun-

gentes manus super ara, cui tres panes impositi, signum videlicet matrimonii initii per confarreationem.¹⁾ Iuvenis sinistra volumen tenere videtur. In utroque latere duo Genii alati: infra sphinges tripodibus insistentes. Mur. Imaginem ipsam exhibere Begerum *Thesaur. Brandenb.* T. 3. p. 468. et ex eo Montfaucon *Ant. expl.* T. 5. p. 145. Tab. 123. me docuit Saxius *Miss.* 3. p. 57.

1) Hac de re aliter sentit Cannegieter *Ep. ad d'Oro. Obs. misc.* T. 4. 1742. p. 204. „Non subiit, credo, animum Muratorii locus Taciti *Ann.* 4, 16. de desuetudine confarreatarum nuptiarum tempore Tiberii Caesaris. Quare autem nuptias, quas ob difficultates maximas, quantumvis amplissimi sacerdotii spe ostentata, nobilissimi Romae fingerunt, has servus publicus contraxit?” — Lecto Taciti loco Muratorii coniectura de matrimonio inito per confarreationem non coepit mihi displicere. Primum, ipse Tacitus *confarreati adusuetudinem inter paucos retentam* refert. Deinde, confarreati patricii nolebant, ne liberi eorum exirent e patria potestate, si flamines legerentur, aut flaminicæ fierent, qui metus aliorum non erat; tum Cannegieterus *publicos servos* vix pro servis habitos tradit dedita opera de iis commentans, dum saxum Mur. 29, 6. conatur illustrare, et aliter, atque a Mur. factum, interpretari. Praeterea Helius Afrianus, etsi Publicus Augurum inscribatur, libertas tamen fuit plenius nominibus L. Vivenius Helius nominatus. Duxerit itaque Sextiam Psychen coniugem non iam servus publicus, sed libertus. Denique sub Augusto, non sub Tiberio demum potuit vixisse Helius noster; epitheta enim in ANVS iam sub Augusto frequentia servorum, occurrunt. — Si tres panes ad confarreationem non pertinent, Cannegieterus cur nil adfert, quorsum eos pertinere putet? Sin confarreati Helius et Psyche, (ut Cupido et Psyche apud Appuleium *Lib.* 5.) cur, inquires, in sepulchrali titulo Helii id Psyche voluit exstare? Vt memoria nuptiarum sacrarum, sacro ritu initiarum, omnibus maneret testata. HAGENBUCH. Afrianum hunc ad Treboniani libentius tempora amandari, (cfr. Mon. nostra histor. in Trebon. N. 997.) quam ad Augustea retraxerim; vehementerque dubito, an Publicus Augurum revera confarreatis nuptiis usus sit. Quidni confarreationis in anaglypho effigies, quam ego quoque agnosco, merum fuerit symbolum fidei atque amoris coniugalis? Orellius.

2651. FIDEI SVAE || ASPANIA Q. F. POLLA || Q. PETRONIVS
IRENAEVUS SACRARVNT. — Romae. Murat. p. 4897, 3. Marini
Iscr. Alb. p. 16.

2652. De CONNVBIO militibus in tabulis honestae missionis ab Imperatoribus concessio v. Marini *Atti* 2. p. 437. Sollemnis formula haec est:
TI. CLAVDIVS CAESAR AVGVSTVS GERMANICVS PONTIFEX MAXIMVS TRIB. POTESTATE XII. IMPER. XXVII. PATER PATRIAE. CENSOR. COS. V. TRIERARCHIS ET REMIGIBVS. QVI MILITAVERVNT IN CLASSE. QVAE EST MISENI SVB TI. IVLIO AVGVSTI LIB. OPTATO. ET SVNT DIMISSI HONESTA MISSIONE. QVORVM NOMINA SVBSCRIPTA SVNT. IPSIS. LIBERIS POSTERISQVE EORVM CIVITATEM DEDIT ET CONNVBIVM CVM VXORIBVS QVAS TVNC HABVSSSENT. CVM EST CIVITAS IIS DATA. AVT SI QVI CAELIBES ESSENT CVM IIS QVAS POSTEA DVXISSENT¹⁾ DVNTAXAT SINGVLI SINGVLAS. A. D. IIII IDVS DECEMBER. FAVSTO CORNELIO SVLLA FELICE L. SALVIDIENO RVFO SALVIANO COS.²⁾ (Sequuntur nomina militum). — Neapoli. Marini *Atti.* p. 448.

1) Cfr. Liv. 38, 36. 2) a. p. Chr. 52.

2653. Coniuges impuberes etiam Hagenbuchii diligentia duos tantummodo investigavit: scil. Grut. 788, 8.: HERACLAE. QVI VIX || ANN. XI. MENS. V. AVR || PATRONA CONIVGI || BEN. MER.

FEC. — (Romae.) et Murat. 1368, 9. Romae: D. M || LVICIAE RED-EMPTAE VIXIT || ANNIS XXXXV. N. CASSICIVS PHOEBVS FECIT || CONIVGI BENEMERENTICVM QVA || VIXIT ANN. XXXVIII. ET LIBERTIS cet. — Vtrobique tamen numeri corrupti esse possunt: neque huc pertinent matrimonia virginum annorum XII. Fabrett. p. 585.

2654. D. M || FLAVIAE PROVINCIAE || QVAE VIXIT. ANN. XXXIII || FLAVIVS APOLLONIVS || CONIVGI SVAE BENE || MERENTI FECIT || CVM QVA VIXIT AN || XXII. ET SIBI || ET SVIS. POSTERISQ. EORVM || — In villa Pelucchi. Oderic. p. 220. „Flavia igitur nupsit XII. annis minor, contra quam Romanis legibus cautum erat.”

2655. MEMORIAE CLA. FEM || L. 1) PAEDVCEAE IVLIANAE || MORIB. NATAL. AC PVD || PRISCIS || INLVSTRI BVSVQVE FEMI. COMPARANDAE || QVAE VIXIT ANNOS XIII. 2) D. XLVII. 3) || CVM MARITO FECIT. ME. V. D. XX || L. NONIVS VERVS. — Mutinae. Grut. 447, 3. et 448, 9.

1) Memorabile hoc Luciae praenomen in femina, nisi error subest. Fabrett. p. 373. vult L. gentile nomen signare h. l. v. Cap. seq. 2) v. Fabrett. p. 585. 3) Sic interdum dies numerum dierum mensis excedunt.

2656. D. M || MEMORIAE AEL. CRESCENTINAE || COMPARI. 1) QVAE VIXIT || ANNIS VIRGO XII || CVM MARITO. XXX ET || MENSES SEX || AVFIDIVS SECVNDIANVS || VXORI. FECIT. — Romae. Grut. 751, 4.

1) pro uxore. Alia huius usus exempla collegit Cannegieler *Nom. Rat.* p. 89.

2657. D. M || L. CALPVRNI. HYPNI || VIX ANN. V. M. VI. D. XIII. HYPNVS ET PRIMA || ET M. CESTIVS FAVSTVS || PARENT. FIL. DVLCISSIMO || FECERVNT. — Romae. Fabrett. p. 121, VII. Aenigma hoc solvit Maff. *Mus. Ver.* p. 149. Hypnus scil. postquam divortium fecisset cum Prima, haec Fausto nubens filium ex primo marito susceptum secum retinuit, quem Faustus vitricus filii loco habuit.

2658. DIS. MANIVS || ATINATIAE T. L. LASCIVAE || FECERVNT CONIVGES || CARISSIMAE BENE MERENTI || VIXIT ANNIS XXIII || C. CALPVRNIVS VALENS || SVCCESSVS AVG. L. POSVER. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 270, 6.

2659. D. M || AEMILIAE SECVNDAE || CN. AEMIL. PRIMITIVOS || ET L. OCTAVIVS IVCVNDVS || FECER. C. B. M. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 147, 3.

2660. D. M || HOSTILIAE || CAPRIO. LAE CONIVGI BENE MERENTI. POSVERVNT || T. SENTIVS IANVARIVS ET || L. TERENTIVS TROPHIMVS. — In villa Pelucchi. Oderic. p. 221. Alter igitur horum maritorum divortium sine dissidio cum Hostilia fecerat.

2661. STRATONICE ANTHI GEMMARII || ARAM GENIO HVIVS DECVRIAE 1) D. D. — Romae. Fabrett. p. 59, 344., qui permulta vocis uxoris ita omissae exempla collegit.

1) scil. gemmariorum. HAg.

2662. D. M || AVR. SECVNDINVS. ET AVR || VALENTINA.

CON||VIVI.¹⁾ FEC. SIBI || ET AVR. SECVNDIA||NVS. FIL. Θ. AN.
VII || CRVDELES || PARENTES || FACERE || CVR. — Celeiae.
Grut. 762, 2.

1) nota *Coniuga* pro *coniuge* cfr. Canneg. N. R. p. 90. Nisi est CONIUGES VIVI.

2663. D. M || VIRIAE || PRIMITIVAE || VIX ANN. XVII || MENS.
I. DIE. XXIV || L. VIRIVS HELIVS || CONIVGI DVLCISS || HAVE
DOMINA. VALE DOMINA.¹⁾ — Romae. Grut. 840, 8.

1) Epictet. *Enchirid.* C. 62. Wolf. *αι γυναῖκες ἐνθὺς ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν κυρία καλοῦνται.* Similiter apud Osann *Inscriptt.* p. 232. DOMINAE ROGATAE cet.

2664. DIIS MANIBVS || AEMILIVS CELSVS VIXIT || ANNIS
XXV. H. S. E. S. T. T. L || IVLIA HONORATA MVLIER¹⁾ SVA ||
MONVMENTVM FECIT. — Loco mihi ignoto. Oderic. p. 257.

1) rarissimum hoc in *Inscriptt.*

2665. D. M || IVLIAE PIETATI || MARITAE OPTIMAE || C.
IVLIVS. SYMFOR || FECIT. — Romae. Grut. 794, 11.

2666. V. F || L. RHODIVS FESTVS || CASSIAE MAXIMAE ||
COMITI¹⁾ OPTIMAE ET . P. PAPIRIO EV||TYCHO . ET SIBI. —
Veronae. Grut. 822, 6.

1) nota *comiti* pro *coniugi*.

2667. RVBRIAE TYCHE || T. FLAVIVS HERMES || SODALI¹⁾
OPTIMAE || B. M. F. — Romae. Gorii *Xenia* p. 14. XVI.

1) Sodali i. e. coniugi. Scalig. Dubitat tamen cum Grutero HAGENB. Incertum est. quoque in lapide Stroz. (Gorii *Xenia* p. 30, 94.):

2668. D. M || IVNIAE DELICATAE SODALIAE PIENTISSIMAE ||
PHILOCALVS. VIXIT ANN. XVI. D. III. H. V. — Puella XVI. an-
norum sane uxor Philocali esse poterat.

2669. SEVERINAE || HOSPITAE || SANCTISSIMAE P. AELIVS
TERTIVS 7 || LEG. III. CYR. — Pisauri. Marm. Pis. p. 23. LIV.
Mar. 853. 9. Ceterum *Hospita*, ut volunt quidam, honestius h. l. pro
concubina militis, ut ap. Fabr. p. 754, 605. „MESTRIVS VETERA-
NVS LEG. XX. ESDRONI CANGIAI QVAM HABVIT PRO VXORE.”
Contra HOSPITEM Aelia Parthenis vocat Val. Atticum, militem, ap.
Grut. 564, 5.

2670. D. M || M. SEPTICIO FE||LICISSIMO || LICERIA SEMME¹⁾
HOSPITI²⁾ B. M. F. — Beneventi. de Vita *Inscriptt.* p. 55, 144.

1) F. SEMNE. 2) *Hospiti* propria significatione h. l. accipit de Vita; omninoque dubitat, an in lap. illo Pisaurensi honestiore nomine concubinam significet.

2671. D. M || M. AVRELI VITA||LIS. MILITIS CL || PR. AN-
TONINIAN. RAVENN || NATIONE PANN || III.¹⁾ PROVIDENTIA ||
STIP. XXVIII. VALERIA FAVSTI||NA. FOCARIA²⁾ || ET HERES
EIVS || BENEMERENTI || POSVIT. — Ravennae. Grut. 1107, 3.

1) Quadriremi. 2) i. e. concubina, non legitima coniux, a foco ita dicta, mulier quae focum curat. v. *Lexicon* Brissonii s. h. v. Add. Holth. cfr. *Scriver. ad Veget.* p. 613. et 681. Scaliger v. *Focaria* pro artis nomine habuit in Ind. 8. — Vide de hac inscriptione, quam unicam propter hoc voc. *focaria* vocat, etiam Marini *Atti* 2. p. 478. Habet eandem Donatus quoque T. 2. p. 344, 8, ex quo dedi III. Quadri-

remi, pro III. Triremi. Nec tamen haec unica FOCARIA est in lapidibus; alteram certe reperi:

2672. A. LIVINIVS NEGOTIATOR SVAR¹⁾ || EMPTO SOLO || IN DIMIDIA P.²⁾ SVA || MONVMENTVM SIBI ET || CATINIAE FOCARIAE OBSEQVENTIS³⁾ || P. — Compsae. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 356.

1) suarius. 2) parte. 3) focariae obsequentissimae.

2673. M. SERVILIVS. M. L. RVFVS || LICTOR. SE VIVO FECIT. SIBI ET || PETIAE C. L. PRIMAE¹⁾ VXORI. ET || MARCIAE 7. L.²⁾ FELICI³⁾ CONCVBINAЕ.⁴⁾ OBITAE⁵⁾ || SERVILIAE M. L. APATE. VXSORI SVAE. — Romae. Grut. 634, 5.

1) Primae cognomen esse, neque liberos ab ordine manumissionis numeratos contra Turnebum docet Rein. p. 767. Hag. 2) i. e. Caiae, s. mulieris Libertae. 3) nota Felix cognomen muliebres. Mur. 1516, 3. 4) cfr. *concubina mei amantissima*. Grut. 640, 8. 5) mortuae. Contubernales dabinus in Capite de servis.

2674. MAMMEDIÆ || VICTORINAE || L. CORDIVS || PROCLVS || CONIVGI KARIS || TRIVM LIBEROR || Q. VIX. AN. XXI || B. M. F. — Sine loco. Fabrett. p. 630, 259.

2675. L. APVLEIO || BRASIDE || HABENTI. IIII. LIB. IVS || DAT. AB. IMP. . . . . || . . . . . AVG || VI. VIR. AVG. ORNAMENT || DECVRIONAL . . . . . HONOR || ET AVG. MVN. AEL. KARN || COLLEG. FABR. || PATRONO. ET. QVINQ || OB. EXIMIAM. EIVS. ERGA || SE. LIBERALITATEM || CVIVS. DEDICATIONE. CVM || COLLEGA. SINGVLIS. HS. N. L || ADIECTO. PANE. ET. VIN. DED || L. D. D. D. — Pisauri lapis effossus an. 1770., quem singulari dissertatione illustravit C. V. Hannibal de Oliveriis. Pisauri. 1774. Polcastro. p. 37, 19.

2676. PERSICVS LIBERTVS MANVMISSVS AT. CONSILIVM || PROCVRATORIO NOMINE APVD DOMITIAN. CAES. IN || SECVN. COS || EXERCVIT DECVRIAS DVAS VIATORIA || ET LICTORIA.¹⁾ CONSVLARES. C. CORNELIO PERSICO || F. HABENTI EQVVM PVBLIGVM. CORNELIAE ZOSIMAE || MATRI EIVS. HABENTIVS.²⁾ QVATTVOR LIBER. BENEFICIO CAESAR. LIBERTIS. LIBERTABVS. POSTERISQVE || SVIS. EORVMVE. — Romae. Grut. 634, 2.

1) decurias duas viatorias et lictorias ex hoc saxo affert Mur. 515, 5 Rectius ἐνιχῶς viatoriam et lictoriam citasset. Hag. 2) habenti ius. v. Mur. 1013, 5. 1028, 1. In. v. Grut. 634, 2. Spangenberg pag. 155. Labus *Dissertaz.* pag. 49. Heinecc. Hauboldi p. 211.

2677. GRAXIAE ALEXANDRIAE || INSIGNIS EXEMPLI || AC PVDICITIAE || QVAE ETIAM FILIOS SVOS || PROPRIIS VBERIBVS EDVCAVIT || PVDENS AVG. LIB. MARITVS || MERENTI. VIX. ANN. XXIII. M. III. D. XVI. — Romae. Grut. 647, 6. correctius ap. Fabrett. p. 488, 428. Cfr. p. 487. XXXVIII.

2678. L. APISĪ. TITI F.
MAIAE. L. F.

APISIAE. L. F. F.¹⁾

L. APISI. L. F. F.

C. APISI. L. F. F.

ARBITRATV. APISIAE RVFILLAE. — Amiterni. Giovenazzi *Aveia*. p. 61.

1) recte exemplis quibusdam ex Mur. 703, 2. Donio Cl. 2, 35. Fabrett. p. 715. 366. Giovenatius docuit in notis his L. F. F., L. F. designari ingenuitatem Apisiae, L. et C. Apisii; alterum vero F., eosdem filios esse L. Apisii Titi F. et Maiae L. F.

2679. CALVINAЕ || M. SILANI || DELICIO || IVNIAE SP. F. TYRANNIDI || VXORI OPTIMAE || C. ALBIVS LIVILLAE L || THYMELVS || HERC. AVGVSTALIS.¹⁾ — Tibure. Grut. 1024, 2. (et minus correcte 515, 4.)

1) construe: C. Albivs Livillae lib. Herculanius, i. e. Herculis Tiburtini (Grut. 1013, 4.) Augustalis Iuniae Tyrannidi Spuriae filiae, eidemque delicio Calviniae, filiae M. Silani.

2680. VISINIAE (Gor: VISTINIAE) HALLE || DELICIVM HELYCI || ET HELYCENIS LIB. || VIXIT ANN. III. — Sine loco. Fabrett. p. 44, 245. Ib. 247. — SOPHRONENI DELICIO SVO. VIXIT ANN. X. MENS. VI. — Ib. 252. AEBVTIVS IVCVNDVS DELICIA. TYCENIS. De coniuge XVI. annor. ib. 251. Aliae blanditiae: MARGARITION. ib. 253.:

2681. D. M || SEX BRITTID || IVVENI MARGARITIONI CARIS||SIMO. VIXIT ANNIS II. MENS. VII. DIEB. XVIII || FECIT. L. VERGIL. ITALIC || ET CLAVDIA LAVDICE. — (Romae.) ISSA et ISSVLA. ib. p. 45, 254.:

2682. L. APONIVS ABASCAN||TVS. V. A. III. M || VI. T. FLAVIVS ANICETVS ET || Aponia SYR||ILLA ISSVLO ET DELICIO || SVO FECER. — Romae.

2683. D. M || GENETIAE SVCCESAE || FILIAE DVLCIS||SIMAE QVAE || VIX. ANN. XI DIE || XXX || HOC PAT. INFELIX || POSVIT PIE. NATE.¹⁾ ME||REN. ET MATER SIM||ILEM LACRIMIS TH||TVLVM SVE PELLICI²⁾ IVN||XIT. QVOD FILIA PATRI || FACERE DEBVER. MORS || IMMATVR. FAC. VT FACE||RET PAT. B. M. — Maceratae. Donati 2. p. 364, 6.

1) pia natae. 2) i. e. deliciae, delicatae suae, corculo suo, ut apud Fabr. p. 373, 102. Donati. Nisi est corruptum ex DELICIAE.

2684. V. A. VII. IN A. P. XII¹⁾ || P. SCANTIVS || P. L. ANTIOC || GAGVSA.²⁾ SIBI || ET SVIS. QVIS.³⁾ IN || EIVS POTE-STATE || ERVNT. IN F. P. XV. — Ad pontem Cestium trans Tiberim. Grut. 993, 4.

1) nota insolitam traiectionem. 2) haec fortasse corrupta; nec tamen placet Reinesii emendatio Avgvst. ex Grut. 618, 5. 3) v. Walch. in *Gorii Xen.* p. 87.)

2685. D. M || NICERATVS AVGVSTORVM N. SER || PEDAGOGVS A CAPVT AFRICAE || AELIAE QVINTAE ET AEMILIAE ANTHVSAE || CONIVGIBVS FECIT. ET SIBI ET || VLPIO VITALI ET DONATO SERVO FIDELIS||SIMO ET ATTEIANIS SVCCES- SAE ET PRIMITIVAE || ET DVOBVS INCREMENTIS VICTORI

ET || CHRYSOMALLO. ET SI QVI DIO MALO || TEMPTET. RE-
CEDAT AB HOC SEPVLCHRO. — Florentiae. Marini *Atti* 2. p. 425.,
quem vide erudite de isthoc voc. *incrementum* pro *filio* vel *alunno* dis-
putantem. Rarius est etiam illud *Dio malo* pro *malo genio instinctus*,
nisi corruptum est pro *dolo malo*. A CAPVT pro *ad caput*.

2686. D. M || G. MAMERCIO SP. F. IANVARIO Q. AEDILI.
PRAEF || II. VIR. Q. ALIMENTAR. ET || PACCIAE LVCITANAE ||
P. PACIVS IANVARIVS || FILIO NATVRALI¹⁾ ET MA||MERCIA
GRAPTE MATER || INFELICIS. FILIO ET || COGNATAE PISSIM.
— Avellini. Grut. 434, 4. sed correctius ap. Mur. 716, 4. inprimisque
Lupulum p. 59. Sine causa pro spuria habuit Maffei A. C. L. p. 338.

1) Puto Paccium Ianuarius, adhuc servum (Ianuarius servile nomen frequentissimum)
ex Mamercia Grapte genuisse filium matris gentem secutum; nisi velis eundem filium pa-
trem postea nactum adoptione in matris gentem Mamerciam; uti filii naturales quo di-
stinguantur ab adoptivis dicuntur alii, v. c. Grut. 684, 13. Sed prius hic praeferam,
quia SP. F. simul inscriptum est. HAGENB. Mss. cfr. Zaccaria *Istituz.* p. 94.

2687. C. MODIVS FELIX || ET C. MODIO FELICI || FIL. ET
COCCEIO SILVINO FIL. NA||TVR. ET MODIO RENATO LIB. ET ||
SATTIAE SILVIAE || VXORI VV. SS. F.¹⁾ || CAESIAE VENERI. —
Beneventi. de Vita p. 42. Zaccaria *Istituz.* p. 396. Vides hic a filio distin-
gui alterum filium naturalem.

1) Vivi sibi fecerunt. de Vita. Vivis supra scriptis fecit. Zaccaria.

2688. A.¹⁾ FVLVĪ. A. F. CELERIS || FECIT L. OPIIVS VALE-
RIANVS || FILIO NATVRALI.²⁾ QVI VIXIT || ANNIS XV. MESES.
VIII. DIES. VIII. — Romae. Grut. 684, 13.

1) aute A. deesse vid. D. M. 2) Celerj huic duo patres fuerunt, L. Oppius naturâ,
A. Fulvius adoptione; neque aliter acceperim Grut. 696, 9. C. MODIVS FELIX || ET
C. MODIO FELI||CI FIL. ET COCCEIO SILVINO FIL. NA||TVR. cef. quam Coc-
ceio illi patrem adoptivum Cocceium aliquem fuisse. Cfr. Grut. 179, 3. 434, 4. Fabr.
p. 47. 267, 136, 416. HAGENB.

2689. D. M || AGABROTVS FELIX || VIVOS SIBI FECIT || ET
MINDIAE EPITEVSI || CONIVGI KARISSIM. ET INCOMPARABILJ ||
CLAVDIANAE || FILIAE NATVRALI || LIBERTIS LIBERTAB. Q.
POSTERISQ. EORVM. — Pisauri. Grut. 752, 10. Marm. Pis.
p. 37. LXXXIII.

2690. DIIS MANIBVS || Q. LOLLĪ FELICIS. VIX. ANN. LXX ||
MENSES III. DIES XIX || LOLLIA IONIS FILIA NATVRALIS ||
IDEM LIBERTA PATRI OPTIMO ET || Q. LOLLIVS FELIX PA-
TRONO BENEMERENTI || EX TESTAMENTO EIVS HS III M.
N. || ET EX SVO AMPLIVS ADIECTIS HS III CCC. M. N. FE-
CERVNT ET SIBI || ET SVIS LIBERTIS LIBERTABVSQVE || PO-
STERISQVE EORVM. — Romae. Grut. 945, 3.

2691. D. RACILIA EVTYCHIA M
FECIT CN. RACILIO || TELESOPHORO PATRO||NO ET CONIVGI
CVM || QVA VIXIT ANNIS XXI. MENSIBVS VII. ET CN. RA-
CILIO FRVC||TVOSO FILIO. QVI VIXIT ANNIS X. MENSIBVS VIII.
DIEBVS XXII. HORIS || V. ET SIBI ET RACILIAE FORTVNA-

TAE FILIAE NATURALI IDEMQVE SOCIAE || ET LIBERTIS
LIBERTABVSQVE POSTERISQVE || EORVM. ET SI QVIS HVIC
MONVMENTO POST ME || ALIQVAM CONTROVERSIAM FACERE
VOLVVERIT AVT DE NOMINE AVFERRE. INFERET AERARIO
P. R. H. V. M. N. IN FRONTE P. XII. IN AGRO || P. XII. H. M.
D. M. A. — Romae. Fabrett. p. 47, 266. Sociae scil. conditionis ser-
vilis vel libertinae. H. V. M. pro HS. V. M. Servitute concepti *Spurii*
F. quandoque dicebantur, etsi patris ipsius diversum nomen in la-
pide insculperetur. v. c. Fabrett. p. 46, 258. D. M. C. Iulio C. L.
Palleo. C. Iulius Sp. F. Col. Palleus patri indulgentissimo. ib. N. 259.
C. Velius A. F. Scaptia sibi et cuncubinae (*sic*) suae et Veliae Sp. F.
Tertiae filiae meae. — ib. 260. L. Voluseno Sp. F. — Agrypnus
Caes(*aris servus*) fil. pientissimo. Vbi Fabrettus explicat *Spurii filio*, quum
tamen ipse potius filius *Spurius* esset dicendus.

2692. Confirmat autem sequens lapis usum istum Romanorum, ex
quo dicere solebant *Spurii filius* vel *filia*, pro *Spurius filius* cet.:

P. VALERIUS SPVRI. F. || MONTANVS VIVVS FECIT || MA-
TRI ET PATRI || ILARIONI SVRIA. DOMETIA. ET SVIS. — Ve-
ronae. Maff. Mus. Ver. 143, 4. accuratius quam ap. Grut. 730, 10. et
742, 5. Contra Mur. 494, 2. PROCVLO SPVRIO MODESTAE LIB.
FILIO. Vtrumque rectum. —

2693. Alii notas SP. F. explicare malebant: Sine Patre Filius; ut sal-
tem in seq.:

VARIAE. S. P. F. || IVSTAE || L. MARIUS || IVNIANVS ||
VXORI || RARISSIMAE || SANCTITATIS || VIXIT. ANN. XXV ||
MENSES XI. DIES XVIII. — Quarti. Lupulus p. 60.¹⁾

1) qui haec adnotat: „Feminam hanc Variam Iustam S. P. F. sine patre filiam fuisse,
sive incerto patre natam, vel ipsum VARIAE nomen satis indicat. *Varios* enim dictos
memini apud veteres, qui *ex vario semine* in lucem emissi erant, cuiusmodi luculen-
tissimum testimonium ex Lampridio habemus in *Heliog. C. 2.*, qui tradit Imperatori
huic *Varii nomen idecirco inditum a condiscipulis, quod vario semine, de meretrice*
utpote, conceptus videretur, quam rem displicet Facciolum haud monuisse in v. *Va-*
rius.” De omni hac re porro consulendus ibid. Lupulus, et Cannegieter *Nom. Rat.*
p. 20., ubi multas Inscriptt. collegit, in quibus potius leg. censet *Spurius filius*
et *Spuria filia*, quam *Spurii filius* cet.

2694. ANNEIAE SP. F. || AMPLIATAE || LIBERTIS LIBER-
TABVSQ || MEIS || POSTERISQ. EORVM. — Neapoli. Grut. 856, 10.

2695. Adoptionis rarissima fit mentio in lapp. v. c.:

P. AEL. ANTIPATRO MARCELLO || EQ. R. DEC. COL. AP.¹⁾ ||
FIL. P. AEL. ANTIPATRI A. MIL.²⁾ ET II VIR COL. SS.³⁾ ET
ADOPTIVO || P. AEL. MARCELLI V || E⁴⁾ EX PRAEF. LEGIIION
VII. CLAVD. ET || IADIVT. DATES ET || FILETVS ACTOR. —
Vindobonae. Grut. 345, 3. correctius ap. Maff. Mus. Ver. 242, 3. (Duell.
p. 16, N. 5.)

1) Apulensis. 2) a militiis; si Maffei recte interpretatus est literas ligatas huius
saxi, ut id exhibet Duellius. Sed HAGENB. observat probabilius fere interpretandum
FLAMINIS. 3) Supra scriptae. 4) Viri Egregii. Sed Grut. V. ET. ex literis legalis
VTE. unde Hagenbuchio magis placet VETERANI.

2696. AVR. CENSORINO VET || BENIGNISSIME MEMORIE || VIRO QVI VIXIT AN. LXXX. P. M¹⁾ || VALLEA VXOREI²⁾ VAL || PROBANTIVS ADOP.³⁾ FILIVS || BM. DISPOSVERVNT. — S. I. Donati 2. p. 279, 6. ex Passioneo.

1) *plus minus*. 2) leg. VXOR ET. 3) *adoptivus s. adoptione*: cfr. Grut. 346. 2. quod dedimus in Capite de nominibus.

2697. D. M || OLVS PVBLICIVS || POLYTHMVS. TVTOR TITI FLAVI A||GATHANGELI. PVPILLI SVI MATRI || SEXCTAE FORTVNATAE. DEFVNCTAE LOCVM EMIT. MASSAM || CALCAVIT. CVPAM AEDIFICAVIT. DE BONIIS EIVS OMNIBVS. CONSUMMAT. * CCXXV. CVR || FAC. — Romae. Don. p. 384, 6. (Fabrett. Cl. 4. 115.)

2698. ANNIAE || SEFATRINE¹⁾ || SILENIO q²⁾ || POSVIT. — Perusiae. Lanzi *Saggio* T. 2. p. 428. Vermiglioli *Iscriz. Per.* T. 2. p. 335.

1) in hoc nomine Lanzius agnoscit digamma pro SATRINAE. 2) P hoc inversum vel simpliciter significat Pater, ut in seq.:

2699. AVFIDIENVS C. T || VOLFRENSVIA || AVFIDIA C. T || TERTVLLA. Melazzo prope Tuder. Vermiglioli l. 1. — inversum F nil aliud denotat, quam *filius* et *filia*: vel Probum in Notis si audiamus, T significabat *Pupilla*: unde hoc quoque loco explicari possit *Pupillae*.

2700. HERCVLI. BVLL || M. VLPIVS || AVG. LIB || TIMOCRATES. AEDITVS || D. D. — Romae. Visconti *Museo Pio-Clem.* 3. p. 414. (bullam, ut ap. Grut. 25, 2. IVNONI BVLLAM.)

2701. L. RAGONIO L. F. PAP. TVSCEN¹⁾ || QVINTIANO C I²⁾ || OB HONOREM || TOGAE VIRILIS || VERECVNDIVS SER || DOMINO OPTIMO. — Asuli. v. Lazzari *discorso sopra alcune iscrizioni Asolane* in Calogerà *Racc.* 40. p. 339. Similem eidem positam inser. habet Grut. 580, 11. et 463, 2. Fuit Cos. p. Chr. 235. v. Lazzari l. 1. p. 343.

1) Tuscennio. 2) Clarissimo Iuveni. non *Civi*, ut divinabat Lazzari.

2702. L. RAGONIO L. F. PAP. VRINATIO LARCIO. QVINTIANO COS. SODAL || HADRIANALI LEG || LEG. XIII. GEM. DONIS || MILITARIB. DONAT. AB. IMP. . . || ANTONINO AVG. PRO || COS. PROVINC. SARD || IVRIDICO PER APVLIAM. PRAEF. FRVM. DAND || PRAETOR. AEDIL. Q || PROVINC. AFRIC || SEVIR || CHRYSOPAES. EVTYCHES . . . SERVI || DOMINO OPTIMO. — Cfr. Grut. 45, 9. et 1029, 1.

CAPVT VIII.

NOMINVM RATIO APVD ROMANOS.

Legitimus ordo nominum, militum praecipue, signandorum hic erat; praenomen, nomen gentilicium, nomen patris, tribus, cognomen, patria. Cfr. Grut. 506. lin. 14, 17. 507. l. 9, 13. v. c.:

2703. L. MARIVS L. F. FL. CANDIDVS SISCIA. — Romae. Fabr. p. 340, 513.

2704. L. DVCCIUS || L. F. VOL. RVFINVS VIEN || SIGNIF. LEG. VIII || AN. XXIIIX || H. S. E. — Eboraci. ib. N. 515. Idem Fabrett. p. 341. aliquot inscriptt. ab hoc ordine aberrantes collegit.

2705. IMP. COMMODVS AVG || N. VII. ET P. HELVIO || PERTINACE † ER COS¹⁾ || COH. X. VRB. TI CL || PLAVTIVS TI. FIL || FABIA RECEPTVS || ROME. STIP. XX. O. CASSI || ET L. VETTIENVS. L. FIL || RESTVTVS. STIP. XV || O. POLLIONIS CAMERIAE MARTI VOTVM L. B. S.²⁾ — Romae. Grut. 56, 4.

1) p. Chr. 192. Deflectit saxum hoc in positu et ordine verborum ab regula, quam vulgo lapides militares tam sepulcrales quam votivi sequuntur, quae hunc potius ordinem suasisset: Ti Cl. Plautius (duobus gentilitiis nominibus usus; ut alii multi, illo iam aeo) Ti Fil. Fabia (tribu) Receptus, domo Roma, Miles Coh. X. Urbanae, centuria Cassii, Stipendiorum XX. et L. Vettienus L. Fil (tribus huius deest) Restutus, i. e. Restitutus, (compendio marmorariis in hoc cognomine inprimis solito) domo Cameria, Miles Coh. eiusdem, centuria Pollionis, stipendiorum XV. Saxi ordo turbatior et impeditior fraudi fuit Scaligero, ut daret *Ind. 6. Centuria Pollionis Cameria*, nullo sensu. Cameriae enim aequae ac ROMAE patriam notat, quam communiter ablativo exprimi solitam interdum et gignendi casu occurrere observavi. Quod Plinio Camerium neutr., Livio Cameria fem. ut saxo huic. HAGENB. 2) libentes solverunt vel libens. adverbial. Id. (cfr. Grut. 63, 2.)

2706. Praenomina interdum omnibus literis scripta reperiuntur:

D. M || AVR. ALBANAEE || CONIVGI B. M || INCOMPARABILEI (sic) QVAE || VIXIT ANNIS XXIII. MENS || II. D. XIII. MARCVS AVRELIVS || MAXIMVS MARIIVS. FECIT. — Romae. Giovenazzi *Scholia ad T. Livii Fragm. p. XXXIII.*

2707. D. M || GLYCERO V. A || III. GAIVS IVLIVS EVTYCHVS || ET IVLIA EVCHE || FILIO DVLCISSIMO FECERVNT. — E schedis Barberinis. Fabrett. p. 29, 136.

2708. D. M || L. ¹⁾ BAEBIO CALLISTIANO || Q. VIX. ANN. II. MENS X || DIEBUS XXV. BAEBIA FAVSTINA || ALVMNO KARRISSIMO FECIT. — Perusiae. Vermiglioli *Iscriz. Per.* T. 2. p. 325.

1) „Ecco un fanciullo, ch  non giugnendo a tre anni di et  ha il suo prenome. Se questo avessero i fanciulli   una quistione trattata da pi  eruditi. Il Castiglione (*Thesaur. Antiq. Rom.* T. II.) prov  con chiarissimi esempj che i fanciulli ebbero prenomi, anche prima di giugnere ad un anno, e forse fino dal d  del nascimento.” Idem. Huius generis quam plurima sane supersunt; veluti;

2709,

C. IVLIVS SP. F. MAXIMVS

VIXIT ANNIS II. MENSIBVS V

ATROX. O FORTVNA TRVCI QVAE FVNERE GAVDES

QVID MIHI TAM SVBITO MAXIMVS ERIPITVR

QVI MODO IVCVNDVS GREMIO SVPERESSE SOLEBAT

HIC LAPIS IN TVMVLO NVNC IACET ECCE MISER.

— Romae, Marini *Atti* 2. p. 635.

2710. OSSA || IVLIAE C. L. DONAT || PVERO NATO ET NOMINE || IMPOSITO ¹⁾ EST MORTVA. — Fori Sempronii. Donati 2. p. 366, 12. ex Passioneo *Append.* p. 164, 12.

1) notandum hoc.

De praenominibus consule Fabrettum Cap. 1. et Zaccaria *Istituzione* p. 69. seqq. Nos rariora quaedam delibabimus.

APPIVS:

2711. CLODIAE VIR. VEST || APP. CLODII F. PISS || C. CLODIVS C. F. — Romae, Fabrett. 30, 138.

2712. APP. MADIO EVDEMONI SENIORI || APP. MADIVS EVDAEMON FIL || ET MADIA ZOE || COIVGI B. M || FECERVNT. — Ibid. Fabrett. 30, 139.

AVLVS s. OLVS. v. c. OLVS CAESENIVS FORTVNATVS. — O. TERTVLL. FIL. — Fabrett. p. 26, 116. 118. OLVS TERTIVS PVDENS VTTEDIANVS. — Maffei *Mus. Ver.* 239, 1., ubi tamen Seivert p. 40. habet VOLVS. OLVS certus est etiam Mur. 1321, 40. et sic pronuntiasse Latinos aliquando patet ex inscript. bilingui Musei Naniani (*Biagi Mon.* p. 121.):

2713. A. COSSINIVS PHILOCRATIS (sic) PV || TEOLANVS || ΑΛΟΞ ΚΟΣΣΙΝΙΟΣ ΦΙΛΟΚΡΑ || ΤΗΣ ΠΟΤΙΟΛΑΝΟΣ ΧΑΙΡΕ. — Cfr. Gell. *N.* A. 17, 21, 17. ubi editur *Olus*.

COSSVS vix praenominis loco habendum est. v. Marini *Atti*. 1. p. 86, 103.

FAVSTVS contra praenomen est, etsi obloquente Fabretto. v. Marini *Atti* p. 76. 92., 96. 517. v. c. in Act. *Frat. Arv.* Tab. XIII. FAVSTVS CORNELIVS (*Sulla*), Cfr. Marm. Pisaur. p. 196.

HERIVS.

2714. C. PLACENTIVS. HER. F. MARTE SACROM. — In aerea lamella apud Fabrett. 27. LV.

MANIVS in lapidd. scribitur IV. Sed omnibus literis:

2745. MANIVS || AEMILIVS LEPID || STRATO ROGATOR ||
IN FRONTE P. XII || IN AGRO P. XIII. — Romae. Oderic. p. 330.

NVMERIVS frequenter in primis legitur in lapp. Pompeianis recens efflossis. Cfr. Fabrett. 30, 145. OCCIVS inter praenomina. refert Mur. 1326, 7., sed parum probabiliter. PAVLLVS praenomen gentis Fabiae. v. c. Act. *Frat. Arv.* Tab. 1. PAVLLVS FABIVS Q. F. MAXIMVS. v. Marini p. 13. 76. et Fabrett. p. 23.

Hagenbuchius de hoc praenomine ita disputavit: „Ex Gordonii *Itinerario Angliae septemtrionali* Maff. *Mus. Ver.* 446, 1 et 4:

4.

4.

2746. DIS DEABVSQ
P. POSTVMIVS
ACILIANVS
PRAEF
COH. I. DELM.

2747. PRO SA . . . . .
ANTONINI AVG. PII
PAVLVS P. F. PALATINA
POSTVMIVS ACILIANVS
PRAEF. COH. I. DELMATAR. —

locis non indicatis.

Maffei in suo Indice nominum:

voc. *Postumius*:

„P. Postumius Acilianus. 446, 1.”

voc. *Paulus*:

„Paulus Postumius Acilianus. 446, 4.”

Nonne in utroque lapide idem homo referri videtur? Tunc P. loco 1. non, ut vulgo, *Publius* praenomen erit, sed *Paulus* praenomen. At temere neque in loco 1. legerim P. siglam *Paulus*, neque PAVLVVS Gordonii loc. 4. extense perperam scriptum pro P. solo (i. e. *Publius*) coniecim. An pro PAVLVVS legemus P. AELIVS? Tunc ex nominibus gentilicis duobus loc. 1. positum modo esset posterior, priore plane omisso, ut saepius. Fortasse praestat loc. 1. patrem, loco 4. filium agnoscere, qui patri in Praefectura Coh. I. Delmatarum successerit, paternoque praenomine dictus *Publius* non sit, sed *Paulus Publii Filius*, quae praenominis *Pauli* raritas effecerit, ut P. F. PALATINA incidere-
tur ante POSTVMIVS.

PAVLLO AEMILIO PAVLLI F. PALatina REGILLO in Grut. 348, 9. legitur, Scaligerumque notat Fabrettus, p. 23., qui in suo nominum indice dederit, non voce *Aemilius*, sed, quasi praenomen non esset, voce *Paullus*. Gruteri saxum nititur *αὐτοψία* Schotti et schedis Pighianis: at Metelli schedae habent *Paullo Aemilio P. F. Pal. Regulo*. Bibranus magis etiam variat: *L. Aemil. Paulli F. Paulli N. Regillo*. Vt ineditum dederunt Fabrettus p. 459, 79. et Murat. 668, 3.”

POSTVMVS. v. Fabrett. p. 30. 137. ubi tamen dubium, an sit verum praenomen: POSTVMO || TVSSANIO CN. F. ANI (sic) PROCVLO.

PRIMVS. — PRIMI PAMPHILI SECVNDI. — Maffei *Mus. Ver.* p. 145.

PVPVS pro praenomine habet Zaccaria p. 73. ex lap. Mediolanensi ap. Maff. *Mus. Ver.* p. 369, 6.:

2748. D. M || PVPI ACVTI || IVSTINI || VIRILLIENA || CRESCENTINA || MATER INFELICISSIMA || FILIO. — Sed est ve

Pupii, vel *Pupus* est ὑποχοριστικόν, i. q. delictum, delicatus, ut ap. Marini *Atti* 1. p. 263.:

2719. D. M. S || PVPVS TORQVATIANVS || FILIVS BONVS QVI SEMPER || PARENTIBVS OBSEQVENS || VIXIT ANNIS VIII. M. VIII. D. XIII || ITEM ALIVS PVPVS LAETIANVS QVI || IDEM FIL. BONVS ET OBSEQVENS || IDEM PARENTIBVS VIXIT ANNIS || N. V. M. VI. D. VI. POSVERVNT GAVIANVS ET EVCHARIS PARENTES || FILIS DVLCISSIMIS. SED NON HOC || MERENTES A VOBIS. QVI SIBI SENSERVNT. III. IDVS SEPT. EX QVIBVS VNVS VIXIT IN || XI. KAL. OCT. ET ALIVS IN III. KAL. EASDEM. — Romae. Et ita explicari praestat, quamvis HAGENB. PVPI. in lap. Mediol. legit *Pupii*.

QVARTVS agnoscit quidem Fabrett. p. 24., sed HAGENB. de eo dubitat, *Quartiniam* gentem potius intelligens in hoc lapide:

2720. * QVART. ANNIVS QVAR. F. POLL¹⁾ || SATVRNIVS || VERONA || MIL. LEG. V. AVG. PRAEF. VIGIL²⁾ || PROCVRATOR VIGESIM. HAERED || ET QVARTINIA BABAERIA || VXOR FECERVNT H. T. I. S || H. M. D. M. ABES || IN FR. PED. XVIII. IN AGR. P. XXV S. — Fabrett. 24, 108. Ex schedis Barberinis. Habent etiam Spon *Misc.* p. 203, 1. Don. VI. 75. Mur. 779, 3. ex Maffei *Ver. ill. Tab.* 1. *Inscript.* 32, 14.

1) Spon rectius PUBLICIA. 2) id. PIAE. VIGIL., quod inauditum est legionis cognomen; neque omnino hic lapis extra suspicionem *voûelac* positus est.

SALVINVS. v. Fabrett. p. 28. ex Grut. 559, 8. OSSA SALVINI SEMPRONI. CERONI. — it. SAL. PEDVSIVS DEXTER.

2721. C. PETILIVS M. F. RVFVS || T. FLAVIVS. SAL. F || C. F. C. — Sancti Severini. Mur. 1724, 3. cfr. ib. 1456, 14. Talia, veluti *Numerius* Pompeiis, passim per municipia videntur obtinuisse inter tenues sermonis morumque antiquorum reliquias.

SECVNDVS. De hoc ita Hagenbuchius in *Epistola inedita* ad Schoepflinum, anni 1755.: „Inscriptionis Gudianae 62, 7.:

2722. DIS PARENTIBV

S. VINNIA MODESTA

V. S. L. M. — Veronae. — S versus secundi initiale cum PARENTIBV versus primi iungendum esse, ut exeat PARENTIBVS, atque adeo S siglum non esse, quod aut *Sacrum* significet, aut mulieris, quae votum solvit, praenomen *Secunda* sit, ad suavissimum Lamey nostrum scripsi, quum in mentem mihi venit inscriptionis tuae, quae si in ea praenomen femininum *Secunda* locum habere debet, haberi rarissima omnium tuarum meretur. Nam „*Secundi* praenomen in lapidibus rarum, sed *Secundae* rarissimum.” Agnoscis verba tua ex *Alsaciae* p. 449. extr. Ego vero neque Reinesio, quem unum citas, temere accesserim, praenomen *Secundus* tuenti, causam vero suam, Ligorianam, Fabretto p. 25. non approbanti. Multo autem minus muliebri praenomen *Secunda* admiserim, nisi certis et indubiis firmetur lapidibus; potius in eo inter-

pretando ab more et regula communi puto deflectendum non esse. Quid magis obvium in titulis veterum votivis, quam huic vel illi DEO SACRVM? Cur tuum non legemus sic: DEO MERcurio Sacrum. VICTORINA NATALIS, EX Voto Posuit. *Laeta Libens Merito.*? Femina haec tanto minus praenomen habuit *Secunda*, quod ne nomen quidem gentilicium habeat, sed duo cognomina; quomodo et alia ex Schannato a te p. 472, producta VICTORINA PRIMITIVA, iam olim a Grut. 7, 6. edita. Wormatiensis haec *Victorina Primitiva* me impedit, quo minus *Victorina* saxi tui a me *Natalis* uxor fuisse credatur, ellipsi alias Latinnissima, ut *Terentia Ciceronis*. v. Fabrett. p. 56."

SEPTIMVS. — SEP. ANICIVS DAMA. Grut. 527, 1. sed Hagenbuchius hoc quoque explodit, quum sit *Septimius*.

(OCTAVI et NONI praenomina nonnisi ex saxis Ligorianis, a Fabretto p. 25. recte reiectis adstruuntur a Reinesio.)

SERVIVS. SER.

SEXTVS.

2723. SEXTO || TVTILIO || ACVTO SEXTVS || TVTILIVS OPTATVS || L. PATRONO SVO || POSVIT || IN FRONTE PEDES XII || IN AGRO PEDES XII. — Romae. Fabrett. p. 30, 144. alibi SEXT. et SEX.

SPVRIVS v. in Capite de matrimonio.

STATIVS v. Fabrett. p. 27.

2724. STA. ARRVNTIVS || FLORVS H. S. EST || L. NOVIVS DECEMBER || POSVIT. — Romae. Fabrett. p. 27, 120. cet.

TAVRVS. In rarioribus hoc quoque censendum est, sed indubitatae tamen fidei, in gente saltem Statilia:

2725. T. STATILIVS TAVRI L || CNIDVS || STATILIA T. L || PHILEMATIVM. — Romae. Marini *Atti* 1. p. 43., quem consule. Vtrobique T. leg. Taurus, Tauri., ut et in seqq.:

2726. STATILIA. TAVRI L || ALBANA PIA IN SVOS || HIC REQVIESCIT. V. A. III. — Romae.

2727. T. STATILIVS || TAVRI L. SYNISTOR || SVpra CVBICL.¹⁾ — Romae. Marini l. l.

¹⁾ *cubicularios*.

TERTIVS. v. Fabrett. p. 23. ex Grut. 465, 9. et 1109, 1. ac Maffei *Mus. Ver.* 123, 7.:

2728. DIS. MANIBVS || TERTIVS || VERCQBIVS || SVRVS || ARNIESE.¹⁾ CREMONA || MIL. COH. XII. VR. 7. ROSCI || MIL. AN. VII || VIX. AN. XXVII || POSVIT AVLVS. CAESSENIVS. PVDENS FECIT. — Veronae.

¹⁾ *Arniensi tribu*.

VIBVS et fem. VIBA, praenomen, quod Scaliger *Ind.* 19. *Grammat.* agnoscebat, Fabrett. p. 30. et *Emendatt. Grut.* p. X. recte docuit, nihil aliud esse, nisi notissimum illud V. oppositum nigro illi Θ.; *Vivitque*, sive *vivus*, *viva* explicandum.

2729. Duo praenomina interdum unus idemque gerebat; ex quo posteriorum temporum more ignorato errores interdum suborti sunt, ita ut saxorum interpretes de duobus hominibus cogitarent, ubi de uno duntaxat sermo esset. Cfr. Marini *Atti* 1. p. 231.:

L. POMPEIO VOPISCO C. ARRVNTIO CATELLIO CELERE. item p. 354. 677. 735. Iste mos ex adoptionibus maxime videtur explicandus.

2730. Veterem illam et pervagatam de feminarum praenominibus quaestionem, vel a Forcellino v. *Praenomen* in compendium redactam, hic recoquere non vacat. Nostrum potius est critice perlustrare singula illa a magno Scaligero in *Ind. Grut.* 49. relata, ut quid inde colligendum sit, cuique constet. Adiunximus alia quoque Muratoriana.

A. (AVLA) Grut. 841, 7. *A. Aemilia* in lapide Hispaniensi exiguum sane fidem meretur. 853, 41.:

A. VIREIA. Sed lapis ipse habere dicitur AVRELIA. 930, 9. A. FINIAE iungendum est AFINIAE. Cfr. Mur. 670, 4. 1292, 8.

B. *B. Valentinae*. 888, 7. quod vel ex errore aliquo natum, vel significat *Vivae*.

AP. (APPIA) prodit ex una Ariminensi Garuffii, notissimi falsarii, Murat. 1642, 1. Agnoscitur tamen a Cannegiet. *Nom. Rat.* p. 9.

C. (CAIA) 323, 41. *C. Samniae*, sed 321, 9., ubi idem titulus datur, deest praenomen, ut et apud Grasserum in Nemausensibus. — 416, 2. *C. Comisiae Ariadnes*, sed apud Maffeiū *Mus. Ver.* 166, 5. in alio simpliciter est *Comisidiae Ariadnes*; quocirca C. in titulo Grut. iungendum videtur cum praecedentibus T. F. *testamento s. titulum fieri curavit.* — 452, 4. *D. Planciae* Hispaniensis est spuria. — 539, 8. *D.* significat *Centuriae*. — 677, 12. *D. Clodiae*. Haec tandem indubitata videtur, quum Smetius *ἀντόπτης* perhibeatur. — 740, 4. mutilus est lapis Veronensis Saraynae. — 759, 4. C. ATILIA potius est CATILIA; praeterea totus lapis suspectus est Maffeiō A. C. L. p. 205. — 799, 4. C. LARTIA. est CIARTIA. v. Fabrett. *Emendat. Grut.* p. V. — 872, 9. eademque repetita 976, 7. *C. Fulvia Quintia*; huic quidem nihil apponere queo. — 922, 17. C. SENTIAE. MILIAN. viri monumentum est, scilicet C. SENTI. AEMILIANI. HAGENB. — 975, 1. *C. Fanniae C. L.* e Scardeonio, cuius exigua est auctoritas. *Caia* scribebatur etiam K. v. c. de K. *Artoria* 523, 2. vix erit dubitandum. Contra *Y.* in 995, 8. est notissimum illud *D. L. Caiae liberta*. K. in Semigraeco illo 674, 14. legendum *καὶ Φηλαίας γονεῖς*. HAGENB. ita K. significat *καί*. 684, 3. Cfr. denique Mur. 1128, 4.

CN. (CNEA) 974, 5. CN. *Cocceiae Irene* prorsus dubium fit collatis 974, 2. et 726, 8. Contra 783, 6. CN. *Liburnia Epictetis* Smetii nititur fide; neque relienda GNAEA 274, 2.

D. (DECIMA) 754, 40. ex satis ridiculo errore, quum sit *Dis* — *Manibus*. Idem accidit Scaligero 916, 17.

T inversum J. 130, 7. quid sibi velit, obscurum est.

L. (LVCIA.) 335, 14. *L. Macedonicae* ex lap. Hispaniensi suspecto. — 347, 5. L. AELIA. ex lap. mutilo et corrupto, legendumque fortasse LAELIA. — 352, 2. LVCIA VALENTINA. omnibus literis scriptum gentilicium est nomen. — 438, 4. *L. Caecilia Alentina* est lapis Verderianus. Sic rursus 444, 9. Maiorem utique fidem meretur 447, 3., quod repetitur 448, 9: *L. Peduceae Iulianae*; ex schedis tamen profertur. Contra 528, 8. L. AVRELIA. SATVR. videtur potius *L. Aurelianus Satur*. — 576, 5. legendum est *Zmaragdi L.(iberti) Domitii Apollinaris (servi) Cubicularii*. HAGENB. 627, 9. *L. Lartia* admodum est dubia. — 633, 10. *L. Pomponia* est *L. Pomponianus*, ut rectius idem Scaliger *Ind.* 20. — 734, 1. *L. Rutilia Severina* debetur Pingonio. — Minus suspecta est 752, 9. L. AFRENA. C. F. SECVNDA. — 757, 1. L. ARCIAE est LARCIAE. — 787, 5. *L. Gemin. Myrines*: „L. non habet lapis.” Gud. — 845, 8. L. est *quinquaginta*. — 859, 1. pro L. ATILIAE CVPITO. Zachar. *Excurs. lit.* p. 53. rectius dat L. ATILIO CVPITO. — 861, 7. (Mur. 1077, 1.) est lapis Hispaniensis, e schedis dumtaxat prolatus. — 867, 6. L. significat *Libertus*. HAGENB. — 886, 6. *L. Liberta*, collatis 885, 5. et 951, 11., ubi accuratius repetitur. — 901, 22. L. APPIA lege LAPPIA. Fabrett. — 951, 2. L. rursus est *Libertus*, iudice Hagenbuchio: idem valet de 959, 11. *L. Liberta*, item de 968, 6. et 999, 7. — Pro *Lucia Filiacula* Grut. 441, 9., quae erat suspecta Maffei A. C. L. p. 340., lapis ipse, teste Labus *Dissertaz.* p. 29. habet L. FILIA. PACVLA. — Murat. 1050, 1. est Hispaniensis suspectissima. *Ibid.* 1214, 4. e schedis, procul dubio Ligoriana.

M. (MARCA.) 372, 3. *M. Aureliae Marcellinae* ex lapide Hispan. Sed ubi primum legitur 325, 8., praenomen rectius abest. — 554, 3. *M. Munatiae*. M. residuum videtur formulae D. M.; idemque valere arbitror de 754, 10. Sic et 885, 14., quod repetitur 1042, 10.: *M. Manibus* potest significare; etsi est lapis Hispaniensis in gratiam praenominum *Publiae* et *Marcae* fortasse confictus. *Manibus* lego etiam 910, 4. Magis dubium est 961, 6. M. ARVLEIA. C. L. HELPIS.: etenim haud nimis placet *Maruleia*. — 1041, 9. *M. Vlpia Modesta*; sed Apianus p. 255, 2., ex quo habet Gruterus, praenomen ignorat, quod errore aliquo natum videtur ex praecedente D. M. — 977, 13. M. bis inversum: W. Scaligero praenomen est mulieris: nos de lapidibus Hispaniensibus ubique ambigimus. — De lapide P. Servii apud Cannegieter *Nom. Rat.* in Praefat. valde dubito.

N. (NVMERIA) etsi cum Petro Servio agnoscit Cannegieter *ibid.* omnino est explodendum: nam 680, 14. pro C. DIDIVS CELER ¶ N. IVNIA MARCELLINA. in lapide ipso legitur C. DIDIVS CELER ¶ N. ET IVNIA. v. Maffei *Osservaz. letter.* T. 4. p. 356. ita, ut verum sit: C. DIDIVS CELER ¶ N. ET IVNIA. — 882, 10. N. ARENIA apud Apianum p. 441. recte iungitur NARENIA.

P. PVBLIAE contra praenomen non possum non agnoscere: etsi in hoc quoque saepius decepta est Scaligeri diligentia. Sed singula videamus, veluti statim in omnium primo 15, 5. P. VINIA. lapis ipse

habet RVTILIA. — 311, 3. titulus est merito suspectus Maffeiō A. C. L. p. 204. Contra indubitatum, puto, erit 346, 2.:

2731. PVBLIAE. AELIIAE. IVLIANAE || MARCELLAE S. P. FIL. P. AEL. IULIANI || EQ. R. FLAM. ET II VIRAL. COL. APVL. ET AD || OPTIVE. P. AEL. MAR || CELLI. VET. EX. PR || AEF. LEGG. VII. CL || ET I. ADIVT. DADES || ET FILETVS ACTOR. — Albae Iuliae. qui lapis quinque testibus nititur, nec suspecti quidquam habet, etsi singulare est illud S. P., quod explicant *Sanctissimae Puellae*. Est *SPuriae*. Observandum, haberi aliquot praeterea titulos Dacicos et Pannonicos, in quibus *Publiae* leguntur: 345, 10. *P. Valentina*, 437, 1. *P. Iulia Successa*. item 517, 1. et ead. pag. 11., ita ut istud praenomen illis in regionibus obtinuisse videatur. Nec video quid opponi possit, nisi cavillari velimus, 348, 7. (P. AEMILIA CYNEGIS) — 646, 4.:

2732. VIV.

P. ALBIVS D. L || CINVS. PROPOLA || AL. SIBI ET || LANIAE M. F. TERTIAE || Θ P. LANIAE. M. F || SECVNDAE || AGRO. PEDV. XV. — Narbone, ubi simul notandae *Secunda* et *Tertia*. Item 687, 8. *P. Ianuariae*. — 741, 2. *Publiae Pagatae* s. *Patatae* omnibus literis scriptae. — 763, 10. *P. Aelia Artemisia*: „vidit Smetius.” — 879, 3. *P. Mansueta*. — 994, 1. *P. Noniae Proto*. Contra 570, 6. *Leg. XXII. P. PACEI*—A. legendum est, iudice Hagenbuchio: *Leg. XXII. PRimigeniae ACCEPTIA*. — 749, 3. P. ACCIAE. iungit Fabrettus: PACCIAE. — 768, 8. P. est *Patris*. HAGENB. — 797, 10. P. IVSTIA. „P. non habet lapis.” Gud. — 885, 14. est lapis Hispaniensis, qui repetitur 1042, 10. vide supra in M. — 982, 7. ex Pingonio, suspecta inscriptio. — 991, 13. ex Walch. *Xen.* p. 121. emendandum *P. Rabirius* pro *P. Rabinia*. — 476, 9. *Turriae Ariniae* P. *Turraniae*. incertae omnino est lectionis. — 751, 5. PP. dignitatis est nota, *Praepositus* v. e. vel *Praefectus*.

Q. (QVINTA) Maximam utique habet speciem 992, 11. Q. *Salustia Athenais*. Contra 588, 9. notula inspecta probabile fit, Q. nihil aliud esse, nisi solitum illud lapidum ornamentum, modo hederæ folium, modo Graecorum Φ. referens, nec vero, ut olim quidam opinabantur, cordis maerore afflicti significatum habens, sed arbitrarium omnino, et puncti tantummodo locum obtinens. — 867, 13. lapis est suspectus. — 872, 8. (integrius 443, 10.) Q. F. solita significatione est *Quinti filia*. — 683, 8. pro Q. TI. F. FIRMINAE Hagenbuchius rectissime legit CL. i. e. *Claudiae* cet. Omnibus vero literis scribitur in sequente 584, 9.:

2733. QVINTAE || GAMI. MARTIAE || N. L. F. AN. VI || ATTICVS A MANV || SPONSVS || LOC. D. EX D. D. — Romae. quod quidem, nisi Smetii aliquatenus vetaret *αιρωπλα*, pro gripho Ligoriano haberem. Nam ut mittam sponsum puellae sexennis, qualis octennis etiam 837, 2., quid sibi vult illud GAMI? dein N. L. F.? a cuiusnam manu Atticus? cur tandem puellae eius generis, Romae praesertim, locus datus ex decurionum decreto? Ludenti Ligorio non

decrant certe nec lapidarii, nec lapides ad talia, si lucrum ipsi procurarent, incidenda. Nihil tamen definitio. Pertinet huc etiam sequens:

2734. QVINCTAE NONIAE || RVFAE ET || NONIAE Q. F. — Quinctulae. In agro Rhegiensi. Grut. 882, 5. Mur. 1734, 5.

SEX. 334, 1. incertae est lectionis. Cfr. Maffei *Ver. illustr.* 4. p. 143. Speciosius utique est 931, 8.:

2735. D. M. S || ANNAE FORTVNATAE || SEX. CETHECLEA.¹⁾ PA||TRONAE. — Romae. (1) *Cethegilla Reines.*) et 962, 12. *Sex. Avidia Sex. L. Prima.*

T. (TITA.) 482, 2. *T. Petroniae Rufinae*; sed vide, ne T. cum praeced. iungendum Q. Ann., corruptumve sit. — 550, 7. *T. Iulia Valentina.* — 792, 9. *T. Cornelius Marcellinus* || *T. Paternia Florina.* „Fortasse leg. eT ligate ET vel TE.” HAGENB. idemque prorsus valet de praecedente. — 835, 12. *T. Anniae Dariae.* Reperitur T. hoc femininum in lapp. Narbonensibus, Gratiopolitanis et Arelatensibus, ita ut, sicubi sincerum est, ad morem aliquem illius tractus Galliarum sit referendum, quemadmodum simile aliquid vidimus in praenomine *Publia.* — 859, 14. et Zachar. *Marm. Salon.* p. 23, 41. *T. Attiae Laemontinae.* — 880, 9. T. MAXSVA. TEST. F. I. Sed Murat. 1709, 13.: T. MAX. ET SALVIA. TES. FIE || IVS. — 974, 11. *L. Eranus sibi ET. T. O. Munniae L. L. Primulae*, ubi vide ne T. temere sit reduplicatum ex praecedente ET. Certe enim debebat esse ET. O. T. *Munniae.* Idem valet de 994, 9. *Herma sibi ET. T. Hedistiae Quintae* sive *Hedistae Quintiae.* — 879, 4. TITA MARCELLINA, omnibus literis scriptum exstat in titulo admodum suspecto, et a Pomponio Laeto, ut videtur, conficto. Inversum T, L incerta sane significatione bis legitur 130, 7. et 754, 7.

TI. (TIBERIA) 892, 9. TI. *Aelia M. F.*, ex lap. Hispaniensi. — 909, 15. corruptum, et viri potius praenomen videtur TI.

DIV. Ex Grut. 799, 6. DIV. LELIAE. ATILIAE., DIV. quoque inter feminarum praenomina retulit Scaliger, sed Gudius 271, 4. rectius habet: DEVILLIAE. ATILIAE. Cfr. omnino Fabrett. p. 373.

His addamus, quae Fabrettus p. 30. a se visa collegit:

2736. DIS. M || C.¹⁾ GAMICE || C. DIODOTO || CONIVGI || POSTQ. SVIS. — Romae. Fabr. 30, 146.

1) p. 373. ipse Fabr. dubitat, annon leg. sit CLaudia.

2737. L. VIBIO L. F. AN || ASPRO || SEXT. FAVSTINAE || CONIVGI || BENEMER. FEC. — Ibid. ib. 31, 147.

2738. L. SEPTIMIAE PATA||BINIANE. BALBIL||LE TYRHAE || NEPOTILLE ODAE||NATHIANAE. CQ || AVR. PVBLIENA ELPIDIA NVTRIX || PATRONAE DVLGIS||SIME ET AMANTISSIMAE FELICITER. — Ibid. ib. 34, 148. Mulierem hanc tot nomina habere monstri instar videtur Oliverio ad *Marm. Pisaur.* p. 106.

2739. L. BAEBIAE || SALLVSTIAE || CRESCENTILLAE C. F. 1) || VETERIS || SANCTITATIS || MATRONAE ET || LECTISSIMAE || PVIDENTISSIMAEQVE CONIVGI CREPERE || ROGATI C. V. — Ibid. Ib. 31; 150.

1) *clarissimae feminae.*

2740. BENE ME. REN. TI || VIR. GI. NI. AE || L. REM. MI. AE. SER. VANDAE || L. CALPVR. NIVS RVFI. NVS. QVAE VIXIT AN. XXI. M. VI. D. XIII. — Ibid. ib. LX.

2741. D. M || EX PERMISSV GALERIAE CLEOPATRAE. FECIT || P. AELIVS FRONT || P. LVCIANE || CONIVGI || ET AELIAE FRONTINAE FILIAE || RARISSI. — Ibid. ib. 34, 149.

2742. Q. RAGONIAE CYRIACETI CONIVGI DVLCISSIME || ET INCOMPARABILI VNI VIRIAE CASTE BONE || QVE VIXIT ANNIS XXI. MES. VIII. DIAEBVS II || Q. IVLIVS DONATIANVS OPTIO. 7. COH. III || CVM QVAM BENE VIXI. AMN. (sic) VIII. MESIB. VIII || DIEB. XXIII. QVAM NVPSI ANNOR. XII || ME. SVM XI. DIERV. XIII. CONIVGI || BENEMERENTI HIC DORMIT. — Ibid. ib. LIX.

Idem rectissime explicat frequentissimum illud D. L. *Caiae libertus s. liberta. v. c.:*

2743. OSSA || P. ANNI. D. L || ACASTI. — Romae. p. 2. IV. In hac formula *Caia*, inquit, non per modum proprii praenominis, sed appellative, quasi mater familias ac domina vocatur, iuxta eam significationem, qua nuptiali ritu nova nupta mariti domum ingrediens, ei dicit, *ubi tu Caius, ego, Caia*. Cfr. denique de omni hac quaestione Walch. ad *Gorii Xen.* p. 46.

2744. C. CATIO C. F. MEN. BALBO || D. PETREIAE C. F. PAVLAE || HOS DECVRIONES FVNERE || PVBLICO DE FORO E TRIBVNALI || EFFERENDOS ET HIC HVMANDOS || CENS || FVFISIAE A. L. VIOLAE || C. CATIVS C. F. MEN. GALLVS || PARENTIBVS ET VXORI. — Beneventi. Grut. 386, 5. et 725, 7. correctius apud de Vita p. 8. et accuratius in Inscriptt. p. 38, 1., cuius si typo fidendum est, certum aliquando habemus exemplum praenominis *Caiae*.

Inter feminarum nomina notanda ea, quae formam habent masculinam: v. c.

2745. AELIA DEMETRVS || TITYRO CONIVGI || BENEMERENTI. — Sine loco. Marini *Atti* 1. p. 331., ubi similia afferuntur *Cassia Mus*, *Iulia Barachus*, *Mucia Antiochus*, *Calidia Antiochus*, *Clodia Optatus*, *Acilia Carnus*, *Sallustia Helpidus*, *Flavia Chrysophorus*. (Marini p. 260.) Contra *L. Popillius Aequitas* cet. cfr. ib. p. 323.

2746. Inter nomina libertarum notandum GE (γῆ) GA, FA, MA. (Marini *Atti* p. 495.) v. c.:

H. F. M. F

P. FALTONIVS P. L. APOLLONIVS || MAG. VICI. ACCENS ||

RVBRIA C. ET O L. GE || LIGVRIA A. L. OLYMPIA || FALTONIA P. L. HEDISTE || P. FALTONI || HEDISTENIS L. EVCHRESTI. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 496. — DECIAE L. L. FA. est ibid. 1. p. 250.

2747. D. M || MAXIMA . . || FORTIONIS || MEMORIA || PIGNVS. AM. .¹⁾ || MAXIMVS || FILI || PIENISSIMI || ET. FORTIO. PATER. — Galbiate in agro Mediolanensi. Communicata mecum a Io. Labus, V. Cl. —

1) Amor. „Curioso è quest' epitaffio pei nomi di que' figli: *Memoria, Pignus, Amor.*” Labus.

2748. OPTIMVS¹⁾ AVG. LIB. STATILIAE || HYGINAE VXORI ET AVR. STATILIO || OPTIMO FIL. ET LIBERTIS LIB. Q || POST. EORVM. — Romae. Gorii *Xenia* 11, III.

1) „Fortasse Aurelii Aug. lib. hic Optimus fuit; unde filio nomina Aurelio, (a patris gente) Statilio (a matris gente) Optimo (cognomen hoc a patre). HAGENB. Mss.

2749. SEX. ATTIO ATTICO PATRI || VALERIAE SEXTINAE MATRI || VALERIAE ATTIAE SORORI¹⁾ || SEX. ATTIO FESTO FRATRI || ATTIAE NOVELLAE FILIAE || MEMMINIAE PRISCAE VXORI || L. ATTIVS SECVNDVS SIBI ET || SVIS V. P. — Ad Aquas Sextias. Grut. 721, 4.

1) vides nomina feminarum interdum coniuncta ex parente utroque.

2750. DIS MANIBVS || Q. STLACCIVS QVINTIANVS. TVLLIAE || IVSTAE SORORI SVAE PIENISSIMAE || FECIT ET PARENTIBVS SVIS. VIX. ANN || XXVII. MEN. VII. DIEB. XIII || ET C. VERGILIUS F. FECIT MATRI || IVSTVS. IN FR. P. III. IN AGR. P. III. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 270, 4.

„Mira hoc in saxo nominum gentiliciorum ratio; frater et soror diversae gentis sunt, ille Stlacciae, haec Tulliae.” HAGENB.

2751. D. M || SEX. NONIO RHETORICO || CONIVGI || INDVLGENTISSIMO || NONIA CAENIS. — Romae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 112. Raro admodum uxores eadem cum maritis nomina gerunt; exempla vide ap. Marin. l. I. Reinesium *Inscript.* p. 42. et 395. et in primis Christii *Noctes Academicas* p. 276. Nec tamen inde colligendum cum Heineccio *A. R.* 1, 40, 6. p. 130. *Haubold.* eas, quae maritorum nomina assumsperint, in manum convenisse, eas vero, quae paterna retinuerint, non convenisse. Fortuita res plerumque erat, in libertinae praesertim conditionis hominibus. — Huius generis sunt Ael. Mont. Haeder eiusque coniux Ael. Mon. Festina in lapide Augustano, quem dedimus in Diis immortal. §. Mercurius. Eius rei illustre hoc quoque est exemplum:

2752. DIS, MANIB, || N, FRESIDI, SVCCESSI, DECRET, || FABR.¹⁾ V, A, XIII, || N, FRESIDIVS, FLORENTINVS, PAT, || ET, FRESIDIA, SVCCCESS || MATER. — Auximi. Zaccaria *Istituzione* p. 274.

1) Decreto (Collegii) Fabrum scil. funere honorati. Ceterum cfr. Cannegieter *Nom. Rat.* p. 80. seqq.

2753. D. M. S || LVCIFERO FILIO || QVI VIXIT AN. XVI || M. II. D. XII. COMINI || EPICETVS ET || AEQVICVLANA¹⁾ || BENEMERENTI || FECERVNT || S. T. T. L. — Forulis, s. Cività Tomassa. Giovenazzi *Aveia*. p. 56.

1) i. e. Cominius Epictetus et Cominia Aequeculana.

Nomina in *anus* desinentia, ut notissimum est, antiquioribus temporibus filiis adoptivis imponebantur derivata a primitiva eorundem gente, veluti *Aemilianus*, *Octavianus*. Postmodo saepe formabantur a nomine materno. v. c. Fabrett. p. 319, 426.:

2754. DIS. MAN || M. AVILIO M. F || QVIR. SCYMNIANO. VIX. ANN. XXIII || MENSIB. II. DIEB. V || FLAVIA SCYMNIS || MATER F. PISSIM. — In villa Pamphilia.

Vel tandem in libertis deducebantur a patronorum nominibus:

2755. DHS. MAN || TI. CLAVDI. AVG. LIB || EPICETI ACTEANI¹⁾ VIXIT ANNIS LXXXV || CL. ZOSIME PAT || BENEMERENTI FECIT. — Romae. Fabrett. p. 319, 422.

2) ab Acte, Neronis amica.

2756. D. M || T. FLAVI AVG. LIB || PHOEBI || OTHONIANI¹⁾ || M. METTIVS || TELESFOR. ET T. FLAVIVS LEONAS. HER. — Fabr. p. 319, 421.

1) ab Imp. Othone.

2757. DIS MANIBVS	N. NAEVIVS MOSCHVS
N. NAEVI. N. F. PALAT.	AVGVSTALIS PVTEQL.
VITVLI	N. NAEVIO VITVLO. F.
DECVRIONI PVTEOL.	DVLCESSIMO
ET NAEVIAE SATVRNINAE	ET NAEVIAE SATVRNINAE.
MATRI EIVS PISSIMAE.	CONIVGI CARISSIMAE
	CONSECRAVIT.

— Marano. Giovenazzi *Aveia* p. 110. Vides N. Naevium Moschum, libertini generis hominem, filio suum Moschi nomen imposuisse Latine conversum, quo libertinitatem, ut loquuntur Icti, magis celaret.

2758. De nominibus virorum ac feminarum in IO exeuntibus consule Marinium *Atti* p. 254. et 496. v. c.:

GRATILLAE O. L. VRANIONIS GRATILLAE O. L. AMPELINIS
FILIAE MATRIS. — Romae.

Exempla *πολυωνυμίας* posterioribus fere temporibus usitatae:

2759. C. IAVOLENO CALVINO || GEMINIO KAPITONI. CORNELIO POLLIONI || SQVILLAE. OVVIKACIO¹⁾ || SCVPPIDIO VERO COS²⁾ || PROCOS. PROV. BAETIC. LEG. AVG || PROPR. PROV. LVSITAN. LEG. LEG. III || GALLIC. PR. CAND. DIVI HADRIANI || TRIB. PL. CAND. Q. PROV. AFR. TRIB || MIL. LEG. V. MAC. X VIR. STLTIB. IVD. — In agro Cryptae Ferratae prope Tusculum. Donati 1. p. 333, 41.

1) fuitne OV¹Fentina tribu, VIKACIO s. potius VOLKACIO., ut ap. Donatum 2. p. 353, 10. ? 2) Cos. suffecto anni incerti.

2760. IMP. CAES. DIVI TRAIANI || AVG. COS. VI. F. DIVI NERVAE || COS. III. TRIB. P. II. NEPOTI TRAIANO HADRIANO. AVG. PONT. MAX || TRIBVNIC. POT. XII. P. P. COS. III.¹⁾ MARCVS.²⁾ MESSIVS RVSTICVS || AEMILIVS PAPVS ARIVS PROCVLVVS IVLIVS CELSVS.³⁾ SODAL || AVGVSTAL. III VIR VIARVM || CVRANDARVM. TR. MIL. LEG. III || AVG. PR. PR.⁴⁾ PROVINC. AFRICA || CAE TRIB. PLEB. PR. PEREGRIN || CVRATOR VIAE AVRELIAE || LEG. AVG. XX. V. V. OPTIMO PRINCIPI. — In vico Coronili agri Vtrariensis. Don. p. 116, 13.

1) p. Chr. 128. 2) nota praeomen omnibus literis scriptum. 3) tot huius viri nominibus in saxo Gruter. 256, 2. anni 145. p. Chr. duo praeterea accedunt post *Marcus*: *Culius Priscus*; sed idem in duobus saxis Grut. 197, 5. et 198, 2. p. Chr. 121. simplicius vocatur: *Lucius Messius Rusticus*: vides igitur cum annis precedentibus mutari praeomen, augeri numerum cognominum. HAGENB. 4) Praepreator, non ut Gorius volebat Praefectus Provinciae. Id.

2761. Q. POMPEIO Q. F. QVIR. SENECONI || ROSCIO MURENAE. COELIO. SEX. IVLIO FRONTINO SILIO DECIANO || C. IVLIO EVRYCH.¹⁾ HERCVLANEO || VIBVLLIO PIO AVGVSTANO ALPINO || BELLICIO SOLLERTI IVLIO APRO || DVCENIO PROCVLO RVTILIANO || RVFINO SILIO VALENTI VALERIO || NIGRO CE. FVSCO²⁾ SALENTIANO || SOSIO PRISCO. PONTIFICI. SODALI || HADRIANALI. SODALI ANTONINIANI || VERIANI.³⁾ SALIO COLLINO. QVAESTORI CANDIDATO. AVG. LEGATO PR. PR. ASIAE || PRAETORI CONSVLI. PROCONSVLI ASIAE || SORTITO. PRAEFECTO ALIMENTOR || XX VIRO MONETALI. SEVIRO⁴⁾ PRAEF || FERIARVM LATINARVM. QQ. PATRONO || MVNICIPII SALIO⁵⁾ CVRATORI FANI H. V⁶⁾ || S. P. Q. T.⁷⁾ — Tibure. Spon *Misc.* p. 189, 2. Gud. 136, 5., ex quo quaedam emendavi.

1) I. Eurycli. HAG. 2) Spon. CLEVS. . 3) I. vel *Antoniniano*, *Veriano* vel *Antoniniali*, *Veriali*. HAGENB. 4) sc. Equitum Romanor. Id. 5) Salio sc. Herculis v. Gutb. de Sal. p. 17. Id. 6) *Herculis Victoris*, non vero *Huius Vrbs*. Id. 7) Tiburs. ut Grut. 422, 4. Id. Sponius et Gutb. in hoc marmore varia virorum quindecim vel sedecim nomina continua serie recenseri, subiectis continua iterum serie variis dignitatibus; singulas vero singulis nominibus aptare difficillimum esse aiunt. Sed rectissime HAGENB. ad Spon l. l. contendit, nomina ultra quam triginta unus hominis esse, qui inter mortales, nimia illa vanitate *ποικωνυμίας* inaudita remota, vulgo audierit Q. Sosius Priscus, Consul a. p. Chr. 169. Fortasse causae tot nominum quaeri poterunt in adoptionibus, et coniunctione nominum avorum, proavorum, matronum etiam, (ne de vitricis addam) quorum imagines domi habebat. Praenomina vero tam multiplicata alia exempla habent, in iis, quae Marini *Atti* 1. p. 149. coniecit ad Mur. 1091, 1. et Reines. p. 463. In feminis *ποικωνυμοις* observa seqq.:

Fl(avia) Neratia Septim(ia) Octavilla. Grut. 467, 5. Valeria Spurria Flassina s. Flaccina. ibid. 469, 1.

2762. C. REXIO || P. F. FAB || NAVILIANO || SENIORI || EQVO PVBLICO || OMNIBVS HONORIBVS || MVNICIPALIBVS || PERFVNCTO. — Brixiae. Fabr. p. 370, 141.

2763. MEMORIA || VMIDI HYLATIS || IVNIORIS || VIXIT ANNIS III. M. III || H. S. E. — Via Nomentana. id. ib. N. 140.

2764. L. ANNIO L. L. DIPHILO MAIORI || L. ANNIO L. L.

DIPHILLO MINORI || L. ANNIVS DIOMEDES LIBERTEIS. — Sine loco. id. p. 371, 147.

Sic etiam in feminis, et ancillis:

2765. NICE. MINOR. MINISTRA || IN FAMILIA. — Romae. Gorii *Xenia* p. 17. XXX.

2766. D. M || TI. CLAVDIO || NICEROTI || QVI ET ASIATI || CVS LIVI QVIN||TILIA CONIVGI || PISSIMO ET DVL||CISSIMO FECIT || V. A. XXX. — Bruxellis. Cannegieter *Nom. Rat.* p. 53. et p. 219. correctius quam apud Mur. 328, 13.

2767. DIS. MANIBVS || SALVSTIA HOMILIA || QVAE ET CAECILIA || VIX. ANN. XXV || CAECILIUS DIVS || CONIVGI || B. M. F. — Pisis. Grut. 824, 7.

2768. D. M || VALENTINE || ANCILLE. QVE || ET STEPHANA¹⁾ || DEF. ANN. XIII || ANTONIAE || VALERIAE²⁾ PRIMIL||LA MATER. FILIAE. B. M. — Stratae, ditioe Patavina. Grut. 999, 1.

1) in talibus videndum interdum, an alterum nomen sit Christianum, ut in lap. Christiano apud Reines. 1005, 452.; „Accia vel Maria est nomen mihi Tulliana.” 2) scil. Serva.

2769. DIS MANIBVS || SACRVM || ORANAE HILLARAE || PHIA. VIXIT. ANN. L || C. IVLIVS PROCVLVS || MANTIVS BENIVOLVS || VXORI OPTIMAE ET || C. MANTIVS IANVARIVS || QVI VOCITATVR || ASELLVS || MAMMAE INDVLGENTISSIMAE || H. S. E. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 505. v. Vermiglioli *Iscriz. Per.* 2. p. 170. Sic:

2770. C. IVLIVS NEREVS. QVI VOCATVR PETITIVS. — Grut. 1132, 13. Notamus hic usum duplicium istorum nominum in primis frequentem fuisse apud Aegyptios. v. Raoul-Rochette *Journal des Savans.* Avril. 1824. p. 240. CENXΩNCIC H KAI CAHATAIC ΠΡΕCΒΤΤΕΡΑ ΠΙΚΩΤΟC ΓΕΝΝΗΘΕΙCΑ ΤΡΙ ΔΙ ΘΕΟC ΤΡΑΙΑΝΟC ΠΑΧΩΝ ΙΖ || ΕΤΕΛΕΤΤΕCEN (sic) ΤΡΙ ΘΙ ΑΝΤΩΝΙΝΟC ΚΑΙCΑΡΟC ΚΤΡΙΟΤ ΦΑΜΕΝΩΘ ΙΕ ΩCΤΕ ΕΒΙΩCΕΝ ΕΤΗ ΜΑ ΜΗΝΑC ΔΕΚΑ ΘΑΡCΕΙ. (mortua est Senchonsis decima die Martii a. p. Chr. 156.)

2771. OPTATINE RETIC||AE¹⁾ SIVE PASCASIE || CONIVGI AMANTISSIMAE EN||NIVS FILTERIVS SIVE POMPEIVS MARTIVS POSVIT SEPVLCRV||M. CVM QVA VIXIT || ANNIS OCTO. MENSIBVS NOVEM ET || DIEBVS DVOBVS. — Arelate. Grut. 813, 9.

1) ita lapis. Maffei *Ant. Gall. sel.* p. 49. Grut. OPTATINERE. ET ICI||AE. quod Reines. p. 37. emendavit *Optatinae Raeticiae*. Ceterum, quod nemo divinando assequeretur, Christianus est titulus. v. Maffei l. 1.

2772. D. M || EVSTATIO SIVE LAMP||ADIO ALVMNO QVI VIXIT ANNIS XVI. M. VII. CLARVS PATRONVS || MERENTI FECIT. — Venetiis. Maffei *Mus. Ver.* 372, 3. cfr. ibid. 420, 5. PHOEBVS QVI ET TORMOGVS HISPANVS. Hinc vindicanda inscriptio nuper Treviris reperta. *Quednow Beschreibung der Alterthümer in Trier.* Trier 1820. Th. 2. p. 38.:

2773. † N H D || GENIO ARE||RIORVM¹⁾ CON||SISTENTIVM || COL. AVG. TRE || AXSILLIVS AV||ITVS SIVE. SACRVNA²⁾ || D D. — Vbi verum vidit Lehne, etsi subdubitante Censore Ienensi *Er-gänzungsblätter* 1827. N. 27. Contra duo longe excellentissimi huius aetatis philologi in alia omnia abierunt propter ignorantiam voc. *sive* hoc sensu usurpati. Itaque alter SIVE SACRVNA deleri iussit: quasi vero talia muscorum instar saxis accrescerent; alter punctis positus S. I. V. E., interpretatus est: *Sicut ipsi votum est, sacrum dedit donavit.* Sed cfr. Cannegieter *Nom. Rat.* p. 249. Primas vero literas, alteri adeo non perceptas, ut in iis Dei alicuius *ἐπιχωρίον* nomen latere suspicaretur, recte supplevit: *In honorem Domus Divinae.*

1) pro *Arenariorum*, de quibus vide in Collegiis. 2) Attendenda sunt huiusmodi nomina peregrina, Germanica praesertim, Gallica atque Hispanica, coniecturam aliquam de deperditis istis linguis facturo, quocirca optandum esset, ut quomodo in Etruscis fecit Lanzius, ex Inscriptt. colligerentur: nostrum fuit, talia passim obiter notare. Miror autem Gulielmum de Humboldt, V. Cl. in eruditissimo libro *Prüfung der Untersuchungen über die Urbewohner Hispaniens.* Berlin 1821. p. 73. *Namen der Individuen.* Inscriptionum Hispaniensium nullam plane rationem habuisse. Sic memorabilis est inscriptio monum. Dodenverdensis a Cannegietero praesertim illustrati: (Mur. 861, 5.) M. TRAIAN IVC||GVMTIVS GAI||SIONIS F VET ALAE || AFROR. TPI. (*Titulum Poni Iussit*) propter nomina barbara. Eiusdem generis sunt sequentes: (cfr. Cannegieter *Nom. Rat.* p. 284.)

2774. DEAE || NEHALENNIAE || IANVARIVS. AMBACTIIVS || PRO SE ET SVIS || V. R.¹⁾ (*sic*) L. M. — In Batavia. Keyssler *Antiqq. Celt.* p. 249.

1) l. S.; nam pro *Reddidit* vix haberi potest.

2775. DEAE || NEHALENNIAE || ASCATTINIVS¹⁾ || RASVCO || V. S. L. M. — In Zelandia repert. Keyssler *ib.* p. 250.

1) *Aulus Scattinius* suspicatur Hagenb. fortasse sine causa. Vides Germanos et Batavos solitos retinere patrum nomen, praemisso Romano aliquo. Vno plerumque nomine contenti erant etiam sub Romanis Germani, saepe ad Romanorum nominum modum formato v. c.:

2776. I. O. M || PISTILLVS || ET QVINTVS || ET. MARIA-NVS || BELLICI. F.¹⁾ || V. S. L. L. M. — Moguntiaci. Grut. 130, 9. correctius in Tenzellii *Monatl. Unterredungen* 1690. p. 378.

1) Filii. Alia nomina vel Germanica vel Celtica, ut vult Mone, dabit tibi EMELE *Beschreibung* p. 76. v. c. *Camulixus, Cintugnatus, Vnissato, Lerisecus, Dacoma, Macona* cet. Britannica nomina passim reperies in Camden-Gibson *Britannia* v. c. T. 2. p. 29.

2777. C. MENVEN DAN- || FILI. BARCVN. — Parkeu.

2778. HIC IACIT¹⁾ (*sic*) VLCACINVS FIVS || SENOMACIL. — Lhan Vihangel Ierwerth, in Pembrokeshire.

1) *iacit* est etiam in aliis Britannicis. Camden-Gibson. T. 2. p. 42. 51.

2779. SASRANI FILI || CVNOTAMI. — St. Dogmael. *ib.* p. 36.

2780. D. M. ET QVIETI AETERNAE || LVCILI METROBI || SIGNO SAPRICI || STATOR CIVITATIS VIENES QVI VIXIT || AN. XXXVIIII. M. II. DIVICIA DOMITHIOLA MATER FILIIOR. III. CONIVGI || KARISSIMO. ET INCOMPARABILI PONENDVM || CVRAVIT ET FILI || SVB ASCIA = DEDICAEVNT. — Viennae

Allobr. Grut. 631, 7. Bimard *Proleg.* p. 88. qui *Signum* recte explicat: popolare cognomentum, *sobriquet.* cfr. Vopisc. *Aurel.* 6. *tribuno*, — *huic signum exercitus apposuerat Manus ad ferrum.* Fabrett. p. 252, 42. HIC IACET AVFIDIA SEVERINA SIGNO FLORENTI. Mur. 1382, 8. *Octaviae Felicitati Signo Leonti.* Cfr. Oderic. p. 347. seq.

2781. Ceterum per totum hoc caput unum praesertim librum desideravi, cuius copia in Helvetia non erat. *De Familia Caesennia-inscriptiones-collectae*, lucubrante PETRO ANTONIO BRASCHIO cet. Romae 1731., 4., cuius brevissimam epitomen reperies in Supplementis ad *Nova Acta Eruditor.* Tom. VII. Sect. VIII. p. 370. Conferendus etiam Salmasius in Commentario inchoato ad Arnobium.

CAPVT IX.

SERVI. OFFICIA DOMVS AVGV-
STAE. LIBERTI.

2782. VOLVSIAE. PRIMAE || CONIVGI KARISSIMAE || EPAPHRODITVS Q. N. DISP.¹⁾ || ET || VOLVSIAE OLYMPIADI || CONIVGI SANCTISSIMAE || ET EPAPHRODITVS FILIVS || EPAPHRODITO. — *Infra*: Q. N. (*Lupa cum Romulo et Remo*) DIS.¹⁾ *In basi*: LOCVS D. A. QVINTO N. . . .²⁾ || *A latere sinistro*: PRIMA VIX. ANN. XX. M. IX. D. XXIV || OBIT XII. K. NOV. FVLVO ET ATRATINO. COS.³⁾ *A latere dextro*: OLYMPIAS V. ANN. XXV. M. X. D. V. *In ima basi*: VIX.⁴⁾ ANN. XLI. OB. IMP. NERVA III. COS.⁵⁾ — Romae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 133. (Donati p. 454, 1. haud integrum dat.)

1) *Quinti nostri dispensator*; ita optime interpretatur notam istam Marius saepe perperam explicatam. v. c. *Athictus L. N. a Frumento* Grat. 592, 8. *Corneliae N. Disp.* ib. 597, 8. 2) *datus a Quinto nostro*. 3) p. Chr. 89. 4) scil. Epaphroditus. 5) p. Chr. 97.

2783. V.¹⁾ P. LVCILIVS D. L. CROESUS.²⁾ PROTAVLES.³⁾ — Romae. Marini *Atti* 2. p. 530.

1) vivit. 2) Regia servorum et libertorum nomina haec collegit Marini ib. p. 528.: Pharnaces, Phraates, Mithridates, Arsaces, Herodes, Priamus, Achilles, Ptolemaeus, Romulus, Midas, Artemisia, Arsinoe, Semiramis, cet. 3) ut Choraules, Monaades, cet. v. Marini. p. 612.

2784. ZETHVS T. VINI || ATRIENS. V. A. XX || OSSA SVB HOC TVMVLO PIA || SVNT SED ACERBA PARENTI || AMPHIO MI FRATER HOC || TITVLVM POSVIT || PARCITE FATA MEIS || VALEANT FRATRESQVE || SORORES. SIT TAMEN || IN VESTRO PECTORE CVRA MEI. — Romae. Fabrett. p. 8, XLVII. Ita saepius servi fratres his nominibus heroicis insigniti fuerunt, ut etiam Pollucis, Castoris.

2785.

LVCIFER. V. A. I. ET D. XLV

HESPER¹⁾ V. A. II.PROTOGENES. CAESAR. AVRIF.²⁾ FILIS. SVIS | CALLISTVS
DONAT TITVLIVS
IRENIO DEC.³⁾

— Romae. Guasco T. 2. p. 131.

1) haec quoque Lucifer, Hesperus inter pulchriora servorum nomina numeranda.

2) Aurifex. 3) Decurio inter servos.

2786. DIANAE || AMANDVS || Q. VALERI ASIA || TICL.¹⁾ || V.
S. L. M. — Astae. Mur. 34, 7.1) ubicunque sic conditionis memoria siletur, ibi servi, non liberti vocabulum cogitatione annecli oportere demonstraverunt Fabrett. Cap. 1, 188 — 223. Hagenbuch. *Epp. Epigr.* p. 53, 157 — 201. 263. v. Saxii *Miss.* 2. p. 182.

2787. Servos exstitisse binomines, id est, servos, quemadmodum ingenuos, habuisse (praenomen,) nomen et cognomen recte negant, paucaque ea exempla, quae contra facere videantur, vel corrupta, vel ad libertos referenda esse docuerunt Hagenbuchius passim, Hultmannus in egregia *Diatriba inaugurali antiquario-iuridica de servis binominibus* Lugd. Bat. 1750. 4., cuius exemplar in nostra bibliotheca civica adservatum, Hagenbuchius variis adnotationibus Mss. ornavit, et Gul. Otto Reizius Excursu XVI. ad *Theophilum Antecess.* T. 2. p. 1208.; quos consulat lector.

2788. D. M || C. MYRTILI || ACTORIS || IVVILLA || CON-
SERVA || B. M. F. — In agro Tudertino. Grut. 986, 3. et accuratius ib. 1412, 3.; DIS. M || MIRTILI || ACTORIS IVNILLA (*sic*)
CONSERVA || B. M. F. v. Hultm. *de servis binom.* p. 45. ita praenomen servo decessit. *Actoris*, quod Scaligero cognomen erat, rectius pro officii nomine accipiunt Reines. p. 632. Gud. Hagenb. Hultm.

2789. D. M || A. CORNELIVS || CELER. TI.¹⁾ CORNELIA ||
EVTYCHIS. CORNELIAE SEVER. ET CORNELIS. QVILTO²⁾ ET
ROMANO VERNIS.³⁾ PAREN || TES FECERVNT DVLGIS || SIMIS ET
PIISSIMIS. — Perusiae. Vermiglioli *Iscriz. Per.* T. 2. p. 324.

1) an fuit T. L. *Titi libertus*? 2) nomen quam maxime mirum: fuitne *Quinto*?
3) Hic quoque minime agnoscendi servi binomines; quippe *vernarum* nomen retinere poterant, etsi una cum parentibus manumissi.

2790. TROPHIMO || LIB || FABIANVS || COS. — Aquileiae.
Grut. 955, 10. Bertoli A. d'A. p. 304, 1. Mur. 348, 1.

2791. NAICO || SER || VNCTORI FABIANVS || COS. — Aquileiae. Bertoli A. d'A. p. 303, 2. Mur. 348, 2.

2792. PHAEBIANO SER || MEDICO || FABIANVS || COS.¹⁾. — Aquileiae. Bertoli p. 303, 1. Mur. 348, 3.

1) „Miro consensu Turrius (*de Colon. Foroiul.* p. 360.) Bertolius et alii hic Duumvirum seu Consulem Aquileiensem Fabianum somniarunt; immo vero Muratorius l. l. et Marcellus de Venuti (*Antichità d'Ercolano* P. II. C. VI. p. 66.) hic L. Annium Fabianum una cum M. Nonio Muciano p. Chr. 201. a. e. 953. Consulem invenerunt. Sed, si quid video, incassum: mihi contra Fabianus Trophium, Naici, (modo sincerum sit hoc nomen) Phaebiani COS. hoc est *CONservus* audil. *Coservus* autem pro *Con-*

servus saepe in inscriptionibus occurrit. (Grut. 990, 11. Mur. 1607, 1.) Par ratio est marmoris Pisaurensis, (Marm. Pisaur. p. 59. Mur. 1603, 13.) ubi:

2793. D. M. TIG (*patera perforata*) RIDI || APER || CONS — cui recte Consulatus notam abesse iussit, et Aprum, Tigridis *Consortem* (ego *Conseruum* cum Hagenbuch. *Dipt. Brix.* p. 133. malim:) significari docuit Oliverius. Neque obstat, Trophimi liberti conservum Fabianum se dicere, quum et Turpiliam Eutychiam Gnesin libertam (lege: Gnesii libertam) (ex priori fortuna, recte observat Fabrett. p. 698, 205.) Primus suam tamen *conservam* nominet:

2794. D. M || TVRPILIAE EVTYCHIAE || GNESI. LIB || PRIMVS CONSERVAE || SVAE BENEMERENTI FECIT || VIXIT ANN. XXXV. — Romae. Grut. 998, 4. Reines. 895, 50. Fabrett. p. 698, 205." Ita rectissime disputat Hultmann *Misc. Epigr.* p. 364.

2795. Saepe memorantur ALVMNI et ALVMNAE (*Θρεπτοί*) i. e. „liberi nati, expositi, deinde sublati a quibusdam et in servitute educati." (Traian. *Ep. ad Plin.* 10, 72.)

T. AELIVS AVG. LIB || SATVRNINVS || A DIPLOMATIBVS || SARDONICHI || ALVMNO FIDELISSIMO. — Romae. Fabrett. p. 349, 19.

2796. HELENAE. ALVMNAE || ANIMAE || INCOMPARABILI ET || BENEMERENTI. (*Ingentis felis subest figura.*) — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 276, 4.

Sed ALVMNI etiam interdum ingenui, ab aliis benigne educati:

2797. L. LVCCIO L. F. PALI || VMIDIO SECVNDO DECVR || L. LVCCI. L. F. TER || HIBERNI II. VIRI || ITER. QQ. PATRON || COL. ALVMNO || COLLEGIVM FABRVM QVIB. EX S. C || COIRE LICET || L. D. D. D. — Casini in Campania. Grut. 432, 1.

1) Nota alumnus ingenuum diversa ab nutritore tribu.

2798. D. M || ATILIAE ZOSIMES || VIXIT ANNIS VIII || MEN- SIBVS QVINQVE || AELIVS ALEXANDER || ET ATILIA TRY- PHERA || ALVMNAE. — Romae. Fabrett. p. 349. VI.

2799. D. M || C. PACCIO CLEMENTI || FAENIA FIDA CON- IVG || ET L. FAENIVS SOPHRON ALVMNVS || BENEMERENTI FECERVNT. — Romae. Fabrett. p. 353, 56.

2800. D. M || L. CANINIO FELICI || CANINIA CALLISTE || PATRONO ET CONIVGI || ET Q. TEDIVS GALLVS || ALVMNVS B. M. FECERVNT || ET SIBI ET SVIS || LIBERT. LIBERTA- BVSQ || POSTERISQ. EORVM. — Romae. ib. 58.

DELICATORVM nomen in Inscriptionibus obsceni amoris signi- ficationem non videtur habere. (Cfr. Suet. *Tit.* 7.) v. c.:

2801. CASSONIO VITALI VESTINO VERECVND || CASSO- NIO VALENTI CASSONIA VITALIS DELICATIS. — Romae. Fa- brett. p. 362. XV. ib. 400. ex Grut. 344, 6.:

2802. D. M || TEIAE EVPHROSYNES || RVFFINAE V. V || DELICATAE²). — Romae.

1) Virginis Vestalis. 2) est Graecorum ἄβρα.

2803. EVTYCHETI PVERO || DELICATO B. M || L. FVFDIVS
SPORVS || DOMINVS FECIT || BREVIS VOLVPTAS || FVIT. —
Romae. Grut. 664, 9.

2804. DIS. MAN || VERECVNDI || DELICATI VIXIT || ANN.
XVII. M. II. D. XI || C. VESIVS MARTIALIS. — Veronae. Maffei
Mus. Ver. 463, 3.

2805. D. M || ET MEMORIAE AETERNAE || CALPVRNAE
SEVERAE || FEMINAE SANCTISSIMAE || VIVA SIBI PONENDVM
PRECEPIT CALPVRNAE DELICATAE || ET EREDI || ET SVB
ASCIA DEDICAVIT. — Lugduni. Millin *Voyage* I. p. 462.

Servi peculiares:

2806. DIS. MANIBVS || FLAVIAE ATHENAIDI || APOLLO-
NIVS || IMP. DOMITIANI AVG || GERM. SER. PECVL || ET FLA-
VIA PALLAS || PARENTES || FILIAE CARISS. FECER || VIX.
MENSIB. VIII. DIEB. XXVI. — Romae. Grut. 603, 7.

2807. P. PAPIRIVS P. LIB || THEODORVS || SIBI ET || VA-
LERIAE CALLIRIOE || VXORI || CORNELIAE CALLITYCHE ||
PRIVIGNAE || PECVLIARI ANTEA CONT. 1) || H. M. II. N. S²). —
Cremonae. Bianchi *Marm. Crem.* p. CLXXXIV.

1) Nota illud plane singulare, *peculiari contubernali*. cfr. Murat. p. 892, 4. CAR-
PVS T. CAESARIS VESPASIANI AVG. SERVVS VERNA PECVLIARIS VICARIO
SVO BENEMERENTI. 2) hoc monumentum heredem non sequitur.

Vernae.

2808. D. M || A. FVRIVS CRASSVS || A. FVRII FESTI VER ||
LOCO F. HAB. . . 1) || VIX. ANN. III. M. VI || D. XXVIII. —
Romae. Maffei *Mus. Ver.* 282, 12.

1) loco filii habitus. De *Vernis* consule Cannegieter *Nom. Rat.* p. 60.

2809. ARSINOE SCARIPI TABVL || C. CAESERIS 1) (*sic*) VER-
NA || ANNORV. XXII. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 96, 4.

1) C. Caesarem intelligit Augusti filium adoptivum HAGENB. Mss. VERNA de muliere
rarum: tria praeterea exempla laudat HAGENB. Mss.

2810. FRIMA 1) SATRIA D. L. ATHEMNIO FILIA VERNA. —
In agro Campano, in villa S. Petri. Apian. p. 135, 4. inscriptio a
Grut. aliisque neglecta.

1) f. Prima.

2811. CASCIA CAPRIOLA SILVA NO SVO NVTRITIO. ET.
VERNACLO. SVO 1) || B. M. P. — Sentini. Fabrett. p. 613, 9.

1) sic Mur. 1540, 6. ISAVRICAE VERNACLAЕ SVAE cet. v. Cannegieter *N.*
Rat. p. 64.

A vernis distinguuntur SERVI EMPTICII:

2812. DIS MANIBVS || ALYPI. IMP || AVG. SER || MINISTRA-
TORIS || VERNAE || SPENDON ET HERMES EMPTICI || DE SVO
FECERVNT || VIX. ANN. XXIII. — Romae. Grut. 1111, 11. cor-
rectus in Zaccaria *Istituzione* p. 375.

Tatae. Mammae. Nonnae. Nutricii et Nutrices.
Compædagogitæ.

2813. DIS. M || ZETHO CORINTHIVS || TATA EIVS. ET NICE
MAMMA F || V. A. I. D. XVI. — Romae. Grut. 663, 8.

2814. L. VALERIVS CAPITOLINVS || FECIT ||

PONTIAE VENERANDAE

B. ET L. VALERIO. ACRATO B
PARENTIBVS ET

L. VALERIO SABRIONI TATAE SVO || ET POSTERISQVE EO-
RVM. — In villa Pelucchi. Oderic. p. 228. „Videant viri docti utrum
avus potius, quam *nutritor* h. l. voce *tata* designetur.” B. B. *bonis bo-
nis*. i. e. optimis. de Scalig. sententia.

2815. Q. PESCIANNVS CHRESTIO || ALVMNVS || CLODIAE
ASTHIOCHAE || NONNAE¹⁾ SVAE FECIT. — Romae. Marini
Atti 1. p. 252, b.

1) *nonna* hic pro nutrice positum videtur. Apud Italos *nonna* nunc est avia, quia
aviae saepe nutricum officio funguntur.

2816. Q. COSIDIUS || ZOSIMVS || VIXIT VALVIT ANN. C ||
NVTRITOR. Q. ALLID. F. — In via Tusculana. Fabrett. p. 142.,
153. Alibi *nutricius*. Grut. 603, 5. *tata*. Fabr. 142, 152. item *tatulus*, ut
mammula. Grut. 663, 2.

2817. D. M || ARGAEUS || V. A. V. M. IIII || NAEVIA || CLEO-
PATRA || NVTRIX || FECIT || DVLCISSIMO. — Prati. Mur. 1435, 14.

2818. D. M || CARPIONI || AMICO B. M || FECIT HELIVS ||
CONPEDAGOGITA¹⁾. — Romae. Fabrett. p. 361. XIII.

1) servus in eodem paedagogio domini sui educatus, cuius necessitudinis interdum
liberti quoque memores fuere: ib. N. 99.:

2819. D. M || NOETO || TI. CLAUDIVS || EVANGELVS ||
COMPEDAGOGITAE SVO || F. — Romae.

Servorum ordinariorum VICARII, qui in illorum erant peculio,
ipsique interdum alios habebant vicarios, haud raro in inscriptt. me-
morantur. v. c.:

2820. PHILO DESPOTOS¹⁾ || ADIVTORIS²⁾ TI || CLAUDI
CAESARIS || AVG. SER. VICARI || ZOSIMENI CONSERVAE || LA-
NIPENDI M.³⁾ FECIT. — Cannis. Romanelli *Topografia* T. 2. p. 273.
ubi perverse explicatur.

1) iunge PHILODESPOTOS. 2) Nomen proprium. 3) *Lanipendii ministræ*. Cum
Mola Romanellius. Sed est; *lanipendi* (Dativ. singularis a *lanipens*) (*bene*) *merenti*,
vel *merito*.

2821. DIS MANIBVS || Q. TVRRANIO MAXIMO || PRAECE-
PTORI ET || AMICO BONORVM || CONSILIORVM || SAGARIS AL-
CIMI AVG. SER || VERNAE ARCARI PROVINC || ACHAEIAE VI-
CAR || MERENTI MEMORIA. — Athenis. Stuart *Antiquities* T. 1.
p. VIII. v. Seguerii Epist. ad Hagenb.

2822. VENVSTVS || PHILOXENI || TI. CLAUDI. CAESARIS ||

SERVI || DISPENSATORIS VICARIVS || B. D.¹⁾ V. S. L. M. —
Romae. Fabrett. p. 303, 292.

1) Bonae Deae.

2823. HIEROCLI AVG. DISI¹⁾ || OPERVM || PVBLICORVM ||
EROS VICARIVS. — Romae. id. p. 302, 284.

1) Disignatori vel designatori? Reines. leg. Disp(ensatori.)

2824. SECVRITATI MARTIALIS || DANAI VICARĪ FIDELIS-
SIMI. — Romae. id. p. 305, 293.

2825. DIS. MAN || ASCLEPIADI ATHICTVS L. N¹⁾ || A FRV-
MENTO || VICARIAE CARISSIMAE BENEMERENTI²⁾ || FECIT ET
SIBI. — Romae. Grut. 592, 8.

1) Librarius notarius. 2) *optime benemerenti* legitur in inscript. ap. Fabrett. p. 321.
XXXI. Vicarium vicarii ex Grut. 579, 10. dabimus in Capite de Officiis minori-
bus: ibidemque videbis servum, qui vicarium haberet, huius dominum dici.

2826. MYRINI¹⁾ || FAVSTI COL || NARBON²⁾ESIVM (*sic*) SER-
VI || VICARIA HIC EST SEPVL || POSTHVS CONITVBERNALIS.
— Narbone. Grut. 986, 2.

1) *Myrine* Hagenb. *Ep. Epigr.* p. 163. Nota vicariam feminam servi, nisi utrobi-
que est error pro FOCARIA; ut et servum Coloniae.

2827. HIC OSSA SITA SVNT || FAVSTI ERONIS¹⁾ || VICARĪ
SVpra || COCOS. — Romae. Grut. 580, 12.

1) duo hi sunt, non unus; nam de Fausto servo vicario Eronis accipe; etsi Faustum
Eronem ex hoc saxo memoret Hullm. *Serv. binom.* p. 47., cui tamen non negem,
servos reperiri duobus dictos servilibus nominibus. HAGENB. Mss.

2828. PHAEBO MARCIAE || MAXIMI¹⁾ AD MARGARITA || ET
ARESCVSAE VICARIAE EIVS || ... YMENVS CONLEGA. — Ro-
mae. Maffei *Mus. Ver.* 257, 1.

1) Marciae, Maximi uxoris, servi. Nota vicariam et servum collegam dictum, ut
collega servi mensoris ap. Grut. 858, 9. Tum adnotante HAGENB., leg. *Clymenus*.
Grut. 1116, 9.

2829. D. M. THEOTIMAE || ANCILLAE || QVAE VIXIT. ANN.
XV. M. VI || ANTEIA CLIDE || DOMINA B. M. F. — In via No-
mentana. Fabrett. p. 703, 244. — *Ancillae* rarissime memorantur in In-
scriptt., quum id vocabulum sub Imp. paulatim obsolevisse videatur.

Servi fugitivi:

2830. PETRONIA TENE ME QVIA FVGI BIS ET || REVOCA
ME AD DOMV ATHEODETENIS || AD DOMINVM MEVM VITA-
LIONE.

2831. IANVARIVS DICIOR. SERVVS SVM DEX||TRI EXCE-
PTORIS SENATVS QVI MANET IN RE||GIONE QVINTA IN A||REA
MACARĪ.

2832. TENE ME NE FVGIAM ET || REVOCA ME IN FORO
TRAIANI || IN PVRPVRETICA AD PASCA||SIVM DOMINVM MEVM.

2833. T. M. Q. F. E. REV. ME. P. RVBRIO LAT. DOM. MEO.
— In lamellis aereis Romae repertis ap. Fabrett. p. 522., 366., 364.,
361., 368.

CONTVBERNALES:

2834. STRVCTVRA CVM MVNITVRA SARTOPHAGI (*sic*) VETVRI || FELICIS P. P.¹⁾ SVIS IMPENDIS FECIT FELIX AVG. LIB || ADIVT. TABVL. ARAT.²⁾ QVI SORTITVS EST IN CONTVBERN || SVO ARRIAM RVFINAM. QVAE FVIT VXOR³⁾ EIVSD. VET. FELICIS || LOCVS CONCESSVS AB T. AEL. ASCLEPIODOTO. — Romae. Grut. 589, 7. „Smetius vidit.”

1) Praepositi, scil. tabulariorum a rat. HAGENB. Sic P. P. *CellarIs*. Grut. 593, 3. 2) adiutor tabulariorum a rationibus. 3) Arria igitur, postquam uxor fuerat liberti (Veturii), deinde contubernalis facta est Felicis, tunc servi, postea liberti. Ceterum vides ex insigni hoc titulo, servos interdum *sortitos* esse contubernales suas: nisi assignatam eam esse significat a domino, ut est apud *Columellam* 1., 8., 5. „*qualicunque villico contubernalis mulier assignanda est.*”

2835. NOME FECIT SIBI ET || PHOEBO CONTVBERNALI SVO || CARISSIMO ET OPSEQVENTISSIMO || VIXIT ANNIS XXVIII. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 302, 9.

2836. DIS MÁNIBVS || SERVILIAE SVCESSAE || PRIMVS ET SECVNDIO || CONTVBERNALES.¹⁾ BENEMER || FECERVNT || VIX. ANNIS XXX. — Romae. Marini *Atti* 2. p. 741.

1) hic, ut aliquoties uni uxori duo mariti, uni contubernali duo contubernales titulum ponunt, quod alibi vix reperias, nisi tamen *Contubernalis* h. l. militarem habet significatum, ut Marini *Atti* 2. p. 622. v. in Capite de Re militari.

CONTVBERNALES proprie dictos paucos reperit Fabrettus, veluti p. 317, 409.:

2837. ALCIMVS	CLAVDIA
NERONIS CAESARIS	DOCILE
AVG. SERVOS A	FECIT SIBI ET
VESTE CASTRENSI	CONTVBERNALI
VIX. ANN. XXX.	SVO.

— In agro Praenestino.

2838. VALERIAE || HEMERIDI V. A. XV || CHRYSEROS ASIATICI VESTIPLICVS FECIT || CONTVBERNALI || SVAE CARISIMAE. — Ib. 440. (Sine loco certo.)

2839. HERENNIAE EVPHROSINE || FELIX. SER || M. QVINTILI NYPHI ET || SOCIORVM CONTVBERNALI BENEMERENTI FECIT. — In via Nomentana. ib. 444. Notandus plurium dominorum (vel societatis) servus.

2840. VITALIS || QVARTIONIS F. PVPA. CONTVBERNALIS VIVA SIBI || ET MARITO FECIT. — Ib. p. 348, 449. (Cristae apud Allobroges.)

2844. DIS. M || PALLADIS || T. STABERI || FAVENTINI SER || T. STABERIVS FAVENTINI L. CHARITO CONIVGI DE SE B. M || V. A. XXXXII. — Faventiae. ib. 420: Hic libertus patroni servam coniugem vocat, ut in sequentibus quoque:

2842. SECVNDINVS FINITI¹⁾ VI.²⁾ SIBI ET || PETRONIAE

AVITAE CONIVGI || KARISSIMAE. — In S. Viti oppido. Apianus p. 400, 2. inscriptio a Grutero reliquisque neglecta.

1) scil. servus. Aequè neglexerunt Apian. 390, 5. SACRETIO || FINITO || AN. XXX. — Hartpergae. 2) Vivus.

2843. D. M || ALPHIVS ORFITI || ET PISONIS SER || GAVILLIAE.¹⁾ CONIVGI || DVLCISSIMAE || B. M. F. — Romae. Grut. 959, 12.

1) ita Gud. et Fabrett. C. IV. p. 303. Grut. GAVTELLIAE. Praeterea nota servum unum dominorum duorum.

2844. DIS. MANIBVS || IVLIAE HELENE CONIVGI || OPTVMAE. DE SE BENE MERENTE (*sic*) FECIT TELESPHORVS || DOMITIAE.¹⁾ DOMITIANI SER || ET SIBI ET SVIS. POSTERISQVE || EORVM || IN F. P. XII. IN AGRO. P. VI S.²⁾. — Romae. Grut. 979, 7.

1) est Domitia Augusta, Domitiani uxor. cfr. Eckhel D. N. 6. p. 399. 2) sex semis.

2845. D. M || FLAVIAE HYGIAE || ARAPS CAES. N. SER || PECVLIAE¹⁾ LAMPADAR²⁾ || CONIVGI B. M. FECIT SIBI ET SVIS || POSTERISQVE EORVM. — Sine loco. Fabrett. p. 307, 309.

1) cfr. Suet. *Caes.* 76. 2) servus praelucens. Suet. *August.* 29.

2846. CRENAEI. LIVIAE || DRVSI. CVBIC. SER || COLIT OSSA EIVS CNIDE || LECTRIX. CONIVNX EIVS. — Sine loco. ib. p. 344, 347. Ita contubernales honestiore coniugum nomine sexcenties utuntur in inscriptt. Sequentem similem nota propter officium: |

2847. D. M || THEOPHILO AVG. ADIVTORI || A SACRIS || TYNDARIS CONIVNGI (*sic*) B. M. FECIT. — Romae. Fabr. p. 344, 382. Contra *contubernales* etiam libertae et fortasse ingenuae audiunt:

2848. DIS. MANIBVS || CICEREIAE VITALIS || C. RAECIVS SVCCCESSVS || CONTVBERNALI ET || LIBERTIS LIBERTABVS || POSTERISQ. EORVM. — Sine loco. Fabr. 344, 386.

Servi publici:

2849. .... SERVOS SVOS PVBLICOS FEC... || DEMENSO ADSIGNA... || VICANI VIGI VATOLANI... || ... || SIGNEM EIVS MVNIFICEN.... — In Vico Vatolano Lucaniae. Romanelli *Topografia* 1. p. 340.

2850. A. OSTIENSIS¹⁾ ASCLEPIADES || AEDITVS CAPITOLI || SIGNVM MARTIS²⁾ || CORPORI. FAMILIAE || PVBLICE || LIBERTORVM ET SERVORVM.³⁾ D. D. — Romae. Don. p. 144, 34. Mur. 177, 7.

1) Coloniae Ostiae libertus. HAGENE. 2) Contra Grut. 57, 2. MAVORTIO. SACR. || HOC SIGNVM || A SERVO TANGI || NEFAS EST. (Lanuvii.) Cfr. Lips. *Excurs. ad Tac. Ann.* 3, 36. 3) i. e. Corpori Libertorum (Publiciorum) et familiae publicae servorum. Consule Cannegieter *Nom. Rat.* p. 42.

2851. BANAEVVS || DE FAMILIA || PVBLIC.¹⁾ REG. VIII. — In via Latina. Grut. 1033, 44.

1) de familiis, una publica, altera a Tiberio instituta non tam arcendis incendiis, ut dicit Gud., sed tutelae ductuum causa paratis., v. Front. de *Aquaeduct.* 2. p. 236. Keuch.

2852. ALCIMIADVS || PVBLICVS || MINICIANVS¹⁾ || V. A. XXXV. VALVRIA || OSIME (sic) || CONIVGI B. M. F. — Romae. Guasco. T. 2. p. 80, 223.

1) i. e. servus publicus, qui ad porticum Miniciam frumentum publicum distribuebat. — Laetum, *publicum Populi Ro.* damus in Cap. de Officiis minoribus.

2853. PHILOXENVS IVLIANVS || PVBLIC. DE PORTICV || OCTAVIAE A BIBLIOTHECA GRAECA. — Romae. Fabrett. p. 337, 506. — Memorantur praeterea PVBLICI CVRIONALES Grut. 305, 5. — PVBLICVS PONTIFICVM. Grut. 306, 4. — SACERDOTIALIS Mur. 161, 4. — P. SEPTEMVIRVM EPVLONVM Grut. 367, 3. — PVBLICVS XV VIRVM SACR. FAC. Fabrett. p. 336, 504. — AVGV-RVM Grut. 1087, 7. Cfr. C. A. H. Epist. ad Dorvillium. *Misc. observatt.* 4, 1742. p. 203. — PVBLICVS A CENSU est Mur. 983, 3.

2854. C. MARIO QVIR. CLEMENTI NESCANIENSI || ORDO NESCANIENSIVM STATVAM PONI || IVSSIT ET DECREVIT. FABIA RESTITVTA || MATER HONORE ACCEPTO IMPENSAM || REMISIT EPVLO DATO DECVRIONIBVS ET || FILIIS EORVM NESCANIENSIVM SING || HS X. BINOS CIVIBVS ATQ. INCOLIS || ITEM SERVIS STATIONARIIS¹⁾ SINGVLIS || X SICILICOS²⁾ DEDICAVIT. — In Castello Nescani in Vandalicia Hisp. Mur. 1063, 1.

1) hi vix alibi memorantur. 2) Siciliquis i. e. duae drachmae.

2855. Habent sua fata etiam lapides; cuius rei illustre exemplum, etsi in re levicula, hic proponere iuvat:

a) D. M || EPITYNCHAN || M. M. SER || CISALPIN. I. L. F || TRANSALPIN || PATR. COLL. NAVT. COMENS || HERED. FAC. CVR. — Mediolani ad S. Nazarium. Porta Romana in Propylaeo. Apianus p. 27, 3. Aldus *Orthogr.* p. 405, 25. Neglexit Gruterus ideo probabiliter, quod incredibilia haec et nimis corrupta censeret. Ceterum sic quoque habent Alciati schedae apud Saxium *Peric.* p. 65. et Zachariae *Excurs. lit.* p. 84., nisi quod aliquot literis auctius praebent: SER. CISALPINI. ET. TRANSALPIN. (Sax.) — TRANSALPINI (Zach.)

b) D. M || EPITYNCHANO || M. M. SER. VICTIC || ARK. — Mediolani. Mur. 950, 8.

c) D. M || EPITYNCHAN || M. M. SER. VILIC || ARK. — Mediolani. Grut. 356, 3. qui typus sane praestat, si quid certi omnino hic est: *Municipii Mediolanensis Servi Villici* (et postea) *Arcarii*.

d) . . . RIS. CISALPIN. L. T. TRANSALP || PATR. COLL. NAVT. COMENS. HERED || FAC. CVR. — Mediolani. Gud. 143, 7. Don. p. 348, 27. Mur. 526, 6. (hic habet HEREDES).

Iam nihil manifestius est, quam verissimam esse HAGENBVCHII (Mss.) sententiam duos titulos plane diversos male ab Alciato, Apiano

et Aldo confusos esse. Nihilominus Saxius, ut in *Periculo* l. 1., sic in *Missu* 4. p. 247. suo in errore perseverans miram hanc dat Alciatini saxi interpretationem: *D. M. Epitynchani Municipii Mediolanensis servi Cisalpini et Transalpini Patroni Collegii Nautarum Comensium Heredes fac. cur.* At quid tandem monstri est *servus Cisalpinus et Transalpinus*, idemque *Patronus Collegii* cuiuslibet? Sed sic solemus omnes errare, quicumque in inscriptionibus explicandis versamur; neque propterea ut acerbius minusque humane a censoribus excipiamur, aequum est.

In *Fragm.* apud *Mur.* 1172, 7.:

2856. (*Filio*) — CARPVS COLONIAE || PATER INFELICISSIMVS FECIT. — Beneventi. Muratorius ἀβελειπλᾶ quadam, *Coloniae Pater*, exclamat, *illustre munus!* recte reprehensus a De Vita p. 141. et Hagenbuch. Hic praeterea suspicatur ad v. *Coloniae* supplendum esse *servus* (nisi potius fuit *libertus*;) eodemque modo accipiendum esse in lap. Aquileiensi *Mur.* 991, 10. *Helio Colonorum.*

F a m i l i a r u s t i c a :

2857. IVLIAE EROTINI || MYSTIS. CAESARIS VILLIC || ET FAMILIA. QVAE SVB EO EST || OB MERITA EIVS. — Baiis. *Maffei Mus. Ver.* 349, 4.

Alii VILICI (nam ita plerumque scribunt lapides: v. Garatonii *Curas secundas ad Cic. pro Plancio.* p. 52. ad *Cap.* 25.) hi sunt:

2858. D. M || CLAVDIAE || THALLVSAE. AVG || LIB. ET THALLIAE || F. EIVS HYACIN||THVS VILICVS. MA||PHITHEATRI (*sic*) CON||IVGI SVAE ET FILIAE || EIVS ET SIBI. ET SV||IS. — In via Latina. *Fabrett.* p. 3, 13.

2859. EVTYCHVS VILIC. || A PLVMB0 || EVAGOGVS A. F || FECERVNT SIBI ET SVIS. — Sine loco certo. *Fabrett.* p. 38, 185.

2860. HERMEROTI. VICARIO SVO || LVPERCVS SVBVILLICVS. || HORTORVM ANTONIANOR || BENEMERENTI FECIT. — Romae. *Grut.* 1112, 1. e Pighii schedis.

2861. DIS MANIBVS || ARIARATHES || HOLITORIS. — Romae. *Marini Atti.* 2. p. 529. Hortulanum dabimus in Capite de artibus et opificiis.

F a m i l i a u r b a n a :

2862. NAERIAE CERELLIAE || SABINAE PRVDENTIS||SIME PVELLE || SYMMACHI V. P || FILIAE || FAMILIA VRBANA || AERE CONLATO ¹⁾ || MERIT . . — Romae. *Marini Iscriz. Alb.* p. 110.

1) alibi: aere conlaticio.

2863. V. ¹⁾ QVARTIO HILARA MINOR MIDAES MINI||STRA. TEXTOR. III VIR. QVAE- SIMITVR ²⁾ CVM MIDA || SITA EST STOR. TRIB. IN EADEM OLLA. QVARTIO || GRATIAM RETTVLIT. MERENTEI || HILARAE. QVOD VIVA ROGAVIT || SE-

PVLTA EST. A. D. VI. K. APRILES ||
 TI. CLAVDIO NER. P. QVINCTIL.
 VAR. COS.³⁾ || MIDA CVBICLARIVS III
 VIR. HIC SITVS || EST. HILARA MI-
 NOR VIVA ROGAVIT. VT OSSA SVA
 IN OLLA MIDAES || COICERENTVR.
 CVM MORT. ESSET.

— Florentiae. Gor. *Etr.* 1, p. 420. Similia saxa, in quibus huiusmodi tribuni, quaestores, triumviri memorantur, habet Gor. *Etr.* 1, 361, 94 et 95. p. 370, 121. p. 396, 177. Grut. 1156, 1. Puto collegium quoddam servorum in iis commemorari, qui varias artes exercuerint, officia varia obierint, suosque sibi praefectos habuerint, Triumviros, Quaestores, Tribunos, in collegioque illo, quibus quaestoribus quidque actum sit consignari consuevisse. v. c. Gor. *Etr.* 1, 361. Mur. 696, 6. DEMETRIVS CVB. || III VIR. VENVSTO ET EPHEBO Q.⁴⁾ (Florentiae) HAGENB.

1) Vivus. 2) *similu* Plautus pro simul. 3) u. c. 741. 4) Quaestoribus.

2861. AESOPO CAESARIS || AVGVSTI DISP. || APSYRTIANO ||
 . . VCILIA C. F. PIRA || CONIVGI CARISSIMO ET || SIBI POSTE-
 RISQUE SVIS. || QVAESTORIB. IO. TI. CLAVDIO 15. (*sic*) ET LA-
 NIA C. F. THYONOE || CONIVX. — Palazzoli. Holstenii *Epist.* Pa-
 ris. 1817. p. 158. Quaestores inter servos hic quoque memorantur.

2865. D. M || NOMICO. ACTORI || POSTMORVM¹⁾ || GRANIA
 VRBANA || MARITO BENE || MERENTI FECIT. — Perusiae. Ver-
 miglioli *Iscriz. Per.* T. 2. p. 327.

1) *Postumiorum.*

2866. D. M. OLO¹⁾. PLVTIO || SVCCESO PRISCVS || L. VARII.
 AMBIBOLI || AVIARIVS ALTI || LIARIVS FECIT FILIO B. M. Q. V.
 A. XIII. || ET SIBI ET MATRI AEIVS. || SVCCESAE ET POSTE-
 RISQ. SVOR. — Romae. Don. p. 316, 4.

1) pro *Aulo.* ut Don. 381, 6., de quo dubitandum non est.

2867. In lamella aerea e collo servi olim suspensa ap. Lup. *Ep. Sev.*
 p. 49. Mur. 1555, 10. 2013. 6.: PROBI ET PROBES NOSTRI S.¹⁾ ||
 DE MASSA²⁾ CELLULA BINARA³⁾.

1) Servus. 2) massa h. l. familia. unde Ital. *massaro.* 3) vinaria.

2868. D. M || TI. IVLIVS SEIVS || FELICIAE ALVMNAE || SVAE.
 QVAE VIXIT || MENSIBVS VIII || DIEBVS XXIII. BENE || ME-
 RENTI FECIT HEI¹⁾ || ET SIBI || ET EVTYCHO CON²⁾ || CELL. ET
 FVRNARIO || B. M. VIX. AN. XXIII || D. XV. — Loco mihi ignoto.
 Donati 2. p. 320, 1. ex Passioneo.

1) Exclamationem agnosco, sed invitus: plura in Passioneis male videntur exscripta esse. 2) *conseruo*, an potius *contubernali*, *cellario*?

2869. ALBANVS HELVI || PROCVLAES DISP. || ANNORVM
 XXV || HIC. SITVS. EST. || — Romae. Oderic. p. 210.

2870. TIPVVS. ATIAE. SVPRA IVMENTA || SIBI ET || EGNA-

TIAE EROTINI MATRI. — In Via Appia. Mur. 933, 1. Don. p. 385, 23. exhibet: „TIPHVSATIA. SVpra LAMENTA.” ridiculo errore, quem auxit Gor. haec commentatus: „perrara haec inscriptio est, quae meminit feminae, cuius erat munus praeficarum lamenta et naenias moderari.”

2874. PRIMVS LECTICARIVS || L. CANINI GALLI SER. — Romae. Donati 2. p. 321, 8. cfr. ib. p. 323, 3. RESVS CANINI || LECTARIVS. (*sic*) ibid.

2872. V. F. || C. TERENTIVS FRVCTVS || SIBI ET || ATTICO SER || QVI VIX. ANN || XX. LITTERATVS || GRAECIS ET LATINIS || LIBRARIVS || PONTES ¹⁾ DIXIT CCC || IN FR. P. XV. || IN AG. P. XXV. — Romae. Grut. 625, 8. Murat. 980, 1. Sine caussa Maffei A. C. L. p. 354. spuria est visa.

1) Ridiculus error pro *partes*: v. Reines. ad h. l. et ad Petron. *Burm.* Ed. 1. p. 228. Sunt *ῥήσεις*: loci selecti poetarum atque oratorum.

2875. DIS MANIBVS || BENIGNO LIBRARIO Q || N. ¹⁾ DIADV-
MENVS ET EVHODVS ²⁾ || CONSERVO BENE MERENTI. — Romae. Grut. 585, 1.

1) *Quinti domini nostri* 2) *Echodus* recte Mazoch. Grut. male *Euphodus*.

2874. IVCVNDVS || DOMITIAE || BIBVLI ¹⁾ LIBRAR || AD MANVM. — Romae. Grut. 584, 11.

1) scil. uxoris. Habes hic feminae eruditae servum librarium, eundemque ad manum s. a manu.

2875. OSSA || M. FVFI M. L || ERONI. NOMENC. HIC || SITA SVNT || ARBVSCVLA. CONCVB. EIVS FEC. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 133, 9. — Nota nomenclatorem libertum cum concubina sua.

2876. HOC HOC SEPVLCHRVN RESPICE || QVI CARMEN ET MV SAS AMAS || ET NOSTRA COMMVNI LEGE || LACHRVMANDA TITVLO NOMINA || NAM NOBIS PVERIS SIMVL || ARS VARIA PAR AETAS ERAT || EGO CONSONANTI FISTVLA || SYDONIVS AERA PERSTREPENS. — *In altera parte*: HOC CARMEN HAEC ARA IHC CINIS || PVERI SEPVLCHRVN EST XANTIAE || QVI MORTE ACERBA RAPTVS EST || IAM DOCTVS IN COMPENDIA || TOT LITERARVN ET NOMINVM || NOTARE CVRRENTI STILO || QVOT LINGVA CVRRENS DICERET || IAM NEMO SVPERERAT LEGENS || IAM VOCE HERILI COEPERAT || AVREM VOCARI AD PROXIMAM || HEV MORTE PROPERA CONCIDIT || ARCANA QVI SOLVS SVI || SCITVRVS † DOMINI FVIT. — Coloniae Agrippinae. Harzheim *de Relig. antiquor. Vbior.* p. XXXII.

2877. D. M || C. BRVTI TELESPHORIONIS. C. BRVTI PRAESENTIS C. M. V. II. COS. ¹ LIB. NVMIDAE IPSIVS ²⁾ LOCO SIBI DONATO A L. BRVTIO QVINTIO CRISPINO FILIO EIVS COS. PATRONO VIVVS SIBI FECIT ET CARIICO LIB. SVO ET CETERIS LIBERTIS LIBERTABVS || QVE SVIS POSTERISQVE EORVN OMNIVN || FVTVRORVN. HOC MONVMENTVM EX MEA ||

FRVGALITATE FECI . ET EIS . QVI SVpra SCRIPti SVNT.
CETERI AMICI IGNOSCETIS. HOC MONVMENTVM HOSPITEM
NON RECIPET (sic) VENE VALETIS. — Romae. Marini *Atti* 2.
p. 691.

1) p. Chr. 180. 2) Numidae, ut nunc Mauri, quos dicunt (*Mohren, Negar*), locupletiorum servi. Cfr. Tac. *Hist.* 2, 40.

2878. D. M. || CYPARENI ORINATRICI BENE || MERENTI POLYDEVCES FECIT. — Tusculi. Guasco ap. Saxium. (*Onomast. lit. P.* 8. p. 374.)

2879. M. PETTIO M. L || PRIMIGENIO || PAEDAGOGO || M. PETTĪ SAEVERI (sic) ET || PETTIARVM PROCVLES || ET SEVERES ¹⁾ MIEMESETVS ²⁾ PATRI PIENTISSIMO. — Assisii. Vermiglioli *Iscriz. Per.* T. 2. p. 410.

1) Observa hanc casus secundi forinam alibi quoque obviam. 2) videtur corruptum: fuitne M(arcus) ANEMESETVS?

2880. DIIS PROPITHS || CLAVDIA TI. F. QVINTA || C. IVLIO HYMETO AEDITVO || DIANAE PLANCIANAE || PEDAGOGO SVO ΚΑΙ ΚΑΘΗΗΤΗ. ITEM || TVTORI A PVPIllATV || OB REDDITAM SIBI || AB EO FIDELISSIME || TVTELAM ET C. IVLIO || EPITYNCHANO FRATRI || EIVS ET IVLIAE SPORIDI || MAMMAE SVAE F || LIB. LIBERTABVSQ. POSTER. EOR. — Romae. Visconti *Museo Pio-Clem.* 2. p. 82.

2881. ANTILOCO. ¹⁾ || PINCERNAE. ²⁾ Q. V. A. XXX. — Romae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 488.

1) Ante h. v. sculpta est calicis s. cyathi figura. 2) vix alias legitur h. v. in lapp. Ceterum Christianus est titulus.

2882. MARONI ALVMNO || C. CALPHVRNIVS LAVSVS || DOMINO DILECTVS || QVOQVO IRET SEMPER COMES || POCVLI MINISTER || DOCTVS PALESTRAE PVER || AEQVES (sic) || SEPVLTVS HIC SVM || NATVS ANNOS OCTO ET DECEN. — Beneventi. De Vita *Inscriptt.* p. 44, 31.

2883. ONOMASTO TONSO ¹⁾. VIXIT. A. XX. OBĪT VIII. K. M || M. IVNIO SILANO. L. NORBANO BALBO COS. ²⁾ || AMOR. . CONSERVI. — Prope Puteolos. de Iorio. Tab. 2, 4.

1) tonsori. 2) p. Chr. 19.

2884. SEX. POMPEIO VOLESIO. SEX. POMPEĪ. SER. TRICLINIAR. ¹⁾ ITEM ATRĪ. CVRAN. ²⁾ CN. POMPEIVS PHIODESPOITVS LANIVS OL. II. — Romae. Grut. 575, 8. et 576, 6. Don. VII. 95. Murat. 932, 3.

1) *Servo tricliniario* Scal. Gor. Mur. Hultmann *serv. binom.* p. 37. at Walch. *Diss. de Architricino* p. 29. docte mavult *Servo Tricliniarchae*, quod tanto magis placet, quia hic servus trium fuit nominum, munere adeoque servi honestiore functus, quem servus amplius non esset. Tricliniarcham autem tricliniariis praefuisse erudite monet Pignorius *de servis* p. 114. Est tamen in Zach. *Exc. litt.* p. 362, 4. *T. FlavI. Aug. L. Fortunati Caes. N. Triclinarii ex Dec. III.* HAGENE. MSS. Ita sine dubio hic quoque accipiendum. *Triclinarius*, vel si mavis, *Tricliniarcha* fuerat

Volesius ante manumissionem. 2) *Atrii curandi*, ne forte accipias a tritico curando. Hag. Grut. 577. 1. AB ATR.

OFFICIA DOMVS AVGVSTAE: in quibus ordinem alphabeticum fere servavimus; ea videlicet licentia, quam quadriennii multiplex variusque labor concedebat.

2885. DEMETRIAE ACTES¹⁾ || AVG. L. SER. ACROAMAT.²⁾ GRAECAE. VIX. A. XXXV || TROPHIMVS. CVBICVL. CONSERVAE BENEMER || D. M.³⁾ — Fori Sempronii. Donati 2. p. 309, 10.

1) Famosa est Neronis liberta, multis in titulis memorata. 2) *Acroamaticae* s. *Acroamatariae*: quod officium vix alibi reperies. 3) *Diis Manibus* raro, sed tamen aliquoties sic in fine ponitur.

2886. D. M || SEXTORIO || AVG. LIB. AB AEGRIS || CVBICVLARIOR || VLPIA MIRA || MARITO OPT || INDVLGENTISS || FECIT. — Romae. Grut. 576, 1.

2887. D. M. || CATILAE¹⁾ T. F. PIAE || CONIVGI CARISSIM || T. FAVIVS²⁾ AVG. LIB. VESTALIS || ADIVTOR AB ACTIS. — Florentiae. Marini *Iscriz. Alb.* p. 55.

1) f. *Catiliae*. Mar. 2) f. *Flavius*. id. — *Adiutor rationalium* est ap. Fabrett. p. 45, 257. *adiutor a rationibus* ibid. 298, 266. Cfr. ibid. p. 345.

2888. D. M. S. || APONIA GRAPHIS || M. AVRELIO AVG || L. HERMETI. AB || ADMISSIONE || CLAVDIA PHILOTIS || CONIVX BENEMER || FECIT SIBI ET SVIS || POSTERISQVE EOR. — Romae. Gorii *Symb. Dec.* II. Vol. 9. p. 237. *Admissionales* dicuntur Lampridio *Alex. Sev.* c. 4. Cfr. Mur. 916, 6.

2889. DÍ S MÁNIBVS || P. AVIDIO P. F. SERGIA || MATRINIÓ¹⁾ CAES. N || Á APOTHEC. TRICLINI || VIX. ANN. XLII. M. II. || EX TESTAMENTO || P. AVIDIVS P. F. SER || LATINVS || FRAT. PISSIMO. HER || FEC. — In Via Ianiculensi. Doni p. 287, 34. Fabrett. p. 168, 348.

1) notandum hominem a patre liberum, ac Sergiae tribui adscriptum tali officio functum esse.

2890. AGATHYRSVS AVG. N || SER. ARKARIVS FONTHEM DILAPSVM RESTITVIT. ITEM MVVRVM CINGENDVM || ET ALVEA PONENDA CVRAVIT. — Romae. Spon *Misc.* p. 211, 4.

2891. CALLISTHENES CHRESTVS
CAESAR ATRIE A R C E L¹⁾

CONDISCIPVLI. — Romae. Don. p. 290, 46. Mur. 926. 10.

1) i. e. a rationibus cellae. Beyerus *Spicil.* 25. duos illos male iungens, Atrien-ses Caesaris Arcellarios produxit. Hag.

2892. D. M || CHRYSAORI AVG. LIB. ADIVTORI || A COMMENTARIS. ORNAMENTORVM || FILIO PISSIMO. QVI VIXIT ANN. XXVII || M. VIII. FECERVNT || CL. APELLES ET CL. PRIMITIVA PARENT || ET SIBI || IN F. P. X. IN AG. P. VIII. — Romae. Donati 2. p. 327, 7.

2893. C. IVLIO || BASSO || AEMILIANO || ACTORI. CAESA-

RIS || ADCASTOR. ET. ADLORICATA¹⁾ || ADAVCTORITATEM²⁾ ||
 HELIODORVS L. FECIT. — Romae. Marini *Atti.* p. 513.

1) Sic in duabus laminis aereis ap. eundem p. 522.:

2894. ORTHRI AVG. L. PROC. A. LORICATA. — HECHI AVG.
 L. PRO. A LORICATA EX RATION. PECVLARI. Nemo adhuc
 explicavit *a loricata*.

2) Incertae interpretationis hoc quoque est, ut etiam sequens:

2895. D. M. S. || CAMPE\$ || TRIBIOLE || NAE QVIN || TAE
 SER DISP || AVCTORITA. — Romae. v. Marini. p. 522. — Quam-
 vis subdubitante Marinio, servus sive libertus ad auctoritatem, sive
 ab auctoritate is fuisse videtur, qui tabulas atque chirographa accepti
 et expensi, minutarum praesertim summarum, vice domini ipsius si-
 gnaret; Italice commodissime compares *colui che ha la procura di una*
casa. Nam tali quoque molestiae opulentissimos quosque sese subtra-
 xisse, omnino est consentaneum.

2896. DIS MANIB || TICHICO IMP. DOM. SER || ARCHITECTO
 CRISPI L || TI. CLAVDIVS PRIMVS || OLLAM OSSVARIAM || DO-
 NAVIT. — Romae, Maffei *Mus. Ver.* 257, 5.

2897. M. VLPIO ERIDANO || AVG. L. AB AVRO || ESCARIO
 PRAEPOSITO || ARION¹⁾ CAESARIS N. A VES || TE MATVINA PAR-
 TENI || VS CAESARIS N. AB ARGENTO || POTORIO. PARTENIVS
 CAE || CIL. EVTYCHI. FRATRES || BENEMERENTI FEC. — Romae.
 Grut. 582, 9.

1) *a rationibus* explicabat Scalig. sed longe melius Hagenb. *Tessarac. Tur. s. Epp.*
epigr. p. 501. „totum saxum sic interpretor: M. Vlpio. Aug. (Traiani puta) L. Eri-
 dano, Praeposito ab auro escario, fecisse fratres tres, Arionem Caesaris nostri (*ser-*
uum) a veste matutina, Parthenium Caes. nostri (*seruum*) ab argento potorio, Parthe-
 nium Caecilii Eutychi (*seruum*).

2898. Ø. IVLIVS ASTYCHVS IVLIVS CYPVS
 Ø ET C. IVLIVS AGATHYRSVS AVG. SER. A CAL.²⁾
 AVG. MINIST. APOLLINIS
 IVLIA ANDROCLEA T. F.¹⁾ — Romae. Spon *Misc.*

p. 206, 4.

1) Titulum fecit. (Spon: *Testamento fec.*) 2) fluctuant VV. DD. inter haec: *a ca-*
lida (Spon.) *a calceis* (Gor.) *a calice* (HAGENB.)

2899. D. M || CLEMETI (*sic*) CAESAR || VM N. N. SERVO || CA-
 STELLARIO AQVAE CL || AVDIAE FECIT CLAV || DIA SABBATHIS
 ET S || BI ET SVIS. — Romae. Grut. 601, 7. cfr. 8. — *Vilic. Aquae*
Claudiae, Fabr. p. 301. XXVI.

2900. DIS M S || PEREGRINVS AVG. SER || EX CIRCITORI-
 BVS. VIX. A. XLV. HIC SISTVS (*sic*) EST || PEREGRINVS FIL.
 PISSIMO PATRI FEC. — Romae, nunc Pisauri. Marini *Atti.* 4.
 p. 267.

2901. D. M || M. VLPIO. AVG. LIB. MARTIALI || COACTORI.
 ARGENTARIO || CAESARIS N || VLPIA MARTINA FILIA. — Veii.
 Nibby *Viaggio* 1. p. 58.

2902. LOCVS || SEPVLCHRI || ESCHINIS. AVG. L || AB CODICILLIS || IN. F. P. CDL || IN. A. P. CXXCV. 1) — Cesarinae. Amati in *Giornale Arcadico*. Ottobre 1826. p. 103.

1) nota utrumque pedum numerum, alias inauditum.

2903. AEGYPTO SERVO || BARBARI AVG. LIB. A CODICILLIS 1) EVTYCHVS PECV||LIARIS SYMMACHVS || FRATRES PIEN- TISSIMI. — Florentiae. Spon Misc. p. 207, 1. Gor. Etr. 1, 110. 88.

1) Iunge *Barbari Aug. Liberti a Cod.* non, *servo a Codicillis*, quod monendum erat propter Sponium. v. Fabrett. p. 249, 28. Inter alia officia domus Aug. Sponius haec habet: p. 208. *a commentariis beneficiorum*. — *a commentariis fisci Asiatici*. p. 212, 1. *Custos officiorum*. p. 213. *magister a balneis Augusti*. p. 215. *palae- strita*. p. 222. *ab hortul.* p. 223. *lecticarius*.

2904. FLAVIAE ELPIDI || CONIVGI SANCTISSIMAE || MOS- DRVS AVG. L. A COMMENTARIIS EQVORVM. — Romae. Grut. 592, 5. e Mazochio 38, 10., qui tamen habet AQVORVM; unde Grut. eodem iure AQVARVM dedisset; sicque habet Cod. Gorian. ap. Walch. Xen. p. 119. et Murat. 960, 6. EQVORVM defendi potest ex Grut. 592. 4. *a commentariis vehiculorum*.

2905. HERMAE || AVG. LIB || A CVBICVLO || DOMITIAE AVG || FORTVNATVS F. PROC. FISC. ASIATICI || PATRI PISSIMO ET || INDVLGENTISSIMO. — Romae. Grut. 575, 5.

2906. D. M || M. AVRELIO AVG. LIB || ONESIMO CVBICVL || ET A LOCIS CVBICVL STATI 1) || M. AVRELIVS DIONYSIVS || PATRONO PIENTISSIMO || ET BENEMERENTI FEC || OSSVA PO- SITA SVNT || VI IDVS NOVEMB. CRISPI||NO ET AELIANO COS. 2) || ARA XV. KAL. IANVAR. ISDEM COS. — Romae. Grut. 575, 3.

1) v. Fabrett. ad *Col. Trai.* p. 184. 2) p. Chr. 187. Vide de tota hac formula Lupi *Epit. Sev.* p. 85.

2907. AESCVLAPIO DEO || IVL. ONESIMVS || AVG. LIB. || A CVRA AMICORVM || VOTO SVSCEPTO || D. D. L. M. — Romae. Grut. 70, 2.

2908. T. COELIO || T. F. CELERI || A CVR. AMIC. || AVG. PRAEF. || LEG. X. SALVT || MEDIOM. 1) CIV || B. M. P. — Me- tis. Grut. 598, 5. Pro spuria habet, maxime propter *Leg. X. Saluta- rem*. Maffei A. C. L. p. 351.

1) Mediomatric.

2909. TI. CLAVDIVS. DIVI. CLAVDI. LIB. ACTIVS || HONO- RATVS. 1) CVRATOR. GERMANORVM 2) || ET AEDITVVS DIA- NAE CORNIF. 3) COLLEGIO MAGNO TRIB. 4) DIVAE. AVGVSTAE. TRICLAM 5) CVM COLVMNIS || ET MENSIS ET MACERIA S. P. D. D. — Romae. Mur. 119, 1. cfr. Saxii *Miss.* 3. p. 40.

1) Adiectivum est, non nomen proprium. 2) Corporis Custodum malim, quam de Germanicianis cum Hagenbuchio accipere; de quibus v. Donum VII. 122. 3) Sic *ἀρχιτυπον*. CORNIFICIAE explicat Sax. Deberet esse CORNIFICIANAE. CORNIE male Mur. 4) Corruptum hoc; nam neque de *tribunis* cum Saxio, nec de *tribulibus* cum Bricherio (Mur. in Add.) nec de *tibicinibus* licet cogitare; et simplex LIB. vix fuisset corruptum. Fuitne literis nexis LLIB., *libertorum libertarum*? 5) TRICHI- LAM (in lap. fuisse affirmat Polenus. v. Sax.

2910. EVMELVS || AMETHYSTVS
CAES. MINISTER MAEC¹⁾
ET PHAREZIA MINISTER.

CATELLAE. ²⁾ — Romae. Don. p. 298, 120. Mur. 927, 17.

1) *Maecenatis* HAGENB. Est potius *Maecenatianus*. 2) f. a cura catellae. Gor.

2911. LIARVS || ANTONIAE DRVSI || GLABER || AB CYATO. —
Florentiae. Fabrett. p. 58, 335. Gor. *Etr.* 4. p. 406, 216.

2912. D. M || DEXSTRI CAESARIS. SERVO || DIAETARCHO
DOMVS AVG. || TREBONIA LAVDICE FEC || CONIV. B. M. CVM
DVABVS FILIS || FORTVNATA ET FELICE. — Romae. Grut. 576,
7. Guasco T. 2. p. 83, 228.

2913. AFI... C. M... || PHYRRVS (*sic*) CAESARIS N. SER-
VOS DIETARCHA¹⁾ FECIT. VIXIT || ANNIS. XXIX. MEIN-
SIBVS II. DIEB. V. S²⁾. — Romae. Peter *Dissert. di un antico orologio
solare*. Roma 1815. 4. p. 9.

1) SERVO DIAETARCHO v. apud Grut. 576. et Osann ad *Appuleium Gramm.*
p. 53. 2) quinque semis.

2914. DIS. MANIBVS || SABINI. CAESARIS || VERNAE. DIS-
PENSAT || CAPITOLI || VIX. AN. XXX. FECIT || IVLIA ARTE-
MISIA || CONIVGI || BENEMERENTI || ET SIBI || POSTERISQ.
EORVM || PERMISSV IVLIAE EPIPHANIAE. — Romae. Grut. 596, 7.
Fabrett. 41, 224.

2915. D. M || SALLVSTIO C. F. IASIO¹⁾ ALVMNO SVO B. M ||
QVI VIXIT ANN. V. DOIMITIVS AVG. N. DISP || RATIONIS MON.
T || E. ²⁾ CVM SALLVSTIA CAELIAN || CONIVGI (*sic*) SVA || FE-
CER. — Ex Museo Tusculano Passionei. Donati 2. p. 312, 4.

1) *sic* correxi C. FIASIO. 2) fuitne MONETAET?

2916. DIIS MANIBVS || NYMPHODOTO CAES. N. SER. || DIS-
PENSATORI LVDI MAGNI¹⁾ || CONIVGI OPTVMO || AELIA PE-
LAGIA CONIVNX || ET AELIA SYNERVSA MATER. — Romae.
Fabrett. p. 293. XXI. Memorantur praeterea: *Dispensator rationis pri-
vatae* (sc. Principis) — *Capitolii* — *Castrorum* — *ad census provinciae
Lugdunensis* — *vicesimae hereditatum cet.* — *Iunguntur Amanuensibus.*
Suet. *Ner.* 44. i. e. prioribus servis. Tac. *Hist.* 1, 49. *Liberti* quoque
interdum hoc munere fungebantur, v. Murat. p. 883, 6.; qui tamen,
iudice HAGENBVCHIO, iustum modum excessit, servorum numero sine
necessitate dispensatores multos eximens.

1) Ludus scil. gladiatorius magnus idem qui Gellio 12, 5. dicitur *Ludus* (Iulii)
Caesaris.

2917. *Ex lamina aerea*: 1. THOANTIS || TI. CAESARIS || AVG. ||
DISPENSATORI || AB TOBIS || 2. DE || STATIONE || CAESARIS
AVG || TABELLARIS || DIPLOMARI || DISCEDE. — Murat.
p. 1045. 1. Oderic. p. 230. qui legit *ab togis*, et *Tabellarii diplomarii*.

2918. CLAVDIA SPVCHARIO (*sic*) || FECIT SIBI ET EVTYCHO ||
FILIO SVO PISSIMO || IMP. DOMITIANI CAESARIS || AVGVSTI

GERMANICI SERVO || DISPENSATORI MONTANIANO || ET LIBERTIS LIBERTABVSQVE SVIS || POSTERISQVE EORVM || H. M. H. N. S. — Romae. Grut. 596, 5.

2949. CHAERONTI AVG. N || DISP || RAT. COP. EXPED. ¹⁾ FEL || II ET III GERMA. — Foroiulii. Grut. 596, 40.

1) Ursato est *rationalis copiarum expeditarum*; sed quomodo sequentibus haec congruant minime video; quocirca praefero Scaligeri interpretationem: *rationalis* (s. *rationum*?) *copiarum expeditionum felicium secundae et tertiae Germanicarum*.

2920. M || VIX. ANN. III. M. V. D. XV || CHARITO || VIX. AN. I. M. VIII. D. XXII || DAPHNVS || CAESARIS N || SER. DISP. FISCI || CASTRENSIS || VERNIS SVIS KAR || FECIT. — Romae. Mur. 892, 5. v. Hagenbuchii *Epp. epigr.* p. 166.

2921. DEIS ET GENIO || RHODONIS || DOMITIAE AVG. SER. || EX. ACTOR. ¹⁾ HERED. || LEGAT. PECVLIOR || VIX. ANN. P. M. ²⁾ XXIII || RHODINVS FRATRI || OPTIMO PISSIMO ET GEMINO || SIBI FECIT. — Romae, postea Florentiae. Grut. 590, 2. Gorius (*αὐτόπτης*) *Etr.* 1. p. 192.

1) Ita Gorius, qui explicat: *ex actoribus*. Grut. EXACTOR ut mox 590, 3. 2) *plus minus*, notandum in saxo gentili tam antiquo formula Christianis maxime usitata.

2922. T. FLAVIVS AVG. L || EPICLETVS AB EPISTVLIS || A COPIS MIL. ¹⁾ LICTOR || CVRIATIVS (*sic*) HIC SITVS EST || HVNC TITVLVM FLAVIA TYCHE VXOR || CONIVGI OPTIMO. — Loco mihi ignoto. Donati 2. p. 340, 9. ex Passioneo.

1) *militaribus*.

2923. PROCVLVS DECVRIO GERMANORVM || TI. GERMANICI. — Romae. Grut. 603, 4. A Germanis hisce, corporis custodibus, probe distinguendi sunt Germaniciani, i. e. servi Tiberii ex hereditate Germanici Caes. v. c. Grut. 602, 9. Romae:

2924. DIOCLES TI. CAESARIS || MINISTER GERMANICIANVS || NATIONE GALLOGRAEC || V. A. XXXV.

2925. MANNIO ¹⁾ STICHIO || TIBERII CAESARIS || GLVTINATORI. ²⁾ — Neapoli. Grut. 594, 6.

1) fort. *M. Annio*. HAGENB. 2) Sine causa suspectum est hoc saxum Maffei A. G. L. p. 351. cfr. Cic. *ad Att.* 4, 4. *mittas de tuis librariolis duos, quibus Tyrannio utatur glutinatoribus* (papyri scil.)

2926. CERDO INSVLAR. — Romae in columbario Libertorum Liviae Augustae. Mur. 943, 41., quem vide de Insulariis disputantem. Ex similibus ap. Mur. 925, 42. 931, 15. 967, 5. probabile fit Insularios istos ad officia domus Augustae potius, quam ad officia minora reip., pertinuisse. Incertum quoque, an, uti vult Phil. Aurelius Viscontius in *Dissertazioni dell' Accademia Romana di Archeologia* T. 1. P. 2. Roma 1823. p. 355. ab Insulariis hisce distinguendi sint *supra Insulas* in seq. inser.:

2927. NARCISI || TI CLAVDI || BRITANNICI ¹⁾ || SVpra INSV-

LAS. — In vase aereo reperto in ruderibus Veiorum, loco dicto' *la Colonna*.

1) incerta lectio, nam potest esse: *Britannic. L(ibertus)*. His accedit:

2928. DIOPHANTVS || EXACTOR AD INSVLAS || SIBI ET CONIVGI SVAE || AVSTVRNIAE M. L || VITALI || VIXSIT ANNIS XXVII. — Romae. Marini *Atti*. 1. p. 270., qui Insularios *ἐνοικολόγους*, et Exactores ad Insulas pro iisdem habet, exactoribus scil. *τῶν ἐνοικίων*, *pigione di casa*, *Hausmiethe*. *Supra insulas* contra Viscontio est custos insularum, *intendente de' palagi imperiali*.

2929. DIS. MANIBVS || CLAVDIAE EVTYCHIAE || CONIVGI SANCTISSIM || BENEMERENTI ET || Q. DOMITIO HELICI || HYMENAEVS MEDICVS || A BYBLIOTHECIS. 1) ET || DOMITIA PANNYCHIS || SIBI ET SVIS. POSTERISQVE || EORVM. — Romae. Grut. 584, 4.

1) Distinguendum: *medicus* (idemque) *a bybliotheccis*, aliter quam fecit Scalig. *Ind. 7. medicus a bybliotheccis*, quamquam idem recte distinxit *Ind. 8. medicus*. et *Ind. 7. alio loco a bybliotheccis*. HAGENE. MSS.

2930. D. M || FALANX || VIXIT. AN. XX || ARAPS || CAESAR N. SER || EX PECVLIAVIS 1) LAMPADARIS || FRATRI B. M || FECIT. — Romae. Marini *Atti* 1. p. 267.

1) nota *peculiaris* pro *peculiaris*. Peculiares servi quasi semper inter Augustorum servos memorantur.

2931.

STAPHYLO	MVNATIAE	ANTEMO TI	Q. MVNATIO
AVG. A MANV	LYCHNIDI	CAESARIS AVG. L.	SALVTARI
CAPRINE	SCAEVAEE 2)	A. RATIONIS. 3)	QVEM PRO FILIO
MVNATIA	ANTHEMI	ACCENSO DELAT 4)	HABVERVNT
TYCNIA	VXORII (sic)	AB. AVG. 5)	ANTHEMVS
VXOR EADEM			ET LYCINIA 6)
SOROR PATRVELIS 1)			VIXIT. ANN.
FECIT.			XIX.

— Romae. Donati 2. p. 313, 4.

1) observa hanc parentelae notationem. cfr. Gaium Lib. 1. §. 58. p. 26. Ed. alt.
2) *Scaevae* et *Anthemi*? 3) *Rationibus*? 4) l. VELATO. 5) latet corruptela.
6) *Exspectabas* LYCHNIS.

2932. DIIS || MANIBVS || TAVRIONIS || OPSO NATORIS 1) POPPAEAE AVG. — Romae. Reines. p. 566, 42. Spon *Misc.* p. 214, 2. Mur. 916, 10.

1) Sic divisim. v. Ruperti *ad Rein.* p. 510, 7. De opsonatoribus in lapp. v. D'Orville *ad Charit.* p. 207. Lips.

2933. NICE LIVIAE L.	APHAREVS IVLIAE
ORNATR	AVG. L. OPSON
ARISTO LIVIAE L.	DAT
	LIVIAE HILARAE. — Florentiae,

olim Romae. Gor. *Etr.* 2. p. 445. Mur. 911. 3.

2934. IMPERATORI CAESARI || M. AVRELIO ANTONINO || AVG. || L. SEPTIMI SEVERI PII || PERTINACIS AVG. FILIO ||

DOMINO INDVLGENTISSIMO || PAEDAGOGI PVERORVM A CA-
PITE || AFRICAE¹⁾ QVORVM NOMINA INFRA || SCRIPTA SVNT

TRYFERVS VER. ²⁾ LIB.	PETIZACES LIB.
EVERILEMPTVS LIB.	ZOILLVS LIB.
EVTYFRON LIB.	FREQVENS LIB.
TROPHIMVS VER. LIB.	MODESTVS LIB.
POLLVX VER. LIB.	PATROCLVS LIB.
CHRYSOMALLVS LIB.	HERMES LIB.
PHILETERVS VER. LIB.	NICOMACHVS VER. LIB.
EVTYCHES LIB.	PAEDICVS LIB.
SPENDON LIB.	HERMOGENES LIB.
PERSEVS LIB.	NEON VER. LIB.
HERMES LIB.	ANEMVRIVS VER.
FELIXS LIB.	EVTYCHES LIB.

PROCVRANTIBVS SATVRNINO ET EVMENIANO ||

DEDIC. IDIB. OCT. SATVRNINO ET GALLO

COS

— Romae. Spon *Misc.* p. 227. cfr.

Grut. 585, 6: Romae:

2935. D. M || P. AELIVS AVG. LIB || LYCVS. PAEDAGOG ||
PVERORVM AC. APVT || AFRICAS. Corrupte pro *a capite*: cfr.
Frotsch. ad *Quintil.* 10. p. 258.

1) *Caput Africae* erat in Regione secunda: v. Nardini 1, 198. 2) verna.

2936. DIIS MANIB. S. || TI. CLAVDIO AVG. LIB. GRATIO ||
PAEDAGOGO PVERORVM. CAERETANORVM || AVG. N. SER.
FECIT CHARITAE DASVMIAE CONIVGI || B. M. ET LIBERTIS
LIBERTABVSQVE POSTERISQ. EOR || HOC MONIMENTVM SI
QVIS DONATIONIS CAVSSA. ALI || TRADERE VOLVERIT. PRIVS
INFERAT || ARCAE PONTIFICVM ROM. SS. C. M. DEN.¹⁾ || LOC.
DON. TERENTIA CYPAR || ET CAECILIAE IVSTAE PARENT.
R. E.²⁾ — Romae. Grut. 652, 8:

1) Gronov. de *Sesterti.* p. 44. pro DEN., quod sensu careat, leg. DC. N. i. e. sexcentos nummos. Sed quid fiet saxo in multis huic nostro simillimo ap. Fabr. p. 49, 281., in quo legitur: S-S C. M. DENARI. LOCA DONATIONIS: ad quae merito olim iam adhaesi. Neque nunc me expedio, nisi et in Fabr. saxo notas admittas DC. N., quas exscriptor DEN legendas ratus extense DENARI scripserit: quo fortasse et LOCA DONATIONIS in Fabr. pro LOC. DON. in Grut. referenda. HAGENB. Mss. Est tamen, cur dubites de Gronovii emendatione: cur enim post S-S. C. M. exigua praeterea sexcentorum nummorum summa superadderetur? Unde in utroque saxo idem error? Quidni vero DEN. et DENARI. significare queat, illa S-S. centum millia denariis argenteis solvenda esse, si quis cet.? ORELL. 2) Requietorium erexit (?) Vrsatus. Praeterea observa eundem hominem Aug. Libertum ac servum simul dici, ut Grut. 578, 5. Marm. Taur. 2: p. 97.

2937. Q. LOLLIO PHILARGVRO (*sic*) || PAEDAGOGO SVO
EVENVS TI. CAESARIS AVGVSTI ET || IVLIAE AVGVSTAE SER-
VOS (*sic*) || EVENVS OLLAM ET LOCVM DEDIT. — Romae. Fico-
roni in Reimari *Comment. de vita Io. Alb. Fabricii* p. 253. Hanc alibi
nondum reperi. HAGENB.

2938. P. STÁTIÓ P. L. BIONI || DEC¹⁾ PAEDÁG. DOMINI ||

VI. 2) A. XCVI || P. STÁTIVS P. L. ANTEROS. POSVIT. — Romae. Grut. 586, 1.

1) Decurioni Paedagogii Domini, i. e. Imperatoris. 2) vixit.

2939. D. M || ONESATI CAES || N. SER. PAEDAGO||GO PVERORVM || FECIT. ANNIA || STRATONICE || CONIVGI B. M. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 134, 3.

2940. D. M || T. FLAVIO || ANICETO SVB||PEDAGOGO. 1) (sic) || PVERORVM || CAES. N. V. A. LX. — Ex museo Tusculano Passionei. Donati 2. p. 311, 1.

1) Mur. 901, 7. *Suo. pedagogo* contra fidem lapidis. Sic Franco-Galli habent suos *sous-maitres*.

2944. PHILONICVS || TI. CAESARIS. GERM. 1) || DE PAEDAGOGIO 2) || VIXIT. ANN. XIIX. — Romae. Grut. 585, 11.

1) an *Germanicianus*, Germanici servus primum, deinde Tiberii? 2) paedagogia principis mensae eius serviebant, ut haud obscure colligitur ex Seneca *de tranquill. animi* C. 1. Gud.

2942. D. M || HELENO AVG. || VERNAE EX || PAEDAGOGIO. P. 1) V. A. XVI. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 134, 5.

1) Puerorum.

2943. D|S MANIBVS || PIERI. AVG. L. PRAEC || PVERR. CAESARIS N. || FLAVIA NICE CONIVNX || B. M. TITVLVM CVM VALVIS || AENEIS D. S. P. PERMISSV HERMAE || AVG. L. A. CVB. DOMITIAE AVG. — Romae. Reines. p. 562, 34. Spon *Misc.* p. 12, 6. Don. p. 302, 150.

2944. D. M || VLPIO SOTACO || AVG. LIB. PRAEC||EPTORI PVER. C. N || CHRYSIPPVS LIB || PATRONO OPTIMO || ET BENEMERENTI. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 134, 4.

2945. D|S MANIBVS || EPAPHRODITO OLYMPI 1) || AVG. LIB. RESPECTVS || PRAEPOSITVS 2) || FECIT POSTERISQVE || CONSERVIS. — Romae. Reines. IX. 68. p. 577. Mur. 930, 5.

1) i. e. Epaphrodito servo Olympi Aug. Liberti. 2) nota Praepositum sine mentione rerum quibus praefuerit, tum: posterisque conservis. v. Hagenb. *de diptycho Boëth.* p. XXXI.

2946. D. M || DIADVMENO || AVG. L. PRAEPOSIT || ORDINATO VLTRO || A DIVO TITO VIII. COS. 1) || EXCESSIT III. IDVS SEPTEMB || L. CATILIO SEVERO || T. AVRELIO FVLVO COS. 2). — Romae. Grut. 599, 9. Vidit Smetius. Levissimis suspicionibus ductus pro spurio habuit Maffei *us* A. C. L. p. 352.

1) p. Chr. 80. 2) p. Chr. 120. Fulvus idem qui postea Antoninus Pius est appellatus.

2947. P. AELIVS AVG. LIB. ORESTES || PRAEPOSITVS OPIFICIBVS || DOMVS AVGVSTANAE 1) ET || LICINIA PRIMILLA FECERVNT || LICINIO PROCESSO VERNAE SVO || QVI VIX. ANN. V. DIEB. VIII. ET SIBI ET SVIS || LIBERTIS LIBERTABVSQ. POSTERISQ. EORVM. — Romae. Fabrett. p. 297, 260. Gud. *ad Phaedr.* 5, 7, 38. Ind. Gudii p. LXXV.

1) Dicebant: *Domus Augusta, Augustiana* (Fabr. p. 440, 47. — *Q. Iulio Eutycho medic. domus Augustiane*) *Augustensis*; *Domus Caesaris* Grut. 1112, 5.

2948. MEMORIAE || HERMETIS AVG. L || A SACRARIO¹⁾ AV-
LVS AVG. L. FECIT CONTVBERNALI²⁾ CARISSIMO B. M. VIX ||
ANN. XXXIII. M. VIII. D. II. — Romae. Donati 2. p. 314, 6.

1) *Sacrarium*, puta, Larum Augustorum. 2) rarissimum hoc inter conservos colli-
bertosve mares.

2949. HERMEROTI || AVG. LIB || PRAEPOSITO. TABVLAR ||
RATIONIS CASTRENSIS || FRATRI INDVLGENTISSIM || AMPLIA-
TVS || AVG. LIB. FECIT. — Romae. Donati 2. p. 314, 5.

2950. C. OCTAVIVS. OCTAVIAE || AVGVSTI SORORIS L ||
AVCTVS SCR. LIBR || VICCIA. C. L. GNOME. VXOR. — Romae.
Grut. 585, 4.

2951. D. M || TI. CLAVDIO SPECTATORI || AVG. LIB || PRO-
CVRATOR FORMIS. FVNDIS || CAIETAE. PROCVRATOR || LAV-
RENTO AD HELEPHANTOS || CORNELIA BELLICA CONIVGI ||
B. M. — Romae. Grut. 391, 2. e Mazochio 145, 4., ita ut ante Ligo-
rium iam exstiterit. Ceterum de his Imperatorum elephantis confer
Eckhel D. N. 8. p. 337.

2952. THEOPRAEON. AVG. LIB || PROC. D. N. M. AVR. SE-
VERI || ALEXANDRI PIL. FEL. AVG || PROVINC. ACHAEIAE ET
EPIRI || ET THESSALIAE. RAT. PVRPVRAR¹⁾ || PROC. AB EPHE-
MERIDE. PROC. A || MANDATIS. PROC. ET AD²⁾ PRAEDIA ||
GALLICANA. PROC. SALTVS DOMITIANI || TRICLINIARCHAM.³⁾
PRAEPOSITVM A || FIBLIS.⁴⁾ PRAEPOSITVM A CRISTALLI||NIS.
HOMINEM INCOMPARABLEM || TYSANDER (*sic*) AVG. LIB. OFFI-
CIALIS.⁵⁾ — In Carinthia. Grut. 474, 4. Ex Apiano p. 501. Is in
Achaiae inscriptt. ponit initium dans, ac si in saxo ipso legeretur IN
CHORINTHIA, i. e. Corinthi, unde ap. Grut. pessime factum est *In*
Carinthia. Habet etiam Cyriacus p. XVIII. 124. ponens *apud Corinthum*,
ubi rectissime incipit THEOPREPEN (THEOPRAEPEN Apian.) ab re-
cto *Theoprepes*, accusandi casu, quem inferiora *Tricliniarcham*, *hominem*
incomparabilem requirunt. Nusquam sic Latine exstare, sed nonnisi
ex Graeco esse versum cum Smetio Gudius opinatur; quod mihi minime
ita videtur. Decepit eos accusativus honorati pro dativo; sed et alia
saxa Latina in Graecia erecta morem hunc Graecum sequuntur: v. Grut.
450, 6. HAGENB. Mss.

1) Rationalem Purpurariorum. 2) et superfluum est: fuerit PROC. AT (pro *ad*) PRAE-
DIA. *Gelliana* mavult Gud. 3) alias Architriclinus. 4) i. e. fibulis. 5) Errat Reines., qui
hoc cognomen esse putat. Gud. Ceterum apud Cyriacum post *officialis* sequitur *ψ*.
B. i. e. *ψηφίσματι βουλῆς*. et ex Cod. Redii corrupte notatur *T. B.*

2953. SCRIN. V || Q. FABIVS HILARVS || HILARI L. SCR-
NIAR. — Romae. Grut. 643, 9. et cum scrinii figura Spon *Misc.*
p. 216, 1. *Primiscrinius*. ap. eund. p. 314, 1.

2954. LIBERO || PATRI || SACR || ABASCANTVS || ANTONI.

RVFI. S || SCRVT.¹⁾ V. S. L. M. — Laybach, reperta 1814. et mecum communicata a Io. Labus V. Cl.

1) *Servus Scrutarius*. Labus.

2955. THYMELE || MARCELLAE || SERICARIA¹⁾ — Romae. Mur. 2046, 5.

1) quae vestes sericas curat.

2956. D. M || THEONI VERNAE AVG. NOSTR || QVI VIXIT. ANN. V. MENS. XI. DIEB. XIII. T. AELIVS THEON. AVG. LIB. SILENTIARIVS¹⁾ || ET VETTIA VERYLLA FILIO DVLCISSIM || ET PIENTISSIMO FECERVNT ET SIBI ET || LIBERTIS LIBERTABVSQ. POSTERISQ. EORV || H. M. D. M. A.²⁾ QVISQVIS AVTEM HOC VENDER || DONATIONIS CAUSA HS. N. I. DARE VOLVERIT || INFERET AERARIO POPVLI ROMANI. HS. XXX. — Romae. Fabrett. p. 206. LIV.

1) Nota Silentiarum officium: tum Liberti filiam dici vernam Augusti N. 2) *Huic monumento dolus malus abesto*. — Alios Silentarios dabimus in Capite de Honoribus sub Impp.

2957. D. M || T. F. HERMES || AVG. LIB || A SVPERLECTILE P. CAE. N. || F. FORTVNATA || LIB. PAT. B. M. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 130, 2. supellex igitur dicitur, quae *super lectos* est.

2958. TERPSILAVS AVG. LIB. PROX¹⁾ || A STVDIIS SCHOLAM OFFICII. — Romae. Donati 2. p. 312, 10.

1) *Proximus a studiis*, ut alibi *proximus lictor*, inter plures servos a studiis, vel lictores. Cfr. etiam Cannegieter *Nom. Rat.* p. 46.

2959. LIVIVS || AVGVSTI || TABVLARIVS || ATTALIANVS. — Romae. Don. p. 297, 112. Mur. 921, 18. *Livius* libertus Augusti, manumissione in Liviam gentem quum pervenisset, in servili officio, puto, permansit. HAGENB. Mss.

2960. SALVI. AVG. LIB || TABVL. AQVARVM || V. ANN. XXIX. M. XI || ANTIGONA MATER || FILIO PISSIMO. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 129, 2.

2961. HOSPITI. DIVI || CLAUDI. LIBERTO || TABVLARIO || LEONIDIANO || POLYBIVS. LIB || ET. SIBI. FECIT. ET. SVIS || POSTERISQVE. EORVM. — Romae reperta 1791. Visconti *Opere* 1. p. 188.

2962. DIS MANIBVS || T. FLAVI FELICIS || T. FLAVIVS || SVCESSVS AVG. L || TABVLARIVS || MARMORVM || LVNENSIVM || LIBERTO KARISSIMO || ANNOS VIXIT X || MENSIBVS VI. DIEBVS XXIII || IN F. P. XXV. IN AG. P. XXXV. ITV || AMBITV. ACVAE¹⁾ PRAESTANDV ..... — Romae. Grut. 593, 5. Mur. 902, 4.

1) Ita ACVARIO est *Aquario* in Fabr. p. 308, 315.

2963. LVCIDAE AVGG. VERN || MARITAE¹⁾ INCOMPARABIL || QVAE VIX. ANN || XXXIII. M. II. D. XXV || CATERVARIVS AVGG. LIBEX²⁾ || TABVLAR || DVLCISSIMAE CONIVG ||

CVM QVA SINE || DISCORDIA VIXIT || ANN. XV. M. XI. D. V. — Romae. Donati 2. p. 311, 10.

1) Sic Grut. 776, 11. 729, 11. 2) distingue LIBERTUS EX *Tabulario*, s. *Tabulariis*, ut Donati p. 312, 5. Ex *Procuratoribus* cet.

2964. HYMENEVS CAESARIS N || SER. THAMYRIANVS. A LAPIDICINIS || CARISTHVS FEC. SIBI ET THAMYRO NVTRICIO OPT. || Q. POMPEIO VICTORI ET POMPEIAE IVCVNDAE VXORI || HERMAE. SYMPHERVSAE.¹⁾ PARENTIBVS. PRIMO. CAES. SERVO . . . VALERIAE MYRSINICIAE . . . ANEMESETO . . . CONTACTIS POSTERISQVE EORVM. — Romae. Grut. 593, 8. et Mur. 1005, 10.

1) Scal. male iunxit: Herma Sympherusa, quum duo sint.

2965. SYMPHORO || TESSERARIO || SER. CAESARIS || DE DOMO GELOTTIANA.¹⁾ FECIT PHILODESPOTVS || SER. CAESARIS || EX HERMAEO²⁾ || FRATRI B. M. — Romae. Grut. 598, 7.

1) v. Suet. *Calig.* 18. 2) lucro insperato.

2966. TITVRVS. ATR¹⁾ || GALER || SALVIVS TOP²⁾ PNILOT || ANTIGONVS TOP || PATERN. ALEXANDER ATR || AMYNT || DECVRION || PAVIMENTVM IN OSSVAR || ET NVMERATOS X.³⁾ XXCI || DSPD⁴⁾ || COSSO CORNELIO L. PISONE COS.⁵⁾ — Romae. Marini *Atti.* 1. p. 116.

1) *Atriensis*. 2) *topiarius*. 3) denarios: numeratae pecuniae vix alias mentio fit in Inscriptt. 4) de sua pecunia dederunt. 5) a. u. c. 753. Topiarii plures referuntur in Tabula Antiatina.

2967. D. M. || L. FLAVI AVG || LIB. PRIMIGENI || SVpra VELARIOS¹⁾ || DE DOMV AVG. || FECIT FLAVIA || PRIMIGENIA || LIB. PATRONO B. M. — Neapoli. Grut. 599, 8.

1) Idem qui Grut. 599, 7. dicitur Praeprsisit Velariorum, i. e. servorum, qui vela tendebant, complicabant cet. cfr. Salmas. ad *Lampr. Alex. Sev.* c. 4. p. 886. Pessine Gutherius in *Thes. Sall. T.* 3. p. 527. Primigenium hic pro primicerio accipit, quum sit cognomen. HAGENB. Mss.

2968. D. M || AVRELIO || STEPHANO || PROC || A VEREDIS AVG. — S. Benedetto di Villano. v. Calogerà *Raccolta.* Vol. 22. p. 222. (veredum, veredarius. Hinc vox hybrida paraveredus, unde Italicorum *palafreno*.)

2969. DIS MANIBVS || VENVLEIA CLEOPATRA || FECIT SIBI ET || RHODANO¹⁾ CAESARIS²⁾ VERNAE || A VESTE REGIA³⁾ ET || GRAECVLA. CONIVG. BENE || MER. ET LIBERTABVS || POSTERISQ. EORVM. — Romae. Grut. 577, 7. Gor. *Etr. T.* 3. p. 11.

1) Fluviorum nomina frequenter servis imponebantur. v. c. Euphrates, Borysthenes, Phasis, Cydnus, Xanthus, Nilus, Halys, Eridanus. 2) Neronis, ut videtur. Gor. 4) Opponitur A VESTE. IMP. PRIVATA. Grut. 577, 9. Deinde *Liviae Augustae Ser. a veste magna* ib. 8. *a veste scaenica* 578, 7.

2970. L. AGRIO. VESTIARIO || TENVIARIO¹⁾ IMP. CAES || ANTONINI PII || L. VALERIVS PVDENS || FRATRI. — Romae. Grut. 1111, 7.

1) v. Reines. p. 636. ubi: *Textrici. Vestiar. Ten.*, quae tenuia vestimenta confecerit, *λεπτοργός*.

2971. T. FLAVIVS || AVG. LIB || EGLECTVS || AB VNGVENTIS || FECIT SIBI. — Florentiae. Gor. *Etr.* 3. p. 239. Donati 2. p. 310, 3.

2972. *PAEAN. AVG. PROC || CASTRENS. PROC. VOLVPTAT. PROC. ALEXAND^(riae) || SIBI || POSTERISQVE SVIS. — Sine loco. Fabrett. p. 198, 480. Est suspecta.

2973. IVLIVS CAES || VERNA || A RATION. VOLVPTAT. V. A. XXXI. — Romae. Don. p. 296, 105. Mur. 921, 10.

2974. His omnibus, ut clarior Officiorum Domus Augustae imago lectoris subiiciatur oculis, indicem adiungimus titulorum Columbarii libertorum et servorum Liviae Augustae, iuxta GORII editionem in *Poleni Thesauro* 3. p. 50. seqq., consulto etiam FR. BIANCHINII eiusdem argumenti libro *Camera ed Iscrizioni sepolcrali* ecc. Roma 1727. fol. Numeri sunt Goriani:

A) Apparitor sacris 1.	Tabularius 2.
Ephebus Augusti 3.	A manu 4.
Dispensator 4.	Liviae puer a pedibus 5.
Decurio (<i>simpliciter</i>) 21.	Decurio Cubiclarior. 216.
Supra Cubiclarior 22.	Cubicularius 24.
Lector Dec. 27.	Mensor Dec. 28.
Ostiarius Dec. 29.	Ostiarius 30.
(Vtrumque scil. dicitur, Ostiarius decurio, et Ostiariorum decurio. v. Gorium 21. b.)	Ostiarius Cur ^(iae) 31.
Ab officiis admissionum 34.	Rogator 33.
Paedagogus Iuliae Germanici	Paedagogus Dec. 35.
Filiae 36.	Magister 38.
Pedisequus Decurio 41.	Pedisequus 39.
Dec. III. Trib. Aug.	Strator Dec. 43.
(incertum ministerium) 45.	Pistor 45.
Decurio a tabulis 44.	Fullo 45.
Medicus 73.	Decurio Medicus 75.
Supra Medicos 76.	Chirurgus 77.
Aquarius 81.	Ad unguenta 83.
Colorator 84.	Calciator 88.
Arcarius 90. 133.	A veste 93, 94.
A purpura 96.	A sede Augustae 98.
Lanipens 98. cfr.	Paenularius 101.
Murat. 941, 8.	Margaritarius 102.
Ab ornamentis 104.	Adiutor procur. ab ornamentis 106.
Cfr. Mur. 914, 10.	Vilicus 113.
Comoedus 108.	Aurifex 114.
Inaurator 113.	Faber 124.
Capsarius aurificum 108.	Pictor 126.
A statuis 125.	

Ad imagines 127.	Atriensis 128.
Ab supelectile (<i>sic</i>) 129.	Custos Ration. Patrimonii 131.
Ad possessiones 132.	Numularius 134.
Cursor 144.	Lyristes 140.
Insularius 191.	Ex horreis Petronianis Dec. 190.
Ad argentum 199.	Structor 200.
Invitator 202.	Turarius 205.
Opsonator Mur. 911, 3.	Vestiarius 228.

B) Feminae:

Sarcinatrix 28.	Pedisequa 38.
Ornatrice 57.	Decurio femina. 68.
Ad vestem 73.	Vnetrix 78.
Ad valetudinarium 77. c.	Capsaria 80.
Libraria (a <i>libra</i>) 100.	Antoniae Drusi nutritrix.

C) His e tabula Antiatina edita a Vulpio ac Bianchinio et utriusque commentario coniuncto a Guasco T. 2. p. 149. seqq.:

Topiarius	Subvilicus.
A bibliotheca	Tector.
Specularius	Pavimentarius.
Sphaerista	Iuscularius.
Tegularius	Thermarius.

D) E Bianchinio accedunt:

A bibliotheca Graeca Palatina	A sacrario.
A bibliotheca Latina Apollinis	A Iano ab Atrio.
Ab epistolis Graecis scriba	A tabulis.
A libris Pontificalibus	A Corinthiis.
(Ad libros Gor. <i>Etr.</i> 1, 137, 24.)	Corinthiarius.
	A potione.
A veste magna.	Ad argentum potorium.
Ad unguentum.	Adiutor.
Balneator.	Lecticarius.
Ministrator.	Nomenclator.
Ornator.	Ornator glabrorum.
Princeps tabell.	Sarcinator.
Tabellarius.	Sutor.
A tabulis.	Tricliniarcha.
Vernarum decurio.	Vestiplicus.
A titulo ornatrice.	Medica.

Sed haec sufficiant; complura praeterea eiusmodi officia, posterioris fere aetatis post Tiberium, peti possunt magnis e collectionibus. Cfr. etiam Visconti *Opere* 1. p. 182.

A LIBERTIS, ad quos iam progredimur, proxime absunt tum IMMUNES, tum ii, quibus libertas promittitur:

2975. TYRANNVS VERNA. TAB. APPARITOR II SACRIS. OM-

514 C. IX. SERVI. OFFICIA DOMVS AVGVSTAE. LIBERTI.

NIVM IMMVNIS || IS DEDIT TI. CLAVDIO AVG. L. VETERANO.
COL. V. M. BAR. IVM. TOTVM.

IS. INTVLIT. IANTHV AVG. L.

MINISTRI.

FRATREM SYVM.

— Romae. Gor. *Columb. in Polen. Thes.* 3. p. 50. Mur. 918, 3. *Primaria* haec est inscriptio Columbarii libertorum et servv. Liviae Augustae.

2976. CIRATA IVLIA || ANNAI F. NATIONNE NERVIA ANNO
XXVIII. INMVVNIS BENEFICI. A||PRONI || H. S. E || RVFVS IV-
LIVS PRO PIETATE || POSVIT. — Moguntiae. Grut. 474, 1.
Cfr. 1156, 1. et Gorium *Columb.* p. 51.

2977. C. IVLIO C. L || FAVSTO IMMVN || INTESTATO QVOT ||
EX FVNERE EIVS || SVPERFVIT PER || SPIRONTE ET || DEX-
TRVM QVAESTORES QVARTVM¹⁾. — Romae. Grut. 1156, 1.
Fabrett. p. 449, 60.

1) scil. in hoc monumentum est insumptum. Quaestores autem hic intellige servos
vel liberos familiae alicuius opulentiae hoc munere inter conservos colibertosve suos
fungentes.

2978. D. M || C. SEPTIMIO C. F || FORTVNATO || ET SE-
PTIMIAE CONCVBINAE || SIVE SERVAE || SIVE LIBERTAE. —
Bergomi. Fabrett. p. 290, 224. „Vt ineditam dat Mur. 1744, 3. spu-
rianque pronuntiat: sed vide quae ibi disputo contra Mur. citans quo-
que *Ep.* 4. a. 1745. p. 32., ubi Fabretti interpretationem vocum *concubi-
nae sive servae sive libertae* ingeniosiore duxi esse, quam veriore;
neque poenitet missae in *Ep.* illa vocis: quia formula occurrit etiam
haec *sive servo sive liberto meo* in Grut. 357, 4. et 977, 5. *Antis Laro-
niae serva sive liberta erit.* est in Grut. 646, 2. ib. 409, 5. *Vrso, Lupo,
Leoni libertis futuris.*” HAGENBUCH. Mss.

2979. V. F. GAVIA Q. L. PRIMA SIBI ET POLICLITO || SIVE
SERVO SIVE LIBERTO MEO. ET || L. CALPVRNIO. VEGETO. —
Veronae. Grut. 977, 5.

2980. FAVSTVS VI. VIR ET AVG. QVI INTER PRIMOS ||
AVGVSTALES A DECVRIONIBVS AVGVSTALIS FACTVS EST ||
VIRIAE MAXIMAE VXORI CARISSIMAE ET VRSO || LVPO. LEO-
NI. LIBERTIS FVTVRIS. — Mediolani. Grut. 409, 5. (Murat. 700, 5.)
cfr. omnino Zachariae. *Exc.* p. 76. *libertis futuris*, ut notat Alciatus in
antiquario suo codice, quod heredi mandaverat Faustus, ut eos manu-
mitteret.

2981. FAMILIA et LIBERTI coniuncti in sepulcralibus titulis. v. c.:

FAMILIAE ET LIBERTOR || T. SEPTVMI. SABINI || IANVA-
RIVS AVG. ET ATILIA EVSTASIA MACERIAM TEMPESTATE ||
IAPSAM RESTITVERVNT SINE INIVRIA PRIORVM.¹⁾ ET SIBI
ET SVIS FECERVNT || POSTERIS. Q. EORVM. — Romae. Fa-
brett. p. 42, 235.

1) priorum scil. ibi sepulcorum. Grut. 880, 14.: „et hic locus *macerola* clusus ad
familiam Messianam et Clodianam pertinet.”

Singularis plane est sequens e Partho Civis Romani facti:

2982. C. IVL. MYGDONIVS || GENERE. PARTHVS || NATVS. INGENVVS. CAPT || PVVIS. AETATE. DAT. IN TERRA || ROMANA. QVI. DVM. FACTVS. CIVIS. R. IVVENTE. FATO. CO|| LOCAVI. ARKAM. DVM. ESSE || ANNOR. L. PETI. VSQ. A. PVBERTATE. SENECTAE. MEAE. PERVENIRE. NVNC. RECIPE. ME. SAXE. LIBENS || TECVM. CVRA. SOLVTVS. ERO. — Ravennae. *Giornale Arcad.* 1825. Dic. p. 361.

Pretium manumissionis. Manumissio gratuita:

2983. P. DECIMIVS P. L. EROS || MERVLA MEDICVS || CLINICVS. CHIRVRGVS || OCVLARIVS || VI VIR AVG || HIC PRO LIBERTATE DEDIT HS. 1000 || HIC PRO SEVIRATV IN REM. P. DEDIT HS. ∞ ∞ || HIC IN STATVAS PONENDAS IN || AEDEM HERCVLIS DEDIT HS. sh sh sh¹⁾ || HIC IN VIAS STERNENDAS IN PVBLICVM DEDIT sh sh sh 100 ∞ ∞ || HIC PRIDIE QVAM MORTVVS EST || RELIQVIT PATRIMONI || HS. ∞ sh sh. — Assisii. Grut. 400, 7.

1) triginta millia.

2984. COSMVS AEDITVVS MATRIS D. M. IDAEAE || ANTIOCHO SACERDOTE ANNIS XII. EIVSD. LOCI || AB. IMP. AVGVSTO GRATIS¹⁾ MANVMISSVS OL || SVpra SVNT HS. N. L. DONATIONIS CAUSA MANCIP. — Romae. Mur. 177, 2.

1) nota etiam Augustum non omnes liberos gratis manumisisse. „Proinde quod tot Augustorum liberti in antiquis monumentis memorantur, non continuo eorum libertas tribuenda est dominorum liberalitati et caritati.” Murat.

2985. T. VIBIVS T. L || OPTATVS || M.¹⁾ V. S. L. M || LIBERTATIS CAVSSA. — In agro Novariensi. Fabrett. p. 700, 213. Don. 53, 155.

1) Mercurio. Minervae divinabat Mur. 53, 8. hunc titulum mance dans.

Ipsum MANVMISSIONIS nomen rarissime reperitur in inscriptt. Vide tamen sequentes:

2986. TREBATIAE EVTYCHIAE || MANVMISS. A CN. TREBATIO || PITIANACTE PATRE N.¹⁾ LIBERTO TREBATI CLARI QVOND || C. V. XI. K. F.²⁾ COMMODO IIII || COS. EVTYCHIANVS AVG || LIB. A. RAT.³⁾ CONIVGI || B. M. — Romae. Fabrett. p. 248, 8.

1) nostro. 2) clarissimo Viro. XI. Kal. Februar. p. Chr. 183. 3) a rationibus.

2987. DIS. MANIBVS || C. MVCIO IANVAR || C. MCVIVS IANVARIVS LIB || PATRONO OPTIMO || FL.¹⁾ IVLIAE SECVNDAE CONIVG || M. ET SIBI LIBERTIS LIBERTA||BVSQ. QVIQ. AB. IS. MANVMIS||SI. MANVMISSA||EVE. POSTERIS || QVE EORVM. — In via Nomentana. Rader *ad Martialem*. Moguntiae 1627. p. 178, 17. nescio an alibi quoque reperiat.

1) leg. ET.

2988. . . . . C. L. PHILAR||GYRO. VN||GVENTARIO || IS-

QVE. FAMILIAM. SVAM || MANVMISIT || PECVNIAMQ¹⁾.....

— Venusiae. Grut. 636, 9. correctius ap. Lupulum p. 335.

1) *legavit* addunt Schedae Vrsini.

NOMINA LIBERTORVM: (consule etiam Caput de Nominibus).

2989. TRVTEDIA HIC || CVBAT. P. TRVTEDI || AMPHIONIS
LIB || NOMINE SERVILE APPIA || PATRONVS EMIT SIBI ET
ILLAE ET SVEIS. IN F. P. XIV || IN AG. P. XIII. — Butrii. Maf-
fei *Mus. Ver.* 368, 9. Nota praeterea *hic cubat pro hic adquiescit* in sa-
xis etiam gentilibus.

2990. FESTIO PAPIRI PRISCI DELIC || (Puer stans) PARVA
SVB HOC TITVLO FESTI || SVNT OSSA LAPILLO || QVAE
MOERENS FATO CONDIIDIT IPSE PATER || QVI SI VIXISSET
DOMINI || IAM NOMINA FERRET || HVNC CASVS PVTEI DE-
TVLIT || AD CINERES. — Ferrariae. Murat. 1536, 6: correctius
in Zachariae *It. Ital.* p. 164. cfr. Burm. *Anthol.* T. 2. p. 269.

2991. ANNA LIVIAE MAECENATIANA. — Gori *Columb. in*
Poleni Thes. 3. p. 150, 97. Mur. 991, 4. i. e. Anna Maecenatis pri-
mum, deinde vel emptione vel testamento Liviae Serva s. Liberta. Sic
Germaniciani, Drusilliani. (Mur. 995, 13).

2992. M. AMITERNIVS¹⁾ || MVNI. CI || PVM. L. IVC. VNDVS
ET || PETRONIA KALLIS. TE SIBI || POSTERISQVE SVIS. —
Aquila. Marini *Atti* p. 214., quem consule. it. Morcelli *St.* 1. p. 189.
Ab oppido Amiterno, cuius libertus erat, nomen accepit Lucundus. Sic
explicandi VELITERNII illi, quos affert Cardinali *Iscriz. Velit.* p. 169.
Ceterum nota hic *municipum*, non *Municipii* ipsius libertum.

2993. TI. CLAUDIO TI. AVG. LIB. ARRIO || CLAUDIANIANO
SCRIB. LIBEL || TI. CLAVDIVS FLAMMA. CLAVSVS¹⁾ TI || AVG.
PRAEIVSTATOR. FRATRI PISS || ET FIDELISSIMO FEC. —
Romae. Grut. 582, 1.

1) Vides hic libertos duos, Tiberii iam temporibus, quattuor utrumque nominibus
insignitos. Prior ille ex testamento, puto, Claudiorum alicuius in potestatem Tiberii
Imp. quum ante manumissionem pervenisset, Claudianianus nuncupatur, ut alibi Mae-
cenatianos, Germanicianos habes. Neque enim, ut volebat Hagenbach., error est lapi-
darii *Claudianiano* scalpentis pro Claudiano. Alter, ut distingueretur ab innumerabili-
bus Tiberii libertis, Clausi priscum eiusdem gentis nomen adsciscendum sibi censuit.
Nota praeterea *Scribam libellorum* alias vix reperiendum. Idem tamen esse videtur
A Libellis Grut. 587, 9. Ceterum levissimis rationibus ductus hanc quoque inscriptionem,
etsi Smetio ipsi visam, pro spuria habuit Maffei *A. C. L.* p. 350.

Augustorum tamen liberti servilia nomina, aut sponte, aut, quod
saepius factum arbitror, dominis ita iubentibus, haud raro retinebant.
v. c.:

2994. D. M || MYRONI || SER. BENEMERENTI CHARRITO
AVG. LIB. — Romae. Fabrett. p. 247, 5.

2995. STRATONI AVGG. LIB. NATIONE SYRV. ANTIOCEN-
SE. Q || VIXIT ANN. LXXXVI. D. XVI || ACHILLEVS ET HEGE-
MONICVS LIB. PATRONO BENE || MAERENTI (sic). — E schedis
Barberinis. Fabrett. p. 248, 17. In huiusmodi porro inscriptt. raro

distinguere licet, a quonam Augustorum manumissus fuerit libertus; quod contra facilius est in iis, qui Claudiorum, Flaviorum, Vlpiorum, Aureliorum nomina adsciverunt.

Vernae liberti:

2996. D. M || L. ARRVTIO SVCHCESSO VERNAE SVO || QVI VIX ANN. XI. M. V || D. VI. FECIT VLPPIA FAVSTINA || ET IVCVNDAE || ET FIRMO AEQVE VERNIS. — Romae. Fabrett. p. 317. V. Ita passim tribus nominibus insigniuntur vernae, quomodo blande etiam post manumissionem interdum videntur fuisse appellati. v. c. in sequente:

2997. D. M || M. VLPPIO AVG. LIB || VERNAE¹⁾ || AB EPISTVLIS LATINIS || VIBIA THISBE || VXOR INFELICISSIMA. — Pisis. Fabrett. p. 296, 256. ex Reines. 574, 53. Sic in titulo sequente (257.) a *Paedagogis puerorum a Capite Africae* M. Aurelio Antonino dedicato *Vernae liberti* nominatim distinguuntur a ceteris libertis. cfr. Fabrett. p. 317. et ap. Don. p. 306, VII., 169. OLYMPVS DOMIN. DOMITIANI AVG. SER. VER. ROMAE NATVS.

1) *Verna* h. l. pro nomine proprio habebat Maff. *Oss. lett.* 2, 314. sine causa, quamquam *Verna* filius Basilissae, nom. pr. exstat apud Zachar. *Salon.* X., 121. HAGENS.

Servilia quoque ministeria interdum in Libertorum titulis tanquam honoris causa memorantur:

2998. SEX. POMPEIO SALVIO. SEX. POM.¹⁾ Á PENIDICE CEDRI || ÍTEM AB HORT. CVLT. H. S. E || SEX. POMPEIVS METRODORVS. SEX. POMPEI || TON.²⁾ ROGO PER DEOS STYGIOS OSS. NOSTR || QVISQVIS ES. HOMO. NON VIOLES. NON TRAS.³⁾ H. L. — Romae. Grut. 601, 10. Mur. 932, 2.

1) non opus *Servo* addi; fuit enim trium nominum homo, seu libertus Sex. Pompeii, cuius antea fuerat servus a pendice cedri. (cfr. Grut. 601, 11.) cet. HAGENS.

2) Tonsor. 3) non *transilias*, s. potius, non *transferas hunc locum*.

2999. D. M || L. IVL. APOLLOPHANI. PROC || IVLIAE VESTINAE. IVL. ZOSIME || CONIVNX CVM COHEREDIBVS BENEMERENTI FECER. — Romae. Maffei *Mus. Ver.* 292, 3.

3000. D. M || M. AVRELIVS. AVG.¹⁾ SEVERVS FECIT || SIBI ET SVIS LIBERTIS LIBERTABVSQVE. POSTERISQVE EORVM. — Romae. Marini *Atti* 1. p. 183.

1) i. e. Augusti *libertus*, quod vocabulum interdum, quamvis raro, omittitur.

3001. LIVIAE LALAGE L. 3002. LIVIA MENOPHILI ET
M. LIVIVS SABINVS F. SABINI L. CHLOE
VXSORI SVAE. OLLAM M. LIVIO SABINO FIL. SVO
DEDIT. EIQVE LIVIA OLLAM DEDIT.
TERPNI ET SATVRNIN.
LIB. SECVNDA DELIT.

— Romae, in Columbario Libb. Liviae. Gori in *Polen. Thes.* 3. p. 142, 89. Fuerunt, qui hic Horatii et Lalagen et Chloën reperisse sibi viderentur.

Varia Libertorum genera:

3003. M. SATRIVS || FAVSTVS. V. A. $\overline{\text{XCVI}}$ || FILIVS EVM || MANVMISIT ET || NVTR. OTIOSVM AN. $\overline{\text{XXV}}$. — Romae. Don. p. 386, 28. Fabrett. p. 562, 97. Nota patrem filii libertum.

3004. L. PASSIENVS SATVRNINVS D. M || PASSIENIAE. GEMEL||LAE COIVGI ET LIB. SVAE. CARISSIMAE || OBSEQVENTISSIMAE ET L. PASSIENNIO DORIPHORO || FILIO ET PASSIENIO FILIO ET LIBERTO || SANCTISSIMIS. — Romae. Fabrett. p. 7, 31. Nota filium, patris sui libertum.

3005. Similiter explicanda etiam sequens:

D. M || Q. CAESIO || SEMNO. Q || CAESIUS || CASTRENSIS || PATRI ET PATRONE B. M. — Atinae. Romanelli *Topografia* T. 1. p. 425.

3006. L. STATIVS. POSPHORVS || L. STATI HESPERI FRATER ET || LIBERTVS EIVS FECIT SIBI ET || SVIS LIBERTIS LIBERTABVSQVE || POSTERISQVE EORVM. — Romae. Fabrettus p. 7. XLIV. Nota fratrem, fratris libertum.

3007. IVLIA HELLAS || HYGIAE DOMINAE ET SORORI¹⁾ || BENEMERENTI || FECIT. QVAE VIXIT || ANNVS (sic) $\overline{\text{XXXV}}$. (cum ascia). — Romae. Guasco T. 2. p. 220.

1) Dominae et coniugi. Grut. 806, 4.

3008. D. OCCI ET PONTI ET O L. FAVSTI || D. OCCI ET PONTI ET O L. AVCTAES. — Veronae. Maffei *Mus. Ver.* 157, 7. Plurium liberti passim reperiuntur.

3009. P LAVTIA M. ET O L¹⁾ || DIDO || VBATHYLLI²⁾. — Perusiae. Vermiglioli *Iscriz. Per.* T. 2. p. 344.

1) Marci et Caiae liberta. 2) f. VXOR BATHYLLI. Vermiglioli.

3010. D. M || L. AGRIO || SYNTROPHO || LIBERTO OPTIMO L. L. AGRICI LICINIANVS || ET PIVS. PATRONI. — Romae. Grut. 930, 10. Nota unius liberti duos patronos.

3011. A. IVNIVS. MACRINOR. L || NIGELLIVS A. A¹⁾ || V. S. L. M. — Regii. Silvestri *nella Raccolta del Calogera*. T. 6. p. 423.

1) Aquis Aponi.

3012. Q. CAECILIUS Q. L. PAPIA || SIBI ET LIBERTIS. ET LIBERTABVS. QVI SVNT COMMVNES CVM || CAECILIA Q. L. DIONISIA. ET POSTERIS LIBERTORVM ET LIBERTARVM. EORVM.

CAECILIA Q. L. DIONISIA || SIBI ET LIBERTIS. ET LIBERTABVS. QVI SVNT. COMMVNES CVM Q || CAECILIO Q. L. PAPIA ET POSTERIS. LIBERTORVM ET LIBERTARVM EORVM. — Romae. Grut. 964, 7.

3013. D. M || CLAVDIAE SAECLARI || V. A. $\overline{\text{X}}$. M. $\overline{\text{II}}$. D. $\overline{\text{V}}$ || TI. CLAVDIVS AVG. L. AVXETVS || PATRONVS PISSIMAE SIBI

FECIT. — Romae. Gorii *Xenia* p. 40, 44. Liberti libertorum saepe memorantur. vide Fabrett. p. 474.

3044. D. M || FLAVIAE RESTITVTAE || T. FLAVI AVG. LIB. BLASTI LIBERT. FECIT || TI. CLAVDIVS ONESIIVS CON. B. M. F. — Sine loco certo. Fabrett. 473, 421. Sed difficilior aliquanto est sequens:

3045. BENEFICIO NONIAE || D. L. NOTAE A || RVTILIVS A || D. L. ATHENIO || HIC SITVS EST. — Romae. Marini *Atti* 4. p. 253. ubi explica: Aulus Rutilius Athenio, libertus Auli, qui fuerat Caiae (i. e. matronae alicuius) libertus, hic situs est.

Liberti Deorum. Liberti Municipiorum, Collegiorum,
Factionum.

3046. I. O. M. IVNONI MINERVAE ET AESCVLPIO. DOMINO || SEPTIM. ASC. 1) HERMES. LIBERTVS || NVMINIS AESCVLPI. 2) HABENS || ORNAMENT. DEC. 3) || COL. APVL. ET AVG. 4) COL. EIVSDEM || V. P. — Cibini in Transilvania. Grut. 4006, 4. (Seivert. p. 74.)

1) Septimius Asclepiades explicandum ex Seiverti p. 144, 204. 2) v. Reines. p. 890. Cannegieter *Nom. Rat.* p. 66. 3) decurionalia. 4) Augustalis. Sic enim recte Seiverti typus.

3047. C. PVBLICVS || VIRVNENSIVM || LIB. ASIATICVS || FEC. SIBI ET LVPVLAE CONIVGI KARISSIMAE. — In Carinthia. Mur. 2052, 2. Virunum Civitas a Ptolemaeo memoratur. Mur. De *Publiciis* istis, libertis ex servis *publicis*, v. Fabrett. p. 435, 23.

3048. VENERIVS || COL. L. 1) FELIX || MAG. AVG. 2) SIBI || ET PLATORIAE APRVLLAE || CONIVGI ET SVIS || V. F. 3) || IN F. P. XXX || IN AGR. P. LXXXV. — Hadriae. Romanelli *Topogr.* T. 3. p. 345.

1) qui fuerat antea *ἱεροδουλος* Veneris, Coloniae libertus. 2) Magister cultus Latrium Augustorum, qui magistri fere erant libertini generis. 3) vivus fecit.

3049. * FABRICIAE || CENTONIAE || ARETHVSAE VXORI || OPTIMAE ET CHRISIMAE || FILIAE CARISSIMAE || FABRICIVS CENTONIVS || COLLEGIORVM 1) LIB || CHRISIMVS. — Brixiae. Ex Rubeo Fabr. 434, 43. Vide, ne suspecta sit.

1) scil. Fabrurum et Centonariorum, unde is sane mire Fabricius Centonius, et uxor Fabricia Centonia!

3020. TI. CLAVDIVS || MVNICIPII CELEIANI || LIB. FAVOR. V. F. SIBI || ET IVLIAE PVSILLAE || CON. SVAE ET SVIS. — Celeiae. Grut. 604, 6: cfr. Grut. 646, 4. D. M || MODERATO || LIBERTO || COLONIAE LINGONVM.

3021. D. M || L. AVILIO GALATAE || FACT. RVSS. LIB. 1) ITEM || IVLIAE C. L. AMPLIATAE || C. IVLIVS PRIMVS || PATRONAE B. M. F || SIBI POSTERISQ. SVORVM. — Romae. Marini *Atti* 4. p. 245.

1) Factionis Russatae libertus.

3022. D. M || L. ACVTIVS LEG || LIB. CLEMENTIA || PO-
RAEDIAE QVARTAE || CONIVGI CARISSIMAE || BENEMERENTI.
VIX ANN. XXVIII. — Neapoli. Mur. 1569, 3. LEG. LIB. Murat.
hic, ut alio loco 874, 6. (LIB. LEG. IIII) de Liberto Legionum prius
interpretatus est, quam tamen falsam opinionem postea ipse correxit.
(*Corrig.* Tom. IV. *praemiss.*) Sed eandem illam inscript. Neapolita-
nam p. 1288, 3. ita dedit:

D. M || L. ACVTIVS LEO. LIB. CLEMENTIA — quod HAGENB.
optime sic dilucidavit: *Liburná Clementia.* — *Lib. Leg. IIII.* in altera
est *librarius.*

Conliberti:

3023. A. MEMMIO CLARO || A. MEMMIVS VRBANVS || CON-
LIBERTO. IDEM. CONSORTI¹⁾ || CARISSIMO SIBI || INTER ME
ET TE. SANCTISSIME MI || CONLIBERTE. NVLLVM VNQVAM ||
DISIVRGIVM FVISSE CONSCIVS || SVM MIHI. HOC QVOQVE
TITVLO || SVPEROS ET INFEROS TESTOR DEOS || VNÁ ME
TECVM CONGRESSVM || IN VENÁLICIO VNÁ DOMO LIBEROS ||
ESSE FACTOS. NEQVE VLLVS VNQVAM || NOS DÍVNxisSET.
NISI HIC TVVS || FÁTALIS DIES. — Romae in columbario servo-
rum ac libertorum gentis Memmiae (1790). Marini *Atti* 2. p. 712.
Nota accentus v, c. *uná, ina.*

1) *χωροβίω.*

Matrimonium inter Patronos et Libertos:

3024. TI. CLAVDIVS HERMES || CLAVDIAM M. TI. FILIA.
DEMPOSVI (*sic*) IN LOCVM || PARENTIVM SVORVM. PATRO-
NAM OPTIMAM. ITEM CONIVGEM FIDELISSIMAM. CVM QVA
VIXI || ANNIS XXII. M. I. D. II. SINE VLLA AEMVLATIONE ||
INDVLGENTIA EIVS. CVIVS BENEFICIO FIDE ET || OPINIONE.
MIHI AD. QVISIVI. QVAM DIV VIXERO || TV AVTEM. OPTIMA
DOMINA SANCTISSIMA. OPTAREM || DEOS. VT TALE. EXSI-
TVM. MEVM. ALIQVI. MEORVM FACIAT || VIXIT ANNIS
XXXXVII. M. I. DIEB. II. — Romae. Donati 2. p. 398, 14.

3025. DIS. M || C. MVSONIO. NICOME || MVSONIA EVSTA-
TIA FECIT || PATRONO ET CONIVGI BENE||MERENTI. ET SIBI
ET SVIS. — Romae. Fabrett. p. 289. XX. Huiusmodi tituli fre-
quentes exstant. Variatur formula: *patrono eidem vel idem, isdem con-
iugi vel viro.* Longe rariores sunt, ubi libertus patronae maritus me-
moratur.

3026. D. M || VALERIA IRENE || LIBERTA PATRONO || ET
VIRO. B. M. M. VALERIO || PROCVLO FECIT ET SIBI ET SVIS ||
LIBERTIS LIBERTABVS POSTERISQVE EORVM. — Romae.
Oderic. p. 228.

3027. D. M || LICINIAE || FORTVNATAE || OPTIMAE || ET

SANCTISSIMAE || LIBERTAE ISDEM CONIVGI || T. LICINIVS ||
SENTIANVS || BENEMERENTI FECIT. — Romae. Maffei *Mus.*
Ver. 301, 12. ib. 6. ARESCVSA LIBERTA. ISDEM CONIVNX PA-
TRONO CARISSIMO.

3028. D. M || FABIAE APHRODISIAE || CONIVGI SIMPLICIS-
SIMAE || B. M. FELIX LIB. MARITVS. — E schedis Barberinis.
Fabrett. p. 289, 224.

3029. D. M || LVCRETIAE EVTYCHIDI || LVCRETIVS ADRA-
STVS || CONIVGI ET PATRONAE DVL||CISSIMAE ET SIBI ET
POSTERIS||QVE SVIS. — Romae. Fabrett. p. 290, 222. Qui omnino
de eiusmodi matrimoniis est consulendus. Vetita scilicet erant inde
a Severi temporibus; ea tantum exceptione: — *nisi patrona tam igno-
bilis fuerit, ut ei honestae sint vel liberti suae nuptiae, officio iudicis su-
per hoc cognoscentis.* L. 13. D. de rit. Nupt.

3030. D. M¹⁾ || MEMORIAE PERENNI. QVIAETI (sic) AETER-
NAE || TERTINIAE VICTORINAE FEMINAE || RARISSIMAE.
STOLATAE²⁾ QVONDAM ||

XAIPE NIKACI	{	SPIRITO (sic) INCOMPARABILI. TERTINIVS	TETIAINE NIKACI
		SEVERIANVS 7. LEG. II. AVG. CVM PATERNIA	
		VICTORINA ET TERTINIA TERTINA FILIS	

P. C. ET S. AS. D. — Lugduni. Grut. 563, 7.

1) ex Add. Holth. 2) manumissae quondam per stolae dationem, manumissionis ge-
nus veteribus ignotum explicabat Mazoechius *de Ascia sepulchrali* p. 30. castigatus a
Giovenatio *Aveia* p. CXI., qui tum ex Grut. 627, 9.:

3031. P. LARTIVS P. L || SAVFEIA A. L || L. LARTIVS P.
F || P. LARTIVS P. F || L.¹⁾ LARTIA A. D.²⁾ L || NEICIA THA-
LEA || RVFVS || P. LARCIVS³⁾ P. F. BROCCHVS || LARCIA P.
L. HORAEA ||

BONEIS PROBATA. INVEISA SVM A NVLLA PROBA.

FVI PARENS DOMINEIS SENIB. HVIC⁴⁾ AVTEM OBSEQVENS

ITA LIBERTATE ILLEI ME. HEIC DECORAT STOLA

A PVPVLA ANNOS VEIGINTI. OPTINVI DOMVM

OMNEM. SVPREMVS FECIT IVDICIVM DIES

MORS ANIMAM ERIPVIT. NON VEITAE ORNATVM APSTVLIT.

L. EPIRVS CHILO. VIAT. TRIB. PL. PRI. AC PI⁵⁾. — Labelli
Apuliae.

1) nota feminae praenomen. 2) Auli et Caiæ libertae. 3) nota, si lapis recte ex-
scriptus est, *Lartius* et *Larcus* pariter pronuntiatum. 4) marito. 5) quid haec sibi
velint, nescitur. Etsi longe aliter, quamvis vix ex *ἀντροπία*, singularem hanc in-
scriptionem exhibet Lupulus p. 346.:

P. LARTIVS. P. F. BROCCHVS || LARGIA. HORAEA. BONEIS. PROBATA ||
INVEISA. SVM. A. NVLLA || PROBA. FVI. PARENS. DOMINEIS. SENIBVS ||
HVIC. AVTEM. OBSEQVENS. EITA || LEIBERTATE. ILLEI. ME. A. PVPVLA ||
DECORAT. (sic) STOLA. LAETA. VIXI || ANNOS. VEIGINTI. OPTIMI || DO-
MVM. OMNEM. SVPREM. FVNESTA VIT. DIES || MORS. ANIMAM. ERIPVIT ||
NON. VEITAE. ORNATVM. AESTVLIT || EPIRVVS. CHILO. VIAT. P. P. P. B. M.
(an: Viator praetorum posuit benemerenti?) — Tum ex Mur. 148, 1. collegit (Giove-
natus), stolatam hic significare Victorinam libertam, antea Nicasin Graece dictam, ut
constat ex illis XAIPE NIKACI, iustis postmodum nuptiis iunctam fuisse patrono suo

Tertinio Severiano, a quo acceperit alterum quoque Tertinae nomen: stolatam itaque nihil aliud esse nisi *matronam*, ut Grut. 546, 5. *His terris tegitur AELIA matrona quondam*. Attamen constat ex Cic. *Philipp.* 2. §. 44. servas et meretrices, quum nubarent ingenuis, stolâ esse donatas.

L i b e r t i i m p i i i n P a t r o n o s :

3032. M AEMILIVS ARTEMA || FECIT || M. LICINIO SVC-
CESSO FRATRI || BENEMERENTI || ET CAECILIAE MODESTAE
CONIVGI || SVAE ET SIBI. ET SVIS LIBERTIS || LIBERTABVSQ.
POSTERISQ. EORVM || EXCEPTO HERMETE LIB. QVEM || VETO
PROPTER DELICTA SVA || ADITVM. AMBITVM. NE VLLVM ||
ACCESSVM HABEAT IN HOC || MONVMENTO. — Romae. Grut.
844, 4. v. Fabrett. p. 148. Salmas. ad *Capitol.* T. 1. Hack. p. 298.

3033. C. CAECILIVS FELIX || ET C. CAECILIVS VRBICVS ||
LOCVM. ITA VTI EST. CONCAMERATVM || PARIETIBVS ET PI-
LA COMPRAESENSIS. LONGVM || P. VI. LATVM P. VII S. CON-
SECRAYERVNT SIBI. ET || C. CAECILIO RVFINO. ET C. CAE-
CILIO MATERNO ET || LIBERTIS LIBERTABVSQVE. POSTERIS-
QVE EORVM. EXCEPTA SECVNDINA LIBERTA IMPIA || AD-
VERSVS CAECILIVM FELICEM PATRONVM SVVM || H. M. II.
N. S. — Romae. Grut. 862, 5. Murat. 1524, 6.

3034. D. M. S || FVFICIA C. L. NYMPHE || FECIT SIBI ET
P. VALERIO P. LIB || ADDMETO CONIVGI SVO || CARISSIMO.
IDEM LIBERTIS LIBERTABVSQVE SVIS POSTERISQVE EORVM.
EXCEPTO FORTE LIBERTO. CET. — Romae. Fabr. p. 449, 494.
Similia vide in Sepulchralibus et cfr. Bornii *dissert. de poenis libertorum
ingratorum apud Romanos*. Lipsiâe 1738. 4.

L i b e r t i n i :

3035. Q. TREBONIVS Q. F. CLA. ARISTO || EX PATRIBVS.
LIBERTINIS¹⁾ || SIBI ET SVIS. LIB. LIBERTABVSQVE || PO-
STERISQVE. EORVM. — Romae. Grut. 891, 8.

1) Libertinorum rarissime in Inscriptt. fit mentio. — Scita est Niebuhrii observatio (*Berliner Abhandlungen* 1822. 1823. p. 257.) „Nach 250 verschwindet der Schwarm der liberti auf einmal, so wie das älteroemische Namensystem so gut wie aufhört.“

HAGENBVCHII, MAFFEI, ERNESTII, REISKII,
SEGVIERII ET STEINBRYCHELII

E P I S T O L A E

ALIQVOT

NVNC PRIMVM EDITAE.

I.

Viro illustrissimo Marchioni
SCIPIONI MAFFEO

I. GASPAR. HAGENBVCHIVS.

S. P. D.

Verbis blandis, quibus, qui ad viros principes literas exarare instituunt, uti solent, auribus tuis, Marchio illustrissime, insidiari nolo. Tanta est apud bonos omnes virtutum tuarum et eruditionis tuae praestantissimae laus et commendatio, tanta nominis tui toto orbe celeberrimi apud me caritas et reverentia, ut erepto nobis cheu! Bouhierio, virgula quadam divina hanc laeter suppeditatam esse occasionem, qua tuae, summi viri, amicitiae fores mihi patere incipiunt αὐτοπαται.

Epistolas Epigraphicas ad te, antiquitatis eruditae statorem atque vindicem egregium, mittere audeo duabus potissimum de caussis: et quod liberalitate tua, quam pagina 605. merito collaudavi, sum provocatus: et quod maximam partem ad magnum quondam amicum tuum, sed et meum, τὸν μακαρίτην Bouhierium sunt scriptae. Quod si tantum tibi ab occupationibus gravioribus studiisque severioribus otii sit, ut nostra haec mansuetiora levioraque legere non fastidias, eruditissimas observationes, quibus minus bene cogitata et literis consiguata emendabis et castigabis, mihi per communia Musarum sacra te, si pateris, obtestanti noli invidere; cuius voti si fuero damnatus, *sublimi sidera vertice ferire* mihi videbor.

Inprimis de saxo Veronensi, ad quod pag. 521. init. quaedam sum commentatus, edoceri vehementer cupio.

Pagina 114. elucubрати *de Siglis Graecorum* opusculi Graecum Gruteri saxum metricum 672, 13. ita restituis, ut de tuo consensu mihi gratuler: neque enim ab invicem abimus, nisi in ultimae vocis modo. Pro ΒΙΩΣΑ seu ΕΒΙΩΣΑ, quod et Cl. *Wesselingio* in mentem venisse p. 279., participium ΒΙΩΣΑΣ tibi placet: quem dissensum nonne discordiam concordem potius, quam *concordiam discordem* licebit appellare? Fuere Graeci quam qui maxime φιλομέτοχοι; sed et verbum finitum, nullum in saxo legatur toto, commode potest stare.

Ibidem post explanationem obscuritatum siglorum Graecorum limatissimam p. 115. ad carminis legem atque ductum formae pristinae studuisti red-

dere inscriptionem Gruterianam 599, 3. nemini ante nos tentatam: quam, emendatione tua nondum mihi cognita, restituere sum conatus in epistola ad Ill. Blaurerum meum p. 85. Quid tibi nostra conferenti videatur, liberrime profer, sique tua minus ab editis abire videbuntur, praefer.

Pag. 86. monumenta Graeca *, seu denariorum siglam habentia brevitate admirabili coniungens, *Praeclarissimus*, inquis, *amicus heu praecoci nimis fato raptus*, Ioseph BIMARDIVS, A et B. mille et duo millia vertit in Cl. Muratorii collectione p. 809, 4. „Quod ibi legitur epigramma Graecum, versu inprimis secundo, pessime habitum, a Muratorioque depositum, aliis praeterea mendis obsitum est pluribus: in quibus repurgandis non modo Bimardum vires defecerunt, sed et Muratorium in tractandis Graecis inscriptionibus admodum infelicem et parum peritum, successus destituit. Neuter vidit, saxum esse ἑμμετρον. Sunt vero versus iambici trimetri: quos nitori suo et numeris sic reddi puto posse:

Ἥμην στόλαρχης Ποντικῶν νεῶν ἐγὼ,
Ὀξηρέτοις πτέρυξιν ἡγαπημένος
Ἀνὰ στρατὸν Κρισπεῖνος ἐνκλεῆς ἀνὴρ.
Ῥάβεννα δ' ἦν μοι πατρὶς ἀρχαία πόλις.
Ἔγνως τίς ἦμην, καὶ ποῖος γένος κυρῶ.
Λοιπὸν φυλάσσου, μὴ τῷ ἐνθήσης τάφῳ,
Δίκην θ' ὑφέξης παρανόμου τυμβωρύχου,
Φίλω τε δώσης * B. καὶ τῇ πόλει * A.)

Versui octavo metri ratio pulcre constat, si eum subtractis in metiendo siglis * sic efferamus:

Φίλω τε δώσης δὲς, καὶ τῇ πόλει ἀπαξ. Scil. *. seu δηνάριον χίλια. quod hoc fine adposui, ut ipse tuam mihi sententiam, id est verum ipsum dicas.

ΟΞΗΡΕΤΟΙΣ ΠΤΕΡΥΞΙΝ habet metaphoram de navibus et avibus reciprocari maxime solitam. Ὀξηρετος (eadem ratione compositum qua ἐπήρετος) in Lexicis Graecis adhuc non comparuit. Notum autem est, ὀξύ et acrem notare et celerem. Virg. *Aen.* 5, 116.

Velocem Mnestheus agit acri remige Pristin.

Vel ex Cyziceno Bimardi tui marmore Graeco si Muratorius meminisset ΝΕΝ, navium Attice significare ab ναῦς, non tantum templorum ab ναός, ad saxum Veronae, in museo publico. Ex Marchione Maffei datum 823, 7.

VETERANO EX NEOFYLACE

non adnotasset, „Ex Neofylace, hoc est, qui antea fuerat Templi Custos, tum militiae addictus, Veteranus evaserat, nisi heic cognomen alicuius navis habeatur,” neque *Ind.* 3., ceu sacrorum minister ab eo esset positus Neophylax seu Templi Custos 823, 7. Νεωφύλακα, ναοφύλακα templorum custodem, tantum norunt Lexica Graeca²⁾: eadem νεωφύλακα navium

1) legitur nunc in Cl. Iacobsii *Anthol. Palat.* T. 2. p. 821, 204., ubi v. 2. e Dorvillii emend. longe melius sane dedit: ἑξηρετοις πτερυξιν ἡγλαϊσμένων. tum v. 5. τίνος γένους. v. 7. παρανόμως τυμβωρύχων.

2) etiam Schneiderus in νεωφύλαξ.

custodem prorsus ignorant. Haud abludit, quod in Hesychio legitur *Νεωρός, νεωροφύλαξ*.

EX NEOFYLACE pro NEOPHYLACE eadem plane scribendi ratione, qua in eodem lapide Veronensi versu antepenultimo FILETE, aliaque cum primis a *φίλος* derivata, longe plurima, *ὅσα κόνις*, eandem orthographiam τοῦ F pro PH servant. Vid. quae in commentario ad lapidem Turicensem pag. 575. dedi.

Aut vehementer fallor, aut in lapide Ravennate apud Mur. 831, 6. versus quarti lacuna eodem *Neophylacis* nomine expleri et integrari debet:

NeophYLAX. IIII. FORTVNA.

Plura exponere verecundia prohibet, ne primo hoc literarum mearum aditu molestus nimis sim, nimisque importunus. Vale, inlustrissime Comes, cum Achate tuo nobilissimo SEGVIERIO, et in eorum me numero existima, qui tua in rem literariam, maxime antiquariam, merita praeclarissima ex animo suspiciunt. *Turici* Helvetiorum. Ipsis Idibus Novémbribus. MDCCXLVII.

II.

Verona 7. Xbre 1747.

Illustrissimo e dottissimo Signore!

Non posso dire con quanto piacere abbia ricevuto la sua gentilissima lettera, e il prezioso regalo del suo bel libro. Di questo non ho veduto ancora se non que' luoghi, ch'era necessario per rispondere a' suoi quesiti, perchè ho voluto far risposta subito. Dalle poche pagine, che ho vedute, ho però raccolto quanto ella peschi fondo nella erudizione, e di quanto ingegno e sapere sia fornita. Io fuggo le corrispondenze, e perciò più amici ho perduti, ma a ciò mi sforzano gl'impacci che ho, e la debolezza degli occhi miei, trovandomi in età di 73 anni. Con Lei però mi sarà sempre carissimo aver commercio, purchè mi dia licenza di scriverle per altra mano, non senza pena scrivendo questa di pugno.

A' quesiti da lei fattimi rispondo con libertà nelle carte a parte; ma mi riporto sempre al giudizio suo. Confesso con rossore, ch'io non avea notizia della sua persona, nè avea veduto, quanto ella ha dato in luce. Sono stato per assai tempo lontano da ogni studio d'antichità, singolarmente per vederla in oggi sì maltrattata. Non so ch'altro soggetto si trovi capace, com'ella è, di risolvere, di emendare, di tradurre un' iscrizione Greca in versi. Dopo Fabretti, Torre, e Buonarroti l'antichità giaceva. Montfaucon era dotto, ma non in questi studj. Unicamente il Sgre Annibale Olivieri di Pesaro ha scoperto qualche cosa, ed ha ingegno, e sapere atto a questo.

Ma come mai ella non è presa da curiosità di veder l'Italia? Creda, che senza vedere le pietre medesime, si parla sempre all' oscuro. Lo riconosca in Reinesio, ed in Muratori, che se bene in Italia, le ha però prese tutte da schede, o da lettere. Se verrà a Verona, io Le offro una piccola stanza in mia casa. Vedrà una raccolta, che ne ha cento di Greche. Sarà accolto, e servito; ragioneremo a piacere, il che scrivendo non si può fare.

Le mando il prospetto della stampa, che finalmente hanno voluto, ch'io faccia. Non lo mando, perch' ella si assocj, poichè a Lei il libro sarà donato senz' altro, ma se qualche libreria, o qualche soggetto in Zurigo, o nelle altre città dell' Elvezia volesse dare il suo nome, facciano capo a lei.

La prego mandarmi il catalogo di tutte le cose, ch'ella aveva finora stampate. Io per via di Bergamo vedrò di spedirle subito la mia Verona illustrata, dov' è anche il Trattato degli Anfiteatri.

Il Sgr. Segurier è Gentiluomo di Nîmes, ma non ha caro di esser detto Nobilissimo, non essendo di quella casa, ch' ebbe un gran cancelliere. Essendo io in Nîmes, l'anno 1732, facemmo insieme una tale amicizia, ch'egli per seguitarmi abbandonò la patria, e la sua casa, nè per quanto l'abbiano richiamato, ha mai voluto consentir di lasciarmi. Egli è un uomo meraviglioso; sa d'ogni cosa. Il suo studio principale è la Botanica, nella qual materia ha dato fuori due bell' opere. Io lo amo più che figliuolo; mi è in ogni cosa di grand' aiuto; disegna benissimo. Egli le rende grazie, e la riverisce distintamente.

Una cosa bisogna ch'io le dica con mio dispiacere. Quando ier l'altra sera mi fu portato il suo libro, gli amici ch'erano da me, vedendo nel frontispizio *ad celeberrimum Corium*, si misero tutti a ridere. Non creda, ch'io abbia mal animo contro di lui, che non l'ho contro persona del mondo, anzi i libercoli scritti da lui contro di me, secondo il mio costume non gli ho letti. Ma in Italia, e in Firenze egli è assai in ridicolo dopo le incomparabili stravaganze, ch'egli ha scritto su l'Etrusco; non si sono per verità vedute pazzie simili dopo che c'è libri.

Io mi portai l'anno 1721 a Firenze, e vi stetti quasi due anni. Quest' uomo, che serviva allora il Sgr. Ferrante Capponi, e insegnava i primi rudimenti a' suoi figliuoli, avea poco innanzi principiato a copiare le iscrizioni di Firenze, che sono tutte di Roma. Venne da me, mi pregò a dargli qualche lume, e ad andar con lui alla villa Strozzi; quivi gl' insegnai a legger molte lapide ecc. Dolendosi di temere, che fossero già stampate in Fabretti, gl' insegnai a farsi un indice di Fabretti, e di Sponio; poi me ne feci fare una copia anche per me, che conservo ancora scritta di sua mano. Dicendomi che volea dar fuori tutte le iscrizioni di Firenze, lo avvertii, che guardasse bene, perchè ve ne ha molte di false. Mi rispose, che in ciò non volea errare, ma gli conveniva stamparle tutte, come ha poi fatto, mischiando alla rinfusa le buone, e le cattive. Ma un' altra cosa gli suggerii, ch'è stata la sua fortuna. Gli dissi, che stampasse i bassi rilievi antichi venuti già di Roma a Firenze che son moltissimi, e facesse far le spese a Cavalieri, e Personaggi, uno per ciascheduno, e vendesse poi i libri a suo profitto, ed io diedi subito l'esempio. Così fece, e continuò poi, con che si è fatto ricco di povero uomo ch'egli era. Questo l'ho molto caro; ma egli mi disgustò poi in molti modi, e finalmente io nelle Osservazioni letterarie parlai con derisione delle sue chimere Etrusche, com'anco di quelle di Monsù Bourguet. Ma le accerto dinanzi, che non per mal animo feci questo, ma unicamente, perchè l'Europa non credesse, che tutta Italia fosse così cieca di prestar fede a tali sogni, e a falsità così manifeste, che pare-

van dette per mettere in ridicolo lo studio dell' antichità. Anche il buon Leichio ha scritto, che Gori è *Antiquariorum Princeps*, il che ha fatto rider tutti. Se è Principe, chi ha dato fuori inezie moderne, e mal lavorate, asserendo, che son più antiche di Roma, e di Troia, quanto ridicolo non diventa lo studio dell' antichità? Ha egli fatto mai altro che copiare, e che dar fuori ciò ch' altri ha detto, e scritto? e chi volesse prendersi cura di far catalogo de' suoi errori ecc. (*sic*). Tutto questo a lei in confidenza, assicurandola per altro, ch' io son pronto a fargli ogni bene, se occasione me ne viene. Ella mi conservi la sua grazia, e mi creda sempre, e di tutto cuore

suo divotissimo. obbl. Serv.

SCIP. MAFFEI.

P.S. Mi era dimenticato ciò che più mi preme. La prego osservare le mie sigle Greche, e le *Antiquitates Calliae*, e da buon amico avvisarmi degli errori, che vi scoprisse. In queste materie non c'è chi si possa presumere esente da errori¹⁾. Alle sigle ne ho già alquante da parte per aggiungerle.

Risposta a' Quesiti.

Ad 1um.] ARI in inscriptione illa Veronensi Grut. 890, 14. nihil diceret, aut quidvis aliud diceret, quam a *rationibus*; RI enim pro *rationibus* neque Romanum, neque antiquum compendium est. Lapidem in Museo, quod publicum volui, triginta abhinc annis dedicavi, et omnium oculis patet. Praefero ARK. et ita eum edidi in *Verona Illustrata* p. 355.

Ad 2um.] Gratulor mihi de consensu tuo in versione carminis Grut. 612, 13. Ego *βίωσας* scripsi, ut responderet praecedenti *πλήσας*, sed in idem recidit.

Ad 3um.] Gruteriani distichi 399, 3. rescriptionem ac versionem tuam laudo. De mea quid proferam? Nostri Codicis legem, *Ne quis in sua causa iudicet*. *Βασιλεὺς* in *βασίλεις* non mutavi, quia de Honorio intelligo Imp. Occidentali; qui eo anno ipso leges promulgavit Romanas. Arcadius in Oriente degebat, nec de honorando Aemiliae Praeside cogitabat. *ΑΙΜΙΛΙΟΥΣ* et verba reliqua a me concinnata Gruterianis magis videntur inhaerere.

Ad 4um.] Optime minoribus literis scripsisti versus Muratorianos 809, 1. Pro versibus non agnitos asserere non possumus, quum quivis a capite resumatur, quod Graeci lapides praestare non solent, et quum Muratorius ibidem *versus* ter appellet. Nec eos dicerem *mendis obsitos pluribus*. Vtina maiori longe, et maioris momenti mendorum numero alia plura in ea collectione Graeca monumenta non compareant! Versu secundo *ὀξηέτμοις* num pro Graeca dictione haberi possit, ambigo. Omnia, puto, ex *ὀξὺς* composita *υ* servant. Ambigo quoque, an *acutos* vel *acres* apte vocare possimus remos; *acri remige* dixit Virgilius, sed non *acri remo*. Aptius sic posset emenderi:

1) Honestissimam hanc confessionem Viri in isto studiorum genere summi, meam quoque facio; et quis cordatior suam non iam dudum fecit? Similia saepe in Hagenbuchii et Schoepflii praesertim epistolis invenimus. Tu confer Celsi *Medicinae Lib. VIII. C. 4. p. 439. ed Targae. Veronae. 1810. ORELLIUS.*

Ἐξηρέτοις πτέρουσιν ἡγλαῖσμένος

sex remorum alis laetus vel ornatus; nosti Homericeum *Odyss. B.* de alitibus ἀγλαῖσμενος πτερύγεσσιν. Iudicio tuo omnia submitto. Ingeniose legi metricae impositam etiam multam subiicis, sed ἀναξ numeralibus dictionibus quomodo accensebimus, et cum denariis sociabimus?

Ad 5um.] Maximi Neophylacis inscriptionem vulgavi in *Ver. Illustr. P. 1.*, sed ad pag. 339. inconsiderate dixi *soldato ch' era stato prima custode d' un tempio*. Nimiam in hoc mihi fidem habuit Cl. Muratorius 823, 7. et errorem meum, ubi aliud agebam, commissum iteravit: nam si Maximus *veteranus* erat, aetatem profecto in militia triverat, et non in sacris aedibus custodiendis. De voce militari quoque, et maritimo sensu adhibita auctoritas pulcherrima mihi praesto est. Vlpianus *D. Lib. 4. Tit. 9. §. 1.* *sunt quidam in navibus, qui custodiae causa navibus praeponuntur, ut ναοφυλάκες et diaetarii*. Muratorianam 831, 6. N...YLAX optime supple *NaophYLAX*, sequitur enim III. hoc est Quadriremi *Fortuna*. Eam vocem in margine adieceram, ubi primum legi^{*}).

III.

Viro illustrissimo Marchioni

SCIPIONI MAFFEIO

I. GASP. HAGENBVCHIVS

S. P. D.

Thesauri regii Parisiis custodem plurium disciplinarum apprime gnarum, Cl. Hardonium, utrum doctrina an comitate magis laudandum diceres, nesciebas ad Apostolum Zenum scribens p. 101. *med.* Ita lectis ego literis tuis, auro omni mihi contra caris, utram rem magis collaudem, nescio: tuamne eruditissime respondentis celeritatem; an magnifice me donantis liberalitatem? Vtramque depraedico. Illam non modo insigni tua me complectendi comitate, sed etiam admirabili doctrinae tuae copia coniunctam amavi quam maxime. Hanc nisi exosculer, hominum homo ingratus vivam. Habeo vero et ago tibi gratias, quas mereris, id est summas. Ingentes enim universus orbis literatus tibi debet, qui a TVIS tandem te adduci es passus, ut animum serio adpelleres ad edendum insignem monumentorum antiquorum Thesaurum: cui, si prodibit, atque adeo, quum prodibit, (nam proxime proditurum esse spem nobis facis certissimam) accipiendo primus apud nos nomen darem meum, nisi largitas tua munifica in sociorum

^{*} Si vere haec scripta sunt de Mur. 831, 6. atque adeo quum vere scripta sint — cur enim rem doctissimo Maffeo facillimam non credam? — qui factum postea est, ut in Addendis demum ad *Mus. Ver.* p. 485. a. monitore opus fuerit, qui Maffeo ostenderet, quae contra eum de *ascia* disputavit Muratorius in Tom. I. *Inscr.* fine? Hòc monitore quid fingit Maffei sibi opus fuisse, qui iam antea p. 166. a. ex Mazochio citavit Muratorium *Nov. Thes.* p. 538.? — HAGENBVCH.

seu subscribentium numero me habere nollet. Ill. Bläurero a Wartensee in sermone familiari invitamentum tuum benevoléntissime ad me missum quum legendum darem, nullum precibus meis locum relinquens ipse sine mora, ut est literarum optimarum non modo amantissimus, sed et callentissimus, hunc Maffei librum Bibliothecae civium Turicensium, cui tanta cum laude praeest, me comparare iussit. Clarissimus quoque apud Argentoratenses Professor, Io. Dan. Schoepflius, a me per literas monitus dando nomine suo praeclarissimi operis editionem se promoturum rescripsit. Duo ergo auros Venetos Augustino Carattonio Veronae solvi curabit Pestaluzius noster, alterum Bläureri, alterum Schoepflii nomine. Qui reliquarum Helvetiae civitatum bibliothecis publicis praefecti sunt, Maffeiā eas opere ornari velle, despero: ita literae amicorum, quos in locis istis habeo, silent. De bibliothecis in Helvetia privatis ecquid sperem? Quis comparabit? »*Vel duo vel nemo. Turpe et miserabile . . .* Gaudeant Labeonibus suis coëmptionalibus. Sordent plurimis apud nos literae omnes, non humaniores tantum, quia nullas didicerunt. Si qui sunt, qui oppido pauci sunt, qui *les belles lettres*, Inscriptiones antiquas cet. ament, eas fatentur *εἶδος μὲν ἀγέλεας*, at *ἀναίδεους* esse usque clamitant.

Tὸν πᾶν Bouhierium nondum eluxi, et vix elugebo unquam, illuc profectum unde negant redire quemquam. Accepta tamen abs te epistola mihi eum rediisse, eum mihi revixisse quodammodo existimare coepi, meumque ita maeiorerem, quem nullo consolabilem modo putabam, ipse mihi levo. Quum enim illum annos habentem LXXIII. amissem, MAFFEI iam favore et patrocinio uti incipio, totidem annos nati, ut scribis; id quod me vehementissime movet, ut pro Tua incolumitate DEO O. M. supplex vota faciam.

(Reliqua huius epistolae pagg. 36. forma quarta minutis literis scripta, publici iuris facere non queo; neque enim id patiuntur redemptoris rationes.)

IV.

Perillustri et eruditissimo

G A S P A R I H A G E N B V C H I O

S. P. D.

SCIPIO MAFFEIVS.

Grandemente desidero di sapere, se VS. Illustrissima abbia mai ricevuta la mia, che io le scrissi in risposta della gentilissima e dottissima sua, e in ringraziamento del prezioso dono del suo bel libro. La spedii per terza mano, nel qual modo spesso le lettere si perdono. Faccio prova della fedeltà delle poste con spedir questa direttamente. Ho saputo dallo stampatore, ch' ella ha mandato tre zecchini per tre nomi di associati all' edizione del mio Museo. Ella sappia però, ch' io non voglio computar lei fra questi, perchè a lei voglio, che il libro sia presentato in dono. Terminata però la

stampa, gliene saranno spedite quattro copie, la prima delle quali sarà da me regalata a lei, le altre tre saranno per la contribuzione ricevuta. Non le ho spedito la mia *Verona illustrata*, come le scrissi di voler fare, perchè due eruditi giovani Sassoni, che passarono di qua, e ch' erano stati a visitarla in Zurigo, mi dissero ch' ella già l' ha. Ho veduto in questi giorni il terzo tomo Etrusco del Gori, e mi son consolato per non averci trovate dentro quelle bizzarrie, che sono ne' due primi, anzi osservandolo molto più cauto, e con molte buone cose; veggo però che la critica da altri fattagli gli ha giovato, e l' ho caro, perch' io altro non cerco, che di ripurgare quanto sia possibile lo studio dell' antichità, e d' evitare che altri nol metta in ridicolo, come pur troppo altri prendea motivo di fare dalle visioni e stravaganze pubblicate in quest' ultim' anni sopra la lingua Etrusca. Tutte le ingiurie, che il Gori ha stampate contra di me, non potranno fare ch' io non l' onori, e non lo aiuti, quanto sarà possibile, perchè corregga le inaudite chimere, ch' egli prima ha date fuori. Nell' opera, che ora si stampa, lo nomino con lode. Io scrivo in Italiano, perchè son certo, che all' infinita sua erudizione non mancherà la perfetta cognizione di questa lingua. Così scrivo anche in Inghilterra, e in ogn' altra parte, avendo per certo motivo fortissimo preso quest' uso da alquanti anni in qua. Mi conservi il suo affetto, e mi partecipi in che al presente si occupi, essendo certo, che qualche altra bell' opera vorrà dar fuori. Con tutta distinzione mi professo di VS. Illustrissima.

Se la mia lettera le è capitata, la prego dirmi, se le mie risposte a' suoi quesiti le aggradino, e degli errori, che trovasse in esse la prego avvertirmi, non potendomi esser fatto maggior piacere.

Verona 6. Marzo 1748.

div. umillo ~
SCIP^{to} MAFFEI.

V.

Verona 2. 8bre 1748.

Carissimo Amico!

Non senza rossore vi scrivo, perchè ho vergogna di non aver risposto ancora alla vostra eruditissima lettera. Ma la lettera è un libro, e non ci si può adeguatamente rispondere se non con altro libro; quale ora m' è impossibile di comporre, perchè la mia stampa, che si fa in casa mia, m' occupa continuamente; ed ho più altri impacci, che appena mi lasciano tempo nè pur per essa: e la salute, e gli occhi non mi permettono d'applicare a lungo. Non vi ho prima d' ora detto tanto, perchè volea pur rispondere almeno ai principali capi, e più volte ho incominciato, ma non ho mai potuto proseguire. Vi dico in compendio, che stimo grandemente la vostra erudizione, e penetrazione. Non convengo in tutto, ma posso ingannarmi. Il vostro maggior libro è da me lodato continuamente, perchè contiene molte ingegnose, e dotte osservazioni. Più cose ha, nelle quali non mi accordo, ma, come ho detto, può avvenire per difetto mio. Mi sovviene, dove chiamate

lo stile di Fabretti orrido, e incolto, e barbaro, e solecizante: il che veramente non posso approvare. Qualche fraserella, che vien dal costume di scriver correntemente per le Congregazioni di Roma, e qualche solecismo ancora; ma in questo cadiamo qualche volta tutti, che scriviamo Latino; e non da questo si dee far giudizio, ma dal corpo, e dall' uso più frequente. Il suo Latino per lo più è sano, e grazioso, e spedito. Nella Latinità gli Italiani dissentono assai dall' altre nazioni. Quelli di essi, che scrivon male, scrivono peggio di tutti; ma quelli, che scrivon bene, hanno qualche cosa di più degli altri. Accusate in Fabretti *remasticata*, ma siccome da *mando* si fa *remando*, così da *mastico* pare potersi fare *remastico*. *Remansus* fa equivoco col participio di *remaneo*. Accusate *octuagenarium*, ma si ha *octuagies*. Nè dico per questo, siano da imitarsi queste tal cose. Voi dite qualche volta con più altri Oltramontani *ad te dare sustinui*, che alle nostre orecchie sommamente spiace. Dite *occisissimam*, che da noi non si passerebbe. Ma quello che nel vostro libro sembra più strano, è il continuo incenso, e le somme esaltazioni di quel vostro amico. (*Gori.*) Qui si dice, ch' egli vi abbia affatturato, e che non da altro, che da arte magica, possa esser provenuto l'ammirar così eccessivamente un' uomo che non ha mai saputo far altro, se non copiare, in che è stato diligente, ed io ne l' ho lodato, ma di suo non ha mai fatta un' emendazione, una spiegazione, — e che ha dette pazzie così straordinarie, che non sarebbero credibili, se non si vedessero. È noto in Firenze, che figurini di metallo fatti a posta per burlarlo, gli ha giudicati più antichi di Roma. Di Greco non ne sa quasi niente, essendosi sempre valso delle traduzioni degli altri. Stampando le sue congerie, è diventato molto ricco di poverissimo che era; questo dovrebbe bastargli. Tutto ciò che nella vostr' opera voi dite contra di me, vien creduto l'abbiate fatto per piacere a lui. Io ho (si crede) scoperto molte e molte cose, e tutto ciò non ha meritato osservazione alcuna. Voglio ancora dirvi, che tutti i luoghi, dove mi accusate di aver mal lette le iscrizioni di Vienna, vi converrà rifargli, perchè ho fatto ora, che Marinoni, Furlusia, ed altri le osservino, e si trovò, che dicono chiaramente, com' io le ho stampate. Così il *Silumio*, così. (*sic.*) Veramente errore è dove per SENTI APER si ha nel mio libretto SENTIA. Come ciò sia venuto, non saprei dire, poichè nella mia prima copia sta APER, ma questo basta per confondermi. Scusatemi se scrivo in Italiano; la mia nuova opera è però in Latino. S' io non fossi così vecchio, verrei a trovarvi, giacchè voi non potete venire a trovar me. Voi siete l' unico, col quale volentieri conferirei, quant' io scrivo in questa materia. Voi siete in età florida, ed io in quella, che vacilla nella memoria, tanto necessaria. Vi prego volermi bene, e scrivermi. Sono di tutto cuore

il divotiss. v. Servo

SCIPIE MAFFEI.

Non so, se abbiate le mie Osservazioni letterarie, tometti sei. Se non le avete, procurerò di mandarvele subito. Mi sarebbe caro leggeste il capo primo del tomo sesto.

VI. (Legge primum VIII.)

Verona 11. del 1750.

Carissimo Amico!

Rispondo subito alla gentilissima vostra. Mi spiace sommamente, che non vi sia stata spedita la copia del mio *Museum*, ch' io sono in debito di presentarvi; di quest' errore gran doglianza ho fatto co' direttori della stamperia. Dimani si consegnerà il libro allo speditore, acciocchè per via del Sig. Pestalozza di Bergamo vi sia trasmesso; ma queste condotte sono così lente, che vi arriverà, quando Dio vorrà. Ci unirò anche qualch' altra mia operetta, ma se potrò unirvi li sei tomi delle Osservazioni letterarie non so, perchè mesi sono mi fu detto che d' alcuni tomi non ce n' era più veruno. Desidero per altro grandemente, che vediate in essi quanto ho scritto in materia d'Etrusco, per redimer l'Italia dalle incredibili pazzie, che in tal materia si son divulgate; exempli gratia, che le anticaglie Etrusche, quali son tutte dopo il dominio de' Romani in Toscana, siano più antiche di Roma, e di Troia.

Mi son carissime le vostre critiche osservazioni sopra le mie opere, supponendo però, che non vogliate pubblicarle con la stampa, perchè in tal caso non sarebbero più amorevoli, e confidenti suggerimenti. Rispondo pertanto alle più importanti.

Il mio mezzo Dittico (*Mus. Ver. p. 110.*) non è mai stato stampato, nè veduto da letterato alcuno. Con verità ho dunque potuto dire, che *viderat nemo*. Che il mio Console sia l'istesso del figurato ne' Dittici del Vittemio può essere, e non essere. Il libro del Vittemio io nè l'ho, nè l'ho avuto mai; quando lo citai trent' anni fa, l'avrò veduto in qualche libreria, e troppo sarebbe, che avessi dovuto ricordarmi dell' ornamento suo del capo. Non dico nel mio libro, che in nessun altro ciò si veggia, ma *in alio nulla conspiciere memini*: il ché era verissimo. Veggo dalle mie citazioni, che gli spettacoli rappresentati in quel del Vittemio sono molto differenti dai miei, onde non basta una simil beretta per asserire, che il Console è quell' istesso.

Che si trovi scrutinando qualche solecismo nel mio Latino non mi dispiace tanto, quanto se potesse dirsi, che la mia Latinità in corpo non sia pura, e buona. Qualche solecismo si trova da opporre a chiunque ha scritto Latino, ma pochi solecismi sono, de' quali non si possa addur difesa. Ho detto *intermediant* (*Mus. Ver. 486.*), ma c'è il verbo *mediare*, e c'è *intermedius*; e tanto basta per chi scrive d' una materia, e non fa un componimento rettorico. Pare che abbia detto *emanata*, ma nella mia cattiva copia sta *emissa*. Per altro Plinio ha detto *saniem emanantibus*, usandolo attivamente. Ove ci ha *perventum*, dite bene, che va *pervenisse*. Mi sarà caro, che consideriate tutto il mio Latino, e mi avvisiate, ovunque si trova difficoltà, perch' io non ho tempo, e mi conviene far tutto in fretta.

Col Muratori contrastai già, perchè non avendo lui curato di veder le iscrizioni originali, asseriva esser l'istesso il prenderle da schede. In confertina ostinata di ciò ha stampato (come voi dite) *nullum se discrimen statuisset inter epigrammata adhuc in lapidibus existentia, et quae in suis li-*

bris veteres, quae in schedis recentiores nobis servaverint. Recitate queste sue parole voi soggiungete; *consilium hoc tantum abest, ut* *damnem, laudo potius.* Non dovevo dunque credere, che voi approvaste tal suo parere? Dove ho io detto che voi crediate *nilil discriminis statuendum inter cet. et quae ex aliorum schedis flagitiose saepe corruptis cet.*? Non ho mai pensato tal cosa. La mia disputa col Muratori era, se sia inutile il cercar di vedere le stesse pietre, o se sia l'istesso vellefi delle raccolte MSS. o di copie. Vedo ora, che voi avevate altro in mente, scrivendo quelle parole, ma non potevo pensarlo, e non so come a ciò si riferisca Eunapio e Proeresio, de' quali ivi Muratori non parla p. 115. 2. Quanto al dar io iscrizioni prese da Mss. non potrei farlo, perchè non le ho mai ricopiate; non le darei, perchè non ci ho fede.

Dove dico p. 159. *tam magnus numerus nondum apparuerat*, è sproposito, e ben si corregge da voi.

Non ho tempo di ragionar a lungo con voi, come desidero. Della dotta vostra opera sopra il Dittico di Brescia già vi scrissi le dovute lodi. Conservatemi la vostra grazia. Mi convien' ora pensar a tutt' altro che iscrizioni, ma riceverò sempre con gran piacere le vostre osservazioni.

Vostro div. obbl. serv.

S C I P E. M A F F E I.

VII.

Ad illa Col Muratori contrastai già sic respondet Hagenbuchius:

Praefationis Tuae paginas VIII. fin. et VIII. init. qui legit, de verborum Muratorianorum laudatore (Hagenbuchio) mitius Te, quam de Muratorio ipso sensisse, non putabit. Quam vellem, Tua illa *ab alio etiam nuper Epist. Epigr. p. 84. laudata* ex praefatione hac exulassent; qui certe pannus purpurae Tuae intexi non debebat. Meam enim Muratorii verborum laudationem in alienissimum Te sensum rapuisse, quia ex superioribus meis literis meis nondum pervidisti, planius etiam docebo. *Vedo*, inquis, *ora che voi — parla p. 115, 2.* Potuisses, immo debuisses rem hanc omnem tam animo cernere, quam quae oculis cernuntur. De quam inscriptione Muratorius p. 115, 2. loquitur? An de videnda adhuc in tripode vetusto? An de conservata in schedis recentioribus? Neutrum dices: sed de ea, quam Herodotus L. 5. C. 59. memoriae posteris prodidit. Hac occasione merito usus Muratorius consilium suum, inscriptiones, quas in libris suis veteres nobis servassent Thesauro suo inserendi, his verbis exponit: *Vetustissimas omnium puto Inscriptiones in sacris donariis positas, hasque nummis antiquitate praestare. Istarum specimen ex antiquis scriptoribus huc inferre decrevi. Nullum enim discrimen statuo inter epigrammata adhuc in lapidibus vetustis existentia, et quae in suis libris veteres, aut in schedis recentiores nobis servavere.* De hoc consilio suo Muratorius non modo in praefatione siluit, sed per totum Thesaurum suum usquam alibi eum quidquam non memini monere. Scriptor Epistolarum epigraphicarum hoc Muratorii consilium p. 84. laudaturus, de quam agit inscriptione? Neque de

invenienda adhuc in lapide antiquo, neque de hausta ex schedis recentiorum: sed de Proaeresii, quam Eunapius in eius vita nobis servavit. Si Muratorius consilium suum ad 115, 2. expositum esset secutus, Proaeresii inscriptionem ex Eunapii libro in Thesaurum suum intulisset: quia non intulit, titulum Proaeresii eius effugisse diligentiam notavi; ipsum autem Muratorii consilium tantum abfuit, ut damnarim: laudavi potius, et etiam nunc laudo. Ita iam mente cernis, oculis vides, manibus tenes, optime MAFFEI, quid Eunapius et Proaeresius faciant ad notam Muratorii 115, 2. cetera.

VIII.

Viro illustrissimo Marchioni
SCIPIONI MAFFEO

I. GASPAR. HAGENBUCHIVS.

S. P. D.

MUSEVM VERONENSE, et quae a TE, Antiquariorum aetatis nostrae PRINCIPE, Inscriptionum in primis antiquarum Promo Condo de Republica Literaria benemerentissimo, consilio usquequaque prudenti adiecta sunt, sub finem anni nuper elapsi finem quoque suum accepisse, TIBI gratulor, mihi gaudeo. Opus hoc insignem summae diligentiae et eruditionis TVAE haud vulgaris thesaurum omnibus recludens immortale non minus fore, ac reliqua omnia ingenii TVI acerrimi monumenta, pridem sum auguratus. Cetera quoque, quae unus omnium praestantissime publico bono meditaris et paras ex animi non TVI magis quam nostri voto TE mature perficere et absolvere, ita mihi omnia quae opto contingant, ut vehementer velim. Quare DEVM TER O. M. supplex veneror, ut novis novo hoc anno viribus succinctus assuetam vicem fortissime praestes. Sit TIBI ἀεροῦ γῆρας proverbio celebratum; TIBI, inquam, ἐν νεφελῇσιν ἀετῶν. Vnde quod ad Ios. Iustum Scalligerum, Veronensi patre nobilitatum, Iustus Lipsius, id ego iustissime ad TE, illustre Veronae TVAE decus. Aquila in nubibus, quod Graeci dicunt, vere TV es: vides, immo pervides omnia; et quicquid venaris, capis.

Pro tribus MVSEI TVI exemplaribus qui adhuc debentur aurei nummi tres Veneti, eos nobilissimi Pestaluzii per Bergomates suos Carattonio, Seminarii Veronensium episcopalis typographo, solvent. Duo exemplaria, ut decebat, sine mora Argentoratum et Noviomagum Geldrorum misi: tertium publicae Turicensium bibliothecae inferendum a me esse, non ignoras. Cur vero in Sociorum seu subscriberum numero nomen me meum profiteri non passus quartum exemplar nullum misisti? Fac, oro, statim mittas, quod mihi servem, qui eximio hoc volumine TVO carere nec volo nec possum: eique adde, quaeso, sex Observationum TVARVM literarum Tomos. Mihi enim ex bibliotheca Pestaluziana sextum tomum, cuius caput primum me legere iusseras, utendum roganti praestantissimus amicus, Bergamo ad nos,

reversus, quattuor modo priores, quod neuter putabamus, Turici se habere respondit. Quod significabilis pretium, continuo per eosdem Pestaluzios lacus lubens gratus solvam.

Pag. CX. honorificam LEICHH, melque fecisti mentionem, de diptycho agens consulari, quod ad hanc diem viderit nemo, nec fando quidem audivit: in quo consulare capitis ornamentum conspiciatur adeo singulare, ut eius simile nusquam alibi prodierit: cuius autem consulis sit, priore diptychi parte deperdita ignorari. Falleris, mi SCIPIO eruditissime, memoria falleris; nam Anastasii a. Chr. 517. consulis esse, certissimum mihi est ex duobus eiusdem Anastasii diptychis integris, in quibus consul iste eodem capitis ornamento conspiciendus datus est ab Wilthemio: id quod TE fugisse miror, Wilthemii libro pridem instructum, cuius paginam 22. in opere TVO perfectissimo de Amphitheatro, seu *Veronae Illustratae* tomo IV. pag. 50. et 105. ad partes vocaveras. Quum de Diptycho Boëthii consulis Brixiano commentarium scriberem, th. XIV. pag. XX. repetere debui Wilthemiano me libro carere: quo haud multo post editum volumen QVIRINIANVM, quia ob id ipsum editum, ab amicissimo SCHOEPLINO sum donatus.

Ad Eminentissimum QVIRINVM pag. CCXLII. non modo tria diversi generis certamina in tabulis diptychorum Areobindi tribus, Gesneriana et Hottingeriana, seu duabus Turicensibus; et tertia seu Divionensi, spectari scripsi, sed ibidem addidi: „Quod si Diptychi Divionensis tabulam dextram fors fortuna offerret, ut Hottingerianam obtulit, quartum quoddam certaminis genus videremus.” Si iam tunc Wilthemii liber ad manus fuisset, superaddissem etiam: In diptychis Anastasii duobus, seu tabulis eorum quattuor adhuc proditis, duabus Leodiensibus et duabus Bituricensibus, quattuor diversorum ludorum genera conspici. Quibus quintum tandem accessit in tabula altera diptychi Anastasiani tertii, cuius tabulam priorem seu dexteram si fors fortuna Inl. MAFFEIO offerret, ut diptychi Areobindiani tabulam Hottingerianam mihi obtulit, sextum quoddam ludorum genus videremus.

De libro meo QVIRINIANO, quem cum epistolio ad TE Kalendis Martiis MDCCXLIX. missum, licet ex eo tempore nihil prorsus literarum ad me dederis, recte TE spero accepisse, quid TIBI, Italorum doctissime, videatur, in primis quae obelo notaveris, nimis cupio scire. Eadem, quaeso, opera, quo loco quum meam in epistolio quo dixi brevissime expositam, tum REIMARI in Em. QVIRINI ad LAGOMARSINVM epistola mihi lectam loci DIONIS vexatissimi emendationem, habeas, me edoce.

Per mihi, per, inquam, mihi acerba acciderunt, quae *Mus. Veron.* pag. CCXXXIX. col. a. fin. col. b. init. stomachosius scripta, et, ut ab amantibus iratis solet, in maius aucta edidisti.

Ovid. ex *Ponto* 2: 2: 23.

Sed licet arma feras, et vulnera saeva mineris;

Non tamen efficies, non ut amere mihi.

Neque possum TEcum conqueri de ista verborum TVORVM contumelia, postquam literis, credo, meis pridie Non. Ian. 1749. ad TE missis ad eam animi aequitatem es delapsus, ut pag. CCCCLXXXVI. in Emendandis haec poneret: „P. 239. c. 1. in fine *inducitis Deorum*: Quum viri docti iudica-

verint legendum SILVANO (v. Mur. 102, 7.) eruditus quidam ad Equitem cet. literas dedit, obtestans, *Caetera quae heic intermediant dele;*" quibus primum visis statim ad ea confugi, quae apud Poëtam sequuntur:

Puppis Achaemeniden Graium Troiana recepit:

Profuit et Myso Pelias hasta duci.

Missā, quae mihi facta fuit iniuria PATERNA, quam ita vocans, quo mihi loco sis, quo mihi loco colaris, candide et vere scribo, ab Emendandorum TVORVM loco, quamvis tanta humanitate scripto, ut de SILVMIO tacendi necessitatem mihi imponat, nondum tamen abeo; quia detinent me haec verba extrema, *quae heic intermediant*, paullo ante, eiusdem puta columnae initio, quoque a TE posita, *quae intermediant*. Hanc stili barbariem facillime evitasses ponendo utrobique, *quae intermedia sunt*; seu brevius participialiter, *intermedia*, sc. ὄντα. Meam sordium Fabretti *reman-sarum* reprehensionem contra TE tueri debui. Nunc ex TE quaero, an non soloeca aequae sint, quae TIBI stilo cetera gravi et ornato utenti, exciderunt verius, quam puto probantur. Inscriptio a Gudío emanata, de Sigl. Gr. pag. 69. pro *quae emanavit*. *Perventum* (esse) pro *pervenisse*, initio ep. XV. Ant. Gall. sel. pag. 69.

Ad te dare sustinui TE mihi obiecissem memini. Nunc invenio, me ad Boubierium pag. 13. lin. 6. scripsisse *ad te, Vir gravissime, dare sustinui*, qui ordo verborum meorum nonne ab numero poetico satis abit? Choriambos autem periodum claudere, quis unquam reformidavit? Sed haec levia sunt. Pergo ad aliud.

Obstupui, fateor, quum praefationis TVAE verba paginae octavae extrema legerem, ac si pag. 84. non, ut in margine ommissa parenthesis nota citas p. 84. Muratorii consilium, inscriptiones in veterum auctorum libris relatas in suum Thesaurum importandi, non damnans, quin laudans, id mihi voluissem, nihil me discriminis statuere inter inscriptiones, quas ex marmoribus ipsis rei epigraphicae peritissimi viri recensuerint; et quas docti ex aliorum tantum schedis, flagitiose saepe corruptis, prodiderint. Quod perabsurdum me neque protulisse usquam, neque somniasse unquam, certo scio. Titulum Proaeresii apud Eunapium inveniendum a Muratorio notavi neglectum esse: quem si in Eunapio legi scivisset, haud dubie dedisset, ne ab instituti sui ratione deflueret. Hanc enim in colligendo Thesauro suo sibi legem fixit, edendi nullo habito discrimine: I. Epigrammata adhuc in vetustis lapidibus existentia (unde unde accepta, sive ab αὐτόπταις, sive ex schedis, sive ex recentiorum libris.) II. Epigrammata, quae dudum perierunt, at in suis libris veteres nobis servarunt: cuiusmodi est Proaeresii titulus ab Eunapio nobis servatus. III. Epigrammata, quae non amplius exstant, at in schedis recentiores nobis servarunt. Hoc Muratorii consilium tantum abfuit ut damnares: laudavi potius, v. et *τεσσ.* p. 487. lin. 10. et etiamnunc laudo. Habes, quo sensu Muratorii ego laudator p. 84. eius mihi verba sim interpretatus, proxime, credo ad mentem ipsius Muratorii: sensu quidem certe longe alio, quam quem TIBI de me fingebas. Quam bene, quamve male magnus magni libri pater mediam consilii sui partem, de qua pag. 84. me egisse omnibus palam est, sit secutus et exsecutus, ne nunc quidem nar-

randi tempus est. Dico vero audacter, qui aureos, argenteos, aereos, maximos, medioximos, minimos in eadem arca nummos recondi non improbat, sed probat, nemini eum prudenti ita desipere videri, quasi adulterinos inter et veros nummos nihil statuatur discriminis, graves curtis non anteferat, quadrantem denario aequet.

Vtinam TE exorem, Vir Illustris, qui MSS. Inscriptionum collectiones plurimas percurristi, ut praefationis TVAE pag. X. lego, immo qui ex maioribus, quas non videris, paucas reperire me iudice non iactas, sed verissime scribis pag. CCLI., ut ineditas ex iis inscriptiones nobis producas, quae quum exscriberentur, in schedasque primum referrentur, adhuc exstiterunt, nunc autem occiderunt: quarum in tot lapidum literatorum mortis generibus quantus sit numerus, facile est existimare. Conf. Saxii *peric.* p. 4. fin.

Quae in MVSEO TVO, quod adhuc cursim tantum transire licuit, Epistolis Epigraphicis reposuisti, singillatim me persequi si iusseris, ita morem TIBI geram, ut singulari epistola enucleate sim dicturus, quae utroque pollice probem, et de quibus, in primis ubi brevitatis studiosior rem omnem satis explicare dixisse non videris, a TE dissentienti causae supersint. Huic autem epistolae malo alia nunc quaedam adtexere, nullo, mihi crede, carpendi studio, sed quia mira ab Antiquariorum Principe, qui TV mihi es, discendi cupiditate flagro.

Pag. 125, 3.

Cum saxi huius EX NAOFYLACE, ut ex meis ad TE literis recorder, collatus a me pridem est, qui in Mur. 831, 6. *NeophYLAX*, seu *NaophYLAX* IIII. FORTVNA legitur, et variante nonnihil scriptura etiam *NeofYLAX*, seu *NaofYLAX*, seu tandem quoque *NaufYLAX* expleri posset. Totum hoc omissem, nisi tertium *Νεοφυλακκα*, seu *Ναοφυλακκα*, seu *Ναυφυλακκα*, qui custodiae causa *ναυσι*, *navibus*, praepositus esset, mihi invenisse visus essem in

Pag. 349, 3.

NAVE. III. AVG. „scribendum, inquis, fortasse erat NAVI. *Navicularius Triremi Augusto.*” De NAVF. tacent indices TVI, contenti pag. 497. col. 3. dare;

III. Augusto 449, 3.

numeris fallentibus, in veros 349, 3. reformandis. Pro NAVF. Gorius, qui primus edidit, NAVE habet vocemque NAVE expressam addere lapidi pretium observat. v. *Τεσσαρακοστ.* p. 611. lin. 11. Si in lapide esset NAVI, pro integro ablativo, aequae ac NAVE, acciperetur commodissime, quo modo Nepos *πληθυντικῶς* semel *naves triremes* 2, 2, 8. et *ἐνικῶς* bis *navem triremem* 10: 4: 1. et 10: 9: 2. plene extulit. Adde Sanctium mihi Diatr. p. 31. citatum.

Si a TE datum NAVF. in lapide ipso legatur, quod *sic* a TE in margine exteriori adpositum suadet, NAVF. siglam interpretor, antea nondum visam, vocis integrae, in aliis duobus lapidibus, ut vidimus, iam inventae, NAVFylax IIII. AVG. ut *NaufYLAX* IIII. FORTVNA. Si per V, non per O, in 125, 3. incisum fuisset EX NAVFYLACE, de *Templi Custode* nunquam in mentem

TIBI venisset, neque Muratorius 825, 7. quasi a se excogitatum protulisset, unde et ind. Mur. 3. Neophylax, seu Templi custos. 823, 7.

Cl. GORIVM, qui in Musei sui lapidibus hunc postremum edidit *Etr.* T. III. p. 63. n. 97., suspicor insolentia siglae NAVE. deceptum, notissimum vocabulum NAVE ex lapide hoc suo male exscripsisse. TVAE coniecturae NAVicularius obstar et hoc videtur, citius pro E aut F detritis I exscribi, quam E aut F pro I. sic

Pag. 283, 6.

LAELIA PHOEBI fortasse LAELIA PHOEBE legi debet, ne Asinii Theii uxori cognomen desit, et ne τὸ PHOEBI difficilem habeat interpretationem. I male exscriptum pro E, etiam pro T, in

Pag. 273, 1.

Nam versu penultimo IX. SCIX sic legi et interpungi EX *Senatus Consulto* EX, omnia autem quae dedisti sic integrari debent:

.....
 ..... NIVS. STOLO
 cura TORES. LOCORVM. PVBLICOR
 iudi CANDORVM. EX. SC. EX. PRIVATO
 in. publicVM. RESTITVERVNT

conf. Musei TVI 306, 7. et Goesii *Antiquitat. Agrar.* p. 408. Primum TE putas protulisse, ab aliis saepius editum. Habet enim Gruterus 200, 5. in Gruteroque legi nescius Fabrettus ipse imprudens bis dedit, primo p. 656. n. 482. ex *Barberinis*, deinde p. 675. n. 18. ex *Vaticanis* schedis, ab invicem varie abeuntibus. Muratorius ter iam editam ignorans, ex Comite *Malvasia* dat. 472, 2. Adhuc *Malvasiae* librorum nihil habeo, quantum autem ex P. Burmanno ad Sueton. *Iul.* cap. 9. p. 25. b. mihi constat, *Malvasia* in Grutero scripsit non legi, quod Muratorium ad investigandum tanto negligentiores fecit. Sed ne informi fragmento TVO, ut de alio a TE pag. 239, 5. humane notatus sum, multum adlaborem, redeo ad paginam TVAM CXXV., si tribus quod aiunt verbis dixero

Pag. CXI. col. b. loc. 3.

F detritum ex E a TE datum esse in cognomine CN. DOMitii ADIFC. pro ADIECTi, ut est per E in Fabr. p. 512. n. 165., ubi et Mur. cito. Nonne vehementer displicere debet in TVO ind. nom. p. DV. col. b. datus Cn. Domadius?

Pag. 125, 4.

In adnotatione TVA de Mur. 613, 4. scribis, Vbi Gruterus 333, 9. *Pugnarum V* habeat, Thesaurum Muratorii habere *Pucharum*. Aut *V* post *Pugnarum* omittere, aut post *Pucharum* addere *Vxor* vel *Vivens* debuisses.

Pergis, addi in Muratorio: *Pucharum nomen feminae, ut Glycerium, Melanium*; quae verba non a Cl. editore, sed a typographo prolata putas. Hanc erga Muratorium clementiam TVAM, qua erroris erubescendi eum absolvere niteris, culpam in innocentem transferens typographum, nequeo probare. Probo quam maxime TVVM de MVRATORIANO THESAVRO iudicium maxime sincerum in fine *praef.* pag. X. et XI. a TE latum. Num ergo et *Pucharum* indici nominum Muratoriano inlatum typographi incuria dedit? Vt mollissime dicam, quicumque notam Muratorii integram semel

perlegit, TEcum facere recusabit. Vide quae contra Muratorium in epistola ad Inl. BLAVRERVM pag. 9. 10. disputavi, quum ante omnia totam Muratorii adnotationem cum pulvisculo, fidem reprehensionibus meis facturus, adtulissem.

Erga Muratorium nimis lenis, asperum hoc dedisti, Retiarii inscriptionem Grutero-Muratorianam legitimam non esse. Quid ita? *E schedis*, inquis, *orta, quam nemo vidit unquam*. E schedarum auctoribus neminem unquam ullum αὐτόπλου typum vidisse, unde nobis fides fit? Eodem iure, seu iniuria potius, sexcentenos lapides, ne minimum quidem νοθεύας χοιτήριον de se prodentes, multo minus in se habentes, ex γνησίων numero expungemus.

Pag. 147, 2.

MVRATORIO 1251, 8. ex TE danti et heic parcis. Repeto vere a TE ad 147, 1. dicta: *Novus Thesaurus referre verba satis habuit, sed ea ipsa nequaquam feliciter*. Quid enim? CARISSIME versus ultimi pro PIIS-SIME ut condonetur, versus tertii connexionem τῶν E et L ante lacunam adeo non pervidit, ut MARC. ET..... nobis fixerit, pro MARCEL.... i. e. MARCELLini, ut lacunam in *Ver. Illustr. Insc. n. 6.* vacuum, heic in *Museo peritiæ* explevist.

M. Concenetus 147, 2.

in indice TVO pag. 505. col. a. relatus est: praestitisset, puto,

M. Concenetius Marcellinus 147, 2.

Cur enim hominis cognomen nobis subtraxeris non excogito. Cognomen *Marcellinus* si adposuisses, forte et *Concenetius* dedisses, ne sine causa nomen gentilitium non in IVS terminaretur. I enim finale genitivi pro II de more accipitur, ut v. 5. PATRIMONI incisum pro PATRIMONII.

Ad eundem lapidem offendit Muratorius, qui saxi TVI in indicibus suis bis tantum meminit:

M. Concenetus 1251, 8.

praeterea, quod quæ ei obrepserit nescimus:

M. Cocenetus 1251, 8.

De v. 4. M. CONG. IVSTINVS ex Muratorio nihil intelligimus. TIBI, ut ex lectione TVA explicata video, placuit *M. Congius Iustinus*, quod non-nihil miror. In permutatione enim literularum C et G tot exemplis, quot alia nulla, testatissima CONGenetius pulchre procedere videtur, iuvatque non-nihil, in monumento parvulo memoria CONGENNICIAE apud Mur. 1778, 12.

Per mihi placuit, quod eruditissime notas, non iam ad 85, 4. sed de-mum ad 88, 2. Varum Macriini patrem minime iudicans, sed patrem dictum, quod eius filius tribus eiusdem nominibus uteretur. Ita interdum IVNIOR dicitur ab alio eorundem nominum seniore, quamvis in eadem inscriptione non memorato, distinguendus v. Fabr. p. 368. n. XXIV. Quum *Varus pater* ita explicatu dignus TIBI sit visus, ne temere pater et filius diversarum gentium fuisse crederentur: patrem Marcellinum *Concenetiae* gentis, filium Iustinum *Congiae* fuisse, non valde amo, cum CONG. non CONGIus, sed CONGenetius acceptus rei huic medicetur optime: licet non nesciamus, dari

exempla patrum et liberorum in diversis gentibus recensitarum, de quo in *Epp. Epigr.* agendi occasio mihi fuit, TIBIque ad saxum TVVM pag. 155. n. 7.

Pag. 157, 1.

Adnotationem ad 156, 8, loco non suo datam ad subsequenter inscriptionem pertinere recte notatum est. Sed quicquid id est adnotationis eruditae de duobus unius hominis praenominibus, in spongiam TIBI incubuisset rectius, et qui in ind. pag. 503. col. a. occurrit

C. P. Minucius 157, 1.

sic melius esset datus, quantum mea quidem fert opinio,

C. Minucius C. F. 157, 1.

nec non

P. Minucius C. F. 157, 1.

saxum enim totum sic lego: *Caius et Publius MINVCII Caii Filii Publico MINVCIO Publici Filio AVO*. Non opus est, ut SENTII duo, APER ET PHILVMENVS a TE aequae ac a me probati iterum in scenam reducantur. v. Mus. TVVM 239, 3. seu Mur. 102, 7. Avo suo duo haec faciunt nepotes, quorum alteri paternum, alteri avitum fuit praenomen.)(Furiae Q. F. Crispinae faciunt avi, FVRII duo, *Furius* APHRODISIVS, *avus*, ET *Furia* TRYPHOSA, *avia*, NEPTI, in Mus. TVO p. 190, 4.

Pag. 159, 6.

NCCXVIII. Numerum iam magnum, nec qui ei proximaret, nondum apparuisse scribis. Apparuerat vero, qui TVVM longe excedit, N. CCCCXVIII. in Mur. 1337, 2., pro quo, quod Muratorius nescivit, in Grut. 778, 8. est N. CCCCCXVIII. Si Muratorius editione Gruteri secunda esset usus, Holthenique Animadvertenda consulisset, ab repetendo saxo abstinuisset manum.

Alios titulos sepulcrales, magnis quoque numeris notatos, nunc non adduco, quia me folii paginam ultimam iam procedere videntem longius abducerent, quam charta haec concederet.

TVVM *Secundiende* saxum habebat Mur. 1401, 7. in nonnullis a TVIS lectionibus haud dubie male varians, et finiens N. CCCXVIII. Quae autem ibi notavit, a TVIS non dissident: longe autem, quod gaudeo, receditis ab Vrsati sententia, qui *Mon. Patav.* p. 19. numeros eiusmodi de nummis in monumenta erogatis explicaverat.

Finio, non ambigens, si limatissimum opus TVVM, non canis Nilotici more festinans, sed a capite ad calcem quietus legam, ad quod faciendum proxime accingar, uberrimos me fructus percepturum esse. Festive ad 243, 4. *Intelligere, inquis, et interpretari non ita sane in promptu est, ac exscribere fuit et vulgare*. Nullis sumptibus pepercisti, omnes itinerum molestias perpessus es, ut ubique locorum lapides ipsos inquirereres, oculata manu exscriberes, omnibus divulgares; quam ob rem aequum certe est maxime TIBI gratias agi, et haberi semper: neque minores, quod lapides haud paucos unus omnium eruditissime interpretatus intelligere et alios eorundem generum nos doces. Vitam longe pluribus ex beata doctrinae TVAE epigraphicae copia lucem, quam postulant, accendisses, et, quod alios iuxta mecum optasse praefationis TVAE pagina sexta lego, non singulas, sed digniores commentariis illustrasses, adnotationibusque exornasses. Sed ob praeteritas quasdam observationes irasci malle, quam de adlatis gratias agere

piaculum duco. Forte nobiliores quosdam titulos nullis notis a TE nobilitatos alibi nobis enucleabis. TVVM in primis *de Notis Romanorum* Commentarium in chartula invitatoria serio promissum, in aliud vero tempus, ob typographi clamores a TE pag. 487. relatos, dilatum, noli, quaeso, literarum antiquarum amatoribus diutius invidere.

Vale athleticæ, *KPATISTE SCIPIO*, et me ama. Turici III. Idus Ian. MDCCL.

IX.

Principi Eminentiſſimo

ANGELO MARIAE CARDINALI QVIRINO

S. P. D.

IO. GASPAR HAGENBVCHIUS.

ETSI comitatem TVAM summam, PRINCEPS EMINENTISSIME, blanda non desiderare verba satis novi: TE tamen eruditæ antiquitatis vindicem, et promum condum non dicere, non patitur veritas. Vel *καυοπάριον εύρημα* TVVM, cujus typum mecum benignissime communicasti, nemine mortalium dignius erat, quam TE tanto Thesauri Diptychorum Goriani patrono, ut merito TIBI gratuler, mihi gaudeam. TIBI in primis quoque gratulabitur, sibi quoque gaudebit Praepositus, Florentiæ suæ decus et ornamentum, Ant. Franc. GORIVS noster. Videor enim mihi videre, quanto illustriora et expressiora TVA in rem quoque antiquariam merita sint futura, quum tantum laudis iis porro iam sit accessurum ex Diptycho antiquo, recenter ex tenebris a TE in lucem producto. De quo his me literis TECUM agere omnino decet, si volo is esse, quem TV me esse voluisti.

Ludos exhiberi Circenses interiora eboris TVI docent, quam quæ maxime. Omnium enim oculis sistunt Circum, in eoque medio Obeliscum magnum inter utrasque metas, ita ut in utraque earum tres obelisci minores ex una surgant basi, et circa hasce metas quadrigarii curribus feruntur celerissime, itaque quattuor. Puto, quod quattuor olim erant agitatorum *factiones*, colorum distinctione quadrifariam divisæ: *prasina*, *russata*, *albata*, et *veneta*. Vid. Cassiod. *Variar.* III. 51. p. m. 118.

Quod si scriptoribus Graecis posterioribus, seu Imperii demum Orientalis, fides tuto adhiberetur, ex certisque eos auctoribus antiquissimis in sua id scripta derivasse constaret; harum *factionum* quattuor origo ad ipsum Romulum, Romani imperii conditorem primum, referri deberet. Vid. *Chronic. Paschale* pag. 110. D. et p. 112. B.; quo Cangii volumine egregio, aequè ac Wilthemii libello, carebam, quum mea de Areobiadi Diptycho altero abhinc anno operi QVIRINIANO de diptycho Boëthii adiunxi.

Ex factionibus his quattuor postea labente imperio *prasinam* et *venetam* solas eminuisse, et a *prasina* quidem factione *albatam*, a *veneta* *russatam* esse absorptam autumat Wilthemius pag. 21.; qui si Diptychum

TVVM quattuor quadrigarum Circensium vidisset, ex Diptychorum suorum, Leodiensis et Bituricensis, equis nonnisi duobus, quantum cœgit, non confecisset. Duo equos istos ad ludos Circenses spectare haud negem: at Factionum numerum eosdem imminutum docere non facile dem. Malim ego quidem certe duo Diptychorum Wilthemianorum equos explicare ex his Senatoris *Variar.* loc. cit. verbis: *Equi desultorii, per quos Circensium ministros missos denuntiant exituros, Luciferi praeursorias velocitates imitantur.*

In Diptycho Veronensi itidem duo eiusmodi equi spectantur, *Mus. Veron.* pag. CXI.; quod Diptychum non Consulis incerti, ut putabat editor illustris, sed eiusdem omnino Anastasii esse, cuius duo Diptycha dederat Wilthemius, ad TE, Eminentissime QVIRINE, Brixiam, antequam serenissimae Reip. Venetae, almae matris TVAE, legationem Romanam susciperes, et ad Inl. Marchionem MAFFEIVM Veronam, anno superiore scripsi, quum primum ad me Museum eius esset adlatum.

„Aedificia autem Diptychi Leodiensis videntur esse stabula factionum. Victor in IX. regione Urbis, dicta *Circus Flaminius*, posuit *stabula IIII. factionum*. Credibile est ut Romae, ita etiam Constantinopoli fuisse factionum stabula, quae hic duo sunt, forte quod duae essent tantum factiones, ut supra dictum.” WILTH. p. 25. Nonne vel Victoris locus ab ipso Wilthemio datus quattuor Romae *factiones* superfuisse testatur? TVVM autem Diptychum Romani seu Occidentalis consulis esse deinceps videbimus.

Constantinopoli aliter rem se potuisse habere possum concedere, et duo aedificia de duarum tantummodo *Factionum*, Prasinae et Venetae, stabulis explicantem tanto facilius fero, quod Wilthemiana Diptycha Anastasii a. Cti. 517. consulis sint Constantinopolitani, non Romani. Iuvat hanc conjecturam *Chronicon Paschale*, quod a. Cti. 532. seditionem Constantinopolitanam referens *factionum* nonnisi duarum, Prasinae et Venetae, facit mentionem pag. 336. C.

Ad quem annum in notis suis Cangius pag. 593. extr. antiquum adfert lapidem, quem, inquit, ex *Bullingero* describemus, quia deest apud *Gruterum*: itane vero? primum pro *Iulio Caesare* BVLENGERO Iesuita, *Henricum* BVLLINGERVM nominat, sacrorum Ecclesiae Turicensis Antistitem secundum, Huldrici ZWINGLII successorem. conf. *Clerc. Bibl. chois.* T. VI. p. 251. et P. Burmanni *Gazett. menteur* p. 224. Deinde ignorare Cangius non debebat, *Bulengerianum* lapidem iam fuisse apud *Grut.* 338. 2. in notulaque edit. *Grut. Amstel.* recte *Bulengerus de Circo Romano* adducitur.

Diptychon TVVM Occidentalis, non Orientalis Consulis esse, quae in summo Diptycho restant literae, docent:

LAMPADIORVM

quod ubi primum vidi, statim putavi integre legendum esse LAMPADIORVM, ad annumque Christi 530., qui ambo consules in Occidente habuit, nos duci arbitror: quia in Fastorum veterum libris, *Lampadius* consul nullus occurrit, nisi quo anno dictum modo est, *Orestis* collega; quique *Lampadii* et *Orestis* consulatum excipiebant anni duo, Cti. 531. et 532., quod suos sibi consules ordinarios neque Constantinopoli neque Romae habebant, notis for-

mulis *post consulatum Lampadii et Orestis* notati sunt, et quidem ann. Cti 531. ἀπλῶς *Post consulatum eorum*, et ann. Cti 532. *iterum post consulatum eorum*. unde etiam in aliquot lapidibus priscis, ad hosce tres annos adligandis, supersunt huius consulatus, horumque postconsulatuum, *Lampadii et Orestis*, memoriae.

Quid? quod et annum Christi 533. eadem numerandi ratione, *tertium post consulatum Lampadii et Orestis* in Occidente insigniri continuatum esse, doctissimus MAFFEIVS, quo nemo aetatis nostrae peritius lapides antiquos interpretatus est, et utinam plures interpretaretur, se primum putavit docere posse. *Mus. Veron.* 180, 5.

B N M

HIC REQUIESCET IN
PACE SCĒM PREBITER
VRBANVS QVI VIXET
IN HOC SECVLVM AN
NVS PLMN XXX ET FVAE
PRSB ANVS IIII ET M̄
VIII DEPOSITVS ŠD VI
NONAS OCTOB PC IT
AQVE IT LAMPADIO
ET ORESTO VVCC
IND XI

„Nova formula heic habetur, quae Urbanum presbyterum depositum, docet sub die VI nonarum Octobrium *post consulatum iterum atque iterum Lampadii et Orestis*; hoc est anno DXXXIII, ut addita indictio undecima, extra dubitationem ponit. Fastorum auctores hoc anno Iustinianum sine collega Consulem exhibent; sed marmor nostrum perspicue docet, in Italia, subsignata aliter fuisse monumenta.” Haec inlustis Marchio: quem miror ad marmoris sui verba VI. NONAS. OCTOB: animum serio non advertisse: scilicet a. Cti 533. undecimam Indictionem mense Augusto finitam, et duodecimam ab eiusdem anni mense Septembri iam coeptam esse. Vid. *Epp. Epigraph.* pag. 342. lin. 26., et quem ibi citavi Norisium.

Monumenti Maffeiiani formula nova, PC IT AQVE IT, ut reliqua epigrammatis, barbariem spirat, et IT AQVE IT ταυτολόγως garrat pro simplici *Iterum*, ut extra dubitationem ponit versus ultimus IND. XI., quae a. Chr. 532. mense Octobri omnino procedebat, non amplius *decima*. An rudis marmorarius *Iterum AtQVE Iterum* dedit, quia non unum tantum, sed duo consules collegas erat incisurus? An suspicabimur, quadratarium hunc non Marcellini, sed Victoris more annos postconsulatuum ita supputavisse, ut ipsum consulatus gesti annum adnumerarit? *Post Consulatum iterum atque iterum Lampadii et Orestis*, id est, ut Victor extulit, *post consulatum Lampadii et Orestis anno tertio*: qui annus in Marcellino Comite

IND. X. item PC. *Lampadii et Orestis Coss.*

scriptus, vitiose item habet pro *iterum*: ut emendat Maffei in *Mus. Ver.* p. 180, b. ante med. et ante eum alii; in hisque Relandus *Fastor.* p. 707.

ibidem e vestigio de more Victoris a Marcellini more annos postconsulatum numerandi diverso agens, nec non monens, annos duo 531. et 532. ἀννιάτους in Alexandrino seu Paschali Chronico sic signari, ac si Lampadius et Orestes consulatus tres continuos gessissent:

530. INΔ. Η. Τλ. Λαμπαδίου καὶ Ὁρέστου.

531. INΔ. Θ. Τλ. Λαμπαδίου καὶ Ὁρέστου τὸ β'.

532. INΔ. Ι. Τλ. Λαμπαδίου καὶ Ὁρέστου τὸ γ'.

Quae contra MAFFEIVM debui disputare, inlustrantur et confirmantur ex alia etiam inscriptione, quae primum a Fabr. p. 757. num. 631. producta, deinde in praeclearo opere Doniano Class. XX. num. 25. p. 529. repetita est cum hac GORII nostri adnotatiuncula: „Aliquantulum inemen-„datam produxit Fabrettus *Inscr. Ant.* cap. X. n. 631. Vide et Relandi „*Fastos Consulares* pag. 703.” Deest in Fabretto vocula prima HIC. Vbi Fabrettus OBI . . id est OBIit, Donius habet OR . I., i. e. hORam I.(unam) aut hORas II. vel III.; nam unitati relictae forte iunctae erant aliae, in versu marmoris quarto extremo abruptae.

Haud infrequens est vocabulum *horae* sine adspiratione scriptum, in primis in titulis Christianorum, ut ORAS VI in eo, quem, quod ad rem nostram tanto magis facit, in exemplis horarum etiam in senum epitaphiis enumeratarum adfert Fabr. p. 182. n. 390. et ut ineditum habet Mur. ad a. Chr. 402. (T. I. p. 398. loc. 1.) ob consulatum Honorii Augusti quintum: quum tamen typus iste Muratorianus, magisque Fabrettinus, ostendere videantur, post V. unam atque item alteram unitatem abscissam, adeoque titulum quinto Honorii consulatu seriorem esse. Cuius in Fastis suis tacendi Relandus hanc ipsam, ni fallor, causam habuit, quod, cui Honorii consulatui eum adligaret, nesciebat.

Eadem τῆς orae orthographia interdum quoque in tumultis ethnicorum. v. g. Mur. 1775, 5. ORIS VII. et 1499, 10. ORA pro HORA, ubi hi versus elegiaci quattuor habentur:

Iter septem annis ego iam fatale peregi:

Nunc raptor tenebris, et tegit ossa lapis.

Desine soror me iam flere sepulchro.

Hoc etiam multis regibus ORA tulit.

Post me si legeretur *inalatum*, aut alia si adferretur medicina, hexameter posterior staret, quem uno pede claudicare ex marmorarii incuria observat MVRATORIVS: at de initio prioris hexametri, *iambum* pro *spondeo* male habentis, neglexit monere.

Saxum Fabrettino-Donianum etsi lacunosum sit, ad implendum tamen est facillimum, et a Bimardo in Mur. *Proleg.* pag. 125. E. non modo recte

SVB. DIE. PRID. IDIBVS. Decembris

INDICTIONE. VNdecim-

MA. ITERVM. POST. consulatum

LAMPADI. ET. ORESTIS

V. V. C. C.

suppletum, sed etiam optime ad a. Cti 532. est adligatum, quod anno illo, post Consulatum Lampadii et Orestis secundo, pridie Idus Decembres, Indictio Vndecima decurrebat, a Septembri eiusdem anni numerari coepta.

Hoc Fabretti et Donii saxum recoquit ceu ineditum Mur. 422, 6. ex *Petro Saxio*. Puta ex eius *Pontificio Arelatensi*, quod ob miram libri raritatem ex editione Aquis Sextiis 1620, 4. vulgata accurate recusum est in Io. Burchardi MENCKENII Scriptoribus rerum Germanicarum, praecipue Saxonicarum, Lips. 1728. Fol. Tomo I. loco V. pag. 407—379. In volumine hoc Menckeniano pag. 167. B. sic exhibetur, *sepulchralis inscriptio Thaumastae, e ruderebus his annis proxime elapsis eruta, quae talis est:*

HIC IN PACE REQUIESC-

BONAE MEMORIAE

THAVMASTA QVAE V-

XIT ANNOS LX ET ORI

- SVB DIE P. R. IDIB-D

INDICTIONE. VN

MA ITERVM POST

LAMPADI. ET. ORES:

V V CC.

Collata Muratorii *ἐκδόσει* videbis non modo ANNOS $\overline{\text{LX}}$ Mediolani in ANNOS $\overline{\text{XL}}$ esse corruptos, sed praeterea Muratorium ORI sine indicio mutasse in OBI, versumque quintum cum tribus sequentibus eundem de suo ita explesse, ut, quae in Saxii libro aderant lacunae, in Muratorii Thesauro nullae appareant.

Si SAXII typus in Menckeniano Tomo accurate recusum est, versum quintum sic integramus:

D. SVB. DIE. PR. IDIB. DEC

id est, *Deposita SVB. DIE PRidie IDIBus DECembris*. Quod nisi SAXIO, tamen, ni fallor, *αὐτόπτη*, de lacunula initio versus quinti tuto credi possit, ut ibi Fabretti et Donii typi ante SVB quidquam excidisse non indicant, id tamen exemplis discimus, tritissimam siglam *Deposit.* interdum incidi omissam esse, v. gr. Fabr. p. 759. num. 615.; quod monendum duxi, ne τῷ OBIit, si *Deposita* excludatur, opus esse existimetur; ne nunc dicam, diem obitus seu mortis eundem diei depositionis non fuisse, ut quidam putarunt, non observantes, depositionem seu sepulturam uno aut altero die post mortem esse factam.

Bene Muratorius saxum SAXII Arelatense retulit ad a. Cti 532. Gorius vero in sua adnotatiuncula, quam supra vidimus, iussit videri Relandi *Fastos* p. 703., id est ad a. Chr. 531., seu *primum post Consulatum Lampadii et Orestis*, ad quem quidem certe annum Relandus pag. 705. extr. 706. init. haec habet: „Fabrettus *Inscriptt.* pag. 757. POST . . . LAMPADI. ET. ORES . . . V. V. C. C.”: sed profecto non decebat Relandum omittere τὸ ITERVM ante POST, ne de mense dicam Decembri, et indictione $\overline{\text{XI}}$, quae omnia atque singula Relandum, Inscriptionem Fabrettinam ad a. Chr. 532. certissime referendam esse, docuissent.

GORIVS in Doniano indice suo consulari

“ V. C. 1282. P. C. 530.

“ LAMPADIVS ET ORESTES COS.

“ XX. 25. 72.

“ XX. 100. P. C. eiusdem XX, 104.”

postrema haec linea XX, 100. P. C. eiusdem XX, 101. loco vero mota ad VOLVSIANVS COS. est retrahenda. De XX, 25. satis dictum ad a. Chr. 532. pertinere: idemque dicendum de XX, 72. p. 559. nam sic desinit: ITERVM P. C. LAMPADI. ET. ORESTIS. V. V. C. C. CONSS.

Relandus ad a. Chr. 531., qua dixi pagina 706., sic pergit:

„Ex corpore inedito inscriptionum Marquardi Gudii P. C. LAMPADI. ET. „ORESTIS. VV. CC. CONSS.” Inscriptiones ex MS. Gudiano depromptas Relandus *Fast.* p. 7. acceptas refert viro clari in rep. literaria nominis, Francisco HESSELIO, qui eas iam tum parabat edere, et multos post annos tandem edidit: ex editoque Inscriptionum Gudianarum *Syntagmate* 371, 4. inscriptionem, cuius ultimam tantum particulam dederat Relandus, eandem Donianae XX, 72. esse vidi, eademque opera cognovi, male et hanc Relandum ad a. Chr. 531. adtulisse, iterum omissa voce ITERVM ante P. C. LAMPADI; quo nomine notatus merito est ab Hesselio in indice Gudiano 22. seu Consulum, pag. LXVI. a. lin. 6. „Lampadius et Orestes VV. CC. „371, 4. [*Illud notandum est*, iter PC. Lampadi et Orestis VV. CC. „Conss. *Nam iter, hoc est*, iterum, non video in Fastis Relandinis anim- „adversum.]”

Hanc Gudiano-Donianam inscriptionem ex Donio repetitam Muratorius 422, 5. retulit ad a. Chr. 532., ad quem eam annum haud dubium est referri debere.

Sed a saxis consularibus *Lampadii et Orestis* ad eorundem diptycha ut pergam, nondum sum oblitus, quam Diptychi *Orestis* epigraphen mecum communicavit praestantissimus Antiquarius, GORIVS noster, operis mei, TVIS editi AVSPICIIS, pagina CLXXXVI. Cuius ego diptychi praestantiam hanc esse dixi pag. CLXXXVIII., quod ORESTIS, cum *Lampadio* a. Chr. 530. Consulis, nomina priora tria antea ignorata nos edoceant,

RVFII GENNADII PROBI ORESTIS.

Vtinam TVVM, Eminentissimae QVIRINE, Diptychum alterius eiusdem anni Consulis, LAMPADII, nomina nobis omnia servasset! Ita enim deum fieret, ut sciremus, in LAMPADII nominibus nomen POSTVMI vel POSTVMII an quoque fuisset; quod adhuc cogimur nescire, licet Fastorum scriptores recentissimi, Almeloveenius, Relandus, Muratorius auctum hoc POSTVMI nomine LAMPADIVM extulerint: ille *Postumium Lampadium*, hi *Postumum Lampadium* vocantes.

POSTVMI nomine Lampadius hic primum dici coeptus est a Panvinio: in cuius Fastis editionis Venetae 1557. pag. 135. par consulum a. Chr. 530. sic occurrit,

POSTVMVS LAMPADIVS V. C.
FL. HORESTES. V. C.

at in eiusdem editionis indice consulum *Lampadius, V. C. praenomine Postumius* legitur. In altera, quam nuper mihi emi, Panvinianorum Fastorum editione, Veneta quoque, 1558. libro III. pag. 65. consules a. Chr. 530. his nominibus sunt scripti,

Postumus Lampadius V. C
Fl. Orestes V. C

et in commentario in libr. III. Fastorum p. 425. eiusd. edit. *Lampadii*, inquit, *mentio est in vetusta inscriptione Neapoli sic*

POSTVMVS LAMPADIVS

V. C. CONS. CVRAVIT

at in Appendice alteri huic editioni suffixa pag. 12. consules anni Cri 530.

Postumius Lampadius

Fl. Orestes

dicuntur.

Saxum Neapolitanum, quo uno nixus Panvinus consuli *Lampadio* a. Chr. 530. nomen, seu, ut ipse vocat, praenomen modo *Postumi*, modo *Postumii*, dedit, in prima inscriptionum collectione Apiani et Amanii, edit. *Ingolst.* 1534. fol. CX. loc. 1. sic habetur

POSTVMIVS LAMPADIVS

V. CONS. C. A. MP. CVRAVIT

qui typus etsi in nonnullis Panviniano inferior sit, eidem tamen praestat, quod inter CONS. et CVRAVIT quattuor has literas C. A. M. et P. habeat, quae si, ut par est, congregentur, optime exit, non CONSul, quod Onuphrio Veronensi imposuit, sed CONSularis CAMPaniae. Consularitatem autem Campaniae Consulatum ordinarium Romae gestum non involvere, monui in *Epist. dedicat.* ad Nobiliss. BLAVRERVm pag. (78.) lin. 22.

Panvinianum saxum legitur quoque, post Smet. 13, 13., apud Grut. 193, 1.

POSTVMIVS

LAMPADIVS

V. C. CONS. CAMP.

CVRAVIT

„Capac. l. 1. *Hist. Neap.* c. 3. lapidem istum primum omitta tamen voce „CONS. Neapoli ad DIVAE MARIAE Rotundae conspici dicit, item hunc e „regione POSTVMIVS. LAMPADIVS. V. C. CAMP. TEMPLA. CLIVOS. „ET. PLATEAS. NEAPOLEOS. RESTITVI. CVRAVIT.” Quod nisi in hac editionis Gruteri secundae notula operae Amstelædamenses peccarunt, peccat posterior Capacii titulus omisso CONS. ante CAMP., ut priorem eiusdem eandem vocem CONS. non habere notant, qui notulam hanc editioni Gruteri repetitae intulerunt.

Quae ut inedita datur Inscriptio apud Don. II, 42. pag. 77. et ex Donio apud Mur. 482, 4., eadem est Gruterianae, omisso male versu secundo LAMPADIVS.

Est et alia apud eundem Don. V, 65. pag. 177., a Muratorio neglecta: quam et ipsam si non eandem priori, eidem tamen similem, et eiusdem certe hominis esse, nemo non videt. In indice nominum Doniano a GORIO relatus est voc. *Postumius*: „M. Postumius Lampadius. V, 65.” ubi praenomen Lampadii precarium M. (*Marcus*) non tolerandum, sed tollendum est.

Si Donianae Classis V. inscriptionem 65. diversam esse a 42. Classis II. placeat magis, non dissentiam. Nihil enim est, quod obstat, quo minus existimemus, ab eodem Lampadio, consularitatem Campaniae sustinentem, plura opera et aedificia publica curata, statuendaque ordinata esse: cui titu-

lus sit erectus, REDINTEGRATORI OPERVM PVBLICORVM, legendus in Grut. 459, 1. et post Gruterum in Spon *Misc.* 160, 2. et Fabrett. p. 398. n. 286.

In Gruteri ed. sec. adnotant, Fabrettum LANPADIO habere, ut saepe N ante labiales, non in M mutatum, sed retentum invenimus in saxis et Graecis et Latinis, his tamen longe paucioribus, quam Graecis. Neutra nunc adnumerandi tempus est. Cur vero hi adnotatores tacent, in Fabretto POSTVMO esse pro Gruteri POSTVMIO?

Fabretto calido sub pectore fervida bilis

Intumuit, quam non exstinxerit urna cicutae:

Sponium nonnisi ut corrumperet, *Miscellaneous* suis commiscuisse. Maluit Fabrettus iram suam omnem evomere in Sponium, hominem Gallum, quam invehi in hominem Italum, Capacium, ex quo Sponius Neapolitanum lapidem desumpserat: vixque dubito, non Sponium, sed Capacium culpaе proximum inventuros esse, quibus Capacii liber est ad manus.

„Videtur hic idem, qui Cos. fuit A. Chr. DXXX. cum Flavio Oreste, „Idque in Occidente. Postumii huius et mentio fit CDLIX, 3. (leg. „459, 1.) Almelov.” Haec Holth. in *Add. Grut.* T. IV. p. 324. a. ad Grut. 193, 1., quae bene conveniunt cum iis, quae Almeloveenius ipse in *Fastis* suis *consularib.* T. II. p. 135., extr. de Lampadio consule a. Chr. 530. adnotavit: *an hic? qui memoratur apud Gruter. Inscr. p. 459, n. 1.*

Quod sine ulla adfirmatione, dubitanter, ut vides, Almeloveenius dixerat, id sine cunctatione admissum adfirmatumque video ab Holtheno, qui utrumque Gruteri saxum 193, 1. et 459, 1., ad Lampadium a. Chr. 530. consulem putavit pertinere: quippe qui indici nominum Scaligerano hoc scripserit supplementum: *Lampadius V. C. Cos. Camp.* 193, 1. 459, 1. 1059, 3. 1060, 7. *A. V. C.* 1282. *post C. N.* 530.

Sic et Relandus morosa sine cogitatione existimasse est existimandus, *Fastorum* suorum pag. 705. ad a. Chr. 530. initium dans saxi, editi a Fabr. p. 398. Grut. 459. Spon *Miscell.* 160.

Lampadium vero, Consularem Campaniae, demum sexto post C. N. seculo floruisse, eique ordinem (scil. summum, i. e. senatum) Capuensem voti et obsequii sui pignus locavisse, animum inducere vix possum: magisque quartum, quam sextum, seculum redolere saxa Lampadii, consularis Campaniae, videntur, unde mihi non displicet coniectura Sponii, qui *Misc.* pag. 160. extr. *Lampadius*, inquit, *iste videtur idem esse, qui anno Christi 366. sub Valentiniano I. Praefectus fuit urbis Romae, et antea Praefectus Praetorio, de quo Ammianus Marcellinus lib. 27. cap. 2. (3.) et Lacarry in historia Christiana sub Praefectis Praetorio.* Quam memorat Aegidii Lacarry historiam, aequae, atque alteram eiusdem, Historiam coloniarum a Gallis in exterarum nationes missarum, et ab exteris nationibus in Gallias deductarum, olim mihi quaesitas, nondum vidi.

Vnum hoc addo, hunc Praefectum Vrbi Lampadium Panviniò minime ignotum fuisse, ut patet ex eius commentario in librum III. *Fastor.* ad annos V. R. C. 1117. et 1118. p. 413. init., ut non temere suspicer, nisi in manum Neapolitanae Inscriptionis typum, qui CONS. pro CONS.

CAMP. habebat, Panvinus incidisset, eum Lampadium, consularem Campaniae, non de Lampadio Consule sexti seculi, sed de Lampadio Praefecto Urbi a. Chr. 366. potius fuisse interpretaturum.

Neque conicere non licet, Lampadium quarti seculi, quamvis consulatum nunquam consecutum, unum proavorum Lampadii a. Chr. 530. consulis fuisse. Hancque LAMPADIORVM familiam veterem et inlustrem sexto seculo inprimis claruisse, tandem vel ex eo coniecerim, quod in Diptycho TVO πληθυντικῶς

LAMPADIORVM

legatur, non ἐνικῶς LAMPADII. Cuius pluralis numeri, in Diptychis ante TVVM invisitati, rationem etsi non facillimum sit expedire, audaculi notam vix effugiturus, quid mihi de hoc numero videatur, brevi ante, quam finiam, QVIRINO exponam meo, ut, si minus veri similia dicere videbor, certiora ex TE, Cardinalis Eminentissime, idemque PATRONE Eruditissime, cognoscam, veroque ipso cognito errores possim deponere meos.

Consuli TVO forma augustiore expresso adsunt viri duo minore forma exsculpti, ad dextram alter, alter ad sinistram. Tribus his viris tres subsunt sellae, quarum media ab reliquarum duarum forma nonnihil differt. An interpretari licebit de Lampadiae familiae munerariis tribus? De Lampadio consule, Orestis collega, a. Chr. 530., deinde de Lampadiis duobus aliis, qui eodem anno magistratibus consulatu minoribus, fortasse praetura alter, alter quaestura, fungentes dederint ludos. Non modo enim consulatui, sed etiam urbanae praeturae, et quaesturae, edendorum onus ludorum incubuisse constat. Vid. vel Symmachum *Libr. IV. epist. 59. et 60.*

An, qui ad dextram Lampadii consulis expressus est, frater, ad sinistram filius fuerit; an filius uterque Lampadii consulis, in tanto antiquitatis de familia Lampadia silentio decernere temerarium esset: in primis quia perit altera Diptychi TVI tabella: quae si superesset nobis, fortasse illius, quam curae TVAE et operae debemus, literas certius interpretaremur, genitivique pluralis, LAMPADIORVM, rationem et syntaxin melius cognosceremus.

Quare modum nunc facio hariolandi, et quod hodie mihi restat temporis, FLORAE QVIRINI, digne apud nos edendae, TE ita volente et iubente, do, dico, dedico.

VALE, Eminentissime PRINCEPS, et mihi favere perge.

Turici Helvetiorum ad diem VIII. Idus Maias.

MDCCLI.

X.

V. Cl. Io. Augustus ERNESTI Nonis Maiis 1750. ad Breitingerum. (Respondet Breitingeri epistolae a Tittmanno editae (in *D. Ruhnkennii* (sic) *L. C. Valckenaerii ad I. A. Ernesti epistolis* Lips. 1812. pag. 78.)

Nondum legeram, quum epistolam tuam acciperem, quae de Hagerbuchii epistolis dicta sunt in Actis Ioecherianis. Sed admonitus demum a

Te legi: neque sine indignatione: adeo frigide multa et inepte dicta sunt. Fortasse non aberras a vero, quum Reiskium eius excerpti auctorem coniecis. Sed nihil certi habeo. Ioecherum ab illo tempore non vidi: alioqui facile ab eo auctorem comperissem. Leichius NOSTER mirandum in modum exagitatus, vehementerque castigatus est a Dorvillio in commentario ad Charitonem, eadem de caussa, propter quam Hagenbuchio vestro vapulavit. Neque tamen ille desinet sibi placere, sibi plaudere. *Ἐνδον φρονεῖν ἡδίστος ὁ βίος*. Neque minus propterea ille Professor Graecae linguae fiet, quam Winklerus, qui non ita multo ante, quam illam professionem acciperet, interrogatus in Schola Thomana a puero quodam, quare *ἄνθρωπος* (τις) duos accentus haberet: Bene facis, respondit, quum interrogas; bene de te spero; cras tibi dicam.

XI.

Viro celeberrimo

IO. IACOBO BREITINGERO

S. D.

IO. AVGVSTVS ERNESTI.

Accepi epistolam Tuam cum adiunctis muneribus literariis, quae mihi tanto iucundior fuit, quanto erat longior. Etiam poemata illa grata fuerunt: etiamsi ingenue fateor, aures meas nondum adsuehieri potuisse isti generi versuum, qui *ὁμοιοτελεύτοις* carent, quae mihi videntur esse in versibus nostris necessaria, tamquam vicaria numerorum, quibus Graeci Latiniqve versus commendantur auribus. Quod si pedes veros adhiberent istius rationis auctores, non modo ferrem istos versus, sed etiam vulgaribus praeferrem. Atque id fieri posse arbitror. Nunc mihi meram prosam legere videor. Sed haec tu melius cum Bodmero Tuo. Heumanni *ἐμπνεύσας* et *κόλσεις* nunquam probavi. Invita ille Minerva in his rebus versatur, meliusque fecisset, si se literariae historiae finibus continuisset. Versio N. T. Germanica mirabile opus est. Si in versione fas est Ebraismos servare, etiam ubi argumenti ratio, aut aliae legitimae causae non desiderant, cur non potius tenebimus Lutheri versionem? si pure scripta versio desideratur, talis Heumaniana non est: neque bonus ille vir hoc consecutus est, ut possit ubique Ebraismos agnoscere, quod propter assuetudinem Ebraicogermanicae versionis Lutheri legendae et audiendae, paucissimi consequuntur. Et tamen ille, ut mihi Gesnerus scripsit, ita sibi in his placet, ut admonentium voces ferre non possit. Itaque nihil melius est, quam a disputatione omni cum eo abstinere. Sed quando Tibi invidiam facere voluisse videtur, bene fecisti, quum eum repulisti. Quae de Hagenbuchianis Epistolis scripta sunt in Actis Ioecheri, non sunt a Leichio, sed a Reiskio, qui famem suam et

miseriam solatur aliis ridendis et perstringendis.*) Dubitare non sines amplius Hagenbuchium V. Cl. Res est certa, Perlata ad me est ante paucos dies Apologia Carmeli Itali contra eundem Reiskium: nam idem auctor est illius recensionis, qua et Euripides et eius interpres, Carmelus perstringuntur. Indignor interdum homini, sed magis miseret me eius. Atque ita animatus sum in Trillerum. Contra eius coniecturam de loco Suetonii (Aug. C. 80.) confirmabatur remedio harundinis et arenarum, scis esse scriptam epistolam a Medico Springsfeldio, et quidem humanissimam. Eam putat esse scriptam instinctu meo, sive potius totam a me: quod ego possum liquido iurare falsum esse. Itaque non modo in illum Springsfeldium scripsit aspernam epistolam, sed in ea etiam in me, quamquam parcens nomini, impetum fecit: idque, ut mihi aliquis dixit, instinctu Gotschedii, narrantis ei de amicitia, quae mihi Tecum intercedit. Etiam Hypercritici Alpini in ea mentio fit. Sed ego potius credo ei accidere, quod lupis, qui saeviunt maxime, quum maxime esuriunt. Nam misera est hominis conditio, non habentis, unde suos honeste alat, eaque de causa etiam Vitembergae misere irascentis.***) Spiesius ad me non venit. Neque opus est ea in re consilio meo. Nam ipsum credo scire, Gotschedium per Magistratum academicum adigendum esse, ut iuratus dicat, unde illum libellum acceperit, eique hoc nomine, quod permiserit exscribi typis, actio iniuriarum impingenda, si velis eum ulcisci.

Codices Callimachi, quorum collationes desidero, sunt Venetiis in bibliotheca D. Marci, in Ambrosiana et in Florentinis; si has per Te consequi possem, longe gratissimum foret. Nolo perire lucubrationes meas in hunc poëtam, quem etiam nova versione donabo: eaque iam parata est. Leidenses Graevianam recoquere volunt, cupiuntque meas notas et versionem addere. Xenophontis libellos quos velitis edi, nescio. Nam ab initio nullos edere volui, nisi qui per me et Bachsum editi sunt. Alias in nullo scriptore Graeco libentius laborarem, quam in Xenophonte. Passus sum me induci, ut Taciti cum Lipsii et Gronovii notis edendi curam susceperem, et aliquid etiam de meo adderem. Nollem factum, sed non potui resistere auctoritati eorum, per quos id a me petebatur. Interea venient fortasse Callimachia subsidia ex Italia, Opusculum de interpretatione N. T. non

*) Hic si quis margini adscriberet.

Hic nigrae succus loliginis, haec est

Aerugo mera — quot quantisque opprobriis exciperetur!

Et merito fortasse. Non enim homines illos nunc penitus novimus. Alia rursus de Ernestio tecte significantur in Reiskii libro de vita ipsius acta. Neque tamen hic repetere iuvat Ariosteum illud, cuius in Maffei et Hagenbuchii epistolis perlegendis saepenumero in mentem mihi venit:

Oh gran bontà de' cavalieri antiqui!

Eran rivali, eran di fe diversi,

E si sentian degli aspri colpi iniqui

Per tutta la persona anco dolersi;

E pur — —

ORELLIUS.

**) Pudet me paene Ernestiani nominis, talia, in quibus de esurientibus inimicis propemodum laetatur vir alioqui magnus, describere. „Sed fiat iustitia, et pereat mundus!” Tempora illa talem ferebant *μυροψυχόν*.

est properandum. Descriptio quidem operis et institutio facta est: sed res constat maxime observationibus minutis, quae non simul occurrunt. Ceterum non dimittam ex oculis et animo rem institutam, donec ad maturitatem aliquam redegero. Werstenii novum Testamentum audio esse absolutum, et spero id propediem ad me perlatum iri. Novi aliud nihil habeo, quod Tua intersit scire. Prolusionem subito scriptam aequi bonique consules. Vale, decus literarum, et mihi favere perge. Scr. Lipsiae d. XVI. Maii MDCCLI.

P. S. Hanc epistolam, quum ad mercatorem, per quem Tuam acceperam, misi, ecce ille eodem die iam abierat. Itaque dum aliam occasionem eius mittendae expectavi, *ἔωλος* facta est. Sed incidit aliquid, propter quod eam per publicos cursores mittere decrevi. Totus iam sum in Tacito expoliendo atque illustrando. Pauca notulas adspargere in animo habui. Sed dum opus aggressus sum, materiam largiorem datam reperi notarum; praesertim quum apparatus non spernendus librorum mihi daretur. Accepi enim codicem MS. e bibliotheca Guelferbytana, editionem primam Spirensis, qua nemo interpretum adhuc usus est, eamque e bono codice ductam. Comparavi etiam alias editiones, Venetam Puteolani, Beroaldi Romanam, primam Rhenani: unde intellexi nondum in crisi hac adhibitam esse iustam diligentiam: saepe pro coniecturis proponi, quae iam sunt in antiquis libris, vitia typographica esse propagata per multas editiones, et super iis criticas coniecturas proferri cet. Itaque id egi, ut in notis historiam et quasi genealogiam lectionum indicarem, et in praefatione historiam editionum accuratiorem scribere decrevi. Sed vehementer desidero editionem Romanam, quae Sec. XV. prodiiit, quum libri priores sex nondum essent inventi. Eam nusquam potui reperire. Lipsius eam bis terve laudat: editorum reliquorum nemo vidisse videtur. Saltem nemo laudat. Ex ea videtur Veneta a. 1498. per Franc. Puteolanum fluxisse. Igitur magni refert scire, quid ille hinc sumpserit, quid mutarit. Venit mihi in mentem sperare, eam editionem in terris vestris, quae Italiae sunt propinquiore, fortasse reperiri. Itaque Te rogo, ut si iste liber apud vos reperiri possit, eius mihi copia ut fiat cures, et proximo mercatu per mercatores mihi mittas. Redibit magna cum gratia. Etiam Mediolanensi a. 1516. careo. Sed aequius, quod illam non dubito totam ductam esse e Romana Beroaldi a. 1515. edita. Si non in tam angustum tempus me concludi passus essem, propterea, quod id meo consilio, quod ab initio erat, sufficere putarem, adissem Em. Quirinum per literas, ut excerpta Codd. Vaticanorum consequeretur, qui a Norisio in Epochis Syromacedonum laudantur. Nunc ei rei tempus non sufficit: et satis habeo per editiones veteres et codicem Guelf. utcunque Tacito consuluisse.

Werstenii Testamentum iam perlustrandi facultatem habui: nescio an et vos Helvetii, quando ille suo sumptu edidit, eaque de causa mercatores librarii nulla exempla in tabernis habent. Vidi in Prolegomenis, quae valde mutata et aucta sunt, multis verbis narrari, quae in Helvetia in eius causa acta sunt: eius narrationis initium a Tuo nomine fieri: totam esse vehementius scriptam. Ceterum vereor, ut bonus vir ex illo opere multum

lucri faciat. Longe aliam eius rationem fore conceperam animo. Sed fortasse Tu iam ipse vidisti, eaque ego frustra Tibi narro. Vale, Vir celeb. et mihi favere perge. Scripsi prid. Kal. Sept.

XII.

Viro celeberrimo atque eruditissimo
IOANNI CASPARO HAGENBVCHIO

S. P. D.

IO. IAC. REISKE.

Communicavit nuper mecum celeberrimus Kappius noster literas, a Te, vir laudatissimi nominis, ante biennium fere ad Cl. Leichium exaratas, in quibus vehementer adversus auctorem, Tibi tunc temporis ignoratum, nunc autem notum, recensiois Epistolarum Epigraphicarum, quae in libello vernaculo, *Zuverlässige Nachrichten*, prodiit, inveheris magnumque ipsi malum minaris. Legi quoque specimen illis literis adiectum refutationis, quod prolixam illam et operosam et calidam fore prodiit. Novi quoque tandem Tibi non latere, recensiois illius, quae bilem adeo Tibi movit, me auctorem esse. Quisquis id ad Te, sive hinc Lipsia, sive e Belgio, retulerit, vera retulit. Caussam hinc et argumentum ad Te, vir celeberrime, scribendi sumpsi, veniamque a Te eorum rogandi, quae mihi forte exciderunt non animadvertenti gloriae tuae iniuria. Post sedatum, qui me tunc scribentem tenebat, fervorem intelligo, potuisse quaedam dissimulari, alia mitius efferrī, denique me lapsum hinc illinc fuisse inscitia, aut praecipitatione. Tot autem ea, et tam gravia et indigna esse, atque tu existimas, vix putem. In eo certo certius falleris, et toto caelo a vero abes, si putas (audio enim te putare) me ab Helveticis tibi male cupientibus subornatum esse. Iniuriam et mihi facit, et tuis civibus tam iniqua suspicio. Nempe non nosti me, cui neque venalis calamus, neque animus factiosus est. Amori odiove, parum meis, inditis omnino nihil tribuo. Laudo vel in ipsis inimicis, si qui mihi sunt, sed sunt oppido pauci, et reprehendo in amicis, quos, factionum osor, non sane multos habeo, quae mereri laudes aut reprehensionem videntur, praesertim in publico loco. Intelliges huius mei moris rationem ex iis, quae nuper ad arrogantis Itali Carmelii nugas in Actis Eruditorum respondi. Quidquid in commendationem tuam, aut secus, dixerō, domi, crede, natum fuit, non aliunde subditum; veritatis amor, non animi vitium aliquod, a me exegit et impetravit. Parturienti (reddo Tibi vocem Tuam) nemo mihi adstitit Helvetius Saxove; de consilio meo, antequam exsecutus fuisset, nemo vivus mortuusve novit. Id sancte tibi affirmo, eaque, quae virum honestum decet, fide. Refutationem edere si institues, (moliris enim, ut fama fert) non intercedo, non deprecor. Liceat tibi me nominatim aggredi. Sed id velim tibi dictum habeas monitumque, quibuscunque tan-

dem me modis excipias, responsurum me nihil esse. Contentiosus et tricator non sum, neque opinione mei turgeo. Carius meum mihi venit otium, quam ut in minutis et rixis ingloriis neque atque inutilibus consumendum putem. Satis mihi est sententiam meam, ut occasio fert, eruditis in medio ponere, eorumque, utcumque cadat, iudicio submittere. Doceat, qui meliora novit, et lubens amplectar. Importunos autem, quorum vis et facetiae in crassis sitae sunt conviciis, Suburra dignis, impotentis animi iudiciis, rideo mediisfidius et contemno. Non illi mihi, sed sibi nocent, invidiamque concient, et bonae, si quam forte tuentur, caussae irarum et verborum intemperantia detrahunt penes eos, qui quos conviciis pugnare vident, protinus, ut sibi diffisos, damnant. Si prava sunt, et iniqua, et imperita, et, si vis, scurrilia, quae aut contra Te, aut alium quemcumque scripsi, evanescent ipso senio, et ipse primus agnita damnabo, et nulla erit aetas, quae sponte non damnet. At proba et aequa perstabunt, quibuscumque tandem machinis et armis petantur. Ut Tua fama, vir celeberrime, a meo meique similium iudicio labem non contrahit, sic neque mea a Tuo periclitabitur. Id quoque Te velim perpendere, quod, si talis sum, qualem refutatio Tua me piagit, nimium honoris eam publicando in me collaturus sis. Homo tam vitiis onustus, tam undecumque absurdus, atque tibi visus fuit auctor recensionis, circa quam nostra lis versatur, contemni meretur, non refutari. Alias Tuum de illo iudicium sycophantiae suspectum reddes, eoque id magis, quo magis illum conviciis oneres. Videor mihi quaedam in Te notasse, quae cives Tui Tibi vitio fortasse verterunt. Vide ne de nihilo sit ille consensus hominum tam dissitorum, et nulla consuetudine iunctorum. Imaginis quam pinxi Tuae, colores ipse Tu mihi, nemo alius, subministrasti.

Tantum et Tua et mea et rem literariam (*sic*) interesse autumabam ne nescires. Vale, vir celeberrime atque eruditissime, et mihi, si potes, ignosce, et utere me, si qua in re Tibi utilis esse potest homo ingenuae frontis. Nunquam erga Te malo animo fui, neque ero, qualemcumque Te mihi praestes: sed doctrinam Tuam et egregia in bonas literas merita summo opere qua par est, venerabor. Scrib. Lipsiae d. 8. Febr. 1752.

XIII.

Cl. et doctissimo Viro

IOAN. CASP. HAGENBVCHIO

S. P. D.

IOAN. FRANCISCVS SEGVIERIVS.

Ut autem, cl. Hagenbuchi, melius intelligas, quamam de causa indicis mei publicationem in aliud tempus differam, et in tuam sententiam prorsus non adducar de methodo, qua usus sum, deque iis, quae nunc addenda

forent, heic iterum verba facere necessarium esse putavi. Et primum quidem de praemissis: Praefatio nostra in tres partes praecipue dividitur, in quarum prima de necessitate conficiendi inscriptionum indicis et de adminiculis quibus usus sum dissero: in altera de libris atque auctoribus omnibus, quorum in indice sit mentio: in tertia vero indicis rationem trado. Duplex index praefationem excipit; unus chronologicus Auctorum omnium, ex quibus antiqua monumenta excerpsti; alter vero eorundem alphabetico ordine digestus, in quo librorum tituli, et laudatae editiones accurate describuntur. His confectis, a Graecis inscriptionibus exordior; Latinae sequuntur. Index uterque bifariam partitur. Romanorum lapides prius, Christianorum posterius recensentur. Utrorumque primus versus apponitur, maiusculis literis exaratus; tum ratione temporis habita auctorum quorumcunque loca subtexuntur, qui eosdem retulere. In indicem hunc etiam refero breves illas inscriptiones, qui in anulis, sigillis, gemmis, vasis, in statuarum basibus, et in similibus sculptae sunt; nec separatim, ut primum facere decreveram, sed suis locis, qui librum nostrum evolvit, omnes inveniet. Eae vero, quas ex antiquis auctoribus elicui, cum illis tamen non confundentur: separatus indiculus omnes suppeditabit. Post Graecas Latinas trado eodem instituto ac methodo, nisi quod a siglis vel numeris incipientes in calcem conicio, quoniam earum initia diversimode interdum legi possunt, diversasque sedes inde requirunt. Verum tamen ut totam constructionem melius assequaris, exempla quaedam hic subiiciam. A Graecis exordium.

ΑΣΚΑΛΙΩ ΚΑΙ ΠΕΛΑ ΣΩ- ΤΗΡΕΙΝ.		Ο ΔΙΟΜΟΣ ΘΕΑ ΡΩΜΗ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΤΩ.	
Smet. 28, 13.	Caryoph. Th. Herc. 85.	Kyriac. Epigr. n. 72.	Vand. Diss. 416.
Grut. 68, 5.	Mar. Th. 18, 1.	Fabric. Rom. 16.	Cors. Fast. Att. T. 1, 42.
Gualter. I.	Marm. Taur. T. 1, 227.	Grut. 105, 9.	Pass. Th. Gem. Astr.
Trist. Com. Hist.	Pirro Not. Sic. Eccl.	Mems. d' Arch.	T. 3.
T. 1, 467.	T. 1, 345. Latine	T. 7, c. 9.	Berthald. de Ara.
Patin. Imp. Rom.	Paciaud. Ant. di Ripatr.	Patin. in M. Art. 392.	c. 17. qui extra
Num. 179.	in Misc. Ven. T. 6,	Saubert. de Saër.	ordinem ponitur,
Fabrett. 119. n. 5.	128. Latine.	Vet. 100.	quia prima edit. non-
		Vand. de Orac. 618.	dum ad manus.

Latinarum exempla quaedam, ex iis praesertim, quas Stumpfius vester attulit.

DEAE AVENTIAE ET. GEN. INCO- LAR. T. IANVARIVS FLORIANVS.		Grut. 110, 2.		Scheuchz. it. alp. 505.
Stumpf. Chron. 535.	Pat. Rél. Hist. 331.	Plantin Helv. Ant. 58. *)	Bochat. mém. de la	Suiss. 2, 438.
Glandorp. Onomast.	Et. et Dél. de la Suiss.	*) utor edit. an 1735, quae habetur in <i>Thes. Hist. Helv.</i> Prima tamen laudabitur, si aliquando nanciscar.		
v. Iannuarii.	2 361.			
Guill. de reb. Helv.	Breval. Remar. I. T. 2,			
85.	40.			

DEAE AVENT. T. TERTIVS
TERENTIVS
SEVERVS.

Apian. 454.	Et. et Dél. de la Suisse.
Stumpf. Chron. 536.	2, 362.
Guillim. de reb.	Breval Remar. I. T.
Helv. 85.	2, 40.
Grut. 110, 3.	Scheuchz. it. Alp. 419.
Chiff. Vesont. 156.	501.
Vrsat. Mon. Pat. 19.	Bochat Mém. de la
Plant. Helv. Ant. 58.	Suisse. 2, 497.
Patin. Rél. Hist. 330.	Ciantar. Diss. 22.

DONATO CAES. AV... SALVIANO.

Apian. 455.	Plant. Helv. Ant. 58.
Stumpf. Chron. 536.	Patin Rél. Hist. 331.
Smet. 168, 18.	Breval Remar. I. T.
Guillim. de reb.	2, 44.
Helv. 103.	Scheuchz. it. Alp. 503.
Grut. 593, 9.	Bochat Mém. de la
	Suisse. 1, 375.

GENIO PAG. TIGOR. P. GRACCVS
PATERNVS.

Stumpf. Chron. 535.	Breval Remar. I. T.
Guillim. de reb.	2, 37.
Helv. 39.	Scheuchz. it. Alp. 503.
Grut. 111, 4.	Bochat mém. de la
	Suisse. 2, 437.

OTACILIAE FAVENTINAE VXORI.

Stumpf. Chron. 535.	Kavin. Favent. rediv.
Grut. 446, 5.	113.
Plant. Helv. Ant. 58.	Breval Remar. I. T.
Vrsat. Marm. Er.	2, 45.
154.	Bochat mém. de la
	Suisse. 2, 494.

DEAE EPONAE M. OPILIVS
RESTIO.

Stumpf. Chron. 497.	Vrsat. de not. R. 281.
Lips. Auct. 28.	Reland. Fast. 138.
Guillim. de reb.	Et. et Dél. de la Suisse.
Helv. 376.	T. 3, 73.
Grut. 87, 4.	Martin Rel. des Gaul.
Chiff. Vesont. 155.	365.
Tomas. de Donar.	Breval Remar. I. T.
c. 32.	2, 52.
Plant. Helv. Ant. 59.	Cellar. Not. Or. Suppl.
Rein. ep. ad Rup. 85.	T. 1, 4.
	Garyoph. Th. Herc. 53.
	Bochat Mém. de la
	Suisse. 2, 507.

D. M. FL. SEVERIANAE :*)

Stumpf. Chron. 497.	Plant. Helv. Ant. 60.
Guillim. de reb.	
Helv. 378.	
Grut. 912, 3.	

*) tria illa puncta hic et in similibus denotant, inscriptionem absolutam esse, et nihil desiderari.

L. VEGNATIO POL. MAXIMO DO.
FOR. COR.

Stumpf. Chron. 479.	Manzon. de episc.
Guillim. de reb.	Inol. 5.
Helv. 25.	Et. et Dél. de la Suisse.
Grut. 567, 2.	T. 2, 195.
Plant. Helv. ant. 61.	Bochat mém. de la
	Suisse. 1, 389.
	Mur. Th. T. 4. in app.
	p. 6. n. 10.

M. IVNIO M. F. VOLT. CERTO
VIEN. VETERAN.

Stumpf. Chron. 408.	Et. et Dél. de la Suisse.
Guillim. de reb.	T. 3, 137.
Helv. 35.	Bochat mém. de la
Grut. 548.7.571.10.	Suisse. 1, 383.
Plant. Helv. Ant. 64.	Mur. Th. T. 4. in app.
	p. 6. n. 9.

Ex his statim vides, quantum tibi debeam pro Stumpfii locis, quibus adhuc carerem, nisi tu summa cum benignitate inscriptiones omnes ab illo relatas, et manu tua diligentissime descriptas ad me misisses, qua de re plurimum tibi devincior. Tum facile percipis Indicem nostrum hoc modo

concinatum antiquariis omnibus admodum utilem fore ad easdem inscriptiones invicem conferendas. At in tanta literarum luce vix haec hodie sufficiunt. Nonne, te iudice, satius foret, varias lectiones annotare? vitiosa loca, interpolata? in eas doctorum virorum illustrationes, et explicationes? malas verborum aut siglarum interpretationes? num mutilatae vel integrae sint? num spuriae, num dubiae, aut genuinae? num quis pericopen excerpserit ad alicuius auctoris illustrationem? num id genus alia? quae omnia nunc paro et partim in adversaria iam relata habeo. Nonne te defraudarem, si doctissimas lucubrationes tuas in inscriptiones a Muratorio vel ab aliis prolatas aut non indicarem, vel prorsus omitterem? Uno verbo dicam, mihi in animo est, quaecunque a doctis viris in quoscunque lapides annotata fuere, lectorem monere; et alia insuper adiungere, quae genuinae monumentorum interpretationi inservire possunt, et a falsa avertere. Dissertationibus autem nullis utar, brevibus solum annotationibus contentus, rem totam expediam: et, ni libris plurimis adhuc carerem, vel opus intermissem, alienissima studia consecutus, negotium forsân esset confectum. Porro quum ab his nunc sim plane liber et otio fruâr, pro viribus agam, ut iudici meo finem imponam: faxit D. O. M., ut prospera valetudine fruâr, quae mihi tamen saepissime imbecilla. Haud equidem diffiteor, quin sit opus immensae molis, difficillimumque *prae grande volvere saxum*: at si tardius id in lucem emittam, quid inde damni? utilis profecto erit, si differatur: sat cito, si sat bene. Quod laboriosissimum erat, nempe auctorum omnium loca unicuique inscriptioni subiungere, iam confectum est: ex iis, quae restant, tametsi periculosum negotium et aleae plenum, experimentum faciam; et quum ad finem tota res perducta erit, librum nostrum virorum doctorum iudicio, tuo praesentim permittam; si probant, edetur, sin autem carbone notabunt, perpetuo damnabitur. Tu interim, si quid potes (potes autem quam maxime), conatibus nostris fave, et quaecunque promes ex adversariis tuis ad rem nostram facientia, si mecum communices, iucundissimum erit, debitasque grates tibi referam.

Pocockii inscriptiones antiquas anno 1752. fol. editas nondum novi; curabo, ut habeam: titulum descriptum rogo, vel Gesnero nostro, quem bene valere inbeo, tradas, qui mecum communicabit. Mirum haud esse tibi debet, Corsinium librum hunc ad manus non habuisse, quoniam multa docta volumina in Italia adhuc desiderantur. Maittairei Marmora Oxoniensia nunquam viderat, antequam Scip. Maffei illi commodasset. Nunc vero ordini suo praepositus vitam Romae degit, et libris omnibus affluit: at vereor, ne ob negotiorum multitudinem inscriptionum volumine, quod promiserat, adhuc carere cogamur. In *Inscript. Attic.* XIII. pag. 62., ipse legit non TARCARI ut tibi videtur, sed LE ARCARI i. e. ET ARCARI, ita ut Sagaris fuerit Amianthi Aug. servus verna, et Arcarii provinciae Achaiae vicarius.*) At recte contra eum censes, Ascanium fuisse Philoxeni, Ti. Claudii Caesaris servi, vicarium Arcarium, ut iam in *Epist. Epigr.* dixisti, et malam interpretationem huius inscriptionis, quae Scaligerum torsit, redarguisti.

*) Inscriptionem, de qua loquitur, vide in *Capite de servis.* N. 2821.

Inscriptiones, quae a siglis D. I. M. incipiunt, etsi omnes antiquarii interpretentur, ac si diductis verbis scriptum esset DEO INVICTO MITHRAE, (sic autem legendum in Murator. 2051. 2.) ne tamen siglarum interpretationem heic declarare videar, ab iis, quae absque siglis eadem verba proferunt, seiunctim reposui.

Drummondi volumen primum propediem exspecto; num in illud referat monumenta, quae collegit, an in sequens coniciat, adhuc incertus sum. Sed maius in Hispaniis nunc paratur opus, in quo inscriptiones omnes illius regionis adhuc exstantes, et ex fide lapidum descriptae, tum etiam, uti ferunt, aliae, quae in editis libris continentur, comprehenduntur. Alex. Xaver. Panclius, Soc. Iesu, hanc provinciam in se suscepit; iam munere functus praeceptoris filiorum Regis, et plurimis stipendiis donatus, huic negotio totis viribus incumbit. Quantum utilitatis hinc inde percipiam, omnino vides: nam librorum in Hispaniis editorum magnum me desiderium tenet, et ab amico, qui nunc Mantuae Carpetanorum vitam degit, excerpta plurima exspecto.

Miscellanea *erud. antiq.* Sponii lubenter Zachariae commodassem. Haud ignorabat, penes me esse: nec iis, ut animadvertis, carere poterat, quum a Polenio recusa sint, et in Italia maxime obvia. Brevi tamen erit illi librorum magna supellex, nam Bibliothecae Principis Mutinensis praepositus, proximis Kal. Nov. hoc munere fungetur. Siglarum interpretationem M. P. damnas equidem rectissime, eamque itidem explosi statim ac vidi.

Cl. Compagnonio, ut probe scis, antequam esset Praesul Auximaten-sis, Bibliothecae Barberiniana cura demandata fuit; eidem Carolus Moronius olim praefectus, unusque e Compagnonii decessoribus, qui iussu Francisci Cardinalis Barberini senioris, Cyriaci Anconitani epigrammata anno 1660. ediderat. Haud credo hanc syllogen Compagnonio non notam fuisse, quum ille liber rarus Romae nunquam fuerit, et nuper ex illa urbe Venetias exemplaria plura missa sint, apud Albritium bibliopolam prostantia, quibus tamen librarii titulum, qui prius desiderabatur, praefixere.

Cl. Maffei *Observatt. Litter.* volumina duo V et VI quae desideras, lubens offero; accipies statim ac occasio sese praebebit. Epistolis tuis epigraphicis adhuc careo, licet saepissime exemplar evolverim, quod olim Maffeo obtulisti: num adhuc Turici venales? Bonadae volumina duo veneunt Romae Floren. 4½. In classes tributa epigrammata: unicuique classi dissertatio, quae ad rem facit, praepositur: carmina Graeca versibus Latinis redduntur: annotationes ad ea breves: interdum malae. Hanc accipe. Vol. 2. p. 386. inscriptionem Virii Severini adfert:

Q. VIRI SEVERINI.

ATTIA SEVERINA Q. VIRIVS

O. NESAS PARENTES cet.

in annot. NESAS pro NEFAS vox frequenter obvia cet. Nonne haec tibi videtur lepidissima? Sunt alia multa, quae annotavi, quae nunc transcribere non vacat.

Brevi prodibunt Inscriptiones Beneventanae, una cum aliis eiusdem urbis antiquitatibus. Romae eduntur folio maximo; nam multi sunt hodie,

qui opera sua vaegrandibus voluminibus edere conantur, quod tamen omnino improbandum. Gorius Diptychorum Thesaurum parat, immo propediem expectamus, si programmati promulgato fides adhibenda. In illis vero symbolis, quas Romae ipse edit, Tom. IX. selectae inscriptiones XVIII. ex CIO. et amplius excerptae ex vetusto codice contineantur; tum Tomo X. Diatriba Epistol. Zachariae de IV. Illiberitanis vetustis lapidibus, sed non est ut his immorer, quum eae ad te forsitan iam sint delatae. Dissertationum Academiae Cortonensis volumina VI. iam cusa sunt, fortasse VII. prodit, nam sub huiusce anni initium sub praelo sudabat.

Vale, vir doctissime, et salutem tuam cura diligenter. Veronae a. d. VIII. Kal. Sept. MDCCLIV.

P. S. Nondum vidi Breitingeri Commentationem in antiqua monumenta in agro Tigurino anno 1724. eruta, quae habetur in Tom VII. *Amoenit. Liter.* Schelhornii, quapropter huiusce loca in superioribus inscriptionibus non laudantur. Itidem Wildii *Apologia Aventic.*, Historia Salodurensis et Hottingeri opusculum, in quibus de iisdem agitur, adhuc a me desiderantur.

Doleo Bochatium supremum diem obiisse, virum doctum et optime de literaria re publica meritum.

XIV.

IO. FRANCISCO SEGVIERIO

Viro nobilissimo ac doctissimo

S. P. D.

IO. IACOB. STEINBRYCHEL GRAEC. LITT. APVD TYRICENSES PROF. P.

Quod ex Io. Gesnero nostro, Viro celeberrimo, audio optare Te rationem ac formam eorum indicum cognoscere, quos olim quum in Gruteri, tum in alia Inscriptionum Syntagmata parasset ὁ πόνος Hagenbuchius, cuius bibliotheca schedaeque omnes ad me pervenerunt; nolui tuae, virorum praestantissime, petitioni huic ac voto, pro summa mea in Te observantia deesse. De iis igitur sic habeto. Indicem inscriptionum universalem, qualem a Te, Herculeo labore, confectum audio, nunquam ne molitum quidem esse Hagenbuchium, falsumque in eo olim fuisse Gorium, quem *Symbolarum Litt.* Vol. VIII. p. 104. vastissimum eiusmodi opus ab eo paratum dixisse nostri, maleque persuasit etiam aliis, ut Seb. Donato, quem idem ad Schmidium Bernatem scripsisse reperio. Et Gori quidem error ille natus videtur inde, quod ipsum quum alia saxa scire cupientem, num edita essent, tum illud HI CIPPI IN PEDATVRA cet. Hagenbuchius statim expedire potuit, sed sine eiusmodi subsidio. Igitur quum istam suam persuasionem, quaerere pergens, amicus Florentinus aperiret nostro, ad Gorianarum literarum marginem adscripta ab eo illa invenio: „qui tibi dixit? Utinam vera diceres! Me occupatissimum multa mihi excusant; spero et aliis.“

Vides igitur, Vir celeberrime, quantopere de Indice universali citra Hagenbuchii culpam, viri a vana omni ostentatione alienissimi, docti homines erraverint. Quid? quol, quo sensu vulgo dicunt, Inscriptionum indices (praeterquam ad Reinesium Cognominum, tum eius Caput XXV.) plane nullos conscripsit, literarum atque elementorum ordine digestos. Sed primum eius opus ad Gruterum pertinet, estque ipse ille, sed correctus, varietque intextis quum propriis, tum aliorum observationibus ac supplementis locupletatus et auctus Scaligeri index, ordine non literarum, sed inscriptionum, ita ad earum quamque collectus et contractus, ut ubi et quomodo Scaliger singula cuiusque verba laudaret, oculo simul obversetur et pateat. Cui labori quantum sittribuendum, Tute, nobilissime Segueri, quem omnium minime fugit, perpetui instar commentarii esse indices, intelligis, ut Te melius alter nemo: quantum tribuerit ipse, iuvabit fortasse ipsis Viri doctissimi verbis cognoscere. Igitur ad amicum quendam suum, quem amabat in paucis, scribens, „Harduinus, inquit, in suis ad Plinium notis T. 1. Ed. Basil. p. 143. n. 28. ad verba Plinii: *In conventum Cluniensem*, haec paucula notat: „Ambr. Morales fol. 70. EX CLVNIENSI. Subintellige, conventu.” Amo hanc Harduini observatiunculam. Sed praeter Moralem, qui mihi ad manus non est, mallet Gruterum citasset. Quo enim Gruteri loco hoc saxum exstet, ex indicibus Scaligeri frustra investigabis. Silet enim index Scaligeri 10. Habet vero Gruterus, nec semel. Nisi opus meum, quod XII voluminum ex Scaligeri indicibus, auro contra caris, iudicio non minore, quam eruditione amplissima vastissimaque confectis, duro fastidiorumque omne genus plenissimo labore mihi paravi, eo nunc et in posterum mihi iucundiore, quo pluribus devoratis taediis tandem peractus ad umbilicumque perductus a me est omnis ille labor. Opus illud nisi mihi aperiret, quoties in Scaligeri indicibus saxi huius, quibusque in locis indicum singulorum, mentio fieret, quomodo EXCLVNIENS acceperit Scaliger, aequae nescirem, ac Harduinus nescivit.”

Sed fortassis etiam exemplum operae requiris; dabo igitur et hoc: nec enim vel Seguerius celari quidquam debet, nec verebor ne acumini Tuo diffidisse videar. Evolventi igitur opus, ut ferebat fortuna, offert se mihi Gruteri p. CXV. Inscr. 7. *Iuxta fontem Timavi, non longe ab Aquileia.*

* S. A. S. † PROSAT.

† AQVILINI

VILLICI. † AGG.

ET. TITI. IVLI

AQVILINI

IVLIA

STRATONICI

V. S.

Grutero Verderius.

* SAS. Iovit. Rapit. SACrum Rein.

† PROSSAI Iovita Rapicius. Sed Scaliger vere coniecit PRO. SAL. Gr.

† v. DCVI, 9

† AVGG. bene idem Scaliger. Gr.

HAGENBVCHU index:

S. A. S. 115, 7. (Scal. Ind. 20.) v.
Mur. 90, 8. et ibi me.

115, 7. Habet, ut ineditum Phil a Turre 115, 7. Iovita Rapinus, habet PROSSAI.
de Diis Aquil. p. 37. T. VI. P. IV. *Thes.* item versu tertio AVGG. bene ultimum
Ital. in hunc modum: (p. 320. *Ed. Rom.*) istud; at primum profecto mutandum in
S. A. I. PROSAI In Add. et emend. pag. PRO. SAL. id est, *pro salute.* Add. Grut.
AQVILINI ult. admonetur v. 1. Iovitam citat Grut. in *Add.* ad 102, 3.
VILICI. AVGG esse edendum Rapiciumque vocat; non Rapinum, ut hic
ET. TITI IVLI S. A. P. PROSAI utraque editio Gruteri male habet.
AQVILINI Mihi collatis Gruteri typo Aquilinus Villicus 115, 7. Scal.
IVLIA et notis videtur ita con- T. Iulius Aquilinus 115, 7. Scal.
STRATONICVS,stituendus hic lapis: *Serapi Augusto* (v. Fabr. Aquilinus. 115, 7.
p. 469. et quem ibi Iulia/Stratonici 115, 7. Scal.
citat Grut. 84, 8.) Stratonicens. 115, 7.)

Sacrum: ni malis S. A. ♂. PRO SALute
AQVILINI VILICI. AVGG. ET. TITI.
IVLI. AQVILINI IVLIA. STRATONICE
Vot. Solvit. His iam ita constitutis inveni
saxum hoc, ut ineditum, optime dari in
Don. VII. 205. Egregie ibi omnia, in
primis v. 1. SAR. PRO. SAL. i. e. SA-
Rapidi. At ind. 1. omisit Gor. v. 4. TI.
i. e. Tiberii. v. Ind. Helvet. *extense*
scripta. At ind. 23. Gorii *Ti. Iulii Aquilini* VII. 105. male pro 205. eodem errore
numeri dat *Aquilini*, item *Iulia Stratonice.*
v. 7. in Donio duos constituit planissump

STRATONICE

V. S.

Ad Don. l. c. cito et Mur. 888, 6. ne-
scium et ipsum iam legi in Grut. Post
Turrium et Grut. dat Bertol. *Ant. d'Aq.*
p. 111. n. 97. v. Hultmann. *Serv. binom.*
p. 28. 29., ubi eadem nostris hic pridem
datis inveniēs.

Ceterum huius operis simillima alia in Reinesium, Donium, Fabrettum,
Muratorium cet. esse confecta a viro χαλκέντερον vel ex isthac eius adno-
tatione intelligis.

Vale, ac vive diutissime. Scripsi Turici. Kal. Martiis MDCCLXXVIII.

* * *

HAGENBVCHII Epistola ad Quirinum (nobis nona) inserta iam est
GORII *Thesauro vett. Diptych.* T. 2. p. 26. seqq.; id quod sero vidi. Da-
num, quod hinc accepisti, benevole Lector, alibi compensabo.

* * *

Artis criticae lapidariae Supplemento inserte pag. 31.:

ARCVCIVS (*Io. Baptista*). Hic quoque referendus inter eos, qui a falsariis de-
cepti sunt, vel ipsi veteres Inscriptiones confinxerunt. Videantur *Cl. Italarum et Ger-*

manorum Epistolae ad P. Victorium: ed. A. Mar. Bandinius. Florentiae 1758.
2 Vol. 4.; quem librum nunc demum comparare mihi potui, T. 1. p. 122.:

Ex Epistola Io. B. ARCVII ad Victorium:

„Antiqua etiam illa inscriptio, quam *Variarum Lectionum* libro XXXVII. cap. VIII. dicis adcepisse ab illustri viro *Mario Columna*, Neapoli visitur in aedibus adfinis mei *Hadriani Gulielmi Spathaphori*, bonarum literarum studiosi: eius exemplum summa adhibita diligentia descriptum, libuit heic adponere, quod multa in hac nostra inscriptione longe aliter, quam in tua sint, se habere perspexerim. Bene vale, mi suavissime *Victori*, animae meae dimidium.

Neap. III. Non. Mart. MDLIX.

DIS. MAN.

C. IOCVNDO C. F. ESQ. QVI XII. AN. VIX.

ET SEPTIES SPECTANTIB. PVB. 1) IMPP.

SER. GAL. OTH. 2) SIL. 3) A. VIT. 4) ET P. 5) R.

SALTAVIT CANTAVIT ET PLACVIT

PRO IOCIS QVIR. 6) CVNCTOS OBLECTABAT

SI QVID OBLECTAMENTI APVD VOS EST

MANES INSONTEM REFICITE ANIMVLAM

FAVSTVS NVNC INFAVSTVS 7)

PATER 8) ET SIBI FEC. 9) — ”

1) Pub. omittit Victor. 2) Galba. Othone. 3) Silvie. 4) Vitellio. 5) Populo. 6) Quibus. 7) „Haec paronomasia veterem inscriptionem non sapit.” BANDINIUS. 8) Pater filio. 9) Dedi hanc inscriptionem ego quoque N. 2605., ibique contra expressum Lipsii testimonium, eam suspectam mihi esse notavi. Vides iam mecum facere Bandinium.

Idem ARCVICVS in alia Ep. ad Victorium l. I. T. 2. p. 44.:

Quod scribis in postrema parte epistolae placuisse tibi diligentiam, qua sum usus in describenda antiqua illa inscriptione *C. Iocundi* pueri, quae est apud *Hudrianum Gulielmum Spathaphorum*, fuit mihi gratissimum: ideoque hasce tres alias ex nonnullis, quae in eisdem aedibus adservantur, ad te mittere volui; nam quum veterem illam redoleant elegantiam, tibi omnium elegantiarum parenti, spero fore iucundissimas. Bene vale, mi *Victori*. Neap. XV. Kal. Maii MDLXIX.

I.

D. M

INIICE. SI PIETAS. VSQVAM. EST. SVSPIRIA. ET. IMPLE

MECVM. HOSPE. LACHRIMIS. MARMORIS. HOC. VACVVM

NAM. FORMAE. EXEMPLVM. PERIT. CVM. OBIT. MEA. LYDA

QVAM. PERIERE. HOMINES. VEL. PERIERE. DII.

II.

VERNA. PVER. PVER. O MI. VERN. QVIS. AH. QVIS. AB. AVRA

IN. TENEBRAS. RAPVIT. PERDITVS. HEV. MORERER

NI. TECVM. ASSIDVE. LOQVERER. NI. SAEPE. IOCANDO

FALLERER. HINC. TE. DVM. CONTINVO. INSPICIO

SEMPER. ERO. TECVM. ETSI. ME. SOPOR. OCCVPET. VMBRAM

TE. VMBRA. PETAM. ERGO. VNQVAM. NE. METVE. ABS. TE. ABEAM 1)

III.

D. M. S

C. AELIO QVI SI TANTILLVM

QVERELARVM IN CONVIBIO

LIQVISSET LACHRIMAR

TOT IN MORTE NON

FVDISSET CRISPA CON.

1) Hae duae inscriptiones non ea, qua nunc prodeunt diligentia, nuper recusae sunt a Francisco Maria Bonada in libro, cui titulus *Carmina, ex antiquis lapidibus cet. Romae MDCCLIII. Tom. II. pag. 407. BANDINIUS.*

Etiam hae tres inscriptiones manifesto sunt subditiuae. Primam post Reinesium Cl. XIV. N. 105. p. 752. aliosque edidit P. Burmannus in *Anthologia Latina* T. 2. p. 221., alteram, post Gruterum *Spur.* p. XVII, 1., idem Burmannus *ib.* p. 261., ut sinceram vindicans. Sed alia haud pauca sunt in *Anthologia Burmanniana* Sec. XV. et XVI. poemata, in quibus reiciendis futuri alicuius editoris acumen atque solertia sese exerceri debet. Tertiam quaerere distuli. Gruterus certe non habet. Vides interim ex his quoque quattuor exemplis, falsarios nil pensi habuisse, quominus inventa sua tabulis marmoreis incidi curarent, neque solum de iis dubitandum esse, quae e schedis duntaxat afferuntur.

Ne pagellae hae vacarent, hic addidi Legem regiam de Vespasiani imperio ex editione Broterii *Tacit.* T. 5. p. 40. Cfr. Grut. p. 242.

FOEDVSVE. CVM. QVIBVS. VOLET. FACERE. LICEAT. ITA.
VTI. LICVIT. DIVO. AVG.

TI. IVLIO. CAESARI. AVG. TIBERIOQVE. CLAVDIO. CAESARI.
AVG. GERMANICO.

VTIQVE. EI. SENATVM. HABERE. RELATIONEM. FACERE.
REMITTERE. SENATVS.

CONSVLTA. PER. RELATIONEM. DISCESSIONEMQVE. FA-
CERE. LICEAT.

ITA. VTI. LICVIT. DIVO. AVG. TI. IVLIO. CAESARI. AVG. TI.
CLAVDIO. CAESARI. AVG. GERMANICO.

VTIQVE. CVM. EX. VOLVNTATE. AVCTORITATEVE. IVSSV.
MANDATVVE. EIVS.

PRAESENTEVE. EO. SENATVS. HABEBITVR. OMNIVM. RE-
RVM. IVS. PERINDE.

HABEATVR. SERVETVR. AC. SI. E. LEGE. SENATVS. EDI-
CTVS. ESSET. HABERETVRQVE.

VTIQVE. QVOS. MAGISTRATVM. POTESTATEM. IMPERIVM.
CVRATIONEMVE.

CVIVS. REI. PETENTES. SENATVI. POPVLOQVE. ROMANO.
COMMENDAVERIT.

QVIBVSQVE. SVFFRAGATIONEM. SVAM. DEDERIT. PROMI-
SERIT. EORVM.

COMITIS. QVIBVSQVE. EXTRA. ORDINEM. RATIO. HABEATVR.

VTIQVE. EI. FINES. POMERII. PROFERRE. PROMOVERE. CVM.
EX. REPUBLICA.

CENSEBIT. ESSE. LICEAT. ITA. VTI. LICVIT. TI. CLAVDIO.
CAESARI. AVG. GERMANICO.

VTIQVE. QVAECVNQVE. EX. VSV. REIPUBLICAE. MAIESTATE.
DIVINARVM.

HVMANARVM. PVBLICARVM. PRIVATARVMQVE. RERVM.
ESSE.

CENSEBIT. EI. AGERE. FACERE. IVS. POTESTASQVE. SIT.
ITA. VTI. DIVO. AVG.

TIBERIOQVE. IVLIO. CAESARI. AVG. TIBERIOQVE. CLAVDIO.
CAESARI.

AVG. GERMANICO. FVIT.

VTIQVE. QVIBVS. LEGIBVS. PLEBEIVE. SCITIS. SCRIPTVM.
FVIT. NE. DIVVS. AVG.

TIBERIVSVE. IVLIVS. CAESAR. AVG. TIBERIVSQVE. CLAV-
DIVS. CAESAR. AVG.

GERMANICVS. TENERENTVR. IS. LEGIBVS. PLEBISQVE. SCITIS. IMP. CAESAR.

VESPASIANVS. SOLVTVS. SIT. QVAEQVE. EX. QVAQVE. LEGE. ROGATIONE.

DIVVM. AVG. TIBERIVMVE. IVLIVM. CAESAREM. AVG. TIBERIVMVE.

CLAUDIVM. CAESAREM. AVG. GERMANICVM. FACERE. OPORTVIT.

EA. OMNIA. IMP. CAESARI. VESPASIANO. AVG. FACERE. LICEAT.

VTIQVE. QVAECVNQVE. ANTE. HANC. LEGEM. ROGATAM. ACTA. GESTA.

DECRETA. IMPERATA. AB. IMPERATORE. CAESARE. VESPASIANO. AVG.

IVSSV. MANDATVVE. EIVS. A. QVOQVE. SVNT. EA. PERINDE. IVSTA. RATAQ.

SINT. AC. SI. POPVLI. PLEBISVE. IVSSV. ACTA. ESSENT.

S A N C T I O.

SIQVIS. HVIVSCE. LEGIS. ERGO. ADVERSVS. LEGES. ROGATIONES. PLEBISVE. SCITA.

SENATVSVE. CONSVLTA. FECIT. FECERIT. SIVE. QVOD. EVM. EX. LEGE. ROGATIONE.

PLEBISVE. SCITO. S. VE. C. FACERE. OPORTEBIT. NON. FECERIT. HVIVS. LEGIS.

ERGO. ID. EI. NE. FRAVDI. ESTO. NEVE. QVIT. OB. EAM. REM. POPVLO. DARE. DEBETO.

NEVE. CVI. DE. EA. RE. ACTIO. NEVE. IVDICATIO. ESTO. NEVE. QVIS. DE. EA. RE. APVD.

se AGI. SINITO.

ERSTES
SUBSCRIBENTEN-VERZEICHNISS
AUF DIE
INSCRIPTIONES LATINAS SELECTAS.

EDIDIT
IO. CASP. ORELLIUS.

EXEMPL.		EXEMPL.
	<i>Aachen.</i>	<i>Erlangen.</i>
Herr J. A. Mayer, Buchhändler . 1		Herr Carl Heyder, Buchhändler . 1
	<i>Altona.</i>	<i>Gieffen.</i>
Herr Carl Busch, Buchhändler . 1		Herr Ferber, Buchhändler . . . 1
	<i>Amsterdam.</i>	<i>Göttingen.</i>
Herren J. Müller u. Comp., Buchh. . 7		Herr Rud. Deuerlich, Buchh., für:
	<i>Baireuth.</i>	Herrn Dr. G. H. Lünemann, Rect.
Die Grau'sche Buchhandlung . . 1		Gymnas. 1
	<i>Basel.</i>	<i>Halberstadt.</i>
Die Schweighauser'sche Buch-		Herr F. A. Helm, Buchhändler . 1
handlung, für:		<i>Hamburg.</i>
Herrn Hanhart, Prof. Gymn. . . 1		Herren Hoffmann u. Campe, Buchh. . 1
	<i>Berlin.</i>	Herr Nestler, Buchhändler, für:
Herr H. Burchhardt, Buchhändler . 1		Herrn Justizrath Dr. Jasper in
	<i>Bern.</i>	Schleswig 1
Herr C. A. Jenni, Buchhändler . 7		<i>Hannover.</i>
	<i>Bonn.</i>	Die Hahn'sche Hofbuchhandlung . 2
Herr Marcus, Buchhändler, für:		Die Helwing'sche 1
Herrn Professor Dr. Walter . . . 1		<i>Heidelberg.</i>
Herr Eduard Weber, Buchhdlr. . 2		Herr Winter, Buchhändler . . . 1
	<i>Coblenz.</i>	<i>Heilbronn.</i>
Herr Hölscher, Buchhändler . . 1		Herr Carl Drechsler, Buchh., für:
	<i>Cöln.</i>	Herrn Advokat Dr. Kleinmann . 1
Herr J. P. Bachem, Buchhändler . 1		<i>Leipzig.</i>
» DuMont-Schauberg, Buchh. . 2		Herr W. Engelmann, Buchhdlr. . 1
	<i>Copenhagen.</i>	Die Hinrichs'sche Buchhandl., für:
Herr Brummer, Buchhändler . . 2		Herrn Prof. Dr. Otto 1
Die Gyldendal'sche Buchhandlung . 3		Herrn Ernst Klein's liter. Comptoir . 2
Herr Reitzel, Buchhändler . . . 5		Herr J. Sühring, Buchhändler . 1
	<i>Danzig.</i>	» W. Vogel, ... 2
Herr Sam. Gerhard, Buchhdl. . . 2		<i>Leyden.</i>
	<i>Darmstadt.</i>	Herr J. Luchtmanns, Buchhdlr. . 6
Herr C. W. Leske, Buchhändler . 1		

London.

Herren Black, Young et Young,
Buchhändler 2
und auf Schreibp. 1

Lüneburg.

Herren Herold u. Wahlstab, Buchh. 4

Mainz.

Herr Kupferberg, Buchhändler 1

Nürnberg.

Herren Bauer u. Raspe, Buchhdlr. 1

» Riegeln u. Wiefsner, » für: 1

Herrn Rector Roth 1

Die Gymn. Bibliothek 1

Rudolstadt.

Die Hofbuchhandlung, für: 1

Die Fürstl. Bibliothek 1

Sanct Gallen.

Herren Huber u. Comp., Buchhdlr. 1

Schaffhausen.

Die Hurter'sche Buchhandl., für: 1

Die Löbl. Stadtbibliothek 1

Wien.

Herr Heubner, Buchhändler 3

Wolfenbüttel.

Herr Albrecht, Buchhändler 1

Zürich.

Die Gefsner'sche Buchhandlung 2

*Bey der Verlagshandlung unter-
zeichneten:*

Herr Beckh, Pfr. in Reichenbach 1

» Bluntschli, Stud. jur. 1

» Fäsi, Professor L. II. 1

» Gutmann, Pfarrer in Meilen 1

» Keller, Dr. jur. 1

» Keller, Stud. im Hof 1

» Landolt, Finanz-Secretair 1

» H. Meyer, V. D. M. 1

» Müller, Stud., in Frauenfeld 1

» Ulrich, Chorberr und Stifts-
verwalter 1

» Ulrich, Prof. und öffent-
licher Ankläger 1

» Vögeli, Pfarrer 1

» Wurstemberger, Rathschr.
in Bern 1

» Wyfs, jun., Prof. in Bern 1

» Zeerleder, Alt - Oberamt-
mann in Bern 1

» Zellweger, J. C., in Trogen 1

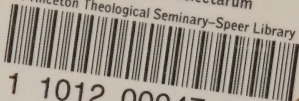

CN520 .066 v.1

Inscriptionum latinarum selectarum

Princeton Theological Seminary-Speer Library

1 1012 00047 687